İMÂM HÂFIZ EBÛ DAVUD

SÜNEN-İ EBÎ DAVUD

VE TERCEMESİ

TERCEME

İBRAHİM KOÇAŞLI

4

ERKAM YAYINLARI

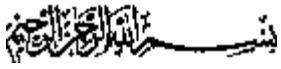

İSTANBUL 1429 / 2008

SÜNEN-İ EBÎ DAVUD
VE TERCEMESİ

-4. CİLT-

سنن أبي دَاوُد

İmâm Hâfız Ebû Davud

Terceme:İbrahim KOÇAŞLI / Emekli Müftü

ERKAM YAYINLARI

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak
Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.'ne aittir.
İzinsiz, kısmen ya da
tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

SÜNEN-İ EBÎ DAVUD VE TERCEMESİ4. CİLTİmâm Hâfız Ebû Davud
Erkam Yayın No: 313
Kapak: Altıoluk Grafik / Halil ErmişOfset Hazırlık: Altınoluk Grafik / Mustafa ErguvanISBN No: 978-605-302-237-4

Yayın ve Matbaa Sertifika No: 19891Baskı Tarihi: İstanbul / 2008

Bu eserin e-kitap çevrimi SaveAs Bilişim tarafından yapılmıştır.
www.saveas.com.tr

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٢٩٨٠- أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ خَيْبَرَ وَضَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَهْمَ ذِي الْقُرْبَى فِي بَنِي هَاشِمٍ وَبَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكَ بَنِي نَوْفَلٍ وَبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ حَتَّى أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ هَؤُلَاءِ بَنُو هَاشِمٍ لَا نُنْكِرُ فَضْلَهُمْ لِلْمَوْضِعِ الَّذِي وَضَعَكَ اللهُ بِهِ مِنْهُمْ فَمَا بَالُ إِخْوَانِنَا بَنِي الْمُطَّلِبِ أَعْطَيْتَهُمْ وَتَرَكْتَنَا وَقَرَابَتُنَا وَاحِدَةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا وَبَنُو الْمُطَّلِبِ لَا نَفْتَرِقُ فِي جَاهِلِيَّةٍ وَلَا إِسْلَامٍ وَإِنَّمَا نَحْنُ وَهُمْ شَيْءٌ وَاحِدٌ وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2980 - Cübeyr bin Mut’ım radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Heyber’in fethi günü olunca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Haşim oğulları ve Muttalib oğulları içinde bulunan akrabalarına hisse ayırdı. Nevfel oğulları ve Abduş-Şems oğulları’na vermedi. Ben ve Osman radıyallahu anh, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e kadar gittik ve şöyle dedik: “Ya Rasûlullah şu Haşim oğulları ki Allah seni onlardan yarattığı için onların faziletini inkâr etmiyoruz. Ya şu kardeşlerimiz olan Muttalib oğulları’nın durumu nedir ki? Onlarla bizim sana yakınlığımız aynı olduğu halde onlara hisse verdin bizleri terk ettin. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem parmaklarını birbirine kenetleyerek şöyle buyurdu: “Muttalib oğullarıyla biz, cahiliye döneminde de (hiç) ayrılmadık. Biz ve onlar bir bütünüz.

٢٩٨١- عَنِ السُّدِّيِّ فِي ذِي الْقُرْبَى قَالَ هُمْ بَنُو عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

2981 - Süddî radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber'in yakın akrabalarının kimler olduğu rivâyet edildi de dedi ki: Onlar Abdulmuttalib oğullarıdır.

٢٩٨٢- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ هُرْمُزَ أَنَّ نَجْدَةَ الْحَرُورِيَّ

حِينَ حَجَّ فِي فِتْنَةِ ابْنِ الزُّبَيْرِ أَرْسَلَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَسْأَلُهُ عَنْ سَهْمِ ذِي

الْقُرْبَى وَيَقُولُ لِمَنْ تَرَاهُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِقُرْبَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَسَمَهُ لَهُمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ كَانَ عُمَرُ عَرَضَ

عَلَيْنَا مِنْ ذَلِكَ عَرْضًا رَأَيْنَاهُ دُونَ حَقِّنَا فَرَدَدْنَاهُ عَلَيْهِ وَأَبَيْنَا أَنْ نَقْبَلَهُ

2982 - İbn-i Şihab'tan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bana Yezid bin Hürmüz haber verdi. Haruralı Necdet, Abdullah bin Zübeyr hadisesi yılı hac ettiği vakit, İbn-i Abbas'a haber göndererek (Hz. Peygamber'in) yakınlarının payını sordu ve şimdi bu payın kime ait olduğu görüşündensin, dedi.

İbni Abbas şöyle dedi: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in (sağlığında) bu hisseyi kendilerine verdiği yakınlarına ait olduğu (inancındayım.) Nitekim Hz. Ömer de bu hisseden Hz. Peygamber'in yakını olarak bize bir pay vermişti. Fakat biz bunu hakkımızdan az bulduğumuz için kendisine geri verdik ve almaktan çekindik.[1]

٢٩٨٣- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ

وَلِّانِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُمُسَ الْخُمُسِ فَوَضَعْتُهُ

مَوَاضِعَهُ حَيَاةَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَيَاةَ أَبِي بَكْرٍ وَحَيَاةَ

عُمَرَ فَأُتِيَ بِمَالٍ فَدَعَانِي فَقَالَ خُذْهُ فَقُلْتُ لَا أُرِيدُهُ قَالَ خُذْهُ فَأَنْتُمْ أَحَقُّ

بِهِ قُلْتُ قَدْ اسْتَغْنَيْنَا عَنْهُ فَجَعَلَهُ فِي بَيْتِ الْمَالِ

2983 - Abdurrahman bin Ebû Leylâ radıyallahu anh demiştir ki, ben Hz. Ali'yi şöyle derken işittim:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ganimet malının beşte birini yerleştirmeye beni mütevellî kılmıştı. Ben de onu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatında Ebû Bekir'in ve Ömer radıyallahu anh'ın devrinde verilmesi gereken yerlere verdim. Ömer radıyallahu anh'e bir mal getirilmişti, beni çağırdı ve bunu al, dedi. Ben de onu istemiyorum, dedim. Ömer tekrar onu al, siz ona hak sahibisiniz, dedi. Ben de "Bizim ona ihtiyacımız yoktur" cevabını verdim, bunun üzerine onu beytülmâle koydu.

٢٩٨٤- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَام يَقُولُ إِجْتَمَعْتُ أَنَا وَالْعَبَّاسُ وَفَاطِمَةُ وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنْ رَأَيْتَ أَنْ تُوَلِّيَنِي حَقَّنَا مِنْ هٰذَا الْخُمُسِ فِي كِتَابِ اللهِ فَأَقْسِمُهُ حَيَاتَكَ كَيْ لَا يُنَازِعَنِي أَحَدٌ بَعْدَكَ فَافْعَلْ قَالَ فَفَعَلَ ذٰلِكَ قَالَ فَقَسَمْتُهُ حَيَاةَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَلَّانِيهِ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حَتَّى إِذَا كَانَتْ آخِرُ سَنَةٍ مِنْ سِنِي عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فَإِنَّهُ أَتَاهُ مَالٌ كَثِيرٌ فَعَزَلَ حَقَّنَا ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَقُلْتُ بِنَا عَنْهُ الْعَامَ غِنًى وَبِالْمُسْلِمِينَ إِلَيْهِ حَاجَةٌ فَارْدُدْهُ عَلَيْهِمْ فَرَدَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ لَمْ يَدْعُنِي إِلَيْهِ أَحَدٌ بَعْدَ عُمَرَ فَلَقِيتُ الْعَبَّاسَ بَعْدَمَا خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ عُمَرَ فَقَالَ يَا عَلِيُّ حَزَمْتَنَا الْغَدَاةَ شَيْئًا لَا يَرُدُّ عَلَيْنَا أَبَدًا وَكَانَ رَجُلًا دَاهِيًا

2984 - Abdurrahman bin Ebû Leylâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ali radıyallahu anh'ın şöyle dediğini işittim: Ben Abbas, Fatıma ve Zeyd bin Harise Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bir araya gelmiştik. Ben, "Ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem; Allah (c.c)'in kitabında bulunan ganimet malından beşte bir hakkımıza beni mütevellî kılsan da senin hayatında onu ben taksim etsem, ona beni görevlendir. Senden sonra onda bana kimse nizâ çıkarmasın" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bunu yaptı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve

sellem'in sağlığında onu ben taksim ettim, sonra Ebû Bekir radıyallahu anh de ona beni mütevellî yaptı. Hatta Ömer radıyallahu anh, halifeliğin son senesi olunca ona çok mal geldi. Bizim hakkımızı ayırdı. Sonra onu bana gönderdi, ben de bu yıl biz ona muhtaç değiliz. Müslümanların ona ihtiyacı var, onu onlara ver, dedim. Ömer de onlara verdi. Ömer'den sonra beni humus (beşte bir) taksimine kimse çağırmadı. Ömer'in yanından çıktıktan sonra Abbas'a rastladım. Bana ya Ali, bugün bizi Büyûk bir gelirden mahrum bıraktın, bir daha bu mal aslâ bize verilmez dedi. Gerçekten Abbas çok akıllı ve zekî bir zattı.

٢٩٨٥- رَبِيعَةَ بْنَ الْحَارِثِ وَعَبَّاسَ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَا لِعَبْدِ

الْمُطَّلِبِ بْنِ رَبِيعَةَ وَلِلْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ ائْتِيَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقُولَا لَهُ يَا رَسُولَ اللهِ قَدْ بَلَغْنَا مِنَ السِّنِّ مَا تَرَى وَأَحْبَبْنَا أَنْ

نَتَزَوَّجَ وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللهِ أَبَرُّ النَّاسِ وَأَوْصَلُهُمْ وَلَيْسَ عِنْدَ أَبَوَيْنَا مَا

يُصْدِقَانِ عَنَّا فَاسْتَعْمِلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ عَلَى الصَّدَقَاتِ فَلْنُؤَدِّ إِلَيْكَ مَا

يُؤَدِّي الْعُمَّالُ وَلْنُصِبْ مَا كَانَ فِيهَا مِنْ مَرْفَقٍ،

قَالَ فَأَتَى عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَنَحْنُ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ فَقَالَ لَنَا إِنَّ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا وَاللهِ لَا نَسْتَعْمِلُ مِنْكُمْ أَحَدًا

عَلَى الصَّدَقَةِ، فَقَالَ لَهُ رَبِيعَةُ هَذَا مِنْ أَمْرِكَ قَدْ بَلَغَ صِهْرَ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ نَحْسُدْكَ عَلَيْهِ فَأَلْقَى عَلِيٌّ رِدَاءَهُ ثُمَّ اضْطَجَعَ

عَلَيْهِ فَقَالَ أَنَا أَبُو حَسَنٍ الْقَرْمُ وَاللهِ لَا أَبْرَحُ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْكُمَا ابْنَايَ

بِجَوَابِ مَا بَعَثْتُمَا بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ عَبْدُ الْمُطَّلِبِ

فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَالْفَضْلُ إِلَى بَابِ حُجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى

نُوَافِقَ صَلَاةَ الظُّهْرِ قَدْ قَامَتْ فَصَلَّيْنَا مَعَ النَّاسِ ثُمَّ أَسْرَعْتُ أَنَا وَالْفَضْلُ

إِلَى بَابِ حُجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَوْمَئِذٍ عِنْدَ زَيْنَبَ

بِنْتِ جَحْشٍ فَقُمْنَا بِالْبَابِ حَتَّى أَتَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَأَخَذَ بِأُذُنِي وَأُذُنِ الْفَضْلِ ثُمَّ قَالَ أَخْرِجَا مَا تُصَرْصِرَانِ ثُمَّ دَخَلَ فَأَذِنَ لِي

وَلِلْفَضْلِ فَدَخَلْنَا فَتَرَاكَلْنَا الْكَلَامَ قَلِيلًا ثُمَّ كَلَّمْتُهُ أَوْ كَلَّمَهُ الْفَضْلُ قَدْ

شَكَّ فِي ذَلِكَ عَبْدُ اللهِ قَالَ كَلَّمْنَهُ بِالْأَمْرِ الَّذِي أَمَرَنَا بِهِ أَبَوَانَا فَسَكَتَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعَةً وَرَفَعَ بَصَرَهُ قِبَلَ سَقْفِ الْبَيْتِ

حَتَّى طَالَ عَلَيْنَا أَنَّهُ لَا يَرْجِعُ إِلَيْنَا شَيْئًا حَتَّى رَأَيْنَا زَيْنَبَ تَلْمَعُ مِنْ وَرَاءِ

الْحِجَابِ بِيَدِهَا تُرِيدُ أَنْ لَا تَعْجَلَا وَإِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فِي أَمْرِنَا ثُمَّ خَفَضَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ فَقَالَ لَنَا

إِنَّ هَذِهِ الصَّدَقَةَ إِنَّمَا هِيَ أَوْسَاخُ النَّاسِ وَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِمُحَمَّدٍ وَلَا لِآلِ

مُحَمَّدٍ ادْعُوا لِي نَوْفَلَ بْنَ الْحَارِثِ فَدُعِيَ لَهُ نَوْفَلُ بْنُ الْحَارِثِ فَقَالَ يَا

نَوْفَلُ أَنْكِحْ عَبْدَ الْمُطَّلِبِ فَأَنْكَحَنِي نَوْفَلٌ،

ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ادْعُوا لِي مَحْمِيَةَ بْنَ جَزْءٍ وَهُوَ

رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُبَيْدٍ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَهُ عَلَى

الْأَخْمَاسِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَحْمِيَةَ أَنْكِحِ الْفَضْلَ

فَأَنْكَحَهُ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُمْ فَأَصْدِقْ عَنْهُمَا مِنَ

الْخُمُسِ كَذَا وَكَذَا فَلَمْ يُسَمِّهِ لِي عَبْدُ اللهِ بْنُ الْحَارِثِ

2985 - Rabia bin Haris ile Abbas bin Abdulmuttalib, Abdulmuttalib bin Rebia ve Fadıl bin Abbas'a geldiler ki: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e varın, ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem gördüğün gibi evlenecek yaşa geldik, evlenmek istiyoruz. Ey Allah'ın Rasûlü sen insanların en çok iyilik yapan ve en çok sılada bulunanısın. Bizim babalarımızın yanında mehir verecek paraları yok. Bizi zekat tahsildarlığına görevlendir, tahsildarların sana ödediğini sana ödeyelim ve ondan biz de bir menfaate isabet edelim, deyin.

Abdulmuttalib dedi ki: Biz babalarımızla bu şekilde konuşurken Ali b. Ebî Talib geldi. Ali bize: "Vallahi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sizden hiç birinizi zekât tahsildarlığına görevlendirmez" dedi. Rebia ona bu senin işinden (istemeyişin)dir, sen Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in damatlığına nail oldun da biz seni kıskanmadık ya. Ali cübbesini yere attı, sonra onun üstüne yattı ve şöyle dedi: "Ben Hasan'ın babasıyım, erkek adamım bilgili ve tecrübeli bir kimseyim. Vallahi çocuklarınız gönderdiğiniz şeyin cevabını Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den size getirinceye kadar buradan ayrılmayacağım."

Abdulmuttalib dedi ki: "Ben ve Fadıl Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hücresinin kapısına gittik, öğle namazının farzına kamet edilmiş olarak rastladık. Cemaatle beraber öğleyi kıldık. Sonra ben ve Fadıl Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in odasının kapısına koştuk. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem o zaman (hanımlarından) Zeynep binti Cahş'ın yanında idi. Biz kapıda dikildik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geldi, benim ve Fadıl'ın kulağından tuttu, sonra: "İçinizdekini çıkarın" buyurdu. Kendisi içeri girdi. Benim ve Fadıl'ın girmesine izin verdi.

Ben ve Fadıl girdik, aramızda sen söyle, ben söyle diye az bir şey geçti. Sonra ben söyledim ve Fadıl söyledi. Râvi Abdullah burada şüphe etti. Abdulmuttalib dedi ki: Fazıl babamızın bize emrettikleri şeyi ona anlattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet sükût etti. Sonra gözlerini evin tavanına dikti. Bu sükût bize öyle uzun geldi ki, bize hiçbir cevap vermeyecek zannettik. Nihayet perde arkasından bize eliyle işaret eden Zeynep validemizi gördük. Bu işaretiyle bize acele etmeyiniz demek istiyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bizim işimizle meşgul olduğunu anlatıyordu.

Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem başını aşağı eğdi, bize: "Şu zekât insanların kiridir. O, Muhammed ve âlî Muhammed için helal değildir. Bana Nevfel bin Hârisi çağırın" dedi. Nevfel bin Haris ona çağrıldı. Nevfel'e, "Ya Nevfel, Abdulmuttalib'i (kızınla) evlendir" dedi. Nevfel de beni evlendirdi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Mahmiye bin Cez'i bana çağırın" buyurdu. Bu zât Zübeydoğulları'ndan bir zattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu humusların taksimine

görevlendirmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Mahmiye'ye, "Fadıl'ı (kızınla) evlendir" buyurdu. O da Fadıl'ı evlendirdi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona, "Kalk ikisine humustan şöyle şöyle mehir ver" buyurdu. Abdullah bin Haris mehrin miktarını bana söylemedi.

٢٩٨٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ

عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنِ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخْبَرَهُ أَنَّ

عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنَ الْمَغْنَمِ يَوْمَ

بَدْرٍ وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنَ الْخُمُسِ

يَوْمَئِذٍ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْنِيَ بِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَّاغًا مِنْ بَنِي قَيْنُقَاعٍ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِي فَنَأْتِيَ بِإِذْخِرٍ

أَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ مِنَ الصَّوَّاغِينَ فَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي فَبَيْنَا أَنَا

أَجْمَعُ لِشَارِفَيَّ مَتَاعًا مِنَ الْأَقْتَابِ وَالْغَرَائِرِ وَالْحِبَالِ وَشَارِفَايَ مُنَاخَانِ

إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ أَقْبَلْتُ حِينَ جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا

بِشَارِفَيَّ قَدْ اجْتُبَّتْ أَسْنِمَتُهُمَا وَبُقِرَتْ خَوَاصِرُهُمَا وَأُخِذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا

فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنَيَّ حِينَ رَأَيْتُ ذَلِكَ الْمَنْظَرَ فَقُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا؟ قَالُوا فَعَلَهُ

حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فِي شَرْبٍ مِنَ الْأَنْصَارِ غَنَّتْهُ

قَيْنَةٌ وَأَصْحَابُهُ، فَقَالَتْ فِي غِنَائِهَا أَلَا يَا حَمْزُ لِلشُّرُفِ النِّوَاءِ فَوَثَبَ إِلَى

السَّيْفِ فَاجْتَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَأَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا،

قَالَ عَلِيٌّ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ قَالَ فَعَرَفَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ الَّذِي لَقِيتُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكَ؟

قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ عَدَا حَمْزَةُ عَلَى نَاقَتَيَّ فَاجْتَبَّ

أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَهَا هُوَ ذَا فِي بَيْتٍ مَعَهُ شَرْبٌ فَدَعَا رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِدَائِهِ فَارْتَدَاهُ ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا

وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةُ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنَ لَهُ فَإِذَا

هُمْ شَرْبٌ فَطَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلُومُ حَمْزَةَ فِيمَا فَعَلَ

فَإِذَا حَمْزَةُ ثَمِلٌ مُحْمَرَّةٌ عَيْنَاهُ فَنَظَرَ حَمْزَةُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى رُكْبَتَيْهِ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى سُرَّتِهِ

ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةُ وَهَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِأَبِي

فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ثَمِلٌ فَنَكَصَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَقِبَيْهِ الْقَهْقَرَى فَخَرَجَ وَخَرَجْنَا مَعَهُ

2986 - Ali bin Ebû Talib radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bedir harbi gününde ganimetten hisseme düşen yaşlı bir devem vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bana o gün humustan bir yaşlı deve daha vermişti. Rasûlullah sallalla hu aleyhi ve sellem'in kızı Fatıma ile evlenmek, zifafa girmek istediğim zaman, Kaynukaoğulları'ndan kuyumcu bir adamdan benimle geleceğine dair söz almıştım, ızhır (boya) otu getirecektik. Otu getirip kuyumculara satmak, düğün cemiyetinde ondan istifade etmek istedim. Bir ara ben deveme palan ve heybe ve ipler hazırlıyordum. Benim iki yaşlı dişi develerim ensârdan bir zatın odasının yanına çökmüşlerdi. Topladığım eşyaları toplayıp geldiğimde bir de ne göreyim, benim develerin hörgüçleri kesilmiş, kasıkları yarılmış, ciğerlerinden birer parçası kesilmiş.

Bu manzarayı görünce gözyaşlarımı tutamadım. Bunu kim yaptı, diye sordum. Abdulmuttalib'in oğlu (amcam) Hamza yaptı, dediler. O, şu evde ensârdan bir içki topluluğunda idi. Şarkıcı kız ona ve arkadaşlarına şarkı söyledi ve şarkısında baksana ya Hamza, yağlı yağlı şu develere (onlar

dışarıda bağlı duruyorlar) dedi. Hamza da kılıcını kapmış, develerin hörgüçlerini kesip, kasıklarını yarmış, ciğerlerinden birer parçasını almış.

Ali dedi ki: Bunun üzerine hemen Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdim. Yanında Zeyd Bin Haris de vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem başıma geleni hemen anladı ve "sana ne oldu" dedi. Ben de; Yâ Rasûlallah bu günkü gibi hiçbir şey görmedim. Hamza develerime saldırdı, hörgüçlerini kesti, kasıklarını yardı. İşte evde, yanında içkiciler de bulunuyor dedim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cübbesini istedi. Cübbelerini giyindiler, sonra yürüdü gitti. Ben ve Zeyd bin Haris onu arkasından takip ettik. Hamza'nın bulunduğu eve kadar geldi, içeri girmeye izin istedi, izin verildi. Bir de ne görsün, onlar içki içiyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hamza'yı yaptıklarından dolayı azarlıyordu. Hamza ise o anda sarhoş ve gözleri kıpkırmızı idi. Hamza, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e baktı, sonra bakışını yukarı çevirdi, dizlerine baktı, sora Hamza şöyle dedi: "Sizler babamın kölelerinden başka bir şey değilsiniz." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun sarhoş olduğunu anlamıştı. Hemen geri dönerek dışarı çıktı. Onunla beraber biz de çıktık.[2]

İZAH

Hz. Hamza, henüz içki yasaklanmadan önce böyle bir davranışta bulunmuş. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz çocukluğunda dedesi Abdulmuttalib'in yanında kalmış olduğundan, sen babamın himayesinde Büyûdün, demek istemiştir.

٢٩٨٧- أَنَّ أُمَّ الْحَكَمِ أَوْ ضُبَاعَةَ ابْنَتَيِ الزُّبَيْرِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

حَدَّثَتْهُ عَنْ إِحْدَاهُمَا أَنَّهَا قَالَتْ: أَصَابَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ سَبْيًا فَذَهَبْتُ أَنَا وَأُخْتِي وَفَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَشَكَوْنَا إِلَيْهِ مَا نَحْنُ فِيهِ وَسَأَلْنَاهُ أَنْ يَأْمُرَ لَنَا بِشَيْءٍ مِنَ السَّبْيِ فَقَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَقَكُنَّ يَتَامَى بَدْرٍ لَكِنْ سَأَدُلُّكُنَّ عَلَى

عَا هُوَ خَيْرٌ لَكُنَّ مِنْ ذَلِكَ تُكَبِّرْنَ اللهَ عَلَى إِثْرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ

تَكْبِيرَةً وَثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ تَسْبِيحَةً وَثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ تَحْمِيدَةً وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ

وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

قَالَ عَيَّاشٌ: وَهُمَا ابْنَتَا عَمِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2987 - Zübeyr bin Abdülmuttalib'in Ümmü'l-Hakem yahut da Dubâa isimli kızlarının biri şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (bir harpte) cariyeler elde etmişti. Ben, kız kardeşim ve Rasûlullah'ın kızı Fatıma, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gittik, içinde bulunduğumuz sıkıntıdan şikayet ettik. bize esirlerden birer yardımcı verilmesini istedik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize, "Bedir'de yetim kalanlar sizden daha öncedirler, lakin sizi, sizin için bundan daha hayırlı bir şeye delâlet edeyim. Her namazın arkasından otuz üç kere tekbir getirin, otuz üç kere tesbih getirin, otuz üç kere hamd edersiniz, sonunda da bir Allah'tan başka ilah yok, onun şerîki yok, mülk O'nun hamd O'na, O, her şeye muktedirdir, dersiniz" buyurdu.

Ayyaş dedi ki: Bu iki kadın, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in amcasının kızlarıdır.[3]

İZAH

Bu hadise göre kadının kocasından nafaka ve giyecek istediği gibi, hizmetçi istemeyeceği anlaşılır. Eğer nafakanın erkeğe vacip olduğu gibi hizmetçi tutması da vacip olsa idi, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hz. Fatıma'ya hizmetçi verirdi.

٢٩٨٨- عَنْ إِبْنِ أَعْبُدَ قَالَ: قَالَ لِي عَلِيٌّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَلَا أُحَدِّثُكَ

عَنِّي وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مِنْ

أَحَبِّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ قُلْتُ بَلَى قَالَ إِنَّهَا جَرَّتْ بِالرَّحَى حَتَّى أَثَّرَ فِي يَدِهَا

وَاسْتَقَتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّى أَثَّرَ فِي نَحْرِهَا وَكَنَسَتِ الْبَيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابُهَا

فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَدَمٌ فَقُلْتُ لَوْ أَتَيْتِ أَبَاكِ فَسَأَلْتِيهِ

خَادِمًا فَأَتَتْهُ فَوَجَدَتْ عِنْدَهُ حُدَّاثًا فَرَجَعَتْ فَأَتَاهَا مِنَ الْغَدِ فَقَالَ مَا كَانَ

حَاجَتُكِ؟ فَسَكَتَتْ فَقُلْتُ أَنَا أُحَدِّثُكَ يَا رَسُولَ اللهِ جَرَّتْ بِالرَّحَى حَتَّى

أَثَّرَتْ فِي يَدِهَا وَحَمَلَتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّى أَثَّرَتْ فِي نَحْرِهَا فَلَمَّا أَنْ جَاءَكَ

الْخَدَمُ أَمَرْتُهَا أَنْ تَأْتِيَكَ فَتَسْتَخْدِمَكَ خَادِمًا يَقِيهَا حَرَّ مَا هِيَ فِيهِ، قَالَ

اتَّقِي اللهَ يَا فَاطِمَةُ وَأَدِّي فَرِيضَةَ رَبِّكِ وَاعْمَلِي عَمَلَ أَهْلِكِ فَإِذَا أَخَذْتِ

مَضْجَعَكِ فَسَبِّحِي ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدِي ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَبِّرِي أَرْبَعًا

وَثَلَاثِينَ فَتِلْكَ مِائَةٌ فَهِيَ خَيْرٌ لَكِ مِنْ خَادِمٍ قَالَتْ رَضِيتُ عَنِ اللهِ عَزَّ

وَجَلَّ وَعَنْ رَسُولِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2988 - İbn-i A’bud radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ali radıyallahu anh, bana dedi ki: Sana kendimden ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ailesi içerisinde kendisine en sevgili olan kızı Fatıma’dan bahsedeyim mi, dedi. Ben de; evet dedim. Ali radıyallahu anh:

Fatıma, değirmen çeke çeke elinde nasır oluştu. Kırba ile su çeke çeke omuzunda iz bırakmıştı, ev süpürmekten üstü başı tozlanmıştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e hizmetçiler getirilmişti. Ben ona, “Babana gitsen de ondan bir hizmetçi istesen” dedim. Fatıma babasına geldiğinde yanında erkekler bulunup onlarla konuşur bulduğundan geri döndü, ertesi gün tekrar gitti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, “İhtiyacın var mı?” diye sordu. Fatıma sükût etti. Ben söyleyeyim Ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem, dedim. El değirmeni çevirirken elleri nasır bağladı. Su kırbası yüklendi, omuzlarında iz bıraktı, sana hizmetçiler gelince ben kendisine sana varıp kendisini içinde bulunduğu sıkıntıdan kurtaracak bir hizmetçi istemesini emretmiştim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Ya Fatıma, Allah’tan kork. Rabbinin farzını ifâ et, efendinin hizmetine bak, yatağına yattığın vakit otuz

üç defa tesbih oku, otuz üç defa hamd et, otuz dört defa tekbir getir. Bunların toplamı yüzdür. Bunları okuman senin için bir hizmetçiden daha hayırlıdır” buyurdu.

Fatıma da Allah’tan ve O’nun Rasûlünden razı oldum dedi.[4]

٢٩٨٩- عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ بِهٰذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ وَلَمْ يُخْدِمْهَا

2989 - Bir önceki hadiste anlatılan hâdise Ali bin Hüseyin radıyallahu anh’dan nakledilmiş bu rivâyette Ali bin Hüseyin, “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Fatıma’ya hizmetçi vermedi” demiştir.

٢٩٩٠- عَنْ هِلَالِ بْنِ سِرَاجِ بْنِ مُجَّاعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ مُجَّاعَةَ أَنَّهُ

أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَطْلُبُ دِيَةَ أَخِيهِ قَتَلَتْهُ بَنُو سَدُوسٍ مِنْ بَنِي

ذُهْلٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ جَاعِلًا لِمُشْرِكٍ دِيَةً جَعَلْتُ

لِأَخِيكَ وَلٰكِنِّ سَأُعْطِيكَ مِنْهُ عُقْبَى فَكَتَبَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِمِائَةٍ مِنَ الْإِبِلِ مِنْ أَوَّلِ خُمُسٍ يَخْرُجُ مِنْ مُشْرِكِي بَنِي ذُهْلٍ فَأَخَذَ طَائِفَةً

مِنْهَا وَأَسْلَمَتْ بَنُو ذُهْلٍ فَطَلَبَهَا بَعْدُ مُجَّاعَةُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَأَتَاهُ بِكِتَابِ النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَتَبَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ بِاثْنَيْ عَشَرَ أَلْفَ صَاعٍ مِنْ صَدَقَةِ

الْيَمَامَةِ أَرْبَعَةِ آلَافٍ بُرًّا وَأَرْبَعَةِ آلَافٍ شَعِيرًا وَأَرْبَعَةِ آلَافٍ تَمْرًا وَكَانَ فِي

كِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُجَّاعَةَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ هٰذَا

كِتَابٌ مِنْ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ لِمُجَّاعَةَ بْنِ مُرَارَةَ مِنْ بَنِي سُلَمَى إِنِّي أَعْطَيْتُهُ مِائَةً

مِنَ الْإِبِلِ مِنْ أَوَّلِ خُمُسٍ يَخْرُجُ مِنْ مُشْرِكِي بَنِي ذُهْلٍ عُقْبَةً مِنْ أَجْلِ

2990 - Hilal bin Sirac bin Müccea’nın dedesi Müccâa’dan rivâyet olunduğuna göre kendisi bir gün:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e gelerek Zühloğulları’ndan Sedüsoğulları’nın öldürdüğü kardeşinin diyetini istiyordu. Rasûlullah

sallallahu aleyhi ve sellem, “Eğer müşriklere diyet versem kardeşine de verirdim, lakin sana kardeşinden dolayı bir şey vereyim” dedi. Ona müşrik Zülhoğulların’dan çıkacak ilk humustan yüz deve verilmesi için bir mektup verdi, onlardan devenin bir kısmını aldı. Benî Zühl Müslüman oldular. Bundan böyle Müccâa, kalan develeri, Ebû Bekir’den istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in mektubunu ona gösterdi. Ebû Bekir ona Yemame sadakasından dört bin sa’ buğday, dört bin sa’ arpa, dört bin sa’ hurma, ceman oniki bin sa’ verilmesini yazdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in Müccâa’ya yazdırdığı mektupta şu ibare vardı: “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla şu mektup Rasûl olan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’den Benî Sülma’dan Mirara oğlu Müccâaya’dır. Ben ona Benî Zühl müşriklerinden çıkacak ilk humustan kardeşinden Ukba (bedel) olarak yüz deve verdim.”

21 - SEHM-İ SÂFÎ BABI

٢٩٩١- عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ قَالَ: كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سَهْمٌ يُدْعَى الصَّفِيَّ إِنْ شَاءَ عَبْدًا وَإِنْ شَاءَ أَمَةً وَإِنْ شَاءَ فَرَسًا يَخْتَارُهُ

قَبْلَ الْخُمُسِ

2991 - Âmir eş-Şa’bî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bir sehmi vardı. Buna sehm-i sâfî denirdi. İster köle olsun, ister cariye olsun, isterse at olsun bunu humustan önce seçerdi.

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in zâtına mahsus olan bu sehm-i sâfî, ganimet taksim edilmeden önce ayrılırdı. Bu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e mahsus olduğu için, kendisinden sonra halifelere bu hak yoktu.

٢٩٩٢- ابْنُ عَوْنٍ قَالَ: سَأَلْتُ مُحَمَّدًا عَنْ سَهْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالصَّفِيِّ قَالَ كَانَ يُضْرَبُ لَهُ بِسَهْمٍ مَعَ الْمُسْلِمِينَ وَإِنْ لَمْ

يَشْهَدْ وَالصَّفِيُّ يُؤْخَذُ لَهُ رَأْسٌ مِنَ الْخُمُسِ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ

2992 - İbn-i Avn radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Muhammed bin Sirin'den, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sehminden ve Safi'den sordum. İbn-i Sirin şöyle dedi: Savaşta bulunmamışsa bile Müslümanlarla beraber Hz. Peygamber'e bir pay ayrılırdı. Sâfî ise her şeyden önce humustan (seçerek alabileceği bir adet köle ya da cariye veya at ve kılıç) verilirdi.

İZAH

Bu hadis-i şerif, yukarıda geçen hadisle çelişiktir. Çünkü o, hadiste safi beşte bir alınmadan önce ganimet malının tamamından alındığını bildirirken bu hadiste, beşte birin içinden safi alındığını bildiriyor. Bizim mezhebimize göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ganimet malında üç hissesi vardı. Safi, beşte birin beşte birine bir savaşçıya verilen sehim gibi sehim. (Bezl-ül-Mechud)

٢٩٩٣- عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

غَزَا كَانَ لَهُ سَهْمٌ صَافٍ يَأْخُذُهُ مِنْ حَيْثُ شَاءَهُ فَكَانَتْ صَفِيَّةُ مِنْ ذَلِكَ

السَّهْمِ وَكَانَ إِذَا لَمْ يَغْزُ بِنَفْسِهِ ضُرِبَ لَهُ بِسَهْمِهِ وَلَمْ يُخَيَّرْ

2993 - Katâde radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, gaza yaptığı zaman onun bir sehm-i sâfîsi vardı. Onu dilediği yerden alırdı. İşte Safiye denilen pay bu paydı. Kendisi gazaya gitmediği zaman ona bir sehim (pay) ayrılır, beğendiğini seçmekte muhayyer kılınmazdı.

٢٩٩٤- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَتْ صَفِيَّةُ مِنَ الصَّفِيِّ

2994 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Safiye radıyallahu anha, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e verilen sâfî hissedendi.

٢٩٩٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَدِمْنَا خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللهُ تَعَالَى

الْحِصْنَ ذُكِرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا

فَاصْطَفَاهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا

سَدَّ الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ فَبَنَى بِهَا

2995 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Hayber'e geldik. Allah Teâlâ kalenin fethine muvaffak kılınca, Huyey kızı Safiyye'nin güzelliği, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Yeni gelindi. Kocası öldürülmüştü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu kendisi için seçti, onunla gitti. Süddü Sahba'ya vardığımızda, Safiye hayızdan kurtuldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'de ona zifafta bulundu.

İZAH

Safiyye radıyallahu anh'nın eski kocası Kinâne bin Rabi bin Ebıl Hakık'tı. Hayber harbinde öldürülmüştü.

٢٩٩٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: صَارَتْ صَفِيَّةُ لِدِحْيَةَ الْكَلْبِيِّ ثُمَّ

صَارَتْ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2996 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Safiyye radıyallahu anha, Dıhyetü'l-Kelbi'nin hissesine düşmüştü. Sonra (Dıhye'nin rızası ile) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in oldu.[5]

٢٩٩٧- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: وَقَعَ فِي سَهْمِ دِحْيَةَ جَارِيَةٌ جَمِيلَةٌ

فَاشْتَرَاهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعَةِ أَرْؤُسٍ ثُمَّ دَفَعَهَا

إِلَى أُمِّ سُلَيْمٍ تُهْدِيهَا وَتُهَيِّئُهَا، قَالَ حَمَّادٌ: وَأَحْسَبُهُ قَالَ وَتَعْتَدُّ فِي بَيْتِهَا

صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ

2997 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Dıhye'nin hissesine güzel bir cariye düşmüştü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu yedi baş karşılığında satın aldı. Sonra onu süslemesi ve zifafa hazırlaması için Ümmü Süleym'e teslim etti. Hammad dedi ki: Zannedersem bu hadisi bana nakleden Sabit şöyle dedi: Ümmü Süleym'in evinde Huyey kızı Safiyye iddetini bekliyordu.

٢٩٩٨- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: جُمِعَ السَّبْيُ يَعْنِي بِخَيْبَرَ فَجَاءَ دِحْيَةُ فَقَالَ يَا

رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي جَارِيَةً مِنَ السَّبْيِ قَالَ اذْهَبْ فَخُذْ جَارِيَةً فَأَخَذَ صَفِيَّةَ

بِنْتَ حُيَيٍّ فَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ

أَعْطَيْتَ دِحْيَةَ قَالَ يَعْقُوبُ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ سَيِّدَةَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرِ ثُمَّ

اتَّفَقَا مَا تَصْلُحُ إِلَّا لَكَ قَالَ ادْعُوهُ بِهَا فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ خُذْ جَارِيَةً مِنَ السَّبْيِ غَيْرَهَا وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا

2998 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

(Hayber'de) esirler toplandı. Dıhye gelerek, "Ya Rasûlallah, esirlerden bana bir cariye ver" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Git bir cariye al" buyurdu. O da Hüvey kızı Safiyye'yi aldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir kimse geldi ve ya Nebîyyallah, Dıhye'ye (bir cariye) verdin. Yakup rivâyetinde Nadr ve Kurayza'nın efendisi Huyey'in kızı Safiyye'yi verdin (dedikten sonra, ittifak ederek) Safiyye ancak sana yakışır, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Dıhye'yi cariye ile beraber çağırın" buyurdu. Safiyye'ye nazar buyurunca Dıhye'ye şöyle dedi: "Esirlerden Safiyye'den başka bir cariye al" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu azat etti ve kendisine nikahladı.[6]

٢٩٩٩- سَمِعْتُ يَزِيدَ بْنَ عَبْدِ اللهِ قَالَ: كُنَّا بِالْمِرْبَدِ فَجَاءَ رَجُلٌ

أَشْعَثُ الرَّأْسِ بِيَدِهِ قِطْعَةُ أَدِيمٍ أَحْمَرَ فَقُلْنَا كَأَنَّكَ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ فَقَالَ

أَجَلْ فَلْنَا نَاوِلْنَا هٰذِهِ الْقِطْعَةَ الْأَدِيمَ الَّتِي فِي يَدِكَ فَنَاوَلْنَاهَا فَقَرَأْنَاهَا فَإِذَا

فِيهَا مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللهِ إِلَى بَنِي زُهَيْرِ بْنِ أُقَيْشٍ إِنَّكُمْ إِنْ شَهِدْتُمْ

أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ وَأَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ

وَأَدَّيْتُمُ الْخُمُسَ مِنَ الْمَغْنَمِ وَسَهْمَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّفِيَّ

أَنْتُمْ آمِنُونَ بِأَمَانِ اللهِ وَرَسُولِهِ فَقُلْنَا مَنْ كَتَبَ لَكَ هٰذَا الْكِتَابَ؟ قَالَ:

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2999 - Yezid bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Mirbed (mevkiinde) idik. Saçı karma karışık bir adam, elinde (yazı yazmaya yarayan) kırmızı bir deri parçası ile bize geldi. Biz ona sen çöl halkından birine benziyorsun dedik, o da evet dedi. Şu elindeki deri parçasını bize ver, dedik. O da deri parçasını bize verdi. Deriyi okuduk içinde şu yazılı idi. (Allah'ın Rasûlü Muhammed'ten Ukayş oğlu Züheyr oğullarına, eğer sizler Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğuna şahâdet eder namazlarınızı kılar, zekatlarınızı verir, ganimetten humusu ve Rasûlullah'ın sehmini ve safi denen sehmi öderseniz o zaman siz Allah ve Rasûlü'nün emanıyla emniyettesiniz." Biz ona sana bunu kim yazdı?" dedik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yazdırdı cevabını verdi.

22 - YAHUDİLERİN MEDİNE'DEN ÇIKARILMASI NASIL OLMUŞTUR?

٣٠٠٠- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ

وَكَانَ أَحَدَ الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ تِيبَ عَلَيْهِمْ وَكَانَ كَعْبُ بْنُ الْأَشْرَفِ يَهْجُو

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُحَرِّضُ عَلَيْهِ كُفَّارَ قُرَيْشٍ وَكَانَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ وَأَهْلُهَا أَخْلَاطٌ مِنْهُمُ الْمُسْلِمُونَ

وَالْمُشْرِكُونَ يَعْبُدُونَ الْأَوْثَانَ وَالْيَهُودُ وَكَانُوا يُؤْذُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ فَأَمَرَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيَّهُ بِالصَّبْرِ وَالْعَفْوِ فَفِيهِمْ أَنْزَلَ

اللهُ «وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ » الْآيَةَ فَلَمَّا أَبَى

كَعْبُ بْنُ الْأَشْرَفِ أَنْ يَنْزِعَ عَنْ أَذَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ أَنْ يَبْعَثَ رَهْطًا يَقْتُلُونَهُ فَبَعَثَ

مُحَمَّدَ بْنَ مَسْلَمَةَ وَذَكَرَ قِصَّةَ قَتْلِهِ فَلَمَّا قَتَلُوهُ فَزِعَتِ الْيَهُودُ وَالْمُشْرِكُونَ

فَغَدَوْا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا طُرِقَ صَاحِبُنَا فَقُتِلَ فَذَكَرَ

لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي كَانَ يَقُولُ وَدَعَاهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَنْ يَكْتُبَ بَيْنَهُ كِتَابًا يَنْتَهُونَ إِلَى مَا فِيهِ فَكَتَبَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْمُسْلِمِينَ عَامَّةً صَحِيفَةً

3000 - Abdurrahman bin Abdullah Ka’b bin Malik radıyallahu anh’ın babasından şöyle rivâyet edilmiştir:

Ka’b tevbesi kabul edilen üç kişiden birisi idi. Ka’b bin Eşref Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’ı hicveder. Kureyş’in kafirlerini onun aleyhine kışkırtırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Medine’ye geldiğinde Medine halkı karışıktı, Müslümanlar, puta tapan müşrikler ve Yahudiler vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ve ashabına çok ezâ yapıyorlardı. Aziz ve Celil olan Allah Peygamberine sabretmesini affetmesini emretti. İşte onlar hakkında Allah (c.c): “Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden çok ezâ işitirsin.” ayetini indirdi. (Nisa suresi, 186)

Ka’b bin Eşref, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ezâdan vazgeçmeyince Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ka’b bin Eşref’i

öldürmeleri için bir müfreze göndermesini Saîd bin Muaz'a emretti. Saîd de, Muhammed bin Mesleme'yi gönderdi. Onun öldürülmesi kıssasını zikretti. Ka'b bin Eşref'i öldürdükleri vakit Yahudiler ve müşrikler korktular, sabahleyin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler, arkadaşlarımızın yanına gece girildi öldürüldü, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ka'b bin Eşref'in kendisine yönelik hicvedici sözlerini onlara hatırlattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendilerini (aralarında bir anlaşmazlık çıkması halinde başvurmaları için yazacağı bir) anlaşmaya davet etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendisiyle umûmî Müslümanlar ve Yahudiler arasında geçerli olmak üzere bir (anlaşma) sahifesi yazdırdı.[7]

٣٠٠١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا أَصَابَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قُرَيْشًا يَوْمَ بَدْرٍ وَقَدِمَ الْمَدِينَةَ جَمَعَ الْيَهُودَ فِي سُوقِ بَنِي قَيْنُقَاعَ

فَقَالَ يَا مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلِمُوا قَبْلَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قُرَيْشًا، قَالُوا:

يَا مُحَمَّدُ لَا يَغُرَّنَّكَ مِنْ نَفْسِكَ أَنَّكَ قَتَلْتَ نَفَرًا مِنْ قُرَيْشٍ كَانُوا أَغْمَارًا لَا

يَعْرِفُونَ الْقِتَالَ إِنَّكَ لَوْ قَاتَلْتَنَا لَعَرَفْتَ أَنَّا نَحْنُ النَّاسُ وَأَنَّكَ لَمْ تَلْقَ مِثْلَنَا

فَأَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي ذَلِكَ «قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ» قَرَأَ مُصَرِّفٌ

إِلَى قَوْلِهِ «فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللهِ» بِبَدْرٍ «وَأُخْرَى كَافِرَةٌ»

3001 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Bedir günü Kureyş'i yenip Medine'ye gelince Yahudileri Kaynuka oğulları çarşısında topladı ve: "Ey Yahudi cemaati, Kureyş'in başına gelenin misli sizin başınıza gelmeden İslâm'ı kabul ediniz" dedi. Yahudiler, "Kureyş'ten harp bilmeyen bir gurubu öldürmek senin nefsini gurura sevk etmesin, sen bizimle harp edecek olursan, biz nasıl insanlarız görürsün, sonra sen bizim gibilerle karşılaşmadın" dediler. Bunun üzerine Aziz ve Celil olan Allah bunun hakkında, "Küfredenlere söyle, siz mağlup olacaksınız." Râvi Musarraf Bedir'de "Bir fırka Allah yolunda savaşır", "Öbür fırka ise kâfirdir" ayetine kadar okudu. (Nisa sûresi, 12)

٣٠٠٢- حَدَّثَتْنِي ابْنَةُ مُحَيِّصَةَ عَنْ أَبِيهَا مُحَيِّصَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ ظَفِرْتُمْ بِهِ مِنْ رِجَالِ يَهُودَ فَاقْتُلُوهُ فَوَثَبَ مُحَيِّصَةُ

عَلَى شَيْبَةَ رَجُلٍ مِنْ تُجَّارِ يَهُودَ كَانَ يُلَابِسُهُمْ فَقَتَلَهُ وَكَانَ حُوَيِّصَةُ إِذْ

ذَاكَ لَمْ يُسْلِمْ وَكَانَ أَسَنَّ مِنْ مُحَيِّصَةَ فَلَمَّا قَتَلَهُ جَعَلَ حُوَيِّصَةُ يَضْرِبُهُ

وَيَقُولُ يَا عَدُوَّ اللهِ أَمَا وَاللهِ لَرُبَّ شَحْمٍ فِي بَطْنِكَ مِنْ مَالِهِ

3002 - Muhayyısa'nın kızı, babası Muhayyısa radıyallahu anh'dan rivâyet ettiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yahudi erkeklerinden kimi bulursanız onu öldürünüz" Muhayyısa (Yahudi tüccarlarından olan onlarla ilişkisi bulunan genç üzerine sıçradı ve onu öldürdü. O zaman Huvaysa henüz Müslüman olmamıştı. Muhayyısa'dan daha yaşlı idi. Muhayyısa Yahudiyi öldürdüğü zaman (kardeşi) Huvaysa Muhayyısa'ya vuruyor ve, "Ey Allah'ın düşmanı Allah'a yemin olsun ki, karnındaki yağların bir çoğu onun malından meydana geldi, diyordu.

İZAH

Muhayyısa ile Huvaysa kardeş idiler. Muhayyısa Müslüman Huvaysa ise henüz Müslüman değildi. Yahudi gencin Muhayyısa ve Huvaysa ile alış verişi vardı.

Muhayyısa, ensârın Hazreç kolundan, Ka'b'ın oğlu Mes'ûd'un oğludur. Şebîbe; genç kimseye denir. Burada şebîbe Yahudi tüccarlarından Müslümanlara karşı çıkan bir genç tüccar olarak tefsir ediliyor.

٣٠٠٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ: بَيْنَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ خَرَجَ إِلَيْنَا

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا مَعَهُ

حَتَّى جِئْنَاهُمْ فَقَامَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَادَاهُمْ فَقَالَ: يَا

مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا، فَقَالُوا: قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ، فَقَالَ لَهُمْ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا فَقَالُوا قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا

الْقَاسِمِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ أُرِيدُ ثُمَّ قَالَهَا الثَّالِثَةَ

اِعْلَمُوا أَنَّمَا الْأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ مِنْ هٰذِهِ الْأَرْضِ

فَمَنْ وَجَدَ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ وَإِلَّا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا الْأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3003 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bir ara biz mescidde bulunuyorduk. Birden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem çıka geldi ve, "Yahudilere gidiniz" buyurdu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le beraber yola çıktık, Yahudilere kadar vardık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem durdu ve Yahudilere şöyle seslendi: "Ey Yahudi cemaati, Müslüman olun, selâmet bulun. Yahudiler, tebliğ ettin ey Ebû'l-Kasım, dediler, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem önceki teklifini bir kez daha tekrar ettikten sonra onlara; "Biliniz, gerçekten bu yer Allah ve Rasûlü'nündür. Ben sizleri şu yerden çıkarmak istiyorum. Sizden kim malına karşılık bulursa onu satsın, satamazsa biliniz ki bu yer Allah ve Rasûlü'nündür" buyurdu.[8]

23 - BENİ NADR'IN HABERİ

٣٠٠٤- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ كَتَبُوا إِلَى ابْنِ أُبَيٍّ وَمَنْ كَانَ

يَعْبُدُ مَعَهُ الْأَوْثَانَ مِنَ الْأَوْسِ وَالْخَزْرَجِ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ بِالْمَدِينَةِ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ إِنَّكُمْ آوَيْتُمْ صَاحِبَنَا وَإِنَّا نُقْسِمُ

بِاللهِ لَتُقَاتِلُنَّهُ أَوْ لَتُخْرِجُنَّهُ أَوْ لَنَسِيرَنَّ إِلَيْكُمْ بِأَجْمَعِنَا حَتَّى نَقْتُلَ مُقَاتِلَتَكُمْ

وَنَسْتَبِيحَ نِسَاءَكُمْ فَلَمَّا بَلَغَ ذٰلِكَ عَبْدَ اللهِ بْنَ أُبَيٍّ وَمَنْ كَانَ مَعَهُ مِنْ عَبَدَةِ

الْأَوْثَانِ إِجْتَمَعُوا لِقِتَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَهُمْ، فَقَالَ لَقَدْ بَلَغَ وَعِيدُ قُرَيْشٍ مِنْكُمُ الْمَبَالِغَ مَا كَانَتْ تَكِيدُكُمْ بِأَكْثَرَ مِمَّا تُرِيدُونَ أَنْ تَكِيدُوا بِهِ أَنْفُسَكُمْ تُرِيدُونَ أَنْ تُقَاتِلُوا أَبْنَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ،

فَلَمَّا سَمِعُوا ذَلِكَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَفَرَّقُوا فَبَلَغَ ذَلِكَ كُفَّارَ قُرَيْشٍ فَكَتَبَتْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ إِلَى الْيَهُودِ إِنَّكُمْ أَهْلُ الْحَلْقَةِ وَالْحُصُونِ وَإِنَّكُمْ لَتُقَاتِلُنَّ صَاحِبَنَا أَوْ لَنَفْعَلَنَّ كَذَا وَكَذَا وَلَا يَحُولُ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَدَمِ نِسَائِكُمْ شَيْءٌ وَهِيَ الْخَلَاخِيلُ فَلَمَّا بَلَغَ كِتَابُهُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْمَعَتْ بَنُو النَّضِيرِ بِالْغَدْرِ فَأَرْسَلُوا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْرُجْ إِلَيْنَا فِي ثَلَاثِينَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِكَ وَلْيَخْرُجْ مِنَّا ثَلَاثُونَ حَبْرًا حَتَّى نَلْتَقِيَ بِمَكَانِ الْمَنْصَفِ فَيَسْمَعُوا مِنْكَ فَإِنْ صَدَّقُوكَ وَآمَنُوا بِكَ آمَنَّا بِكَ فَقَصَّ خَبَرَهُمْ فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ غَدَا عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْكَتَائِبِ فَحَصَرَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّكُمْ وَاللهِ لَا تَأْمَنُونَ عِنْدِي إِلَّا بِعَهْدٍ تُعَاهِدُونِي عَلَيْهِ فَأَبَوْا أَنْ يُعْطُوهُ عَهْدًا فَقَاتَلَهُمْ يَوْمَهُمْ ذَلِكَ ثُمَّ غَدَا الْغَدُ عَلَى بَنِي قُرَيْظَةَ بِالْكَتَائِبِ وَتَرَكَ بَنِي النَّضِيرِ وَدَعَاهُمْ إِلَى أَنْ يُعَاهِدُوهُ فَعَاهَدُوهُ فَانْصَرَفَ عَنْهُمْ وَغَدَا عَلَى بَنِي النَّضِيرِ بِالْكَتَائِبِ فَقَاتَلَهُمْ حَتَّى نَزَلُوا عَلَى الْجَلَاءِ فَجَلَتْ بَنُو النَّضِيرِ وَاحْتَمَلُوا مَا أَقَلَّتِ الْإِبِلُ مِنْ أَمْتِعَتِهِمْ وَأَبْوَابِ بُيُوتِهِمْ وَخَشَبِهَا فَكَانَتْ نَخْلُ بَنِي النَّضِيرِ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً أَعْطَاهُ اللهُ إِيَّاهَا وَخَصَّهُ بِهَا فَقَالَ «وَمَا أَفَاءَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ» يَقُولُ بِغَيْرِ قِتَالٍ فَأَعْطَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَخْتَرَهَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَقَسَمَهَا بَيْنَهُمْ وَقَسَمَ مِنْهَا لِرَجُلَيْنِ مِنَ الْأَنْصَارِ وَكَانَا

ذَوِي حَاجَةٍ لَمْ يَقْسِمْ لِأَحَدٍ مِنَ الْأَنْصَارِ غَيْرِهِمَا وَبَقِيَ مِنْهَا صَدَقَةُ رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي فِي أَيْدِي بَنِي فَاطِمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا

3004 - Abdurrahman bin Ka’b bin Malik radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ashabından bir zattan: Kureyş kafirleri Bedir savaşından önce Rasûlullah’ın Medine’de bulunduğu bir günde İbn-i Übeyye ile beraberindeki Evs ve Hazreç’ten olan put perestlere bir mektup yazdılar. Şöyle diyorlardı:

“Siz bizim adamımızı korudunuz barındırdınız. Allah’a yemin ederiz ki, ya onu öldürürsünüz veya onu memleketinizden çıkarırsınız, yoksa hep birden size doğru yürüyerek savaşacak durumda olanlarınızı öldürecek, kadınlarınızı esir alacağız. Bu mektup Abdullah bir Ubeyye ve onunla puta tapanlara ulaşınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’le savaşmak için toplandılar. Bu haber Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e yetişince onlara vardı ve, “Kureyş’in tehdidi, sizde son tesirini etti, onların size yapmak istedikleri kötülük, sizin kendinize yapmak istediğiniz kötülükten daha çok değildir. Siz kendi evlatlarınızı ve kardeşlerinizi öldürmek istiyorsunuz” buyurdu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den bu sözleri işitince dağıldılar. Bu haber Kureyş’e vardığında Kureyş Bedir savaşından sonra Yahudilere (şu muhtevâda) bir mektup yazdılar. “Siz kale ve zırh sahibisiniz, ya siz bizim adamımızla harp edersiniz veya size şöyle yaparız. Bizimle sizin kadınlarınızın ayak bilezikleri arasında hiçbir şey giremez. Bu mektup Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e yetişince, Benî Nadr de Hz. Peygamber’e suikastte bulunmaya karar vermişlerdi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e haber gönderip ashabından otuz kişi ile birlikte karşımıza çık sen konuş alimlerimiz seni dinlesinler. Eğer onlar seni tasdik eder, sana iman ederlerse biz de iman edeceğiz.

Râvi bu hadiseyi bütün ayrıntılarıyla anlattı. Ertesi gün olunca, sabahleyin Rasûlullah onları muhasara etti ve: “Allah’a yemin ederim ki, benimle anlaşma yapıp bana söz vermezseniz sizin emniyetinizi sağlayamam” buyurdu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’le anlaşma yapıp ona söz vermekten kaçındılar. Ertesi gün sabahleyin ordu ile Benî Kurayza üzerine yürüdü. Benî Nadr’ı bıraktı, Benî Kurayza’yı anlaşmaya çağırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onlardan döndü ordusu ile Benî Nadr üzerine yürüdü onlarla savaştı. Onlar Medine’yi terk etmeye razı oldular. Benî Nadr memleketlerinden çıktılar. Ev eşyasından, evlerinin kapılarından ve ağaçlarından develerinin götürebileceği kadarını yüklediler götürdüler. Benî Nadr’ın hurmalıkları Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in özel mülkü oldu. Allah onu ona vermiş ve ona tahsis etmişti. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurdu: “Allah’ın onlardan Rasûlüne fey olarak verdiğine gelince, siz ona ne at ve ne de deve koşturdunuz” yani harpsiz aldınız.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Benî Nadr arazisinin ekserisini muhacirlere verdi. Onu onlara taksim etti. Ondan ensârdan ihtiyaç sahibi iki kişiye verdi. Bu ikiden başka ensârdan kimseye bir şey vermedi. Fatıma radıyallahu anh’ın oğullarının elindeki olan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sadakası bakî kaldı.

İZAH

Hadem: Ayağa takılan halhal dedikleri bileziğe derler.

٣٠٠٥- عَنِ ابنِ عُمَرَ أَنَّ يَهُودَ النَّضِيرِ وَقُرَيظَةَ حَارَبُوا رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَجْلَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بَنِي النَّضِيرِ وَأَقَرَّ قُرَيظَةَ وَمَنَّ عَلَيْهِمْ حَتَّى حَارَبَتْ قُرَيظَةُ بَعْدَ ذَلِكَ

فَقَتَلَ رِجَالَهُمْ وَقَسَمَ نِسَاءَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا

بَعْضَهُمْ لَحِقُوا بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّنَهُمْ وَأَسْلَمُوا

وَأَجْلَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهُودَ الْمَدِينَةِ كُلَّهُمْ بَنِي

قَيْنُقَاعَ وَهُمْ قَوْمُ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَلَامٍ وَيَهُودَ بَنِي حَارِثَةَ وَكُلُّ يَهُودِيٍّ

كَانَ بِالْمَدِينَةِ

3005 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edilmiştir:

Nadr ve Kurayza Yahudileri Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e harp açtılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de Benî Nadr'ı Medine'den çıkardı. Kurayza'yı ise yerinde bıraktı, onlara emân verdi. Nihayet Kurayza bundan sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e harp açınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem erkeklerini öldürdü, kadınlarını ve mallarını Müslümanlar arasında taksim etti. Ancak bazıları Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sığınmışlardı. Onlara emân verdi, onlar da Müslüman oldular. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Medine Yahudilerinin hepsini sürgün etmiştir. Abdullah bin Selam'ın kavmi olan Kaynuka oğullarını Benî Harise Yahudilerini ve Medine'de bulunan bütün Yahudileri (Medine'den çıkardı.)[9]

24 - HAYBER ARAZİSİNİN HÜKMÜ

٣٠٠٦- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاتَلَ أَهْلَ

خَيْبَرَ فَغَلَبَ عَلَى النَّخْلِ وَالْأَرْضِ وَأَلْجَأَهُمْ إِلَى قَصْرِهِمْ فَصَالَحُوهُ عَلَى

أَنَّ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّفْرَاءَ وَالْبَيْضَاءَ وَالْحَلْقَةَ وَلَهُمْ

مَا حَمَلَتْ رِكَابُهُمْ عَلَى أَنْ لَا يَكْتُمُوا وَلَا يُغَيِّبُوا شَيْئًا فَإِنْ فَعَلُوا فَلَا ذِمَّةَ

لَهُمْ وَلَا عَهْدَ فَغَيَّبُوا مَسْكًا لِحُيَيِّ بْنِ أَخْطَبَ وَقَدْ كَانَ قُتِلَ قَبْلَ خَيْبَرَ

كَانَ احْتَمَلَهُ مَعَهُ يَوْمَ بَنِي النَّضِيرِ حِينَ أُجْلِيَتِ النَّضِيرُ فِيهِ حُلِيُّهُمْ، قَالَ:

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِسَعْيَةَ أَيْنَ مَسْكُ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبَ

قَالَ: أَذْهَبَتْهُ الْحُرُوبُ وَالنَّفَقَاتُ فَوَجَدُوا الْمَسْكَ فَقَتَلَ ابْنَ أَبِي الْحُقَيْقِ

وَسَبَى نِسَاءَهُمْ وَذَرَارِيَّهُمْ وَأَرَادَ أَنْ يُجْلِيَهُمْ فَقَالُوا يَا مُحَمَّدُ دَعْنَا نَعْمَلُ

فِي هٰذِهِ الْأَرْضِ وَلَنَا الشَّطْرُ مَا بَدَا لَكَ وَلَكُمُ الشَّطْرُ وَكَانَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي كُلَّ امْرَأَةٍ مِنْ نِسَائِهِ ثَمَانِينَ وَسْقًا مِنْ تَمْرٍ

وَعِشْرِينَ وَسْقًا مِنْ شَعِيرٍ

3006 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber ahalisine harp açtı, hurmalıklara ve araziye galebe çaldı, onları kalelerine çekilmeye zorladı. Altınlar, gümüşler ve zırhlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, develerinin götürebileceği kadar mal da onlara ait olmak üzere Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le anlaşma yaptılar. Hiçbir şeyi saklamamaya eğer bir şey saklarlarsa onlara ne anlaşma yapılacak, ne de emniyetleri sağlanacaktı. Fakat Huyey bin Ahtab'a (ait içi altın dolu) derisini sakladılar.

Huyey bin Ahtab Hayber'den önce öldürülmüştü. O, altın dolu deriyi Benî Nadr Medine'den çıkardıkları gün Nadr'dan alıp yanında götürmüştü. İçinde Nadr Oğulları'nın zinet eşyaları vardı.

Dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Huyey'in amcası) Sa'ye'ye, "Huyey bin Ahtab'ın deri tulumu nerede" diye sordu. Sa'ye, "Onu çoluk çocuğun geçimi ve harpler bitirdi" dedi. Fakat daha fazla saklayamadıklarından deri tulumu bulup (getirdiler.) Bunun üzerine İbn-i Ebü'l-Hukayle onu öldürdü. Kadınları ve çocukları da esir edildi.

Hz. Peygamber onları da Hayber'den çıkarmak istedi. Fakat onlar; ya Muhammed, bizi bu arazide bırak, çalışalım çıkan mahsûlün yarısı senin yarısı bizim olsun, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (de onların bu teklifini kabul etti, bu gelirden) hanımlarından her birine seksen vesak hurma, yirmi vesak arpa verirdi.

İZAH

Misk: Deri demektir. Oğlak derisinden yapıp içerisine altın konan tulumlara da denir.

Vesak: Altmış sa'dır. Bir sa' 1040 dirhem, altmış sa' 199,333 gramdır.

60 x 3,333 x 199,333 gramdır. (Yüz doksan dokuz kilo üçyüz otuzüç gram.)

٣٠٠٧- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عَامَلَ يَهُودَ خَيْبَرَ عَلَى أَنَّا نُخْرِجُهُمْ إِذَا

شِئْنَا فَمَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ فَلْيَلْحَقْ بِهِ فَإِنِّي مُخْرِجٌ يَهُودَ فَأَخْرَجَهُمْ

3007 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan:

(Babam) Ömer radıyallahu anh şöyle dedi: Ey insanlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber Yahudilerini istediğimiz zaman onları çıkarmamız şartı ile arazileri üzerinde işçi olarak bıraktı. Kimin Hayber'de malı varsa malının başına varsın. Ben Yahudileri Hayber'den çıkaracağım, dedi. Ve onları (Hayber'den sürüp) çıkardı.

٣٠٠٨- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: لَمَّا أَفَاءَ اللهُ خَيْبَرَ سَأَلَتْ يَهُودُ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقِرَّهُمْ عَلَى أَنْ يَعْمَلُوا عَلَى النِّصْفِ

مِمَّا خَرَجَ مِنْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُقِرُّكُمْ فِيهَا عَلَى

ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَكَانُوا عَلَى ذَلِكَ وَكَانَ التَّمْرُ يُقْسَمُ عَلَى السُّهْمَانِ مِنْ نِصْفِ

خَيْبَرَ وَيَأْخُذُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخُمُسَ وَكَانَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْعَمَ كُلَّ امْرَأَةٍ مِنْ أَزْوَاجِهِ مِنَ الْخُمُسِ مِائَةَ

وَسْقٍ تَمْرًا وَعِشْرِينَ وَسْقًا شَعِيرًا فَلَمَّا أَرَادَ عُمَرُ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ أَرْسَلَ

إِلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُنَّ مَنْ أَحَبَّ مِنْكُنَّ أَنْ

أَقْسِمَ لَهَا نَخْلًا بِخَرْصِهَا مِائَةَ وَسْقٍ فَيَكُونَ لَهَا أَصْلُهَا وَأَرْضُهَا وَمَاؤُهَا

وَمِنَ الزَّرْعِ مَزْرَعَةَ خَرْصٍ عِشْرِينَ وَسْقًا فَعَلْنَا وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ نَعْزِلَ الَّذِي

لَهَا فِي الْخُمُسِ كَمَا هُوَ فَعَلْنَا

3008 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Hayber fethedildiği zaman Yahudiler çıkan mahsulün yarısı onlara ait olmak üzere Hayber'de işçi olarak bırakılmalarını istediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara, "Bu şart üzere sizi Hayber'de dilediğiniz zamana kadar bırakırım." buyurdu. Yahudiler bu şart üzerine bulunuyorlardı. Hayber'in yarı gelirinden elde edilen hurma hisselere ayrılır ve bunun beşte birini Rasûlullah alırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu beşte birden hanımlarından her birine yüz vesak hurma, yirmi vesak arpa yiyecek veriyordu. Ömer radıyallahu anh, Yahudileri çıkarmak isteyince, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcelerine haber gönderip şöyle dedi: "Sizden kim tahmini olarak kendisine yüz vesaklık bir hurmalığı vermemi isterse oranın ağacı da toprağı da suyu da onun olsun. Kim de kendisine tahminen yirmi vesaklık bir arpa tarlası hisse olarak vermemi istiyorsa (onu da) yaparız. Kim de humustaki hissesini ayırmamızı istiyorsa öyle yaparız."[10]

İZAH

Bir önceki rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından her birine seksen vesak hurma verildiği rivâyet edilirken, burada yüz vesak olarak rivâyet edilmiştir. Bu adet yaklaşık olarak o kadar demektir. Yoksa tam seksen veya yüz vesak değil de ikisi arası bir miktar demektir. Hz. Ömer radıyallahu anh'in zevceleri muhayyer bırakınca Hz. Aişe ile Hz. Hafsa araziyi tercih ettiler. Hisselerini ayırttılar.

Sühman: Sehmin cem'idir. Sehm kelimesi eshüm şeklinde de cemidir.

٣٠٠٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

غَزَا خَيْبَرَ فَأَصَبْنَاهَا عَنْوَةً فَجُمِعَ السَّبْيُ

3009 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'e savaş açtı orayı savaş zoruyla ele geçirdik. Bir miktar esir ele geçirildi.[11]

٣٠١٠- عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ بِضْعَتَيْنِ بِضْعًا لِنَوَائِبِهِ وَحَاجَتِهِ وَبِضْعًا بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ

قَسَمَهَا بَيْنَهُمْ عَلَى ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَهْمًا

3010 - Sehl bin Ebû Hasme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'i ikiye taksim etti. Yarısını ani ihtiyaç ve masraflara diğer yarısını da Müslümanlar arasında on sekiz sehme taksim etti.

İZAH

Ebû Hasme'nin asıl adı Abdullah'tır.

٣٠١١- عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ نَفَرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا فَذَكَرَ هٰذَا الْحَدِيثَ قَالَ فَكَانَ النِّصْفُ سِهَامَ

الْمُسْلِمِينَ وَسَهْمَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَزَلَ النِّصْفَ

لِلْمُسْلِمِينَ لِمَا يَنُوبُهُ مِنَ الْأُمُورِ وَالنَّوَائِبِ

3011 - Büşeyr bin Yesar radıyallahu anh'dan:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir topluluğun şöyle dediklerini işitti. Bir önce geçen hadisi zikretti ve dedi ki, (Hayber gelirinin) yarısı Müslümanların ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sehmi idi. Kalan Yarısını da Müslümanlar ve ona gelecek ani ihtiyaç ve masrafları için ayırdı.

٣٠١٢- عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى الْأَنْصَارِ عَنْ رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا

ظَهَرَ عَلَى خَيْبَرَ قَسَمَهَا عَلَى سِتَّةٍ وَثَلَاثِينَ سَهْمًا جَمَعَ كُلُّ سَهْمٍ مِائَةَ سَهْمٍ

فَكَانَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِلْمُسْلِمِينَ النِّصْفُ مِنْ ذٰلِكَ

وَعَزَلَ النِّصْفَ الْبَاقِيَ لِمَنْ نَزَلَ بِهِ مِنَ الْوُفُودِ وَالْأُمُورِ وَنَوَائِبِ النَّاسِ

3012 - Büşeyr bin Yesar radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir çok kimseden rivâyet etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'e galebe edince, Hayber gelirini otuz altı sehme ayırdı. Sehimlerin her biri yüz sehmi içine alıyordu. Onun yarısı (onsekiz sehmi) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ve Müslümanlara aitti. Geri kalan diğer yarısı da gelen heyetler, işler ve nâsın umûmî ihtiyaçlarına ayrıldı.

٣٠١٣- عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: لَمَّا أَفَاءَ اللهُ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ قَسَمَهَا عَلَى سِتَّةٍ وَثَلَاثِينَ سَهْمًا جَمَعَ كُلُّ سَهْمٍ مِائَةَ سَهْمٍ فَعَزَلَ نِصْفَهَا لِنَوَائِبِهِ وَمَا يَنْزِلُ بِهِ الْوَطِيحَةَ وَالْكُتَيْبَةَ وَمَا أُحِيزَ مَعَهُمَا وَعَزَلَ النِّصْفَ الْآخَرَ فَقَسَمَهُ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ الشِّقَّ وَالنَّطَاةَ وَمَا أُحِيزَ مَعَهُمَا وَكَانَ سَهْمُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا أُحِيزَ مَعَهُمَا

3013 - Büşeyr bin Yesar radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Allah Teâlâ Hayber'i Peygamberine fey olarak verince (Hz. Peygamber) orayı her biri yüz hisse ihtiva eden otuz altı parçaya ayırdı. Bunun yarısını karşılaşacağı hadiselerin halli ve kendisine gelecek elçiler ve ihtiyaçlar için ayırdı.

El-Vatiha ile Küteybe'yi ve bu iki yere tabi olan yerleri (sözü geçen yerler için ayırdı.) Diğer yarısını da Müslümanlar arasında paylaştırdı. Bu da Şah ile Netat ve bu iki yere tabi olan yerlerdir. Rasûlullah'ın payı Şah ve Netat'a bağlı olan kısımda idi.

İZAH

Vatiha: Hayber'de bir kale ismidir.

Kuteybe: Hayber'de bir arazi parçasının adıdır veya Hayber'de bir kale ismidir.

Şak: Hayber'de bir kale adı.

Natat: Hayber hurmalığını sulayan bir suyun adıdır.

٣٠١٤- عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا

أَفَاءَ اللهُ عَلَيْهِ خَيْبَرَ قَسَمَهَا سِتَّةً وَثَلَاثِينَ سَهْمًا جَمْعًا فَعَزَلَ لِلْمُسْلِمِينَ

الشَّطْرَ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَهْمًا يَجْمَعُ كُلُّ سَهْمٍ مِائَةَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَعَهُمْ لَهُ سَهْمٌ كَسَهْمِ أَحَدِهِمْ وَعَزَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَهْمًا وَهُوَ الشَّطْرُ لِنَوَائِبِهِ وَمَا يَنْزِلُ بِهِ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ

فَكَانَ ذَلِكَ الْوَطِيحَ وَالْكُتَيْبَةَ وَالسَّلَالِمَ وَتَوَابِعَهَا فَلَمَّا صَارَتِ الْأَمْوَالُ

بِيَدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُسْلِمِينَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ عُمَّالٌ يَكْفُونَهُمْ

عَمَلَهَا فَدَعَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَهُودَ فَعَامَلَهُمْ

3014 - Büşeyr bir Yesar radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Allahu Teala, Rasûlüne Hayber'i fey olarak verince hepsini otuz altı sehme ayırdı. Bunların yarısını yani her biri yüz sehm ihtiva eden onsekiz payı Müslümanlara ayırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'de Müslümanlarla beraberdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sehmi askerin birinin sehmi gibi idi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, diğer yarısını da on sekiz sehim olarak Müslümanların ihtiyaçlarına ve işlerinden icab eden yerlere sarfa ayırdı. İhtiyaçlara ayrılan yarım hisse, Vatıh kalesi, Ketibe arazisi Selâlim ve buna tabi olan yerlerdi. Mallar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ve Müslümanların eline geçince bunların işlerini görecek, bakımını yapacak kimse bulunamadı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Yahudileri çağırdı ve onların bakımına görevlendirdi.

٣٠١٥- عَنْ عَمِّهِ مُجَمِّعِ بْنِ جَارِيَةَ الْأَنْصَارِيِّ وَكَانَ أَحَدَ الْقُرَّاءِ

الَّذِينَ قَرَءُوا الْقُرْآنَ قَالَ قُسِمَتْ خَيْبَرُ عَلَى أَهْلِ الْحُدَيْبِيَةِ فَقَسَمَهَا رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَهْمًا وَكَانَ الْجَيْشُ أَلْفًا

وَخَمْسَ مِائَةٍ فِيهِمْ ثَلَاثُ مِائَةِ فَارِسٍ فَأَعْطَى الْفَارِسَ سَهْمَيْنِ وَأَعْطَى

الرَّاجِلَ سَهْمًا

3015 - Mucemmi’ Cariyet’el-Ensârî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Hayber, Hudeybiye’de bulunanlara taksim edilmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu onsekiz sehme ayırdı. Hudeybiye’de bulunanlar bin beş yüz kişi idiler. İçlerinde üç yüz atlı vardı. Atlılara iki hisse, yayalara bir hisse verdi.

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber’den elde edilen ganimeti ikiye böldü. Yarısını Hudeybiye’de bulunan 1500 kişilik askere; atlılara iki, yayalara bir hisse olarak taksim etti. Önce bu yarıyı 18 sehime ayırdı her sehim yüz kişi arasında taksim ediliyordu.

٣٠١٦- عَنِ الزُّهْرِيِّ وَعَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ وَبَعْضِ وَلَدِ مُحَمَّدِ بْنِ

مَسْلَمَةَ، قَالُوا بَقِيَتْ بَقِيَّةٌ مِنْ أَهْلِ خَيْبَرَ تَحَصَّنُوا فَسَأَلُوا رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَحْقِنَ دِمَاءَهُمْ وَيُسَيِّرَهُمْ فَفَعَلَ فَسَمِعَ بِذَلِكَ أَهْلُ

فَدَكَ فَنَزَلُوا عَلَى مِثْلِ ذَلِكَ فَكَانَتْ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خَاصَّةً لِأَنَّهُ لَمْ يُوجِفْ عَلَيْهَا بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ

3016 - Zührî ile Abdullah bin Ebû Bekir ve Muhammed bin Mesleme’nin çocuklarından birinden dediler ki: Hayber’de bulunan bazı kaleler alınamamıştı. Hayber halkı da bu kalelere sığınmışlardı. Derken onlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den kanlarının dökülmemesini, kendilerinin çıkıp gitmesine müsaade edilmesini istediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de onların isteğini yerine getirdi. Fedek halkı da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bu muamelesini işittiler, bu şartlar üzerine Fedek’i teslim ettiler. Zira Fedek üzerine at ve deve koşturulmadı bundan dolayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e tahsis edildi.

٣٠١٧- أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيِّبِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ افْتَتَحَ بَعْضَ خَيْبَرَ عَنْوَةً

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَقُرِئَ عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مِسْكِينٍ وَأَنَا شَاهِدٌ أَخْبَرَكُمْ

ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ خَيْبَرَ كَانَ بَعْضُهَا عَنْوَةً

وَبَعْضُهَا صُلْحًا وَالْكَتِيبَةُ أَكْثَرُهَا عَنْوَةً وَفِيهَا صُلْحٌ قُلْتُ لِمَالِكٍ وَمَا

الْكَتِيبَةُ قَالَ أَرْضُ خَيْبَرَ وَهِيَ أَرْبَعُونَ أَلْفَ عَذْقٍ

3017 - Saîd bin Müseyyeb radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'in bir kısmını savaş zoruyla fethetti.

Ebû Dâvud dedi ki: İbn-i Şihab'tan rivâyet edildiğine göre o şöyle demiştir:

Hayber'in bir kısmı savaş zoruyla bir kısmı da barış yoluyla fethedilmiştir. Küteybe ise içerisinde sulh yoluyla fethedilmiş kısımlar bulunmakla beraber ekserisi savaş zoruyla fethedilmiştir. Malik'e Küteybe'nin durumu nasıldır, diye sordum. Orası Hayber arazisine dahildir, orada kırk bin hurma ağacı vardı, dedi.

٣٠١٨- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: بَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ عَنْوَةً بَعْدَ الْقِتَالِ وَنَزَلَ مَنْ نَزَلَ مِنْ أَهْلِهَا عَلَى الْجَلَاءِ

بَعْدَ الْقِتَالِ

3018 - İbn-i Şihab'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bana ulaştığına göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'i savaş zoruyla fethetti ve savaş sonunda Hayber halkından sürgün edilmek şartıyla kalelerinden inenler inmiştir.

٣٠١٩- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: خَمَّسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ خَيْبَرَ ثُمَّ قَسَمَ سَائِرَهَا عَلَى مَنْ شَهِدَهَا وَمَنْ غَابَ عَنْهَا مِنْ أَهْلِ

الْحُدَيْبِيَةِ

3019 - İbn-i Şihab radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber ganimetinin beşte birini aldı, geri kalanı Hudeybiyede bulunanlardan Hayber'de bulunanlara ve bulunmayanlara taksim etti.

٣٠٢٠- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ قَالَ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا

فُتِحَتْ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ

3020 - Zeyd bin Eslem'in babasından şöyle rivâyet edilmiştir:

Ömer radıyallahu anh, Eğer sonradan gelen Müslümanları düşünür olmasam fethettiğim her köyün gelirini Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayber arazisini yaptığı gibi taksim ederdim.[12]

25 - MEKKE'NİN FETHİ İLE İLGİLİ HABERLER

٣٠٢١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ

الْفَتْحِ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بِأَبِي سُفْيَانَ بْنِ حَرْبٍ فَأَسْلَمَ بِمَرِّ

الظَّهْرَانِ فَقَالَ لَهُ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ يُحِبُّ هَذَا

الْفَخْرَ فَلَوْ جَعَلْتَ لَهُ شَيْئًا قَالَ نَعَمْ مَنْ دَخَلَ دَارَ أَبِي سُفْيَانَ فَهُوَ آمِنٌ

وَمَنْ أَغْلَقَ عَلَيْهِ بَابَهُ فَهُوَ آمِنٌ

3021 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

(Mekke'nin) fethi senesinde Abdulmutatlib'in oğlu Abbas Ebû Sufyan'ı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdi. Ebû Sufyan Merruzzahran denilen yerde Müslüman oldu. Abbas ona, "Ya Rasûlallah Ebû Süfyan şu (fani) övünmeyi seven bir adamdır. Ona bir şey yapsan" dedi. Rasûlullah

sallallahu aleyhi ve sellem, “Ebû Süfyan’ın evine giren emniyettedir. Evinde kapısını kilitleyip duran kimse de emniyettedir” buyurdu.

٣٠٢٢- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا نَزَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ الظَّهْرَانِ قَالَ الْعَبَّاسُ قُلْتُ وَاللهِ لَئِنْ دَخَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ عَنْوَةً قَبْلَ أَنْ يَأْتُوهُ فَيَسْتَأْمِنُوهُ إِنَّهُ لَهَلَاكُ قُرَيْشٍ فَجَلَسْتُ عَلَى بَغْلَةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَعَلِّي أَجِدُ ذَا حَاجَةٍ يَأْتِي أَهْلَ مَكَّةَ فَيُخْبِرُهُمْ بِمَكَانِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَخْرُجُوا إِلَيْهِ فَيَسْتَأْمِنُوهُ فَإِنِّي لَأَسِيرُ إِذْ سَمِعْتُ كَلَامَ أَبِي سُفْيَانَ وَبُدَيْلِ بْنِ وَرْقَاءَ فَقُلْتُ يَا أَبَا حَنْظَلَةَ فَعَرَفَ صَوْتِي فَقَالَ أَبُو الْفَضْلِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا لَكَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي قُلْتُ هَذَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ قَالَ فَمَا الْحِيلَةُ قَالَ فَرَكِبَ خَلْفِي وَرَجَعَ صَاحِبَهُ فَلَمَّا أَصْبَحَ غَدَوْتُ بِهِ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ يُحِبُّ هَذَا الْفَخْرَ فَاجْعَلْ لَهُ شَيْئًا قَالَ: نَعَمْ مَنْ دَخَلَ دَارَ أَبِي سُفْيَانَ فَهُوَ آمِنٌ وَمَنْ أَغْلَقَ عَلَيْهِ دَارَهُ فَهُوَ آمِنٌ وَمَنْ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَهُوَ آمِنٌ قَالَ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ إِلَى دُورِهِمْ وَإِلَى الْمَسْجِدِ

3022 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Mekke’nin fethedileceği günlerde Mekke yakınındaki) Merru’z-Zahran’a indiği vakit (babam) Abbas dedi ki:

Allah’a yemin olsunki, eğer Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Mekkeliler kendisine gelip de emân istemelerinden önce Mekke’ye zorla girecek olursa, bu Kureyş’in helaki olur dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi

ve sellem'in katırının üstüne oturdum. Kendi kendime "Herhalde Mekke'ye giden ve yolu buradan geçen iş-güç sahibi birini bulurum da Kureyşlilerin Hz. Peygamber'in karşısına çıkmaları ve ondan emân istemeleri için Rasûlullah'ın şu durumunu onlara haber veririm" dedim.

Ben yürüyordum ki, bir de Ebû Süfyan ve Büdeyl bin Verika'nın konuşmasını işittim. Ben: "Ey Ebûl Hanzala" diye seslendim. Sesimi tanıdı, "Ebûl Fadıl mısın?" dedi. Evet, dedim.

Ebû Süfyan, "Annem babam sana fedâ olsun sen de ne haber var, dedi. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ve insanlar işte dedim.

Ebû Süfyan, kurtuluş çaresi nedir, dedi.

Abbas dedi ki: Ebû Süfyan terkime bindi, arkadaşı ise geri döndü, sabah olunca kuşluk vakti Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna götürdüm, İslâm'ı kabul etti. Ben ya Rasûlallah, Ebû Süfyan şu (dünya) fahrını seven bir adam ona iftihar edeceği bir şey yapsan, dedim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'de:

"Evet, Ebû Süfyan'ın evine giren emniyettedir, (taarruzdan kurtulur) evini kilitleyip çıkmayanlar emniyettedir. Mescid-i Haram'a girenler emniyettedir" buyurdu.

Abbas radıyallahu anh dedi ki; nâs evlerine ve Mescid'e (girmek üzere) dağıldılar.

٣٠٢٣- عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ: سَأَلْتُ جَابِرًا هَلْ غَنِمُوا يَوْمَ الْفَتْحِ

شَيْئًا؟ قَالَ: لَا،

3023 - Vehb bin Münebbih radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Cabir radıyallahu anh'a fetih günü ganimet olarak bir şey aldılar mı, diye sordum, hayır almadılar, dedi.

٣٠٢٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا دَخَلَ

مَكَّةَ سَرَّحَ الزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ وَأَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَخَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ

عَلَى الْخَيْلِ وَقَالَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ اهْتِفْ بِالْأَنْصَارِ قَالَ أَسْلُكُوا هٰذَا الطَّرِيقَ

لَا يَشْرَفَنَّ لَكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَنَمْتُمُوهُ فَنَادَى مُنَادٍ لَا قُرَيْشَ بَعْدَ الْيَوْمِ، فَقَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ دَخَلَ دَارًا فَهُوَ آمِنٌ وَمَنْ أَلْقَى

السِّلَاحَ فَهُوَ آمِنٌ وَعَمَدَ صَنَادِيدُ قُرَيْشٍ فَدَخَلُوا الْكَعْبَةَ فَغَصَّ بِهِمْ وَطَافَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ ثُمَّ أَخَذَ بِجَنْبَتَيِ الْبَابِ

فَخَرَجُوا فَبَايَعُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ حَنْبَلٍ سَأَلَهُ رَجُلٌ قَالَ مَكَّةُ عَنْوَةٌ

هِيَ قَالَ إِيشْ يَضُرُّكَ مَا كَانَتْ قَالَ فَصُلْحٌ، قَالَ: لَا،

3024 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Mekke'ye girmeye karar verince Zübeyr bin Avam Ebû Ubeyde bin Cerrah ve Halid bin Velid'i at üzerinde Mekke'ye gönderdi. Ve: "Ey Ebû Hüreyre ensâra seslen" buyurdu. (Ben ensâra seslendim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara, "Siz şu yola girin, sizi kimse görmesin, eğer görüp de (mukabele ederlerse) onları öldürün" buyurdu.

Bir münâdî bu günden sonra Kureyş yok, diye feryat etti.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Eve giren emindir, silahını atan emindir" buyurdu.

Kureyş'in ileri gelenleri doğrulayıp Kabe'nin içine girdiler, tıklım tıklım doldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kabe'yi tavaf etti. Makam-ı İbrahim'in arkasında namaz kıldı. Sonra Kabe kapısının sövelerini tuttu, Kureyş'in ileri gelenleri çıktılar, İslam'a girdiklerini beyan ettiler ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e biatta bulundular.

Ebû Dâvud dedi ki: Ahmed bin Hanbel'e bir şahsın sorduğunu işittim. Mekke kahren mi fethedildi, dedi. Ahmed bin Hanbel, olan iş sana zarar verir mi, dedi. Adam sulhan mı fethedildi, dedi. Ahmed bin Hanbel hayır, dedi.[13]

26 - TAİFİN FETHİ İLE İLGİLİ HABERLER

٣٠٢٥- عَنْ وَهْبٍ قَالَ سَأَلْتُ جَابِرًا عَنْ شَأْنِ ثَقِيفٍ إِذْ بَايَعَتْ قَالَ

اِشْتَرَطَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا صَدَقَةَ عَلَيْهَا وَلَا جِهَادَ

وَأَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ يَقُولُ: سَيَتَصَدَّقُونَ

وَيُجَاهِدُونَ إِذَا أَسْلَمُوا

3025 - Vehb radıyallahu anh'dan:

Sakif biat ettiği vakit ne durumda olduğunu Câbir'e sordum. Câbir dedi ki: Sakif zekat vermemeyi ve harbe girmemeyi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e şart koştu. Câbir bundan sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işitmiş: "Müslüman oldukları vakit zekat verir, cihad ederler."

İZAH

Taif yirmi gün muhasara edilip terkedilmiş, sonra iman için gelen heyet biat etmemiz için şartlarımız var; Biri zekat vermemek, biri de harbe iştirak etmemek, demişler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de, "İslamla gönüllerine yerleştirirlerse bu vecibeleri de yerine getireceklerini ümit ederek bunların biatını kabul etmiştir."

٣٠٢٦- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ أَنَّ وَفْدَ ثَقِيفٍ لَمَّا قَدِمُوا عَلَى

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْزَلَهُمُ الْمَسْجِدَ لِيَكُونَ أَرَقَّ لِقُلُوبِهِمْ

فَاشْتَرَطُوا عَلَيْهِ أَنْ لَا يُحْشَرُوا وَلَا يُعْشَرُوا وَلَا يُجَبُّوا، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكُمْ أَنْ لَا تُحْشَرُوا وَلَا تُعْشَرُوا وَلَا خَيْرَ فِي دِينٍ

لَيْسَ فِيهِ رُكُوعٌ

3026 - Osman bin Ebû'l-Âs radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Sakif heyeti Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldikleri vakit kalpleri için daha dikkatli olsun diye Mescid'e indirdi. (Onlar İslam'ı kabul edebilmeleri için) cihadla, öşürle ve namazla mükellef tutulmamalarını Hz. Peygamber'e şart koştular. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de "Sizden asker alınmasın, öşür de alınmasın, fakat kendisinde rükû bulunmayan bir dinde hayır yoktur" buyurdu.

27 - YEMEN TOPRAKLARININ DURUMU

٣٠٢٧- عَنْ عَامِرِ بْنِ شَهْرٍ قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَتْ لِي هَمْدَانُ هَلْ أَنْتَ آتٍ هٰذَا الرَّجُلَ وَمُرْتَادٌ لَنَا فَإِنْ رَضِيتَ

لَنَا شَيْئًا قَبِلْنَاهُ وَإِنْ كَرِهْتَ شَيْئًا كَرِهْنَاهُ، قُلْتُ: نَعَمْ فَجِئْتُ حَتَّى قَفَيْتُ

عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَضِيتُ أَمْرَهُ وَأَسْلَمَ قَوْمِي

وَكَتَبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هٰذَا الْكِتَابَ إِلَى عُمَيْرِ ذِي

مَرَّانَ، قَالَ: وَبَعَثَ مَالِكَ بْنَ مِرَارَةَ الرُّهَاوِيَّ إِلَى الْيَمَنِ جَمِيعًا فَأَسْلَمَ

عَكٌّ ذُو خَيْوَانَ قَالَ فَقِيلَ لِعَكٍّ إِنْطَلِقْ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَخُذْ مِنْهُ الْأَمَانَ عَلَى قَرْيَتِكَ وَمَالِكَ فَقَدِمَ وَكَتَبَ لَهُ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللهِ

لِعَكٍّ ذِي خَيْوَانَ إِنْ كَانَ صَادِقًا فِي أَرْضِهِ وَمَالِهِ رَرَقِيقِهِ فَلَهُ الْأَمَانُ وَذِمَّةُ

اللهِ وَذِمَّةُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللهِ وَكَتَبَ خَالِدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ

3027 - Âmir bin Şehr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Peygamber olarak meydana çıktı. Hemdân halkı bana şu zata (Peygamber'e) gidip onun durumunu bize araştırır mısın? Eğer sen bizim için bir şeye razı olursan, biz onu kabul ederiz. Eğer bizim için bir şeyi hoş görmezsen biz de hoş görmeyiz, dediler. Ben de evet giderim, dedim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim, onun getirdiği dinden razı oldum. Kavmim de İslam'ı kabul etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Umeyr Zü Merrân'a şu mektubu yazdı.

Amr dedi ki: Malik bin Mirâre er-Revâhî'yi Yemen'in tamamına gönderdi. Zü Hayavan (lakabını alan) Akk iman etti. Akk'a Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e git, ondan köyün ve malın için emân al, denildi. Akk, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de ona şunu yazdı, "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla, Allah'ın Rasûlü Muhammed'den Akk'ı Zü Hayavan'a, eğer (bu adam) toprağı malı ve kölesi üzerindeki hak iddiasında gerçekten doğru söylüyorsa emân ve Allah'ın zimmetiyle, Rasûlü Muhammedin zimmeti ona aittir" emânnâmeyi Halid bin Saîd bin Âs yazdı.

İZAH

Mürtad: Taleb eden demektir. Umeyrin lakabı Zü Mervân Akk'ın lakabı Zi Hayavân'dır.

٣٠٢٨- أَبْيَضَ بْنِ حَمَّالٍ أَنَّهُ كَلَّمَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فِي الصَّدَقَةِ حِينَ وَفَدَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: يَا أَخَا سَبَإٍ لَا بُدَّ مِنْ صَدَقَةٍ فَقَالَ

إِنَّمَا زَرَعْنَا الْقُطْنَ يَا رَسُولَ اللهِ وَقَدْ تَبَدَّدَتْ سَبَأٌ وَلَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ إِلَّا

قَلِيلٌ بِمَأْرِبَ فَصَالَحَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى سَبْعِينَ حُلَّةً

بَزٍّ مِنْ قِيمَةِ وَفَاءِ بَزِّ الْمَعَافِرِ كُلُّ سَنَةٍ عَمَّنْ بَقِيَ مِنْ سَبَإٍ بِمَأْرِبَ فَلَمْ

يَزَالُوا يُؤَدُّونَهَا حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّ الْعُمَّالَ

إِنْتَقَضُوا عَلَيْهِمْ بَعْدَ قَبْضِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا صَالَحَ

أَبْيَضُ بْنُ حَمَّالٍ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحُلَلِ السُّبَيْعِيِّ

فَرَدَّ ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى مَا وَضَعَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى

مَاتَ أَبُو بَكْرٍ فَلَمَّا مَاتَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ إِنْتَقَضَ ذَلِكَ وَصَارَتْ

عَلَى الصَّدَقَةِ

3028 - Ebyaz bin Hamal radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e elçi olarak geldiğinde zekat hakkında Hz. Peygamberle konuştu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ey Seba'nın kardeşi zekat vermek elbette lâzımdır" buyurdu. Ebyaz dedi ki: Ya Rasûlallah biz pamukları ektik Sebe (halkı da) dağıldı. Onlardan Meâribte ancak çok az kimse kaldı. Meâribte Sebe'den geri kalanlar her sene Muafir (köyü) bezi kıymetinde yetmiş takım bez elbise üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le anlaşma yaptı.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem vefat edene kadar devamlı ödüyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra Ebyaz bin Hamal'ın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le yaptığı anlaşmayı tahsildarlar bozdular. Ebû Bekir radıyallahu anh, bunu tekrar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'ın koyduğu hale çevirdi. Ölene kadar bu devam etti. Ebû Bekir vefat edince bu anlaşma bozuldu, (normal) zekat miktarı üzerinden (tespit edilmiş) oldu.

28 - YAHUDİLERİN ARAP YARIMADASINDAN ÇIKARILMASI

٣٠٢٩- عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى

بِثَلَاثَةٍ فَقَالَ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ

مِمَّا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ

قَالَ اِبْنُ عَبَّاسٍ وَسَكَتَ عَنِ الثَّالِثَةِ أَوْ قَالَ فَأَنْسِيتُهَا و قَالَ الْحُمَيْدِيُّ

عَنْ سُفْيَانَ قَالَ سُلَيْمَانُ لَا أَدْرِي أَذَكَرَ سَعِيدٌ الثَّالِثَةَ فَنَسِيتُهَا أَوْ سَكَتَ

عَنْهَا

3029 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, üç şeyi vasiyet etti. Dedi ki: "Müşrikleri Arap yarımadasından çıkarınız. Heyetleri benim karşıladığım gibi iyi karşılayın (ihtiyaçlarını temin ediniz)"

İbn-i Abbas dedi ki: "Üçüncüyü söylemedi yahut ta onu (söyledi de) ben unuttum. (Humeydî, Süfyan bin Uyeyne'den rivâyet ederek dedi. Süleymân el-Ahvâl dedi ki: Saîd üçüncüyü zikretti de ben mi unuttum, yoksa onu söylemedi mi, bilmiyorum.[14]

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vasiyet ettiği üçüncü şey Üsâme ordusunu teçhiz etmek meselesi idi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in üçüncü vasiyeti, "Kabrimi tapınak etmeyin" cümlesi olduğu Muvatta'da zikrediliyor.

٣٠٣٠- عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ لَأُخْرِجَنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَلَا أَتْرُكُ

فِيهَا إِلَّا مُسْلِمًا

3030 - Ömer bin Hattab radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: "Yahudi ve Hıristiyanları Arap yarımadasından elbette çıkaracağım. Orada Müslümanlardan başkasını bırakmayacağım."[15]

٣٠٣١- عَنْ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ

وَالْأَوَّلُ أَتَمُّ

3031 - Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu deyip, bir önce geçen hadisin manasını rivâyet etti. Önceki hadis daha tamamdır.

٣٠٣٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْعَتَكِيُّ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَابُوسَ

بْنِ أَبِي ظَبْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَا تَكُونُ قِبْلَتَانِ فِي بَلَدٍ وَاحِدٍ

3032 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir beldede iki kıble olmaz."[16]

İZAH

Bir mü'min kafir diyarında devamlı kalamaz. Bir kafir de mü'min diyarında birer birer doldurulup halkı ihtilafa düşürülemez, buyurmak istemiştir. (A. M. Cilt 3, s. 129)

٣٠٣٣- قَالَ سَعِيدٌ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ: جَزِيرَةُ الْعَرَبِ مَا بَيْنَ

الْوَادِي إِلَى أَقْصَى الْيَمَنِ إِلَى تُخُومِ الْعِرَاقِ إِلَى الْبَحْرِ

3033 - Sadi (İbni Abdulaziz) radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Arap yarımadası bir taraftan Vadi'l-Kurâ ile Yemen'in sonuna, diğer taraftan Irak sınırından denize kadar olan yerin arasıdır" buyurdu.

٣٠٣٤- قَالَ مَالِكٌ: عُمَرُ أَجْلَى أَهْلَ نَجْرَانَ وَلَمْ يُجْلُوا مِنْ تَيْمَاءَ

لِأَنَّهَا لَيْسَتْ مِنْ بِلَادِ الْعَرَبِ فَأَمَّا الْوَادِي فَإِنِّي أَرَى أَنَّمَا لَمْ يُجْلَ مَنْ فِيهَا

مِنَ الْيَهُودِ أَنَّهُمْ لَمْ يَزُولُوا مِنْ أَرْضِ الْعَرَبِ

حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ: قَالَ مَالِكٌ وَقَدْ أَجْلَى عُمَرُ

رَحِمَهُ اللهُ يَهُودَ نَجْرَانَ وَفَدَكَ

3034 - Malik radıyallahu anh, rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ömer radıyallahu anh, Necran halkını sürgün etti. Teyma halkı ise sürgün edilmedi. Zira Teyma Arap beldelerinden değildi. Vadi'l-Kurâ'ya gelince benim reyime göre orada bulunan Yahudilerden orada bulunanlar sürgün edilmedi. Gerçekten sahabe Vadi el-Kurâ'yı Arab arazisinden saymadılar.

Diğer bir rivâyette Malik dedi ki: Ömer radıyallahu anh, Necran ve Fedek Yahudilerini sürgün etti.

İZAH

Tahum: Sınır, hudud demektir. (Haşiye'den)

29 - SEVAD (VERİMLİ IRAK) TOPRAĞI İLE HARBLE ALINAN TOPRAKLARIN VAKFEDİLMESİ

٣٠٣٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنَعَتِ الْعِرَاقُ قَفِيزَهَا وَدِرْهَمَهَا وَمَنَعَتِ الشَّامُ مُدْيَهَا وَدِينَارَهَا وَمَنَعَتْ

مِصْرُ إِرْدَبَّهَا وَدِينَارَهَا ثُمَّ عُدْتُمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأْتُمْ

قَالَهَا زُهَيْرٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ شَهِدَ عَلَى ذَلِكَ لَحْمُ أَبِي هُرَيْرَةَ وَدَمُهُ

3035 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan:

Dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Irak kâfizini ve dirhemini men edecek, Şam müddünü ve dinârını vermeyecek, Mısır irdebbini ve dinârını vermeyecek, sonra (İslam'a) başladığınız yere dönersiniz."

Züheyr bunu üç defa söyledi. Buna, "Ebû Hüreyre'nin eti ve kanı şahit olmuştur" dedi.[17]

İZAH

Bu hadis-i şerif Peygamberimizin mucizelerinden birini ifade etmektedir. Rasûl-i Ekrem günün birinde Mısır'ın, Şam'ın, Irak'ın Müslümanlar tarafından fethedileceğini, bu ülkelerin arazilerine kendi ölçekleri ile haraç bağlayacağını şahısların da kendi paraları ile vergi vereceklerini, günün birinde kendi ölçekleri ile verdikelri haracı paraları ile ödedikleri vergiyi vermeyeceklerini, İslam'ın zayıflayıp ilk günlerde oludğu gibi garip kalacağını haber vermiştir.

Hakikaten Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in haber verdiği bu mucize tahakkuk etmiş, Hz. Ömer tarafından Sevad, Mısır ve Şam fethedildikçe arazilerine haraç bağlanmış kendileri de vergiye bağlanmışlardır. Irdebbe Mısır'ın ölçeği, Dinar da parası idi.

٣٠٣٦- حَدَّثَنَا بِهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا قَرْيَةٍ أَتَيْتُمُوهَا وَأَقَمْتُمْ فِيهَا

فَسَهْمُكُمْ فِيهَا وَأَيُّمَا قَرْيَةٍ عَصَتِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ خُمُسَهَا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ

ثُمَّ هِيَ لَكُمْ

3036 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hangi köy ki siz oraya geldiniz (orayı harpsiz fethettiniz) ve orada yerleştiniz, oradan feydeki hissenizi alırsınız. Hangi köy ki Allah'a ve Rasûlüne âsî olur? (Siz de onu harple fethedersiniz, oranın malı ganimettir) onun beşte biri Allah ve Rasûlüne'dir. Sonra, o (geri kalan) sizindir" buyurdu.[18]

İZAH

Bu hadis harple alınan yerlerin arazilerinin diğer mallar gibi ganimet olduğunu bildirir. Beşte biri beytül male ayrılır. Geri kalanlar gaziler arasında taksim edilir olduğuna delildir. Hulefâ-i Raşidin ise bir önceki hadisin manasıyla amel edip fethettikleri yerlerin arazilerini taksim etmeyip haraca bağlamışlardır.

30 - CİZYE ALMANIN HÜKMÜ

٣٠٣٧- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بَعَثَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى أُكَيْدِرِ دُومَةَ فَأْخِذَ فَأْتُوهُ بِهِ فَحَقَنَ لَهُ دَمَهُ

وَصَالَحَهُ عَلَى الْجِزْيَةِ

3037 - Osman bin Ebû Süleymân radıyallahu anh'dan rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Halid bin Velid'i Dümetü'l-Cendel Meliki Ükeydir üzerine gönderdi. Ükeydir yakalandı, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun kanını bağışladı. Cizye ödemesi üzerine onunla anlaşma yaptı.

٣٠٣٨- عَنْ مُعَاذٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا وَجَّهَهُ إِلَى

الْيَمَنِ أَمَرَهُ أَنْ يَأْخُذَ مِنْ كُلِّ حَالِمٍ يَعْنِي مُحْتَلِمًا دِينَارًا أَوْ عَدْلَهُ مِنَ

الْمَعَافِرِيِّ ثِيَابٍ تَكُونُ بِالْيَمَنِ

3038 - Muaz radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Muaz'ı Yemen'e vali olarak gönderdiği zaman her bülûğa ermiş kimseden bir dinar cizye almasını veya onun değerinde Yemendeki muafir denen kumaştan almasını emretti.[19]

İZAH

Bu hadis-i şerif cizyenin yalnız hür ve bülüğa ermiş erkeklerden alınacağına, kadın ve çocuklardan alınmayacağına delildir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hz. Muaz'ı Yemen'e gönderdiğinde onlarla savaşmasını ancak cizye ödeyenlere dokunmamasını emretti.

İmam Azam, Ahmed bin Hanbel'e cizye zenginlere zenginlik durumuna göre 48 dirhem, yirmi dört dirhem, 12 dirhem olarak konur diyorlar. İmam Şafiî'ye göre yalnız zengin hür erkeklere konur. (Bezl-ül-Mechûd, c. 3, s. 379)

٣٠٣٩- عَنْ مُعَاذٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

3039 - Muaz radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den: Bir önceki hadisin mislini rivâyet etti.

٣٠٤٠- عَنْ زِيَادِ بْنِ حُدَيْرٍ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ لَئِنْ بَقِيتُ لِنَصَارَى بَنِي

تَغْلِبَ لَأَقْتُلَنَّ الْمُقَاتِلَةَ وَلَأَسْبِيَنَّ الذُّرِّيَّةَ فَإِنِّي كَتَبْتُ الْكِتَابَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْ لَا يُنَصِّرُوا أَبْنَاءَهُمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هَذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ بَلَغَنِي عَنْ أَحْمَدَ أَنَّهُ كَانَ يُنْكِرُ هَذَا

الْحَدِيثَ إِنْكَارًا شَدِيدًا

قَالَ أَبُو عَلِيٍّ وَلَمْ يَقْرَأْهُ أَبُو دَاوُدَ فِي الْعَرْضَةِ الثَّانِيَةِ

3040 - Ziyâd bin Hudeyr'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ali radıyallahu anh şöyle dedi: "Eğer ömrüm olursa Benî Tağleb Hıristiyanları ile savaşacağım, çocuklarını esir edeceğim. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile onlar arasında çocuklarını Hıristiyan yapmamaları için anlaşma yazmıştım.

Ebû Dâvud bu hadis münkerdir dedi. Ahmed bin Hanbel'den bana gelen habere göre o, bu hadisi şiddetle münker addederdi.

Ebû Ali dedi ki: Ebû Dâvud ikinci arz edişinde bu hadisi okumadı.

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Benî Tağleb Hıristiyanları ile anlaşma yapmıştı. Anlaşmada zekatın iki katını ödeyecekleri çocuklarını Hıristiyan yapmamaları İslam'dan başka bir dine teşvik etmemeleri şartları yer almakta idi. Bir ara Hz. Ömer, onlardan cizye almayı düşündü, çeşitli beldelere dağıldıkları için bu mümkün olmadı. Numan bin Zürâ Ömer'e, "Ya emîrel mü'mi'nîn Benî Tağleb Arab'tır. Onlar cizyeyi hoş karşılamazlar, sonra onların parası yok, onlar mal ve ziraatla uğraşırlar" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer iki kat zekat ödemeleri ve çocuklarını

Hıristiyan yapmamaları şartı ile onlarla anlaşma yaptı. Hz. Ali onların ahde vefasızlıklarını görerek bu sözleri söylemiş olabilir.

٣٠٤١- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: صَالَحَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَهْلَ نَجْرَانَ عَلَى أَلْفَيْ حُلَّةٍ النِّصْفُ فِي صَفَرٍ وَالْبَقِيَّةُ فِي رَجَبٍ

يُؤَدُّونَهَا إِلَى الْمُسْلِمِينَ وَعَوَارِ ثَلَاثِينَ دِرْعًا وَثَلَاثِينَ فَرَسًا وَثَلَاثِينَ بَعِيرًا

وَثَلَاثِينَ مِنْ كُلِّ صِنْفٍ مِنْ أَصْنَافِ السِّلَاحِ يَغْزُونَ بِهَا وَالْمُسْلِمُونَ

ضَامِنُونَ لَهَا حَتَّى يَرُدُّوهَا عَلَيْهِمْ إِنْ كَانَ بِالْيَمَنِ كَيْدٌ أَوْ غَدْرَةٌ عَلَى أَنْ لَا

تُهْدَمَ لَهُمْ بَيْعَةٌ وَلَا يُخْرَجَ لَهُمْ قَسٌّ وَلَا يُفْتَنُوا عَنْ دِينِهِمْ مَا لَمْ يُحْدِثُوا

حَدَثًا أَوْ يَأْكُلُوا الرِّبَا

قَالَ إِسْمَعِيلُ: فَقَدْ أَكَلُوا الرِّبَا،

3041 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Necran halkı ile yarısını Safer ayında, kalan yarısını da Receb'te Müslümanlara ödemeleri üzerine anlaşma yaptı. Eğer Yemen'de bir saldırı ve kadre uğrama olursa, otuz zırh, otuz at, otuz deve ve kendisiyle savaş yapılan her türlü silahtan emanet verecekler. Müslümanlar bu silahları onlara iade edene kadar onlara borçlu görünecekti. Onların manastırları yıkılmayacak, piskoposları çıkarılmayacak, bir hadise çıkarmadıkları ve faiz yemedikleri müddetçe dinlerinde fitneye uğratılmayacaklardı.

Râvîlerden İsmail dedi ki: Necranlılar faiz yediler.

İZAH

Bu anlaşma gerçekte cizyedir. Ama devlet reisi isterse bunu artırabilir, eksiltebilir. Bir de bu hadis-i şerif emanetlerin tazmini gerektiğini ifade ediyor. Hadiste geçen keyd, kelimesi saldırı ve harp manalarını ifade eder, bilhassa hîle düşünerek yapılan saldırılara denir.

31 - MECÛSÎLERDEN CİZYE ALMAK

٣٠٤٢- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ إِنَّ أَهْلَ فَارِسَ لَمَّا مَاتَتْ نَبِيُّهُمْ كَتَبَ

لَهُمْ إِبْلِيسُ الْمَجُوسِيَّةَ

3042 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Faris halkının Peygamberleri ölünce, iblis (şeytan) onlara Mecûsîliği yazdı (kabul ettirdi).

İZAH

Faris halkının peygamberleri ölünce şeytanın ardına takıldılar, şeytan onlara hak din yerine ateşe tapmayı teşvik etti. Onlar da ateşe taptılar. Mecûsîler müşriktirler. Müşrikler ya öldürülür veya hak dini kabul ederler. Onlardan cizye de alınmaması gerekir. Çünkü cizye ehl-i kitap olanlardan alınır. Ehl-i kitap da Hıristiyan ve Yahudilerdir. Ama sünnette Mecûsîler ehl-i kitap gibi cizyeye tabi tutulmuşlardır. Bu da şartsız değildir. Gelecek hadiste onlara tatbik edilecek şartlar gösterilmiştir.

٣٠٤٣- بَجَالَةَ يُحَدِّثُ عَمْرَو بْنَ أَوْسٍ وَأَبَا الشَّعْثَاءِ قَالَ: كُنْتُ كَاتِبًا

لِجَزْءِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَمِّ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ إِذْ جَاءَنَا كِتَابُ عُمَرَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسَنَةٍ

اقْتُلُوا كُلَّ سَاحِرٍ وَفَرِّقُوا بَيْنَ كُلِّ ذِي مَحْرَمٍ مِنَ الْمَجُوسِ وَانْهَوْهُمْ عَنِ

الزَّمْزَمَةِ فَقَتَلْنَا فِي يَوْمٍ ثَلَاثَةَ سَوَاحِرَ وَفَرَّقْنَا بَيْنَ كُلِّ رَجُلٍ مِنَ الْمَجُوسِ

وَحَرِيمِهِ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَصَنَعَ طَعَامًا كَثِيرًا فَدَعَاهُمْ فَعَرَضَ السَّيْفَ عَلَى

فَخِذِهِ فَأَكَلُوا وَلَمْ يُزَمْزِمُوا وَأَلْقَوْا وِقْرَ بَغْلٍ أَوْ بَغْلَيْنِ مِنَ الْوَرِقِ وَلَمْ يَكُنْ

عُمَرُ أَخَذَ الْجِزْيَةَ مِنَ الْمَجُوسِ حَتَّى شَهِدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا مِنْ مَجُوسِ هَجَرَ

3043 - Becâle dedi ki: Ben Ahmed bin Kays'ın amcası Cez bin Muaviye'nin katibi idim. Ölümünden bir sene önce bize Ömer'in bir mektubu geldi. (Mektupta şöyle diyordu):

"Her sihirbazı öldürün, Mecûsîlerden mahremiyle evlenmiş her çifti ayırın ve onları (Yemekten önce gizlice söyledikleri) sözü söylemekten men ediniz."

Bunun üzerine biz bir günde üç sihirbazı öldürdük. Mecûsîlerden Allah'ın kitabına göre mahrem olanlarla evli olan her erkeği mahreminden ayırdık. Cez bin Muaviye bolca yemek hazırladı, Mecûsîleri yemeğe davet etti. Kılıcı eline almak üzere uyluğun üzerine koydu, fısıltı halinde söylemekte oldukları sözü söylemeden yemeği yediler. Yemekten (sonra Cez bin Hakem'in önüne) bir veya iki katır yükü gümüş attılar.

Abdurrahman bin Avf'ın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Hecer Mecûsîlerinden cizye aldı diye şahitlik etmesine kadar Ömer radıyallahu anh, Mecûsîlerden cizye almıyordu.[20]

İZAH

Hz. Ömer'in Mecûsîleri kendi mahremleriyle evlenmekten men etmesi, bir de sofrada yemekten önce ateşe ibadeti ifade eden zemzeme kelimesinden men etmesinin sebebi Müslümanların emrinde bulunan zimmîlerin davaları İslâm'ın hükmüne göre yargılanırdı. Hz. Ömer de bütün milletlerde gördüğü yakınlarla evlenmeyi yasaklamış, hakuki mevzularda İslam hukukuna göre yargılanmış olduklarından daha önce yakınlarıyla evlenmiş olanları ayırmıştır.

٣٠٤٤- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَسْبَذِيِّينَ مِنْ أَهْلِ

الْبَحْرَيْنِ وَهُمْ مَجُوسُ أَهْلِ هَجَرَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَمَكَثَ عِنْدَهُ ثُمَّ خَرَجَ فَسَأَلْتُهُ مَا قَضَى اللهُ وَرَسُولُهُ فِيكُمْ قَالَ شَرٌّ قُلْتُ

مَهْ قَالَ الْإِسْلَامُ أَوِ الْقَتْلُ

قَالَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ قُبِلَ مِنْهُمُ الْجِزْيَةَ

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَخَذَ النَّاسُ بِقَوْلِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ وَتَرَكُوا مَا

سَمِعْتُ أَنَا مِنَ الْأَسْبَذِيِّ

3044 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Bahreyn'den Esbez şehir halkından bir adam geldi. Esbezliler Hacer halkının Mecûsîleridir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında biraz eğleşti sonra çıktı. Ona, Allah ve Rasûlü sizin hakkınızda ne hükmetti, diye sordum. O da; Şer (li bir hüküm) dedi. Ben, sus dedim. O, dedi ki; Ya İslam veya ölümü hükmetti. İbn-i Abbas sözlerine devamla şöyle dedi: Abdurrahman bin Avf, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Mecûsîlerden cizyeyi kabul ettiğini söyledi:

İbn-i Abbas dedi ki: Halk Abdurrahman bin Avf'ın sözünü kabul edip benim Esbezili Mecûsîden işittiğim (hadisin hükmünü) bıraktılar.

32 - CİZYENİN TOPLANMASINDA HALKA ZULMETMENİN HÜKMÜ

٣٠٤٥- عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ هِشَامَ بْنَ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ وَجَدَ

رَجُلًا وَهُوَ عَلَى حِمْصَ يُشَمِّسُ نَاسًا مِنَ الْقِبْطِ فِي أَدَاءِ الْجِزْيَةِ فَقَالَ

مَا هٰذَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللهَ يُعَذِّبُ

الَّذِينَ يُعَذِّبُونَ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا

3045 - Urve bin Zübeyr radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Hişam bin Hakim (bin Hizam) Hımsa görevlendirilmiş bir adamı cizyeyi ödemeleri hususunda Kıptîlerden bir kısmını (çıplak) güneşe yatırıyor buldu. Hişam ona bu (yaptığın) nedir, dedi. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Aziz ve Celil olan Allah, dünyada insanları azap edenleri (ahirette) azap eder" dedi.[21]

İZAH

İnsanlara işkence İslam dininin şiddetle reddettiği hususlardan biridir. İslam insanları vahşî davranışlardan kurtarıp, insânî usullerle meşrû yollardan medeniyetin en yüksek kısmına yükseltmek için gelmiştir.

33 - MÜSLÜMANLARIN HİMAYESİNDE YAŞAYAN AZINLIK TÜCCARLARIN VERGİSİ

٣٠٤٦- عَنْ حَرْبِ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِي أُمِّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْعُشُورُ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى

وَلَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ عُشُورٌ

3046 - Harb bin Ubeydullah’tan, annesinin babası olan dedesinden onun da babası Ubeydullah’tan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Alış verişte öşür (onda bir vergiler) ancak Yahudi ve Hıristiyanlaradır (alış verişte) Müslümanlar üzerine öşür (onda bir vergi) yoktur.”

İZAH

Burada adı geçen öşür alış verişten alınan öşürdür. Bir (onda bir vergi) Yahudi veya Hıristiyan İslam ülkesine gelir, orada alış veriş yaparsa, ondan cizyeden başka bir de onda bir ticaretin öşürü alınır. Ticaret öşrü Müslümanlara tatbik edilmez, ama mahsullerden zekat olarak alınan öşür Müslümanlara ait mâlî bir ibadettir. İmam Şafiî’ye göre gayri Müslimlerin öşür ödemeleri anlaşmaya bağlıdır. Onlarla anlaşma yapıldığı zaman öşür şart koşulmuşsa öşür alınır, değilse alınmaz. İmam Azam’a göre Müslümanlar gayri Müslim diyarında alış veriş yaptıklarında onlar Müslümanlardan öşür alırlarsa, Müslümanlar da onlardan öşür alır, değilse alınmaz. (Bezl-ül-Mechûd, c. 13, s. 294)

٣٠٤٧- عَنْ حَرْبِ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِمَعْنَاهُ قَالَ خَرَاجٌ مَكَانَ الْعُشُورِ

3047 - Harb bin Ubeydullah radıyallahu anh bir bir önceki hadisin manasını Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet etmiştir. Ancak bu rivâyetinde "Öşür" yerine "Haraç" demiştir.

٣٠٤٨- عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ عَنْ خَالِهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ

اللهِ أَعْشِرُ قَوْمِي قَالَ إِنَّمَا الْعُشُورُ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى

3048 - Bekir bin Vâil kabilesinden bir adamın dayısından şöyle dediği rivâyet edilmiştir:

Ben, "Ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem, kavmimin mallarının öşürünü alayım mı" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "(Ticaret mallarında) öşür ancak Yahudi ve nasârâ üzerinedir" buyurdu.

٣٠٤٩- عَنْ حَرْبِ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عُمَيْرٍ الثَّقَفِيِّ عَنْ جَدِّهِ رَجُلٍ

مِنْ بَنِي تَغْلِبَ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمْتُ وَعَلَّمَنِي

الْإِسْلَامَ وَعَلَّمَنِي كَيْفَ آخُذُ الصَّدَقَةَ مِنْ قَوْمِي مِمَّنْ أَسْلَمَ ثُمَّ رَجَعْتُ

إِلَيْهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ كُلُّ مَا عَلَّمْتَنِي قَدْ حَفِظْتُهُ إِلَّا الصَّدَقَةَ أَفَأَعْشِرُهُمْ

قَالَ: لَا إِنَّمَا الْعُشُورُ عَلَى النَّصَارَى وَالْيَهُودِ

3049 - Harb bin Ubeydullah bin Umeyr es-Sakafî'nin Benî Tağlib'den bir adam olan dedesinden rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim. İslam'ı kabul ettim, bana İslam'ı, kavmimden İslam'a girenlerden nasıl zekat alacağımı öğretti. Sonra ona döndüm, Ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem, bana öğrettiğin her şeyi hıfz ettim, ancak zekatı (iyice) hıfzetmedim. Kavmimden öşür toplayayım mı, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem; "Hayır, gerçekten (ticaret mallarından) öşür Hıristiyan ve Yahudiler üzerinedir" buyurdu.[22]

İZAH

Müslümanlara öşür arazi mahsullerindendir. Çıkan mahsul beş vesaka ulaşırsa ondan öşür alınır. İmam Azam'a göre az veya çok çıkan mahsulden öşür alınır.

٣٠٥٠- عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ السُّلَمِيِّ قَالَ نَزَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ وَمَعَهُ مَنْ مَعَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ وَكَانَ صَاحِبُ خَيْبَرَ رَجُلًا مَارِدًا مُنْكَرًا فَأَقْبَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ أَلَكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا حُمُرَنَا وَتَأْكُلُوا ثَمَرَنَا وَتَضْرِبُوا نِسَاءَنَا فَغَضِبَ يَعْنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ يَا ابْنَ عَوْفٍ ارْكَبْ فَرَسَكَ ثُمَّ نَادِ أَلَا إِنَّ الْجَنَّةَ لَا تَحِلُّ إِلَّا لِمُؤْمِنٍ وَأَنْ اجْتَمِعُوا لِلصَّلَاةِ قَالَ فَاجْتَمَعُوا ثُمَّ صَلَّى بِهِمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ أَيَحْسَبُ أَحَدُكُمْ مُتَّكِئًا عَلَى أَرِيكَتِهِ قَدْ يَظُنُّ أَنَّ اللهَ لَمْ يُحَرِّمْ شَيْئًا إِلَّا مَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ أَلَا وَإِنِّي وَاللهِ قَدْ وَعَظْتُ وَأَمَرْتُ وَنَهَيْتُ عَنْ أَشْيَاءَ إِنَّهَا لَمِثْلُ الْقُرْآنِ أَوْ أَكْثَرُ وَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يُحِلَّ لَكُمْ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتَ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا بِإِذْنٍ وَلَا ضَرْبَ نِسَائِهِمْ وَلَا أَكْلَ ثِمَارِهِمْ إِذَا أَعْطَوْكُمُ الَّذِي عَلَيْهِمْ

3050 - Irbaz bin Sâriye es-Sülemî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte Hayber'e vardık, yanında ashabından maiyetinde bulunanlar vardı. Hayber'in sahibi, inatçı ve kurnaz bir adamdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e döndü ve, "Ya Muhammed sizin için bizim eşekleri kesmeniz, meyvelerimizi yemeniz, kadınlarımızı dövmeniz var mı (helal mı?) dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gazaplandı ve: "Ey Avf oğlu atına bin" sonra (iman edenlere) "Haberiniz olsun; cennet mü'minden başkasına helal olmaz, namaza toplanın" diye haykır! dedi ki: Ashab Namaza toplandılar sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onlara namaz

kıldırdı. Sonra kalktı şöyle buyurdu; “Sizden biriniz koltuğunda dayandığı yerden, Allah Kur’an’dakinden başka bir şey haram kılmadı mı? zannediyor. Dikkat, Allah’a yemin olsun ki, ben de öğüt verdim ve emrettim; bir çok şeylerden nehyettim. Onlar Kur’an (ayetleri) kadar, belki daha da çoktur. Aziz ve Celil olan Allah sizlere, üzerlerinde olan vergiyi ödedikleri takdirde ehl-i kitabın evlerine izinsiz girmenizi, kadınlarını vurup dövmenizi, meyvelerini yemenizi helal kılmadı.”

٣٠٥١- عَنْ رَجُلٍ مِنْ ثَقِيفٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ جُهَيْنَةَ قَالَ: قَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّكُمْ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا فَتَظْهَرُونَ عَلَيْهِمْ

فَيَتَّقُونَكُمْ بِأَمْوَالِهِمْ دُونَ أَنْفُسِهِمْ وَأَبْنَائِهِمْ

قَالَ سَعِيدٌ فِي حَدِيثِهِ فَيُصَالِحُونَكُمْ عَلَى صُلْحٍ ثُمَّ اتَّفَقَا فَلَا تُصِيبُوا

مِنْهُمْ شَيْئًا فَوْقَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ لَا يَصْلُحُ لَكُمْ

3051 - Sakıf’den bir zattan, o da Cüheyne’den bir zattan rivâyet ettiğine göre dedi ki:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Umulur ki siz bir kavim ile savaşırsınız, onlara üstün gelirsiniz, nefisleri ve evlatlarının yerine (cizye vermek sûreti ile) sizden mallarıyla korunurlar.” Saîd bin Mansur hadisinde, “Sizinle bir anlaşma üzerine sulh yaparlar” dedi. Sonra Saîd’le Müseddet ittifak ettiler. “Bu anlaşmanın miktarı üstünde onlardan bir şey almayınız, gerçekten bu size yakışmaz” buyurdu.

٣٠٥٢- عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَبْنَاءِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنْ آبَائِهِمْ دِنْيَةً عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا مَنْ

ظَلَمَ مُعَاهِدًا أَوْ انْتَقَصَهُ أَوْ كَلَّفَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ أَوْ أَخَذَ مِنْهُ شَيْئًا بِغَيْرِ طِيبِ

نَفْسٍ فَأَنَا حَجِيجُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

takatinin üstünde olan şeye mükellef tutar veya ondan gönül hoşluğu olmadan bir şey alırsa ben kıyamet gününde onun (delilli) hasmıyım.” (Meallimü’s-Sünen, c. 4)

34 - ZIMMÎ SENE İÇERİSİNDE MÜSLÜMAN OLURSA ONA CİZYE KONUP KONMAYACAĞI

٣٠٥٣- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ جِزْيَةٌ

3053 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Müslüman üzerine cizye yoktur” buyurdu.[23]

İZAH

Cizye ödeyen bir gayri Müslim sene içerisinde Müslüman olsa geçmiş ayların cizyesi ondan alınmaz. Süfyan-ı Sevrî ve Şafiî’nin görüşü böyledir. Eğer sene bittikten sonra cizyeyi ödemeden Müslüman olur, ölürse ne varislerinden ve ne de mirasından cizye alınmaz. Ebû Hanife’nin görüşü budur. Şafiî’ye göre ödemesi şarttır. Çünkü üzerine borçtur.

٣٠٥٤- سُئِلَ سُفْيَانُ عَنْ تَفْسِيرِ هٰذَا فَقَالَ إِذَا أَسْلَمَ فَلَا جِزْيَةَ عَلَيْهِ

3054 - Süfyan-ı Sevrî’den geçen hadisin manası soruldu da şöyle dedi: “Gayri Müslim Müslüman olduğu zaman onun üzerine cizye yoktur.”

35 - DEVLET BAŞKANININ MÜŞRİKLERDEN GELEN HEDİYELERİ KABUL ETMESİ

٣٠٥٥- عَبْدُ اللهِ الْهَوْزَنِيُّ قَالَ لَقِيتُ بِلَالًا مُؤَذِّنَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَلَبَ فَقُلْتُ: يَا بِلَالُ حَدِّثْنِي كَيْفَ كَانَتْ نَفَقَةُ رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: مَا كَانَ لَهُ شَيْءٌ كُنْتُ أَنَا الَّذِي أَلِي
ذَلِكَ مِنْهُ مُنْذُ بَعَثَهُ اللهُ إِلَى أَنْ تُوُفِّيَ وَكَانَ إِذَا أَتَاهُ الْإِنْسَانُ مُسْلِمًا فَرَآهُ
عَارِيًا يَأْمُرُنِي فَأَنْطَلِقُ فَأَسْتَقْرِضُ فَأَشْتَرِي لَهُ الْبُرْدَةَ فَأَكْسُوهُ وَأُطْعِمُهُ
حَتَّى اعْتَرَضَنِي رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ، فَقَالَ: يَا بِلَالُ إِنَّ عِنْدِي سَعَةً فَلَا
تَسْتَقْرِضْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا مِنِّي فَفَعَلْتُ فَلَمَّا أَنْ كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ تَوَضَّأْتُ ثُمَّ
قُمْتُ لِأُؤَذِّنَ بِالصَّلَاةِ فَإِذَا الْمُشْرِكُ قَدْ أَقْبَلَ فِي عِصَابَةٍ مِنَ التُّجَّارِ فَلَمَّا أَنْ
رَآنِي، قَالَ: يَا حَبَشِيُّ! قُلْتُ: يَا لَبَّاهْ! فَتَجَهَّمَنِي وَقَالَ لِي قَوْلًا غَلِيظًا وَقَالَ
لِي أَتَدْرِي كَمْ بَيْنَكَ وَبَيْنَ الشَّهْرِ قَالَ قُلْتُ قَرِيبٌ قَالَ إِنَّمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ
أَرْبَعٌ فَلَآخُذُكَ بِالَّذِي عَلَيْكَ فَأَرُدُّكَ تَرْعَى الْغَنَمَ كَمَا كُنْتَ قَبْلَ ذَلِكَ فَأَخَذَ
فِي نَفْسِي مَا يَأْخُذُ فِي أَنْفُسِ النَّاسِ حَتَّى إِذَا صَلَّيْتُ الْعَتَمَةَ رَجَعَ رَسُولُ
اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَهْلِهِ فَاسْتَأْذَنْتُ عَلَيْهِ فَأَذِنَ لِي فَقُلْتُ يَا
رَسُولَ اللهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي إِنَّ الْمُشْرِكَ الَّذِي كُنْتُ أَتَدَيَّنُ مِنْهُ قَالَ لِي كَذَا
وَكَذَا وَلَيْسَ عِنْدَكَ مَا تَقْضِي عَنِّي وَلَا عِنْدِي وَهُوَ فَاضِحِي فَأْذَنْ لِي أَنْ
آبَقَ إِلَى بَعْضِ هَؤُلَاءِ الْأَحْيَاءِ الَّذِينَ قَدْ أَسْلَمُوا حَتَّى يَرْزُقَ اللهُ رَسُولَهُ
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَقْضِي عَنِّي فَخَرَجْتُ حَتَّى إِذَا أَتَيْتُ مَنْزِلِي
فَجَعَلْتُ سَيْفِي وَجِرَابِي وَنَعْلِي وَمِجَنِّي عِنْدَ رَأْسِي حَتَّى إِذَا انْشَقَّ عَمُودُ
الصُّبْحِ الْأَوَّلِ أَرَدْتُ أَنْ أَنْطَلِقَ فَإِذَا إِنْسَانٌ يَسْعَى يَدْعُو يَا بِلَالُ أَجِبْ
رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَتَيْتُهُ فَإِذَا أَرْبَعُ رَكَائِبَ
مُنَاخَاتٌ عَلَيْهِنَّ أَحْمَالُهُنَّ فَاسْتَأْذَنْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَبْشِرْ فَقَدْ جَاءَكَ اللهُ بِقَضَائِكَ ثُمَّ قَالَ أَلَمْ تَرَ الرَّكَائِبَ الْمُنَاخَاتِ
الْأَرْبَعَ فَقُلْتُ بَلَى فَقَالَ إِنَّ لَكَ رِقَابَهُنَّ وَمَا عَلَيْهِنَّ فَإِنَّ عَلَيْهِنَّ كِسْوَةً

وَطَعَامًا أَهْدَاهُنَّ إِلَيَّ عَظِيمٌ فَذَلِكَ فَاقْبِضْهُنَّ وَاقْضِنِي دَيْنَكَ فَفَعَلْتُ فَذَكَرَ

الْحَدِيثَ ثُمَّ انْطَلَقْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَإِذَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَاعِدٌ فِي الْمَسْجِدِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا فَعَلَ مَا قِبَلَكَ قُلْتُ قَدْ قَضَى

اللهُ كُلَّ شَيْءٍ كَانَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَبْقَ شَيْءٌ

قَالَ أَفَضَلَ شَيْءٍ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ انْظُرْ أَنْ تُرِيحَنِي مِنْهُ فَإِنِّي لَسْتُ بِنَاجِلٍ

عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَهْلِي حَتَّى تُرِيحَنِي مِنْهُ فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَتَمَةَ دَعَانِي فَقَالَ مَا فَعَلَ الَّذِي قِبَلَكَ قَالَ؟ قُلْتُ: هُوَ مَعِي

لَمْ يَأْتِنَا أَحَدٌ فَبَاتَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ وَقَصَّ

الْحَدِيثَ حَتَّى إِذَا صَلَّى الْعَتَمَةَ يَعْنِي مِنَ الْغَدِ دَعَانِي قَالَ مَا فَعَلَ الَّذِي

قِبَلَكَ قَالَ؟ قُلْتُ: قَدْ أَرَاحَكَ اللهُ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللهِ فَكَبَّرَ وَحَمِدَ اللهَ

شَفَقًا مِنْ أَنْ يُدْرِكَهُ الْمَوْتُ وَعِنْدَهُ ذَلِكَ ثُمَّ انْتَهَيْتُ حَتَّى إِذَا جَاءَ أَزْوَاجَهُ

فَسَلَّمَ عَلَى امْرَأَةٍ امْرَأَةٍ حَتَّى أَتَى مَبِيتَهُ فَهَذَا الَّذِي سَأَلْتَنِي عَنْهُ

3055 - Abdullah el-Hevzenî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in müezzini Bilal'e Haleb'te rast geldim. Ben, "Ya Bilal Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in geçimi nasıldı, bana anlat" dedim.

Bilal, "Onun bir şeyi yoktu" dedi. Allah onu Peygamber gönderdiği günden vefatına kadar nafakasıyla ben görevliydim, ona bir Müslüman gelir çıplak görür, bana emreder, ben de gider (birinden) ödünç isterdim. Onunla o Müslümanlara cüppe alır giydirirdim ve onu doyururdum. Ve hatta müşriklerden bir adam beni karşıladı ve; "yâ Bilal benim imkanım geniş, benden başka kimseden ödünç alma" dedi. Ben de öyle yaptım. Günlerden bir gün abdest aldım sonra namaz için ezan okumak üzere kalktım, bir de ne göreyim o müşrik bir tüccar topluluğu içersinde karşıma geldi ve beni görünce "Ey Habeşli", diye seslendi ben "buyurun" dedim. Beni çirkin bir

suratla karşılayıp bana ağır sözler söyledi. Bana seninle ay (sonu) arasında kaç gün var, dedi. Ben yakındır, dedim. Müşrik; seninle ay arasında dört gün var üzerindeki borç yerine seni alırım, daha önce olduğu gibi seni koyun gütmeye gönderirim, dedi. İnsanların nefsini alan üzüntü beni de aldı. Yatsı namazını kıldığım zaman Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ailesine döndü, yanına girmeye izin istedim. Girmeme izin verdi.

Ya Rasûlallah, annem babam sana feda olsun, kendisinden borç aldığım müşrik bana şöyle şöyle dedi, sizin yanınızda borcumu ödeyecek bir şey yok, ben de de yok, bu benim kepâze bir duruma düşmem demektir. Bana izin ver Allah Rasûlünü rızıklandırıp borcumu ödeyecek duruma gelene kadar şu Müslüman olmuş kabilelerden birine gideyim, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından çıktım. Ta evime geldim. Kılıcımı, dağarcığımı, nalinimi ve kalkanımı baş ucuma koydum, yalancı şafağın direk gibi beyazlığı açılınca gitmek istedim.

Bir de bir adam hem koşuyor, hem yâ Bilal, Rasûlullah seni istiyor, gel diye çağırıyordu, gittim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e vardım. Bir de ne göreyim çöktürülmüş dört binek (deve) üzerlerinde yükleri de vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den girmeye izin istedim. Bana, "Müjde yâ Bilal Allah senin borcunu ödeyecek malı getirdi" dedi. Sonra, "çökertilmiş dört binit develerini görmedin mi" dedi. Ben, "Evet" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Onların kendileri ve üstlerinde olanlar senindir. Onların üstünde giyecek ve yiyecek var. Bunları bana Fedek reisi hediye etmiş, bunları al borcunu öde" buyurdu. Ben de öyle yaptım.

Hadisin devamını zikretti. Sonra şunları anlattı. Sonra mescide gittim, bir de ne göreyim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, mescitte oturuyordu, ona selam verdim. "Yanındaki mal ne yaptı (ödedi mi?)" dedi. Ben de, "Evet Allah Teala, Rasûlü üzerinde olan bütün borçlarını ödedi, hiçbir şey kalmadı, dedim. Ondan beni rahata kavuşturmaya bak (onları dağıt) onlardan beni rahata kavuşturmadıkça (onları dağıtıp fikrimi ondan temizlemedikçe) ailelerimden hiçbirinin yanına girmeyeceğim, buyurdu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yatsı namazını kılınca beni çağırdı. "Yanındaki mal ne oldu?" dedi. O, benim yanımda bize hiçbir (ihtiyaç

sahibi) kimse gelmedi, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, geceyi mescitte geçirdi (ehline gitmedi), dedi.

Hadisin kalan kısmını anlattı ve şöyle devam etti. (Ertesi gün) yatsı namazını kıldığı vakit beni çağırdı. Yanındaki mal ne oldu" dedi. Ben Allah seni ondan rahata kavuşturdu ya Rasûlallah, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o mal yanında iken ölüm gelip çatacağından korkusundan tekbir getirdi, hamd etti. Sonra ben onu takibe koyuldum. Hanımlarının yanına geldiği vakit birer birer hanımlarına selam verdi ve yatağına vardı, işte senin bana kendisinden sorduğun Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in geçimi budur."

٣٠٥٦- قَالَ عِنْدَ قَوْلِهِ مَا يَقْضِي عَنِّي فَسَكَتَ عَنِّي رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاغْتَمَمْتُهَا

3056 - Bir rivâyette, "Borcumu ödeyecek bir şey yok" sözü üzerine dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu isteğime sukutla cevap verdi. Sükutu bana ağır geldi.

٣٠٥٧- عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ قَالَ: أَهْدَيْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَاقَةً، فَقَالَ: أَسْلَمْتَ، فَقُلْتُ، لَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنِّي نُهِيتُ عَنْ زَبْدِ الْمُشْرِكِينَ

3057 - Iyaz bin Hımar radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir dişi deve hediye ettim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Müslüman oldun mu" buyurdu. Ben, "Hayır" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Ben müşriklerin hediyesini almaktan nehy olundum" buyurdu.[24]

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Iyaz bin Hımar'ın hediyesini kabul etmeyişinin bazı sebepleri vardı. Evvela onun hediyesini red ederek onu İslam'a teşvik etti. Sonra hediye gönülde sevgi meydana getirir.

Peygamberin gönlünde bir müşrikin sevgisinin bulunması uygun düşmezdi. Gerçi Peygamber Efendimiz Necaşi'nin hediyesini kabul etmişti. Necaşi ise müşrik değil ehl-i kitap idi. Ehl-i kitabın yemeği yenebilir, kızları da nikahlanabilir. Ama müşriklerin kızları nikahlanamaz. (Maalim-üs-Sünen, c. 4, s. 258)

36 - TOPRAKLARI PARSELLERE AYIRMAK

٣٠٥٨- عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَقْطَعَهُ أَرْضًا بِحَضْرَمَوْتَ

3058 - Alkame bin Vail'in babasından rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hadramut'ta bulunan bir araziyi kendisine parsellemiştir.[25]

٣٠٥٩- عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ بِإِسْنَادِهِ مِثْلَهُ

3059 - Alkame bin Vail'den geçen hadisin isnadı ile onun benzeri rivâyet olundu.

٣٠٦٠- عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ قَالَ: خَطَّ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَارًا بِالْمَدِينَةِ بِقَوْسٍ وَقَالَ أَزِيدُكَ أَزِيدُكَ

3060 - Amr b. Hureys radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (elindeki) yayla bana Medine'de bir ev (yeri) çizdi ve "Sana daha da vereceğim, sana daha fazlasını vereceğim" dedi.

٣٠٦١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ

الرَّحْمَنِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ بِلَالَ

بْنَ الْحَارِثِ الْمُزَنِيَّ مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ وَهِيَ مِنْ نَاحِيَةِ الْفُرْعِ فَتِلْكَ الْمَعَادِنُ

لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا إِلَّا الزَّكَاةُ إِلَى الْيَوْمِ

3061 - Rebia bin Ebû Abdurrahman'ın bir çok kimseden rivâyet ettiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Fur denilen yerin nahiyelerinden Kabaliyye'nin madenlerini Bilal bin Haris el-Müzenî'ye bağışlamıştır. Bu madenlerden bugüne kadar zekatın dışında hiçbir vergi alınmıyor.

İZAH

Kabaliye: Medine'ye beş mil uzakta deniz kenarında bir yerdir.

Furu: Mekke Medine arasında bir şehir adıdır. Bu hadis-i şerife göre madenler zekata tabidirler. Eğer çıkan maden 80 gram altın veya iki yüz dirhem kıymetine baliğ olmuşsa zekata tabidir. İmam Mâlik'in görüşü böyledir. İmam Azam'a göre: Madenler hazineler gibidir. Onların beşte biri alınır. İster çok olsun ister az olsun.

٣٠٦٢- كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ بِلَالَ بْنَ الْحَارِثِ الْمُزَنِيَّ

مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ جَلْسِيَّهَا وَغَوْرِيَّهَا

-وَقَالَ غَيْرُهُ جَلْسَهَا وَغَوْرَهَا- وَحَيْثُ يَصْلُحُ الزَّرْعُ مِنْ قُدْسٍ وَلَمْ

يُعْطِهِ حَقَّ مُسْلِمٍ وَكَتَبَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ

الرَّحِيمِ هَذَا مَا أَعْطَى مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ بِلَالَ بْنَ الْحَارِثِ الْمُزَنِيَّ أَعْطَاهُ

مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ جَلْسِيَّهَا وَغَوْرِيَّهَا

وَقَالَ غَيْرُهُ جَلْسَهَا وَغَوْرَهَا وَحَيْثُ يَصْلُحُ الزَّرْعُ مِنْ قُدْسٍ وَلَمْ

يُعْطِهِ حَقَّ مُسْلِمٍ

3062 - Kesir bin Abdullah bin Avf el-Müzenî babası vasıtasıyla dedesinden rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Bilal bin Haris el-Müzenî'ye Kabaliyye'nin madenlerini deresiyle tepesiyle Bilalal bin Haris el-Müzenî'ye bağışlamıştır. Kesirden başkaları (Celsiyye ve gavriyhe kelimelerini) lam ve vavın sükunu ile celsehe ve garrehe şeklinde rivâyet ettiler.

Ayrıca Kud, denilen yerden ziraata elverişli kısmı da ona verdi. Fakat ona hiçbir Müslümanın hakkını vermedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona şu senedi yazdı: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adı ile, şu Allah'ın Rasûlü Muhammed'in Bilal bin Haris el-Müzenî'ye verdiği şeydir (seneddir). Kabaliye madenlerini deresiyle tepesiyle ona verdi. (Başkaları "Celsehe ve garrahe" dedi. Kur, denilen yerden ziraate elverişli kısmı da verdi. Fakat hiçbir Müslümanın hakkını ona vermedi."

٣٠٦٣- كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَقْطَعَ بِلَالَ بْنَ الْحَارِثِ الْمُزَنِيَّ مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ جَلْسِيَّهَا وَغَوْرِيَّهَا

قَالَ ابْنُ النَّضْرِ وَجَزْسَهَا وَذَاتَ النُّصُبِ ثُمَّ اتَّفَقَا وَحَيْثُ يَصْلُحُ الزَّرْعُ

مِنْ قُدْسٍ وَلَمْ يُعْطِ بِلَالَ بْنَ الْحَارِثِ حَقَّ مُسْلِمٍ وَكَتَبَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا مَا أَعْطَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَالَ

بْنَ الْحَارِثِ الْمُزَنِيَّ أَعْطَاهُ مَعَادِنَ الْقَبَلِيَّةِ جَلْسَهَا وَغَوْرَهَا وَحَيْثُ يَصْلُحُ

الزَّرْعُ مِنْ قُدْسٍ وَلَمْ يُعْطِهِ حَقَّ مُسْلِمٍ

قَالَ أَبُو أُوَيْسٍ: وَحَدَّثَنِي ثَوْرُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ زَادَ ابْنُ النَّضْرِ وَكَتَبَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ

3063 - Kesir bin Abdullah'ın dedesinden şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kabaliyye madenleri deresiyle tepesiyle Bilal bin Haris el-Müzenî'ye bağışladı. Râvi ibn Nadr bu hadise şunları da ilave etti: Hz. Peygamber oranın Cers denilen arazisi ile Zatün-Nusub denilen arazisini de ona bağışladı. Sonra ittifak ettiler, "Kuts denen dağdan ziraata elverişli olan yeri de (verdi.) Bilal bin el-Haris'e hiçbir

Müslümanın hakkını vermedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona şunu yazdı. “Şu Rasûlullah’ın Bilal bin el-Müzenî’ye, verdiği seneddir. Ona hiçbir Müslümanın hakkını vermemiştir.

Ebû Üveys dedi ki: Sevr bin Zeyd, İkrime ve İbn-i Abbas’tan onlar da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivâyette geçen hadisin mislini bana haber verdi. İbn-i Nadr (Übey bin Ka’b yazdı) kelimelerini ziyade etti.

٣٠٦٤- عَنْ أَبْيَضَ بْنِ حَمَّالٍ أَنَّهُ وَفَدَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَقْطَعَهُ الْمِلْحَ

قَالَ ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ: الَّذِي بِمَأْرِبَ فَقَطَعَهُ لَهُ فَلَمَّا أَنْ وَلَّى قَالَ رَجُلٌ

مِنَ الْمَجْلِسِ أَتَدْرِي مَا قَطَعْتَ لَهُ إِنَّمَا قَطَعْتَ لَهُ الْمَاءَ الْعِدَّ قَالَ فَانْتَزَعَ

مِنْهُ قَالَ وَسَأَلَهُ عَمَّا يُحْمَى مِنَ الْأَرَاكِ قَالَ مَا لَمْ تَنَلْهُ خِفَافٌ وَقَالَ ابْنُ

الْمُتَوَكِّلِ أَخْفَافُ الْإِبِلِ

3064 - Ebyaz bin Hamal radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e elçi olarak geldi, ondan bir kıta (maden) tuzu istedi.

İbn-i Mütevekkil:

Me’rib’deki tuzla dedi. Ona bir kıta verdi. Döndüğü vakit mecliste bulunanlardan bir zât ona ne verdiğini biliyor musun, dedi. Ancak ona durmadan su gibi akan tuz kıtasını verdin, dedi.

Râvi dedi ki: (Rasûlullah Ebyaz’ın tuzdaki işletme hakkını) çekip aldı. Dedi ki: Bu sefer Ebyaz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den misvak ağacı koruluğundan istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Develerin ayaklarının yetişmediği yerleri verebilirim” buyurdu. İbn-i Mütevekkil, bu kısmı (develerin yerine) “Devenin ayakları” diye rivâyet etti.[26]

İZAH

Bu hadis-i şerif hakim hükmünde hata ederse ondan dönebileceğine delildir. 3062 nolu hadsin izahında geçtiği gibi Ebyaz bin Hamal'a verilen tuz madeni su gibi kaynayan çıkarma zahmeti olmayan bir maden idi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu tuz madeninin böyle devamlı kaynadığını bilmiyordu. Bunu öğrenince Ebyaz'a verdiği bu hakkı ondan aldı. Çünkü ammenin istifade edeceği böyle bir maden bir şahsa tahsis edilmezdi. Sonra Ebyaz misvak yapılan erak ağacı koruluğundan birazının kendisine verilmesini istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hayvanların yayılacağı ayak altındaki yerden olmayacağını zira orada hayvanların otlayacağını bildirdi.

İkta: Bu hadislerde geçen iktanın manası şudur: Devlete ait boş araziden belli bir miktarını şahıslara tahsis etmektir. Amme menfaatine sekte vurmamak üzere böyle hâlî yerlerden şahıslara yer tashih edilebilir. Tuz, kükürt gibi masrafsız herkesin istifade edeceği maden bir iki kişiye tahsis edilemez, merâlarda herkesin hakkı olduğu için halkın koyun, keçi, sığır ve deve otlatacağı ayak altındaki yerler şahıslara tahsis edilemez. Onun için develerin tabanının çiğneyeceği yerden olmaz buyurmuştur.

٣٠٦٥- قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَخْزُومِيُّ مَا لَمْ تَنَلْهُ أَخْفَافُ الْإِبِلِ

يَعْنِي أَنَّ الْإِبِلَ تَأْكُلُ مُنْتَهَى رُءُوسِهَا وَيُحْمَى مَا فَوْقَهُ

3065 - Muhammed bin el-Hasan el-Mahzûmî radıyallahu anh'dan:

Rivâyet edildiğine göre dedi ki: "Deve ayaklarının yetişmediği yerleri" yani Hz. Peygamber bu sözüyle demek istiyor ki deve başının yetiştiği yere kadar ağacın dallarını yer, ağacın ondan yukarısı korunur.

٣٠٦٦- أَبْيَضَ بْنِ حَمَّالٍ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ حِمَى الْأَرَاكِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حِمَى

فِي الْأَرَاكِ فَقَالَ أَرَاكَةٌ فِي حِظَارِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَا حِمَى فِي الْأَرَاكِ قَالَ فَرَجَّ يَعْنِي بِحِظَارِي الْأَرْضَ الَّتِي فِيهَا الزَّرْعُ

الْمُحَاطُ عَلَيْهَا

3066 - Ebyaz bin Hamal’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den (misvak yapılan) erak ağaçlarının koruluğunun hükmünü sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Erakta koruluk yoktur” buyurdu. Ebyaz: “Etrafı çevrili yerdeki erak ağacından” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “(Erakta koru) yoktur” buyurdu. Râvîlerden Ferec dedi ki: Etrafı çevrili yer ile kastı etrafı duvarla çevrili ziraat yeri demektir.

٣٠٦٧- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَبُو حَفْصٍ حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ حَدَّثَنَا

أَبَانُ قَالَ عُمَرُ وَهُوَ ابْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ

أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ صَخْرٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

غَزَا ثَقِيفًا فَلَمَّا أَنْ سَمِعَ ذَلِكَ صَخْرٌ رَكِبَ فِي خَيْلٍ يُمِدُّ النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ انْصَرَفَ وَلَمْ

يَفْتَحْ فَجَعَلَ صَخْرٌ يَوْمَئِذٍ عَهْدَ اللهِ وَذِمَّتَهُ أَنْ لَا يُفَارِقَ هَذَا الْقَصْرَ حَتَّى

يَنْزِلُوا عَلَى حُكْمِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُفَارِقْهُمْ حَتَّى

نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ صَخْرٌ

أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ ثَقِيفًا قَدْ نَزَلَتْ عَلَى حُكْمِكَ يَا رَسُولَ اللهِ وَأَنَا مُقْبِلٌ إِلَيْهِمْ

وَهُمْ فِي خَيْلٍ فَأَمَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّلَاةِ جَامِعَةً

فَدَعَا لِأَحْمَسَ عَشْرَ دَعَوَاتٍ اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لِأَحْمَسَ فِي خَيْلِهَا وَرِجَالِهَا

وَأَتَاهُ الْقَوْمُ فَتَكَلَّمَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللهِ إِنَّ صَخْرًا أَخَذَ

عَمَّتِي وَدَخَلَتْ فِيمَا دَخَلَ فِيهِ الْمُسْلِمُونَ فَدَعَاهُ فَقَالَ يَا صَخْرُ إِنَّ الْقَوْمَ

إِذَا أَسْلَمُوا أَحْرَزُوا دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَادْفَعْ إِلَى الْمُغِيرَةِ عَمَّتَهُ فَدَفَعَهَا

إِلَيْهِ وَسَأَلَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لِبَنِي سُلَيْمٍ قَدْ هَرَبُوا عَنِ

الْإِسْلَامِ وَتَرَكُوا ذَلِكَ الْمَاءَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللهِ أَنْزِلْنِيهِ أَنَا وَقَوْمِي قَالَ نَعَمْ

فَأَنْزَلَهُ وَأَسْلَمَ يَعْنِي السُّلَمِيِّينَ فَأَتَوْا صَخْرًا فَسَأَلُوهُ أَنْ يَدْفَعَ إِلَيْهِمُ الْمَاءَ

فَأَبَى فَأَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللهِ أَسْلَمْنَا وَأَتَيْنَا

صَخْرًا لِيَدْفَعَ إِلَيْنَا مَاءَنَا فَأَبَى عَلَيْنَا فَأَتَاهُ فَقَالَ يَا صَخْرُ إِنَّ الْقَوْمَ إِذَا

أَسْلَمُوا أَحْرَزُوا أَمْوَالَهُمْ وَدِمَاءَهُمْ فَادْفَعْ إِلَى الْقَوْمِ مَاءَهُمْ قَالَ نَعَمْ يَا

نَبِيَّ اللهِ فَرَأَيْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَغَيَّرُ عِنْدَ ذَلِكَ

حَمْزَةُ حَيَاةَ بْنُ أَخْيَهِ الْجَارِيَةَ وَأَخْيَهِ الْمَاءَ

3067 - Osman bin Ebî Hâzim'den, o babasından, o da dedesi Sahr'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem savaş için Sakif kabilesi üzerine yürümüştü. Sahr bunu işitince Hz. Peygambere yardım etmek için atına binip (bir süvari topluluğuyla) yola çıkmıştı. Fakat Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in (Taif'i) fethetmeden dönüp gitmiş olduğunu gördü ve o gün (Sakifliler) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hükmüne boyun eğmedikçe (onların sığındıkları) şu şatodan ayrılmayacağına dair Allah'a söz verdi. Gerçekten de Sahr, onlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hükmünü kabul edinceye kadar onlarla savaşı bırakmadı. (onlar Hz. Peygamber'in hükmünü kabule yanaşınca Sahr Rasûlullah'a şöyle bir mektup yazdı:)

"Gelelim mevzuya, Ey Allah'ın Rasûlü Sakif kabilesi senin hükmünü kabul etti. Şimdi ben onların karşısında bulunuyorum onlar da at üzerinde (karşımda duruyorlar)."

Rasûlullah (mektubu alır almaz namazın cemaatle kılınmasını emretti Sahr'ın bu kabilesi için de "Ey Allah'ım bu kavmin atlısına, yayasına bereket ihsan eyle" diye on defa dua etti. Bir süre sonra Sakif kabilesi Hz. Peygamber'in huzuruna geldi. İçlerinden Muğire bin Şu'be söz aldı ve:

"Ey Allah'ın Rasûlü, Sahr halamı esir aldı. Oysa Müslümanların girdiği dine halam da girmişti" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah Sahr'ı çağırıp ona:

"Ey Sahr bir kavim İslam'a girdiği zaman kanlarını ve mallarını, güvence altına almış olurlar. Dolayısıyla sen Muğire'ye halasını iade et." Sahr

halasını ona verdi ve Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den Süleym oğullarının İslam'dan kaçarken bırakıp gittikleri suyu istedi.

"Ey Allah'ın Peygamberi o suyu benim ve kavmimin hizmetine ver" dedi. Hz. Peygamber'de "Evet (bu suyu sizlere veriyorum) dedi, suyu onlara verdi. Bunun üzerine Süleym kabilesi de Müslüman olup Sahr'ın yanına geldiler ve suyu kendilerine geri vermesini istediler. Sahr bu suyu vermekten kaçınınca, Rasûlullah'a varıp:

"Ey Allah'ın Peygamberi biz Müslüman olduk ve suyumuzu bize geri vermesi için Sahr'a vardık (fakat o buna) yanaşmadı diye şikayette bulundular. (Hz. Peygamber de) Sahr'ı çağırıp:

"Ey Sahr. Bir kavim İslam'a girdiği vakit mallarını ve kanlarını güvence altına almış olurlar. Dolayısıyla sen bu kavme sularını geri ver" buyurdu.

Sahr da: "Evet. Ey Allah'ın Peygamberi" karşılığını verdi.

Ben bu sırada Rasûlullah'ın Sahr'dan cariyeyi ve suyu geri aldığından dolayı duyduğu haya sebebiyle yüzünün kızardığını gördüm.

٣٠٦٨- سَبْرَةُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الرَّبِيعِ الْجُهَنِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ فِي مَوْضِعِ الْمَسْجِدِ تَحْتَ دَوْمَةٍ

فَأَقَامَ ثَلَاثًا ثُمَّ خَرَجَ إِلَى تَبُوكَ وَإِنَّ جُهَيْنَةَ لَحِقُوهُ بِالرَّحْبَةِ فَقَالَ لَهُمْ مَنْ

أَهْلُ ذِي الْمَرْوَةِ فَقَالُوا بَنُو رِفَاعَةَ مِنْ جُهَيْنَةَ فَقَالَ قَدْ أَقْطَعْتُهَا لِبَنِي رِفَاعَةَ

فَاقْتَسَمُوهَا فَمِنْهُمْ مَنْ بَاعَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَمْسَكَ فَعَمِلَ ثُمَّ سَأَلْتُ أَبَاهُ عَبْدَ

الْعَزِيزِ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَحَدَّثَنِي بِبَعْضِهِ وَلَمْ يُحَدِّثْنِي بِهِ كُلِّهِ

3068 - Sebre bin Abdulaziz bin Rabi el-Cühenî'nin dedesi Rabi'den şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Cüheyne beldesinde) Mescidin yerinde malık ağacının altına indi. Orada üç (gün) kaldı. Sonra Tebük'e çıktı. Cüheyneliler ona geniş meydanlıkta iltihak ettiler. Rasûlullah

sallallahu aleyhi ve sellem onlara, “Zü’l-Merv (köyünün) sakinleri kimdir” dedi. Onlar “cüheyne kabîlesinden Rıfaaa oğulları” dediler.

Rasûlullah sallallahü aleyhi ve sellem; “Zü’l-Merv’i Rıfaa oğullarına verdim” dedi. Onlar Zü’l-Merv’i taksim ettiler. Onlardan bazıları hissesini sattı. Bazısı da tuttu, işledi.

(İbni Vehb dedi ki): Sonra Sebre’nin babası Abdulaziz’e bu hadisten sordum, bir kısmını bana haber verdi, hepsini haber vermedi.

İZAH

Rahbe: Geniş yer demektir.

Zü’l-Merv: Vadi’l-Kurâ’da bir köyün adıdır.

Vadi’l-Kurâ: Şam’la Medine arasında bir vadidir. İçinde pek çok köy vardır.

٣٠٦٩- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَقْطَعَ الزُّبَيْرَ نَخْلًا

3069 - Esma binti Ebû Bekir radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Zübeyr’e hurmalık verdi.”

İZAH

Esma, Hz. Ebû Bekir’in kızı ve Zübeyr bin Avvam’ın karısıdır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in, kocası Zübeyr’e bir hurmalığı ayırıp verdiğini rivâyet etmiştir:

٣٠٧٠- قَيْلَةُ بِنْتِ مَخْرَمَةَ وَكَانَتْ جَلَّةَ أَبِيهِمَا أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُمَا قَالَتْ

قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ تَقَدَّمَ صَاحِبِي تَعْنِي

حُرَيْثَ بْنَ حَسَّانَ وَافِدَ بَكْرِ بْنِ وَائِلٍ فَبَايَعَهُ عَلَى الْإِسْلَامِ عَلَيْهِ وَعَلَى

قَوْمِهِ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللهِ اكْتُبْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ بَنِي تَمِيمٍ بِالدَّهْنَاءِ أَنْ لَا

يُجَاوِزَهَا إِلَيْنَا مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا مُسَافِرٌ أَوْ مُجَاوِرٌ فَقَالَ اُكْتُبْ لَهُ يَا غُلَامُ

بِالدَّهْنَاءِ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ قَدْ أَمَرَ لَهُ بِهَا شُخِصَ بِي وَهِيَ وَطَنِي وَدَارِي فَقُلْتُ

يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ لَمْ يَسْأَلْكَ السَّوِيَّةَ مِنَ الْأَرْضِ إِذْ سَأَلَكَ إِنَّمَا هِيَ هَذِهِ

الدَّهْنَاءُ عِنْدَكَ مُقِيدُ الْجَمَلِ وَمَرْعَى الْغَنَمِ وَنِسَاءُ بَنِي تَمِيمٍ وَأَبْنَاؤُهَا

وَرَاءَ ذَلِكَ فَقَالَ أَمَسِكْ يَا غُلَامُ صَدَقَتْ الْمِسْكِينَةُ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ

يَسَعُهُمَا الْمَاءُ وَالشَّجَرُ وَيَتَعَاوَنَانِ عَلَى الْفَتَّانِ

3070 - Kaylate binti Mahreme radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldik. Bekir bin Vail'in elçisi, Hureys bin Hassan'ı kastederek dedi ki: Arkadaşım öne geçti, kendisi ve kavmi yerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e İslamiyet üzerine biat etti. Sonra şöyle dedi: "Ya Rasûlallah, bizimle Benî Temim arasında Dehna mevkii hakkında bir anlaşma yaz, onlardan misafir ve komşu olanlardan başka tek bir kimse bizim tarafa Dehna'ya geçmesin." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (katiplerinden birine emredip): "Ey oğul, Dehna hakkında Hureys'e bir senet yaz" buyurdu. Ben ona Dehna'nın verilmesinin emrolunduğunu görünce, oranın kendi memleketim ve evim olması yönüyle beni bir üzüntü kapladı "Ya, Rasûlallah, bu senden istediğinde bu yerlerden adaletli bir istekle bulunmadı, gerçekten şu Dehna senin yanında develerin bağlandığı salındığı yer, koyunların da merâsıdır. Temim oğullarının kadınları ve oğulları hemen onun arkasındadır" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ey oğul, yazmaktan vazgeç bu kadıncağız doğru söyledi. Müslüman Müslümanın kardeşidir. (Dehna'da bulunan) su ve ot (Bekir bin Vail ile Benî Temim'den) her ikisine de yeter. (Orada) fitne vericilere (şeytanlara) karşı birbirlerine yardım ederler" buyurdu.[27]

İZAH

Dehna: Benî Temim yurdunda suyu az, otu çok merânın adıdır. Bekir bin Vâil buranın kendilerine verilmesini, bunun da bir senetle tespitini istemişlerdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem önce vermek istemiş, sonra Kayle'nin hatırlatması üzerine bundan vazgeçmiştir.

٣٠٧١- أَسْمَرَ بْنِ مُضَرِّسٍ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَبَايَعْتُهُ فَقَالَ مَنْ سَبَقَ إِلَى مَاءٍ لَمْ يَسْبِقْهُ إِلَيْهِ مُسْلِمٌ فَهُوَ لَهُ قَالَ فَخَرَجَ

النَّاسُ يَتَعَادَوْنَ يَتَخَاطُّونَ

3071 - Esmer bin Mudarrıs radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim, beyat ettim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse bir suya, kendisinden önce hiçbir Müslüman varmadan önce varıp (sahip çıkar)sa o su o kimsenindir."

Esmer bin Mudarrıs dedi ki:

Bunun üzerine halk (sahipsiz suları) işaretlemek üzere koşuşarak yollara çıktılar.

İZAH

Yeteâdevne: Koşuyorlardı.

Yetehaddûn: İsteklerine ermek için yarışıyorlardı, manasına gelir.

٣٠٧٢- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ الزُّبَيْرَ

حُضْرَ فَرَسِهِ فَأَجْرَى فَرَسَهُ حَتَّى قَامَ ثُمَّ رَمَى بِسَوْطِهِ فَقَالَ أَعْطُوهُ مِنْ

حَيْثُ بَلَغَ السَّوْطُ

3072 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

Zübeyr'e atının koştuğu yeri verdi. Zübeyr radıyallahu anh, atını yorulup durana kadar koşturdu. Sonra kamçısını attı.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Kamçısının yetiştiği yerden itibaren ona verin” buyurdu.

٣٠٧٣- عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ

أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ وَلَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ حَقٌّ

3073 - Saîd bin Zeyd radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kimse ölü bir araziyi ihyâ ederse, orası onun olur. Zalim damar sahibine (Zulmen başkasının yerine ağaç dikene) hak yoktur.”[28]

٣٠٧٤- عَنْ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ وَذَكَرَ مِثْلَهُ قَالَ فَلَقَدْ

أَخْبَرَنِي الَّذِي حَدَّثَنِي هَذَا الْحَدِيثَ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَرَسَ أَحَدُهُمَا نَخْلًا فِي أَرْضِ الْآخَرِ فَقَضَى

لِصَاحِبِ الْأَرْضِ بِأَرْضِهِ وَأَمَرَ صَاحِبَ النَّخْلِ أَنْ يُخْرِجَ نَخْلَهُ مِنْهَا

قَالَ فَلَقَدْ رَأَيْتُهَا وَإِنَّهَا لَتُضْرَبُ أُصُولُهَا بِالْفُؤُوسِ وَإِنَّهَا لَنَخْلٌ عُمٌّ

حَتَّى أُخْرِجَتْ مِنْهَا

3074 - Yahya bin Urve radıyallahu anh’dan, o da babasından rivâyet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kimse ölü (işlenmemiş) bir araziyi ihyâ ederse orası onun olur.” Urve önceki geçen hadisin aynını zikretti, ve dedi ki: Bu hadisi nakleden kimse bana şöyle haber verdi:

Bir zât başka birinin arsasına ağaç dikmiş. Bu iki kişi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in huzurunda mahkemeleştiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem arazi sahibine arazisini muhafaza etmesine hüküm verdi. Hurma sahibine de hurmasını o araziden sökmesini emir buyurdu. Râvi dedi ki:

Ben o ağacı kökü baltalar ile kesilir iken gördüm. O, dalı budağı uzamış bir hurma idi. Neticede o yerden çıkarıldı.

٣٠٧٥- عَنْ ابْنِ إِسْحٰقَ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ عِنْدَ قَوْلِهِ مَكَانَ

الَّذِي حَدَّثَنِي هٰذَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَكْثَرُ

ظَنِّي أَنَّهُ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ فَإِنَّا رَأَيْتُ الرَّجُلَ يَضْرِبُ فِي أُصُولِ النَّخْلِ

3075 - İbn-i İshak'tan bir önceki hadisin isnadı ve manasında şöyle rivâyet olundu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir zât dedi:

Kuvvetli zannıma göre o zât Ebû Saîd el-Hudrî'dir.

Ben hurma sahibini hurmanın köküne (kesmek için balta ile) vururken gördüm (demiştir.)

٣٠٧٦- عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَضَى أَنَّ الْأَرْضَ أَرْضُ اللهِ وَالْعِبَادَ عِبَادُ اللهِ وَمَنْ أَحْيَا مَوَاتًا

فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ جَاءَنَا بِهٰذَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِينَ جَاءُوا

بِالصَّلَوَاتِ عَنْهُ

3076 - Urve radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben şahâdet ederim ki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle hükmetti:

"Arz Allah'ın arzıdır. Kullar Allah'ın kullarıdır. Kim ölmüş (işlenmemiş) bir yeri ihyâ ederse o kimse, o yere başkasından daha haklıdır." Bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bize namazları getirenler (ashabı kiram) getirdi."

٣٠٧٧- عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَاطَ

حَائِطًا عَلَى أَرْضٍ فَهِيَ لَهُ

3077 - Semure radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse bir toprağın etrafını duvarla çevirirse, o yer onun olur."

٣٠٧٨- قَالَ هِشَامٌ الْعِرْقُ الظَّالِمُ أَنْ يَغْرِسَ الرَّجُلُ فِي أَرْضِ غَيْرِهِ

فَيَسْتَحِقُّهَا بِذَلِكَ قَالَ مَالِكٌ وَالْعِرْقُ الظَّالِمُ كُلُّ مَا أُخِذَ وَاحْتُفِرَ وَغُرِسَ

بِغَيْرِ حَقٍّ

3078 - Hişam radıyallahu anh şöyle dedi: (3073) nolu hadiste geçen Haksız (zalim) damarın manası şudur: Bir kimse başka birinin arazisine ağaç diker ve sonra, o yere sahip çıkmak ister.

Malik dedi: Zalim damarın manası: Haksız yere alınan, kuyulanıp açılan ve ağaçlandırılan her şey demektir.

٣٠٧٩- عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ: غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبُوكَ فَلَمَّا أَتَى وَادِيَ الْقُرَى إِذَا امْرَأَةٌ فِي حَدِيقَةٍ لَهَا فَقَالَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ اخْرُصُوا فَخَرَصَ رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةَ أَوْسُقٍ فَقَالَ لِلْمَرْأَةِ أَحْصِي مَا يَخْرُجُ

مِنْهَا فَأَتَيْنَا تَبُوكَ فَأَهْدَى مَلِكُ أَيْلَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَكَسَاهُ بُرْدَةً وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِ

قَالَ فَلَمَّا أَتَيْنَا وَادِيَ الْقُرَى قَالَ لِلْمَرْأَةِ كَمْ كَانَ فِي حَدِيقَتِكِ قَالَتْ

عَشَرَةَ أَوْسُقٍ خَرْصَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي مُتَعَجِّلٌ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَنْ أَرَادَ مِنْكُمْ أَنْ

يَتَعَجَّلَ مَعِي فَلْيَتَعَجَّلْ

3079 - Ebû Humeyd es-Saîdî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah'la birlikte Tebük savaşına çıkmıştım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Vadi'l-Kurâ'ya geldiğinde kendi meyve bahçesinde duran bir kadınla karşılaştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashabına:

"Bu bahçenin meyvesini tahmin edin" buyurdu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizzat kendisi on vesak olarak takdir etti. Ve kadına şöyle buyurdu:

"Bahçeden çıkan mahsulünü iyice belle."

Sonra yola koyulduk Tebük'e geldik. Eyle meliki (Yuhanna bin Rube) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e beyaz bir katır hediye etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de Eyle melikine bir cübbe giyindirdi ve ona (Kavminin verecekleri cizye karşılığında) deniz kenarındaki yerlerinde oturmalarını ifade eden bir mektup yazdırıverdi.

Ebû Humeyd dedi:

Vadi'l-Kurâya geldiğimiz vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadına:

"Bahçende ne kadar meyve oldu." Buyurdu. Kadın:

"Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in takdiri ile on vesak mahsül oldu" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ben Medine'ye acele döneceğim. Sizden her kim acele benimle dönmek isterse acele etsin" buyurdu.[29]

İZAH

Bu hadisin mevzu ile ilgisi şudur: Zikri geçen kadın o bahçeyi ihyâ etmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem o bahçeyi o kadına bıraktı. Bunun için hadis burada sevk edilmiştir.

٣٠٨٠- عَنْ زَيْنَبَ أَنَّهَا كَانَتْ تَفْلِي رَأْسَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ امْرَأَةُ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ وَنِسَاءٌ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ وَهُنَّ

يَشْتَكِينَ مَنَازِلَهُنَّ أَنَّهَا تَضِيقُ عَلَيْهِنَّ وَيَخْرُجْنَ مِنْهَا فَأَمَرَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُوَرَّثَ دُورُ الْمُهَاجِرِينَ النِّسَاءَ فَمَاتَتْ عَبْدُ اللهِ

بْنُ مَسْعُودٍ فَوَرِثَتْهُ امْرَأَتُهُ دَارًا بِالْمَدِينَةِ

3080 - (Hz. Peygamber'in hanımı) Zeynep radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

O bir gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in saçını tarayıp temizlerken orada Osman bin Afvan'ın hanımı ile muhacirlerden bazı kadınlar da vardı. Bu kadınlar evlerinin kendilerine dar geldiğinden ve (kocaları ölünce) oradan da çıkarılacaklarından şikayet ediyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Muhacirlerin evlerine kadınların varis kılınmasını emir buyurdu."

Derken Abdullah bin Mes'ûd vefat etmiş, karısı da Medine'de bulunan evine varis olmuş.

İZAH

Medine'de bazı boş arsalara ev yapılmasına müsaade edildi. Ev yaparak âtıl yeri ihyâ edenler o yere sahip oluyorlardı.

38 - HARAC ARAZİSİNE GİRMEK

٣٠٨١- عَنْ مُعَاذٍ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ عَقَدَ الْجِزْيَةَ فِي عُنُقِهِ فَقَدْ بَرِئَ مِمَّا

عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3081 - Muaz radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir:

Her kim (sahip olduğu bir haraç arazisinin vergisini vermemek suretiyle) haraç vergisinin günahı boynuna geçirilirse o kimse Rasûlullah'ın üzerinde

bulunduğu yoldan uzaklaşmış olur.

İZAH

Haraca tabi bir araziyi mü'min satın alırsa o araziden daha önce alınan haraç yine alınır. Bir araziden haraç alınıyorsa öşür alınmaz. Öşür alınıyorsa haraç alınmaz. Bir arazide öşürle haraç cem olmaz.

٣٠٨٢- حَدَّثَنِي أَبُو الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ أَرْضًا بِجِزْيَتِهَا فَقَدْ اِسْتَقَالَ هِجْرَتَهُ وَمَنْ نَزَعَ صَغَارَ

كَافِرٍ مِنْ عُنُقِهِ فَجَعَلَهُ فِي عُنُقِهِ فَقَدْ وَلَّى الْإِسْلَامَ ظَهْرَهُ قَالَ فَسَمِعَ

بِنِي خَالِدُ بْنُ مَعْدَانَ هٰذَا الْحَدِيثَ فَقَالَ لِي أَشَيَّبٌ حَدَّثَكَ قُلْتُ نَعَمْ

قَالَ فَإِذَا قَدِمْتَ فَسَلْهُ فَلْيَكْتُبْ إِلَيَّ بِالْحَدِيثِ قَالَ فَكَتَبَهُ لَهُ فَلَمَّا قَدِمْتُ

سَأَلَنِي خَالِدُ بْنُ مَعْدَانَ الْقِرْطَاسَ فَأَعْطَيْتُهُ فَلَمَّا قَرَأَهُ تَرَكَ مَا فِي يَدِهِ مِنَ

الْأَرْضِينَ حِينَ سَمِعَ ذٰلِكَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هٰذَا يَزِيدُ بْنُ خُمَيْرٍ الْيَزَنِيُّ لَيْسَ هُوَ صَاحِبَ شُعْبَةَ

3082 - Ebu'd-Derdâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse, bir araziyi haracıyla birlikte satın alırsa hicretini bozmuş olur. Bir kimse kafirin (haraç ödeme) zilletini boynundan çıkarır ve kendi boynuna takarsa İslam'a sırt çevirmiş gibi olur."

Sinan bin Kays dedi ki:

Bu hadisi Halid bin Maden benden işitti. Ve bana dedi ki: Bunu sana Sebb bin Nuaym mı haber verdi? Ben:

Evet, dedim. Halid dedi ki:

Ona vardığında ondan bu hadisi bana yazsın. Sinan dedi ki: (Şebb'in yanına vardım) Şebb hadisi ona yazdı. Geldiğimde Halid bin Maden (hadis) yazılı

kağıdı benden istedi. Ben de onu kendisine verdim. Mektubu okuyunca bu meseleyi işitir işitmez elinde bulunan Haraç arazisini bıraktı.

Ebû Dâvud diyor ki:

Senet de adı geçen Yezid bin Humeyr el-Yemeniy. Şu'be'nin arkadaşı olan Yezid değildir.

İZAH

Bu ve bundan önce geçen hadiste zikredilen cizyeden maksat haraçtır. Mü'min iman etmekle küfrün alçaklığından kurtulur. Kafirin haraç verdiği araziyi haracını ödemek şartı ile alırsa, haraçla mükellef olup kafirin düştüğü zillete kendisini atmış olur.

39 - KORULUK İLAN EDİLEN ARAZİNİN HÜKMÜ

٣٠٨٣- عَنِ الصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَبَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمَى النَّقِيعَ

3083 - Sa'b bin Cessâme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: bir yeri koru ilan etme hakkı ancak Allah ve Rasûlüne aittir.[30]

İbni Şihab dedi ki: Bana ulaşan habere göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (Medine'ye yakın) göl yatağını koru ilan etmiştir.

İZAH

Cahiliyyet devrinde nüfûzu kuvvetli bazı zatlar bir tepe üzerine köpek çıkarır onu havlatır. Köpeğin sesinin vardığı yere kadar orasını koru ilan eder, hayvanlarını yayardı. Saadet devrinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz sadaka develeri için bazı korular tahsis etti. Cahiliye

devrindekinden nehy ederek; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in koruduğu yerden başka koruluk yoktu, koruma Allah ve Rasûlü'nün rızası için buyurarak otlakları inhisarı altına alan amme menfaatine mani olanların bu hareketine set çekmiştir. Bir vali yine ammenin menfaati için bir mıntıkayı koruyup sonra ammenin menfaatine bırakabilir. Ancak bir zât ammeye ait bir yeri koruyup sonra kendisine tahsis ederek hayvanlarını otlatamaz.

٣٠٨٤- عَنْ الصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حَمَى النَّقِيعَ وَقَالَ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

3084 - Sa'b bin Cessâme radıyallahu anh'dan radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (göl yatağı olan) Naki mevkiini koru ilan etti ve şöyle buyurdu:

"Koru ilan etme hakkı ancak aziz ve celil olan Allah'a aittir.

40 - YER ALTINDA BULUNAN DEFİNELERİN HÜKMÜ

٣٠٨٥- عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ سَمِعَا أَبَا هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ

3085 - Saîd bin Müseyyeb ve Ebû Seleme'nin Ebû Hüreyre'den dinlediklerine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Defnede beşte bir vergi vardır" buyurmuş.[31]

٣٠٨٦- عَنِ الْحَسَنِ قَالَ الرِّكَازُ الْكَنْزُ الْعَادِيُّ

3086 - Hasan radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rikaz, eski milletlere ait hazinedir.

İZAH

Rikaz: Vaktiyle yer altına saklanıp yeri unutulan mal demektir. Bu, mal olabileceği gibi altın ve gümüş de olabilir.

Âdiyy: Eski demektir. Tarihî hazîneler ad kavmine kadar varmasalar da, onun eski oluşunu ifade için Âd kavmine nispet ederek Adiyy denir. Geçmiş kavimlere ait yeraltından çıkarılan hazinelerden beşte biri vergi olarak verilir. Bu sadakanın sarf yeri İmam-ı Azam'a göre: Müşrik ma'lı olduğu için fey'in (harpsiz düşmandan alınan malın) verildiği yere verilir.

Şafiî'ye göre: Yerden çıkarıldığı için öşrün sarf edildiği yere sarf edilir. (Maâlim-üs-Sünen, c. 4, s. 271)

٣٠٨٧- عَنْ ضُبَاعَةَ بِنْتِ الزُّبَيْرِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمٍ أَنَّهَا

أَخْبَرَتْهَا قَالَتْ ذَهَبَ الْمِقْدَادُ لِحَاجَتِهِ بِبَقِيعِ الْخَبْخَبَةِ فَإِذَا جُرَذٌ يَخْرُجُ مِنْ

جُحْرٍ دِينَارًا ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يُخْرِجُ دِينَارًا دِينَارًا حَتَّى أَخْرَجَ سَبْعَةَ عَشَرَ دِينَارًا

ثُمَّ أَخْرَجَ خِرْقَةً حَمْرَاءَ يَعْنِي فِيهَا دِينَارٌ فَكَانَتْ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ دِينَارًا فَذَهَبَ

بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ وَقَالَ لَهُ خُذْ صَدَقَتَهَا، فَقَالَ

لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ هَوَيْتَ إِلَى الْجُحْرِ؟ قَالَ: لَا، فَقَالَ لَهُ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَارَكَ اللهُ لَكَ فِيهَا

3087 - Dubaa bin Zübeyr bin Abdulmuttalib bin Hişam dedi ki:

Mikdad radıyallahu anh, bir ihtiyacını görmek için (Medine yakınında bulunan) Bakiü'l-Habhab'a gitmişti. Bir de ne görsün, bir kum faresi bir delikten (ağzında) altın çıkarıyor, sonra birer birer çıkarmaya devam ederek on yedi altın çıkardı. Sonra içinde altın bulunan kırmızı bir bez parçası çıkardı. Altınların sayısı onsekiz oldu. Mikdad altınları alarak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdi ve olayı haber verdi. Bunun zekatını al, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Sen deliğe elini uzattın mı" buyurdu. Mikdad: Hayır uzatmadım, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah onu sana mübarek kılsın" buyurdu.[32]

İZAH

Bakiü'l-Habhaba: Medine'de bir semtin adıdır. Mikdad radıyallahu anh yeri açıp altınları kendisi çıkarmadığı için yolda bulunmuş yitik hükmünde olmuştur. Yitik mal ilan edilip sahibi çıkmayınca bulana ait olduğundan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz zekata tabi olmadığını ifade için "Allah sana mübarek kılsın" buyurmuştur.

41 - İÇİNDE MAL BULUNAN ESKİ MİLLETLERE AİT KABİRLERİ AÇIP İÇİNDEKİLERİ ÇIKARMAK

٣٠٨٨- عَبْدَ اللهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ حِينَ خَرَجْنَا مَعَهُ إِلَى الطَّائِفِ فَمَرَرْنَا بِقَبْرٍ فَقَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هٰذَا قَبْرُ أَبِي رِغَالٍ وَكَانَ بِهٰذَا الْحَرَمِ يَدْفَعُ

عَنْهُ فَلَمَّا خَرَجَ أَصَابَتْهُ النِّقْمَةُ الَّتِي أَصَابَتْ قَوْمَهُ بِهٰذَا الْمَكَانِ قُدْفِنَ فِيهِ

وَآيَةُ ذَلِكَ أَنَّهُ دُفِنَ مَعَهُ غُصْنٌ مِنْ ذَهَبٍ إِنْ أَنْتُمْ نَبَشْتُمْ عَنْهُ أَصَبْتُمُوهُ مَعَهُ

فَابْتَدَرَهُ النَّاسُ فَاسْتَخْرَجُوا الْغُصْنَ

3088 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh demiştir ki:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in maiyetinde (Taif seferine çıktığımızda bir kabre uğradık) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Şu kabir, Ebû Riğal'in kabridir. Bu harem bölgesi ona gelecek felâketi defediyordu. Harem-i Şerif'ten çıkar çıkmaz kavmine isabet eden felâket ona da bu yerde isabet etti. Buraya gömüldü, bunun alameti şudur, bu zatla beraber altından (işlenmiş bir dal gömülmüştür. Eğer kabrini açarsanız altından dalı onunla beraber bulursunuz." Bunun üzerine halk kabre üşüştüler. (Kabri açarak) altından dalı çıkardılar.

İZAH

Ebû Riğal, Salih aleyhisselamın kölesi idi. Öşür tahsildarlığına görevlendirilmişti, çok zulmetti. Salih aleyhisselamın kavmi helak olunca bu şahıs bir müddet Harem-i Şerif'te durdu. Harem-i Şerif'te durdukça felâketten kurtuldu. Oradan çıkınca Taif'le Mekke arasında Salih aleyhisselamın kavmine uğrayan felâket ona da uğradı, oraya gömdüler. Bir rivâyette Ebû Riğal Habeşlilerin kılavuzu idi. Mekke ile Taif arasında (Mina ile Müzdelife arasında muhassar vadisinde öldü.) Günden sonra onun kabri Araplar tarafından taşlanmaktadır. Bu hadis-i şerif, içinde mal bulunan kafir mezarlarını açmanın caiz olacağını ifade eder. (Maâlim-üs-Sünen, c. 4, s. 272, Bezl-ül-Mechûd, s. 44, Avn-ül-Ma'bud, c. 3, s. 148)

[1]. Neseî, K. Kısmı-l-fey'i, N. 4139

[2]. Buharî, K. Farz'ul-Humusi, Babu farzı-l-humusi, N. 95/4; Müslim, K. Eşribe, Babu tahrimi-l-hamri, N. 1979

[3]. Buharî, Müslim, Neseî

[4]. Buharî, K. Deavat, Babu-t-tekbiri ve-t-teshihi, N. 87/8; Müslim, K. Zikr, veddua, babu-t-tesbihi evvelen nehâri ve inden nevmi, N. 2727

[5]. Buharî, K. Cihad, Babu men gaza bi sabiyyin, N. 43/4; K. Büyû, Babu-l - abîdi ve-l-hayvan, N. 109/3; İbn-i Mâce, K, Nikah, Babu-r-raculi ya'tıku emetehu, N. 1957; Müslim, K. Nikah, Babu fazileti i'takihı emetehü sümme yetezevvecüha, N. 87

[6]. Buharî, K. Nikah, Babu ittihazı-s-sarari, N. 7/7; K. Cihad, Babu men gaza bi sabiyyin li-l-hidmeti, N. 43/4; Müslim, K. Nikah, Babu fazileti i'tâkıhı emetehü sümme, N. 86; Neseî, K. Nikah, Babu-l-binai fi-s-seferi, N. 3382

[7]. Buharî, K. Meğazi, Babu katli Ka'b ibn-i-l-eşref; Müslim, K. Cihad, Babu katli Ka'b ibn-i-l-eşref, N. 1801

[8]. Buharî, K. Cizyeti, Babu ihracil yehûdi min ceziratil Arabi, N. 4/120; Müslim, K. Cihad, Babu icla il yehûdi anil hicazi, N. 1765; Müsnet, 2/451

[9]. Buharî, K. Meğazi, Babu hadis-i beni-n-Nadiyri, N. 112/5; Müslim, K. Cihad, Bâbu icla-i-Yehudi ani-l-Hicazi. N. 1766

[10]. Müslim, K. Müsakat, Babu-l-musakat, n. 1551

[11]. Buharî, K. Meğazi, Babu gavzeti Hayber, n. 168/5; Müslim, K. Cihad, Babu, gazveti Hayber, n. 1365

[12]. Buharî, K, Hars, Babu evkaf-ı eshabı-n-Nebiyyi (sallallahu aleyhi ve sellem). N. 139/3 K. Hums - K. Meğazi

[13]. Müslim, K. Cihad, Babu feth-i Mekkete, N. 1780

[14]. Buharî, K. Cihad, Babu hel yesteşfiu ilâ ehli-z-zimmeti, n. 85/4; K. Cizye, Babu ihrâcı-l-Yehudi, n. 121/4; K. Meğazi, Babu meradı-n-Nebiyyi (sallallahu aleyhi ve sellem), ve vefatihi, n. 10/5; Müslim, K. Vasiyet, Babu terki-l-vasiyyeti limen leyse lehu şey'ün, n. 1637; Müsned, 222/1 ve 4/271

[15]. Müslim, K. Cihad, Babu ihrâcı-l-Yahûdi ve-n-Nasara min, n. 1767; Tirmizî, K. Seyr, Babu ihrâcı-l-Arabi-l-Yehudi min Cezireti-l-Arab, n. 1606

[16]. Tirmizî, K. Zekat, Babu leyse ala-l-Müslimîne cizyetün, n. 633

[17]. Müslim, K. Fiten, Babu lâ tekumu-s-saatu hatta yuhsıra-l-Fırat

[18]. Müslim, K. Cihad, babu hukmi-l-fey'i, n. 1756

[19]. Tirmizî, K. Zekat, babu zekatı-l-bakarı, n. 623; Neseî, K. Zekat, Babu sukuti-z-zekati-l-ibili, n. 2455; İbn-i Mâce, k. Zekat, Babu sadakati-l-bakarı, n. 1803

[20]. Buharî, K. Cizye, Babu-l-cizyeti ve-l-müvâdaati mea ehli-l-harb, n. 117/4; Tirmizî, K. Seyr, babu fî ahzi-l-cizyeti mine-l-mecûsi, n. 1586

[21]. Müslim, K. Birr, Babu-l-vaidi-ş-şedîdi limen azebe-n-nase bi gayri hakkın

[22]. Buharî, k. Tarihi-l-Kebir

[23]. Tirmizî, K. Zekat, Babu leyse ala-l-müslimîne cizyetün, n. 633

[24]. Tirmizî, K. Seyr, Babu kerahiyyeti hedâyâ-l-müşrikîn, n. 1577

[25]. Tirmizî, K. Ahkam Babu fi-l-katai, n. 1381

[26]. Tirmizî, K. Ahkam, Babu fi-l-katai, n. 1380; İbn-i Mâce, K. Ruhun Babu ıktâi-l-enhârı ve-l-uyûn, N. 2475

[27]. Tirmizî, K. Edep, Babu mâ câe fi-s-sevbi-l-asferi, N. 2815

[28]. Tirmizî, K. Ahkam, babu ihyai ardı-l-mevâtı, n. 1378; Neseî

[29]. Buharî, K. Hac, K. Meğazi, K. Fezaili-l-Ensar; Müslim K. Hac, Babu "Uhudi cebelin yuhıbbuna ve nuhıbbıhu" n. 1392; K. Fezaili-n-Nebiyyi (sallallahu aleyhi ve sellem), Babu mu'cizâtı-n-Nebiyyi (sallallahu aleyhi ve sellem)

[30]. Buharî, K. Cihad ve K. Şurb, n. 148/3

[31]. Buharî, K. Zekat, n. 160/2; Müslim, K. Hudût, Babu cerhu-l-Acma-i, n. 1710; Tirmizî, K. Ahkam, Babu-l-acmai cerhuha cebbârun, n. 1377; K. Zekat, Babu-l-acmai cerhuh cebbârun, n. 642; İbn-i Mâce, K. Diyat, n. 2673, k. Ahkam; Neseî, K. Zekat

[32]. İbn-i Mâce, K. Lukata, Babu iltıkaı mâ ehrace-l-cerezü, n. 2508

[1]. Neseî, K. Kısmı-l-fey'i, N. 4139

[2]. Buharî, K. Farz'ul-Humusi, Babu farzı-l-humusi, N. 95/4; Müslim, K. Eşribe, Babu tahrimi-l-hamri, N. 1979

[3]. Buharî, Müslim, Neseî

[4]. Buharî, K. Deavat, Babu-t-tekbiri ve-t-teshihi, N. 87/8; Müslim, K. Zikr, veddua, babu-t-tesbihi evvelen nehâri ve inden nevmi, N. 2727

[5]. Buharî, K. Cihad, Babu men gaza bi sabiyyin, N. 43/4; K. Büyû, Babu-l - abîdi ve-l-hayvan, N. 109/3; İbn-i Mâce, K, Nikah, Babu-r-raculi ya'tıku

emetehu, N. 1957; Müslim, K. Nikah, Babu fazileti i'takihı emetehü sümme yetezevvecüha, N. 87

[6]. Buharî, K. Nikah, Babu ittihazı-s-sarari, N. 7/7; K. Cihad, Babu men gaza bi sabiyyin li-l-hidmeti, N. 43/4; Müslim, K. Nikah, Babu fazileti i'tâkıhı emetehü sümme, N. 86; Neseî, K. Nikah, Babu-l-binai fi-s-seferi, N. 3382

[7]. Buharî, K. Meğazi, Babu katli Ka'b ibn-i-l-eşref; Müslim, K. Cihad, Babu katli Ka'b ibn-i-l-eşref, N. 1801

[8]. Buharî, K. Cizyeti, Babu ihracil yehûdi min ceziratil Arabi, N. 4/120; Müslim, K. Cihad, Babu icla il yehûdi anil hicazi, N. 1765; Müsnet, 2/451

[9]. Buharî, K. Meğazi, Babu hadis-i beni-n-Nadiyri, N. 112/5; Müslim, K. Cihad, Bâbu icla-i-Yehudi ani-l-Hicazi. N. 1766

[10]. Müslim, K. Müsakat, Babu-l-musakat, n. 1551

[11]. Buharî, K. Meğazi, Babu gavzeti Hayber, n. 168/5; Müslim, K. Cihad, Babu, gazveti Hayber, n. 1365

[12]. Buharî, K, Hars, Babu evkaf-ı eshabı-n-Nebiyyi (sallallahu aleyhi ve sellem). N. 139/3 K. Hums - K. Meğazi

[13]. Müslim, K. Cihad, Babu feth-i Mekkete, N. 1780

[14]. Buharî, K. Cihad, Babu hel yesteşfiu ilâ ehli-z-zimmeti, n. 85/4; K. Cizye, Babu ihrâcı-l-Yehudi, n. 121/4; K. Meğazi, Babu meradı-n-Nebiyyi (sallallahu aleyhi ve sellem), ve vefatihi, n. 10/5; Müslim, K. Vasiyet, Babu terki-l-vasiyyeti limen leyse lehu şey'ün, n. 1637; Müsned, 222/1 ve 4/271

[15]. Müslim, K. Cihad, Babu ihrâcı-l-Yahûdi ve-n-Nasara min, n. 1767; Tirmizî, K. Seyr, Babu ihrâcı-l-Arabi-l-Yehudi min Cezireti-l-Arab, n. 1606

[16]. Tirmizî, K. Zekat, Babu leyse ala-l-Müslimîne cizyetün, n. 633

[17]. Müslim, K. Fiten, Babu lâ tekumu-s-saatu hatta yuhsıra-l-Fırat

[18]. Müslim, K. Cihad, babu hukmi-l-fey'i, n. 1756

[19]. Tirmizî, K. Zekat, babu zekatı-l-bakarı, n. 623; Neseî, K. Zekat, Babu sukuti-z-zekati-l-ibili, n. 2455; İbn-i Mâce, k. Zekat, Babu sadakati-l-bakarı, n. 1803

[20]. Buharî, K. Cizye, Babu-l-cizyeti ve-l-müvâdaati mea ehli-l-harb, n. 117/4; Tirmizî, K. Seyr, babu fî ahzi-l-cizyeti mine-l-mecûsi, n. 1586

[21]. Müslim, K. Birr, Babu-l-vaidi-ş-şedîdi limen azebe-n-nase bi gayri hakkın

[22]. Buharî, k. Tarihi-l-Kebir

[23]. Tirmizî, K. Zekat, Babu leyse ala-l-müslimîne cizyetün, n. 633

[24]. Tirmizî, K. Seyr, Babu kerahiyyeti hedâyâ-l-müşrikîn, n. 1577

[25]. Tirmizî, K. Ahkam Babu fi-l-katai, n. 1381

[26]. Tirmizî, K. Ahkam, Babu fi-l-katai, n. 1380; İbn-i Mâce, K. Ruhun Babu ıktâi-l-enhârı ve-l-uyûn, N. 2475

[27]. Tirmizî, K. Edep, Babu mâ câe fi-s-sevbi-l-asferi, N. 2815

[28]. Tirmizî, K. Ahkam, babu ihyai ardı-l-mevâtı, n. 1378; Neseî

[29]. Buharî, K. Hac, K. Meğazi, K. Fezaili-l-Ensar; Müslim K. Hac, Babu "Uhudi cebelin yuhıbbuna ve nuhıbbıhu" n. 1392; K. Fezaili-n-Nebiyyi (sallallahu aleyhi ve sellem), Babu mu'cizâtı-n-Nebiyyi (sallallahu aleyhi ve sellem)

[30]. Buharî, K. Cihad ve K. Şurb, n. 148/3

[31]. Buharî, K. Zekat, n. 160/2; Müslim, K. Hudût, Babu cerhu-l-Acma-i, n. 1710; Tirmizî, K. Ahkam, Babu-l-acmai cerhuha cebbârun, n. 1377; K. Zekat, Babu-l-acmai cerhuh cebbârun, n. 642; İbn-i Mâce, K. Diyat, n. 2673, k. Ahkam; Neseî, K. Zekat

[32]. İbn-i Mâce, K. Lukata, Babu iltıkaı mâ ehrace-l-cerezü, n. 2508

İbni Abbas şöyle dedi: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in (sağlığında) bu hisseyi kendilerine verdiği yakınlarına ait olduğu (inancındayım.) Nitekim Hz. Ömer de bu hisseden Hz. Peygamber'in yakını olarak bize bir pay vermişti. Fakat biz bunu hakkımızdan az bulduğumuz için kendisine geri verdik ve almaktan çekindik.[1]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cübbesini istedi. Cübbelerini giyindiler, sonra yürüdü gitti. Ben ve Zeyd bin Haris onu arkasından takip ettik. Hamza'nın bulunduğu eve kadar geldi, içeri girmeye izin istedi, izin verildi. Bir de ne görsün, onlar içki içiyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hamza'yı yaptıklarından dolayı azarlıyordu. Hamza ise o anda sarhoş ve gözleri kıpkırmızı idi. Hamza, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e baktı, sonra bakışını yukarı çevirdi, dizlerine baktı, sora Hamza şöyle dedi: "Sizler babamın kölelerinden başka bir şey değilsiniz." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun sarhoş olduğunu anlamıştı. Hemen geri dönerek dışarı çıktı. Onunla beraber biz de çıktık.[2]

Ayyaş dedi ki: Bu iki kadın, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in amcasının kızlarıdır.[3]

Fatıma da Allah'tan ve O'nun Rasûlünden razı oldum dedi.[4]

Safiyye radıyallahu anha, Dıhyetü'l-Kelbi'nin hissesine düşmüştü. Sonra (Dıhye'nin rızası ile) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in oldu.[5]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Dıhye'yi cariye ile beraber çağırın" buyurdu. Safiyye'ye nazar buyurunca Dıhye'ye şöyle dedi: "Esirlerden Safiyye'den başka bir cariye al" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu azat etti ve kendisine nikahladı.[6]

Ka'b bin Eşref, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ezâdan vazgeçmeyince Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ka'b bin Eşref'i öldürmeleri için bir müfreze göndermesini Saîd bin Muaz'a emretti. Saîd de, Muhammed bin Mesleme'yi gönderdi. Onun öldürülmesi kıssasını zikretti. Ka'b bin Eşref'i öldürdükleri vakit Yahudiler ve müşrikler

korktular, sabahleyin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler, arkadaşlarımızın yanına gece girildi öldürüldü, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ka'b bin Eşref'in kendisine yönelik hicvedici sözlerini onlara hatırlattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendilerini (aralarında bir anlaşmazlık çıkması halinde başvurmaları için yazacağı bir) anlaşmaya davet etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendisiyle umûmî Müslümanlar ve Yahudiler arasında geçerli olmak üzere bir (anlaşma) sahifesi yazdırdı.[7]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le beraber yola çıktık, Yahudilere kadar vardık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem durdu ve Yahudilere şöyle seslendi: "Ey Yahudi cemaati, Müslüman olun, selâmet bulun. Yahudiler, tebliğ ettin ey Ebû'l-Kasım, dediler, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem önceki teklifini bir kez daha tekrar ettikten sonra onlara; "Biliniz, gerçekten bu yer Allah ve Rasûlü'nündür. Ben sizleri şu yerden çıkarmak istiyorum. Sizden kim malına karşılık bulursa onu satsın, satamazsa biliniz ki bu yer Allah ve Rasûlü'nündür" buyurdu.[8]

Nadr ve Kurayza Yahudileri Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e harp açtılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de Benî Nadr'ı Medine'den çıkardı. Kurayza'yı ise yerinde bıraktı, onlara emân verdi. Nihayet Kurayza bundan sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e harp açınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem erkeklerini öldürdü, kadınlarını ve mallarını Müslümanlar arasında taksim etti. Ancak bazıları Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sığınmışlardı. Onlara emân verdi, onlar da Müslüman oldular. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Medine Yahudilerinin hepsini sürgün etmiştir. Abdullah bin Selam'ın kavmi olan Kaynuka oğullarını Benî Harise Yahudilerini ve Medine'de bulunan bütün Yahudileri (Medine'den çıkardı.)[9]

Hayber fethedildiği zaman Yahudiler çıkan mahsulün yarısı onlara ait olmak üzere Hayber'de işçi olarak bırakılmalarını istediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara, "Bu şart üzere sizi Hayber'de dilediğiniz zamana kadar bırakırım." buyurdu. Yahudiler bu şart üzerine bulunuyorlardı. Hayber'in yarı gelirinden elde edilen hurma hisselere ayrılır ve bunun beşte birini Rasûlullah alırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu beşte birden hanımlarından her birine yüz vesak hurma, yirmi

vesak arpa yiyecek veriyordu. Ömer radıyallahu anh, Yahudileri çıkarmak isteyince, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcelerine haber gönderip şöyle dedi: "Sizden kim tahmini olarak kendisine yüz vesaklık bir hurmalığı vermemi isterse oranın ağacı da toprağı da suyu da onun olsun. Kim de kendisine tahminen yirmi vesaklık bir arpa tarlası hisse olarak vermemi istiyorsa (onu da) yaparız. Kim de humustaki hissesini ayırmamızı istiyorsa öyle yaparız."[10]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'e savaş açtı orayı savaş zoruyla ele geçirdik. Bir miktar esir ele geçirildi.[11]

Ömer radıyallahu anh, Eğer sonradan gelen Müslümanları düşünür olmasam fethettiğim her köyün gelirini Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayber arazisini yaptığı gibi taksim ederdim.[12]

Ebû Dâvud dedi ki: Ahmed bin Hanbel'e bir şahsın sorduğunu işittim. Mekke kahren mi fethedildi, dedi. Ahmed bin Hanbel, olan iş sana zarar verir mi, dedi. Adam sulhan mı fethedildi, dedi. Ahmed bin Hanbel hayır, dedi.[13]

İbn-i Abbas dedi ki: "Üçüncüyü söylemedi yahut ta onu (söyledi de) ben unuttum. (Humeydî, Süfyan bin Uyeyne'den rivâyet ederek dedi. Süleymân el-Ahvâl dedi ki: Saîd üçüncüyü zikretti de ben mi unuttum, yoksa onu söylemedi mi, bilmiyorum.[14]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: "Yahudi ve Hıristiyanları Arap yarımadasından elbette çıkaracağım. Orada Müslümanlardan başkasını bırakmayacağım."[15]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir beldede iki kıble olmaz."[16]

Züheyr bunu üç defa söyledi. Buna, "Ebû Hüreyre'nin eti ve kanı şahit olmuştur" dedi.[17]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hangi köy ki siz oraya geldiniz (orayı harpsiz fethettiniz) ve orada yerleştiniz, oradan feydeki hissenizi

alırsınız. Hangi köy ki Allah'a ve Rasûlüne âsî olur? (Siz de onu harple fethedersiniz, oranın malı ganimettir) onun beşte biri Allah ve Rasûlüne'dir. Sonra, o (geri kalan) sizindir" buyurdu.[18]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Muaz'ı Yemen'e vali olarak gönderdiği zaman her bülûğa ermiş kimseden bir dinar cizye almasını veya onun değerinde Yemendeki muafir denen kumaştan almasını emretti.[19]

Abdurrahman bin Avf'ın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Hecer Mecûsîlerinden cizye aldı diye şahitlik etmesine kadar Ömer radıyallahu anh, Mecûsîlerden cizye almıyordu.[20]

Hişam bin Hakim (bin Hizam) Hımsa görevlendirilmiş bir adamı cizyeyi ödemeleri hususunda Kıptîlerden bir kısmını (çıplak) güneşe yatırıyor buldu. Hişam ona bu (yaptığın) nedir, dedi. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Aziz ve Celil olan Allah, dünyada insanları azap edenleri (ahirette) azap eder" dedi.[21]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim. İslam'ı kabul ettim, bana İslam'ı, kavmimden İslam'a girenlerden nasıl zekat alacağımı öğretti. Sonra ona döndüm, Ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem, bana öğrettiğin her şeyi hıfz ettim, ancak zekatı (iyice) hıfzetmedim. Kavmimden öşür toplayayım mı, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem; "Hayır, gerçekten (ticaret mallarından) öşür Hıristiyan ve Yahudiler üzerinedir" buyurdu.[22]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Müslüman üzerine cizye yoktur" buyurdu.[23]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir dişi deve hediye ettim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Müslüman oldun mu" buyurdu. Ben, "Hayır" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Ben müşriklerin hediyesini almaktan nehy olundum" buyurdu.[24]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hadramut'ta bulunan bir araziyi kendisine parsellemiştir.[25]

Râvi dedi ki: (Rasûlullah Ebyaz'ın tuzdaki işletme hakkını) çekip aldı. Dedi ki: Bu sefer Ebyaz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den misvak ağacı koruluğundan istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Develerin ayaklarının yetişmediği yerleri verebilirim" buyurdu. İbn-i Mütevekkil, bu kısmı (develerin yerine) "Devenin ayakları" diye rivâyet etti.[26]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldik. Bekir bin Vail'in elçisi, Hureys bin Hassan'ı kastederek dedi ki: Arkadaşım öne geçti, kendisi ve kavmi yerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e İslamiyet üzerine biat etti. Sonra şöyle dedi: "Ya Rasûlallah, bizimle Benî Temim arasında Dehna mevkii hakkında bir anlaşma yaz, onlardan misafir ve komşu olanlardan başka tek bir kimse bizim tarafa Dehna'ya geçmesin." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (katiplerinden birine emredip): "Ey oğul, Dehna hakkında Hureys'e bir senet yaz" buyurdu. Ben ona Dehna'nın verilmesinin emrolunduğunu görünce, oranın kendi memleketim ve evim olması yönüyle beni bir üzüntü kapladı "Ya, Rasûlallah, bu senden istediğinde bu yerlerden adaletli bir istekle bulunmadı, gerçekten şu Dehna senin yanında develerin bağlandığı salındığı yer, koyunların da merâsıdır. Temim oğullarının kadınları ve oğulları hemen onun arkasındadır" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ey oğul, yazmaktan vazgeç bu kadıncağız doğru söyledi. Müslüman Müslümanın kardeşidir. (Dehna'da bulunan) su ve ot (Bekir bin Vail ile Benî Temim'den) her ikisine de yeter. (Orada) fitne vericilere (şeytanlara) karşı birbirlerine yardım ederler" buyurdu.[27]

"Bir kimse ölü bir araziyi ihyâ ederse, orası onun olur. Zalim damar sahibine (Zulmen başkasının yerine ağaç dikene) hak yoktur."[28]

"Ben Medine'ye acele döneceğim. Sizden her kim acele benimle dönmek isterse acele etsin" buyurdu.[29]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: bir yeri koru ilan etme hakkı ancak Allah ve Rasûlüne aittir.[30]

3085 - Saîd bin Müseyyeb ve Ebû Seleme'nin Ebû Hüreyre'den dinlediklerine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Defnede beşte bir vergi vardır" buyurmuş.[31]

Mikdad radıyallahu anh, bir ihtiyacını görmek için (Medine yakınında bulunan) Bakiü'l-Habhab'a gitmişti. Bir de ne görsün, bir kum faresi bir delikten (ağzında) altın çıkarıyor, sonra birer birer çıkarmaya devam ederek on yedi altın çıkardı. Sonra içinde altın bulunan kırmızı bir bez parçası çıkardı. Altınların sayısı onsekiz oldu. Mikdad altınları alarak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdi ve olayı haber verdi. Bunun zekatını al, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Sen deliğe elini uzattın mı" buyurdu. Mikdad: Hayır uzatmadım, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah onu sana mübarek kılsın" buyurdu.[32]

كِتَابُ ٱلْجَنَائِزِCENÂZELER BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْجَنَائِزِ

1 - GÜNAHLARA KEFFARET OLAN HASTALIKLAR

٣٠٨٩- عَنْ عَامِرٍ الزُّرَامِ أَخِي الْحَضِرِ قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ النُّفَيْلِيُّ هُوَ الْخُضْرُ وَلَكِنْ كَذَا قَالَ: قَالَ إِنِّي لَبِبِلَادِنَا إِذْ رُفِعَتْ لَنَا رَايَاتٌ وَأَلْوِيَةٌ فَقُلْتُ مَا هَذَا فَقَالُوا هَذَا لِوَاءُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ تَحْتَ شَجَرَةٍ قَدْ بُسِطَ لَهُ كِسَاءٌ وَهُوَ جَالِسٌ عَلَيْهِ وَقَدْ اجْتَمَعَ إِلَيْهِ أَصْحَابُهُ فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ فَذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَسْقَامَ فَقَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ السَّقَمُ ثُمَّ أَعْفَاهُ اللَّهُ مِنْهُ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَمَوْعِظَةً لَهُ فِيمَا يَسْتَقْبِلُ وَإِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا مَرِضَ ثُمَّ أُعْفِيَ كَانَ كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ أَهْلُهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ وَلَمْ يَدْرِ لِمَ أَرْسَلُوهُ فَقَالَ رَجُلٌ مِمَّنْ حَوْلَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْأَسْقَامُ؟ وَاللَّهِ مَا مَرِضْتُ قَطُّ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُمْ عَنَّا فَلَسْتَ مِنَّا فَبَيْنَا نَحْنُ عِنْدَهُ إِذْ أَقْبَلَ رَجُلٌ عَلَيْهِ كِسَاءٌ وَفِي يَدِهِ شَيْءٌ قَدْ الْتَفَّ عَلَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَمَّا رَأَيْتُكَ أَقْبَلْتُ إِلَيْكَ فَمَرَرْتُ بِغَيْضَةِ شَجَرٍ فَسَمِعْتُ فِيهَا أَصْوَاتَ فِرَاخِ طَائِرٍ فَأَخَذْتُهُنَّ فَوَضَعْتُهُنَّ فِي كِسَائِي فَجَاءَتْ أُمُّهُنَّ فَاسْتَدَارَتْ عَلَى رَأْسِي فَكَشَفْتُ لَهَا عَنْهُنَّ فَوَقَعَتْ عَلَيْهِنَّ مَعَهُنَّ فَلَفَفْتُهُنَّ بِكِسَائِي فَهُنَّ أُولَاءِ مَعِي قَالَ ضَعْهُنَّ عَنْكَ فَوَضَعْتُهُنَّ وَأَبَتْ أُمُّهُنَّ إِلَّا

لَزُومَهُنَّ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ أَتَعْجَبُونَ

لِرُحْمِ أُمِّ الْأَفْرَاخِ فِرَاخَهَا قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ فَوَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لَلَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ أُمِّ الْأَفْرَاخِ بِفِرَاخِهَا ارْجِعْ

بِهِنَّ حَتَّى تَضَعَهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَخَذْتَهُنَّ وَأُمُّهُنَّ مَعَهُنَّ فَرَجَعَ بِهِنَّ

3089 - Âmir er-Rami şöyle demiştir: Ben beldemizde idim. Birden bire bizim için sancak ve bayraklar kaldırıldı. Bu da ne, diye sordum.

“Bu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sancağıdır” dediler. Ben ona geldim bir de ne göreyim, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir ağaç altında, kendisi için serilen bir elbisenin üzerinde oturuyor, ashabı etrafında toplanmışlar, ben de aralarına oturdum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hastalıklardan söz açıp şöyle buyurdu:

“Gerçekten bir mü’mine hastalık isabet ettiği, sonra da afiyet bulduğunda geçmiş günahlarına keffaret, geleceği için de va’z u nasihat olur. Münafık hastalanıp sonra da afiyet bulunca sahibinin bağlayıp sonra bıraktığı deveye benzer. Deve kendisini, niçin bağladıklarını ve niçin salıverildiklerini bilmez.” Etrafında oturanlardan bir zat, “Ey Allah’ın Rasûlü bu hastalıklar da nedir?” “Vallahi ben (hayatta) hiç hastalanmadım” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Bizim yanımızdan kalk (git), çünkü sen bizden değilsin” buyurdu. Biz Hz. Peygamberin yanında böyle sohbet etmekte iken oraya elinde elbise olan bir adam geldi. Elinde bir şey daha vardı elbise o şeye sarılmıştı. O zat: Ey Allah’ın Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

“Ben seni gördüğüm vakit sana gelmeğe yöneldim. (Gelirken) ağaçları sık olan bir yere uğradım, orada kuş yavrusu sesi işittim. Onları yuvalarından alarak elbiseme koydum. Bir de anneleri gelerek başım etrafında dolaşmaya başladı. Yavrularının üzerini açıverdim. Onların üzerine kondu. Onların hepsini elbiseme sardım, işte benim yanımda bulunanlar onlardır, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Onları (yere) bırak” buyurdu. Ben de kuşları koyuverdim. Anne kuş yavrularından ayrılmadı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashabına:

“Yavruların annesinin yavrularına olan şefkatine hayret ediyor musunuz?” buyurdu. Ashap:

“Evet yâ Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem” dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Beni hak Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, “Allah kullarına bu kuşun yavrularına olan merhametinden daha merhametlidir. Dön bu kuşları anneleri ile birlikte aldığın yere kadar götür koy” buyurdu. Adam onları (aldığı yere) geri götürdü.

٣٠٩٠- قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ السُّلَمِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ وَكَانَتْ

لَهُ صُحْبَةٌ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللهِ مَنْزِلَةٌ لَمْ

يَبْلُغْهَا بِعَمَلِهِ ابْتَلَاهُ اللهُ فِي جَسَدِهِ أَوْ فِي مَالِهِ أَوْ فِي وَلَدِهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: زَادَ ابْنُ نُفَيْلٍ ثُمَّ صَبَّرَهُ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ اتَّفَقَا حَتَّى يُبَلِّغَهُ

الْمَنْزِلَةَ الَّتِي سَبَقَتْ لَهُ مِنَ اللهِ تَعَالَى

3090 - İbrahim bin Mehdî’nin sahabî olan dedesinden (rivayet olunmuştur) dedi ki:

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim:

“Gerçekten kula bir makam verilmesi önceden Allah tarafından murad edilir ve kul o makama ameli ile eremezse Allah o kimseye cesedinde (hastalık) veya malında zarar veya çocuklarına zarar vererek bir imtihan ile imtihan eder.”

Ebû Dâvud dedi ki: İbni Nüfeyl rivâyetinde şunu ziyade etti: “Sonra Allah onu bu felâket üzerine sabra sevk eder” sonra ittifak ettiler. “Neticede Allah tarafından kendisine önceden murad edilen makama Allah onu eriştirir.”

2 - BİR KİMSE SALİH AMEL İŞLER ONU HASTALIK VE SEFER ALIKORSA

٣٠٩١- عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ يَقُولُ إِذَا كَانَ الْعَبْدُ يَعْمَلُ عَمَلًا صَالِحًا

فَشَغَلَهُ عَنْهُ مَرَضٌ أَوْ سَفَرٌ كُتِبَ لَهُ كَصَالِحِ مَا كَانَ يَعْمَلُ وَهُوَ

صَحِيحٌ مُقِيمٌ

3091 - Ebû Musâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bir ve birkaç kere Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim. "Kul salih bir amel işlemeye devam eder. Onu hastalık veya yolculuk bu ibadetten alıkoyarsa sıhhatli ve evinde iken yaptığı gibi salih amelinin sevabı kendisine yazılır" buyurdu.[33]

3 - HASTA KADINLARI ZİYARET ETMEK

٣٠٩٢- عَنْ أُمِّ الْعَلَاءِ قَالَتْ: عَادَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَأَنَا مَرِيضَةٌ فَقَالَ أَبْشِرِي يَا أُمَّ الْعَلَاءِ فَإِنَّ مَرَضَ الْمُسْلِمِ يُذْهِبُ

اللهُ بِهِ خَطَايَاهُ كَمَا تُذْهِبُ النَّارُ خَبَثَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ

3092 - Ümmü'l-Alâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben hasta idim, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem beni ziyarete gelmişti ve şöyle buyurdu, "Ey Ümmül Alâ müjdeler olsun, gerçekten Müslüman hasta olursa, ateşin altın ve gümüşün tortusunu giderdiği gibi bu hastalık sebebi ile Allah onun hatalarını giderir."

٣٠٩٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَشَدَّ آيَةٍ

فِي الْقُرْآنِ، قَالَ: أَيُّ آيَةٍ يَا عَائِشَةُ؟ قَالَتْ: قَوْلُ اللهِ تَعَالَى «مَنْ يَعْمَلْ

سوءًا يُجْزَ بِهِ» قَالَ: أَمَا عَلِمْتِ يَا عَائِشَةُ أَنَّ الْمُؤْمِنَ تُصِيبُهُ النَّكْبَةُ أَوِ

الشَّوْكَةُ فَيُكَافَأُ بِأَسْوَإِ عَمَلِهِ وَمَنْ حُوسِبَ عُذِّبَ قَالَتْ أَلَيْسَ اللهُ يَقُولُ

«فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا» قَالَ ذَاكُمُ الْعَرْضُ يَا عَائِشَةُ مَنْ نُوقِشَ

الْحِسَابَ عُذِّبَ

3093 - Aişe radıyallahu anha’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e:

– Ey Allah’ın Rasûlü ben Kur’an-ı Kerim’de bulunan en şiddetli ayeti biliyorum, dedim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“O hangi ayettir ey Aişe” dedi. Aişe radıyallahu anha:

“Kim bir kötülük işlerse onunla cezalanır” (Nisa, 123) ayeti dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Ey Aişe, bilmiyor musun? Gerçekten mü’mine isabet eden belâ veya ayağına batan diken, çirkin ameline karşılık olur. Ancak kim hesaba çekilirse azap görür” buyurdu.

Aişe radıyallahu anha:

Cenab-ı Allah şöyle buyurmuyor mu?

“Sonra kolay bir hesapla hesaplanır.” (İnşikak, 84)

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “O, arzdır ey Aişe. Kimin hesabında münaşaka olunursa azap olunur” buyurdu.[34]

İZAH

Arz: Mahşerde amellerin Allah’a arz olunduğu andır. O zaman hesap kolay geçebilir.

4 - HASTALARI ZİYARET ETMEK

٣٠٩٤- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَعُودُ عَبْدَ اللهِ بْنَ أُبَيٍّ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ

عَرَفَ فِيهِ الْمَوْتَ، قَالَ قَدْ كُنْتُ أَنْهَاكَ عَنْ حُبِّ يَهُودَ قَالَ فَقَدْ أَبْغَضَهُمْ

سَعْدُ بْنُ زُرَارَةَ فَمَهْ فَلَمَّا مَاتَ أَتَاهُ ابْنُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ عَبْدَ اللهِ

بْنَ أُبَيٍّ قَدْ مَاتَ فَأَعْطِنِي قَمِيصَكَ أُكَفِّنْهُ فِيهِ فَنَزَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَمِيصَهُ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ

3094 - Üsâme bin Zeyd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Abdullah bin Übeyy'i ölüm hastalığında ziyarete çıktı. Yanına girince onun öleceğini anladı. Ona:

"Ben seni Yahudileri sevmekten nehy etmiştim" buyurdu. Abdullah bin Übey:

Esad bin Zürare Yahudilere buğzetmişti de o ne oldu (ölmedi mi?) dedi. Abdullah ölünce oğlu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve:

Ey Allah'ın Rasûlü, Abdullah bin Übey öldü. Gömleğini bana ver, babamı gömleğinle kefenleyeyim, dedi.[35]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gömleğini çıkardı. Onu Abdullah'ın oğluna verdi.[36]

5 - ZİMMÎ HASTAYI ZİYARET ETMEK

٣٠٩٥- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ غُلَامًا مِنَ الْيَهُودِ كَانَ مَرِضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ: أَسْلِمْ، فَنَظَرَ إِلَى أَبِيهِ

وَهُوَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ أَبُوهُ أَطِعْ أَبَا الْقَاسِمِ فَأَسْلَمَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَنْقَذَهُ بِي مِنَ النَّارِ

3095 - Enes radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Yahudilerden bir çocuk hastalanmıştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu ziyarete geldi, başucuna oturdu ve ona, "Müslüman ol" dedi. (Çocuk) başucunda oturan babasına baktı. Babası ona "Ebu4l-Kasım'a itaat et" dedi. Çocuk da Müslüman oldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu benim sebebimle ateşten kurtaran Allah'a hamd ederim" diyerek kalktı.

İZAH

Hadiste geçen gulam oğlan çocuğu demektir. Hizmet için tutulan oğlan çocuğuna da gulam denir. Bu Yahudi çocuğu da bir hizmetçi idi. Bu hadis-i şerif gayri Müslim sabîleri hizmetlenmenin caiz olduğuna ve onlara İslam'ı telkin etmenin lüzumuna ve hasta olduklarında ziyaret edilebileceklerine delâlet eder.

6 - HASTA ZİYARETİ İÇİN YÜRÜMEK

٣٠٩٦- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي

لَيْسَ بِرَاكِبٍ بَغْلٍ وَلَا بِرَذُونٍ

3096 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (hastalandığım zaman), katır ve ata binmediği halde (yaya olarak) beni ziyaret ederdi.[37]

İZAH

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz Sa'd bin Ubade'yi merkep üzerinde binerek ziyaret etmiştir. Hastayı ziyarete giderken yaya gitmekte binekle gitmekte sünnettir. Çünkü Peygamber Efendimizden her ikisi de rivâyet edilmiştir:

7 - (ABDESTLİ OLARAK) HASTA ZİYARETİNDE BULUNMANIN FAZİLETİ

٣٠٩٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ وَعَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ مُحْتَسِبًا بُوعِدَ مِنْ

جَهَنَّمَ مَسِيرَةَ سَبْعِينَ خَرِيفًا قُلْتُ يَا أَبَا حَمْزَةَ وَمَا الْخَرِيفُ؟ قَالَ: الْعَامُ،

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَالَّذِي تَفَرَّدَ بِهِ الْبَصْرِيُّونَ مِنْهُ الْعِيَادَةُ وَهُوَ مُتَوَضِّئٌ

3097 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim abdest alır, abdestini güzel yapar, sevap alacağına inanarak hasta Müslüman kardeşini ziyaret ederse cehennemden yetmiş yıllık mesafe uzaklaştırılır."

Ben ey Ebâ Hamza,

Harif nedir, dedim.

Enes radıyallahu anh: Yıl demektir, dedi.

(Ebû Dâvud şöyle dedi: Basralıların teferrüd ettikleri ziyaret, abdestli olarak ziyarettir.)

٣٠٩٨- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مَا مِنْ رَجُلٍ يَعُودُ مَرِيضًا مُمْسِيًا إِلَّا خَرَجَ

مَعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يُصْبِحَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي

الْجَنَّةِ وَمَنْ أَتَاهُ مُصْبِحًا خَرَجَ مَعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى

يُمْسِيَ وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ

3098 - Ali radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Her hangi bir mü’min akşamladığında hasta bir mü’mini ziyaret ederse, onunla beraber yetmiş bin melek çıkar, onun için sabaha kadar istiğfar ederler, onun cennette bir bahçesi olur. Kim hastaya sabahleyin gelirse, onunla beraber yetmiş bin melek çıkar, akşama kadar ona istiğfar ederler. Onun cennette bir bahçesi olur.

İZAH

Harif: Sene manasına geldiği gibi bahçe, bostan manasına da gelir.

٣٠٩٩- عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ لَمْ يَذْكُرِ

الْخَرِيفَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ مَنْصُورٌ عَنِ الْحَكَمِ كَمَا رَوَاهُ شُعْبَةُ

3099 - Ali radıyallahu anh’dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den geçen hadisle aynı manada rivâyet olundu. Râvi A’meş, “harif” lafzını zikretmedi.

Ebû Dâvud dedi: Bu hadisi Mansur, Hakem’den naklen Şu’be’nin rivâyet ettiği gibi rivâyet etti.[38]

٣١٠٠- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَافِعٍ قَالَ: وَكَانَ نَافِعٌ غُلَامَ

الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: جَاءَ أَبُو مُوسَى إِلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ يَعُودُهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَسَاقَ مَعْنَى حَدِيثِ شُعْبَةَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: أُسْنِدَ هَذَا عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ صَحِيحٍ

3100 - Ebû Cafer Abdullah bin Nafi radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Nafi, Hasan bin Ali’nin hizmetçisi idi. Nafi dedi ki: Ebû Musâ, Hasan bin Ali’yi hasta iken ziyarete geldi.

Ebû Dâvud dedi: Râvi, Şu'be'nin hadisinin manasında hadisi sevk etti.

Ebû Dâvud dedi: Bu hadis sahih olmayan bir tarik üzere Hz. Ali'nin Rasûlullah'tan sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyeti gibi gösterilmiştir:

8 - BİR HASTAYI TEKRAR TEKRAR ZİYARET ETMEK

٣١٠١- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا أُصِيبَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ يَوْمَ الْخَنْدَقِ

رَمَاهُ رَجُلٌ فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خَيْمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ

3101 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Hendek savaşı günü Sa'd bin Muaz bir kimsenin attığı ok ile kol damarından isabet alınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu daha yakından ziyaret edebilmek için mescitte onun üstüne bir çadır kurdurdu.[39]

İZAH

Bu hadiste hasta ile daha sık ilgilenebilmek için hastayı yakın bir yere nakletmenin gerekliliğine delâlet eder.

9 - BİR KİMSEYİ GÖZ AĞRISINDAN DOLAYI ZİYARET ETMEK

٣١٠٢- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: عَادَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مِنْ وَجَعٍ كَانَ بِعَيْنِي

3102 - Zeyd bin Erkam radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, gözlerimde bulunan bir ağrıdan dolayı beni ziyarete geldi.

10 - TÂÛN BULUNAN YERDEN ÇIKIP GİTMEK

٣١٠٣- قَالَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَوْفٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تُقْدِمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ

بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ يَعْنِي الطَّاعُونَ

3103 - Abdurrahman bin Avf radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim demiştir: "Bir yerde tâûn bulunduğunu işittiğiniz vakit oraya girmeyiniz, sizin bulunduğunuz yerde vukûa gelirse ondan kaçarak o yerden çıkmayınız."[40]

İZAH

Bu hadis-i şerif karantina esasına delâlet eder. Hastalığın bulunduğu yere girmek hastalığa kendisini atmak, hastalığın bulunduğu yerden çıkmak, mikrobu yaymak olur.

11 - ZİYARET SIRASINDA ŞİFÂ BULMASI İÇİN HASTAYA DUA ETMEK

٣١٠٤- عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ سَعْدٍ أَنَّ أَبَاهَا قَالَ اشْتَكَيْتُ بِمَكَّةَ فَجَاءَنِي

النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِي ثُمَّ مَسَحَ

صَدْرِي وَبَطْنِي ثُمَّ قَالَ: اَللّٰهُمَّ اشْفِ سَعْدًا وَأَتْمِمْ لَهُ هِجْرَتَهُ

3104 - Sa'd'ın kızı Aişe radıyallahu anha'dan rivayetle Babası Sa'd şöyle demiştir:

Mekke'de rahatsız olmuştum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem beni ziyarete geldi, elini alnıma koydu, sonra göğsümü ve karnımı sıvadı ve

sonra şöyle buyurdu: “Ey Allah’ım Sa’d’e şifâ ver. Onun hicretini tamamla.”[41]

٣١٠٥- عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ وَفُكُّوا الْعَانِيَ

قَالَ سُفْيَانُ: وَالْعَانِي الْأَسِيرُ

3105 - Ebû Musâ el-Eş’arî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Aç olanı doyurun, hastayı ziyaret edin, esiri azad edin.” Râvîlerden Süfyan şöyle dedi: Ani, esir demektir.[42]

İZAH

Aç olanı doyurmak, esiri azad etmek, farz-ı kifâye olduğu gibi hastayı ziyaret etmek için olan emir de bazı ilim adamlarına göre vücub içindir. Bazılarına göre nedb içindir.

12 - ZİYARET ANINDA HASTAYA DUA ETMEK

٣١٠٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَحْضُرْ أَجَلُهُ فَقَالَ عِنْدَهُ سَبْعَ مِرَارٍ أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيمَ رَبَّ

الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ إِلَّا عَافَاهُ اللهُ مِنْ ذَلِكَ الْمَرَضِ

3106 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan: Onun da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivâyetine göre şöyle buyurdu: Her kim eceli gelmedik bir hastayı ziyaret eder onun yanında iken yedi kere “Arş-ı Azim’in Rabbi yüce olan Allah’tan sana şifâ vermesini isterim, derse Allah o hastayı o hastalıktan kurtarır.”[43]

٣١٠٧- عَنِ ابْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

جَاءَ الرَّجُلُ يَعُودُ مَرِيضًا فَلْيَقُلْ اَللّٰهُمَّ اشْفِ عَبْدَكَ يَنْكَأْ لَكَ عَدُوًّا أَوْ

يَمْشِي لَكَ إِلَى جَنَازَةٍ

3107 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse bir hastayı ziyarete geldiği vakit şöyle söylesin, "Allah'ım, kuluna şifâ ver, (olur ki) senin rızan için düşmanı yaralar, veya senin rızan için bir cenâzenin (teşyîinde) yürür."

13 - ÖLÜMÜ TEMENNÎ ETMENİN KERAHATİ

٣١٠٨- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَا يَدْعُوَنَّ أَحَدُكُمْ بِالْمَوْتِ لِضُرٍّ نَزَلَ بِهِ وَلٰكِنْ لِيَقُلْ اَللّٰهُمَّ أَحْيِنِي

مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي

3108 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz kendisine inen bir zarardan dolayı ölüm isteyerek dua etmesin, lakin şöyle desin."

"Ey Allah'ım, hayat benim için hayırlı olduğu müddet beni hayatta kıl vefat benim için hayırlı olduğu vakit beni vefat ettir."

٣١٠٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
لَا يَتَمَنَّيْ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ

3109 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz ölümü temennî etmesin." Râvi bir önce geçen hadisin mislini zikretti.[44]

14 - ANSIZIN ÖLMEK

٣١١٠- عَنْ عُبَيْدِ بْنِ خَالِدٍ السُّلَمِيِّ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَرَّةً عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ مَرَّةً

عَنْ عُبَيْدٍ قَالَ مَوْتُ الْفَجْأَةِ أَخْذَةُ أَسِفٍ

3110 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir zât olan Ubeyd bin Halid es-Sülemî'den (rivayet olunmuştur). Müsedded bu hadisi bir keresinde Hz. Peygamber'den, bir keresinde Ubeyd'den şöyle rivâyet etmiştir. "Ânî ölüm (Allah'ın ruhu) gazapla almasıdır." buyurdu.

İZAH

Ânî ölüm, derdini söylemeden, vasiyetini yazdıramadan, borçlarını izah edemeden, günahlarına tevbe etmeden, ölüm olduğu için gazapla alınan bir can esef edilecek bir ölüm sayılmıştır. Ama birden bire vefat eden her insan günahkâr olduğu için ölmez. İyi insanların da aniden öldüğü olur.

15 - TÂÛNDAN ÖLENLERİN FAZİLETİ

٣١١١- جَابِرَ بْنَ عَتِيكٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

جَاءَ يَعُودُ عَبْدَ اللهِ بْنَ ثَابِتٍ فَوَجَدَهُ قَدْ غُلِبَ فَصَاحَ بِهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَاسْتَرْجَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَقَالَ: غُلِبْنَا عَلَيْكَ يَا أَبَا الرَّبِيعِ فَصَاحَ النِّسْوَةُ وَبَكَيْنَ فَجَعَلَ ابْنُ عَتِيكٍ

يُسَكِّتُهُنَّ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُنَّ فَإِذَا وَجَبَ فَلَا

تَبْكِيَنَّ بَاكِيَةٌ قَالُوا وَمَا الْوُجُوبُ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: الْمَوْتُ، قَالَتْ إِبْنَتُهُ

وَاللهِ إِنْ كُنْتُ لَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ شَهِيدًا فَإِنَّكَ كُنْتَ قَدْ قَضَيْتَ جِهَازَكَ

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَوْقَعَ أَجْرَهُ

عَلَى قَدْرِ نِيَّتِهِ وَمَا تَعُدُّونَ الشَّهَادَةَ قَالُوا الْقَتْلَ فِي سَبِيلِ اللهِ تَعَالَى

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الشَّهَادَةُ سَبْعٌ سِوَى الْقَتْلِ فِي

سَبِيلِ اللهِ الْمَطْعُونُ شَهِيدٌ وَالْغَرِقُ شَهِيدٌ وَصَاحِبُ ذَاتِ الْجَنْبِ شَهِيدٌ

وَالْمَبْطُونُ شَهِيدٌ وَصَاحِبُ الْحَرِيقِ شَهِيدٌ وَالَّذِي يَمُوتُ تَحْتَ الْهَدْمِ

شَهِيدٌ وَالْمَرْأَةُ تَمُوتُ بِجُمْعٍ شَهِيدٌ

3111 - Câbir bin Atik radıyallahu anh bildirdiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün Abdullah bin Sabit'i hasta iken ziyarete gelmiş onu baygın bir halde bulmuş. Bunun üzerine:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona seslenmiş, fakat o Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e cevap verememişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Biz Allah'tan geldik ve Allaha rûcu edeceğiz" dedi.

"Ey Ebû Rabi (biz senin hayatını isteriz ama, Allah'ın takdirine) mağlup olduk" buyurdu. Bunun üzerine kadınlar feryat edip, ağladılar. İbn-i Atik onları susturuyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onları (kendi hallerine) bırak, (fakat) vacip olduğu vakit hiçbir kadın ağlamasın" buyurdu. Etraftakiler vücubun manası nedir dediler.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ölümdür" cevabını verdi.

Ebî Rabi'nin kızı şöyle dedi: "Ben senin şehit olacağını ümit ediyordum. Çünkü sen cihada çıkmak için gerekli ihtiyaçlarını hazırlamıştın. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'de "Gerçekten aziz ve celil olan Allah ecrini niyeti miktarınca ikram etti, siz hangi şeyi şehitlikten sayıyorsunuz" buyurdu. Ashab:

"Allah yolunda öldürülmeyi şehitlik sayıyoruz" dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Allah yolunda ölümden başka yedi şehitlik daha vardır.

1 - Taundan ölen şehittir.

2 - Suda boğulan şehittir.

3 - Zatürreden ölen şehittir.

4 - Karın ağrısından ölen şehittir.

5 - Yanarak ölen şehittir.

6 - Yıkık altında kalarak ölen şehittir.

7 - Hamile olarak ölen kadın şehittir” buyurdu.[45]

16 - (ÖLECEĞİ TAHMİN EDİLEN) HASTANIN TIRNAKLARININ KESİLMESİ VE KASIKLARININ TIRAŞ EDİLMESİ

٣١١٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: ابْتَاعَ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلٍ

خُبَيْبًا وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بْنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ خُبَيْبٌ

عِنْدَهُمْ أَسِيرًا حَتَّى أَجْمَعُوا لِقَتْلِهِ فَاسْتَعَارَ مِنْ ابْنَةِ الْحَارِثِ مُوسًى

يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَدَرَجَ بُنَيٌّ لَهَا وَهِيَ غَافِلَةٌ حَتَّى أَتَتْهُ فَوَجَدَتْهُ مُجْلِيًا

وَهُوَ عَلَى فَخِذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ فَفَزِعَتْ فَزْعَةً عَرَفَهَا فِيهَا فَقَالَ أَتَخْشَيْنَ

أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَى هَذِهِ الْقِصَّةَ شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ

قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللهِ بْنُ عِيَاضٍ أَنَّ ابْنَةَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُمْ حِينَ

اجْتَمَعُوا يَعْنِي لِقَتْلِهِ اسْتَعَارَ مِنْهَا مُوسًى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ

3112 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Haris bin Âmir bin Nevfel’in oğulları Hubeyb’i satın aldılar. (Hâlbuki) Hubeyb Bedir savaşında Haris’i öldürmüştü. Hubeyb onların yanında bir müddet esir olarak kaldı. Topluca onun ölümüne karar verdiler. Hubeyb etek tıraşı yapmak için Haris’in kızından emanet ustura istedi. O da usturayı emanet verdi. Haris’in kızının daha küçük yaştaki oğlu anasının gaflette

olduğu bir anda Hubeyb'in odasına girdi. Kadın Hubeyb'in yanına geldiğinde onu elinde ustura çocuğu dizinde oturur buldu. Kadın korku içinde kaldı. Hubeyb onun korktuğunu anladı ve şöyle dedi:

"Çocuğu öldüreceğim diye mi korktun? Ben onu öldürecek değilim."

Ebû Dâvud dedi: Şu kıssayı Şuayb bin Ebû Hamza, Zührî'den rivâyet etti de dedi ki: Bana Ubeydullah bin Iyaz haber verdi. Ona da Haris'in kızı haber vermiş, onlar Hubeyb'in ölümüne karar verdikleri vakit Hubeyb emanet ustura istemiş o da vermiştir.[46]

İZAH

Hubeyb radıyallahu anh ensârdandır. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem ile Bedir harbinde bulunanlardandır. Peygamber Efendimiz on kişilik bir müfrezeyi gözcü olarak göndermişti, başlarına Asım bin Sabit'i görevlendirdi. Mekke ile Ufsan arasına geldiklerinde Hüzeyl oğullarından Beni Lihyan denilen kabilenin kendilerine kötülük yapacaklarını anladılar. Yüksek bir tepeye sığındılar. Beni Lihyan onları çevirdiler ve inin sizinle anlaşalım sizi öldürmeyeceğiz, dediler. Başkan Asım ben inmem, kafirin zimmetine teslim olamam, dedi. Hubeyb ve diğer iki arkadaşı teslim oldular. Onlar da onları Mekke'de esir diye sattılar. Hubeyb'i Haris'in oğulları satın aldılar. Babalarının intikamını almak içni idamına karar verdiler. Hubeyb, tırnakları uzun etek tıraşı olmadan idama razı olmadığı için Haris'in kızından ustura isteyip bu sünnetleri yerine getirmiştir.

17 - ÖLÜM ÂNINDA ALLAH'A HÜSNÜ ZANDA BULUNMAK

٣١١٣- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَبْلَ مَوْتِهِ بِثَلَاثٍ قَالَ لَا يَمُوتُ أَحَدُكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللهِ

3113 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ölümünden üç gün önce şöyle dediğini işittim demiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sizden biriniz Allah'a hüsnü zan etmekten başka bir halde ölmesin" buyurdu.[47]

18 - ÖLÜM VAKTİ YAKLAŞINCA HASTAYA TEMİZ VE GÜZEL ELBİSELER GİYDİRMEK

٣١١٤- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ لَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ دَعَا بِثِيَابٍ

جُدُدٍ فَلَبِسَهَا ثُمَّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ

الْمَيِّتَ يُبْعَثُ فِي ثِيَابِهِ الَّتِي يَمُوتُ فِيهَا

3114 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Ona ölüm gelip çattığında yeni elbiseler istedi ve onları giydi. Sonra şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Gerçekten ölü içinde öldüğü elbise içerisinde kabrinden kalkacak."

İZAH

İnsanın öldüğü elbise içerisinde haşredilmesi yaptığı amele göre gömüleceğinden kinâyedir. Bir rivâyette insanın gömüldüğü kefen içerisinde haşredileceği bildirilmiştir. Bir hadis-i şerifte ise insanlar ayakları yalın başı açık olarak haşredilecektir.

Cüdûdün: "Cedid"in çoğuludur. Yeniler demektir.

19 - ÖLÜNÜN YANINDA SÖYLENMESİ MÜSTEHAP OLAN SÖZLER

٣١١٥- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا حَضَرْتُمُ الْمَيِّتَ فَقُولُوا خَيْرًا فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤَمِّنُونَ عَلَى مَا تَقُولُونَ

فَلَمَّا مَاتَ أَبُو سَلَمَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ مَا أَقُولُ قَالَ قُولِي اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ

لَهُ وَأَعْقِبْنَا عُقْبَى صَالِحَةً قَالَتْ فَأَعْقَبَنِي اللهُ تَعَالَى بِهِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3115 - Ümmü Seleme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ölünün yanında bulunduğunuz vakit hayırlı söz konuşun. Gerçekten melekler sizin söylediklerinize amin derler." (Kocam) Ebû Seleme öldüğü vakit "Ey Allah'ın Rasûlü'ne söyleyeyim" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'ım, onu mağfiret eyle ve bize onun arkasından salih bir bedel ihsan eyle de" buyurdu.

Ümmü Seleme dedi ki: "Allah Ebû Seleme'nin ölümünün arkasından bana (salih koca olarak) Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i ihsan etti."[48]

İZAH

Bu hadis-i şerif kocası ölen kadının bu duayı okumasının müstehap olduğuna delâlet eder. Ölünün arkasından iyi konuşmak meleklerin âminine sebep olur. Meleklerin âmin dediği dua biiznillah kabul olur.

20 - HASTANIN YANINDA KELİME-İ TEVHİD SÖYLEYEREK TELKİNDE BULUNMAK

٣١١٦- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ

3116 - Muaz bin Cebel radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kimin ölürken son sözü tevhid (Allah'tan başka ilah yoktur) kelimesi olursa cennete girer."

٣١١٧- أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ

3117 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ölmek üzere olanlarınıza (Allah'tan başka ilah yoktur) sözünü telkin ediniz."[49]

İZAH

Bu hadis-i şerifte ölülerinize tabiri, ölmek üzere olanlarınıza demektir. Asıl telkin insan ölürken ruhu boğazına gelirken, yanında tevhid okunarak yapılır. Hadis şarihleri bu cümleyi ölüme hazır olanlarınıza diye şerh etmişlerdir.

21 - ÖLÜNÜN GÖZLERİNİ YUMDURMAK

٣١١٨- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَلَى أَبِي سَلَمَةَ وَقَدْ شَقَّ بَصَرُهُ فَأَغْمَضَهُ فَضَجَّ نَاسٌ مِنْ أَهْلِهِ فَقَالَ
لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ إِلَّا بِخَيْرٍ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤَمِّنُونَ عَلَى مَا تَقُولُونَ

ثُمَّ قَالَ اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَبِي سَلَمَةَ وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ وَاخْلُفْهُ فِي

عَقِبِهِ فِي الْغَابِرِينَ وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ رَبَّ الْعَالَمِينَ اَللَّهُمَّ افْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ

وَنَوِّرْ لَهُ فِيهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَتَغْمِيضُ الْمَيِّتِ بَعْدَ خُرُوجِ الرُّوحِ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ

بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ اَلنُّعْمَانِ الْمُقْرِئَ

قَالَ سَمِعْتُ أَبَا مَيْسَرَةَ رَجُلًا عَابِدًا يَقُولُ غَمَّضْتُ جَعْفَرًا الْمُعَلِّمَ

وَكَانَ رَجُلًا عَابِدًا فِي حَالَةِ الْمَوْتِ فَرَأَيْتُهُ فِي مَنَامِي لَيْلَةَ مَاتَ يَقُولُ:

أَعْظَمُ مَا كَانَ عَلَيَّ تَغْمِيضُكَ لِي قَبْلَ أَنْ أَمُوتَ

3118 - Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Kocam) Ebû Seleme'nin (ölümünde) yanına girmişti. Ebû Seleme gözlerini açmıştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gözlerini (elleri ile) yumdurdu. Ebû Seleme'nin ehlinden bazı kimseler çığlık koparark ağlamaya başladılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kendi nefislerinize hayırdan başka bir şeyle dua etmeyin, gerçekten melekler sizin söylediklerinize amin derler" dedikten sonra şöyle buyurdu:

"Ey Allah'ım Ebû Seleme'yi mağfiret et, derecesini hidayete erenler arasında yükselt, onun izinden geride kalanlar içerisinde ona hayırlı halef bırak, ey âlemlerin Rabbi olan Allah, bizleri ve Ebû Seleme'yi mağfiret eyle, ey Allah'ım onun kabrini geniş eyle ve kabrini onun için nurlandır"

Ebû Dâvud dedi: Ölünün gözlerini kapatmak ruh bedenden çıktıktan sonra yapılır. Muhammed bin Muhammed bin Numan el-Mukri'nin şöyle dediğini işittim. Çok ibadetkâr bir zât olan Ebû Meysere'den dinledim. Ölürken bir muallim olan Cafer'in gözlerini kapatmıştım. Kendisi ibadetine düşkün bir zât idi. Öldüğü gece onu rüyamda gördüm; "aleyhimde yaptığın şeylerin en ağırı, ben ölmeden gözlerimi yumdurman oldu" dedi.[50]

22 - ÖLÜMÜ DUYUNCA İSTİRCÂ ETMEK

٣١١٩- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا أَصَابَتْ أَحَدَكُمْ مُصِيبَةٌ فَلْيَقُلْ: «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اَللَّهُمَّ عِنْدَكَ

أَحْتَسِبُ مُصِيبَتِي فَآجِرْنِي فِيهَا وَأَبْدِلْ لِي بِهَا خَيْرًا مِنْهَا»

3119 - Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizden birinize ölüm musîbeti geldiği vakit, "Biz Allah içiniz ve yine O'na döneceğiz." (Bakara, 156) Ey Allah'ım, musîbetime senden sevap ümit ederim, bu musîbet karşılığında bana ecir ver, bu musîbeti benim için ondan daha hayırlısına tebdil eyle desin" buyurdu.[51]

İZAH

Bir mü’minin öldüğü duyulduğu vakit Bakara sûresinin 156. ayeti okunarak Allah’a teslimiyet göstermeli. Hepimiz bir gün ayni akibete uğrayacağımızı itiraf etmelidir.

23 - ÖLÜNÜN ÖRTÜLMESİ

٣١٢٠- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُجِّيَ فِي ثَوْبٍ حِبَرَةٍ

3120 - Aişe radıyallahu anha’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, vefat ettiğinde desenli, Yemen dokuması bir kumaş ile örtülmüştür.[52]

İZAH

Sevb-i Hıbra: Yemen’de dokunan yol yol çizgilerle desenli kumaş demektir.

İnsan ölünce bazı kere şekli çok değişir. Herkes görmesin, dedikodu etmesinler, avrat mahalli açılmasın diye üzerine bir şey örtülür.

24 - ÖLMEK ÜZERE OLAN BİR KİMSENİN YANINDA KUR’AN OKUMAK

٣١٢١- عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِقْرَءُوا «يٰسٓ» عَلَى مَوْتَاكُمْ وَهٰذَا لَفْظُ ابْنِ الْعَلَاءِ

3121 - Ma’kıl bin Yesar radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Ölüleriniz üzerine yasin okuyun” buyurdu.[53]

İZAH

Yasin-i Şerifi, ölmek üzere olan mü’minin yanında okumalıdır. Çünkü bu sûrede bulunan zikir ve tesbihle hasta tesellî bulur. Kıyamet, cennet ve

cehennemin zikri geçtikçe imanı takviye bulur. Ölü yıkandıktan sonra da üzerine okumalı, bu sûrenin sevabı kendisine bağışlanmalıdır.

25 - MUSÎBET GELDİĞİNDE OTURMAK

٣١٢٢- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا قُتِلَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ وَجَعْفَرٌ وَعَبْدُ اللهِ

بْنُ رَوَاحَةَ جَلَسَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ يُعْرَفُ

فِي وَجْهِهِ الْحُزْنُ وَذَكَرَ الْقِصَّةَ

3122 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Zeyd bin Harise, Caferi (Tayyar) Abdullah bin Ravaha (Mu'te'de) şehit edildikleri vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, mescitte oturdu. Üzüntüsü yüzünden anlaşılıyordu. (Yahya bin Saîd) hadisin devamını zikretti.[54]

İZAH

Bir felâket anında oturmak o felâkete üzüldüğüne delâlet eder. Üzüntü alametleri en çok oturulduğu zaman görünür.

26 - TAZİYEDE BULUNMAK

٣١٢٣- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: قَيَّدْنَا مَعَ رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي مَيِّتًا فَلَمَّا فَرَغْنَا انْصَرَفَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَانْصَرَفْنَا مَعَهُ فَلَمَّا حَاذَى بَابَهُ وَقَفَ فَإِذَا نَحْنُ

بِامْرَأَةٍ مُقْبِلَةٍ قَالَ أَظُنُّهُ عَرَفَهَا فَلَمَّا ذَهَبَتْ إِذَا هِيَ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام

فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَخْرَجَكِ يَا فَاطِمَةُ مِنْ

بَيْتِكِ فَقَالَتْ أَتَيْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَهْلَ هَذَا الْبَيْتِ فَرَحِمْتُ إِلَيْهِمْ مَيِّتَهُمْ

أَوْ عَزَّيْتُهُمْ بِهِ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَعَلَّكِ بَلَغْتِ

مَعَهُمْ الْكُدَى قَالَتْ مَعَاذَ اللهِ وَقَدْ سَمِعْتُكَ تَذْكُرُ فِيهَا مَا تَذْكُرُ قَالَ لَوْ

بَلَغْتِ مَعَهُمْ الْكُدَى فَذَكَرَ تَشْدِيدًا فِي ذَلِكَ فَسَأَلْتُ رَبِيعَةَ عَنِ الْكُدَى

فَقَالَ الْقُبُورُ فِيمَا أَحْسَبُ

3123 - Abdullah bin Amr bin Âs radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir ölüyü kabre defnettik. Definden ayrıldığımız vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem döndü beraberce biz de döndük. Tam ölenin kapısının önüne geldiğinde durdu. Birde ne görelim, bir kadın bize doğru gelmekteydi. Abdullah dedi ki; zannıma göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem o kadını tanımıştı. Kadın ileri geçince (anlaşıldı ki) o Fatıma imiş.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Fatıma seni evinden ne çıkardı" diye sordu. Fatıma radıyallahu anha; "Ey Allah'ın Rasûlü, şu evin halkına geldim, ölülerine Allah'tan rahmet diledim veya baş sağlığında bulundum. Sabır tavsiye ettim" dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Fatıma'ya: "Umulur ki sen onlarla kabre kadar varmışsındır" buyurdu.

Fatıma radıyallahu anha;

"Kabre kadar gitmekten Allah'a sığınırım, gerçekten ben kadınların kabre kadar gitmesi hakkında zikrettiğin mahzurları senden dinlemiştim" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

– "Eğer onlarla kabre kadar gitmiş olsaydın" diye bu mevzuda şiddet ifade eden sözler zikretti. Râvî, Rabia'ya, "Küda nedir?" dedim. "Zannıma göre kabirler demektir" dedi.[55]

İZAH

Küda: Sert yer demektir. Kabirler sert yerde açıldığı için burada kabir manasında kullanılmıştır. Bu hadis-i şerifin sonunda Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Hz. Fatıma'ya kullandığı sert ifade Neseî'nin rivâyetine

göre şöyledir: Eğer sen kabre kadar gitseydin (babanın dedesi cennete girene kadar sende giremezdin) cümleleridir. Bu hadis-i şerif kadınların kabristana gitmelerinin mahzurlu olduğunu ifade eder. Çünkü kadınlar yufka yüreklidirler. Orada çığlık koparıp fesat çıkarmaya sebep olabilirler.

27 - SABIR, FELÂKETİN İLK DARBESİNDE OLMALIDIR

٣١٢٤- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أَتَى نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى

امْرَأَةٍ تَبْكِي عَلَى صَبِيٍّ لَهَا فَقَالَ لَهَا اتَّقِي اللهَ وَاصْبِرِي فَقَالَتْ وَمَا تُبَالِي

أَنْتَ بِمُصِيبَتِي فَقِيلَ لَهَا هٰذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَتْهُ فَلَمْ تَجِدْ

عَلَى بَابِهِ بَوَّابِينَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ لَمْ أَعْرِفْكَ فَقَالَ إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ

الصَّدْمَةِ الْأُولَى أَوْ عِنْدَ أَوَّلِ صَدْمَةٍ

3124 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ölmüş çocuğuna ağlayan bir kadının yanına geldi ve ona, "Allah'tan kork, sabret" buyurdu. Kadın, "Sen benim başıma gelen musîbete ehemmiyet vermiyorsun" dedi. Bunun üzerine kadına sana sabret diyen zat, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'dir denildi. Kadın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in evine geldi, kapısında (padişahlarda olduğu gibi) nöbetçiler bulmadı. "Ey Allah'ın Rسûlü ben seni bilmemiştim" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sabır felâketin ilk darbesinde olmalıdır, veya darbenin başında" buyurdu. [56]

İZAH

Felâketlerin musîbetlerin en çok tesir ettiği ilk andır. İlk anda sabredebilmek sevâba vesile olur. Allah sabredenlerle beraberdir. Biraz vakit geçince alışkanlık meydana gelir.

28 - ÖLÜYE AĞLAMAK

٣١٢٥- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ ابْنَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِ وَأَنَا مَعَهُ وَسَعْدٌ وَأَحْسَبُ أُبَيًّا أَنَّ ابْنِي أَوْ بِنْتِي قَدْ

حُضِرَ فَاشْهَدْنَا فَأَرْسَلَ يُقْرِئُ السَّلَامَ فَقَالَ قُلْ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَمَا أَعْطَى وَكُلُّ

شَيْءٍ عِنْدَهُ إِلَى أَجَلٍ فَأَرْسَلَتْ تُقْسِمُ عَلَيْهِ فَأَتَاهَا فَوُضِعَ الصَّبِيُّ فِي حِجْرِ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَفْسُهُ تَقَعْقَعُ فَفَاضَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ مَا هَذَا قَالَ إِنَّهَا رَحْمَةٌ وَضَعَهَا اللَّهُ

فِي قُلُوبِ مَنْ يَشَاءُ وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءَ

3125 - Üsâme bin Zeyd radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e oğlum veya kızım ölüme hazır oldu, bizim yanımıza gel bulun diye haber gönderdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında ben (Sa'd) ve zannedersem Ubey vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kızına bir zât gönderip selam söyledi. Gönderdiği zata sen (kızıma vardığında) "Aldığı ve verdiği her şey Allah içindir. Allah'ın indinde her şey bir ecele bağlıdır de" buyurdu. (Elçi varınca) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı elçiyi geri gönderip, Rasûlullah'ın gelmesi için yemin verdi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona geldi. Sabî, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dizine konuldu. Çocuk can çekişiyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gözlerinden yaşlar akmaya başladı.

Sa'd radıyallahu anh bu nedir (Niçin gözünüz yaşardı?) dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "O bir rahmettir. Allah onu dilediği kullarının kalplerine koymuştur. Gerçekten Allah kullarından merhametli olanlara merhamet eder" buyurdu.[57]

٣١٢٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وُلِدَ لِي اللَّيْلَةَ غُلَامٌ فَسَمَّيْتُهُ بِاسْمِ أَبِي إِبْرَاهِيمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ

أَنَسٌ لَقَدْ رَأَيْتُهُ يَكِيدُ بِنَفْسِهِ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَدَمَعَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَحْزَنُ

الْقَلْبُ وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا يُرْضِي رَبَّنَا إِنَّا بِكَ يَا إِبْرَاهِيمُ لَمَحْزُونُونَ

3126 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu gece benim bir oğlum dünyaya geldi. Onu babam Hz. İbrahim'in ismiyle isimlendirdim." Râvi hadisin devamını zikretti. Enes dedi ki: Yemin olsun ben İbrahim'i Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in önünde can çekiştirirken gördüm. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gözlerinden de yaş akıyordu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Göz yaşarır, kalp mahzun olur. Biz ancak Rabbimizin razı olduğu sözü söyleriz. Ey İbrahim, biz senin ölümünden dolayı mahzunuz" buyurdu.

İZAH

Peygamber Efendimizin Mariye'den bir oğlu oldu. Onun adını İbrahim koydu. İbrahim küçük yaşta vefat etti.

29 - (ÖLÜM KARŞISINDA) YÜKSEK SESLE AĞLAMAK

٣١٢٧- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَانَا عَنِ النِّيَاحَةِ

3127 - Ümmü Atiyye radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizi ölüm karşısında yüksek sesle ağlamaktan nehyetmiştir.[58]

İZAH

Niyâha: Ölen kimsenin iyiliklerini ileride yapacağı, erişemediği işleri sayarak, yüksek sesle ağlamaktır ki, katî olarak yasak edilmiştir.

٣١٢٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّائِحَةَ وَالْمُسْتَمِعَةَ

3128 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ölünün iyiliklerini sayarak yüksek sesle ağlayan kadına ve onu dinleyen kadına lanet etmiştir.

٣١٢٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنَّ الْمَيِّتَ لَيُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ فَذُكِرَ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ فَقَالَتْ وَهِلَ ابْنَ

عُمَرَ إِنَّمَا مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرٍ فَقَالَ إِنَّ صَاحِبَ

هَذَا لَيُعَذَّبُ وَأَهْلُهُ يَبْكُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَرَأَتْ «وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى»

قَالَ عَنْ أَبِي مُعَاوِيَةَ عَلَى قَبْرِ يَهُودِيٍّ

3129 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Gerçekten ölüye, ehlinin onun üzerine ağlaması sebebiyle azap olunur" buyurdu. Bu hadis Hz. Aişe'ye hatırlatıldı. Aişe radıyallahu anha râvi İbn-i Ömer'i kast ederek, rivâyetinde sehv etmiştir. Gerçekten Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir kabre uğradı. "Bu kabrin sahibi azap olunuyor. Ehl-i de onun üzerine ağlıyorlar" buyurdu. Sonra Aişe radıyallahu anha, "Hiçbir günahkâr başkasının günahını çekmez" (Necm, 38) ayetini okudu. Ebû Muaviye'den gelen rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir Yahudinin kabrine uğradı denilmektedir.[59]

İZAH

Bu hadis-i şerif ile Hz. Aişe'nin delil getirdiği bu ayet arası şöyle bulunmuştur. Eğer ölecek kimse, ben ölürsem benim arkamdan yüksek sesle

ağlayınız ağıtlar yakınız diye vasiyet eder, kalanlar da bu vasiyeti yerine getirirlerse onların ağlaması yüzünden ölü azap olunur. Böyle bir vasiyet yoksa, geride kalanlar kendiliklerinden ağlamışlarsa azap olunmaz.

٣١٣٠- عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَوْسٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي مُوسَى وَهُوَ ثَقِيلٌ

فَذَهَبَتْ إِمْرَأَتُهُ لِتَبْكِيَ أَوْ تَهُمَّ بِهِ فَقَالَ لَهَا أَبُو مُوسَى أَمَا سَمِعْتِ مَا قَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَتْ: بَلَى، قَالَ: فَسَكَتَتْ فَلَمَّا مَاتَ

أَبُو مُوسَى قَالَ يَزِيدُ لَقِيتُ الْمَرْأَةَ فَقُلْتُ لَهَا مَا قَوْلُ أَبِي مُوسَى لَكِ أَمَا

سَمِعْتِ قَوْلَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ سَكَتِّ قَالَتْ: قَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ حَلَقَ وَمَنْ سَلَقَ وَمَنْ

خَرَقَ

3130 - Yezid bin Evs radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ebû Musâ'nın yanına girdim. Halbuki o, ağır hasta idi. Hanımı ağlamaya koyuldu, veya ağlamak istedi. Ebû Musâ ona, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in söylediğini işitmedin mi" dedi. Hanımı, "İşittim" dedi.

Dedi ki, kadın sesini kesti. Ebû Musâ vefat etti.

Yezid anlatıyor; hanımına rast geldim, ona Ebû Musâ sana Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sözünü işitmedin mi" dedi. Sonra sen de susmuştun. Bu söz ne idi, dedim.

Kadın dedi ki; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Felâket anında saçını yolan, bağırıp çağıran, yaka yırtan bizden değildir" buyurdu.[60]

İZAH

Saç-baş yolmak, bağırıp çağırmak, ölüm gibi musîbetlerde elbisenin yakasını yırtmak cahiliyyet devrinde bilhassa kadınların âdeti idi. Bu

hareketlerin İslâmî olmadığı, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından bu hadisle haber verildi.

٣١٣١- حَدَّثَنِي أُسَيدُ بْنُ أَبِي أُسَيدٍ عَنْ امْرَأَةٍ مِنَ الْمُبَايِعَاتِ قَالَتْ:

كَانَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَعْرُوفِ

الَّذِي أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ لَا نَعْصِيَهُ فِيهِ أَنْ لَا نَخْمُشَ وَجْهًا وَلَا نَدْعُوَ وَيْلًا

وَلَا نَشُقَّ جَيْبًا وَأَنْ لَا نَنْشُرَ شَعْرًا

3131 - Üseyd bin Ebû Üseyd'in beyat eden kadınlardan birinden rivâyet ettiğine göre, kadın şöyle demişti: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bizden aldığı sözler içerisinde ma'ruftan aldığı sözler şunlardı. Ona âsî olmamamız, musîbetlerde yüzleri yırtmamamız, "vâveylâh!" diye bağırmamamız, yaka yırtmamamız ve saçları dağınık bırakmamamız hususları idi.

30 - ÖLÜ AİLESİNE YEMEK HAZIRLAMAK

٣١٣٢- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ اصْنَعُوا لِآلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا فَإِنَّهُ قَدْ أَتَاهُمْ أَمْرٌ شَغَلَهُمْ

3132 - Abdullah bin Cafer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Cafer'in ailesine yemek hazırlayın, çünkü onlara kendilerini yemek yapmaktan alıkoyacak felâket geldi" buyurdu.[61]

İZAH

Cafer-i Tayyar hazretleri Mu'te savaşında şehit olup ölüm haberi gelince, ailesi üzüntü içerisinde kaldığından, Fahr-i Kainat Efendimiz onlara yemek hazırlanmasını emretti. Ölünün akrabalarının ve komşularının ölünün ailesine yemek yapıp götürmeleri sünen-i mustahabbedendir. Şimdi bazı yerlerde bu sünnet aksine çevrilmiş, bir kimse ölünce derhal onun evinde

yemek yapılır komşular gelir yemek yerler. Bu davranış sünnete uymadığı için bid'attır.

31 - ŞEHİDİN YIKANMASI

٣١٣٣- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: رُمِيَ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فِي صَدْرِهِ أَوْ فِي حَلْقِهِ

فَمَاتَ فَأُدْرِجَ فِي ثِيَابِهِ كَمَا هُوَ قَالَ وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ

3133 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

(Bir savaş esnasında) Bir kimse göğsünden veya bağrından okla vuruldu. Adam öldü, elbisesi içinde olduğu gibi gömüldü. Biz de Rasûlullah ile beraber idik.

٣١٣٤- حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ وَعِيسَى بْنُ يُونُسَ قَالَا حَدَّثَنَا عَلِيُّ

بْنُ عَاصِمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ

أَمَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلَى أُحُدٍ أَنْ يُنْزَعَ عَنْهُمُ الْحَدِيدُ

وَالْجُلُودُ وَأَنْ يُدْفَنُوا بِدِمَائِهِمْ وَثِيَابِهِمْ

3134 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Uhud şehitlerinin sırtlarında bulunan demir ve deriden yapılmış malzemelerinin soyulmasını, elbiseleri ve kanları ile defnedilmelerini emretti.[62]

٣١٣٥- أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ شُهَدَاءَ أُحُدٍ لَمْ يُغَسَّلُوا وَدُفِنُوا

بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُصَلَّ عَلَيْهِمْ

3135 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Uhud şehitleri yıkanmadılar, kanları ile defnolundular. Onlar üzerine namaz da kılınmadı.

٣١٣٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ الْمَعْنَى أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى حَمْزَةَ وَقَدْ مُثِّلَ بِهِ فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَجِدَ صَفِيَّةُ فِي نَفْسِهَا

لَتَرَكْتُهُ حَتَّى تَأْكُلَهُ الْعَافِيَةُ حَتَّى يُحْشَرَ مِنْ بُطُونِهَا وَقَلَّتِ الثِّيَابُ وَكَثُرَتْ

الْقَتْلَى فَكَانَ الرَّجُلُ وَالرَّجُلَانِ وَالثَّلَاثَةُ يُكَفَّنُونَ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ زَادَ

قُتَيْبَةُ ثُمَّ يُدْفَنُونَ فِي قَبْرٍ وَاحِدٍ فَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَسْأَلُ أَيُّهُمْ أَكْثَرُ قُرْآنًا فَيُقَدِّمُهُ إِلَى الْقِبْلَةِ

3136 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Uhud'ta) Hamza'ya rast geldi. Burnu, kulakları, parmakları kesilerek müsle yapılmıştı. Şöyle buyurdu: "Eğer (Hamza'nın kız kardeşi) Safiye üzülecek olmasaydı, Hamza'yı böylece terk ederdim. Kuşlar, kurtlar yesin, kıyamet gününde onların karınlarından haşrolunsun."

Kefenler az, öldürülenler çoktu. Bir iki veya üç ölü bir beze sarılıp defnolunuyordu.

Kuteybe bin Saîd rivâyetinde şunu ziyade etti. Sonra bir kabirde defnolunuyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hangisi daha çok Kur'an biliyor" diye soruyor ve onu kıbleye doğru önce geçiriyordu."[63]

٣١٣٧- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِحَمْزَةَ وَقَدْ

مُثِّلَ بِهِ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الشُّهَدَاءِ غَيْرِهِ

3137 - Enes radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hamza'ya uğradı, ona müsle yapılmıştı. Şehitlerden Hamza'dan başkası üzerine namaz kılmadı.

İZAH

Uhud'da, Hz. Hamza üzerine namaz kılındığını ifade eden bu hadisi bazı ilim adamları buradaki "salat" tabirini Hamza'ya, şerefine binaen daha çok dua etti, diye tevil ettiler. Bazı zatlar da Osman bin Amr'ın bu rivâyetinin sabit olmadığını söylediler. Hanefîlerce şehitler yıkanılmaz. Üzerlerine sadece namazları kılınır. Diğer üç mezhebe göre yıkanılmayacakları gibi üzerlerine namaz da kılınmaz. (Meallimü's-Sünen Bezlül-Mechud)

٣١٣٨- أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ وَيَقُولُ أَيُّهُمَا أَكْثَرُ أَخْذًا

لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ وَقَالَ أَنَا شَهِيدٌ عَلَى

هَؤُلَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُغَسَّلُوا

3138 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Uhud şehitlerinden iki kişiyi (bir kabirde) cem eder. "Hangisi daha çok Kur'an ayeti bilirdi" diye sorardı. İkiden birine işaret edildiği vakit lahitte onu öne alırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ben onlar üzerine kıyamet günü de şahidim" buyurdu. Şehitlerin yıkanmadan kanları ile defnolunmalarını emretti.[64]

٣١٣٩- عَنِ اللَّيْثِ بِهَذَا الْحَدِيثِ بِمَعْنَاهُ قَالَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ

مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

3139 - Leys radıyallahu anh'dan: Bir önce geçen şu hadis aynı manada rivâyet olundu. (Farklı olarak) şöyle dedi: Uhud şehitlerinden iki kişiyi bir elbise içerisine yerleştirdi:

32 - CENÂZE YIKANIRKEN ÜZERİ ÖRTÜLÜR

٣١٤٠- عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبْرُزْ

لِجِنَازَةٍ وَلَا تَنْظُرَنَّ إِلَى فَخِذِ حَيٍّ وَلَا مَيِّتٍ

3140 - Ali radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Uyluğunu açma, sakın ölü ve diri hiçbir kimsenin uyluğuna da bakma" buyurdu.[65]

İZAH

Baldırlar da diğer avret yerleri gibi bakılması haram olan yerlerdendir.

٣١٤١- سَمِعْتُ عَائِشَةَ تَقُولُ: لَمَّا أَرَادُوا غَسْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا وَاللهِ مَا نَدْرِي أَنُجَرِّدُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ثِيَابِهِ كَمَا نُجَرِّدُ مَوْتَانَا أَمْ نَغْسِلُهُ وَعَلَيْهِ ثِيَابُهُ فَلَمَّا اخْتَلَفُوا أَلْقَى اللهُ عَلَيْهِمُ النَّوْمَ حَتَّى مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلَّا وَذَقْنُهُ فِي صَدْرِهِ ثُمَّ كَلَّمَهُمْ مُكَلِّمٌ مِنْ نَاحِيَةِ الْبَيْتِ لَا يَدْرُونَ مَنْ هُوَ أَنْ اغْسِلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ ثِيَابُهُ فَقَامُوا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَسَلُوهُ وَعَلَيْهِ قَمِيصُهُ يَصُبُّونَ الْمَاءَ فَوْقَ الْقَمِيصِ وَيُدَلِّكُونَهُ بِالْقَمِيصِ دُونَ أَيْدِيهِمْ وَكَانَتْ عَائِشَةُ تَقُولُ لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا غَسَلَهُ إِلَّا نِسَاؤُهُ

3141 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ashab-ı Kirâm Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in (cenâzesini) yıkamak istedikleri zaman "vallahi diğer ölülerimizi soyduğumuz gibi Rasûlullah'ın elbiselerini de soysak mı, yoksa onu elbiseleri üzerinde iken yıkasak mı bilmiyoruz, diye konuşmaya başladılar. İhtilafa düştüklerinde Allah üzerlerine uyku verdi, içlerinden çenesi göğsüne sarkmayan (uyumayan) hiçbir kimse kalmadı. Sonra kim olduğunu bilmedikleri bir konuşmacı evin bir bucağından onlara şöyle konuştu: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i elbisesi üzerinde olduğu halde yıkayın. Kalktılar, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i gömleği üzerinde olduğu halde suyu gömleğin üzerine dökerek yıkadılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i

elleri yerine, gömlekle ovuşturuyorlardı. Aişe radıyallahu anhâ diyor ki; sonra hatırıma gelen önceden hatırıma gelseydi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i ancak hanımları yıkardı.[66]

33 - ÖLÜ NASIL YIKANIR?

٣١٤٢- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَتْ ابْنَتُهُ فَقَالَ اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ

إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَاجْعَلْنَ فِي الْآخِرَةِ كَافُورًا أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ

فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ فَأَعْطَانَا حِقْوَهُ فَقَالَ أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ قَالَ

عَنْ مَالِكٍ يَعْنِي إِزَارَهُ

3142 - Ümmü Atiyye radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı (Zeynep) vefat ettiği zaman yanımıza girdi ve: "Zeynep'i üç kere veya beş kere eğer lüzum görürseniz bundan daha çok yıkayın, yıkarken su ve sidir kullanın. En sonunda kâfur koyun veya kâfurdan bir şeyi koyun. Yıkamayı bitirdiğinizde beni sesleyiniz" buyurdu. Biz Zeynep'i yıkamayı bitirdiğimizde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i çağırdık bize peştamalını verdi. "Zeynep'in bedenine bunu sarın" buyurdu.[67]

İZAH

Burada zikri geçen Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in en Büyûk kızı Zeynep'tir. Ebûl-Âs'ın karısı idi. İleride gelecek, 3157 nolu hadiste Ümmü Gülsüm olduğu zikredilmişse de Ümmü Gülsüm Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem Bedir harbinde bulunduğu sırada vefat ettiğinden, Müslim'in rivâyetinde açıklandığı üzere Hz. Zeynep olması esastır. Tercümede biz de ona göre Zeynep'i kaydettik.

Malik'ten yapılan rivâyette Hakuv kelimesi ile izârı kastettiği açıklanmışsa da râvi Müseddet rivâyetinde (yanımıza girdi) cümlesini söylememiştir.

Ölüyü sidirle yıkayıp sonunda kâfur kullanmak sünnettir.

٣١٤٣- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: مَشَطْنَاهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ

3143 - Ümmü Atiyye radıyallahu anha'dan:

(Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı vefat ettiği vakit) saçını taradık ve üç örgü yaptık.[68]

٣١٤٤- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: وَضَفَرْنَا رَأْسَهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ ثُمَّ أَلْقَيْنَاهَا

خَلْفَهَا مُقَدَّمَ رَأْسِهَا وَقَرْنَيْهَا

3144 - Ümmü Atiyye radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızının saçlarını üç örgü yaptık. Bir bölüğünü arkasına iki bölüğünü de başının yanlarına attık.[69]

٣١٤٥- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُنَّ

فِي غُسْلِ ابْنَتِهِ إِبْدَأْنَ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا

3145 - Ümmü Atiyye radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kızının cenâzesinin yıkanmasında onlara, "Siz kızımı yıkamaya sağından ve abdest uzuvlarından başlayın" buyurdu.[70]

٣١٤٦- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ بِنَحْوِ هَذَا وَزَادَتْ فِيهِ أَوْ سَبْعًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ

ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ

3146 - Ümmü Atiyye'den bir önce geçen şu hadisin benzeri rivâyet olundu. Bu rivâyette "Eğer lüzum görürseniz, yedi veya daha çok yıkayınız" cümlesini ziyade etti.[71]

٣١٤٧- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ أَنَّهُ كَانَ يَأْخُذُ الْغُسْلَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ

يَغْسِلُ بِالسِّدْرِ مَرَّتَيْنِ وَالثَّالِثَةَ بِالْمَاءِ وَالْكَافُورِ

3147 - Muhammed ibn-i Sirin radıyallahu anh'dan rivâyete göre, o cenâzeyi yıkamayı Ümmü Atiyye'den öğrenmiştir. Kendisi cenâzeyi iki defa sidirle karıştırılmış suyla üçüncüsünde de su ve kâfurla yıkardı.

İZAH

Sidir vücudu liflediği, kiri akıttığı için kese yerine geçer. Kâfur ise vücudu sertleştirir. Bedene güzel koku saçar. Kabirde haşaratın yemesini önler.

34 - (ÖLÜYÜ) KEFEN(LEMEK)

٣١٤٨- سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنَّهُ خَطَبَ يَوْمًا فَذَكَرَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ قُبِضَ فَكُفِّنَ فِي كَفَنٍ غَيْرِ

طَائِلٍ وَقُبِرَ لَيْلًا فَزَجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقْبَرَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ

حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهِ إِلَّا أَنْ يَضْطَرَّ إِنْسَانٌ إِلَى ذَلِكَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَفَّنَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُحَسِّنْ كَفَنَهُ

3148 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün hutbe okudu, ashabından vefat edip, yetersiz bir kefene sarılarak (üzerine namaz da kılınmadan) gece defnedilen bir zatı zikretti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, insan buna mecbur kalmadıkça ölü üzerine namaz kılmadan gece defnetmekten azarlayıp ve men etti. "Sizden biriniz mü'min kardeşini kefenlediğinde kefenini güzel yapsın" buyurdu.[72]

٣١٤٩- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أُدْرِجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي

ثَوْبٍ حِبَرَةٍ ثُمَّ أُخْرِجَ عَنْهُ

3149 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (vefat edince) alacalı hıbra kumaşına sarıldı, sonra ondan çıkarıldı.

٣١٥٠- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ إِذَا تُوُفِّيَ أَحَدُكُمْ فَوَجَدَ شَيْئًا فَلْيُكَفَّنْ فِي ثَوْبِ حِبَرَةٍ

3150 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim: "Sizden biriniz vefat eder, (ailesi) kefen için maddî imkan bulursa onu hıbra kumaşı ile kefenlesin."

İZAH

Bu iki hadiste geçen hıbra kumaşı, Yemen'de dokunan çizgili bir kumaştır. O gün için en kıymetli dokunan o idi. İmkan bulanların kefen olarak onu kullanmaları tavsiye edildi.

٣١٥١- عَائِشَةُ قَالَتْ: كُفِّنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي

ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ يَمَانِيَةٍ بِيضٍ لَيْسَ فِيهَا قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ

3151 - Aişe radıyallahu anha'nın bildirdiğine göre: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üç parça beyaz yemen dokuması kumaşla kefenlendi. Bu üç parça içerisinde kamis ve sarık yoktu.

İZAH

Erkekler için kefende sünnet olan üç parça olmasıdır. Bunlar; kamis, izar ve bağıdır. (Lifafe) Kadınlarda bunlarla beraber başörtüsü ve göğüs bağıdır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kefeni üç parça idi. Fakat üçüncü parça kamis değildi. İmam Şafiî, Hz. Aişe'nin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kefeni içerisinde kamis ve sarığı yoktu sözünü, kefende, kamis ve sarık şart değildir. Kefenin üç parça olması esastır, diye anlamıştır. İmam Malik hazretleri kâmisle sarık kefenden sayılmamaktadır. Bu üç parça kamis ve sarıktan fazla idi diye anlamıştır. Ona göre kamis ve sarık müstehaptır.[73]

٣١٥٢- عَنْ عَائِشَةَ بِمِثْلِهِ زَادَ مِنْ كُرْسُفٍ قَالَ فَذُكِرَ لِعَائِشَةَ قَوْلُهُمْ

فِي ثَوْبَيْنِ وَبُرْدٍ حِبَرَةٍ فَقَالَتْ قَدْ أُتِيَ بِالْبُرْدِ وَلَكِنَّهُمْ رَدُّوهُ وَلَمْ يَكْفَنُوهُ فِيهِ

3152 - Aişe radıyallahu anha'dan:

Bir önce geçen hadisin benzeri rivâyet olundu. Şu farkla ki, Hafs'ın rivâyetinde "ketenden" iki beze sarıldı, sözü hatırlatıldı.

Aişe radıyallahu anha, evet hıbra kumaşı getirildi fakat ashap onu reddettiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i onunla kefenlemediler dedi.[74]

٣١٥٣- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كُفِّنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ نَجْرَانِيَّةٍ اَلْحُلَّةُ ثَوْبَانِ وَ قَمِيصُهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ عُثْمَانُ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ حُلَّةٍ حَمْرَاءَ وَقَمِيصِهِ

الَّذِي مَاتَ فِيهِ

3153 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "(Birisi) iki kumaştan ibaret olan bir elbise ve (diğeri de) içerisinde vefat ettiği gömleği (olmak üzere) üç Necran kumaşıyla kefenledi."

Ebû Dâvud dedi: Osman, rivâyetinde kırmızı bir hülle ve içinde vefat ettiği gömleği olmak üzere üç parçada kefenledi, dedi.[75]

35 - HADDİNDEN FAZLA DEĞERLİ KEFEN KULLANMANIN KERAHETİ

٣١٥٤- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: لَا تُغَالُوا لِي فِي كَفَنِ فَإِنِّي

سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تُغَالُوا فِي الْكَفَنِ

فَإِنَّهُ يُسْلَبُهُ سَلْبًا سَرِيعًا

3154 - Ali bin Ebû Talib radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir.

Benim kefenimde haddi aşmayın. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Kefende haddi aşmayın, çünkü o, çok çabuk soyulur."

٣١٥٥- عَنْ خَبَّابٍ قَالَ إِنَّ مُصْعَبَ بْنَ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَلَمْ

يَكُنْ لَهُ إِلَّا نَمِرَةٌ كُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ

خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ

وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلَيْهِ شَيْئًا مِنَ الْإِذْخِرِ

3155 - Habbab radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Mus'ab bin Ümeyr Uhud savaşında şehit edilmişti. (Üzerinde) çizgili bir kaftandan başka bir şey yoktu. Onu başına örtsek ayağı, ayağına örtsek başı açılıyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu pardösü ile başını örtün. Ayağına da biraz izhır (otu) koyunuz" buyurdu.[76]

٣١٥٦- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ الْكَفَنِ الْحُلَّةُ وَخَيْرُ الْأُضْحِيَةِ الْكَبْشُ الْأَقْرَنُ

3156 - Ubade bin Sâmit radıyallahu anh'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet olunduğuna göre şöyle buyurmuştur: "Kefenin hayırlısı hulle, izar ve kamistir. Kurbanın en hayırlısı boynuzlu koçtur."[77]

36 - KADININ KEFENİ

٣١٥٧- أَنَّ لَيْلَى بِنْتَ قَانِفٍ الثَّقَفِيَّةَ قَالَتْ كُنْتُ فِيمَنْ غَسَّلَ أُمَّ

كُلْثُومٍ بِنْتَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ وَفَاتِهَا فَكَانَ أَوَّلُ مَا

أَعْطَانَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحِقَاءَ ثُمَّ الدِّرْعَ ثُمَّ الْخِمَارَ

ثُمَّ الْمِلْحَفَةَ ثُمَّ أُدْرِجَتْ بَعْدُ فِي الثَّوْبِ الْآخَرِ قَالَتْ: وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ عِنْدَ الْبَابِ مَعَهُ كَفَنُهَا يُنَاوِلُنَاهَا ثَوْبًا ثَوْبًا

3157 - Leylâ binti Kanif es-Sekafiye şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Ümmü Gülsüm'ün vefatı sırasında onu yıkayanlar içerisinde ben de vardım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize kefen olarak ilk defa izâr, sonra gömlek sonra da başörtüsü, sonra baştan aşağı örten lifâfe verdi. Sonra başka bir örtü içine konuldu.

Dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanında kefen parçaları olduğu halde kapının yanında oturuyordu. Onları bize parça parça veriyordu.

İZAH

Bu rivâyet 3142 nolu hadiste geçti. Oraya bakınız.

37 - MEYYİT İÇİN MİSK KULLANILMASI

٣١٥٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْيَبُ طِيبِكُمُ الْمِسْكُ

3158 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kokularınızın en güzeli misktir" buyurdu.[78]

İZAH

Pis kokuları gidermesi, güzel kokması için ölü kefene sarılmadan önce kefen bir, üç, beş kere kokulanır. Sonra kefene sarılır.

38 - CENAZEYİ DEFİNDE ACELE ETMEK

٣١٥٩- عَنِ الْحُصَيْنِ بْنِ وَحْوَحٍ أَنَّ طَلْحَةَ بْنَ الْبَرَاءِ مَرِضَ فَأَتَاهُ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَقَالَ إِنِّي لَا أَرَى طَلْحَةَ إِلَّا قَدْ حَدَثَ

فِيهِ الْمَوْتُ فَآذِنُونِي بِهِ وَعَجِّلُوا فَإِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِجِيفَةِ مُسْلِمٍ أَنْ تُحْبَسَ

بَيْنَ ظَهْرَانَيْ أَهْلِهِ

3159 - Husayn bin Vahvah radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Talhâ bin Berâ hasta olmuştu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onu ziyarete gelmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben Talhâ'da ölüm alâmetinden başka bir şey görmedim. Onun ölümünden beni haberdar edin ve definde acele edin. Gerçekten mü'minin cenâzesini aile halkı arasında tutmak yakışmaz" buyurdu.

İZAH

Cenâzeyi yerine bir an önce yerleştirmelidir. Cemaati çok olsun diye sabah ölmüş cenâzeyi öğle namazına kadar bekletmek mekruhtur.

39 - CENÂZE YIKAMAKTAN DOLAYI GUSUL ETMEK

٣١٦٠- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَانَ يَغْتَسِلُ مِنْ أَرْبَعٍ مِنَ الْجَنَابَةِ وَيَوْمَ الْجُمُعَةِ وَمِنَ الْحِجَامَةِ وَغُسْلِ

الْمَيِّتِ

3160 - Aişe radıyallahu anha'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dört şeyden dolayı gusül ederdi.

1 - Cünüplükten

2 - Cuma günü (gelince)

3 - Kan aldırmaktan

4 - Ölü yıkamaktan

İZAH

Cenâze yıkayanın gusül etmesi hiçbir mezhebe göre vacip değildir. Ancak cenâze yıkanırken bir tarafımıza cenâzeden su sıçramış olursa yerini bilmediğimiz için yıkanıp o kullanılmış suyu temizlemek bakımından müstehap olabilir.

٣١٦١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَنْ غَسَّلَ الْمَيِّتَ فَلْيَغْتَسِلْ وَمَنْ حَمَلَهُ فَلْيَتَوَضَّأْ

3161 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem:

Cenâze yıkayan gusül etsin. Onu taşıyan da abdest alsın buyurdu.

٣١٦٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هَذَا مَنْسُوخٌ و سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ حَنْبَلٍ وَسُئِلَ عَنِ

الْغُسْلِ مِنْ غَسْلِ الْمَيِّتِ فَقَالَ يُجْزِيهِ الْوُضُوءُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَدْخَلَ أَبُو صَالِحٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ

يَعْنِي إِسْحَقَ مَوْلَى زَائِدَةَ قَالَ وَحَدِيثٌ مُضْطَرِبٌ ضَعِيفٌ فِيهِ خِصَالٌ لَيْسَ

الْعَمَلُ عَلَيْهِ

3162 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den geçen hadisin manasında rivâyet olundu.

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadis mensuhtur. Ahmed bin Hanbel'e ölü yıkamaktan dolayı gusülden sorulmuştu, abdest kâfîr gelir, dedi.

Ebû Dâvud dedi ki: Ebû Salih bu hadiste kendisi ile Ebû Hüreyre arasında İshak'ı sokmuştur. Mus'ab'ın hadisi zayıftır. Çünkü orada bazı hasletler var ki bugün amel onun üzerinde değildir.

40 - ÖLÜYÜ ÖPMEK

٣١٦٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ رَأَيْتُ: رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يُقَبِّلُ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ وَهُوَ مَيِّتٌ حَتَّى رَأَيْتُ الدُّمُوعَ تَسِيلُ

3163 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ölmüş olan Osman bin Maz'ûn'u öpüyordu, hatta Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in göz yaşlarının aktığını gördüm.[79]

41 - GECE DEFİN

٣١٦٤- سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ قَالَ: رَأَى نَاسٌ نَارًا فِي الْمَقْبَرَةِ

فَأَتَوْهَا فَإِذَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقَبْرِ وَإِذَا هُوَ يَقُولُ

نَاوِلُونِي صَاحِبَكُمْ فَإِذَا هُوَ الرَّجُلُ الَّذِي كَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالذِّكْرِ

3164 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

İnsanlar kabristanda yanmakta olan bir ışık görmüşlerdi. Bunun üzerine oraya kadar geldiler. Bir de ne görsünler Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (yeni kazılmış) bir kabrin içinde imiş.

Şöyle buyuruyordu: "Arkadaşınızı bana verin de (onu kabre koyayım)." Rasûlullah'ın kabre koymak istediği adam ise yüksek sesle (Kur'an okumak) zikir yapmakla tanınan adamdır.[80]

İZAH

Ashab-ı kirâmdan Ebû Bekir, Osman, Ali, İbn-i Mes'ûd ve Aişe radıyallahu anh'üm hep gece defnolundular.

Namazı kılınır, kefeni iyi sarılır, kabir aydınlık olursa gece defin yapılır. Ahmed bin Hanbel gece definde mahzur yoktur der. Hanefîlerce ölüleri gündüz defnetmek müstehaptır. Gece defnetmek mekruh değil ama zarûret olmadıkça ölüleri gündüz defnetmelidir.

42 - ÖLÜNÜN BİR YERDEN BAŞKA BİR YERE NAKLİNİN KERAHETİ

٣١٦٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ

عَنْ نُبَيْحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ كُنَّا حَمَلْنَا الْقَتْلَى يَوْمَ أُحُدٍ لِنَدْفِنَهُمْ

فَجَاءَ مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَدْفِنُوا الْقَتْلَى فِي مَضَاجِعِهِمْ فَرَدَدْنَاهُمْ

3165 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Uhud savaşı günü defnetmek üzere ölüleri taşıyorduk. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in çağrıcısı bize geldi ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ölüleri yattıkları yere defnetmenizi emrediyor, dedi. Biz de ölüleri eski yerlerine iade ettik.[81]

İZAH

Düşman istilâsı, su baskını gibi mazeretler olmadıkça ölüler kabirlerinden çıkarılıp başka yere nakledilmezler. Ölüler defnedilmeden iyi insanların yanına nakledilebilirler. Uhud şehitlerini yerlerine defnetmeleri bir hikmete mebnîdir. Ölü nakledilirken eziyet çektirmemek şartıyla bozulmasını önleyecek tedbir almak şartıyla uzak yerlere götürülüp defnedilebilir.

43 - CENAZE NAMAZINDA SAF TUTMAK

٣١٦٦- عَنْ مَالِكِ بْنِ هُبَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيُصَلِّي عَلَيْهِ ثَلَاثَةُ صُفُوفٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا

أَوْجَبَ، قَالَ: فَكَانَ مَالِكٌ إِذَا اسْتَقَلَّ أَهْلَ الْجَنَازَةِ جَزَّأَهُمْ ثَلَاثَةَ صُفُوفٍ

لِلْحَدِيثِ

3166 - Malik bin Hübeyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Her hangi bir Müslim ki ölür ve onun üzerine Müslümanlardan üç saf cemaat namaz kılarsa ona (cennet) vacip olur" buyurdu. Bu hadis dolayısıyla Malik bin Hübeyre cenâzenin cemaati az olduğu vakit onları üç safa bölerdi.[82]

44 - KADINLARIN (KABRE KADAR) CENAZELERİ TAKİBİ

٣١٦٧- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: نُهِينَا أَنْ نَتْبَعَ الْجَنَائِزَ وَلَمْ يُعْزَمْ عَلَيْنَا

3167 - Ümmü Atiyye radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Cenâzeyi takip etmekten nehy olunduk. Ancak bu husus üzerimize kesin bir şekilde haram kılınmadı.[83]

İZAH

Kadınların cenâzeyi takip etmeleri nehy edilmiş, ancak diğer mevzulardaki kadar nehy de tekit edilmemiştir. Bu sebeple bazı âlimlere göre bu husus tenzihen mekruh sayılmıştır. Ancak Hanefîler kadınların cenâzeyi takip etmelerini tahrîmen mekruh olarak görmüşlerdir.

45 - CENAZE NAMAZI KILMANIN VE UĞURLAMANIN FAZİLETİ

٣١٦٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَرْوِيهِ قَالَ: مَنْ تَبِعَ جَنَازَةً فَصَلَّى عَلَيْهَا فَلَهُ

قِيرَاطٌ وَمَنْ تَبِعَهَا حَتَّى يُفْرَغَ مِنْهَا فَلَهُ قِيرَاطَانِ أَصْغَرُهُمَا مِثْلُ أُحُدٍ أَوْ

أَحَدُهُمَا مِثْلُ أُحُدٍ

3168 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bir kimse cenâzeyi takip eder de cenâze üzerine namaz kılarsa onun için bir kırat sevap vardır. Kim cenâzeye onu defnedene kadar tabi olursa, onun için iki kırat sevap vardır. Bu kıratlardan en küçüğü Uhud dağı kadardır veya onlardan biri Uhud kadardır buyurdu.[84]

٣١٦٩- عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَانَ عِنْدَ

ابْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ إِذْ طَلَعَ خَبَّابٌ صَاحِبُ الْمَقْصُورَةِ فَقَالَ: يَا عَبْدَ

اللهِ بْنَ عُمَرَ أَلَا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ؟ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ خَرَجَ مَعَ جَنَازَةٍ مِنْ بَيْتِهَا وَصَلَّى عَلَيْهَا فَذَكَرَ مَعْنَى

حَدِيثِ سُفْيَانَ فَأَرْسَلَ ابْنُ عُمَرَ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَتْ صَدَقَ أَبُو هُرَيْرَةَ

3169 - Âmir bin Sa'd bin Ebî Vakkas'dan (rivayet olunduğuna göre: Kendisi bir gün İbn Ömer'in yanında iken meclisleri içinde bulundukları evin sahibi Habbab çıka gelmiş ve, Ey Abdullah bin Ömer, Ebû Hüreyre'nin ne dediğini işitmedin mi?

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiş: "Bir kimse cenâzenin evinden cenâze ile beraber çıkar ve üzerine cenâze namazı kılarsa" diye bir önce geçen Süfyan'ın hadisinin manasını zikretti. İbn-i Ömer, hazreti Aişe'ye bu konuda haber göndermişti. Aişe radıyallahu anha, "Ebû Hüreyre doğru söyledi" dedi.[85]

٣١٧٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيَقُومُ عَلَى جَنَازَتِهِ أَرْبَعُونَ رَجُلًا لَا يُشْرِكُونَ

بِاللهِ شَيْئًا إِلَّا شَفَّعُوا فِيهِ

3170 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Herhangi bir Müslüman ölür, cenâzesine Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayan kırk kişi namaz kılarsa muhakkak onların şefaati onun için kabul olunur” buyurdu.[86]

46 - CENÂZENİN ATEŞLE UĞURLANMASI

٣١٧١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُتْبَعُ

الْجَنَازَةُ بِصَوْتٍ وَلَا نَارٍ

زَادَ هَارُونُ وَلَا يُمْشَى بَيْنَ يَدَيْهَا

3171 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Ses ve ateşle cenâzenin peşinden gidilmez” buyurdu.

Harun bin Abdullah rivâyetinde, “cenâzenin önünden de yürünemez” cümlesini de ziyade etti.

İZAH

Cenâzenin arkasından ağlayarak yas tutarak yürümek doğru olmadığı gibi meş’ale gibi bir ateşle takip etmek de men edilmiştir. Diğer bir rivâyette ağlayarak ateşle cenâzenin önünden yürümekten de men edilmiştir. Bu şekilde ölüyü teşyî etmek mekruhtur.

47 - CENAZE İÇİN AYAĞA KALKMAK

٣١٧٢- عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

رَأَيْتُمُ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا لَهَا حَتَّى تُخَلِّفَكُمْ أَوْ تُوضَعَ

3172 - Âmir bin Rabia’dan, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’e varan bir rivâyette, “Bir cenâzeyi gördüğünüz vakit onun için ayağa kalkınız. Sizi (geçip) arkada bırakana veya yere konana kadar (ayakta durunuz)” buyurdu.[87]

٣١٧٣- عَنْ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَبِعْتُمُ الْجَنَازَةَ فَلَا تَجْلِسُوا حَتَّى تُوضَعَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ الثَّوْرِيُّ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ فِيهِ حَتَّى تُوضَعَ بِالْأَرْضِ وَرَوَاهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ سُهَيْلٍ

قَالَ حَتَّى تُوضَعَ فِي اللَّحْدِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَسُفْيَانُ أَحْفَظُ مِنْ أَبِي مُعَاوِيَةَ

3173 - Ebû Saîd el-Hudrî'den rivâyet olunduğuna göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cenâzeyi takip ettiğiniz vakit cenâze yere konana kadar oturmayınız" buyurdu.

Ebû Dâvud derki: Şu hadisi Sevrî, Süheyl'den, o da Ebû Hüreyre'den rivâyet etti. Orada "yere konulana kadar" dedi. Ebû Muaviye, Süheyl'den rivâyet etti ve Kabre konulana kadar dedi.

Ebû Davud dedi ki: Süfyan, Ebû Muaviye'den daha güçlü bir hafızaya sahiptir.[88]

٣١٧٤- حَدَّثَنِي جَابِرٌ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ

مَرَّتْ بِنَا جَنَازَةٌ فَقَامَ لَهَا فَلَمَّا ذَهَبْنَا لِنَحْمِلَ إِذَا هِيَ جَنَازَةُ يَهُودِيٍّ فَقُلْنَا

يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّمَا هِيَ جَنَازَةُ يَهُودِيٍّ، فَقَالَ: إِنَّ الْمَوْتَ فَزَعٌ فَإِذَا رَأَيْتُمْ

جَنَازَةً فَقُومُوا

3174 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bulunuyorduk. Bize bir cenâze rast geldi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona ayağa kalktı. Biz tabutunu omuzlayalım diye gittiğimizde bir de ne görelim, o bir Yahudinin cenâzesi imiş. Biz Ey Allah'ın Rasûlü, o bir Yahudi cenâzesi imiş, dedik.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Gerçekten ölüm korkunç bir hadisedir. Bir cenâze gördüğünüz vakit ayağa kalkın” buyurdu.[89]

İZAH

Bu hadisle ilgili izahı 3176 nolu hadisten okuyunuz.

٣١٧٥- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ

فِي الْجَنَائِزِ ثُمَّ قَعَدَ بَعْدُ

3175 - Ali bin Ebû Talib radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (önce) cenâzelere ayağa kalktı sonra (ayağa kalkmaktan vazgeçip) oturdu.[90]

٣١٧٦- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُومُ فِي الْجَنَازَةِ حَتَّى تُوضَعَ فِي اللَّحْدِ فَمَرَّ بِهِ حَبْرٌ مِنَ الْيَهُودِ فَقَالَ

هٰكَذَا نَفْعَلُ فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اِجْلِسُوا خَالِفُوهُمْ

3176 - Ubade bin Sâmit radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem cenâzeler lahde konana kadar ayağa kalkardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e bir Yahudi Haham rastgeldi ve biz de böyle yaparız dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem oturdu ve, “Oturunuz (Yahudilere) muhalefet ediniz” buyurdu.[91]

İZAH

Yukarıda geçen 3172-73-74 nolu hadislerde cenâzeler ayağa kalkılması emredilmişti. Medine’de hicretin ilk günlerinde böyle yapıldı. 3175 ve bu 3176 nolu hadiste geçtiği gibi Yahudilerin de böyle yaptığı meydana çıkınca Yahudilere benzememek için ayağa kalkmaktan nehy edildi. Önceki hadisler son hadislerle nesh edilmiş oldu. Fıkhen cenâzeye ayağa kalkmak mekruhtur.

48 - CENAZEYİ UĞURLARKEN BİR VASITAYA BİNMEK

٣١٧٧- عَنْ ثَوْبَانَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِدَابَّةٍ

وَهُوَ مَعَ الْجَنَازَةِ فَأَبَى أَنْ يَرْكَبَهَا فَلَمَّا انْصَرَفَ أُتِيَ بِدَابَّةٍ فَرَكِبَ فَقِيلَ

لَهُ فَقَالَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ كَانَتْ تَمْشِي فَلَمْ أَكُنْ لِأَرْكَبَ وَهُمْ يَمْشُونَ فَلَمَّا

ذَهَبُوا رَكِبْتُ

3177 - Sevbân radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir cenâze ile giderken kendisine bir hayvan getirildi, ona binmekten çekindi. Cenâzeyi definden döndüğü vakit bir vasıta getirildi. Ona bindi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e niçin böyle yaptın denildi. "Giderken melekler yürüyordu, onlar yürürken ben binemezdim. Onlar gittiler ben de bindim" cevabını verdi.

İZAH

Cenâzeyi yaya olarak takip etmek, binerek takip etmekten evlâdır. Vasıta ile takip edilecekse cemaati rahatsız etmeyecek kadar geriden gitmelidir. Çok ileriden gitmeleri de caizdir.

٣١٧٨- جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ قَالَ: صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَلَى ابْنِ الدَّحْدَاحِ وَنَحْنُ شُهُودٌ ثُمَّ أُتِيَ بِفَرَسٍ فَعُقِلَ حَتَّى رَكِبَهُ فَجَعَلَ

يَتَوَقَّصُ بِهِ وَنَحْنُ نَسْعَى حَوْلَهُ

3178 - Câbir bin Semüre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, İbn-i Dahdah'ın cenâze namazını kıldırmıştı. Biz de orada bulunduk. Sonra bir at getirildi, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (ona hemen binmedi) bininceye kadar at

bekletildi. Nihayet dönüşte ona bindi ve atı şaha kaldırmaya başladı. Biz de etrafında koşuyorduk.[92]

49 - CENAZENİN ÖNÜNDE YÜRÜMEK

٣١٧٩- عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ يَمْشُونَ أَمَامَ الْجَنَازَةِ

3179 - Salim'in babası (Abdullah bin Ömer)'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i, Ebû Bekir'i ve Ömer'i cenâzenin önünde yürürlerken gördüm.[93]

٣١٨٠- زِيَادٍ أَخْبَرُونِي أَنَّهُ رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ الرَّاكِبُ يَسِيرُ خَلْفَ الْجَنَازَةِ وَالْمَاشِي يَمْشِي خَلْفَهَا وَأَمَامَهَا وَعَنْ

يَمِينِهَا وَعَنْ يَسَارِهَا قَرِيبًا مِنْهَا وَالسِّقْطُ يُصَلَّى عَلَيْهِ وَيُدْعَى لِوَالِدَيْهِ

بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ

3180 - Ziyâd'ın Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e kadar ulaştırdığı bir hadiste hazreti Peygamber şöyle buyurmuştur.

"Vasıtaya binen cenâzenin arkasında, yaya olanlarsa önünde, arkasında, sağında ve solunda cenâzeye yakın yerde yürürler. Düşük üzerine namaz kılınır, anne ve babası için de mağfiret ve rahmetle dua edilir" buyurdu.[94]

50 - CENAZEYİ DEFNETMEKTE ACELE ETMEK

٣١٨١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

أَسْرِعُوا بِالْجَنَازَةِ فَإِنْ تَكُ صَالِحَةً فَخَيْرٌ تُقَدِّمُونَهَا إِلَيْهِ وَإِنْ تَكُ سِوَى

ذَلِكَ فَشَرٌّ تَضَعُونَهُ عَنْ رِقَابِكُمْ

3181 - Ebû Hüreyre'den rivâyet edildiğine göre Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur.

"Cenâzeyi süratli götürün, eğer salih ise önünde hayır vardır onu hayra eriştirmiş olursunuz. Eğer cenâze böyle salih bir kişi değilse, şer bir kişidir, (definde acele etmekle) onu omuzlarınızdan atmış olursunuz" buyurdu.[95]

İZAH

Cenâzeyi acele götürmek onu rahatsız edecek şekilde olmamalıdır. Normal yürüyüşten biraz daha seri olmalıdır.

٣١٨٢- عَنْ عُيَيْنَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَانَ فِي جَنَازَةِ

عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ وَكُنَّا نَمْشِي مَشْيًا خَفِيفًا فَلَحِقَنَا أَبُو بَكْرَةَ فَرَفَعَ

سَوْطَهُ فَقَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَرْمُلُ رَمَلًا

3182 - Uyeyne'nin babası Abdurrahman radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

– O, Osman bin Ebû'l-Âs'ın cenâzesinde bulunmuştur kendisi bunu şöyle anlatır, biz yavaş yavaş yürüyorduk. Derken Ebû Bekir arkamızdan yetişip bize katıldı. Kamçısını kaldırdı ve şöyle dedi: "Ben Rasûlullah'la birlikte bizi (cenâzeleri götürürken) biraz süratlice yürürken gördüm."

٣١٨٣- عَنْ عُيَيْنَةَ بِهٰذَا الْحَدِيثِ قَالَا: فِي جَنَازَةِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ

سَمُرَةَ وَقَالَ فَحَمَلَ عَلَيْهِمْ بَغْلَتَهُ وَأَهْوَى بِالسَّوْطِ

3183 - Uyeyne'den, bir önce geçen şu hadis rivâyet olundu da bu rivâyette Halid bin Haris ve İsa bin Yunus (bu olay) Abdurrahman bin Semure'nin cenâzesinde idi, dediler. Uyeyne'nin babası Abdurrahman şöyle dedi: Ebû Bekir kamçıyı uzatarak katırını onlar üzerine sürdü.[96]

٣١٨٤- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: سَأَلْنَا نَبِيَّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ

الْمَشْيِ مَعَ الْجَنَازَةِ فَقَالَ مَا دُونَ الْخَبَبِ إِنْ يَكُنْ خَيْرًا تَعَجَّلَ إِلَيْهِ وَإِنْ

يَكُنْ غَيْرَ ذَلِكَ فَبُعْدًا لِأَهْلِ النَّارِ وَالْجَنَازَةُ مَتْبُوعَةٌ وَلَا تُتْبَعُ لَيْسَ مَعَهَا

مَنْ تَقَدَّمَهَا:

3184 - İbn-i Mes’ûd radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e cenâze ile beraber yürümekten sorduk. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Koşudan biraz yavaş yürünür. Eğer hayırlı ise, hayra acele yetişmiş olur. Eğer hayırlı değilse Allah’ın rahmetinden uzaklık ateş ehline olsun, cenâzenin arkasından gidilir. Cenâzenin önünden giden onunla beraber bulunmuş olmaz.”[97]

51 - İMAM İNTİHAR EDEN BİR KİMSENİN NAMAZINI KILAR MI?

٣١٨٥- جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ قَالَ: مَرِضَ رَجُلٌ فَصِيحَ عَلَيْهِ فَجَاءَ جَارُهُ

إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ إِنَّهُ قَدْ مَاتَ قَالَ وَمَا

يُدْرِيكَ قَالَ أَنَا رَأَيْتُهُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ

قَالَ فَرَجَعَ فَصِيحَ عَلَيْهِ فَجَاءَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ مَاتَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ فَرَجَعَ

فَصِيحَ عَلَيْهِ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ انْطَلِقْ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَأَخْبِرْهُ فَقَالَ الرَّجُلُ اَللّٰهُمَّ الْخُثْهُ قَالَ ثُمَّ انْطَلَقَ الرَّجُلُ فَرَآهُ قَدْ نَحَرَ نَفْسَهُ

بِمِشْقَصٍ مَعَهُ فَانْطَلَقَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَدْ

مَاتَ فَقَالَ وَمَا يُدْرِيكَ قَالَ رَأَيْتُهُ يَنْحَرُ نَفْسَهُ بِمِشْقَصٍ مَعَهُ قَالَ أَنْتَ

رَأَيْتَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ إِذًا لَا أُصَلِّيَ عَلَيْهِ

3185 - Câbir bin Semüre haber verdi. Dedi ki:

“Bir zât hastalanmıştı bir süre sonra onun hakkında feryad u figan yükselmeye başladı. Bunun üzerine komşusu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldi ve “komşum öldü” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Öldüğünü ne biliyorsun” dedi. Komşusu:

“Onu ben gördüm” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “O ölmedi” buyurdu.

Câbir dedi ki; adam (geri) döndü. Fakat yine o kimse feryat edildiğini gördü. Tekrar adam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldi ve (komşum) öldü dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “O, ölmedi” buyurdu. Adam yine geri döndü. Fakat yine o kimsenin hakkında feryat edildiğini gördü. Hastanın hanımı komşusuna Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e git, kocamın öldüğünü ona haber ver dedi. Adam şöyle dedi. Ey Allah’ım bu kadının kocasına lanet et. Câbir dedi ki: Sonra bu adam gitti, o kimseyi yanındaki mızrak demiri ile kendisini öldürmüş halde gördü ve hemen Peygamber’e varıp onun öldüğünü kendisine bildirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Öldüğünü sana kim bildirdi” buyurdu. Yanında bulunan mızrak demiriyle kendisini kestiğini gördüm, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Bu takdirde ben onun üzerine cenâze namazı kılmam” buyurdu.[98]

İZAH

İntihar eden kimse üzerine cenâze namazı kılınır. Çünkü her müntehir son anında aklı bir dengesizliğe kapılıp öyle intihar ediyor. İmam Azam ve İmam Muhammed’in görüşü böyledir. İmam Ebû Yusuf, bir ağrı ve aklî dengesizlikten dolayı olmadıkça intihar eden kimse üzerine cenâze namazı kılınmaz, demiştir. (Fetavâ-yı Hidiye, c. 1, s. 163)

52 - HAD VURULARAK ÖLDÜRÜLEN KİMSENİN ÜZERİNE CENAZE NAMAZI KILMAK

٣١٨٦- عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَمْ يُصَلِّ عَلَى مَاعِزِ بْنِ مَالِكٍ وَلَمْ يَنْهَ عَنِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ

3186 - Ebû Berzet el-Eslemi radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Zina ettiğini itiraf edip recm olunan) Maız bin Malik üzerine cenâze namazı kılmadı. Ancak onun üzerine cenâze namazı kılmaktan nehy etmedi.[99]

İZAH

Hanefî mezhebine göre, recm olunan kimse üzerine cenâze namazı kılınır. Çükü Fahr-i Kainat Efendimiz Maız bin Malik için istiğfar edin buyurdu. Ashab-ı kiram da: Allah Maız bin Malik'i mağfiret etsin, dediler. Şafiî hazretlerine göre ehl-i kıblenin hepsi üzerine cenâze namazı kılınır. Suçu dolayısı ile kimse namazı kılınmadan defnedilemez. Mâlikî hazretlerine göre imam recm ettirdiği kimsenin cenâze namazını kılmaz. Halkı da ona namaz kılmaktan men etmez. Ahmed bin Hanbel, imam, kendisini öldüren kimsenin ve yol kesenin cenâze namazını kılmaz, diyor.

53 - KÜÇÜK ÇOCUK ÜZERİNE CENAZE NAMAZI KILMAK

٣١٨٧- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَاتَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ شَهْرًا فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3187 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in oğlu İbrahim on sekiz aylık iken vefat etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun cenâze namazını kılmadı.

٣١٨٨- عَنْ وَائِلِ بْنِ دَاوُدَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي قَالَ لَمَّا مَاتَ

إِبْرَاهِيمَ بْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَقَاعِدِ

3188 A - Vail bin Dâvud Behiyy'in şöyle dediğini işittim: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in oğlu İbrahim vefat ettiği vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun üzerine, oturmak için ayrılan bir yerde cenâze namazı kıldı.

٣١٨٨ B- عَنْ عَطَاءٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى ابْنِهِ

إِبْرَاهِيمَ وَهُوَ ابْنُ سَبْعِينَ لَيْلَةً

3188 B - Atâ radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, oğlu İbrahim yetmiş gecelik iken (ölünce) onun üzerine cenâze namazı kıldı.

İZAH

3187 nolu hadis daha kuvvetlidir. Bu hadis mürseldir. İbrahim'in on sekiz ay yaşadığı daha kuvvetlidir.

Bu hadislerden 3187 nolu rivâyette İbrahim üzerine cenâze namazı kılınmadığı son rivâyette ise kılındığı bildiriliyor. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in oğluna cenâze namazı kılmaması şarihler tarafından çeşitli şekilde tevil edilmiştir. Bazıları şehitler pak olduğu gibi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in oğlu da paktır, demiş. Bazıları o gün güneş tutuldu, Kusuf namazı ile meşgul olunurken kılınamadı, demişlerdir. Bu rivâyetler arasını şöyle telfik etmek mümkündür. İbrahim üzerine musallâda namaz kılınmamış. Halkın oturduğu makamda kılınmıştır. Hazreti Aişe musallâda kılınmadığını gördüğü için kılınmadığını rivâyet etmiş. Behiyy makaidda (oturmak için hazırlanan oturaklarda) kılındığını gördüğü için kılındığını rivâyet etmiştir. Bu durumda İbrahim'e cenâze namazı musallâda kılınmadı makaidda kılındı, denilebilir. Diri olarak doğan çocuklar yıkanır üzerlerine cenâze namazı kılınır.

54 - MESCİDDE CENAZE ÜZERİNE NAMAZ KILMAK

٣١٨٩- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: وَاللهِ مَا صَلَّى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى سُهَيْلِ ابْنِ الْبَيْضَاءِ إِلَّا فِي الْمَسْجِدِ

3189 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Allah'a yemin olsun, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Süheyl bin Beyzâ üzerine cenâze namazını ancak camide kıldı.[100]

٣١٩٠- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: وَاللهِ لَقَدْ صَلَّى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ابْنَيْ بَيْضَاءَ فِي الْمَسْجِدِ سُهَيْلٍ وَأَخِيهِ

3190 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Yemin olsun Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Beyzâ'nın iki oğlu Süheyl ile kardeşi üzerine cenâze namazını mescitte kıldırdı.[101]

٣١٩١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ صَلَّى عَلَى جَنَازَةٍ فِي الْمَسْجِدِ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ

3191 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Kim mescitte bir cenâze üzerine namaz kılarsa ona bir günah yoktur" buyurdu.[102]

55 - GÜNEŞ DOĞARKEN VE BATARKEN DEFİNDE BULUNMAK

٣١٩٢- عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ قَالَ: ثَلَاثُ سَاعَاتٍ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَانَا أَنْ نُصَلِّيَ فِيهِنَّ أَوْ نَقْبُرَ فِيهِنَّ مَوْتَانَا حِينَ تَطْلُعُ

الشَّمْسُ بَازِغَةً حَتَّى تَرْتَفِعَ وَحِينَ يَقُومُ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ حَتَّى تَمِيلَ وَحِينَ

تَضَيَّفُ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ حَتَّى تَغْرُبَ أَوْ كَمَا قَالَ

3192 - Ukbe bin Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Üç saat var ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizi o vakitlerde namaz kılmaktan cenâzelerimizi defnetmekten nehy ederdi.

1 - Güneş doğmaya başladığından yükselene kadar

2 - Öğle güneşi ortaya dikildiğinde, gölgesi doğuya kayana kadar

3 - Güneş batmak üzere batıya kaydığı vakit, batana kadar veya Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibi.[103]

İZAH

Bu vakitler kerahet vakitleridir. Bu vakitlerde cenâze namazı kılmak mekruhtur. Defn mekruh değildir. Yalnız İmam Şafiî'ye göre cenâze üzerine bu vakitlerde namaz kılmak ve definde bulunmakta kerahet yoktur.

56 - BİR ERKEK VE KADIN CENAZESİ BİRLİKTE GETİRİLDİĞİNDE, HANGİSİ İMAMA DAHA YAKIN OLARAK KONUR

٣١٩٣- حَدَّثَنِي عَمَّارٌ مَوْلَى الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ أَنَّهُ شَهِدَ جَنَازَةَ أُمِّ

كُلْثُومٍ وَابْنِهَا فَجُعِلَ الْغُلَامُ مِمَّا يَلِي الْإِمَامَ فَأَنْكَرْتُ ذَلِكَ وَفِي الْقَوْمِ ابْنُ

عَبَّاسٍ وَأَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ وَأَبُو قَتَادَةَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالُوا هَذِهِ السُّنَّةُ

3193 - el-Haris bin Nevfel'in azatlı kölesi Ammar'ın haber verdiğine göre; kendisi Ümmü Gülsüm'le, Ümmü Gülsüm'ün oğlunun cenâzesinde hazır bulunmuş, çocuk imam tarafına konmuştu, ben bu uygulamayı yadırgadım.

Cemaat içinde İbn-i Abbas, Ebû Saîd el-Hudrî, Ebû Katade, Ebû Hüreyre de vardı. Onlar sünnet olan budur, dediler.[104]

İZAH

Burada adı geçen Ümmü Gülsüm hazreti Ali'nin kızıdır. Hazreti Ömer'in hanımı idi. Oğlu Zeyd'le aynı anda öldüler, hangisi daha önce öldüğü bilinmediği için birbirlerine varis olamadılar. Cenâzeleri musallâya konulduğu vakit annesi mi imam tarafına konuldu, yoksa Zeyd mi? Bu hususta Haris bin Nevfel bu cenâzede hazır bulunduğunu Zeyd'in imam tarafına imamın önüne, annesinin ondan sonra konulduğunu hepsine bir namaz kılındığını rivâyet etmiştir. Diğer sahabîler de sünnet olanın bu olduğunu onaylamışlardır. Erkek ve kadın cenâzeler bir araya geldiklerinde erkekler imamın önüne, kadınlar da kıble tarafına biraz aşağıya konulurlar. Hepsine birden bir namaz kılınabilir. Birkaç cenâze hazırsa önce ilk gelenden başlamak üzere ayrı ayrı namaz kılmak daha evlâdır. Hep beraber gelmişlerse en faziletliden başlayarak kıldırılır.

57 - İMAM CENAZE NAMAZI KILDIRIRKEN CENAZENİN NERESİNDE DURUR?

٣١٩٤- عَنْ نَافِعٍ أَبِي غَالِبٍ قَالَ كُنْتُ فِي بَكْرَةِ الْمِرْبَدِ فَمُرَّتْ جَنَازَةٌ

مَعَهَا نَاسٌ كَثِيرٌ قَالُوا جَنَازَةُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَيْرٍ فَتَبِعْتُهَا فَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ عَلَيْهِ

كِسَاءٌ رَقِيقٌ عَلَى بُرْنُسِيَّتِهِ وَعَلَى رَأْسِهِ خِرْقَةٌ تَقِيهِ مِنَ الشَّمْسِ، فَقُلْتُ مَنْ

هَذَا الدِّهْقَانُ؟

قَالُوا: هَذَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ فَلَمَّا وُضِعَتِ الْجَنَازَةُ قَامَ أَنَسٌ فَصَلَّى

عَلَيْهَا وَأَنَا خَلْفَهُ لَا يَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ شَيْءٌ فَقَامَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَكَبَّرَ أَرْبَعَ

تَكْبِيرَاتٍ لَمْ يُطِلْ وَلَمْ يُسْرِعْ ثُمَّ ذَهَبَ يَقْعُدُ فَقَالُوا يَا أَبَا حَمْزَةَ الْمَرْأَةُ

الْأَنْصَارِيَّةُ فَقَرَّبُوهَا وَعَلَيْهَا نَعْشٌ أَخْضَرُ فَقَامَ عِنْدَ عَجِيزَتِهَا فَصَلَّى عَلَيْهَا

نَحْوَ صَلَاتِهِ عَلَى الرَّجُلِ ثُمَّ جَلَسَ

فَقَالَ الْعَلَاءُ بْنُ زِيَادٍ يَا أَبَا حَمْزَةَ هَكَذَا كَانَ يَفْعَلُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى الْجَنَازَةِ كَصَلَاتِكَ يُكَبِّرُ عَلَيْهَا أَرْبَعًا وَيَقُومُ عِنْدَ رَأْسِ الرَّجُلِ وَعَجِيزَةِ الْمَرْأَةِ قَالَ نَعَمْ قَالَ يَا أَبَا حَمْزَةَ غَزَوْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ غَزَوْتُ مَعَهُ حُنَيْنًا فَخَرَجَ الْمُشْرِكُونَ فَحَمَلُوا عَلَيْنَا حَتَّى رَأَيْنَا خَيْلَنَا وَرَاءَ ظُهُورِنَا وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ يَحْمِلُ عَلَيْنَا فَيَدُقُّنَا وَيَحْطِمُنَا فَهَزَمَهُمُ اللَّهُ وَجَعَلَ يُجَاءُ بِهِمْ فَيُبَايِعُونَهُ عَلَى الْإِسْلَامِ

فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ عَلَيَّ نَذْرًا إِنْ جَاءَ اللَّهُ بِالرَّجُلِ الَّذِي كَانَ مُنْذُ الْيَوْمِ يَحْطِمُنَا لَأَضْرِبَنَّ عُنُقَهُ فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجِيءَ بِالرَّجُلِ فَلَمَّا رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُبْتُ إِلَى اللَّهِ فَأَمْسَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُبَايِعُهُ لِيَفِيَ الْآخَرُ بِنَذْرِهِ قَالَ فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَتَصَدَّى لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَأْمُرَهُ بِقَتْلِهِ وَجَعَلَ يَهَابُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْتُلَهُ فَلَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَا يَصْنَعُ شَيْئًا بَايَعَهُ

فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ نَذْرِي فَقَالَ إِنِّي لَمْ أُمْسِكْ عَنْهُ مُنْذُ الْيَوْمِ إِلَّا لِتُوفِيَ بِنَذْرِكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَوْمَضْتَ إِلَيَّ

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَيْسَ لِنَبِيٍّ أَنْ يُومِضَ

قَالَ أَبُو غَالِبٍ فَسَأَلْتُ عَنْ صَنِيعِ أَنَسٍ فِي قِيَامِهِ عَلَى الْمَرْأَةِ عِنْدَ

عَجِيزَتِهَا فَحَدَّثُونِي أَنَّهُ إِنَّمَا كَانَ لِأَنَّهُ لَمْ تَكُنِ النُّعُوشُ فَكَانَ الْإِمَامُ يَقُومُ

حِيَالَ عَجِيزَتِهَا يَسْتُرُهَا مِنَ الْقَوْمِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ

النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ نُسِخَ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ الْوَفَاءُ بِالنَّذْرِ

فِي قَتْلِهِ بِقَوْلِهِ إِنِّي قَدْ ثَبَتُّ

3194 - Nafi Ebû Galib radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben (Basra'nın) deve ağılı sokağında bulunuyordum. Yanında çok cemaati bulunan bir cenâzeye rast geldim. Bu Abdullah bin Umeyr'in cenâzesidir dediler. Ben de cenâzenin arkasından gitmeye başladım. Birde ne göreyim, üzerinde ince giyimi bulunan atı üzerinde binen bir zât gördüm. Başında onu güneşten koruyan bir bez parçası vardı. Bu köy reisi, ziraat sahibi kimdir dedim. Bu Enes bin Malik'tir dediler. Cenâze yere konulduğu vakit Enes kalktı, ona cenâze namazı kıldırdı. Ben tam onun arkasındaydım. Benimle onun arasında hiçbir perde yoktu. Onun başucunda durdu. Dört tekbir aldı, tekbirleri uzatmadı ve süratli de yapmadı. Sonra oturmak istedi o esnada, ey Hamza'nın babası, şu (cenâze) ensârdan falan kadındır, dediler. Kadını yaklaştırdılar, kadın üzerinde yeşil bir sandık kapak vardı, Enes bin Malik kadının aşağı tarafına durdu. Erkeğe kıldırdığı gibi onun üzerine de cenâze namazı kıldırdı. Sonra oturdu. Âlâ bin Ziyâd ey Hamza'nın Babası Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem erkeğin baş tarafına, kadının aşağı tarafına durarak dört tekbir alarak senin kıldırdığın gibi mi kıldırdı, dedi.

Enes bin Malik, "evet" dedi. Âlâ bin Ziyâd: Ya Ebâ Hamza Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile gazvede bulundun mu, dedi.

Enes: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile Huneyn gazvesinde bulundum. Müşrikler üzerimize hamle yaptılar, ta ki atlarımızın arkamızdan hezimete uğrayıp kaçışmakta olduklarını gördük. (Biz de geri çekilmek zorunda kaldık) düşman içerisinde bir adam vardı, üzerimize hamle yapıyor bizi kılıcı ile saflarımızı bölüyor, bizi kesiyordu. Bunun üzerine Allah onları bozguna uğrattı, onlar esir olarak getiriliyorlardı.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e İslam'ı kabul üzere biatta bulunuyorlardı. Ashab-ı kiramdan bir zât şöyle dedi. Eğer Allah Teâlâ harp başlayalı bizi kılıcı ile hapseden, saflarımız dağıtan zatı esir olarak biat etmek üzere buraya getirirse, nezrim olsun boynunu vuracağım.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'de sükût etti. Adam esir olarak getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i görünce ey Allah'ın Rasûlü, ben Allah'a Tevbe ettim. Nezreden sahabî nezrini yerine getirsin diye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona beyat vermedi. Sahabî onun öldürülmesini emretsin diye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sokuluyordu. Emirsiz öldürmekten de, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den çekiniyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem baktı ki sahabî ona bir şey yapamayacak, adamın beyatını kabul etti. Bunun üzerine nezir sahibi zat, "Ya Rasûlallah, benim nezrim ne olacak" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sabahtan beri ben ancak sen nezrini yerine getirirsin diye onun beyatını tuttum (kabul etmedim) dedi. Sahabî zat; ey Allah'ın Rasûlü, bana göz kırpsan olmaz mıydı dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Peygamber için göz kırpmak, iki yüzlü davranmak yoktur buyurdu.

Ebû Galip dedi: Hazreti Enes'in cenâze namazında kadının belden aşağısına durarak yaptığı hareketten sordum. Bana şöyle haber verdiler. O, şundan dolayı idi. Kadının üzerine örtülen sanduka yoktu. İmam kadını cemaatin gözünden korumak için aşağı tarafı hizasında durdu.[105]

Ebû Dâvud şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in nâs lâ ilâhe illallah diyene kadar onlarla savaşmakla emrolundum, hadisinde bulunan şimdi ben tevbe ettim, cümlesi, bu hadiste geçen o zatı öldürmek için nezrî ifâ cümlesini kaldırmıştır. Çünkü öldüreceği kimse Müslüman olunca onu öldürmek haram olur.

İZAH

Büreyzine: Berzün kelimesinin tasğiridir. Arap atlarından başka atlara denir.

İmaz: Gözle işaret etmek, göz kırpmak.

Nauş: Salın üzerine örtülen sanduka demektir

٣١٩٥- عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ: صَلَّيْتُ وَرَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى امْرَأَةٍ مَاتَتْ فِي نِفَاسِهَا فَقَامَ عَلَيْهَا لِلصَّلَاةِ وَسَطَهَا

3195 - Semure bin Cündeb radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in arkasında nifas halinde ölen bir kadın üzerine namaz kıldık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun namazını kıldırırken tam ortası hizasında durdu.[106]

58 - CENAZE NAMAZI İÇİN ALINACAK TEKBİR

٣١٩٦- عَنِ الشَّعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِقَبْرٍ

رَطْبٍ فَصَفُّوا عَلَيْهِ وَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعًا فَقُلْتُ لِلشَّعْبِيِّ مَنْ حَدَّثَكَ قَالَ الثِّقَةُ

مَنْ شَهِدَهُ عَبْدُ اللهِ بْنُ عَبَّاسٍ

3196 - Şa'bî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (Yeni defn edilmiş) toprağı yaş bir kabre rast geldi. Kabrin üzerine saf tuttular ve onun üzerine dört defa tekbir aldı.

Ebâ İshak: Şa'bî'ye bunu sana kim haber verdi, dedim. Şa'bî: "Güvenilir birisi (yani o anda) orada bulunan Abdullah bin Abbas" dedi.[107]

٣١٩٧- عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: كَانَ زَيْدٌ يَعْنِي ابْنَ أَرْقَمَ يُكَبِّرُ عَلَى

جَنَائِزِنَا أَرْبَعًا وَإِنَّهُ كَبَّرَ عَلَى جَنَازَةٍ خَمْسًا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كَانَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكَبِّرُهَا

3197 - İbn-i Ebû Leylâ'nın oğlundan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Zeyd bin Erkam cenâzelerimiz üzerine namaz kıldırırken dört tekbir alırdı. Bir cenâzeye beş kere tekbir aldı. Kendisine "niçin beş tekbir aldığını" sordum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Bu kadar tekbir alırdı" dedi.[108]

59 - CENAZE NAMAZINDA KIRAAT

٣١٩٨- عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ ابْنِ

عَبَّاسٍ عَلَى جَنَازَةٍ فَقَرَأَ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَقَالَ إِنَّهَا مِنَ السُّنَّةِ

3198 - Talhâ bin Abdullah bin Avf radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

İbni Abbas'la birlikte bir cenâze üzerine namaz kıldım. İbn-i Abbas fatihayı okudu ve "Cenâze namazında fatiha okumak sünnettir" dedi.[109]

İZAH

Cenâze namazlarında fatiha okumak Şâfiîlerce rükûn, Hanbelîlerce vacip, Mâlikîlerce mekruhtur. Hanefîlerce okunmaz.

60 - ÖLÜ İÇİN DUA ETMEK

٣١٩٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَى الْمَيِّتِ فَأَخْلِصُوا لَهُ الدُّعَاءَ

3199 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim: "Ölü üzerine namaz kıldığınız vakit onun için ihlasla dua edin."[110]

٣٢٠٠- حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ شَمَّاخٍ قَالَ: شَهِدْتُ مَرْوَانَ سَأَلَ أَبَا هُرَيْرَةَ

كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى الْجَنَازَةِ؟

قَالَ: أَمَعَ الَّذِي قُلْتَ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: كَلَامٌ كَانَ بَيْنَهُمَا قَبْلَ ذَلِكَ، قَالَ

أَبُو هُرَيْرَةَ: اَللَّهُمَّ أَنْتَ رَبُّهَا وَأَنْتَ خَلَقْتَهَا وَأَنْتَ هَدَيْتَهَا لِلْإِسْلَامِ وَأَنْتَ

قَبَضْتَ رُوحَهَا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا جِئْنَاكَ شُفَعَاءَ فَاغْفِرْ لَهُ

3200 - Ali bin Şammah'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Merva'nın Ebû Hüreyre'ye, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in cenâze üzerine nasıl namaz kıldığını işittim" dediğine şahidim. Ebû Hüreyre aramızda geçen ağır sözlere rağmen bunu benden öğrenmek mi istiyorsun dedi. Mervan: "Evet" dedi.

Ali Bin Şamah diyor ki: Bundan önce Mervan'la Ebû Hüreyre arasında bir münakaşa olmuştu. Ebû Hüreyre, "Ey Allah, sen bu cenâzenin Rabbisin onu sen yarattın, onu İslam'a sen hidayet ettin. Onun rûhunu sen kabzettin, onun sırrını ve dış âlemini sen bilirsin, biz sana şefaatçi olarak geldik, onu mağfiret eyle" dedi.

٣٢٠١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَلَى جَنَازَةٍ فَقَالَ: اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا

وَأُنْثَانَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، اَللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ

تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِسْلَامِ، اَللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ

3201 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir cenâze üzerine namaz kıldırdı ve şöyle dedi:

"Ey Allahım dirilerimizi, ölülerimizi, küçüklerimizi, Büyûklerimizi, erkeklerimizi ve kadınlarımızı hazır olanlarımızı burada bulunmayanlarımızı mağfiret eyle. Ey Allah'ım bizden kimi hayatta kıldın ise onu iman üzerine hayatta kıl. Bizden kimi vefat ettirdi isen İslam üzerine vefat ettir. Ey Allah bizi ecrinden mahrum etme. Ondan sonra bizi saptırma."[111]

٣٢٠٢- عَبْدِ الرَّحْمٰنِ أَنَّهُ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ جَنَاحٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ

مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: اَللّٰهُمَّ إِنَّ فُلَانَ

بْنَ فُلَانٍ فِي ذِمَّتِكَ فَقِهِ فِتْنَةَ الْقَبْرِ

قَالَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بِنْ ذِمَّتِكَ وَحَبْلِ جِوَارِكَ فَقِهِ بِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ

وَعَذَابِ النَّارِ وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَمْدِ اَللّٰهُمَّ فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ إِنَّكَ

أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

قَالَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ جَنَاحٍ

3202 - Vasile bin Eska radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize Müslümanlardan biri üzerine namaz kıldırdı. Şöyle buyurduğunu işittim: "Ey Allah'ım falan oğlu falan senin himayendedir, onu kabrin fitnesinden koru.

Abdurrahman rivâyetinde cehennem senin himayendedir ve selamete götüren ipine sarılmıştır. Onu kabir fitnesinden ve cehennem azabından koru sen vefa ve hamd ehlisin. Ey Allah'ım onu mağfiret et, ona merhamette bulun, gerçekten sen yarlığayıcı ve esirgeyicisin" dedi.

Abdurrahman bunu Mervan bin Cenah'dan rivâyet etmiştir.[112]

61 - KABİR ÜZERİNE NAMAZ KILMAK

٣٢٠٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ أَوْ رَجُلًا كَانَ يَقُمُّ الْمَسْجِدَ

فَفَقَدَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عَنْهُ، فَقِيلَ: مَاتَ، فَقَالَ: أَلَا

آذَنْتُمُونِي بِهِ قَالَ دُلُّونِي عَلَى قَبْرِهِ فَدَلُّوهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ

3203 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Siyah bir kadın veya bir erkek mescidi süpürürdü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün onu göremeyince onun nerede olduğunu sordu, öldü denildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Onun ölümünden beni haberdar etmeniz gerekmez mi idi” dedi. “Kabrini bana gösterin” buyurdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e onun kabrini gösterdiler. Onun kabri üzerine cenâze namazı kıldı.[113]

İZAH

Hanefî ve Mâlikî mezhebine göre çürümüş ölünün kabri üzerine cenâze namazı caiz olmaz. Şafiî ve Hanbelî mezhebine göre kabir üzerine cenâze namazı kılınır. Namazı kılınmadan defnedilen kimse henüz çürümemişse onun üzerine cenâze namazı kılınarak bu görev yerine getirilir. (Bezl-ül-Mechûd, c. 14, s. 175)

62 - ŞİRK BELDESİNDE ÖLEN MÜSLÜMANIN CENAZE NAMAZI

٣٢٠٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى

لِلنَّاسِ النَّجَاشِيَّ فِي الْيَوْمِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ وَخَرَجَ بِهِمْ إِلَى الْمُصَلَّى

فَصَفَّ بِهِمْ وَكَبَّرَ أَرْبَعَ تَكْبِيرَاتٍ

3204 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Necaşi öldüğü gün onun ölüm haberini halka haber verdi. Halkı musallâya çıkardı, onlara saf tutturdu. Dört tekbir ile tekbir alarak namazını kıldırdı.[114]

٣٢٠٥- عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنْ نَنْطَلِقَ إِلَى أَرْضِ النَّجَاشِيِّ فَذَكَرَ حَدِيثَهُ قَالَ النَّجَاشِيُّ أَشْهَدُ

أَنَّهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّهُ الَّذِي بَشَّرَ بِهِ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

وَلَوْلَا مَا أَنَا فِيهِ مِنَ الْمُلْكِ لَأَتَيْتُهُ حَتَّى أَحْمِلَ نَعْلَيْهِ

3205 - Ebû Bürde'nin babasından rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bize Necaşi'nin ülkesine gitmemizi emretti.

Ebû Bürde'nin babası rivâyetine devam ederek dedi ki: Necaşi dedi ki: Ben şahidim o Allah'ın Rasûlü'dür. O Meryem oğlu İsa'nın haber verdiği zâttır. Eğer üzerimdeki meliklik yükü olmasa ona kadar gelir, ayakkabılarını taşırdım.

İZAH

Habeş Necaşisi (Meliki)'nin asıl adı Adhame'dir. Bu zât Habeş'te öldüğü vakit Rasûlullah Efendimiz Medine'den onun üzerine cenâze namazı kıldırmıştır. Şafiî ve Hanbelî mezhebinde kayıp üzerine cenâze namazı kılınabilir. Delilleri bu olaydır. Hanefî ve Mâlikî mezhebinde kayıp üzerine cenâze namazı kılınamaz. Bu, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e mahsus bir fiil idi. Necaşi'nin kadirşinaslığına karşılık vermekti.

63 - BİRDEN FAZLA ÖLÜYÜ BİR KABRE KOYMAK VE KABİRLERE ALAMET KOYMAK

٣٢٠٦- عَنِ الْمُطَّلِبِ قَالَ: لَمَّا مَاتَ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ أُخْرِجَ

بِجَنَازَتِهِ فَدُفِنَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا أَنْ يَأْتِيَهُ بِحَجَرٍ

فَلَمْ يَسْتَطِعْ حَمْلَهُ فَقَامَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَسَرَ

عَنْ ذِرَاعَيْهِ

قَالَ كَثِيرٌ قَالَ الْمُطَّلِبُ قَالَ الَّذِي يُخْبِرُنِي ذَلِكَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ ذِرَاعَيْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ حَسَرَ عَنْهُمَا ثُمَّ حَمَلَهَا فَوَضَعَهَا عِنْدَ رَأْسِهِ وَقَالَ أَتَعَلَّمُ

بِهَا قَبْرَ أَخِي وَأَدْفِنُ إِلَيْهِ مَنْ مَاتَ مِنْ أَهْلِي

3206 - Muttalib (bin Abdullah el-Medeni))den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Osman bin Maz'ûn öldüğü vakit cenâzesi evinden çıkarıldı, defnedildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir zâta taş getirmesini emretti. O zatın taşı yüklenmeye gücü yetmedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, taşı kaldırmak için kalktı. Kollarını sıvadı.

Râvi Kesir, Muttalib şöyle dedi, demiştir. Bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bana haber veren kimse Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kollarını sıvadığı zaman kollarının beyazlığını sanki hala görür gibiyim. Sonra taşı kaldırdı. Onu Osman bin Maz'un'un (kabri) başına ve "Bu taşla kardeşimin kabrini tanıyacağım, ehlimden öleni onun yanına defnedeceğim" buyurdu.

İZAH

Kabirlerin kaybolmaması için kabrin başına bellilik olarak taş dikmek ve kabristanda aile kabristanlığı meydana getirmek bu hadis-i şerife dayanır. Hanefîlerce kabirlerin kaybolmaması için taş dikilmesi, isminin yazılmasında beis yoktur. Mâlikîlerce kabre ölünün adını yazmak mekruhtur. Şafiîlerce de mekruh ancak bir âlimin kabri ise ismini yazmak mendubtur. Hanbelîlerce de mekruhtur.

64 - KABİR KAZAN KİMSE KEMİK BULUNCA ORADAN VAZGEÇİP MEZARI BAŞKA BİR YERDE KAZMASI GEREKİR Mİ?

٣٢٠٧- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كَسْرُ

عَظْمِ الْمَيِّتِ كَكَسْرِهِ حَيًّا

3207 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ölünün kemiğini kırmak onu diri iken kırmak gibidir" buyurdu.[115]

İZAH

Dirilerin hakkı ne kadar muhterem ise ölülerin hakkı da o kadar muhteremdir. Kemiklerini kırmamalı, açıkta bırakmamalı. Kabir kazarken kemik çıkarsa yeni cenâze ile onun arasını toprak ile ayırmalı, yine gömmelidir.

65 - LAHDİN HÜKMÜ

٣٢٠٨- عَنْ إِبْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اَللَّحْدُ لَنَا وَالشَّقُّ لِغَيْرِنَا

3208 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kabirlerde lahid yapmak bizim alametimizdir. Çukur açmaksa bizden başkalarınındır" buyurdu.[116]

İZAH

Lahd: Kabir kazıldıktan sonra kıble tarafına ölü girecek kadar bir yer yapmaktır. Bu müstehaptır. Şak ise kabri açıp kıble tarafında lahid açmamaktır. Toprak yumuşak olur lahid müsait olmazsa açılmaz. Kabirlerde lahid yapmak Müslümanlara mahsus bir özelliktir. Müslümanlardan başka milletler toprağa bir çukur açar, ölüyü oraya gömerler.

66 - CENAZEYİ DEFN ETMEK İÇİN KABRE KAÇ KİŞİ GİREBİLİR?

٣٢٠٩- عَنْ عَامِرٍ قَالَ: غَسَّلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَلِيٌّ وَالْفَضْلُ وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَهُمْ أَدْخَلُوهُ قَبْرَهُ

قَالَ حَدَّثَنَا مَرْحَبٌ أَوْ أَبُو مَرْحَبٍ أَنَّهُمْ أَدْخَلُوا مَعَهُمْ عَبْدَ الرَّحْمٰنِ

بْنَ عَوْفٍ فَلَمَّا فَرَغَ عَلِيٌّ قَالَ إِنَّمَا يَلِي الرَّجُلَ أَهْلُهُ

3209 - Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i vefatında Ali, Fâdıl ve Üsâme bin Zeyd yıkadılar. Kabrine de onlar koydular.

Şa'bî dedi ki; bunu bana Muharrab veya İbn Ebû Murahhab haber verdi. Onlar kabre beraberlerinde Abdurrahman bin Avf'ı da girdirdiler. Ali radıyallahu anh defin işini bitirince "vefat eden zatın işlerini ehl-i üzerine alır" dedi.

İZAH

Ebû Murahhab'ın asıl adı Süveyd bin Kays'dır. Hazreti Ali, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e iki yönlü yakın olduğu için Rasûlullah Efendimiz'in vefatında işleri, o üzerine almış ve sonunda niçin işleri üzerine aldığını ifade ve yanındakilerden özür dilemek için kişinin işlerine ehl-i velayet eder demiştir.

٣٢١٠- عَنْ أَبِي مَرْحَبٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمٰنِ بْنَ عَوْفٍ نَزَلَ فِي قَبْرِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِمْ أَرْبَعَةً

3210 - Ebû Murahhab radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Abdurrahman bin Avf Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kabrine indi. Şimdi ben onları dört kişi halinde hala görüyor gibiyim" dedi.

İZAH

Ebû Murahhab Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i kabrine koymak için inen hazreti Ali, Fadıl İbn-i Abbas, Üsâme'nin yanına Abdurrahman bin Avf'ın da indiğini, bu dört kişinin kabr-i saadette duruşlarının gözleri önünde olduğunu ifade ediyor.

67 - CENAZE KABRE AYAK UCU TARAFINDAN İNDİRİLİR

٣٢١١- عَنْ أَبِي إِسْحَقَ قَالَ: أَوْصَى الْحَارِثُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ عَبْدُ

اللهِ بْنُ يَزِيدَ فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ أَدْخَلَهُ الْقَبْرَ مِنْ قِبَلِ رِجْلَيِ الْقَبْرِ وَقَالَ هٰذَا

مِنَ السُّنَّةِ

3211 - Ebû İshak radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Haris radıyallahu anh üzerine Abdullah bin Zeyd'in namaz kıldırmasını vasiyet etmişti. Abdullah onun üzerine cenâze namazını kıldırdı. Sonra onu kabrin ayak ucu tarafından kabre indirdi ve bu sünnettendir" dedi.

İZAH

Şafiî, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ebû Bekir es-Sıddîk ve Ömer radıyallahu anh kabirlerine baş tarafından konuldular.

Ebû Zinâd, Rabia ve Ebû Nadr'dan bazı ashabımız rivâyet etti demiştir. Beyhakî de, "Hicaz halkı arasında meşhur olan budur" diyor. Hanefîlerce cenâze kıble tarafından konulur.

68 - (CENAZE KABRE KONURKEN) KABİR YANINDA NASIL OTURULUR

٣٢١٢- عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَانْتَهَيْنَا إِلَى الْقَبْرِ وَلَمْ يُلْحَدْ بَعْدُ

فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ وَجَلَسْنَا مَعَهُ

3212 - Berâ bin Âzib radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte ensârdan bir zatın cenâzesinde bulunmak üzere çıktık. Kabre kadar vardık, henüz kabir lahidlenmemişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kıbleye dönerek oturdu. Onunla beraber biz de oturduk.[117]

69 - ÖLÜ KABRİNE KONULURKEN ONUN İÇİN DUA ETMEK

٣٢١٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا وَضَعَ

الْمَيِّتَ فِي الْقَبْرِ قَالَ بِسْمِ اللهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ هَذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ

3213 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cenâze kabre konulduğu vakit şöyle dua ederdi "(Ey ölü seni) Allah'ın adıyla (bu kabre indiriyoruz) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti üzere (seni teslim ediyoruz)."

70 - MÜŞRİK AKRABASI ÖLEN KİMSE

٣٢١٤- عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ إِنَّ عَمَّكَ الشَّيْخَ الضَّالَّ قَدْ مَاتَ قَالَ اذْهَبْ فَوَارِ أَبَاكَ ثُمَّ لَا تُحْدِثَنَّ

شَيْئًا حَتَّى تَأْتِيَنِي فَذَهَبْتُ فَوَارَيْتُهُ وَجِئْتُهُ فَأَمَرَنِي فَاغْتَسَلْتُ وَدَعَا لِي

3214 - Ali radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

(Babam Ebû Talib öldüğü vakit, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme, "Yaşlı ve dalalette olan amcan öldü" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Git babanı göm, sonra bana gelene kadar hiçbir şey söyleme" buyurdu. Gittim onu defnettim ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim, bana gusül etmemi emretti. Bunun üzerine gusül ettim, bana dua buyurdu.[118]

İZAH

Ebû Talib'in nasıl öldüğü meselesi ihtilaf konusudur. Bazı zatlar Ebû Talib'in imanla öldüğünü ispata çalışmaktadırlar. Esne'l-Metâlib fî İmanı Ebû Talib isimli eser sırf bu mevzu için telif edilmiştir. Sahih rivâyetler ve

bu hadis-i şerif ise Ebû Talib'in imanla ölmediğini ifade etmektedirler. Allah daha iyisini bilir.

Adı geçen eser tarafımdan tercüme edilmiştir. Eserin metnini Hasan Basrî Çantay hocam bana verdi ve bu eseri tercüme et, orijinal bir eser onu bastırayım dedi. Eseri tercüme ettim. Kendisine teslim ettim. Bazı yerlerinde tashih yaptı bunu bastıracağım dedi. Tercüme hocamın kütüphanesinde olabilir.

71 - KABRİ DERİNCE KAZMAK

٣٢١٥- عَنْ هِشَامِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: جَاءَتِ الْأَنْصَارُ إِلَى رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالُوا أَصَابَنَا قَرْحٌ وَجَهْدٌ فَكَيْفَ تَأْمُرُنَا

قَالَ احْفِرُوا وَأَوْسِعُوا وَاجْعَلُوا الرَّجُلَيْنِ وَالثَّلَاثَةَ فِي الْقَبْرِ، قِيلَ: فَأَيُّهُمْ

يُقَدَّمُ؟ قَالَ: أَكْثَرُهُمْ قُرْآنًا

قَالَ: أُصِيبَ أَبِي يَوْمَئِذٍ عَامِرٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَوْ قَالَ وَاحِدٌ

3215 - Hişam bin Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Uhud savaşı günü ensâr, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dediler. "Bize yara ve meşakkat isabet etti (şehitler verdik) nasıl hareket etmemizi emrediyorsun?" Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kabri derin kazın ve genişletin, iki ve üç kişiyi bir kabre koyun" buyurdu. "Hangisi önce konulacak" denildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "En çok Kur'an bilen" buyurdu.

Hişam; babam Amr, o gün iki kişi arasına defnolundu, yahut tek başına gömüldü dedi.[119]

İZAH

Harp meydanlarında ölenler zarûret icabı bir kabre defnedildiklerinde kabirleri geniş açılır. Aralarına biraz toprak koyularak araları mümkün

mertebe ayrılır. Eğer mümkün değilse imkan neyse o yapılır. Kur'an'ın şânına riâyeten Kur'an okuyanlar öne konulur.

Hişam bin Âmir el-Fizârî radıyallahu anh, İbni Hıbban kendisini sikat arasında zikretti. Ebû Hatim de sikadır, kadim bir şeyhtir diyor. (Tehzib et-Tehzib, c. 11, s. 55)

٣٢١٦- عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ زَادَ فِيهِ وَأَعْمِقُوا

3216 - Humeyd bin Hilal radıyallahu anh'dan: Bir önce geçen hadisle aynı isnadla ve mânâ ile rivâyet olundu. Bu rivâyette, Humeyd "Derince kazın" cümlesini ziyade etmiştir.

İZAH

Kabirlerin bir insan boyu derin, yarım insan boyu genişlikte olması evladır. Yarım boy kadar derinlikte olması da kafidir.

٣٢١٧- عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامِ بْنِ عَامِرٍ بِهَذَا الْحَدِيثِ

3217 - Şu bir önceki hadis Sa'd bin Hişam bin Âmir'den de rivâyet olundu.

72 - KABRİ TESVİYE ETMEK (YÜKSEKLİĞİNİ YER SEVİYESİNE İNDİRMEK)

٣٢١٨- عَنْ أَبِي هَيَّاجٍ الْأَسَدِيِّ قَالَ: بَعَثَنِي عَلِيٌّ قَالَ لِي أَبْعَثُكَ

عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا أَدَعَ قَبْرًا

مُشْرِفًا إِلَّا سَوَّيْتُهُ وَلَا تِمْثَالًا إِلَّا طَمَسْتُهُ

3218 - Ebû Heyyâc el-Esedî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ali bana: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in beni (yerden) yüksek hiçbir kabir bırakmayıp, yer seviyesine indirmem ve hiçbir heykel

bırakmayıp kırıp dökmem için gönderdiği bir işe, ben de seni gönderiyorum” dedi.[120]

İZAH

Kabirlerin üzerini deve hörgücü gibi yükseltmek sünnettir. Hanefî mezhebinde böyledir. Hanefî mezhebinde faziletli kimselerin üzerine bina yapılmasına da müsaade edilmiştir. Şafiî ve Mâlikîlerden bir gurup ilim adamlarına göre kabirleri şatafatlı şekilde yapmak haramdır. Onları yıkıp tesviye etmek gerekir. Gerekçe olarak bu hadis-i şerif gösteriliyor. Bir de masraflar yapılarak yükseltilen kabirler avamın saygısına, hürmetine sebep olur. Sonunda kâinatın yaratıcısından istemesi gereken şeyleri bu kabirlerden istemeye başlar, bu ise şirktir deniliyor. Resimlerin silinmesi de aynı esasa dayanır. Melek ve Büyûk tanınan insanların sûretleri hürmeti celp eder. Bir an gelir ki, ona tapılmaya sebep olur. İşte bu mahzurlar dolayısı ile şatafatlı olarak yapılan kabirlerin tesviye edilmesi, duvarlara nakış edilmiş suretlerin silinip imha edilmesi emredilmiştir. (Avnül-Ma’bud, c. 3, s. 302)

٣٢١٩- أَنَّ أَبَا عَلِيٍّ الْهَمْدَانِيَّ حَدَّثَهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ

بِرُودِسَ مِنْ أَرْضِ الرُّومِ فَتُوُفِّيَ صَاحِبٌ لَنَا فَأَمَرَ فَضَالَةُ بِقَبْرِهِ فَسُوِّيَ ثُمَّ

قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ بِتَسْوِيَتِهَا

قَالَ أَبُو دَاوُد: رُودِسُ جَزِيرَةٌ فِي الْبَحْرِ

3219 - Ebû Ali Hemadânî anlatıyor.

Biz Rum arzından Rodos (adasında) Fudâle bin Ubeyd’le beraber bulunuyorduk. Bir arkadaşımız vefat etti. Fudâle onun kabrinin düzeltilmesini emir buyurdu. Kabir tesviye edildi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kabirlerin tesviye edilmesini emrettiğini işittim dedi.[121]

Ebû Dâvud şöyle dedi: Rodos denizde bir adanın adıdır.

٣٢٢٠- عَنِ الْقَاسِمِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَقُلْتُ يَا أُمَّهْ اكْشِفِي

لِي عَنْ قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَاحِبَيْهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا

فَكَشَفَتْ لِي عَنْ ثَلَاثَةِ قُبُورٍ لَا مُشْرِفَةٍ وَلَا لَاطِئَةٍ مَبْطُوحَةٍ بِبَطْحَاءِ

الْعَرْصَةِ الْحَمْرَاءِ

قَالَ أَبُو عَلِيٍّ: يُقَالُ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُقَدَّمٌ وَأَبُو

بَكْرٍ عِنْدَ رَأْسِهِ وَعُمَرُ عِنْدَ رِجْلَيْهِ وَرَأْسُهُ عِنْدَ رِجْلَيْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3220 - Kasım bin Muhammed bin Ebû Bekir es-Sıddîk radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Halam Aişe'nin yanına girdim ve "Ey anne, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ve (yanında medfûn) iki sahabîsinin kabirlerini bana açıver" dedim.

Aişe radıyallahu anha, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ebû Bekir ve Ömer radıyallahu anhum'un her üçünün kabirlerini bana açıverdi. Kabirleri ne çok yüksek, ne de yere yapışıktı. Kırmızı çakıllı arsanın çakılları ile çakıllanmıştı.

Ebû Ali şöyle deniliyor, dedi. "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem önde, Ebû Bekir başının yanında Ömer Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ayaklarının yanında başı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ayaklarının dibindedir.

İZAH

Hazreti Aişe, Kasım radıyallahu anh'in halası idi. Anne demesi, mü'minlerin annesi olduğu içindir. Veya babasının kız kardeşi anne mevkiinde olduğu içindir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hazreti Ebû Bekir ve Ömer'in kabirleri hazreti Aişe'nin odasının içerisinde olduğu için odanın kapısını açmasını istemiştir.

Müşrife: Yükseltilmiş.

Vatie: Yere yayılmış.

Mebtuha: Çakıllanmış.

Hakim'in rivâyetinde Ebû Bekir'in başı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in iki küreğine geliyor. Ömer'in ise başı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ayağına geliyordu, ziyâdesi vardır. İbn-i Asâkir yatış biçimlerini şöyle anlatmıştır.

Rasûlullah

Ömer Ebûbekir

Diğer tarife göre şu şekildedir:

Ömer Rasûlullah

Ebûbekir

73 - KABRİN YANINDA ÖLÜ İÇİN İSTİĞFAR ETMEK

٣٢٢١- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا فَرَغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ اِسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ وَسَلُوا لَهُ

بِالتَّثْبِيتِ فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ

3221 - Osman bin Affan radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ölüyü defnetmek işini bitirince (cenâzenin kabrinin) başında durur ve "Kardeşiniz için istiğfar edin onun için cevapta sebat isteyin, şimdi o sorgudadır" buyurdu.

İZAH

Ölü için her zaman istiğfar edilebilir. Fakat ölünün defnini müteakip istiğfar etmek onun cevapta güçlük çekmemesine sebep olur.

74 - KABİR YANINDA HAYVAN KESMENİN KERAHETİ

٣٢٢٢- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا

عَقْرَ فِي الْإِسْلَامِ

قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ: كَانُوا يَعْقِرُونَ عِنْدَ الْقَبْرِ بَقَرَةً أَوْ شَاةً

3222 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İslam'da kabir yanında hayvan kesmek yoktur" buyurdu.

Abdurrezzak şöyle dedi: (İslam'dan önce) kabirlerin yanında sığır veya koyun kurban ederlerdi.

İZAH

İslam'dan önce cömert bir kimse öldüğü vakit kabrinin başında bir hayvan kesilir dağıtılırdı. Bu davranıştan men edilmiştir. Kabir başlarında kesilen hayvanlar çok kere ölen kimseye kurban olarak kesilmektedir. Allah'tan başkası namına kesilen hayvanın eti yenmez. Kabir yanına yerleşmiş fakirleri gözetmek için, kabir yanında Allah rızası için kesilen hayvanın eti yenirse de, kabre kesilmiş görüntüsünü kaldırmak için başka yerde kesip, orada bulunan fakirlere et göndermeli, velîlerin kabirlerinde kurban kesmekten, kanı kabir ve ölü üzerine akıtmaktan ve kabirleri Kâbe gibi dolaşmaktan sakınmalıdır.

75 - DEFNEDİLDİKTEN BİR SÜRE SONRA ÖLÜNÜN KABRİ ÜZERİNE NAMAZ KILMAK

٣٢٢٣- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ

3223 - Ukbe bin Âmir radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün evinden çıktı. Uhud şehitlerinin kabirleri üzerine, cenâze üzerine kıldığı gibi, namaz kıldı. Sonra döndü.[122]

İZAH

Ölüler, üzerlerine namaz kılmadan defnedilmiş iseler kabirlerinde çürümedikçe üzerlerine cenâze namazı kılınabilir. Çürümüşse Hanefîlerce kılınmaz. Ama Peygamber Efendimiz şehitler üzerine cenâze namazını kılmıştır. Onlara ölü denilmemesi özel bir hayatla diri olmaları nedeni ile olabilir. Bir de şehitler yeni ölmüş çürümemiş gibi onlar üzerine namaz kılınabileceğini, diğer ölülerden ayrılabileceğini ve Hanefîlerin bu görüşte olduğu kaydedilmiştir. (Avnül Mabûd c. 9, s. 44)

٣٢٢٤- عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ بِهٰذَا الْحَدِيثِ قَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى قَتْلَى أُحُدٍ بَعْدَ ثَمَانِي سِنِينَ كَالْمُوَدِّعِ لِلْأَحْيَاءِ

وَالْأَمْوَاتِ

3224 - Yezid bin Ebû Habib'den bu hadis rivâyet olundu. Dedi ki:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Uhud şehitleri üzerine tam sekiz sene sonra ölü ve dirilere veda edercesine namaz kıldı.

76 - KABİR ÜZERİNE BİNA YAPMAK

٣٢٢٥- سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُقْعَدَ عَلَى الْقَبْرِ وَأَنْ يُقَصَّصَ وَيُبْنَى عَلَيْهِ

3225 - Câbir radıyallahu anh şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kabir üzerine oturmaktan, kabrin kireçlenmesinden, kabir üzerine bina yapmaktan nehy ettiğini işittim.[123]

٣٢٢٦- عَنْ جَابِرٍ بِهٰذَا الْحَدِيثِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ عُثْمَانُ أَوْ يُزَادَ عَلَيْهِ وَزَادَ سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى أَوْ

أَنْ يُكْتَبَ عَلَيْهِ وَلَمْ يَذْكُرْ مُسَدَّدٌ فِي حَدِيثِهِ أَوْ يُزَادَ عَلَيْهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: خَفِيَ عَلَيَّ مِنْ حَدِيثِ مُسَدَّدٍ حَرْفٌ وَأَنْ

3226 - Şu geçen hadis Câbir radıyallahu anh'dan (bir başka tarikle de) rivâyet olundu. Ebû Dâvud dedi ki:

Osman dedi ki: kabir üzerine kendi toprağından ziyade toprak almaktan da nehyetti. Süleymân bin Musâ rivâyetinde, "üzerine yazı yazılmaktan da nehy edildi" cümlesini ziyade etti. Müsedded hadisinde, "üzerine ziyade toprak atmaktan" cümlesini zikretmedi.[124]

Ebû Dâvud dedi ki: Müsedded'in bu cümlesi (belki de) benim gözümden kaçmıştır.

٣٢٢٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

قَاتَلَ اللهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ

3227 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Allah Yahudilerin canını alsın, peygamberlerinin kabirlerini mescitler edindiler" buyurdu.[125]

İZAH

Kabirler üzerine bina yapmak mekruhtur. Hele umûma ait kabristanlarda kabir üzerine bina yapıp kabristanı daraltmak uygun değildir.

77 - KABİR ÜZERİNE OTURMANIN KERAHATİ

٣٢٢٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَأَنْ يَجْلِسَ أَحَدُكُمْ عَلَى جَمْرَةٍ فَتُحْرِقَ ثِيَابَهُ حَتَّى تَخْلُصَ إِلَى جِلْدِهِ

خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْلِسَ عَلَى قَبْرٍ

3228 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Sizden birinizin kor üzerine oturup derisine varana kadar elbisesinin yanması, onun için kabir üzerinde oturmasından daha hayırlıdır" buyurdu. [126]

٣٢٢٩- سَمِعْتُ أَبَا مَرْثَدٍ الْغَنَوِيَّ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا

3229 - Ebû Mersed el-Ganevî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmutur:

"Kabirler üzerine oturmayın ve kabirlere karşı namaz kılmayın."[127]

İZAH

Zarûretsiz olarak kabirler üzerine oturmak mekruhtur. Arada sütre bulunmadan kabirlere karşı namaz kılmak da mekruhtur.

78 - KABİRLER ARASINDA AYAKKABIYLA YÜRÜMENİN HÜKMÜ

٣٢٣٠- عَنْ بَشِيرٍ مَوْلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ

اِسْمُهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ زَحْمَ بْنَ مَعْبَدٍ فَهَاجَرَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا اسْمُكَ؟ قَالَ: زَحْمٌ قَالَ: بَلْ أَنْتَ بَشِيرٌ قَالَ بَيْنَمَا

أَنَا أُمَاشِي رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ

لَقَدْ سَبَقَ هَؤُلَاءِ خَيْرًا كَثِيرًا ثَلَاثًا ثُمَّ مَرَّ بِقُبُورِ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ لَقَدْ أَدْرَكَ

هَؤُلَاءِ خَيْرًا كَثِيرًا وَكَانَتْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَظْرَةٌ

فَإِذَا رَجُلٌ يَمْشِي فِي الْقُبُورِ عَلَيْهِ نَعْلَانِ فَقَالَ يَا صَاحِبَ السِّبْتِيَّتَيْنِ وَيْحَكَ

أَلْقِ سِبْتِيَّتَيْكَ فَنَظَرَ الرَّجُلُ فَلَمَّا عَرَفَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خَلَعَهُمَا فَرَمَى بِهِمَا

3230 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in azatlısı Beşir radıyallahu anh'dan:

Cahiliyyet devrinde Beşir'in adı Zahm bin Mabed idi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hicret etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona:

"Adın nedir" buyurdu. Beşir:

"Zahm" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, "Hayır senin adın Beşir'dir" dedi. Beşir dedi ki:

Bir zamanlar ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile yürüyordum. Müşriklerin kabirlerine rastladı ve üç kere:

"Onlar pek çok hayırı kaçırdılar." (Onu işleyemeden geldi, geçtiler) buyurdu. Sonra Müslümanların kabirlerine uğradı: "Bunlar pek çok hayra yetiştiler" buyurdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dikkatlice bir baktı. Bir de ne görsün ayağına ayakkabılarıyla bir zât kabirler arasında dolaşıyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona:

"Ey tabaklanmış iki ayakkabı sahibi vay sana, o ayakkabılarını çıkar" buyurdu. O zât dikkatlice baktı. Konuşanın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem olduğunu anlayınca onları çıkarıp attı.[128]

İZAH

Kabirler arasında ayakkabı ile dolaşmayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in nehyedişi, o şahsın kibirlenmesinden veya ayakkabılarının altında pislik bulunmasından dolayıdır.

Sibt: Tabak yapılarak yüzünün tüyü alınmış deriden yapılan ayakkabıdır. Çok kere zenginler giyerlerdi.

٣٢٣١- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ

إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نِعَالِهِمْ

3231 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Kul kabrine konulduğu ve dostları ondan geri döndüğünde, o onların ayakkabı seslerini işitir."[129]

İZAH

Bu hadis-i şerif mezarlığa ayakkabı ile girmenin caiz olduğuna delâlet eder. Bir önce geçen hadiste tüysüz deriden yapılan nalinlerle niçin men edildiği geçti.

79 - BİR OLAY DOLAYISIYLE ÖLÜNÜN KABRİNİ DEĞİŞTİRMEK

٣٢٣٢- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: دُفِنَ مَعَ أَبِي رَجُلٌ فَكَانَ فِي نَفْسِي مِنْ ذَلِكَ

حَاجَةٌ فَأَخْرَجْتُهُ بَعْدَ سِتَّةِ أَشْهُرٍ فَمَا أَنْكَرْتُ مِنْهُ شَيْئًا إِلَّا شُعَيْرَاتٍ كُنَّ

فِي لِحْيَتِهِ مِمَّا يَلِي الْأَرْضَ

3232 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Uhut'da bir zât babamla birlikte defnedilmişti. Bu yüzden içimde bir rahatsızlık hasıl oldu. Altı ay sonra babamı kabirden çıkardım. Babamın sakalının toprağa gelen tarafından birkaç tel hariç hiçbir değişiklik görmedim.[130]

İZAH

Zarûrî durum olmadıkça ölüyü kabirden çıkarmak, başka yere defnetmek caiz değildir. Cenab-ı Allah enbiyânın, hak dostlarının, hafızı'l-Kur'an olanların vücûdunu toprağa haram kılmıştır. Toprak onların vücudunu çürütmez. Hazreti Câbir'in babası da Uhud'da şehit olanlardandı. Bu mübarek şehit de şehitlik şerefine ermenin ilk karşılığı olarak vücudunun çürümekten kurtulması ile şereflenmiştir.

80 - ÖLÜNÜN İYİLİKLERİNİ ANMAK

٣٢٣٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَرُّوا عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بِجَنَازَةٍ فَأَثْنَوْا عَلَيْهَا خَيْرًا فَقَالَ وَجَبَتْ ثُمَّ مَرُّوا بِأُخْرَى فَأَثْنَوْا

عَلَيْهَا شَرًّا فَقَالَ وَجَبَتْ ثُمَّ قَالَ: إِنَّ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ شُهَدَاءُ

3233 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir cenâzeyi getirdiler. Ve onun hakkında senâda bulundular.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Vacip oldu" buyurdu.

Sonra başka bir cenâzeyi getirdiler. Onun hakkında şerle senâda bulundular. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Ona da vacip oldu" buyurdu. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Gerçekten bazınız bazınız üzerine şahitlersiniz" buyurdu.[131]

İZAH

"Gerçekten insanlara iyilik yaparak onların gönlünü alan, ölünce onların Allah rahmet eylesin iyi insandı, diye övgülerini alan kimseye Cennete gitmek vacip gibidir.

Hayatını komşulara zulümle geçiren kimse ölünce onların iyi ki öldü, komşular onun şerrinden kurtuldu, diye aleyhinde söz söylemeleri, onun

ateşe girmesini kesinleştirir. Vacip gibi olur. Allah'ın yeryüzündeki şahitleri yine insanlardır. İnsanları kendimize iyi şahitler kılarsak ebedi alemde saadete ereriz.

81 - KABİRLERİ ZİYARET

٣٢٣٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَتَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَبْرَ أُمِّهِ فَبَكَى وَأَبْكَى مَنْ حَوْلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِسْتَأْذَنْتُ رَبِّي تَعَالَى عَلَى أَنْ أَسْتَغْفِرَ لَهَا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَاسْتَأْذَنْتُ أَنْ

أَزُورَ قَبْرَهَا فَأُذِنَ لِي فَزُورُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُ بِالْمَوْتِ

3234 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem annesinin kabrine geldi. Kendisi ağladı ve etrafındakileri de ağlattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Rabbim Teâlâ vetekaddes hazretlerinden anneme istiğfar etmek için izin istedim. İzin verilmedi. Kabrini ziyaret için izin istedim, izin verildi. Kabirleri ziyaret edin, onlar ölümü hatırlatır" buyurdu.[132]

٣٢٣٥- عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ فَزُورُوهَا فَإِنَّ فِي زِيَارَتِهَا تَذْكِرَةً

3235 - İbn-i Büreyde radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Sizleri kabir ziyaretinden nehy etmiştim. Şimdi kabirleri ziyaret ediniz. Gerçekten kabirleri ziyarette (ahireti) hatırlamak ve öğüt var" buyurdu.[133]

İZAH

Kabirlere tapma inancının önüne geçmek için önceleri kabir ziyaretinden nehy edilmişti.

İslam kuvvet bulup bir Allah'tan başkasına tapılmayacağı inancı kuvvetlenince önceki yasak kaldırıldı. Hadisin son kısmı evvelinin hükmünü kaldırdı. Kabirlerin ziyaret edilmesinin ölümü ve ahireti hatırlatacağı buyruldu.

82 - KADINLARIN KABİRLERİ ZİYARETİ

٣٢٣٦- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

زَائِرَاتِ الْقُبُورِ وَالْمُتَّخِذِينَ عَلَيْهَا الْمَسَاجِدَ وَالسُّرُجَ

3236 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Kabirleri ziyaret eden kadınlara, kabirler üzerine mescitler edinen ve çıra (mum) yakanlara lânet etti."[134]

İZAH

Bu hadis-i şerif kabir ziyaretine müsaade edilmeden önce buyrulmuştu. Kabir ziyaretine müsaade edildikten sora mutlak olarak kadınların ziyareti mekruh ise de yaşlı kadınların ziyaretine ruhsat verilmiştir. Kabirlerde mum yakmak ölünün istifade edeceği inancı ile yapılırsa doğru değildir, israftır. Yalnız gelip geçenlerin korkacağı bir yerde korkuyu önlemek içinse mahzuru yoktur.

83 - MEZARLIĞI ZİYARET EDERKEN VEYA ORADAN GEÇERKEN NE DEMELİ?

٣٢٣٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ

إِلَى الْمَقْبَرَةِ فَقَالَ: اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللهُ بِكُمْ

لَاحِقُونَ

3237 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kabristana gitmiş (orada) “İnanmışlar evinin sakinleri, size selâm olsun, gerçekten bizde inşaallah size kavuşacağız” demiştir.[135]

İZAH

Ölülerin diriler kadar hakkı vardır. Dirilere selam verildiği gibi ölülere de verilir.

84 - İHRAMLI İKEN ÖLEN BİR KİMSEYE NASIL BİR MUAMELE YAPILIR?

٣٢٣٨- عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ

وَقَصَتْهُ رَاحِلَتُهُ فَمَاتَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَقَالَ كَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْهِ وَاغْسِلُوهُ بِمَاءٍ

وَسِدْرٍ وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّ اللهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُلَبِّي

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ حَنْبَلٍ يَقُولُ فِي هٰذَا الْحَدِيثِ

خَمْسُ سُنَنٍ كَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْهِ أَيْ يُكَفَّنُ الْمَيِّتُ فِي ثَوْبَيْنِ وَاغْسِلُوهُ بِمَاءٍ

وَسِدْرٍ أَيْ إِنَّ فِي الْغَسْلَاتِ كُلِّهَا سِدْرًا وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ وَلَا تُقَرِّبُوهُ

طِيبًا وَكَانَ الْكَفَنُ مِنْ جَمِيعِ الْمَالِ

3238 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e hayvanının yere çarpmasıyla ihramlı iken boynu kırılıp ölen bir adam getirdiler. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Onu (sırtında bulunan) iki ihram bezi içinde kefenleyin ve onu su ve sidir ile yıkayın, başını örtmeyin. Gerçekten Allah Teâlâ kıyamet gününde onu telbiye okur olarak diriltecek” buyurdu.[136]

Ebû Dâvud şöyle diyor: Ahmed bin Hanbel'in şöyle dediğini işittim: Şu hadiste beş sünnet var. Onu, "iki elbisesinde kefenleyin" cümlesi ölü iki parça ile kefenlenir. "Onu su ve sidirle yıkayın" cümlesi de ona koku yaklaştırmayın demektir. Kefen malın tamamından yapılır.

٣٢٣٩- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ قَالَ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ سُلَيْمَانُ قَالَ أَيُّوبُ ثَوْبَيْهِ وَقَالَ عَمْرٌو ثَوْبَيْنِ وَقَالَ

ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ أَيُّوبُ فِي ثَوْبَيْنِ وَقَالَ عَمْرٌو فِي ثَوْبَيْهِ زَادَ سُلَيْمَانُ وَحَنِّطُوهُ

وَلَا تُحَنِّطُوهُ

3239 - İbn-i Abbas'tan geçen hadisin benzeri rivâyet olundu. Râvi Eyyüb: "Onu iki elbisesinde kefenleyin" dedi.

Ebû Dâvud dedi ki? Eyyüb "İki elbisesinde" dedi. Amr rivâyetinde:

"İki elbisede" dedi.

İbni Ubeyd, Eyyüb: "İki elbisede" dedi diyor. Amr ise: "İki elbisesinde" dedi diyor. Tek başına râvi Süleymân rivâyetinde, "Ona hanut koymayın" diye rivâyet etti.

٣٢٤٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ بِمَعْنَى سُلَيْمَانَ فِي ثَوْبَيْنِ

3240 - İbn-i Abbas'tan Süleymân'ın rivâyetinin manasında onu: "İki elbisede kefenleyin" şeklinde rivâyet olundu.

٣٢٤١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: وَقَصَتْ بِرَجُلٍ مُحْرِمٍ نَاقَتُهُ فَقَتَلَتْهُ فَأُتِيَ

بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: اغْسِلُوهُ وَكَفِّنُوهُ وَلَا تُغَطُّوا

رَأْسَهُ وَلَا تُقَرِّبُوهُ طِيبًا فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يُهِلُّ

3241 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: İhramlı adamı devesi yere atıp boynunu kırarak öldürmüştü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona geldi, "Onu yıkayınız ve onu

kefenleyiniz, başını kapatmayınız, ona güzel koku sürmeyiniz çünkü o, tehlil okuyarak dirilecektir" buyurdu.[137]

İZAH

İhramlının başı kapatılmayacağı ve koku kullanmayacağından Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ihramlı olarak ölen bu zatın başının kapatılmamasını, kendisine koku sürülmemesini emretti.

[33]. Buharî, K. Cihad, Babu yüktebu li-l-müsafiri misle mâ kane, n. 70/4

[34]. Buharî, K, Cennet, Babu isbatı-l-hisabi, n. 2876; Müslim, K, Cennet, Babu isbatı-l-hisabi, n. 2876

[35]. Buharî, K. Cenâiz; Müslim, K. Libas; Tirmizî, K. Tefsir, n. 3079; Neseî, K. Cenâiz, n, 1901; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, n. 1523

[36]. Buharî, K. Merda, Babu ıyadati-l-müşrik, n. 152; K, Cenâiz, n. 118

[37]. Buharî, K. Menakib, Babu menakib-ı Câbir, n. 3850; Tirmizî, K. Menakib, Babu menakib-ı Câbir, n. 3850

[38]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu sevabı men âde meridan, n. 1442

[39]. Buharî, K. Meğazi, Babu merciı-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem mine-l-ahzabı, n. 143/4; Müslim, K. Cihad, Babu cevâzı kıtali men nekaza-l-ahde, n. 1969

[40]. Buharî, K. Tıb, Babu mâ yüzkerü fi-t-tâûn , n. 168/7; Müslim, K. Selam, Babu-t-tâûn, n. 2218

[41]. K. Merda, Babu vad'ıl-yedi ala-l-merîdı, n. 152/7

[42]. Buharî, K. Et'ime, Babu kavlihi teala (külû min tayyibati…) n. 87/7; K. Nikah, - K. Ahkam - K. Cihad - K. Tıb

[43]. Tirmizî, K. Tıb, n. 2084; Neseî

[44]. Buharî, K. Merdâ, Babu temenni-l-meridu-l-mevte, n. 156/7; Neseî, K. Cenâiz, n. 1821; İbn-i Mâce, K. Zühd, Babu zikri-l-mevti, n. 4265; Müslim, K. Fiten, n. 2680; Tirmizî, n. 971

[45]. Neseî, K. Cihad - K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ain-l-bükâi ala-l-meyyiti, n. 1837; İbn-i Mâce, K. Cihad, Babu mâ yürcâ fihis, şehade, n. 2803; Malik, K. Cenâiz; Müslim, K. İmaret, Babu beyani-ş-Şühedâ, n. 1914

[46]. Buharî, K. Meğazi, Babu gazveti-r-raci, n. 132/5; Neseî

[47]. Müslim, K. Cennet, Babu-l-emri bi husni-z-zanni billahi teâla, n. 2877; İbn-i Mâce, K. Zühd, Babu-t-tevekküli ve-l-yakîn, n. 4167

[48]. Müslim, K. Cenâiz, Babu mâ yukalu ınde-l-merîdi ve-l-meyyiti, n. 919; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu telkîni-l-meyyiti, n. 977; Neseî, K. Cenâiz, Babu kesrati zikri-l-mevti, n. 1826; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, N. 1447 - Babu fi-s-sabri ala-l-musibeti, n. 1598

[49]. Müslim, K. Cenâiz, Babu telkîni-l-mevtâ, n. 916; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî telkîni-l-meyyiti, n. 1445; Neseî, K. Cenâiz, B. Telkîni-l-meyyiti, n. 1827

[50]. Müslim, K. Cenâiz, Babu iğmadi-l-meyyiti ve-d-duai, n. 920; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu tağmidi-l-meyyiti, n. 1454

[51]. Neseî; Müslim, K. Cenâiz, Babu telkîni-l-mevtâ, n. 918

[52]. Buharî, K. Libas, Babu-l-bürûdi ve-l-hıbra, n. 190/7; Müslim, K. Cenâiz, Babu tesciyeti-l-meyyiti, n. 942

[53]. Neseî, K. Ameli-l-yevm; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu mâ yukalü inde-l-merîdi, n. 1448

[54]. Buharî, K. Meğazi - K. Cenâiz, Babu men celese inde-l-musibe, n. 104/2; Neseî, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ani-l-bükai ala-l-meyyiti, n. 1848; Müslim, K. Cenâiz, B. Teşdidi fi-n-niyahati, n. 935

[55]. Neseî, K. Cenâiz, Babu-n-na'yi, n. 1881

[56]. Buharî, K. Cenâiz, Babu ziyarati-l-kubur, 100/1; Müslim, K. Cenâiz, Babu-l-bukâi ala-l-meyyiti, n. 923; Tirmizî, K. Cenâiz, Babus-s-sabri fi-s-sadmeti-l-ûlâ, n. 987; Neseî, K. Cenâiz, Babu şakkı-l-cüyub, n. 1870; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-sabrı alal-musibeti, n. 1596

[57]. Buharî, K. Cenâiz, Babu yuazzebu-l-meyyitu, n. 100/2; Neseî, K. Cenâiz, n. 1869; Müslim, K. Cenâiz, n. 923; İbn-i Mâce, n. 1586

[58]. Buharî, K. Cenâiz, Babu mâ yünhâ ani-n-nevhî ve-l-bükai, n. 106/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu-t-teşdîdi fi-n-niyaha, n. 936; Neseî

[59]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-l-meyyiti yuazzebu bi bukâi ehlihî, n. 927; Neseî, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ani-l-bukâi ala-l-meyyiti, n. 1851

[60]. Neseî, K. Cenâiz, babu şakkı-l-cüyub, n. 1866

[61]. Tirmizî, n. 988; İbn-i Mâce, n. 1610

[62]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-ş-şühedai ve defnihim, n. 1515

[63]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu katlâ uhudin. n. 1016

[64]. Buharî, K. Cenâiz, Babu men yukaddemü fi-l-lahdi, n. 115/2; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu terki-s-salatî ala-ş-şehid, n. 1036; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-ş-şühedai, n. 1514

[65]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî gasli-l-meyyiti, n. 1460

[66]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu gasli-r-raculi imraetehû, n. 1464

[67]. Buharî, K. Cenâiz, Babu mâ yestehabbü en yağsile, n. 93/2; Müslim, K Cenâiz, n. 939; Tirmizî, n. 990; İbn-i Mâce, n. 1458; Neseî, K. Cenâiz, Babu gasli-l-meyyiti bi-l-mai ve-s-sidri, n. 1882

[68]. Buharî, n. 93/2; Müslim, n. 939; Neseî, n. 1884; İbn-i Mâce, n. 1459; Tirmizî, n. 990

[69]. Müslim, K. Cenâiz, Babu fî gasli-l-meyyiti

[70]. Buharî, Babu yübdeü bi meyaminil meyyiti, n. 94/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu gasli-l-meyyiti, n. 42; Tirmizî, n. 990; Neseî, n. 1885; İbn-i Mâce, n. 1459

[71]. Buharî, K. Cenâiz Babu yüc'alü-l-kafür fi, n. 94/2; Neseî, K. Cenâiz, Babu gasli-l-meyyiti eksera, n. 1889; Müslim, K. Cenâiz, Babu fî gasli-l-meyyiti, n. 39

[72]. Müslim, K. Cenâiz, Babu fî tahsini-l-kefen, n. 943; Neseî, K. Cenâiz, Babu-l-emri bi tahsini-l-kefen, n. 1896; Tirmizî, K. Cenâiz, n. 995; İbn-i Mâce, n. 1474

[73]. Buharî, K. Cenâiz, Babu-s-siyabi-l-beyzi li-l-kefen, n. 95/2; Müslim, K. Cenâiz, n. 941; Neseî, n. 1898; İbn-i Mâce, n. 1469; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu fî kefeni-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem n. 996

[74]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu fî kefeni-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 996; Neseî, K. Cenaz, Babu fî kefeni-n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 1900; İbn-i Mâce, n. 1469

[75]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî kefeni-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 1471

[76]. Buharî, K. Cenâiz, Babu izâ lem yecid kefenen, n. 98/2; Müslim, K. Cenâiz, n. 46; Neseî, n. 1904; Tirmizî, n. 3852

[77]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî mâ yustehabbu mine-l-kefeni, n. 1473

[78]. Müslim, K. Edeb, Babu isti'mali-l-miski, n. 2252; Tirmizî, n. 991, Neseî, n. 1906

[79]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu takbili-l-meyyit, n. 989; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, n. 2456

[80]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-d-defni bi-l-leyli, n. 1057

[81]. K. Cihad Babu-d-defni-l-katîli fî mak telihî, n. 1717; Neseî, K. Cenâiz, Babu en yudfene-ş-şehidu, n. 2006; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salâti ala-ş-şühedâi ve defnihim, n. 1516

[82]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-l-cenâzeti, n. 1028; İbn-i Mâce, n. 1490

[83]. K. Cenâiz, Babu ittibaı-n-nisai-l-cenâize, n. 98/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu nehyi-n-nisâi an ittibai-l-cenâizi, n. 928; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu ittibai-n-nisai-l-cenâize, n. 1577

[84]. Buharî, K. Cenâiz, Babu fazl-ı ittibai-l-cenâizi, n. 110/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu fazl-ı-s-salatı ala-l-cenâzeti, n. 945; Tirmizî, k. Cenâiz, n. 1040; İbn-i Mâce, Babu fî sevabı men salla ala cenâzetin, n. 1539

[85]. Müslim, K. Cenâiz, Babu fazlı-s-salatî ala-l-cenâzeti, n. 56

[86]. Müslim, n. 948; İbn-i Mâce, n. 1489; Tirmizî, n. 1029; Neseî, n. 1993

[87]. Buharî, K. Cenâiz, Babu men tebia cenâzeten fela, n. 107/2; Müslim, K. Cenâiz, n. 958; Tirmizî, K. Cenâiz, n. 1042; İbn-i Mâce, n. 1542

[88]. Buharî, n. 107/2; Müslim, n. 953; Tirmizî, n. 1043; Neseî, n. 1915-2000

[89]. Buharî, K. Cenâiz, Babu men kame li cenâzeti yahûdi, n. 107/2; Müslim, n. 960; Neseî, n. 1923

[90]. Müslim, K. Cenâiz, Babu neshi-l-kıyami li-l-cenâzeti, n. 962; Tirmizî, n. 1044; Neseî, n. 1924; İbn-i Mâce, n. 1544

[91]. Tirmizî, n. 1020; İbn-i Mâce, n. 1545

[92]. Müslim, K. Cenâiz, 89; Tirmizî, Cenâiz, Babu-r-ruhsati fi-r-rukubi 1013

[93]. Tirmizî, n. 1007; Neseî, n. 1946; İbn-i Mâce, n. 1482, K. Cenâiz, Babu mâ câe Fil-meşyi emâm-el-Cenâzeti

[94]. Tirmizî, n. 1031; Neseî, n. 1944; İbn-i Mâce, n. 1507, K. Cenâiz, Babu Mâ câe Fis-salâti ale’t-tıflı

[95]. Buharî, K. Cenâiz, Babu-s-sur'ait bi-l-cenâzeti 108/2; Müslim, K. Cenâiz Babu-l-isrâi bi-l-cenâti 944; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-l israi bi-l-cenâizi, 1015; Neseî; İbn-i Mâce, K. Cenâiz Babu-ş-şuhûdi-l-cenâizi, 1477

[96]. Neseî, K. Cenâiz, Babu-s-sur'ati bi-l-cenâzeti, 1913

[97]. Tirmizî, n. 1011; İbn-i Mâce, n. 1484

[98]. Müslim, K. Cenâiz, 978, Neseî, K. Cenâiz, Babu terki-s-salâtî ala men katele nefsehû, 1966; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu fî men katele nefsehû lem yusalli aleyhi, 1068; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala ehli-l-kıbleti, 1526

[99]. Müslim, 1694; Tirmizî - Neseî, K. Hudût, 4430-4431

[100]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-s-Salati ale-l-cenâzeti fi-l-mescidi, 973; Tirmizî, N. 1033; Neseî, n. 1969; İbn-i Mâce, n. 1518

[101]. Müslim, K. Cenâiz Babu-s-Salati ala-l-cenâzeti 101

[102]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz Babu-s-Salati al-l-cenâizi fî 1517

[103]. Müslim, K. Salat Babu-l-evkati-l-leti nühiyeani-s-salâti 825; Tirmizî, n, 1030; Neseî, k. Cenâiz, Babu-s-Salâti-l-leti nühiye an ıkbarı-l mevtâ, 2015; İbn-i Mâce, K. Cenâiz Babu-l-evkati-l-leti la 1519

[104]. Neseî, K. Cenâiz Babu ictimai sabiyyin ve-imraetin 1979

[105]. Tirmizî, K. Cenâiz Babu eyne yakûmü-l-imamı min 1034; İbn-i Mâce, K. Cenâiz Babu eyne yakûmü-l-imamı-min 1494

[106]. Buharî, K. Cenâiz Babu-s-salatî ala-n-nüfesai, 111/2; Müslim, K. Cenâiz Babu eyne yekûmu-l-imamû, 964; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu eyne yekûmu-l-imamu, 1035; Neseî, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-l-cenâzeti kaimen, 1978; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu eyne yekûmu-l-imamu iza salla ala-l-cenâze, 1493

[107]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-s-Salati ala-l-kabri, 954; Buharî, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-l-kabri, 112/2

[108]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-s-salâti ala-l-kabri, 957; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-t-tekbîri ala-l-cenâzeti, 1023; Neseî, K. Cenâiz, Babu adedi-t-tekbiri ala-l-cenâzeti, 1984; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî men kebbera hamsen, 1505

[109]. Buharî, K. Cenâiz, babu kıraeti fatihati-l-kitabi alâ, N. 112/2; Tirmizî, n. 1016; Neseî, n. 1989

[110]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-d-duai fi-s-salatî ala-l-cenâzeti, n. 1497

[111]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu mâ yekulü fi-s-salatî ala, n. 1024; Neseî, K. Cenâiz, Babu-d-duai, n. 1988

[112]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-d-duai fi-s-salâti ala-l-cenâizi, n. 1499

[113]. Buharî, K. Cenâiz, Babu-s-salâti ala-l-kabri ba'dema, n. 112/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu-s-salâti ala-l-kabri, n. 956; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-l-kabri, n. 1527

[114]. Buharî, K. Cenâiz, Babu-t-tekbiri ala-l-cenâzeti, n. 112/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu-t-tekbiri ala-l-cenâzeti, n. 951; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-t-tekbiri ala-l-cenâzeti, n. 1022; Neseî, K. Cenâiz, Babu-s-sufûfi ala-l-cenâzeti, n. 1973; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-n-necasi, n. 1534

[115]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi an kesri azmi-l-meyyiti, n. 1616

[116]. Müslim, K. Cenâiz, Babu fi-l-lahdi, n. 966; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu kavlihî "ellahdu lena…", n. 1045; Neseî, K. Cenâiz, babu-l-lahdi ve-ş-şakkı, n. 2011; İbn-i Mâce, k. Cenâiz, Babu fî istihbabı-l-lahdi, n. 1554

[117]. Neseî, K. Cenâiz, Babu-l-vukufi li-l-cenâizi, n. 2003; İbn-i Mâce, k. Cenâiz, babu-l-culûsi fi-l-mekabiri, n. 1548

[118]. Neseî, K. Taharet, Babu-l-gasli min mevarati-l-müşrik, n. 190-2008

[119]. Tirmizî, K. Cihad, Babu fî defni-ş-şühedai, n. 1713; Neseî, K. Cenâiz, Babu mâ yestehabbü min a'makı-l-kabri, n. 2012; İbn-i Mâ ce, K.

Cenâiz, Babu fî hufri-l-kabri, n. 1560

[120]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-l-emri bi tesviyeti-l-kabri, n. 969; Tirmizî, K. Cenâiz, n. 1049; Neseî, n. 2033

[121]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-l-emri bi tesviyeti-l-kabri, n. 968; Neseî, K. Cenâiz, Babu tesviyeti-l-kubûri, n. 2032

[122]. Buharî, K. Cenâiz, K. Alamati-n-Nübüvve - K. Meğazi, n. 3223 - 3224; Müslim, K. Fezail, Babu isbati havz-ı Neviyyina, n. 2296; Neseî, K. Cenâiz

[123]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi an tecsisi-l-kabri, n. 970; Neseî, K. Cenâiz, Babu-z-ziyadeti ala-l-kabri, n. 2029; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu kerahiyeti tecsisi-l-kuburi, n. 1052; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ani-l-binai al-l-kaburi, n. 1562

[124]. Neseî, K. Cenâiz, Babu-ziyadeti ala-l-kabri, n. 2029; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ani-l-binai ala-l-kaburi, n. 1563

[125]. Buharî, K. Salat; Müslim, k. Mesacid, Babu-n-nehyi an binai-l-mesâcidi ala-l-kaburi, n. 529; Neseî, K. Cenâiz, n. 2049

[126]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi anil cülusi, alel kabri, n. 971; Neseî, n. 2046; İbn-i mace, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi anil meysi alel kuburi, n 1566

[127]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi anil meşyi alel kuburi, n. 972; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi anil meşyi alel kuburi, n. 1050; Neseî

[128]. Neseî, n. 2050; İbn-i Mâce, n. 1568

[129]. Buharî, n. 2/113; Müslim, K. Cenneti, n. 2870; Neseî, K. Cenâiz, n. 209

[130]. Buharî, K. Cenâiz, Babu hel yühracul meyyiti minel kabri, n. 2/116; Neseî, K. Cenâiz, Babu ihracil meyyiti minel kabri, n. 223

[131]. Buharî, Babu-s-senai, n. 2/121; Neseî, n. 1934; Müslim, K. Cenâiz, n. 949; Tirmizî, n. 1058

[132]. Müslim, K. Cenâiz, Babu istizanin nebiyyi rabbehü n. 976; Neseî, K. Cenâiz, n. 2036; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu ziyareti kuburil müşrikin, n. 1572

[133]. Müslim, K. Cenâiz, Babu istizanin nebiyyi rabbehü, n. 977; Neseî, K. Cenâiz, n. 2034; Tirmizî, n. 1054

[134]. Tirmizî, K. Salat, Babu kerahiyeti en yettehize, n. 320; Neseî, Kitabu Cenâiz, n. 2045; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, n. 1575

[135]. Müslim, Kitabü-t-Tahare, n. 249; Neseî, İbn-i Mâce, Kitabu-z-Zühd, Babu zikril havzı, n. 1306

[136]. Müslim, Kitabül Hac, n. 1206; Neseî, Kitabu Menâsik, İbn-i Mâce, Kitabu Menâsik, Babul mühremi yemüt, n. 3084; Buharî, Kitabu Cenâiz, Babul kefeni fi sevbeyni, n. 2/96; Tirmizî, Kitabül Hac, Babul mühremi yemütü fî ihrami, n. 951

[137]. Buharî, K. Cenâiz, Babu keyfe yükeffenül muhrimü, n. 2/96; Müslim, K. Hac, Babu Cevazi gaslil mühremi, n. 1265; Neseî, K. Menâsik, Babu tahmîril muhremi, n. 2714

[33]. Buharî, K. Cihad, Babu yüktebu li-l-müsafiri misle mâ kane, n. 70/4

[34]. Buharî, K, Cennet, Babu isbatı-l-hisabi, n. 2876; Müslim, K, Cennet, Babu isbatı-l-hisabi, n. 2876

[35]. Buharî, K. Cenâiz; Müslim, K. Libas; Tirmizî, K. Tefsir, n. 3079; Neseî, K. Cenâiz, n, 1901; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, n. 1523

[36]. Buharî, K. Merda, Babu ıyadati-l-müşrik, n. 152; K, Cenâiz, n. 118

[37]. Buharî, K. Menakib, Babu menakib-ı Câbir, n. 3850; Tirmizî, K. Menakib, Babu menakib-ı Câbir, n. 3850

[38]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu sevabı men âde meridan, n. 1442

[39]. Buharî, K. Meğazi, Babu merciı-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem mine-l-ahzabı, n. 143/4; Müslim, K. Cihad, Babu cevâzı kıtali men nekaza-l-ahde, n. 1969

[40]. Buharî, K. Tıb, Babu mâ yüzkerü fi-t-tâûn , n. 168/7; Müslim, K. Selam, Babu-t-tâûn, n. 2218

[41]. K. Merda, Babu vad'ıl-yedi ala-l-merîdı, n. 152/7

[42]. Buharî, K. Et'ime, Babu kavlihi teala (külû min tayyibati…) n. 87/7; K. Nikah, - K. Ahkam - K. Cihad - K. Tıb

[43]. Tirmizî, K. Tıb, n. 2084; Neseî

[44]. Buharî, K. Merdâ, Babu temenni-l-meridu-l-mevte, n. 156/7; Neseî, K. Cenâiz, n. 1821; İbn-i Mâce, K. Zühd, Babu zikri-l-mevti, n. 4265; Müslim, K. Fiten, n. 2680; Tirmizî, n. 971

[45]. Neseî, K. Cihad - K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ain-l-bükâi ala-l-meyyiti, n. 1837; İbn-i Mâce, K. Cihad, Babu mâ yürcâ fihis, şehade, n. 2803; Malik, K. Cenâiz; Müslim, K. İmaret, Babu beyani-ş-Şühedâ, n. 1914

[46]. Buharî, K. Meğazi, Babu gazveti-r-raci, n. 132/5; Neseî

[47]. Müslim, K. Cennet, Babu-l-emri bi husni-z-zanni billahi teâla, n. 2877; İbn-i Mâce, K. Zühd, Babu-t-tevekküli ve-l-yakîn, n. 4167

[48]. Müslim, K. Cenâiz, Babu mâ yukalu ınde-l-merîdi ve-l-meyyiti, n. 919; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu telkîni-l-meyyiti, n. 977; Neseî, K. Cenâiz, Babu kesrati zikri-l-mevti, n. 1826; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, N. 1447 - Babu fi-s-sabri ala-l-musibeti, n. 1598

[49]. Müslim, K. Cenâiz, Babu telkîni-l-mevtâ, n. 916; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî telkîni-l-meyyiti, n. 1445; Neseî, K. Cenâiz, B. Telkîni-l-meyyiti, n. 1827

[50]. Müslim, K. Cenâiz, Babu iğmadi-l-meyyiti ve-d-duai, n. 920; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu tağmidi-l-meyyiti, n. 1454

[51]. Neseî; Müslim, K. Cenâiz, Babu telkîni-l-mevtâ, n. 918

[52]. Buharî, K. Libas, Babu-l-bürûdi ve-l-hıbra, n. 190/7; Müslim, K. Cenâiz, Babu tesciyeti-l-meyyiti, n. 942

[53]. Neseî, K. Ameli-l-yevm; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu mâ yukalü inde-l-merîdi, n. 1448

[54]. Buharî, K. Meğazi - K. Cenâiz, Babu men celese inde-l-musibe, n. 104/2; Neseî, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ani-l-bükai ala-l-meyyiti, n. 1848; Müslim, K. Cenâiz, B. Teşdidi fi-n-niyahati, n. 935

[55]. Neseî, K. Cenâiz, Babu-n-na'yi, n. 1881

[56]. Buharî, K. Cenâiz, Babu ziyarati-l-kubur, 100/1; Müslim, K. Cenâiz, Babu-l-bukâi ala-l-meyyiti, n. 923; Tirmizî, K. Cenâiz, Babus-s-sabri fi-s-sadmeti-l-ûlâ, n. 987; Neseî, K. Cenâiz, Babu şakkı-l-cüyub, n. 1870; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-sabrı alal-musibeti, n. 1596

[57]. Buharî, K. Cenâiz, Babu yuazzebu-l-meyyitu, n. 100/2; Neseî, K. Cenâiz, n. 1869; Müslim, K. Cenâiz, n. 923; İbn-i Mâce, n. 1586

[58]. Buharî, K. Cenâiz, Babu mâ yünhâ ani-n-nevhî ve-l-bükai, n. 106/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu-t-teşdîdi fi-n-niyaha, n. 936; Neseî

[59]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-l-meyyiti yuazzebu bi bukâi ehlihî, n. 927; Neseî, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ani-l-bukâi ala-l-meyyiti, n. 1851

[60]. Neseî, K. Cenâiz, babu şakkı-l-cüyub, n. 1866

[61]. Tirmizî, n. 988; İbn-i Mâce, n. 1610

[62]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-ş-şühedai ve defnihim, n. 1515

[63]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu katlâ uhudin. n. 1016

[64]. Buharî, K. Cenâiz, Babu men yukaddemü fi-l-lahdi, n. 115/2; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu terki-s-salatî ala-ş-şehid, n. 1036; İbn-i Mâce, K. Cenâiz,

Babu-s-salatî ala-ş-şühedai, n. 1514

[65]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî gasli-l-meyyiti, n. 1460

[66]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu gasli-r-raculi imraetehû, n. 1464

[67]. Buharî, K. Cenâiz, Babu mâ yestehabbü en yağsile, n. 93/2; Müslim, K Cenâiz, n. 939; Tirmizî, n. 990; İbn-i Mâce, n. 1458; Neseî, K. Cenâiz, Babu gasli-l-meyyiti bi-l-mai ve-s-sidri, n. 1882

[68]. Buharî, n. 93/2; Müslim, n. 939; Neseî, n. 1884; İbn-i Mâce, n. 1459; Tirmizî, n. 990

[69]. Müslim, K. Cenâiz, Babu fî gasli-l-meyyiti

[70]. Buharî, Babu yübdeü bi meyaminil meyyiti, n. 94/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu gasli-l-meyyiti, n. 42; Tirmizî, n. 990; Neseî, n. 1885; İbn-i Mâce, n. 1459

[71]. Buharî, K. Cenâiz Babu yüc'alü-l-kafür fi, n. 94/2; Neseî, K. Cenâiz, Babu gasli-l-meyyiti eksera, n. 1889; Müslim, K. Cenâiz, Babu fî gasli-l-meyyiti, n. 39

[72]. Müslim, K. Cenâiz, Babu fî tahsini-l-kefen, n. 943; Neseî, K. Cenâiz, Babu-l-emri bi tahsini-l-kefen, n. 1896; Tirmizî, K. Cenâiz, n. 995; İbn-i Mâce, n. 1474

[73]. Buharî, K. Cenâiz, Babu-s-siyabi-l-beyzi li-l-kefen, n. 95/2; Müslim, K. Cenâiz, n. 941; Neseî, n. 1898; İbn-i Mâce, n. 1469; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu fî kefeni-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem n. 996

[74]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu fî kefeni-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 996; Neseî, K. Cenaz, Babu fî kefeni-n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 1900; İbn-i Mâce, n. 1469

[75]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî kefeni-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 1471

[76]. Buharî, K. Cenâiz, Babu izâ lem yecid kefenen, n. 98/2; Müslim, K. Cenâiz, n. 46; Neseî, n. 1904; Tirmizî, n. 3852

[77]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî mâ yustehabbu mine-l-kefeni, n. 1473

[78]. Müslim, K. Edeb, Babu isti'mali-l-miski, n. 2252; Tirmizî, n. 991, Neseî, n. 1906

[79]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu takbili-l-meyyit, n. 989; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, n. 2456

[80]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-d-defni bi-l-leyli, n. 1057

[81]. K. Cihad Babu-d-defni-l-katîli fî mak telihî, n. 1717; Neseî, K. Cenâiz, Babu en yudfene-ş-şehidu, n. 2006; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salâti ala-ş-şühedâi ve defnihim, n. 1516

[82]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-l-cenâzeti, n. 1028; İbn-i Mâce, n. 1490

[83]. K. Cenâiz, Babu ittibaı-n-nisai-l-cenâize, n. 98/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu nehyi-n-nisâi an ittibai-l-cenâizi, n. 928; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu ittibai-n-nisai-l-cenâize, n. 1577

[84]. Buharî, K. Cenâiz, Babu fazl-ı ittibai-l-cenâizi, n. 110/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu fazl-ı-s-salatı ala-l-cenâzeti, n. 945; Tirmizî, k. Cenâiz, n. 1040; İbn-i Mâce, Babu fî sevabı men salla ala cenâzetin, n. 1539

[85]. Müslim, K. Cenâiz, Babu fazlı-s-salatî ala-l-cenâzeti, n. 56

[86]. Müslim, n. 948; İbn-i Mâce, n. 1489; Tirmizî, n. 1029; Neseî, n. 1993

[87]. Buharî, K. Cenâiz, Babu men tebia cenâzeten fela, n. 107/2; Müslim, K. Cenâiz, n. 958; Tirmizî, K. Cenâiz, n. 1042; İbn-i Mâce, n. 1542

[88]. Buharî, n. 107/2; Müslim, n. 953; Tirmizî, n. 1043; Neseî, n. 1915-2000

[89]. Buharî, K. Cenâiz, Babu men kame li cenâzeti yahûdi, n. 107/2; Müslim, n. 960; Neseî, n. 1923

[90]. Müslim, K. Cenâiz, Babu neshi-l-kıyami li-l-cenâzeti, n. 962; Tirmizî, n. 1044; Neseî, n. 1924; İbn-i Mâce, n. 1544

[91]. Tirmizî, n. 1020; İbn-i Mâce, n. 1545

[92]. Müslim, K. Cenâiz, 89; Tirmizî, Cenâiz, Babu-r-ruhsati fi-r-rukubi 1013

[93]. Tirmizî, n. 1007; Neseî, n. 1946; İbn-i Mâce, n. 1482, K. Cenâiz, Babu mâ câe Fil-meşyi emâm-el-Cenâzeti

[94]. Tirmizî, n. 1031; Neseî, n. 1944; İbn-i Mâce, n. 1507, K. Cenâiz, Babu Mâ câe Fis-salâti ale't-tıflı

[95]. Buharî, K. Cenâiz, Babu-s-sur'ait bi-l-cenâzeti 108/2; Müslim, K. Cenâiz Babu-l-isrâi bi-l-cenâti 944; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-l israi bi-l-cenâizi, 1015; Neseî; İbn-i Mâce, K. Cenâiz Babu-ş-şuhûdi-l-cenâizi, 1477

[96]. Neseî, K. Cenâiz, Babu-s-sur'ati bi-l-cenâzeti, 1913

[97]. Tirmizî, n. 1011; İbn-i Mâce, n. 1484

[98]. Müslim, K. Cenâiz, 978, Neseî, K. Cenâiz, Babu terki-s-salâtî ala men katele nefsehû, 1966; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu fî men katele nefsehû lem yusalli aleyhi, 1068; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala ehli-l-kıbleti, 1526

[99]. Müslim, 1694; Tirmizî - Neseî, K. Hudût, 4430-4431

[100]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-s-Salati ale-l-cenâzeti fi-l-mescidi, 973; Tirmizî, N. 1033; Neseî, n. 1969; İbn-i Mâce, n. 1518

[101]. Müslim, K. Cenâiz Babu-s-Salati ala-l-cenâzeti 101

[102]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz Babu-s-Salati al-l-cenâizi fî 1517

[103]. Müslim, K. Salat Babu-l-evkati-l-leti nühiyeani-s-salâti 825; Tirmizî, n, 1030; Neseî, k. Cenâiz, Babu-s-Salâti-l-leti nühiye an ıkbarı-l mevtâ, 2015; İbn-i Mâce, K. Cenâiz Babu-l-evkati-l-leti la 1519

[104]. Neseî, K. Cenâiz Babu ictimai sabiyyin ve-imraetin 1979

[105]. Tirmizî, K. Cenâiz Babu eyne yakûmü-l-imamı min 1034; İbn-i Mâce, K. Cenâiz Babu eyne yakûmü-l-imamı-min 1494

[106]. Buharî, K. Cenâiz Babu-s-salatî ala-n-nüfesai, 111/2; Müslim, K. Cenâiz Babu eyne yekûmu-l-imamû, 964; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu eyne yekûmu-l-imamu, 1035; Neseî, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-l-cenâzeti kaimen, 1978; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu eyne yekûmu-l-imamu iza salla ala-l-cenâze, 1493

[107]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-s-Salati ala-l-kabri, 954; Buharî, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-l-kabri, 112/2

[108]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-s-salâti ala-l-kabri, 957; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-t-tekbîri ala-l-cenâzeti, 1023; Neseî, K. Cenâiz, Babu adedi-t-tekbiri ala-l-cenâzeti, 1984; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu fî men kebbera hamsen, 1505

[109]. Buharî, K. Cenâiz, babu kıraeti fatihati-l-kitabi alâ, N. 112/2; Tirmizî, n. 1016; Neseî, n. 1989

[110]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-d-duai fi-s-salatî ala-l-cenâzeti, n. 1497

[111]. Tirmizî, K. Cenâiz, Babu mâ yekulü fi-s-salatî ala, n. 1024; Neseî, K. Cenâiz, Babu-d-duai, n. 1988

[112]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-d-duai fi-s-salâti ala-l-cenâizi, n. 1499

[113]. Buharî, K. Cenâiz, Babu-s-salâti ala-l-kabri ba'dema, n. 112/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu-s-salâti ala-l-kabri, n. 956; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-l-kabri, n. 1527

[114]. Buharî, K. Cenâiz, Babu-t-tekbiri ala-l-cenâzeti, n. 112/2; Müslim, K. Cenâiz, Babu-t-tekbiri ala-l-cenâzeti, n. 951; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-t-

tekbiri ala-l-cenâzeti, n. 1022; Neseî, K. Cenâiz, Babu-s-sufûfi ala-l-cenâzeti, n. 1973; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-s-salatî ala-n-necasi, n. 1534

[115]. İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi an kesri azmi-l-meyyiti, n. 1616

[116]. Müslim, K. Cenâiz, Babu fi-l-lahdi, n. 966; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu kavlihî "ellahdu lena…", n. 1045; Neseî, K. Cenâiz, babu-l-lahdi ve-ş-şakkı, n. 2011; İbn-i Mâce, k. Cenâiz, Babu fî istihbabı-l-lahdi, n. 1554

[117]. Neseî, K. Cenâiz, Babu-l-vukufi li-l-cenâizi, n. 2003; İbn-i Mâce, k. Cenâiz, babu-l-culûsi fi-l-mekabiri, n. 1548

[118]. Neseî, K. Taharet, Babu-l-gasli min mevarati-l-müşrik, n. 190-2008

[119]. Tirmizî, K. Cihad, Babu fî defni-ş-şühedai, n. 1713; Neseî, K. Cenâiz, Babu mâ yestehabbü min a'makı-l-kabri, n. 2012; İbn-i Mâ ce, K. Cenâiz, Babu fî hufri-l-kabri, n. 1560

[120]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-l-emri bi tesviyeti-l-kabri, n. 969; Tirmizî, K. Cenâiz, n. 1049; Neseî, n. 2033

[121]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-l-emri bi tesviyeti-l-kabri, n. 968; Neseî, K. Cenâiz, Babu tesviyeti-l-kubûri, n. 2032

[122]. Buharî, K. Cenâiz, K. Alamati-n-Nübüvve - K. Meğazi, n. 3223 - 3224; Müslim, K. Fezail, Babu isbati havz-ı Neviyyina, n. 2296; Neseî, K. Cenâiz

[123]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi an tecsisi-l-kabri, n. 970; Neseî, K. Cenâiz, Babu-z-ziyadeti ala-l-kabri, n. 2029; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu kerahiyeti tecsisi-l-kuburi, n. 1052; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ani-l-binai al-l-kaburi, n. 1562

[124]. Neseî, K. Cenâiz, Babu-ziyadeti ala-l-kabri, n. 2029; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi ani-l-binai ala-l-kaburi, n. 1563

[125]. Buharî, K. Salat; Müslim, k. Mesacid, Babu-n-nehyi an binai-l-mesâcidi ala-l-kaburi, n. 529; Neseî, K. Cenâiz, n. 2049

[126]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi anil cülusi, alel kabri, n. 971; Neseî, n. 2046; İbn-i mace, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi anil meysi alel kuburi, n 1566

[127]. Müslim, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi anil meşyi alel kuburi, n. 972; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-n-nehyi anil meşyi alel kuburi, n. 1050; Neseî

[128]. Neseî, n. 2050; İbn-i Mâce, n. 1568

[129]. Buharî, n. 2/113; Müslim, K. Cenneti, n. 2870; Neseî, K. Cenâiz, n. 209

[130]. Buharî, K. Cenâiz, Babu hel yühracul meyyiti minel kabri, n. 2/116; Neseî, K. Cenâiz, Babu ihracil meyyiti minel kabri, n. 223

[131]. Buharî, Babu-s-senai, n. 2/121; Neseî, n. 1934; Müslim, K. Cenâiz, n. 949; Tirmizî, n. 1058

[132]. Müslim, K. Cenâiz, Babu istizanin nebiyyi rabbehü n. 976; Neseî, K. Cenâiz, n. 2036; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, Babu ziyareti kuburil müşrikin, n. 1572

[133]. Müslim, K. Cenâiz, Babu istizanin nebiyyi rabbehü, n. 977; Neseî, K. Cenâiz, n. 2034; Tirmizî, n. 1054

[134]. Tirmizî, K. Salat, Babu kerahiyeti en yettehize, n. 320; Neseî, Kitabu Cenâiz, n. 2045; İbn-i Mâce, K. Cenâiz, n. 1575

[135]. Müslim, Kitabü-t-Tahare, n. 249; Neseî, İbn-i Mâce, Kitabu-z-Zühd, Babu zikril havzı, n. 1306

[136]. Müslim, Kitabül Hac, n. 1206; Neseî, Kitabu Menâsik, İbn-i Mâce, Kitabu Menâsik, Babul mühremi yemüt, n. 3084; Buharî, Kitabu Cenâiz, Babul kefeni fi sevbeyni, n. 2/96; Tirmizî, Kitabül Hac, Babul mühremi yemütü fî ihrami, n. 951

[137]. Buharî, K. Cenâiz, Babu keyfe yükeffenül muhrimü, n. 2/96; Müslim, K. Hac, Babu Cevazi gaslil mühremi, n. 1265; Neseî, K. Menâsik, Babu tahmîril muhrimi, n. 2714

Bir ve birkaç kere Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim. "Kul salih bir amel işlemeye devam eder. Onu hastalık veya yolculuk bu ibadetten alıkoyarsa sıhhatli ve evinde iken yaptığı gibi salih amelinin sevabı kendisine yazılır" buyurdu.[33]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "O, arzdır ey Aişe. Kimin hesabında münaşaka olunursa azap olunur" buyurdu.[34]

Ey Allah'ın Rasûlü, Abdullah bin Übey öldü. Gömleğini bana ver, babamı gömleğinle kefenleyeyim, dedi.[35]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gömleğini çıkardı. Onu Abdullah'ın oğluna verdi.[36]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (hastalandığım zaman), katır ve ata binmediği halde (yaya olarak) beni ziyaret ederdi.[37]

Ebû Dâvud dedi: Bu hadisi Mansur, Hakem'den naklen Şu'be'nin rivâyet ettiği gibi rivâyet etti.[38]

Hendek savaşı günü Sa'd bin Muaz bir kimsenin attığı ok ile kol damarından isabet alınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu daha yakından ziyaret edebilmek için mescitte onun üstüne bir çadır kurdurdu.[39]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim demiştir: "Bir yerde tâûn bulunduğunu işittiğiniz vakit oraya girmeyiniz, sizin bulunduğunuz yerde vukûa gelirse ondan kaçarak o yerden çıkmayınız."[40]

Mekke'de rahatsız olmuştum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem beni ziyarete geldi, elini alnıma koydu, sonra göğsümü ve karnımı sıvadı ve sonra şöyle buyurdu: "Ey Allah'ım Sa'd'e şifâ ver. Onun hicretini tamamla."[41]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Aç olanı doyurun, hastayı ziyaret edin, esiri azad edin.” Râvîlerden Süfyan şöyle dedi: Ani, esir demektir.[42]

3106 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan: Onun da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivâyetine göre şöyle buyurdu: Her kim eceli gelmedik bir hastayı ziyaret eder onun yanında iken yedi kere “Arş-ı Azim’in Rabbi yüce olan Allah’tan sana şifâ vermesini isterim, derse Allah o hastayı o hastalıktan kurtarır.”[43]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biriniz ölümü temennî etmesin.” Râvi bir önce geçen hadisin mislini zikretti.[44]

7 - Hamile olarak ölen kadın şehittir” buyurdu.[45]

Ebû Dâvud dedi: Şu kıssayı Şuayb bin Ebû Hamza, Zührî’den rivâyet etti de dedi ki: Bana Ubeydullah bin Iyaz haber verdi. Ona da Haris’in kızı haber vermiş, onlar Hubeyb’in ölümüne karar verdikleri vakit Hubeyb emanet ustura istemiş o da vermiştir.[46]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ölümünden üç gün önce şöyle dediğini işittim demiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Sizden biriniz Allah’a hüsnü zan etmekten başka bir halde ölmesin” buyurdu.[47]

Ümmü Seleme dedi ki: “Allah Ebû Seleme’nin ölümünün arkasından bana (salih koca olarak) Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’i ihsan etti.”[48]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ölmek üzere olanlarınıza (Allah’tan başka ilah yoktur) sözünü telkin ediniz.”[49]

Ebû Dâvud dedi: Ölünün gözlerini kapatmak ruh bedenden çıktıktan sonra yapılır. Muhammed bin Muhammed bin Numan el-Mukri’nin şöyle dediğini işittim. Çok ibadetkâr bir zât olan Ebû Meysere’den dinledim. Ölürken bir muallim olan Cafer’in gözlerini kapatmıştım. Kendisi ibadetine düşkün bir zât idi. Öldüğü gece onu rüyamda gördüm; “aleyhimde yaptığın şeylerin en ağırı, ben ölmeden gözlerimi yumdurman oldu” dedi.[50]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Sizden birinize ölüm musîbeti geldiği vakit, “Biz Allah içiniz ve yine O’na döneceğiz.” (Bakara, 156) Ey Allah’ım, musîbetime senden sevap ümit ederim, bu musîbet karşılığında bana ecir ver, bu musîbeti benim için ondan daha hayırlısına tebdil eyle desin” buyurdu.[51]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, vefat ettiğinde desenli, Yemen dokuması bir kumaş ile örtülmüştür.[52]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Ölüleriniz üzerine yasin okuyun” buyurdu.[53]

Zeyd bin Harise, Caferi (Tayyar) Abdullah bin Ravaha (Mu’te’de) şehit edildikleri vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, mescitte oturdu. Üzüntüsü yüzünden anlaşılıyordu. (Yahya bin Saîd) hadisin devamını zikretti.[54]

– “Eğer onlarla kabre kadar gitmiş olsaydın” diye bu mevzuda şiddet ifade eden sözler zikretti. Râvî, Rabia’ya, “Küda nedir?” dedim. “Zannıma göre kabirler demektir” dedi.[55]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ölmüş çocuğuna ağlayan bir kadının yanına geldi ve ona, “Allah’tan kork, sabret” buyurdu. Kadın, “Sen benim başıma gelen musîbete ehemmiyet vermiyorsun” dedi. Bunun üzerine kadına sana sabret diyen zat, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’dir denildi. Kadın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in evine geldi, kapısında (padişahlarda olduğu gibi) nöbetçiler bulmadı. “Ey Allah’ın Rسûlü ben seni bilmemiştim” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Sabır felâketin ilk darbesinde olmalıdır, veya darbenin başında” buyurdu. [56]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “O bir rahmettir. Allah onu dilediği kullarının kalplerine koymuştur. Gerçekten Allah kullarından merhametli olanlara merhamet eder” buyurdu.[57]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizi ölüm karşısında yüksek sesle ağlamaktan nehyetmiştir.[58]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Gerçekten ölüye, ehlinin onun üzerine ağlaması sebebiyle azap olunur” buyurdu. Bu hadis Hz. Aişe’ye hatırlatıldı. Aişe radıyallahu anha râvi İbn-i Ömer’i kast ederek, rivâyetinde sehv etmiştir. Gerçekten Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir kabre uğradı. “Bu kabrin sahibi azap olunuyor. Ehl-i de onun üzerine ağlıyorlar” buyurdu. Sonra Aişe radıyallahu anha, “Hiçbir günahkâr başkasının günahını çekmez” (Necm, 38) ayetini okudu. Ebû Muaviye’den gelen rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir Yahudinin kabrine uğradı denilmektedir.[59]

Kadın dedi ki; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Felâket anında saçını yolan, bağırıp çağıran, yaka yırtan bizden değildir” buyurdu.[60]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Cafer’in ailesine yemek hazırlayın, çünkü onlara kendilerini yemek yapmaktan alıkoyacak felâket geldi” buyurdu.[61]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Uhud şehitlerinin sırtlarında bulunan demir ve deriden yapılmış malzemelerinin soyulmasını, elbiseleri ve kanları ile defnedilmelerini emretti.[62]

Kuteybe bin Saîd rivâyetinde şunu ziyade etti. Sonra bir kabirde defnolunuyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Hangisi daha çok Kur’an biliyor” diye soruyor ve onu kıbleye doğru önce geçiriyordu.”[63]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Uhud şehitlerinden iki kişiyi (bir kabirde) cem eder. “Hangisi daha çok Kur’an ayeti bilirdi” diye sorardı. İkiden birine işaret edildiği vakit lahitte onu öne alırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Ben onlar üzerine kıyamet günü de şahidim” buyurdu. Şehitlerin yıkanmadan kanları ile defnolunmalarını emretti.[64]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Uyluğunu açma, sakın ölü ve diri hiçbir kimsenin uyluğuna da bakma” buyurdu.[65]

Ashab-ı Kirâm Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in (cenâzesini) yıkamak istedikleri zaman “vallahi diğer ölülerimizi soyduğumuz gibi

Rasûlullah'ın elbiselerini de soysak mı, yoksa onu elbiseleri üzerinde iken yıkasak mı bilmiyoruz, diye konuşmaya başladılar. İhtilafa düştüklerinde Allah üzerlerine uyku verdi, içlerinden çenesi göğsüne sarkmayan (uyumayan) hiçbir kimse kalmadı. Sonra kim olduğunu bilmedikleri bir konuşmacı evin bir bucağından onlara şöyle konuştu: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i elbisesi üzerinde olduğu halde yıkayın. Kalktılar, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i gömleği üzerinde olduğu halde suyu gömleğin üzerine dökerek yıkadılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i elleri yerine, gömlekle ovuşturuyorlardı. Aişe radıyallahu anhâ diyor ki; sonra hatırıma gelen önceden hatırıma gelseydi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i ancak hanımları yıkardı.[66]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı (Zeynep) vefat ettiği zaman yanımıza girdi ve: "Zeynep'i üç kere veya beş kere eğer lüzum görürseniz bundan daha çok yıkayın, yıkarken su ve sidir kullanın. En sonunda kâfur koyun veya kâfurdan bir şeyi koyun. Yıkamayı bitirdiğinizde beni sesleyiniz" buyurdu. Biz Zeynep'i yıkamayı bitirdiğimizde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i çağırdık bize peştamalını verdi. "Zeynep'in bedenine bunu sarın" buyurdu.[67]

(Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı vefat ettiği vakit) saçını taradık ve üç örgü yaptık.[68]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kızının saçlarını üç örgü yaptık. Bir bölüğünü arkasına iki bölüğünü de başının yanlarına attık.[69]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kızının cenâzesinin yıkanmasında onlara, "Siz kızımı yıkamaya sağından ve abdest uzuvlarından başlayın" buyurdu.[70]

3146 - Ümmü Atiyye'den bir önce geçen şu hadisin benzeri rivâyet olundu. Bu rivâyette "Eğer lüzum görürseniz, yedi veya daha çok yıkayınız" cümlesini ziyade etti.[71]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün hutbe okudu, ashabından vefat edip, yetersiz bir kefene sarılarak (üzerine namaz da kılınmadan) gece defnedilen bir zatı zikretti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, insan

buna mecbur kalmadıkça ölü üzerine namaz kılmadan gece defnetmekten azarlayıp ve men etti. “Sizden biriniz mü’min kardeşini kefenlediğinde kefenini güzel yapsın” buyurdu.[72]

Erkekler için kefende sünnet olan üç parça olmasıdır. Bunlar; kamis, izar ve bağıdır. (Lifafe) Kadınlarda bunlarla beraber başörtüsü ve göğüs bağıdır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kefeni üç parça idi. Fakat üçüncü parça kamis değildi. İmam Şafiî, Hz. Aişe’nin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kefeni içerisinde kamis ve sarığı yoktu sözünü, kefende, kamis ve sarık şart değildir. Kefenin üç parça olması esastır, diye anlamıştır. İmam Malik hazretleri kâmisle sarık kefenden sayılmamaktadır. Bu üç parça kamis ve sarıktan fazla idi diye anlamıştır. Ona göre kamis ve sarık müstehaptır.[73]

Aişe radıyallahu anha, evet hıbra kumaşı getirildi fakat ashap onu reddettiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i onunla kefenlemediler dedi.[74]

Ebû Dâvud dedi: Osman, rivâyetinde kırmızı bir hülle ve içinde vefat ettiği gömleği olmak üzere üç parçada kefenledi, dedi.[75]

Mus’ab bin Ümeyr Uhud savaşında şehit edilmişti. (Üzerinde) çizgili bir kaftandan başka bir şey yoktu. Onu başına örtsek ayağı, ayağına örtsek başı açılıyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Bu pardösü ile başını örtün. Ayağına da biraz izhır (otu) koyunuz” buyurdu.[76]

3156 - Ubade bin Sâmit radıyallahu anh’dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivâyet olunduğuna göre şöyle buyurmuştur: “Kefenin hayırlısı hulle, izar ve kamistir. Kurbanın en hayırlısı boynuzlu koçtur.”[77]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Kokularınızın en güzeli misktir” buyurdu.[78]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ölmüş olan Osman bin Maz’ûn’u öpüyordu, hatta Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in göz yaşlarının aktığını gördüm.[79]

Şöyle buyuruyordu: “Arkadaşınızı bana verin de (onu kabre koyayım).” Rasûlullah’ın kabre koymak istediği adam ise yüksek sesle (Kur’an okumak) zikir yapmakla tanınan adamdır.[80]

Uhud savaşı günü defnetmek üzere ölüleri taşıyorduk. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in çağrıcısı bize geldi ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ölüleri yattıkları yere defnetmenizi emrediyor, dedi. Biz de ölüleri eski yerlerine iade ettik.[81]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Her hangi bir Müslim ki ölür ve onun üzerine Müslümanlardan üç saf cemaat namaz kılarsa ona (cennet) vacip olur” buyurdu. Bu hadis dolayısıyla Malik bin Hübeyre cenâzenin cemaati az olduğu vakit onları üç safa bölerdi.[82]

Cenâzeyi takip etmekten nehy olunduk. Ancak bu husus üzerimize kesin bir şekilde haram kılınmadı.[83]

Bir kimse cenâzeyi takip eder de cenâze üzerine namaz kılarsa onun için bir kırat sevap vardır. Kim cenâzeye onu defnedene kadar tabi olursa, onun için iki kırat sevap vardır. Bu kıratlardan en küçüğü Uhud dağı kadardır veya onlardan biri Uhud kadardır buyurdu.[84]

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işitmiş: “Bir kimse cenâzenin evinden cenâze ile beraber çıkar ve üzerine cenâze namazı kılarsa” diye bir önce geçen Süfyan’ın hadisinin manasını zikretti. İbn-i Ömer, hazreti Aişe’ye bu konuda haber göndermişti. Aişe radıyallahu anha, “Ebû Hüreyre doğru söyledi” dedi.[85]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Herhangi bir Müslüman ölür, cenâzesine Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayan kırk kişi namaz kılarsa muhakkak onların şefaati onun için kabul olunur” buyurdu.[86]

3172 - Âmir bin Rabia’dan, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’e varan bir rivâyette, “Bir cenâzeyi gördüğünüz vakit onun için ayağa kalkınız. Sizi (geçip) arkada bırakana veya yere konana kadar (ayakta durunuz)” buyurdu.[87]

Ebû Davud dedi ki: Süfyan, Ebû Muaviye'den daha güçlü bir hafızaya sahiptir.[88]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Gerçekten ölüm korkunç bir hadisedir. Bir cenâze gördüğünüz vakit ayağa kalkın" buyurdu.[89]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (önce) cenâzelere ayağa kalktı sonra (ayağa kalkmaktan vazgeçip) oturdu.[90]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem cenâzeler lahde konana kadar ayağa kalkardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir Yahudi Haham rastgeldi ve biz de böyle yaparız dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem oturdu ve, "Oturunuz (Yahudilere) muhalefet ediniz" buyurdu.[91]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, İbn-i Dahdah'ın cenâze namazını kıldırmıştı. Biz de orada bulunduk. Sonra bir at getirildi, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (ona hemen binmedi) bininceye kadar at bekletildi. Nihayet dönüşte ona bindi ve atı şaha kaldırmaya başladı. Biz de etrafında koşuyorduk.[92]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i, Ebû Bekir'i ve Ömer'i cenâzenin önünde yürürlerken gördüm.[93]

"Vasıtaya binen cenâzenin arkasında, yaya olanlarsa önünde, arkasında, sağında ve solunda cenâzeye yakın yerde yürürler. Düşük üzerine namaz kılınır, anne ve babası için de mağfiret ve rahmetle dua edilir" buyurdu.[94]

"Cenâzeyi süratli götürün, eğer salih ise önünde hayır vardır onu hayra eriştirmiş olursunuz. Eğer cenâze böyle salih bir kişi değilse, şer bir kişidir, (definde acele etmekle) onu omuzlarınızdan atmış olursunuz" buyurdu.[95]

3183 - Uyeyne'den, bir önce geçen şu hadis rivâyet olundu da bu rivâyette Halid bin Haris ve İsa bin Yunus (bu olay) Abdurrahman bin Semure'nin cenâzesinde idi, dediler. Uyeyne'nin babası Abdurrahman şöyle dedi: Ebû Bekir kamçıyı uzatarak katırını onlar üzerine sürdü.[96]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e cenâze ile beraber yürümekten sorduk. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Koşudan biraz yavaş yürünür. Eğer hayırlı ise, hayra acele yetişmiş olur. Eğer hayırlı değilse Allah'ın rahmetinden uzaklık ateş ehline olsun, cenâzenin arkasından gidilir. Cenâzenin önünden giden onunla beraber bulunmuş olmaz."[97]

Câbir dedi ki; adam (geri) döndü. Fakat yine o kimse feryat edildiğini gördü. Tekrar adam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve (komşum) öldü dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "O, ölmedi" buyurdu. Adam yine geri döndü. Fakat yine o kimsenin hakkında feryat edildiğini gördü. Hastanın hanımı komşusuna Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e git, kocamın öldüğünü ona haber ver dedi. Adam şöyle dedi. Ey Allah'ım bu kadının kocasına lanet et. Câbir dedi ki: Sonra bu adam gitti, o kimseyi yanındaki mızrak demiri ile kendisini öldürmüş halde gördü ve hemen Peygamber'e varıp onun öldüğünü kendisine bildirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Öldüğünü sana kim bildirdi" buyurdu. Yanında bulunan mızrak demiriyle kendisini kestiğini gördüm, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Bu takdirde ben onun üzerine cenâze namazı kılmam" buyurdu.[98]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Zina ettiğini itiraf edip recm olunan) Maız bin Malik üzerine cenâze namazı kılmadı. Ancak onun üzerine cenâze namazı kılmaktan nehy etmedi.[99]

Allah'a yemin olsun, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Süheyl bin Beyzâ üzerine cenâze namazını ancak camide kıldı.[100]

Yemin olsun Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Beyzâ'nın iki oğlu Süheyl ile kardeşi üzerine cenâze namazını mescitte kıldırdı.[101]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Kim mescitte bir cenâze üzerine namaz kılarsa ona bir günah yoktur" buyurdu.[102]

3 - Güneş batmak üzere batıya kaydığı vakit, batana kadar veya Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibi.[103]

3193 - el-Haris bin Nevfel'in azatlı kölesi Ammar'ın haber verdiğine göre; kendisi Ümmü Gülsüm'le, Ümmü Gülsüm'ün oğlunun cenâzesinde hazır bulunmuş, çocuk imam tarafına konmuştu, ben bu uygulamayı yadırgadım. Cemaat içinde İbn-i Abbas, Ebû Saîd el-Hudrî, Ebû Katade, Ebû Hüreyre de vardı. Onlar sünnet olan budur, dediler.[104]

Ebû Galip dedi: Hazreti Enes'in cenâze namazında kadının belden aşağısına durarak yaptığı hareketten sordum. Bana şöyle haber verdiler. O, şundan dolayı idi. Kadının üzerine örtülen sanduka yoktu. İmam kadını cemaatin gözünden korumak için aşağı tarafı hizasında durdu.[105]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in arkasında nifas halinde ölen bir kadın üzerine namaz kıldık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun namazını kıldırırken tam ortası hizasında durdu.[106]

Ebâ İshak: Şa'bî'ye bunu sana kim haber verdi, dedim. Şa'bî: "Güvenilir birisi (yani o anda) orada bulunan Abdullah bin Abbas" dedi.[107]

Zeyd bin Erkam cenâzelerimiz üzerine namaz kıldırırken dört tekbir alırdı. Bir cenâzeye beş kere tekbir aldı. Kendisine "niçin beş tekbir aldığını" sordum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Bu kadar tekbir alırdı" dedi.[108]

İbni Abbas'la birlikte bir cenâze üzerine namaz kıldım. İbn-i Abbas fatihayı okudu ve "Cenâze namazında fatiha okumak sünnettir" dedi.[109]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim: "Ölü üzerine namaz kıldığınız vakit onun için ihlasla dua edin."[110]

"Ey Allahım dirilerimizi, ölülerimizi, küçüklerimizi, Büyûklerimizi, erkeklerimizi ve kadınlarımızı hazır olanlarımızı burada bulunmayanlarımızı mağfiret eyle. Ey Allah'ım bizden kimi hayatta kıldın ise onu iman üzerine hayatta kıl. Bizden kimi vefat ettirdi isen İslam üzerine vefat ettir. Ey Allah bizi ecrinden mahrum etme. Ondan sonra bizi saptırma."[111]

Abdurrahman bunu Mervan bin Cenah'dan rivâyet etmiştir.[112]

Siyah bir kadın veya bir erkek mescidi süpürürdü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün onu göremeyince onun nerede olduğunu sordu, öldü denildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onun ölümünden beni haberdar etmeniz gerekmez mi idi" dedi. "Kabrini bana gösterin" buyurdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e onun kabrini gösterdiler. Onun kabri üzerine cenâze namazı kıldı.[113]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Necaşi öldüğü gün onun ölüm haberini halka haber verdi. Halkı musallâya çıkardı, onlara saf tutturdu. Dört tekbir ile tekbir alarak namazını kıldırdı.[114]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ölünün kemiğini kırmak onu diri iken kırmak gibidir" buyurdu.[115]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kabirlerde lahid yapmak bizim alametimizdir. Çukur açmaksa bizden başkalarınındır" buyurdu.[116]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte ensârdan bir zatın cenâzesinde bulunmak üzere çıktık. Kabre kadar vardık, henüz kabir lahidlenmemişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kıbleye dönerek oturdu. Onunla beraber biz de oturduk.[117]

(Babam Ebû Talib öldüğü vakit, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme, "Yaşlı ve dalalette olan amcan öldü" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Git babanı göm, sonra bana gelene kadar hiçbir şey söyleme" buyurdu. Gittim onu defnettim ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim, bana gusül etmemi emretti. Bunun üzerine gusül ettim, bana dua buyurdu.[118]

Hişam; babam Amr, o gün iki kişi arasına defnolundu, yahut tek başına gömüldü dedi.[119]

Ali bana: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in beni (yerden) yüksek hiçbir kabir bırakmayıp, yer seviyesine indirmem ve hiçbir heykel bırakmayıp kırıp dökmem için gönderdiği bir işe, ben de seni gönderiyorum" dedi.[120]

Biz Rum arzından Rodos (adasında) Fudâle bin Ubeyd'le beraber bulunuyorduk. Bir arkadaşımız vefat etti. Fudâle onun kabrinin düzeltilmesini emir buyurdu. Kabir tesviye edildi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kabirlerin tesviye edilmesini emrettiğini işittim dedi.[121]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün evinden çıktı. Uhud şehitlerinin kabirleri üzerine, cenâze üzerine kıldığı gibi, namaz kıldı. Sonra döndü.[122]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kabir üzerine oturmaktan, kabrin kireçlenmesinden, kabir üzerine bina yapmaktan nehy ettiğini işittim.[123]

Osman dedi ki: kabir üzerine kendi toprağından ziyade toprak almaktan da nehyetti. Süleymân bin Musâ rivâyetinde, "üzerine yazı yazılmaktan da nehy edildi" cümlesini ziyade etti. Müsedded hadisinde, "üzerine ziyade toprak atmaktan" cümlesini zikretmedi.[124]

"Allah Yahudilerin canını alsın, peygamberlerinin kabirlerini mescitler edindiler" buyurdu.[125]

"Sizden birinizin kor üzerine oturup derisine varana kadar elbisesinin yanması, onun için kabir üzerinde oturmasından daha hayırlıdır" buyurdu. [126]

"Kabirler üzerine oturmayın ve kabirlere karşı namaz kılmayın."[127]

"Ey tabaklanmış iki ayakkabı sahibi vay sana, o ayakkabılarını çıkar" buyurdu. O zât dikkatlice baktı. Konuşanın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem olduğunu anlayınca onları çıkarıp attı.[128]

"Kul kabrine konulduğu ve dostları ondan geri döndüğünde, o onların ayakkabı seslerini işitir."[129]

Uhut'da bir zât babamla birlikte defnedilmişti. Bu yüzden içimde bir rahatsızlık hasıl oldu. Altı ay sonra babamı kabirden çıkardım. Babamın sakalının toprağa gelen tarafından birkaç tel hariç hiçbir değişiklik görmedim.[130]

“Gerçekten bazınız bazınız üzerine şahitlersiniz” buyurdu.[131]

“Rabbim Teâlâ vetekaddes hazretlerinden anneme istiğfar etmek için izin istedim. İzin verilmedi. Kabrini ziyaret için izin istedim, izin verildi. Kabirleri ziyaret edin, onlar ölümü hatırlatır” buyurdu.[132]

“Sizleri kabir ziyaretinden nehy etmiştim. Şimdi kabirleri ziyaret ediniz. Gerçekten kabirleri ziyarette (ahireti) hatırlamak ve öğüt var” buyurdu.[133]

“Kabirleri ziyaret eden kadınlara, kabirler üzerine mescitler edinen ve çıra (mum) yakanlara lânet etti.”[134]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kabristana gitmiş (orada) “İnanmışlar evinin sakinleri, size selâm olsun, gerçekten bizde inşaallah size kavuşacağız” demiştir.[135]

“Onu (sırtında bulunan) iki ihram bezi içinde kefenleyin ve onu su ve sidir ile yıkayın, başını örtmeyin. Gerçekten Allah Teâlâ kıyamet gününde onu telbiye okur olarak diriltecek” buyurdu.[136]

3241 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: İhramlı adamı devesi yere atıp boynunu kırarak öldürmüştü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona geldi, “Onu yıkayınız ve onu kefenleyiniz, başını kapatmayınız, ona güzel koku sürmeyiniz çünkü o, tehlil okuyarak dirilecektir” buyurdu.[137]

١٦- كِتَابُ الْأَيْمَانِ والنُّذُورِ YEMİNLER VE NEZİRLERBÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْأَيْمَانِ وَالنُّذُورِ

16 - YEMİNLER VE NEZİRLER BÖLÜMÜ

Eymân yeminin çoğuludur, yeminler demektir. Aslında yemin sağ ele denir. Araplar arasında bir şeye yemin edildiğinde sağ elle birbirlerine tutuşurlardı. Bunun için bu ad verilmiştir. Yeminlerin üç şekli vardır. Geçmişte olan şeylere, yalan yere yapılırsa ona "Yemin-i Gâmus" denir. Şu işi şöyle yapacağım veya şöyle yapmayacağım, diye yemin ederse şartlı olduğu için bu yemine, "Yemin-i Mün'akıde" denir. Rastgele vallahi şöyle, vallahi böyle diye yapılan yeminlerle, doğru zannettiği gibi çıkmazsa ona da, "Yemin-i Lağv" denir. Yemin-i Gâmus keffaretle ödenemez. Yemin-i Lağıvda keffaret gerekmez. Tevbe ve istiğfar eder, Yemin-i Mün'akıde bozulursa keffaret gerekir.

Nüzûr: Nezir kelimesinin çoğuludur. Nezir; bir olay sebebi ile üzerine vacip olmayan bir şeyi üzerine vacip kılmaktır

1 - YALAN YERE YAPILAN YEMİNLER HAKKINDAKİ TEHDİTLER

٣٢٤٢- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ مَصْبُورَةٍ كَاذِبًا فَلْيَتَبَوَّأْ بِوَجْهِهِ مَقْعَدَهُ

مِنَ النَّارِ

3242 - İmran bin Husayn radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Kim hapis lazım gelen bir hususta yalan yere yemin ederse, ateşte yüzüstü kalacağı yere hazırlansın."

İZAH

Mahkemede hüküm cihetinden hapis lazım gelecek bir konuda başkası aleyhine yalan yere yemin eden kimse başkasının hakkına tecavüz ettiği ve yalanına Allah'ı şahit tuttuğu için, ateşten yerini hazırlasın buyrulmuştur.

Masbûra: Kendisi sebebi ile hüküm cihetinden hapis lazım gelen demektir.

2 - BAŞKASINA AİT BİR MALI ALMAK İÇİN YEMİN ETMEK

٣٢٤٣- عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ هُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ

اللهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ

فَقَالَ الْأَشْعَثُ فِيَّ وَاللهِ كَانَ ذَلِكَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ

أَرْضٌ فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَكَ بَيِّنَةٌ قُلْتُ: لَا، قَالَ: لِلْيَهُودِيِّ احْلِفْ، قُلْتُ:

يَا رَسُولَ اللهِ إِذًا يَحْلِفُ وَيَذْهَبُ بِمَالِي فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى «إِنَّ الَّذِينَ

يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا» إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

3243 - Abdullah bin Mes'ûd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Bir kimse Müslüman bir kimsenin malını almak için yalan yere yemin ederse, kendisine gazaplı olduğu halde Allah'a, kavuşur."

Eş'as dedi:

"Allah'a yemin olsun, bu söz benim hakkımda idi. Benimle Yahudilerden bir zât arasında (münazaalı) bir toprak vardı. Yahudi benim hakkım olmadığı hakkında inkârda bulundu. Onu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve

sellem’e getirdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana, “Arazinin senin olduğuna delilin var mı” dedi. Ben, “hayır” dedim. Yahudiye, “Yemin et” buyurdu. Ben “Ey Allah’ın Rasûlü, o yemin eder ve benim malımı alır götürür” dedim. Cenab-ı Allah:

“Gerçekten Allah’ın ahdini (kitaplarındaki peygambere iman sözünü) ve kendi yeminlerini birkaç paraya satan kimseler (var ya) işte onların ahirette hiçbir nasibi yoktur. Allah onlara kelâmıyla hitap etmeyecek ve kıyamet günü onlara merhamet nazarıyla bakmayacak ve kendilerini temize çıkarmayacaktır. Ve onlar için çok acıklı bir azap vardır” ayetini indirdi. (Ali İmran, 77)[138]

٣٢٤٤- عَنِ الْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ: أَنَّ رَجُلًا مِنْ كِنْدَةَ وَرَجُلًا مِنْ

حَضْرَمَوْتَ اخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَرْضٍ مِنَ

الْيَمَنِ فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أَرْضِي اغْتَصَبَنِيهَا أَبُو هَذَا وَهِيَ

فِي يَدِهِ قَالَ: هَلْ لَكَ بَيِّنَةٌ؟ قَالَ: لَا وَلَكِنْ أُحَلِّفُهُ وَاللهُ يَعْلَمُ أَنَّهَا أَرْضِي

اغْتَصَبَنِيهَا أَبُوهُ فَتَهَيَّأَ الْكِنْدِيُّ لِلْيَمِينِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَا يَقْتَطِعُ أَحَدٌ مَالًا بِيَمِينٍ إِلَّا لَقِيَ اللهَ وَهُوَ أَجْذَمُ فَقَالَ الْكِنْدِيُّ

هِيَ أَرْضُهُ

3244 - Eş’as bin Kays radıyallahu anh’dan:

Kinde’den bir zât ile Hadramevt’ten bir zât Yemen’deki bir arsa hakkında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in huzurunda davalaştılar. Hadramevt’ten olan zât şöyle dedi:

– Benim arsamı şu zatın babası gasp etti. Arsam bu zatın elindedir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona:

“Delilin var mıdır” buyurdu. Hadramevt’li:

Hayır, fakat onun; o arazinin benim olup, babasının benden gasp ettiğini bilmediğine, Allah adına yemin etmesini istiyorum.

Kindeli yemine hazırlandı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kimse yeminle bir kimsenin malını elinden alırsa, bir tarafı kesik olarak Allah’a kavuşur” buyurdu. Bunun üzerine Kindeli bu arsa onunudur, dedi.

İZAH

Kindeli zât yemin etmek isterken yalan yeminin vebalini duyar duymaz yeminden vaz geçmiş araziyi sahibine terk etmiştir.

٣٢٤٥- عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ جَاءَ

رَجُلٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ وَرَجُلٌ مِنْ كِنْدَةَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ يَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذَا

غَلَبَنِي عَلَى أَرْضٍ كَانَتْ لِأَبِي فَقَالَ الْكِنْدِيُّ هِيَ أَرْضِي فِي يَدِي أَزْرَعُهَا

لَيْسَ لَهُ فِيهَا حَقٌّ قَالَ: فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْحَضْرَمِيِّ أَلَكَ

بَيِّنَةٌ؟ قَالَ: لَا قَالَ، فَلَكَ يَمِينُهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ فَاجِرٌ لَا يُبَالِي مَا

حَلَفَ عَلَيْهِ لَيْسَ يَتَوَرَّعُ مِنْ شَيْءٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ

لَكَ مِنْهُ إِلَّا ذَاكَ فَانْطَلَقَ لِيَحْلِفَ لَهُ فَلَمَّا أَدْبَرَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا لَئِنْ حَلَفَ عَلَى مَالٍ لِيَأْكُلَهُ ظَالِمًا لَيَلْقَيَنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ

وَهُوَ عَنْهُ مُعْرِضٌ

3245 - Alkame bin Vâil bin Hucr’un babasından, rivâyet edildiğine göre Hadramevt’ten bir zât ile Kinde’den bir zât Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldi Hadramevt’li zat:

– Ey Allah’ın Rasûlü, bu adam benim babamdan kalan arazime zorla sahip oldu dedi. Kindeli zat:

– O arsa bana aittir. O benim elimdedir, ekip biçiyorum, onun orada hakkı yoktur, dedi. Vail dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Hadramevtliye; “Arsanın babana ait olduğuna delilin var mı” buyurdu. Hadramevtli:

– “Hayır” cevabını verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (Kindeliye):

– Ey Allah’ın Rasûlü bu (Kindeli) facirdir (yalancıdır) hiçbir şeyden kaçınmaz, yaptığı yemine değer vermez, (Yalan yere de yemin edebilir) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Senin için onun yemininden başka bir şey yoktur” buyurdu. Kindeli ona yemin etmek için (minberin yanına doğru) gitti. Döndüğü vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

– “Dikkat edin! Kim zulüm ile bir malı yemek üzere yemin ederse Aziz ve Celil olan Allah’a, Allah (c.c) kendisinden yüz çevirmiş olarak kavuşur” buyurdu.[139]

İZAH

Arazinin bir kimsenin elinde olması, o araziyi ekip biçmesi ile, bir evin bir kimsenin elinde bulunması, o evde oturması ile sabit olacağına, bir de yalan yere yemin edenlerin, Allah (c.c) hazretlerine kavuşurken Allah’ın kendilerine rahmet nazarı ile bakmayacağına delâlet eder.

3 - RASÛLULLAH’IN MİNBERİ YANINDA YEMİN ETMENİN BÜYÛKLÜĞÜNE DAİR

٣٢٤٦- سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحْلِفُ أَحَدٌ عِنْدَ مِنْبَرِي هٰذَا عَلَى يَمِينِ آثِمَةٍ وَلَوْ عَلَى

سِوَاكٍ أَخْضَرَ إِلَّا تَبَوَّأَ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ أَوْ وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ

3246 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Benim şu minberim yanında, yeşil bir misvak üzerine bile olsa, bir şey için yalan yere yemin eden hiç kimse yok ki, cehennemdeki yerini hazırlanmış olmasın veya kendisine cehennem vacip olmasın.”[140]

İZAH

Yalan yere yapılan her yemin çirkindir. Fakat mübarek yerlerde yapılan yalan yeminlerin ise vebali daha Büyûktür.

4 - PUTLAR ADINA YEMİN ETMEK

٣٢٤٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ وَاللَّاتِ فَلْيَقُلْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ

تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ بِشَيْءٍ

3247 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Kim yemin eder, yemininde Lât’a da yemin olsun derse, hemen Allah’tan başka ilah yoktur desin. Bir kimse arkadaşına gel seninle kumar oynayalım, derse malından bir şey tasadduk etsin.”

İZAH

Allah’tan başkasına yemin etmekten dolayı tevbe ve istiğfar lazım gelir.

Lât: Bir put adıdır. Puta yemin eden kimseye keffaret lazım gelmez. Ancak tevbe ve istiğfar lazım gelir. Bunu böyle yaparsam ben Yahudi veya Hıristiyan’ım, diyen kimse yeminini bozarsa Hanefî Mezhebine göre keffaret lazım gelir.

Ben seninle kumar oynayayım derse, kumar oynadığında ne kadar zarar açacaksa o kadar sadaka versin demektir.

Lât putuna yemin eden kimse hemen Allah’tan başka ilah yoktur desin buyruluyor. Çünkü puta yemin eden kimse imanını kaybetmiştir. Bu

durumda olan kimseye ilk lazım olacak şey imanını yenilemektir. İman da tevhidle yenileneceğinden tevhid okusun, buyurdu.

5 - BABALARIN ADIYLA YEMİN ETMENİN KERAHATİ

٣٢٤٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ وَلَا بِأُمَّهَاتِكُمْ وَلَا بِالْأَنْدَادِ وَلَا تَحْلِفُوا إِلَّا بِاللهِ وَلَا

تَحْلِفُوا بِاللهِ إِلَّا وَأَنْتُمْ صَادِقُونَ

3248 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Babalarınız, anneleriniz ve putlar adıyla yemin etmeyiniz. Allah'tan başkasına yemin etmeyin, Allah'a da ancak yemininizde doğru olduğunuz vakit yemin ediniz."

İZAH

Geçmişimizden erkeklere yemin olsun, geçmişimizden kadınlara yemin olsun, şeklinde babalara ve annelere yemin etmek mekruhtur. Putlara yemin etmek katiyetle haramdır.

٣٢٤٩- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَدْرَكَهُ وَهُوَ فِي رَكْبٍ وَهُوَ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ فَقَالَ: إِنَّ اللهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا

بِآبَائِكُمْ فَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللهِ أَوْ لِيَسْكُتْ

3249 - Ömer bin Hattab radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ömer bin Hattab bir kafilede babasına yemin ederken Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona yetişti ve:

“Gerçekten Cenab-ı Allah babalarınız adıyla yemin etmekten sizi nehyeder, sizden kim yemin edecekse, Allah’a yemin etsin veya sükût etsin” buyurmuştur.

٣٢٥٠- عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ مَعْنَاهُ إِلَى بِآبَائِكُمْ زَادَ قَالَ عُمَرُ فَوَاللهِ مَا حَلَفْتُ

بِهَذَا ذَاكِرًا وَلَا آثِرًا

3250 - Ömer radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah beni işitti: (Hazreti Ömer) “babalarınız adı ile” sözüne kadar önceki hadisin mana olarak benzerini söyleyip şunu da ilave etti:

“Vallahi artık ne kendimden ne de başkasından naklen bu şekilde bir daha yemin etmedim.”[141]

٣٢٥١- عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ: سَمِعَ ابْنُ عُمَرَ رَجُلًا يَحْلِفُ
لَا وَالْكَعْبَةِ فَقَالَ لَهُ ابْنُ عُمَرَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللهِ فَقَدْ أَشْرَكَ

3251 - Sa’d bin Ubeyde radıyallahu anh’dan:

İbn+i Ömer radıyallahu anh bir adamın hayır Kâbe’ye yemin olsun dediğini işitti. İbn-i Ömer ona şöyle dedi:

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle dediğini işittim:

“Kim Allah’tan başkasına yemin ederse gerçekten şirk koşmuş olur.”

٣٢٥٢- أَنَّهُ سَمِعَ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللهِ يَعْنِي فِي حَدِيثِ قِصَّةِ

الْأَعْرَابِيِّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْلَحَ وَأَبِيهِ إِنْ صَدَقَ دَخَلَ

الْجَنَّةَ وَأَبِيهِ إِنْ صَدَقَ

3252 - Talhâ bin Ubeydullah radıyallahu anh bedevînin kıssasını anlatan hadiste Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle

buyurduğunu söylemiştir:

“Babasına yemin olsun. Doğru söylüyorsa kurtuldu. Doğru söylüyor ise babasına yemin olsun cennete girdi” buyurdu.

İZAH

Bu hadis Kitabu-s-Salat’ta 392 numara ile geçmişti. Bedevî, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e günde kaç vakit namaz olduğunu, farzların ne kadar bulunduğunu sormuş, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem cevap verince Allah’a yemin olsun bundan ne çok ne de az yaparım, demişti. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Eğer doğru ise babasına yemin olsun kurtuldu” buyurmuştu. Peygamber Efendimizin burada babaya yemin etmesi ya babalara yeminden nehiyden önce idi veya kasıtsız dilinden çıkmıştı. Veyahut gizli bir Rab kelimesi bulunup babasının Rabbine yemin olsun demek istemiştir.

6 - EMANETE YEMİN ETMENİN KERAHATİ

٣٢٥٣- عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ فَلَيْسَ مِنَّا

3253 - Abdullah bin Büreyde’nin babası Büreyde radıyallahu anh’dan rivâyet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Emanete yemin eden bizden değildir”

İZAH

Araplar arasında babalara, annelere yemin etmek gibi emanete yemin etmek de yaygındı. Emaneti, yeminde Allah (c.c)’ın isimleri ile bir tutmak İslam’a uygun bir davranış olmayacağından Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz “emanete yemin eden bizden değildir.” Yani bizim yolumuzda değildir, buyurmuştur.

7 - YEMİN-İ LAĞV

٣٢٥٤- عَنْ عَطَاءٍ فِي اللَّغْوِ فِي الْيَمِينِ قَالَ: قَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هُوَ كَلَامُ الرَّجُلِ فِي بَيْتِهِ كَلَّا

وَاللهِ وَبَلَى وَاللهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: كَانَ إِبْرَاهِيمُ الصَّائِغُ رَجُلًا صَالِحًا قَتَلَهُ أَبُو مُسْلِمٍ

بِعَرَنْدَسَ قَالَ وَكَانَ إِذَا رَفَعَ الْمِطْرَقَةَ فَسَمِعَ النِّدَاءَ سَيَّبَهَا

3254 - Yemin-i lağv hakkında Atâ'dan rivâyet olundu. Aişe radıyallahu anha şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Yeminde lağıv bir kimsenin evinde "hayır vallahi, evet vallahi" demesinden ibarettir" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki:

Râvilerden İbrahim es-Saiğ, Salih bir insandı. Onu Ebû Müslim Arandes'te öldürdü. Tokmağı kaldırdığında ezanı işitirse doğru bırakıverirdi.

İZAH

Yemin-i Lağv: Bir kimsenin kasıtsız olarak söz arasında "Vallahi şöyle, billahi şöyle" diye yaptığı yemindir. Yemin-i Lağvden dolayı keffaret lazım gelmez veya bir kimse içine su doldurduğu kabın boşaldığını görmez. Sonra da "Vallahi bu kap su ile doludur" derse, bu kabın boşaldığını görmediği için bu bin yemin lağv olduğundan sahibine keffaret lazım gelmez.

8 - YEMİNDE TARİZ

٣٢٥٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَمِينُكَ عَلَى مَا يُصَدِّقُكَ عَلَيْهَا صَاحِبُكَ قَالَ أَبُو دَاوُد: هُمَا وَاحِدٌ عَبْدُ

اللهِ بْنُ أَبِي صَالِحٍ وَعَبَّادُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ

3255 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Senin yeminin arkadaşının seni tasdik edeceği (niyet) üzerine olur."

Ebû Dâvud şöyle dedi: İsmi geçen Abdullah bin Ebî Salih'le Abbad bin Ebî Salih aynı şahıstır.

İZAH

Yeminler ya açıktan sarâhaten yapılır veya kinâye ve tariz yolu ile yapılır. Asıl yeminde hüküm yemin ettirenin niyetine bağlıdır. Bir zât başka bir zata bu akşam evinde olduğuna yemin et dese, o da "Vallahi evde idim" dese bu yemin, yemin ettirenin niyetine bağlıdır. Yemin eden "Hayır, ben evimde idim" demedim. "Evde idim" diye yemin ettim, "evet evde idim. Ama başka bir evde idim" dese yemini ettirenin niyetine itibar olunur.

٣٢٥٦- سُوَيْدِ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ: خَرَجْنَا نُرِيدُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَنَا وَائِلُ بْنُ حُجْرٍ فَأَخَذَهُ عَدُوٌّ لَهُ فَتَحَرَّجَ الْقَوْمُ أَنْ يَحْلِفُوا

وَحَلَفْتُ أَنَّهُ أَخِي فَخَلَّى سَبِيلَهُ فَأَتَيْنَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّ الْقَوْمَ تَحَرَّجُوا أَنْ يَحْلِفُوا وَحَلَفْتُ أَنَّهُ أَخِي قَالَ صَدَقْتَ

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ

3256 - Süveyde bin Hanzele radıyallahu anh'dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gitmek üzere çıktık. Beraberimizde Vail bin Hucr'da bulunuyordu. Vail'i onun düşmanı yakaladı. Yanımızdaki topluluğa (onun akrabaları olduğu yolunda yalandan) yemin etmek zor geldi. Ben ise Vail'in kardeşim olduğuna yemin ettim. Onu serbest bıraktı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ashaba Vail hakkında yemin etmenin zor geldiğini onun benim kardeşim olduğuna yemin ettiğimi haber verdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Doğru söylemişsin, müslüman Müslümanın kardeşidir" buyurdu.[142]

İZAH

Bu hadis-i şerifte bildirilen yemin, kinayeli ta'rizli bir yemindir. Müslüman diğer Müslümanın din kardeşi olduğundan hazreti Vail'in düşmanının elinden kurtulması için hazreti Süveyd, Vail kardeşim diye yemin etmiş Rasûlü Ekrem de bunu tasvip ve tasdik etmiştir.

9 - İSLAM'DAN BERÎ OLMAYA VE İSLAM'DAN BAŞKA BİR DİNE YEMİN ETMEK

٣٢٥٧- أَبُو قِلَابَةَ أَنَّ ثَابِتَ بْنَ الضَّحَّاكِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَايَعَ رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ غَيْرِ مِلَّةِ الْإِسْلَامِ كَاذِبًا فَهُوَ كَمَا قَالَ

وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عُذِّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَيْسَ عَلَى رَجُلٍ نَذْرٌ

فِيمَا لَا يَمْلِكُهُ

3257 - Sabit bin Dahhâk radıyallahu anh'dan: Sabit bin Dahhak (Hudeybiye'de) ağaç altında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e biat etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Kim İslam'dan başka bir din üzerine yalan yere yemin ederse, o kimse dediği gibidir, kim de kendi nefsini bir şey (alet) ile öldürürse kıyamet gününde, o aletle azap olunur. Sahibi olmadığı bir şeyi adakta bulunana bir şey lazım değildir" buyurdu.

İZAH

Bir kimse yalan yere yemin eder, eğer böyle değilse ben Yahudiyim veya Hıristiyanım yahut Mecûsîyim derse ve kalben bu yeminle dininden çıkacağına inanırsa dininden çıkar, derhal tevbe ve istiğfar etmesi, imanını yenilemesi gerekir.

Kendisini kama ile, makas ile veya buna benzeyen bir alet ile öldüren kimse ateşe girdiğinde kendisini öldürdüğü alet gibi ateşten bir aletle azap olunur.

Bir kimsenin sahip olmadığı şeyi nezretmesi uygun değildir. Hadisin manası şöyle de olabilir: Kişiye, mülkünde olmayan kimseyi azat etmeye nezretmesi caiz olmaz.

٣٢٥٨- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ فَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْإِسْلَامِ فَإِنْ كَانَ

كَاذِبًا فَهُوَ كَمَا قَالَ وَإِنْ كَانَ صَادِقًا فَلَنْ يَرْجِعَ إِلَى الْإِسْلَامِ سَالِمًا

3258 - Abdullah bin Büreyde radıyallahu anh'dan o da babasından rivâyet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Yemin edip de ben İslam'dan berîyim" diyen kişi eğer yalancı ise dediği gibidir. Doğru ise asla İslam'a salim olarak dönmeyecektir" buyurdu.[143]

10 - KATIK YEMEYECEĞİNE YEMİN EDEN KİŞİNİN DURUMU

٣٢٥٩- عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَ تَمْرَةً عَلَى كِسْرَةٍ فَقَالَ هَذِهِ إِدَامُ هَذِهِ

3259 - Yusuf bin Abdullah bin Selam radıyallahu anh'dan şöyle dediği rivâyet olunmuştur.

Rasûlullah'ı gördüm; Bir hurmayı bir ekmek parçası üzerine koydu ve "bu (hurma) bunun (ekmeğin) katığıdır" buyurdu.[144]

İZAH

Hadis-i şerif evde ekmekten başak bulunan her şeyin katık olduğunu ifade eder.

İmam-ı Azam'a göre: Sade yağ, zeytin yağı gibi ekmeğe sürülen her şey katıktır. Ekmeğe sürülmeyenler katık değildir. Katık yememeğe yemin eden kimse ekmeğe sürülen yağ gibi bir şey yerse yeminini bozmuş olur. Katık sayılmayan bir şey yemişse yemini bozulmaz.

٣٢٦٠- عَنْ يَزِيدَ الْأَعْوَرِ عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَلَامٍ مِثْلَهُ

3260 - Yusuf bin Abdullah bin Selam'dan bir önce geçen hadisin aynısı rivâyet olundu.

11 - YEMİNDE İSTİSNA

٣٢٦١- عَنْ ابْنِ عُمَرَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ

حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَقَالَ إِنْ شَاءَ اللهُ فَقَدْ اسْتَثْنَى

3261 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e kadar varan bir haberde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bir şey üzerine yemin edip ardından "İnşaallah" diyen kimse (yemininde) istisnâ etmiştir.[145]

٣٢٦٢- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ حَلَفَ فَاسْتَثْنَى فَإِنْ شَاءَ رَجَعَ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ غَيْرَ حِنْثٍ

3262 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Kim yemin eder ve yemininde istisnâda bulunursa, dilerse rücu eder, dilerse yeminini bozmaksızın yeminini terk eder."

12 - RASÛLULLAH (SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM)'İN YEMİNİ KONUSUDA HABERLER

٣٢٦٣- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: أَكْثَرُ مَا كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَحْلِفُ بِهَذِهِ الْيَمِينِ لَا وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ

3263 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in en çok yaptığı yemin şu idi: "Hayır, kalpleri halden hale çevirene yemin olsun."

٣٢٦٤- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اجْتَهَدَ فِي الْيَمِينِ قَالَ وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي الْقَاسِمِ بِيَدِهِ

3264 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yeminde mübalağa ettiği vakit "Ebûl Kasım'ın nefsi kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki" derdi.[146]

٣٢٦٥- سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: كَانَتْ يَمِينُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا حَلَفَ يَقُولُ لَا وَأَسْتَغْفِرُ اللهَ

3265 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yemin ettiği vakit: "Hayır Allah'a istiğfar ederim" derdi.

٣٢٦٦- عَنْ عَاصِمِ بْنِ لَقِيطِ أَنَّ لَقِيطَ بْنَ عَامِرٍ خَرَجَ وَافِدًا إِلَى

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَقِيطٌ فَقَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ حَدِيثًا فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَعَمْرُ إِلَهِكَ

3266 - Asım bin Lakîd radıyallahu anh'dan:

Rivâyet edildiğine göre Lakîd bin Âmir bir heyetle Rasûlullah'a gelmişti. Lakît şöyle dedi: Rasûlullah'ın yanına vardık. (râvi diyor ki) Lakît içerisinde Hazreti Peygamber'in "İlâhının ömrüne (bekasına) yemin ederim ki" buyurdu sözleri bulunan bir hadis zikretti.

İZAH

Bu hadis-i şerif Allah'ın bekasına yemin etmenin caiz olduğuna delâlet eder.

13 - KASEM YEMİN OLUR MU?

٣٢٦٧- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ أَقْسَمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُقْسِمْ

3267 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

Ebû Bekir Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e kasem etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Kasem etme" buyurdu.

İZAH

İmam-ı Azam'a göre: Allah ismi anılmasa da "kasem ederim" sözü yemin olur. Yeminini bozarsa keffaret lazım gelir.

٣٢٦٨- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي أَرَى اللَّيْلَةَ فَذَكَرَ رُؤْيَا فَعَبَّرَهَا

أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَبْتَ بَعْضًا وَأَخْطَأْتَ بَعْضًا

فَقَالَ أَقْسَمْتُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ بِأَبِي أَنْتَ لَتُحَدِّثَنِّي مَا الَّذِي أَخْطَأْتُ

فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تُقْسِمْ»

3268 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

Ebû Hüreyre radıyallahu anh şöyle anlatıyordu: "Bir zât Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi "Ben bu gece bir rüya gördüm" dedi ve rüyasını anlattı. Rüyayı Ebû Bekir tabir etti." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bazısında isabet ettin, bazısında hata ettin" buyurdu. Ebû Bekir radıyallahu anh:

– Babam sana fedâ olsun ya Rasûlallah Allah adına sana kasem ediyorum, hata ettiğim şeyin ne olduğunu bana haber ver, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Kasem etme” buyurdu.

٣٢٦٩- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهٰذَا

الْحَدِيثِ لَمْ يَذْكُرِ الْقَسَمَ زَادَ فِيهِ وَلَمْ يُخْبِرْهُ

3269 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan: Bir önce geçen şu hadis rivâyet olundu da bu rivâyette Kasem lafzını zikretmedi. Ancak Hazreti Peygamber Ebû Bekir’e “haber vermedi” cümlesini ziyade etti.

14 - YEMEMEĞE YEMİN EDEN KİMSENİN DURUMU

٣٢٧٠- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ: نَزَلَ بِنَا أَضْيَافٌ لَنَا قَالَ

وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَتَحَدَّثُ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْلَّيْلِ

فَقَالَ لَا أَرْجِعَنَّ إِلَيْكَ حَتَّى تَفْرُغَ مِنْ ضِيَافَةِ هَؤُلَاءِ وَمِنْ قِرَاهُمْ فَأَتَاهُمْ

بِقِرَاهُمْ فَقَالُوا لَا نَطْعَمُهُ حَتَّى يَأْتِيَ أَبُو بَكْرٍ فَجَاءَ فَقَالَ مَا فَعَلَ أَضْيَافُكُمْ

أَفَرَغْتُمْ مِنْ قِرَاهُمْ قَالُوا لَا قُلْتُ قَدْ أَتَيْتُهُمْ بِقِرَاهُمْ فَأَبَوْا وَقَالُوا وَاللهِ
لَا نَطْعَمُهُ حَتَّى يَجِيءَ فَقَالُوا صَدَقَ قَدْ أَتَانَا بِهِ فَأَبَيْنَا حَتَّى تَجِيءَ قَالَ فَمَا

مَنَعَكُمْ قَالُوا مَكَانَكَ قَالَ وَاللهِ لَا أَطْعَمُهُ اللَّيْلَةَ قَالَ فَقَالُوا وَنَحْنُ وَاللهِ لَا

نَطْعَمُهُ حَتَّى تَطْعَمَهُ قَالَ مَا رَأَيْتُ فِي الشَّرِّ كَاللَّيْلَةِ قَطُّ قَالَ قَرِّبُوا طَعَامَكُمْ

قَالَ فَقُرِّبَ طَعَامَهُمْ فَقَالَ بِسْمِ اللهِ فَطَعِمَ وَطَعِمُوا فَأُخْبِرْتُ أَنَّهُ أَصْبَحَ

غَادِيًا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي صَنَعَ وَصَنَعُوا قَالَ

بَلْ أَنْتَ أَبَرُّهُمْ وَأَصْدَقُهُمْ

3270 - Abdurrahman bin Ebû Bekir radıyallahu anh’dan:

Bize misafirlerimiz geldi (babam) Ebû Bekir gece Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında kalıyordu. Babam:

– Sen bunların ziyafetlerini tamamlayıncaya kadar dönmeyeceğim dedi. Onlara yemeklerini getirdim. Misafirler:

– Ebû Bekir gelmedikçe biz o yemeği yemeyiz, dediler. Ebû Bekir geldi ve:

– Misafirlerimiz ne yaptılar onların yemeklerini yedirdiniz mi, dedi. Misafirler:

– Hayır dediler. Ben:

– Onlara yemeklerini getirdim, yemediler, vallahi Ebû Bekir gelene kadar biz yemek yemeyiz dediler, dedim. Misafirler Abdurrahman doğru söyledi, o bize yemeği getirdi, sen gelene kadar yemek istemedik dediler.

Ebû Bekir:

– Yemek yemekten sizi hangi şey alıkoydu, dedi.

Misafirler:

– Senin mevkiin, (Peygamber katındaki derecen) Ebû Bekir:

– Vallahi bu gece ben o yemeği yemeyeceğim, dedi. Abdurrahman diyor ki: Misafirler:

– Vallahi onu biz de yemeyiz, dediler. Abdurrahman:

– O gece kadar şerli gece görmedim dedi. Ebû Bekir yemeklerinizi koyun, dedi. Yemekleri konuldu. Ebû Bekir besmele çekti, yemek yedi. Misafirler de yediler. Bana haber verildiğine göre babam sabahlayınca erkenden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına vardı. Kendisinin ve misafirlerin yaptığını haber verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sen onların en iyisi (yeminde sebat edeni) ve en doğrususun" buyurdu.[147]

٢٢٧١- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بِهٰذَا الْحَدِيثِ نَحْوَهُ زَادَ عَنْ

سَالِمٍ فِي حَدِيثِهِ قَالَ وَلَمْ يَبْلُغْنِي كَفَّارَةٌ

3271 - Abdurrahman bin Ebû Bekir'den bir önce geçen bu hadisin benzeri rivâyet olundu.

Salim'den rivâyet edilen hadiste ziyade var: (Orada) "Bana keffaret lazım geleceği (bilgisi) ulaşmadı" dedi.

15 - AKRABAYI ZİYARETİ (SILA-İ RAHİM) TERK EDECEĞİNE YEMİN ETMEK

٣٢٧٢- عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَخَوَيْنِ مِنَ الْأَنْصَارِ كَانَ بَيْنَهُمَا

مِيرَاثٌ فَسَأَلَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ الْقِسْمَةَ فَقَالَ إِنْ عُدْتَ تَسْأَلُنِي عَنِ الْقِسْمَةِ

فَكُلُّ مَالٍ لِي فِي رِتَاجِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ إِنَّ الْكَعْبَةَ غَنِيَّةٌ عَنْ مَالِكَ

كَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ وَكَلِّمْ أَخَاكَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ لَا يَمِينَ عَلَيْكَ وَلَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةِ الرَّبِّ وَفِي قَطِيعَةِ الرَّحِمِ وَفِيمَا

لَا تَمْلِكُ

3272 - Saîd bin Müseyyeb radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ensar'dan iki kardeş arasında miras vardı. İkiden biri kardeşinden miras istedi. Öbürü eğer benden yine hisse istersen malımın tamamını Ka'be'nin örtüsüne sarf ederim dedi. Ömer radıyallahu anh ona:

– Kabe senin malına muhtaç değildir. Yeminine keffaret ver. Kardeşinle de konuş, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Rabbine isyanda, sıla-i rahmi kesmekte ve sahibi olmadığın şeyde, sana yemin (keffareti) de yoktur, nezir de."

٣٢٧٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا نَذْرَ إِلَّا فِيمَا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللهِ وَلَا يَمِينَ

فِي قَطِيعَةِ رَحِمٍ

3273 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

"Allah'ın rızası talep edilen şeyden başka yerde nezir yoktur. Akrabayı sılayı terke yemin yoktur" buyurdu.

٣٢٧٤- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَذْرَ وَلَا يَمِينَ فِيمَا لَا يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ وَلَا

فِي مَعْصِيَةِ اللهِ وَلَا فِي قَطِيعَةِ رَحِمٍ وَمَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا

خَيْرًا مِنْهَا فَلْيَدَعْهَا وَلْيَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ فَإِنَّ تَرْكَهَا كَفَّارَتُهَا

قَالَ أَبُو دَاوُد: الْأَحَادِيثُ كُلُّهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ إِلَّا فِيمَا لَا يُعْبَأُ بِهِ،

3274 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"İnsanoğlunun Malik olmadığı yerde, Allah'a isyan konusunda ve sıla-ı rahmi kesmekte yemin de nezir de yoktur. Bir kimse bir şey üzerine yemin eder ve başkasını bundan hayırlı görürse onu terk etsin. Daha hayırlı olanı yapsın, onu terk etmek onun keffaretidir" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki:

Pek azı müstesnâ Hazreti Peygamber'den gelen bütün (sahih) hadislerde "yemininden dolayı keffaret versin" şeklindedir.[148]

16 - KASDEN YALAN SÖYLEYEN KİMSENİN DURUMU

٣٢٧٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّالِبَ الْبَيِّنَةَ فَلَمْ تَكُنْ لَهُ

بَيِّنَةٌ فَاسْتَحْلَفَ الْمَطْلُوبَ فَحَلَفَ بِاللهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَقَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلَى قَدْ فَعَلْتَ وَلَكِنْ قَدْ غُفِرَ لَكَ بِإِخْلَاصِ

قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: يُزَادُ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّهُ لَمْ يَأْمُرْهُ بِالْكَفَّارَةِ

3275 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

İki kişi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda davalaştılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlardan talip durumunda olandan delil istedi. Fakat onun delili yoktu. Matlup durumunda olandan yemin istedi. O da kendisinden başka ilah bulunmayan Allah'a yemin etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Evet, yemin ettin, lakin lâ ilâhe illallah sözündeki ihlas sebebi ile hataların bağışlandı" buyurdu.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Bu hadisten Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ona keffâret emretmediği anlaşılır.

17 - KİŞİNİN YEMİNİ BOZMADAN ÖNCE KEFFÂRET VERMESİ

٣٢٧٦- عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

إِنِّي وَاللهِ إِنْ شَاءَ اللهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا

كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَوْ قَالَ إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ

وَكَفَّرْتُ يَمِينِي

3276 - Ebû Bürde'den o da babası (Ebû Musâ el-Eş'arî) radıyallahu anh'dan rivâyet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Allah'a yemin ederim ki, Allah dilerse ben bir şeye yemin eder ve yemin ettiğimden başkasını ondan hayırlı görürsem yeminime keffaret öder ve hayırlı olanı işlerim" buyurdu veya, "Ancak hayırlı olanı işler ve yeminime keffaret öderim" buyurdu.[149]

İZAH

Bu hadis-i şerif yemini bozmadan keffaretinin verilebileceğine delâlet eder. Malik, Şafiî ve Ahmed bin Hanbel'in görüşleri de böyledir.

İmam-ı Azam'a göre: Yemin bozulmadan keffaret ödenemez, ödense dahi yemin bozulunca yeniden keffaret gerekir.

٣٢٧٧- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ الرَّحْمٰنِ بْنَ سَمُرَةَ إِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ

غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفِّرْ يَمِينَكَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَمِعْتُ أَحْمَدَ يُرَخِّصُ فِيهَا الْكَفَّارَةَ قَبْلَ الْحِنْثِ

3277 - Abdurrahman bin Semure radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Ey Abdurrahman bin Semüre, bir şeye yemin edip başkasını yemin ettiğinden hayırlı gördüğün vakit önce hayırlı olanı yap, sonra yeminine keffaret ver" buyurdu.[150]

Ebû Dâvud dedi:

Ahmed bin Hanbel'in, yeminde yemin bozulmadan keffarete ruhsat verdiğini işittim.

٣٢٧٨- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَمُرَةَ نَحْوَهُ قَالَ فَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ ثُمَّ

ائْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَحَادِيثُ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ وَعَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ وَأَبِي

هُرَيْرَةَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ رُوِيَ عَنْ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ فِي بَعْضِ الرِّوَايَةِ

الْحِنْثُ قَبْلَ الْكَفَّارَةِ وَفِي بَعْضِ الرِّوَايَةِ الْكَفَّارَةُ قَبْلَ الْحِنْثِ

3278 - Abdurrahman bin Semure radıyallahu anh'dan bir önce geçen hadisin benzeri rivâyet olundu. Bu rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Yeminine keffaret ver. Sonra daha hayırlı olanı işle" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi.

Yemin mevzuunda Ebû Musâ el-Eş'arî'nin Adiy bin Hâtem'in ve Ebû Hüreyre'nin rivâyet ettikleri hadislerde şu geçen hadislerde olduğu gibi her birerlerinden bazı rivâyette yemin bozmak keffaretten önce bazı rivâyette yemini bozmaktan önce rivâyet olunmuştur.

18 - KEFFARETTE KAÇ SA' ÖDENİR?

٣٢٧٩- عَنْ أُمِّ حَبِيبٍ بِنْتِ ذُؤَيْبِ بْنِ قَيْسٍ الْمُزَنِيَّةِ وَكَانَتْ تَحْتَ

رَجُلٍ مِنْهُمْ مِنْ أَسْلَمَ ثُمَّ كَانَتْ تَحْتَ ابْنِ أَخٍ لِصَفِيَّةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ حَرْمَلَةَ فَوَهَبَتْ لَنَا أُمُّ حَبِيبٍ صَاعًا حَدَّثَنَا عَنِ

ابْنِ أَخِي صَفِيَّةَ عَنْ صَفِيَّةَ أَنَّهُ صَاعُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَسٌ

فَجَرَّبْتُهُ أَوْ قَالَ فَحَزَرْتُهُ فَوَجَدْتُهُ مُدَّيْنِ وَنِصْفًا بِمُدِّ هِشَامٍ

3279 - Ümmü Habib binti Züeyb bin Kays el-Müzenî'yye radıyallahu anha'dan: Bu kadın önce Eslem kabilesinden bir zatın nikahında idi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcesi Safiyye'nin erkek kardeşinin nikahına girdi. Abdurrahman bin Harmele şöyle anlattı:

– Ümmü Habib size bir sa' hîbe edip Safiyye'nin yeğeninden o da Safiyye'den naklen bu Sa'ın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Sa'ı olduğunu bize haber verdi. Enes bin Iyaz diyor ki: Bu Sa'ı tecrübe ettim. (Ölçtüm) Hişam'ın Müddü ile iki buçuk Müd olarak buldum" dedi.

İZAH

Hişam: Abdulmelik'in oğlu Hişam'dır. Onun Müd adı verilen küçük ölçeği çok yerde ayar olarak kullanılırdı. Müd Sa' ve Mekük ölçülerinin izahı Gusül bahsinde ne kadar su ile gusül yapılabileceği konusunda geçti ise de kısaca Müd: İki avuç dolusu su alan bir ölçektir.

Sa': 3333 gram alan bir ölçektir.

Mekkük: Bazı yerde Sa' manasına kullanılmıştır. Aslında bir ölçektir. Her muhitin Mekkükü farklıdır. Peygamberimizin yirmi dört Müddü bir Mekküktür, diyenler de olmuştur. Bir buçuk Sa' kadar aldığı da vardır.

٣٢٨٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَلَّادٍ أَبُو عُمَرَ قَالَ: كَانَ عِنْدَنَا

مَكُّوكٌ يُقَالُ لَهُ مَكُّوكُ خَالِدٍ وَكَانَ نَكِيلُ بِكَيْلَجَتَيْنِ بِكَيْلَجَةِ هَارُونَ

قَالَ مُحَمَّدٌ صَاعُ خَالِدٍ صَاعُ هِشَامٍ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الْمَلِكِ،

3280 - Bize Muhammed bin Muhammed bin Hallâd Ebû Amr haber verdi, dedi ki:

– Bizde bir Mekkük vardı. Ona Halid'in Mekkükü deniliyordu. Harun'un ölçeği ile iki ölçek alıyordu.

Muhammed şöyle dedi: Halid'in Sa'ı Abdulmelik'in oğlu Hişam'ın kullandığı Sa' idi.

٣٢٨١- عَنْ أُمَيَّةَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: لَمَّا وَلِيَ خَالِدٌ الْقَسْرِيُّ أَضْعَفَ

الصَّاعَ فَصَارَ الصَّاعُ سِتَّةَ عَشَرَ رِطْلًا

قَالَ أَبُو دَاوُد: مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَلَّادٍ قَتَلَهُ الزِّنْجُ صَبْرًا فَقَالَ

بِيَدِهِ هَكَذَا وَمَدَّ أَبُو دَاوُدَ يَدَهُ وَجَعَلَ بَطْنُ كَفِّهِ إِلَى الْأَرْضِ قَالَ

وَرَأَيْتُهُ فِي النَّوْمِ فَقُلْتُ مَا فَعَلَ اللَّهُ بِكَ قَالَ أَدْخَلَنِي الْجَنَّةَ فَقُلْتُ فَلَمْ

يَضُرُّكَ الْوَقْفُ

3281 - Ümeyye bin Halid radıyallahu anh'dan:

Halid el-Kısrî (Kûfeye) vali olduğu vakit Sa'ı katladı. Bunun üzerine Sa' onaltı rıtıl oldu.

Ebû Dâvud dedi ki: Râvi Muhammed bin Muhammed bin Halid-i zenciler bağlayıp öldürdüler.

Ebû Dâvud elini uzatıp avuç içlerini yere getirerek şöyle dedi: Onu rüyamda gördüm. Allah sana nasıl bir muamelede bulundu diye sordum. Muhammed bin Muhammed:

– Beni cennetine koydu, diye cevap verdi. Ben:

– Senin zencilerin önünde ölüm beklemen sana zarar vermedi, dedim.

19 - (YEMİN KEFFARETİNDE) MÜ'MİNE CARİYEYİ AZAT ETMEK

٣٢٨٢- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ السُّلَمِيِّ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ

جَارِيَةٌ لِي صَكَكْتُهَا صَكَّةً فَعَظُمَ ذَلِكَ عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقُلْتُ أَفَلَا أُعْتِقُهَا قَالَ ائْتِنِي بِهَا قَالَ فَجِئْتُ بِهَا قَالَ أَيْنَ اللهُ قَالَتْ

فِي السَّمَاءِ قَالَ مَنْ أَنَا قَالَتْ أَنْتَ رَسُولُ اللهِ قَالَ أَعْتِقْهَا فَإِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ

3282 - Muaviye bin Hakem es-Sülem-î radıyallahu anh'dan: Dedi ki:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, "Ey Allah'ın Rasûlü benim bir cariyem vardı. Ona bir tokat vurdum" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu tokatımın, aleyhime o kadar Büyûk günah olduğunu bildirdi ki: Ben:

– Onu azat edeyim mi? dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu bana getir" buyurdu. Ben de: Cariyeyi getirdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem cariyeye, "Allah nerededir" dedi. Cariye:

– “Göklerdedir” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Ben kimim” buyurdu. Cariye:

– Sen Allah’ın Rasûlüsün, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Bu cariyeyi azat et, bu inanmıştır” buyurdu.[151]

٣٢٨٣- عَنْ الشَّرِيدِ أَنَّ أُمَّهُ أَوْصَتْهُ أَنْ يَعْتِقَ عَنْهَا رَقَبَةً مُؤْمِنَةً فَأَتَى

النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أُمِّي أَوْصَتْ أَنْ أُعْتِقَ

عَنْهَا رَقَبَةً مُؤْمِنَةً وَعِنْدِي جَارِيَةٌ سَوْدَاءُ نُوبِيَّةٌ فَذَكَرَ نَحْوَهُ

3283 - Şerid radıyallahu anh’dan, annesi ona kendisi için inanmış bir cariyeyi azat edivermesini vasiyet etmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yanına gelerek, Ey Allah’ın Rasûlü, annem bana onun için mü’mine bir cariye azat etmemi vasiyet etmişti. Şimdi benim yanımda Nubiyyeli siyah bir cariye var, dedi. Bir önce geçen hadisin benzerini zikretti.[152]

٣٢٨٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِجَارِيَةٍ سَوْدَاءَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ عَلَيَّ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً فَقَالَ لَهَا أَيْنَ اللهُ

فَأَشَارَتْ إِلَى السَّمَاءِ بِأُصْبُعِهَا فَقَالَ لَهَا فَمَنْ أَنَا فَأَشَارَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِلَى السَّمَاءِ يَعْنِي أَنْتَ رَسُولُ اللهِ فَقَالَ أَعْتِقْهَا فَإِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ

3284 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan:

Bir zât Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e siyah bir cariye getirdi. Ve ey Allah’ın Rasûlü benim bir mü’mine cariye azat etmem gerekiyor, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cariyeye: “Allah nerededir” buyurdu. Cariye: Parmağı ile semaya işaret etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Ona “Ben kimim” buyurdu. Cariye önce Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e, sonra semaya işaret etti. Sen Allah’ın Rasûlüsün, demek istiyordu. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Bunu azat et bu cariye mü’minedir” buyurdu.

İZAH

Bu hadis-i şerif keffaretlerde azat edilecek kölenin mü’min olması gerektiğine delâlet eder.

İmam-ı Azam’a göre: Katil keffaretinin dışında kalan keffaretlerde, mü’min olmayan kölenin azat edilmesi de kâfîdir.

Şâfiî ve Malik hazretlerine göre: Bütün keffaretlerde azat edilen kölenin mü’min olması gerekir. (Meallimü’s-Sünen, c. 4, s. 368)

20 - SÜKÛT ETTİKTEN SONRA YEMİNDE İSTİSNA

٣٢٨٥- عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

وَاللهِ لَأَغْزُوَنَّ قُرَيْشًا وَاللهِ لَأَغْزُوَنَّ قُرَيْشًا وَاللهِ لَأَغْزُوَنَّ قُرَيْشًا ثُمَّ قَالَ

إِنْ شَاءَ اللهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَقَدْ أَسْنَدَ هٰذَا الْحَدِيثَ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ شَرِيكٍ عَنْ

سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَسْنَدَهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ شَرِيكٍ ثُمَّ لَمْ يَغْزُهُمْ

3285 - İkrime radıyallahu anh’dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (önce) “Vallahi elbette Kureyş’le savaş edeceğim. Vallahi elbette Kureyş’le savaş edeceğim. Vallahi Kureyş’le savaş edeceğim” buyurdu. Sonra da, “İnşaallah” dedi.

Ebû Dâvud dedi: Bu hadisi Şerik’ten; o da Simak’tan, o da İkrime’den, o da İbn-i Abbas’tan, çok kimse Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e isnad etti. Velid bin Müslim Şerik’ten rivâyetle “Sonra Rasûlullah Kureyş’le savaş etmedi” dedi.

٣٢٨٦- عَنْ عِكْرِمَةَ يَرْفَعُهُ قَالَ: وَاللهِ لَأَغْزُوَنَّ قُرَيْشًا ثُمَّ قَالَ إِنْ

شَاءَ اللهُ ثُمَّ قَالَ وَاللهِ لَأَغْزُوَنَّ قُرَيْشًا إِنْ شَاءَ اللهُ ثُمَّ قَالَ وَاللهِ لَأَغْزُوَنَّ

قُرَيْشًا ثُمَّ سَكَتَ ثُمَّ قَالَ إِنْ شَاءَ اللهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: زَادَ فِيهِ الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ شَرِيكٍ قَالَ ثُمَّ لَمْ

يَغْزُهُمْ

3286 - İkrime radıyallahu anh'dan merfûan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Vallahi Kureyş'le savaş edeceğim" buyurdu. Sonra, "İnşallah" dedi. Sonra "Vallahi elbette Kureyş'le savaş edeceğim inşallah" dedi. Sonra yine: "Vallahi elbete Kureyş'le savaş edeceğim inşallah" dedi. Sonra yine: "Vallahi elbette Kureyş'le savaş edeceğim" dedi. Sonra sükut etti. Sonra da: "İnşallah" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi:

Velid bin Müslim Şerik'ten rivâyetinde "Sonra Kureyş'le savaş etmedi" cümlesini ziyade etti.

İZAH

Bir kimse bir şeye yemin eder, zaman kaybetmeden inşallah "Allah dilerse" diye istisnâ ederse, yaptığı bu yemini bozmasından dolayı keffaret lazım gelmez. Bu istisnânın yeminden ne kadar sonra olduğu hakkında ilim adamları ihtilaf ettiler.

1 - Yemine bitişik istisnâ ittifakla caizdir.

2 - Yemin edilen yerden dağılmadıkça istisna caizdir.

3 - Ahmed bin Hanbel'e göre: Bu mevzua devam edildiği müddetçe istisnâ caizdir.

4 - İbn-i Abbas'a göre: Yeminden bir müddet sonra istisnâ caizdir.

5 - Saîd bin Cübeyr'e göre: Yeminden dört ay sonra istisnâ caizdir.

21 - NEZİRDEN NEHİY

٣٢٨٧- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنِ النَّذْرِ ثُمَّ اتَّفَقَا وَيَقُولُ لَا يَرُدُّ شَيْئًا وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنَ

الْبَخِيلِ

قَالَ مُسَدَّدٌ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّذْرُ لَا يَرُدُّ شَيْئًا

3287 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem nezir yapmaktan nehyederdi. Sonra râviler ittifak ettiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Nezir başa gelecek hiçbir şeyi değiştiremez. Ancak nezirle cimri kimseden biraz mal çıkarılmış olur" buyururdu.

Müseddet rivâyetinde şöyle dedi:

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Nezir başa gelecek hiçbir şeyi değiştiremez" buyurdu.[153]

İZAH

Başa gelmiş mukadder olan hiçbir felâketi nezir önleyemez. Ancak nezir yapılmışsa yerine getirilmesi gerekir. Bazı zatlar var ki, başka türlü fakire bir kuruş veremezler. Ama nezir sebebi ile onlardan biraz para çıkmış olur.

٣٢٨٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

لَا يَأْتِي ابْنَ آدَمَ النَّذْرُ الْقَدَرَ بِشَيْءٍ لَمْ أَكُنْ قَدَّرْتُهُ لَهُ وَلَكِنْ يُلْقِيهِ النَّذْرُ

الْقَدَرَ قَدْ رُتُهُ يُسْتَخْرَجُ مِنَ الْبَخِيلِ يُؤْتِينِي عَلَيْهِ مَا لَمْ يَكُنْ يُؤْتِينِي مِنْ قَبْلُ

3288 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Ademoğluna kaderden benim takdir etmediğim bir şeyi nezir getiremez. Yalnız nezir ademoğlunu benim takdir ettiğim kadere iletir nezir sebebi ile cimriden biraz mal çıkarılır. Daha önce vermediği malı nezrini yerine getirmek için verir” buyurdu.[154]

İZAH

Bu hadis, hadis-i kutsîdir. Fakat Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem söylemiş gibi rivâyet edilmiş Cenab-ı Allah’a nispet edilmemiştir.

22 - MASİYETE NEZİR

٣٢٨٩- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللهَ فَلْيُطِعْهُ وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَ اللهَ

فَلَا يَعْصِهِ

3289 - Aişe radıyallahu anha’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Allah’a itaate nezreden kimse Allah’a itaat etsin, Allah’a isyâna nezreden kimse âsî olmasın.”[155]

İZAH

“Şu işim olursa Allah için şu kadar gün oruç tutayım, şu kadar sadaka vereyim” diye nezreden kimse nezrini yerine getirmelidir. “İşim olursa gençlere şu kadar şişe içki içireceğim” diye Allah’a isyanı nezreden kimse nezrini yerine getirmemeli, içki içirmemelidir.

23 - GÜNAH İŞLEMEYİ NEZREDENE KEFFARET GEREKİR DİYENLERİN DELİLLERİ

٣٢٩٠- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ وَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ

3290 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Allah'a isyan konusunda adak olmaz. (Eğer adanmışsa) onun keffareti yemin keffareti (ödemek)tir."[156]

٣٢٩١- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ بِمَعْنَاهُ وَإِسْنَادِهِ

3291 - İbn-i Şihab'dan bir önce geçen hadisin manası ve aynı isnatla rivâyet olundu.

٣٢٩٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ وَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ

3292 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Allah'a isyan konusunda nezir yoktur, (adanmışsa) onun keffareti, yemin keffareti (ödemek)dir."[157]

٣٢٩٣- أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنْ أُخْتٍ لَهُ نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ حَافِيَةً غَيْرَ مُخْتَمِرَةٍ فَقَالَ مُرُوهَا

فَلْتَخْتَمِرْ وَلْتَرْكَبْ وَلْتَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ

3293 - Ukbe bin Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, o Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yalınayak yürüyerek baş örtüsüz hacca gitmeyi adayan kız kardeşinin durumunu sordu Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Kız kardeşine emret, başına çemberini örtsün, vasıtaya binsin (keffaret olarak) üç gün oruç tutsun."[158]

İZAH

Kadının başı açık gezmesi haramdır. Başı açık hacca nezreden kadın, mas'iyete nezretmiş olur. Başını örterek haccını yerine getirir. Mas'iyet olan nezri yerine getirmez. Buna keffaret olarak üç gün oruç tutar.

٣٢٩٤- أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الرُّعَيْنِيَّ أَخْبَرَهُ بِإِسْنَادِهِ يَحْيَى وَمَعْنَاهُ

3294 - Ebâ Saîd el-Ruaynî, Yahya'nın rivâyet ettiği bir önceki hadisin isnadı ve manasını da rivâyet etti.

٣٢٩٥- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أُخْتِي نَذَرَتْ يَعْنِي أَنْ تَحُجَّ مَاشِيَةً فَقَالَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ لَا يَصْنَعُ بِشَقَاءِ أُخْتِكَ شَيْئًا فَلْتَحُجَّ

رَاكِبَةً وَلْتُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهَا

3295 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

Bir zât Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve: "Ey Allah'ın Rasûlü benim kız kardeşim yaya olarak hac etmeye nezretti" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Allah senin kız kardeşinin meşakkat çekmesi ile bir şey yapacak değil (onun yorulmasına muhtaç değil). Binerek hac etsin ve yemininden dolayı da keffaret versin" buyurdu.

İZAH

Yaya olarak hacca nezreden kimse gücü yeterse yaya olarak gider. Gücü yetmezse binerek hac eder. Nezri yerine bir kurban keser. Veya 3293 nolu hadiste geçtiği gibi üç gün oruç tutar.

Vasıta varken yaya gideceğim diye kendisini meşakkate atmanın manası yoktur. Kulun lüzumsuz yere kendisini meşakkate atması Allah'ın rızasına uygun düşmez.

٣٢٩٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أُخْتَ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ نَذَرَتْ أَنْ تَمْشِيَ

إِلَى الْبَيْتِ فَأَمَرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَرْكَبَ وَتُهْدِيَ هَدْيًا

3296 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

Ukbe bin Âmir radıyallahu anh'ın kız kardeşi Kâbe'ye kadar yürümeğe nezretti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Vasıtaya binmesini (nezrini bozmanın keffareti olarak) kurban kesmesini" emretti.

٣٢٩٧- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا بَلَغَهُ أَنَّ

أُخْتَ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ مَاشِيَةً قَالَ إِنَّ اللهَ لَغَنِيٌّ عَنْ نَذْرِهَا

مُرْهَا فَلْتَرْكَبْ

3297 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Ukbe :bin Âmir'in kız kardeşinin yaya olarak hac etmeğe nezrettiği haberi yetişince:

"Allah onun nezrine muhtaç değildir. Ona emret vasıtaya binsin" buyurdu.

٣٢٩٨- عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ أُخْتَ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ بِمَعْنَى هِشَامٍ

وَلَمْ يَذْكُرِ الْهَدْيَ وَقَالَ فِيهِ مُرْ أُخْتَكَ فَلْتَرْكَبْ

3298 - İkrime radıyallahu anh'dan: Ukbe bin Âmir'in kız kardeşi hakkında Hişam'ın rivâyet ettiği bir önceki hadisin manası rivâyet olundu. İkrime bu rivâyetinde kurbanı zikretmedi. Bu rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kız kardeşine emret bir vasıtaya binsin" buyurdu.

٣٢٩٩- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: نَذَرَتْ أُخْتِي أَنْ تَمْشِيَ

إِلَى بَيْتِ اللهِ فَأَمَرَتْنِي أَنْ أَسْتَفْتِيَ لَهَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَاسْتَفْتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِتَمْشِ وَلْتَرْكَبْ

3299 - Ukbe bin Âmir el-Cühenî radıyallahu anh'dan:

Kız kardeşim, Beytullah'a kadar yürümeğe nezretti. Bu hususta benden onun için Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e fetva sormamı istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Hem yürüsün hem de bineğine binsin" buyurdu.[159]

٣٣٠٠- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَخْطُبُ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ فِي الشَّمْسِ فَسَأَلَ عَنْهُ قَالُوا هٰذَا أَبُو إِسْرَائِيلَ

نَذَرَ أَنْ يَقُومَ وَلَا يَقْعُدَ وَلَا يَسْتَظِلَّ وَلَا يَتَكَلَّمَ وَيَصُومَ قَالَ مُرُوهُ فَلْيَتَكَلَّمْ

وَلْيَسْتَظِلَّ وَلْيَقْعُدْ وَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ

3300 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

Bir gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (insanlara) hitap ederken. Bir de ne görsün, bir zât güneşte ayak üstü dikiliyor. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Bu zât kimdir" diye sordu. Bu Ebû İsrail'dir, ayakta durup oturmamaya, gölgelenmemeye, konuşmamaya ve oruç tutmaya nezretti, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ona emredin konuşsun, gölgelensin, otursun ve orucunu tamamlasın" buyurdu.[160]

İZAH

Ebû İsrail'in asıl adı; Kayser el-Âmiri'dir.

٣٣٠١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رَأَى رَجُلًا يُهَادَى بَيْنَ ابْنَيْهِ فَسَأَلَ عَنْهُ فَقَالُوا نَذَرَ أَنْ يَمْشِيَ فَقَالَ إِنَّ اللهَ

لَغَنِيٌّ عَنْ تَعْذِيبِ هٰذَا نَفْسَهُ وَأَمَرَهُ أَنْ يَرْكَبَ

3301 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, iki oğlu arasında götürülen bir adam gördü ve bu zatın niçin böyle yürütüldüğünü sordu. Yürümek için nezretti

dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Allah Teâlâ bu zatın kendi nefsini azap etmesine muhtaç değildir” buyurup o zatın binmesini emretti.

٣٣٠٢- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ وَهُوَ

يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ بِإِنْسَانٍ يَقُودُهُ بِخِزَامَةٍ فِي أَنْفِهِ فَقَطَعَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ وَأَمَرَهُ أَنْ يَقُودَهُ بِيَدِهِ

3302 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Kabe’yi tavaf ederken burnundan bir ip halka ile çekilen bir zât gördü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, burnundaki ipi eli ile kopardı. Ve çekicisine onu eli ile çekmesini emretti. [161]

İZAH

Bu zât burnuna bir halka taktırarak çektirmeyi ve böylece tavaf etmeyi nezretmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, insanı basitleştirici bu tür nezrin uygun olmayacağını eli ve dili ile men etmiştir.

٣٣٠٣- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أُخْتَ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ

مَاشِيَةً وَأَنَّهَا لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ لَغَنِيٌّ

عَنْ مَشْيِ أُخْتِكَ فَلْتَرْكَبْ وَلْتُهْدِ بَدَنَةً

3303 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan: Ukbe bin Âmir el-Cühenî’nin kız kardeşi yaya olarak hac etmeye nezretti. Halbuki buna takat getiremezdi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Allah (c.c) senin kız kardeşinin yürümesine muhtaç değildir, binerek hac yapsın (nezrine muhalif hareket ettiği için de) bir deve kurban etsin” buyurdu.

٣٣٠٤- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ إِنَّ أُخْتِي نَذَرَتْ أَنْ تَمْشِيَ إِلَى الْبَيْتِ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَا يَصْنَعُ

بِمَشْيِ أُخْتِكَ إِلَى الْبَيْتِ شَيْئًا

3304 - Ukbe bin Âmir el-Cühenî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, "Benim kız kardeşim yaya olarak Kâbe'ye gitmeye nezretti" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Gerçekten aziz ve celil olan Allah kız kardeşinin yaya olarak Kâbe'ye gitmesi ile bir şey yapacak değildir" buyurdu.

24 - BEYT-İ MAKDİS'TE NAMAZ KILMAYA NEZREDEN KİMSENİN DURUMU

٣٣٠٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَجُلًا قَامَ يَوْمَ الْفَتْحِ فَقَالَ يَا

رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَذَرْتُ لِلَّهِ إِنْ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكَ مَكَّةَ أَنْ أُصَلِّيَ فِي بَيْتِ

الْمَقْدِسِ رَكْعَتَيْنِ قَالَ صَلِّ هَاهُنَا ثُمَّ أَعَادَ عَلَيْهِ فَقَالَ صَلِّ هَاهُنَا ثُمَّ أَعَادَ

عَلَيْهِ فَقَالَ شَأْنُكَ إِذَنْ

3305 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Mekke'nin fethi gününde bir zât ayağa kalktı ve "Ey Allah'ın Rasûlü, Allah Mekke'nin fethini sana nasip ederse Mescid-i Aksa'da iki rekat namaz kılmaya Allah için nezretmiştim" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Burada kıl" buyurdu. Adam sözünü tekrarladı. Hazreti peygamber "Burada kıl" buyurdu. Sonra adam sözünü bir daha tekrarladı Hazreti Peygamber bu sefer: "Öyleyse sen bilirsin" buyurdu.

İZAH

Hadis-i şerifin son cümlesinde öyleyse sen bilirsin, buyrulması gücün yeterse, Kudüs'e kadar giderek Mescid-i Aksâ'da namaz kılabileceksen git kıl, gidemeyeceksen burada kıl, demektir. Yaya olarak Hac edeceğine

nezreden kimse İmam Azam'a göre; gücü yetse de yetmese de binerek Hac eder, nezrini yaya ifâ etmediği için kurban keser.

İmam Şafiî'ye göre; gücü yeterse yaya Hac eder, gücü yetmezse binerek hac eder. Binerek hac ettiğinde bir kurban keser. (Maallimü-s-Sünen)

٣٣٠٦- عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهٰذَا الْخَبَرِ زَادَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ لَوْ صَلَّيْتَ هَاهُنَا لَأَجْزَأَ عَنْكَ صَلَاةً

فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ

3306 - Ömer bin Abdurrahman bin Avf radıyallahu anh'dan, o da ashaptan bazı zatlardan bir önce geçen şu haber rivâyet olundu; bu rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Muhammed'i Hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin olsun ki buracıkta kılmış olsan Beyt-i Makdis'de kılacağın namaza kafi gelir" buyurdu cümlesi ziyadedir.

İZAH

Bir camide namaz kılmaya nezreden kimse oraya gidemez de o niyetle bir camide namaz kılarsa nezri yerine gelir.

25 - ÖLÜNÜN ADAĞINI ONUN NAMINA YERİNE GETİRMEK

٣٣٠٧- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ اسْتَفْتَى رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا نَذْرٌ لَمْ تَقْضِهِ فَقَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْضِهِ عَنْهَا

3307 - Abdullah bin Abbas radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Sa'd bin Ubâde, annemin üzerinde ödenmemiş nezri bulunarak vefat etti. Onun için nezrini ödeyebilir miyim, diye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve

sellem'den fetva istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de, "Annenin namına yerine getir" buyurdu.[162]

İZAH

Hadis-i şerif ölünün nezirlerinin vârisleri tarafından ödenmesi gerektiğini ifade eder. İmam-ı Azam'a göre; ölünün nezirlerinin ve keffaretlerinin varisleri tarafından ödenmesi şart olması için ölünün vasiyet etmiş olması gerekir diyor. Vasiyeti yoksa varisler ödemeye mecbur değildir. Şafiî ve Mâlikî mezheplerine göre; ölüm hastalığından önce yapılan nezirler borç gibidir. Ölünün bütün malından ödenir. Ölüm anında nezretmişse malın üçte birinden ödenir. (Meallimüs-s-Sünen, c. 4, s. 384)

٣٣٠٨- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ امْرَأَةً رَكِبَتِ الْبَحْرَ فَنَذَرَتْ إِنْ نَجَّاهَا اللهُ

أَنْ تَصُومَ شَهْرًا فَنَجَّاهَا اللهُ فَلَمْ تَصُمْ حَتَّى مَاتَتْ فَجَاءَتْ إِبْنَتُهَا أَوْ أُخْتُهَا

إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَصُومَ عَنْهَا

3308 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bir kadın gemiye bindi. (Denize açıldı) "Eğer Allah beni bu denizden sağ salim kurtarırsa bir ay oruç tutacağım" diye nezretti.

Allah da onu denizden kurtardı. Kadın ölene kadar bu nezrini yerine getiremedi. Kadının kızı veya kız kardeşi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi (bunu anlattı.) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, ölenin yerine oruç tutmasını emretti.[163]

٣٣٠٩- بُرَيْدَةَ أَنَّ امْرَأَةً أَتَتْ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَتْ: كُنْتُ تَصَدَّقْتُ عَلَى أُمِّي بِوَلِيدَةٍ وَإِنَّهَا مَاتَتْ وَتَرَكَتْ تِلْكَ

الْوَلِيدَةَ قَالَ قَدْ وَجَبَ أَجْرُكِ وَرَجَعَتْ إِلَيْكِ فِي الْمِيرَاثِ قَالَتْ وَإِنَّهَا

مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمُ شَهْرٍ أَفَنَذْكُرُ نَحْوَ حَدِيثِ عَمْرٍو

3309 - Büreyde radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bir kadın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi: "Anneme bir cariye ikram etmiştim. Annem öldü ve o cariyeyi miras olarak bıratı." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Cariyeyi ikram ile) "Sen sevabını aldın ve o miras olarak sana geri döndü" buyurdu. Kadın: "Annem öldü, onun bir ay oruç borcu vardı" dedi. Râvi bir önce geçen Amr bin Avn'ın hadisinin benzerini zikretti."[164]

26 - ORUÇ BORCU İLE ÖLEN KİMSENİN ORUCUNU VELÎSİNİN TUTACAĞINA DAİR VARİD OLAN HADİSLER

٣٣١٠- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنَّهُ كَانَ عَلَى أُمِّهَا صَوْمُ شَهْرٍ أَفَأَقْضِيهِ عَنْهَا فَقَالَ لَوْ كَانَ

عَلَى أُمِّكِ دَيْنٌ أَكُنْتِ قَاضِيَتَهُ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: فَدَيْنُ اللهِ أَحَقُّ أَنْ

يُقْضَى

3310 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bir kadın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi, annesinin üzerinde bir ay oruç borcu olduğunu anlattı ve annemin orucunu tutabilir miyim, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Annenin borcu olmuş olsa onu ödeyebilir miydin?" dedi. Kadın, "Evet" cevabını verdi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Allah'ın borcu ödenmeye daha müstahaktır" buyurdu.[165]

٣٣١١- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ مَاتَ

وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ

3311 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir kimse üzerinde oruç borcu bulunarak ölürse velîsi onun namına oruç tutar.”[166]

27 - ÎFÂSI EMREDİLEN NEZİR

٣٣١٢- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ امْرَأَةً أَتَتْ النَّبِيَّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي نَذَرْتُ أَنْ أَضْرِبَ عَلَى

رَأْسِكَ بِالدُّفِّ، قَالَ: أَوْفِي بِنَذْرِكِ: قَالَتْ: إِنِّي نَذَرْتُ أَنْ أَذْبَحَ بِمَكَانِ

كَذَا وَكَذَا مَكَانٌ كَانَ يُذْبَحُ فِيهِ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ: لِصَنَمٍ؟ قَالَتْ: لَا،

قَالَ: لِوَثَنٍ؟ قَالَتْ: لَا، قَالَ: أَوْفِي بِنَذْرِكِ

3312 - Amr bin Şuayb radıyallahu anh’ın dedesinden şöyle rivâyet edilmiştir:

– Bir kadın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e gelerek, “Ey Allah’ın Rasûlü, ben senin önünde def çalacağım diye nezrettim” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadına, “Nezrini yerine getir” buyurdu. Kadın:

“Cahiliyet devri halkının hayvan kestikleri şöyle şöyle yerde kurban keseceğim diye nezrettim” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Saneme (puta) mı kurban kesmeye nezrettin?” dedi.

Kadın:

“Hayır” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Kurbanı vesene (puta) mı kesmeye nezrettin?” dedi. Kadın:

“Hayır” cevabını verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Nezrini yerine getir” buyurdu.

İZAH

Bu kadın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sağ salim harpten gelirse, önünde def çalacağım diye nezretmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de nezrini yerine getir, buyurdu.

٣٣١٣- حَدَّثَنِي ثَابِتُ بْنُ الضَّحَّاكِ قَالَ نَذَرَ رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ
رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْحَرَ إِبِلًا بِبُوَانَةَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى
اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي نَذَرْتُ أَنْ أَنْحَرَ إِبِلًا بِبُوَانَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى
اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ كَانَ فِيهَا وَثَنٌ مِنْ أَوْثَانِ الْجَاهِلِيَّةِ يُعْبَدُ؟ قَالُوا: لَا،
قَالَ: هَلْ كَانَ فِيهَا عِيدٌ مِنْ أَعْيَادِهِمْ؟ قَالُوا: لَا، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى
اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْفِ بِنَذْرِكَ فَإِنَّهُ لَا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةِ اللهِ وَلَا فِيمَا
لَا يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ

3313 - Sabit bin Dahhâk radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Asr-ı saadette bir zât (Yelemlem yakınında bulunan) Büvâne (denen yer)de deve kurban etmeye nezretti.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek, "Ben Büvâne'de bir deve kurban etmeye nezrettim" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona:

"Orada cahiliyet devrinden kalma kendisine tapılan put var mı" dedi. Ashab:

"Hayır yok" dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Orada cahiliyet devrinde bayram yapılan yer var mı" buyurdu. Ashab, "Yoktur" dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Nezrini yerine getir. Gerçek şudur ki Allah'a isyan için yapılan nezr yerine getirilmez, bir de Ademoğlunun gücü altında olmayan şeye yaptığı nezrini yerine getirmesi gerekmez" buyurdu.

٣٣١٤- حَدَّثَتْنِي سَارَةُ بِنْتُ مِقْسَمٍ الثَّقَفِيُّ أَنَّهَا سَمِعَتْ مَيْمُونَةَ بِنْتَ

كَرْدَمٍ قَالَتْ خَرَجْتُ مَعَ أَبِي فِي حِجَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلْتُ أُبْلُهُ بَصَرِي فَدَنَا إِلَيْهِ أَبِي وَهُوَ عَلَى

نَاقَةٍ لَهُ مَعَهُ دِرَّةٌ كَدِرَّةِ الْكُتَّابِ فَسَمِعْتُ الْأَعْرَابَ وَالنَّاسَ يَقُولُونَ الطَّبْطَبِيَّةَ

الطَّبْطَبِيَّةَ فَدَنَا إِلَيْهِ أَبِي فَأَخَذَ بِقَدَمِهِ قَالَتْ فَأَقَرَّ لَهُ وَوَقَفَ فَاسْتَمَعَ مِنْهُ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي نَذَرْتُ إِنْ وُلِدَ لِي وَلَدٌ ذَكَرٌ أَنْ أَنْحَرَ عَلَى رَأْسِ بُوَانَةَ فِي

عَقَبَةٍ مِنَ الثَّنَايَا عِدَّةَ مِنَ الْغَنَمِ قَالَ لَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنَّهَا قَالَتْ خَمْسِينَ فَقَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ بِهَا مِنَ الْأَوْثَانِ شَيْءٌ؟ قَالَ: لَا

قَالَ: فَأَوْفِ بِمَا نَذَرْتَ بِهِ لِلَّهِ قَالَتْ فَجَمَعَهَا فَجَعَلَ يَذْبَحُهَا فَانْفَلَتَتْ مِنْهَا

شَاةٌ فَطَلَبَهَا وَهُوَ يَقُولُ اَللّٰهُمَّ أَوْفِ عَنِّي نَذْرِي فَظَفِرَهَا فَذَبَحَهَا

3314 - Sâre bint-i Mıksem es-Sakafî radıyallahu anh'dan:

O, Meymûne bint-i Kerdem'in şöyle dediğini işitmiş:

– Ben babamla beraber Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vedâ haccına katıldım. İnsanlar (işte) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem diyorlardı. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i gözümle takibe başladım, babam ona yaklaştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem elinde kâtiplerin kamçısı gibi bir kamçı olduğu halde devesi üzerinde bulunuyordu. Bedevîlerin ve insanların taptap dediklerini duydum. Babam ona yaklaştı ayağının yanına durdu.

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in peygamberliğini ikrar etti. Hazreti Peygamber durup babamı dinledi. Babam:

– Ey Allah'ın Rasûlü, ben eğer bir oğlan evladım olursa, Büvâne tepelerinden birinin yamacında bir miktar koyun kurban edeceğim, diye

nezirde bulundum.

(Râvi Abdullah bin Yezid, Sâre'nin elli koyun dediğini rivâyet eder.) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, "Orada putlardan bir şey var mı" buyurdu. Babam, hayır yoktur dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah için yaptığın nezri yerine getir" buyurdu. Bunun üzerine babam koyunları toplayıp kesmeye başladı. İçlerinden bir koyun kaçtı onu tutmaya çıktı, şöyle yalvarıyordu. Ey Allah'ım benim nezrimi yerine getir, bunun üzerine boyunu yakaladı ve onu kesti.[167]

٣٣١٥- عَنْ مَيْمُونَةَ بِنْتِ كَرْدَمِ بْنِ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهَا نَحْوَهُ مُخْتَصَرٌ

مِنْهُ شَيْءٌ قَالَ: هَلْ بِهَا وَثَنٌ أَوْ عِيدٌ مِنْ أَعْيَادِ الْجَاهِلِيَّةِ؟ قَالَ: لَا، قُلْتُ

إِنَّ أَبِي عَلَيْهِ عَلَيْهَا نَذْرٌ وَمَشْيٌ أَفَأَقْضِيهِ عَنْهَا وَرُبَّمَا قَالَ ابْنُ بَشَّارٍ أَنَقْضِيهِ

عَنْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ

3315 - Meymûne bin Kerdem bin Süfyân radıyallahu anh'dan: O da babasından, bir önce geçen hadisin daha kısa bir benzerini rivâyet etti. Bu rivâyette, "Orada put var mı" veya, "Cahiliyet bayramlarından yapılan bir yer var mı" buyurdu. Kerdem, "Hayır" dedi. Kerdem der ki: ben şu annemin üzerinde bir nezri var, yürüyerek yapmaya da nezretmiş onun namına nezrini ödeyeyim mi dedim. İbn Beşşar bazen "onu ödeyelim mi" derdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Evet" buyurdu.

28 - KİŞİNİN SAHİP OLMADIĞI BİR ŞEYİ NEZRETMESİ

٣٣١٦- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: كَانَتِ الْعَضْبَاءُ لِرَجُلٍ مِنْ

بَنِي عُقَيْلٍ وَكَانَتْ مِنْ سَوَابِقِ الْحَاجِّ قَالَ فَأُسِرَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي وَثَاقٍ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِمَارٍ

عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ عَلَامَ تَأْخُذُنِي وَتَأْخُذُ سَابِقَةَ الْحَاجِّ قَالَ

نَأْخُذُكَ بِجَرِيرَةِ حُلَفَائِكَ ثَقِيفَ، قَالَ: وَكَانَ ثَقِيفُ قَدْ أَسَرُوا رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: وَقَدْ قَالَ فِيمَا قَالَ وَإِنَّا مُسْلِمٌ أَوْ قَالَ وَقَدْ أَسْلَمْتُ فَلَمَّا مَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: فَهِمْتُ هَذَا مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى نَادَاهُ يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحِيمًا رَفِيقًا فَرَجَعَ إِلَيْهِ فَقَالَ مَا شَأْنُكَ قَالَ إِنِّي مُسْلِمٌ قَالَ لَوْ قُلْتَهَا وَأَنْتَ تَمْلِكُ أَمْرَكَ أَفْلَحْتَ كُلَّ الْفَلَاحِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى حَدِيثِ سُلَيْمَانَ قَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي جَائِعٌ فَأَطْعِمْنِي إِنِّي ظَمْآنُ فَاسْقِنِي قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ حَاجَتُكَ أَوْ قَالَ هَذِهِ حَاجَتُهُ فَفُودِيَ الرَّجُلُ بَعْدُ بِالرَّجُلَيْنِ قَالَ وَحَبَسَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَضْبَاءَ لِرَحْلِهِ قَالَ فَأَغَارَ الْمُشْرِكُونَ عَلَى سَرْحِ الْمَدِينَةِ فَذَهَبُوا بِالْعَضْبَاءِ قَالَ فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهَا وَأَسَرُوا امْرَأَةً مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَالَ فَكَانُوا إِذَا كَانَ اللَّيْلُ يُرِيحُونَ إِبِلَهُمْ فِي أَفْنِيَتِهِمْ قَالَ فَنَوَّمُوا لَيْلَةً وَقَامَتِ الْمَرْأَةُ فَجَعَلَتْ لَا تَضَعُ يَدَهَا عَلَى بَعِيرٍ إِلَّا رَغَا حَتَّى أَتَتْ عَلَى الْعَضْبَاءِ قَالَ فَأَتَتْ عَلَى نَاقَةٍ ذَلُولٍ مُجَرْسَةٍ قَالَ فَرَكِبَتْهَا ثُمَّ جَعَلَتْ لِلَّهِ عَلَيْهَا إِنْ نَجَّاهَا اللهُ لَتَنْحَرَنَّهَا قَالَ فَلَمَّا قَدِمَتِ الْمَدِينَةَ عُرِفَتِ النَّاقَةُ نَاقَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُخْبِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَجِيءَ بِهَا وَأُخْبِرَ بِنَذْرِهَا فَقَالَ: بِئْسَ مَا جَزَيْتِيهَا أَوْ جَزَتْهَا إِنْ اللهُ أَنْجَاهَا عَلَيْهَا لَتَنْحَرَنَّهَا لَا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةِ اللهِ وَلَا فِيمَا لَا يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ

قَالَ أَبُو دَاوُد وَالْمَرْأَةُ هَذِهِ امْرَأَةُ أَبِي ذَرٍّ

3316 - İmran bin Husayn radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Adbâ adlı deve, Benî Akil'den bir zata aitti. Adbâ hacıların develerini geçenlerden idi. Adam (devesiyle birlikte) esir edilip bağlı olduğu halde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üzerine kadife atılmış bir merkep üzerinde bulunuyordu. Adam şöyle dedi: Ey Muhammed, beni niçin tutuyorsun, hacıları taşıyan devemi niçin alıyorsun?

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Senin müttefikin Sakif'in (Taiflilerin) yaptıklarına karşılık aldık" buyurdu. (Râvi) dedi ki, (Taifliler) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından iki zatı esir etmişlerdi. (Râvi yine) dedi ki:

– Adam, söyledikleri söz arasında "Ben de Müslümanım" dedi. Veya, "Ben de Müslüman oldum" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geçip gidince.

Ebû Dâvud dedi ki: Muhammed bin İsa'nın rivâyetinden şunu anladım, adam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme, Yâ Muhammed, Yâ Muhammed diye seslendi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem merhametli ve yumuşak huylu idi. Onun seslenişine karşı döndü ve "Ne istiyorsun, neyin var" dedi. Adam ben Müslümanım, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona:

"Eğer sen hürriyetin elinde iken Müslüman olsaydın tam bir kurtuluşla kurtulurdun" buyurdu.

Ebû Dâvud: Sonra Süleymân bin Harb'in rivâyet ettiği hadise döndüm dedi. Adam, Ey Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, ben açım beni doyur, ben susuzum beni suya kandır, dedi.

Süleymân dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "İşte senin ihtiyacın bu" veya "Onun ihtiyacı budur (istediğini yapın)" buyurdu.

Müslümanlardan Sakiflilerin elinde olan iki Müslüman erkeğin serbest bırakılmasına karşılık adam serbest bırakıldı. Fakat Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem adamın Adbâ adlı devesini binmek için alıkoydu.

(Râvi) dedi ki: Müşrikler Medine merâsına baskın yapıp saldırarak Adbâ'yı alıp götürdüler. Adbâ'yı götürdükleri vakit Müslümanlardan bir kadını esir etmişlerdi. Gece olunca develeri avlularında çökertiyorlardı. Bir gece hepsi uyudular. Kadın kalktı, elini hangi deve üzerine koysa deve böğürüyordu, derken Adbâ adlı deveye kadar geldi. O, itaatkar binilmeye alışık bir devenin yanına gelmişti. Hemen ona bindi. Sonra eğer Allah kendisini kurtarırsa bu deveyi Allah rızası için keseceğine nezretti.

Kadın Medine'ye gelince devenin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Adbâ adındaki devesi olduğu anlaşıldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir zât gönderdi, kadın getirildi.

"Ona ne kötü ceza vermişsin veya ona ne de kötü ceza vermiş. Eğer Allah onu bunun üzerinde kurtarırsa onu mutlaka boğazlayacakmış!" Allah'a isyan konusundaki ve insan oğlunun sahip olmadığı şeydeki nezri yerine getirmek gerekmez" buyurdu.

Ebû Dâvud bu kadın Ebû Zer'in hanımı idi diyor.[168]

29 - MALINI SADAKA OLARAK VERMEYİ NEZREDEN KİMSE HAKKINDAKİ HADİSLER

٣٣١٧- عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي

أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللهِ وَإِلَى رَسُولِهِ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ قَالَ فَقُلْتُ إِنِّي

أُمْسِكُ سَهْمِيَ الَّذِي بِخَيْبَرَ

3317 - Kâab bin Malik radıyallahu anh'dan:

Rivâyete göre şöyle demiştir: Ben, Ey Allah'ın Rasûlü, benim (Tebük seferine iştirak etmeme kusurumdan) tevbemin tamamı için malımın tamamını Allah ve Rasûlü'nün rızası için dağıtacağım dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de, "Malının bazısını yanında alıkoy, bu senin için daha hayırlıdır" buyurdu. Ben, "Hayber'deki hissemi kendime bırakırım" dedim.[169]

٣٣١٨- كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ حِينَ تِيبَ عَلَيْهِ إِنِّي أَنْخَلِعُ مِنْ مَالِي فَذَكَرَ نَحْوَهُ إِلَى خَيْرٌ لَكَ

3318 - Kâ'b bin Malik radıyallahu anh babasından rivâyetle şöyle demiştir:

Tebük seferine iştirak etmediği için özür dileyip tövbesi kabul edildiği vakit, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedi: "Ben malımın tamamından ayrılmak isterim." Bir önce geçen hadisin benzerini, "Malının bir kısmını yanında tut, senin için daha hayırlıdır" cümlesine kadar zikretti.

٣٣١٩- عَنْ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ أَبُو لُبَابَةَ أَوْ مَنْ شَاءَ اللهُ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَهْجُرَ دَارَ قَوْمِي

الَّتِي أَصَبْتُ فِيهَا الذَّنْبَ وَأَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي كُلِّهِ صَدَقَةً قَالَ يُجْزِئُ

عَنْكَ الثُّلُثُ

3319 - Kâ'b bin Malik radıyallahu anh babasından rivâyetle şöyle demiştir:

Kâ'b veya Ebû Lübâbe veya Allah'ın dilediği kimse Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, ben içinde günaha düştüğüm kavmimin evini terk edeceğim, malımın tamamını sadaka vererek hepsinden arınacağım, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Malının üçte birini sadaka olarak verirsen sana yeter" buyurdu.

٣٣٢٠- أَخْبَرَنِي ابْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ أَبُو لُبَابَةَ فَذَكَرَ مَعْنَاهُ

وَالْقِصَّةَ لِأَبِي لُبَابَةَ قَالَ أَبُو دَاوُد رَوَاهُ يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ بَعْضِ

بَنِي السَّائِبِ ابْنِ أَبِي لُبَابَةَ وَرَوَاهُ الزُّبَيْدِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ

السَّائِبِ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ مِثْلَهُ

3320 - Kâ’b bin Malik’in oğlundan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ebû Lübabe şöyle yapmıştı, diye geçen hadisin manasını zikretti. Kıssa Ebû Lübabe’ye aittir.

٣٣٢١- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ

فِي قِصَّتِهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي إِلَى اللهِ أَنْ أَخْرُجَ مِنْ

مَالِي كُلِّهِ إِلَى اللهِ وَإِلَى رَسُولِهِ صَدَقَةً، قَالَ: لَا، قُلْتُ: فَنِصْفُهُ، قَالَ: لَا،

قُلْتُ: فَثُلُثُهُ، قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: فَإِنِّي سَأُمْسِكُ سَهْمِي مِنْ خَيْبَرَ

3321 - Abdurrahman’ın dedesi Kâ’b’ın (Tebük seferine katılmayışı hakkındaki kıssada şöyle rivâyet olundu.) Şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e, “Ey Allah’ın Rasûlü, ben tövbemin tamam olması için malımın tamamını Allah ve Peygamberi’nin rızası için sadaka olarak dağıtacağım” dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Olmaz” buyurdu.

Ben: “Yarısını dağıtayım” dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Olmaz” buyurdu. Ben: “Üçte birin dağıtayım” dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Evet, üçte birini dağıt” buyurdu. Ben, “Hayber arazisinden hisseme düşeni kendime bırakırım, diğer mallarımı dağıtırım” dedim.

İZAH

Kâ’b bin Mâlik radıyallahu anh, ashab-ı kirâmdandır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in meşhur üç şairinden biridir. Hassan, İbn-i Revvâha ve Kâ’b, Cenab-ı Allah’ın tövbelerini kabul buyurduğu üç kişiden biridir. Akabe biatında bulunmuştur. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendisini hazreti Zübeyr ile bir rivâyete göre de hazreti Talhâ ile kardeş

yapmıştır. İbn-i Berkî'ye göre kırk tarihinden önce, Vâkidî'ye göre elli tarihinde vefat etmiştir. (Tezhip, c. 8, s. 440)

30 - TAKAT GETİREMEYECEĞİ ŞEYE NEZRETMEK

٣٣٢٢- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

مَنْ نَذَرَ نَذْرًا لَمْ يُسَمِّهِ فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ وَمَنْ نَذَرَ نَذْرًا فِي مَعْصِيَةٍ

فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ وَمَنْ نَذَرَ نَذْرًا لَا يُطِيقُهُ فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ وَمَنْ

نَذَرَ نَذْرًا أَطَاقَهُ فَلْيَفِ بِهِ

3322 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şöyle buyurdu:

"Bir kimse hangi ibadeti nezrettiğini söylemeden nezrim olsun derse, bunun keffâreti bir yemin keffaretidir. Bir kimse Allah'a isyan olan bir şeyi işlemeye nezrederse, onun keffareti bir yemin keffaretidir. Bir kimse de gücünün yetmediği bir şeye nezrederse onun keffareti de bir yemin keffaretidir. Bir kimse gücünün yeteceği bir şeye nezretmiş ise onu yerine getirsin."[170]

İZAH

Bir kimse haram olan bir şeyi yapacağına nezrederse o nezri yerine getirmemesi gerekir. Nezrini yerine getirmediğinden dolayı da bir yemin keffareti öder. Bir kimse güneşe çıkacağım, dağı sırtımda taşıyacağım diye gücünün yetmeyeceği şeye nezrederse, o şeyi yerine getiremeyeceğine göre nezrine keffaret olarak bir yemin keffareti öder.

31 - ADINI TAYİN ETMEDEN NEZİRDE BULUNMAK

٣٣٢٣- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ كَفَّارَةُ النَّذْرِ كَفَّارَةُ الْيَمِينِ

3323 - Ukbe bin Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Nezrin keffâreti (bir) yemin keffaretidir" buyurdu.

٣٣٢٤- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

3324 - Ukbe bin Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisin misli rivâyet olundu.

32 - CAHİLİYYET DEVRİNDE NEZREDİP NEZRİNİ YERİNE GETİRMEDEN İSLAMA GİREN KİMSE NE YAPAR?

٣٣٢٥- عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي نَذَرْتُ

فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ لَيْلَةً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْفِ بِنَذْرِكَ

3325 - Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, Ey Allah'ın Rasûlü, ben cahiliyyet devrinde Mescid-i Haram'da bir gece itikaf yapacağım, diye nezretmiştim, (ne yapayım) dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, "Nezrini yerine getir" buyurdu.

[138]. Buharî, Kitabu-l-Eymânı ve-n-nüzûr, Babu innellezine yeşterûne, n. 8/171; Müslim, Kitabu-l-İman, Babu Vaidi menıktetaâ hakka Müslim, n. 220; Neseî, Kitabu-l-Kaza; Tirmizî, Kitabu-l-Buyû, Babu Yemini-l-facira,

n. 1269; İbn-i Mâce, Kitabu-l-Ahkam, Babu men halefe ala yeminin facire, n. 2323

[139]. Müslim, Kitabu-l-iman, Babu Vaidi men iktataa hakka Müslim; Tirmizî, Kitabu-l-Ahkam, Babu Beyyineti alel müddi, n. 1340

[140]. İbn-i Mâce, Kitabu-l-Ahkam, Babu Yemin, n. 2325

[141]. Buharî, Müslim, Neseî, İbn-i Mace

[142]. İbn-i Mâce, Kitabu-l-Keffaret, Babu men vüriye fî yeminihi, n. 2119

[143]. Neseî, Kitabu Nuzur; İbn-i Mâce, Kitabu Keffaret

[144]. Tirmizî

[145]. Tirmizî, Kitabu-n-Nüzur, Babu istisna-i fil yemin, n. 1531; nesei, Kitabu-n-Nüzur, Babu men halefe festesnâ, 712; İbn-i Mâce, n. 2105-2133; Tirmizî, n. 1532

[146]. İbn-i Mâce, Kitabu Keffaret, Babu yemini Rasûlullah, n. 2093

[147]. Buharî, Kitabu-l-Edeb, Babu Kavli Dayfi li sahibihi, n. 8/41; Müslim, Kitabu-l-Eşribe, Babu ikrâmi'd-dayfi, n. 2057

[148]. Neseî, Kitabu Nüzûr, Babu yemini fî mâ lâ yemlikü, n. 7/12

[149]. Buharî, Kitabu Nüzûr ve Eymân, n. 8/159; Müslim, Kitabu Eymân ve Nüzûr, n. 1649; İbn-i Mâce, Kitabu Keffaret, n. 2107; Neseî, Kitabu-l-Eymân, Babu-l-Keffareti kablel hinsi, n. 917

[150]. Buharî, Kitabu Nüzûr ve Keffaret, n. 8/159; Müslim, Kitabu Eymân ve Nüzûr, Babu men halefe yeminen, n. 1652; Tirmizî, Kitabu Eymân ve Nüzûr, n. 1529; Neseî, Kitabu Nüzur, n. 10/7

[151]. Müslim, Kitabu-s-Salat ve Tıp; Neseî, Kitabu-l-İtitah, Babu-l-Kelami fi-s-salah, n. 219

[152]. Neseî, Kitabu-l-Vasaya, Babu faldı-s-sadakati alel meyyit, n. 6/252

[153]. Buharî, Kitabu Eymân, Babu Vefazi bi-n-nezri, n. 3/176; Müslim, Kitabu Nezr, Babu Nehyi ani-n-nezri, n. 1639; Neseî, Kitabu-l Eymân ve-n-nuzur, Babu Nehyi ani-n-nezri, n. 3832; İbn-i Mâce, Kitabu Keffarat, Babu Nehyi ani-n-nezri, n. 2122

[154]. Buharî, K. Eymân, n. 8/176; İbn-i Mâce, K. Nezr, n. 3123; Tirmizî, K. Nezr, n. 1538

[155]. Buharî, Kitabul Eymân, Babu-n-Nezri fî mâ lâ yemlikü, n. 8/177; Tirmizî, Kitabu-n-Nuzur, Babu men nezera en yu'ti'llah, n. 1526; Neseî, Kitabu-n-nezr, Babu-n-Nezr, Fil Ma'siye, n. 3839; İbn-i Mâce Kitabul Keffarat, Bubu-n-Nezri, fil ma'siye, n. 2126

[156]. Tirmizî, Kitabu-n-Nuzür, Babu La Nezra Fi Ma'siye, n. 1524

[157]. Tirmizî, Kitabu-n-Nuzür, Babu, La Nezra fî ma'siye, n. 1525

[158]. Tirmizî, n. 1544; Neseî, n. 3845; İbn-i Mâce, n. 2134

[159]. Buharî, Kitabu Cezâi's-Saydi, Babu Men nezera'l-meşiye ilel Kâbe, n. 2/25; Müslim, Kitabû-n-Nezri, Babu Men nezera en yemşiye ilel Kâbe, n. 1644; Neseî, Kitabu-n-Nüzur, Babu Men nezera en yemşiye ila beytillah, n. 3845

[160]. Buharî, Kitabun nüzüri vel Eymâni, Babun nezri fî mâ lâ yemlik, n. 8/178; Müslim, İbn-i Mâce, kitabul keffarat, Babu men haleta fî nezrihi tâaten, n. 2136

[161]. Buharî, Kitabu'l-Eymân, Babu'n-Nezr fî mâ lâ yemlikü, n. 2/177; Neseî, Kitabu'l-Eymân, Babu'n-Nezr fî mâ lâ yuradubihi, n. 3842

[162]. Buharî, K. Eymân, Babu iza nezera, n. 177/8; Müslim, Kitabu'n-Nüzur, Babu-l-emri bikadai-n-Nüzur, n. 1638; Tirmizî, K. Nuzur, Babu kazai-n-Nüzuri an-il-meyyiti, n. 1546; Neseî, K. İman, Babu men mâte ve aleyhi nuzurin, n. 3848; İbn-i Mâce, K. Keffârât, Babu men mâte ve aleyhi nuzur, n. 2132

[163]. Neseî, K. Nezr, Babu men mâte ve aleyhi'n-nezr, n. 3850

[164]. Müslim, K. Sıyam, Babu kaza is-siyâmi an-il-meyyiti, n. 1149; Tirmizî, k. Zekat, Bab-ul-Mütesaddiki yerisü sadaktehü, n. 867; İbn-i Mâce, K. Sıyam, Babu men mâte ve aleyhi Sıyam, n. 1759

[165]. Buharî, K. savm, babu men mâte ve aleyhi-s-savm, n. 47/3; Müslim, K. savm, Babu kaza-ıs-savmi ani-l-meyyiti, n. 1148

[166]. Buharî, k. savm Babu men mâte ve aleyhi, n. 7/3; Müslim, K. savm Babu kazai-s-savmi ani-l-meyyiti, n. 1147; Neseî

[167]. İbn-i Mâce, K. Keffârât, Bab-ul-Vefa bi-n-nezr, n. 2131

[168]. Müslim, K. Nezr, Babu la vefâe li-nezrin fî ma'sıyetillah, n. 1641; Tirmizî, K. Siyer, Babu-l üsârâ ve'l-Fedâ, n. 1568; Neseî, K. Eymân, Babu lâ nezra fî ma'siyetin, n. 3880; İbn-i Mâce, K. Keffarat, Babu-n-Nehyi ani-n-Nezri, n. 2124

[169]. Neseî, K. Eymân, babu iza kalehü ala Vechi-n-nezri, n. 3856

[170]. İbn-i Mâce, K. Keffârât, Babu men nezere nezran, n. 2128

[138]. Buharî, Kitabu-l-Eymânı ve-n-nüzûr, Babu innellezine yeşterûne, n. 8/171; Müslim, Kitabu-l-İman, Babu Vaidi menıktetaâ hakka Müslim, n. 220; Neseî, Kitabu-l-Kaza; Tirmizî, Kitabu-l-Buyû, Babu Yemini-l-facira, n. 1269; İbn-i Mâce, Kitabu-l-Ahkam, Babu men halefe ala yeminin facire, n. 2323

[139]. Müslim, Kitabu-l-iman, Babu Vaidi men iktataa hakka Müslim; Tirmizî, Kitabu-l-Ahkam, Babu Beyyineti alel müddi, n. 1340

[140]. İbn-i Mâce, Kitabu-l-Ahkam, Babu Yemin, n. 2325

[141]. Buharî, Müslim, Neseî, İbn-i Mace

[142]. İbn-i Mâce, Kitabu-l-Keffaret, Babu men vüriye fî yeminihi, n. 2119

[143]. Neseî, Kitabu Nuzur; İbn-i Mâce, Kitabu Keffaret

[144]. Tirmizî

[145]. Tirmizî, Kitabu-n-Nüzur, Babu istisna-i fil yemin, n. 1531; nesei, Kitabu-n-Nüzur, Babu men halefe festesnâ, 712; İbn-i Mâce, n. 2105-2133; Tirmizî, n. 1532

[146]. İbn-i Mâce, Kitabu Keffaret, Babu yemini Rasûlullah, n. 2093

[147]. Buharî, Kitabu-l-Edeb, Babu Kavli Dayfi li sahibihi, n. 8/41; Müslim, Kitabu-l-Eşribe, Babu ikrâmi'd-dayfi, n. 2057

[148]. Neseî, Kitabu Nüzûr, Babu yemini fî mâ lâ yemlikü, n. 7/12

[149]. Buharî, Kitabu Nüzûr ve Eymân, n. 8/159; Müslim, Kitabu Eymân ve Nüzûr, n. 1649; İbn-i Mâce, Kitabu Keffaret, n. 2107; Neseî, Kitabu-l-Eymân, Babu-l-Keffareti kablel hinsi, n. 917

[150]. Buharî, Kitabu Nüzûr ve Keffaret, n. 8/159; Müslim, Kitabu Eymân ve Nüzûr, Babu men halefe yeminen, n. 1652; Tirmizî, Kitabu Eymân ve Nüzûr, n. 1529; Neseî, Kitabu Nüzur, n. 10/7

[151]. Müslim, Kitabu-s-Salat ve Tıp; Neseî, Kitabu-l-İtitah, Babu-l-Kelami fi-s-salah, n. 219

[152]. Neseî, Kitabu-l-Vasaya, Babu faldı-s-sadakati alel meyyit, n. 6/252

[153]. Buharî, Kitabu Eymân, Babu Vefazi bi-n-nezri, n. 3/176; Müslim, Kitabu Nezr, Babu Nehyi ani-n-nezri, n. 1639; Neseî, Kitabu-l Eymân ve-n-nuzur, Babu Nehyi ani-n-nezri, n. 3832; İbn-i Mâce, Kitabu Keffarat, Babu Nehyi ani-n-nezri, n. 2122

[154]. Buharî, K. Eymân, n. 8/176; İbn-i Mâce, K. Nezr, n. 3123; Tirmizî, K. Nezr, n. 1538

[155]. Buharî, Kitabul Eymân, Babu-n-Nezri fî mâ lâ yemlikü, n. 8/177; Tirmizî, Kitabu-n-Nuzur, Babu men nezera en yu'ti'llah, n. 1526; Neseî, Kitabu-n-nezr, Babu-n-Nezr, Fil Ma'siye, n. 3839; İbn-i Mâce Kitabul Keffarat, Bubu-n-Nezri, fil ma'siye, n. 2126

[156]. Tirmizî, Kitabu-n-Nuzür, Babu La Nezra Fi Ma'siye, n. 1524

[157]. Tirmizî, Kitabu-n-Nuzür, Babu, La Nezra fî ma'siye, n. 1525

[158]. Tirmizî, n. 1544; Neseî, n. 3845; İbn-i Mâce, n. 2134

[159]. Buharî, Kitabu Cezâi's-Saydi, Babu Men nezera'l-meşiye ilel Kâbe, n. 2/25; Müslim, Kitabû-n-Nezri, Babu Men nezera en yemşiye ilel Kâbe, n. 1644; Neseî, Kitabu-n-Nüzur, Babu Men nezera en yemşiye ila beytillah, n. 3845

[160]. Buharî, Kitabun nüzüri vel Eymâni, Babun nezri fî mâ lâ yemlik, n. 8/178; Müslim, İbn-i Mâce, kitabul keffarat, Babu men haleta fî nezrihi tâaten, n. 2136

[161]. Buharî, Kitabu'l-Eymân, Babu'n-Nezr fî mâ lâ yemlikü, n. 2/177; Neseî, Kitabu'l-Eymân, Babu'n-Nezr fî mâ lâ yuradubihi, n. 3842

[162]. Buharî, K. Eymân, Babu iza nezera, n. 177/8; Müslim, Kitabu'n-Nüzur, Babu-l-emri bikadai-n-Nüzur, n. 1638; Tirmizî, K. Nuzur, Babu kazai-n-Nüzuri an-il-meyyiti, n. 1546; Neseî, K. İman, Babu men mâte ve aleyhi nuzurin, n. 3848; İbn-i Mâce, K. Keffârât, Babu men mâte ve aleyhi nuzur, n. 2132

[163]. Neseî, K. Nezr, Babu men mâte ve aleyhi'n-nezr, n. 3850

[164]. Müslim, K. Sıyam, Babu kaza is-siyâmi an-il-meyyiti, n. 1149; Tirmizî, k. Zekat, Bab-ul-Mütesaddiki yerisü sadaktehü, n. 867; İbn-i Mâce, K. Sıyam, Babu men mâte ve aleyhi Sıyam, n. 1759

[165]. Buharî, K. savm, babu men mâte ve aleyhi-s-savm, n. 47/3; Müslim, K. savm, Babu kaza-ıs-savmi ani-l-meyyiti, n. 1148

[166]. Buharî, k. savm Babu men mâte ve aleyhi, n. 7/3; Müslim, K. savm Babu kazai-s-savmi ani-l-meyyiti, n. 1147; Neseî

[167]. İbn-i Mâce, K. Keffârât, Bab-ul-Vefa bi-n-nezr, n. 2131

[168]. Müslim, K. Nezr, Babu la vefâe li-nezrin fî ma'sıyetillah, n. 1641; Tirmizî, K. Siyer, Babu-l üsârâ ve'l-Fedâ, n. 1568; Neseî, K. Eymân, Babu

lâ nezra fî ma’siyetin, n. 3880; İbn-i Mâce, K. Keffarat, Babu-n-Nehyi ani-n-Nezri, n. 2124

[169]. Neseî, K. Eymân, babu iza kalehü ala Vechi-n-nezri, n. 3856

[170]. İbn-i Mâce, K. Keffârât, Babu men nezere nezran, n. 2128

“Gerçekten Allah’ın ahdini (kitaplarındaki peygambere iman sözünü) ve kendi yeminlerini birkaç paraya satan kimseler (var ya) işte onların ahirette hiçbir nasibi yoktur. Allah onlara kelâmıyla hitap etmeyecek ve kıyamet günü onlara merhamet nazarıyla bakmayacak ve kendilerini temize çıkarmayacaktır. Ve onlar için çok acıklı bir azap vardır” ayetini indirdi. (Ali İmran, 77)[138]

– “Dikkat edin! Kim zulüm ile bir malı yemek üzere yemin ederse Aziz ve Celil olan Allah’a, Allah (c.c) kendisinden yüz çevirmiş olarak kavuşur” buyurdu.[139]

“Benim şu minberim yanında, yeşil bir misvak üzerine bile olsa, bir şey için yalan yere yemin eden hiç kimse yok ki, cehennemdeki yerini hazırlanmış olmasın veya kendisine cehennem vacip olmasın.”[140]

“Vallahi artık ne kendimden ne de başkasından naklen bu şekilde bir daha yemin etmedim.”[141]

“Doğru söylemişsin, müslüman Müslümanın kardeşidir” buyurdu.[142]

“Yemin edip de ben İslam’dan berîyim” diyen kişi eğer yalancı ise dediği gibidir. Doğru ise asla İslam’a salim olarak dönmeyecektir” buyurdu.[143]

Rasûlullah’ı gördüm; Bir hurmayı bir ekmek parçası üzerine koydu ve “bu (hurma) bunun (ekmeğin) katığıdır” buyurdu.[144]

“Bir şey üzerine yemin edip ardından “İnşaallah” diyen kimse (yemininde) istisnâ etmiştir.[145]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yeminde mübalağa ettiği vakit “Ebûl Kasım’ın nefsi kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki” derdi.[146]

– O gece kadar şerli gece görmedim dedi. Ebû Bekir yemeklerinizi koyun, dedi. Yemekleri konuldu. Ebû Bekir besmele çekti, yemek yedi. Misafirler de yediler. Bana haber verildiğine göre babam sabahlayınca erkenden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına vardı. Kendisinin ve misafirlerin yaptığını haber verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sen onların en iyisi (yeminde sebat edeni) ve en doğrususun" buyurdu.[147]

Pek azı müstesnâ Hazreti Peygamber'den gelen bütün (sahih) hadislerde "yemininden dolayı keffaret versin" şeklindedir.[148]

"Allah'a yemin ederim ki, Allah dilerse ben bir şeye yemin eder ve yemin ettiğimden başkasını ondan hayırlı görürsem yeminime keffaret öder ve hayırlı olanı işlerim" buyurdu veya, "Ancak hayırlı olanı işler ve yeminime keffaret öderim" buyurdu.[149]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Ey Abdurrahman bin Semüre, bir şeye yemin edip başkasını yemin ettiğinden hayırlı gördüğün vakit önce hayırlı olanı yap, sonra yeminine keffaret ver" buyurdu.[150]

"Bu cariyeyi azat et, bu inanmıştır" buyurdu.[151]

3283 - Şerid radıyallahu anh'dan, annesi ona kendisi için inanmış bir cariyeyi azat edivermesini vasiyet etmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelerek, Ey Allah'ın Rasûlü, annem bana onun için mü'mine bir cariye azat etmemi vasiyet etmişti. Şimdi benim yanımda Nubiyyeli siyah bir cariye var, dedi. Bir önce geçen hadisin benzerini zikretti.[152]

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Nezir başa gelecek hiçbir şeyi değiştiremez" buyurdu.[153]

"Ademoğluna kaderden benim takdir etmediğim bir şeyi nezir getiremez. Yalnız nezir ademoğlunu benim takdir ettiğim kadere iletir nezir sebebi ile cimriden biraz mal çıkarılır. Daha önce vermediği malı nezrini yerine getirmek için verir" buyurdu.[154]

“Allah’a itaate nezreden kimse Allah’a itaat etsin, Allah’a isyâna nezreden kimse âsî olmasın.”[155]

“Allah’a isyan konusunda adak olmaz. (Eğer adanmışsa) onun keffareti yemin keffareti (ödemek)tir.”[156]

“Allah’a isyan konusunda nezir yoktur, (adanmışsa) onun keffareti, yemin keffareti (ödemek)dir.”[157]

“Kız kardeşine emret, başına çemberini örtsün, vasıtaya binsin (keffaret olarak) üç gün oruç tutsun.”[158]

“Hem yürüsün hem de bineğine binsin” buyurdu.[159]

“Ona emredin konuşsun, gölgelensin, otursun ve orucunu tamamlasın” buyurdu.[160]

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Kabe’yi tavaf ederken burnundan bir ip halka ile çekilen bir zât gördü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, burnundaki ipi eli ile kopardı. Ve çekicisine onu eli ile çekmesini emretti. [161]

Sa’d bin Ubâde, annemin üzerinde ödenmemiş nezri bulunarak vefat etti. Onun için nezrini ödeyebilir miyim, diye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den fetva istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de, “Annenin namına yerine getir” buyurdu.[162]

Allah da onu denizden kurtardı. Kadın ölene kadar bu nezrini yerine getiremedi. Kadının kızı veya kız kardeşi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldi (bunu anlattı.) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, ölenin yerine oruç tutmasını emretti.[163]

Bir kadın Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldi ve şöyle dedi: “Anneme bir cariye ikram etmiştim. Annem öldü ve o cariyeyi miras olarak bıratı.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Cariyeyi ikram ile) “Sen sevabını aldın ve o miras olarak sana geri döndü” buyurdu. Kadın: “Annem öldü, onun bir ay oruç borcu vardı” dedi. Râvi bir önce geçen Amr bin Avn’ın hadisinin benzerini zikretti.”[164]

“Allah’ın borcu ödenmeye daha müstahaktır” buyurdu.[165]

“Bir kimse üzerinde oruç borcu bulunarak ölürse velîsi onun namına oruç tutar.”[166]

(Râvi Abdullah bin Yezid, Sâre’nin elli koyun dediğini rivâyet eder.) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, “Orada putlardan bir şey var mı” buyurdu. Babam, hayır yoktur dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Allah için yaptığın nezri yerine getir” buyurdu. Bunun üzerine babam koyunları toplayıp kesmeye başladı. İçlerinden bir koyun kaçtı onu tutmaya çıktı, şöyle yalvarıyordu. Ey Allah’ım benim nezrimi yerine getir, bunun üzerine boyunu yakaladı ve onu kesti.[167]

Ebû Dâvud bu kadın Ebû Zer’in hanımı idi diyor.[168]

Rivâyete göre şöyle demiştir: Ben, Ey Allah’ın Rasûlü, benim (Tebük seferine iştirak etmeme kusurumdan) tevbemin tamamı için malımın tamamını Allah ve Rasûlü’nün rızası için dağıtacağım dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de, “Malının bazısını yanında alıkoy, bu senin için daha hayırlıdır” buyurdu. Ben, “Hayber’deki hissemi kendime bırakırım” dedim.[169]

“Bir kimse hangi ibadeti nezrettiğini söylemeden nezrim olsun derse, bunun keffâreti bir yemin keffaretidir. Bir kimse Allah’a isyan olan bir şeyi işlemeye nezrederse, onun keffareti bir yemin keffaretidir. Bir kimse de gücünün yetmediği bir şeye nezrederse onun keffareti de bir yemin keffaretidir. Bir kimse gücünün yeteceği bir şeye nezretmiş ise onu yerine getirsin.”[170]

١٧ - كِتَابُ الْبُيُوعِ ALIŞ VERİŞ BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْبُيُوعِ

1 - İÇERİSİNE YEMİN VE LÜZUMSUZ SÖZ KARIŞAN TİCARET

٣٣٢٦- عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي غَرَزَةَ قَالَ: كُنَّا فِي عَهْدِ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُسَمَّى السَّمَاسِرَةَ فَمَرَّ بِنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمَّانَا بِاسْمٍ هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ إِنَّ الْبَيْعَ

يَحْضُرُهُ اللَّغْوُ وَالْحَلْفُ فَشُوبُوهُ بِالصَّدَقَةِ

3326 - Kays bin Ebî Garza radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Asr-ı Saadette bize simsarlar denirdi. (Bir) gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize rastladı, bize simsarlardan daha güzel bir isim taktı ve şöyle buyurdu: "Ey tüccar topluluğu, alış verişte yemin ve lüzumsuz sözler bulunduğu olur. Bu sebeple siz ona sadaka karıştırınız."[171]

İZAH

Simsar: Aslen Arapça değildir, çeşitli ticaret dallarında aracılık eden kimseye denir. İslam'ın ilk günlerinde alış veriş yapanlara simsar deniyordu. Peygamber Efendimiz bu kelimeyi Arapça olan tüccar kelimesi ile değiştirdi. Bu hadis-i şerif ticaret esnasında meydana gelen lüzumsuz yemin ve söze nafile sadakanın keffaret olacağına delâlet eder.

٣٣٢٧- عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي غَرَزَةَ بِمَعْنَاهُ قَالَ يَحْضُرُهُ الْكَذِبُ وَالْحَلْفُ

وَ قَالَ عَبْدُ اللهِ الزُّهْرِيُّ اللَّغْوُ وَالْكَذِبُ

3327 - Kays bin Ebî Garza radıyallahu anh'dan:

Bir önceki hadisle aynı manada rivâyet olundu. Ancak bu rivâyete göre Rasûlullah, “Alış verişte yalan ve yemin bulunur” buyurmuştur. Abdullah ez-Zührî rivâyetinde, “Lüzumsuz söz ve yalan bulunur” demiştir.

2 - MADENLERİN ÇIKARILMASI

٣٣٢٨- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلًا لَزِمَ غَرِيمًا لَهُ بِعَشَرَةِ دَنَانِيرَ فَقَالَ

وَاللَّهِ لَا أُفَارِقُكَ حَتَّى تَقْضِيَنِي أَوْ تَأْتِيَنِي بِحَمِيلٍ فَتَحَمَّلَ بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَاهُ بِقَدْرِ مَا وَعَدَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مِنْ أَيْنَ أَصَبْتَ هَذَا الذَّهَبَ قَالَ مِنْ مَعْدِنٍ قَالَ لَا حَاجَةَ لَنَا فِيهَا وَلَيْسَ

فِيهَا خَيْرٌ فَقَضَاهَا عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3328 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bir zât kendisine on dirhem borcu olan bir kimsenin peşine takıldı ve, “Allah’a yemin olsun sen borcunu bana ödemedikçe veya bana senin borcunu üzerine alacak bir zât getirmedikçe senden ayrılmayacağım” dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onun borcuna kefil oldu. Adam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e söz verdiği miktar parayı aldı, getirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, “Bu altını nereden ele geçirdin” buyurdu. O zat, “Madenden elde ettim” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Bizim buna ihtiyacımız yoktur, bunda hayır yoktur” buyurdu. Adamın borcunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ödedi.[172]

İZAH

Aslında maden helâldir. Altın ve gümüş de madendir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in bu altında hayır yoktur buyurmasının sebebi bu zâtın getirdiği altının diğer madenlerle karışık olup saflaştırılmamış olmasındandır.

3 - ŞÜPHELİ ŞEYLERDEN SAKINMAK

٣٣٢٩- سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ وَلَا أَسْمَعُ أَحَدًا بَعْدَهُ يَقُولُ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْحَلَالَ بَيِّنٌ وَإِنَّ

الْحَرَامَ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ وَأَحْيَانًا يَقُولُ مُشْتَبِهَةٌ وَسَأَضْرِبُ

لَكُمْ فِي ذَلِكَ مَثَلًا إِنَّ اللهَ حَمَى حِمًى وَإِنَّ حِمَى اللهِ مَا حَرَّمَ وَإِنَّهُ مَنْ

يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُخَالِطَهُ وَإِنَّهُ مَنْ يُخَالِطُ الرِّيبَةَ يُوشِكُ أَنْ

يَجْسُرَ

3329 - Nu’man bin Beşir’den rivâyet edilmiştir. Der ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim: “Şüphesiz helal de bellidir, haram da bellidir. İkisi arasında şüpheli bir takım işler vardır.” Râvi ara sıra çoğul yerine tekil sığası ile şüpheli iş vardır şeklinde söylerdi. “Sizin için bu mevzuda misal vereyim. Allah (c.c) bir koru edindi. Allah (c.c)’ın korusu haram kıldığı şeydir. Kim koru kenarında koyun yayarsa koruya girdiği olur, kim şüpheli şeyi helâle karıştırırsa haramı işlemeye cesaret eder.”[173]

٣٣٣٠- سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِهٰذَا الْحَدِيثِ قَالَ وَبَيْنَهُمَا مُشَبِّهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا

كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنِ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِعِرْضِهِ وَدِينِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي

الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ

3330 - Nu’man bin Beşir radıyallahu anh Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim, deyip geçen hadisi rivâyet etti. Yine bu rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Haramla helal arasında şüpheli işler var, insanların çoğu onu bilmez. Kim şüpheli şeylerden sakınırsa, ırzını ve dinini temiz tutmuş olur. Kim şüpheli şeyleri işlerse haram işe düşmüş olur.”

٣٣٣١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيَأْتِيَنَّ

عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَبْقَى أَحَدٌ إِلَّا أَكَلَ الرِّبَا فَإِنْ لَمْ يَأْكُلْهُ أَصَابَهُ مِنْ بُخَارِهِ

قَالَ ابْنُ عِيسَى أَصَابَهُ مِنْ غُبَارِهِ

3331 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İnsanlar üzerine bir zaman gelecek, faiz yemeyen tek bir kişi kalmayacak, faiz yemese bile faizin buharından ona bulaşacak."

İbn-i İsa rivâyetinde, "Ona faizin tozundan bulaşacak" dedi.[174]

٣٣٣٢- عَنْ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ

عَلَى الْقَبْرِ يُوصِي الْحَافِرَ أَوْسِعْ مِنْ قِبَلِ رِجْلَيْهِ أَوْسِعْ مِنْ قِبَلِ رَأْسِهِ

فَلَمَّا رَجَعَ اسْتَقْبَلَهُ دَاعِي امْرَأَةٍ فَجَاءَ وَجِيءَ بِالطَّعَامِ فَوَضَعَ يَدَهُ ثُمَّ وَضَعَ

الْقَوْمُ فَأَكَلُوا فَنَظَرَ آبَاؤُنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلُوكُ لُقْمَةً

فِي فَمِهِ ثُمَّ قَالَ أَجِدُ لَحْمَ شَاةٍ أُخِذَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ أَهْلِهَا فَأَرْسَلَتِ الْمَرْأَةُ

قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَرْسَلْتُ إِلَى الْبَقِيعِ يَشْتَرِي لِي شَاةً فَلَمْ أَجِدْ

فَأَرْسَلْتُ إِلَى جَارٍ لِي قَدْ اشْتَرَى شَاةً أَنْ أَرْسِلْ إِلَيَّ بِهَا بِثَمَنِهَا فَلَمْ يُوجَدْ

فَأَرْسَلْتُ إِلَى امْرَأَتِهِ فَأَرْسَلَتْ إِلَيَّ بِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَطْعِمِيهِ الْأُسَارَى

3332 - Ensârdan bir zattan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in maiyetinde bir cenâzenin gömülmesi için çıkmıştık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i kabrin üzerine dikilmiş mezar kazan kişiye, "Ayak tarafından veya baş tarafından kabri genişlet" diye tavsiye ederken gördüm. Kabristandan döndüğünde Rasûlullah'ı bir kadının davetçisi karşıladı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de davet yerine geldi, yemek getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem elini yemeğe uzattı, sonra

cemaat ellerini uzattılar ve yediler. Sonra babalarımız Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e baktılar, ağzında bir lokmayı evirip çeviriyor yutmuyordu. Sonra şöyle buyurdu: "Bu yemekte sahibinin izni olmadan alınmış bir koyun eti buluyorum." Kadına haber gönderildi, kadın (gelip) şöyle dedi:

– Ey Allah'ın Rasûlü, bana bir koyun alınması için Baki semtine adam gönderdim, bulamadı. Komşum bir koyun almıştı, onu bana parası ile satması için adam gönderdim. Komşum bulunamadı, hanımına haber gönderdim, kocasının aldığı koyunu bana gönderdi, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu esirlere yedir" buyurdu.

İZAH

Erkeğin müsâdesi olmadan kadın evdeki yiyeceklerden fakirlere ikram ettiği takdirde kazanan erkeğe tam sevap verilir. Sadaka olarak veren kadına da onun yarısı kadar sevap verilir. Deve, sığır ve koyun gibi sermayesi çok olan hayvanların başkasına satılması veya verilmesinde aile reisinin izninin alınmasının esas olduğuna bu hadis-i şerifi delâlet eder.

4 - FAİZ YİYEN VE YEDİREN KİMSENİN DURUMU

٣٣٣٣- حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ

قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آكِلَ الرِّبَا وَمُؤْكِلَهُ وَشَاهِدَهُ

وَكَاتِبَهُ

3333 - Abdurrahman bin Abdullah'ın babası İbn-i Mes'ûd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, faizi yiyene, yedirene muamelesine şahit olana ve kâtibine lânet etti.[175]

5 - FAİZİN KALDIRILIŞI

٣٣٣٤- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ يَقُولُ أَلَا إِنَّ كُلَّ رِبًا مِنْ رِبَا

الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعٌ لَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ أَلَا وَإِنَّ

كُلَّ دَمٍ مِنْ دَمِ الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعٌ وَأَوَّلُ دَمٍ أَضَعُ مِنْهَا دَمُ الْحَارِثِ بْنِ

عَبْدِ الْمُطَّلِبِ كَانَ مُسْتَرْضِعًا فِي بَنِي لَيْثٍ فَقَتَلَتْهُ هُذَيْلٌ، قَالَ: اللَّهُمَّ هَلْ

بَلَّغْتُ؟ قَالُوا: نَعَمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

3334 - Süleymân'ın babası Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Vedâ haccında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim. "Dikkat, cahiliyyet devri faizlerinin hepsine son verilmiştir. Sermayeniz ise kendinize aittir; ne haksızlık etmiş nede haksızlığa uğramış olursunuz. Dikkat: Cahiliyet devrinden kalma kan davalarınada son verilmiştir. İlk son verilen kan davası (amcam) Haris bin Abdulmuttalib'in (oğlu Rabia'nın) kanıdır. Rabia Benî Leys'te süt annesinde iken Hüzeyf onu öldürmüştü." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üç kere, "Ey Allah'ım tebliğ ettim mi?" buyurdu. Ashab üç defa, "evet" dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üç kere, "şahit ol Ya Rab" buyurdu.[176]

İZAH

Cahiliyyet devrinde faizcilik çok ileri gitmişti. Fahr-i Kâinat Efendimiz veda haccında cahiliyyet devrinden kalma, faizleri kaldırmış, ana paraların alınmasını, faizlerin terk edilmesini böylece faizcilerin yaptığı gibi zalimlik etmemiş olacaklarını bildirmiştir. Cahiliyyet devrinden kalma, kan davalarına da son verilmiştir.

6 - ALIŞ VERİS ESNASINDA YEMİN ETMENİN KERAHATİ

٣٣٣٥- إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحَلِفُ مَنْفَقَةٌ لِلسِّلْعَةِ مَمْحَقَةٌ لِلْبَرَكَةِ قَالَ ابْنُ السَّرْحِ

لِلْكَسْبِ وَ قَالَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3335 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Yemin satıcının zannına göre eşyayı sattırır, bereketini ise siler süpürür." İbn-i Serh rivâyetinde bereketini kelimesi yerine, kazancını kelimesini kullandı. İbn Serh Saîd bin Müseyyeb'den o da Ebû Hüreyre'den, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet etmiştir.[177]

İZAH

Alış verişte yemin etmek görünüşte eşyayı sattırır, fakat kazancın bereketini giderir. Hadis-i şeriften şu mana da anlaşılır. Alış verişte yemin etmek kazancın faydasız yerlere dağıtılmasına sebep olur. Sarhoşlara miras kalır. Sudan gelen sele gittiği gibi yeminle gelen de faydasız yere gider. Sahibi bereket bulamaz.

7 - TARTIDA EŞYA TARAFINI AĞIR KILMAK

٣٣٣٦- حَدَّثَنِي سُوَيْدُ بْنُ قَيْسٍ قَالَ جَلَبْتُ أَنَا وَمَخْرَفَةُ الْعَبْدِيُّ بَزًّا

مِنْ هَجَرَ فَأَتَيْنَا بِهِ مَكَّةَ فَجَاءَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي

فَسَاوَمَنَا بِسَرَاوِيلَ فَبِعْنَاهُ وَثَمَّ رَجُلٌ يَزِنُ بِالْأَجْرِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زِنْ وَأَرْجِحْ

3336 - Süveyd bin Kays radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben ve Mahrefe el-Abd-i Hecer (Beldesinden) bez alıp Mekke'ye getirmiştik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize geldi ve bizimle bir serâvilin (iç donu) pazarlığını yaptı seravili ona sattık. Orada ücretle tartı

yapan bir zât vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, “Tart ve para tarafını biraz ağır tut” buyurdu.[178]

İZAH

Bu hadis ücretle tartı yapmanın caiz olacağına, para sahibinin fazla vermesinin caiz olacağına delâlet eder.

٣٣٣٧- عَنْ أَبِي صَفْوَانَ بْنِ عُمَيْرَةَ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ قَبْلَ أَنْ يُهَاجِرَ بِهَذَا الْحَدِيثِ وَلَمْ يَذْكُرْ يَزِنُ بِأَجْرٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ قَيْسٌ كَمَا قَالَ سُفْيَانُ وَالْقَوْلُ قَوْلُ سُفْيَانَ

3337 - Ebû Safvan bin Ümeyra radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Mekke’den hicret etmeden önce yanına geldim, deyip önce geçen bu hadisi rivâyet etti. Şu’be bu rivâyette (bir zât vardı) ücretle tartardı, cümlesini söylemedi.[179]

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadisi Safvan’ın söylediği gibi Kays da rivâyet etti. Söz ise Safvan’ın sözüdür.

٣٣٣٨- حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي رِزْمَةَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ قَالَ رَجُلٌ لِشُعْبَةَ

خَالَفَكَ سُفْيَانُ قَالَ دَمَغْتَنِي وَبَلَّغَنِي عَنْ يَحْيَى بْنِ مَعِينٍ قَالَ كُلُّ مَنْ

خَالَفَ سُفْيَانَ فَالْقَوْلُ قَوْلُ سُفْيَانَ

3338 - Ebû Rizme’nin oğlundan rivâyet edildiğine göre:

Babamın şöyle dediğini işittim, demiştir. Bir zât Şu’be’ye Süfyan size muhalefet etti, dedi. Şu’be ona (bu sözle) beynimi parçaladın. Yahya bin Main’ın şöyle dediği bana kadar ulaştı. Her kimin rivâyeti Süfyan’a muhalif düşerse, kabul edilecek söz, Süfyan’ın sözüdür, dedi.

٣٣٣٩- عَنْ شُعْبَةَ قَالَ: كَانَ سُفْيَانُ أَحْفَظَ مِنِّي

3339 - Şu’be radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

“Süfyan benden daha ziyade hıfza sahibdir.2

İZAH

Bu hadislerde adı geçen Süfyan Süfyân-ı Sevridir. Müctehittir. Mezhep sahibidir. Amma tabileri kalmamıştır.

8 - ÖLÇEK, MEDİNE’NİN ÖLÇEĞİDİR HADİSİ

٣٣٤٠- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الْوَزْنُ وَزْنُ أَهْلِ مَكَّةَ وَالْمِكْيَالُ مِكْيَالُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَا رَوَاهُ الْفِرْيَابِيُّ وَأَبُو أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ وَافَقَهُمَا

فِي الْمَتْنِ و قَالَ أَبُو أَحْمَدَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فَكَانَ ابْنِ عُمَرَ وَرَوَاهُ الْوَلِيدُ

بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ حَنْظَلَةَ قَالَ وَزْنُ الْمَدِينَةِ وَمِكْيَالُ مَكَّةَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَاخْتُلِفَ فِي الْمَتْنِ فِي حَدِيثِ مَالِكِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ

عَطَاءٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا

3340 - İbn-i Ömer radıyallahu anh’dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Mi’yar olan tartı Mekke halkının tartısıdır. (Mi’yar olan) ölçek Medine halkının ölçeğidir.”

Ebû Dâvud şöyle dedi: Bu hadisi Velid bin Müslim, Hanzala’dan rivâyet etti. Dedi ki: Mi’yar olan tartı Medine’nin tartısıdır. Mi’yar olan ölçek Mekke’nin ölçeğidir.

Ebû Dâvud dedi ki: Malik bin Dinar’ın Atâ’dan, onun da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivâyet ettiği bu hadiste ihtilaf olundu.[180]

İZAH

Mekke'de ziraat olmadığı için, Mekke halkı ticaretle meşgul olur, alış verişte altın ve gümüş kullanırlardı. Bundan dolayı altın ve gümüşün tartısında itina göstereceklerinden ve civar halkı da onların bu durumunu bildiklerinden tartılarda ihtilaf meydana geldiğinde Mekke halkının tartısı ayar kabul edilmiştir.

Medine'liler de ziraatla uğraştıkları için onlar mahsullerini ölçerlerdi. Bu hususta onların alış verişinde ölçek önemli bir yer tutar, ölçüde ihtilaf edildiğinde Medine'lilerin ölçeği ayar kabul edilmiştir.

9 - BORÇ KONUSUNDA ŞİDDET GÖSTERMEK

٣٣٤١- عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَ هَاهُنَا أَحَدٌ مِنْ بَنِي فُلَانٍ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ثُمَّ قَالَ هَاهُنَا أَحَدٌ مِنْ بَنِي

فُلَانٍ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ثُمَّ قَالَ هَاهُنَا أَحَدٌ مِنْ بَنِي فُلَانٍ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ

أَنَا يَا رَسُولَ اللهِ فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُجِيبَنِي فِي

الْمَرَّتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ أَمَا إِنِّي لَمْ أَنْوِهِ بِكُمْ إِلَّا خَيْرًا إِنَّ صَاحِبَكُمْ مَأْسُورٌ

بِدَيْنِهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ أَدَّى عَنْهُ حَتَّى مَا بَقِيَ أَحَدٌ يَطْلُبُهُ بِشَيْءٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد سَمْعَانُ بْنُ مُشَنِّجٍ

3341 - Semure (bin Cündüb) radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bize hutbe okudu ve, "Falan oğullarından burada kimse var mı" buyurdu. Ona kimse cevap vermedi. Sonra tekrar, "Falan oğullarından burada kimse var mı" buyurdu, yine O'na kimse cevap vermedi. Sonra yine "Falan oğullarından burada kimse var mı" buyurdu, bir zât ayağa kalktı ve ben varım ey Allah'ın Rasûlü, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "İlk iki çağırışımda bana cevap

vermekten seni ne alıkoydu, ben size hayırdan başka bir şeyi kaldırıp iletmem, sizin arkadaşınız (hemşehriniz) borcu yüzünden cennete girmekten alıkonulmuş" buyurdu. Semure diyor ki: O adamı, arkadaşının bütün borçlarını öderken gördüm. Öyle ki, artık ondan bir şey isteyen hiç kimse kalmadı.

Ebû Dâvud dedi ki: Rivâyette adı geçen, Sem'an bin Müşennec'tir.[181]

İZAH

Bir ölünün borcunu herhangi bir mü'min öderse ölü borcundan kurtulmuş olur.

٣٣٤٢- سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ بْنَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ يَقُولُ عَنْ أَبِيهِ

عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ أَعْظَمَ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللهِ

أَنْ يَلْقَاهُ بِهَا عَبْدٌ بَعْدَ الْكَبَائِرِ الَّتِي نَهَى اللهُ عَنْهَا أَنْ يَمُوتَ رَجُلٌ وَعَلَيْهِ

دَيْنٌ لَا يَدَعُ لَهُ قَضَاءً

3342 - Ebû Bürde'nin babası Ebû Musâ el-Eş'arî'den rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah (c.c)'ın yasak ettiği Büyûk günahlardan sonra Allah indinde en Büyûk günah bir kimsenin ödeyecek karşılık koymaksızın borçlu olarak ölmesidir."

٣٣٤٣- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا

يُصَلِّي عَلَى رَجُلٍ مَاتَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَأُتِيَ بِمَيِّتٍ فَقَالَ أَعَلَيْهِ دَيْنٌ قَالُوا نَعَمْ

دِينَارَانِ قَالَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ

فَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيُّ هُمَا عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ فَصَلَّى عَلَيْهِ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَتَحَ اللهُ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ فَمَنْ تَرَكَ دَيْنًا فَعَلَيَّ

قَضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ

3343 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem borçlu olarak ölen kimsenin cenâze namazını kılmazdı. Bir cenâze getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onun üzerinde borç var mı?" buyurdu. Ashab, "Evet iki dinar borcu var" dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Arkadaşınızın üzerine namazı kılınız" buyurdu.

Ebû Katade el-Ensârî, ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem onun iki dinar borcunu ben ödeyeceğim, dedi.

Câbir diyor ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kimsenin üzerine cenâze namazını kıldı. Cenab-ı Allah Peygamberine fetihleri nasıp edip (imkanlar çoğalınca) borçlu ölenlerin borcunu üzerine alır, "Ben her mü'mine, nefsinden daha yakınım, kim borç terk ederse ödemek bana aittir, kim mal bırakırsa varislerine aittir" buyurdu.[182]

٣٣٤٤- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ قَالَ

اِشْتَرَى مِنْ عِيرٍ تَبِيعًا وَلَيْسَ عِنْدَهُ ثَمَنُهُ فَأُرْبِحَ فِيهِ فَبَاعَهُ فَتَصَدَّقَ بِالرِّبْحِ

عَلَى أَرَامِلِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَقَالَ لَا أَشْتَرِي بَعْدَهَا شَيْئًا إِلَّا وَعِنْدِي ثَمَنُهُ

3344 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den geçen hadisin misli rivâyet olundu, dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir kervandan bir dana satın aldı, yanında parası yoktu, danaya kar verildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de kârı ile hayvanı başkasına sattı. Kârını Abdülmuttalib oğullarının dullarına dağıttı ve: "Bundan sonra yanımda parası olmadan bir şey satın almam" buyurdu.

10 - BORCU ÖDEMEYİ GECİKTİRMEK

٣٣٤٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ وَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيءٍ فَلْيَتْبَعْ

3345 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyete göre: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Zenginin borcunu (zamanında vermeyip) geciktirmesi zulümdür. Sizden biriniz (alacağı) bir zengine havale edilirse kabul etsin (zenginden alacağı alsın)" buyurdu.[183]

İZAH

Bu hadis-i şerif her ne sebeple olursa olsun borçlanan zenginin borcunu vaktinde vermesi lazım geldiğine, vaktinde vermediği taktirde zalimlik damgası ile damgalanacağına, havalenin de caiz olacağına delâlet eder.

11 - BORCU DAHA İYİSİ İLE ÖDEMEK

٣٣٤٦- عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ اِسْتَسْلَفَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بَكْرًا فَجَاءَتْهُ إِبِلٌ مِنَ الصَّدَقَةِ فَأَمَرَنِي أَنْ أَقْضِيَ الرَّجُلَ بَكْرَهُ فَقُلْتُ

لَمْ أَجِدْ فِي الْإِبِلِ إِلَّا جَمَلًا خِيَارًا رَبَاعِيًا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَعْطِهِ إِيَّاهُ فَإِنَّ خِيَارَ النَّاسِ أَحْسَنُهُمْ قَضَاءً

3346 - Ebû Râfî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ileride aynını vermek üzere bir zattan genç bir deve satın almıştı, vakti gelince Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o zatın devesini ödememi emretti. Ben develer arasında altı yaşını doldurmuş güzel bir deveden başkasını bulamadım dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu ona ver, insanların en hayırlısı borcunu en iyi şekilde ödeyendir" buyurdu.[184]

٣٣٤٧- سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ قَالَ: كَانَ لِي عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَيْنٌ فَقَضَانِي وَزَادَنِي

3347 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bana borcu vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana olan borcunu ödedi ve bana alacağımdan fazlasını da verdi.[185]

12 - SARF BAHSİ

٣٣٤٨- عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الذَّهَبُ بِالْوَرِقِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ

وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ

3348 - Ömer radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Altını gümüş karşılığında satmak faizdir. Ancak peşin olarak biri verilir, öbürü alınırsa müstesnâ bir miktar buğdayı buğdayla satmak faizdir. Ancak biri verilir öbürü peşin alınırsa müstesnâ. Hurmayı hurmayla satmak faizdir. Ancak peşin olarak biri verilir öbürü alınırsa müstesnâ. Arpayı arpa ile satmak faizdir. Ancak peşin olarak biri verilir, öbürü alınırsa müstesnâ."[186]

٣٣٤٩- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ بِبِرِهَا وَعَيْنِهَا وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ بِبِرِهَا وَعَيْنِهَا

وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ مُدْيٌ بِمُدْيٍ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ مُدْيٌ بِمُدْيٍ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ مُدْيٌ

بِمُدْيٍ وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ مُدْيٌ بِمُدْيٍ فَمَنْ زَادَ أَوِ ازْدَادَ فَقَدْ أَرْبَى وَلَا بَأْسَ

بِبَيْعِ الذَّهَبِ بِالْفِضَّةِ وَالْفِضَّةُ أَكْثَرُهُمَا يَدًا بِيَدٍ وَأَمَّا نَسِيئَةً فَلَا وَلَا بَأْسَ

بِبَيْعِ الْبُرِّ بِالشَّعِيرِ وَالشَّعِيرُ أَكْثَرُهُمَا يَدًا بِيَدٍ وَأَمَّا نَسِيئَةً فَلَا

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ وَهِشَامٌ

الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ يَسَارٍ بِإِسْنَادِهِ

3349 - Ubâde bin Sâmit radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Külçe olsun sikke olsun altın altın ile, külçe olsun sikke olsun gümüş gümüş ile (eşit olarak) satılır. Buğdayı buğdayla müdyü müdyüne, arpayı arpayla müdyü müdyüne, hurmayı hurma ile müdyü müdyüne, tuzu tuz ile müdyü müdyüne alıp satmak caizdir. Kim ölçüde ziyâde eder veya ziyade olmasını isterse gerçekten faiz yapmış olur. Ama altını altın ağırlığında ve biraz da fazla gümüşle peşin alıp satmakta beis yoktur. Fakat veresiye caiz değildir. Buğdayı kendi ağırlığında ve biraz da fazla arpa ile peşin alıp satmakta beis yoktur. Ama veresiye olursa caiz değildir.”[187]

Ebû Dâvud dedi ki:

Bu hadisi Saîd bin Ebî Arûbe ve Hişam Destüvaî aynı isnadla Katâde’den, o da Müslim bin Yesar’dan rivâyet etmişlerdir.

٣٣٥٠- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِهٰذَا الْخَبَرِ يَزِيدُ وَيَنْقُصُ وَزَادَ قَالَ فَإِذَا اخْتَلَفَتْ هٰذِهِ الْأَصْنَافُ فَبِيعُوا

كَيْفَ شِئْتُمْ إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ

3350 - Ubâde bin Samit radıyallahu anh’dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den bir önce geçen hadis bazı cümlelerinde ziyade ve bazısında noksan bulunarak rivâyet olundu. “Şu mallar muhtelif olduğu vakit peşin olarak nasıl isterseniz öyle alın satın” cümlesi de ziyâdedir.

İZAH

3348-3349 ve 3350 numaralı hadislerde altının altınla, gümüşün gümüşle, buğdayın buğdayla, hurmanın hurma ile hatta altının gümüşle peşin olarak satılmasının caiz olacağı, ancak veresiye şekliyle satılırsa faiz olacağı bildirilmektedir. Burada faizin iki şekli ortaya çıkıyor, şöyle ki: Birincisi; bir gram altını bir buçuk gram altına peşin olarak satmaktır ki, bu yarım gram fazlalık faizdir. Buna ribâ-i fadl denir.

İkincisi: Bir gram altını bir gram altına bir ay sonra ödemek üzere satmaktır. Bunların tartıları her ne kadar birbirlerine denk ise de peşin verilen bir gramla bir ay sonra ödenecek bir gram arasında bir aylık zaman var. Bu zaman ribâ hükmünde olup buna da ribâ-i nesîe denir.

Ancak altınla gümüş tartı ve ölçüde aynı cinsten olmadıklarından, bir gram altını bir gram gümüşle veya bir gram altın iki ve daha fazla gram gümüşle peşin olarak satmanın caiz olacağı bu hadis-i şeriflerden anlaşılmaktadır.

13 - KILICIN ZÎNETİNİN GÜMÜŞ PARA İLE SATILMASI

٣٣٥١- عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَامَ خَيْبَرَ بِقِلَادَةٍ فِيهَا ذَهَبٌ وَخَرَزٌ قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَابْنُ مَنِيعٍ فِيهَا خَرَزٌ

مُعَلَّقَةٌ بِذَهَبٍ ابْتَاعَهَا رَجُلٌ بِتِسْعَةِ دَنَانِيرَ أَوْ بِسَبْعَةِ دَنَانِيرَ، قَالَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَتَّى تُمَيَّزَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فَقَالَ إِنَّمَا أَرَدْتُ الْحِجَارَةَ

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَتَّى تُمَيِّزَ بَيْنَهُمَا قَالَ فَرَدَّهُ حَتَّى مُيِّزَ

بَيْنَهُمَا و قَالَ ابْنُ عِيسَى أَرَدْتُ التِّجَارَةَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَانَ فِي كِتَابِهِ الْحِجَارَةُ فَغَيَّرَهُ فَقَالَ التِّجَارَةُ

3351 - Fedâle bin Ubeyd radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Hayber'in fethi yılı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e üzerinde altın ve kıymetli taşlar bulunan bir gerdanlık getirildi. Râvîlerden Ebû Bekir ve Ahmed bin Meni' şöyle dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e içerisinde altınla bağlanmış kıymetli taşlar bulunan bir gerdanlık getirildi. Gerdanlığı dokuz veya yedi dinara bir kimse satın aldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hayır, altınla taşların arasını ayırmadıkça (caiz değildir)" buyurdu. Adam, Yâ Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem, ben gerdanlığın taşını niyet ederek satın aldım, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hayır altınla kıymetli taşların aralarını ayırmadıkça olmaz" buyurdu. Fudâle dedi ki: Bunun üzerine adam gerdanlığı geri verdi

de altınla taşlar birbirinden ayrıldı. İbn İsa; adamın ben sadece taşı istedim sözünü ‘ben ticareti (ticare) istedim şeklinde söylemiştir.

Ebû Dâvud dedi ki: İbn İsa’nın kitabında taş (hicare) şeklindedir. Başkası ticaret (ticare) demiştir.

İZAH

Gılâde: Gerdanlık demektir.

Haraz: Boncuk demektir. Bu hadis-i şerif altınla aynı ağırlıkta bulunan altın ve diğer maden karışımı bir gerdanlığın satın alınmasının caiz olamayacağına delildir. İmam-ı Azam’a göre para olarak kullanılan altın satın alınacak karışımdan çoksa bu alış veriş caizdir. Eğer satın alınan karışıma müsavi veya ondan daha az ise caiz değildir, diyor.

Ebû Dâvud şöyle dedi: İbn-i İsa’nın hadis kitabında hicareten yazılı idi. Onu değiştirdi, ticareten dedi. Hicârete olursa, ya Rasûlullah ben altınla gerdanlığın boncuğunu niyet ettim ve altınla onu satın aldım, demek olur. Eğer ticarete denirse ya Rasûlullah ben altınla gerdanlığı satın alırken ticarete niyet ettim demiş oluyor veya Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hangisine niyet edersen et altını boncuktan ayırmadıkça altınla satın alman caiz değildir demiş oluyor.

٣٣٥٢- عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ: اِشْتَرَيْتُ يَوْمَ خَيْبَرَ قِلَادَةً بِاثْنَيْ

عَشَرَ دِينَارًا فِيهَا ذَهَبٌ وَخَرَزٌ فَفَصَّلْتُهَا فَوَجَدْتُ فِيهَا أَكْثَرَ مِنْ اِثْنَيْ

عَشَرَ دِينَارًا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تُبَاعُ

حَتَّى تُفَصَّلَ

3352 - Fedâle bin Ubeyd radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi:

Ben Hayber’in fethedildiği gün on iki dinara üzerinde altın ve kıymetli taş bulunan bir gerdanlık satın aldım. Altın ve taşını ayırdım. Gerdanlıkta on iki dirhemden daha çok altın buldum, bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve

sellem'e anlattım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Altın diğer madenden ayrılmadıkça gerdanlık satılamaz" buyurdu.[188]

İZAH

Bu hadis-i şerifte para yerine kullanılan altın, mal olarak alınan altın ve diğer madenden az ise bu alış verişin fasit olacağını ifade eder. Bu hadisin son cümlesini muhatap sıgası ile kullanıp, "Altını diğer madenlerden ayırmadıkça altınla satmazsın" demek olur.

٣٣٥٣- ثَنَا فَضَالَةُ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ نُبَايِعُ الْيَهُودَ الْأُوقِيَّةَ مِنَ الذَّهَبِ بِالدِّينَارِ قَالَ غَيْرُ قُتَيْبَةَ

بِالدِّينَارَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ ثُمَّ اتَّفَقَا فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا

تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا وَزْنًا بِوَزْنٍ

3353 - Fedâle bin Ubeyd radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

"Biz Hayber fethinde Rasûlullah ile birlikte idik." Yahudilerle bir Ukıyye altını, bir dinara alır satardık. Râvi Kuteybe'den başkaları bir dinar yerine iki ve üç dinarla alır satardık dediler. Sonra râviler Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Altını altın ile aynı ağırlıkta olmak üzere alın satın" buyurduğu sözünde ittifak ettiler.[189]

İZAH

Fedale bin Ubeyd; ashab-ı kirâmdandır. Altmış yedi yılında vefat etmiştir. (Tehzib et-Tehzib, c. 8, s. 267)

14 - GÜMÜŞ ALINACAK YERDE ONA KARŞILIK ALTIN ALMAK

٣٣٥٤- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنْتُ أَبِيعُ الْإِبِلَ بِالْبَقِيعِ فَأَبِيعُ

بِالدَّنَانِيرِ وَآخُذُ الدَّرَاهِمَ وَأَبِيعُ بِالدَّرَاهِمِ وَآخُذُ الدَّنَانِيرَ آخُذُ هٰذِهِ مِنْ

هٰذِهِ وَأُعْطِي هٰذِهِ مِنْ هٰذِهِ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَهُوَ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ رُوَيْدَكَ أَسْأَلُكَ إِنِّي أَبِيعُ

الْإِبِلَ بِالْبَقِيعِ فَأَبِيعُ بِالدَّنَانِيرِ وَآخُذُ الدَّرَاهِمَ وَأَبِيعُ بِالدَّرَاهِمِ وَآخُذُ

الدَّنَانِيرَ آخُذُ هٰذِهِ مِنْ هٰذِهِ وَأُعْطِي هٰذِهِ مِنْ هٰذِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا بَأْسَ أَنْ تَأْخُذَهَا بِسِعْرِ يَوْمِهَا مَا لَمْ تَفْتَرِقَا

وَبَيْنَكُمَا شَيْءٌ

3354 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Ben Bakî' mevkiinde deve satardım, altından dinarlarla satar (altın yerine) gümüş dirhemler alırdım, gümüş dirhemlerle satar, yerine altın dinarlar alırdım, altının yerine gümüş, gümüş yerine altın alırdım. Altın yerine gümüş, gümüş yerine altın verirdim. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, zevcesi Hafsa'nın evinde bulunuyordu. Ben ey Allah'ın Rasûlü, müsaade buyur sana bir sorum var dedim. Ben Baki'da deve satarım, altın dinarla satar, altın yerine gümüş dirhemler alırım, gümüş dirhemlerle satarım, yerine altın dinarlar alırım, altın yerine gümüş, gümüş yerine altın alırım. Altın yerine gümüş, gümüş yerine altın veriyorum, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Aranızda henüz teslim edilmiş bir şey yokken, henüz o meclisten ayrılmadan o günün rayicine göre altın yerine gümüş almanda bir mahzur yoktur" buyurdu.[190]

٣٣٥٥- عَنْ سِمَاكٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ وَالْأَوَّلُ أَتَمُّ لَمْ يَذْكُرْ بِسِعْرِ

يَوْمِهَا

3355 - Simak radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Bir önce geçen hadisle aynı isnad ve manada rivâyet olundu. Evvelki hadis daha tamamdır. Çünkü (ikinci hadiste) birinci hadiste geçen "O günün rayicine göre" cümlesini zikretmedi.

15 - HAYVANI HAYVANLA VERESİYE SATMAK

٣٣٥٦- عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ

الْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً

3356 - Semure radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Bir hayvanı diğer bir hayvanla veresiye olarak satmayı yasakladı."

İZAH

Bir kimse koyununu yarın verip öbür gün karşılığında başka bir koyun alacaksa bu şekilde hayvanı hayvan ile veresiye alıp satmayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yasaklamıştır.[191]

16 - HAYVANI HAYVAN İLE VERESİYE SATMAKTA RUHSAT

٣٣٥٧- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَمَرَهُ أَنْ يُجَهِّزَ جَيْشًا فَنَفِدَتِ الْإِبِلُ فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْخُذَ فِي قِلَاصِ

الصَّدَقَةِ فَكَانَ يَأْخُذُ الْبَعِيرَ بِالْبَعِيرَيْنِ إِلَى إِبِلِ الصَّدَقَةِ

3357 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh'dan rivâyet göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona bir ordu hazırlamasını emretti, ordunun ihtiyacı bitmeden eldeki develer bitti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Abdullah'a ileride sadaka develerinin gençlerinden vermek üzere deve satın almasını emretti, bunun üzerine Abdullah bin Amr radıyallahu anh ileride sadaka develerinden iki deve vermek üzere bir deve alıyor, (ordunun vasıta eksiğini tamamlıyordu).

İZAH

Bu hadis-i şerif ile bir önce geçen hadisin arasını bulmak için şöyle denilmiştir. Bir önce geçen hadiste hayvanın her ikisi de veresiye olmak üzere hayvanı hayvanla satmak yasaklanmıştır. Bu hadis-i şerifte ise hayvanın biri peşin alınıyor, öbürü sadaka develeri gelince teslim edilmek üzere tek taraflı veresiye olduğundan caizdir. Bir hayvanı diğer bir hayvanla veresiye olarak satmak Hanefîler ve Ahmed bin Hanbel'e göre yasaktır. Malik hazretlerine göre cinsleri değişik olursa caizdir. Şafiî hazretlerine göre cinsleri aynı da olsa değişik de olsa hayvanlardan birisi peşin olunca caizdir. (Meaallimü's-Sünen)

17 - PEŞİN OLARAK HAYVANI HAYVAN İLE KÖLEYİ KÖLE İLE SATMAK

٣٣٥٨- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى عَبْدًا

بِعَبْدَيْنِ

3358 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (peşin olarak) iki köleye bir köle satın aldı.[192]

18 - (TAZE) HURMAYI (KURU) HURMA İLE SATMAK

٣٣٥٩- أَنَّ زَيْدًا أَبَا عَيَّاشٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ عَنِ

الْبَيْضَاءِ بِالسُّلْتِ فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ أَيَّهُمَا أَفْضَلُ قَالَ الْبَيْضَاءُ فَنَهَاهُ عَنْ ذَلِكَ

وَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْأَلُ عَنْ شِرَاءِ التَّمْرِ

بِالرُّطَبِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَنْقُصُ الرُّطَبُ إِذَا يَبِسَ

قَالُوا نَعَمْ فَنَهَاهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ

3359 - Zeyd Ebî Ayyaş radıyallahu anh haber verdiğine göre:

O Sa’d İbn-i Ebî Vakkas radıyallahu anh’a yaş beyaz buğdayın, kuru buğday karşılığında satılıp satılamayacağını sordu. Sâ’d radıyallahu anh ona bu buğdayların hangisi daha üstün diye sordu. Zeyd, “Beyaz yaş buğday daha üstündür” dedi. Bunun üzerine Sâ’d onu beyaz veya yaş buğdayın kuru buğday karşılığında alınıp satılmasından nehy etti. Ve şöyle dedi: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e yaş hurma ile kuru hurma satın almaktan sordum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Yaş hurma kuruduğu vakit eksilir mi” buyurdu. Ashab: Evet eksilir dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu soruyu soranı, yaş hurmayla kuru hurma satın almaktan nehy etti.[193]

٣٣٦٠- سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الرُّطَبِ بِالتَّمْرِ نَسِيئَةً

3360 - Sa’d bin Ebî Vakkas radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yaş hurmayı kuru hurma ile veresiye satmaktan nehyetti.

İZAH

Kuru üzüm yaş üzümle satılırsa arada bir fark bulunacağından caiz değildir. Çünkü bir kilo yaş üzüm kuruduğu vakit bir kilo kuru üzüm elde edilemez. Bilhassa yaş meyve kuru meyve ile veresiye satıldığında hiç caiz olmaz.

19 - MÜZÂBENE

٣٣٦١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ

بَيْعِ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ كَيْلًا وَعَنْ بَيْعِ الْعِنَبِ بِالزَّبِيبِ كَيْلًا وَعَنْ بَيْعِ الزَّرْعِ

بِالْحِنْطَةِ كَيْلًا

3361 - İbn-i Ömer radıyallahu anh’dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, aynı ölçek ağaç üzerindeki hurmayı yerdeki hurmaya, aynı ölçek (asmadaki) yaş üzümü kuru üzüme, aynı ölçek biçilmemiş buğday, kuru buğdaya satmaktan nehyetti.[194]

İZAH

Müzâbene fıkıh ıstılahında henüz dalından koparılmamış taze meyveyi tahmin edip aynı ölçüdeki toplanmış kuru meyve karşılığında satmaktır.

Bir ölçek yaş hurma, aynı ölçek kuru hurmaya satıldığı takdirde aralarında çok fark olur. Çünkü yaş hurma kuruduğu vakit çok azalır ve çekilir. Yaş üzüm ve yaş başak da böyledir. Bir ölçek yaş üzüm kuruduğu vakit bir ölçek kalmaz. Öyleyse bir ölçek yaş üzümü, ayni ölçek kuru üzüme satmak caiz değildir.

20 - ARİYYE YOLUYLA YAPILAN ALIŞVERİŞLER

٣٣٦٢- خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا بِالتَّمْرِ وَالرُّطَبِ

3362 - Hacire’nin babası Zeyd bin Sabit radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, taze ve kuru hurma karşılığında ariyye yoluyla yapılan alışverişe ruhsat verdi.[195]

İZAH

Arâyâ: Ariyye kelimesinin çoğuludur. Ariyye; hurmalığı olan bir zât hurmalarından birini bir zata hîbe eder, bu hurmayı hîbe olarak alan zât tek hurmanın bakımını yapamayacağı için ağacın başındaki yaş hurmayı kuru hurmaya veya dalından toplanmış yaş hurmaya satmasıdır. Veya elinde kuru hurması olan bir kimse turfanda yaş hurma yemek isterse kuruyu verip, yiyecek kadar yaş hurma almasıdır.

٣٣٦٣- عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ التَّمْرِ بِالتَّمْرِ وَرَخَّصَ فِي الْعَرَايَا أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا

يَأْكُلُهَا أَهْلُهَا رُطَبًا

3363 - Sehl bin Ebû Hasme radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yaş hurmayı kuru hurma ile satmaktan nehyetti. Araya ise ruhsat verdi. O, meyvenin tahmin edilerek kendi miktarı karşılığında satılmasıdır. Taze meyveyi (satın alan) sahipleri onu taze olarak yerler. [196]

21 - ARİYYENİN MİKTARI

٣٣٦٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ

فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ فِي خَمْسَةِ أَوْسُقٍ شَكَّ دَاوُدُ

بْنُ الْحُصَيْنِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: حَدِيثُ جَابِرٍ إِلَى أَرْبَعَةِ أَوْسُقٍ

3364 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, beş vasaktan aşağı veya tam beş vasakta araya hurmasını kuru ve yaş hurma ile satmaya ruhsat verdi. Râvi Dâvud bin Husayn beş vasak mı idi veya beş vasaktan aşağı mı idi diye şüphe etti.[197]

Ebû Dâvud: Câbir'in hadisi dört vesaka kadardır, şeklindedir.

22 - ARAYANIN TEFSİRİ

٣٣٦٥- عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ قَالَ: الْعَرِيَّةُ الرَّجُلُ يُعْرِي

النَّخْلَةَ أَوِ الرَّجُلُ يَسْتَثْنِي مِنْ مَالِهِ النَّخْلَةَ أَوِ الِاثْنَتَيْنِ يَأْكُلُهَا فَيَبِيعُهَا بِتَمْرٍ

3365 - Abdu Rabbih bin Saîd el-Ensârî radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Ariyeye bir kimse belli bir hurma ağacını başka birine ödünç vermesidir. Veya ariye bir kimsenin kendi malından (bahçesinden) bir veya iki hurma ağacını yemek için ayırıp onu kuru hurmaya satmasıdır.

İZAH

Bu hadis-i şeriften anlaşıldığına göre ariyye bahçede yemeklik için ayrılan hurmadır.

٣٣٦٦- عَنْ ابْنِ إِسْحَقَ قَالَ: اَلْعَرَايَا أَنْ يَهَبَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ

النَّخَلَاتِ فَيَشُقُّ عَلَيْهِ أَنْ يَقُومَ عَلَيْهَا فَيَبِيعُهَا بِمِثْلِ خَرْصِهَا

3366 - İbn-i İshak radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Arâyâ, bir kimsenin hurma ağaçlarını (meyvelerini) bir adama hîbe edip, kendisine hîbe ettiği adamın o ağaçlarla ilgilenmesinin ağır gelmesi ve bu yüzden o ağaçlardaki hurmayı tahmini olarak aynı miktar hurma ile değiştirmesidir.

23 - BELİRMEDEN ÖNCE MEYVEYİ SATMAK

٣٣٦٧- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى عَنْ بَيْعِ الثِّمَارِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُشْتَرِيَ

3367 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kâmilen belirmeden önce (ağacın başında çiçek iken) meyveyi satmaktan nehyetti. (Sadece satıcıyı değil) hem satanı, hem de müşteriyi nehyetti.[198]

İZAH

Çiçek iken dökülür durumdan kurtulmadan benlenip turfandası görülmeden dökülüp gideceği veya kalacağı bilinir hale gelmeden ağaç başında meyveyi satmaktan nehyedilmiştir. Ama ağaçlardan hepsinin veya meyvelerden

hepsinin olması beklenmez. Bir ağaçta bir kaçı benlenmişse salahı meydana çıkmış sayılır, satılabilir.

Fahri Kâinat Müminlerin malını korumak için her iki tarafın huzurunu temin için salahı bilinir hale gelmeden çiçekken meyveyi satmaktan nehy etmiştir.

Tüccarlar gelir daha meyve yeni çiçek halinde iken bahçenin portakalını satın alırlar. Çiçek ya dökülür veya don vurur, satın alanın parası gider, bundan dolayı iflas edenler çok olur. Zeytin, elma ve fındık yetiştirilen yerlerde bunu görmek her zaman mümkündür.

٣٣٦٨- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى

عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَزْهُوَ وَعَنِ السُّنْبُلِ حَتَّى يَبْيَضَّ وَيَأْمَنَ الْعَاهَةَ نَهَى

الْبَائِعَ وَالْمُشْتَرِيَ

3368 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem satıcıyı da, müşteriyi de, hurmayı kızarmadıkça, buğdayı beyazlaşıp afattan emin olmadıkça satmaktan ve satın almaktan nehyetti.[199]

٣٣٦٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ بَيْعِ الْغَنَائِمِ حَتَّى تُقْسَمَ وَعَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى تُحْرَزَ مِنْ كُلِّ عَارِضٍ

وَأَنْ يُصَلِّيَ الرَّجُلُ بِغَيْرِ حِزَامٍ

3369 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Taksim edilmedikçe ganimet malını, her türlü afetten korunmadıkça ağacı başında ki hurmayı satmaktan ve kişinin (entariyi açılmaktan koruyacak) beline kuşak bağlamadan namaza durmasından nehy etti."

İZAH

Buğday bezaylaşıp taneler sertleşmeye başlayınca başağıyla satmak caiz olur. Çeltik de böyledir. İmam-ı Azam'ın görüşü de budur. Şafiî hazretlerine göre; çıkacak mahsulün ne kadar olacağı bilinmediği için başağıyla buğday satılamaz. Ganimet malı taksim edilmeden kime ne kadar düşeceği belli olmadığı için satılması yasaklanmıştır. Entariyi giyinenler, avret yerlerini koruyabilmek için bellerine kemer, kayış kuşanırlardı. Kemer kuşanmadan namaza durmak avret yerinin açılmasına sebep olacağından kemer kuşanmadan namaza durmaktan nehy edildi. Kemeri kuşanmadan, yakasını örtmeden namaza durmaksa laubalilik olacağından bu durumdan nehy edilmiştir.

٣٣٧٠- جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ يَقُولُ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنْ تُبَاعَ الثَّمَرَةُ حَتَّى تُشْقِحَ قِيلَ وَمَا تُشْقِحُ قَالَ تَحْمَارُّ وَتَصْفَارُّ

وَيُؤْكَلُ مِنْهَا

3370 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan şöyle dediği rivâyet olunmuştur:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, meyve kemâle ermedikçe alınıp satılmaktan nehyetti. Meyvenin kemâle ermesi nedir, diye soruldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Kızarıp, sararıp ondan yenilene dek durması demektir" cevabını verdi.[200]

٣٣٧١- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ

الْعِنَبِ حَتَّى يَسْوَدَّ وَعَنْ بَيْعِ الْحَبِّ حَتَّى يَشْتَدَّ

3371 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, üzümü siyahlanmadan buğdayı da olgunlaşıp sertleşmeden satmaktan nehyetti.[201]

٣٣٧٢- يُونُسُ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الزِّنَادِ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ

صَلَاحُهُ وَمَا ذُكِرَ فِي ذَلِكَ فَقَالَ كَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ عَنْ سَهْلِ

بْنِ أَبِي حَثْمَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ كَانَ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ الثِّمَارَ قَبْلَ أَنْ

يَبْدُوَ صَلَاحُهَا فَإِذَا جَدَّ النَّاسُ وَحَضَرَ تَقَاضِيهِمْ قَالَ الْمُبْتَاعُ قَدْ أَصَابَ

الثَّمَرَ الدُّمَانُ وَأَصَابَهُ قُشَامٌ وَأَصَابَهُ مَرَاضٌ عَاهَاتٌ يَحْتَجُّونَ بِهَا فَلَمَّا

كَثُرَتْ خُصُومَتُهُمْ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَالْمَشُورَةِ يُشِيرُ بِهَا فَإِمَّا لَا فَلَا تَتَبَايَعُوا الثَّمَرَةَ حَتَّى يَبْدُوَ

صَلَاحُهَا لِكَثْرَةِ خُصُومَتِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ

3372 - Yunus radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Eba Zinâd'dan, salahı meydana çıkmadıkça ağaç üzerindeki meyveyi satmaktan ve bu konuda zikrolunanlardan sordum. Ebû Zinâd şöyle dedi: Urve bin Zübeyr, Sehl bin Ebî Hasme'den, o da Zeyd bin Sabit'ten şöyle haber verdi: İnsanlar, ağaç üstündeki meyvelerin salahı meydana çıkmadan onu alır satarlardı. İnsanlar meyveyi toplayıp karşılığını ödeme zamanı gelince müşteri şöyle derdi: Meyve çürüdü, olgunlaşmadan dökülüp noksanlaştı, ona meyve hastalığı afetler isabet etti, gibi laflar ediyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda anlaşmazlıkları çoğalınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlarla fikir alış verişi yapar gibi, "Eğer böyle düşmanlıklar, anlaşmazlıklar devam edecek ise, ağaç üzerindeki meyve olgunlaşıp kemâle ermedikçe onu alıp satmayınız" buyurdu. Bu yasağın sebebi anlaşmazlıkların, dargınlıkların çoğalmasıydı. [202]

٣٣٧٣- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ

الثَّمَرِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهُ وَلَا يُبَاعُ إِلَّا بِالدِّينَارِ أَوْ بِالدِّرْهَمِ إِلَّا الْعَرَايَا

3373 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem; Salahı meydana çıkmadıkça ağaç üzerinde meyveyi satmaktan nehyetti. "Arâyâ hariç dinar ve dirhemin dışında bir şey karşılığında meyve satılamaz" buyurdu.[203]

24 - AĞACIN VERECEĞİ MEYVEYİ BİRKAÇ SENELİĞİNE SATMAK

٣٣٧٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى

عَنْ بَيْعِ السِّنِينَ وَوَضْعِ الْجَوَائِحِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: لَمْ يَصِحَّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الثُّلُثِ

شَيْءٌ وَهُوَ رَأْيُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ

3374 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Bir ağacın birkaç sene içinde vereceği meyveyi önceden satmaktan nehyetti ve afattan telef olan meyvenin karşılığını bağışladı.[204]

Ebû Dâvud dedi ki: Rasûlullah'tan zararın üçte bir olması hususunda sahih bir haber gelmedi. Bu ancak Medine'lilerin görüşüdür.

İZAH

Sinîn: Senin çoğuludur. Seneler demektir.

Caiha: Dolu, sıcak don gibi bir afetle mahsulün telef olması demektir. Bir bahçenin üç senelik meyvesini üç bin, beş bin gibi bir paraya satmak yasak edilmiştir. Çünkü gelecek yıllarda bahçede meyvenin olup olmayacağı bilinemeyeceği gibi afete uğrayıp uğramayacağı da bilinemez. Ancak, bir bahçıvanın ben bu bahçemde gelecek yıllarda meydana gelecek meyvenin kilosunu veya ölçeğini beş liradan sattım, der ve alıcıdan muayyen bir avans alırsa caizdir. Çünkü bahçede meyve meydana gelmezse aldığı avansı geri verecektir. Bir de bahçenin meyvesi benlendikten sonra satılır, meyve henüz toplanmadan telef olursa bakılır, eğer telef olan, mahsulün üçte biri kadar varsa telef olan mahsulün parası alıcının borcundan düşülmez.

٣٣٧٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى

عَنِ الْمُعَاوَمَةِ وَقَالَ أَحَدُهُمَا بَيْعُ السِّنِينَ

3375 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem muâvemeden (seneliğine satıştan) nehyetti. Râvîlerden Ebû Zübeyr ve Saîd bin Mina'dan biri (muaveme kelimesi yerine "bey'us-sinîn" dedi.[205]

25 - BİLİNMEYEN ŞEYLERİN SATIŞ AKDİNE KONU OLMASI

٣٣٧٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ

الْغَرَرِ زَادَ عُثْمَانُ وَالْحَصَاةِ

3376 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, alıcı ve satıcının rüknünü bilmedikleri şeyi satmaktan nehyetti. Râvîlerden Osman bin Ebû Şeybe buna beyu'l-hasat (çakıl taş atma yoluyla olan satışı) da ekledi.[206]

٣٣٧٧- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى عَنْ بَيْعَتَيْنِ وَعَنْ لِبْسَتَيْنِ أَمَّا الْبَيْعَتَانِ فَالْمُلَامَسَةُ وَالْمُنَابَذَةُ وَأَمَّا

اللِّبْسَتَانِ فَاشْتِمَالُ الصَّمَّاءِ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ كَاشِفًا عَنْ

فَرْجِهِ أَوْ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ

3377 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, iki türlü satıştan ve iki türlü giyinişten nehyetti. Yasak edilen iki satıştan birincisi; iki taraf ellerinin dokundukları elbiseye bakmış sayılacakları şeklinde yapılan satış muamelesi, ikincisi; elbiseyi müşteriye atarsa satmış sayılacağı şeklindeki satıştır. Yasak edilen giyinişlere gelince, birincisi elbiseyi bürünürcesine uçlarını sol omuza atıp sağ omuzu açık bırakmak, ikincisi bir kimsenin avret yerini açık tutarak veya avret yerinin üzerinde hiçbir şey olmadan bir tek elbise içerisinde dizlerini dikip oturmasıdır.

٣٣٧٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِهٰذَا الْحَدِيثِ زَادَ وَالْاِشْتِمَالُ الصَّمَّاءِ أَنْ يَشْتَمِلَ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ يَضَعُ

طَرَفَيِ الثَّوْبِ عَلَى عَاتِقِهِ الْأَيْسَرِ وَيَبْرُزُ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ وَالْمُنَابَذَةُ أَنْ يَقُولَ

إِذَا نَبَذْتُ إِلَيْكَ هٰذَا الثَّوْبَ فَقَدْ وَجَبَ الْبَيْعُ وَالْمُلَامَسَةُ أَنْ يَمَسَّهُ بِيَدِهِ

وَلَا يَنْشُرُهُ وَلَا يُقَلِّبُهُ فَإِذَا مَسَّهُ وَجَبَ الْبَيْعُ

3378 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen şu hadis rivâyet olundu. Bu rivâyette hadisin râvisi Abdurrezzak şunları da ilave etti; iştimâlü's-sammâ: elbisenin iki tarafını sol omuza atıp, sağ omuzu açık bırakarak elbiseye bürünmektir. Münabeze: Satıcının, ben şu elbiseyi sana attığımda satış kesinleşmiştir demesidir. Mülâmese: Alıcının elbiseye elini dokundurup, açmadan çevirip bakmadan sadece dokunması ile satışın kesinleşmesidir.[207]

٣٣٧٩- أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بِمَعْنَى حَدِيثِ سُفْيَانَ وَعَبْدِ الرَّزَّاقِ جَمِيعًا

3379 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem –Süfyan ve Abdurrezzak'ın rivâyet ettikleri hadislerin her ikisinin de manası ile - nehyetti.

٣٣٨٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى عَنْ بَيْعِ حَبَلِ الْحَبَلَةِ

3380 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, habelü'l-habele'den; "Devenin karnındaki yavru dünyaya gelip o da hamile olup yavru yapana dek" diye yapılan alışverişten nehyetti.[208]

٣٣٨١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَ قَالَ:

وَحَبَلِ الْحَبَلَةِ أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ بَطْنَهَا ثُمَّ تَحْمِلَ الَّتِي نُتِجَتْ

3381 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den, bir önce geçen hadisin benzerini rivâyet ederek dedi ki: Habelül habale, deve karnındaki yavruyu dünyaya getirip yeni doğan yavrunun da hamile kalmasıdır.

İZAH

Araplar arasında veresiye alış verişlerde parayı ödeme müddeti olarak falan dişi devenin kanındaki yavru, dünyaya gelip o da Büyûyüp hamile olanca öderim, şeklinde idi. Bu şekilde yapılan alış veriş, neticesi bilinmeyen alış verişten olduğu için Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz bundan nehy etmiştir.

26 - ZORDA KALANIN SATIŞI

٣٣٨٢- حَدَّثَنَا شَيْخٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ قَالَ: خَطَبَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

أَوْ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ قَالَ ابْنُ عِيسَى هَكَذَا حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ سَيَأْتِي عَلَى

النَّاسِ زَمَانٌ عَضُوضٌ يَعَضُّ الْمُوسِرُ عَلَى مَا فِي يَدَيْهِ وَلَمْ يُؤْمَرْ بِذَلِكَ

قَالَ اللهُ تَعَالَى: «وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ» وَيُبَايِعُ الْمُضْطَرُّونَ وَقَدْ نَهَى

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْمُضْطَرِّ وَبَيْعِ الْغَرَرِ وَبَيْعِ الثَّمَرَةِ

قَبْلَ أَنْ تُدْرِكَ

3382 - Benî Temim'den yaşlı bir zattan rivâyet edildiğine göre dedi ki: Ali bin Ebî Tâlib bize hitâbede bulundu veya Ali şöyle dedi: İnsanlar üzerine ısırırcasına şiddetli bir zaman gelecek, zengin elindeki bulunan malı ısıracak, hâlbuki böyle cimrilikle emr olunmamıştı. Allah (c.c) şöyle buyurdu: "Aranızdaki fazlı unutmayınız..."

O zaman darda kalanın malı alınır satılır. Hâlbuki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, zor durumda kalmışın malının satışından, sonu bilinmeyen şeyleri satmaktan ve olgunlaşmamış meyveyi satmaktan nehy etmiştir.

İZAH

Muztarın satışı iki türlü yorumlanabilir. Birincisi; bir kimse tehdit altında bulundurularak malını satmaya zorlanır, o kimse de istemeye istemeye malını satar. İkincisi; bir kimse borçlu olduğu için malını değerinin altında satmaya mecbur olur. İşte bu iki durumdaki satışa muztarın satışı denir. Böyle malını zor durumda kaldığı için satanın malı alınmamalıdır. Alınacaksa değer fiyattan alınmalı veya ödünç para vererek muztar durumda olan kimseye yardım olunmalıdır. İnsanlık bunu gerektirir. Kaçan köleyi satmak gibi sonucu belli olmayan şeyleri satmaktan da nehy olundu. Böyle alış verişler feshedilmiş sayılırlar.

27 - ŞİRKET BAHSİ

٣٣٨٣- عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ قَالَ إِنَّ اللهَ يَقُولُ أَنَا ثَالِثُ

الشَّرِيكَيْنِ مَا لَمْ يَخُنْ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَإِذَا خَانَهُ خَرَجْتُ مِنْ بَيْنِهِمَا

3383 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan merfûan rivâyet edildiğine göre (Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur)

Allah Teâlâ buyurur ki; İki ortaktan biri öbürüne hıyânet etmedikçe onların üçüncüsü benim, biri öbürüne hıyanet ettiği zaman ben onların aralarından çekilirim.

28 - KÂR ORTAĞININ ORTAĞINA MUHALEFETİ

٣٣٨٤- عَنْ عُرْوَةَ يَعْنِي ابْنَ أَبِي الْجَعْدِ الْبَارِقِيِّ قَالَ: أَعْطَاهُ النَّبِيُّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِينَارًا يَشْتَرِي بِهِ أُضْحِيَةً أَوْ شَاةً فَاشْتَرَى شَاتَيْنِ

فَبَاعَ إِحْدَاهُمَا بِدِينَارٍ فَأَتَاهُ بِشَاةٍ وَدِينَارٍ فَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ فِي بَيْعِهِ كَانَ لَوِ

اشْتَرَى تُرَابًا لَرَبِحَ فِيهِ

3384 - Urve el-Bâriki radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona kurbanlık veya koyun satın alması için bir dinar vermişti. Urve de bir dinara iki koyun satın aldı. Koyunlardan birini bir dinara sattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir koyun ve bir de dinar getirdi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona alış verişinde bereketle dua etti. Bu dua bereketiyle Urve toprak satın alsa idi, ondan kâr elde ederdi.[209]

٣٣٨٥- حَدَّثَنِي عُرْوَةُ الْبَارِقِيُّ بِهَذَا الْخَبَرِ وَلَفْظُهُ مُخْتَلِفٌ

3385 - Urve el-Bâriki'den bir önce geçen haber değişik lafızla rivâyet olundu.

٣٣٨٦- عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بَعَثَ مَعَهُ بِدِينَارٍ يَشْتَرِي لَهُ أُضْحِيَّةً فَاشْتَرَاهَا بِدِينَارٍ وَبَاعَهَا بِدِينَارَيْنِ فَرَجَعَ

فَاشْتَرَى لَهُ أُضْحِيَّةً بِدِينَارٍ وَجَاءَ بِدِينَارٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَتَصَدَّقَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَعَا لَهُ أَنْ يُبَارَكَ لَهُ فِي تِجَارَتِهِ

3386 - Hakim bin Hızâm radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kurban alıvermesi için Hakim'i bir dinar ile pazara gönderdi. Bir dinara bir kurbanlık aldı, aynı kurbanlığı iki dinara sattı, döndü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir dinara bir kurbanlık satın aldı. Bir dinarı da hazreti Peygamber'e getirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir dinarı tasadduk etti ve Hakim bin Hızam'a ticaretinin bereketli olması için duada bulundu.[210]

İZAH

Bu hadis-i şerif Hanefî imamlarının delillerindendir.

29 - BAŞKASININ MALINDAN İZNİ OLMADAN TİCARET YAPMAK

٣٣٨٧- سَالِمِ بْنُ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ مِثْلَ صَاحِبِ فَرَقِ

الْأَرُزِّ فَلْيَكُنْ مِثْلَهُ قَالُوا وَمَنْ صَاحِبُ فَرَقِ الْأَرُزِّ يَا رَسُولَ اللهِ فَذَكَرَ

حَدِيثَ الْغَارِ حِينَ سَقَطَ عَلَيْهِمُ الْجَبَلُ فَقَالَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمُ اذْكُرُوا

أَحْسَنَ عَمَلِكُمْ قَالَ وَقَالَ الثَّالِثُ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا

بِفَرَقِ أَرُزٍّ فَلَمَّا أَمْسَيْتُ عَرَضْتُ عَلَيْهِ حَقَّهُ فَأَبَى أَنْ يَأْخُذَهُ وَذَهَبَ فَثَمَّرْتُهُ

لَهُ حَتَّى جَمَعْتُ لَهُ بَقَرًا وَرِعَاءَهَا فَلَقِيَنِي فَقَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ اذْهَبْ

إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ وَرِعَائِهَا فَخُذْهَا فَذَهَبَ فَاسْتَاقَهَا

3387 - Salim'in babası Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim: "Sizden kimin gücü bir ferak (ölçek) pirinç sahibi olmaya yeterse olsun."

Ashab, "Ey Allah'ın Rasûlü bir ferak pirinç sahibi kimdir" dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Üzerlerine dağ göçtüğü zamanki mağara hadisini anlattı ve şöyle dedi: "Mağaradakilerden birisi "amellerinizin en iyisini anlatınız" demişti: Bunun üzerine üçüncüsü şöyle anlattı: Allah'ım sen bilirsin ben bir ferak (ölçek) pirince bir yevmiyeci tutmuştum. Akşamladığımda onun yevmiyesini kendisine teklif ettim, almaktan vazgeçti ve gitti. Ben onun parasını onun namına değerlendirdim. Onun için bir sürü sığır ve onlara bir çaban ediniverdim. Bir gün bana geldi kavuştu ve "bana hakkımı ver" dedi. Ben ona "git o sığır sürüsü ve başındaki çoban senindir onu al" dedim. Bunun üzerine adam gitti, sürüyü önüne katıp götürdü."[211]

30 - SERMAYE OLMADAN YAPILAN ORTAKLIK

٣٣٨٨- عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ: اشْتَرَكْتُ أَنَا وَعَمَّارٌ وَسَعْدٌ فِيمَا نُصِيبُ

يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ فَجَاءَ سَعْدٌ بِأَسِيرَيْنِ وَلَمْ أَجِئْ أَنَا وَعَمَّارٌ بِشَيْءٍ

3388 - Abdullah (bin Mes'ûd) radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben, Ammâr ve Sa'd radıyallahu anh, Bedir günü elde edeceğimiz ganimette ortak olduk. Sa'd iki esirle geldi, ben ve Ammar bir şey getiremedik.[212]

İZAH

Bu hadis-i şerif iki kimsenin kazançlarında ortak olabileceklerine delildir. Meselâ; iki terzi, iki tornacı, iki amele, ortak bir dükkan açıp ne kazanırlarsa ortak olabilirler.

31 - ZİRÂÎ ORTAKLIK

٣٣٨٩- عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: مَا كُنَّا

نَرَى بِالْمُزَارَعَةِ بَأْسًا حَتَّى سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ يَقُولُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْهَا فَذَكَرْتُهُ لِطَاوُسٍ فَقَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَنْهَ عَنْهَا وَلَكِنْ قَالَ لَأَنْ يَمْنَحَ

أَحَدُكُمْ أَرْضَهُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا خَرَاجًا مَعْلُومًا

3389 - Amr bin Dînâr'dan rivâyete göre şöyle demiştir: İbn-i Ömer'in şöyle dediğini işittim: Biz müzâraada (ortak ziraatçılık yapmakta) beis görmezdik. Rafi bin Hadic'in Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ortak ziraatçılık yapmaktan nehyetti, dediğini işittim.

Bunu Tavus'a zikrettim. Tavus dedi ki: İbn-i Abbas bana şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ortak ziraatçılık yapmaktan neyhetmedi. Lakin şöyle buyurdu: "Sizden birinizin arazisini karşılık almaksızın ekim için birine vermesi, o arazinin çıkardığı mahsulden belli bir miktarını almak (suretiyle ziraatta ortakçılık yapmak)tan daha hayırlıdır."[213]

İZAH

Müzâraa: İstilahta, bir taraftan arazi, öbür taraftan da çalışmak olmak üzere, arazinin gelirini üçte bir, üçte iki gibi bir nispetle bölüşmektir.

Müzâraa İmam-ı Azam'a göre caiz değildir. İmam-ı Muhammed ve İmam-ı Ebû Yusuf'a göre caizdir. Müzâranın caiz olması için sekiz şart vardır:

1 - Tarlanın ziraata elverişli olması,

2 - Müzâraada ortaklık anlaşması yapan kimselerin akıllı olması,

3 - Bir sene iki sene gibi ziraata yetecek bir vaktin bulunması,

4 - Tohumun kimin tarafından verileceği beyan edilmiş olması,

5 - Ne ekileceğinin tayini,

6 - Ortakçıların hisselerinin ne olacağının tayini,

7 - Ekilecek tarlanın çiftçiye teslim edilmesi,

8 - Mahsul meydana geldiğinde anlaşma yapanların ortakçı sayılması şarttır.

Müzâraanın yedi şekli vardır:

1 - Arazi ile tohum bir taraftan, çalışmakla hayvan (veya motor) diğer taraftan olur.

2 - Arazi bir taraftan, çalışmak, tohum ve hayvan (veya motor) diğer taraftan olur.

3 - Çalışmak bir taraftan, arazi, tohum ve hayvan (veya motor) diğer taraftan olur.

4 - Arazi ile hayvan (veya motor) bir taraftan, çalışmak diğer taraftan olur. Bu da bâtıldır.

5 - Tohum ile hayvan bir taraftan, arazi ile çalışmak diğer taraftan olur. Bu da bâtıldır.

6 - Tohum bir taraftan, arazi ve hayvan diğer taraftan olur. Bu da bâtıldır.

7 - Arazi, tohum ve çalışmak bir taraftan, hayvan da diğer taraftan olur. Bu da bâtıldır.

Müzâranın rüknü icap ve kabulden ibarettir.

٣٣٩٠- قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ: يَغْفِرُ اللهُ لِرَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ أَنَا وَاللهِ

أَعْلَمُ بِالْحَدِيثِ مِنْهُ إِنَّمَا أَتَاهُ رَجُلَانِ، قَالَ مُسَدَّدٌ: مِنَ الْأَنْصَارِ ثُمَّ اتَّفَقَا

قَدِ اقْتَتَلَا فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كَانَ هٰذَا شَأْنَكُمْ

فَلَا تُكْرُوا الْمَزَارِعَ

زَادَ مُسَدَّدٌ فَسَمِعَ قَوْلَهُ لَا تُكْرُوا الْمَزَارِعَ

3390 - Zeyd bin Sabit radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle dedi:

Allah Rafi bin Hadic'i mağfiret etsin. Vallahi ben hadisi ondan daha iyi bilirim. Gerçekten Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e iki zât geldi. Müseddet rivâyetinde ensârdan iki zât geldi, dedi. Sonra râvi Ebû Bekir ve Müseddet rivâyetlerinde ittifak ederek dediler ki; O iki zât birbirleri ile kavga ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Madem durumunuz budur, öyle ise arazileri kiralamayın" buyurdu.

Müseddet rivâyetinde: Rafî bin Hadic sadece Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, "Arazileri kiralamayın" buyurduğunu işitti, diye ilave etti.[214]

٣٣٩١- عَنْ سَعْدٍ قَالَ: كُنَّا نُكْرِي الْأَرْضَ بِمَا عَلَى السَّوَاقِي مِنَ

الزَّرْعِ وَمَا سَعِدَ بِالْمَاءِ مِنْهَا فَنَهَانَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ

ذَلِكَ وَأَمَرَنَا أَنْ نُكْرِيَهَا بِذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ

3991 - Sa’d (bin Ebû Vakkas) radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Biz ark kenarlarındaki ve onlardaki su ile sulanan mahsul karşılığında, araziyi kiraya verirdik Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizi bundan nehyetti. Bize araziyi altın ve gümüş karşılığında kiraya vermemizi emretti. [215]

İZAH

Sevâkî: Saky kelimesinin çoğuludur.

Sakı: Su kanalının kenarı demektir.

Saîde: Akan demektir. Bir zatın arazisi bulunur, başka birisi bu araziyi ıslah edip, sulayıp su arkları kenarında biten mahsul karşılığında kiralardı. Su arkları kenarında biten mahsulün miktarı belli olmadığından sonunda anlaşmazlıklar çıktığı için Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem böyle miktarı belli olmayan bir şey ile kiralamaktan nehyedip miktarı belli olan altın ve gümüş ile kiralamayı emir buyurdu.

٣٣٩٢- حَنْظَلَةُ بْنُ قَيْسٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ: سَأَلْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ

عَنْ كِرَاءِ الْأَرْضِ بِالذَّهَبِ وَالْوَرِقِ، فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهَا، إِنَّمَا كَانَ

النَّاسُ يُؤَاجِرُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا عَلَى

الْمَاذِيَانَاتِ وَأَقْبَالِ الْجَدَاوِلِ وَأَشْيَاءَ مِنَ الزَّرْعِ فَيَهْلَكُ هٰذَا وَيَسْلَمُ هٰذَا

وَيَسْلَمُ هٰذَا وَيَهْلَكُ هٰذَا وَلَمْ يَكُنْ لِلنَّاسِ كِرَاءٌ إِلَّا هٰذَا فَلِذٰلِكَ زُجِرَ عَنْهُ

فَأَمَّا شَيْءٌ مَضْمُونٌ مَعْلُومٌ فَلَا بَأْسَ بِهِ،

وَحَدِيثُ إِبْرَاهِيمَ أَتَمُّ وَ قَالَ قُتَيْبَةُ عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ رَافِعٍ، قَالَ أَبُو

دَاوُد: رِوَايَةُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَنْظَلَةَ نَحْوَهُ

3392 - Hanzale bin Kays radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rafi bin Hadic radıyallahu anh'e altın ve gümüş ile araziyi kiralamanın hükmünü sordum. Rafi bin Hadic bunda beis yoktur. Gerçekten insanlar ırmakların kenarında (araziye akıtılan) su arkları başlangıcında bitecek mahsul ve ziraatten belirli bir kısım kendilerinde kalmak üzere kiraya veriyorlardı. Şu helak olur ve şu helak olmaktan kurtulurdu ve şu kurtulur ve şu helake giderdi. İnsanlar için bundan başka kiralama şekli yoktu. Bundan dolayı böyle bilinmeyen şeyler karşılığında kiralamaktan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem nehyetti. Ama belli ve ödemeye elverişli (altın ve gümüş) gibi bir şeyle kiralamakta beis yoktur.

İbrahim bin Musâ'nın rivâyet ettiği hadis daha tamamdır. Kuteybe rivâyetinde Hanzele'den oda Rafi radıyallahu anh'dan rivâyet etti dedi.[216]

Ebû Dâvud dedi ki: Yahya bin Saîd'in, Hanzele'den rivâyeti de bunun gibidir.

٣٣٩٣- عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ قَيْسٍ أَنَّهُ سَأَلَ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ عَنْ كِرَاءِ

الْأَرْضِ فَقَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كِرَاءِ الْأَرْضِ،

فَقَالَ: أَبِالذَّهَبِ وَالْوَرِقِ، فَقَالَ: أَمَّا بِالذَّهَبِ وَالْوَرِقِ فَلَا بَأْسَ بِهِ

3393 - Hanzale bin Kays radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

O Rafi bin Hadic'ten arazi kiralamanın hükmünü sordu. Rafi bin Hadic, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, araziyi kiralamaktan nehyetti, cevabını verdi. Ben altın ve gümüş ile kiralamaktan da nehyetti mi dedim.

Rafi bin Hadic radıyallahu anh, "Altın ve gümüş ile kiralamakta beis yoktur" dedi.

32 - ZİRAAT ORTAKLIĞININ NEHYİ KONUSUNDA AĞIR HÜKÜMLER TAŞIYAN HADİSLER

٣٣٩٤- سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يُكْرِي أَرْضَهُ

حَتَّى بَلَغَهُ أَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ الْأَنْصَارِيَّ حَدَّثَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْهَى عَنْ كِرَاءِ الْأَرْضِ فَلَقِيَهُ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ يَا ابْنَ خَدِيجٍ مَاذَا تُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي كِرَاءِ الْأَرْضِ، قَالَ رَافِعٌ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ سَمِعْتُ عَمَّيَّ وَكَانَا قَدْ شَهِدَا بَدْرًا يُحَدِّثَانِ أَهْلَ الدَّارِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْأَرْضِ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْأَرْضَ تُكْرَى ثُمَّ خَشِيَ عَبْدُ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْدَثَ فِي ذَلِكَ شَيْئًا لَمْ يَكُنْ عَلِمَهُ فَتَرَكَ كِرَاءَ الْأَرْضِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ أَيُّوبُ وَعُبَيْدُ اللَّهِ وَكَثِيرُ بْنُ فَرْقَدٍ وَمَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ حَفْصِ بْنِ عِنَانٍ الْحَنَفِيِّ عَنْ نَافِعٍ عَنْ رَافِعٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَذَلِكَ رَوَاهُ زَيْدُ بْنُ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ أَتَى رَافِعًا فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ نَعَمْ وَكَذَا قَالَ عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي النَّجَاشِيِّ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ وَرَوَاهُ الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ أَبِي النَّجَاشِيِّ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ عَمِّهِ ظُهَيْرِ بْنِ رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ أَبُو دَاوُد أَبُو النَّجَاشِيِّ عَطَاءُ بْنُ صُهَيْبٍ

3394 - Sâlim bin Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan, rivâyet edildiğine göre:

İbn-i Ömer Rafi bin Hadic'in "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem araziyi kiraya vermeyi nehyederdi" dediği haberini alıncaya kadar toprağını kiraya verirdi.

Bir gün İbn-i Ömer, Rafi bin Hadic'e rastgeldi ve, ey İbn-i Hadic, araziyi kiralamak konusunda Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den ne rivâyet ediyorsun, dedi. Rafi, Abdullah İbn-i Ömer'e şöyle dedi: Ben her ikisi de Bedir harbine iştirak eden iki amcamdan işittim. Ev halkına, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem araziyi kiralamaktan nehyetti" diye haber veriyorlardı.

Abdullah dedi ki: Yemin olsun ki ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sağlığında arazinin kiralandığını biliyorum. Sonra Abdullah, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu konuda kendisinin bilmediği yeni bir hüküm vermiş olmasından korkarak arazi kiralamayı terk etti.

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadisi Eyyub Ubeydullah, Kesir bin Ferkat ve Malik Nafi'den o da Rafi'den o da Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet etti. Yine bu hadisi Evzâî, Hafız bin İnan'dan, o da Nafi'den, o da Rafi'den rivâyet etti.

Rafi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i dinledim, dedi. Yine böyle bu hadisi Zeyd bin Ebî Üneyse, Hakem'den o da Nafi'den o da İbn-i Ömer'den, İbn-i Ömer, Rafi'ye gelerek şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i dinledin mi? Rafi, evet dedi. Yine böyle bu hadisi İkrime bin Ammar, Ebî Necesî'den o da Rafi bin Hadic'ten, o da amcası Zahir bin Rafi'den o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet etti.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Ebû Necaşi, Atâ bin Suhayb'tır.[217]

٣٣٩٥- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ قَالَ: كُنَّا نُخَابِرُ

عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ أَنَّ بَعْضَ عُمُومَتِهِ

أَتَاهُ فَقَالَ نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَمْرٍ كَانَ لَنَا نَافِعًا

وَطَوَاعِيَةُ اللهِ وَرَسُولِهِ أَنْفَعُ لَنَا وَأَنْفَعُ قَالَ قُلْنَا وَمَا ذَاكَ قَالَ قَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرَعْهَا أَوْ فَلْيُزْرِعْهَا

أَخَاهُ وَلَا يُكَارِيهَا بِثُلُثٍ وَلَا بِرُبُعٍ وَلَا بِطَعَامٍ مُسَمًّى

3395 - Süleymân bin Yesar'dan rivâyet edildiğine göre, Rafi bin Hadic şöyle demiştir:

Biz Peygamberimizin sağlığında zirâî ortaklık yapardık. Rafi amcalarından birinin kendisine gelip ve şöyle dediğini söyledi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizim için faydalı olan bir şeyi yasakladı. Ama Allah ve O'nun Peygamberine itaat bizim için daha faydalıdır. Rafi dedi ki: Biz amcama o yasaklanan nedir dedik? Amcam şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kimin arazisi varsa onu kendisi eksin veya din kardeşine ektirsin. Çıkan mahsulün üçte birine dörtte birine ve miktarı belli olan bir yiyecek karşılığında kiraya vermesin" buyurdu.[218]

٣٣٩٦- عَنْ أَيُّوبَ قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ يَعْلَى بْنُ حَكِيمٍ أَنِّي سَمِعْتُ

سُلَيْمَانَ بْنَ يَسَارٍ بِمَعْنَى إِسْنَادِ عُبَيْدِ اللهِ وَحَدِيثِهِ

3396 - Eyyûb radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Ya'lâ bin Hakim Süleymân bin Yesar'dan dinledim diyerek, Ubeydullah'ın aynı anlamdaki isnadını ve hadisini bana yazdı.

٣٣٩٧- عَنِ ابْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: جَاءَنَا أَبُو رَافِعٍ مِنْ

عِنْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: نَهَانَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَمْرٍ كَانَ يَرْفُقُ بِنَا وَطَاعَةُ اللهِ وَطَاعَةُ رَسُولِهِ أَرْفَقُ بِنَا

نَهَانَا أَنْ يَزْرَعَ أَحَدُنَا إِلَّا أَرْضًا يَمْلِكُ رَقَبَتَهَا أَوْ مَنِيحَةً يَمْنَحُهَا رَجُلٌ

3397 - Rafi bin Hadic'in oğlundan, o da babası Rafi'den rivâyet ettiğine göre şöyle demiştir:

Ebû Rafi, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından geldi ve şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizi bize faydalı olan bir işten (araziyi ortağa ekmekten) nehyetti. Ama Allah ve Rasûlüne itaat bizim için daha faydalıdır. Sahibi bulunduğu araziden veya kendisine bir zatın ek-biç diye icârsız verdiği yerden başka yeri ekmekten nehyetti.

٣٣٩٨- عَنْ مُجَاهِدٍ أَنَّ أُسَيْدَ بْنَ ظُهَيْرٍ قَالَ: جَاءَنَا رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ

فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَاكُمْ عَنْ أَمْرٍ كَانَ لَكُمْ

نَافِعًا وَطَاعَةُ اللهِ وَطَاعَةُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْفَعُ لَكُمْ إِنَّ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَاكُمْ عَنِ الْحَقْلِ وَقَالَ مَنْ اِسْتَغْنَى

عَنْ أَرْضِهِ فَلْيَمْنَحْهَا أَخَاهُ أَوْ لِيَدَعْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهٰكَذَا رَوَاهُ شُعْبَةُ وَمُفَضَّلُ بْنُ مُهَلْهَلٍ عَنْ مَنْصُورٍ

قَالَ شُعْبَةُ أُسَيْدٌ ابْنُ أَخِي رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ

3398 - Mücahid'den rivâyet edildiğine göre, Üseyd bin Züheyr şöyle demiştir:

Rafi bin Hadic bize geldi ve şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem size faydalı olan bir işten sizi nehyetti. Allah ve Rasûlüne itaat sizin için faydalıdır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sizi arazi kiralamaktan nehyetti ve şöyle buyurdu:

"Kimin arazisine ihtiyacı yoksa onu kardeşine kirasız versin veya (kardeşine) terk etsin."

Ebû Dâvud şöyle dedi: Şu'be ve Mufaddal bin Mühellel bu hadisi Mansur'dan böyle rivâyet ettiler. Şu'be dedi ki: Useyd Rafi bin Hadic'in oğlan kardeşinin oğludur.[219]

٣٣٩٩- حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الْخَطْمِيُّ قَالَ بَعَثَنِي عَمِّي أَنَا وَغُلَامًا لَهُ

إِلَى سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَقُلْنَا لَهُ شَيْءٌ بَلَغَنَا عَنْكَ فِي الْمُزَارَعَةِ قَالَ

كَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَرَى بِهَا بَأْسًا حَتَّى بَلَّغَهُ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ حَدِيثٌ

فَأَتَاهُ فَأَخْبَرَهُ رَافِعٌ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بَنِي حَارِثَةَ

فَرَأَى زَرْعًا فِي أَرْضِ ظُهَيْرٍ فَقَالَ مَا أَحْسَنَ زَرْعَ ظُهَيْرٍ؟ قَالُوا: لَيْسَ

لِظُهَيْرٍ، قَالَ: أَلَيْسَ أَرْضُ ظُهَيْرٍ؟ قَالُوا: بَلَى وَلَكِنَّهُ زَرَعَ فُلَانٍ، قَالَ فَخُذُوا

زَرْعَكُمْ وَرُدُّوا عَلَيْهِ النَّفَقَةَ قَالَ رَافِعٌ فَأَخَذْنَا زَرْعَنَا وَرَدَدْنَا إِلَيْهِ النَّفَقَةَ قَالَ

سَعِيدٌ أَفْقِرْ أَخَاكَ أَوْ أَكْرِهِ بِالدَّرَاهِمِ

3399 - Ebû Cafer el-Hâtimî radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle dedi:

Amcam beni kendi oğluyla beraber Saîd bin Müseyyeb'e gönderdi. Biz ona senden bize araziyi ortağa ekmek konusunda bir haber geldi, dedik. Saîd bin Müseyyeb, şöyle cevap verdi: İbn-i Ömer'e, Rafi bin Hadic'ten (ziraat konusunda) hadis haberi gelene kadar tarlayı ortağa ekmekte beis görmezdi. Rafi, İbn-i Ömer'e geldi ve ona şöyle haber verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, beni Harise'ye geldi, Zuhayr'in tarlasında ekin gördü, bunun üzerine, "Zuhayr'in ekini ne güzeldir" buyurdu. "O, Zuhayr'ın değildir" dediler.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Bu tarla Zuhayr'in değil mi?" buyurdu. Ashab: "Evet (Zuhayr'in tarlasındaki ziraat çok güzel) fakat o ekin falan kimsenindir" dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ziraatınızı alın Zuhayr'a da ücretini verin" buyurdu.

Rafi dedi ki: Biz ekinimizi aldık, eken kimseye nafaka iade ettik. Saîd bin Müseyyeb şöyle dedi: "Tarlayı kardeşine ekip biçmesi için emanet ver veya tarlayı ona dirhem karşılığında kiraya ver."[220]

٣٤٠٠- عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ وَقَالَ إِنَّمَا يَزْرَعُ ثَلَاثَةٌ رَجُلٌ لَهُ أَرْضٌ

فَهُوَ يَزْرَعُهَا وَرَجُلٌ مُنِحَ أَرْضًا فَهُوَ يَزْرَعُ مَا مُنِحَ وَرَجُلٌ اِسْتَكْرَى أَرْضًا

بِذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ

3400 - Rafi bin Hadic radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, araziyi (tarladaki ekini) buğday karşılığında kiralamaktan, kuru hurmayı ağaç başındaki yaş hurma ile satmaktan nehyetti ve ancak üç kişi ekin ekebilir. Bunlar; tarlası olan, kendisine karşılıksız olarak arazi verilen ve altın ya da gümüş karşılığında tarla kiraya tutan kişinin buyurdu.[221]

٣٤٠١- حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ سَهْلِ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: إِنِّي لَيَتِيمٌ

فِي حِجْرِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَحَجَجْتُ مَعَهُ فَجَاءَهُ أَخِي عِمْرَانُ بْنُ سَهْلٍ

فَقَالَ أَكْرَيْنَا أَرْضَنَا فُلَانَةَ بِمِائَتَيْنِ بِدِرْهَمٍ فَقَالَ دَعْهُ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْأَرْضِ

3401 - Osman bin Sehl bin Rafi bin Hadic'ten rivâyete göre şöyle demiştir:

Ben yetim idim. Rafi bin Hadic'in himayesinde bulunuyordum. Onunla beraber hac yaptım. Kardeşim Ümran bin Sehl ona geldi ve şöyle dedi: Tarlamızı iki yüz dirheme filan kadına kiraya verdik" dedi. Rafi bin Hadic, onu bırak, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem araziyi kiraya vermekten nehyetti" dedi.[222]

٣٤٠٢- حَدَّثَنِي رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ أَنَّهُ زَرَعَ أَرْضًا فَمَرَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَسْقِيهَا فَسَأَلَهُ لِمَنِ الزَّرْعُ وَلِمَنِ الْأَرْضُ فَقَالَ

زَرْعِي بِبَذْرِي وَعَمَلِي لِي الشَّطْرُ وَلِبَنِي فُلَانٍ الشَّطْرُ فَقَالَ أَرْبَيْتُمَا فَرُدَّ

الْأَرْضَ عَلَى أَهْلِهَا وَخُذْ نَفَقَتَكَ

3402 - Rafi bin Hadic'ten rivâyet edildiğine göre, o bir arazi ekmişti, o araziyi sularken Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona rast geldi ve "Arazi kimin, ziraat kimin?" diye sordu. Rafi bin Hadic: Ziraat, tohum ve çalışmak benden yarısı benim yarısı da falan oğullarınındır, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Siz Riba muamelesi mi yapıyorsunuz? Araziyi sahibine iade et (çalışmana karşılık ta) nafakanı al" buyurdu.

İZAH

Bazı ilim adamları Rafi bin Hadic'in bu hadisi muzdaribtir diye, bunu bırakarak Hayber arazisi asıl sahipleri olan Yahudilere yarıya verildiği rivâyetini esas alıp ziraat ortaklığının caiz olduğunu ileri sürdüler.

33 - SAHİBİNİN İZNİ OLMADAN BİR ARAZİYİ EKMEK

٣٤٠٣- عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ زَرَعَ فِي أَرْضِ قَوْمٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ فَلَيْسَ لَهُ مِنَ الزَّرْعِ شَيْءٌ وَلَهُ

نَفَقَتُهُ

3403 - Rafi bin Hadic radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse bir kavmin arazisini izinleri olmadan ekerse, o kimseye ziraatten hiçbir şey verilmez. Ancak onun için ücreti vardır."[223]

İZAH

Bir kimsenin arazisi izni olmadan ekilirse mahsulden istifade edemez. Ancak kendisine masrafları verilir. Ahmed bin Hanbel, mahsul tarlada ise tarla sahibine aittir. Eğer biçilmişse arazi sahibine icarı verilir, diyor.

34 - TOHUMUN TARLAYI EKEN TARAFINDAN VERİLMESİ

٣٤٠٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ وَالْمُخَابَرَةِ وَالْمُعَاوَمَةِ قَالَ عَنْ حَمَّادٍ و

قَالَ أَحَدُهُمَا وَالْمُعَاوَمَةِ وَقَالَ الْآخَرُ بَيْعِ السِّنِينَ ثُمَّ اتَّفَقُوا وَعَنِ الثُّنْيَا

وَرَخَّصَ فِي الْعَرَايَا

3404 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Muhakkaleden (başağına bulunan buğdayı çıkmış buğdayla satmaktan, henüz ermemiş buğdayı satmaktan, araziyi belli bir miktar buğdaya kiralamaktan) kuru üzümü yaş üzüme satmaktan, tohum çalışana ait olmak üzere tarlayı ortağa vermekten, belirsiz birkaç sene sonra ödemek şartıyla satıştan nehyetti.

Müsedded Hammad'dan yaptığı nakilde ikisinden (Ebû Zübeyr ve Saîd bin Mina) birisinin el-Muaveme, diğerinin bey'us-sinîn (seneliğine satış) dediğini nakleder. Sonra lafızda da ittifak ederek satılan maldan belli olmayan bir miktarını istisna etmekten de nehyetti. Ancak arâyaya ruhsat verdi.[224]

٣٤٠٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنِ الْمُزَابَنَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ وَعَنِ الثُّنْيَا إِلَّا أَنْ يُعْلَمَ

3405 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kuru üzümü yaş üzümle satmaktan, çıkmış buğdayı başağında bulunan buğdayla satmaktan, satılan maldan belli olmayan bir miktarını istisna etmekten nehyetti. "Ancak hariç tutulan miktar belli olursa başka" buyurdu.[225]

٣٤٠٦- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ لَمْ يَذَرِ الْمُخَابَرَةَ فَلْيَأْذَنْ بِحَرْبٍ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ

3406 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim: "Kim tohum çalışana ait olmak üzere ziraat ortaklığını terk etmezse Allah ve Rasûlü tarafından kendisine savaş açıldığını bilsin" buyurdu.

٣٤٠٧- عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنِ الْمُخَابَرَةِ قُلْتُ: وَمَا الْمُخَابَرَةُ؟ قَالَ: أَنْ تَأْخُذَ الْأَرْضَ بِنِصْفٍ

أَوْ ثُلُثٍ أَوْ رُبُعٍ

3407 - Zeyd bin Sabit'ten rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, muhabereden nehyetti. Ben, "muhabere ne demektir?" dedim. Zeyd, "Araziden çıkan mahsulün yarısı, üçte biri veya dörtte biri karşılığında alman (kiralaman) dır" dedi.

İZAH

Tohum, işleyene ait olmak üzere yapılan ziraat ortaklığı, işleyene zarar vereceğinden dolayı bundan nehyedilmiştir.

35 - ARAZİYİ YARILIĞA ORTAĞA VERMEK

٣٤٠٨- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَلَ أَهْلَ

خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ

3408 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Hayber arazisini ve bahçelerini) çıkacak ekin ve meyvenin yarısı karşılığında Hayber halkına ortağa vermişti.[226]

٣٤٠٩- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَفَعَ إِلَى يَهُودِ

خَيْبَرَ نَخْلَ خَيْبَرَ وَأَرْضَهَا عَلَى أَنْ يَعْتَمِلُوهَا مِنْ أَمْوَالِهِمْ وَأَنَّ لِرَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَطْرَ ثَمَرَتِهَا

3409 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'in hurmalıklarını ve arazisini kendi mallarını kullanarak işlemeleri ve bakmaları için Hayber Yahudilerine verdi. Çıkacak meyvenin yarısı Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e ait olacaktı.[227]

٣٤١٠- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: افْتَتَحَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ خَيْبَرَ وَاشْتَرَطَ أَنَّ لَهُ الْأَرْضَ وَكُلَّ صَفْرَاءَ وَبَيْضَاءَ قَالَ أَهْلُ خَيْبَرَ

نَحْنُ أَعْلَمُ بِالْأَرْضِ مِنْكُمْ فَأَعْطِنَاهَا عَلَى أَنَّ لَكُمْ نِصْفَ الثَّمَرَةِ وَلَنَا

نِصْفٌ فَزَعَمَ أَنَّهُ أَعْطَاهُمْ عَلَى ذَلِكَ فَلَمَّا كَانَ حِينَ يَصْرِمُ النَّخْلُ بَعَثَ

إِلَيْهِمْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ فَخَرَزَ عَلَيْهِمُ النَّخْلَ وَهُوَ الَّذِي يُسَمِّيهِ أَهْلُ

الْمَدِينَةِ الْخَرْصَ فَقَالَ فِي كَذَا وَكَذَا قَالُوا أَكْثَرْتَ عَلَيْنَا يَا ابْنَ رَوَاحَةَ

فَقَالَ فَأَنَا أُلِّي خَرْزَ النَّخْلِ وَأُعْطِيكُمْ نِصْفَ الَّذِي قُلْتُ: قَالُوا هَذَا الْحَقُّ

وَبِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ قَدْ رَضِينَا أَنْ نَأْخُذَهُ بِالَّذِي قُلْتَ

3410 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'i fethetti; (elde edilen) toprak, altın ve gümüşün kendisine ait olacağını şart koştu.

Hayber halkı şöyle dediler: "Biz çiftçiliği sizden (Medinelilerden) daha iyi biliriz. Mahsulün yarısı bizim ve yarısı da sizin olmak üzere Hayber arazisini bize ortağa verin.

İbn-i Abbas: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu şart üzere Hayber arazisini Yahudilere verdiğini iddia etti. Hurma toplanmaya başlayınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem toplanan hurmanın ne kadar olduğunu tesbit için Abdullah bin Ravaha'yı gönderdi. Abdullah bin Ravaha da onlara hurmanın miktarını takdir etti. Medine halkı çıkan mahsulün miktarını tespit etmeye hars derlerdi. Abdullah bin Ravaha şu hurmalıkta şu kadar hurma var diye tesbit etti. Yahudiler ey İbn-i Ravaha bize hurma miktarını çok tespit ettin, dediler. Abdullah bin Ravaha da ben hurma tespitinde ehliyet sahibi bir yetkiliyim, size tespitte söylediğim hurmanın yarısını veririm dedi. Bunun üzerine Yahudiler işte bu miktar haktır, gökler ve yerler bununla (hak ve adaletle) ayakta dururlar. Senin söylediğin miktarı almaya razıyız, dediler.[228]

İZAH

Hayber arazisi fethedilince Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber arazisini eski sahibi Yahudilere yarıya verdi. Hayber hurmalıklarını da yine eski sahibi Yahudilere bakımı onlara, mahsul yarıya olmak üzere verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin vefatından sonra hazreti Ebû Bekir devrinde de bu ortaklık devam etti. Hazreti Ömer halife olunca Yahudilerin işledikleri bir cinayet üzerine onları Arap yarımadasından sürdü. Bu ortaklık o devreye kadar devam etti.

İmam Azam hazretleri gerek tarlayı, gerekse meyveliği ortaklığa vermeyi caiz görmemiştir.

İmam Şâfi, İmam Malik, İmam Ebû Yusuf ve İmam Muhammed bu hadise dayanarak araziyi ve bahçeyi ortağa vermeyi caiz görmüşlerdir. (Maalim-üs-Sünen, c. 5, s. 67)

٣٤١١- عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ قَالَ فَحَزَرَ وَقَالَ عِنْدَ

قَوْلِهِ وَكُلِّ صَفْرَاءَ وَبَيْضَاءَ يَعْنِي الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ لَهُ

3411 - Cafer bin Burkan'dan bir önce geçen hadis aynı mana ve isnatla rivâyet edildi. (Takdir kelimesi manasına) "Hazere" kelimesini söyledi. "Her sarı ve beyaz" kelimelerini rivâyet ederken de bunlar, "altın ve gümüş demektir" dedi.

İZAH

Bu rivâyette takdir etmek anlamına hazere kelimesi kullanılmıştır. Çünkü hazr takdir etmek demektir. Sarı kelimesinin altın, beyaz kelimesinin de gümüş demek olduğu açıklanmıştır.

٣٤١٢- عَنْ بِشْرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ

فَذَكَرَ نَحْوَ حَدِيثِ زَيْدٍ قَالَ فَحَزَرَ النَّخْلَ وَقَالَ فَأَنَا أُبْقِي جُذَاذَ النَّخْلِ

وَأُعْطِيكُمْ نِصْفَ الَّذِي قُلْتُ

3412 - Miksem radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber arazisini fethetti, diye bir önce geçen hadisin benzerini zikretti ve, “Abdullah bin Ravaha hurmaları takdir (tahmin) etti” dedi. Ayrıca bu rivâyette Abdullah bin Ravaha şöyle dedi: “Ben hurmanın toplanmasına ve miktarının takdirine ehil ve yetkiliyim, size söylediğim miktarın yarısını veririm.”

36 - (MAHSÜLÜN) MİKTARINI TAKDİR (TAHMİN) ETMEK

٣٤١٣- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْعَثُ عَبْدَ اللهِ بْنَ رَوَاحَةَ فَيَخْرُصُ النَّخْلَ حِينَ يَطِيبُ قَبْلَ

أَنْ يُؤْكَلَ مِنْهُ ثُمَّ يُخَيَّرُ يَهُودَ يَأْخُذُونَهُ بِذَلِكَ الْخَرْصِ أَوْ يَدْفَعُونَهُ إِلَيْهِمْ

بِذَلِكَ الْخَرْصِ لِكَيْ تُحْصَى الزَّكَاةُ قَبْلَ أَنْ تُؤْكَلَ الثِّمَارُ وَتُفَرَّقَ

3413 - Aişe radıyallahu anhâ’dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Abdullah bin Revaha’yı meyvalar olduğu vakit henüz ondan yenmeden (Hayber’e) gönderir. Abdullah bin Revahada hurmalar(ın miktarını) takdir ederdi. Sonra Yahudiler bu takdiri kabul edip bu miktarı almakta muhayyer bırakılır veya Abdullah bin Revaha’ya bu tesbit edilen mitarı verirlerdi. (Bu işlem) zekat tesbit edilebilmesi için meyveler yenilip ayrılmadan önce yapılırdı.

٣٤١٤- عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ قَالَ: أَفَاءَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ خَيْبَرَ فَأَقَرَّهُمْ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا كَانُوا وَجَعَلَهَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ فَبَعَثَ

عَبْدَ اللهِ بْنَ رَوَاحَةَ فَخَرَصَهَا عَلَيْهِمْ

3414 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Allah (c.c) Hayber arazisini Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e harpsiz ikram edince, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Yahudileri arazi üzerinde oldukları gibi bıraktı. Arazinin mahsulünü kendisi ile Yahudiler

arasında ortak kıldı. Abdullah bin Ravaha'yı gönderdi, o da mahsulün miktarını tesbit etti.

٣٤١٥- سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ يَقُولُ خَرَصَهَا ابْنُ رَوَاحَةَ أَرْبَعِينَ

أَلْفَ وَسْقٍ وَزَعَمَ أَنَّ الْيَهُودَ لَمَّا خَيَّرَهُمْ ابْنُ رَوَاحَةَ أَخَذُوا التَّمْرَ وَعَلَيْهِمْ

عِشْرُونَ أَلْفَ وَسْقٍ

3415 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Abdullah bin Ravaha Hayber hurmalığındaki mahsülü kırk bin vesak olarak tesbit etti. (Râvi Câbir dedi ki) Abdullah bin Ravaha Yahudileri muhayyer bırakınca Yahudilerin meyveyi topladıklarını ve yirmi vesak borçlandıklarını ifade etti.

İZAH

Bir vesak 60 sa'dır. Bir sa' 3333 kilogramdır. Öyle ise bir vesak 199,980 kilogramdır. (Yüz doksan dokuz kilo dokuzyüz seksen gramdır) Hayber hurmalığında tesbit edilen hurma ortalama sekiz yüz ton civarındadır. Bu mahsulün dörtyüz tonu Yahudilere bırakılıyor, dört yüz tonu da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getiriliyordu.

[171]. Tirmizî, K. Büyû, Babu-t-ticari ve tesmiyeti-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 1208; Neseî, K. Eymân ve-n-Nüzûr, Bab-ul-lağvi Vel-Kizbi, n. 3831; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Bab-ut-tevekkıyyi fi-t-ticareti, n. 2145

[172]. İbn-i Mâce, n. 2406

[173]. Buharî, K. Eymân, Babu fazl-ı men istebree, n. 71/1; Müslim, k. Müsakat, Babu ehzi-l-halali ve terki-ş-şübühat, n. 1599; Tirmizî, K. Büyû, Babu terk-iş-şübühatı, n. 1205; Neseî, K. Büyû, Babu İctinabı-şübühâtı, n. 4458; İbn-i Mâce, K. Fiten, Babu-l-Vukufi inde-ş-şübühati, n. 3984

[174]. Neseî, K. Büyû, Babu ictinabı-ş-Şübuhâti fi'l kesbi, n. 1460; İbn-i Mâce, K. Ticaret, Babu-t-tağlîzi fi-r-Rıbâ, n. 2278

[175]. Tirmizî, K. Büyû, fî ekl-r-Rıbâ, n. 1206; İbn-i Mâce, K. Ticaret, Babu-t-tağlizi i-r-riba, n. 2277; Müslim, K. Ekli-r-Rıba ve Müvekkilihi; Buharî, k. Büyû, Babu müvekkilü-r-Rıba, n. 78/3

[176]. Tirmizî, K. Tefsiri'l-Kur'an, Babu ve min süreti-t-tevbe, n. 3087; İbn-i Mâce, K. Menâsik, Babu-l-hutbeti yevm-un-Nahri, n. 3055; Müslim, K. Hac, n. 1218; Neseî, K. Hac, Babu-l-kerâhiyyeti, fi-s-siyab, n. 2713

[177]. Buharî, K. Büyû, babu yemhakullahur-r-riba, n. 78/3; Müslim, K. Müsakat, Babu'n-nehyi ani-l-halfi fi-l-Büyû, n. 1606; Neseî, K. Büyû, n. 4466

[178]. Tirmizî, K. Büyû, Bab-ur-richâni fi'l - Vezni, n. 1305; Neseî, K. Büyû, Bab-ur-richani fi'l - Vezni, n. 4596; İbn-i Mâce, K. Ticaret, Bab-ur-rüchani, fi'l Vezni, n. 220

[179]. Neseî, K. Büyû, Bab-ur-rüchani fi-l-Vezni, n. 4597; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Bab-ur-rüchani fi-l-Vezni, n. 2221

[180]. Neseî, K. Büyû, Babu-r-rüchani fi-l-Vezni, n. 4598

[181]. Neseî, K. Büyû, Babu-t-taglizi fi-d-deyni, n. 4689

[182]. Buharî, K. Faraiz, Babu men tereke mâlen feli ehlihi; Müslim, K. Ferâiz, Babu men tereke mâlen fe-li veresetihi, n. 1619; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-s-Salat alel Medyûn, n. 1070; İbn-i Mâce, Sadakat, Babu men tereke deynen, n. 2415; Neseî, K. Cenâiz, Bubü-s-Salâti ala men aleyhi, n. 1695

[183]. Buharî, K. Havale, Babu izâ ehâle ala meliin, n. 123/3; Müslim, Babu tahrîmi matlü-l-Ganiyyi, n. 1564; Tirmizî, K. Büyû, Babu matlü-lGaniyyi zülmun, n. 1308; Neseî, K. Büyû, Babu matlü-l-Ganiyyi, zülmun, n. 4695; İbn-i Mâce, K. Sadakat, Babu-l-havale, n. 2403

[184]. Müslim, n. 1600; Tirmizî, K. Büyû, Babu istikradız-l-baîri, n. 1318; Neseî, K. Büyû, Babu istilafi-l-hayevân, n. 4621; İbn-i Mâce, K. Büyû, Babu-s-silmi hayevân, n. 2285

[185]. Neseî, K. Büyû, Babu ziyâdeti fi-l-vezni, n. 4594

[186]. Buharî, K. Büyû, Babu mâ yüzkeru fî bey'it-taâmı; Müslim, K. Müsakat, Babu-s-sarfi, n. 1586; Neseî, K. Büyû, Babu bey'i-t-temri bi-t-temri, n. 4562; Tirmizî, K. Büyû, Babu-s-sarf, n. 1243; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu sarfi-z-zehebi bi-l-verakı, n. 2259; Muvatta, K. Büyû, Babu-s-sarf

[187]. Müslim, K. Müsakat, Babu-s-sarfi ve bey'i-z-zehebi, n. 1587; Tirmizî, K. Büyû, Babu-l-hıntatı milsen bi mislin, n. 1240; Nesei, K. Büyû, Babu bey'i-l-birri bi-l-birri, n. 4564; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu-s-sarf, n. 2254

[188]. Müslim, K. Müsakat, Babu bey'i-l-kılâde, n. 1591; Tirmizî, K. Büyû Babu fî şiraı-l-kılade, n. 1255; Neseî, K. Büyû, Babu bey'i-l-kılade, n. 4577

[189]. Müslim, K. Müsakat, n. 1591

[190]. Tirmizî, K. Büyû Babu-s-sarf, n. 1243; Neseî, K. Büyû, Babu bey'il-l-fizzati bi-z-zehebi, n. 4586; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu iktidai-z-zehebi mine-l-verakı, n. 2262

[191]. Tirmizî, K. Büyû, Babu kerahiyeti bey'i-l-hayvanı, n. 1237; Neseî, K. Büyû, Babu bey'i-l-hayevanı bi-l-hayevanı, n. 4624

[192]. Müslim, K. Müsakat, Babu cevâzi bey'i-l-hayevani bi-l, n. 1602; Tirmizî, K. Büyû, babu fî şirâi-l-abdi bi-l-abdeyn, n. 1239; Neseî, K. Büyû, Babu-beyı-l-hayevanı bi-l-hayvâni, n. 292/7

[193]. Tirmizî, K. Büyû, Babu fi-n-nehyi ani-l-muhakaleti, n. 1255; Neseî, K. Büyû, Babu iştira-i-t-temri, bi-r-rabbi, n. 4549; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu bey'ı-r-ratbi bi-t-temri, n. 2264; Muvatta; K. Büyû, Babu mâ yekrahu min, Hakim: n. 38/2

[194]. Muvatta, K. Büyû, Babu fi-l-mazabeneti ve-l; Buharî,K. Büyû, Babu bey'i-z-zebibi bi-z-zebibi; Müslim, K. Büyû, Babu-t-tahrîmi bey'ı-r-ratbi bi-t-temri, n. 1542; Neseî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-kerami bi-z-zebibi, n. 4536; Tirmizî, K. Büyû, Babu fi-l-uraya ve-r-ruhsati, n. 1300

[195]. Buharî, K. Büyû, Babu bey’ı-l-müzabeneti; Müslim, K. Büyû, Babu tahrîmi bey’ı-r-ratbi bi-t-temri, n. 1539; Tirmizî, K. Büyû, Babu fi-l-uraya, n. 1302; Muvatta, K. Büyû, Babu Bey’ı-l-Urye, Neseî, K. Büyû, Babu bey’ı-l-uraya bi hırsıha, n. 4542

[196]. Buharî, K. Büyû, Babu bey’ı-s-semeri alû ruûsi; Müslim, K. Büyû, Babu tahrîmi bey’l-uraya ve-r-ruhsati, n. 1303; Neseî, K. Büyû, Babu bey’ı-l-araya ve-r-ratbi, n. 4546

[197]. Buharî, K. Büyû, Babu bey’ı-s-semri ala ruûsi-n-nahli, Müslim, K. Büyû, Babu, tahrîmi bey’ı-r-Ratbi ve-t-temri, n. 1541; Neseî, K. Büyû, Babu, bey’ı-l-urâyâ bi-r-Ratbi, n. 4545; Tirmizî, K. Büyû, Babu mâ câe fil urâyâ, n. 1301; Muvatta, K. Büyû, bey’ı-l - Urye,

[198]. Buharî, K. Zekat, Babu men bâe simârahu ev nahlehü; Müslim, K. Büyû, Bab-un-nehyi ani-n-nehyi an bey’-s-simâri, n. 1534; Neseî, K. Büyû, Babu bey’ı-s-semri kalbe en yebdu, n. 1523; Tirmizî, K. Büyû, Babu kerahiyeti bey’ı-s-semri hatta yebdu, n. 1226; Muvatta, K. Büyû Babu-n-Nehyi an bey’ı-s-simâri; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu nehyi an bey’ı-s-simari, n. 2214

[199]. Müslim, K. Büyû, Babu Nehyi an bey’ı-s-simari, n. 1535; Tirmizî, K. Büyû, Babu Kerâhiyeti bey’ı-s-semrati, n. 1227; Neseî, K. Büyû, Babu Bey’ı-s-Sünbüli, n. 4555

[200]. Buharî, k. Zekat, Babu men bae semarihü ev nahlehü, n. 1536; Müslim, K. Büyû, Babun nehyi an bey’ı-s-simari, n. 4529; Neseî

[201]. Tirmizî, K. Büyû, Babu Kerahiyeti bey’ı-s-semrati hatta, n. 1228; İbn-i Mâce, K. Büyû, n. 2217

[202]. Buharî, K. Büyû, Babu bey’ı-s-simari kalbe en Yebdû

[203]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu-n-nehyi an bey’ı-s-simari, n. 721

[204]. Neseî, K. Büyû, Babu vad’ı-l-cevaih, n. 4532; Müslim, k. Müsakat, Babu Vad’ı-l-cevaih, n. 1554; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu bey’ı-s-simari, n. 2218

[205]. Müslim, n. 1554; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu, bey'ı-s-simari, n. 2218

[206]. Müslim, K. Büyû, Babu butlanı bey'ı-l-hasati, n. 1513; Tirmizî, K. Büyû, Babu fî kerahiyeti bey'ı-l-gureri, n. 1230; Neseî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-hasati, n. 4522; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu-n-nehyi an bey'ı-l hasati, n. 2194

[207]. Buharî, K. Büyû, Babu ibtali bey'i-l-mülâmeseti ve'l-Münâbezeti, n. 1512; Neseî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-münâbezeti, n. 4515; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babun nehyi anil münâbezeti vel-mülâmeseti, n. 3170; Tirmizî, K. Büyû, Babu-l-mülâmeseti ve'l-münâbezeti, n. 1310

[208]. Buharî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-gureri ve'l-habeleti, n. 3381; Müslim, K. Büyû, Babu tahrîmi bey'ı habel'il-habeleti, n. 1513; Tirmizî, K. Büyû, Babu bey'ı habe-lil-habeleti, n. 1229; Neseî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-habe-lil-habeleti, n. 4626; Muvatta: K. Büyû, Babu mâ-lâ Yecûzü min bey'ı-l-hayvanı

[209]. Tirmizî, K. Büyû, n. 1258; İbn-i Mâce, K. Sadakat, Babu-l-Emîni yetteciru fîhi, n. 2402; Buharî, K. Alamat-i-n-Nubüvve, Babu haddesena M. Müsenna, n. 203/4

[210]. Tirmizî, K. Büyû, n. 1257

[211]. Buharî, K. Büyû, Müslim, K. Zikir, Babu Kıssati Eshab-ül-gar, n. 2743

[212]. Neseî, K. Büyû, Babü-ş-şirketi bi gayri mâlin, n. 4701; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babü-ş-şirketi ve'l-müdârebe, n. 2288

[213]. Müslim, K. Büyû, Babu kura-i-l-Arzı, n. 1547; Neseî, K. Müzraa, Babu-n-Nehyi anil-kura-il-arzı bis-sülüsi, n. 3940; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu kura-il-Arzı, n. 2453

[214]. Neseî, K. Müzâraa, Babu-n-nehyi an kura-il-arzi bi-s-sülüsi, n. 3959; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu mâ yükrahü minel-müzâraa, n. 2461

[215]. Neseî, K. Müzâraa, Babu-n-nehyi, an kûrâ-il-arzı, n. 3925

[216]. Buharî, K. Hars ve Müzâraa, Babu haddesena Muhammed, n. 137/3; Müslim, K. Büyû Babu küre-il-arzı biz-zehebi ve-l-veraki, n. 1547; Neseî, K. Muzaraa, Babu-n-Nehyi an kure-il-arzı bi-s-sülüsi, n. 3932

[217]. Buharî, K. Hars, Babü mâ kane min eshabi-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 142/3; Müslim, K. Büyû, Babu Küre-il-arzı, n. 112; Neseî, K. Müzâraa, Babü-n-Nehyi an küre-il-arzı bi-s-sülüsi ver-Rub'u, n. 3935

[218]. Müslim, K. Büyû, Babu küre-il-arzı bi-t-taami, n. 1548; Neseî, K. Müzâraa Babu-n-nehyi an küre-il-arzı, n. 1928; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu istikra-il-arzı bi-t-taami, n. 2465

[219]. Neseî, K. Muzaraa, Babu-n-nehyi an küre-il-arzı, n. 3955; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu-r-Ruhsati fî küra-il-arzı, n. 2460

[220]. Neseî, K. Müzâraa, Babu-n-Nehyi an küre-il-arzı, n. 3920

[221]. Neseî, K. Muzaraa, Babu-n-Nehyi an küre-il-arzı, n. 3921; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu-l-Muzaraati bi-s-sülüsü, n. 2449

[222]. Neseî, K. Müzâraa, Babu-n-nehyi an küra-il-arzı, n. 3958

[223]. Tirmizî, K. Ahkam, Babu fî-men zerea fî arzı kavmin bi-gayri iznihim, n. 1366; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu men zerea fî arzı kavmin bi-gayri iznihim, n. 2466

[224]. Müslim, K. Büyû, Babu-n-nehyi anil-Muhakaleti ve'l-müzabeneti, n. 1536; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu-l-Müzabeneti ve'l-Muhakaleti-bi-lafzın, n. 2266

[225]. Müslim, K. Büyû, Babu-n-Nehyi anil-Muhakaleti n. 1536; Buharî, K. Müsakat, Babu-r-Racüli yekunü lehu semerun, n. 151/3; Tirmizî, K. Büyû, Babu-n-nehyi ani-s-sünya, n. 1290; Neseî, K. Müzâraa, Babu zikri-l-ehadisi-l-Muhtelifeti fi-n-nehyi, n. 3910; İbn-i Mâce, n. 2266

[226]. Tirmizî, K. Ahkam, Babu mâ zekera fi'l-Muzaraa, n. 1383; Müslim, K. Müsakat, Babu Musakat ve-l-Muamelel Bi cuzin mine-s-semeri, n. 1551; Buharî, K. Hars, Müzâraa, Babu-l-Muzaraa bi-ş-Şartı, n. 137/3; İbn-i Mâce, K. Rahün, Babu Muameletin Nahili ve'l-keremi, n. 2467

[227]. Müslim, K. Müsakat, b. Müsakat ve'l-muamele bi cuzin min es-Semeri, n. 5; Neseî, K. Müzâraa. B. Zikri ihtilafu'l-elfazi, n. 3961

[228]. İbn-i Mâce, K. Zekat, Babu harsın-Nahlı ve'l-lenebi, n. 1820

[171]. Tirmizî, K. Büyû, Babu-t-ticari ve tesmiyeti-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 1208; Neseî, K. Eymân ve-n-Nüzûr, Bab-ul-lağvi Vel-Kizbi, n. 3831; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Bab-ut-tevekkıyyi fi-t-ticareti, n. 2145

[172]. İbn-i Mâce, n. 2406

[173]. Buharî, K. Eymân, Babu fazl-ı men istebree, n. 71/1; Müslim, k. Müsakat, Babu ehzi-l-halali ve terki-ş-şübühat, n. 1599; Tirmizî, K. Büyû, Babu terk-iş-şübühatı, n. 1205; Neseî, K. Büyû, Babu İctinabı-şübühâtı, n. 4458; İbn-i Mâce, K. Fiten, Babu-l-Vukufi inde-ş-şübühati, n. 3984

[174]. Neseî, K. Büyû, Babu ictinabı-ş-Şübuhâti fi'l kesbi, n. 1460; İbn-i Mâce, K. Ticaret, Babu-t-tağlîzi fi-r-Rıbâ, n. 2278

[175]. Tirmizî, K. Büyû, fî ekl-r-Rıbâ, n. 1206; İbn-i Mâce, K. Ticaret, Babu-t-tağlizi i-r-riba, n. 2277; Müslim, K. Ekli-r-Rıba ve Müvekkilihi; Buharî, k. Büyû, Babu müvekkilü-r-Rıba, n. 78/3

[176]. Tirmizî, K. Tefsiri'l-Kur'an, Babu ve min süreti-t-tevbe, n. 3087; İbn-i Mâce, K. Menâsik, Babu-l-hutbeti yevm-un-Nahri, n. 3055; Müslim, K. Hac, n. 1218; Neseî, K. Hac, Babu-l-kerâhiyyeti, fi-s-siyab, n. 2713

[177]. Buharî, K. Büyû, babu yemhakullahur-r-riba, n. 78/3; Müslim, K. Müsakat, Babu'n-nehyi ani-l-halfi fi-l-Büyû, n. 1606; Neseî, K. Büyû, n. 4466

[178]. Tirmizî, K. Büyû, Bab-ur-richâni fi'l - Vezni, n. 1305; Neseî, K. Büyû, Bab-ur-richani fi'l - Vezni, n. 4596; İbn-i Mâce, K. Ticaret, Bab-ur-rüchani, fi'l Vezni, n. 220

[179]. Neseî, K. Büyû, Bab-ur-rüchani fi-l-Vezni, n. 4597; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Bab-ur-rüchani fi-l-Vezni, n. 2221

[180]. Neseî, K. Büyû, Babu-r-rüchani fi-l-Vezni, n. 4598

[181]. Neseî, K. Büyû, Babu-t-taglizi fi-d-deyni, n. 4689

[182]. Buharî, K. Faraiz, Babu men tereke mâlen feli ehlihi; Müslim, K. Ferâiz, Babu men tereke mâlen fe-li veresetihi, n. 1619; Tirmizî, K. Cenâiz, Babu-s-Salat alel Medyûn, n. 1070; İbn-i Mâce, Sadakat, Babu men tereke deynen, n. 2415; Neseî, K. Cenâiz, Bubü-s-Salâti ala men aleyhi, n. 1695

[183]. Buharî, K. Havale, Babu izâ ehâle ala meliin, n. 123/3; Müslim, Babu tahrîmi matlü-l-Ganiyyi, n. 1564; Tirmizî, K. Büyû, Babu matlü-lGaniyyi zülmun, n. 1308; Neseî, K. Büyû, Babu matlü-l-Ganiyyi, zülmun, n. 4695; İbn-i Mâce, K. Sadakat, Babu-l-havale, n. 2403

[184]. Müslim, n. 1600; Tirmizî, K. Büyû, Babu istikradız-l-baîri, n. 1318; Neseî, K. Büyû, Babu istilafi-l-hayevân, n. 4621; İbn-i Mâce, K. Büyû, Babu-s-silmi hayevân, n. 2285

[185]. Neseî, K. Büyû, Babu ziyâdeti fi-l-vezni, n. 4594

[186]. Buharî, K. Büyû, Babu mâ yüzkeru fî bey'it-taâmı; Müslim, K. Müsakat, Babu-s-sarfi, n. 1586; Neseî, K. Büyû, Babu bey'i-t-temri bi-t-temri, n. 4562; Tirmizî, K. Büyû, Babu-s-sarf, n. 1243; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu sarfi-z-zehebi bi-l-verakı, n. 2259; Muvatta, K. Büyû, Babu-s-sarf

[187]. Müslim, K. Müsakat, Babu-s-sarfi ve bey'i-z-zehebi, n. 1587; Tirmizî, K. Büyû, Babu-l-hıntatı milsen bi mislin, n. 1240; Nesei, K. Büyû, Babu bey'i-l-birri bi-l-birri, n. 4564; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu-s-sarf, n. 2254

[188]. Müslim, K. Müsakat, Babu bey'i-l-kılâde, n. 1591; Tirmizî, K. Büyû Babu fî şiraı-l-kılade, n. 1255; Neseî, K. Büyû, Babu bey'i-l-kılade, n. 4577

[189]. Müslim, K. Müsakat, n. 1591

[190]. Tirmizî, K. Büyû Babu-s-sarf, n. 1243; Neseî, K. Büyû, Babu bey'il-l-fizzati bi-z-zehebi, n. 4586; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu iktidai-z-zehebi mine-l-verakı, n. 2262

[191]. Tirmizî, K. Büyû, Babu kerahiyeti bey'i-l-hayvanı, n. 1237; Neseî, K. Büyû, Babu bey'i-l-hayevanı bi-l-hayevanı, n. 4624

[192]. Müslim, K. Müsakat, Babu cevâzi bey'i-l-hayevani bi-l, n. 1602; Tirmizî, K. Büyû, babu fî şirâi-l-abdi bi-l-abdeyn, n. 1239; Neseî, K. Büyû, Babu-beyı-l-hayevanı bi-l-hayvâni, n. 292/7

[193]. Tirmizî, K. Büyû, Babu fi-n-nehyi ani-l-muhakaleti, n. 1255; Neseî, K. Büyû, Babu iştira-i-t-temri, bi-r-rabbi, n. 4549; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu bey'ı-r-ratbi bi-t-temri, n. 2264; Muvatta; K. Büyû, Babu mâ yekrahu min, Hakim: n. 38/2

[194]. Muvatta, K. Büyû, Babu fi-l-mazabeneti ve-l; Buharî,K. Büyû, Babu bey'i-z-zebibi bi-z-zebibi; Müslim, K. Büyû, Babu-t-tahrîmi bey'ı-r-ratbi bi-t-temri, n. 1542; Neseî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-kerami bi-z-zebibi, n. 4536; Tirmizî, K. Büyû, Babu fi-l-uraya ve-r-ruhsati, n. 1300

[195]. Buharî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-müzabeneti; Müslim, K. Büyû, Babu tahrîmi bey'ı-r-ratbi bi-t-temri, n. 1539; Tirmizî, K. Büyû, Babu fi-l-uraya, n. 1302; Muvatta, K. Büyû, Babu Bey'ı-l-Urye, Neseî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-uraya bi hırsıha, n. 4542

[196]. Buharî, K. Büyû, Babu bey'ı-s-semeri alû ruûsi; Müslim, K. Büyû, Babu tahrîmi bey'l-uraya ve-r-ruhsati, n. 1303; Neseî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-araya ve-r-ratbi, n. 4546

[197]. Buharî, K. Büyû, Babu bey'ı-s-semri ala ruûsi-n-nahli, Müslim, K. Büyû, Babu, tahrîmi bey'ı-r-Ratbi ve-t-temri, n. 1541; Neseî, K. Büyû,

Babu, bey’ı-l-urâyâ bi-r-Ratbi, n. 4545; Tirmizî, K. Büyû, Babu mâ câe fil urâyâ, n. 1301; Muvatta, K. Büyû, bey’ı-l - Urye,

[198]. Buharî, K. Zekat, Babu men bâe simârahu ev nahlehü; Müslim, K. Büyû, Bab-un-nehyi ani-n-nehyi an bey’-s-simâri, n. 1534; Neseî, K. Büyû, Babu bey’ı-s-semri kalbe en yebdu, n. 1523; Tirmizî, K. Büyû, Babu kerahiyeti bey’ı-s-semri hatta yebdu, n. 1226; Muvatta, K. Büyû Babu-n-Nehyi an bey’ı-s-simâri; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu nehyi an bey’ı-s-simari, n. 2214

[199]. Müslim, K. Büyû, Babu Nehyi an bey’ı-s-simari, n. 1535; Tirmizî, K. Büyû, Babu Kerâhiyeti bey’ı-s-semrati, n. 1227; Neseî, K. Büyû, Babu Bey’ı-s-Sünbüli, n. 4555

[200]. Buharî, k. Zekat, Babu men bae semarihü ev nahlehü, n. 1536; Müslim, K. Büyû, Babun nehyi an bey’ı-s-simari, n. 4529; Neseî

[201]. Tirmizî, K. Büyû, Babu Kerahiyeti bey’ı-s-semrati hatta, n. 1228; İbn-i Mâce, K. Büyû, n. 2217

[202]. Buharî, K. Büyû, Babu bey’ı-s-simari kalbe en Yebdû

[203]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu-n-nehyi an bey’ı-s-simari, n. 721

[204]. Neseî, K. Büyû, Babu vad’ı-l-cevaih, n. 4532; Müslim, k. Müsakat, Babu Vad’ı-l-cevaih, n. 1554; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu bey’ı-s-simari, n. 2218

[205]. Müslim, n. 1554; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu, bey’ı-s-simari, n. 2218

[206]. Müslim, K. Büyû, Babu butlanı bey’ı-l-hasati, n. 1513; Tirmizî, K. Büyû, Babu fî kerahiyeti bey’ı-l-gureri, n. 1230; Neseî, K. Büyû, Babu bey’ı-l-hasati, n. 4522; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu-n-nehyi an bey’ı-l hasati, n. 2194

[207]. Buharî, K. Büyû, Babu ibtali bey’i-l-mülâmeseti ve’l-Münâbezeti, n. 1512; Neseî, K. Büyû, Babu bey’ı-l-münâbezeti, n. 4515; İbn-i Mâce, K.

Ticarat, Babun nehyi anil münâbezeti vel-mülâmeseti, n. 3170; Tirmizî, K. Büyû, Babu-l-mülâmeseti ve'l-münâbezeti, n. 1310

[208]. Buharî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-gureri ve'l-habeleti, n. 3381; Müslim, K. Büyû, Babu tahrîmi bey'ı habel'il-habeleti, n. 1513; Tirmizî, K. Büyû, Babu bey'ı habe-lil-habeleti, n. 1229; Neseî, K. Büyû, Babu bey'ı-l-habe-lil-habeleti, n. 4626; Muvatta: K. Büyû, Babu mâ-lâ Yecûzü min bey'ı-l-hayvanı

[209]. Tirmizî, K. Büyû, n. 1258; İbn-i Mâce, K. Sadakat, Babu-l-Emîni yetteciru fîhi, n. 2402; Buharî, K. Alamat-i-n-Nubüvve, Babu haddesena M. Müsenna, n. 203/4

[210]. Tirmizî, K. Büyû, n. 1257

[211]. Buharî, K. Büyû, Müslim, K. Zikir, Babu Kıssati Eshab-ül-gar, n. 2743

[212]. Neseî, K. Büyû, Babü-ş-şirketi bi gayri mâlin, n. 4701; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babü-ş-şirketi ve'l-müdârebe, n. 2288

[213]. Müslim, K. Büyû, Babu kura-i-l-Arzı, n. 1547; Neseî, K. Müzraa, Babu-n-Nehyi anil-kura-il-arzı bis-sülüsi, n. 3940; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu kura-il-Arzı, n. 2453

[214]. Neseî, K. Müzâraa, Babu-n-nehyi an kura-il-arzi bi-s-sülüsi, n. 3959; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu mâ yükrahü minel-müzâraa, n. 2461

[215]. Neseî, K. Müzâraa, Babu-n-nehyi, an kûrâ-il-arzı, n. 3925

[216]. Buharî, K. Hars ve Müzâraa, Babu haddesena Muhammed, n. 137/3; Müslim, K. Büyû Babu küre-il-arzı biz-zehebi ve-l-veraki, n. 1547; Neseî, K. Muzaraa, Babu-n-Nehyi an kure-il-arzı bi-s-sülüsi, n. 3932

[217]. Buharî, K. Hars, Babü mâ kane min eshabi-n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem, n. 142/3; Müslim, K. Büyû, Babu Küre-il-arzı, n. 112; Neseî, K. Müzâraa, Babü-n-Nehyi an küre-il-arzı bi-s-sülüsi ver-Rub'u, n. 3935

[218]. Müslim, K. Büyû, Babu küre-il-arzı bi-t-taami, n. 1548; Neseî, K. Müzâraa Babu-n-nehyi an küre-il-arzı, n. 1928; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu istikra-il-arzı bi-t-taami, n. 2465

[219]. Neseî, K. Muzaraa, Babu-n-nehyi an küre-il-arzı, n. 3955; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu-r-Ruhsati fî küra-il-arzı, n. 2460

[220]. Neseî, K. Müzâraa, Babu-n-Nehyi an küre-il-arzı, n. 3920

[221]. Neseî, K. Muzaraa, Babu-n-Nehyi an küre-il-arzı, n. 3921; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu-l-Muzaraati bi-s-sülüsü, n. 2449

[222]. Neseî, K. Müzâraa, Babu-n-nehyi an küra-il-arzı, n. 3958

[223]. Tirmizî, K. Ahkam, Babu fî-men zerea fî arzı kavmin bi-gayri iznihim, n. 1366; İbn-i Mâce, K. Rahun, Babu men zerea fî arzı kavmin bi-gayri iznihim, n. 2466

[224]. Müslim, K. Büyû, Babu-n-nehyi anil-Muhakaleti ve'l-müzabeneti, n. 1536; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu-l-Müzabeneti ve'l-Muhakaleti-bi-lafzın, n. 2266

[225]. Müslim, K. Büyû, Babu-n-Nehyi anil-Muhakaleti n. 1536; Buharî, K. Müsakat, Babu-r-Racüli yekunü lehu semerun, n. 151/3; Tirmizî, K. Büyû, Babu-n-nehyi ani-s-sünya, n. 1290; Neseî, K. Müzâraa, Babu zikri-l-ehadisi-l-Muhtelifeti fi-n-nehyi, n. 3910; İbn-i Mâce, n. 2266

[226]. Tirmizî, K. Ahkam, Babu mâ zekera fi'l-Muzaraa, n. 1383; Müslim, K. Müsakat, Babu Musakat ve-l-Muamelel Bi cuzin mine-s-semeri, n. 1551; Buharî, K. Hars, Müzâraa, Babu-l-Muzaraa bi-ş-Şartı, n. 137/3; İbn-i Mâce, K. Rahün, Babu Muameletin Nahili ve'l-keremi, n. 2467

[227]. Müslim, K. Müsakat, b. Müsakat ve'l-muamele bi cuzin min es-Semeri, n. 5; Neseî, K. Müzâraa. B. Zikri ihtilafu'l-elfazi, n. 3961

[228]. İbn-i Mâce, K. Zekat, Babu harsın-Nahlı ve'l-lenebi, n. 1820

Asr-ı Saadette bize simsarlar denirdi. (Bir) gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize rastladı, bize simsarlardan daha güzel bir isim taktı ve şöyle

buyurdu: “Ey tüccar topluluğu, alış verişte yemin ve lüzumsuz sözler bulunduğu olur. Bu sebeple siz ona sadaka karıştırınız.”[171]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onun borcuna kefil oldu. Adam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e söz verdiği miktar parayı aldı, getirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, “Bu altını nereden ele geçirdin” buyurdu. O zat, “Madenden elde ettim” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Bizim buna ihtiyacımız yoktur, bunda hayır yoktur” buyurdu. Adamın borcunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ödedi.[172]

3329 - Nu’man bin Beşir’den rivâyet edilmiştir. Der ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim: “Şüphesiz helal de bellidir, haram da bellidir. İkisi arasında şüpheli bir takım işler vardır.” Râvi ara sıra çoğul yerine tekil sığası ile şüpheli iş vardır şeklinde söylerdi. “Sizin için bu mevzuda misal vereyim. Allah (c.c) bir koru edindi. Allah (c.c)’ın korusu haram kıldığı şeydir. Kim koru kenarında koyun yayarsa koruya girdiği olur, kim şüpheli şeyi helâle karıştırırsa haramı işlemeye cesaret eder.”[173]

İbn-i İsa rivâyetinde, “Ona faizin tozundan bulaşacak” dedi.[174]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, faizi yiyene, yedirene muamelesine şahit olana ve kâtibine lânet etti.[175]

Vedâ haccında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim. “Dikkat, cahiliyyet devri faizlerinin hepsine son verilmiştir. Sermayeniz ise kendinize aittir; ne haksızlık etmiş nede haksızlığa uğramış olursunuz. Dikkat: Cahiliyet devrinden kalma kan davalarınada son verilmiştir. İlk son verilen kan davası (amcam) Haris bin Abdulmuttalib’in (oğlu Rabia’nın) kanıdır. Rabia Benî Leys’te süt annesinde iken Hüzeyf onu öldürmüştü.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üç kere, “Ey Allah’ım tebliğ ettim mi?” buyurdu. Ashab üç defa, “evet” dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üç kere, “şahit ol Ya Rab” buyurdu.[176]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim: “Yemin satıcının zannına göre eşyayı sattırır, bereketini ise siler süpürür.”

İbn-i Serh rivâyetinde bereketini kelimesi yerine, kazancını kelimesini kullandı. İbn Serh Saîd bin Müseyyeb'den o da Ebû Hüreyre'den, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet etmiştir.[177]

Ben ve Mahrefe el-Abd-i Hecer (Beldesinden) bez alıp Mekke'ye getirmiştik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize geldi ve bizimle bir serâvilin (iç donu) pazarlığını yaptı seravili ona sattık. Orada ücretle tartı yapan bir zât vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, "Tart ve para tarafını biraz ağır tut" buyurdu.[178]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Mekke'den hicret etmeden önce yanına geldim, deyip önce geçen bu hadisi rivâyet etti. Şu'be bu rivâyette (bir zât vardı) ücretle tartardı, cümlesini söylemedi.[179]

Ebû Dâvud dedi ki: Malik bin Dinar'ın Atâ'dan, onun da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet ettiği bu hadiste ihtilaf olundu.[180]

Ebû Dâvud dedi ki: Rivâyette adı geçen, Sem'an bin Müşennec'tir.[181]

Câbir diyor ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kimsenin üzerine cenâze namazını kıldı. Cenab-ı Allah Peygamberine fetihleri nasıp edip (imkanlar çoğalınca) borçlu ölenlerin borcunu üzerine alır, "Ben her mü'mine, nefsinden daha yakınım, kim borç terk ederse ödemek bana aittir, kim mal bırakırsa varislerine aittir" buyurdu.[182]

"Zenginin borcunu (zamanında vermeyip) geciktirmesi zulümdür. Sizden biriniz (alacağı) bir zengine havale edilirse kabul etsin (zenginden alacağı alsın)" buyurdu.[183]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ileride aynını vermek üzere bir zattan genç bir deve satın almıştı, vakti gelince Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o zatın devesini ödememi emretti. Ben develer arasında altı yaşını doldurmuş güzel bir deveden başkasını bulamadım dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu ona ver, insanların en hayırlısı borcunu en iyi şekilde ödeyendir" buyurdu.[184]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bana borcu vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana olan borcunu ödedi ve bana alacağımdan fazlasını da verdi.[185]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Altını gümüş karşılığında satmak faizdir. Ancak peşin olarak biri verilir, öbürü alınırsa müstesnâ bir miktar buğdayı buğdayla satmak faizdir. Ancak biri verilir öbürü peşin alınırsa müstesnâ. Hurmayı hurmayla satmak faizdir. Ancak peşin olarak biri verilir öbürü alınırsa müstesnâ. Arpayı arpa ile satmak faizdir. Ancak peşin olarak biri verilir, öbürü alınırsa müstesnâ."[186]

"Külçe olsun sikke olsun altın altın ile, külçe olsun sikke olsun gümüş gümüş ile (eşit olarak) satılır. Buğdayı buğdayla müdyü müdyüne, arpayı arpayla müdyü müdyüne, hurmayı hurma ile müdyü müdyüne, tuzu tuz ile müdyü müdyüne alıp satmak caizdir. Kim ölçüde ziyâde eder veya ziyade olmasını isterse gerçekten faiz yapmış olur. Ama altını altın ağırlığında ve biraz da fazla gümüşle peşin alıp satmakta beis yoktur. Fakat veresiye caiz değildir. Buğdayı kendi ağırlığında ve biraz da fazla arpa ile peşin alıp satmakta beis yoktur. Ama veresiye olursa caiz değildir."[187]

Ben Hayber'in fethedildiği gün on iki dinara üzerinde altın ve kıymetli taş bulunan bir gerdanlık satın aldım. Altın ve taşını ayırdım. Gerdanlıkta on iki dirhemden daha çok altın buldum, bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Altın diğer madenden ayrılmadıkça gerdanlık satılamaz" buyurdu.[188]

"Biz Hayber fethinde Rasûlullah ile birlikte idik." Yahudilerle bir Ukıyye altını, bir dinara alır satardık. Râvi Kuteybe'den başkaları bir dinar yerine iki ve üç dinarla alır satardık dediler. Sonra râviler Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Altını altın ile aynı ağırlıkta olmak üzere alın satın" buyurduğu sözünde ittifak ettiler.[189]

Ben Bakî' mevkiinde deve satardım, altından dinarlarla satar (altın yerine) gümüş dirhemler alırdım, gümüş dirhemlerle satar, yerine altın dinarlar alırdım, altının yerine gümüş, gümüş yerine altın alırdım. Altın yerine gümüş, gümüş yerine altın verirdim. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, zevcesi

Hafsa'nın evinde bulunuyordu. Ben ey Allah'ın Rasûlü, müsaade buyur sana bir sorum var dedim. Ben Baki'da deve satarım, altın dinarla satar, altın yerine gümüş dirhemler alırım, gümüş dirhemlerle satarım, yerine altın dinarlar alırım, altın yerine gümüş, gümüş yerine altın alırım. Altın yerine gümüş, gümüş yerine altın veriyorum, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Aranızda henüz teslim edilmiş bir şey yokken, henüz o meclisten ayrılmadan o günün rayicine göre altın yerine gümüş almanda bir mahzur yoktur" buyurdu.[190]

Bir kimse koyununu yarın verip öbür gün karşılığında başka bir koyun alacaksa bu şekilde hayvanı hayvan ile veresiye alıp satmayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yasaklamıştır.[191]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (peşin olarak) iki köleye bir köle satın aldı.[192]

O Sa'd İbn-i Ebî Vakkas radıyallahu anh'a yaş beyaz buğdayın, kuru buğday karşılığında satılıp satılamayacağını sordu. Sâ'd radıyallahu anh ona bu buğdayların hangisi daha üstün diye sordu. Zeyd, "Beyaz yaş buğday daha üstündür" dedi. Bunun üzerine Sâ'd onu beyaz veya yaş buğdayın kuru buğday karşılığında alınıp satılmasından nehy etti. Ve şöyle dedi: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yaş hurma ile kuru hurma satın almaktan sordum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Yaş hurma kuruduğu vakit eksilir mi" buyurdu. Ashab: Evet eksilir dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu soruyu soranı, yaş hurmayla kuru hurma satın almaktan nehy etti.[193]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, aynı ölçek ağaç üzerindeki hurmayı yerdeki hurmaya, aynı ölçek (asmadaki) yaş üzümü kuru üzüme, aynı ölçek biçilmemiş buğday, kuru buğdaya satmaktan nehyetti.[194]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, taze ve kuru hurma karşılığında ariyye yoluyla yapılan alışverişe ruhsat verdi.[195]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yaş hurmayı kuru hurma ile satmaktan nehyetti. Araya ise ruhsat verdi. O, meyvenin tahmin edilerek

kendi miktarı karşılığında satılmasıdır. Taze meyveyi (satın alan) sahipleri onu taze olarak yerler. [196]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, beş vasaktan aşağı veya tam beş vasakta araya hurmasını kuru ve yaş hurma ile satmaya ruhsat verdi. Râvi Dâvud bin Husayn beş vasak mı idi veya beş vasaktan aşağı mı idi diye şüphe etti.[197]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kâmilen belirmeden önce (ağacın başında çiçek iken) meyveyi satmaktan nehyetti. (Sadece satıcıyı değil) hem satanı, hem de müşteriyi nehyetti.[198]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem satıcıyı da, müşteriyi de, hurmayı kızarmadıkça, buğdayı beyazlaşıp afattan emin olmadıkça satmaktan ve satın almaktan nehyetti.[199]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, meyve kemâle ermedikçe alınıp satılmaktan nehyetti. Meyvenin kemâle ermesi nedir, diye soruldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Kızarıp, sararıp ondan yenilene dek durması demektir" cevabını verdi.[200]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, üzümü siyahlanmadan buğdayı da olgunlaşıp sertleşmeden satmaktan nehyetti.[201]

Eba Zinâd'dan, salahı meydana çıkmadıkça ağaç üzerindeki meyveyi satmaktan ve bu konuda zikrolunanlardan sordum. Ebû Zinâd şöyle dedi: Urve bin Zübeyr, Sehl bin Ebî Hasme'den, o da Zeyd bin Sabit'ten şöyle haber verdi: İnsanlar, ağaç üstündeki meyvelerin salahı meydana çıkmadan onu alır satarlardı. İnsanlar meyveyi toplayıp karşılığını ödeme zamanı gelince müşteri şöyle derdi: Meyve çürüdü, olgunlaşmadan dökülüp noksanlaştı, ona meyve hastalığı afetler isabet etti, gibi laflar ediyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda anlaşmazlıkları çoğalınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlarla fikir alış verişi yapar gibi, "Eğer böyle düşmanlıklar, anlaşmazlıklar devam edecek ise, ağaç üzerindeki meyve olgunlaşıp kemâle ermedikçe onu alıp satmayınız" buyurdu. Bu yasağın sebebi anlaşmazlıkların, dargınlıkların çoğalmasıydı. [202]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem; Salahı meydana çıkmadıkça ağaç üzerinde meyveyi satmaktan nehyetti. “Arâyâ hariç dinar ve dirhemin dışında bir şey karşılığında meyve satılamaz” buyurdu.[203]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Bir ağacın birkaç sene içinde vereceği meyveyi önceden satmaktan nehyetti ve afattan telef olan meyvenin karşılığını bağışladı.[204]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem muâvemeden (seneliğine satıştan) nehyetti. Râvîlerden Ebû Zübeyr ve Saîd bin Mina’dan biri (muaveme kelimesi yerine “bey’us-sinîn” dedi.[205]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, alıcı ve satıcının rüknünü bilmedikleri şeyi satmaktan nehyetti. Râvîlerden Osman bin Ebû Şeybe buna beyu’l-hasat (çakıl taş atma yoluyla olan satışı) da ekledi.[206]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den bir önce geçen şu hadis rivâyet olundu. Bu rivâyette hadisin râvisi Abdurrezzak şunları da ilave etti; iştimâlü’s-sammâ: elbisenin iki tarafını sol omuza atıp, sağ omuzu açık bırakarak elbiseye bürünmektir. Münabeze: Satıcının, ben şu elbiseyi sana attığımda satış kesinleşmiştir demesidir. Mülâmese: Alıcının elbiseye elini dokundurup, açmadan çevirip bakmadan sadece dokunması ile satışın kesinleşmesidir.[207]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, habelü’l-habele’den; “Devenin karnındaki yavru dünyaya gelip o da hamile olup yavru yapana dek” diye yapılan alışverişten nehyetti.[208]

3384 - Urve el-Bâriki radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona kurbanlık veya koyun satın alması için bir dinar vermişti. Urve de bir dinara iki koyun satın aldı. Koyunlardan birini bir dinara sattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e bir koyun ve bir de dinar getirdi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona alış verişinde bereketle dua etti. Bu dua bereketiyle Urve toprak satın alsa idi, ondan kâr elde ederdi.[209]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kurban alıvermesi için Hakim'i bir dinar ile pazara gönderdi. Bir dinara bir kurbanlık aldı, aynı kurbanlığı iki dinara sattı, döndü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir dinara bir kurbanlık satın aldı. Bir dinarı da hazreti Peygamber'e getirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir dinarı tasadduk etti ve Hakim bin Hızam'a ticaretinin bereketli olması için duada bulundu.[210]

Ashab, "Ey Allah'ın Rasûlü bir ferak pirinç sahibi kimdir" dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Üzerlerine dağ göçtüğü zamanki mağara hadisini anlattı ve şöyle dedi: "Mağaradakilerden birisi "amellerinizin en iyisini anlatınız" demişti: Bunun üzerine üçüncüsü şöyle anlattı: Allah'ım sen bilirsin ben bir ferak (ölçek) pirince bir yevmiyeci tutmuştum. Akşamladığımda onun yevmiyesini kendisine teklif ettim, almaktan vazgeçti ve gitti. Ben onun parasını onun namına değerlendirdim. Onun için bir sürü sığır ve onlara bir çaban ediniverdim. Bir gün bana geldi kavuştu ve "bana hakkımı ver" dedi. Ben ona "git o sığır sürüsü ve başındaki çoban senindir onu al" dedim. Bunun üzerine adam gitti, sürüyü önüne katıp götürdü."[211]

Ben, Ammâr ve Sa'd radıyallahu anh, Bedir günü elde edeceğimiz ganimette ortak olduk. Sa'd iki esirle geldi, ben ve Ammar bir şey getiremedik.[212]

Bunu Tavus'a zikrettim. Tavus dedi ki: İbn-i Abbas bana şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ortak ziraatçılık yapmaktan neyhetmedi. Lakin şöyle buyurdu: "Sizden birinizin arazisini karşılık almaksızın ekim için birine vermesi, o arazinin çıkardığı mahsulden belli bir miktarını almak (suretiyle ziraatta ortakçılık yapmak)tan daha hayırlıdır."[213]

Müseddet rivâyetinde: Rafî bin Hadic sadece Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, "Arazileri kiralamayın" buyurduğunu işitti, diye ilave etti.[214]

Biz ark kenarlarındaki ve onlardaki su ile sulanan mahsul karşılığında, araziyi kiraya verirdik Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizi bundan nehyetti. Bize araziyi altın ve gümüş karşılığında kiraya vermemizi emretti. [215]

İbrahim bin Musâ'nın rivâyet ettiği hadis daha tamamdır. Kuteybe rivâyetinde Hanzele'den oda Rafi radıyallahu anh'dan rivâyet etti dedi.[216]

Ebû Dâvud şöyle dedi: Ebû Necaşi, Atâ bin Suhayb'tır.[217]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizim için faydalı olan bir şeyi yasakladı. Ama Allah ve O'nun Peygamberine itaat bizim için daha faydalıdır. Rafi dedi ki: Biz amcama o yasaklanan nedir dedik? Amcam şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kimin arazisi varsa onu kendisi eksin veya din kardeşine ektirsin. Çıkan mahsulün üçte birine dörtte birine ve miktarı belli olan bir yiyecek karşılığında kiraya vermesin" buyurdu.[218]

Ebû Dâvud şöyle dedi: Şu'be ve Mufaddal bin Mühellel bu hadisi Mansur'dan böyle rivâyet ettiler. Şu'be dedi ki: Useyd Rafi bin Hadic'in oğlan kardeşinin oğludur.[219]

Rafi dedi ki: Biz ekinimizi aldık, eken kimseye nafaka iade ettik. Saîd bin Müseyyeb şöyle dedi: "Tarlayı kardeşine ekip biçmesi için emanet ver veya tarlayı ona dirhem karşılığında kiraya ver."[220]

3400 - Rafi bin Hadic radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, araziyi (tarladaki ekini) buğday karşılığında kiralamaktan, kuru hurmayı ağaç başındaki yaş hurma ile satmaktan nehyetti ve ancak üç kişi ekin ekebilir. Bunlar; tarlası olan, kendisine karşılıksız olarak arazi verilen ve altın ya da gümüş karşılığında tarla kiraya tutan kişinin buyurdu.[221]

Ben yetim idim. Rafi bin Hadic'in himayesinde bulunuyordum. Onunla beraber hac yaptım. Kardeşim Ümran bin Sehl ona geldi ve şöyle dedi: Tarlamızı iki yüz dirheme filan kadına kiraya verdik" dedi. Rafi bin Hadic, onu bırak, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem araziyi kiraya vermekten nehyetti" dedi.[222]

3403 - Rafi bin Hadic radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse bir

kavmin arazisini izinleri olmadan ekerse, o kimseye ziraatten hiçbir şey verilmez. Ancak onun için ücreti vardır."[223]

Müsedded Hammad'dan yaptığı nakilde ikisinden (Ebû Zübeyr ve Saîd bin Mina) birisinin el-Muaveme, diğerinin bey'us-sinîn (seneliğine satış) dediğini nakleder. Sonra lafızda da ittifak ederek satılan maldan belli olmayan bir miktarını istisna etmekten de nehyetti. Ancak arâyaya ruhsat verdi.[224]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kuru üzümü yaş üzümle satmaktan, çıkmış buğdayı başağında bulunan buğdayla satmaktan, satılan maldan belli olmayan bir miktarını istisna etmekten nehyetti. "Ancak hariç tutulan miktar belli olursa başka" buyurdu.[225]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Hayber arazisini ve bahçelerini) çıkacak ekin ve meyvenin yarısı karşılığında Hayber halkına ortağa vermişti.[226]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'in hurmalıklarını ve arazisini kendi mallarını kullanarak işlemeleri ve bakmaları için Hayber Yahudilerine verdi. Çıkacak meyvenin yarısı Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e ait olacaktı.[227]

İbn-i Abbas: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu şart üzere Hayber arazisini Yahudilere verdiğini iddia etti. Hurma toplanmaya başlayınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem toplanan hurmanın ne kadar olduğunu tesbit için Abdullah bin Ravaha'yı gönderdi. Abdullah bin Ravaha da onlara hurmanın miktarını takdir etti. Medine halkı çıkan mahsulün miktarını tespit etmeye hars derlerdi. Abdullah bin Ravaha şu hurmalıkta şu kadar hurma var diye tesbit etti. Yahudiler ey İbn-i Ravaha bize hurma miktarını çok tespit ettin, dediler. Abdullah bin Ravaha da ben hurma tespitinde ehliyet sahibi bir yetkiliyim, size tespitte söylediğim hurmanın yarısını veririm dedi. Bunun üzerine Yahudiler işte bu miktar haktır, gökler ve yerler bununla (hak ve adaletle) ayakta dururlar. Senin söylediğin miktarı almaya razıyız, dediler.[228]

كِتَابُ ٱلإِ جَارَةِİCÂRE BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْإِجَارَةِ

37 - ÖĞRETMENİN KAZANCI

٣٤١٦- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: عَلَّمْتُ نَاسًا مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ الْكِتَابَ وَالْقُرْآنَ فَأَهْدَى إِلَيَّ رَجُلٌ مِنْهُمْ قَوْسًا فَقُلْتُ لَيْسَتْ بِمَالٍ وَأَرْمِي عَنْهَا فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ لَآتِيَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَأَسْأَلَنَّهُ فَأَتَيْتُهُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ رَجُلٌ أَهْدَى إِلَيَّ قَوْسًا مِمَّنْ كُنْتُ أُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْقُرْآنَ وَلَيْسَتْ بِمَالٍ وَأَرْمِي عَنْهَا فِي سَبِيلِ اللهِ قَالَ إِنْ كُنْتَ تُحِبُّ أَنْ تُطَوَّقَ طَوْقًا مِنْ نَارٍ فَاقْبَلْهَا

3416 - Ubade bin Samit radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Sûffe halkından bazı kimselere Kur'an okumayı ve yazmayı öğretmiştim. Onlardan bir zât bana bir yay hediye etti. Bu (şahsî) bir mal değildir. Bununla Allah yolunda düşmana ok atarım, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gidip bunun hükmünü sorayım, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huruzuna kadar geldim ve Ey Allah'ın Rasûlü, kendilerine yazı ve Kur'an öğrettiğim kimselerden birisi bana bir yay hediye etti. Bu bir mal değil, Allah yolunda bununla ok atarım dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Eğer ateşten boynuna bir halka takılmasını istiyorsan o yayı kabul et" buyurdu.[229]

İZAH

Bu hadisin manası hakkında ilim adamları ayrı ayrı görüş ileri sürdüler. İmam Azam Ebû Hanife, Zührî ve İshak'a göre; Kur'an öğretmek karşılığında ücret almak caiz değildir Hasan-ı Basrî, İbn-i Sîrîn ve Şa'bî'ye göre Kur'an öğretmek karşılığında ücret alacağını şart kılmazsa beis yoktur.

Atâ, Malik ve Şafiî hazretlerine göre Kur'an öğretmek karşılığında ücret almakta beis yoktur dediler. Delil olarak nikah bahsinde geçen bir zatın bir kadına talip olup kadına verecek mehir bulamayınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizin, "Ezberinde bulunan Kur'an karşılığında o kadını sana nikahladım" buyurmasıdır dediler.

٣٤١٧- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ نَحْوَ هٰذَا الْخَبَرِ وَالْأَوَّلُ أَتَمُّ فَقُلْتُ

مَا تَرَى فِيهَا يَا رَسُولَ اللهِ فَقَالَ جَمْرَةٌ بَيْنَ كَتِفَيْكَ تَقَلَّدْتَهَا أَوْ تَعَلَّقْتَهَا

3417 - Ubade bin Samit radıyallahu anh'dan şu geçen haberin benzeri rivâyet edildi. Bir önce geçen haberse daha tamamdır. (Ubade anlatıyor): Ben Ey Allah'ın Rasûlü, Kur'ân ve yazı öğretmem karşılığında bana hîbe edilen yayı almam hakkında ne buyurursunuz dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "İki kürek kemiğin arasına (boynuna) takındığın veya astığın bir kor" buyurdu.

38 - TABİBLERİN KAZANCI

٣٤١٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَهْطًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْطَلَقُوا فِي سَفْرَةٍ سَافَرُوهَا فَنَزَلُوا بِحَيٍّ

مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمْ قَالَ فَلُدِغَ سَيِّدُ

ذٰلِكَ الْحَيِّ فَسَعَوْا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَوْ

أَتَيْتُمْ هٰؤُلَاءِ الرَّهْطَ الَّذِينَ نَزَلُوا بِكُمْ لَعَلَّ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ بَعْضِهِمْ

شَيْءٌ يَنْفَعُ صَاحِبَكُمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ سَيِّدَنَا لُدِغَ فَسَعَيْنَا لَهُ بِكُلِّ

شَيْءٍ فَلَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ شَيْءٌ يَشْفِي صَاحِبَنَا

يَعْنِي رُقْيَةً فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ إِنِّي لَأَرْقِي وَلٰكِنْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَأَبَيْتُمْ

أَنْ تُضَيِّفُونَا مَا أَنَا بِرَاقٍ حَتَّى تَجْعَلُوا لِي جُعْلًا فَجَعَلُوا لَهُ قَطِيعًا

مِنَ الشَّاءِ فَأَتَاهُ فَقَرَأَ عَلَيْهِ بِأُمِّ الْكِتَابِ وَيَتْفِلُ حَتَّى بَرِئَ كَأَنَّمَا أُنْشِطَ

مِنْ عِقَالٍ فَأَوْفَاهُمْ جُعْلَهُمْ الَّذِي صَالَحُوهُ عَلَيْهِ فَقَالُوا اقْتَسِمُوا فَقَالَ

الَّذِي رَقَى لَا تَفْعَلُوا حَتَّى نَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَنَسْتَأْمِرَهُ فَغَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا ذَلِكَ

لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَيْنَ عَلِمْتُمْ أَنَّهَا رُقْيَةٌ

أَحْسَنْتُمْ وَاضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ بِسَهْمٍ

3418 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir topluluk bir seriyyede sefere çıktılar. Arap kabilelerinden birisinin yanında konakladılar onlardan kendilerini misafir etmelerini istediler. O, kabile onları misafir etmekten kaçındı. O kabilenin başkanı (zehirli bir hayvan tarafından) sokuldu. Ona bütün şifâ yollarını denediler, hiçbir şey ona fayda vermedi. Kabileden biri şöyle dedi: Şu size misafir olarak inen topluluğa gelseniz, umulur ki onlardan birinde başkanınıza fayda verecek bir şey (ilaç) bulunabilir.

Bunun üzerine, o kabileden bir zât bu misafir topluluğa gelerek şöyle dedi: Başkanımız bir hayvan tarafından zehirlendi, (ne kadar tedavi yolları varsa denedik, ona hiçbir şey fayda vermedi) yanınızda başkanımıza fayda verecek bir şey var mı? Yani rukye bileniniz var mı?

Topluluktan bir zat; "Ben efsun yaparım ama biz sizden bizi misafir etmenizi istedik, siz ise bizi misafir etmekten kaçındınız. Bana ücret takdir etmedikçe başkanınıza efsun yapmam" dedi. O zata (ücret olarak) bir koyun sürüsü takdir ettiler. Onun üzerine başkana geldi ve onun üzerine Ümmü'l-Kitabı (Fatiha'yı) okudu ve üzerine üfledi. Başkan bağdan çözülmüşcesine zehirin tesirinden kurtuldu, onlara vermek üzere anlaştıkları sürüyü verdi. Ashab topluluğu koyunları taksim edin, dediler. Efsun yapan zat, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e varıp onun reyini alalım, dedi. Sabahleyin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna vardılar. Bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Bunun efsun olduğunu nereden öğrendiniz. Çok güzel yaptınız. Sürüden bana da bir pay ayırınız" buyurdu.[230]

٣٤١٩- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِهٰذَا الْحَدِيثِ

3419 - Ebû Saîd el-Hudrî'den, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen şu hadisi (farklı bir tarikle) rivâyet olundu.

٣٤٢٠- عَنْ خَارِجَةَ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ مَرَّ بِقَوْمٍ فَأَتَوْهُ فَقَالُوا

إِنَّكَ جِئْتَ مِنْ عِنْدِ هٰذَا الرَّجُلِ بِخَيْرٍ فَارْقِ لَنَا هٰذَا الرَّجُلَ فَأَتَوْهُ بِرَجُلٍ

مَعْتُوهٍ فِي الْقُيُودِ فَرَقَاهُ بِأُمِّ الْقُرْآنِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ غُدْوَةً وَعَشِيَّةً وَكُلَّمَا خَتَمَهَا

جَمَعَ بُزَاقَهُ ثُمَّ تَفَلَ فَكَأَنَّمَا أُنْشِطَ مِنْ عِقَالٍ فَأَعْطَوْهُ شَيْئًا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَهُ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلْ فَلَعَمْرِي

لَمَنْ أَكَلَ بِرُقْيَةِ بَاطِلٍ لَقَدْ أَكَلْتَ بِرُقْيَةِ حَقٍّ

3420 - Harice bin Salt radıyallahu anh'ın amcasından rivâyet edildiğine göre:

O bir kavme uğradı, o kavmin insanları ona geldiler ve sen şu zatın (Hazreti Peygamberin) yanından hayırlı bir şey getirmişindir. Bizim için şu (zehirlenmiş) adama efsun yapıver dediler. Ona iplerle bağlı deli bir adam getirdiler. Üç gün sabah ve akşam Fatiha ile efsun yaptı. Fatihayı her okuyup bitirişinde tükürüğünü ağzında topluyor, sonra tükürüyordu. Adam sanki bağdan çözülür gibi oldu (iyileşti). Ona karşılığında bir şey verdiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek durumu anlattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ye, ömrüme yemin ederim ki batıl efsunlar yaparak aldıkları karşılığı yiyenler var. Yemin olsun sen hak olan bir efsun karşılığında aldığını yedin" buyurdu.

İZAH

3420 ve 3421 nolu hadislerin görünüşünden efsun karşılğında alınan ücretin helal olacağı anlaşılmaktadır. Hattabî'ye göre bu hadis-i şeriflerden şu hükümler anlaşılmaktadır.

1 - Kur’an-ı satmanın caiz olacağı,

2 - Kur’an’ı yazmak karşılığında ücret alınabileceği,

3 - Doktorluk yapanın tedavi karşılığında bir ücret almasının caiz olacağı,

4 - Kur’an talimi karşılığında ücret almasının caiz olacağı.

Eğer caiz olmasaydı, Fatiha ile yapılan efsun karşılığında alınan koyun sürüsünün sahiplerine iadesi emredilirdi. Halbuki böyle olmayıp iyi yapmışsınız diye yaptıkları desteklenmiştir. Vaktiyle tedavi usullerinden biri de okumak yoluyla yapılırdı. Samimi, temiz ruha sahip insanların yapacakları bu efsun Allah (c.c) hazretlerinin müsadesiyle tesirini gösteriyordu. Ashab-ı Kiram’ın yaptıkları bu efsun, bunun bir örneğidir. Ama zaman geçtikçe inançların zayıflaması efsun yapanların samimiyetsizliği sadece madde için efsun yapmaları, okuyanın ve okunanın birbirlerine güvensizlikleri, bu usûlü bozmuştur. Bundan dolayı günümüzde Kur’an-ı yüzüne okuyamayan, fatihayı bile zor bilen kendisine okuyucu süsü veren sahte tedaviciler türemiştir.

39 - KAN ALAN HACAMATCININ KAZANCI

٣٤٢١- عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ كَسْبُ الْحَجَّامِ خَبِيثٌ وَثَمَنُ الْكَلْبِ خَبِيثٌ وَمَهْرُ الْبَغِيِّ خَبِيثٌ

3421 - Rafi İbn-i Hadic radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Kan alanın ücreti pistir. Köpeğin satışı karşılığında alınan para pistir. Fahişenin zina karşılığı aldığı ücret pistir (haramdır)” buyurmuştur.[231]

İZAH

Haccam: Kan alan kimseye denir. Tansiyon yükselmesini azaltmak ve bazı azalarda bulunan ağrıları gidermek için kan aldırılır, kan pis olduğu için kan alanların kazancının da, içe sinen bir kazanç olmadığı belirtilmiş oluyor.

Bu hadise dayanarak kan alanların kazancının haram olduğunu söyleyen ilim adamları var. Ama ilim adamlarının çoğu bir hadis sonra gelecek olan, İbn-i Abbas hadisini esas alarak, kan alanın kazancının helal olacağını kabul etmişlerdir Eğer helal olmasa bu gün hastalardan iğne ile kan alanlara para verilmese kimse kan almaz, bir çok kimse perişan olurdu. Köpeğin kazancı da temiz bir kazanç olmadığı bildiriliyor. Ancak köpek av köpeği, çoban köpeği olur. Onlar da bu görevde terbiye edilmişlerse onları satıp parasını almak helaldir. Terbiye edilmiş değil ise yine parası alınabilir. Ancak pek temiz bir kazanç olmayabilir. Bu yasak sonradan neshedilmiştir.

Fahişenin mehrinden maksat fahişeye zina edilmesi karşılığında verilen para demektir. Görünüşte namuslu bir kadın, nikahlanırken verilen mehre benzediği için mehir denilmiştir. Zina haram olduğu gibi buna karşılık para verilmesi de haramdır. Bu durumda fahişenin kazancı kesin olarak haramdır. İmam Şafiî, bu hadis-i şerife dayanarak "kesinlikle köpeğin parası haramdır" demiş, terbiyeli köpek ile terbiyelenmemiş köpek arasında fark göstermemiştir. (Bezl-ül-Mechüd, c. 5, s. 90)

٣٤٢٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ

شِهَابٍ عَنِ ابْنِ مُحَيِّصَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ اسْتَأْذَنَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فِي إِجَارَةِ الْحَجَّامِ فَنَهَاهُ عَنْهَا فَلَمْ يَزَلْ يَسْأَلُهُ وَيَسْتَأْذِنُهُ حَتَّى أَمَرَهُ

أَنْ أَعْلِفْهُ نَاضِحَكَ وَرَقِيقَكَ

3422 - İbn-i Muhayyısa radıyallahu anh'dan o da babasından şöyle rivâyet edilmiştir:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den kan alma karşılığında ücret almasına müsaade istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Muhayyısa'yı kan alma karşılığında para almaktan nehyetti. Muhayyısa bu paranın helal olup olmadığını sormaya ve bunun yenmesine izin istemeye devam etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de, "Onunla devene yiyecek al veya kölene ver" diye emretti.[232]

٣٤٢٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ احْتَجَمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَعْطَى

الْحَجَّامَ أَجْرَهُ وَلَوْ عَلِمَهُ خَبِيثًا لَمْ يُعْطِهِ

3423 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kan aldırdı kan alıcıya ücretini verdi. Eğer bu para pis olsaydı kan aldırma ücreti vermezdi.[233]

٣٤٢٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ حَجَمَ أَبُو طَيْبَةَ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ مِنْ تَمْرٍ وَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يُخَفِّفُوا عَنْهُ

مِنْ خَرَاجِهِ

3424 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den Ebû Taybe kan aldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu hizmetine karşılık bir sa' hurma verilmesini emretti. Ve ehline Ebû Taybe'nin haracını hafifletmesini emretti.[234]

İZAH

Ebû Taybe, Benî Beyaza'dan birkaç kişinin kölesi idi. Kan alma sanatını bilirdi. Her gün efendilerine üç sa' hurma ödemek durumunda idi. Rasûl-i Ekrem Efendimiz'den kan almıştı. Peygamber Efendimiz kendisine kan alma ücretini ödedi. Sahiplerine söyledi, her gün ödemeye mecbur olduğu üç sa'dan bir sa' hafifletilerek ondan sonra iki sa' öder oldu.

40 - CARİYELERİN KAZANCI

٣٤٢٥- أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ

كَسْبِ الْإِمَاءِ

3425 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cariyelerin kazancından nehyetti.[235]

٣٤٢٦- حَدَّثَنِي طَارِقُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ قَالَ: جَاءَ رَافِعُ

بْنُ رِفَاعَةَ إِلَى مَجْلِسِ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: لَقَدْ نَهَانَا نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ الْيَوْمَ فَذَكَرَ أَشْيَاءَ وَنَهَى عَنْ كَسْبِ الْأَمَةِ إِلَّا مَا عَمِلَتْ بِيَدِهَا وَقَالَ

هَكَذَا بِأَصَابِعِهِ نَحْوَ الْخَبْزِ وَالْغَزْلِ وَالنَّفْشِ

3426 - Tarık bin Abdurrahman el-Kurâşî radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rafi bin Rıfaa, ensârın bulunduğu meclise geldi ve şöyle dedi: Yemin olsun bu gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizi bazı şeylerden nehyetti, -Rafi bazı şeyleri saydı- deyip devamla, parmaklarıyla işaret ederek, ekmek yapmak, ip eğirmek ve yün ditmek gibi eli ile yaptıklarının dışında câriyenin kazancından nehyetti" dedi.

٣٤٢٧- رَافِعٌ هُوَ ابْنُ خَدِيجٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنْ كَسْبِ الْأَمَةِ حَتَّى يُعْلَمَ مِنْ أَيْنَ هُوَ

3427 - Rafi bin Hadic radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, nereden kazandığı bilinmedikçe câriyenin kazancından (faydalanmaktan) nehyetti.

İZAH

Mekke ve Medine halkının cariyeleri bulunur. Bu cariyelere günlük veya aylık vergiler bağlarlar, bu cariyeler başkalarına hizmet eder, ekmek yapar, bahçe sular ve başka iş yaparlardı. Elde ettikleri ücretlerle efendilerine olan vergi borçlarını öderlerdi. Bu davranışın cariyeleri zinaya sevk edeceğni anlayan Fahr-i Kainat Efendimiz cariyelerin zina ederek kazanç temin

etmelerinden nehyetti. Onların yapacakları işin el işleri olabileceğini tayin etti. Cariye bir para kazanmış, getirmişse onun nereden kazanıldığını bilmeden alıp yemenin caiz olmayacağını bildirmiş oldu.

41 - KAHİNİN KEHANETİ KARŞILIĞINDA ALDIĞI ÜCRET

٣٤٢٨- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى

عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ

3428 - Ebû Mes’ûd radıyallahu anh’dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, köpeğin parasını (almaktan) fâhişenin fuhşuna karşılık aldığı paradan ve kâhinin (kehanetine) karşılık alacağı paradan nehyetti.

İZAH

Kâhin: Gaibden haber veren, gelecekte olacak bazı olayları iddia eden kimseye denir. Onun baktığı, söylediği aslında sahih değildir. Yalanına karşılık kazanacağı da helal değildir. Terbiye edilmiş köpeğin parası alınabilirse de terbiye edilmemiş köpeğin parasını almak uygun değildir. Şâfi hazretleri, terbiye edilmiş olsun, terbiye edilmemiş olsun caiz değildir diyor.

42 - ERKEK HAYVANIN DÖLLEMESİ KARŞILIĞINDA ÜCRET ALMAK

٣٤٢٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ عَسْبِ الْفَحْلِ

3429 - İbn-i Ömer radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, erkek hayvanın döllemesi karşılığında ücret almayı nehyetti.[236]

İZAH

Tohumluk erkek hayvanı para karşılığı dişiye aşırmaktan nehyedilmiştir. İlim adamlarının çoğu buna karşılık alınacak paranın haram olduğuna hükmetmişlerdir. Çünkü bu aşılamadan yavru kalıp kalmayacağı belli değildir demişlerdir. İmam Malik; bir müddet için icarlarsa bunda beis yoktur demiştir. Birçok yerlerde bilhassa cins atları parasız aşılamaya bırakmazlar, bunun için aşılama önce yapılır, sonra ata yem alır, gönderirse bunda beis yoktur. Ama doğrudan şu kadar para vereceksin diye şartlandırılan ücret, caiz değildir. (Bezlül Mechûd, c. 15, s. 96)

43 - KUYUMCU ÜCRETİ

٣٤٣٠- عَنْ أَبِي مَاجِدَةَ قَالَ: قُطِعَتْ مِنْ أُذُنِ غُلَامٍ أَوْ قُطِعَ مِنْ أُذُنِي

فَقَدِمَ عَلَيْنَا أَبُو بَكْرٍ حَاجًّا فَاجْتَمَعْنَا إِلَيْهِ فَرَفَعَنَا إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

فَقَالَ عُمَرُ إِنَّ هَذَا قَدْ بَلَغَ الْقِصَاصَ ادْعُوا لِي حَجَّامًا لِيَقْتَصَّ مِنْهُ فَلَمَّا

دُعِيَ الْحَجَّامُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنِّي

وَهَبْتُ لِخَالَتِي غُلَامًا وَأَنَا أَرْجُو أَنْ يُبَارِكَ لَهَا فِيهِ فَقُلْتُ لَهَا لَا تُسَلِّمِيهِ

حَجَّامًا وَلَا صَائِغًا وَلَا قَصَّابًا

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَى عَبْدُ الْأَعْلَى عَنِ ابْنِ إِسْحَقَ قَالَ ابْنُ مَاجِدَةَ

رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَهْمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

3430 - Ebû Macide radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle dedi:

Ben bir kölenin kulağını kestim veya kulağından biraz kesilmişti o esnâda. Hazreti Ebû Bekir hacdan gelmişti. Biz Hazreti Ebû Bekir’in yanına toplandık, o da bizim davamızı Ömer bin Hattab’a iletti. Ömer bin Hattab işte bu kısasa müstehak oldu, diye hükmetti ve kısas yapması için bana bir kan alıcı çağırın, dedi. Kan alıcıyı çağırdığı vakit şöyle dedi: Ben

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim: "Ben teyzeme bir köle hîbe etmiştim, kölenin halam hakkında hayırlı olmasını umarım, ancak ben halama bu köleyi (meslek öğrenmesi için) hacamatciye, kuyumcuya ve kasaba teslim etmemesini söyledim" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki: Abdu-l-Âlâ, İbn-i İshak'ın İbn Macid, Benî Sehm'den bir adamdır" dediğini Ömer bin el-Hattab'tan rivâyet etti.

İZAH

1 - Kan alıcı hakkında önceden yazı geçmişti.

2 - Kuyumcuya teslim edilmesi, kuyumculukta yalan vaadler bulunması ve faizin cari olmasından dolayıdır. Çünkü yüz gramlık altını yüz gram altın karşılığında satar, üzerine fark olarak para alır.

3 - Kasablıkta elbise temiz kalmayacağı için kölesini kasaba teslim etmemesini emretmiştir. (Maallim-üs-Sünen)

٣٤٣١- عَنِ ابْنِ مَاجِدَةَ السَّهْمِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنِ النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

3431 - İbn-i Macide es-Sehmi'den, o da Ömer bin Hattab'dan, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den geçen hadisin benzerini rivâyet etti.

٣٤٣٢- عَنِ ابْنِ مَاجِدَةَ السَّهْمِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ

عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ.

3432 - İbn-i Macide es-Sehmî'den, o da Ömer bin Hattab'dan, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den geçen hadisin mislini rivâyet etti.

44 - MALI OLAN BİR KÖLENİN SATILMASI

٣٤٣٣- عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

مَنْ بَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَمَالُهُ لِلْبَائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَهُ الْمُبْتَاعُ وَمَنْ بَاعَ نَخْلًا

مُؤَبَّرًا فَالثَّمَرَةُ لِلْبَائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ

3433 - Salim'in babası Abdullah radıyallahu anh'dan, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet ettiğine göre şöyle buyurmuştur:

"Kim malı bulunan bir köleyi satarsa, kölenin malı satıcınındır. Ancak satın alan malıyla beraber satın alacağını şart koşarsa müstesnâ. Kim aşılanmış bir hurma ağacını satarsa meyvesi satana aittir. Ancak satın alan meyvesi ile almayı şart koşarsa müstesnâ" buyurdu.[237]

İZAH

Müebber: Aşılanmış, demektir. Dişi hurmanın çiçeği erkek çiçeğin tohumunu içine alıp aşılandığı zaman müebber denir. Kölenin malı olamaz. Eğer efendisinin izni ile biraz mal yapmış ise köle satıldığı an mal satanda kalır. Eğer alıcı senin köleni şu kadar liraya alırım. Ancak onun sahip olduğu malı da bana verirsen demişse, o zaman köle ile birlikte alıcının olur. Bir ağaç satıldığı zaman üzerinde meyvelerle şu kadara satın alıyorum derse, o zaman satın alana aittir.

٣٤٣٤ (a)- عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقِصَّةِ

النَّخْلِ

3434 A - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen (köle kıssasını) rivâyet etti.[238]

٣٤٣٤ (b)- وَعَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بِقِصَّةِ النَّخْلِ

قَالَ أَبُو دَاوُد وَاخْتَلَفَ الزُّهْرِيُّ وَنَافِعٌ فِي أَرْبَعَةِ أَحَادِيثَ هَذَا

أَحَدُهَا

3434 B - İbn-i Ömer'den, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hurma kıssasını rivâyet etti.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Zührî ile Nafi dört hadiste ihtilaf ettiler, dörtten biri de bu hadistir.

٣٤٣٥- جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ بَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَمَالُهُ لِلْبَائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ

3435 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Bir kimse malı bulunan köleyi satarsa, kölenin malı satana aittir. Ancak müşteri malını da almayı şart koşarsa müstesna" buyurdu.

45 - PAZAR YERİNE VARMADAN SATICIYI KARŞILAMAK

٣٤٣٦- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: لَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا تَلَقَّوُا الْبَيْعَ حَتَّى يُهْبَطَ بِهَا

الْأَسْوَاقَ

3436 - Abdullah b. Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Biriniz bir diğerinizin satışı üzerine satışta bulunmasın. Satılacak eşya çarşıya inmeden onu yolda karşılamayın."[239]

İZAH

Müslümanın alış verişte de İslam edebine uyması gerekir. Bir mü'min elli liraya bir meta satmışsa bu aynı malı sana kırk beş liraya vereceğim, diye alıcıyı vaz geçirip ilk satıcıyı kızdırmaması gerekir. Bu bir edep meselesidir. Köylerden şehirlere mallar gelir, bu mallar pazara iner, herkes ihtiyacını oradan alır. Ama satıcı daha şehre inmeden yolda önüne durup Pazar piyasasını öğrenmeden malını elinden almak satıcıyı aldatmak olacağı için

bundan nehyedilmiştir. Ayrıca yolda karşılanan mala fark koyarak pazarda satmak alıcıları da zarara sokmaktır.

٣٤٣٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ

تَلَقِّي الْجَلَبِ فَإِنْ تَلَقَّاهُ مُتَلَقٍّ مُشْتَرٍ فَاشْتَرَاهُ فَصَاحِبُ السِّلْعَةِ بِالْخِيَارِ إِذَا

وَرَدَتِ السُّوقَ

قَالَ أَبُو عَلِيٍّ: سَمِعْتُ أَبَا دَاوُدَ يَقُولُ قَالَ سُفْيَانُ لَا يَبِيعُ بَعْضُكُمْ

عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ أَنْ يَقُولَ إِنَّ عِنْدِي خَيْرًا مِنْهُ بِعَشَرَةٍ

3437 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Mal getireni karşımaktan nehyetti. Eğer bir müşteri malı karşılar da, yolda satın alırsa, mal sahibi pazara varıp (piyasayı öğrenince) o malı satıp satmamakta muhayyerdir" buyurdu.

Ebû Ali der ki:

Ebû Dâvud'un şöyle dediğini işittim:

"Süfyan; biriniz diğerinin satışı üzerine satışta bulunmasın sözünün manası, ben de on liraya ondan daha iyisi var demesidir."[240]

46 - MÜŞTERİLER ARASINA GİRİP FİAT YÜKSELTMEK

٣٤٣٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا

تَنَاجَشُوا

3438 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Almayacağınız malın fiyatını müşteri kızıştırmak için karşılıklı artırmayın.”[241]

İZAH

Neceş: Çarşıda bir mal satılırken o malı almak niyeti olmadığı halde sırf alış verişi kızıştırmak için fiyatı artırmaktır.

Bu doğru bir davranış değildir. Alıcıları malın değeri dışında zarara sokm aktır. Ama almak istediği bir malın fiyatını artırabilir. Bunda beis yoktur.

47 - ŞEHİRLİNİN, KÖYLÜNÜN YERİNE SATIŞ YAPMASINI YASAKLAYAN HADİSLER

٣٤٣٩- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ، فَقُلْتُ مَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ؟ قَالَ: لَا يَكُونُ لَهُ

سِمْسَارًا

3439 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şehirlinin bâdiyede (köyde çölde) oturan adına malını satıvermesini nehyetti.

Tavus: İbn-i Abbas’a şehirlinin bedevî adına malını satıveremesi, demenin manası nedir dedim.

İbn-i Abbas:

Onun için simsarlık yapmasın, cevabını verdi.[242]

İZAH

Köyden müstahsil mal getirir. Şehirli, “Şimdi piyasa ucuz, sen bu malı bana bırak git, piyasa yükselince ben senin bu malını satıveririm” der, malı alıkor, işte bu alış veriş nehyedilmiştir. Çünkü böyle alış verişte köylünün

aldanma ihtimali var. Sonra müstahsil malını getirince onun o gün satılması piyasa için genişlik getirir. Bu malı saklamak ihtikara sebep olur.

Hanefîlere göre: Yerlinin yabancı için malını satıvermesi caizdir.

Mâlikilere göre: Bu alış veriş feshedilir. (Avn-ül-Ma'bud, Maallim-üs-Sünen, Bez-ül-Mechûd)

٣٤٤٠- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا

يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ أَوْ أَبَاهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَمِعْتُ حَفْصَ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ: حَدَّثَنَا أَبُو هِلَالٍ حَدَّثَنَا

مُحَمَّدٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ يُقَالُ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَهِيَ كَلِمَةٌ

جَامِعَةٌ لَا يَبِيعُ لَهُ شَيْئًا وَلَا يَبْتَاعُ لَهُ شَيْئًا

3440 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Yerli olan badiyede oturanın malını satıvermesin, isterse kardeşi veya babası olsun" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki: Hafs bin Ömer'in şöyle dediğini işittim:

– Bize Ebû Hilal haber verdi, o da dedi ki: Muhammed haber verdi. O da Enes bin Malik'ten nakletti.

Enes radıyallahu anh dedi ki:

– Şehirli bedevî namına satmasın deniliyordu. Ama bu kelime hem onun adına hiçbir şey satamaz hem de satın alamaz" manalarına gelen bir kelimedir.[243]

٣٤٤١- عَنْ سَالِمٍ الْمَكِّيِّ أَنَّ أَعْرَابِيًّا حَدَّثَهُ أَنَّهُ قَدِمَ بِحَلُوبَةٍ لَهُ عَلَى

عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَ عَلَى طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ

فَقَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَكِنْ

إِذْهَبْ إِلَى السُّوقِ فَانْظُرْ مَنْ يُبَايِعُكَ فَشَاوِرْنِي حَتَّى آمُرَكَ أَوْ أَنْهَاكَ

3441 - Sâlim el-Mekkî radıyallahu anh'dan: Ona da bir bedevî haber vermiş. Bedevî Asr-ı Saadette bir sütlü devesini getirdi. Talhâ bin Ubeydullah'a misafir oldu.

Talhâ ona dedi ki:

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şehirlinin bedevînin malını onun adına satıvermesini yasakladı. Lakin çarşıya git bak, seninle kim alış veriş yapacaksa benimle müşâvere yap. Ben sana (duruma göre) malını sat veya satma derim (desin).

٣٤٤٢- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا

يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَذَرُوا النَّاسَ يَرْزُقُ اللهُ بَعْضَهُمْ مِنْ بَعْضٍ

3442 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şehirli bâdiyede (çölde, köyde) oturanın malını onun adına satıvermesin, insanları kendi hallerine bırakın, Allah onların bazısını bazıları vasıtasıyla rızıklandırır."[244]

İZAH

Şehirde oturanın köyde ve çölde oturanın malını satmasından nehyedilmesi, piyasada darlığı önlemek içindir. Çünkü şehirli köylüye sen malını bana bırak, fiatlar yükselince ben senin malını satıveririm derse, köylünün malı tutuklanarak bir nevi darlık (ihtikar) meydana gelecektir. Bir de bu mal sonra satılırsa şehirli bu mal üzerine komisyon koyarak ya malın fiyatını yükseltecek veya malın anasından komisyon alarak asıl malın sahibini veya satın alanı zarara uğratmış olacaktır.

Mücahid: Yerlinin yabancının malını satıvermesinde beis yoktur, diyor. Hasan el-Basrî: Satamaz, diyor. Diğer ilim adamları mekruhtur, diyorlar.

(Meallim-üs-Sünen)

48 - SÜTLÜ GÖRÜNMESİ İÇİN BİRKAÇ GÜN SAĞILMAYAN HAYVANI ALANIN DURUMU

٣٤٤٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

لَا تَلَقَّوُا الرُّكْبَانَ لِلْبَيْعِ وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا تُصَرُّوا الْإِبِلَ

وَالْغَنَمَ فَمَنِ ابْتَاعَهَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْلُبَهَا فَإِنْ

رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ سَخِطَهَا رَدَّهَا وَصَاعًا مِنْ تَمْرٍ

3443 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Alış veriş için Kervanı (şehir dışında) karşılamayın, biriniz öbürünüzün satışı üzerine satışta bulunmasın. Deve ve koyunun sütünü (müşteriyi kandırmak için) memesinde durdurmayın. Bu hayvanların sütü memesinde tutulduktan sonra, kim onu satın alırsa sağıldıktan sonra müşteri iki görüşten birini tercih etmekte muhayyerdir. Eğer razı olursa hayvanı alıkor, eğer razı olmazsa hayvanı satıcıya iade eder. (Sütünü sağdığı için) bir sa' hurma iade eder."[245]

İZAH

Daha çok paraya satabilmek için hayvanın sütünü birkaç gün sağmayıp sonra da hayvanı çok sütlüdür, memesini görmüyor musun diye satmak doğrudan doğruya alıcıyı kandırmaktır ki; İslam ahlakına uymaz.

Böyle bir satış meydana gelmiş ise, hayvanı satın alan aldatılmış olduğunu anlayınca, iki taraftan birini seçmekte muhayyer olur.

1 - Ya hayvanı alıkor,

2 - Veya üç gün içinde hayvanı sahibine iade eder.

İmam Malik'e göre: Hadisin metninde bildirildiği gibi hayvanın sağılan sütüne karşılık bir sa' 1040 dirhem 3.333 gram hurma, yoksa arpa veya o kadar buğday iade eder. 344 nolu hadis buğday iadesini red ederse de 3445 nolu hadiste ruhsat vardır.

Musarrat: Deve, inek ve koyun iki üç gün sağılmayıp, süt memesinde çoğalınca, sütlüdür diye pazara sürülmesidir.

٣٤٤٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

إِشْتَرَى شَاةً مُصَرَّاةً فَهُوَ بِالْخِيَارِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِنْ شَاءَ رَدَّهَا وَصَاعًا مِنْ طَعَامٍ

لَا سَمْرَاءَ

3444 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse (iki veya üç gün) sütü memesinde tutulmuş bir koyunu satın alırsa, o kimse üç gün muhayyerdir. Dilerse koyunu buğdaydan yapılmamış bir sa' yiyecekle birlikte iade eder."[246]

٣٤٤٥- أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ إِشْتَرَى غَنَمًا مُصَرَّاةً إِحْتَلَبَهَا فَإِنْ رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ سَخِطَهَا فَفِي

حَلْبَتِهَا صَاعٌ مِنْ تَمْرٍ

3445 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim sütü memesinde (iki veya üç gün) bekletilmiş bir koyunu satın alır ve onu sağarsa hayvandan (ve sütünden) razı olursa onu alıkor. Eğer razı olmazsa her bir sağışına bir sa' hurma verir."[247]

İZAH

Eğer memesinde süt biriktirilen koyun bir değil de birkaç tane ise hadisin lafzına göre bunların sütünden razı olmaz da sahibine iade etmek isterse hepsini sağdığına karışılk bir sa' hurma kafî gelir. Yine hadisin lafzı her

birini sağdığına karşılık ayrı ayrı birer sa’ hurma verir anlamına da müsaittir.

İbni Kudame’nin naklettiğine göre: Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelîlerin çoğunun görüşü de böyledir.

٣٤٤٦- عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ التَّيْمِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللهِ

بْنَ عُمَرَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ابْتَاعَ

مُحَفَّلَةً فَهُوَ بِالْخِيَارِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنْ رَدَّهَا رَدَّ مَعَهَا مِثْلَ أَوْ مِثْلَيْ

لَبَنِهَا قَمْحًا

3446 - Cümey bin Umeyr et-Teymî’nin Abdullah bin Ömer’den işittiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Kim memesinde sütü (iki veya üç gün) bekletilmiş bir koyunu satın alırsa üç gün muhayyerdir. Eğer hayvanı alıkoymayıp iade edecekse onunla beraber sütünün kıymetinin bir veya iki misli buğday da iade eder.”[248]

İZAH

“Muhaffele” kelimesi “musarrat” kelimesi ile aynı anlamdadır. Sütü çok sanılsın diye iki üç gün sağılmayıp memesi şiştikten sonra pazara çekilen hayvana denir. Bu hayvanı alan kimse aldatıldığını anlayınca muhayyer olur. Üç gün içinde isterse alış verişi bozar, hayvanı iade eder. Sağdığı süte karşılık bir sa’ hurma veya bir sa’ buğday iade eder veya hayvanı alıkor.

49 - İHTİKAR (STOKÇULUK) YASAKTIR

٣٤٤٧- عَنْ مَعْمَرِ بْنِ أَبِي مَعْمَرٍ أَحَدِ بَنِي عَدِيِّ بْنِ كَعْبٍ قَالَ: قَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا خَاطِئٌ فَقُلْتُ لِسَعِيدٍ

فَإِنَّكَ تَحْتَكِرُ قَالَ وَمَعْمَرٌ كَانَ يَحْتَكِرُ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَسَأَلْتُ أَحْمَدَ مَا

الْحُكْرَةُ قَالَ مَا فِيهِ عَيْشُ النَّاسِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ الْمُحْتَكِرُ مَنْ يَعْتَرِضُ السُّوقَ

3447 - Adiy bin Ka’b’ın çocuklarından biri olan Ma’mer bin Ebî Ma’mer’den rivâyet edildiğine göre Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Ancak günahkar ihtikar yapar”

Muhammed bin Amr bin Atâ diyor ki:

– Sa’d bin Müseyyeb’e ihtikar yapıyorsun, dedim. Saîd de bana:

– Hadisin râvisi olan Ma’mer’de ihtikar yapardı, diye cevap verdi.

Ebû Dâvud şöyle dedi:

– Ahmed bin Hanbel’e ihtikâr nedir, diye sordum.

“Halkın yaşayışında etkili olan şeydir” diye cevap verdi.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Evzâî dedi ki: İhtikarcı çarşıya itiraz eden (gıda maddesinin orada satılmasını önleyen pahalansın diye saklayan) kimsedir.

İZAH

Hukre: Yiyecek cinsinden bir mal piyasada azalsın, pahalansın o zaman satarım, diye alıp saklamaktır. Bu kelime dilimize ihtikar olarak yerleşmiştir.

İhtikarın bir lügat manası, bir de ıstılahi manası var.

Lügat manası: Mutlaka bir malı pahalanınca satmak için saklamaktır. İstılâhi manası ise: Halkın muhtaç olduğu gıda maddelerini pahalandığı zaman satarım diye alıp saklamaktır.

Ama bir müstahsil tarlasından kaldırdığı mahsulü çarşıya getirmeyip, kıymetlenince satmak isterse, bu lugat manası bakımından ihtikâr ise de, ıstılah manası bakımından ihtikâr değildir. Vebali yoktur. İşte Saîd bin Müseyyeb ve Ma’mer radıyallahu anh’ın yaptıkları ihtikâr, lûgat

bakımından ihtikârdır. Yoksa halkın muhtaç olduğu gıda maddesini fırsat kollamak için alıp saklamış değillerdir.

٣٤٤٨- عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: لَيْسَ فِي التَّمْرِ حُكْرَةٌ قَالَ ابْنُ الْمُثَنَّى قَالَ

عَنْ الْحَسَنِ فَقُلْنَا لَهُ لَا تَقُلْ عَنِ الْحَسَنِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هَذَا الْحَدِيثُ عِنْدَنَا بَاطِلٌ

قَالَ أَبُو دَاوُد: كَانَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ يَحْتَكِرُ النَّوَى وَالْخَبَطَ وَالْبِزْرَ

و سَمِعْت أَحْمَدَ بْنَ يُونُسَ يَقُولُ سَأَلْتُ سُفْيَانَ عَنْ كَبِسِ الْقَتِّ فَقَالَ

كَانُوا يَكْرَهُونَ الْحُكْرَةَ وَسَأَلْتُ أَبَا بَكْرِ بْنَ عَيَّاشٍ فَقَالَ أَكْبِسْهُ

3448 - Katade radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

– Hurmada ihtikar yoktur.

İbn-i Müsennâ'nın Yahya bin Feyyaz'dan rivâyetinde Yahya bu söz Hasan-ı Basrî'den rivâyet edildi, demiştir. İbn-i Müsennâ da, biz Yahya bin Feyyaz'a (Hasan-ı Basrî böyle söz söylememiştir) Hasan'dan duydum diye söyleme dedik, diyor.

Ebû Dâvud:

– Bu hadis bizim indimizde batıldır, dedi.

Ebû Dâvud:

– Saîd bin Müseyyeb, (hurma ve kuru üzüm) çekirdeğini (hayvanın yemesi için toplanan) yaprağı (tohumluk) taneyi değerini bulsun diye saklardı, dedi.

Ahmed bin Yunus'un da şöyle dediğini işittim:

– Süfyan radıyallahu anh'dan: Kurumuş yoncayı saklamanın hükmünden sordum. Süfyan:

– Ashab bunları saklamayı hoş görmezlerdi, dedi.

– Ebû Bekir bin Ayyaş'a sordum. O da:

– Onu sen de sakla diye cevap verdi.

İZAH

Kebs: Saklamak.

Kattı: Yonca kurusu.

Neva: Çekirdek.

Habat: Yaprak.

Büzr: Tohum anlamına gelir.

İmam Malik hazretleri, yün, keten, zeytin yağı gibi pazarda ve piyasada darlık getirecek her şeyde ihtikar yasaktır, diyor. (Maallim-üs-Sünen)

İmam Ahmed: İhtikar sadece yiyecek maddelerinde yasaktır. İmam-ı Azam ve İmam-ı Şâfiî'ye göre sadece gıda maddelerindedir.

Bir müstahsil kendi mahsulünü pazara çıkarmayıp fiyatlar yükseldiğinde çıkarsa bu ihtikar olmaz. Mahsul bol iken alınan malı fiyatlar yükselince satmak ihtikar sayılmaz. Ama hadislerin hepsini bir anda düşünmeli ve mezhebler arasındaki görüş farkını da dikkate alıp, gıda maddesinin dışında olsa da ihtikârdan sakınmak gerekir.

50 - GÜMÜŞ PARALARIN KIRILMASI

٣٤٤٩- عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُكْسَرَ سِكَّةُ الْمُسْلِمِينَ الْجَائِزَةُ بَيْنَهُمْ إِلَّا مِنْ بَأْسٍ

3449 - Alkame'nin babası Abdullah bin Amr bin Hilal el-Müzenî radıyallahu anh'dan rivâyet ettiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, zarûret bulunmadıkça Müslümanların alış verişlerinde kullandıkları sikkelerinin (tedavüldeki paralarının) kırılmasını yasakladı.[249]

İZAH

Sikke: Dirhemlerin döküldüğü demir kalıba denir.

Caize: Faydalı demektir.

Dirhemlerin kırılması şöyle olurdu: Alış verişte kullanılan dirhemlerin kenarları makasla kesilir piyasada kullanılamaz duruma düşülür, bazılarının elinde kalırdı. Bu da hem cemiyetin, hem de şahısların zararına olduğu için dirhemlerin kırılması yasak edilmiştir. Paraların kesilmesi ve kırılmasından, daha önce Şuayb aleyhisselâm'ın kavmi de nehyedilmişti. Bu gün ise kağıt paraların yarısını veya numaralarını koparıp parayı geçmez bir hale getirmek de aynı yasağa dahildir. Kağıt paralarda meydana gelen eksilik tamamının olmasa bile kıymetinin düşmesine sebep olduğu için bu yasak içerisinde olur.

51 - NARH KOYMAK (FİATLARI SINIRLAMAK)

٣٤٥٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ سَعِّرْ،

فَقَالَ: بَلْ أَدْعُو ثُمَّ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ سَعِّرْ فَقَالَ: بَلِ اللهُ

يَخْفِضُ وَيَرْفَعُ وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَلْقَى اللهَ وَلَيْسَ لِأَحَدٍ عِنْدِي مَظْلَمَةٌ

3450 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan:

Bir kimse Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve:

– Ey Allah'ın Rasûlü narh koy (mallara fiat tesbit et) dedi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: "(Fiatları tesbit değil) belki rızkı bollaştırması için Allah'a dua ederim" buyurdu. Sonra Peygamber Efendimize bir kimse geldi o da:

– Ey Allah’ın Rasûlü fiat tesbit et, dedi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem:

“Fiatları Allah düşürür ve O yükseltir, ben Rabbıma kavuşurken hiç kimsenin benden zulüm görmemiş olmasını arzu ederim” buyurdu.

٣٤٥١- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: اَلنَّاسُ يَا رَسُولَ اللهِ غَلَا السِّعْرُ فَسَعِّرْ لَنَا

فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ هُوَ الْمُسَعِّرُ الْقَابِضُ

الْبَاسِطُ الرَّازِقُ وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَلْقَى اللهَ وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْكُمْ يَطْلُبُنِي

بِمَظْلَمَةٍ فِي دَمٍ وَلَا مَالٍ

3451 - Enes bin Malik radıyallahu anh’dan:

İnsanlar Ey Allah’ın Rasûlü fiatlar yükseldi bizim için mallara fiat tesbit ediver, dediler. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem:

“Fiatları tesbit eden, darlık ve bolluk veren, rızıklandıran Allah’tır. Yemin olsun, ben sizden hiç birinizin ne kan ve ne de malı, benden zulme uğramamış olarak, alacağı da bulunmayarak Rabbıma kavuşmayı umarım” cevabını verdi.[250]

İZAH

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz satıcının malına fiat tesbit etmenin, o kimseye zulüm olacağını haber vermiş oluyor. Çünkü, o gün Ashabı Kiram arz ve talep prensibine göre hareket eder fırsatı ganimet saymazlardı. Bu hadis-i şeriflere bakarak ilim adamlarının çoğu fiat tesbitinin satıcıya zulüm olacağı görüşünde birleşmişlerdir.

İmam Malik hazretlerinden ise: Satıcı fırsatı ganimet bilip müşterinin bilgisizliğinden istifadeyi düşünürse, o zaman devlet başkanı veya valilerin fiat tesbit edebileceği ictihadında bulunduğu rivâyet edilmiştir. (Bezl-ül-Mechud, c. 15, s. 122)

52 - (ALIŞ VERİŞTE) ALDATMANIN HÜKMÜ

٣٤٥٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ

بِرَجُلٍ يَبِيعُ طَعَامًا فَسَأَلَهُ كَيْفَ تَبِيعُ فَأَخْبَرَهُ فَأُوحِيَ إِلَيْهِ أَنْ أَدْخِلْ يَدَكَ فِيهِ

فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهِ فَإِذَا هُوَ مَبْلُولٌ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ

3452 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yiyecek satan bir kimseye uğradı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem satıcıya: "Nasıl satıyorsun" diye sordu. Satıcı:

– Nasıl sattığını Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e elini gıda maddesi içerisine sok, diye vahyolundu. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'de elini gıda maddesine soktu. Bir de ne görsün, o ıslaktı. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Aldatan bizden değildir" buyurdu.[251]

٣٤٥٣- عَنْ يَحْيَى قَالَ: كَانَ سُفْيَانُ يَكْرَهُ هَذَا التَّفْسِيرَ لَيْسَ مِنَّا

لَيْسَ مِثْلَنَا

3453 - Yahya bin Maîn'den rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir:

– Sûfyan bin Uyeyne geçen hadisin, "Bizi aldatan bizim gibi değildir" şeklinde tefsirini hoş karşılamazdı.

İZAH

Hadisin anlamı; bizi aldatan bizim yolumuzda, sünnetimiz üzere doğru harekette değildir, demektir.

Bizi aldatan bizim gibi Müslüman değildir şeklindeki tefsiri, Sûfyan bin Uyeyne hoş karşılamazdı.

Alış verişte hilekarlık yapmak her ne şekilde olursa olsun haramdır. İslam'ın ruhuna aykırıdır.

53 - ALIŞ VERİŞ YAPANLARIN MUHAYYERLİĞİ

٣٤٥٤- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: اَلْمُتَبَايِعَانِ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ عَلَى صَاحِبِهِ مَا لَمْ يَفْتَرِقَا إِلَّا

بَيْعَ الْخِيَارِ

3454 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem:

"Alış veriş yapan iki kişiden her biri, birbirlerinden ayrılmadıkça (alış verişi devam ettirmekte veya satmamak ve almamakta) muhayyerdirler. Ancak (üç gün) muhayyerlik şart kılınmışsa müstesnâ" buyurdu.

İZAH

Satıcı ile müşteri birbirlerinden ayrılmadıkça malı satıp satmamakta ve alıp almamakta muhayyerdirler. Alış veriş bitip birbirlerinden ayrıldıktan sonra muhayyerlikleri biter. Ancak aralarında üç gün muhayyer olduklarını kararlaştırırlarsa o zaman birbirlerinden ayrılmaları ile muhayyerlik bitmez. Şart koştukları zaman kadar muhayyer olabilirler, demektir. Şafiî ve Ahmed bin Hanbel'in görüşleri de böyledir.

Hanefîler ve İmam-ı Malik hazretlerine göre ise bu ayrılmak sözde ayrılmaktır. Satıcı sattım, alıcı da aldım diye sözü bitirdiklerinde alış veriş sahih olmuş olur. (Maalim-üs-Sünen, c. 5, s. 93)

٣٤٥٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ قَالَ:

أَوْ يَقُولُ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ اخْتَرْ

3455 - Abdullah bin Ömer'den:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisle aynı manada rivâyet olundu. İbn-i Ömer rivâyetinde şöyle dedi: Veya satıcı ile müşteriden biri arkadaşına "muhayyer ol" derse müstesna" dedi.[252]

٣٤٥٦- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُتَبَايِعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَفْتَرِقَا إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَفْقَةَ

خِيَارٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يُفَارِقَ صَاحِبَهُ خَشْيَةَ أَنْ يَسْتَقِيلَهُ

3456 - Abdullah bin Amr bin el-As radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrılmadıkça muhayyerdirler. Ancak aralarında (sen ister alış verişi imza et istersen bırak diye) muhayyerlik bulunması müstesna. Akit yapanlardan birisinin akdi fesh eder korkusu ile arkadaşından (oradan hemen) ayrılması helal olmaz" buyurdu.[253]

٣٤٥٧- عَنْ أَبِي الْوَضِيءِ قَالَ: غَزَوْنَا غَزْوَةً لَنَا فَنَزَلْنَا مَنْزِلًا فَبَاعَ

صَاحِبٌ لَنَا فَرَسًا بِغُلَامٍ ثُمَّ أَقَامَا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمَا وَلَيْلَتِهِمَا فَلَمَّا أَصْبَحَا مِنَ

الْغَدِ حَضَرَ الرَّحِيلُ فَقَامَ إِلَى فَرَسِهِ يُسْرِجُهُ فَنَدِمَ فَأَتَى الرَّجُلَ وَأَخَذَهُ

بِالْبَيْعِ فَأَبَى الرَّجُلُ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَيْهِ فَقَالَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَبُو بَرْزَةَ صَاحِبُ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيَا أَبَا بَرْزَةَ فِي نَاحِيَةِ الْعَسْكَرِ فَقَالَا لَهُ

هَذِهِ الْقِصَّةَ فَقَالَ أَتَرْضَيَانِ أَنْ أَقْضِيَ بَيْنَكُمَا بِقَضَاءِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ

مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا

قَالَ هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَ جَمِيلٌ أَنَّهُ قَالَ مَا أَرَاكُمَا افْتَرَقْتُمَا

3457 Ebû'l-Ved'ı radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Biz bir gazveye çıkmıştık. Bir yerde konakladık. Arkadaşımızın biri, bir köle karşılığında bir at sattı. Sonra o günün kalanını (bu şekilde) geçirdiler. Ertesi gün sabah olunca asker hazırlandı. Atı olan atını eğerlemek üzere kalktı. Ancak satan pişman olup alıcıya geldi ve alış verişi feshetmek istedi. Müşteri atı vermek istemedi. Bunun üzerine aramızda bulunan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından Ebû Berze'e geldiler. Ona aralarında geçen bu at alış verişi kıssasını anattılar. Ebû Berze onlara:

– Benim sizin aranızda Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hükmü ile hükmetmeme razı mısınız, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrılmadıkça muhayyerdirler" buyurdu.

Râvilerden Hişam bin Hassan dedi ki: Cemil bin Mürre Ebû Berze'nin sizi ayrılmış olarak görmedim, dediğini haber verdi."[254]

٣٤٥٨- عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ قَالَ: كَانَ أَبُو زُرْعَةَ إِذَا بَايَعَ رَجُلًا

خَيَّرَهُ قَالَ ثُمَّ يَقُولُ خَيِّرْنِي وَيَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَفَرَّقَنَّ اثْنَانِ إِلَّا عَنْ تَرَاضٍ

3458 - Yahya bin Eyyub'tan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

– Ebû Zûra, bir kimseye satış yaptığında, o kimseyi muhayyer kılardı. Sora da:

"Sen de beni muhayyer kıl" derdi. Ve Ebû Hüreyre'nin, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle rivâyet ettiğini işittim" derdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Alış veriş yapan iki kişi ancak birbirlerinden razı olarak ayrılsınlar" buyurmuş.[255]

٣٤٥٩- عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: اَلْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَفْتَرِقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا

وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ الْبَرَكَةُ مِنْ بَيْعِهِمَا

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَلِكَ رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ وَحَمَّادٌ وَأَمَّا هَمَّامٌ

فَقَالَ حَتَّى يَتَفَرَّقَا أَوْ يَخْتَارَا ثَلَاثَ مِرَارٍ

3459 - Hakîm bin Hizâm radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrılmadıkça (malı satıp satmamakta veya alıp almamakta) muhayyerdirler. Eğer malın durumunu anlatırken doğru söyler ve malın kusurunu açıklarsa her ikisi için de alış verişleri bereketli olur. Eğer malın ayıbını saklar, malı anlatırken yalan söylerse alış verişerinden bereket silinmiş gitmiş olur" buyurdu.[256]

Ebû Dâvud dedi ki:

Said bin Ebû Arûbe ve Hammad geçen bu hadisi böylece rivâyet ettiler. Ama Hemmam rivâyetinde üç kere:

– (Alıcı ile satıcı) birbirlerinden ayrılmadıkça veya bir şart koşmadıkça (muhayyerdirler) dedi.

54 - İKALENİN FAZİLETİ

٣٤٦٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ أَقَالَ مُسْلِمًا أَقَالَهُ اللهُ عَثْرَتَهُ

3460 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Kim bir Müslümana ikale yaparsa bir (Müslümanın pişmanlığını hoş karşılarsa) Allah da onun ayağı kayıp (hataya) düşmesinde pişmanlığını kabul eder" buyurdu.[257]

İZAH

İkale: Alış veriş yapan tarafların birisinin istemesi üzerine müşterek rızalarıyla akdi feshetmeleridir.

55 - BİR SATIŞ İÇERİSİNDE İKİ SATIŞ YAPMAK

٣٤٦١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

بَاعَ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ فَلَهُ أَوْكَسُهُمَا أَوِ الرِّبَا

3461 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Kim bir satışta iki satış yaparsa satıcı için bu iki satıştan ya daha ucuz olanı veya ribâ vardır" buyurdu.

İZAH

Bir satışla iki satış yapmak çeşitli şekillerde izah edilmiştir.

Birincisi; bir kimse müşteriye bu malı peşin yüz liraya, veresiye yüz elli liraya sattım der, aralarında hangi tarafı söyledikleri kararlaştırılmadan ayrılırlarsa, netice bilinmediği için bu satıştan nehyedilmiş satıcının bu iki fiattan noksan olana satmış olacağını kabul ederek eksik olanı tercih etmesi öğütlenmiş, parasını fazla olan fiattan alırsa ribaya düşeceği ihtar edilmiştir.

İkincisi; bir kimse ben şu malımı sana yüz liraya sattım, ama senin şu malını bana elli liraya satman şartlı ile demesidir ki; bunda da bir satışta iki şart bulunduğu için nehyedilmiştir. Bu iki çeşit satışın her ikisi de bey'i fâside girer.

56 - IYNE SURETİ İLE YAPILAN ALIŞ VERİŞİN HÜKMÜ

٣٤٦٢- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ الْبَقَرِ وَرَضِيتُمْ بِالزَّرْعِ

وَتَرَكْتُمُ الْجِهَادَ سَلَّطَ اللهُ عَلَيْكُمْ ذُلًّا لَا يَنْزِعُهُ حَتَّى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: الْإِخْبَارُ لِجَعْفَرٍ وَهَذَا لَفْظُهُ

3462 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'da rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem'in şöyle buyuduğunu işittim demiştir.

"Iyne yoluyla veresiye pahalı satıp aynı malı peşin daha ucuz geri satın almak sureti ile alış veriş yaptığınız, cihadı terk edip öküzlerin kuyruğunu tutarak ziraatla geçinmeye razı olduğunuz vakit, Allah size öyle bir perişanlık musallât eder ki, dininize dönünceye kadar bu zilletten sizi kurtarmaz."

İZAH

Iyne: Bir malı veresiye olarak müşteriye satıp malı müşteriye teslim ettikten sonra, aynı malı sattığından daha az ve peşin paraya geri almaya denir.

Iyne sureti ile alış verişin, İmam Azam, Malik ve Ahmed bin Hanbel hazretleri caiz olmadığı görüşündedirler.

İmam Şafiî ise; Iyne sureti ile satışın caiz olacağını savunmuştur. (Avn'ül-Mabud, c. 3, s. 291)

Cihad gerektiğinde oturup kalanlara, nasıl olsa karnımız doyuyor diyerek cihadı terk edenlere, sonunda perişanlığa düşecekleri ihtar ediliyor.

57 - SELEF (SELEM) AKDİ

٣٤٦٣- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسْلِفُونَ فِي الثَّمْرِ السَّنَةَ وَالسَّنَتَيْنِ وَالثَّلَاثَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَسْلَفَ فِي تَمْرٍ فَلْيُسْلِفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ

مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ

3463 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'ye geldiğinde Medineliler Hurmada bir sene iki sene üç seneye kadar selef sûreti ile alış veriş yapıyorlardı. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Hurmada selem yapan kimse, belli ölçüde, belli tartı da ve belli vakte kadar yapsın" buyurdu.[258]

İZAH

Selef: Iraklıların lüğatı, selem de Medinelilerin lügatıdır. Selef ve selem peşin para verip harmanda buğday almaya, peşin para verip mevsiminde hurma almaya denir. Parası peşin karşılığı veresiye olan alış verişlere bu isim verilir.

٣٤٦٤- عَبْدُ اللهِ بْنُ مُجَالِدٍ قَالَ: اخْتَلَفَ عَبْدُ اللهِ بْنُ شَدَّادٍ وَأَبُو بُرْدَةَ فِي السَّلَفِ فَبَعَثُونِي إِلَى ابْنِ أَبِي أَوْفَى فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ إِنْ كُنَّا نُسْلِفُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالتَّمْرِ وَالزَّبِيبِ زَادَ ابْنُ كَثِيرٍ إِلَى قَوْمٍ مَا هُوَ عِنْدَهُمْ ثُمَّ اتَّفَقَا وَسَأَلْتُ ابْنَ أَبْزَي فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ

3464 - Abdullah bin Mücâlid'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Abdullah bin Şeddad ile Ebû Bürde "selef" konusunda ihtilaf ettiler. Bunun üzerine beni, Abdullah bin Ebû Evf'a hazretlerine konuyu sormam için gönderdiler. Ben de ona konuyu sordum. Abdullah bin Ebû Evfa şöyle dedi:

– Biz Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında hazreti Ebû Bekir ve Ömer'in halifelikleri zamanında (parasını peşin vererek) buğday, arpa, hurma ve kuru üzümde selef yapardık.

İbni Kesir'in rivâyetinde şu ziyade var:

– Biz bir cemaatle selef yapardık ki, onların yanında, o mal mevcut olmazdı.

Sonra her iki râvi (Hafs bin Ömer ve İbn Kesir) râvinin şu sözünde ittifak ettiler.

– İbn-i Esma'ya sordum o da:

– Abdullah bin Evfa gibi haber verdi.[259]

٣٤٦٥- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي الْمُجَالِدِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ عَنْ ابْنِ

أَبِي الْمُجَالِدِ بِهٰذَا الْحَدِيثِ قَالَ عِنْدَ قَوْمٍ مَا هُوَ عِنْدَهُمْ

3465 - Abdullah bin Ebî'l-Mücâlid'den:

Râvilerden Abdurrahman rivâyetinde İbn-i Ebî'l-Mücalid'den:

– Bir önce geçen hadisin rivâyetinde: Bir cemaatin yanında (selef yapardık) onların yanında alınacak mal mevcut olmaz." dedi.

٣٤٦٦- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى الْأَسْلَمِيِّ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّامَ فَكَانَ يَأْتِينَا أَنْبَاطٌ مِنْ أَنْبَاطِ الشَّامِ

نُسْلِفُهُمْ فِي الْبُرِّ وَالزَّيْتِ سِعْرًا مَعْلُومًا وَأَجَلًا مَعْلُومًا فَقِيلَ لَهُ مِمَّنْ لَهُ

ذٰلِكَ قَالَ مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ

3466 - Abdullah bin Ebû Evfa el-Eslemî radıyallahu anh'dan:

– Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem ile beraber iken Şam'ın fellahlarından bazı fellahlar bize gelirlerdi. Biz de fiat ve tarihi belli olmak üzere, onlara buğday ve zeytin yağı karşılığında selem (peşin para) verirdik.

Abdullah bin Ebû Evfâ'ya:

Bu mallar elinde olan kimse ile mi, denildi.

Abdullah bin Ebû Evfâ:

– Biz onlara bunu sormazdık, cevabını verdi.

İZAH

Enbat: Nebat kelimesinin çoğuludur. Aslen Arap oldukları halde Araplıkları kaybolmuş bir millettir. Çokca kuyu işleri ve saban yapmakla bilinirler. Onlara bizde fellah denir. Çiftçi ziraatcı demektir.

Alış verişte gereken bütün şartlar selem sûreti ile alış verişte de şarttır. Alış veriş şartlarından fazla olarak Selemde şu şartlar vardır.

1- Paranın peşin olması,

2- Malın veresiye olması,

3- Satın alınan malın ölçeğinin belli olması,

4- Tartısının belli olması,

5- Malın teslim edileceği ay ve günün tesbit edilmiş olması,

6- Her ölçeğinin veya kilosunun kaç liradan alınacağı, akit meclisinde tesbit edilmiş olması,

7- Zamanı geldiğinde teslimi mümkün olan cinsten olması.

58 - SELEMİN MEYVENİN BİZZAT KENDİSİNDE OLDUĞU

٣٤٦٧- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا أَسْلَفَ رَجُلًا فِي نَخْلٍ فَلَمْ

تُخْرِجْ تِلْكَ السَّنَةَ شَيْئًا فَاخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَ بِمَ تَسْتَحِلُّ مَالَهُ أَرْدُدْ عَلَيْهِ مَالَهُ ثُمَّ قَالَ لَا تُسْلِفُوا فِي النَّخْلِ

حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهُ

3467 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan:

Bir adam birisiyle bir hurma bahçesinin meyvesinde selem akdi yaptı. Fakat bahçenin ağaçları o sene hiç hurma vermedi. Bunun üzerine meseleyi Hazreti Peygamber'e götürdüler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem, hurma sahibine:

"(Kendisine hurma teslim edemediğine göre) onun parasını ne sebeple helal sayıyorsun? Onun parasını kendisine iade et" buyurdu ve sonra şöyle devam etti:

"Verimi meydana çıkıp kesinleşmedikçe hurmada (peşin para vererek) selem sûreti ile alış veriş yapmayın."

İZAH

Ebû Hanife bu hadise dayanarak selem sûreti ile alış veriş yapılabilmesi için selem yapılacak malın akit anından tayin edilen müddete kadar devam etmesi gerekir. Teslim tarihinden önce adeten biten mallarda selem yapılamaz demektedir.

59 - SELEM DEĞİŞTİRİLEMEZ

٣٤٦٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَسْلَفَ فِي شَيْءٍ فَلَا يَصْرِفْهُ إِلَى غَيْرِهِ

3468 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu:

"Bir kimse bir malı selem sûreti ile satın almışsa, onu başka bir mal ile değiştirmesin."[260]

İZAH

Ağustos ayının birinde teslim almak üzere parasını peşin verdiği bir ton elmayı teslim almadan onu başkasına satması ve başka şeye değişmesi caiz değildir. İmam-ı Azam'ın görüşü böyledir. (Bezl-ül-Mechud, c. 15, s. 146)

60 - ÂFETİN VERDİĞİ ZARARIN İNDİRİLMESİ

٣٤٦٩- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ قَالَ: أُصِيبَ رَجُلٌ فِي عَهْدِ

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثِمَارٍ ابْتَاعَهَا فَكَثُرَ دَيْنُهُ فَقَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَصَدَّقُوا عَلَيْهِ فَتَصَدَّقَ النَّاسُ عَلَيْهِ

فَلَمْ يَبْلُغْ ذَلِكَ وَفَاءَ دَيْنِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذُوا

مَا وَجَدْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ إِلَّا ذَلِكَ

3469 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan:

Asr-ı saadette bir şahsın aldığı meyve âfate uğradı. Adamın borcu çoğaldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem, "Ona yardın edin" buyurdu. Halk ona yardımda bulundular. Fakat bu yardım onun borcunu ödemeğe kafi gelmedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem, alacaklılara "Bulduğunuzu alın (imkan eline geçene kadar) sizin için ancak elinde olanı alma hakkı vardır" buyurdu.[261]

İZAH

Bir meyve faydalanılacak hale geldikten sonra ağacı başında satılır. Müşteri toplamadan afata uğrarsa zarar müşteriye aittir. Ebû Hanife ve Şafiî hazretlerinin görüşü böyledir.

İflas eden kimsenin elinde ne varsa alacaklılara, alacakları nisbetinde dağıtılır. Geriye kalan borç imkan zamanına kadar tehir edilir.

٣٤٧٠- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: إِنْ بِعْتَ مِنْ أَخِيكَ تَمْرًا فَأَصَابَتْهَا جَائِحَةٌ فَلَا يَحِلُّ لَكَ أَنْ تَأْخُذَ

مِنْهُ شَيْئًا بِمَ تَأْخُذُ مَالَ أَخِيكَ بِغَيْرِ حَقٍّ

3470 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu:

"Bir din kardeşine (dalında iken) hurma satsan, hurmaya âfet isabet etse (hurmayı teslim edemezsen), o din kardeşinden bir şey alman sana helal olmaz. Çünkü din kardeşinin malını (parasını) haksız yere ne karşılığında alacaksın?"[262]

61 - CÂİHANIN TEFSİRİ

٣٤٧١- عَنْ عَطَاءٍ قَالَ: اَلْجَوَائِحُ كُلُّ ظَاهِرٍ مُفْسِدٍ مِنْ مَطَرٍ أَوْ بَرَدٍ

أَوْ جَرَادٍ أَوْ رِيحٍ أَوْ حَرِيقٍ

3471 - Atâ radıyallahu anh'dan:

Cevâih yağmur, dolu, çekirge, rüzgar veya yangın gibi zarar verip telef eden her şeydir.

٣٤٧٢- عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ أَنَّهُ قَالَ: لَا جَائِحَةَ فِيمَا أُصِيبَ دُونَ

ثُلُثِ رَأْسِ الْمَالِ قَالَ يَحْيَى وَذَلِكَ فِي سُنَّةِ الْمُسْلِمِينَ

3472 - Yahya bin Saîd'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

– Malın üçte birinden azı afete uğrarsa afete uğrama muamelesi yapılmaz.

Yahya, sözüne devam ederek; işte bu Müslümanların âdetinde böyledir, dedi.

İZAH

Bu hadiste rivâyet edilen husus 3469 nolu hadiste bahsedilen âfet dolayısı ile borçlunun borcundan indirileceğini bildiren hususu izah ediyor.

62 - SUYU BAŞKASINA VERMEMEK

٣٤٧٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ الْكَلَأُ

3473 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle demiştir:

"Sonucu (etrafındaki) otu vermemeye varacağı için suyun fazlası (ihtiyaç sahibinden) sakınılmaz."[263]

İZAH

Bir kuyunun etrafında veya yakınında otlaklar varsa insanların oralarda hayvanlarını otlatmaları ancak kuyu sahibinin su vermesiyle mümkündür. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kuyu sahiplerine ihtiyaçlarından fazla olan suyu hayvan sahiplerinden esirgememelerini emretmiştir. Çünkü onlara su vermemek otu da vermemek sayılır. Zira su olmadan hayvanların orada barınmaları ve otlamaları mümkün değildir.

٣٤٧٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ مَنَعَ ابْنَ السَّبِيلِ فَضْلَ مَاءٍ عِنْدَهُ

وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى سِلْعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ يَعْنِي كَاذِبًا وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا فَإِنْ

أَعْطَاهُ وَفَى لَهُ وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ لَمْ يَفِ لَهُ

3474 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu: "Üç kimse var ki kıyamet günü Cenab-ı Allah onlarla konuşmayacak (rahmetle hitabı olmayacak).

Birincisi: Yanında bulunan suyun fazlasını gelip geçen yolculardan men eden.

İkincisi: İkindiden sonra yalan yere eşyası(nın güzelliğini söyleyerek) yemin eden kimseye,

Üçüncüsü: Bir imama bağlanıp imam kendisine verirse, bağlılığının icaplarını yerine getiren, vermezse ona karşı bağlılık görevlerini yerine

getirmeyen kimseye, buyurdu.[264]

٣٤٧٥- عَنِ الْأَعْمَشِ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ قَالَ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ

أَلِيمٌ وَقَالَ فِي السِّلْعَةِ بِاللَّهِ لَقَدْ أُعْطِيَ بِهَا كَذَا وَكَذَا فَصَدَّقَهُ الْآخَرُ

فَأَخَذَهَا

3475 - A’meş radıyallahu anh’dan bir önce geçen hadisle aynı mana ve aynı isnadda rivâyet edildiğinde şöyle dedi:

– Allah onları tezkiye etmez. Ve onlar için çok acıklı bir azap vardır. Satıcı malı hakkında şöyle dedi:

– Allah’a yemin ederim ki bu mala şu kadar ve şu kadar fiat verildi, dedi. Müşteri de onu tasdik etti. Ve o malı (fahiş fiyatla) satın aldı.

٣٤٧٦- عَنْ امْرَأَةٍ يُقَالُ لَهَا بُهَيْسَةُ عَنْ أَبِيهَا قَالَتْ: اسْتَأْذَنَ أَبِي النَّبِيَّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قَمِيصِهِ فَجَعَلَ يُقَبِّلُ وَيَلْتَزِمُ ثُمَّ

قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَا الشَّيْءُ الَّذِي لَا يَحِلُّ مَنْعُهُ قَالَ الْمَاءُ قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ

مَا الشَّيْءُ الَّذِي لَا يَحِلُّ مَنْعُهُ قَالَ الْمِلْحُ قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَا الشَّيْءُ الَّذِي

لَا يَحِلُّ مَنْعُهُ قَالَ أَنْ تَفْعَلَ الْخَيْرَ خَيْرٌ لَكَ

3476 - Büheyse denilen bir kadının babasından rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Babam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem’den izin istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem’in gömleği içine girdi. Hem Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem’i öpüyor hem sarılıp şöyle diyordu:

– Ey Allah’ın Rasûlü (insanlardan) yasaklanması helal olmayan şey nedir?” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem:

“Sudur” diye cevap verdi.

(Tekrar) Ey Allah'ın Rasûlü, yasaklanması helal olmayan şey nedir? dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Tuzdur" buyurdu.

(Üçüncü defa) yasaklanması helal olmayan şey nedir? dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Hayır işlemen senin için hayırlıdır" buyurdu.

İZAH

Su, tuz, hazine arazisinde ise bunlardan herkes müsavi olarak yararlanır. Kimse kimseyi men edemez. Fakat bir kaya tuzu madeni şahsın tapulu tarlası içerisinden çıkmış ise, o tuzu satabilir. Karşlığında da para alabilir. Su şahsın tapulu yerinde ise onu da satabilir, değerlendirebilir. Kendi ihtiyacından fazla olanı zayi etmez. İhtiyaç sahiplerine parasız veya değeri karşılığında verir. Ancak men edemez.

٣٤٧٧- عَنْ رَجُلٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا أَسْمَعُهُ

يَقُولُ الْمُسْلِمُونَ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْكَلَإِ وَالْمَاءِ وَالنَّارِ

3477 - Muhacirlerden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir zattan. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber üç defa harbe gittim. Şöyle buyurduğunu işittim:

"Müslümanlar otta, suda ve ateşte olmak üzere üç şeyde ortaktırlar."

İZAH

Ot merada hazine arazisinde ise herkes bu otu yaymada müsavi şekilde hak sahibidir. Eğer ot, şahsın tapulu arazisinde ise onu başkasına yaydırmayabilir veya satabilir. Su da aynı şekildedir. Tapulu arazide ise arazi sahibi ondan istediği şekilde tasarruf edebilir.

Ateşe gelince, ateş yakmaya yarayan çakmak taşlarının bulunduğu taşlığı bir kişi sahiplenip, bu taşları başkasına vermem, diyemez. Ancak yaktığı sobada başkasını ısındırmayabilir. Yanan ateşten "şu çıramı tutuşturayım" diyen kimse de men edilemez demektir.

63 - SUYUN FAZLASINI SATMAK

٣٤٧٨- عَنْ إِيَاسِ بْنِ عَبْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى عَنْ بَيْعِ فَضْلِ الْمَاءِ

3478 - İyas bin Abd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, suyun fazlasını satmaktan nehyetti. [265]

İZAH

Su bütün canlıların hayat kaynağı olduğu için ister şahsın tarlasında çıksın, isterse meralardan çıksın, muhtaç olanları men edemez. Tarlasından çıkıyorsa satabilir. Sahralarda çıkan suyu satamaz. İçme suyu satan bayiler var tabii, onlar o suyu menbadan dükkânına getirmek için bir masraf yapıyorlar. Be sebeple onlar masraf ve hizmetin karşılığını almış oluyorlar.

64 - KEDİ SATIŞI KARŞILIĞINDA ALINAN PARA

٣٤٧٩- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى

عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَالسِّنَّوْرِ

3479 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, köpek ve kedinin (satılıp karşılığında alınan) parasından nehyetti.

٣٤٨٠- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ

الْهِرَّةِ

3480 - Câbir radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kedinin (satılarak karşılığında alınan) parasından nehyetti.[266]

İZAH

Kedi diğer ehlî hayvanlar gibi bağlanıp alıcıya kolayca teslim edilemez. Alıcı güçlükle onu teslim alsa bile kediyi kendi evinde garanti tutamaz. Diğer yabanî hayvanlar gibi kaçıp gidebilir. Bu sebepten kedinin satılıp karşılığında parasıınn alınmasından nehyedilmiştir.

Hadis-i şerif tevil edilerek ilim adamlarının çoğu kedinin satılmasına müsaade etmişlerdir.

Hanafîler, Şafiîler ve Hanbelî mezhebinden olanlar bu görüştedirler.

Bir kısım ilim adamları da kedinin alınması ve satılmasını mekruh saymışlardır. (Bezl-ül Mechûd, c. 15, s. 156)

Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan Tavus'tan, Mücahid'den böyle nakledilmiştir.

65 - KÖPEKLERİN PARALARINI (ALMAKTAN NEHY)

٣٤٨١- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى

عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ

3481 - Ebû Mes'ûd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle rivâyet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, köpeğin parasından, fahişenin zina karşılığı

aldığı ücretten ve kahinin (tabirine karşılık) alacağı paradan nehyetmiştir. [267]

İZAH

İlk önce köpeklerin öldürülmesi emredilmişti. O zaman köpeklerin satılması da yasaklanmıştı. Fakat sonra köpeklerin öldürülmesi yasaklandı da, köpeklerin satılmasının yasak oluşu birinci emir zamanında olduğu nedeniyle ilim adamlarından bir çoğu köpeğin satışını helal saymışlardır.

İmam-ı Azam, İmam-ı Muhammed ve Ebû Yusuf bu görüştedir. İmam-ı Azam'a göre sadece kuduz köpeğin satılması haramdır. (Bezlûl-Mechûd, c. 15, s. 159)

İmam-ı Malik: Köpek parasının haram olduğu görüşündedir.

Ancak Mâlikî mezhebinde olanlardan bazıları kendisinden istifade edilen köpeğin satılması caizdir, demişlerdir.

Bağy: Zina demektir.

Mehr: Nikah esnasında kadına nikah karşılığı verilmesi söylenen paradır. Burada asıl manasında kullanılmamıştır. Burada zina karşılığı alınan para demektir. Bir fahişenin zina karşılığında aldığı para haramdır, yasaktır.

Kâhin: Gelecekte neler olacağını bildiğini iddia eden kimseye denir. Gelecekte şu olacak, senin başına şu gelecek diye falcılık edenlerin bu fallarına karşılık alacakları para da haramdır.

٣٤٨٢- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَإِنْ جَاءَ يَطْلُبُ ثَمَنَ الْكَلْبِ فَامْلَأْ كَفَّهُ تُرَابًا

3482 - Abdullah bin Abbas'tan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Köpeğin parasından nehyetmiştir. Eğer köpeği satan gelip köpeğin parasını isterse avucuna toprak doldur."

İZAH

Sattığı köpeğin parasını almaya gelenin avucuna toprak doldurmaktan maksat elini boş bırakmak, hiçbir şey vermemektir.

٣٤٨٣- عَوْنُ ابْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ

3483 - Avn İbn-i Ebû Cuhayfe radıyallahu anh'dan edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, köpeğin parasını almaktan nehyetti. [268]

٣٤٨٤- سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ ثَمَنُ الْكَلْبِ وَلَا حُلْوَانُ الْكَاهِنِ وَلَا مَهْرُ الْبَغِيِّ

3484 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Köpeğin parası, kâhinin (falcının) falına karşılık aldığı para ve zina parası helal değildir."[269]

66 - ŞARAP VE ÖLMÜŞ HAYVANIN SATIŞINDAN ALINAN PARA

٣٤٨٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

إِنَّ اللهَ حَرَّمَ الْخَمْرَ وَثَمَنَهَا وَحَرَّمَ الْمَيْتَةَ وَثَمَنَهَا وَحَرَّمَ الْخِنْزِيرَ وَثَمَنَهُ

3485 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Gerçekten Allah (c.c) içkiyi ve içki parasını ölü hayvanın (etini) ve karşılığında alınan parayı, domuzu (etini) ve karşılığında alınan parayı haram kılmıştır."

٣٤٨٦- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ إِنَّ اللهَ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ وَالْمَيْتَةِ

وَالْخِنْزِيرِ وَالْأَصْنَامِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللهِ أَرَأَيْتَ شُحُومَ الْمَيْتَةِ فَإِنَّهُ يُطْلَى

بِهَا السُّفُنُ وَيُدْهَنُ بِهَا الْجُلُودُ وَيَسْتَصْبِحُ بِهَا النَّاسُ فَقَالَ لَا هُوَ حَرَامٌ ثُمَّ

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ قَاتَلَ اللهُ الْيَهُودَ إِنَّ اللهَ

لَمَّا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا أَجْمَلُوهُ ثُمَّ بَاعُوهُ فَأَكَلُوا ثَمَنَهُ

3486 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Mekke'nin fethi yılı şöyle dediğini işitmiştir:

"Allah içkiyi, ölmüş hayvanı, domuzu ve putu satmaktan nehyetmiştir."

Ashab tarafından bazıları:

– Ölmüş hayvanın iç yağı hakkında ne buyurursunuz? Çünkü onunla gemiler cilalanır, deriler yağlanır ve insanlar onu yakarlar, ışığından istifade ederler, denildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hayır o haramdır" buyurdu. Sonra:

"Allah Yahudilerin canını alsın, Allah onlara hayvanların iç yağını haram kılmıştı. Onlar onu eritip sattılar da parasını yediler" buyurdu.[270]

٣٤٨٧- عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ

نَحْوَهُ لَمْ يَقُلْ هُوَ حَرَامٌ

3487 - Yezid bin Ebî Habib'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Cabir radıyallahu anh'dan rivâyet edilen bir önce geçen hadisin benzerini Atâ bin Ebû Rebah bana yazdı. Atâ rivâyetinde: "Hüve haramun" (O, haramdır) cümlesini söylemedi.

٣٤٨٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

جَالِسًا عِنْدَ الرُّكْنِ قَالَ فَرَفَعَ بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَضَحِكَ فَقَالَ: لَعَنَ اللهُ

الْيَهُودَ ثَلَاثًا إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَيْهِمُ الشُّحُومَ فَبَاعُوهَا وَأَكَلُوا أَثْمَانَهَا وَإِنَّ

اللهَ إِذَا حَرَّمَ عَلَى قَوْمٍ أَكْلَ شَيْءٍ حَرَّمَ عَلَيْهِمْ ثَمَنَهُ وَلَمْ يَقُلْ فِي حَدِيثِ

خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الطَّحَّانِ رَأَيْتُ وَقَالَ قَاتَلَ اللهُ الْيَهُودَ

3488 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i Rûkn-i Yemani'nin yanında otururken gördüm.

İbni Abbas dedi ki:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gözünü semaya kaldırdı. Ve güldü, bunun üzerine üç kere şöyle buyurdu:

"Allah Yahudilere lanet etsin, Allah onlara iç yağını haram kılmıştı. Onu sattılar ve parasını yediler. Cenab-ı Hak bir kavme bir şeyin bizzat yenmesini haram kıldığı vakit, onun parasını da haram kılmıştır."

Halid bin Abdullah (et-Tahhân) rivâyet ettiği hadiste (Raeytü) gördüm ifadesini kullanmamıştır.

"Leanellahûl Yahûde" (Allah Yahudilere lânet etisn) cümlesi yerine, "Kâtelallahü Yahude" (Allah Yahudilerin canını alsın) şeklinde rivâyet etmiştir.

٣٤٨٩- عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ بَاعَ الْخَمْرَ فَلْيُشَقِّصِ الْخَنَازِيرَ

3489 - Muğire bin Şu'be radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim içki satarsa, domuzları da boğazlasın (domuz etini de yesin)."

İZAH

İçki içmek haram olduğu gibi onu satmak da haramdır. İçkiyi satan, domuz etini de yer, çünkü ikisi de haram, birini helal sayan öbürünü de helal sayar, demektir.

Mişkas: Enli ağızlı bıçak demektir. Kasaplar etleri öyle enli ağızlı bıçaklarla keserler.

İçkiyi satanlar, domuz etini enli ağızlı bıçaklarla boğazlasın parçalasın, çünkü sıra ona geliyor demektir.

٣٤٩٠- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا نَزَلَتِ الْآيَاتُ الْأَوَاخِرُ مِنْ سُورَةِ

الْبَقَرَةِ خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهُنَّ عَلَيْنَا وَقَالَ

حُرِّمَتِ التِّجَارَةُ فِي الْخَمْرِ

3490 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bakara suresinin son ayetleri indiği vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza çıktı. O ayetleri bize okudu. Ve şöyle buyurdu:

"İçki ticareti haram kılındı."

٣٤٩١- عَنِ الْأَعْمَشِ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ قَالَ الْآيَاتُ الْأَوَاخِرُ فِي الرِّبَا

3491 - A'meş radıyallahu anh'dan bir önce geçen hadisle aynı mana ve aynı isnadla rivâyet edildi. O rivâyette:

– "Riba hakkında inen (Bakara suresinin) son ayetleri indiği vakit."[271] denildi.

67 - SATIN ALINAN YİYECEK MADDESİNİ TESLİM ALMADAN ÖNCE SATMAK

٣٤٩٢- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنِ

ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبِعْهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ

3492 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim bir yiyecek satın alırsa onu (satıcıdan) teslim almadan önce (başkasına) satmasın."

İZAH

Yiyecek eşya teslim alınmadan önce başkasına satılamaz. Diğer eşyalar hakkında şu ihtilaflar var:

1- Ebû Hanife hazretlerine göre; ev ve arazi teslim alınmadan önce satılabilir. Başka hiçbir mal teslim alınmadıkça satılamaz.

2- İmam-ı Şâfiî'ye göre: Teslim alınmadıkça hiçbir şey satılamaz.

3- İmam Malik, yiyecek ve içeceklerden başka her şeyin teslim alınmadan satılması caizdir.

4- Ahmed bin Hanbel, ölçülen ve tartılan yiyeceklerden başka her şeyin satılması caizdir. (Maâlim-üs-Sünen, c. 5, s. 132)

٣٤٩٣- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ: كُنَّا فِي زَمَنِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبْتَاعُ الطَّعَامَ فَيَبْعَثُ عَلَيْنَا مَنْ يَأْمُرُنَا بِانْتِقَالِهِ مِنَ الْمَكَانِ الَّذِي

ابْتَعْنَاهُ فِيهِ إِلَى مَكَانٍ سِوَاهُ قَبْلَ أَنْ نَبِيعَهُ يَعْنِي جُزَافًا

3493 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan:

– Biz Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in (sağlığı) zamanında yiyecek satın alırdık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem satın aldığımız malı, satmadan önce başka bir yere nakletmemiz için bize haber gönderir, emir verirdi. Yani götürü usulü satın alırdı.[272]

İZAH

Bu hadis-i şerif satın alınan malın yeri değiştirildiğinde, o malın teslim alınmış sayılacağına delâlet eder.

Cüzaf: Ölçmeden, tartmadan götürü olarak demektir.

٣٤٩٤- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانُوا يَتَبَايَعُونَ الطَّعَامَ جُزَافًا بِأَعْلَى

السُّوقِ فَنَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعُوهُ حَتَّى يَنْقُلُوهُ

3494 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

– Çarşının yukarı kısmında yiyecek maddeleri götürü olarak alıp satıyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Satın aldıkları malı yerinden nakletmeden (teslim almadan) satmaktan nehyetti.

٣٤٩٥- أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَبِيعَ أَحَدٌ طَعَامًا إِشْتَرَاهُ بِكَيْلٍ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ

3495 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet olundu:

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir kimsenin ölçek ile satın aldığı gıda maddesini teslim almadıkça başkasına satmasından nehyetti.[273]

٣٤٩٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنِ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبِعْهُ حَتَّى يَكْتَالَهُ زَادَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ

لِمَ قَالَ أَلَا تَرَى أَنَّهُمْ يَتَبَايَعُونَ بِالذَّهَبِ وَالطَّعَامُ مُرَجًّى

3496 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim bir yiyecek maddesini satın alırsa onu ölçü ile teslim almadıkça satmasın."

Ebû Bekir bin Şeybe'nin rivâyetinde şu ziyade var:

Tavus şöyle dedi: Ben İbn-i Abbas'a neden teslim alınmadan satmak yasak edildi dedim, İbn-i Abbas:

"Görmüyor musun? Ashab altın ve yiyecek maddesi ile veresiye alış veriş yapıyorlardı" cevabını verdi.

٣٤٩٧- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا اشْتَرَى أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلَا يَبِعْهُ حَتَّى يَقْبِضَهُ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ

حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ زَادَ مُسَدَّدٌ قَالَ: وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَأَحْسِبُ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ

مِثْلَ الطَّعَامِ

3497 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Sizden biriniz bir yiyecek satın aldığında onu teslim almadıkça (başkasına) satmasın" buyurdu.

Süleymân bin Harb ise; tam olarak teslim alıncaya kadar diye rivâyet etti. [274]

Müsedded'in rivâyetinde şu ziyade var: İbn-i Abbas demiş ki: Her malın (teslim almadan satılmayacağında) yiyecek gibi olduğunu zannediyorum.

٣٤٩٨- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: رَأَيْتُ النَّاسَ يُضْرَبُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَرَوُا الطَّعَامَ جِزَافًا أَنْ يَبِيعُوهُ حَتَّى يَنْقُلُوهُ إِلَى رِحَالِهِمْ

3498 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan:

Asr-ı Saadette götürü yiyecek alıp onu kendi eşyasının yanına nakletmeden satmaları yüzünden insanların dövüldüğünü gördüm, demiştir.[275]

٣٤٩٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ ابْتَعْتُ زَيْتًا فِي السُّوقِ فَلَمَّا اسْتَوْجَبْتُهُ

لِنَفْسِي لَقِيَنِي رَجُلٌ فَأَعْطَانِي بِهِ رِبْحًا حَسَنًا فَأَرَدْتُ أَنْ أَضْرِبَ عَلَى يَدِهِ

فَأَخَذَ رَجُلٌ مِنْ خَلْفِي بِذِرَاعِي فَالْتَفَتُّ فَإِذَا زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ فَقَالَ لَا تَبِعْهُ

حَيْثُ ابْتَعْتَهُ حَتَّى تَحُوزَهُ إِلَى رَحْلِكَ فَإِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ تُبَاعَ السِّلَعُ حَيْثُ تُبْتَاعُ حَتَّى يَحُوزَهَا التُّجَّارُ إِلَى رِحَالِهِمْ

3499 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan:

Çarşıdan zeytinyağı satın aldım. Onu tam mal edindikten sonra bana bir zât rastgeldi. Ve bana çok güzel kâr verdi. Ben onun eline elimi tutuşturmak istedim. Arkamdan bir zât hemen kolumu tuttu. Döndüm baktım bir de ne göreyim, beni tutan zât Zeyd bin Sabit imiş. Bana şöyle dedi: Onu satın aldığın yerden kendi evine, korumana almadıkça satma. Çünkü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

– Malın satın alındığı yerden, tüccar kendi deposuna (eşyalarının yanına) taşımadan satılmasını nehyetti.

68 - KİŞİNİN "ALIŞ VERİŞTE ALDATMAK YOKTUR" DEMESİ

٣٥٠٠- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنَّهُ يُخْدَعُ فِي الْبَيْعِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ فَكَانَ الرَّجُلُ إِذَا بَايَعَ يَقُولُ لَا خِلَابَةَ

3500 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan:

Bir kimse Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e:

Alış verişte (daima) aldatılıyorum, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona; "Alış veriş yaptığın vakit aldatmak yoktur de" buyurdu. Bundan böyle, o şahıs alış veriş yaptığında aldatmak yoktur, derdi.

İZAH

Alış verişte aldanan bu zât Habban bin Müngaz idi. Yüz otuz sene yaşamıştı. Peygamber Efendimizle gittiği bir savaşta kale içinden atılan bir taşla başı ağır bir şekilde yaralanmıştı. Bu hadiseden sonra konuşmasında değişiklik oldu. Aklında muhakeme etme durgunlukları başladı. Ama yine alış veriş yapıyordu. Peygamber Efendimiz kendisine alış veriş yaparken aldatmak yok, demesini emir buyurmuştu.[276]

٣٥٠١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَبَايَعُ وَفِي عَقْلِهِ ضَعْفٌ فَأَتَى أَهْلُهُ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللهِ احْجُرْ عَلَى فُلَانٍ فَإِنَّهُ يَتَبَايَعُ وَفِي عَقْلِهِ

ضَعْفٌ فَدَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَهَاهُ عَنِ الْبَيْعِ فَقَالَ يَا نَبِيَّ

اللهِ إِنِّي لَا أَصْبِرُ عَنِ الْبَيْعِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ

كُنْتَ غَيْرَ تَارِكٍ الْبَيْعَ فَقُلْ هَاءَ وَهَاءَ وَلَا خِلَابَةَ

3501 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in devr-i saadetinde aklında zayıflık (dilinde tutukluk) olan bir zât vardı. Alış veriş yapardı. Yakınları Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler. Ey Allah'ın Rasûlü, falan zât alış veriş yapıyor. Ama aklında ve (dilinde) zayıflık var. Onu alış verişten men et, dediler. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, o kimseyi çağırdı. Ve satıştan men etti. O zat, Ey Allah'ın Peygamberi, ben satış yapmadan duramam, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Eğer satışı terk edemiyeceksen (satış yaparken) malı al, karşılığını ver, aldatmak yok de" buyurdu.[277]

İZAH

Hadisin son bölümünde geçen "hâe ve hâe" alış veriş yaparken satan kimsenin malı al, parayı ver, sözü yerine kullandığı ifadedir.

69 - KAPORA VERMEK

٣٥٠٢- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ قَالَ: نَهَى

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْعُرْبَانِ قَالَ مَالِكٌ وَذَلِكَ

فِيمَا نَرَى وَاللهُ أَعْلَمُ أَنْ يَشْتَرِيَ الرَّجُلُ الْعَبْدَ أَوْ يَتَكَارَى الدَّابَّةَ ثُمَّ يَقُولُ

أُعْطِيكَ دِينَارًا عَلَى أَنِّي إِنْ تَرَكْتُ السِّلْعَةَ أَوِ الْكِرَاءَ فَمَا أَعْطَيْتُكَ لَكَ

3502 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyete göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kaporalı satışından nehyetmiştir.

Malik bin Enes şöyle demiştir: Allah daha iyisini bilir. Ama kanaatimize göre bu satış şöyle olur.

Bir kimse köleyi satın alır veya hayvan kiralar ve sonra, ben sana bir dinar vereceğim, eğer aldığım malı ve kirayı terk edersem sana verdiğim para senin olacak der.[278]

İZAH

Urban sûreti ile satış, bizim kaporaya benzeyen bir alış veriş şeklidir. Senden şu malı alacağım, al sana elli lira kapora der, eğer almaz cayarsam kaporam yanmış olacak. Malı almaz cayarsa kapora da yanar. İşte bu şekilde yapılan alış veriş bâtıldır.

70 - YANINDA OLMAYAN MALI SATMAK

٣٥٠٣- عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ يَأْتِينِي الرَّجُلُ

فَيُرِيدُ مِنِّي الْبَيْعَ لَيْسَ عِنْدِي أَفَأَبْتَاعُهُ لَهُ مِنَ السُّوقِ فَقَالَ لَا تَبِعْ مَا لَيْسَ

عِنْدَكَ

3503 - Hakîm bin Hizâm radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Peygamberimize şöyle demiştir:

– Ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem, bana bir müşteri gelir, benden dükkânımda olmayan bir malı ister. Ben de o kimseye, o malı çarşıdan

alıversem olmaz mı? Peygamber Efendimiz: “Hayır sende bulunmayan malı satma” buyurdu.[279]

İZAH

Kendi mülkünde olmayan malı satmak hava satmak gibidir. Çarşıda o malın fiatı belli bile olsa malı sahibi satmayabilir. Veya satılan fiata razı olmayabilir. Bir sonra gelecek hadiste bildirildiği gibi hem Selef hem peşin alış veriş. Peşin olursa bin, veresiye olursa iki bin gibi iki şartta alış veriş elinde olmayan malı satıp parasını yemek helal olmaz ama peşin bin veresiye iki bin der, müşteri peşin olarak bine alacağım der binde ittifak ederlerse bu alış veriş caiz olur. Çünkü müşteri hangisinde karar kıldığını biliyor. Alış veriş bilinmemekten kurtuluyor.

٣٥٠٤- عَبْدَ اللهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ سَلَفٌ وَبَيْعٌ وَلَا شَرْطَانِ فِي بَيْعٍ وَلَا رِبْحُ مَا لَمْ تَضْمَنْ

وَلَا بَيْعُ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ

3504 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh’dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Hem selem hem bey, bir satışta iki şart, dâmin olunmayan malın kârı ve yanında olmayan malı satmak helal değildir” buyurdu.

71 - ALIŞ-VERİŞTE KOŞULAN ŞART

٣٥٠٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: بِعْتُهُ يَعْنِي بَعِيرَهُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاشْتَرَطْتُ حُمْلَانَهُ إِلَى أَهْلِي قَالَ فِي آخِرِهِ تُرَانِي إِنَّمَا

مَاكَسْتُكَ لِأَذْهَبَ بِجَمَلِكَ خُذْ جَمَلَكَ وَثَمَنَهُ فَهُمَا لَكَ

3505 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Onu -devesini kastediyor- Rasûlullah’a sattım. Fakat ailemin yanına varıncaya kadar üzerine yük yüklemeyi şart koştum. Râvi hadisin sonunda

şöyle der; Rasûlullah Medine'ye gelince "Devenin binme hakkını şart koştuğundan kıymetini eksilttiğini mi zannettin? Deveni de parasını da al, onların ikisi de senin" buyurdu.

٣٥٠٦- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ عُهْدَةُ الرَّقِيقِ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ

3506 - Ukbe bin Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kölenin garantisi üç gündür, (üç günden sonraki kusurlardan satıcı sorumlu olmaz)."[280]

٣٥٠٧- حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ زَادَ إِنْ وَجَدَ دَاءً

فِي الثَّلَاثِ لَيَالِي رُدَّ بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ وَإِنْ وَجَدَ دَاءً بَعْدَ الثَّلَاثِ كُلِّفَ الْبَيِّنَةَ أَنَّهُ

اشْتَرَاهُ وَبِهِ هَذَا الدَّاءُ

3507 - Hemmam, Katâde radıyallahu anh'dan bir önce geçen hadisle aynı isnad ve ayni manada rivâyet etti. Ancak bu rivâyete şunları ilave etti:

Eğer müşteri üç gece içinde satın aldığı kölesinde bir hastalık buluyorsa delile ihtiyaç kalmadan satıcıya iade olunur. Eğer üç günden sonra satın alan, kölesinde hastalık bulursa satın aldığı vakit hasta olduğuna delil getirme külfetine girer.

İZAH

Satıcı kölesinin hastalıktan berî olacağını şart koşmamışsa, alıcıya ancak üç günlük garanti tanınır. Satın aldığı kölede üç gün içinde bir hastalık bulursa satıcıya iade eder.

Üç günden sonra böyle bir hastalık meyadan gelirse bu hastalığın satın aldığında mevcut olduğuna delil getirmesi gerekir.

73 - ÇALIŞTIRDIKTAN SONRA KÖLEDE KUSUR BULAN KİMSENİN DURUMU

٣٥٠٨- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلْخَرَاجُ بِالضَّمَانِ

3508 - Hz. Aişe radıyallahu anhâ'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

"Mefaat, sorumluluk (risk) karşılığındadır."[281]

İZAH

Bir kimse bir köleyi satın alır, bir müddet çalıştırdıktan sonra bir kusuru meydana çıkarsa, arada çalıştırdığından dolayı bir şey ödemeye mecbur olmaz. Çünkü köle onun yanında kaldığı zaman nasıl mesuliyet üzerinde ise, buna karşılık menfaat da ona aittir.

٣٥٠٩- عَنْ مَخْلَدِ بْنِ خُفَافٍ الْغِفَارِيِّ قَالَ: كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ أُنَاسٍ

شَرِكَةٌ فِي عَبْدٍ فَاقْتَوَيْتُهُ وَبَعْضُنَا غَائِبٌ فَأَغَلَّ عَلَيَّ غَلَّةً فَخَاصَمَنِي فِي

نَصِيبِهِ إِلَى بَعْضِ الْقُضَاةِ فَأَمَرَنِي أَنْ أَرُدَّ الْغَلَّةَ فَأَتَيْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ

فَحَدَّثْتُهُ فَأَتَاهُ عُرْوَةُ فَحَدَّثَهُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا عَنْ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَرَاجُ بِالضَّمَانِ

3509 - Mahled bin Hufâf el-Gıfârî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Benimle bazı kimseler arasında ortak bir köle vardı. Ortakların biri yokken köleyi çalıştırdım. Bana bir miktar gelir getirdi. Bulunmayan ortak kendi hissesinden dolayı beni bir kadıya şikâyet etti. Kadı geliri vermememi emretti. Ben de Urve bin Zübeyr'e gelip ona olayı haber verdim. Urve bin Zübeyr kadıya kadar geldi ve Hazreti Aişe'nin Rasûlullah sallallahu aleyhi

ve sellem'den şunu rivâyet ettiğini söyledi. "Menfaat sorumluluk karşılığındadır."

İZAH

Köle; birisinin yanında durduğu müddet yemek ve içeceğe muhtaç olduğu gibi onun mesuliyeti, yanında durduğu zata aittir. Bu külfetleri karşılığında kölenin yaptığı iş karşılığında yevmiye istenemeyeceği bu hadis-i şeriften anlaşılmaktadır.

٣٥١٠- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا ابْتَاعَ غُلَامًا فَأَقَامَ

عِنْدَهُ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يُقِيمَ ثُمَّ رَجَعَ بِهِ عَيْبًا فَخَاصَمَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّهُ عَلَيْهِ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللهِ قَدْ اسْتَغَلَّ غُلَامِي فَقَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَرَاجُ بِالضَّمَانِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هٰذَا إِسْنَادٌ لَيْسَ بِذَاكَ

3510 - Aişe radıyallahu anhâ'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bir kimse bir köle satın aldı. Onu Allah'ın dilediği kadar yanında tuttu, sonra onda bir kusur buldu ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e müraacat ederek köleyi satana iade etti. Köleyi satan:

Ey Allah'ın Rasûlü, bu zât benim kölemi çalıştırdı (ondan istifade etti) dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Menfaat mesuliyet karşılığıdır"[282] buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki: Bu isnad bu hadisin değildir.

74 - SATILAN EŞYA ELDE MEVCUT İKEN SATICI İLE ALICININ İHTİLAF ETMELERİ

٣٥١١- مُحَمَّدِ بْنِ الْأَشْعَثِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: اشْتَرَى الْأَشْعَثُ

رَقِيقًا مِنْ رَقِيقِ الْخُمُسِ مِنْ عَبْدِ اللهِ بِعِشْرِينَ أَلْفًا فَأَرْسَلَ عَبْدُ اللهِ إِلَيْهِ

فِي ثَمَنِهِمْ فَقَالَ إِنَّمَا أَخَذْتُهُمْ بِعَشَرَةِ آلَافٍ فَقَالَ عَبْدُ اللهِ فَاخْتَرْ رَجُلًا

يَكُونُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ قَالَ الْأَشْعَثُ أَنْتَ بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِكَ قَالَ عَبْدُ اللهِ

فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا اخْتَلَفَ الْبَيِّعَانِ

وَلَيْسَ بَيْنَهُمَا بَيِّنَةٌ فَهُوَ مَا يَقُولُ رَبُّ السِّلْعَةِ أَوْ يَتَتَارَكَانِ

3511 - Muhammed bin Eş’as radıyallahu anh, babası vasıtasıyla dedesinin şöyle dediğini haber vermiştir:

Eş’as, Abdullah bin Mes’ûd’dan yirmi bin dirheme ganimet kölelerinden birkaç köle satın almıştı. Abdullah Eş’as’a, kölelerin parasını istemek üzere birisini gönderdi. Eş’as ben onları onbin dirheme aldım dedi. Bunun üzerine, Abdullah bin Mes’ûd Eş’as’a, seninle benim aramda hakem olacak bir zât tayin et dedi. Eş’as:

Sen, benimle senin aranda hakemsin, dedi. Abdullah bin Mes’ûd:

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in:

“Satıcı ile alıcı anlaşmazlığa düşerler ve aralarında delil de bulunmazsa, o zaman hüküm mal sahibinin dediğinedir veya alış verişi fesh eder bırakırlar” buyurduğunu işitti dedi.[283]

٣٥١٢- عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ بَاعَ

مِنَ الْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ رَقِيقًا فَذَكَرَ مَعْنَاهُ وَالْكَلَامُ يَزِيدُ وَيَنْقُصُ

3512 - Kasım’ın babası Abdurrahman bin Kays’den rivâyet ettiğine göre İbn-i Mes’ûd radıyallahu anh Eş’as bin Kays’a köleler sattı diyerek bir önce geçen hadisin manasını zikretti. Ama geçen hadisle bu rivâyet arasında birbirinden ziyade ve eksik kelimeler vardır.[284]

75 - ŞÜFA

٣٥١٣- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الشُّفْعَةُ فِي كُلِّ شِرْكٍ زَرْعَةٍ أَوْ حَائِطٍ لَا يَصْلُحُ أَنْ يَبِيعَ حَتَّى يُؤْذِنَ شَرِيكَهُ

فَإِنْ بَاعَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ حَتَّى يُؤْذِنَهُ

3513 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ortak olan her ev ve bahçede şüfa hakkı cârîdir. Ortağı izin vermedikce onu satması uygun değildir. Eğer danışmadan satarsa, ona haber verene kadar ortağı, o malı satın almaya daha haklıdır" buyurdu.[285]

İZAH

Bu hadis-i şerif şüfa hakkının ev, dükkan, bahçe ve arazide olabileceğine delildir.

٣٥١٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: إِنَّمَا جَعَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتِ

الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ

3514 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Şüfa hakkını ancak taksim edilmemiş mallarda kıldı. "Mal taksim edilip, sınırları çizildiği, yollar açıldığı vakit şüfa hakkı kalmaz" buyurdu.

٣٥١٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا قُسِمَتِ الْأَرْضُ وَحُدَّتْ فَلَا شُفْعَةَ فِيهَا

3515 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Arazi taksim edilip, hudutları tayin edildikten sonra şüfa hakkı yoktur."[286]

٣٥١٦- أَبَا رَافِعٍ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اَلْجَارُ

أَحَقُّ بِسَقَبِهِ

3516 - Ebû Rafi radıyallahu anh'dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işitmiş:

"Komşu kendisine yakın olan malı satın almaya herkesten daha çok hak sahibidir."[287]

٣٥١٧- عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: جَارُ الدَّارِ

أَحَقُّ بِدَارِ الْجَارِ أَوِ الْأَرْضِ

3517 - Semüra radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Evin komşusu, komşu olduğu eve ve araziye başkasından daha müstehaktır."[288]

٣٥١٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ اَلْجَارُ أَحَقُّ بِشُفْعَةِ جَارِهِ يُنْتَظَرُ بِهَا وَإِنْ كَانَ غَائِبًا إِذَا كَانَ طَرِيقُهُمَا

وَاحِدًا

3518 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Komşu, komşusunun şüfasına başkasından daha müstehaktır. Yolları bir olduğu takdirde memleket haricinde ise gelmesi beklenir."[289]

76 - BİR KİMSE İFLAS EDER VE ALACAKLI MALININ AYNINI ONUN YANINDA BULURSA NE YAPAR?

٣٥١٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

أَيُّمَا رَجُلٍ أَفْلَسَ فَأَدْرَكَ الرَّجُلُ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنْ غَيْرِهِ

3519 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse iflas eder, alacaklılardan bir zât da kendi eşyasını iflas edenin yanında bulursa, malın sahibi bu mala başka alacaklılardan daha müstehaktır."[290]

İZAH

Bu meselede, imam Malik, Şafiî, Ahmed bin Hanbel ittifak etmişlerdir. Ebû Hanife ise malını bulan kişi diğer alacaklılardan birisi gibi olur diyor.

٣٥٢٠- عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَيُّمَا رَجُلٍ بَاعَ مَتَاعًا فَأَفْلَسَ الَّذِي

ابْتَاعَهُ وَلَمْ يَقْبِضِ الَّذِي بَاعَهُ مِنْ ثَمَنِهِ شَيْئًا فَوَجَدَ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ فَهُوَ أَحَقُّ

بِهِ وَإِنْ مَاتَ الْمُشْتَرِي فَصَاحِبُ الْمَتَاعِ أُسْوَةُ الْغُرَمَاءِ

3520 - Ebû Bekir bin Abdurrahman bin Haris bin Hişam radıyallahu anh'dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse bir malı satsa, o malı satın alan kimse parasını ödemeden iflas etse satan, malının aynını iflas edenin yanında bulsa onu almaya başkasından daha hak sahibidir. Eğer müşteri ölürse, eşya sahibi (diğer) alacaklılar gibidir."

İZAH

Müşteri aldığı bir malın parasını ödemeden ölürse, satın aldığı mal mevcut bile olsa, satıcı alacaklılardan birisi gibi olur. Nasıl olsa benim sattığım mal mevcut bunu alırım, diyemez. İmam Malik ve Ahmed bin Hanbel'in görüşü böyledir. Şafiî hazretlerine göre satıcı iflas edenin yanında bulduğu kendi malına nasıl sahip çıkarsa ölen kimsenin mirası arasında gördüğü kendi

malına da aynı şekilde sahip çıkar. (Mealim-üs-Sünen, c. 5, s. 173; Avnül Mabûd c. 9, s. 433)

٣٥٢١- أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ مَعْنَى حَدِيثِ مَالِكٍ زَادَ وَإِنْ كَانَ

قَدْ قَضَى مِنْ ثَمَنِهَا شَيْئًا فَهُوَ أُسْوَةُ الْغُرَمَاءِ فِيهَا

3521 - Ebû Bekir bin Abdurrahman bin Haris bin Hişam'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen Malik'in rivâyet ettiği hadisin manası rivâyet edildi, ancak bu rivâyette râvi şunu ziyade etti.

"Eğer satıcı sattığı malın karşılığı olan paranın bir kısmını almışsa ölen borçlu müşterinin malında, diğer alacaklılar gibidir." (Kendi eşyasını sağlam bulsa dahi alamaz).

٣٥٢٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

قَالَ: فَإِنْ كَانَ قَضَاهُ مِنْ ثَمَنِهَا شَيْئًا فَمَا بَقِيَ فَهُوَ أُسْوَةُ الْغُرَمَاءِ وَأَيُّمَا

امْرِئٍ هَلَكَ وَعِنْدَهُ مَتَاعُ امْرِئٍ بِعَيْنِهِ اقْتَضَى مِنْهُ شَيْئًا أَوْ لَمْ يَقْتَضِ فَهُوَ

أُسْوَةُ الْغُرَمَاءِ

3522 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisin benzeri rivâyet olundu.

O rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Eğer müşteri mal sahibine aldığı malın, parasının bir kısmını ödemişse, geriye kalan alacağında diğer alacaklılar gibidir.

Bir kimse vefat eder, yanında satıcının bir malı aynen bulunursa parasının bir kısmını ödemiş olsun, isterse ödememiş olsun, mal sahibi alacaklılardan biri gibidir. (Eşyasını değil, alacağı nisbette borçlulara dağıtılan paradan hissesine düşeni alır."

٣٥٢٣- عَنْ عُمَرَ بْنِ خَلْدَةَ قَالَ أَتَيْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ فِي صَاحِبٍ لَنَا أَفْلَسَ

فَقَالَ لَأَقْضِيَنَّ فِيكُمْ بِقَضَاءِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَفْلَسَ

أَوْ مَاتَ فَوَجَدَ رَجُلٌ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ

3523 - Ömer bin Halde radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: İflas eden bir ahbabımızın durumunu öğrenmek için, Ebû Hüreyre'nin yanına varmıştık. Ebû Hüreyre şöyle dedi:

Ben size Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hükmü ile hükümde bulunacağım (o da şudur), "Kim iflas eder veya ölür, alacaklılardan bir kimse sattığı eşyasını iflas eden veya ölenin yanında bulursa, o kimse kendi malını almaya başkasından daha hak sahibidir."

77 - YÜRÜMEKTEN ACİZ HAYVANI CANLANDIRAN KİMSE ONA SAHİP OLUR MU?

٣٥٢٤- أَنَّ عَامِرًا الشَّعْبِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ وَجَدَ دَابَّةً قَدْ عَجَزَ عَنْهَا أَهْلُهَا أَنْ يَعْلِفُوهَا فَسَيَّبُوهَا

فَأَخَذَهَا فَأَحْيَاهَا فَهِيَ لَهُ

قَالَ فِي حَدِيثِ أَبَانَ قَالَ عُبَيْدُ اللهِ فَقُلْتُ عَمَّنْ قَالَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ

مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهٰذَا حَدِيثُ

حَمَّادٍ وَهُوَ أَبَيْنُ وَأَتَمُّ

3524 - Âmir eş-Şa'bî Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'ın şöyle buyurduğunu haber vermiştir:

"Kim sahibinin bakmaktan aciz kalıp başıboş bıraktığı düşkün bir hayvanı bulur, onu alır (bakar, besler) diriltirse, o hayvan onu diriltene aittir."

Eban'ın rivâyet ettiği hadiste: Ubeydullah der ki: Şa'bî'ye ben kimden rivâyet ediyorsun dedim. Ashab-ı kiramdan birçok kimseden dedi.

Ebû Dâvud dedi ki: "Bu Hammad'ın hadisidir. Bu daha açık ve daha tamamdır."

٣٥٢٥- عَنِ الشَّعْبِيِّ يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَنَّهُ قَالَ: مَنْ تَرَكَ دَابَّةً بِمَهْلَكَةٍ فَأَحْيَاهَا رَجُلٌ فَهِيَ لِمَنْ أَحْيَاهَا

3525 - Şa'bî radıyallahu anh, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ref ettiği bir hadis-i şerifte; "Bir kimse sahibi olduğu bir hayvanı ölecek bir yere bırakır, o hayvanı bir kimse bakar diriltirse, o hayvan onu diriltene aittir" buyurdu.

İZAH

Zayıf düşen bir hayvanı sahibi bakmayacaksa bakabilecek birisine hîbe eder. O şahıs bakar ve hizmetinde kullanır. Bakamayacağım diye dağa sürüvermek caiz değildir. Çünkü evcil hayvanlar bazı mevsimlerde takviyeye muhtaç olurlar. Onları zayıf ve ihtiyar diye başıboş salıvermek onu ölüme terk etmek demektir. Bu ise insanı acımazlığa sevk eder.

78 - REHİN

٣٥٢٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَبَنُ

الدَّرِّ يُحْلَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا وَالظَّهْرُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا

وَعَلَى الَّذِي يَرْكَبُ وَيَحْلِبُ النَّفَقَةُ

3526 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'den Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

"Sütlü dişi hayvan rehin olduğu zaman bakımı, yemi, suyu karşılığında (rehin alan tarafından) sağılabilir. Binek hayvanı rehin olduğunda yemi, suyu ve hizmeti karşılığında (rehin alan tarafından) binilebilir. Bu hayvanların yemi, suyu sağan ve binenlere aittir."[291]

İZAH

Rehin lügatta; sabit, daim, payidar demektir. İstılahda ise; karşılığında bir malı alacaklının elinde tutmasına denir. Örnek: On bin lira ödünç alan kimse parayı ödeyinceye kadar alacaklıya arabasını rehin bırakabilir. Araba alacaklının elinde kalır. Rehin işlemi icab ve kabul ile tahakkuk eder. Borcu olan şu arabayı sana rehin verdim der, alacaklı olan da aldım der, böyle tahakkuk eder. Borç ödenince rehin müddeti sona erer.

Rehin hayvanın sütünden, taşımacılığından sahibi izin vermedikce istifade edilemez. İmam Azam ve Şafiî hazretlerinin görüşü, budur.

Eğer, izin verirse yemi, suyu karşılığında istifade edebilir. İmam Malik'in görüşü de böyledir.

İmam Ahmed hazretlerine göre mal sahibi izin vermese de bakımı, yemi, suyu karşılığında rehin alan hayvanın sütünden, taşımacılığından istifade edebilir. (Maâllim-üs-Sünen, c. 5, s. 181, Avn-ül-Mamud, c. 3, s. 310)

٣٥٢٧- أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللهِ لَأُنَاسًا مَا هُمْ بِأَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَكَانِهِمْ مِنَ اللهِ تَعَالَى، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ تُخْبِرُنَا مَنْ

هُمْ، قَالَ: هُمْ قَوْمٌ تَحَابُّوا بِرُوحِ اللهِ عَلَى غَيْرِ أَرْحَامٍ بَيْنَهُمْ وَلَا أَمْوَالٍ

يَتَعَاطَوْنَهَا فَوَاللهِ إِنَّ وُجُوهَهُمْ لَنُورٌ وَإِنَّهُمْ عَلَى نُورٍ لَا يَخَافُونَ إِذَا خَافَ

النَّاسُ وَلَا يَحْزَنُونَ إِذَا حَزِنَ النَّاسُ وَقَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ «أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللهِ لَا

خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»

3527 - Ömer bin Hattab radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın kulları arasında öyle kimseler var ki, kendileri peygamberlerden ve şehitlerden olmadıkları halde Allah indindeki derecelerinden dolayı

kıyamet günü peygamberler de, şehitler de kendilerine gıbta edecekler.” Ashabı kiram, Ey Allah’ın Rasûlü, onlar kimlerdir? Bize haber ver, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Onlar aralarında akrabalık bulunmadığı, aralarında mallar alıp vermedikleri halde Allah’ın ruhu ile (Kur’an-ı Kerim sebebiyle) birbirlerini sevenlerdir. Allah’a yemin ederim ki onların yüzleri nurdur kendileri de nur üzeredirler. (Kıyamette) insanlar korktuğu vakit onlar korkmayacak. İnsanlar üzüldüklerinde onlar üzülmeyecekler buyurdu ve şu ayeti okudu. “(Haberiniz olsun ki, Allah’ın dostlarına (Kıyamet gününde) korku yoktur, onlar mahzûn da olmayacaklar.” (Yunus sûresi, 62)

79 - KİŞİNİN ÇOCUĞUNUN MALINDAN YEMESİ

٣٥٢٨- عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَمَّتِهِ أَنَّهَا سَأَلَتْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ

عَنْهَا فِي حِجْرِي يَتِيمٌ أَفَآكُلُ مِنْ مَالِهِ؟ فَقَالَتِ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَطْيَبِ مَا أَكَلَ الرَّجُلُ مِنْ كَسْبِهِ وَوَلَدُهُ مِنْ كَسْبِهِ

3528 - Umâre bin Umeyr radıyallahu anh’dan o da halasından şöyle rivâyet etmiştir:

Halası Aişe radıyallahu anhâ’ya: Himayemde bir yetim var, onun malından yiyebilir miyim, diye sordu. Aişe radıyallahu anhâ şöyle cevap verdi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Kişinin yediğinin en hayırlısı kendi kazancından olanıdır. Kişinin çocuğu da onun kazancındandır” buyurdu. [292]

İZAH

Bu hadis-i şerif, anne ve babanın evladın kazancından serbest yiyebileceklerini, anne ve baba muhtaç olduklarında evladın onlara bakmaya mecbur olduğuna delâlet eder.

٣٥٢٩- عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: وَلَدُ

الرَّجُلِ مِنْ كَسْبِهِ مِنْ أَطْيَبِ كَسْبِهِ فَكُلُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد حَمَّادُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ زَادَ فِيهِ إِذَا احْتَجْتُمْ وَهُوَ مُنْكَرٌ

3529 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Kişinin çocuğu onun kazancındandır. Hatta en güzel kazancındandır. Onların mallarından yiyebilirsiniz."

Ebû Dâvud dedi ki: Hammad bin Ebî Süleymân rivâyetinde "ihtiyaç duyduğunuz zaman" sözünü ilave etti ama bu münkerdir.[293]

٣٥٣٠- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ لِي مَالًا وَوَلَدًا وَإِنَّ وَالِدِي

يَحْتَاجُ مَالِي قَالَ أَنْتَ وَمَالُكَ لِوَالِدِكَ إِنَّ أَوْلَادَكُمْ مِنْ أَطْيَبِ كَسْبِكُمْ

فَكُلُوا مِنْ كَسْبِ أَوْلَادِكُمْ

3530 - Amr bin Şuayb'ın babası vasıtasıyla dedesinden rivâyete göre:

Bir zât Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek, Ey Allah'ın Rasûlü, benim malım var. Çocuğum var. Fakat babam malımı bitirecek, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sen ve malın babanındır. Sizin çocuklarınız sizin en güzel kazançlarınızdandır. Öyle ise çocuklarınızın kazancından yiyiniz" buyurdu.[294]

İZAH

Anne, baba evladın sebeb-i hayatıdır. Evlat, anne babanın meyvasıdır. Meyvesinin kazancından yemek anne babanın hakkıdır.

80 - MALININ AYNINI BİR KİMSENİN YANINDA BULAN KİMSE (ONU ALIR)

٣٥٣١- عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ وَجَدَ عَيْنَ مَالِهِ عِنْدَ رَجُلٍ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ وَيَتْبَعُ الْبَيِّعُ مَنْ بَاعَهُ

3531 - Semura bin Cündüb radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse (çalınan) malının aynını bir kimsenin yanında bulursa onu almaya hak sahibidir. (Hırsızdan) satın alan kimse, parasını satıcıdan alır."[295]

İZAH

Bir kimsenin eşyası çalınsa veya zorla elinden alınsa, çalan veya zorla alan kimse bu eşyayı götürüp bir kimseye satsa, malın sahibi eşyasını almaya hak kazanır. Bu eşyayı satın alan kimse de bu eşyayı çalıp satanı bulur ve parasını ondan alır.

81 - HAK SAHİBİ OLAN KİMSE HAKKINI BORÇLUNUN MALINDAN (İZNİ OLMASA BİLE) ALABİLİR

٣٥٣٢- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ هِنْدًا أُمَّ مُعَاوِيَةَ جَاءَتْ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَإِنَّهُ لَا يُعْطِينِي

مَا يَكْفِينِي وَبَنِيَّ فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ أَنْ آخُذَ مِنْ مَالِهِ شَيْئًا قَالَ خُذِي مَا

يَكْفِيكِ وَبَنِيكِ بِالْمَعْرُوفِ

3532 - Aişe radıyallahu anhâ'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Muaviye'nin annesi, Hind, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi:

"(Kocam) Ebû Süfyan cimri bir insandır. Bana ve oğluma yetecek kadar harçlık vermiyor (haberi olmadan) onun malından almamda bir vebal var mıdır, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem örfe göre "Sana ve oğluna yetecek kadarını al" buyurdu.

İZAH

Bir kadın kocasının malından örfte belli olan kadar alıp sarfedebilir. Tabiî bu miktar erkeği fakir düşürecek veya kazancı az ise sıkıntıya düşürecek şekilde olmamalıdır.

٣٥٣٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: جَاءَتْ هِنْدٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مُمْسِكٌ فَهَلْ عَلَيَّ مِنْ

حَرَجٍ أَنْ أُنْفِقَ عَلَى عِيَالِهِ مِنْ مَالِهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَا حَرَجَ عَلَيْكِ أَنْ تُنْفِقِي بِالْمَعْرُوفِ

3533 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ebû Süfyan'ın hanımı Hind, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve Ey Allah'ın Rasûlü, kocam Ebû Süfyan eli sıkı bir zattır, onun izni olmadan onun malından ailesi için harcamamda bir mahzur var mıdır, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Hayır, örfe göre harcamanda sana bir güçlük (günah) yoktur" buyurdu.[296]

٣٥٣٤- عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ الْمَكِّيِّ قَالَ: كُنْتُ أَكْتُبُ لِفُلَانٍ

نَفَقَةَ أَيْتَامٍ كَانَ وَلِيُّهُمْ فَغَالَطُوهُ بِأَلْفِ دِرْهَمٍ فَأَدَّاهَا إِلَيْهِمْ فَأَدْرَكْتُ لَهُمْ

مِنْ مَالِهِمْ بِمِثْلَيْهَا، قَالَ: قُلْتُ أَفِيضُ الْأَلْفَ الَّذِي ذَهَبُوا بِهِ مِنْكَ قَالَ لَا

حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَدِّ الْأَمَانَةَ

إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ

3534 - Yusuf bin Mâhek el-Mekkî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Falan kimsenin velîsi olduğu yetimlerin nafaka defterlerini tutuverdim. (Buluğa eren) yetimler hata ile alacaklarını bin dirhem fazla çıkardılar. O zat da, onu yetimlere ödedi. (Bilahare) ben yetimlerin mallarından, verilen o fazlalığın miktarını (bin dirhemi) ele geçirdim. Ben, o zata yetimlerin senden hata ile aldıkları bin dirhemi alayım mı, dedim. O zat:

Hayır, olmaz. Babam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiş:

"Sana emniyet edene emanetini öde, sana hiyanet edene de hayinlik etme."

٣٥٣٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ

3535 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sana emanet edene emanetini öde. Sana hiyanet edene hiyanet etme."[297]

82 - HEDİYELERİ KABUL ETMEK

٣٥٣٦- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَانَ يَقْبَلُ الْهَدِيَّةَ وَيُثِيبُ عَلَيْهَا

3536 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hediyeleri kabul eder ve karşılığında hediye verirdi.[298]

İZAH

Peygamber Efendimiz, hediye verenlerin hediyelerini kabul ederek gönülleri hoş eder. Hediyelerine karşılık vererek kimsenin minneti altında kalmazdı.

٣٥٣٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَايْمُ اللهِ لَا أَقْبَلُ بَعْدَ يَوْمِي هَذَا مِنْ أَحَدٍ هَدِيَّةً إِلَّا أَنْ يَكُونَ مُهَاجِرًا

قُرَشِيًّا أَوْ أَنْصَارِيًّا أَوْ دَوْسِيًّا أَوْ ثَقَفِيًّا

3537 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Allah'a yemin ederim ki, bu günden sonra, Kureyşli muhacirlerden, Ensârdan Devslilerden ve Sakiflilerden başka hiç kimseden hediye kabul etmeyeceğim."[299]

83 - HÎBEDEN DÖNMEK

٣٥٣٨- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْعَائِدُ

فِي هِبَتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْئِهِ

قَالَ هَمَّامٌ: وَقَالَ قَتَادَةُ وَلَا نَعْلَمُ الْقَيْءَ إِلَّا حَرَامًا

3538 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hîbesinden dönen kimse, kusmuğunu yiyen kimse gibidir."[300]

Hemmam rivâyetinde: Katade'nin şöyle dediğini söyledi: Biz kusmuğun ancak haram olduğunu biliriz.

٣٥٣٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُعْطِيَ عَطِيَّةً أَوْ يَهَبَ هِبَةً فَيَرْجِعَ فِيهَا إِلَّا الْوَالِدَ

فِيمَا يُعْطِي وَلَدَهُ وَمَثَلُ الَّذِي يُعْطِي الْعَطِيَّةَ ثُمَّ يَرْجِعُ فِيهَا كَمَثَلِ الْكَلْبِ

يَأْكُلُ فَإِذَا شَبِعَ قَاءَ ثُمَّ عَادَ فِي قَيْئِهِ

3539 - İbn-i Ömer ve İbn-i Abbas radıyallahu anhümâ'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimsenin, bir ikramda bulunup veya hîbe edip sonra ondan dönmesi helal olmaz, ancak baba çocuğuna yaptığı hîbeden dönebilir. İkramda bulunup, sonra dönen kimsenin durumu, bir şeyi yiyen, doyduğu zaman kusan, sonra da kusmuğunu tekrar yiyen köpeğin durumu gibidir."[301]

٣٥٤٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: مَثَلُ الَّذِي يَسْتَرِدُّ مَا وَهَبَ كَمَثَلِ الْكَلْبِ يَقِيءُ فَيَأْكُلُ قَيْئَهُ

فَإِذَا اسْتَرَدَّ الْوَاهِبُ فَلْيُوقَفْ فَلْيُعْرَفْ بِمَا اسْتَرَدَّ ثُمَّ لِيُدْفَعْ إِلَيْهِ مَا وَهَبَ

3540 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet edilmiştir:

"Hibe ettiği şeyi geriye isteyen kimsenin durumu, kusup da kusmuğunu yiyen köpeğin durumu gibidir. Hibe eden hibesini geriye istediğinde durdurulsun, istediği şey kendisine tarif edilsin sonra hîbe ettiği şeyi kendisine iade edilsin."

İZAH

İnsanın yaptığı iyiliği başa kakması ne kadar kötü ise yaptığı hibeden dönen kimsenin tutumu da o nisbette çirkindir. Hibe edilen kimse hibeyi alınca ne karda sevinir ise hîbe kendisinden istenince de o nisbette üzülür. Hibe edecek kimse önce uzun düşünmeli, öyle hîbe etmeli, hîbe edince de geri dönmemelidir. Buna rağmen bir kimse hibesinden dönerse kerahat-i tahrimiye ile caizdir. Ama her hibeden dönülmesi caiz değildir. Fıkıh kitaplarımızda izahat vardır.

84 - İHTİYAÇ KARŞILAMAK İÇİN HEDİYE VERMEK

٣٥٤١- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ

شَفَعَ لِأَخِيهِ بِشَفَاعَةٍ فَأَهْدَى لَهُ هَدِيَّةً عَلَيْهَا فَقَبِلَهَا فَقَدْ أَتَى بَابًا عَظِيمًا

مِنْ أَبْوَابِ الرِّبَا

3541 - Ebû Ümâme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse bir (din) kardeşi için şefaatte bulunur da, kardeşi onun şefaati üzerine hediye verir, o da kabul ederse, faiz kapılarından Büyûk bir kapıya gelmiş (faiz almış) olur."

85 - ÇOCUKLARIN BİR KISMINA DİĞERLERİNDEN DAHA ÇOK MAL BAĞIŞLAYANIN DURUMU

٣٥٤٢- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ أَنْحَلَنِي أَبِي نُحْلًا قَالَ إِسْمٰعِيلُ

بْنُ سَالِمٍ مِنْ بَيْنِ الْقَوْمِ نِحْلَةً غُلَامًا لَهُ قَالَ: فَقَالَتْ لَهُ أُمِّي عَمْرَةُ بِنْتُ

رَوَاحَةَ اِئْتِ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشْهِدْهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشْهَدَهُ فَذَكَرَ ذٰلِكَ لَهُ فَقَالَ لَهُ إِنِّي نَحَلْتُ اِبْنِي النُّعْمَانَ

نُحْلًا وَإِنَّ عَمْرَةَ سَأَلَتْنِي أَنْ أُشْهِدَكَ عَلَى ذٰلِكَ قَالَ: فَقَالَ أَلَكَ وَلَدٌ

سِوَاهُ؟ قَالَ: قُلْتُ نَعَمْ، قَالَ: فَكُلَّهُمْ أَعْطَيْتَ مِثْلَ مَا أَعْطَيْتَ النُّعْمَانَ؟

قَالَ: لَا، قَالَ: فَقَالَ بَعْضُ هٰؤُلَاءِ الْمُحَدِّثِينَ هٰذَا جَوْرٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ

هٰذَا تَلْجِئَةٌ فَأَشْهِدْ عَلَى هٰذَا غَيْرِي قَالَ مُغِيرَةُ فِي حَدِيثِهِ أَلَيْسَ يَسُرُّكَ أَنْ

يَكُونُوا لَكَ فِي الْبِرِّ وَاللُّطْفِ سَوَاءً قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَشْهِدْ عَلَى هٰذَا غَيْرِي

وَذَكَرَ مُجَالِدٌ فِي حَدِيثِهِ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ أَنْ تَعْدِلَ بَيْنَهُمْ كَمَا أَنَّ

لَكَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَقِّ أَنْ يَبَرُّوكَ قَالَ أَبُو دَاوُد فِي حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ قَالَ

بَعْضُهُمْ أَكُلَّ بَنِيكَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ وَلَدِكَ

وَقَالَ ابْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ فِيهِ أَلَكَ بَنُونَ سِوَاهُ وَقَالَ أَبُو

الضُّحَى عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَلَكَ وَلَدٌ غَيْرُهُ

3542 - Numan bin Beşir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Babam bana bir mal bağışlamıştı. Râvîlerden İsmail bin Salim bir kölesini bağışlamıştı, şeklinde rivâyet etmiştir.

Annem Amra binti Ravâha babama, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e git ve onu bu bağışına şahit tut" dedi. Babam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve bana yaptığı bağışı haber verdi. Oğlum Numan'a ikramda bulunmuştum, ailem Amre ise bu ikramıma sizi şahit tutmamı istedi, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Senin Numan'dan başka çocuğun var mı" dedi. Babam:

"Evet var" dedim, diyor. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Numan'a verdiğin kadar hepsine verdin mi? buyurdu. Babam, "Hayır" cevabını verdi.

(Muhaddislerden bazısı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem)'in, "Bu bir haksızlıktır" bazısı da "bu zorlamadır, buna benden başkasını şahit tut" buyurduğunu rivâyet etmişlerdir.

Muğira bin Şu'be rivâyet ettiği hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet eder:

"Çocuklarının sana iyilikte, ikramda aynı davranmaları seni sevindirmez mi" buyurdu. Beşir, "evet" cevabını verdi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Buna benden başkasını şahit tut" buyurdu.

Mücahid'in rivâyet ettiği hadiste:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Sana iyilik yapmaları senin evlatlarının üzerinde hakkın olduğu gibi onlar arasında adaletli hareket etmekliğin de onların senin üzerindeki haklarındandır” buyurdu.

Ebû Dâvud, Zührî’nin rivâyet ettiği hadis hakkında der ki:

Bazıları “bütün oğullarına verdin mi” bazıları bütün çocuklarına verdin mi, dedi.

Bu konuda İbn-i Ebî Halid Şa’bi’den rivâyetle:

“Senin Numan’dan başka oğulların var mı” dedi.

Ebû’d-Duha’da Numan bin Beşir’den rivâyetinde, “Senin Numan’dan başka çocuğun var mı” dedi.

٣٥٤٣- حَدَّثَنِي النُّعْمَانُ بْنُ بَشِيرٍ قَالَ أَعْطَاهُ أَبُوهُ غُلَامًا فَقَالَ لَهُ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذَا الْغُلَامُ قَالَ غُلَامٌ أَعْطَانِيهِ أَبِي

قَالَ فَكُلَّ إِخْوَتِكَ أَعْطَى كَمَا أَعْطَاكَ قَالَ لَا قَالَ فَارْدُدْهُ

3543 - Numan bin Beşir’in haber verdiğine göre:

Babası ona bir köle vermişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendisine: “Bu köle kimdir” diye sordu. Numan; bu benim kölemdir. Onu bana babam verdi, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Baban sana verdiği gibi bütün kardeşlerine de verdi mi” buyurdu. Numan: “Hayır, vermedi” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Öyle ise onu iade et” buyurdu.[302]

٣٥٤٤- سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ اعْدِلُوا

بَيْنَ أَبْنَائِكُمْ

3544 - Numan bin Beşir radıyallahu anh’dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Çocuklarınız arasında eşit muamele yapınız. Oğullarınız arasında eşit muamele yapınız.”[303]

٣٥٤٥- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَتْ اِمْرَأَةُ بَشِيرٍ اِنْحَلْ اِبْنِي غُلَامَكَ

وَأَشْهِدْ لِي رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ اِبْنَةَ فُلَانٍ سَأَلَتْنِي أَنْ أَنْحَلَ اِبْنَهَا غُلَامًا وَقَالَتْ

لِي أَشْهِدْ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ إِخْوَةٌ فَقَالَ نَعَمْ

قَالَ فَكُلُّهُمْ أَعْطَيْتَ مِثْلَ مَا أَعْطَيْتَهُ قَالَ لَا قَالَ فَلَيْسَ يَصْلُحُ هٰذَا وَإِنِّي

لَا أَشْهَدُ إِلَّا عَلَى حَقٍّ

3545 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Beşir’in hanımı kocasına köleni oğluma bağışla ve benim için bu işe Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i şahit tut, dedi. Beşir, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldi ve Fulan’ın kızı (Ravaha’nın kızı Amra) oğluna bir köle bağışlamamı istedi. Ve bana Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i şahit tut, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Beşir’e “Numan’ın kardeşi var mı” diye sordu. Beşir:

“Evet var” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Numan’a verdiğin gibi hepsine verdin mi” dedi.

Beşir:

“Hayır” vermedim, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Bu uygun olmaz, ben ancak hak olan şeye şahitlik ederim” buyurdu.

İZAH

Buraya kadar geçen dört hadisin her birinde Hazreti Beşir’in oğulları arasında Numan’a bir hizmetçi köle ikram etmesini uygun görmemiş bunun oğullar arasında eşitsizlik olacağını, ikramda bulunduğu hizmetciyi geri almasını emretmiştir. Çocuklar arasında yapılacak eşitsizlikler çocuklar

arasında dargınlığa, kırgınlığa ve aile saygınlığının kalkmasına sebeb olmaktadır. Hakikaten beş çocuğu olan baba her çocuğundan aynı saygıyı duymak ister, birisinin biraz yavaş davranması onu üzer. Çocuklar da babalarından aynı sevgi ve ikramı görmek isterler, içlerinden birine fazla ilgi gösterirse arada doğacak geçimsizliğin sebebi olmuş olur. Böyle bir davranış mekruh bir davranış olmakla beraber bu ikram geçerli sayılır. Bu işin cemiyet nizamını bozacağını duyuran Fahr-i Kainat Efendimiz böyle bir ikrama şahitliği kabul etmemiştir.

86 - KOCASININ İZNİ OLMADAN KADININ BAĞIŞTA BULUNMASI

٣٥٤٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَجُوزُ لِامْرَأَةٍ أَمْرٌ فِي مَالِهَا إِذَا مَلَكَ

زَوْجُهَا عِصْمَتَهَا

3546 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kadının (nikahına) ismetine kocası sahip olduğu vakit (kocasından izinsiz) kendi malından bağışta bulunması caiz değildir."

٣٥٤٧- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَجُوزُ لِامْرَأَةٍ عَطِيَّةٌ إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا

3547 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Kocasının izni olmadan bir kadının (kendi malından) bağışta bulunması caiz değildir" buyurdu.[304]

İZAH

Erkeğin nikahına girdikten sonra, kadının kendi malından yapacağı harcamalarda erkeği ile müşavere yapması geçimlerinin huzur içinde

geçmesine sebeb olur. Kadın kendi malından yapacağı harcamayı kocasına danışmadan da yapabilir. Ancak huzurlu bir geçim için müşavere uygundur. Kadının, erkeğin malından yapacağı izinsiz tasarruf ise caiz değildir. Ancak fakir fukaraya verilecek birkaç lira ve biraz yiyecek gibi yardımlara erkeğin âdeten müsaadesi var demektir.

87 - UMRA (KAYD-I HAYAT ŞARTI İLE HÎBE)

٣٥٤٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعُمْرَى جَائِزَةٌ

3548 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivaeyt edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Umrâ caizdir."[305]

İZAH

Umrâ: Bir kimsenin malını bir başkasına kendisinin veya onun hayatına bağlayarak vermesi demektir. Meselâ bir şahsın "ömrüm oldukça veya senin ömrün oldukça bu ev senindir, ölümünden sonra benimdir" derse bu muamele umrâ olmuş olmaktadır.

٣٥٤٩- عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

3549 - Semüra radıyallahu anh'dan, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisin benzeri rivâyet olundu.

٣٥٥٠- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ

الْعُمْرَى لِمَنْ وُهِبَتْ لَهُ

3550 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hayatta kaldığı müddet kullanmak şartıyla bağışlanan eşya kime, bağışlanmış ise ona aittir."

٣٥٥١- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أُعْمِرَ

عُمْرَى فَهِيَ لَهُ وَلِعَقِبِهِ يَرِثُهَا مَنْ يَرِثُهُ مِنْ عَقِبِهِ

3551 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimseye ömürden bir mülk hîbe edilmiş ise, o hîbe edilen kimseye ve çocuklarına aittir. Çocuklarından kendisine varis olanlar verilen o mülke de varis olurlar."

٣٥٥٢- عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ

3552 - Câbir radıyallahu anh tarikiyle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den: Bir önce geçen hadisi aynı manada rivâyet ettiler.

88 - KAYD-I HAYAT ŞARTI İLE YAPILAN HÎBEDE GERİDE KALANLAR İÇİN DİYEN KİMSENİN DURUMU

٣٥٥٣- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: أَيُّمَا رَجُلٍ أُعْمِرَ عُمْرَى لَهُ وَلِعَقِبِهِ فَإِنَّهَا لِلَّذِي يُعْطَاهَا لَا تَرْجِعُ إِلَى

الَّذِي أَعْطَاهَا لِأَنَّهُ أَعْطَى عَطَاءً وَقَعَتْ فِيهِ الْمَوَارِيثُ

3553 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimseye ve gelecek nesline sağ kaldıkları müddet kullanmak üzere bir mal bağışlanmış ise, bu mal hîbe olunana aittir. Hîbe edene geri dönmez. Çünkü, o kimse bir ikramda bulundu. O ikramda miras meydana geldi."[306]

٣٥٥٤- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ

3554 - İbn-i Şihab'dan bir önce geçen hadisle aynı isnad ve aynı mânâda rivâyet olundu.

٣٥٥٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: إِنَّمَا الْعُمْرَى الَّتِي أَجَازَهَا

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقُولَ هِيَ لَكَ وَلِعَقِبِكَ فَأَمَّا إِذَا قَالَ

هِيَ لَكَ مَا عِشْتَ فَإِنَّهَا تَرْجِعُ إِلَى صَاحِبِهَا

3555 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yapılmasına müsaade ettiği umrâ (sağ kaldıkça şartı ile yapılan hîbe) "Bu senin ve mirasçılarınındır, diye yapılan hîbedir. Sen yaşadığın müddetçe senin derse, bu mal sonunda sahibine döner."[307]

٣٥٥٦- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا تُرْقِبُوا

وَلَا تُعْمِرُوا فَمَنْ أُرْقِبَ شَيْئًا أَوْ أُعْمِرَهُ فَهُوَ لِوَرَثَتِهِ

3556 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rukba ve umre yapmayın. Kime rukbe ve umre sûreti ile bir şey verilirse o vârislerine aittir."

İZAH

Rukba: Şu malımı sana veriyorum, eğer ben senden önce ölürsem mal senindir. Eğer sen benden önce ölürsen mal yine bana aittir, demektir.

Umre: Genel anlamda ben sağ kaldıkça bu malı sana verdim, demektir. Bu hadis-i şerifte rukba ve umranın nehy edildiği bildirilmiş ise de bunun rukba ve umraya müsaade edilmeden buyrulmuş olup mensuh olduğunu söyleyenler var. İmam Malik ve İmam Azam Ebû Hanîfe hazretlerine göre: Ben ölünceye kadar mal senin, eğer sen benden önce ölürsen mal benim. Eğer ben önce ölürsem mal senin, denilerek yapılan rukbe caiz değildir. Yine Ebû Hanife'ye göre; umra diğer mallar gibi miras olarak bölünür. Rukba ise emanet hükmündedir. (Maalim-üs-Sünen, c. 5, s. 196)

٣٥٥٧- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ قَضَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي امْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ أَعْطَاهَا إِيَّاهَا حَدِيقَةٌ مِنْ نَخْلٍ فَمَاتَتْ

فَقَالَ إِنَّهَا إِنَّمَا أَعْطَيْتُهَا حَيَاتَهَا وَلَهُ إِخْوَةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ لَهَا حَيَاتَهَا وَمَوْتَهَا قَالَ كُنْتُ تَصَدَّقْتُ بِهَا عَلَيْهَا قَالَ

ذَلِكَ أَبْعَدُ لَكَ

3557 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ensardan bir kadına oğlu bir hurma bahçesi vermişti kadın vefat etti. Oğlu ben bu bahçeyi anneme kayd-ı hayat şartıyla vermiştim, dedi. Oğlanın kardeşi de vardı. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o ensârdan kadın hakkında şöyle hükmetti: "Sağlığında da vefatında da bahçe annenindir." Delikanlı ben bahçeyi anneme sadaka olarak verdim dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sadakadan dönmek senin için hîbeden dönmekten daha uzaktır" buyurdu.

89 - RUKBA

٣٥٥٨- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اَلْعُمْرَى جَائِزَةٌ لِأَهْلِهَا وَالرُّقْبَى جَائِزَةٌ لِأَهْلِهَا

3558 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Umra, hîbe edilen kimse için caizdir. Rukba da, hîbe edilen kimse için caizidir."[308]

İZAH

Kayd-ı hayat şartı ile bir kimseye bir şey hîbe edilmişse, o mal hîbe edilen zata aittir. Bir kimseye bir mal diri kalana ait olmak üzere hîbe edilmişse, o mal şahsa aittir. Bu hadiste umra ile rukbanın aynı hükümde olduğu anlaşılıyor.

٣٥٥٩- عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ أَعْمَرَ شَيْئًا فَهُوَ لِمُعْمَرِهِ مَحْيَاهُ وَمَمَاتَهُ وَلَا تُرْقِبُوا فَمَنْ أَرْقَبَ

شَيْئًا فَهُوَ سَبِيلُهُ

3559 - Zeyd bin Sabit radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim bir malı kayd-ı hayat şartı ile hîbe ederse sağlığında da, öldükten sonra da bu mal hîbe edilene aittir. Sağlığında kullanmak şartıyla hîbe (umra) yapmayın. Kim bir malı kayd-ı hayat şartı ile hîbe ederse, o mal kendi yolundadır (miras olarak taksime girer)."[309]

İZAH

Bu hadis-i şeriften, kayd-ı hayat şartı ile yapılan hîbenin hîbe edilen kimse ölse de diğer miras malları gibi varislerine kalacağı, taksime uğrayacağı anlaşılıyor.

٣٥٦٠- عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ: اَلْعُمْرَى أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ هُوَ لَكَ

مَا عِشْتَ فَإِذَا قَالَ ذَلِكَ فَهُوَ لَهُ وَلِوَرَثَتِهِ وَالرُّقْبَى هُوَ أَنْ يَقُولَ الْإِنْسَانُ

هُوَ لِلْآخِرِ مِنِّي وَمِنْكَ

3560 - Mücahid radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Umra bir kimsenin diğer bir kimseye yaşadığın müddet bu mal sana aittir, demesidir. Bu sözü söylediği vakit o mal hîbe edilene ve onun varislerine aittir.

Rukba ise, bir kimsenin bu malı sana hîbe ediyorum, sen veya benden hangimiz önce ölürsek bu mal geride sağ kalanlarımıza ait olacak demesidir.

90 - ÖDÜNÇ OLARAK ALINAN MALIN TAZMİNİ

٣٥٦١- عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: عَلَى الْيَدِ مَا

أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَ ثُمَّ إِنَّ الْحَسَنَ نَسِيَ فَقَالَ هُوَ أَمِينُكَ لَا ضَمَانَ عَلَيْهِ

3561 - Semure radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"El, aldığı malı ödeyinceye kadar ondan sorumludur."

Katâde dedi ki: Sonra Hasen unuttu ve şöyle dedi: "O, senin eminindir. Ona borçlanmak yoktur."[310]

İZAH

Hasan-ı Basrî'nin rivâyet ettiği hadis ile, onun "emanetin helak olması anında onu ödemek gerekmez" görüşü arasında ihtilaf yoktur. Çünkü hadis-i şerif emanet helak olursa ödenmesi gerektiğini ifade etmiyor. (Bezl-ül-Mechud)

٣٥٦٢- عَنْ أُمَيَّةَ بْنِ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعَارَ مِنْهُ أَدْرَاعًا يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ أَغَصْبٌ يَا مُحَمَّدُ

فَقَالَ لَا بَلْ عَمَّةٌ مَضْمُونَةٌ

3562 - Umeyye bin Safvan'ın babası Safvan'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hüneyn savaşı günü kendisinden bir çok zırh ödünç almıştı. O, bu zırhları gasben mi aldınız, Ey Muhammed, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Hayır, aksine telef olduğu takdirde bedeli ödenmek üzere olan bir ödünçtür (ariyettir)" buyurdu.

٣٥٦٣- عَنْ أُنَاسٍ مِنْ آلِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَفْوَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَا صَفْوَانُ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ سِلَاحٍ قَالَ عَوَرٌ أَمْ

غَصْبًا قَالَ لَا بَلْ عَوَرٌ فَأَعَارَهُ مَا بَيْنَ الثَّلَاثِينَ إِلَى الْأَرْبَعِينَ دِرْعًا وَغَزَا

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُنَيْنًا فَلَمَّا هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ جُمِعَتْ

دُرُوعٌ صَفْوَانَ فَفَقَدَ مِنْهَا أَدْرَاعًا فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِصَفْوَانَ إِنَّا قَدْ فَقَدْنَا مِنْ أَدْرَاعِكَ أَدْرَاعًا فَهَلْ نَحْرِمُ لَكَ؟ قَالَ: لَا يَا

رَسُولَ اللهِ لِأَنَّ فِي قَلْبِي الْيَوْمَ مَا لَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَانَ أَعَارَهُ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ ثُمَّ أَسْلَمَ

3563 - Abdullah bin Safvan'ın ailesinden bazı kimselerden şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona:

"Ey Sayfan, yanında silah var mı" buyurdu. Safvan ödünç mü (istiyorsun) yoksa gasb mı dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hayır gasb değil, belki ödünçtür" buyurdu. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e otuzla kırk arasında zırhı ödünç verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Huneyn gazasına çıktı, müşrikler bozguna uğrayınca Safvan'ın zırhları toplandı, fakat o zırhlardan bazıları kayboldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Safvan'a:

"Biz senin zırhlarından bazı zırhları kaybettik, sana borçlanalım mı" buyurdu. Safvan: "Hayır, Ey Allah'ın Rasûlü, o gün gönlümde olmayan (iman) bu gün gönlümde var" dedi.

Ebû Dâvud dedi ki: "Safvan zırhları Müslüman olmadan önce ödünç olarak vermişti, sonra Müslüman oldu.

٣٥٦٤- عَنْ نَاسٍ مِنْ آلِ صَفْوَانَ قَالَ: اِسْتَعَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَذَكَرَ مَعْنَاهُ

3564 - Safvan ailesinden bazı kimselerden rivâyet edildiğine göre şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ödünç almıştı. Râvi bir önce geçen hadisin manasını zikretti.

İZAH

Safvan, henüz Müslüman değildi, kendisinden emanet zırh alındı, eğer zırhlarına bir zarar gelirse onların tazmin edileceği duyurularak zırhlarına garanti verildi. Huneyn savaşını müteakib zırhlar birkaç eksiği ile Safvan'a iade edildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in eksik zırhları borçlanacaklarını bildirmesi üzerine Safvan radıyallahu anh, "Kaybolan zırhlarımın ödenmesini istemiyorum. Çünkü zırhlar ödünç alındığı sırada Müslüman değildim, şimdi ise Müslümanım. O zırhları bağışlıyorum" dedi.

٣٥٦٥- أَبَا أُمَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَلَا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ

وَلَا تُنْفِقُ الْمَرْأَةُ شَيْئًا مِنْ بَيْتِهَا إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللهِ وَلَا

الطَّعَامَ قَالَ ذَاكَ أَفْضَلُ أَمْوَالِنَا ثُمَّ قَالَ الْعَوَرُ مُؤَدَّاةٌ وَالْمِنْحَةُ مَرْدُودَةٌ

وَالدَّيْنُ مَقْضِيٌّ وَالزَّعِيمُ غَارِمٌ

3565 - Ebû Ümâme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Gerçekten Aziz ve Celil olan Allah her hak sahibine hakkını verdi. Varise vasiyet yoktur. Kadın kocasının izni olmadan evinden bir şey dağıtamaz." Ey Allah'ın Rasûlü, yiyecek de veremez mi dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Yiyecek mallarımızın en faziletlisidir" buyurdu. Sonra da, ariyet (ödünç) ödenir. Meniha (gelirini alıp iade etmek üzere alınan, tarla hayvan ve ağaç) iade edilir. Borç ödenir. Kefil borçludur" buyurdu.[311]

İZAH

Ariyet: Ödünç verilen eşya demektir.

Meniha: Bir müddet kullanıp istifade etmek, sonra geri vermek üzere ödünç verilen tarla, ağaç veya hayvan demektir.

Deyn: Borç.

Zaim: Kefil demektir.

٣٥٦٦- عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَتْكَ رُسُلِي فَأَعْطِهِمْ ثَلَاثِينَ دِرْعًا وَثَلَاثِينَ بَعِيرًا

قَالَ: فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَوَرٌ مَضْمُونَةٌ أَوْ عَوَرٌ مُؤَدَّاةٌ، قَالَ: بَلْ مُؤَدَّاةٌ

3566 - Safvan'ın babası Yalâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sana benim elçilerim geldiği vakit onlara otuz zırh ve otuz da deve ver." Yalâ radıyallahu anh dedi ki: Ben, Ey Allah'ın Rasûlü, (telef olursa) bedeli ödenmek üzere mi, yoksa kendileri geri verilmek üzere mi bu malları istiyorsun, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Telef olduğunda kalanları iade etmek üzere" buyurdu.

91 - BİR ŞEYİ İFSAT EDEN KİŞİ ONUN MİSLİNİ ÖDER

٣٥٦٧- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَ

بَعْضِ نِسَائِهِ فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ مَعَ خَادِمِهَا قَصْعَةً فِيهَا

طَعَامٌ قَالَ فَضَرَبَتْ بِيَدِهَا فَكَسَرَتِ الْقَصْعَةَ

قَالَ ابْنُ الْمُثَنَّى فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكِسْرَتَيْنِ فَضَمَّ

إِحْدَاهُمَا إِلَى الْأُخْرَى فَجَعَلَ يَجْمَعُ فِيهَا الطَّعَامَ وَيَقُولُ غَارَتْ أُمُّكُمْ

زَادَ ابْنُ الْمُثَنَّى كُلُوا فَأَكَلُوا حَتَّى جَاءَتْ قَصْعَتُهَا الَّتِي فِي بَيْتِهَا ثُمَّ

رَجَعْنَا إِلَى لَفْظِ حَدِيثِ مُسَدَّدٍ قَالَ كُلُوا وَحَبَسَ الرَّسُولَ وَالْقَصْعَةَ حَتَّى

فَرَغُوا فَدَفَعَ الْقَصْعَةَ الصَّحِيحَةَ إِلَى الرَّسُولِ وَحَبَسَ الْمَكْسُورَةَ فِي بَيْتِهِ

3567 - Enes radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarından birinin evinde bulunuyordu. Mü'minlerin annelerinden diğer birisi kendi hizmetcisi ile

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e içinde yemek bulunan bir çanak gönderdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in evinde bulunduğu hanımı hizmetcisinin elindeki çanağa vurarak kırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem çanağın ikiye bölünmüş parçalarından birini öbürüne bitiştirerek dökülmüş yemeği çanağa dolduruyor, "Anneniz kıskandı" diyordu.

İbn-i Müsennâ rivâyetinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, "Yiyiniz" buyurduğunu ziyade etti. Hazır olanlar yemeği yediler. Neticede çanağı kıran kendi evindeki sağlam çanağı getirdi (ve hizmetciye verdi.) Şimdi râvilerden Müsedded'in rivâyet ettiği hadisin lafzına dönüyoruz. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Yiyiniz" buyurdu. Yemeği getiren hizmetciyi de çanağı da yemekten ayrılıncaya kadar bekletti. Sonra sağlam tabağı hizmetciye verdi. Kırık çanağı evinde bıraktı.[312]

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazreti Aişe'nin evinde bulunuyordu. Yaptığı yemekten gönderen Peygamberimizin hanımlarından Hazreti Safiye idi. Hazreti Aişe'nin kumasına karşı kıskançlığı tutarak gönderdiği çanağı kırdı. Ceza olarak da kırık çanağın yerine sağlam çanak vererek kırdığı çanağı ödedi.

٣٥٦٨- قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا مَا رَأَيْتُ صَانِعًا طَعَامًا مِثْلَ

صَفِيَّةَ صَنَعَتْ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا فَبَعَثَتْ بِهِ

فَأَخَذَنِي أَفْكَلٌ فَكَسَرْتُ الْإِنَاءَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ مَا كَفَّارَةُ مَا صَنَعْتُ

قَالَ إِنَاءٌ مِثْلُ إِنَاءٍ وَطَعَامٌ مِثْلُ طَعَامٍ

3568 - Aişe radıyallahu anha'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Hazreti Safiye kadar güzel yemek pişiren birisini görmedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yemek yapmış ve göndermişti. Beni bir titreme tuttu, Safiye'nin gönderdiği çanağı kırdım ve Ey Allah'ın Rasûlü benim işlediğim işin keffareti nedir dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

“Kırılan çanak gibi bir çanak, dökülen yemek gibi bir yemek ödemektir” buyurdu.

92 - İNSANLARIN EKİNİNE ZARAR VEREN HAYVANLARIN DURUMU

٣٥٦٩- عَنْ حَرَامِ بْنِ مُحَيِّصَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ نَاقَةً لِلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ

دَخَلَتْ حَائِطَ رَجُلٍ فَأَفْسَدَتْهُ عَلَيْهِمْ فَقَضَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَلَى أَهْلِ الْأَمْوَالِ حِفْظَهَا بِالنَّهَارِ وَعَلَى أَهْلِ الْمَوَاشِي حِفْظَهَا

بِاللَّيْلِ

3569 - Haram bin Muhayyısa radıyallahu anh’dan, o da babasından şöyle rivâyet etmiştir:

Berâ bin Âzib’in devesi bir kimsenin bahçesine girip, bahçeyi ifsat etmişti, bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gündüzleri mal (bahçe) sahiplerine mallarını, gece de hayvan sahiplerinin hayvanlarını muhafaza etmelerini hükmetti.[313]

٣٥٧٠- عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: كَانَتْ لَهُ نَاقَةٌ ضَارِيَةٌ فَدَخَلَتْ

حَائِطًا فَأَفْسَدَتْ فِيهِ فَكَلَّمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا فَقَضَى

أَنَّ حِفْظَ الْحَوَائِطِ بِالنَّهَارِ عَلَى أَهْلِهَا وَأَنَّ حِفْظَ الْمَاشِيَةِ بِاللَّيْلِ عَلَى

أَهْلِهَا وَأَنَّ عَلَى أَهْلِ الْمَاشِيَةِ مَا أَصَابَتْ مَاشِيَتُهُمْ بِاللَّيْلِ

3570 - Berâ bin Âzib radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Kendisinin başkalarının bahçesine girmeyi adet edinmiş bir devesi var idi. (Bir gün) bir bahçeye girdi ve bahçeye zarar verdi. Bu olay Peygamberimize anlatıldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Gündüzleri bahçe sahiplerinin bahçelerini, geceleri de hayvan sahiplerinin hayvanlarını korumalarını ve gece vakti hayvanların yaptıkları zararın da hayvan sahiplerine ait olduğuna hükmetti.

İZAH

Hayvanlar, gündüzleri yayılmaya çıkar, geceleri ise eve getirilir, bağlanırlar. Çevrenin örf ve adeti nazara alınarak Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz hayvanların geceleri zabtını sahiplerine, bahçelerin gündüz korunmasını da bahçe sahiplerine yüklemiştir.

[229]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, Bab-ül-ücreti ala ta'lîmi'l-Kur'an, n. 2157

[230]. Buharî, K. İcâre, mâ Yu'ti aler-Rukyeti, n. 121/3; Müslim, K. Selam, Babu Cevâzi ahz-ül-ücreti ale-r-rukyeti bi-l-Kur'âni, n. 2201; Tirmizî, K. Tıb, Babu fî ahzil-ecri ala-t-ta'viz, n. 2064; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu ecrir-raki, n. 2156

[231]. Müslim, K. Müsakat,Babu tahrimi semenli kelbi, n. 40; Tirmizî, K. Büyû babu Semeni'l kelbi, n. 1275; Neseî

[232]. Tirmizî, K. Büyû, Babu fî kesb-il-hicami, n. 1276; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu fî kesb-il-hicami, n. 2166

[233]. Buharî, K. Büyû, Babu zikru'l-hicami, n. 83/3

[234]. Buharî, K. İcare, Babu daribe-il-abdi, n. 122/3; Müslim, K. Müsakat, Babu halle ücret-ül-hacameti, n. 1577; Tirmizî, K. Büyû, Babu-r-ruhsati fî kesbil hicami, n. 1278

[235]. Buharî, K. İcare, Babu Kesb-il-bağı ve'l-ima, n. 122/3

[236]. Tirmizî, K. Büyû, Babu Karahiyeti asebe'l fahli, n. 1273; Neseî, K. Babu Bey'ı darabi'l-celi, n. 4675

[237]. Tirmizî, K. Büyû İbtiyaı'n-nahli, n. 1244; Buharî, K. Müsakat, Babu Racüli yekunü lehü, n. 151/3; Müslim, K. Büyû, Babu Men, bae nahlen aleyha, n. 80; Neseî, K. Büyû, Babu Abdü Yubâu ve Yüstesnâ, n. 4640; İbn-i Mâce, k. Ticarat, Babu men bâe nahlen, n. 2210

[238]. Müslim, K. Büyû Babu men bae nahlen aleyha, n. 1543; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu fî men bae nahlen müebbiran, n. 2210

[239]. Müslim, n.1518; Neseî, n. 4503; İbn-i Mâce, n. 2179

[240]. Müslim, n. 1519; Tirmizî, n. 1221; Neseî, n. 4505

[241]. Buharî, K. Büyû, Babu-n-nehyi ella yahfelel ibili; Müslim, K. Büyû, Babu tahrimi bey'ir-raculi, n. 1515; Tirmizî, K. Büyû, Babu fin necsi, n. 1304; Neseî, K. Büyû, Babu-n-finnecsi, n. 4510; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babun finnehyi aninecsi, n. 2174

[242]. Müslim, n. 1521; Neseî, n 4504; İbn-i Mâce, n. 177

[243]. Neseî, n. 4497

[244]. Buharî; Müslim, n. 1522; Tirmizî, n. 1223; Neseî, n. 4500; İbn-i Mâce, 2176

[245]. Buharî, K. Büyû, Babu-n-nehyi Lil Bayi en la yahfile el ibile, c. 3, s. 92; Müslim, K. Büyû, Babu hükmi Bey'i el-Musarraati, n. 1524

[246]. Müslim, K. Büyû, Babu hükmi Bey' el-Musarrat, n. 1525; Tirmizî, K. Büyû, Babu el-Musarrat, n. 1252; Neseî, K. Büyû, Babu el-Nehyi Ani'-l-Musarrat, n. 4494; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu Beyiel-Musarrat, n. 2239

[247]. Müslim, K. Büyû, Babu hükmil-Musarrat, n. 1524

[248]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu Bey' el-Musarrat, n. 2240

[249]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu en-Nehyi An kesri Derâhimi ve Denâniri, n. 2263

[250]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu't-Te'sîri, n. 1314; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticarat, Babu men kerihe en yes'ara, n. 2200

[251]. Müslim, Kitabu'l-İman, n. 174; Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu kerahatil gışşi, n. 1315; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticaret, Babu Nehyi Anil ğışşi, n. 2224

[252]. Buharî, Kitabu'l-Büyû, Babu kem yecüzü el-Hıyar; Müslim, Kitabu'l-Büyû, Babu Sûbuti Hıyarı li mütebeyiani, n. 1531; Neseî,

Kitabu'l-Büyû, Babu vücubu el-Hıyarıli-l-mütebeyiini, n. 4470; Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, n. 1245; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticarat, Babu el-Beyyini Bilhıyarı ma lem yeteferraka, n. 2181

[253]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, n. 1247; Neseî, Kitabu'l-Büyû, n. 4481

[254]. İbn-i Mâce, Kitab-ut-Ticaret, n. 2182

[255]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, n. 1248

[256]. Buharî, Kitabu'l-Büyû, n. 1532

[257]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, n. 2199

[258]. Buharî, Kitabu's-Selem, Babu's-Selem fî keylin malum; Müslim, Musâkat, n. 1604; Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu Selef fî taam, n. 1311; Neseî, K. Büyû, Babu Selef fissimar, n. 4620; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu Selef fî keylin malum, n. 1480

[259]. Buharî, Kitabu Selem, Babu Selem fî vezni malum, İbn-i Mâce, k. Fitticaret, Babu Selef fî kevlin malum, n. 2282

[260]. İbn-i Mâce, Kitabu Ticaret, Babu men esleme şey'en felâ yesrif, n. 2283

[261]. Müslim, Kitabu'l-Müsakat, Babu istihbabul vaz-ı mineddeyni, n. 1556; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu vaz'ul cevaihi, n. 4534; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babu tefalisil müdim, n. 2365; Tirmizî, Kitabu'z-Zekat, Babu men tahillü lehüssadak, n. 655

[262]. Müslim, n. 1554; Neseî, n. 4531; İbn-i Mâce, n. 2219

[263]. Buharî, K. Şurb; Müslim, K. Müsakat, n. 1566; Tirmizî, n. 1272; İbn-i Mâce, n. 2428

[264]. Buharî, Kitabu Eşribe, Babu men Rae men Rae enne sahibel havzı vel kırbeti ehakku bilaihi, n. 3/148; Müslim, Kitabu'l-İman, n. 173; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babul half el-Vacib lilhadika fil bey'i, n. 4467; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu kerahati-l-Eymân fişşira, n. 2207

[265]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu fî bey'i fazlil ma-i, n. 1271; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu Beyil ma-i, n. 4666; İbn-i Mâce, Kitabu-r-Ruhun, Babu en nehyü an Bey-il Ma-i, n. 2476

[266]. Tirmizî, n. 1280; İbn-i Mâce, n. 3250; Neseî, n. 4671

[267]. Buharî, Kitabu'l-Büyû, Babu Semeni-l-Kelbi, n. 3/110; Müslim, Kitabu'l-Musakat, Babu tahrîmi semeni-l-Kelbi, n. 1567; Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu mâ câe fî semeni-l-Kelbi, n. 1276; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu Beyil kelbi, n. 4670; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticarat, n. 2159

[268]. Buharî, n. 3/110

[269]. Neseî, Kitabu's-Sayd, Babu el-Nehyi an semenil kelbi, n. 4298

[270]. Buharî, K. Büyû; Müslim, n. 1581; Neseî, n. 4673; İbn-i Mâce, n. 2167; Tirmizî, n. 1297

[271]. Buharî, Kitabu't-Ticaret, Babu Ticaretil Hamri fil Mesacid; Müslim, Kitabu'l-Müsakat, Babu Tahrimi Beyil Hamri, n. 1580; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticaret, Babu mala yahüllü Bey'uhu, n. 2167

[272]. Müslim, Kitabu'l-Büyû, Babu Butlanı Bey-il mebii kablel kabzi, n. 1527; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu bey'i mâ yüstera mine't-taami, n. 4609

[273]. Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu el-Nehyi An Bey'i Maîşete, n. 4608

[274]. Buharî, Kitabu Büyû; Babu Bey-El-Taamı kable en yekbize, n. 3/89; Müslim, n. 1525; Neseî, n. 4604; İbn-i Mâce, Kitabu Ticaret, n. 2227

[275]. Buharî, Kitabu Büyû, Babu mâ yüzkeru fî Bey'it-taami, n. 3/89; Müslim, n. 1527; Neseî, Kitabu Büyû, Babu mâ yüştera minettaami cüzafen, n. 4612

[276]. Buharî, Kitabu Büyû, Babu mâ yuhdau minel hudai fil-beyi; Müslim, Kitabu Büyû, Babu men yuhdeu, n. 1533; Neseî, Kitabu Büyû, n. 4489

[277]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu fî men yehdeü fil Bey-i n. 1250; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babun el-Hadia fil mebii, n. 4490

[278]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, n. 2192

[279]. Tirmizî, Kitabu Büyû, Babu kerahiyeti bey'i mâ leyse indeke, n. 1232; Neseî, Kitabu Büyû, Babu bey'i mâ leyse indel Bey'i, n. 4617; İbn-i Mâce, n. 2187

[280]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, n. 2245

[281]. Tirmizî, K. Büyû, Fiten yeşteril abde, n. 1285; Neseî, K. Büyû, Hadis 4495; Babu harac Bizziman; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu haracı bizzimanı hadis, n. 2242

[282]. Tirmizî, K. Büyû, Babu fimen yeşteril abde, n. 1286

[283]. Neseî, K. Büyû, Babu iza ihtelef el Mütebayiani Fissemen, n. 4652

[284]. İbn-i Mâce, n. 2181; Tirmizî, n. 1270

[285]. Müslim, K. Müsakat, n. 1608; Neseî, K. Büyû, n. 4650

[286]. İbn-i Mâce, n. 2497; Neseî, n. 4709

[287]. Buharî; Neseî; İbn-i Mâce

[288]. Tirmizî, n. 1368

[289]. Tirmizî, n. 1369; İbn-i Mâce, n. 2494; Neseî, n. 4650

[290]. Buharî, n. 3/155; Müslim, n. 1559; Tirmizî, n. 1262; Neseî, n. 4680; İbn-i Mâce, n. 4368

[291]. Buharî; Tirmizî; İbn-i Mâce

[292]. Tirmizî, n. 1358; Neseî, n. 44; İbn-i Mâce, Kitabut ticaret, n. 2137

[293]. Neseî, n. 4456; İbn-i Mâce, n. 2137

[294]. İbn-i Mâce, n. 2292

[295]. Neseî, 4685

[296]. Buharî; Müslim, n. 8; Neseî, n. 5422

[297]. Tirmizî, Kitab'ul-Büyû, n. 1264

[298]. Buharî, Kitab'ul-Hibe, Babu'l-Mükafeti Alel-hîbe, n. 3/203; Tirmizî, Kitab'ul-Birr Babu fi'l-kabûlül hediye, n. 1954

[299]. Tirmizî, Kitabı Menakıb, n. 3940

[300]. Müslim, n. 1622; Neseî, n. 3721; İbn-i Mâce, n. 2385

[301]. Tirmizî, n. 2133; Neseî, n. 3720; İbn-i Mâce, n. 2377

[302]. Müslim, n. 12; Neseî, n. 3702

[303]. Neseî, n. 3717

[304]. Neseî, n. 2541; İbn-i Mâce, n. 2388

[305]. Buharî, Kitabı Umra, Babu Ma'kıla fil Umre, n. 3/216; Neseî, n. 3786; Müslim, Babul Umre, n. 1626

[306]. Müslim, n. 1625; Tirmizî, n. 1350; Neseî, n. 3776; İbn-i Mâce, n. 2380

[307]. Müslim, Kitabu Hibat

[308]. Tirmizî, Ahkam Babu'r-Rukba, n. 1351; İbn-i Mâce, Hibat, Babu'r-Rukba, n. 1283; Neseî, Umra, n. 3770

[309]. Neseî, n. 2738; İbn-i Mâce, n. 2381

[310]. Tirmizî, Büyû, Babul Ariyeti, n. 1266; İbn-i Mâce, Sadakat, Babul Ariyeti, n. 2400

[311]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, n. 1265; İbn-i Mâce, Sadakat, n. 2398

[312]. Buharî, Kitabu Ahkam, Babu Men kesere Kesaten; Tirmizî Ahkam, Babu Fi men Kesera Şey'en, n. 1359; İbn-i Mâce, Ahkam Babul-hükmü fi men kesere şey'en, n. 2334

[313]. İbn-i Mâce, Kitabu Ahkam, Babul hükm-fi ma efsedetil mevâşî, n. 2332

[229]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, Bab-ül-ücreti ala ta'lîmi'l-Kur'an, n. 2157

[230]. Buharî, K. İcâre, mâ Yu'ti aler-Rukyeti, n. 121/3; Müslim, K. Selam, Babu Cevâzi ahz-ül-ücreti ale-r-rukyeti bi-l-Kur'âni, n. 2201; Tirmizî, K. Tıb, Babu fî ahzil-ecri ala-t-ta'viz, n. 2064; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu ecrir-raki, n. 2156

[231]. Müslim, K. Müsakat,Babu tahrimi semenli kelbi, n. 40; Tirmizî, K. Büyû babu Semeni'l kelbi, n. 1275; Neseî

[232]. Tirmizî, K. Büyû, Babu fî kesb-il-hicami, n. 1276; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu fî kesb-il-hicami, n. 2166

[233]. Buharî, K. Büyû, Babu zikru'l-hicami, n. 83/3

[234]. Buharî, K. İcare, Babu daribe-il-abdi, n. 122/3; Müslim, K. Müsakat, Babu halle ücret-ül-hacameti, n. 1577; Tirmizî, K. Büyû, Babu-r-ruhsati fî kesbil hicami, n. 1278

[235]. Buharî, K. İcare, Babu Kesb-il-bağı ve'l-ima, n. 122/3

[236]. Tirmizî, K. Büyû, Babu Karahiyeti asebe'l fahli, n. 1273; Neseî, K. Babu Bey'ı darabi'l-celi, n. 4675

[237]. Tirmizî, K. Büyû İbtiyaı'n-nahli, n. 1244; Buharî, K. Müsakat, Babu Racüli yekunü lehü, n. 151/3; Müslim, K. Büyû, Babu Men, bae nahlen aleyha, n. 80; Neseî, K. Büyû, Babu Abdü Yubâu ve Yüstesnâ, n. 4640; İbn-i Mâce, k. Ticarat, Babu men bâe nahlen, n. 2210

[238]. Müslim, K. Büyû Babu men bae nahlen aleyha, n. 1543; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu fî men bae nahlen müebbiran, n. 2210

[239]. Müslim, n.1518; Neseî, n. 4503; İbn-i Mâce, n. 2179

[240]. Müslim, n. 1519; Tirmizî, n. 1221; Neseî, n. 4505

[241]. Buharî, K. Büyû, Babu-n-nehyi ella yahfelel ibili; Müslim, K. Büyû, Babu tahrimi bey'ir-raculi, n. 1515; Tirmizî, K. Büyû, Babu fin necsi, n. 1304; Neseî, K. Büyû, Babu-n-finnecsi, n. 4510; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babun finnehyi aninecsi, n. 2174

[242]. Müslim, n. 1521; Neseî, n 4504; İbn-i Mâce, n. 177

[243]. Neseî, n. 4497

[244]. Buharî; Müslim, n. 1522; Tirmizî, n. 1223; Neseî, n. 4500; İbn-i Mâce, 2176

[245]. Buharî, K. Büyû, Babu-n-nehyi Lil Bayi en la yahfile el ibile, c. 3, s. 92; Müslim, K. Büyû, Babu hükmi Bey'i el-Musarraati, n. 1524

[246]. Müslim, K. Büyû, Babu hükmi Bey' el-Musarrat, n. 1525; Tirmizî, K. Büyû, Babu el-Musarrat, n. 1252; Neseî, K. Büyû, Babu el-Nehyi Ani'-l-Musarrat, n. 4494; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu Beyiel-Musarrat, n. 2239

[247]. Müslim, K. Büyû, Babu hükmil-Musarrat, n. 1524

[248]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu Bey' el-Musarrat, n. 2240

[249]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu en-Nehyi An kesri Derâhimi ve Denâniri, n. 2263

[250]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu't-Te'sîri, n. 1314; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticarat, Babu men kerihe en yes'ara, n. 2200

[251]. Müslim, Kitabu'l-İman, n. 174; Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu kerahatil gışşi, n. 1315; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticaret, Babu Nehyi Anil ğışşi, n. 2224

[252]. Buharî, Kitabu'l-Büyû, Babu kem yecüzü el-Hıyar; Müslim, Kitabu'l-Büyû, Babu Sûbuti Hıyarı li mütebeyiani, n. 1531; Neseî,

Kitabu'l-Büyû, Babu vücubu el-Hıyarıli-l-mütebeyiini, n. 4470; Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, n. 1245; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticarat, Babu el-Beyyini Bilhıyarı ma lem yeteferraka, n. 2181

[253]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, n. 1247; Neseî, Kitabu'l-Büyû, n. 4481

[254]. İbn-i Mâce, Kitab-ut-Ticaret, n. 2182

[255]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, n. 1248

[256]. Buharî, Kitabu'l-Büyû, n. 1532

[257]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, n. 2199

[258]. Buharî, Kitabu's-Selem, Babu's-Selem fî keylin malum; Müslim, Musâkat, n. 1604; Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu Selef fî taam, n. 1311; Neseî, K. Büyû, Babu Selef fissimar, n. 4620; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu Selef fî keylin malum, n. 1480

[259]. Buharî, Kitabu Selem, Babu Selem fî vezni malum, İbn-i Mâce, k. Fitticaret, Babu Selef fî kevlin malum, n. 2282

[260]. İbn-i Mâce, Kitabu Ticaret, Babu men esleme şey'en felâ yesrif, n. 2283

[261]. Müslim, Kitabu'l-Müsakat, Babu istihbabul vaz-ı mineddeyni, n. 1556; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu vaz'ul cevaihi, n. 4534; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babu tefalisil müdim, n. 2365; Tirmizî, Kitabu'z-Zekat, Babu men tahillü lehüssadak, n. 655

[262]. Müslim, n. 1554; Neseî, n. 4531; İbn-i Mâce, n. 2219

[263]. Buharî, K. Şurb; Müslim, K. Müsakat, n. 1566; Tirmizî, n. 1272; İbn-i Mâce, n. 2428

[264]. Buharî, Kitabu Eşribe, Babu men Rae men Rae enne sahibel havzı vel kırbeti ehakku bilaihi, n. 3/148; Müslim, Kitabu'l-İman, n. 173; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babul half el-Vacib lilhadika fil bey'i, n. 4467; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu kerahati-l-Eymân fişşira, n. 2207

[265]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu fî bey'i fazlil ma-i, n. 1271; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu Beyil ma-i, n. 4666; İbn-i Mâce, Kitabu-r-Ruhun, Babu en nehyü an Bey-il Ma-i, n. 2476

[266]. Tirmizî, n. 1280; İbn-i Mâce, n. 3250; Neseî, n. 4671

[267]. Buharî, Kitabu'l-Büyû, Babu Semeni-l-Kelbi, n. 3/110; Müslim, Kitabu'l-Musakat, Babu tahrîmi semeni-l-Kelbi, n. 1567; Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu mâ câe fî semeni-l-Kelbi, n. 1276; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu Beyil kelbi, n. 4670; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticarat, n. 2159

[268]. Buharî, n. 3/110

[269]. Neseî, Kitabu's-Sayd, Babu el-Nehyi an semenil kelbi, n. 4298

[270]. Buharî, K. Büyû; Müslim, n. 1581; Neseî, n. 4673; İbn-i Mâce, n. 2167; Tirmizî, n. 1297

[271]. Buharî, Kitabu't-Ticaret, Babu Ticaretil Hamri fil Mesacid; Müslim, Kitabu'l-Müsakat, Babu Tahrimi Beyil Hamri, n. 1580; İbn-i Mâce, Kitabu't-Ticaret, Babu mala yahüllü Bey'uhu, n. 2167

[272]. Müslim, Kitabu'l-Büyû, Babu Butlanı Bey-il mebii kablel kabzi, n. 1527; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu bey'i mâ yüstera mine't-taami, n. 4609

[273]. Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babu el-Nehyi An Bey'i Maîşete, n. 4608

[274]. Buharî, Kitabu Büyû; Babu Bey-El-Taamı kable en yekbize, n. 3/89; Müslim, n. 1525; Neseî, n. 4604; İbn-i Mâce, Kitabu Ticaret, n. 2227

[275]. Buharî, Kitabu Büyû, Babu mâ yüzkeru fî Bey'it-taami, n. 3/89; Müslim, n. 1527; Neseî, Kitabu Büyû, Babu mâ yüştera minettaami cüzafen, n. 4612

[276]. Buharî, Kitabu Büyû, Babu mâ yuhdau minel hudai fil-beyi; Müslim, Kitabu Büyû, Babu men yuhdeu, n. 1533; Neseî, Kitabu Büyû, n. 4489

[277]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, Babu fî men yehdeü fil Bey-i n. 1250; Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babun el-Hadia fil mebii, n. 4490

[278]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, n. 2192

[279]. Tirmizî, Kitabu Büyû, Babu kerahiyeti bey'i mâ leyse indeke, n. 1232; Neseî, Kitabu Büyû, Babu bey'i mâ leyse indel Bey'i, n. 4617; İbn-i Mâce, n. 2187

[280]. İbn-i Mâce, K. Ticarat, n. 2245

[281]. Tirmizî, K. Büyû, Fiten yeşteril abde, n. 1285; Neseî, K. Büyû, Hadis 4495; Babu harac Bizziman; İbn-i Mâce, K. Ticarat, Babu haracı bizzimanı hadis, n. 2242

[282]. Tirmizî, K. Büyû, Babu fimen yeşteril abde, n. 1286

[283]. Neseî, K. Büyû, Babu iza ihtelef el Mütebayiani Fissemen, n. 4652

[284]. İbn-i Mâce, n. 2181; Tirmizî, n. 1270

[285]. Müslim, K. Müsakat, n. 1608; Neseî, K. Büyû, n. 4650

[286]. İbn-i Mâce, n. 2497; Neseî, n. 4709

[287]. Buharî; Neseî; İbn-i Mâce

[288]. Tirmizî, n. 1368

[289]. Tirmizî, n. 1369; İbn-i Mâce, n. 2494; Neseî, n. 4650

[290]. Buharî, n. 3/155; Müslim, n. 1559; Tirmizî, n. 1262; Neseî, n. 4680; İbn-i Mâce, n. 4368

[291]. Buharî; Tirmizî; İbn-i Mâce

[292]. Tirmizî, n. 1358; Neseî, n. 44; İbn-i Mâce, Kitabut ticaret, n. 2137

[293]. Neseî, n. 4456; İbn-i Mâce, n. 2137

[294]. İbn-i Mâce, n. 2292

[295]. Neseî, 4685

[296]. Buharî; Müslim, n. 8; Neseî, n. 5422

[297]. Tirmizî, Kitab'ul-Büyû, n. 1264

[298]. Buharî, Kitab'ul-Hibe, Babu'l-Mükafeti Alel-hîbe, n. 3/203; Tirmizî, Kitab'ul-Birr Babu fi'l-kabûlül hediye, n. 1954

[299]. Tirmizî, Kitabı Menakıb, n. 3940

[300]. Müslim, n. 1622; Neseî, n. 3721; İbn-i Mâce, n. 2385

[301]. Tirmizî, n. 2133; Neseî, n. 3720; İbn-i Mâce, n. 2377

[302]. Müslim, n. 12; Neseî, n. 3702

[303]. Neseî, n. 3717

[304]. Neseî, n. 2541; İbn-i Mâce, n. 2388

[305]. Buharî, Kitabı Umra, Babu Ma'kıla fil Umre, n. 3/216; Neseî, n. 3786; Müslim, Babul Umre, n. 1626

[306]. Müslim, n. 1625; Tirmizî, n. 1350; Neseî, n. 3776; İbn-i Mâce, n. 2380

[307]. Müslim, Kitabu Hibat

[308]. Tirmizî, Ahkam Babu'r-Rukba, n. 1351; İbn-i Mâce, Hibat, Babu'r-Rukba, n. 1283; Neseî, Umra, n. 3770

[309]. Neseî, n. 2738; İbn-i Mâce, n. 2381

[310]. Tirmizî, Büyû, Babul Ariyeti, n. 1266; İbn-i Mâce, Sadakat, Babul Ariyeti, n. 2400

[311]. Tirmizî, Kitabu'l-Büyû, n. 1265; İbn-i Mâce, Sadakat, n. 2398

[312]. Buharî, Kitabu Ahkam, Babu Men kesere Kesaten; Tirmizî Ahkam, Babu Fi men Kesera Şey'en, n. 1359; İbn-i Mâce, Ahkam Babul-hükmü fi men kesere şey'en, n. 2334

[313]. İbn-i Mâce, Kitabu Ahkam, Babul hükm-fi ma efsedetil mevâşî, n. 2332

Sûffe halkından bazı kimselere Kur'an okumayı ve yazmayı öğretmiştim. Onlardan bir zât bana bir yay hediye etti. Bu (şahsî) bir mal değildir. Bununla Allah yolunda düşmana ok atarım, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gidip bunun hükmünü sorayım, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huruzuna kadar geldim ve Ey Allah'ın Rasûlü, kendilerine yazı ve Kur'an öğrettiğim kimselerden birisi bana bir yay hediye etti. Bu bir mal değil, Allah yolunda bununla ok atarım dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Eğer ateşten boynuna bir halka takılmasını istiyorsan o yayı kabul et" buyurdu.[229]

Topluluktan bir zat; "Ben efsun yaparım ama biz sizden bizi misafir etmenizi istedik, siz ise bizi misafir etmekten kaçındınız. Bana ücret takdir etmedikçe başkanınıza efsun yapmam" dedi. O zata (ücret olarak) bir koyun sürüsü takdir ettiler. Onun üzerine başkana geldi ve onun üzerine Ümmü'l-Kitabı (Fatiha'yı) okudu ve üzerine üfledi. Başkan bağdan çözülmüşcesine zehirin tesirinden kurtuldu, onlara vermek üzere anlaştıkları sürüyü verdi. Ashab topluluğu koyunları taksim edin, dediler. Efsun yapan zat, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e varıp onun reyini alalım, dedi. Sabahleyin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna vardılar. Bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Bunun efsun olduğunu nereden öğrendiniz. Çok güzel yaptınız. Sürüden bana da bir pay ayırınız" buyurdu.[230]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kan alanın ücreti pistir. Köpeğin satışı karşılığında alınan para pistir. Fahişenin zina karşılığı aldığı ücret pistir (haramdır)" buyurmuştur.[231]

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den kan alma karşılığında ücret almasına müsaade istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Muhayyısa'yı kan alma karşılığında para almaktan nehyetti. Muhayyısa bu

paranın helal olup olmadığını sormaya ve bunun yenmesine izin istemeye devam etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de, "Onunla devene yiyecek al veya kölene ver" diye emretti.[232]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kan aldırdı kan alıcıya ücretini verdi. Eğer bu para pis olsaydı kan aldırma ücreti vermezdi.[233]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den Ebû Taybe kan aldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu hizmetine karşılık bir sa' hurma verilmesini emretti. Ve ehline Ebû Taybe'nin haracını hafifletmesini emretti.[234]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cariyelerin kazancından nehyetti.[235]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, erkek hayvanın döllemesi karşılığında ücret almayı nehyetti.[236]

"Kim malı bulunan bir köleyi satarsa, kölenin malı satıcınındır. Ancak satın alan malıyla beraber satın alacağını şart koşarsa müstesnâ. Kim aşılanmış bir hurma ağacını satarsa meyvesi satana aittir. Ancak satın alan meyvesi ile almayı şart koşarsa müstesnâ" buyurdu.[237]

3434 A - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen (köle kıssasını) rivâyet etti.[238]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Biriniz bir diğerinizin satışı üzerine satışta bulunmasın. Satılacak eşya çarşıya inmeden onu yolda karşılamayın."[239]

"Süfyan; biriniz diğerinin satışı üzerine satışta bulunmasın sözünün manası, ben de on liraya ondan daha iyisi var demesidir."[240]

"Almayacağınız malın fiyatını müşteri kızıştırmak için karşılıklı artırmayın."[241]

Onun için simsarlık yapmasın, cevabını verdi.[242]

– Şehirli bedevî namına satmasın deniliyordu. Ama bu kelime hem onun adına hiçbir şey satamaz hem de satın alamaz" manalarına gelen bir

kelimedir.[243]

“Şehirli bâdiyede (çölde, köyde) oturanın malını onun adına satıvermesin, insanları kendi hallerine bırakın, Allah onların bazısını bazıları vasıtasıyla rızıklandırır.”[244]

“Alış veriş için Kervanı (şehir dışında) karşılamayın, biriniz öbürünüzün satışı üzerine satışta bulunmasın. Deve ve koyunun sütünü (müşteriyi kandırmak için) memesinde durdurmayın. Bu hayvanların sütü memesinde tutulduktan sonra, kim onu satın alırsa sağıldıktan sonra müşteri iki görüşten birini tercih etmekte muhayyerdir. Eğer razı olursa hayvanı alıkor, eğer razı olmazsa hayvanı satıcıya iade eder. (Sütünü sağdığı için) bir sa’ hurma iade eder.”[245]

“Bir kimse (iki veya üç gün) sütü memesinde tutulmuş bir koyunu satın alırsa, o kimse üç gün muhayyerdir. Dilerse koyunu buğdaydan yapılmamış bir sa’ yiyecekle birlikte iade eder.”[246]

“Kim sütü memesinde (iki veya üç gün) bekletilmiş bir koyunu satın alır ve onu sağarsa hayvandan (ve sütünden) razı olursa onu alıkor. Eğer razı olmazsa her bir sağışına bir sa’ hurma verir.”[247]

“Kim memesinde sütü (iki veya üç gün) bekletilmiş bir koyunu satın alırsa üç gün muhayyerdir. Eğer hayvanı alıkoymayıp iade edecekse onunla beraber sütünün kıymetinin bir veya iki misli buğday da iade eder.”[248]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, zarûret bulunmadıkça Müslümanların alış verişlerinde kullandıkları sikkelerinin (tedavüldeki paralarının) kırılmasını yasakladı.[249]

“Fiatları tesbit eden, darlık ve bolluk veren, rızıklandıran Allah’tır. Yemin olsun, ben sizden hiç birinizin ne kan ve ne de malı, benden zulme uğramamış olarak, alacağı da bulunmayarak Rabbıma kavuşmayı umarım” cevabını verdi.[250]

“Aldatan bizden değildir” buyurdu.[251]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisle aynı manada rivâyet olundu. İbn-i Ömer rivâyetinde şöyle dedi: Veya satıcı ile müşteriden biri arkadaşına "muhayyer ol" derse müstesna" dedi.[252]

"Satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrılmadıkça muhayyerdirler. Ancak aralarında (sen ister alış verişi imza et istersen bırak diye) muhayyerlik bulunması müstesna. Akit yapanlardan birisinin akdi fesh eder korkusu ile arkadaşından (oradan hemen) ayrılması helal olmaz" buyurdu.[253]

Râvilerden Hişam bin Hassan dedi ki: Cemil bin Mürre Ebû Berze'nin sizi ayrılmış olarak görmedim, dediğini haber verdi."[254]

"Alış veriş yapan iki kişi ancak birbirlerinden razı olarak ayrılsınlar" buyurmuş.[255]

"Satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrılmadıkça (malı satıp satmamakta veya alıp almamakta) muhayyerdirler. Eğer malın durumunu anlatırken doğru söyler ve malın kusurunu açıklarsa her ikisi için de alış verişleri bereketli olur. Eğer malın ayıbını saklar, malı anlatırken yalan söylerse alış verişerinden bereket silinmiş gitmiş olur" buyurdu.[256]

"Kim bir Müslümana ikale yaparsa bir (Müslümanın pişmanlığını hoş karşılarsa) Allah da onun ayağı kayıp (hataya) düşmesinde pişmanlığını kabul eder" buyurdu.[257]

"Hurmada selem yapan kimse, belli ölçüde, belli tartı da ve belli vakte kadar yapsın" buyurdu.[258]

– Abdullah bin Evfa gibi haber verdi.[259]

"Bir kimse bir malı selem sûreti ile satın almışsa, onu başka bir mal ile değiştirmesin."[260]

Asr-ı saadette bir şahsın aldığı meyve âfate uğradı. Adamın borcu çoğaldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem, "Ona yardın edin" buyurdu. Halk ona yardımda bulundular. Fakat bu yardım onun borcunu ödemeğe kafi gelmedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem, alacaklılara

“Bulduğunuzu alın (imkan eline geçene kadar) sizin için ancak elinde olanı alma hakkı vardır” buyurdu.[261]

“Bir din kardeşine (dalında iken) hurma satsan, hurmaya âfet isabet etse (hurmayı teslim edemezsen), o din kardeşinden bir şey alman sana helal olmaz. Çünkü din kardeşinin malını (parasını) haksız yere ne karşılığında alacaksın?”[262]

“Sonucu (etrafındaki) otu vermemeye varacağı için suyun fazlası (ihtiyaç sahibinden) sakınılmaz.”[263]

Üçüncüsü: Bir imama bağlanıp imam kendisine verirse, bağlılığının icaplarını yerine getiren, vermezse ona karşı bağlılık görevlerini yerine getirmeyen kimseye, buyurdu.[264]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, suyun fazlasını satmaktan nehyetti. [265]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kedinin (satılarak karşılığında alınan) parasından nehyetti.[266]

3481 - Ebû Mes’ûd radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den şöyle rivâyet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, köpeğin parasından, fahişenin zina karşılığı aldığı ücretten ve kahinin (tabirine karşılık) alacağı paradan nehyetmiştir. [267]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, köpeğin parasını almaktan nehyetti. [268]

“Köpeğin parası, kâhinin (falcının) falına karşılık aldığı para ve zina parası helal değildir.”[269]

“Allah Yahudilerin canını alsın, Allah onlara hayvanların iç yağını haram kılmıştı. Onlar onu eritip sattılar da parasını yediler” buyurdu.[270]

– “Riba hakkında inen (Bakara suresinin) son ayetleri indiği vakit.”[271] denildi.

– Biz Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in (sağlığı) zamanında yiyecek satın alırdık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem satın aldığımız malı, satmadan önce başka bir yere nakletmemiz için bize haber gönderir, emir verirdi. Yani götürü usulü satın alırdı.[272]

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir kimsenin ölçek ile satın aldığı gıda maddesini teslim almadıkça başkasına satmasından nehyetti.[273]

Süleymân bin Harb ise; tam olarak teslim alıncaya kadar diye rivâyet etti.[274]

Asr-ı Saadette götürü yiyecek alıp onu kendi eşyasının yanına nakletmeden satmaları yüzünden insanların dövüldüğünü gördüm, demiştir.[275]

Alış verişte aldanan bu zât Habban bin Müngaz idi. Yüz otuz sene yaşamıştı. Peygamber Efendimizle gittiği bir savaşta kale içinden atılan bir taşla başı ağır bir şekilde yaralanmıştı. Bu hadiseden sonra konuşmasında değişiklik oldu. Aklında muhakeme etme durgunlukları başladı. Ama yine alış veriş yapıyordu. Peygamber Efendimiz kendisine alış veriş yaparken aldatmak yok, demesini emir buyurmuştu.[276]

"Eğer satışı terk edemiyeceksen (satış yaparken) malı al, karşılığını ver, aldatmak yok de" buyurdu.[277]

Bir kimse köleyi satın alır veya hayvan kiralar ve sonra, ben sana bir dinar vereceğim, eğer aldığım malı ve kirayı terk edersem sana verdiğim para senin olacak der.[278]

– Ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem, bana bir müşteri gelir, benden dükkânımda olmayan bir malı ister. Ben de o kimseye, o malı çarşıdan alıversem olmaz mı? Peygamber Efendimiz: "Hayır sende bulunmayan malı satma" buyurdu.[279]

"Kölenin garantisi üç gündür, (üç günden sonraki kusurlardan satıcı sorumlu olmaz)."[280]

"Mefaat, sorumluluk (risk) karşılığındadır."[281]

Ey Allah'ın Rasûlü, bu zât benim kölemi çalıştırdı (ondan istifade etti) dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Menfaat mesuliyet karşılığıdır"[282] buyurdu.

"Satıcı ile alıcı anlaşmazlığa düşerler ve aralarında delil de bulunmazsa, o zaman hüküm mal sahibinin dediğinedir veya alış verişi fesh eder bırakırlar" buyurduğunu işitti dedi.[283]

3512 - Kasım'ın babası Abdurrahman bin Kays'den rivâyet ettiğine göre İbn-i Mes'ûd radıyallahu anh Eş'as bin Kays'a köleler sattı diyerek bir önce geçen hadisin manasını zikretti. Ama geçen hadisle bu rivâyet arasında birbirinden ziyade ve eksik kelimeler vardır.[284]

"Ortak olan her ev ve bahçede şüfa hakkı cârîdir. Ortağı izin vermedikce onu satması uygun değildir. Eğer danışmadan satarsa, ona haber verene kadar ortağı, o malı satın almaya daha haklıdır" buyurdu.[285]

"Arazi taksim edilip, hudutları tayin edildikten sonra şüfa hakkı yoktur."[286]

"Komşu kendisine yakın olan malı satın almaya herkesten daha çok hak sahibidir."[287]

"Evin komşusu, komşu olduğu eve ve araziye başkasından daha müstehaktır."[288]

"Komşu, komşusunun şüfasına başkasından daha müstehaktır. Yolları bir olduğu takdirde memleket haricinde ise gelmesi beklenir."[289]

"Bir kimse iflas eder, alacaklılardan bir zât da kendi eşyasını iflas edenin yanında bulursa, malın sahibi bu mala başka alacaklılardan daha müstehaktır."[290]

"Sütlü dişi hayvan rehin olduğu zaman bakımı, yemi, suyu karşılığında (rehin alan tarafından) sağılabilir. Binek hayvanı rehin olduğunda yemi, suyu ve hizmeti karşılığında (rehin alan tarafından) binilebilir. Bu hayvanların yemi, suyu sağan ve binenlere aittir."[291]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Kişinin yediğinin en hayırlısı kendi kazancından olanıdır. Kişinin çocuğu da onun kazancındandır” buyurdu.[292]

Ebû Dâvud dedi ki: Hammad bin Ebî Süleymân rivâyetinde “ihtiyaç duyduğunuz zaman” sözünü ilave etti ama bu münkerdir.[293]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Sen ve malın babanındır. Sizin çocuklarınız sizin en güzel kazançlarınızdandır. Öyle ise çocuklarınızın kazancından yiyiniz” buyurdu.[294]

“Bir kimse (çalınan) malının aynını bir kimsenin yanında bulursa onu almaya hak sahibidir. (Hırsızdan) satın alan kimse, parasını satıcıdan alır.”[295]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “Hayır, örfe göre harcamanda sana bir güçlük (günah) yoktur” buyurdu.[296]

“Sana emanet edene emanetini öde. Sana hiyanet edene hiyanet etme.”[297]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hediyeleri kabul eder ve karşılığında hediye verirdi.[298]

“Allah’a yemin ederim ki, bu günden sonra, Kureyşli muhacirlerden, Ensârdan Devslilerden ve Sakiflilerden başka hiç kimseden hediye kabul etmeyeceğim.”[299]

“Hîbesinden dönen kimse, kusmuğunu yiyen kimse gibidir.”[300]

“Bir kimsenin, bir ikramda bulunup veya hîbe edip sonra ondan dönmesi helal olmaz, ancak baba çocuğuna yaptığı hîbeden dönebilir. İkramda bulunup, sonra dönen kimsenin durumu, bir şeyi yiyen, doyduğu zaman kusan, sonra da kusmuğunu tekrar yiyen köpeğin durumu gibidir.”[301]

Babası ona bir köle vermişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendisine: “Bu köle kimdir” diye sordu. Numan; bu benim kölemdir. Onu bana babam verdi, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Baban sana verdiği gibi bütün kardeşlerine de verdi mi” buyurdu. Numan: “Hayır,

vermedi" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Öyle ise onu iade et" buyurdu.[302]

"Çocuklarınız arasında eşit muamele yapınız. Oğullarınız arasında eşit muamele yapınız."[303]

"Kocasının izni olmadan bir kadının (kendi malından) bağışta bulunması caiz değildir" buyurdu.[304]

"Umrâ caizdir."[305]

"Bir kimseye ve gelecek nesline sağ kaldıkları müddet kullanmak üzere bir mal bağışlanmış ise, bu mal hîbe olunana aittir. Hîbe edene geri dönmez. Çünkü, o kimse bir ikramda bulundu. O ikramda miras meydana geldi."[306]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yapılmasına müsaade ettiği umrâ (sağ kaldıkça şartı ile yapılan hîbe) "Bu senin ve mirasçılarınındır, diye yapılan hîbedir. Sen yaşadığın müddetçe senin derse, bu mal sonunda sahibine döner."[307]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Umra, hîbe edilen kimse için caizdir. Rukba da, hîbe edilen kimse için caizidir."[308]

"Kim bir malı kayd-ı hayat şartı ile hîbe ederse sağlığında da, öldükten sonra da bu mal hîbe edilene aittir. Sağlığında kullanmak şartıyla hîbe (umra) yapmayın. Kim bir malı kayd-ı hayat şartı ile hîbe ederse, o mal kendi yolundadır (miras olarak taksime girer)."[309]

Katâde dedi ki: Sonra Hasen unuttu ve şöyle dedi: "O, senin eminindir. Ona borçlanmak yoktur."[310]

"Gerçekten Aziz ve Celil olan Allah her hak sahibine hakkını verdi. Varise vasiyet yoktur. Kadın kocasının izni olmadan evinden bir şey dağıtamaz." Ey Allah'ın Rasûlü, yiyecek de veremez mi dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Yiyecek mallarımızın en faziletlisidir" buyurdu. Sonra da, ariyet (ödünç) ödenir. Meniha (gelirini alıp iade etmek üzere alınan, tarla hayvan ve ağaç) iade edilir. Borç ödenir. Kefil borçludur" buyurdu.[311]

“Yiyiniz” buyurdu. Yemeği getiren hizmetciyi de çanağı da yemekten ayrılıncaya kadar bekletti. Sonra sağlam tabağı hizmetciye verdi. Kırık çanağı evinde bıraktı.[312]

Berâ bin Âzib’in devesi bir kimsenin bahçesine girip, bahçeyi ifsat etmişti, bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gündüzleri mal (bahçe) sahiplerine mallarını, gece de hayvan sahiplerinin hayvanlarını muhafaza etmelerini hükmetti.[313]

١٨- كِتَابُ الْأَقْضِيَةِ DAVALAR BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْأَقْضِيَةِ

1 - HAKİMLİK GÖREVİ İSTEMENİN HÜKMÜ

٣٥٧١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَنْ وَلِيَ الْقَضَاءَ فَقَدْ ذُبِحَ بِغَيْرِ سِكِّينٍ

3571 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim kadılığa (hakimliğe) sahip olursa bıçaksız olarak boğazlanmış olur."[314]

٣٥٧٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ

جُعِلَ قَاضِيًا بَيْنَ النَّاسِ فَقَدْ ذُبِحَ بِغَيْرِ سِكِّينٍ

3572 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'nin rivâyetine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Kim insanlar arasında hakim tayin edilirse bıçaksız olarak boğazlanmış olur."[315]

İZAH

Bu hadis-i şerifte kadılığın çok hassas bir noktada bulunduğu, eğer hükmünde isabet edemezse kesmeyen bir aletle kesilircesine manen kesilmiş olacakları ikaz edildi. Bu görevde bulunanların çok hassas olmaları gerektiğini vurgulamış oldu.

2 - HAKİM VERDİĞİ HÜKÜMDE YANILABİLİR

٣٥٧٣- عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

الْقُضَاةُ ثَلَاثَةٌ وَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ وَاثْنَانِ فِي النَّارِ فَأَمَّا الَّذِي فِي الْجَنَّةِ فَرَجُلٌ عَرَفَ

الْحَقَّ فَقَضَى بِهِ وَرَجُلٌ عَرَفَ الْحَقَّ فَجَارَ فِي الْحُكْمِ فَهُوَ فِي النَّارِ وَرَجُلٌ

قَضَى لِلنَّاسِ عَلَى جَهْلٍ فَهُوَ فِي النَّارِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهَذَا أَصَحُّ شَيْءٍ فِيهِ يَعْنِي حَدِيثَ ابْنِ بُرَيْدَةَ الْقُضَاةُ ثَلَاثَةٌ

3573 - İbn-i Büreyde radıyallahu anh, o da babasından rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Hakimler üçtür. Biri cennette, ikisi ateştedir. 1 - Cennette olan hakim, hakkı (ve haklıyı) bilen ve onunla hükmedendir. 2 - Hakkı bilen ve hükümde zulmeden hakim ateştedir. 3 - Cahillikle insanlar arasında hükmeden kimse de ateştedir.”[316]

Ebû Dâvud dedi ki: İbn-i Büreyde’nin hakim üçtür diye rivâyet ettiği bu hadis bu konuda en sahih olan hadistir.

٣٥٧٤- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ

فَأَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ فَحَدَّثْتُ بِهِ أَبَا بَكْرِ بْنَ حَزْمٍ فَقَالَ هَكَذَا حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

3574 - Amr bin Âs radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Hakim hüküm verirken ictihad eder de isabet ederse, ona iki sevap verilir. Hakim hüküm verirken içtihad eder de hükmünde yanılırs ona bir sevap verilir.” Râvi Yezid dedi ki: Bunu Ebû Bekir bin Hazm’e haber verdim. Ebû Seleme, Ebû Hüreyre’den naklen bana böyle haber verdi dedi.[317]

٣٥٧٥- حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ

طَلَبَ قَضَاءَ الْمُسْلِمِينَ حَتَّى يَنَالَهُ ثُمَّ غَلَبَ عَدْلُهُ جَوْرَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ وَمَنْ

غَلَبَ جَوْرُهُ عَدْلَهُ فَلَهُ النَّارُ

3575 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse Müslümanlara hakimlik etmeyi ister ve bu isteğine nail olur, sonra adaleti zulmüne galip gelirse, cennet onun içindir. Kimin zulmü adaletine galip gelirse ateş onun içindir."

٣٥٧٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: «وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ

هُمُ الْكَافِرُونَ «إِلَى قَوْلِهِ» الْفَاسِقُونَ» هَؤُلَاءِ الْآيَاتِ الثَّلَاثِ نَزَلَتْ فِي

الْيَهُودِ خَاصَّةً فِي قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرِ

3576 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse onlar kafirlerin ta kendileridir" ayetinden "onlar fasıkların ta kendileridir" ayetine kadar işte bu üç ayet özel olarak Kurayza ve Benî Nadr Yahudileri hakkında inmişti. (Maide sûresi, 44-45-46-47)

3 - HAKİMLİĞE TALİP VE HIRSLI OLMAK

٣٥٧٧- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ بِشْرٍ الْأَنْصَارِيِّ الْأَزْرَقِيِّ قَالَ: دَخَلَ

رَجُلَانِ مِنْ أَبْوَابِ كِنْدَةَ وَأَبُو مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيُّ جَالِسٌ فِي حَلْقَةٍ فَقَالَا

أَلَا رَجُلٌ يَنْفُذُ بَيْنَنَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْحَلْقَةِ أَنَا فَأَخَذَ أَبُو مَسْعُودٍ كَفًّا مِنْ

حَصًى فَرَمَاهُ بِهِ وَقَالَ مَهْ إِنَّهُ كَانَ يُكْرَهُ التَّسَرُّعُ إِلَى الْحُكْمِ

3577 - Abdurrahman bin Bişr el-Ensârî el-Erzak radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ebû Mes'ûd el-Ensârî bir halka içerisinde oturuyordu. Kinde kapılarından iki şahıs içeri girdiler ve aramızda hüküm verecek bir kimse yok mu dediler. Halkadan bir kimse ben varım, dedi. Ebû Mes'ûd: Bir avuç çakıl aldı, ona attı ve şöyle dedi: "Bundan vazgeç (Asr-ı Saadette) Hakimliğe koşmak kerih sayılırdı."

٣٥٧٨- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ طَلَبَ الْقَضَاءَ وَاسْتَعَانَ عَلَيْهِ وُكِلَ إِلَيْهِ وَمَنْ لَمْ

يَطْلُبْهُ وَلَمْ يَسْتَعِنْ عَلَيْهِ أَنْزَلَ اللهُ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ

3578 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Bir kimse hakimlik görevini üstlenmek ister ve hakim olmak için (aracılardan) yardım isterse hakimlikte kendi başına terk edilir. Kim hakimliği istemeden ve aracı koymadan hakimlik kendisine verilirse Allah bir melek indirir ona doğruyu gösterir" buyurdu.[318]

٣٥٧٩- قَالَ أَبُو مُوسَى، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ

نَسْتَعْمِلَ أَوْ لَا نَسْتَعْمِلُ عَلَى عَمَلِنَا مَنْ أَرَادَهُ

3579 - Ebû Musâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Biz işimize kesinlikle onu isteyeni görevlendirmeyiz veya görevlendiremeyiz."[319]

4 - RÜŞVETİN ÇİRKİNLİĞİ

٣٥٨٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ

3580 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, rüşveti alana da verene de lânet etti. [320]

5 - DEVLET MEMURLARININ HEDİYE KABUL ETMELERİNİN HÜKMÜ

٣٥٨١- حَدَّثَنِي عَدِيُّ بْنُ عُمَيْرَةَ الْكِنْدِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ لَنَا عَلَى عَمَلٍ فَكَتَمَنَا مِنْهُ

مِخْيَطًا فَمَا فَوْقَهُ فَهُوَ غُلٌّ يَأْتِي بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ

أَسْوَدُ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ اقْبَلْ عَنِّي عَمَلَكَ قَالَ وَمَا ذَاكَ

قَالَ سَمِعْتُكَ تَقُولُ كَذَا وَكَذَا قَالَ وَأَنَا أَقُولُ ذَلِكَ مَنِ اسْتَعْمَلْنَاهُ عَلَى

عَمَلٍ فَلْيَأْتِ بِقَلِيلِهِ وَكَثِيرِهِ فَمَا أُوتِيَ مِنْهُ أَخَذَهُ وَمَا نُهِيَ عَنْهُ انْتَهَى

3581 - Adiy bin Umeyratü’l-Kindî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ey insanlar, sizden her kim bizde bir görevde vazifelendirilir de bizden bir iğne veya daha küçüğünü gizlerse bu kimse kıyamet gününde onunla beraber gelir.” Bunun üzerine Ensârdan siyah renkli birisi ayağa kalktı, şimdi onu görüyor gibiyim. Şöyle dedi:

Ey, Allah’ın Rasûlü, bana verdiğin görevi benden geriye al. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, “Senin bu sözü söylemene sebep nedir” diye sordu. O zat, “Ben seni şöyle şöyle derken işittim” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem;

“Evet, yine de söylüyorum, “Biz kimi bir iş üzerine görevlendirmiş isek o işte verilenin azını da çoğunu da getirsin. Bu işinden dolayı kendisine verilen ücreti alsın alınması yasaklananı da almasın.” buyurdu.

6 - HÜKÜM NASIL VERİLİR

٣٥٨٢- عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ قَاضِيًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ تُرْسِلُنِي وَأَنَا حَدِيثُ

الْيَمَنِ وَلَا عِلْمَ لِي بِالْقَضَاءِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ سَيَهْدِي قَلْبَكَ وَيُثَبِّتُ لِسَانَكَ

فَإِذَا جَلَسَ بَيْنَ يَدَيْكَ الْخَصْمَانِ فَلَا تَقْضِيَنَّ حَتَّى تَسْمَعَ مِنَ الْآخَرِ كَمَا

سَمِعْتَ مِنَ الْأَوَّلِ فَإِنَّهُ أَحْرَى أَنْ يَتَبَيَّنَ لَكَ الْقَضَاءُ قَالَ فَمَا زِلْتُ قَاضِيًا

أَوْ مَا شَكَكْتُ فِي قَضَاءٍ بَعْدُ

3582 - Ali radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem beni Yemen'e kadı (Hakim) olarak göndermişti. Ben ey Allah'ın Rasûlü, beni gönderiyorsun, ama benim yaşım küçük ve benim kadılık hakkında bilgim de yok, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah senin kalbini hidayet eder, diline sebat verir, önüne iki hasım oturduğu vakit birinciden dinlediğin gibi öbüründen de dinlemedikçe hüküm verme. Böyle davranman kadılığın, (hükmetme kabiliyetinin) senin için açılıp meleke haline gelmesine daha uygundur." Ali radıyallahu anh dedi ki:

"O günden beri hâlâ bu tavsiyeye göre "hakimliğe devam ediyorum" yahut "Bir daha hüküm vekmekte tereddüte düşmedim."[321]

7 - HAKİMİN YANLIŞ HÜKÜM VERMESİ

٣٥٨٣- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ

مِنْ بَعْضٍ فَأَقْضِيَ لَهُ عَلَى نَحْوِ مَا أَسْمَعُ مِنْهُ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ

أَخِيهِ بِشَيْءٍ فَلَا يَأْخُذْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ

3583 - Ümmü Seleme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben ancak bir beşerim. Siz ise bana dava getiriyorsunuz. Umulur ki sizden biriniz delilini, diğerinizden daha iyi anlatabilir, ben de ondan dinlediklerime göre hükmederim. Böylece ben

kime kardeşinin hakkında bir şey hükmedersem sakın ondan bir şey almasın. Çünkü ben (bu şekilde verdiğim hükümle) ona ateşten bir parça kesip vermişim demektir” buyurdu.[322]

İZAH

Hakimler kendilerine iletilen davalarda delillere göre hükmederler. Bazı kere haksız olan kimse, haksız olduğunu bile bile haklı imiş gibi deliller getirir. Hatta iki şahit de gösterir. Hakim delillere ve şahitlerin şahitliğine bakar da haksızı haklı çıkarabilir. Hakimin hükmü haksızı hak sahibi kılmaz. Hakim, görünüşe göre hüküm verdiğine göre davanın birde iç yüzü ve hakikati vardır. Asıl olan bunun hakikatidir. Hakim lehime hükmetti diye haksızlığını bile bile hak yememeli harama girmemelidir. Çünkü, haksız yere ona verilen hak, ateşten koparıverilmiş bir parçadır.

٣٥٨٤- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: أَتَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رَجُلَانِ يَخْتَصِمَانِ فِي مَوَارِيثَ لَهُمَا لَمْ تَكُنْ لَهُمَا بَيِّنَةٌ إِلَّا دَعْوَاهُمَا فَقَالَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَبَكَى الرَّجُلَانِ وَقَالَ كُلُّ وَاحِدٍ

مِنْهُمَا حَقِّي لَكَ فَقَالَ لَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا إِذْ فَعَلْتُمَا مَا

فَعَلْتُمَا فَاقْتَسِمَا وَتَوَخَّيَا الْحَقَّ ثُمَّ اسْتَهِمَا ثُمَّ تَحَالَّا

3584 - Ümmü Seleme radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e mirasları hakkında davalaşan iki kişi geldi. İddialarının dışında hiç birisinin delili yoktu. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem önce geçen hadisin manasını onlara hatırlattı. Her iki kişi de ağladılar, bunlardan her biri öbürüne benim hakkım sanadır, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem her ikisine, “Madem ki aranızda bu helâlleşmeyi yaptınız. Malı taksim edin, taksim ettiğiniz malda adaletle riayet edin, sonra kura atın, sonra da aranızda helalleşin” buyurdu.

İZAH

Bu hadis-i şerifte bazı yollar gösterilmiştir. 1 - Paylaşılmasında anlaşılamayan malı kendi kararınca taksim etmek. 2 - Taksim edilenin birbirlerine denk olmasına dikkat etmek. 3 - Kura çekmek. 4 - Helalleşmek.

٣٥٨٥- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ يَخْتَصِمَانِ فِي مَوَارِيثَ وَأَشْيَاءَ

قَدْ دَرَسَتْ فَقَالَ إِنِّي إِنَّمَا أَقْضِي بَيْنَكُمْ بِرَأْيِي فِيمَا لَمْ يُنْزَلْ عَلَيَّ فِيهِ

3585 - Abdullah bin Rafî dedi ki: Ümmü Seleme'nin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisin benzerini rivâyet etiğini işittim. O rivâyette şöyle demiştir: İki kişi mirasları ve eskimiş bazı eşyaları hakkında davalaşıyorlar idi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Bana vahiy gelmeyen hususlarda aranızda reyimle hükmederim" buyurdu.

٣٥٨٦- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ:

وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ الرَّأْيَ إِنَّمَا كَانَ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُصِيبًا لِأَنَّ اللهَ كَانَ يُرِيهِ وَإِنَّمَا هُوَ مِنَّا الظَّنُّ وَالتَّكَلُّفُ

3586 - İbn-i Şihab radıyallahu anh'dan rivâyete göre Ömer bin Hattab radıyallahu anh minber üzerinde şöyle dedi:

Ey insanlar, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendi reyine göre verdiği hükümlerde isabet eder idi. Çünkü Cenab-ı Hak O'na doğruyu gösterirdi. Ancak bizim reyimize göre hükmümüz zan ve tekellüften ibarettir.

٣٥٨٧- أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو عُثْمَانَ الشَّامِيُّ وَلَا

إِخَالُنِي رَأَيْتُ شَامِيًّا أَفْضَلَ مِنْهُ يَعْنِي حُرَيْزَ بْنَ عُثْمَانَ

3587 - Muaz bin Muaz şöyle dedi: Bana (bir önce geçen hadisi) Şamlı Ebû Osman haber verdi. Ben ondan yani Şamlı Hariz bin Osman'dan daha faziletli birisini gördüğümü zannetmiyorum.

8 - DAVACI İLE DAVALI HAKİMİN ÖNÜNDE NASIL OTURURLAR

٣٥٨٨- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ: قَضَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْخَصْمَيْنِ يُقْعَدَانِ بَيْنَ يَدَيِ الْحَكَمِ

3588 - Abdullah bin Zübeyr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Her iki hasım da hakimin önünde otururlar diye hükmetti."

9 - HAKİMİN ÖFKELİ İKEN HÜKÜM VERMESİ

٣٥٨٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى ابْنِهِ

قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَقْضِي الْحَكَمُ بَيْنَ اثْنَيْنِ

وَهُوَ غَضْبَانُ

3589 - Abdurrahman bin Ebî Bekre radıyallahu anh'dan o da babasından şöyle rivâyet etmiştir. Ebû Bekre oğluna bir mektup yazarak şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hakim gazablı olduğunda iki kişi arasında hüküm vermesin."[323]

İZAH

İnsan öfkelendiği vakit muhakemesi zayıflar, tarafsızlık prensibi bozulur. Vereceği hüküm hatadan beri kalamaz. Böyle hükümler hakimlere olan güveni sarsar. Bir çok haksızlıklara meydan vermiş olur. Bu mahzurlardan dolayı hakimlerin öfkeli iken hüküm vermesini yasaklamıştır.

10 - ZİMMÎLER ARASINDA HÜKÜM VERMEK

٣٥٩٠- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: «فَإِنْ جَاءُوكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ

عَنْهُمْ» نُسِخَتْ قَالَ «فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ»

3590 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Maide sûresinin kırk ikinci ayeti "Eğer zimmîler sana gelirlerse aralarında ister hükmet, istersen onlardan yüz çevir", aynı sûrenin kırk yedinci ayeti, "Aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet" ayeti ile nesh edilmiştir.

٣٥٩١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ «فَإِنْ جَاءُوكَ

فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ »وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ«

الْآيَةَ قَالَ كَانَ بَنُو النَّضِيرِ إِذَا قَتَلُوا مِنْ بَنِي قُرَيْظَةَ أَدَّوْا نِصْفَ الدِّيَةِ وَإِذَا

قَتَلَ بَنُو قُرَيْظَةَ مِنْ بَنِي النَّضِيرِ أَدَّوْا إِلَيْهِمُ الدِّيَةَ كَامِلَةً فَسَوَّى رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمْ

3591 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: "Eğer zimmîler sana gelirlerse aralarında hükmet veya onlardan yüz çevir, eğer sen hükmedersen aralarında adaletle hükmet" ayeti indiği sırada Benî Nadr, Kurayza oğulları kabilesinden birisini öldürdükleri vakit yarım diyet öderler. Kurayza oğulları Nadr oğullarından birisini öldürdüklerinde tam diyet öderlerdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, her iki kabilenin yükümlülüklerini müsavi hâle getirdi.[324]

İZAH

Müslümanlar arasında yaşayan, gayri müslimler ki onlara zimmî denir. Zimmîler İslam mahkemesine müracaat edip, hüküm istediklerinde Müslüman hakim, onların aralarında hüküm verir. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem, Kurayza ve Benî Nadr arasında diyetlerin aynı seviyeye getirilmesi için hükmetmişti.

11 - HÜKÜM VERİRKEN İÇTİHADDA BULUNMAK

٣٥٩٢- عَنْ أُنَاسٍ مِنْ أَهْلِ حِمْصَ مِنْ أَصْحَابِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ

أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَبْعَثَ مُعَاذًا إِلَى

الْيَمَنِ قَالَ كَيْفَ تَقْضِي إِذَا عَرَضَ لَكَ قَضَاءٌ قَالَ أَقْضِي بِكِتَابِ اللهِ

قَالَ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فِي كِتَابِ اللهِ قَالَ فَبِسُنَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فِي سُنَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا

فِي كِتَابِ اللهِ قَالَ أَجْتَهِدُ رَأْيِي وَلَا آلُو فَضَرَبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدْرَهُ وَقَالَ: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللهِ لِمَا

يُرْضِي رَسُولَ اللهِ

3592 - Hazreti Muaz'ın ashabından Humus halkından bazı kimselerden rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Muaz'ı Yemen'e göndermek istediği vakit şöyle buyurdu: "Sana bir dava arz edildiğinde nasıl hükmedeceksin?" Hazreti Muaz, "Allah'ın kitabı ile hükmedeceğim" cevabını verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Eğer, Allah'ın kitabında bulunmazsa ne yaparsın?" Muaz "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti ile hükmederim" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Eğer Rasûlullah'ın sünnetinde bulamazsan ne yaparsın?" dedi. Hazreti Muaz, "Reyimle ictihatta bulunurum. Hüküm vermekten geri dönmem" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem. Hazreti Muaz'ın göğsüne vurdu ve "Allah Rasûlünün elçisini Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in razı olacağı şeye muvafık kılan Allah'a hamdolsun" buyurdu.[325]

٣٥٩٣- عَمْرٌو عَنْ نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِ مُعَاذٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ فَذَكَرَ مَعْنَاهُ

3593 - Muaz bin Cebel radıyallahu anh'ın ashabından bazı insanların rivâyet ettiklerine göre: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu Yemen'e gönderdiği vakit şöyle buyurdu, deyip bir önce geçen hadisin manasını zikretti.

12 - SULH

٣٥٩٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اَلصُّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ

زَادَ أَحْمَدُ إِلَّا صُلْحًا أَحَلَّ حَرَامًا أَوْ حَرَّمَ حَلَالًا

وَزَادَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ وَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اَلْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ

3594 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Müslümanlar arasında sulh caizdir."

Râvîlerden Ahmed bin Abdulvahid'in rivâyetinde ilave olarak şu cümleyi de ziyâde etmiştir: "Ancak bir haramı helal ve bir helalı haram kılacak şekilde sulh yoktur."

Râvilerden Süleymân bin Dâvud rivâyetinde şu cümleyi ilave etmiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Müslümanlar kendi şartları üzerinedir" buyurdu.

İZAH

Anlaşmazlık bulunan mü'minler arasında sulh yapmak caizdir. Bir konu için bir şart koşulmuşsa; mü'minlerin, aralarında konulan bu şartlara uyması lazımdır. Ancak iki mü'min arasında yapılan sulh bir haramın helal ve bir helalin haram sayılmasını gerektiriyorsa, bu sulh caiz olmaz.

٣٥٩٥- أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنَ أَبِي حَدْرَدٍ دَيْنًا كَانَ

عَلَيْهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ

أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهُمَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ

فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ

حُجْرَتِهِ وَنَادَى كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ فَقَالَ يَا كَعْبُ فَقَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ

فَأَشَارَ لَهُ بِيَدِهِ أَنْ ضَعِ الشَّطْرَ مِنْ دَيْنِكَ قَالَ كَعْبٌ قَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ

اللهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُمْ فَاقْضِهِ

3595 - Ka’b bin Mâlik radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Asr-ı saadette mescitte Ebî Hadred’in oğlunda olan alacağını ödemesini (sert bir şekilde) istemiş. İkisinin sesleri de evinde bulunan Rasûlullah işitecek kadar yükselmişti. Bunun üzerine Rasûlullah onların yanına çıkmak isteyip odasının önünde (gerili bulunan) perdesini açarak Ka’b bin Malik’e, “Ey Ka’b bin Malik” diye seslendi. Ka’b, emrindeyim, buyur ey Allah’ın Rasûlü, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazreti Ka’b’a eliyle işaret ederek “Alacağının yarısını bağışla” buyurdu.

Ka’b, bağışladım ey Allah’ın Rasûlü, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, İbn-i Hadra’da “Kalk, kalan borcunu öde” buyurdu.[326]

İZAH

Bu hadis-i şerif alacaklıların alacaklarından bir kısmını bağışlayabileceklerine delâlet eder.

13 - ŞAHİTLİK

٣٥٩٦- أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ الشُّهَدَاءِ الَّذِي يَأْتِي بِشَهَادَتِهِ أَوْ يُخْبِرُ

بِشَهَادَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَسْأَلَهَا شَكَّ عَبْدُ اللهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَيَّتَهُمَا قَالَ، قَالَ أَبُو

دَاوُد: قَالَ مَالِكٌ الَّذِي يُخْبِرُ بِشَهَادَتِهِ وَلَا يَعْلَمُ بِهَا الَّذِي هِيَ لَهُ

قَالَ الْهَمَذَانِيُّ وَيَرْفَعُهَا إِلَى السُّلْطَانِ قَالَ ابْنُ السَّرْحِ أَوْ يَأْتِي بِهَا

الْإِمَامَ وَالْإِخْبَارُ فِي حَدِيثِ الْهَمَذَانِيِّ قَالَ ابْنُ السَّرْحِ ابْنُ أَبِي عَمْرَةَ لَمْ

يَقُلْ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ

3596 - Zeyd bin Hâlid el-Cühenî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben size şahitlerin en hayırlısını haber vereyim mi? Kendisinden şahitlik etmesi istenmeden önce şehitlik görevini yerine getiren -ya da gördüğünü haber veren - kimsedir. (Râvi) Abdullah bin Ebû Bekir (babasının bu son iki cümleden) hangisini rivâyet ettiğinde şüphe etmiştir.

Ebû Dâvud dedi ki: Malik bu hadisi: "Taraflardan lehine yarayacak kimsenin bilmeyip, kendisinin bildiği bir delili (kendiliğinden) haber vermesidir" diye açıkladı. El-Hemedanî ise "Bu delili sultana iletir" diye açıkladı. İbn Serh de "Bu delili hakimlere getirir" diye açıkladı. Hemedânî'nin hadisinde ihbar kelimesi geçiyor.

İbni Serh, İbn-i Ebî Amra dedi, Abdurrahman demedi.

14 - İÇ YÜZÜNÜ BİLMEDİĞİ BİR DAVADA TARAFLARDAN BİRİNE YARDIMCI OLMAK

٣٥٩٧- عَنْ يَحْيَى بْنِ رَاشِدٍ قَالَ: جَلَسْنَا لِعَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ فَخَرَجَ

إِلَيْنَا فَجَلَسَ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ

حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللهِ فَقَدْ ضَادَّ اللهَ وَمَنْ خَاصَمَ فِي

بَاطِلٍ وَهُوَ يَعْلَمُهُ لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللهِ حَتَّى يَنْزِعَ عَنْهُ وَمَنْ قَالَ فِي

مُؤْمِنٍ مَا لَيْسَ فِيهِ أَسْكَنَهُ اللهُ رَدْغَةَ الْخَبَالِ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ

3597 - Yahya bin Raşid radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Abdullah bin Ömer'in toplantısına gittik, yanımıza çıktı, oturdu ve şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Aracılığı Allah'ın hadlerinden birinin yerine getirilmesine engel olan kimse Allah'ın emrine muhalif hareket etmiş olur. Bile bile haksız bir

davayı savunan kimse bu davadan dönünceye kadar Allah'ın gazabına uğramaya devam eder. Bir Müslüman hakkında onda olmayan şeyleri söyleyen kimseyi de Allah, söylediği bu sözden dönünceye kadar cehennem ehlinin vucudundan akan irinle toprak karışımı olan bir bataklıkta tutar."

İZAH

Zina, adam öldürmek, iftira etmek ve hırsızlık gibi suçlara had lazım gelir. Bu suçlardan birini işleyen kimseye had vurulacağında araya girip cezasını engelleyen kimse, Allah'ın çizdiği ceza prensibine aykırı hareket etmiş olur. Haksız olduğunu bile bile iddia eden kimsenin bu davranışından Tevbe etmesi gerekir. Tevbe etmedikce Allah'ın azabındadır. Mü'minleri haksız yere suçlamak da bir haksızlıktır. Bir mü'minde olmayan bir sıfatla mü'mini suçlayan kimseye ceza olması için Cenab-ı Hak onu ebedî alemde tabanı çamurlu bir hücrede cezalandıracaktır.

٣٥٩٨- عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ قَالَ

وَمَنْ أَعَانَ عَلَى خُصُومَةٍ بِظُلْمٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ

3598 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisin manasını rivâyet etmiştir. Bu rivâyette: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Her kim zulum ile bir davaya yardım ederse şüphesiz Allah'ın gazabına uğrar" buyurdu.

15 - YALAN ŞAHİTLİĞİ

٣٥٩٩- عَنْ خُرَيْمِ بْنِ فَاتِكٍ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَامَ قَائِمًا فَقَالَ عُدِلَتْ شَهَادَةُ

الزُّورِ بِالْإِشْرَاكِ بِاللهِ ثَلَاثَ مِرَارٍ ثُمَّ قَرَأَ «فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ

وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ»

3599 - Hureym bin Fatik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sabah namazını kıldı. Namazdan çıktığında ayağa kalktı ve üç kere şöyle buyurdu: “Yalan şahitliği Allah’a şirkle denk tutuldu.” Sonra, “Putlardan, pislikten sakının, yalan şahitliğinden sakının, Allah’a ortak koşmayarak dosdoğru inanın.” âyetini okudu. (Hac sûresi, 30)[327]

İZAH

Haksızlık hangi yolla olursa olsun haksızlıktır. Başkasının hakkına tecavüz edecek olan haksızlık haramdır, zulümdür. Yalan şahitliği de para karşılığında birinin hakkını başkasına mahkeme aracılığıyla alıvermektedir. Bu da zulümdür. Cenab-ı Hak Kur’an-ı Kerim’inde yalan şahitliğini Allah’a şirkin arkasında getirerek, ikisini yasaklar dizisinde birbirlerine denk tutmuştur. Şirk, ne kadar çirkin ise yalan şahitliği de öyledir.

16 - ŞAHİTLİĞİ KABUL EDİLMEYEN KİMSELER

٣٦٠٠- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَدَّ شَهَادَةَ الْخَائِنِ وَالْخَائِنَةِ وَذِي الْغِمْرِ عَلَى

أَخِيهِ وَرَدَّ شَهَادَةَ الْقَانِعِ لِأَهْلِ الْبَيْتِ وَأَجَازَهَا لِغَيْرِهِمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: الْغِمْرُ الْحِنَةُ وَالشَّحْنَاءُ وَالْقَانِعُ الْأَجِيرُ التَّابِعُ مِثْلُ

الْأَجِيرِ الْخَاصِّ

3600 - Amr bin Şuayb’ın dedesinden şöyle rivâyet olunmuştur:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, emanete hiyanet eden erkek ve kadın ile Müslüman kardeşine kin besleyen kimsenin şahitliğini kabul etmedi. Bir ev halkına bağımlı olan kimsenin onlar lehindeki şahitliğini de reddetti. Ancak başkasının lehine yaptığı şahitliği geçerli saydı.

Ebû Dâvud dedi ki: Gımr: Kin ve düşmanlık demektir.

Gânî; özel ücretli gibi kişinin kendi işine ve emrine bağlı ücretli demektir.

٣٦٠١- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى بِإِسْنَادِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ خَائِنٍ وَلَا خَائِنَةٍ وَلَا زَانٍ وَلَا زَانِيَةٍ وَلَا

ذِي غِمْرٍ عَلَى أَخِيهِ

3601 - Süleymân bin Musâ'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hain erkek ve kadının, zina eden erkek ve kadının ve mü'min kardeşine kin tutan kimsenin şahitliği caiz değildir."

17 - BEDEVÎNİN YERLEŞİK HALK ALEYHİNDEKİ ŞAHİTLİĞİ

٣٦٠٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ بَدَوِيٍّ عَلَى صَاحِبِ قَرْيَةٍ

3602 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiş: "Bâdiyede oturanın köyde oturan aleyhindeki şahitliği caiz değildir."

İZAH

Bâdiyede oturanların belli bir konak yerleri yoktur. Hayvanların otladığı yerlerde çadır kurarak dolaşırlar. Belli bir karargahları olmadığı için ilim tahsil etme imkanları da yoktur. Çoğu cahildirler. Şahadet usullerine vakıf değillerdir. Köyde oturanlar ise bu mahrûmiyetten berîdirler. Bundan dolayı şahitlik usullerini bilenler var iken bu bilmeyenlerin şahitliğinin caiz olmayacağı bildirilmiştir. Eğer bâdiyede oturan bilgili bir kimse ise, köylüye de şehirliye de şahitlik edebilir. Bütün ilim adamlarının görüşü de budur. Ahmed bin Hanbel ve İmam Malik hazretleri bu hadisle amel ederler. Sahrâda yaşayan, köy ve şehirde oturan hakkında şahitlik edemez derler. (Maalim-üs-Sünen, c. 5)

18 - SÜT EMZİRME HUSÛSUNDA ŞAHİTLİK YAPMANIN HÜKMÜ

٣٦٠٣- حَدَّثَنِي عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ وَحَدَّثَنِيهِ صَاحِبٌ لِي عَنْهُ وَلَمَّا

لِحَدِيثِ صَاحِبِي أَحْفَظُ قَالَ تَزَوَّجْتُ أُمَّ يَحْيَى بِنْتَ أَبِي إِهَابٍ فَدَخَلَتْ

عَلَيْنَا امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ فَزَعَمَتْ أَنَّهَا أَرْضَعَتْنَا جَمِيعًا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهَا

كَاذِبَةٌ قَالَ وَمَا يُدْرِيكَ وَقَدْ قَالَتْ مَا قَالَتْ فَدَعْهَا عَنْكَ

3603 - Ukbe bin el-Hâris radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ebû İhâb'ın kızı Ümmü Yahya ile evlendim. Yanımıza siyah benizli bir kadın gelip ikimizi de emzirdiğini iddia etti. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e varıp durumu anlattım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem benden yüz çevirdi. Ben, "Ey Allah'ın Rasûlü, o kadın yalancıdır" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ne biliyorsun? Kadın söylediğini söyledi, hanımını bırak."[328]

İZAH

Bu hadis-i şerif süt emzirme hususunda sadece emziren kadının şahitliğinin kafi geleceğine delildir. Ahmed bin Hanbel'in mezhebi de budur. Ebû Hanife hazretlerine göre, bu hususta en az iki erkek veya bir erkek iki kadının şahitlik etmesi gerekmektedir. İmam Malik hazreteleri de; bu hususta iki kadının şahitliği şarttır demektedir. Emzirme hususu çok hassas bir konu olduğu için bir şahit de olsa emzirme söylentisi bulunan kızla erkeğin evlenmemesi uygun olur. Çünkü, hayat boyu içe sindirilemeyen bir evlilik kurulmuş olur. Evlendikten sonra aynı kadından emzirildiklerine dair şahitlik edenler olursa süt kardeşlerin hemen ayrılması gerekir. (Avnü'l-Mabud, c. 3, s. 336)

٣٦٠٤- عَنْ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ وَقَدْ سَمِعْتُهُ

مِنْ عُقْبَةَ وَلٰكِنِّي لِحَدِيثِ عُبَيْدٍ أَحْفَظُ فَذَكَرَ مَعْنَاهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: نَظَرَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ إِلَى الْحَارِثِ بْنِ عُمَيْرٍ فَقَالَ هٰذَا

مِنْ ثِقَاتِ أَصْحَابِ أَيُّوبَ

3604 - Ubeyd bin Ebî Meryem'den o da Ukbe radıyallahu anh'dan bir önce geçen hadisle aynı manada rivâyet etti. İbn-i Ebî Müleyke bunu ben Ukbe'den de dinledim. Yalnız ben Ubeyd'in hadisini daha iyi ezberledim, deyip hadisin manasını zikretti.

Ebû Dâvud dedi ki: Hammad b. Zeyd, Haris bin Umeyre baktı ve işte bu Eyyûb'un ashabının güvenilirliğindendir, dedi.

19 - EHL-İ ZİMMETİN ŞAHİTLİĞİ VE SEFER ESNASINDA VASİYETİ

٣٦٠٥- عَنِ الشَّعْبِيِّ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ

بِدَقُوقَاءَ هٰذِهِ وَلَمْ يَجِدْ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ يُشْهِدُهُ عَلَى وَصِيَّتِهِ فَأَشْهَدَ

رَجُلَيْنِ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَقَدِمَا الْكُوفَةَ فَأَتَيَا أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ

فَأَخْبَرَاهُ وَقَدِمَا بِتَرِكَتِهِ وَوَصِيَّتِهِ فَقَالَ الْأَشْعَرِيُّ هٰذَا أَمْرٌ لَمْ يَكُنْ بَعْدَ

الَّذِي كَانَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَحْلَفَهُمَا بَعْدَ

الْعَصْرِ بِاللّٰهِ مَا خَانَا وَلَا كَذَبَا وَلَا بَدَّلَا وَلَا كَتَمَا وَلَا غَيَّرَا وَإِنَّهَا لَوَصِيَّةُ

الرَّجُلِ وَتَرِكَتُهُ فَأَمْضَى شَهَادَتَهُمَا

3605 - Şa'bî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir: Müslümanlardan bir zata Dakûkâ'da eceli gelmişti. Vasiyetine şahitlik edecek Müslüman bulamadığı için iki gayr-i müslimi şahit tuttu. Gayr-i müslimler, Kûfe'ye geldiler, Ebû Musâ el-Eşârî'ye varıp bu zatın vasiyetini haber verdiler. O zatın bıraktığı eşyasını ve vasiyetini takdim ettiler. Ebû Musâ el-Eşârî: Bu Rasûlullah zamanından sonra (bu güne kadar) hiç olmamış bir hadisedir dedi. Ve her ikisine de hiyanette bulunmadıklarına, yalan söylemediklerine,

hükmü değiştirmediklerine, hiçbir şeyi saklamadıklarına ve hiçbir şeyi bozmadıklarına, bu vasiyetin bu zatın vasiyeti, (malların da yine o zatın) geride bıraktığı malları olduğuna dair Allah'a yemin ettirip şahitliklerini geçerli kıldı.

٣٦٠٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَهْمٍ مَعَ تَمِيمٍ

الدَّارِيِّ وَعَدِيِّ بْنِ بَدَّاءٍ فَمَاتَ السَّهْمِيُّ بِأَرْضٍ لَيْسَ بِهَا مُسْلِمٌ فَلَمَّا قَدِمَا

بِتَرِكَتِهِ فَقَدُوا جَامَ فِضَّةٍ مُخَوَّصًا بِالذَّهَبِ فَأَحْلَفَهُمَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وُجِدَ الْجَامُ بِمَكَّةَ فَقَالُوا اشْتَرَيْنَاهُ مِنْ تَمِيمٍ وَعَدِيٍّ

فَقَامَ رَجُلَانِ مِنْ أَوْلِيَاءِ السَّهْمِيِّ فَحَلَفَا لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَإِنَّ

الْجَامَ لِصَاحِبِهِمْ قَالَ فَنَزَلَتْ فِيهِمْ «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا

حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ» الْآيَةَ

3606 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Sehm kabîlesinden bir zât Temîm ed-Dârî ve Adiy bin Bedda ile bir yolculuğa çıktı. Sehm kabilesinden olan bu kimse, Müslüman bulunmayan bir beldede öldü. Bıraktığı eşyaları Temîm ed-Dârî ile Adiy bin Bedda getirdiler. Fakat ailesince altınla yaldızlanmış gümüş bardağın olmadığı meydana çıktı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz her ikisine de yemin ettirdi. Sonra bardak Mekke'de bulundu. Bardak sahipleri, biz bu bardağı Temîm-i Dârî ve Adiy bin Bedda'dan aldık, dediler. Bunun üzerine Sehm kabilesinden olup ölen kimsenin yakınlarından iki kişi ayağa kalkarak (Müslüman olarak) bizim şahitliğimiz Temîm ile Adiy'in şahitliğinden daha doğrudur. Ve bu kap bizim arkadaşımızındır, dediler. Bunun üzerine, "Ey iman edenler, sizden birinize ölüm geldiği vakit vasiyet sırasında içinizden iki adil kişi şahitlik etsin…" ayet-i onlar hakkında indi. (Maide sûresi, 106) [329]

20 - HAKİM DOĞRU SÖYLEDİĞİNİ BİLDİĞİ VAKİT TEK ŞAHİDİN ŞEHADETİYLE

HÜKÜM VEREBİLİR

٣٦٠٧- عَنْ عُمَارَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ أَنَّ عَمَّهُ حَدَّثَهُ وَهُوَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْتَاعَ
فَرَسًا مِنْ أَعْرَابِيٍّ فَاسْتَتْبَعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَقْضِيَهُ
ثَمَنَ فَرَسِهِ فَأَسْرَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَشْيَ وَأَبْطَأَ
الْأَعْرَابِيُّ فَطَفِقَ رِجَالٌ يَعْتَرِضُونَ الْأَعْرَابِيَّ فَيُسَاوِمُونَهُ بِالْفَرَسِ وَلَا
يَشْعُرُونَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْتَاعَهُ فَنَادَى الْأَعْرَابِيُّ
رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنْ كُنْتَ مُبْتَاعًا هَذَا الْفَرَسَ
وَإِلَّا بِعْتُهُ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ سَمِعَ نِدَاءَ الْأَعْرَابِيِّ
فَقَالَ أَوَ لَيْسَ قَدِ ابْتَعْتُهُ مِنْكَ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ: لَا وَاللهِ مَا بِعْتُكَهُ فَقَالَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلَى قَدِ ابْتَعْتُهُ مِنْكَ فَطَفِقَ الْأَعْرَابِيُّ
يَقُولُ هَلُمَّ شَهِيدًا فَقَالَ خُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتٍ أَنَا أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَايَعْتَهُ
فَأَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خُزَيْمَةَ فَقَالَ بِمَ تَشْهَدُ فَقَالَ
بِتَصْدِيقِكَ يَا رَسُولَ اللهِ فَجَعَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
شَهَادَةَ خُزَيْمَةَ بِشَهَادَةِ رَجُلَيْنِ

3607 - Umâre bin Huzeyme’den, O’na Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ashabından olan amcası şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir bedevîden bir at satın almıştı. Atının parasını ödemek için bedevînin kendisini takib etmesini emretti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, süratli yürüdü. Bedevî ise biraz yavaşladı. Derken bir takım kimseler bedevinin etrafını sarıp onun atını satın almak üzere pazarlığa girişiyorlardı. Ancak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bu atı satın aldığını bilmiyorlardı. Bedevî, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e şöyle seslendi: “Bu atı (bu fiata) alacaksan al. Yoksa satacağım.”

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bedevînin sesini işittiği anda ayağa kalktı ve şöyle buyurdu: “Ben o atı senden satın almadım mı?” Bedevî, “Hayır, vallahi ben onu sana satmadım” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Evet ben o atı senden satın aldım” dedi. Bedevî, şahit getir demeye başladı. Bunun üzerine Huzeyme bin Sabit, (bedevîye dönüp) Ben senin bu hayvanı Hazreti Peygamber’e sattığına şahitlik ederim, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyme’ye dönerek, “Neye dayanarak şahitlik ediyorsun” dedi. Huzeyme, “Ey Allah’ın Rasûlü ben Allah’ın seni tasdik etmesiyle şahitlik ediyorum.” dedi. Bu hadise üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyme’nin şahitliğini iki şahidin şahadetine denk kıldı.[330]

İZAH

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizin at satın aldığı bedevî, Mürre Kabilesinden Seva bin Haris idi. Satın aldığı atın adı, Mürtecez idi. Münafıklardan bazısı bedevîyi öğretiyor. Alış verişi bozmasını istiyorlardı. Hazreti Huzeyme, Peygamber Efendimizin, yalan söylemeyeceğine inandığı için, ben şahitlik ediyorum, demiş ve Peygamber Efendimiz, Huzeyme’nin şahitliğini iki şahide bedel tutmuştur. Zeyd bin Sabit Kur’an’ı cem ederken her ayete iki şahit istiyordu. Tevbe sûresinin son ayetlerini hazreti Huzeym’e getirmiş, O’nun şahitliğini iki şahide bedel tutarak başka şahit aramamıştır.

21 - YEMİN VE ŞAHİT İLE HÜKÜM

٣٦٠٨- عَنْ إِبْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى

بِيَمِينٍ وَشَاهِدٍ

3608 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir yeminle birlikte bir şahide dayanarak hüküm vermiştir.”[331]

İZAH

İddia edilen hususlarda iki şahit gerekirken, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz bir tek şahidi olan kimseye yemin verdiriyor. Yemini bir şahid kabul ediyor, bir yemin ve bir de şahitle iddia eden kimsenin iddiasının doğruluğuna hükmediyordu.

Ebû Hanife, Evzâî ve Endülüs'te bulunan Mâlikîler iki şahid gereken hiçbir hükümde bir şahitle bir yemin kâfi gelmez demişler ve "iddia edene delil getirmek, inkar edene yemin düşer" hadisini delil göstermişlerdir. Fakat başta Hazreti Ebû Bekir olmak üzere ashab-ı kiramın ileri gelenlerinden çoğu iddia edenin bir şahidi ile yeminin birleşmesini iki şahit gibi kabul etmişlerdir. (Avnül-Mabud, c. 3, s. 362)

٣٦٠٩- عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ قَالَ سَلَمَةُ فِي حَدِيثِهِ

قَالَ عَمْرٌو فِي الْحُقُوقِ

3609 - Bir önceki hadis aynı mana ve isnadla Amr bin Dinar'dan da rivâyet olundu. Seleme bu rivâyetinde; Amr bu hadisin hukuk davalarında geçerli olduğunu söyledi.

٣٦١٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى

بِالْيَمِينِ مَعَ الشَّاهِدِ

3610 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Bir şahitle beraber bir yemine dayarak hüküm vermiştir.[332]

٣٦١١- حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ رَبِيعَةَ بِإِسْنَادِ أَبِي مُصْعَبٍ

وَمَعْنَاهُ قَالَ سُلَيْمَانُ فَلَقِيتُ سُهَيْلًا فَسَأَلْتُهُ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ مَا

أَعْرِفُهُ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ رَبِيعَةَ أَخْبَرَنِي بِهِ عَنْكَ قَالَ فَإِنْ كَانَ رَبِيعَةُ أَخْبَرَكَ عَنِّي

فَحَدِّثْ بِهِ عَنْ رَبِيعَةَ عَنِّي

3611 - Süleymân bin Bilal şöyle dedi: Süheyl bin Ebî Salih'e rast geldim ve şu (bir önce geçen) hadisi kendisine sordum. Ben o hadisi bilmiyorum,

dedi. Ben, Rabia bu hadisi sizden işittiğini söyleyerek bana nakletti, dedim. Süheyl, eğer Rabia, benden naklederek sana haber verdi ise Rabia'nın benden naklettiğini anlat, dedi.

٣٦١٢- سَمِعْتُ جَدِّي الزُّبَيْبَ يَقُولُ بَعَثَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَيْشًا إِلَى بَنِي الْعَنْبَرِ فَأَخَذُوهُمْ بِرُكْبَةٍ مِنْ نَاحِيَةِ الطَّائِفِ فَاسْتَاقُوهُمْ إِلَى نَبِيِّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَكِبْتُ فَسَبَقْتُهُمْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللهِ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ أَتَانَا جُنْدُكَ فَأَخَذُونَا وَقَدْ كُنَّا أَسْلَمْنَا وَخَضَرْنَا آذَانَ النَّعَمِ فَلَمَّا قَدِمَ بِالْعَنْبَرِ قَالَ لِي نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ لَكُمْ بَيِّنَةٌ عَلَى أَنَّكُمْ أَسْلَمْتُمْ قَبْلَ أَنْ تُؤْخَذُوا فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَنْ بَيِّنَتُكَ قُلْتُ سَمُرَةُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي الْعَنْبَرِ وَرَجُلٌ آخَرُ سَمَّاهُ لَهُ فَشَهِدَ الرَّجُلُ وَأَبَى سَمُرَةُ أَنْ يَشْهَدَ فَقَالَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَبَى أَنْ يَشْهَدَ لَكَ فَتَحْلِفُ مَعَ شَاهِدِكَ الْآخَرِ قُلْتُ نَعَمْ فَاسْتَحْلَفَنِي فَحَلَفْتُ بِاللهِ لَقَدْ أَسْلَمْنَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا وَخَضَرْنَا آذَانَ النَّعَمِ فَقَالَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْهَبُوا فَقَايِسُوهُمْ أَنْصَافَ الْأَمْوَالِ وَلَا تَمَسُّوا ذَرَارِيَّهُمْ لَوْلَا أَنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ ضَلَالَةَ نَعَمٍ مَا رَزَيْنَاكُمْ عِقَالًا قَالَ الزُّبَيْبُ فَدَعَتْنِي أُمِّي فَقَالَتْ هَذَا الرَّجُلُ أَخَذَ زِزْيَتِي فَانْصَرَفْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ لِي احْبِسْهُ فَأَخَذْتُ بِتَلْبِيبِهِ وَقُمْتُ مَعَهُ مَكَانَنَا ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْنَا نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمَيْنِ فَقَالَ مَا تُرِيدُ بِأَسِيرِكَ فَأَرْسَلْتُهُ مِنْ يَدِي فَقَامَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِلرَّجُلِ رُدَّ عَلَى هَذَا زِزْيَتَهُ أُمِّهِ الَّتِي أَخَذْتَ مِنْهَا فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللهِ إِنَّهَا خَرَجَتْ مِنْ

بِيَدِي قَالَ فَاخْتَلَعَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيْفَ الرَّجُلِ فَأَعْطَانِيهِ

وَقَالَ لِلرَّجُلِ اذْهَبْ فَزِدْهُ أَصْعًا مِنْ طَعَامٍ قَالَ فَزَادَنِي أَصْعًا مِنْ شَعِيرٍ

3612 - Zübeyb bin (Sa’lebe) radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Anber oğullarına bir ordu gönderdi. Onları Taif’in bir nahiyesi olan Rukbe’de yakaladılar. Onları Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e sevk etmek istediler, bunun üzerine ben vasıtama bindim, onlardan önce Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e vardım. Allah’ın selamı rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun, ey Allah’ın Nebîsi, diye selam verdim ve senin askerlerin bize geldiler, bizi yakaladılar. Halbuki biz Müslüman olmuş (Müslümanlık alameti olarak) develerimizin kulaklarının yanını kesmiştik, dedim.

Anber oğulları, gelince Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle dedi: “Siz yakalandığınız şu günden daha önce inandığınıza dair deliliniz var mı?” Ben, evet var, dedim. “Şahidin kimdir?” dedi. Ben Anber oğullarından Semura isimli bir adamla, başka bir adam dedim ve Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e adamın ismini söyledim. Adam, şahitlik etti. Fakat Semura şahitlik etmedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana:

“Semura, senin sözüne şahitlik etmekten çekindi. Öbür şahidinle beraber bir de yemin eder misin” buyurdu. Ben, evet yemin ederim, dedim. Yemin etmemi istedi, ben de falan falan gün Müslüman olduk, develerimizin kulaklarının yanını kestik diye Allah’a yemin ettim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Gidiniz, mallarınızın yarısını onlara taksim edin (kadın ve) çocuklarına dokunmayın. Eğer ordunun çalışmasının boşa gitmesi Allah (c.c)’ın hoşnutsuzluğuna sebeb olmasaydı size bir ipi dahi eksik vermezdim” buyurdu.

Zübeyb şöyle dedi, annem beni çağırdı ve şu zât benim halımı aldı, dedi. Ben tekrar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e döndüm, yani annemin halısının alındığını haber verdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana, “Onu yakala” dedi. Ben de gittim o zatın yakasını tuttum, bulunduğumuz yerde onunla beraber beklemeye başladım. Bizler ayakta

olduğumuz halde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize baktı ve, “Esirinden ne istiyorsun?” dedi. Ben de o şahsın yakasını elimden bıraktım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktı ve o zata, “Bunun annesinden aldığın halısını iade et” buyurdu. O zat, ey Allah’ın Rasûlü, o halı elimden çıktı (sattım) dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kimsenin kılıcını aldı. Onu bana verdi. Ve, “O zata git, fazla olarak bir Âğus (ölçek) de yiyecek ver (anlaşın)” buyurdu. Zübeyb dedi ki, o zât bana (kılıçtan başka) bir âğus (ölçek) da arpa fazla verdi.

İZAH

Hazram: Burada kesik manasında kullanılmıştır.

Zerârî: Zürriyetler demektir.

Ikal: Küçük ip, bağ demektir.

Zirbi: Döşeme, kilim ve halı demektir.

Bu hadis-i şerif iki şahidin bulunmadığı yerde tek şahit bulunur, iddia sahibine yemin de ettirilirse iddiasının kabul edileceğine delil olarak sevk edilmiştir.

22 - ŞAHİTLERİ OLMAYAN İKİ KİŞİNİN BİR MAL ÜZERİNDE HAK İDDİA ETMELERİ

٣٦١٣- أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ رَجُلَيْنِ ادَّعَيَا بَعِيرًا أَوْ دَابَّةً إِلَى

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَتْ لِوَاحِدٍ مِنْهُمَا بَيِّنَةٌ فَجَعَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا

3613 - Ebû Musâ el-Eş’ârî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

İki kişiden her biri bir devenin veya bir hayvanın kendilerine ait olduğunu idda ettiler. Bunlardan hiç birinin de şahidi yoktu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hayvanı her ikisi arasında ortak kıldı. [333]

٣٦١٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ

3614 - Abdurrahim bin Süleymân bir önce geçen hadisi Saîd bin Ebû Bürde'den aynı isnad ve aynı manada rivâyet etti.

٣٦١٥- عَنْ قَتَادَةَ بِمَعْنَى إِسْنَادِهِ أَنَّ رَجُلَيْنِ ادَّعَيَا بَعِيرًا عَلَى عَهْدِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا شَاهِدَيْنِ فَقَسَمَهُ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا نِصْفَيْنِ

3615 - İki hadis önce geçen hadisin isnadı ile aynı manada Katade radıyallahu anh'den rivâyet olundu. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, zamanında iki kişi bir devenin kendilerine ait olduğu hakkında iddiada bulundular. Bu kimselerden her biri ikişer şahit (bulup) gönderdiler. Şahitler (müsavi olduğu için) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem deveyi ikisi arasında eşit olarak taksim etti.

٣٦١٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا فِي مَتَاعٍ إِلَى النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ لِوَاحِدٍ مِنْهُمَا بَيِّنَةٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ اسْتَهِمَا عَلَى الْيَمِينِ مَا كَانَ أَحَبَّا ذَلِكَ أَوْ كَرِهَا

3616 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan: İki adam bir eşyanın kendilerine ait olduğu hakkında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda davalaştılar, bu kimselerden hiç birinin delili yoktu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kimin yemin edeceğine aranızda kura çekin (kim yemin ederse eşya) onun olur. Kura çekmeyi ister hoşlansınlar, isterse hoşlanmasınlar" buyurdu.[334]

٣٦١٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَرِهَ

الِاثْنَانِ الْيَمِينَ أَوْ اسْتَحَبَّاهَا فَلْيَسْتَهِمَا عَلَيْهَا قَالَ سَلَمَةُ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ

وَقَالَ إِذَا أَكْرَهَ الِاثْنَانِ عَلَى الْيَمِينِ

3617 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'ın, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyetine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuş:

"İki kişiden her biri, bir hususta yemin etmeyi hoş karşılamazlarsa veya yemin etme arzusunda bulunurlarsa kimin yemin edeceği hususunda kura çeksinler."

Râvîlerden Seleme dedi ki: Ahmed bin Hanbel bize Ma'mer haber verdi, demiştir. Bu kura (meselesi) her iki kişide yemine zorlandığı vakit yapılır."[335]

٣٦١٨- عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ بِإِسْنَادِ ابْنِ مِنْهَالٍ بِمِثْلِهِ قَالَ فِي

دَابَّةٍ وَلَيْسَ لَهُمَا بَيِّنَةٌ فَأَمَرَهُمَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ

يَسْتَهِمَا عَلَى الْيَمِينِ

3618 - Saîd bin Ebû Arube radıyallahu anh'dan: Muhammed İbn-i Minhal'ın isnadı ile geçen hadisin misli rivâyet olundu. İki kişi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir hayvan hakkında müracaatta bulundular, bunların her ikisinin de hayvanın kendilerine ait olduğu hakkında delili yoktu. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kimin (önce) yemin edeceği hakkında kura çekmelerini emir buyurdu.[336]

İZAH

Bir malın kendilerine ait olduğunu iddia edenlerin delilleri yok ve ikisi de yemin etmek isterlerse, veya delilleri yok yemin etmeyi istemezlerse, kimin önce yemin etmesi veya hangisinin yemin edeceği hususunda kuraya baş vurulur. İkiden biri malın kendine ait olduğuna yemin etmez öbürü yemin ederse, yemin eden o mala sahip olur.

23 - YEMİN ETMEK DAVALIYA DÜŞER

٣٦١٩- عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالْيَمِينِ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ

3619 - İbn-i Ebî Müleyke'den rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir. İbni Abbas bana mektubunda şöyle yazmıştır:

"Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yeminin kendisi hakkında iddia olan kimseye verilmesi gerektiğini hükmetti."[337]

24 - YEMİN NASIL ETTİRİLİR?

٣٦٢٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْنِي

لِرَجُلٍ حَلِّفْهُ احْلِفْ بِاللهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا لَهُ عِنْدَكَ شَيْءٌ يَعْنِي

لِلْمُدَّعِي

3620 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (yemin ettirdiği bir zata) şöyle buyurdu: "Davacının sende hiçbir hakkı olmadığına kendisinden başka ilah bulunmayan Allah'a yemin et."

25 - DAVALI ZİMMÎ OLURSA YEMİN ETTİRİLİR Mİ?

٣٦٢١- عَنِ الْأَشْعَثِ قَالَ كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ أَرْضٌ

فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَكَ بَيِّنَةٌ قُلْتُ لَا قَالَ لِلْيَهُودِيِّ احْلِفْ قُلْتُ يَا رَسُولَ

اللهِ إِذًا يَحْلِفُ وَيَذْهَبُ بِمَالِي فَأَنْزَلَ اللهُ «إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللهِ

وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا» إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

3621 - Eş'as radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Benimle bir Yahudi arasında ortak bir arazi vardı. Yahudi (benim hissemi) inkar etti. Onu tuttum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana, “Senin delilin var mı” buyurdu. Ben yoktur, dedim. Bunun üzerine Yahudiye, “Yemin et” buyurdu. Ben ey Allah’ın Rasûlü (o Yahudidir) yemin eder, benim malımı alır gider, dedim. Bu olay üzerine Allah Teâlâ, “O, kimseler ki Allah’a verdikleri sözü ve yeminlerini az bir para ile satarlar.” âyetini sonuna kadar indirdi.” (Âl-i İmrân, 77)[338]

26 - GÖRMEDİĞİ BİR HADİSE HAKKINDA BİLGİSİNE GÖRE YEMİN EDEN KİMSE

٣٦٢٢- عَنِ الْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ كِنْدَةَ وَرَجُلًا مِنْ

حَضْرَمَوْتَ اخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَرْضٍ مِنَ

الْيَمَنِ فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أَرْضِي اغْتَصَبَنِيهَا أَبُو هَذَا وَهِيَ

فِي يَدِهِ قَالَ هَلْ لَكَ بَيِّنَةٌ قَالَ لَا وَلَكِنْ أُحَلِّفُهُ وَاللهِ مَا يَعْلَمُ أَنَّهَا أَرْضِي

اغْتَصَبَنِيهَا أَبُوهُ فَتَهَيَّأَ الْكِنْدِيُّ يَعْنِي لِلْيَمِينِ وَسَاقَ الْحَدِيثَ

3622 - Eş’as bin Kays radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Biri Kinde’den biri de Hadramevt’ten olan iki kişi Yemen’de bulunan bir arazi konusunda Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in huzurunda davalaştılar. Hadramevtli olan şöyle dedi: Ey Allah’ın Rasûlü, şu adamın babası benim arazimi zorla elimden aldı. O yer şu anda bu zatın elindedir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, “Senin delilin var mı” buyurdu. O zât; yoktur Ey Allah’ın Rasûlü. Lâkin ona yemin verdir, elindeki arazinin benim olup babasının benden gasbettiğini bilmediğine dair Allah’a yemin etsin, dedi. Kindeli, yemine hazırlandı, deyip râvi hadisin devamını sevketti.

٣٦٢٣- عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: جَاءَ

رَجُلٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ وَرَجُلٌ مِنْ كِنْدَةَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ هَذَا غَلَبَنِي عَلَى أَرْضٍ كَانَتْ

لِأَبِي فَقَالَ الْكِنْدِيُّ هِيَ أَرْضِي فِي يَدِي أَزْرَعُهَا لَيْسَ لَهُ فِيهَا حَقٌّ فَقَالَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْحَضْرَمِيِّ أَلَكَ بَيِّنَةٌ قَالَ لَا قَالَ فَلَكَ يَمِينُهُ

فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ فَاجِرٌ لَيْسَ يُبَالِي مَا حَلَفَ لَيْسَ يَتَوَرَّعُ مِنْ شَيْءٍ

فَقَالَ لَيْسَ لَكَ مِنْهُ إِلَّا ذَلِكَ

3623 - Alkame bin Vail bin Hucr, el-Hadramî radıyallahu anh'dan, o da babasından rivâyet etti.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme, biri Hadramevt ve biri de Kinde'den iki kişi geldi. Hadramevtli şöyle dedi. Ey Allah'ın Rasûlü babamdan bana kalan bir arazimi şu zât bana ağır basarak gasben elimden aldı. Kindeli ise o arazi benimdir, hala elimdedir. Ben ekip biçiyorum. O'nun orada hiçbir hakkı yoktur, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Hadramevtliye, "Senin delilin var mı" buyurdu. O da, hayır delilim yoktur dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kindeliye; "Sana yemin gerek" buyurdu. Hadramevtli, Ey Allah'ın Rasûlü, bu şahıs fâcirdir. Yemin etmek onun için mühim değil, hiçbir şeyden sakınmaz, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Kindeliye, "Senin için ondan isteyeceğin bundan başka bir şey yoktur" buyurdu.[339]

27 - GAYRİ MÜSLİME NASIL YEMİN ETTİRİLİR

٣٦٢٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي

لِلْيَهُودِ أَنْشُدُكُمْ بِاللهِ الَّذِي أَنْزَلَ التَّوْرَاةَ عَلَى مُوسَى مَا تَجِدُونَ فِي

التَّوْرَاةِ عَلَى مَنْ زَنَى وَسَاقَ الْحَدِيثَ فِي قِصَّةِ الرَّجْمِ

3624 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Yahudilere) şöyle buyurdu: "Tevrat'ı Hazreti Musâ'ya indiren Allah'a yemin etmenizi isteyerek

soruyorum. Zina eden kimse(ye verilecek ceza) hakkında Tevrat'ta ne hüküm buluyorsunuz (söyleyin.)"

(Ebû Dâvud hadisi Recim kıssasında sevk etti.)

٣٦٢٥- عَنِ الزُّهْرِيِّ بِهٰذَا الْحَدِيثِ وَبِإِسْنَادِهِ

3625 - Zührî'den bir önce geçen hadisle aynı isnadla rivâyet olundu.

٣٦٢٦- عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ يَعْنِي

لِابْنِ صُورِيَا أَذَكِّرُكُمْ بِاللهِ الَّذِي نَجَّاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ وَأَقْطَعَكُمُ الْبَحْرَ

وَظَلَّلَ عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلَ عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى وَأَنْزَلَ عَلَيْكُمُ التَّوْرَاةَ

عَلَى مُوسَى أَتَجِدُونَ فِي كِتَابِكُمُ الرَّجْمَ قَالَ ذَكَّرْتَنِي بِعَظِيمٍ وَلَا يَسَعُنِي

أَنْ أَكْذِبَكَ وَسَاقَ الْحَدِيثَ

3626 - İkrime radıyallahu anh'dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"(Yahudi alimlerinden) İbn-i Surıya'ya sizi Firavun'un âlinden kurtaran, size denizi kesip bölen, bulutu sizin üzerinizde gölgelik yapan, sizlere kudret helvası ve bıldırcın etini indiren, Hazreti Musâ'ya Tevrat'ı indiren Allah'ı size hatırlatıyorum. Tevrat'ta (zina edenlere) recim yapılacağı hükmünü bulabiliyor musunuz?" İbn-i Surıya şöyle dedi:

Sen bana çok Büyûk bir hatırlatma yaptın (yemin verdin) benim sana yalan söylemem mümkün değildir. Râvi hadisin devamını sevketti.

İZAH

Yahudilerden bir cemaat Peygamber Efendimize geldi ve yâ Muhammed, zina eden erkekle kadın hakkında nasıl hüküm verirsin, dediler.

Peygamber Efendimiz de sizin bilgininiz kimse bana getirin, buyurdu. Onlar da İbn-i Surıya'yı getirdiler. Peygamber Efendimiz ona yemin vererek Tavrat'ta recim ayeti bulunup bulunmadığını sordu. İbn-i Surıya da

doğru söylemek mecburiyetinde kalıp Tevrat'ta recim bulunduğunu itiraf etti.

28 - KİŞİNİN HAKKINI İSBAT İÇİN YEMİN ETMESİ

٣٦٢٧- عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَضَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ فَقَالَ الْمَقْضِيُّ عَلَيْهِ لَمَّا أَدْبَرَ حَسْبِيَ اللهُ وَنِعْمَ

الْوَكِيلُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ يَلُومُ عَلَى الْعَجْزِ وَلَكِنْ

عَلَيْكَ بِالْكَيْسِ فَإِذَا غَلَبَكَ أَمْرٌ فَقُلْ حَسْبِيَ اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

3627 - Avf bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, iki kişi arasında hüküm verdi. Aleyhine hüküm verilen geriye dönerken, "Rabbim bana kâfidir. O ne güzel vekildir" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'de ona, "Allah acze düşmeyi yerer, lakin sana akıllı davranmak gerekir. Bir iş karşısında acze düştüğün zaman (işi oluruna bırakma, tedbir al) sonra Allah bana kâfidir. O ne güzel vekildir de" buyurdu.

29 - BİR KİMSEYİ BORÇ VE BAŞKA HAKLAR İÇİN HAPSETMEK

٣٦٢٨- عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيُّ الْوَاجِدِ يُحِلُّ عِرْضَهُ وَعُقُوبَتَهُ

قَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ: يُحِلُّ عِرْضُهُ يُغَلَّظُ لَهُ وَعُقُوبَتَهُ يُحْبَسُ لَهُ

3628 - Amr bin Şerit'ten o da babasından, onun da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet ettiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Varlıklı bir kimsenin borcunu ödemeyi geciktirmesi (alacaklıya ondan) şikayetçi olmayı ve (hakime de) onu (hapis cezasıyla) cezalandırmayı meşrû kılar."

İbn-i Mübarek: “Yuhıllu irzehu” cümlesi “ona sertçe çıkışabilir” “ve ukubetuha” cümlesi de “hapsedilebilir” anlamına gelir demiştir.

٣٦٢٩- أَخْبَرَنَا هِرْمَاسُ بْنُ حَبِيبٍ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ عَنْ أَبِيهِ

عَنْ جَدِّهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِغَرِيمٍ لِي فَقَالَ لِي الْزَمْهُ

ثُمَّ قَالَ لِي يَا أَخَا بَنِي تَمِيمٍ مَا تُرِيدُ أَنْ تَفْعَلَ بِأَسِيرِكَ

3629 - Bâdiye halkından olan Hirmas bin Habib radıyallahu anh’dan, o da babasından, o da dedesinden rivâyet ettiğine göre demiş ki: Bir borçlumu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e getirdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle dedi: “Onu tut bırakma” sonra da bana: “Ey Temim oğullarının kardeşi esirine ne yapmak istiyorsun?” buyurdu.[340]

٣٦٣٠- عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَبَسَ رَجُلًا فِي تُهْمَةٍ

3630 - Behz bin Hakim’in babasından, o da dedesinden rivâyet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Bir kimseyi bir suçlamadan dolayı (bir müddet) habsetti.[341]

٣٦٣١- عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ ابْنُ قُدَامَةَ إِنَّ

أَخَاهُ أَوْ عَمَّهُ وَقَالَ مُؤَمِّلٌ إِنَّهُ قَامَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ

يَخْطُبُ فَقَالَ جِيرَانِي بِمَا أُحِلُّوا فَأَعْرَضَ عَنْهُ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ ذَكَرَ شَيْئًا فَقَالَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلُّوا لَهُ عَنْ جِيرَانِهِ

لَمْ يَذْكُرْ مُؤَمِّلٌ وَهُوَ يَخْطُبُ

3631 - Behz bin Hakim bin Muaviye’nin kardeşi olan Muaviye bin Hayde’nin kardeşi ya da amcası Muemmil’in söylediğine göre Muaviye kalkıp hutbe okumakta olan Hazreti Peygamber’e varmış ve iki defa:

– Komşularım niçin tutuklandılar, diye sormuş. Sonra cevap alamayınca bir şeyler daha söylemişti. Bunun üzerine hazreti Peygamber sallallahu aleyhi

ve sellem “Onun komşularını serbest bırakınız” buyurdu.[342]

Râvîlerden Müemmil İbn Kudame’nın rivâyetinde geçen “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hutbe okuyordu” cümlesini zikretmedi.

30 - VEKALET

٣٦٣٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يُحَدِّثُ قَالَ أَرَدْتُ الْخُرُوجَ

إِلَى خَيْبَرَ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَقُلْتُ

لَهُ إِنِّي أَرَدْتُ الْخُرُوجَ إِلَى خَيْبَرَ فَقَالَ إِذَا أَتَيْتَ وَكِيلِي فَخُذْ مِنْهُ خَمْسَةَ

عَشَرَ وَسْقًا فَإِنِ ابْتَغَى مِنْكَ آيَةً فَضَعْ يَدَكَ عَلَى تَرْقُوَتِهِ

3632 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Hayber’e gitmek istedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e vardım ve selam verdim, ben Hayber’e gitmek istiyorum, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Sen Hayber’de benim vekilime vardığında ondan onbeş vesak (hurma) al. Eğer vekilim benim elçin olduğun hakkında senden bir alâmet isterse elini onun köprücük kemiğine koy (bu aramızda şifredir)” buyurdu.

İZAH

Terguve: Köprücük kemiği demektir. Bu hadis-i şerif vekil ile müvekkil arasında bir alâmet ve bir şifrenin bulunmasının müstehab olduğuna delâlet eder. Peygamebr Efendimizle Hayber’deki vekili arasındaki şifre, aracının elini vekilin köprücük kemiğine koyması olduğu anlaşılıyor.

31 - BAZI KAZA (YARGI) HÜKÜMLERİ

٣٦٣٣- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا

قَتَادَةُ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ كَعْبٍ الْعَدَوِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا تَدَارَأْتُمْ فِي طَرِيقٍ فَاجْعَلُوهُ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ

3633 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yol(un eni) hakkında anlaşmazlığa düştüğünüzde onu yedi zira genişliğinde yapın."[343]

٣٦٣٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَةً فِي جِدَارِهِ فَلَا يَمْنَعْهُ فَنَكَّسُوا

فَقَالَ مَا لِي أَرَاكُمْ قَدْ أَعْرَضْتُمْ لَأُلْقِيَنَّهَا بَيْنَ أَكْتَافِكُمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهَذَا حَدِيثُ ابْنُ أَبِي خَلَفٍ وَهُوَ أَتَمُّ

3634 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinizden mü'min kardeşi duvarına ağaç (ucu) sokmak için izin isterse men etmesin." Râvi diyor ki: Bu hadisi Ebû Hüreyre'den dinleyen kimseler (memnuniyetsizlik göstererek boyunlarını aşağı eğdiler. Ebû Hüreyre onlara şöyle dedi: Bana ne oldu ki, sizi bu haberimden yüz çevirmiş, görüyorum (duvarlarınıza direk konmasına razı olmazsanız) o direği iki küreğinizin arasına koruz.[344]

Ebû Dâvud: Bu İbn-i Ebû Halef'in hadisidir. Bu daha tamamdır, dedi.

٣٦٣٥- عَنْ أَبِي صِرْمَةَ قَالَ: غَيْرَ ثُبَيْتَةَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ عَنْ أَبِي

صِرْمَةَ صَاحِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ ضَارَّ أَضَرَّ اللهُ بِهِ وَمَنْ شَاقَّ شَاقَّ اللهُ عَلَيْهِ

3635 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabîsi Ebû Sırma radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim bir (müslümana) zarar verirse Allah ta onu zarara uğratır. Kim bir mü'mine meşakkat verirse Allah da onu meşakkatte bırakır."[345]

٣٦٣٦- عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّهُ كَانَتْ لَهُ عَضُدٌ مِنْ نَخْلٍ فِي

حَائِطِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ وَمَعَ الرَّجُلِ أَهْلُهُ قَالَ فَكَانَ سَمُرَةُ يَدْخُلُ

إِلَى نَخْلِهِ فَيَتَأَذَّى بِهِ وَيَشُقُّ عَلَيْهِ فَطَلَبَ إِلَيْهِ أَنْ يَبِيعَهُ فَأَبَى فَطَلَبَ إِلَيْهِ أَنْ

يُنَاقِلَهُ فَأَبَى فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَطَلَبَ إِلَيْهِ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَهُ فَأَبَى فَطَلَبَ إِلَيْهِ أَنْ يُنَاقِلَهُ فَأَبَى قَالَ

فَهِبْهُ لَهُ وَلَكَ كَذَا وَكَذَا أَمْرًا رَغَّبَهُ فِيهِ فَأَبَى فَقَالَ أَنْتَ مُضَارٌّ فَقَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِيِّ اذْهَبْ فَاقْلَعْ نَخْلَهُ

3636 - Semüra bin Cündeb radıyallahu anh'dan rivâyet edilmiştir:

Semüra'nın ensârdan bir zatın bahçesinde dalsız budaksız bir hurma ağacı vardı. O zatın beraberinde hanımı da vardı. Semüra hurması için bahçeye girer, bahçe sahibi bundan incinir ve bu iş ona sıkıntı verirdi. Semüra'dan bu hurmayı satmasını istedi. Semüra satmaktan kaçındı. Bu hurmayı başka yerde bir hurma vererek değişelim, dedi. Semüra bundan da kaçındı. Bahçe sahibi Peygamberimize gelerek olayı haber verdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem satmasını istedi. Yine satmaktan kaçındı. Başka bir yerdeki hurma ile değiştirmesini istedi. Bundan da kaçındı, bu hurmayı bu zata hîbe et. Sana şöyle karşılık (sevap) var diye rağbet edeceği teklifte bulundu, yine satmaktan kaçındı. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Semüra'ya, "Sen zarar vericisin" buyurdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ensârîye, "Git onun hurmasını kökle çıkar" buyurdu.

٣٦٣٧- عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلًا خَاصَمَ

الزُّبَيْرَ فِي شِرَاجِ الْحَرَّةِ الَّتِي يَسْقُونَ بِهَا فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ سَرِّحِ الْمَاءَ يَمُرُّ

فَأَبَى عَلَيْهِ الزُّبَيْرُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ اسْقِ يَا

زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلْ إِلَى جَارِكَ فَقَالَ فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ أَنْ

كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ فَتَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ

اسْقِ ثُمَّ احْبِسِ الْمَاءَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ «فَقَالَ الزُّبَيْرُ فَوَاللَّهِ إِنِّي

لَأَحْسَبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ»

«فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ» الْآيَةَ

3637 - Urve radıyallahu anh'dan, ona da Abdullah bin Zübeyr haber vermiş.

Ensardan bir zât kendisiyle mahsul suladıkları, Harre deresi hakkında Zübeyr'den davacı oldu. Ensârdan olan zat, Zübeyr'e suyu salıver aksın, dedi. Zübeyr de suyu bırakmaktan kaçındı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Zübeyr'e, "Mahsulünü sula, sonra suyu komşuna gönder" buyurdu. Ensârdan olan zât öfkelendi ve ey Allah'ın Rasûlü, halanın oğlu olduğu için mi böyle hükmettin, dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünün rengi değişti, sonra şöyle dedi:

"(Ya Zübeyr) mahsülünü sula, sonra ağaçların dibine (duvarlara) dönene kadar suyu salma." Zübeyr, dedi ki: Allah'a yemin ederim ki, şu ayet bu hadise üzerine indi, zannederim. "Hayır Rabbına yemin ederim ki aralarında geçen şeyde seni hakem tayin etmedikçe ve senin verdiğin hükme içlerinde bir burukluk duymadan tam bir teslimiyetle, teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar." (Nisa sûresi, 65)[346]

٣٦٣٨- عَنْ أَبِيهِ ثَعْلَبَةَ بْنِ أَبِي مَالِكٍ أَنَّهُ سَمِعَ كُبَرَاءَهُمْ يَذْكُرُونَ

أَنَّ رَجُلًا مِنْ قُرَيْشٍ كَانَ لَهُ سَهْمٌ فِي بَنِي قُرَيْظَةَ فَخَاصَمَ إِلَى رَسُولِ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَهْزُورٍ يَعْنِي السَّيْلَ الَّذِي يَقْتَسِمُونَ مَاءَهُ

فَقَضَى بَيْنَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْمَاءَ إِلَى الْكَعْبَيْنِ لَا

يَحْبِسُ الْأَعْلَى عَلَى الْأَسْفَلِ

3638 - Sa'lebe bin Ebû Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; o ashab-ı kiramın Büyûklerinden şöyle işitmiş: Kureyş'ten bir zatın, Benî Kurayza (Yahudilerinin arazisinde) hissesi varmış, içinden akan suyu taksim ettikleri (Beni Kurayza'daki) Mahzur deresi hakkında Rasûlullah

sallallahu aleyhi ve sellem şikayette bulunmuş. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de aralarında şöyle hüküm vermiş. Bahçesi yukarda olanın tarlasında su topuklara çıkacak kadar yükseldikten sonra tarlası yukarda olan, aşağıda olanın suyunu daha fazla alıkoyamaz.

٣٦٣٩- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي السَّيْلِ الْمَهْزُورِ أَنْ يُمْسَكَ حَتَّى يَبْلُغَ

الْكَعْبَيْنِ ثُمَّ يُرْسِلُ الْأَعْلَى عَلَى الْأَسْفَلِ

3639 - Amr bin Şuayb radıyallahu anh'ın, dedesinden şöyle rivâyet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (Benî Kurayza)'nın Mahzur vâdisinden akan su hakkında tarlası yukarıda olanın suyu topuklarına gelecek şekilde yükseldikten sonra tarlası aşağıda olana bırakmasını hükmetti.[347]

٣٦٤٠- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ اخْتَصَمَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلَانِ فِي حَرِيمِ نَخْلَةٍ فِي حَدِيثِ أَحَدِهِمَا فَأَمَرَ بِهَا

فَذُرِعَتْ فَوُجِدَتْ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ وَفِي حَدِيثِ الْآخَرِ فَوُجِدَتْ خَمْسَةَ أَذْرُعٍ

فَقَضَى بِذَلِكَ قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ فَأَمَرَ بِجَرِيدَةٍ مِنْ جَرِيدِهَا فَذُرِعَتْ

3640 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

İki kişi bir hurma ağacına ait sahanın boyutları hakkında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e müracaat etmişlerdi. Râvî, Ebû Tıvale ile Amr bin Yahya'dan birinin rivâyet ettiği hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem emir buyurdu. Hurmanın boyu ölçüldü yedi zira boyunda olduğu bulundu (anlaşıldı) diğer râvinin rivâyet ettiği hadiste ağacın beş zira boyunda olduğu anlaşıldı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bu ağacın sahasının boyutları hakkında buna göre hüküm verdi. Râvîlerden Abdülaziz şöyle dedi:

Hurmanın dallarından bir dal ile ölçülmesini emretti. Hurmanın boyu (ve onun haremi sayılacak yer) onunla ölçüldü.

[314]. Tirmizî, Kitabu'l-Ahkam, Babu mâ câe filkadı, n. 1325

[315]. İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babu Zikril Kudat, n. 2308

[316]. Tirmizî, Kitabu'l-Ahkam, Babu mâ câe fil kadı, n. 1322; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babul hakim yectehidü.

[317]. Buharî, Kitabu'l-İ'tisam, Babu Ecri'l-Hakim, n. 9/132; Müslim, Kitabu fil Akdiye, Babu Beyanı Ecri'l-Hakim, n. 1716; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babul hakim yectehidü, n. 1716

[318]. Tirmizî, Kitabu'l-Ahkam, Babu mâ câe filkadı, n. 1323

[319]. Buharî, Kitabu'l-Ahkam, Babu mâ yekrahü minen hırsa alel imâreti, n. 9/80; Müslim, Kitabu'l imareti, Babun nehyi an Talebil imareti, n. 1733; Neseî, Kitabu'l-Kudat, Babu terki istimali men yahrusu alel kadai, n. 5384

[320]. İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, n. 2313; Tirmizî, K. Ahkam, Babu mâ câe firrâşî vel mürteşî, n. 1337

[321]. Tirmizî, K. Ahkam, Babul kadi, n. 1331

[322]. Buharî, Kitabu Şehadet, Babu keyfe yestahlifü, n. 3/235; Müslim, Kitabu Akdiye, n. 1713; Tirmizî, Kitabu'l-Ahkam, Babutteşdît, n. 1339; Neseî, Kitabu'l-Kudat, Babul hukm bizzahir, n. 5403; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babu Kadiyyetil-hakim, n. 2317

[323]. Buharî, Kitabu'l-Ahkam, Babu hel yakdil hakim, n. 9/82; Müslim, Kitabu Akdiye, Babu Kadail Kadı, n. 1717; Neseî, Kitabu Kudat, Babu Mâ yenbeğî lilhakim, n. 4508; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1334; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, n. 2316

[324]. Neseî, Kitabu'l-Kudat, Babu Tevili Kavlihiteâla, n. 4737

[325]. Tirmizî, K. Ahkam, Babül-kâdi keyfe yakdi, n. 1327

[326]. Buharî, K. Sulh, Babus sulhu biddeyni vel ayni, n. 3/246; Müslim, K. Müsakat, Babu istihbabul vaz-ı anid-deyni, n. 1558; Neseî, K. Kuzat, Babu Hükmül hakimi fi darihi, n. 5410; İbn-i Mâce, Kitabu Sadakat, Babul-habs fiddeyn, n. 2429

[327]. Tirmizî, K. Şahadat, Babu fî şehadetiz zuri, n. 2310; İbn-i Mâce, K. Ahkam, Babu fî şehadetiz zuri, n. 2372

[328]. Buharî, Kitabu Şehâdet, Babu Şehâdetül İmade, n. 3/226; Tirmizî, K. Radâ, Babu Şehâdetil meretil vahideti firrada, n. 1151; Neseî, Kitabu nikah, Babu şehadeti firrada, n. 3332

[329]. Tirmizî, Tefsir-i Sureti'l-Maide, n. 3601

[330]. Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babut-teshîl Fî terkil İşhad, n. 4651

[331]. Müslim K. Akdiye, Babul kadai bil-yemini veşşâhidi, n. 1712; İbn-i Mâce, K. Ahkam, Babul kadai biş-şahidi vel yemini, n. 2360

[332]. Tirmizî, n. 1343; İbn-i Mâce, n. 2368

[333]. Neseî, K. Kudat, Babul Kaza, n. 5427; İbn-i Mâce, Ahkam, n. 2330

[334]. İbn-i Mâce

[335]. Buharî, Şehadat, n. 3/234

[336]. İbn-i Mâce, Kitabu Ahkam, Babur-racülân yedderiyan, n. 2329

[337]. Buharî, Şahadet, Babul-yemin alel müddeî aleyhi, n. 3/232; Müslim, Akdiye, Babul-yemin alel müddei, n. 1711; Tirmizî, Ahkam, n. 5427; İbn-i Mâce, Ahkam, n. 2321

[338]. Buharî, Husumet, Babu Kelamı el-Husum, n. 3/160; İbn-i Mâce, Ahkam, Babul-beyyine alel müddei n. 2322; Tirmizî, Tefsir, n. 2999

[339]. Müslim, Kitabu'l-İman, n. 139; Tirmizî, Ahkam, Babul beyine alalmüdde-i, n. 1340

[340]. İbn-i Mâce, Sadakat, Babulhabs fid-deyn, n. 2428

[341]. Tirmizî, K. Diyat, Babul habsi fit-töhmeti, n. 1417; Neseî, K. Kat'is-sariki, Babu imtihanıssariki, n. 4879

[342]. İbn-i Mâce, K. Sadakat, Babul hasb fid-deyn, n. 2427; Neseî, K. Büyû, n. 4694

[343]. Tirmizî, Ahkam, Babun fittarik, n. 1356; İbn-i Mâce, Ahkam, Babun izâteşecceru fî kader-it-tarik, n. 2338; Müslim, Müsakat, Babu kaderittarik, n. 1613

[344]. Buharî, Mazalim, Babun la-yemmen Cârun Cârehu, n. 3/173; Müslim, Müsakat, Babu garzil-haşeb, n. 1609; Tirmizî, Ahkam, n. 1335; İbn-i Mâce, Ahkam, n. 2335

[345]. Tirmizî, Babun fil-hıyaneti vel ğıs, n. 1941; İbn-i Mâce, Ahkam, Babu men bena fi-hakkıhı, n. 2342

[346]. Tirmizî, Ahkam, n. 1363; Neseî, Kaza, n. 5409; İbn-i Mâce, Ruhûn, n. 2480

[347]. İbn-i Mâce, K. Ruhûn, n. 2482

[314]. Tirmizî, Kitabu'l-Ahkam, Babu mâ câe filkadı, n. 1325

[315]. İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babu Zikril Kudat, n. 2308

[316]. Tirmizî, Kitabu'l-Ahkam, Babu mâ câe fil kadı, n. 1322; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babul hakim yectehidü.

[317]. Buharî, Kitabu'l-İ'tisam, Babu Ecri'l-Hakim, n. 9/132; Müslim, Kitabu fil Akdiye, Babu Beyanı Ecri'l-Hakim, n. 1716; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babul hakim yectehidü, n. 1716

[318]. Tirmizî, Kitabu'l-Ahkam, Babu mâ câe filkadı, n. 1323

[319]. Buharî, Kitabu'l-Ahkam, Babu mâ yekrahü minen hırsa alel imâreti, n. 9/80; Müslim, Kitabu'l imareti, Babun nehyi an Talebil imareti, n. 1733;

Neseî, Kitabu'l-Kudat, Babu terki istimali men yahrusu alel kadai, n. 5384

[320]. İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, n. 2313; Tirmizî, K. Ahkam, Babu mâ câe firrâşî vel mürteşî, n. 1337

[321]. Tirmizî, K. Ahkam, Babul kadi, n. 1331

[322]. Buharî, Kitabu Şehadet, Babu keyfe yestahlifü, n. 3/235; Müslim, Kitabu Akdiye, n. 1713; Tirmizî, Kitabu'l-Ahkam, Babutteşdît, n. 1339; Neseî, Kitabu'l-Kudat, Babul hukm bizzahir, n. 5403; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, Babu Kadiyyetil-hakim, n. 2317

[323]. Buharî, Kitabu'l-Ahkam, Babu hel yakdil hakim, n. 9/82; Müslim, Kitabu Akdiye, Babu Kadail Kadı, n. 1717; Neseî, Kitabu Kudat, Babu Mâ yenbeğî lilhakim, n. 4508; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1334; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Ahkam, n. 2316

[324]. Neseî, Kitabu'l-Kudat, Babu Tevili Kavlihiteâla, n. 4737

[325]. Tirmizî, K. Ahkam, Babül-kâdi keyfe yakdi, n. 1327

[326]. Buharî, K. Sulh, Babus sulhu biddeyni vel ayni, n. 3/246; Müslim, K. Müsakat, Babu istihbabul vaz-ı anid-deyni, n. 1558; Neseî, K. Kuzat, Babu Hükmül hakimi fi darihi, n. 5410; İbn-i Mâce, Kitabu Sadakat, Babul-habs fiddeyn, n. 2429

[327]. Tirmizî, K. Şahadat, Babu fî şehadetiz zuri, n. 2310; İbn-i Mâce, K. Ahkam, Babu fî şehadetiz zuri, n. 2372

[328]. Buharî, Kitabu Şehâdet, Babu Şehâdetül İmade, n. 3/226; Tirmizî, K. Radâ, Babu Şehâdetil meretil vahideti firrada, n. 1151; Neseî, Kitabu nikah, Babu şehadeti firrada, n. 3332

[329]. Tirmizî, Tefsir-i Sureti'l-Maide, n. 3601

[330]. Neseî, Kitabu'l-Büyû, Babut-teshîl Fî terkil İşhad, n. 4651

[331]. Müslim K. Akdiye, Babul kadai bil-yemini veşşâhidi, n. 1712; İbn-i Mâce, K. Ahkam, Babul kadai biş-şahidi vel yemini, n. 2360

[332]. Tirmizî, n. 1343; İbn-i Mâce, n. 2368

[333]. Neseî, K. Kudat, Babul Kaza, n. 5427; İbn-i Mâce, Ahkam, n. 2330

[334]. İbn-i Mâce

[335]. Buharî, Şehadat, n. 3/234

[336]. İbn-i Mâce, Kitabu Ahkam, Babur-racülân yedderiyan, n. 2329

[337]. Buharî, Şahadet, Babul-yemin alel müddeî aleyhi, n. 3/232; Müslim, Akdiye, Babul-yemin alel müddei, n. 1711; Tirmizî, Ahkam, n. 5427; İbn-i Mâce, Ahkam, n. 2321

[338]. Buharî, Husumet, Babu Kelamı el-Husum, n. 3/160; İbn-i Mâce, Ahkam, Babul-beyyine alel müddei n. 2322; Tirmizî, Tefsir, n. 2999

[339]. Müslim, Kitabu'l-İman, n. 139; Tirmizî, Ahkam, Babul beyine alalmüdde-i, n. 1340

[340]. İbn-i Mâce, Sadakat, Babulhabs fid-deyn, n. 2428

[341]. Tirmizî, K. Diyat, Babul habsi fit-töhmeti, n. 1417; Neseî, K. Kat'is-sariki, Babu imtihanıssariki, n. 4879

[342]. İbn-i Mâce, K. Sadakat, Babul hasb fid-deyn, n. 2427; Neseî, K. Büyû, n. 4694

[343]. Tirmizî, Ahkam, Babun fittarik, n. 1356; İbn-i Mâce, Ahkam, Babun izâteşecceru fî kader-it-tarik, n. 2338; Müslim, Müsakat, Babu kaderittarik, n. 1613

[344]. Buharî, Mazalim, Babun la-yemmen Cârun Cârehu, n. 3/173; Müslim, Müsakat, Babu garzil-haşeb, n. 1609; Tirmizî, Ahkam, n. 1335; İbn-i Mâce, Ahkam, n. 2335

[345]. Tirmizî, Babun fil-hıyaneti vel ğıs, n. 1941; İbn-i Mâce, Ahkam, Babu men bena fi-hakkıhı, n. 2342

[346]. Tirmizî, Ahkam, n. 1363; Neseî, Kaza, n. 5409; İbn-i Mâce, Ruhûn, n. 2480

[347]. İbn-i Mâce, K. Ruhûn, n. 2482

“Kim kadılığa (hakimliğe) sahip olursa bıçaksız olarak boğazlanmış olur.”[314]

3572 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’nin rivâyetine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Kim insanlar arasında hakim tayin edilirse bıçaksız olarak boğazlanmış olur.”[315]

“Hakimler üçtür. Biri cennette, ikisi ateştedir. 1 - Cennette olan hakim, hakkı (ve haklıyı) bilen ve onunla hükmedendir. 2 - Hakkı bilen ve hükümde zulmeden hakim ateştedir. 3 - Cahillikle insanlar arasında hükmeden kimse de ateştedir.”[316]

“Hakim hüküm verirken ictihad eder de isabet ederse, ona iki sevap verilir. Hakim hüküm verirken içtihad eder de hükmünde yanılırs ona bir sevap verilir.” Râvi Yezid dedi ki: Bunu Ebû Bekir bin Hazm’e haber verdim. Ebû Seleme, Ebû Hüreyre’den naklen bana böyle haber verdi dedi.[317]

“Bir kimse hakimlik görevini üstlenmek ister ve hakim olmak için (aracılardan) yardım isterse hakimlikte kendi başına terk edilir. Kim hakimliği istemeden ve aracı koymadan hakimlik kendisine verilirse Allah bir melek indirir ona doğruyu gösterir” buyurdu.[318]

“Biz işimize kesinlikle onu isteyeni görevlendirmeyiz veya görevlendiremeyiz.”[319]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, rüşveti alana da verene de lânet etti. [320]

“O günden beri hâlâ bu tavsiyeye göre “hakimliğe devam ediyorum” yahut “Bir daha hüküm vekmekte tereddüte düşmedim.”[321]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Ben ancak bir beşerim. Siz ise bana dava getiriyorsunuz. Umulur ki sizden biriniz delilini, diğerinizden daha iyi

anlatabilir, ben de ondan dinlediklerime göre hükmederim. Böylece ben kime kardeşinin hakkında bir şey hükmedersem sakın ondan bir şey almasın. Çünkü ben (bu şekilde verdiğim hükümle) ona ateşten bir parça kesip vermişim demektir" buyurdu.[322]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hakim gazablı olduğunda iki kişi arasında hüküm vermesin."[323]

3591 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle demiştir: "Eğer zimmîler sana gelirlerse aralarında hükmet veya onlardan yüz çevir, eğer sen hükmedersen aralarında adaletle hükmet" ayeti indiği sırada Benî Nadr, Kurayza oğulları kabilesinden birisini öldürdükleri vakit yarım diyet öderler. Kurayza oğulları Nadr oğullarından birisini öldürdüklerinde tam diyet öderlerdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, her iki kabilenin yükümlülüklerini müsavi hâle getirdi.[324]

"Eğer, Allah'ın kitabında bulunmazsa ne yaparsın?" Muaz "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti ile hükmederim" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Eğer Rasûlullah'ın sünnetinde bulamazsan ne yaparsın?" dedi. Hazreti Muaz, "Reyimle ictihatta bulunurum. Hüküm vermekten geri dönmem" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem. Hazreti Muaz'ın göğsüne vurdu ve "Allah Rasûlünün elçisini Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in razı olacağı şeye muvafık kılan Allah'a hamdolsun" buyurdu.[325]

Ka'b, bağışladım ey Allah'ın Rasûlü, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, İbn-i Hadra'da "Kalk, kalan borcunu öde" buyurdu.[326]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sabah namazını kıldı. Namazdan çıktığında ayağa kalktı ve üç kere şöyle buyurdu: "Yalan şahitliği Allah'a şirkle denk tutuldu." Sonra, "Putlardan, pislikten sakının, yalan şahitliğinden sakının, Allah'a ortak koşmayarak dosdoğru inanın." âyetini okudu. (Hac sûresi, 30)[327]

"Ne biliyorsun? Kadın söylediğini söyledi, hanımını bırak."[328]

Sehm kabîlesinden bir zât Temîm ed-Dârî ve Adiy bin Bedda ile bir yolculuğa çıktı. Sehm kabilesinden olan bu kimse, Müslüman bulunmayan bir beldede öldü. Bıraktığı eşyaları Temîm ed-Dârî ile Adiy bin Bedda getirdiler. Fakat ailesince altınla yaldızlanmış gümüş bardağın olmadığı meydana çıktı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz her ikisine de yemin ettirdi. Sonra bardak Mekke'de bulundu. Bardak sahipleri, biz bu bardağı Temîm-i Dârî ve Adiy bin Bedda'dan aldık, dediler. Bunun üzerine Sehm kabilesinden olup ölen kimsenin yakınlarından iki kişi ayağa kalkarak (Müslüman olarak) bizim şahitliğimiz Temîm ile Adiy'in şahitliğinden daha doğrudur. Ve bu kap bizim arkadaşımızındır, dediler. Bunun üzerine, "Ey iman edenler, sizden birinize ölüm geldiği vakit vasiyet sırasında içinizden iki adil kişi şahitlik etsin…" ayet-i onlar hakkında indi. (Maide sûresi, 106) [329]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bedevînin sesini işittiği anda ayağa kalktı ve şöyle buyurdu: "Ben o atı senden satın almadım mı?" Bedevî, "Hayır, vallahi ben onu sana satmadım" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Evet ben o atı senden satın aldım" dedi. Bedevî, şahit getir demeye başladı. Bunun üzerine Huzeyme bin Sabit, (bedevîye dönüp) Ben senin bu hayvanı Hazreti Peygamber'e sattığına şahitlik ederim, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyme'ye dönerek, "Neye dayanarak şahitlik ediyorsun" dedi. Huzeyme, "Ey Allah'ın Rasûlü ben Allah'ın seni tasdik etmesiyle şahitlik ediyorum." dedi. Bu hadise üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyme'nin şahitliğini iki şahidin şahadetine denk kıldı.[330]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir yeminle birlikte bir şahide dayanarak hüküm vermiştir."[331]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Bir şahitle beraber bir yemine dayarak hüküm vermiştir.[332]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hayvanı her ikisi arasında ortak kıldı. [333]

3616 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan: İki adam bir eşyanın kendilerine ait olduğu hakkında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda davalaştılar, bu kimselerden hiç birinin delili yoktu. Rasûlullah sallallahu

aleyhi ve sellem, “Kimin yemin edeceğine aranızda kura çekin (kim yemin ederse eşya) onun olur. Kura çekmeyi ister hoşlansınlar, isterse hoşlanmasınlar” buyurdu.[334]

Râvîlerden Seleme dedi ki: Ahmed bin Hanbel bize Ma’mer haber verdi, demiştir. Bu kura (meselesi) her iki kişide yemine zorlandığı vakit yapılır.”[335]

3618 - Saîd bin Ebû Arube radıyallahu anh’dan: Muhammed İbn-i Minhal’ın isnadı ile geçen hadisin misli rivâyet olundu. İki kişi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e bir hayvan hakkında müracaatta bulundular, bunların her ikisinin de hayvanın kendilerine ait olduğu hakkında delili yoktu. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kimin (önce) yemin edeceği hakkında kura çekmelerini emir buyurdu.[336]

“Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yeminin kendisi hakkında iddia olan kimseye verilmesi gerektiğini hükmetti.”[337]

Benimle bir Yahudi arasında ortak bir arazi vardı. Yahudi (benim hissemi) inkar etti. Onu tuttum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e getirdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana, “Senin delilin var mı” buyurdu. Ben yoktur, dedim. Bunun üzerine Yahudiye, “Yemin et” buyurdu. Ben ey Allah’ın Rasûlü (o Yahudidir) yemin eder, benim malımı alır gider, dedim. Bu olay üzerine Allah Teâlâ, “O, kimseler ki Allah’a verdikleri sözü ve yeminlerini az bir para ile satarlar.” âyetini sonuna kadar indirdi.” (Âl-i İmrân, 77)[338]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme, biri Hadramevt ve biri de Kinde’den iki kişi geldi. Hadramevtli şöyle dedi. Ey Allah’ın Rasûlü babamdan bana kalan bir arazimi şu zât bana ağır basarak gasben elimden aldı. Kindeli ise o arazi benimdir, hala elimdedir. Ben ekip biçiyorum. O’nun orada hiçbir hakkı yoktur, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Hadramevtliye, “Senin delilin var mı” buyurdu. O da, hayır delilim yoktur dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kindeliye; “Sana yemin gerek” buyurdu. Hadramevtli, Ey Allah’ın Rasûlü, bu şahıs fâcirdir. Yemin etmek onun için mühim değil, hiçbir şeyden sakınmaz, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Kindeliye, “Senin için ondan isteyeceğin bundan başka bir şey yoktur” buyurdu.[339]

3629 - Bâdiye halkından olan Hirmas bin Habib radıyallahu anh’dan, o da babasından, o da dedesinden rivâyet ettiğine göre demiş ki: Bir borçlumu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e getirdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle dedi: “Onu tut bırakma” sonra da bana: “Ey Temim oğullarının kardeşi esirine ne yapmak istiyorsun?” buyurdu.[340]

3630 - Behz bin Hakim’in babasından, o da dedesinden rivâyet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Bir kimseyi bir suçlamadan dolayı (bir müddet) habsetti.[341]

– Komşularım niçin tutuklandılar, diye sormuş. Sonra cevap alamayınca bir şeyler daha söylemişti. Bunun üzerine hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem “Onun komşularını serbest bırakınız” buyurdu.[342]

“Yol(un eni) hakkında anlaşmazlığa düştüğünüzde onu yedi zira genişliğinde yapın.”[343]

“Sizden birinizden mü’min kardeşi duvarına ağaç (ucu) sokmak için izin isterse men etmesin.” Râvi diyor ki: Bu hadisi Ebû Hüreyre’den dinleyen kimseler (memnuniyetsizlik göstererek boyunlarını aşağı eğdiler. Ebû Hüreyre onlara şöyle dedi: Bana ne oldu ki, sizi bu haberimden yüz çevirmiş, görüyorum (duvarlarınıza direk konmasına razı olmazsanız) o direği iki küreğinizin arasına koruz.[344]

3635 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sahabîsi Ebû Sırma radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Kim bir (müslümana) zarar verirse Allah ta onu zarara uğratır. Kim bir mü’mine meşakkat verirse Allah da onu meşakkatte bırakır.”[345]

“(Ya Zübeyr) mahsülünü sula, sonra ağaçların dibine (duvarlara) dönene kadar suyu salma.” Zübeyr, dedi ki: Allah’a yemin ederim ki, şu ayet bu hadise üzerine indi, zannederim. “Hayır Rabbına yemin ederim ki aralarında geçen şeyde seni hakem tayin etmedikçe ve senin verdiğin

hükme içlerinde bir burukluk duymadan tam bir teslimiyetle, teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar.” (Nisa sûresi, 65)[346]

3639 - Amr bin Şuayb radıyallahu anh’ın, dedesinden şöyle rivâyet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (Benî Kurayza)’nın Mahzur vâdisinden akan su hakkında tarlası yukarıda olanın suyu topuklarına gelecek şekilde yükseldikten sonra tarlası aşağıda olana bırakmasını hükmetti.[347]

١٩- كِتَابُ الْعِلْمِ İLİM KİTABI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْعِلْمِ

1 - İLİM TAHSİLİNE TEŞVİK

٣٦٤١- عَنْ كَثِيرِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ أَبِي الدَّرْدَاءِ فِي مَسْجِدِ دِمَشْقَ فَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ إِنِّي جِئْتُكَ مِنْ مَدِينَةِ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَدِيثٍ بَلَغَنِي أَنَّكَ تُحَدِّثُهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا جِئْتُ لِحَاجَةٍ قَالَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ فِيهِ عِلْمًا سَلَكَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا مِنْ طُرُقِ الْجَنَّةِ وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا رِضًا لِطَالِبِ الْعِلْمِ وَإِنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالْحِيتَانُ فِي جَوْفِ الْمَاءِ وَإِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَرَّثُوا الْعِلْمَ فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ

3641 - Kesir bin Kays radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ebû'd-Derdâ ile beraber Şam Camii'nde oturuyordum. Ebû'd-Derdâ'ya bir zât geldi ve ey Ebû'd-Derdâ, ben başka bir ihtiyaç için değil, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den senin rivâyet ettiğin bir hadis-i şerif bana kadar ulaştı da onun için, tâ Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine-i Tâhiresinden sana kadar geldim, dedi.

Ebû'd-Derdâ dedi ki; ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Kim bir yola girer orada ilim tahsil ederse Allah onu

cennete giden yollardan birine girdirir, melekler ilim tahsil edenlerden memnûniyetlerinden dolayı kanatlarını (talebelerin ayaklarının altına) sererler. Alimler için gökte ve yerde olanlarla, suyun içinde bulunan balıklar istiğfâr ederler. İlim sahibinin ibadet sahibine üstünlüğü gecesindeki dolunayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Gerçekten ilim adamları nebî'lerin varisleridirler. Hâkikatte nebîler, altın ve gümüş miras bırakmadılar. Lakin ilim mirası bıraktılar, kim o ilmi elde ederse çok Büyûk bir nasip elde etmiş olur."[348]

٣٦٤٢- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي سَوْدَةَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ يَعْنِي عَنِ النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ

3642 - Osman bin Ebû Sevde'den, o da Ebû'd-Derdâ'dan, o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisle aynı manada rivâyet olundu.

٣٦٤٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَا مِنْ رَجُلٍ يَسْلُكُ طَرِيقًا يَطْلُبُ فِيهِ عِلْمًا إِلَّا سَهَّلَ اللهُ لَهُ بِهِ طَرِيقَ

الْجَنَّةِ وَمَنْ أَبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ

3643 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse bir yola girer, orada ilim tahsil ederse, Allah, o kimseye cennetin yolunu kolaylaştırır. Bir kimsenin ameli onu (tembel ve) geri bırakırsa soyu sopu onu ileri geçiremez."[349]

2 - EHL-İ KİTABIN SÖZLERİNİ RİVAYET ETMEK

٣٦٤٤- أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي نَمْلَةَ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ

جَالِسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ

مُرَّ بِجَنَازَةٍ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ هَلْ تَكَلَّمَ هٰذِهِ الْجَنَازَةُ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَاللهُ أَعْلَمُ، فَقَالَ: الْيَهُودِيُّ إِنَّهَا تَتَكَلَّمُ، فَقَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا حَدَّثَكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَلَا تُصَدِّقُوهُمْ وَلَا

تُكَذِّبُوهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِاللهِ وَرُسُلِهِ فَإِنْ كَانَ بَاطِلًا لَمْ تُصَدِّقُوهُ وَإِنْ كَانَ

حَقًّا لَمْ تُكَذِّبُوهُ

3644 - İbn-i Ebû Nemle el-Ensârî radıyallahu anh'dan o da babasından şöyle rivâyet etmiştir:

O, bir vakitler Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında oturuyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bir de Yahudi vardı. (O anda) bir cenâze geçti. Yahudi: Ey Muhammed, bu cenâze konuşur mu dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Allah bilir" buyurdu. Yahudi: Bu cenâze konuşur, dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ehl-i kitabın size haber verdiği haberi tasdik de etmeyin, yalanlamayın da. Lakin Allah'a ve Rasûlüne inandık deyin. Eğer verilen haber batılsa tasdik etmemiş olursunuz. Eğer haksa onu yalanlamamış olursunuz" buyurdu.

٣٦٤٥- زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ أَمَرَنِي رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَعَلَّمْتُ لَهُ كِتَابَ يَهُودَ وَقَالَ إِنِّي وَاللهِ مَا آمَنُ

يَهُودَ عَلَى كِتَابِي فَتَعَلَّمْتُهُ فَلَمْ يَمُرَّ بِي إِلَّا نِصْفُ شَهْرٍ حَتَّى حَذَقْتُهُ فَكُنْتُ

أَكْتُبُ لَهُ إِذَا كَتَبَ وَأَقْرَأُ لَهُ إِذَا كُتِبَ إِلَيْهِ

3645 - Zeyd bin Sabit radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana emir verdi. Ben de onun için Yahudilerin yazısını öğrendim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Allah'a yemin ederim ki mektuplarım hususunda hiçbir Yahudiye güvenmiyorum" buyurdu. Ben de Yahudilerin yazısın öğrendim. Onbeş gün içinde çok iyi bir şekilde öğrendim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

Yahudilere mektup yazacak olsa yazıyordum, onlardan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e mektup gelse okuyordum.[350]

İZAH

Başka milletlerle olan diplomatik ilişkileri tanzim için mü'minler arasında bazı kimselerin yabancı dil öğrenmesinin sünnet olduğu anlaşılmaktadır.

3 - İLİMİ YAZI İLE KAYDETMEK

٣٦٤٦- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: كُنْتُ أَكْتُبُ كُلَّ شَيْءٍ أَسْمَعُهُ

مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيدُ حِفْظَهُ فَنَهَتْنِي قُرَيْشٌ وَقَالُوا

أَتَكْتُبُ كُلَّ شَيْءٍ تَسْمَعُهُ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَشَرٌ يَتَكَلَّمُ

فِي الْغَضَبِ وَالرِّضَا فَأَمْسَكْتُ عَنِ الْكِتَابِ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَوْمَأَ بِأُصْبُعِهِ إِلَى فِيهِ فَقَالَ: اكْتُبْ فَوَالَّذِي نَفْسِي

بِيَدِهِ مَا يَخْرُجُ مِنْهُ إِلَّا حَقٌّ

3646 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğim ve ezberlemeyi istediğim her şeyi yazıyordum. Kureyş beni bundan nehyettiler ve dediler ki: İşittiğin her şeyi yazacak mısın? Halbuki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'de insandır, öfkeli anında da neşeli anında da konuştuğu olur, dediler. Ben de bunun üzerine yazmayı bir müddet durdurdum, bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e söyledim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem parmağı ile ağzına işaret buyurdu ve, "(Ey Abdullah) yaz, nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki bu ağızdan haktan başka bir şey çıkmaz" buyurdu.

٣٦٤٧- عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ حَنْطَبٍ قَالَ: دَخَلَ زَيْدُ بْنُ

ثَابِتٍ عَلَى مُعَاوِيَةَ فَسَأَلَهُ عَنْ حَدِيثٍ فَأَمَرَ إِنْسَانًا يَكْتُبُهُ فَقَالَ لَهُ زَيْدٌ إِنَّ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنَا أَنْ لَا نَكْتُبَ شَيْئًا مِنْ حَدِيثِهِ

فَمَحَاهُ

3647 - Abdulmuttalib bin Abdullah bin Hantab radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Zeyd bin Sabit, Muaviye'nin yanına girdi. Zeyd'e bir hadisten sordu, Muaviye o hadisi yazması için bir zata emir verdi. Zeyd bin Sabit ise ona:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hadislerinden hiçbir şeyi yazmamamızı emir buyurdu" dedi. Bunun üzerine Muaviye yazdırttığını eliyle sildi.

İZAH

Hadis-i şeriflerin, yazılmasının yasaklanması ilk günlerde idi. Bilhassa hadisle Kur'ân-ı birbirinden ayırmak içindi. Sonra Peygamber Efendimiz, "İlmi burada bulunanlar bulunmayanlara tebliğ etsin" buyurdu. Herkes işittiğini aynı şekilde ezberinde tutamazdı. Ezberinde bir şey tutamadığını söyleyen kimseye, "Sağ elinden istifade et" buyurarak yazmasını tavsiye etmiştir. Peygamberimizin okuduğu bir hutbenin yazılmasını isteyen Ebû Şah için, "Hutbeyi Ebû Şah'a yazı verin" buyurdu. Ayrıca, sadaka ve diyet konusunda hadis yazdırmıştır. Bu örnekler hadis yazmanın caiz olduğuna delâlet eder.

٣٦٤٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ مَا: كُنَّا نَكْتُبُ غَيْرَ التَّشَهُّدِ

وَالْقُرْآنِ

3648 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Biz asr-ı saadette teşehhüt ve Kur'an'dan başka bir şeyi yazmazdık."[351]

İZAH

Müslim'in rivâyet ettiği hadis-i şerifte ise, benden işittiğiniz hiçbir hadisi yazmayın, kim Kur'ân'dan başka bir şey yazmışsa silsin, şeklindedir. Bu

rivâyetler ilk zamanlara hasdır. Kur'ân'ın inmesi tamamlanıp, hadisle ayetlerin karışma ihtimali kalkınca yazmaya ruhsat verilmiştir.

٣٦٤٩- حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: لَمَّا فُتِحَتْ مَكَّةُ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْخُطْبَةَ خُطْبَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَقَامَ

رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ يُقَالُ لَهُ أَبُو شَاهٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ اكْتُبُوا لِي فَقَالَ

اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ

3649 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Mekke fethedildiği zaman Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktı. (Râvî) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in fetih hutbesini zikretti.

(Ebû Hüreyre dedi ki:) Aslen Yemen'li olan kendisine Ebû Şâh diye çağrılan bir zat:

Ey Allah'ın Rasûlü, (bu hutbeyi) bana yazın dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hutbeyi Ebû Şâh'a yazın" buyurdu. [352]

٣٦٥٠- حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَمْرٍو مَا يَكْتُبُونَ قَالَ الْخُطْبَةَ

الَّتِي سَمِعَهَا يَوْمَئِذٍ مِنْهُ

3650 - Velid radıyallahu anh demiş ki: Ben Ebû Amr'a (Evzâî'ye) ashab hadisleri yazmıyorlar mı idi dedim. Ebû Amr:

"(Ebû Şah'ın) o gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den dinlediği hutbeyi yazdılar" dedi.

4 - RASÛLULLAH (SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM) ADINA YALAN SÖYLEMENİN CEZASININ ŞİDDETİ

٣٦٥١- عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ لِلزُّبَيْرِ

مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُحَدِّثَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا يُحَدِّثُ

عَنْهُ أَصْحَابُهُ؟ فَقَالَ: أَمَا وَاللهِ لَقَدْ كَانَ لِي مِنْهُ وَجْهَةٌ وَمَنْزِلَةٌ وَلَكِنِّي

سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

3651 - Âmir bin Abdullah bin Zübeyr radıyallahu anh'dan: Babası Abdullah'tan, (babam) Zübeyr'e, diğer sahabîlerinin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet ettiği gibi, senin de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den hadis rivâyet etmenden seni hangi şey men ediyor, dedim. Babam Zübeyr:

Allah'a yemin ederim ki, benim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yakınlığım ve O'nun yanında bir mevkiim vardı. (Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem)'le sohbetim çoktu. Lâkin ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Kim bilerek yalan yere bana hadis isnad ederse, ateşten yerini hazırlasın."[353]

5 - BİLGİSİ OLMADIĞI HALDE ALLAH'IN KİTABINI YORUMLAMAK

٣٦٥٢- عَنْ جُنْدُبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

قَالَ فِي كِتَابِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ بِرَأْيِهِ فَأَصَابَ فَقَدْ أَخْطَأَ

3652 - Cündüb radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Aziz ve Celil olan Allah'ın Kitabı üzerinde sırf kendi görüşüne dayanarak fikir beyan eden kimse (konuşmasında) isabet bile etse, hata etmiş olur."[354]

İZAH

Kur’an-ı Kerim’in lafzı, manası, konularında Peygamberimiz’den ashab-ı kiramdan, müfessirlerden ve lügatcılardan nakledilenlere bakmadan kendi re’yi ile söz söyleyen kimse doğruya isabet etmiş olsa bile hata etmiş sayılır.

6 - SÖZÜ TEKRAR ETMEK

٣٦٥٣- عَنْ رَجُلٍ خَدَمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا حَدَّثَ حَدِيثًا أَعَادَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

3653 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e hizmette bulunan bir zattan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir söz söylediği vakit (iyice anlaşılsın diye) onu üç defa tekrar ederdi.

7 - SÖZÜ ARKA ARKAYA VE ACELE OLARAK SÖYLEMEK

٣٦٥٤- عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: جَلَسَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ عَائِشَةَ

رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وَهِيَ تُصَلِّي فَجَعَلَ يَقُولُ إِسْمَعِي يَا رَبَّةَ الْحُجْرَةِ مَرَّتَيْنِ

فَلَمَّا قَضَتْ صَلَاتَهَا قَالَتْ أَلَا تَعْجَبُ إِلَى هٰذَا وَحَدِيثِهِ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُحَدِّثُ الْحَدِيثَ لَوْ شَاءَ الْعَادُّ أَنْ يُحْصِيَهُ أَحْصَاهُ

3654 - Urve radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle anlatmıştır:

Ebû Hüreyre radıyallahu anh Hazreti Aişe’nin odasının yanına oturmuştu. Hazreti Aişe ise namaz kılıyordu. Ebû Hüreyre, Hazreti Aişe’ye iki defa ey evin sahibesi bana kulak ver, dedi ve (Hazreti Peygamber’den bir hadis nakledip gittiği) Hazreti Aişe, namazı kıldıktan sonra şöyle dedi: (Ya Urve) şu Ebû Hüreyre’ye ve sözüne taaccüb etmiyor musun? Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir söz söylediği vakit onu saymak isteyen birisi sayabilirdi, dedi.[355]

٣٦٥٥- أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: أَلَا يُعْجِبُكَ أَبُو هُرَيْرَةَ جَاءَ فَجَلَسَ إِلَى جَانِبِ

حُجْرَتِي يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْمِعُنِي ذَلِكَ

وَكُنْتُ أُسَبِّحُ فَقَامَ قَبْلَ أَنْ أَقْضِيَ سُبْحَتِي وَلَوْ أَدْرَكْتُهُ لَرَدَدْتُ عَلَيْهِ إِنَّ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيثَ مِثْلَ سَرْدِكُمْ

3655 - Urve bin Zübeyr radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe radıyallahu anha (bana) Ebû Hüreyre, senin hayretini mucib olmuyor mu dedi? Benim odamın yanına geldi, oturdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den hadis rivâyet ediyor ve bana bunu işittiriyordu. Ben ise namaz kılıyordum. Namazı tamamlamadan kalktı, gitti. Eğer ben O'na yetişmiş olsaydım. Gerçekten Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sizin arka arkaya konuştuğunuz gibi sözü arka arkaya söylemezdi, diye cevap verecektim, dedi.[356]

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sözü konuşurken ağzından inci taneleri dökülürcesine konuşur, kelimeleri arka arkaya ulayıp birbirine karıştırmazdı. Tane tane, gerektiğine tekrarlayarak konuşurdu.

8 - FETVA VERMEKTEN SAKINMAK

٣٦٥٦- عَنْ مُعَاوِيَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ

الْغُلُوطَاتِ

3656 - Muaviye radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (ilim adamlarını şaşırtmak için sorulan) karmaşık sorulardan nehyetti.

٣٦٥٧- سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ أُفْتِيَ بِغَيْرِ عِلْمٍ كَانَ إِثْمُهُ عَلَى مَنْ أَفْتَاهُ

زَادَ سُلَيْمَانُ الْمَهْرِيُّ فِي حَدِيثِهِ وَمَنْ أَشَارَ عَلَى أَخِيهِ بِأَمْرٍ يَعْلَمُ أَنَّ

الرُّشْدَ فِي غَيْرِهِ فَقَدْ خَانَهُ وَهَذَا لَفْظُ سُلَيْمَانَ

3657 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kime ilimsiz (bilgisiz) fetva verilirse bunun vebali fetva verene aittir."

Râvîlerden Süleymân el-Mehri rivâyet ettiği, hadisinde şu cümleleri ziyade etti. "Kim bir kardeşine bir işi işaret eder ve doğrusunun başkasında olduğunu bilirse o kimseye hiyanet etmiş olur." Süleymân'ın rivâyet ettiği hadisin lafzı budur.[357]

İZAH

Bir konuda kendisine fetva sorulan kimse mahcub olmamak ve bu konuda bilgili görünmek için fetva soranlara bilmediği konuda fetva verirse, hainlik etmiş olur. Hem ilme hem de aldatmış olduğu mü'min kardeşine zulümde bulunmuş, kör bıçakla kendisini boğazlamış olur.

9 - İLMİ MEN ETMENİN KERAHATİ

٣٦٥٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ أَلْجَمَهُ اللهُ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

3658 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kime ilimden bir mesele sorulur da (bildiği halde) ona söylemeyip, saklarsa Allah (c.c) kıyamet gününde onu ateşten bir gemle gemleyecektir."[358]

İZAH

Sorulanı söylemek mecburiyeti, bilhassa öğrenilmesi zarûrî olan ilimlerde düşünülmelidir. Bir kafir, Müslüman olmak istiyor, nasıl iman edeceğini

soruyorsa, buna nasıl inanacağını söylemek farzdır. Yeni Müslüman olmuş bir kimse nasıl namaz kılacağını, nasıl gusul yapacağını ve nasıl oruç tutacağını soruyorsa, bunun sorusunu cevaplandırmak şarttır.

Bildiği halde cevap veremeyenler hadiste haber verilen cezaya müstehak olurlar. Ama dünya kaç kilometre karedir veya veka yıldızı dünyamıza ne kadar uzaklıktadır diye sorana bilenin, cevap vermesi bir fazilet ise de söylemediği takdirde zaruri bilgileri saklayan kadar cezaya müstehak olmaz.

10 - İLMİ YAYMANIN FAZİLETİ

٣٦٥٩- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

تَسْمَعُونَ وَيُسْمَعُ مِنْكُمْ وَيُسْمَعُ مِمَّنْ سَمِعَ مِنْكُمْ

3659 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "(İlmi) siz dinlersiniz, sizden de dinlerler. Sizden işitenden de dinlenir."

٣٦٦٠- عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ: نَضَّرَ اللهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا حَدِيثًا فَحَفِظَهُ حَتَّى يُبَلِّغَهُ فَرُبَّ

حَامِلِ فِقْهٍ إِلَى مَنْ هُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ وَرُبَّ حَامِلِ فِقْهٍ لَيْسَ بِفَقِيهٍ

3660 - Zeyd bin Sabit radıyallahu anh'dan rivâyet göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Bizden bir hadis işitip de onu (güzelce) ezberleyip başkasına aktaran kimsenin Allah yüzünü ak etsin. Nice fıkıh ilmine sahip olup da onu kendisiden daha anlayışlı bir kişiye aktaran kimseler vardır. Yine nice fıkıh ilmine sahip olup da anlayışlı olmayan kimseler vardır."[359]

٣٦٦١- عَنْ سَهْلٍ يَعْنِي ابْنَ سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: وَاللهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللهُ بِهُدَاكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ

3661 - Sehl bin Sa’d radıyallahu anh’dan rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Allah’a yemin ederim ki, senin teşvikin ile Allah (c.c)’ın bir kimseyi hidayete erdirmesi, senin için kuvvetli, kırmızı bir sürü develere (sahip olmaktan) daha hayırlıdır.”[360]

11 - İSRAİL OĞULLARINDAN HABER NAKLETMENİN HÜKMÜ

٣٦٦٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ

3662 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İsrail oğullarından haber naklediniz, bir mahzur yoktur.”

٣٦٦٣- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: كَانَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُنَا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ حَتَّى يُصْبِحَ مَا يَقُومُ إِلَّا إِلَى

عُظْمِ صَلَاةٍ

3663 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize tâ sabaha kadar İsrail oğullarından haber naklederdi. Namazın Büyûğü (olan sabah namazının yahut teheccüd namazının vakti girene kadar bu sohbetten kalkmazdı.”[361]

İZAH

İslam ahkâmı iyice yerleşmeden önce İsrail oğullarından haber nakletmekten ve Tevrat’ı okumaktan men olunmuştu. İslam gönüllerde yer tuttuktan sonra yalan olmamak şartı ile İsrail oğullarından haber nakline müsaade edilmiştir.

12 - ALLAH'IN RIZASI GÖZETİLMEDEN İLİM TAHSİL ETMENİN HÜKMÜ

٣٦٦٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا مِمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَتَعَلَّمُهُ إِلَّا لِيُصِيبَ بِهِ

عَرَضًا مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَعْنِي رِيحَهَا

3664 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Kim kendisi ile Allah'ın rızası aranan ilimlerden bir ilmi, dünya malından bir şey elde etmek için öğrenirse, kıyamet gününde cennetin kokusunu bulamaz" buyurdu.[362]

13 - KISSALAR ANLATMAK

٣٦٦٥- عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا يَقُصُّ إِلَّا أَمِيرٌ أَوْ مَأْمُورٌ أَوْ مُخْتَالٌ

3665 - Avf bin Malik el-Eşcaî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre der ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Emir olan veya memur olan yahut kibirli olandan başkası kıssa anlatmaz."

İZAH

Kıssa, tarihte geçmiş olayları ibret alınsın diye nakletmektir. Emirler hutbe okurken, onların görevlendirdiği memurlar da onlara vekaleten hutbe okurken kıssa söylerler. Bir de halka gösteriş yapmak isteyen kendini beğenmişler kıssa söylerler. İnsanlara hitap edenler üç çeşittir.

1 - Allah'ı ve O'nun nimetini hatırlatanlar,

2 - Allah'ın nimet ve azabını bildirenler,

3 - Kıssacılar.

٣٦٦٦- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: جَلَسْتُ فِي عِصَابَةٍ مِنْ ضُعَفَاءِ الْمُهَاجِرِينَ وَإِنَّ بَعْضَهُمْ لَيَسْتَتِرُ بِبَعْضٍ مِنَ الْعُرْيِ وَقَارِئٌ يَقْرَأُ عَلَيْنَا إِذْ جَاءَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ عَلَيْنَا فَلَمَّا قَامَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَكَتَ الْقَارِئُ فَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ: مَا كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ كَانَ قَارِئٌ لَنَا يَقْرَأُ عَلَيْنَا فَكُنَّا نَسْتَمِعُ إِلَى كِتَابِ اللهِ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ أُمِرْتُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ قَالَ فَجَلَسَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسْطَنَا لِيَعْدِلَ بِنَفْسِهِ فِينَا ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ هٰكَذَا فَتَحَلَّقُوا وَبَرَزَتْ وُجُوهُهُمْ لَهُ قَالَ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَفَ مِنْهُمْ أَحَدًا غَيْرِي فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْشِرُوا يَا مَعْشَرَ صَعَالِيكِ الْمُهَاجِرِينَ بِالنُّورِ التَّامِّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَاءِ النَّاسِ بِنِصْفِ يَوْمٍ وَذٰلِكَ خَمْسُ مِائَةِ سَنَةٍ

3666 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Muhacirlerin, zayıflarından bir topluluk arasında oturdum. Çıplaklıktan dolayı bazısı bazısının arkasına gizlenmek suretiyle örtünüyorlardı. Biz Kur'an okuyucusu bize Kur'an okuyordu. Bir de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve başımıza dikildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gelip dikilince Kur'an'ı okuyan kimse sükût etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem selam verdi ve sonra, "Ne yapıyordunuz?" buyurdu. Biz de, ey Allah'ın Rasûlü, bizden bir kurâ bize Kur'an okuyor, biz de Allah'ın kitabını dinliyorduk, dedik. Ebû Saîd dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ümmetimden kendileri ile birlikte sabretmekle emrolunduğum kimseler yaratan Allah’a hamdolsun.”

Ebû Saîd dedi ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendisini (yakınlık bakımından hepimize eşit tutabilmek için tam ortamıza oturdu. Sonra eliyle şöyle halka olun, diye işaret etti. Onlar da halka oldular. Hepsinin yüzleri onun karşısına geldi. Fakat Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in karanlıkta onlardan benden başka birini tanıyabildiğini sanmıyordum. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ey muhacirlerin fakirleri sizi kıyamet gününde (kavuşacağınız) tam bir nur ile müjdeliyorum cennete zengin insanlardan yarım gün önce gireceksiniz, o yarım gün (dünya senelerinden) beşyüz sene eder.”[363]

٣٦٦٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَأَنْ أَقْعُدَ مَعَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللهَ تَعَالَى مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حَتَّى تَطْلُعَ

الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَعِيلَ وَلَأَنْ أَقْعُدَ مَعَ

قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللهَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ

أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةً

3667 - Enes bin Malik radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah’ı zikreden bir cemaatla sabah namazından güneş doğana kadar oturmam, İsmail aleyhisselam neslinden dört esiri hürriyetine kavuşturmaktan bana daha sevimlidir. Allah’ı zikreden bir cemaatla ikindi namazından akşam namazına kadar oturmam, benim için dört köle azat etmekten daha hayırlıdır.”

٣٦٦٨- عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اِقْرَأْ عَلَيَّ سُورَةَ النِّسَاءِ، قَالَ: قُلْتُ أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ قَالَ إِنِّي

أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي، قَالَ: فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ حَتَّى إِذَا انْتَهَيْتُ إِلَى

قَوْلِهِ «فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ» الْآيَةَ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا

عَيْنَاهُ تَهْمِلَانِ

3668 - Abdullah bin (Mes'ûd) radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Bana Nisa sûresini oku" buyurdu. Ben yâ Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kur'an sana indirildi. Ben mi sana okuyacağım, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ben Kur'an'ı başkasından dinlemeyi daha çok severim" buyurdu. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e okumaya başladım. "Her ümmetten kendilerine bir şahit, onlar üzerine de sizi şahit getirdiğimiz gün (gayri müslim ve kafirlerin hali) nice olacak" (Nisa sûresi, 41) ayetine geldiğimde başımı kaldırdım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gözlerinden yaş akıyordu.[364]

[348]. İbn-i Mâce, n. 223; Tirmizî, Kitabu ilim, Babu fazlufıkh, n. 2683

[349]. Müslim, Kitabu Zikir, n. 2999

[350]. Tirmizî, Kitabu İstizan, Babu Fî Ta'lîmi Süryaniye, n. 2716

[351]. Müslim, n. 3004; Tirmizî, n. 2667

[352]. Buharî, Kitabu ilim, Babu kitâbetil-ilmi, n. 1/39

[353]. Buharî, Kitabu'l-ilim, no: 1/38; İbn-i Mâce, Mukaddime, Kitabu sünen, no: 365

[354]. Tirmizî, Tefsir-i Kur'ân Babullezi yüfessirul Kur'an bire'yihî, n. 2953

[355]. Buharî, Menakib; Müslim, Kitabu Zühd, Babut-tesbit fil hadis, n. 71

[356]. Tirmizî, Menakıb, Babu fî kelamin-nebî, n. 3643; Müslim, Kitabu fedailis-sahabe, Babu fedaili Ebû Hüreyre, n. 2493

[357]. İbn-i Mâce, Mukaddime, n. 53

[358]. Tirmizî, n. 2651; İbn-i Mâce, n. 261

[359]. Tirmizî, Kitabu'l-İlim, n. 2658; İbn-i Mâce, Mukaddime, n. 230

[360]. Buharî, Kitabu'l-Cihad, 4/58, Babu Dûain-ne bî, Kitabu fezâilis-sahâbe, n. 5/23; Müslim, Kitabu fedailis-sahabe, n. 2406

[361]. Buharî, Kitabu'l-Enbiya; Tirmizî, Kitabu'l-ilim, Babul hadis an benî İsrail, n. 2671

[362]. İbn-i Mâce, Mukaddime, n. 252

[363]. İbn-i Mâce, n. 4122

[364]. Buharî, Kitabu fezailül Kur'an; Müslim, Kitabu salatil müsafirîn, n. 800

[348]. İbn-i Mâce, n. 223; Tirmizî, Kitabu ilim, Babu fazlufıkh, n. 2683

[349]. Müslim, Kitabu Zikir, n. 2999

[350]. Tirmizî, Kitabu İstizan, Babu Fî Ta'lîmi Süryaniye, n. 2716

[351]. Müslim, n. 3004; Tirmizî, n. 2667

[352]. Buharî, Kitabu ilim, Babu kitâbetil-ilmi, n. 1/39

[353]. Buharî, Kitabu'l-ilim, no: 1/38; İbn-i Mâce, Mukaddime, Kitabu sünen, no: 365

[354]. Tirmizî, Tefsir-i Kur'ân Babullezi yüfessirul Kur'an bire'yihî, n. 2953

[355]. Buharî, Menakib; Müslim, Kitabu Zühd, Babut-tesbit fil hadis, n. 71

[356]. Tirmizî, Menakıb, Babu fî kelamin-nebî, n. 3643; Müslim, Kitabu fedailis-sahabe, Babu fedaili Ebû Hüreyre, n. 2493

[357]. İbn-i Mâce, Mukaddime, n. 53

[358]. Tirmizî, n. 2651; İbn-i Mâce, n. 261

[359]. Tirmizî, Kitabu'l-İlim, n. 2658; İbn-i Mâce, Mukaddime, n. 230

[360]. Buharî, Kitabu'l-Cihad, 4/58, Babu Dûain-ne bî, Kitabu fezâilis-sahâbe, n. 5/23; Müslim, Kitabu fedailis-sahabe, n. 2406

[361]. Buharî, Kitabu'l-Enbiya; Tirmizî, Kitabu'l-ilim, Babul hadis an benî İsrail, n. 2671

[362]. İbn-i Mâce, Mukaddime, n. 252

[363]. İbn-i Mâce, n. 4122

[364]. Buharî, Kitabu fezailül Kur'an; Müslim, Kitabu salatil müsafirîn, n. 800

Ebû'd-Derdâ dedi ki; ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Kim bir yola girer orada ilim tahsil ederse Allah onu cennete giden yollardan birine girdirir, melekler ilim tahsil edenlerden memnûniyetlerinden dolayı kanatlarını (talebelerin ayaklarının altına) sererler. Alimler için gökte ve yerde olanlarla, suyun içinde bulunan balıklar istiğfâr ederler. İlim sahibinin ibadet sahibine üstünlüğü gecesindeki dolunayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Gerçekten ilim adamları nebî'lerin varisleridirler. Hâkikatte nebîler, altın ve gümüş miras bırakmadılar. Lakin ilim mirası bıraktılar, kim o ilmi elde ederse çok Büyûk bir nasip elde etmiş olur."[348]

"Bir kimse bir yola girer, orada ilim tahsil ederse, Allah, o kimseye cennetin yolunu kolaylaştırır. Bir kimsenin ameli onu (tembel ve) geri bırakırsa soyu sopu onu ileri geçiremez."[349]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana emir verdi. Ben de onun için Yahudilerin yazısını öğrendim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Allah'a yemin ederim ki mektuplarım hususunda hiçbir Yahudiye güvenmiyorum" buyurdu. Ben de Yahudilerin yazısın öğrendim. Onbeş gün içinde çok iyi bir şekilde öğrendim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Yahudilere mektup yazacak olsa yazıyordum, onlardan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e mektup gelse okuyordum.[350]

3648 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Biz asr-ı saadette teşehhüt ve Kur'an'dan başka bir şeyi yazmazdık."[351]

Ey Allah'ın Rasûlü, (bu hutbeyi) bana yazın dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hutbeyi Ebû Şâh'a yazın" buyurdu. [352]

Allah'a yemin ederim ki, benim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yakınlığım ve O'nun yanında bir mevkiim vardı. (Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem)'le sohbetim çoktu. Lâkin ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Kim bilerek yalan yere bana hadis isnad ederse, ateşten yerini hazırlasın."[353]

"Aziz ve Celil olan Allah'ın Kitabı üzerinde sırf kendi görüşüne dayanarak fikir beyan eden kimse (konuşmasında) isabet bile etse, hata etmiş olur."[354]

Ebû Hüreyre radıyallahu anh Hazreti Aişe'nin odasının yanına oturmuştu. Hazreti Aişe ise namaz kılıyordu. Ebû Hüreyre, Hazreti Aişe'ye iki defa ey evin sahibesi bana kulak ver, dedi ve (Hazreti Peygamber'den bir hadis nakledip gittiği) Hazreti Aişe, namazı kıldıktan sonra şöyle dedi: (Ya Urve) şu Ebû Hüreyre'ye ve sözüne taaccüb etmiyor musun? Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir söz söylediği vakit onu saymak isteyen birisi sayabilirdi, dedi.[355]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe radıyallahu anha (bana) Ebû Hüreyre, senin hayretini mucib olmuyor mu dedi? Benim odamın yanına geldi, oturdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den hadis rivâyet ediyor ve bana bunu işittiriyordu. Ben ise namaz kılıyordum. Namazı tamamlamadan kalktı, gitti. Eğer ben O'na yetişmiş olsaydım. Gerçekten Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sizin arka arkaya konuştuğunuz gibi sözü arka arkaya söylemezdi, diye cevap verecektim, dedi.[356]

Râvîlerden Süleymân el-Mehri rivâyet ettiği, hadisinde şu cümleleri ziyade etti. "Kim bir kardeşine bir işi işaret eder ve doğrusunun başkasında

olduğunu bilirse o kimseye hiyanet etmiş olur.” Süleymân’ın rivâyet ettiği hadisin lafzı budur.[357]

“Kime ilimden bir mesele sorulur da (bildiği halde) ona söylemeyip, saklarsa Allah (c.c) kıyamet gününde onu ateşten bir gemle gemleyecektir.”[358]

“Bizden bir hadis işitip de onu (güzelce) ezberleyip başkasına aktaran kimsenin Allah yüzünü ak etsin. Nice fıkıh ilmine sahip olup da onu kendisiden daha anlayışlı bir kişiye aktaran kimseler vardır. Yine nice fıkıh ilmine sahip olup da anlayışlı olmayan kimseler vardır.”[359]

“Allah’a yemin ederim ki, senin teşvikin ile Allah (c.c)’ın bir kimseyi hidayete erdirmesi, senin için kuvvetli, kırmızı bir sürü develere (sahip olmaktan) daha hayırlıdır.”[360]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize tâ sabaha kadar İsrail oğullarından haber naklederdi. Namazın Büyûğü (olan sabah namazının yahut teheccüd namazının vakti girene kadar bu sohbetten kalkmazdı.”[361]

“Kim kendisi ile Allah’ın rızası aranan ilimlerden bir ilmi, dünya malından bir şey elde etmek için öğrenirse, kıyamet gününde cennetin kokusunu bulamaz” buyurdu.[362]

Ebû Saîd dedi ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendisini (yakınlık bakımından hepimize eşit tutabilmek için tam ortamıza oturdu. Sonra eliyle şöyle halka olun, diye işaret etti. Onlar da halka oldular. Hepsinin yüzleri onun karşısına geldi. Fakat Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in karanlıkta onlardan benden başka birini tanıyabildiğini sanmıyordum. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ey muhacirlerin fakirleri sizi kıyamet gününde (kavuşacağınız) tam bir nur ile müjdeliyorum cennete zengin insanlardan yarım gün önce gireceksiniz, o yarım gün (dünya senelerinden) beşyüz sene eder.”[363]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Bana Nisa sûresini oku” buyurdu. Ben yâ Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kur’an sana indirildi. Ben mi sana okuyacağım, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Ben

Kur’an’ı başkasından dinlemeyi daha çok severim” buyurdu. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e okumaya başladım. “Her ümmetten kendilerine bir şahit, onlar üzerine de sizi şahit getirdiğimiz gün (gayri müslim ve kafirlerin hali) nice olacak” (Nisa sûresi, 41) ayetine geldiğimde başımı kaldırdım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in gözlerinden yaş akıyordu.[364]

٢- كِتَابُ ٱلأَشْرِبَةِ İÇECEKLER BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْأَشْرِبَةِ

1 - ŞARABIN HARAM KILINMASI

٣٦٦٩- عَنْ عُمَرَ قَالَ: نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ يَوْمَ نَزَلَ وَهِيَ مِنْ

خَمْسَةِ أَشْيَاءَ مِنَ الْعِنَبِ وَالتَّمْرِ وَالْعَسَلِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ، وَالْخَمْرُ

مَا خَامَرَ الْعَقْلَ وَثَلَاثٌ وَدِدْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ

يُفَارِقْنَا حَتَّى يَعْهَدَ إِلَيْنَا فِيهِنَّ عَهْدًا نَنْتَهِي إِلَيْهِ الْجَدُّ وَالْكَلَالَةُ وَأَبْوَابٌ

مِنْ أَبْوَابِ الرِّبَا

3669 - Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Şarabın haram oluşu hükmü indiği gün içki şu beş şeyden yapılırdı: Üzümden, Hurmadan, Baldan, Buğdaydan, Arpadan.

Hamr (şarap) aklı örten şeydir. Üç şey var ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem vefat edip, bizden ayrılmadan önce onlar hakkında bize açık bir beyanda bulunsa da biz de kararlarımızda sonuç olarak o beyana müracaat etsek diye arzuladım. (Onlar da; Dedenin mirası (dede ile kardeşin mirasdan mahrum olup olmadığı, evlâdı ve anne babası olmayanın miras durumu, riba (faiz) çeşitlerinden bir kısmının hükmü.[365]

İZAH

Riba (faiz) iki türlüdür.

1 - Riba-i nesie: Veresiye yapılan alış verişlerden olan faizdir. Bunun haram olduğunda bütün sahabe ittifak halindedir.

2 - Riba-i fadl: Peşin yapılan alış verişlerde olan fazlalık sureti ile olan ribâdır. Bu hususta eshabı kiram ihtilaf etmişlerdir.

Riba-i Nesie: Bir kilo buğdayı, bir kilo buğdaya veresiye satmaktır. Bir kilo buğday, bir kilo buğdaya peşin satılabilir, veresiye olursa zaman farkı Riba-i Nesie olur. Haramdır, ödünç alıp ödünç vermek halaldir, bunun hükmü karz-ı hasen olur.

٣٦٧٠- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: لَمَّا نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ قَالَ

عُمَرُ اَللّٰهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي الْخَمْرِ بَيَانًا شِفَاءً فَنَزَلَتْ الْآيَةُ الَّتِي فِي الْبَقَرَةِ

«يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ» الْآيَةَ قَالَ فَدُعِيَ عُمَرُ

فَقُرِئَتْ عَلَيْهِ قَالَ: اَللّٰهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي الْخَمْرِ بَيَانًا شِفَاءً فَنَزَلَتِ الْآيَةُ الَّتِي

فِي النِّسَاءِ «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى» فَكَانَ

مُنَادِي رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ يُنَادِي أَلَا لَا

يَقْرَبَنَّ الصَّلَاةَ سَكْرَانُ فَدُعِيَ عُمَرُ فَقُرِئَتْ عَلَيْهِ فَقَالَ: اَللّٰهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي

الْخَمْرِ بَيَانًا شِفَاءً فَنَزَلَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ «فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ» قَالَ عُمَرُ اِنْتَهَيْنَا

3670 - Ömer bin Hattab radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Âmir radıyallahu anh:

İçkinin haram kılınışı indirildiği vakit, kendisi, Yâ Rab, bize şarap hakkında (derdimize) şifâ olacak bir açıklama getir diye dua etti. Bunun üzerine Bakara sûresinin, "Habibim, sana ve insanlara bazı menfaatlar var. Lakin bunların günahı, menfaatından daha Büyûktür" mealindeki (219) ayeti indi. Ömer radıyallahu anh çağırıldı. Bu ayet kendisine okundu. Yine Ya Rab, bize içki hakkında derdimize şifâ verecek hükmü açıkla, diye dua etti. Bunun üzerine nisa sûresinin, "Ey iman edenler, sarhoş olduğunuz halde ne söylediğinizi bilecek hale gelmedikçe namaza yaklaşmayın." mealindeki (43) ayeti indi. Bunun üzerine namaza ikamet alındığında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in tellalı şöyle çağırırdı: Dikkat, sarhoş olan namaza yaklaşmasın. Ömer radıyallahu anh çağrıldı, bu ayet kendisine okundu. Bunun üzerine yine, Ya Rab, bize içki hakkında derdimize şifâ verecek hükmü açıkla, diye dua etti. Bunun üzerine, Maide suresinin, "Ey iman edenler, şarap, kumar (tapınmaya mahsus) dikili taşlar, fal okları ancak, şeytanın amelinden birer murdardır. Onun için bunlardan kaçınınız

ki, muradınıza eresiniz. Şeytan şarapta ve kumarda ancak aranıza düşmanlık ve kin düşürmek, sizi Allah'ı anmaktan ve namaz kılmaktan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?" mealindeki (90 ve 91) ayetleri indi. (Hz. Ömer'e bu ayet okunduğunda) "Vaz geçtik Yarabbi" dedi.[366]

٣٦٧١- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَام أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ

دَعَاهُ وَعَبْدَ الرَّحْمٰنِ بْنَ عَوْفٍ فَسَقَاهُمَا قَبْلَ أَنْ تُحَرَّمَ الْخَمْرُ فَأَمَّهُمْ عَلِيٌّ

فِي الْمَغْرِبِ فَقَرَأَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ فَخَلَطَ فِيهَا فَنَزَلَتْ «لَا تَقْرَبُوا

الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ»

3671 - Ali bin Ebû Talib radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Ensardan bir zat, onu ve Abdurrahman bin Avf'ı daha şarap haram kılınmadan önce davet etti ve her ikisine şarap içirdi. Akşam namazında, Ali radıyallahu anh onlara imam oldu ve namazda Kâfirûn sûresini okudu (İçkinin tesiriyle) namazda okuduğunu karıştırdı. Bunun üzerine Nisa suresinin, "Ey iman edenler, sarhoş olduğunuz halde ne söylediğinizi bilecek hale gelmedikçe namaza yaklaşmayın" mealindeki (43) ayeti indi. [367]

٣٦٧٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ

وَأَنْتُمْ سُكَارَى» وَ «يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ

وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ» نَسَخَتْهُمَا الَّتِي فِي الْمَائِدَةِ «إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ

وَالْأَنْصَابُ» الْآيَةَ

3672 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Ey iman edenler, sarhoş olduğunuz halde ne söylediğinizi bilecek hale gelmedikçe namaza yaklaşmayın" mealindeki nisa (43) ayeti ile "Sana içki ve kumardan sorarlar, her ikisinde Büyûk günah ve insanlar için bazı faydalar da var, lakin günahları faydalarından daha Büyûktür" mealindeki Bakara sûresi 219. ayeti (en son inen) Maide sûresinin, "Ey iman edenler,

şarap, kumar (tapınmaya mahsus) dikili taşlar, fal okları ancak şeytanın amelinden birer murdardır. Onun için bunlardan kaçınınız ki, muradınıza eresiniz.” mealindeki Maide sûresinin (90) ayeti ile hükmü kaldırılmıştır.

٣٦٧٣- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كُنْتُ سَاقِيَ الْقَوْمِ حَيْثُ حُرِّمَتِ الْخَمْرُ فِي

مَنْزِلِ أَبِي طَلْحَةَ وَمَا شَرَابُنَا يَوْمَئِذٍ إِلَّا الْفَضِيخُ فَدَخَلَ عَلَيْنَا رَجُلٌ فَقَالَ

إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ وَنَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقُلْنَا هَذَا مُنَادِي رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3673 - Enes radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben şarap haram kılındığı vakit Ebû Talhâ’nın evinde bulunan kimselerin içki dağıtıcısı idim. O gün içkimiz ancak (kuru hurmanın parçalarından yapılmış) fazıh idi. Bir de yanımıza bir zât girdi ve içki haram kılındı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in tellalı ilan etti, dedi. Biz, bu adam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in tellalıdır, dedik.

2 - ŞARAP YAPMAK İÇİN ÜZÜMÜN SIKILMASI

٣٦٧٤- إِبْنَ عُمَرَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ

اللهُ الْخَمْرَ وَشَارِبَهَا وَسَاقِيَهَا وَبَائِعَهَا وَمُبْتَاعَهَا وَعَاصِرَهَا وَمُعْتَصِرَهَا

وَحَامِلَهَا وَالْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ

3674 - İbn-i Ömer radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şaraba, içkiyi içene, garsonluğunu yapana, satana ve alana, (onu üzümden) sıkana ve sıktırana, taşıyana ve kendisine getirilen kimseye lanet etsin.”[368]

3 - ŞARABIN SİRKE YAPILMASI

٣٦٧٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَيْتَامٍ وَرِثُوا خَمْرًا، قَالَ: أُهْرِقُهَا، قَالَ: أَفَلَا أَجْعَلُهَا

خَلًّا؟ قَالَ لَا،

3675 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Ebû Talhâ, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e içkiye varis olan yetimlerin durumunu sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu dök, emrini verdi. Ebû Talhâ, o içkiyi sirke yapabilir miyim dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hayır yapamazsın" cevabını verdi.

İZAH

Bu hadis-i şerif içkinin içine tuz atarak sirke yapılmasının caiz olmadığını ifade ediyor:

Şâfiî ve Ahmed bin Hanbel'in mezhebleri de böyledir. İmam Malik, "Sirke haline dönen şarabın tüketilmesinde beis görmedim" diyor. Hanefîlerce, ve Şafiîlerden sahih görüşte böyledir.

4 - HANGİ MADDEDEN YAPILAN İÇKİLER ŞARAP SAYILIR?

٣٦٧٦- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ إِنَّ مِنَ الْعِنَبِ خَمْرًا وَإِنَّ مِنَ التَّمْرِ خَمْرًا وَإِنَّ مِنَ الْعَسَلِ خَمْرًا

وَإِنَّ مِنَ الْبُرِّ خَمْرًا وَإِنَّ مِنَ الشَّعِيرِ خَمْرًا

3676 - Numan bin Beşir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üzümden içki yapılır. Hurmadan içki yapılır, baldan içki yapılır, buğdaydan içki yapılır ve arpadan da içki yapılır."[369]

٣٦٧٧- أَنَّ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْخَمْرَ مِنَ الْعَصِيرِ وَالزَّبِيبِ وَالتَّمْرِ وَالْحِنْطَةِ

وَالشَّعِيرِ وَالذُّرَةِ وَإِنِّي أَنْهَاكُمْ عَنْ كُلِّ مُسْكِرٍ

3677 - Numan bin Beşir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"İçki, üzüm şırasından, kuru üzümden, hurmadan, buğdaydan, arpadan ve darıdan da yapılır. Ben sizi sarhoşluk veren her şeyden nehyederim."

٣٦٧٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

اَلْخَمْرُ مِنْ هَاتَيْنِ الشَّجَرَتَيْنِ اَلنَّخْلَةِ وَالْعِنَبَةِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: اِسْمُ أَبِي كَثِيرٍ الْغُبَرِيِّ يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غُفَيْلَةَ

السَّحِيمِيِّ وَقَالَ بَعْضُهُمْ أُذَيْنَةُ وَالصَّوَابُ غُفَيْلَةُ

3678 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İçki şu iki ağacın meyvesinden yapılır: Hurma ve üzüm."[370]

Ebû Dâvud dedi ki: Ebî Kesir Kubârî'nin asıl adı Yezid bin Abdurrahman bin Gufeylete-s-Sahmî'dir. Bazıları Uzeyne'dir dediler. Doğrusu Gufeyle olmasıdır.

5 - SARHOŞLUK VEREN ŞEYLERİN YASAKLANMASI

٣٦٧٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَمَنْ مَاتَ وَهُوَ يَشْرَبُ الْخَمْرَ يُدْمِنُهَا

لَمْ يَشْرَبْهَا فِي الْآخِرَةِ

3679 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Her sarhoşluk veren şey şaraptır ve her sarhoşluk veren şey haramdır. Kim şarap içer ve şarap içmeye devam ederken vefat ederse ahirette (cennet şarabından) içemeyecektir.”[371]

٣٦٨٠- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كُلُّ

مُخَمِّرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَمَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا بُخِسَتْ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ

صَبَاحًا فَإِنْ تَابَ تَابَ اللهُ عَلَيْهِ فَإِنْ عَادَ الرَّابِعَةَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللهِ أَنْ

يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الْخَبَالِ، قِيلَ وَمَا طِينَةُ الْخَبَالِ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: صَدِيدُ

أَهْلِ النَّارِ وَمَنْ سَقَاهُ صَغِيرًا لَا يَعْرِفُ حَلَالَهُ مِنْ حَرَامِهِ كَانَ حَقًّا عَلَى

اللهِ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الْخَبَالِ

3680 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’ın rivâyet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Her aklı şuuru örten şey şaraptır ve her sarhoşluk veren şey ise haramdır. Kim sarhoşluk veren bir şey içerse kırk sabah namazı noksan olur. Eğer Tevbe ederse Allah da onun tevbesini kabul eder. Eğer dördüncü defa içkiye dönerse, onu Tîneti Habâlden sulamak Allah’a haktır.” Tınat-ı Habâı ne demektir ey Allah’ın Rasûlü, dediler.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de: “Ehl-i narın vücudundan akan kan ve irin demektir” cevabını verdi. “Kim, helalı haramdan, haramı da helalden ayırt edemeyen bir çocuğa içki içirirse (yine) o kimseyi de ehl-i nârın vücudundan akan kan ve irinle sulamak Allah’a haktır” buyurdu.[372]

٣٦٨١- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ

3681 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Çoğu sarhoşluk veren bir şeyin azı da haramdır” buyurdu.[373]

İZAH

Kendisinde alkol bulunan her şeyi yemek ve içmek haramdır. Bu şeyin azı ile çoğu arasında hiçbir fark yoktur. Alkol miktarı çok olan şarap, rakı nasıl haramsa, alkol miktarı az olan bira da aynı şekilde haramdır. Biranın alkol miktarının azlığı onun haram olmasını kaldırıp helal olmasını gerektirmez.

٣٦٨٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: سُئِلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبِتْعِ فَقَالَ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَرَأْتُ عَلَى يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ الْجُرْجُسِيِّ حَدَّثَكُمْ

مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ عَنِ الزُّبَيْدِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ بِهَذَا الْحَدِيثِ بِإِسْنَادِهِ زَادَ

وَالْبِتْعُ نَبِيذُ الْعَسَلِ كَانَ أَهْلُ الْيَمَنِ يَشْرَبُونَهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ حَنْبَلٍ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مَا كَانَ

أَثْبَتَهُ مَا كَانَ فِيهِمْ مِثْلُهُ يَعْنِي فِي أَهْلِ حِمْصٍ يَعْنِي الْجُرْجُسِيَّ

3682 - Aişe radıyallahu anha'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e: Baldan yapılan bitiğ şarabından soruldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Sarhoşluk veren her içki haramdır" cevabını verdi.[374]

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadis aynı isnadla Zührî'den rivâyet olundu. Bu rivâyette: "Bitiğ bal şerbetidir. Yemen halkı onu içerlerdi" ziyadesi var.

Ebû Dâvud dedi ki: Ahmed bin Hanbel'in şöyle dediğini işittim: Allah'tan başka ilah yoktur. "Cürcüsî'yi" kastederek; o ne güvenilir insandır. Humus halkı arasında onun gibi güvenilir kimse yoktur.

٣٦٨٣- عَنْ دَيْلَمٍ الْحِمْيَرِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّا بِأَرْضٍ بَارِدَةٍ نُعَالِجُ فِيهَا عَمَلًا شَدِيدًا وَإِنَّا

نَتَّخِذُ شَرَابًا مِنْ هَذَا الْقَمْحِ نَتَقَوَّى بِهِ عَلَى أَعْمَالِنَا وَعَلَى بَرْدِ بِلَادِنَا قَالَ:

هَلْ يُسْكِرُ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: فَاجْتَنِبُوهُ، قَالَ: قُلْتُ فَإِنَّ النَّاسَ غَيْرُ تَارِكِيهِ

قَالَ فَإِنْ لَمْ يَتْرُكُوهُ فَقَاتِلُوهُمْ

3683 - Deylem el-Himyerî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e: Ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem, biz soğuk bir ülkede yaşıyoruz. Orada zor işlerde çalışıyoruz. Biz buğdaydan içki yapıyoruz, işlerimize ve beldemizin soğuğuna karşı onunla kuvvet kazanırız, diye sordum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "O içki sarhoşluk verir mi?" diye sordu. Ben de, "Evet, sarhoşluk verir" dedim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "O içkiyi içmekten sakının" buyurdu. Ben de: "İnsanlar onu içmeyi bırakmıyorlar" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Eğer onu içmeyi bırakmazlarsa onlarla savaşın, mücadele edin" buyurdu.

İZAH

Asr-ı saadette değinilmedik hiçbir konu yoktur. Asrımızda efendim, Mekke ve Medine sıcaktır. İçki de ısıtacağı için orada içki yasak edilmiştir. Halbuki Türkiye'nin doğu bölgeleri, Finlandiya'da yaşayan insanlar ısınmak için içkiye muhtaçtırlar, gibi sözlere Peygamber Efendimiz, hadiste geçtiği şekilde cevap vermiştir.

٣٦٨٤- عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ شَرَابٍ مِنَ الْعَسَلِ فَقَالَ ذَاكَ الْبِتْعُ قُلْتُ وَيُنْتَبَذُ مِنَ الشَّعِيرِ وَالذُّرَةِ

فَقَالَ ذَلِكَ الْمِزْرُ ثُمَّ قَالَ أَخْبِرْ قَوْمَكَ أَنَّ كُلَّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ

3684 - Ebû Musâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e baldan yapılan bir şarabın hükmünden sordum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "O (içkinin adı) bıtığdır" buyurdu. Ben: Arpa ve darıdan da içki yapılıyor, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onun adı Mizirdir" buyurdu.

Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Kavmine haber ver, her sarhoşluk veren şey haramdır” buyurdu.[375]

٣٦٨٥- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَالْكُوبَةِ وَالْغُبَيْرَاءِ وَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ ابْنُ سَلَّامٍ أَبُو عُبَيْدٍ الْغُبَيْرَاءُ اَلسُّكُرْكَةُ تُعْمَلُ مِنَ

الذُّرَةِ شَرَابٌ يَعْمَلُهُ الْحَبَشَةُ

3685 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Şarabtan, kumardan, davuldan ve darıdan yapılan adına Gubeyrâ denilen içkiden nehyetti ve “her sarhoşluk veren şey haramdır” buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki: İbn-i Selam Ebû Ubeyd şöyle dedi. el-Gubeyra Habeşlilerin kullandığı darıdan yapılan bir içkidir.

İZAH

Gubeyra: Habeşlilerin darıdan yaptıkları adına Sükürke dedikleri içkidir.

Kûbate: Davul demektir.

٣٦٨٦- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ كُلِّ مُسْكِرٍ وَمُفَتِّرٍ

3686 - Ümmü Seleme radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sarhoşluk ve uyuşukluk veren her şeyi (yemek ve içmekten) nehyetti.

٣٦٨٧- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَمَا أَسْكَرَ مِنْهُ الْفَرَقُ فَمِلْءُ

الْكَفِّ مِنْهُ حَرَامٌ

3687 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Her sarhoşluk veren şey haramdır. Bir ferak (ölçek) miktarı sarhoşluk veren bir şeyin bir avuç dolusu kadar (azı) da haramdır."[376]

İZAH

Ferak: On altı rıtıl, su alabilen bir ölçektir.

Bir rıtıl, Bağdat ölçeğine göre yüz otuz dirhemdir.

Bir rıtıl, Şam ölçeğine göre on iki ukiyyedir. Her ukıyye dirhemden dörtyüz seksen dirhemdir. Bu durumda bir ferak onaltı ile dörtyüz seksenin çarpımı 16x480 eder ki, yedibin altıyüzseksen dirhem demektir. Her dirhemi ikibuçuk gram kabul edersek bir ferak ondokuz binikiyüz gram olur. Buna göre hadis-i şeriften ondokuz kilosu sarhoşluk veren bir maddenin, bir gramının da haram olduğu anlaşılmaktadır. Biranın içinde yüzde altı ve yüzde sekiz nisbetinde alkol vardır. Ondokuz kilo biranın sarhoşluk vereceği açıktır. Öyle ise biranın bir gramı da haramdır.

6 - ŞIRA KABARMASINI SAĞLAYAN ED-DÂZÎ HAKKINDAKİ HADİSLER

٣٦٨٨- عَنْ مَالِكِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ: دَخَلَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ

غَنْمٍ فَتَذَاكَرْنَا الطِّلَاءَ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبُو مَالِكٍ الْأَشْعَرِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَيَشْرَبَنَّ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ يُسَمُّونَهَا

بِغَيْرِ اسْمِهَا

3688 - Malik bin Ebû Meryem radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Abdurrahman bin Ganem yanımıza girdi. Tıla şarabı hakkında karşılıklı müzakerede bulunduk. Şöyle anlattı. Bana Ebû Malik Eş'arî haber verdi. O da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiş:

"Ümmetimden bir takım kimseler içkinin adını değiştirerek onu mutlaka içecekler."

İZAH

Tıla: Şarap üçte biri kalıncaya kadar kaynatılır ve tıla adı verilirdi.

٣٦٨٩- حَدَّثَنَا أَبُو مَنْصُورٍ الْحَارِثُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ: سَمِعْتُ سُفْيَانَ

الثَّوْرِيَّ وَسُئِلَ عَنْ الذَّاذِيِّ فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَيَشْرَبَنَّ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ يُسَمُّونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا

قَالَ أَبُو دَاوُد: و قَالَ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ الذَّاذِيُّ شَرَابُ الْفَاسِقِينَ

3689 - Ebû Mansur el-Hâris bin Mansur radıyallahu anh şöyle demiştir:

Süfyan es-Sevrî'ye şıra içinde ekşitilen tanelerin yenmesinden soruldu. Süfyan şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ümmetimden bir takım kimseler şarabın adını değiştirerek onu mutlaka içecekler" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki: Süfyan es-Sevrî şöyle demiştir: Dâzı: (Şıranın kabarmasını sağlayan taneler) fasıkların şarabıdır.

İZAH

Şimdi içkinin adı, şarap, rakı, likör, konyak, şampanya, viski ve bira gibi değişiktir. İçkinin adı ne kadar değişirse değişsin yine içkidir. Adının değişmesi onun helal olmasını temin etmez.

7 - (İÇKİ KURULAN) KAPLAR

٣٦٩٠- عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ قَالَا: نَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ وَالنَّقِيرِ

3690 - İbn-i Ömer ve İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre her ikisi de:

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in içi oyulmuş kabak, topraktan yapılmış çömlek, ziftle içi sıvanmış kap ve içi oyulmuş ağaç (içine şıra kurmak)tan nehyettiğine şahitlik ederiz demişlerdir.

İZAH

Dübba: Kabak demektir. Su kabakları vardır. İçine su konulur içkilir.

Hantem: Topraktan yapılan testi, çömlek demektir.

Müzeffet: İçi ziftle cilalanmış kap demektir.

Nakir: İçi oyulmuş ağaç kap veya ağaçtan yapılmış fıçı demektir. Bu kaplardan ve bu kaplara şıra kurulmasından nehyedilmesinin sebebi, bu kaplara kurulan şıraların çok çabuk ekşiyip ve çabuk alkolleşmesindendir. Hadisin lafzından bu kapları su için bile kullanmaktan nehy anlaşılır ise de, asıl gaye bu kaplarda şıra kurulmamasıdır, çünkü sarhoşluk vermeyen şeylerin bu kaplara konulmasına müsaade eden hadis gayenin bu olduğunu ifade etmektedir.[377]

٣٦٩١- عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ:

حَرَّمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيذَ الْجَرِّ فَخَرَجْتُ فَزِعًا مِنْ

قَوْلِهِ حَرَّمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيذَ الْجَرِّ فَدَخَلْتُ عَلَى

ابْنِ عَبَّاسٍ، فَقُلْتُ: أَمَا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ ابْنُ عُمَرَ، قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قُلْتُ:

قَالَ حَرَّمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيذَ الْجَرِّ، قَالَ: صَدَقَ حَرَّمَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيذَ الْجَرِّ، قُلْتُ: وَمَا الْجَرُّ؟ قَالَ كُلُّ

شَيْءٍ يُصْنَعُ مِنْ مَدَرٍ

3691 - Saîd bin Cübeyr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir Abdullah bin Ömer'in şöyle dediğini işittim:

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, toprak kapta kurulan şırayı haram kılmıştır. (Ben Abdullah bin Ömer'in, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem toprak kaplarda kurulan şırayı haram kıldı sözünden korkuya kapılarak hemen çıktım) ve İbn-i Abbas'ın yanına girdim. Ona İbn-i Ömer'in ne söylediğini işitmedin mi, dedim. İbn-i Abbas, o nedir, dedi. Ben de İbn-i Ömer'e:

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in toprak kaplarda kurulan şıranın içilmesini haram kıldı, dediğini söyledim.

(İbni Abbas dedi ki: İbn-i Ömer doğru söylüyor, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem toprak kaplarda kurulan şırayı haram kılmıştır, dedi. Ben de:

– Cer ne demektir, dedim. İbn-i Abbas: Topraktan yapılan her kap demektir, dedi.[378]

٣٦٩٢- عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ وَقَالَ مُسَدَّدٌ

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَهَذَا حَدِيثُ سُلَيْمَانَ قَالَ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّا هَذَا الْحَيُّ

مِنْ رَبِيعَةَ قَدْ حَالَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارُ مُضَرَ وَلَيْسَ نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي

شَهْرٍ حَرَامٍ فَمُرْنَا بِشَيْءٍ نَأْخُذُ بِهِ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ: آمُرُكُمْ

بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ، الْإِيمَانُ بِاللهِ وَشَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَعَقَدَ

بِيَدِهِ وَاحِدَةً

وَقَالَ مُسَدَّدٌ: الْإِيمَانُ بِاللهِ ثُمَّ فَسَّرَهَا لَهُمْ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ

وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا الْخُمُسَ

مِمَّا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنِ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ وَالْمُقَيَّرِ

وَقَالَ ابْنُ عُبَيْدٍ النَّقِيرُ مَكَانَ الْمُقَيَّرِ وَقَالَ مُسَدَّدٌ وَالنَّقِيرُ وَالْمُقَيَّرُ لَمْ

يَذْكُرْ الْمُزَفَّتَ

3692 - Ebû Cemre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

İbni Abbas'ın şöyle dediğini işitim. Abdulgays heyeti Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dediler:

– Ey Allah'ın Rasûlü, biz şu Rabia kabilesindeniz. Bizimle senin arana Mudar kabilesi kafirleri perde (engel) oldu. Haram ayların dışında sana gelmeye fırsat bulamıyoruz. Bize bir şeyler emir buyur da, o emirlerini alalım, geride bıraktığımız buraya gelemeyen kimseleri de o emirlere çağıralım.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Size dört şeyi emrediyorum, dört şeyden de sizi nehyediyorum.

1- Allah'a imanı, Allah'tan başka ilah olmadığına şehâdet etmeyi, bu ikisinin bir hükümde olduğunu, ifade için râvi baş ve şehadet parmağını düğümledi. Râvîlerden Müseddet rivâyetinde şöyle dedi: Birincisi, Allah'a imandır. Sonra bunu onlara tefsir etti. Allah'a iman, Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik etmek.

2- Namaz kılmak.

3- Zekat vermek.

4- Ganimet olarak aldığınızdan beşte birini fakirlere dağıtmanızı emrederim ve sizi içinde şıra kurulan) kabaktan, (içinde içki kurulan) toprak kaptan (içine şıra kurulan) içi ziftlenmiş kaptan, kurutulmuş, sonra yakılmış ot külü ile içi sıvanmış kaplardan nehyederim."

Râvîlerden İbn-i Ubeyd, metinde geçen el-Mukayyer (ziftli kelimesi) yerine en-nakir (hurma kütüğünden oyularak yapılmış kap kelimesini) rivâyet etmiştir.

Müseddet en-nakir ve el-mukayyer kelimelerini rivâyet etti. el-Müzeffet kelimesini rivâyet etmedi.[379]

٣٦٩٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

لِوَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ أَنْهَاكُمْ عَنِ النَّقِيرِ وَالْمُقَيَّرِ وَالْحَنْتَمِ وَالدُّبَّاءِ وَالْمُزَادَةِ

الْمَجْبُوبَةِ وَلَكِنْ اشْرَبْ فِي سِقَائِكَ وَأَوْكِهْ

3693 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Abdulkays heyetine şöyle dedi:

"Sizi, ağaç fıçıdan ziftlemiş kaptan, çömlekten ve (içine şıra kurulan) kabaktan ve üstüne ilave yapılmış ve başı kesik gırbeden nehyederim. Lâkin deri su kabından iç, sonra ağzını bağla."[380]

٣٦٩٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قِصَّةِ وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ قَالُوا فِيمَ نَشْرَبُ

يَا نَبِيَّ اللهِ فَقَالَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ بِأَسْقِيَةِ الْأَدَمِ الَّتِي

يُلَاثُ عَلَى أَفْوَاهِهَا

3694 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan: Abdulkays heyeti kıssası hakkında şöyle rivâyet olundu: Heyet üyeleri peki, hangi kaptan içelim ey Allah'ın Nebîsi dediler. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem: "Ağzı iple bağlanabilen deriden tulum edinin" buyurdu.

٣٦٩٥- عَنْ أَبِي الْقَمُوصِ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ حَدَّثَنِي رَجُلٌ كَانَ مِنَ

الْوَفْدِ الَّذِينَ وَفَدُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ

يَحْسَبُ عَوْفٌ أَنَّ اسْمَهُ قَيْسُ بْنُ النُّعْمَانِ فَقَالَ لَا تَشْرَبُوا فِي نَقِيرٍ وَلَا

مُزَفَّتٍ وَلَا دُبَّاءٍ وَلَا حَنْتَمٍ وَاشْرَبُوا فِي الْجِلْدِ الْمُوكَى عَلَيْهِ فَإِنْ اشْتَدَّ

فَاكْسِرُوهُ بِالْمَاءِ فَإِنْ أَعْيَاكُمْ فَأَهْرِقُوهُ

3695 - Ebûl Kâmus Zeyd bin Ali radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bana, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelen Abdulkays heyeti içinde bulunup da Avf'ın isminin Kays bin Numan olduğunu zannettiği bir adamın rivâyetine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ağaç fıçıdan, içi ziftlenmiş kaptan, su kabağından ve toprak çömlekten içmeyin. Ancak ağzı iple bağlanabilen deriden yapılmış kaptan (şıra) için, eğer deriye kurulan şıra da şiddetlenir (ekşirse) onun şiddetini su ile kırın, eğer onun şiddetini kırmaktan aciz kalırsanız, o şırayı (içmeyiniz) dökünüz" buyurdu.

٣٦٩٦- عَنْ إِبْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ فِيمَ

نَشْرَبُ قَالَ لَا تَشْرَبُوا فِي الدُّبَّاءِ وَلَا فِي الْمُزَفَّتِ وَلَا فِي النَّقِيرِ وَانْتَبِذُوا

فِي الْأَسْقِيَةِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ فَإِنْ إِشْتَدَّ فِي الْأَسْقِيَةِ؟ قَالَ: فَصُبُّوا

عَلَيْهِ الْمَاءَ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، فَقَالَ لَهُمْ فِي الثَّالِثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ أَهْرِيقُوهُ

ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَيَّ أَوْ حَرَّمَ الْخَمْرَ وَالْمَيْسِرَ وَالْكُوبَةَ قَالَ وَكُلُّ

مُسْكِرٍ حَرَامٌ

قَالَ سُفْيَانُ فَسَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ بَذِيمَةَ عَنِ الْكُوبَةِ قَالَ الطُّنْبُلُ

3696 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Abdulkays heyeti şöyle dediler: Ey Allah'ın Rasûlü, hangi kap içine kurulmuş şıradan içelim, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kabak içine ziftlenmiş kapta ve fıçıda kurulmuş şıralardan içmeyin, deriden yapılmış tuluma kurulmuş şıradan için" buyurdu.

Heyet, Ey Allah'ın Rasûlü, tulumda kurulan şıra şiddetlenirse ne yapalım, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ona su dökün" buyurdu.

Heyet, Ey Allah'ın Rasûlü, (dökülen su şiddetini kırmazsa ne yapalım) diyerek soruyu birkaç defa tekrar etmişler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Üçüncüde veya dördüncü tekrar edişlerinde onlara: (onu dökün)" buyurdu. Sonra da, "Gerçekten Aziz ve Celil olan Allah bana içkiyi, kumarı

ve davulu haram kıldı” buyurdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Her sarhoşluk veren şey haramdır” buyurdu.

Râvîlerden Süfyan şöyle dedi: Ali bin Bezime’ye kûbe ne demektir, diye sordum. Davuldur, diye cevap verdi.

٣٦٩٧- عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ: نَهَانَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْجِعَةِ

3697 - Ali radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kabak, çömlek ve fıçı (ya kurulmuş şıra) dan ve arpa suyundan yapılan içkiden bizi nehyetti.

İZAH

Cia: Arpa suyundan yapılan içkidir ki, bugün adına bira diyoruz.

٣٦٩٨- عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَيْتُكُمْ عَنْ ثَلَاثٍ وَأَنَا آمُرُكُمْ بِهِنَّ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ

فَزُورُوهَا فَإِنَّ فِي زِيَارَتِهَا تَذْكِرَةً وَنَهَيْتُكُمْ عَنِ الْأَشْرِبَةِ أَنْ تَشْرَبُوا إِلَّا فِي

ظُرُوفِ الْأَدَمِ فَاشْرَبُوا فِي كُلِّ وِعَاءٍ غَيْرَ أَنْ لَا تَشْرَبُوا مُسْكِرًا وَنَهَيْتُكُمْ

عَنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ أَنْ تَأْكُلُوهَا بَعْدَ ثَلَاثٍ فَكُلُوا وَاسْتَمْتِعُوا بِهَا فِي

أَسْفَارِكُمْ

3698 - İbn-i Büreyde radıyallahu anh’dan o da babasından rivâyet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizi üç şeyden nehyederim. Üç şeyi de size emrederim. Sizi kabir ziyaretinden nehyetmiştim, ama (şimdi) kabirleri ziyaret edin. Çünkü, kabir ziyaretinde ahireti hatırlatma var. Deri tulumlardan başka kaplara içecek şeyler koymanızdan ve içmenizden nehyetmiştim. Şimdi, her kaptan içebilirsiniz. Şu kadar ki, sarhoşluk veren bir şeyi içmeyiniz, kurban etinden

üç günden sonra yemenizden nehyetmiştim. Şimdi üç günden sonra yiyiniz ve ondan yolculuklarınız esnasında istifade ediniz” buyurdu.[381]

٣٦٩٩- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: لَمَّا نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْأَوْعِيَةِ قَالَ قَالَتِ الْأَنْصَارُ إِنَّهُ لَا بُدَّ لَنَا قَالَ فَلَا إِذَنْ

3699 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, belli kaplardan nehyettiği vakit. Câbir dedi ki: Ensâr şöyle dedi: Bize mutlaka, bir kab gerektir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Madem kaba ihtiyacınız var, (sarhoşluk veren şeyler koymamak şartı) öyleyse bu hususta bir sakınca yoktur” buyurdu. [382]

٣٧٠٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَوْعِيَةَ الدُّبَّاءَ وَالْحَنْتَمَ وَالْمُزَفَّتَ وَالنَّقِيرَ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ إِنَّهُ لَا

ظُرُوفَ لَنَا فَقَالَ اشْرَبُوا مَا حَلَّ

3700 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kabağı, çömleği, ziftlenmiş ve ağaç fıçı olmak üzere kapları zikretti. Bunun üzerine bir bedevî bizim (başka) kabımız yok, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Öyle ise (bu kaplarda) helal olan şeyleri için” buyurdu.[383]

٣٧٠١- حَدَّثَنَا شَرِيكٌ بِإِسْنَادِهِ قَالَ اجْتَنِبُوا مَا أَسْكَرَ

3701 - Şerik radıyallahu anh’dan: Bir önce geçen hadisle aynı isnadla rivâyet olundu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Sarhoşluk veren şeylerden sakının” buyurdu.

٣٧٠٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: كَانَ يُنْبَذُ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سِقَاءٍ فَإِذَا لَمْ يَجِدُوا سِقَاءً نُبِذَ لَهُ فِي تَوْرٍ مِنْ حِجَارَةٍ

3702 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e deriden bir tuluma şıra kuruluyordu. Tulum bulamadıkları zaman taştan yapılmış çanak içerisinde şıra kurulurdu.[384]

8 - ÜZÜM VE HURMA ŞIRASININ KARIŞIMLARI

٣٧٠٣- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى أَنْ يُنْتَبَذَ الزَّبِيبُ وَالتَّمْرُ جَمِيعًا وَنَهَى أَنْ يُنْتَبَذَ الْبُسْرُ

وَالرُّطَبُ جَمِيعًا

3703 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

Kuru üzümle hurmanın şıralarının beraber kurulmasından nehyetti. Kuru hurma ile yaş hurmanın beraber şıra kurulmasından da nehyetti.

İZAH

Üzümle hurmanın, kuru hurma ile yaş hurmanın bir arada kurulmasının mahzurunun iki şeyden ileri geldiği anlaşılmaktadır. 1 - Ashabın fakir oluşu. 2 - Bu iki meyvenin şıraları bir araya geldiğinde birbirlerini çabuk ekşitip sekr verecek şekilde keskinleşmesinden ileri gelmektedir.[385]

٣٧٠٤- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ نَهَى عَنْ خَلِيطِ

الزَّبِيبِ وَالتَّمْرِ وَعَنْ خَلِيطِ الْبُسْرِ وَالتَّمْرِ وَعَنْ خَلِيطِ الزَّهْوِ وَالرُّطَبِ

وَقَالَ انْتَبِذُوا كُلَّ وَاحِدَةٍ عَلَى حِدَةٍ

3704 - Abdullah'ın babası Ebû Katade radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Kuru üzümle hurmanın karaşımından, kuru hurma ile yaş hurmanın karışımından yeni benlenmiş hurma koruğu ile olgun yaş hurmanın karıştırılmasından nehyetti ve "Bunlardan her birini ayrı tek başına şıra (ve turşu kurun)" buyurdu.[386]

٣٧٠٥- عَنْ رَجُلٍ قَالَ حَفْصٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَهَى عَنِ الْبَلَحِ وَالتَّمْرِ

وَالزَّبِيبِ وَالتَّمْرِ

3705 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir zattan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir: Hurma koruğu ile olmuş hurmayı, kuru üzümle hurmayı beraber şıra kurmaktan nehyetti.[387]

٣٧٠٦- عَنْ كَبْشَةَ بِنْتِ أَبِي مَرْيَمَ قَالَتْ سَأَلْتُ: أُمَّ سَلَمَةَ مَا كَانَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْهُ؟ قَالَتْ: كَانَ يَنْهَانَا أَنْ نَعْجَمَ النَّوَى

طَبِيخًا أَوْ نَخْلِطَ الزَّبِيبَ وَالتَّمْرَ

3706 - Kebşe binti Ebû Meryem radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ümmü Seleme radıyallahu anha'ya, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem neden nehyederdi, diye sordum. Ümmü Seleme de: Çekirdekleri parçalayacak kadar hurmayı pişirmemizden, kuru üzümle hurmayı beraber (turşu) kurmamızdan nehyetti, cevabını verdi.

İZAH

Belh: Koruk.

Acume: Parçaladı.

Neva: Çekirdek demektir.

٣٧٠٧- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ كَانَ يُنْبَذُ لَهُ زَبِيبٌ فَيُلْقَى فِيهِ تَمْرًا وَتَمْرٌ فَيُلْقَى فِيهِ الزَّبِيبُ

3707 - Aişe radıyallahu anha'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e kuru üzümden şıra kurulurdu, içine hurma da atılırdı, veya hurmadan şıra (turşu) kurulur içine kuru üzüm atılırdı.

٣٧٠٨- حَدَّثَتْنِي صَفِيَّةُ بِنْتُ عَطِيَّةَ قَالَتْ: دَخَلْتُ مَعَ نِسْوَةٍ مِنْ عَبْدِ

الْقَيْسِ عَلَى عَائِشَةَ فَسَأَلْنَاهَا عَنِ التَّمْرِ وَالزَّبِيبِ فَقَالَتْ كُنْتُ آخُذُ قَبْضَةً

مِنْ تَمْرٍ وَقَبْضَةً مِنْ زَبِيبٍ فَأُلْقِيهِ فِي إِنَاءٍ فَأَمْرُسُهُ ثُمَّ أَسْقِيهِ النَّبِيَّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3708 - Safiyye binti Atiyye radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Abdulkays kadınlarından bazıları ile Aişe radıyallahu anha'nın yanına girdim. Ona kuru üzümle hurmanın (karışık turşu kurulmasından) sorduk, Aişe radıyallahu anha şöyle cevap verdi:

– Ben bir avuç hurma ve bir avuç kuru üzüm alır, her ikisini de bir çanağa atar, parmakla onu ezdikten sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e içirirdim.

9 - KURU HURMA ŞIRASI

٣٧٠٩- عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَعِكْرِمَةَ أَنَّهُمَا كَانَا يَكْرَهَانِ الْبُسْرَ وَحْدَهُ

وَيَأْخُذَانِ ذَلِكَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَخْشَى أَنْ يَكُونَ الْمُزَّاهُ

الَّذِي نُهِيَتْ عَنْهُ عَبْدُ الْقَيْسِ فَقُلْتُ لِقَتَادَةَ مَا الْمُزَّاهُ قَالَ النَّبِيذُ فِي الْحَنْتَمِ

وَالْمُزَفَّتِ

3709 - Câbir bin Zeyd ve İkrime radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Bunların her ikisi de yalnız kuru hurmadan kurulan şırayı kerih görürlerdi ve bu hükmü de İbn-i Abbas'dan alırlardı. İbn-i Abbas radıyallahu anh şöyle derdi: Kuru hurma şırasının Abdulkays oğullarının nehyolunduğu Müzza olmasından korkarım. Hişam dedi ki: Katade'ye, müzza ne demektir, dedim. Çömlek ve ziftle sırçalanmış kap içine kurulan şıra demektir, cevabını verdi.

10 - KURU ÜZÜMDEN ELDE EDİLEN ŞIRA NASIL OLMALIDIR?

٣٧١٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْنَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ قَدْ عَلِمْتَ مَنْ نَحْنُ وَمِنْ أَيْنَ نَحْنُ فَإِلَى مَنْ نَحْنُ؟ قَالَ: إِلَى اللهِ وَإِلَى رَسُولِهِ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ لَنَا أَعْنَابًا مَا نَصْنَعُ بِهَا؟ قَالَ: زَبِّبُوهَا قُلْنَا مَا نَصْنَعُ بِالزَّبِيبِ؟ قَالَ: انْبِذُوهُ عَلَى غَدَائِكُمْ وَاشْرَبُوهُ عَلَى عَشَائِكُمْ وَانْبِذُوهُ عَلَى عَشَائِكُمْ وَاشْرَبُوهُ عَلَى غَدَائِكُمْ وَانْبِذُوهُ فِي السِّقَاءِ وَلَا تَنْبِذُوهُ فِي الْقُلَلِ فَإِنَّهُ إِذَا تَأَخَّرَ عَنْ عَصْرِهِ صَارَ خَلًّا

3710 - Abdullah bin Deylemî'nin babası (Firuz) Deylemî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldik ve ey Allah'ın Rasûlü, sen bizim kim olduğumuzu, nereden ve kime geldiğimizi bilmektesin, dedik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah'a ve Rasûlüne (geldiniz) dedi. Biz, Ey Allah'ın Rasûlü, bizim üzüm bahçelerimiz var, üzümlerini ne yapalım, dedik.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu kurutun" buyurdu. Biz, kuru üzümü ne yapalım, dedik. "Sabah kahvaltınızda şirasını çıkarınız, akşam yemeğinde içiniz. Akşam yemeğinde şirasını çıkarınız sabah kahvaltınızda

içiniz. Ancak onu deriden kap içine kurunuz, Büyûk çömleklere kurmayınız, çünkü sıkılması gecikirse sirke olur” buyurdu.[388]

٣٧١١- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يُنْبَذُ لِرَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سِقَاءٍ يُوكَأُ أَعْلَاهُ وَلَهُ عَزْلَاءُ يُنْبَذُ غُدْوَةً فَيَشْرَبُهُ

عِشَاءً وَيُنْبَذُ عِشَاءً فَيَشْرَبُهُ غُدْوَةً

3711 - Aişe radıyallahu anha’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için ağzı üstten bağlanan kırbe içinde (şıra) hoşaf kurulurdu. O, kırbenin üst kısmında, ağzı vardı. Sabah hoşaf kurulur akşam yemeğinde içerdi. Akşam kurulur sabah yemeğinde içerdi. [389]

٣٧١٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تَنْبِذُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُدْوَةً فَإِذَا كَانَ مِنَ الْعَشِيِّ فَتَعَشَّى شَرِبَ عَلَى عَشَائِهِ وَإِنْ

فَضَلَ شَيْءٌ صَبَبْتُهُ أَوْ فَرَّغْتُهُ ثُمَّ تَنْبِذُ لَهُ بِاللَّيْلِ فَإِذَا أَصْبَحَ تَغَدَّى فَشَرِبَ

عَلَى غَدَائِهِ قَالَتْ يُغْسَلُ السِّقَاءُ غُدْوَةً وَعَشِيَّةً فَقَالَ لَهَا أَبِي مَرَّتَيْنِ فِي

يَوْمٍ قَالَتْ نَعَمْ

3712 - Aişe radıyallahu anha’dan rivâyet edilmiştir:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için sabahleyin hoşaf yapardı. Akşam üstü olunca, akşam yemeğini yer ve akşam yemeği üzerine ondan içerdi. Eğer bir şey artarsa onu döker veya boşaltırdım, sonra gece yine hoşaf kurulur, sabahlayınca sabah yemeğini yer ve yemeği üzerine içerdi.

Aişe radıyallahu anha dedi ki: Şıra kurulan kırbe sabah ve akşam yıkanırdı.

Amr radıyallahu anh dedi ki: Babam Aişe radıyallahu anha’ya, çanak bir günde iki defa mı yıkanırdı, dedi. O da, evet (iki defa hoşaf kurulur ve iki defa da yıkanırdı) dedi.

٣٧١٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ يُنْبَذُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الزَّبِيبُ فَيَشْرَبُهُ الْيَوْمَ وَالْغَدَ وَبَعْدَ الْغَدِ إِلَى مَسَاءِ الثَّالِثَةِ ثُمَّ يَأْمُرُ بِهِ فَيُسْقَى

الْخَدَمَ أَوْ يُهَرَاقُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: مَعْنَى يُسْقَى الْخَدَمُ يُبَادَرُ بِهِ الْفَسَادَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَبُو عُمَرَ يَحْيَى بْنُ عُبَيْدٍ الْبَهْرَانِيُّ

3713 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için kuru üzümden hoşaf yapılırdı. Onu kurulduğu gün kurulduğunun ertesi gün ve üçüncü günün ta akşamına kadar içerdi. Sonra (onun getirilmesini) emreder, (bozulmamışsa) hizmetçilerine içirir veya dökülürdü.

Ebû Dâvud dedi ki: Hizmetcilere içirilmesinin manası(na) gelince bu hususta ilk akla gelen şey (şiradan meydana gelen bozulmadır) (yeni bozulmamışsa onlara içirir, bozulmuşsa dökerdi.)[390]

Ebû Dâvud dedi ki: Ebû Amr, Yahya bin Ubeyd el-Bekranî'dir.

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendisi için kurulan hoşafı üç gün içer sonra hava çok sıcak olup, çabuk keskinleşirse akşam yaptırır, sabah içer, bozulmamışsa hizmetcilere içirir. Ekşimişse döktürürdü. Bazı vakit sabah yaptırır, akşam içerdi, ekşimesin diye kaplarını hemen yıkatırdı.

11 - BAL ŞERBETİ

٣٧١٤- عَنْ عَطَاءٍ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ بْنَ عُمَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَائِشَةَ

رَضِيَ اللهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُخْبِرُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْكُثُ عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ فَيَشْرَبُ عِنْدَهَا

عَسَلًا فَتَوَاصَيْتُ أَنَا وَحَفْصَةُ أَيَّتُنَا مَا دَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَلْتَقُلْ إِنِّي أَجِدُ مِنْكَ رِيحَ مَغَافِيرَ فَدَخَلَ عَلَى إِحْدَاهُنَّ فَقَالَتْ

لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَلَنْ أَعُودَ لَهُ

فَنَزَلَتْ «لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللهُ لَكَ تَبْتَغِي» إِلَى «إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللهِ» لِعَائِشَةَ

وَحَفْصَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا «وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا»

لِقَوْلِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا

3714 - Atâ radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

O, Ubeyd bin Ümeyr’in şöyle dediğini işitmiş: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in hanımı Aişe radıyallahu anha’nın şöyle haber verdiğini dinledim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Hanımlarından Zeyneb binti Cahş’ın yanında kalır, O’nun yanında bal şerbeti içerdi. Ben ve Hafsa aramızda anlaştık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hangimizin yanına girerse şöyle desin, “Ben senden mağafir kokusu duyuyorum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlardan birisinin (Hafsa’nın) yanına girdi. O Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e, senin ağzından mağafir kokusu duyuyorum, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ben, hanımım Zeynep bint-i Cahş’ın evinde bal şerbeti içmiştim. Bir daha bunu asla içmeyeceğim, dedi. Bunun üzerine, “Ey Nebî, sen zevcelerinin hoşnutluğunu arayarak Allah’ın sana helal kıldığı şeyi niçin (kendine) haram ediyorsun? Allah çok yargılayıcı çok esirgeyicidir.” Tahrim sûresi birinci ayetten, “Eğer her ikinizde Allah’a tevbe ederseniz (ne alâ çünkü) hakikaten sizin kalbleriniz kaymıştır.” Meâlindeki dördüncü ayete kadar nazil oldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (Hz. Hafsa’ya) bal şerbeti içtim, dediği için de, “Hani Peygamber hanımlarından birine gizli bir söz söylemişti…” mealindeki üçüncü ayeti nazil oldu.[391]

٣٧١٥- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يُحِبُّ الْحَلْوَاءَ وَالْعَسَلَ فَذَكَرَ بَعْضَ هَذَا الْخَبَرِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْتَدُّ عَلَيْهِ أَنْ تُوجَدَ مِنْهُ الرِّيحُ وَفِي هَذَا الْحَدِيثِ، قَالَتْ

سَوْدَةُ: بَلْ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ قَالَ بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا سَقَتْنِي حَفْصَةُ فَقُلْتُ

جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ نَبَتَ مِنْ نَبَتِ النَّحْلِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: الْمَغَافِيرُ مُقْلَةٌ وَهِيَ صَمْغَةٌ وَجَرَسَتْ رَعَتْ وَالْعُرْفُطُ

نَبَتٌ مِنْ نَبَتِ النَّحْلِ

3715 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem helva ve balı severdi. Râvi burada haberin bir kısmını zikretti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, kendisinden çirkin koku duyulması çok ağır gelirdi. Bu hadiste hazreti Sevde, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, "Sen meğafir yemişsin" dedi. Hazreti Aişe rivâyetinde devamla dedi ki: Ben de o bal yapan arı urfud ağacında yayılmıştır. (Onun zamkı olan meğafirden yemiştir) dedim. Urfud: Bal arısının bal topladığı otlardan bir ottur.

Ebû Dâvud dedi ki: Meğafir: Zamk demektir. Cereset: Yayılmıştır demektir. Urfut: Bal arısının yayıldığı bir ottur.

İZAH

Peygamber Efendimiz, Hazreti Zeyneb'in nöbetinde her zaman kaldığından daha çok kalmış. Hazreti Aişe ile hazreti Hafsa gayrete gelerek, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Zeyneb'in yanında bal şerbeti içmiştir. Hangimizin yanına girerse sende urfud ağacının zamkı olan pis kokulu meğafir kokuyor diyelim, diye işbirliği yaptılar, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz de Hazreti Hafsa'ya gelince, ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem senden meğafir kokuyor, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ben Zeyneb'in yanında bal şerbeti içmiştim, belki bal arısı bal toplarken urfud otunun zamkından toplamış olabilir." dedi ve bir daha bal yemeyeceğini söyledi. Bunun üzerine Tahrim sûresinin ilk dört ayeti nazil oldu. Burada Hazreti Aişe radıyallahu anha ile Hazreti Hafsa radıyallahu anha'nın kendi aralarında iş birliği yapmış olmaları, Allah Teâlâ'nın kadınlara verdiği eşini kıskanma hasletinden ileri gelmiştir. Aslında annelerimizin bu davranışları Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e

hakaret değil Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendi yanlarında daha çok kalmasını temin içindir.[392]

12 - KÖPÜRÜP KABARAN ŞIRA HAKKINDAKİ HADİSLER

٣٧١٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ كَانَ يَصُومُ فَتَحَيَّنْتُ فِطْرَهُ بِنَبِيذٍ صَنَعْتُهُ فِي دُبَّاءٍ ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِهِ فَإِذَا

هُوَ يَنِشُّ فَقَالَ اضْرِبْ بِهٰذَا الْحَائِطَ فَإِنَّ هٰذَا شَرَابُ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِاللهِ

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

3716 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in oruç tutmakta olduğunu biliyordum. Kabaktan yapılmış bir kap içerisinde hazırlamış olduğum şirayı içirmek kasdıyla oruçlu olmadığı günü gözetmeğe başladım. Sonra bu şirayı kendisine getirdim bir de ne göreyim şira köpürüp kabarmış. Bunu gören Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu şu bahçeye dök. Çünkü, bu Allah'a ve ahiret gününe inanmayanların içkisidir" buyurdu.[393]

13 - AYAKTA SU İÇMEK

٣٧١٧- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ

يَشْرَبَ الرَّجُلُ قَائِمًا

3717 - Enes radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kişinin ayakta su içmesini yasaklamıştı.[394]

٣٧١٨- عَنِ النَّزَّالِ بْنِ سَبْرَةَ أَنَّ عَلِيًّا دَعَا بِمَاءٍ فَشَرِبَهُ وَهُوَ قَائِمٌ ثُمَّ

قَالَ إِنَّ رِجَالًا يَكْرَهُ أَحَدُهُمْ أَنْ يَفْعَلَ هٰذَا وَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ مِثْلَ مَا رَأَيْتُمُونِي أَفْعَلُهُ

3718 - Nezzal bin Sebura radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Ali kerremallahu vechehu, bir su isteyip ayakta suyu içmiş sonra şöyle demiştir: Bir takım insanlar var ki, kendilerinden birinin bunu yapmasını mekruh sayar, halbuki ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i sizin beni gördüğünüz şu işin aynısını yaparken gördüm.[395]

İZAH

Bir önceki hadis ile bu hadis arasında görünüşte çelişki vardır, çünkü birinci hadiste ayakta su içilmesi nehy buyrulurken bu hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ayakta su içtiği rivâyet ediliyor.

1 - Ayakta su içmek sıhhî bakımdan zararlı olduğu için yasaklanmıştır.

2 - Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in ayakta su içişi ise zarûretten dolayı veya aslında bunun dînî bir yasak olmayıp sıhhî sebepten olduğunu ifade içindir. Zarûretler ise şöyle sıralanabilir:

1 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Zemzem suyunu ayakta içmiştir. Çünkü etrafında ashab kalabalıktı, çömelse başkasını rahatsız edecekti. Onun için ayakta içmiştir.

2 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazreti Kabşe'nin yanına varmış, evde asılı kırbanın ağzından ayakta su içmiş, Hazreti Kebşe de teberruk olsun diye kırbanın ağız kısmını kesip saklamıştır. Burada da zarûretten ayakta içilmiştir. Çünkü, kırba asılı idi. O anda yere indirmek güçlüğü vardı. Zarûret halleri dışında suyu oturarak içmeli. Ama Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, zemzem suyunu ayakta içtiği için zemzemi ayakta içeriz.

14 - İÇİ GÖRÜNMEYEN KABIN AĞIZINDAN SU İÇMEK

٣٧١٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنِ الشُّرْبِ مِنْ فِي السِّقَاءِ وَعَنْ رُكُوبِ الْجَلَّالَةِ وَالْمُجَثَّمَةِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: الْجَلَّالَةُ الَّتِي تَأْكُلُ الْعَذِرَةَ

3719 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (içi görünmeyen) bir kabın ağzından su içmekten, pislik yiyen hayvana binmekten ve nişan için dikilip öldürülen hayvanı yemekten nehyetti.[396]

Ebû Dâvud dedi ki: Celâle, insan pisliği yiyen hayvandır.

İZAH

Kırba, testi, kabak ve bidonların ağzıdan su içmek sıhhî sebepten nehyedilmiştir. İnsan pisliği yiyen hayvan terlediğinde fena koku çıkaracağı için ona binmekten, ehl-i hayvanı hedef olarak dikip öldürünce ölü hükmüne geçeceğinden etini yemekten nehyedilmiştir.

15 - TULUM VE KIRBANIN AĞZINI KIVIRMAK SÛRETİYLE İÇMEK

٣٧٢٠- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ اخْتِنَاثِ الْأَسْقِيَةِ

3720 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Tulumların ağzını ikiye kıvırmaktan nehyetti.[397]

İZAH

Tulum ve kırbanın ağzını ikiye katlayıp su içmek sıhhî yönden zararlı olduğu için yasaklanmıştır. Çünkü, iki katlı tulum ağzına, ağız sürüldükce

mikrop yuvası olur ve kokmaya başlar.

٣٧٢١- عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللهِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا بِإِدَاوَةٍ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ بِخَنِّثْ فَمَ

الْإِدَاوَةِ ثُمَّ شَرِبَ مِنْ فِيهَا

3721 - İsa'nın babası Abdullah el-Ensarî'den şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Uhud harbinin olduğu gün deriden bir su kabı istedi ve "Kabın ağzını ikiye kıvır, katla" buyurdu. Sonra kabın ağzından su içti.[398]

İZAH

Peygamber Efendimiz, bu hadiste seferde içinde su konan ve idavat adı verilen kabın ağzının kıvrılmasını emretmiştir. Çünkü, bu olay seferde olmuş ve kabın ağzı kıvrılmasa içilemeyecek durumda olduğu için kıvrılmıştır. Devamlı kırbenin ağzını kıvırmayı nehyettiği halde, kendisinin kıvırarak içmesi zarûret anında içmiş olmakla tefsir edilebilir

16 - BARDAĞIN KIRIK YERİNDEN SU İÇMEK

٣٧٢٢- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الشُّرْبِ مِنْ ثُلْمَةِ الْقَدَحِ وَأَنْ يُنْفَخَ فِي الشَّرَابِ

3722 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bardağın kırık (gedik) yerinden su içmekten ve içecek şey içerisine üflemekten nehyetti.

17 - ALTIN VE GÜMÜŞ KAPTAN SU İÇMEK

٣٧٢٣- عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: كَانَ حُذَيْفَةُ بِالْمَدَائِنِ فَاسْتَسْقَى

فَأَتَاهُ دِهْقَانٌ بِإِنَاءٍ مِنْ فِضَّةٍ فَرَمَاهُ بِهِ وَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْمِهِ بِهِ إِلَّا أَنِّي قَدْ

نَهَيْتُهُ فَلَمْ يَنْتَهِ وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْحَرِيرِ

وَالدِّيبَاجِ وَعَنِ الشُّرْبِ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَقَالَ هِيَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا

وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ

3723 - İbn-i Ebû Leylâ radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Hazreti Huzeyfe Medain'de idi. Su istedi, beldenin efendisi gümüşten bir bardak getirdi. Hazreti Huzeyfe, bardağı o zata fırlattı ve dedi ki: Ben bunu ona sadece daha önce kendisini gümüş bardak kullanmaktan nehyettiğim halde bundan vazgeçmediği için attım. Halbuki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ipek ve atlas (giymekten,) altın ve gümüş bardaklardan su içmekten nehyetti ve, "Dünyada onlar için ahirette sizin içindir" buyurdu. [399]

İZAH

Dihgan: Memleketin Büyûğü demektir.

Medâin, aslında İran'lıların vilayeti idi. Hazreti Ömer'in halifeliği sırasında Saîd bin Ebî Vakkas tarafından fethedilmişti. Yine Hazreti Ömer devrinde Saîd bin Ebî Vakkas tarafından fethedilmişti. Yine hazreti Ömer devrinde Hazreti Huzeyfe Medain'e âmil tayin edilmişti. Hazreti Osman'ın şehid edilmesine kadar orada kalmıştı. Bu hadise o esnada oldu. Altın ve gümüş kaptan yemek yemek ve su içmekten nehyedilmiştir.

18 - (BARDAKSIZ VEYA AVUCA ALMAKSIZIN) SUYU AĞIZLA İÇMEK

٣٧٢٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَرَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهُوَ يُحَوِّلُ الْمَاءَ فِي

حَائِطِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ مَاءٌ بَاتَ

هَذِهِ اللَّيْلَةَ فِي سَنٍ وَإِلَّا كَرَعْنَا قَالَ بَلْ جِئْتِنِي مَاءٌ بَاتَ فِي سَنٍ

3724 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberindeki ashabtan bir zat, ensârdan bir zatın yanına girdiler. O zât bahçesinde su değiştiriyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Eğer yanında bu gece kırbada dinlenmiş su varsa (içeriz) yoksa eğilir ağzımızla içeriz" buyurdu. Ensârdan olan zat; yanımda kırbada gecelemiş su var, dedi.[400]

İZAH

Şen: Eski kırba demektir.

Suyun geceleyip, dinlenmesinin sıhhat için daha yararlı olduğunu ve ağızla eğilip su içmekte bir mahzur bulunmadığını ifade eder.

19 - BİR TOPLULUĞA SU DAĞITAN KİMSE KENDİSİ NE ZAMAN İÇER?

٣٧٢٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ سَاقِي الْقَوْمِ آخِرُهُمْ شُرْبًا

3725 - Abdullah bin Ebû Evfa radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Cemaate su dağıtan, cemaatin sonuncusu olarak su içer" buyurdu.[401]

٣٧٢٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ

بِلَبَنٍ قَدْ شِيبَ بِمَاءٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ وَعَنْ يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ فَشَرِبَ ثُمَّ

أَعْطَى الْأَعْرَابِيَّ وَقَالَ الْأَيْمَنَ فَالْأَيْمَنَ

3726 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e su karıştırılmış süt getirildi. Sağında bir bedevî, sol tarafında da Ebû Bekir radıyallahu anh vardı. Sütten kendisi içti sonra bedevîye verdi ve "Sağda olana (sonra), onun sağında olana verilir" buyurdu.

İZAH

İkramda sağdan başlamak, su içen kimsenin artan suyu sağında olana, onun da kendi sağında olana vermesi sünnettir.

٣٧٢٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا

شَرِبَ تَنَفَّسَ ثَلَاثًا وَقَالَ هُوَ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ وَأَبْرَأُ

3727 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, su içtiği vakit üç defa nefes alıp, "Bu şekilde su içmek daha kolay daha tatlı, hafif ve sıhhate daha yarayışlıdır" buyurdu.[402]

20 - İÇECEĞE ÜFLEMEK VE İÇİNE NEFES ALIP VERMEK

٣٧٢٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَنْ يُتَنَفَّسَ فِي الْإِنَاءِ أَوْ يُنْفَخَ فِيهِ

3728 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, su içilen kabın içine solumayı ve üfürmeyi yasakladı.[403]

٣٧٢٩- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ بُسْرٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ قَالَ: جَاءَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي فَنَزَلَ عَلَيْهِ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ طَعَامًا فَذَكَرَ حَيْثُ

أَتَاهُ بِهِ ثُمَّ أَتَاهُ بِشَرَابٍ فَشَرِبَ فَنَاوَلَ مَنْ عَلَى يَمِينِهِ وَأَكَلَ تَمْرًا فَجَعَلَ

يُلْقِي النَّوَى عَلَى ظَهْرِ أُصْبُعَيْهِ السَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى فَلَمَّا قَامَ قَامَ أَبِي فَأَخَذَ

بِلِجَامِ دَابَّتِهِ فَقَالَ ادْعُ اللهَ لِي فَقَالَ: اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيمَا رَزَقْتَهُمْ وَاغْفِرْ

لَهُمْ وَارْحَمْهُمْ

3729 - Benî Süleym'den Abdullah bin Büsr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, babama geldi ve ona misafir oldu. Babam, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yemek getirdi. (Râvi babasının) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, hays denilen bir yemek getirdiğini de söyledi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e şerbet getirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şerbeti içti ve sağında bulunana sundu. Sonra hurma yedi çekirdeğini şehadet ve orta parmağının arasından bıraktı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktığı vakit babam da kalktı. Devesinin gemini tuttu ve "Bana dua et" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Yâ Rab, onlara verdiğin rızkı onlar için mübarek kıl, onları mağfiret eyle ve onlara merhamet et" buyurdu.[404]

İZAH

Hays: Hurma ve peynirden yapılan bir tatlıdır. Türkiye'de buna höşmelim denir.

21 - SÜT İÇİNCE HANGİ DUA OKUNUR?

٣٧٣٠- عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كُنْتُ فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ فَدَخَلَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَهُ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَجَاءُوا بِضَبَّيْنِ مَشْوِيَّيْنِ

عَلَى ثُمَامَتَيْنِ فَتَنَزَّقَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ خَالِدٌ

إِخَالُكَ تَقْذُرُهُ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ أَجَلْ ثُمَّ أُتِيَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَبَنٍ فَشَرِبَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَكَلَ

أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ وَإِذَا سُقِيَ لَبَنًا

فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ يُجْزِئُ مِنَ الطَّعَامِ

وَالشَّرَابِ إِلَّا اللَّبَنُ

3730 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben (teyzem) Meymûne'nin evinde bulunuyordum. Yanında Halid bin Velid olduğu halde, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem içeri girdi. İki ince çöp üzerinde pişirilmiş iki keler getirdiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, tuu, diye tükürmeye çalıştı. Halid radıyallahu anh, "Tiksindiğinizi zannediyorum, ey Allah'ın Rasûlü" dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Evet tiksindim" buyurdu. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e süt getirildi, içti ve şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz yemek yediği vakit şöyle desin: Ya Rab, bu taamı bize bereketli kıl, bize ondan daha hayırlısını tattır. Süt içtiği vakit şöyle desin, Ya Rab, bu sütte bize bereket ver ve onu bize ziyâde eyle. Sütten başka hiçbir yemek ve içecek hem yemek ve hem su yerini tutamaz" buyurdu.

22 - YİYECEK YA DA İÇECEK BULUNAN KAPLARIN AĞZINI KAPAMAK

٣٧٣١- عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَغْلِقْ بَابَكَ

وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا وَأَطْفِئْ مِصْبَاحَكَ وَاذْكُرِ

اسْمَ اللَّهِ وَخَمِّرْ إِنَاءَكَ وَلَوْ بِعُودٍ تَعْرِضُهُ عَلَيْهِ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَأَوْكِ

سِقَاءَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ

3731 - Câbir radıyallahu anh'dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle buyurmuştur: "(Evine girdiğin zaman) besmele çekerek kapını kapat. Çünkü şeytan besmeleyle kapanan kapıyı açamaz. Besmele çekerek lambanı söndür. (Yine) besmele çekerek enine koyacağın bir ağaç

parçasıyla da olsa kaplarının ağzını ört. Besmele çekerek su kabının ağzını da ört.”[405]

٣٧٣٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

الْخَبَرِ وَلَيْسَ بِتَمَامِهِ قَالَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا غَلَقًا وَلَا يَحُلُّ وِكَاءً

وَلَا يَكْشِفُ إِنَاءً وَإِنَّ الْفُوَيْسِقَةَ تُضْرِمُ عَلَى النَّاسِ بَيْتَهُمْ أَوْ بُيُوتَهُمْ

3732 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den bir önce geçen şu haber tamamen olmamakla beraber rivâyet olundu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şöyle buyurdu: “Çünkü şeytan kilitli kapıyı açamaz, kapıların ağız bağını çözemez. Kapalı çanağı açamaz. (Besmele çekmezseniz) fare insanların evini veya evlerini yakar.”

٣٧٣٣- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ رَفَعَهُ قَالَ وَاكْفِتُوا صِبْيَانَكُمْ عِنْدَ

الْعِشَاءِ وَقَالَ مُسَدَّدٌ عِنْدَ الْمَسَاءِ فَإِنَّ لِلْجِنِّ انْتِشَارًا وَخَطْفَةً

3733 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan merfûan rivâyet edilen hadis-i şerifte, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Gecenin karanlığı çökmeye başladığı zaman (yatsı vakti) çocuklarınızı (etrafınıza) toplayınız, (dışarıda bırakmayınız).”

Müsedded bu cümleyi “akşam olunca” şeklinde rivâyet etti. Çünkü cinler için bir yayılma ve (başıboş çocukları) kapıp götürme (saatleri) vardır ki bu vakitlerde başlamış olur.)

٣٧٣٤- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَسْقَى

فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ أَلَا نَسْقِيكَ نَبِيذًا قَالَ بَلَى قَالَ فَخَرَجَ الرَّجُلُ يَشُدُّ

فَجَاءَ بِقَدَحٍ فِيهِ نَبِيذٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا خَمَّرْتَهُ وَلَوْ أَنْ

تَعْرِضَ عَلَيْهِ عُودًا

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ الْأَصْمَعِيُّ تَعْرِضُهُ عَلَيْهِ

3734 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bulunuyorduk, su istedi. Cemaat içerisinden bir zât ey Allah'ın Rasûlü sana bir şerbet ikram etsem olmaz mı, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hay hay olur" buyurdu. Bunun üzerine adam koşarak dışarı çıktı ve içinde şira bulunan bir bardak getirdi. (Bardağın ağzı açık olarak getirildiğini gören) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Enine olarak üzerine koyacağın bir tahta parçasıyla olsun bu bardağın üzerini örtseydin ya" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki: el-Esmaî şöyle demiş, "onu enine koysaydın ya."[406]

٣٧٣٥- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَانَ يُسْتَعْذَبُ لَهُ الْمَاءُ مِنْ بُيُوتِ السُّقْيَا قَالَ قُتَيْبَةُ هِيَ عَيْنٌ بَيْنَهَا وَبَيْنَ

الْمَدِينَةِ يَوْمَانِ

3735 - Aişe radıyallahu anha'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, Büyût-i Sukyâ denen (pınardan) tatlı su getirilirdi.

Râvîlerden, Kuteybe şöyle demiştir: Büyût-i Sukyâ, Medine ile arasında iki günlük mesafe bulunan bir pınardır.

İZAH

Buraya kadar, içilmesi helal ve haramdan olan içecekleri öğrendik. Hülasa edilecek olursa: Yukarıda geçen hadis-i şeriflerde içkinin her çeşidini içmekten, afyon, esrar gibi sıhhate zararlı şeyleri içmekten men edilmiş, diğer helal içeceklerin içilmesinde mahzur olmadığı bildirilmiştir.

[365]. Buharî, Kitabu Eşribe, Babul hamr, n. 7/137; Müslim, Kitabu tefsir, Babun-nüzûlü Tahrimil hamrı, n. 3032; Neseî, Kitabu eşribe, Babu zikri envail, eşya, n. 5581

[366]. Neseî, Kitabu Eşribe, Babu Tahrimil-hamr, n. 5542; Tirmizî, Tefsir, Maide sûresi tefsiri, n. 3053

[367]. Tirmizî, n. 3029

[368]. İbn-i Mâce, Kitabu'l-Eşribe, n. 3380

[369]. Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1873; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3379

[370]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1935; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1876; İbn-i Mâce, Kitabu eşribe, n. 3378; Neseî, Kitabu eşribe, n. 5575

[371]. Müslim, Kitabu eşribe, n. 2003; Tirmizî, Kitabu eşribe, n. 1862; Neseî, Kitabu eşribe, Babu tahrîmi Kulli müskir, n. 5589

[372]. Tirmizî, n. 1863; İbn-i Mâce, n. 3277

[373]. Tirmizî, Kitabu'l-Eşribe, n. 1866; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Eşribe, n. 3393

[374]. Buharî, K. Eşribe, Babul hamri, n. 7/137; Müslim, K. Eşribe, n. 2607; Tirmizî, K. Eşribe, n. 1864

[375]. Buharî, Kitabu Ahkam, Babu emril vali, n. 9/88; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1733; Neseî, n. 5606

[376]. Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1867

[377]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1997; Neseî, K. Eşribe, n. 5646

[378]. Müslim, Kitabu-l-Eşribe, n. 47; Neseî, K. Eşribe, n. 5622

[379]. Buharî, Kitabu'l-İman, n. 1/21; Müslim, Kitabu'l-İman, n. 17; Neseî, Kitabu'l-İman, n. 5034; Tirmizî, Kitabu'l-İman, n. 1741

[380]. Müslim, K. Eşribe, n. 33; Neseî, K. Eşribe, n. 5649

[381]. Müslim, Kitabu Edâhî, n. 1977; Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5656; Tirmizî, n. 1870; İbn-i Mâce, n. 3405

[382]. Buharî, Kitabu Eşribe, Babu Terhîsın-nebiyyi, n. 7/137; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1871

[383]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/139; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2000

[384]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1999; Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5650; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3400

[385]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1986; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3395; Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5564; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1877

[386]. Müslim, n. 1988; Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5563; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3397

[387]. Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5549

[388]. Neseî, Kitabu Eşribe, n. Babu zikri mâ yecûzü şurbuhu, n. 3738

[389]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1005; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1872

[390]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2004; Neseî, Kitabu Eşribe, Babu zikri mâ yecûzü şürbühû minel enbizeti, n. 5741; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3399

[391]. Buharî, Kitab'ut Tefsiri suretit-tahrîm, n. 6/194; Müslim, Kitab'ut-Talak, n. 1474; Neseî, Kitabu Talak, n. 3450

[392]. Buharî, K. Eşribe, n. 7/139; Müslim, K. Talak, n. 21; Tirmizî, K. Et'ime, n. 1832; İbn-i Mâce, K. Et'ime, n. 3323

[393]. Neseî, n. 5613; İbn-i Mâce, K. Eşribe, n. 3409

[394]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2024; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1880; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3424

[395]. Buharî, Kitabu'l-Eşribe, Babu'ş-şürb Kaimen, n. 7/143

[396]. Buharî, Kitabu'l-Eşribe, n. 7/14; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1826; İbn-i Mâce, Kitabu eşribe, n. 3421; Neseî, Kitabu dahâyâ, n. 4453

[397]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2023; Tirmizî, n. 1891; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3418

[398]. Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1892

[399]. Buharî, Kitabu eşribe, Babun fiş-şürbi fî Aniyetizzehebi, n. 7/146; Müslim, kitabu libas, n. 2067; Tirmizî, Kitabu eşribe, n. 1879; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3414

[400]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/144; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3432

[401]. Müslim, Kitabu Mesacid, n. 681; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1895; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3434

[402]. Müslim, K. Eşribe, n. 2203; Tirmizî, K. Eşribe, n. 1885

[403]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/146; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1889; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3428

[404]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2042; Tirmizî Kitabu Davat, n. 3571

[405]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/145; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2012

[406]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/141; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 200

[365]. Buharî, Kitabu Eşribe, Babul hamr, n. 7/137; Müslim, Kitabu tefsir, Babun-nüzûlü Tahrimil hamrı, n. 3032; Neseî, Kitabu eşribe, Babu zikri envail, eşya, n. 5581

[366]. Neseî, Kitabu Eşribe, Babu Tahrimil-hamr, n. 5542; Tirmizî, Tefsir, Maide sûresi tefsiri, n. 3053

[367]. Tirmizî, n. 3029

[368]. İbn-i Mâce, Kitabu'l-Eşribe, n. 3380

[369]. Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1873; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3379

[370]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1935; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1876; İbn-i Mâce, Kitabu eşribe, n. 3378; Neseî, Kitabu eşribe, n. 5575

[371]. Müslim, Kitabu eşribe, n. 2003; Tirmizî, Kitabu eşribe, n. 1862; Neseî, Kitabu eşribe, Babu tahrîmi Kulli müskir, n. 5589

[372]. Tirmizî, n. 1863; İbn-i Mâce, n. 3277

[373]. Tirmizî, Kitabu'l-Eşribe, n. 1866; İbn-i Mâce, Kitabu'l-Eşribe, n. 3393

[374]. Buharî, K. Eşribe, Babul hamri, n. 7/137; Müslim, K. Eşribe, n. 2607; Tirmizî, K. Eşribe, n. 1864

[375]. Buharî, Kitabu Ahkam, Babu emril vali, n. 9/88; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1733; Neseî, n. 5606

[376]. Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1867

[377]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1997; Neseî, K. Eşribe, n. 5646

[378]. Müslim, Kitabu-l-Eşribe, n. 47; Neseî, K. Eşribe, n. 5622

[379]. Buharî, Kitabu'l-İman, n. 1/21; Müslim, Kitabu'l-İman, n. 17; Neseî, Kitabu'l-İman, n. 5034; Tirmizî, Kitabu'l-İman, n. 1741

[380]. Müslim, K. Eşribe, n. 33; Neseî, K. Eşribe, n. 5649

[381]. Müslim, Kitabu Edâhî, n. 1977; Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5656; Tirmizî, n. 1870; İbn-i Mâce, n. 3405

[382]. Buharî, Kitabu Eşribe, Babu Terhîsın-nebiyyi, n. 7/137; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1871

[383]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/139; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2000

[384]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1999; Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5650; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3400

[385]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1986; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3395; Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5564; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1877

[386]. Müslim, n. 1988; Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5563; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3397

[387]. Neseî, Kitabu Eşribe, n. 5549

[388]. Neseî, Kitabu Eşribe, n. Babu zikri mâ yecûzü şurbuhu, n. 3738

[389]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 1005; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1872

[390]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2004; Neseî, Kitabu Eşribe, Babu zikri mâ yecûzü şürbühû minel enbizeti, n. 5741; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3399

[391]. Buharî, Kitab'ut Tefsiri suretit-tahrîm, n. 6/194; Müslim, Kitab'ut-Talak, n. 1474; Neseî, Kitabu Talak, n. 3450

[392]. Buharî, K. Eşribe, n. 7/139; Müslim, K. Talak, n. 21; Tirmizî, K. Et'ime, n. 1832; İbn-i Mâce, K. Et'ime, n. 3323

[393]. Neseî, n. 5613; İbn-i Mâce, K. Eşribe, n. 3409

[394]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2024; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1880; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3424

[395]. Buharî, Kitabu'l-Eşribe, Babu'ş-şürb Kaimen, n. 7/143

[396]. Buharî, Kitabu'l-Eşribe, n. 7/14; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1826; İbn-i Mâce, Kitabu eşribe, n. 3421; Neseî, Kitabu dahâyâ, n. 4453

[397]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2023; Tirmizî, n. 1891; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3418

[398]. Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1892

[399]. Buharî, Kitabu eşribe, Babun fiş-şürbi fî Aniyetizzehebi, n. 7/146; Müslim, kitabu libas, n. 2067; Tirmizî, Kitabu eşribe, n. 1879; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3414

[400]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/144; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3432

[401]. Müslim, Kitabu Mesacid, n. 681; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1895; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3434

[402]. Müslim, K. Eşribe, n. 2203; Tirmizî, K. Eşribe, n. 1885

[403]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/146; Tirmizî, Kitabu Eşribe, n. 1889; İbn-i Mâce, Kitabu Eşribe, n. 3428

[404]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2042; Tirmizî Kitabu Davat, n. 3571

[405]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/145; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2012

[406]. Buharî, Kitabu Eşribe, n. 7/141; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 200

Hamr (şarap) aklı örten şeydir. Üç şey var ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem vefat edip, bizden ayrılmadan önce onlar hakkında bize açık bir beyanda bulunsa da biz de kararlarımızda sonuç olarak o beyana müracaat etsek diye arzuladım. (Onlar da; Dedenin mirası (dede ile kardeşin mirasdan mahrum olup olmadığı, evlâdı ve anne babası olmayanın miras durumu, riba (faiz) çeşitlerinden bir kısmının hükmü.[365]

İçkinin haram kılınışı indirildiği vakit, kendisi, Yâ Rab, bize şarap hakkında (derdimize) şifâ olacak bir açıklama getir diye dua etti. Bunun üzerine Bakara sûresinin, “Habibim, sana ve insanlara bazı menfaatlar var. Lakin bunların günahı, menfaatından daha Büyûktür” mealindeki (219) ayeti indi. Ömer radıyallahu anh çağırıldı. Bu ayet kendisine okundu. Yine Ya Rab, bize içki hakkında derdimize şifâ verecek hükmü açıkla, diye dua etti. Bunun üzerine nisa sûresinin, “Ey iman edenler, sarhoş olduğunuz halde ne söylediğinizi bilecek hale gelmedikçe namaza yaklaşmayın.” mealindeki (43) ayeti indi. Bunun üzerine namaza ikamet alındığında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in tellalı şöyle çağırırdı: Dikkat, sarhoş olan namaza yaklaşmasın. Ömer radıyallahu anh çağrıldı, bu ayet kendisine okundu. Bunun üzerine yine, Ya Rab, bize içki hakkında derdimize şifâ verecek hükmü açıkla, diye dua etti. Bunun üzerine, Maide suresinin, “Ey iman edenler, şarap, kumar (tapınmaya mahsus) dikili taşlar, fal okları ancak, şeytanın amelinden birer murdardır. Onun için bunlardan kaçınınız ki, muradınıza eresiniz. Şeytan şarapta ve kumarda ancak aranıza düşmanlık ve kin düşürmek, sizi Allah’ı anmaktan ve namaz kılmaktan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?” mealindeki (90 ve 91) ayetleri indi. (Hz. Ömer’e bu ayet okunduğunda) “Vaz geçtik Yarabbi” dedi.[366]

Ensardan bir zat, onu ve Abdurrahman bin Avf'ı daha şarap haram kılınmadan önce davet etti ve her ikisine şarap içirdi. Akşam namazında, Ali radıyallahu anh onlara imam oldu ve namazda Kâfirûn sûresini okudu (İçkinin tesiriyle) namazda okuduğunu karıştırdı. Bunun üzerine Nisa suresinin, "Ey iman edenler, sarhoş olduğunuz halde ne söylediğinizi bilecek hale gelmedikçe namaza yaklaşmayın" mealindeki (43) ayeti indi.[367]

"Şaraba, içkiyi içene, garsonluğunu yapana, satana ve alana, (onu üzümden) sıkana ve sıktırana, taşıyana ve kendisine getirilen kimseye lanet etsin."[368]

"Üzümden içki yapılır. Hurmadan içki yapılır, baldan içki yapılır, buğdaydan içki yapılır ve arpadan da içki yapılır."[369]

"İçki şu iki ağacın meyvesinden yapılır: Hurma ve üzüm."[370]

"Her sarhoşluk veren şey şaraptır ve her sarhoşluk veren şey haramdır. Kim şarap içer ve şarap içmeye devam ederken vefat ederse ahirette (cennet şarabından) içemeyecektir."[371]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de: "Ehl-i narın vücudundan akan kan ve irin demektir" cevabını verdi. "Kim, helalı haramdan, haramı da helalden ayırt edemeyen bir çocuğa içki içirirse (yine) o kimseyi de ehl-i nârın vücudundan akan kan ve irinle sulamak Allah'a haktır" buyurdu.[372]

3681 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Çoğu sarhoşluk veren bir şeyin azı da haramdır" buyurdu.[373]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e: Baldan yapılan bitiğ şarabından soruldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Sarhoşluk veren her içki haramdır" cevabını verdi.[374]

Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Kavmine haber ver, her sarhoşluk veren şey haramdır" buyurdu.[375]

"Her sarhoşluk veren şey haramdır. Bir ferak (ölçek) miktarı sarhoşluk veren bir şeyin bir avuç dolusu kadar (azı) da haramdır."[376]

Nakir: İçi oyulmuş ağaç kap veya ağaçtan yapılmış fıçı demektir. Bu kaplardan ve bu kaplara şıra kurulmasından nehyedilmesinin sebebi, bu kaplara kurulan şıraların çok çabuk ekşiyip ve çabuk alkolleşmesindendir. Hadisin lafzından bu kapları su için bile kullanmaktan nehy anlaşılır ise de, asıl gaye bu kaplarda şıra kurulmamasıdır, çünkü sarhoşluk vermeyen şeylerin bu kaplara konulmasına müsaade eden hadis gayenin bu olduğunu ifade etmektedir.[377]

– Cer ne demektir, dedim. İbn-i Abbas: Topraktan yapılan her kap demektir, dedi.[378]

Müseddet en-nakir ve el-mukayyer kelimelerini rivâyet etti. el-Müzeffet kelimesini rivâyet etmedi.[379]

"Sizi, ağaç fıçıdan ziftlemiş kaptan, çömlekten ve (içine şıra kurulan) kabaktan ve üstüne ilave yapılmış ve başı kesik gırbeden nehyederim. Lâkin deri su kabından iç, sonra ağzını bağla."[380]

"Sizi üç şeyden nehyederim. Üç şeyi de size emrederim. Sizi kabir ziyaretinden nehyetmiştim, ama (şimdi) kabirleri ziyaret edin. Çünkü, kabir ziyaretinde ahireti hatırlatma var. Deri tulumlardan başka kaplara içecek şeyler koymanızdan ve içmenizden nehyetmiştim. Şimdi, her kaptan içebilirsiniz. Şu kadar ki, sarhoşluk veren bir şeyi içmeyiniz, kurban etinden üç günden sonra yemenizden nehyetmiştim. Şimdi üç günden sonra yiyiniz ve ondan yolculuklarınız esnasında istifade ediniz" buyurdu.[381]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, belli kaplardan nehyettiği vakit. Câbir dedi ki: Ensâr şöyle dedi: Bize mutlaka, bir kab gerektir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Madem kaba ihtiyacınız var, (sarhoşluk veren şeyler koymamak şartı) öyleyse bu hususta bir sakınca yoktur" buyurdu.[382]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kabağı, çömleği, ziftlenmiş ve ağaç fıçı olmak üzere kapları zikretti. Bunun üzerine bir bedevî bizim (başka) kabımız yok, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Öyle ise (bu kaplarda) helal olan şeyleri için" buyurdu.[383]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e deriden bir tuluma şıra kuruluyordu. Tulum bulamadıkları zaman taştan yapılmış çanak içerisinde şıra kurulurdu.[384]

Üzümle hurmanın, kuru hurma ile yaş hurmanın bir arada kurulmasının mahzurunun iki şeyden ileri geldiği anlaşılmaktadır. 1 - Ashabın fakir oluşu. 2 - Bu iki meyvenin şıraları bir araya geldiğinde birbirlerini çabuk ekşitip sekr verecek şekilde keskinleşmesinden ileri gelmektedir.[385]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Kuru üzümle hurmanın karaşımından, kuru hurma ile yaş hurmanın karışımından yeni benlenmiş hurma koruğu ile olgun yaş hurmanın karıştırılmasından nehyetti ve "Bunlardan her birini ayrı tek başına şıra (ve turşu kurun)" buyurdu.[386]

3705 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir zattan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir: Hurma koruğu ile olmuş hurmayı, kuru üzümle hurmayı beraber şıra kurmaktan nehyetti.[387]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu kurutun" buyurdu. Biz, kuru üzümü ne yapalım, dedik. "Sabah kahvaltınızda şirasını çıkarınız, akşam yemeğinde içiniz. Akşam yemeğinde şirasını çıkarınız sabah kahvaltınızda içiniz. Ancak onu deriden kap içine kurunuz, Büyûk çömleklere kurmayınız, çünkü sıkılması gecikirse sirke olur" buyurdu.[388]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için ağzı üstten bağlanan kırbe içinde (şıra) hoşaf kurulurdu. O, kırbenin üst kısmında, ağzı vardı. Sabah hoşaf kurulur akşam yemeğinde içerdi. Akşam kurulur sabah yemeğinde içerdi. [389]

Ebû Dâvud dedi ki: Hizmetcilere içirilmesinin manası(na) gelince bu hususta ilk akla gelen şey (şiradan meydana gelen bozulmadır) (yeni bozulmamışsa onlara içirir, bozulmuşsa dökerdi.)[390]

O, Ubeyd bin Ümeyr'in şöyle dediğini işitmiş: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe radıyallahu anha'nın şöyle haber verdiğini dinledim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Hanımlarından Zeyneb binti Cahş'ın yanında kalır, O'nun yanında bal şerbeti içerdi. Ben ve Hafsa

aramızda anlaştık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hangimizin yanına girerse şöyle desin, “Ben senden mağafir kokusu duyuyorum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlardan birisinin (Hafsa’nın) yanına girdi. O Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e, senin ağzından mağafir kokusu duyuyorum, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ben, hanımım Zeynep bint-i Cahş’ın evinde bal şerbeti içmiştim. Bir daha bunu asla içmeyeceğim, dedi. Bunun üzerine, “Ey Nebî, sen zevcelerinin hoşnutluğunu arayarak Allah’ın sana helal kıldığı şeyi niçin (kendine) haram ediyorsun? Allah çok yargılayıcı çok esirgeyicidir.” Tahrim sûresi birinci ayetten, “Eğer her ikinizde Allah’a tevbe ederseniz (ne alâ çünkü) hakikaten sizin kalbleriniz kaymıştır.” Meâlindeki dördüncü ayete kadar nazil oldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (Hz. Hafsa’ya) bal şerbeti içtim, dediği için de, “Hani Peygamber hanımlarından birine gizli bir söz söylemişti…” mealindeki üçüncü ayeti nazil oldu.[391]

Peygamber Efendimiz, Hazreti Zeyneb’in nöbetinde her zaman kaldığından daha çok kalmış. Hazreti Aişe ile hazreti Hafsa gayrete gelerek, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Zeyneb’in yanında bal şerbeti içmiştir. Hangimizin yanına girerse sende urfud ağacının zamkı olan pis kokulu meğafir kokuyor diyelim, diye işbirliği yaptılar, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz de Hazreti Hafsa’ya gelince, ya Rasûlallah sallallahu aleyhi ve sellem senden meğafir kokuyor, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Ben Zeyneb’in yanında bal şerbeti içmiştim, belki bal arısı bal toplarken urfud otunun zamkından toplamış olabilir.” dedi ve bir daha bal yemeyeceğini söyledi. Bunun üzerine Tahrim sûresinin ilk dört ayeti nazil oldu. Burada Hazreti Aişe radıyallahu anha ile Hazreti Hafsa radıyallahu anha’nın kendi aralarında iş birliği yapmış olmaları, Allah Teâlâ’nın kadınlara verdiği eşini kıskanma hasletinden ileri gelmiştir. Aslında annelerimizin bu davranışları Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e hakaret değil Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kendi yanlarında daha çok kalmasını temin içindir.[392]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in oruç tutmakta olduğunu biliyordum. Kabaktan yapılmış bir kap içerisinde hazırlamış olduğum şirayı içirmek kasdıyla oruçlu olmadığı günü gözetmeğe başladım. Sonra bu şirayı kendisine getirdim bir de ne göreyim şira köpürüp kabarmış. Bunu gören

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Onu şu bahçeye dök. Çünkü, bu Allah’a ve ahiret gününe inanmayanların içkisidir” buyurdu.[393]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kişinin ayakta su içmesini yasaklamıştı.[394]

Ali kerremallahu vechehu, bir su isteyip ayakta suyu içmiş sonra şöyle demiştir: Bir takım insanlar var ki, kendilerinden birinin bunu yapmasını mekruh sayar, halbuki ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i sizin beni gördüğünüz şu işin aynısını yaparken gördüm.[395]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (içi görünmeyen) bir kabın ağzından su içmekten, pislik yiyen hayvana binmekten ve nişan için dikilip öldürülen hayvanı yemekten nehyetti.[396]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Tulumların ağzını ikiye kıvırmaktan nehyetti.[397]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Uhud harbinin olduğu gün deriden bir su kabı istedi ve “Kabın ağzını ikiye kıvır, katla” buyurdu. Sonra kabın ağzından su içti.[398]

Hazreti Huzeyfe Medain’de idi. Su istedi, beldenin efendisi gümüşten bir bardak getirdi. Hazreti Huzeyfe, bardağı o zata fırlattı ve dedi ki: Ben bunu ona sadece daha önce kendisini gümüş bardak kullanmaktan nehyettiğim halde bundan vazgeçmediği için attım. Halbuki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ipek ve atlas (giymekten,) altın ve gümüş bardaklardan su içmekten nehyetti ve, “Dünyada onlar için ahirette sizin içindir” buyurdu. [399]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberindeki ashabtan bir zat, ensârdan bir zatın yanına girdiler. O zât bahçesinde su değiştiriyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Eğer yanında bu gece kırbada dinlenmiş su varsa (içeriz) yoksa eğilir ağzımızla içeriz” buyurdu. Ensârdan olan zat; yanımda kırbada gecelemiş su var, dedi.[400]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Cemaate su dağıtan, cemaatin sonuncusu olarak su içer” buyurdu.[401]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, su içtiği vakit üç defa nefes alıp, “Bu şekilde su içmek daha kolay daha tatlı, hafif ve sıhhate daha yarayışlıdır” buyurdu.[402]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, su içilen kabın içine solumayı ve üfürmeyi yasakladı.[403]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, babama geldi ve ona misafir oldu. Babam, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e yemek getirdi. (Râvi babasının) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e, hays denilen bir yemek getirdiğini de söyledi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e şerbet getirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şerbeti içti ve sağında bulunana sundu. Sonra hurma yedi çekirdeğini şehadet ve orta parmağının arasından bıraktı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktığı vakit babam da kalktı. Devesinin gemini tuttu ve “Bana dua et” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Yâ Rab, onlara verdiğin rızkı onlar için mübarek kıl, onları mağfiret eyle ve onlara merhamet et” buyurdu.[404]

3731 - Câbir radıyallahu anh’dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den şöyle buyurmuştur: “(Evine girdiğin zaman) besmele çekerek kapını kapat. Çünkü şeytan besmeleyle kapanan kapıyı açamaz. Besmele çekerek lambanı söndür. (Yine) besmele çekerek enine koyacağın bir ağaç parçasıyla da olsa kaplarının ağzını ört. Besmele çekerek su kabının ağzını da ört.”[405]

Ebû Dâvud dedi ki: el-Esmaî şöyle demiş, “onu enine koysaydın ya.”[406]

٢١- كِتَابُ الْأَطْعِمَةِ YİYECEKLER BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْأَطْعِمَةِ

1 - DAVETE İCÂBET KONUSUNDAKİ HADİSLER

٣٧٣٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْوَلِيمَةِ فَلْيَأْتِهَا

3736 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz bir davete çağrıldığı vakit (daveti kabul ederek) hemen ona gitsin."[407]

٣٧٣٧- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِمَعْنَاهُ زَادَ فَإِنْ كَانَ مُفْطِرًا فَلْيَطْعَمْ وَإِنْ كَانَ صَائِمًا فَلْيَدْعُ

3737 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Bir önce geçen hadisle aynı manada buyurdu. Ancak, bu rivâyette, "Davete (düğün yemeğine) gelen kimse oruçlu değil ise yemek yesin. Eğer oruçlu ise dua etsin" cümleleri ziyadedir.[408]

٣٧٣٨- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُجِبْ عُرْسًا كَانَ أَوْ نَحْوَهُ

3738 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinizi kardeşiniz ister düğüne, ister buna benzer bir şeye davet etsin, davete icabet etsin."[409]

٣٧٣٩- عَنْ نَافِعٍ بِإِسْنَادِ أَيُّوبَ وَمَعْنَاهُ

3739 - Nafi radıyallahu anh'dan (yine) Eyyub'un isnadı ve geçen hadisle ayni manada rivâyet olundu.

٣٧٤٠- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

دُعِيَ فَلْيُجِبْ فَإِنْ شَاءَ طَعِمَ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ

3740 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir ziyafete çağrılan kimse hemen icabet etsin. Artık dilerse yer, dilerse yemez."[410]

٣٧٤١- قَالَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ: رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ دُعِيَ فَلَمْ يُجِبْ فَقَدْ عَصَى اللهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ دَخَلَ عَلَى غَيْرِ

دَعْوَةٍ دَخَلَ سَارِقًا وَخَرَجَ مُغِيرًا

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَبَانُ بْنُ طَارِقٍ مَجْهُولٌ

3741 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim (düğüne) davet olunur da kabul etmezse Allah ve Rasûlüne âsî olmuş olur. Kim davet edilmeden girerse hırsız olarak girmiş yağma (ve soygun) yaparak çıkmış olur."

Ebû Dâvud dedi ki: Eban bin Târık'ın kimliği meçhuldür.

٣٧٤٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ

يُدْعَى لَهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيُتْرَكُ الْمَسَاكِينُ وَمَنْ لَمْ يَأْتِ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى

اللهَ وَرَسُولَهُ

3742 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre o, şöyle dermiş: "Yemeğin en kötüsü (kendisine) zenginlerin çağrılıp da fakirlerin çağrılmadığı davet yemeğidir. Davete gelmeyen kimse Allah ve Rasûlüne karşı gelmiştir."[411]

2 - DÜĞÜN ZİYAFETİ VERMEK

٣٧٤٣- عَنْ ثَابِتٍ قَالَ ذُكِرَ تَزْوِيجُ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ عِنْدَ أَنَسِ بْنِ

مَالِكٍ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلَمَ عَلَى أَحَدٍ

مِنْ نِسَائِهِ مَا أَوْلَمَ عَلَيْهَا أَوْلَمَ بِشَاةٍ

3743 - Sabit'ten rivâyet olunduğuna göre Enes bin Malik'in yanında Zeyneb bint-i Cahş'ın Hazreti Peygamber'le evlenmesinden söz edilince şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Zeyneb için verdiği düğün yemeği kadar hanımlarından birine düğün yemeği verdiğini görmedim. Onun düğününde bir koyun keserek ziyafet verdi.[412]

٣٧٤٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلَمَ

عَلَى صَفِيَّةَ بِسَوِيقٍ وَتَمْرٍ

3744 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hanımı Safiye için kavrulmuş un ve hurma ile düğün ziyafeti verdi.[413]

3 - DÜĞÜN YEMEĞİNİN KAÇ GÜN VERİLMESİ MÜSTEHAPTIR?

٣٧٤٥- عَنْ رَجُلٍ أَعْوَرَ مِنْ ثَقِيفٍ كَانَ يُقَالُ لَهُ مَعْرُوفًا أَنِّي يَثْنِي

عَلَيْهِ خَيْرًا إِنْ لَمْ يَكُنْ إِسْمُهُ زُهَيْرَ بْنَ عُثْمَانَ فَلَا أَدْرِي مَا اسْمُهُ أَنَّ النَّبِيَّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْوَلِيمَةُ أَوَّلَ يَوْمٍ حَقٌّ وَالثَّانِي مَعْرُوفٌ وَالْيَوْمَ

الثَّالِثَ سُمْعَةٌ وَرِيَاءٌ

قَالَ قَتَادَةُ وَحَدَّثَنِي رَجُلٌ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ دُعِيَ أَوَّلَ يَوْمٍ

فَأَجَابَ وَدُعِيَ الْيَوْمَ الثَّانِيَ فَأَجَابَ وَدُعِيَ الْيَوْمَ الثَّالِثَ فَلَمْ يُجِبْ وَقَالَ

أَهْلُ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ

3745 - Sakıf'ten gözü şaşı bir zattan rivâyete göre:

Hakkında iyi şeyler söylenirdi. Yani hakkında hayırlı övgüler söylenirdi. Eğer, ismi Züheyr bin Osman değilse, isminin ne olduğunu bilemeyeceğim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Düğünün birinci günü (ziyafet vermek) hak, ikinci günü örf ve adete uygundur, iyidir. Üçüncü gün ise başkasına işittirmek ve gösteriştir."

Katade radıyallahu anh dedi ki: Bana da bir zât anlattı. Saîd bin Müseyyeb birinci gün düğüne çağrıldı, kabul etti. İkinci gün çağrıldı kabul etti. Üçüncü gün çağrıldı kabul etmedi. Bu adam, duyurma ve gösteriş ehlidir, dedi.

٣٧٤٦- عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ بِهَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ فَدُعِيَ

الْيَوْمَ الثَّالِثَ فَلَمْ يُجِبْ وَحَصَبَ الرَّسُولَ

3746 - Katade'den, Saîd bin Müseyyeb'ten, şu kıssa naklolundu. Katade dedi ki:

Said bin Müseyyeb, üçüncü gün çağrıldı kabul etmedi ve davete gelen elçiyi taşladı.

4 - YOLCULUKTAN GELİNCE YEMEK VERMEK

٣٧٤٧- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ

نَحَرَ جَزُورًا أَوْ بَقَرَةً

3747 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiği vakit bir deve veya bir sığır kesti.

5 - MİSAFİRLİK KONUSUNDAKİ HADİSLER

٣٧٤٨- عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتُهُ يَوْمُهُ

وَلَيْلَتُهُ الضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ وَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَثْوِيَ

عِنْدَهُ حَتَّى يُحْرِجَهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قُرِئَ عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مِسْكِينٍ وَأَنَا شَاهِدٌ أَخْبَرَكُمْ

أَشْهَبُ قَالَ وَسُئِلَ مَالِكٌ عَنْ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَائِزَتُهُ

يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ قَالَ يُكْرِمُهُ وَيُتْحِفُهُ وَيَحْفَظُهُ يَوْمًا وَلَيْلَةً وَثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ضِيَافَةً

3748 - Ebû Şüreyh el-Ka’bî radıyallahu anh’dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kim Allah’a ve ahiret gününe inanırsa misafirine ikram etsin, ona bir gün bir gece ikram eder, misafirlik üç gündür. Ondan sonraki sadakadır. Misafirin ev sahibinin yanında onu bıktırıncaya kadar kalması caiz değildir.”

Ebû Dâvud dedi ki: Malik radıyallahu anh, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in, ikramı bir gün bir gecedir, sözünden soruldu. Şöyle dedi, bir gün bir gece ona ikram, iyilik eder ve onu barındırır. Onun üç gün de misafir olma hakkı vardır.[414]

٣٧٤٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الضِّيَافَةُ

ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا سِوَى ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ

3749 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Misafirlik üç gündür. Üç günden sonrası sadakadır.”

٣٧٥٠- عَنْ أَبِي كَرِيمَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَيْلَةُ الضَّيْفِ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فَمَنْ أَصْبَحَ بِفِنَائِهِ فَهُوَ عَلَيْهِ دَيْنٌ إِنْ

شَاءَ اقْتَضَى وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ

3750 - Ebû Kerime (Mikdam bin Ma’d-i Kerb) radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Misafirin birinci gecesinde onu ağırlamak her Müslüman (ev sahibine) düşen bir görevdir. Her kim (misafir olarak bir kimsenin) evinin önünde sabahlayacak olursa bu kimseye ikram etmek o ev sahibi üzerine bir borçtur. İster borcunu öder. İsterse terk eder (borçlu) kalır.”[415]

٣٧٥١- عَنِ الْمِقْدَامِ أَبِي كَرِيمَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا رَجُلٍ أَضَافَ قَوْمًا فَأَصْبَحَ الضَّيْفُ مَحْرُومًا فَإِنَّ نَصْرَهُ

حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ حَتَّى يَأْخُذَ بِقِرَى لَيْلَةٍ مِنْ زَرْعِهِ وَمَالِهِ

3751 - Mikdam Ebî Kerime’den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kim bir kavme misafir olur, misafir onların yanında mahrum olarak sabahlarsa misafir bir gecelik hakkını, o kimsenin ekini ve malından alıncaya kadar misafire yardım etmek her Müslümana haktır.”

İZAH

Bu durum açlıkla karşı karşıya gelen dar durumdaki, insan hakkında düşünülür. Harçlığı olan bir kimsenin ben misafirim diye ev sahibinden hak taleb etmesi düşünülemez.

٣٧٥٢- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّهُ قَالَ: قُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّكَ تَبْعَثُنَا

فَنَنْزِلُ بِقَوْمٍ فَمَا يَقْرُونَنَا فَمَا تَرَى فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأَمَرُوا لَكُمْ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَاقْبَلُوا فَإِنْ لَمْ

يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ الَّذِي يَنْبَغِي لَهُمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهَذِهِ حُجَّةٌ لِلرَّجُلِ يَأْخُذُ الشَّيْءَ إِذَا كَانَ لَهُ حَقًّا

3752 - Ukbe bin Âmir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz hazreti Peygamber'e;

– Ey Allah'ın Rasûlü, sen bizi (bir yere) gönderiyorsun. Biz de bir kavme misafir oluyoruz. Fakat onlar bizi ağırlamıyorlar. Ne emir buyurursun? Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize: "Siz bir kavme misafir olur da onlar misafire yakışan bir şeyi emrederlerse kabul ediniz. Eğer böyle bir ikramda bulunmazlarsa onlardan onlara yakışan misafir hakkını alınız" buyurdu.[416]

Ebû Dâvud dedi ki: İşte bu hadis-i şerif kişinin hakkı olan şeyi almasına delildir.

6 - MİSAFİRİN İZİNSİZ OLARAK BAŞKA BİRİNİN MALINDAN YEMESİ

٣٧٥٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: «لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا

أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ» فَكَانَ الرَّجُلُ يَخْرُجُ أَنْ يَأْكُلَ عِنْدَ

أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ بَعْدَ مَا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فَنَسَخَ ذَلِكَ الْآيَةُ الَّتِي فِي النُّورِ

قَالَ «لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ إِلَى» قَوْلِهِ «أَشْتَاتًا» كَانَ

الرَّجُلُ الْغَنِيُّ يَدْعُو الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِهِ إِلَى الطَّعَامِ قَالَ إِنِّي لَأَجْنَحُ أَنْ آكُلَ

مِنْهُ وَالتَّجَنُّحُ الْحَرَجُ وَيَقُولُ الْمِسْكِينُ أَحَقُّ بِهِ مِنِّي فَأُحِلَّ فِي ذَلِكَ أَنْ

يَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَأُحِلَّ طَعَامُ أَهْلِ الْكِتَابِ

3753 - İbn Abbas'tan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Şu "Ey iman edenler, mallarınızı aranızda batıl yollarla yemeyin. Kendi rızanızla ticaret olursa başka…" ayet-i kerimesi indikten sonra, insanlara bir kimsenin evinde yemek yemek zor gelmeye başlamıştı. Derken bu ayeti

Nur suresin deki (61 nolu) ayet neshetti. Bu ayette Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

“Size kendi evlerinizden başka evlerde yemenizde bir güçlük yoktur.” Allah Teâlâ’nın bu buyruğu “Toplu olarak ve ayrı ayrı yemenizde üzerinize bir günah yoktur” sözüne kadar sürmektedir. Bu ayet inmeden önce zengin bir kimse yakınlarından birini yemeğe çağırdığında, çağrılan kimse ben bu yemeği yemeyi günah zannediyorum derdi.

Et-Tecennüh; günah, darlık anlamına gleir. O kimse fakir bu davete benden daha müstehaktır derdi. Bu ayetin inmesiyle Müslümanların ayette zikredilen kimselerin birine ait olan ve üzerine besmele çekilen yemekleri yemeleri ve bir de kitap ehlinin yemekleri helal kılınmış oldu.

7 - BİRBİRLERİYLE YARIŞAN KİMSELERİN YEMEĞİ

٣٧٥٤- إِبْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ

طَعَامِ الْمُتَبَارِيَيْنِ أَنْ يُؤْكَلَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَكْثَرُ مَنْ رَوَاهُ عَنْ جَرِيرٍ لَا يَذْكُرُ فِيهِ ابْنَ عَبَّاسٍ

وَهَارُونُ النَّحْوِيُّ ذَكَرَ فِيهِ ابْنَ عَبَّاسٍ أَيْضًا وَحَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ لَمْ يَذْكُرِ ابْنَ

عَبَّاسٍ

3754 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üstünlüklerini ortaya koyabilmek için yarışan birbirlerine iddia ile yemek yediren iki kişinin yemeğini yemekten nehyetti.

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadisi Cerir’den rivâyet edenlerin çoğu bu rivâyette İbn-i Abbas’ı zikretmediler. Harun en-Nehavî rivâyetinde İbn-i Abbas’ı zikretti. Hammad bin Zeyd rivâyetinde İbn-i Abbas’ı zikretmedi.

8 - DÎNEN ÇİRKİN BİR ŞEY BULUNAN DAVETE İCÂBETİN HÜKMÜ

٣٧٥٥- عَنْ سَفِينَةَ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمٰنِ أَنَّ رَجُلًا أَضَافَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي

طَالِبٍ فَصَنَعَ لَهُ طَعَامًا فَقَالَتْ فَاطِمَةُ لَوْ دَعَوْنَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَ مَعَنَا فَدَعَوْهُ فَجَاءَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى عِضَادَتَيِ الْبَابِ

فَرَأَى الْقِرَامَ قَدْ ضُرِبَ بِهِ فِي نَاحِيَةِ الْبَيْتِ فَرَجَعَ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ لِعَلِيٍّ

الْحَقْهُ فَانْظُرْ مَا رَجَعَهُ فَتَبِعْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ مَا رَدَّكَ فَقَالَ إِنَّهُ لَيْسَ

لِي أَوْ لِنَبِيٍّ أَنْ يَدْخُلَ بَيْتًا مُزَوَّقًا

3755 - Sefîne Ebî Abdurrahman radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bir zât Ali bin Ebû Talib'e misafir oldu ve ona yemek yaptı. Fatıma radıyallahu anha, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i de çağırsaydık. Bizimle yemek yeseydi" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i de çağırdılar. O da geldi, elini kapının sövesine koydu, birden evin bir köşesine konulmuş süslü nakışlı perdeyi gördü, bunun üzerine geri döndü. Hazreti Fatıma, Hazreti Ali'ye, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yetiş bakalım, onu ne geriye döndürdü" dedi. Hazreti Ali radıyallahu anh, O'nu takip ettim. Ey Allah'ın Rasûlü, senin geriye dönmene ne sebep oldu dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Benim için veya bir peygamber için zevki çeken şeylerle donatılmış bir eve girmek uygun değildir" buyurdu.[417]

İZAH

Gıram: Üzeri işlenmiş örtü demektir.

İzade: Kapının yan tarafında bulunan, bizim söve ve kasa dediğimiz ağaç.

9 - BİR KİMSEYİ İKİ KİŞİ BİRDEN DAVET EDİNCE HANGİSİ İCABETE DAHA MÜSTEHAKTIR?

٣٧٥٦- عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ

النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اجْتَمَعَ الدَّاعِيَانِ فَأَجِبْ أَقْرَبَهُمَا بَابًا

فَإِنْ أَقْرَبَهُمَا بَابًا أَقْرَبُهُمَا جِوَارًا وَإِنْ سَبَقَ أَحَدُهُمَا فَأَجِبِ الَّذِي سَبَقَ

3756 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir zattan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İki davetçi bir araya geldiğinde kapısı sana daha yakın olanın davetini kabul et. Çünkü ikiden kapısı daha yakın olan, komşuluk yönünden daha yakın olandır. Eğer ikiden birisi daha önce çağırmışsa önce çağıranın davetini kabul et."

10 - NAMAZ VAKTİ GELİP SOFRA HAZIR OLUNCA NASIL HAREKET EDİLİR?

٣٧٥٧- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وُضِعَ

عَشَاءُ أَحَدِكُمْ وَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا يَقُومُ حَتَّى يَفْرُغَ، زَادَ مُسَدَّدٌ وَكَانَ

عَبْدُ اللهِ إِذَا وُضِعَ عَشَاؤُهُ أَوْ حَضَرَ عَشَاؤُهُ لَمْ يَقُمْ حَتَّى يَفْرُغَ وَإِنْ سَمِعَ

الْإِقَامَةَ وَإِنْ سَمِعَ قِرَاءَةَ الْإِمَامِ

3757 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinizin akşam yemeği konulduğu zaman namaza da başlanmış olursa yemekten ayrılıncaya kadar namaza kalkmasın."

Râvîlerden Müsedded'in rivâyetinde şu cümleler ziyadedir. Abdullah bin Ömer'e, akşam yemeği konulduğu vakit veya akşam yemeği hazır olduğu vakit, yemeğini bitirip kalkmadıkça, kameti işitse de imamın kıraatını duysa da namaza durmazdı.

٣٧٥٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَا تُؤَخِّرُ الصَّلَاةُ لِطَعَامٍ وَلَا لِغَيْرِهِ

3758 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yemek ve başka bir şeyden dolayı namaz geciktirilemez."

İZAH

Ramazanda iftar vaktinde orucu açıp öyle namaz kılmak huzurlu namaz kılmaya sebep olur. İftar etmeden namaz kılmak namazın huzurunu kaçırır. Ama yemek çok uzun sürüp namazın daralmasına sebep olacaksa, iftar edip nefsin fazla arzusu kırılmalı, sonra namazı kılıp, yemeğe devam etmelidir.

٣٧٥٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي فِي زَمَانِ

ابْنِ الزُّبَيْرِ إِلَى جَنْبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فَقَالَ عَبَّادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ

إِنَّا سَمِعْنَا أَنَّهُ يُبْدَأُ بِالْعَشَاءِ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَيْحَكَ مَا

كَانَ عَشَاؤُهُمْ أَتُرَاهُ كَانَ مِثْلَ عَشَاءِ أَبِيكَ

3759 - Abdullah bin Ubeyd bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Abdullah bin Zübeyr devrinde Abdullah bin Ömer'in yanında babamla beraber bulunuyordum. Abdullah bin Zübeyr'in oğlu Abad şöyle dedi: "(Namazla yemek bir araya geldiğinde) namazdan önce akşam yemeğine başlandığını işittik." Bunun üzerine Abdullah bin Ömer, "Vay sana, onların (ashabın) akşam yemeklerini baban Abdullah'ın yemeği gibi (zengin ve oyalayı)cı mı zannettin" dedi.

11 - YEMEK YENİLECEĞİNDE ELLERİN YIKANMASI

٣٧٦٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ خَرَجَ مِنَ الْخَلَاءِ فَقُدِّمَ إِلَيْهِ طَعَامٌ فَقَالُوا أَلَا نَأْتِيكَ بِوَضُوءٍ فَقَالَ

إِنَّمَا أُمِرْتُ بِالْوُضُوءِ إِذَا قُمْتُ إِلَى الصَّلَاةِ

3760 - Abdullah bin Abbas radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, helâdan çıkmıştı. Kendisine yemek takdim olundu. Ashab, abdest almak için su getirelim mi dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ben ancak namaza kalkacağımda abdest almakla emrolundum" buyurdu.[418]

12 - YEMEKTEN ÖNCE EL YIKAMAK

٣٧٦١- عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: قَرَأْتُ فِي التَّوْرَاةِ أَنَّ بَرَكَةَ الطَّعَامِ الْوُضُوءُ

قَبْلَهُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَرَكَةُ الطَّعَامِ الْوُضُوءُ

قَبْلَهُ وَالْوُضُوءُ بَعْدَهُ وَكَانَ سُفْيَانُ يَكْرَهُ الْوُضُوءَ قَبْلَ الطَّعَامِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهُوَ ضَعِيفٌ

3761 - Selman radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Tevrat'ta yemeğin bereketi, yemekten önce elleri yıkamaktadır, diye okumuştum, bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattım.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Yemeğin bereketi ondan önce ve ondan sonra elleri yıkamaktadır" buyurdu. (Süfyan radıyallahu anh yemekten önce elleri yıkamayı hoş görmezdi.)

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadis zayıftır.[419]

13 - BEKLENMEDİK BİR ANDA ÜZERİNE VARILAN BİR YEMEĞİ YEMENİN HÜKMÜ

٣٧٦٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّهُ قَالَ: أَقْبَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ شِعْبٍ مِنَ الْجَبَلِ وَقَدْ قَضَى حَاجَتَهُ وَبَيْنَ أَيْدِينَا تَمْرٌ عَلَى

تُرْسٍ أَوْ حَجَفَةٍ فَدَعَوْنَاهُ فَأَكَلَ مَعَنَا وَمَا مَسَّ مَاءً

3762 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, abdest bozmuş olarak bir dağ geçidinden bize doğru geldi, önümüzde bir (tıra) kalkan üzerinde veya Hacefe (kalkan) üzerinde hurma vardı. O'nu davet ettik, bizimle beraber yemek yedi fakat hiç su kullanmadı (elini suyla yıkamadı).

İZAH

Bir sofraya rastlayan kimseye samimi davet yapılırsa, oturup yemesinde bir mahzur yoktur. Ama anîden bir eve varılırsa ev halkı müşkül durumda kalabilir. Bir yere misafirliğe gidecek insan vaktinde gitmeye gayret etmelidir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, abdest bozmuş, aniden yemeğe davet edilmiş. Abdest tazelemeden yemek yemiştir.

14 - YEMEĞİ KÖTÜLEMENİN KERAHATİ

٣٧٦٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا عَابَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ طَعَامًا قَطُّ إِنْ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ

3763 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem katiyen hiçbir yemeği ayıplamazdı. Eğer onu iştahı çekerse yer, hoşlanmazsa yemezdi.[420]

15 - YEMEĞİ TOPLU HALDE YEMEK

٣٧٦٤- حَدَّثَنِي وَحْشِيُّ بْنُ حَرْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ أَصْحَابَ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَأْكُلُ وَلَا نَشْبَعُ قَالَ

فَلَعَلَّكُمْ تَفْتَرِقُونَ قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَاجْتَمِعُوا عَلَى طَعَامِكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ

اللهِ عَلَيْهِ يُبَارَكْ لَكُمْ فِيهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: إِذَا كُنْتَ فِي وَلِيمَةٍ فَوُضِعَ الْعَشَاءُ فَلَا تَأْكُلْ حَتَّى يَأْذَنَ

لَكَ صَاحِبُ الدَّارِ

3764 - Vahşi bin Harb'ın dedesinden rivâyet olunmuştur.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, Ey Allah'ın Rasûlü, biz yemek yiyoruz, doymuyoruz, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Herhalde yemeği siz ayrı ayrı yiyorsunuzdur" dedi. Ashab, evet öyle, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Yemeği toplu halde yiyiniz ona besmele ile başlayın, sizin için bereketli olur" buyurdu.[421]

Ebû Dâvud şöyle dedi:

– Bir düğünde bulunur ve önüne akşam yemeği konursa ev sahibi sana izin vermedikçe yeme.

16 - YEMEĞE BESMELE İLE BAŞLAMAK

٣٧٦٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَذَكَرَ اللهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ

الشَّيْطَانُ لَا مَبِيتَ لَكُمْ وَلَا عَشَاءَ وَإِذَا دَخَلَ فَلَمْ يَذْكُرِ اللهَ عِنْدَ دُخُولِهِ

قَالَ الشَّيْطَانُ أَدْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ فَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللهَ عِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ أَدْرَكْتُمُ

الْمَبِيتَ وَالْعَشَاءَ

3765 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Kişi evine girdiği vakit, içeri girerken ve yemek yerken besmele ile başlarsa, şeytan yardımcılarına size yatacak yer ve akşam yemeği yok, der. Evine girdiğinde Allah'ı zikretmezse şeytan taraftarlarına şöyle der: Yatacak yere yetiştiniz. Yemek anında Allah'ı zikretmediği takdirde yine

şeytan yandaşlarına akşam yatacak yere ve akşam yemeğine yetiştiniz, der.”[422]

٣٧٦٦- عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: كُنَّا إِذَا حَضَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا لَمْ يَضَعْ أَحَدُنَا يَدَهُ حَتَّى يَبْدَأَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّا حَضَرْنَا مَعَهُ طَعَامًا فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ كَأَنَّمَا يُدْفَعُ فَذَهَبَ لِيَضَعَ يَدَهُ فِي الطَّعَامِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ثُمَّ جَاءَتْ جَارِيَةٌ كَأَنَّمَا تُدْفَعُ فَذَهَبَتْ لِتَضَعَ يَدَهَا فِي الطَّعَامِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهَا وَقَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَسْتَحِلُّ الطَّعَامَ الَّذِي لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ جَاءَ بِهَذَا الْأَعْرَابِيِّ لِيَسْتَحِلَّ بِهِ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ وَجَاءَ بِهَذِهِ الْجَارِيَةِ لِيَسْتَحِلَّ بِهَا فَأَخَذْتُ بِيَدِهَا فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ يَدَهُ لَفِي يَدِي مَعَ أَيْدِيهِمَا

3766 - Huzeyfe radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile yemekte beraber bulunduğumuzda Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yemeğe başlamadan bizden hiç birimiz elini koymazdı. Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile bir yemekte bulunduk. O arada kovalanmışcasına süratli bir bedevî geldi. Elini yemeğe uzattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun elini yakaladı, sonra kovalanırcasına süratli bir cariye geldi. Elini yemeğe uzattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun da elini yakaladı ve şöyle buyurdu:

“Üzerine besmele çekilmeden yenen yemeği, şeytan yemeye imkan bulur. Şeytan şu bedevî ile geldi. Onunla yemeği yemeye fırsat buldu. Bedevînin elini tuttum ve şu cariye geldi, şeytan onunla da yemeğe imkan buldu. Cariyenin de elini tuttum, nefsim yed-i kudretinde olan Allah’a yemin olsun ki her ikisinin elleri ile birlikte şeytanın eli de elimdeidi.”[423]

٣٧٦٧- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَذْكُرِ اسْمَ اللهِ تَعَالَى فَإِنْ نَسِيَ أَنْ يَذْكُرَ

اسْمَ اللهِ تَعَالَى فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ

3767 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz yemek yediği vakit, Allah'ın adını zikretsin (besmele çeksin) eğer yemeğin evvelinde besmele çekmeyi unutursa hatırladığı vakit evveline de sonuna da Allah'ın adı ile başlarım desin."[424]

٣٧٦٨- عَنْ عَمِّهِ أُمَيَّةَ بْنِ مَخْشِيٍّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

جَالِسًا وَرَجُلٌ يَأْكُلُ فَلَمْ يُسَمِّ حَتَّى لَمْ يَبْقَ مِنْ طَعَامِهِ إِلَّا لُقْمَةٌ فَلَمَّا

رَفَعَهَا إِلَى فِيهِ قَالَ بِسْمِ اللهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ مَا زَالَ الشَّيْطَانُ يَأْكُلُ مَعَهُ فَلَمَّا ذَكَرَ اسْمَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ

اسْتَقَاءَ مَا فِي بَطْنِهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: جَابِرُ بْنُ صُبَيْحٍ جَدُّ سُلَيْمَانَ بْنِ حَرْبٍ مِنْ قِبَلِ أُمِّهِ

3768 - Umeyye bin Mahşî radıyallahu anh'dan: Bu zât Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından idi. Şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem oturuyordu, bir zât da yemek yiyordu, yemeğin son lokmasına kadar besmele çekmedi. Son lokmayı ağzına almak üzere kaldırdığında "yemeğin evveline de sonuna da Allah'ın adıyla başlarım" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem güldü ve şöyle buyurdu: "Şeytan onunla beraber yiyordu, o besmele çekince şeytan karnında olanın hepsini istifra sûretiyle çıkardı."

Ebû Dâvud şöyle dedi: Câbir bin Subh, Süleymân bin Harb'in annesi tarafından dedesidir.

17 - BİR YERE DAYANARAK YEMEK YEME KONUSUNDAKİ HADİSLER

٣٧٦٩- عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ: قَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا آكُلُ مُتَّكِئًا

3769 - Ali bin Akmer'den rivâyet edildiğine göre Ebû Cuhayfe'nin şöyle dediğini işittim, demiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Dayanarak yemek yemem" buyurmuştur.[425]

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemek yerken sağ veya soluna eğilmez, bir şeye dayanmazdı. Yemek yerken diz üstü çökerek, bağdaş kurarak veya sağ dizini dikip sol ayağı üzerine oturarak yemek yerdi.

٣٧٧٠- عَنْ شُعَيْبِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَا رُئِيَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ مُتَّكِئًا قَطُّ وَلَا يَطَأُ عَقِبَهُ رَجُلَانِ

3770 - Şuayb'ın babası Abdullah bin Amr radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dayanarak yemek yediği katiyen görülmemiştir. Arkasından iki kişinin yürüdüğü de görülmezdi.[426]

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ashabı ile giderken onların ya arasında veya arkasında giderdi. Ashabından iki kişinin arkasında gititği olmazdı. Çünkü yürürken arkamı boş bırakın, melekler beni arkamdan takib ederler, buyurdu.

٣٧٧١- عَنْ مُصْعَبِ بْنِ شَيْبَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ بَعَثَنِي النَّبِيُّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ فَوَجَدْتُهُ يَأْكُلُ تَمْرًا وَهُوَ مُقْعٍ

3771 - Musâb bin Süleym radıyallahu anh'dan Enes radıyallahu anh'ın şöyle dediğini işittim:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, beni bir yere göndermişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e döndüğüm zaman, geriye yaslanmış, dizlerini dikmiş olarak hurma yerken buldum.[427]

18 - KABIN ORTASINDAN YEMEKLE İLGİLİ HADİSLER

٣٧٧٢- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا

أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلَا يَأْكُلْ مِنْ أَعْلَى الصَّحْفَةِ وَلْكِنْ لِيَأْكُلْ مِنْ أَسْفَلِهَا

فَإِنَّ الْبَرَكَةَ تَنْزِلُ مِنْ أَعْلَاهَا

3772 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz yemek yediği vakit kabın ortasından yemesin. Lakin yemeğin kenarından (kendi önünden) yesin. Gerçekten, bereket yemeğin orta kısmına iner" buyurdu. [428]

٣٧٧٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ بَشْرٍ قَالَ: كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَصْعَةٌ يُقَالُ لَهَا الْغَرَّاءُ يَحْمِلُهَا أَرْبَعَةُ رِجَالٍ فَلَمَّا أَضْحَوْا وَسَجَدُوا

الضُّحَى أُتِيَ بِتِلْكَ الْقَصْعَةِ يَعْنِي وَقَدْ ثُرِدَ فِيهَا فَالْتَفُّوا عَلَيْهَا فَلَمَّا كَثُرُوا

جَثَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ مَا هَذِهِ الْجِلْسَةُ قَالَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ جَعَلَنِي عَبْدًا كَرِيمًا وَلَمْ يَجْعَلْنِي

جَبَّارًا عَنِيدًا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُوا مِنْ حَوَالَيْهَا

وَدَعُوا ذِرْوَتَهَا يُبَارَكْ فِيهَا

3773 - Abdullah bin Büsr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in garra adı verilen bir yemek kabı vardı, onu dört kişi taşırdı. (Müslümanlar) kurban bayramı gününe girip de bayram namazlarını kıldıkları vakit bu kap, içine tirit konmuş olduğu halde getirildi. Halk hemen onun etrafında toplandı, cemaat çoğalınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem diz çöktü. Bir bedevî, bu oturuş ta nedir, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Allah beni kerim bir kul olarak yetiştirdi. Beni inatcı ve cebredici olarak yetiştirmedi" buyurdu. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Çanağın etrafından yeyin, ortasından yemeyi terk edin ki, bu yemekte bereket olsun" buyurdu.[429]

19 - HARAM YİYECEK VEYA İÇECEK BULUNAN SOFRAYA OTURMAK

٣٧٧٤- عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنْ مَطْعَمَتَيْنِ عَنِ الْجُلُوسِ عَلَى مَائِدَةٍ يُشْرَبُ عَلَيْهَا الْخَمْرُ وَأَنْ

يَأْكُلَ الرَّجُلُ وَهُوَ مُتَّبطِحٌ عَلَى بَطْنِهِ

3774 - Salim radıyallahu anh'dan, o da babasından rivâyet ettiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem iki yerde yemek yemekten nehyetti.

1 - Üzerinde şarap içilen sofraya oturmaktan.

2 - Kişinin karnı üstüne yüz üstü yatıp yemek yemesinden.

٣٧٧٥- عَنِ الزُّهْرِيِّ بِهٰذَا الْحَدِيثِ

3775 - Zührî'den bir önce geçen hadisin aynı rivâyet olundu.

20 - SAĞ ELLE YEMEK

٣٧٧٦- عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ جَدِّهِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ

بِيَمِينِهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ

3776 - Abdullah bin Ömer'den, o da dedesi İbn-i Ömer radıyallahu anh'den rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Sizden biriniz yemek yediği vakit sağ eli ile yesin. Bir şey içtiği vakit sağ eliyle içsin. Çünkü şeytan sol eli ile yer, sol eli ile içer" buyurdu.[430]

٣٧٧٧- عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ ادْنُ بُنَيَّ فَسَمِّ اللهَ وَكُلْ بِيَمِينِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ

3777 - Ömer bin Ebû Seleme radıyallahu anh'dan rivâyete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Oğulcuğum yaklaş, besmele çek, sağ elinle ve önünden ye" buyurdu.[431]

21 - ET YEMEK HAKKINDAKİ HADİSLER

٣٧٧٨- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ

عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُقَطِّعُوا اللَّحْمَ بِالسِّكِّينِ فَإِنَّهُ مِنْ صَنِيعِ الْأَعَاجِمِ

وَانْهَشُوهُ فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَلَيْسَ هُوَ بِالْقَوِيِّ

3778 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Eti bıçakla kesmeyin. Bu ecnebîlerin işidir. Dişinizle ısıra ısıra yeyin çünkü böyle daha leziz hazmi daha kolaydır ve daha tatlıdır" buyurdu.

Ebû Dâvud; bu hadis kavi değildir, dedi.

٣٧٧٩- عَنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ قَالَ: كُنْتُ آكُلُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَٱخَذْ اللَّحْمَ بِيَدِي مِنَ الْعَظْمِ فَقَالَ أَدْنِ الْعَظْمَ مِنْ فِيكَ فَإِنَّهُ

أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: عُثْمَانُ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ صَفْوَانَ وَهُوَ مُرْسَلٌ

3779 - Saffan bin Ümeyye radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yemek yiyordum, kemikten eti elime alır öyle yerdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Kemiği ağzına yaklaştır (koparark ye.) Çünkü böylesi daha leziz ve daha yarayışlıdır" buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadisi Osman Safvan'dan işitmemiştir. Dolayısıyla mürseldir.

٣٧٨٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: كَانَ أَحَبُّ الْعَرَاقِ إِلَى رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرَاقَ الشَّاةِ

3780 - Abdullah bin Mes'ûd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in etli kemiklerden, en çok sevdiği, koyunun etli kemiği idi.

İZAH

Urak: Urk kelimesinin çoğuludur. Etli kemik demektir. Hayvanın kol kemiğine de denir.

٣٧٨١- حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ بِهٰذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الذِّرَاعُ قَالَ وَسَمَّ فِي الذِّرَاعِ وَكَانَ يَرَى أَنَّ الْيَهُودَ

هُمْ سَمُّوهُ

3781 - Ebû Dâvud geçen hadisle ayni isnatla rivâyet etti. Hayvanın kol kısımları Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hoşuna giderdi. Yahudilerin kendisini bir kol kısmıyla zehirlediklerine inanırdı.

22 - KABAK YEMEK

٣٧٨٢- أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: إِنَّ خَيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِطَعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسٌ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ذَلِكَ الطَّعَامِ فَقُرِّبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ خُبْزًا مِنْ شَعِيرٍ وَمَرَقًا فِيهِ دُبَّاءٌ وَقَدِيدٌ قَالَ أَنَسٌ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَتَبَّعُ الدُّبَّاءَ مِنْ حَوَالَيِ الصَّحْفَةِ فَلَمْ أَزَلْ أُحِبُّ

الدُّبَّاءَ بَعْدَ يَوْمَئِذٍ

3782 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle diyordu:

Bir terzi, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i yaptığı yemeğe davet etti. Enes radıyallahu anh diyor ki: O yemeğe Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile ben de gittim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e arpa (unundan) yapılmış ekmek ve içinde kabak ve pastırma bulunan çorba takdim etti. Enes radıyallahu anh dedi ki:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i tabağın kenarlarından kabakları birbiri arkasına ayırıp (yerken) gördüm. İşte o günden sonra kabağı sevmeye devam ediyorum.[432]

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kabağı çok severdi. Kabak mideye zararsız, çiğnemesi kolay ve tatlı olduğu için Efendimiz çok yerdi.

23 - TİRİT YEMEK

٣٧٨٣- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ أَحَبُّ الطَّعَامِ إِلَى رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الثَّرِيدُ مِنَ الْخُبْزِ وَالثَّرِيدُ مِنَ الْحَيْسِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهُوَ ضَعِيفٌ

3783 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yemekler içerisinde en çok sevdiği ekmek tiridi ve yağ, peynir ve hurmadan yapılan tirit idi.

Ebû Dâvud; bu rivâyet zayıftır, dedi.

24 - TAAMDAN TİKSİNMENİN KERAHATİ

٣٧٨٤- حَدَّثَنِي قَبِيصَةُ بْنُ هُلْبٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ مِنَ الطَّعَامِ طَعَامًا أَتَحَرَّجُ مِنْهُ

فَقَالَ لَا يَتَخَلَّجَنَّ فِي صَدْرِكَ شَيْءٌ ضَارَعْتَ فِيهِ النَّصْرَانِيَّةَ

3784 - Kabîsa'nın babası Hûlb radıyallahu anh'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bir kimsenin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme; yemeklerden öyle yemek var ki, ondan içim gıcıklanıyor (içimde isteksizlik meydana geliyor) diye sorduğunu işittim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sakın içinde yemek hakkında bir hareket başlamasın. Bu hususta Hıristiyanlığa (Rûhbanlığa) ortak olmuş (benzemiş) olursun" buyurdu.

İZAH

Hangi yemek olursa olsun Allah'ın nimetidir. İsteğimiz yoksa onu yemeyiz. Ama ondan tiksinip içimizde yemeğe karşı tiksinti duymanın Hıristiyan rahiblerine benzemek olacağı ihtar buyuruluyor.

25 - PİSLİK YİYEN HAYVANIN ETİ VE SÜTÜ

٣٧٨٥- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ أَكْلِ الْجَلَّالَةِ وَأَلْبَانِهَا

3785 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, pislik yiyen hayvanın etini ve sütünü yemekten nehyetti.

٣٧٨٦- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ

لَبَنِ الْجَلَّالَةِ

3786 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, pislik yiyen hayvanın (etini ve) sütünü yemekten nehyetti.

٣٧٨٧- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنِ الْجَلَّالَةِ فِي الْإِبِلِ أَنْ يُرْكَبَ عَلَيْهَا أَوْ يُشْرَبَ مِنْ أَلْبَانِهَا

3787 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem pislik yiyen deveye binmekten veyahut sütünden içmekten nehyetti.

İZAH

Pislik yiyen hayvan deve ise, kırk gün, sığır ise yirmi gün, koyun ve keçi ise on gün, tavuk ise üç gün hapsedildikten sonra eti yenebilir, sütü içilebilir. (Mealim-üs-Sünen, c. 5, s. 307)

26 - AT ETİ YEMENİN HÜKMÜ

٣٧٨٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: نَهَانَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ وَأَذِنَ لَنَا فِي لُحُومِ الْخَيْلِ

3788 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber seferi günü eşek etlerini yemekten bizi nehyetti, at etlerini (yememize) müsaade etti.[433]

٣٧٨٩- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: ذَبَحْنَا يَوْمَ خَيْبَرَ الْخَيْلَ وَالْبِغَالَ

وَالْحَمِيرَ فَنَهَانَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبِغَالِ وَالْحَمِيرِ

وَلَمْ يَنْهَنَا عَنِ الْخَيْلِ

3789 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Hayber seferi günü at, katır ve eşek kestik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizi katır ve eşek kesmekten nehyetti, at kesip yemekten nehyetmedi.

٣٧٩٠- عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى عَنْ أَكْلِ لُحُومِ الْخَيْلِ وَالْبِغَالِ وَالْحَمِيرِ زَادَ حَيْوَةُ وَكُلِّ ذِي نَابٍ

مِنَ السِّبَاعِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهُوَ قَوْلُ مَالِكٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: لَا بَأْسَ بِلُحُومِ الْخَيْلِ وَلَيْسَ الْعَمَلُ عَلَيْهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد وَهَذَا مَنْسُوخٌ قَدْ أَكَلَ لُحُومَ الْخَيْلِ جَمَاعَةٌ مِنْ أَصْحَابِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمُ ابْنُ الزُّبَيْرِ وَفُضَالَةُ بْنُ عُبَيْدٍ وَأَنَسُ بْنُ

مَالِكٍ وَأَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ وَسُوَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ وَعَلْقَمَةُ وَكَانَتْ قُرَيْشٌ فِي

عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَذْبَحُهَا

3790 - Halid bin Velid radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, at, katır ve eşek etlerinden nehyetti. Râvîlerden Hayve rivâyetinde: Yırtıcı hayvanlardan parçalayıcı dişe sahip her hayvanın etini yemekten de nehyetti, cümlesini ziyade etti.[434]

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadisin ifade ettiği hüküm Malik'in görüşüdür.

Ebû Dâvud dedi ki: At etlerinden beis yoktur. Ama amel bu şekilde değildir.

Ebû Dâvud dedi: Bu hadis mensuhtur. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından İbn-i Zübeyr, Fâdale bin Ubeyd, Enes bin Malik, Ebû Bekir'in kızı Esma, Süveyd bin Gafele, Alkame olmak üzere bir cemaat at eti yediler. Kureyş Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sağlığında at keserlerdi.

İZAH

Eşek eti ve eşekten doğan katır eti haramdır. At eti ve kısraktan doğan katır eti mekruhtur. (Bezl-ül-Mechûd, c. 16, s. 114, Maalim-üs-Sünen, c. 5, s. 308)

٣٧٩١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كُنْتُ غُلَامًا خَزَوَّرًا فَصِدْتُ أَرْنَبًا

فَشَوَيْتُهَا فَبَعَثَ مَعِي أَبُو طَلْحَةَ بِعَجُزِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَقَبِلَهَا

3791 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben erginlik çağına yaklaşmış becerikli bir çocuktum. Bir gün bir tavşan avladım ve onu kızarttım. Ebû Talhâ tavşanın arka budunu benimle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gönderdi. Ben de onu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu kabul etti.

٣٧٩٢- خَالِدُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ يَقُولُ إِنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ عَمْرٍو كَانَ

بِالصِّفَاحِ قَالَ مُحَمَّدٌ مَكَانٌ بِمَكَّةَ وَإِنَّ رَجُلًا جَاءَ بِأَرْنَبٍ قَدْ صَادَهَا فَقَالَ

يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو مَا تَقُولُ قَالَ قَدْ جِيءَ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جَالِسٌ فَلَمْ يَأْكُلْهَا وَلَمْ يَنْهَ عَنْ أَكْلِهَا وَزَعَمَ أَنَّهَا

تَحِيضُ

3792 - Halid bin Huveyris radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle diyor:

Abdullah bin Amr Sıfah'ta idi. Muhammed bin Halid (Sıfah) Mekke'de bin yerin adıdır, dedi. Bir zât avladığı tavşanı getirdi ve Ey Abdullah bin Amr, tavşanı yemek hakkında ne dersin? dedi. Abdullah bin Amr:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e tavşan getirildi, ben oturuyordum. Kendisi yemedi ve onu yemekten nehy de etmedi ve tavşanın hayız gördüğünü söyledi.

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in tavşanın hayız gördüğünü söylemesi onun etinin sakıncalı olduğunu bildirmek için değil, tavşanda olan bir hassayı söylemek içindir. Hayız görmesi onun için daha çok temizliktir, etini tasfiye eder.

27 - KELER ETİ YEMEK

٣٧٩٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ خَالَتَهُ أَهْدَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمْنًا وَأَضُبًّا وَأَقِطًا فَأَكَلَ مِنَ السَّمْنِ وَمِنَ الْأَقِطِ وَتَرَكَ

الْأَضُبَّ تَقَذُّرًا وَأُكِلَ عَلَى مَائِدَتِهِ وَلَوْ كَانَ حَرَامًا مَا أُكِلَ عَلَى مَائِدَةِ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3793 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

İbni Abbas'ın teyzesi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yağ, birkaç keler ve peynir hediye etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yağ ve peynirden yedi, tiksinerek keleri yemedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sofrasında keler yendi. Eğer keler yemek haram olsaydı, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sofrasında yenmezdi.[435]

٣٧٩٤- عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَ مَيْمُونَةَ فَأُتِيَ بِضَبٍّ مَحْنُوذٍ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَقَالَ بَعْضُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ

أَخْبِرُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا يُرِيدُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهُ فَقَالُوا هُوَ

ضَبٌّ فَرَفَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ قَالَ فَقُلْتُ أَحَرَامٌ هُوَ يَا

رَسُولَ اللهِ قَالَ لَا وَلَكِنَّهُ لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ قَالَ خَالِدٌ

فَاجْتَرَرْتُهُ فَأَكَلْتُهُ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ

3794 - Halid bin Velid radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile Hazreti Meymûne'nin evine girdi. Kızartılmış keler getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona elini uzattı, Meymûne'nin evinde bulunan kadınlardan biri, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yemek istediği şeyin ne olduğunu haber verin, dedi. Onlar da, o (almak istediğin) şey kelerdir, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, elini kaldırdı.

Halid dedi ki: Ben:

Ey Allah'ın Rasûlü, keler haram mıdır, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hayır, haram değildir. Lakin, o benim mensup olduğum kavmin toprağında (Mekke'de) yoktur. Fakat onu yemekten tiksiniyorum" buyurdu. Halid dedi ki: Ben keleri kendime doğru çektim, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (bana) bakarken onu yedim.[436]

İZAH

Keler, sarı tüylü olur. Sincab Büyûklüğündedir. Toprak altında yaşar. Toprağı deler, insanı görünce iki arka ayağı üzerine oturur, tarla köpeği denir.

Keler denilen hayvanın etini yemek, İmam-ı Azam'a göre mekruhtur. Şafiî ve Mâlikî hazretlerine göre caizdir. (Maalim-üs-Sünen, c. 5, s. 310)

٣٧٩٥- عَنْ ثَابِتِ بْنِ وَدِيعَةَ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فِي جَيْشٍ فَأَصَبْنَا ضِبَابًا قَالَ فَشَوَيْتُ مِنْهَا ضَبًّا فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ فَأَخَذَ عُودًا فَعَدَّ بِهِ أَصَابِعَهُ

ثُمَّ قَالَ إِنَّ أُمَّةً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مُسِخَتْ دَوَابَّ فِي الْأَرْضِ وَإِنِّي لَا

أَدْرِي أَيُّ الدَّوَابِّ هِيَ قَالَ فَلَمْ يَأْكُلْ وَلَمْ يَنْهَ

3795 - Sabit bin Vedia radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in maiyetinde bir orduda bulunuyorduk. Derken birkaç keler yakaladık. Onlardan bir keleri ben kızarttım. Onu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim ve önüne koydum. Râvi dedi ki:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, eline bir ağaç aldı, onunla kelerin parmaklarını saydı, sonra şöyle buyurdu: "İsrail oğullarından bir topluluk yerde bir hayvan sûretine çevrildiler. Ancak o hayvan hangi hayvandı, bilmiyorum."

Râvi dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, keleri yemedi. Onu yemekten de nehyetmedi.[437]

٣٧٩٦- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ شِبْلٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ أَكْلِ لَحْمٍ الْخَضِبِّ

3796 - Abdurrahman bin Şibl radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Keler eti yemekten nehyetti.

28 - TOY KUŞUNUN ETİNİ YEMEK

٣٧٩٧- حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ

مَهْدِيٍّ حَدَّثَنِي بُرَيْهُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَفِينَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ أَكَلْتُ مَعَ

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَحْمَ حُبَارَى

3797 - Büreyh bin Amr bin Sefîne'nin dedesinden rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber toy kuşu eti yedim.[438]

İZAH

Hubara: Kül renginde boynu uzun hindinin yabânîsi bir kuştur. Türkçemizde toy kuşu derler.

29 - YERDE YAŞAYAN KÜÇÜK HAYVANLARI YEMEK

٣٧٩٨- حَدَّثَنِي مِلْقَامُ بْنُ التَّلِبِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ صَحِبْتُ النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أَسْمَعْ لِحَشَرَةِ الْأَرْضِ تَحْرِيمًا

3798 - Mülkam bin Telib radıyallahu anh, babası Telibbî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet olunmuştur:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sohbetinde bulundum. Yerdeki (kirpi, keler gibi) hayvanların haramlığı hakkında bir şey işitmedim.

٣٧٩٩- عَنْ عِيسَى بْنِ نُمَيْلَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عُمَرَ فَسُئِلَ

عَنْ أَكْلِ الْقُنْفُذِ فَتَلَا «قُلْ لَا أَجِدُ فِيمَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا» الْآيَةَ قَالَ: قَالَ

شَيْخٌ عِنْدَهُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَ خَبِيثَةٌ مِنَ الْخَبَائِثِ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ إِنْ كَانَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا فَهُوَ كَمَا قَالَ مَا لَمْ نَدْرِ

3799 - İsa'nın babası Nümeyle radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

İbni Ömer'in yanında bulunuyordum. Kirpi etinin yenilip (yenilmemesinden) soruldu. İbn-i Ömer En'âm suresinin "Bana vahy olunanda haram kılınmış, bir şey bulamam" mealindeki (145 inci) ayetini okudu. Nümeyle dedi ki: İbn-i Ömer'in yanında bulunan yaşlı bir zât ise Ebû Hüreyre'nin şöyle dediğini işittim, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında kirpi zikrolundu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, pis olan şeylerden pis bir şeydir, cevabını verdi. İbn-i Ömer dedi ki: Eğer Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, öyle buyurmuşsa, o Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibidir, demek biz bilmiyoruz.

İZAH

Ebû Hanife hazretleri, kirpinin yenmesini kerih gördü. Mâlik hazretleri kirpi hakkında hüküm veremem, demiştir. Şafiî hazretleri ise yenmesinde bir beis yoktur der. (Maalim-üs-Sünen, c. 5, s. 313)

Hanefîlerce kirpinin haram olduğu da zikredilmektedir. Çünkü habâisdendir.

30 - (KİTAP VE SÜNNETTE) HARAMLIĞI ZİKROLUNMAYAN ŞEYLERİN HÜKMÜ

٣٨٠٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَأْكُلُونَ أَشْيَاءَ

وَيَتْرُكُونَ أَشْيَاءَ تَقَذُّرًا فَبَعَثَ اللهُ تَعَالَى نَبِيَّهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْزَلَ

كِتَابَهُ وَأَحَلَّ حَلَالَهُ وَحَرَّمَ حَرَامَهُ فَمَا أَحَلَّ فَهُوَ حَلَالٌ وَمَا حَرَّمَ فَهُوَ

حَرَامٌ وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ عَفْوٌ وَتَلَا «قُلْ لَا أَجِدُ فِيمَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا»

إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

3800 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Cahiliyet devri insanı bazı şeyleri yiyiyorlar, bazı şeyleri de tiksinerek yemeyip terk ediyorlardı. Cenab-ı Hak, Peygamberini gönderdi, kitabını indirdi. Helal kıldığını helal diye, haram kıldığını haram diye bildirdi. Helal kıldığı helaldir. Haram kıldığı haramdır. Sükût edip bildirmediği ise af edilmiştir ve "Bana vahyolunan da, haram kılınmış bir şey bulamıyorum" mealindeki En'âm sûresi 145 inci ayetini okudu.

31 - SIRTLAN ETİ YEMEK

٣٨٠١- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: سُئِلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنِ الضَّبُعِ فَقَالَ هُوَ صَيْدٌ وَيُجْعَلُ فِيهِ كَبْشٌ إِذَا صَادَهُ الْمُحْرِمُ

3801 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sırtlanın yenilip yenilmeyeceğinden soruldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o av hayvanıdır. İhramlı (hacı) olan onu avladığı vakit ona karşılık bir koç (kurban etme cezası) konmuştur, buyurdu.[439]

İZAH

Sırtlan denilen kediden Büyûk, uzun yırtıcı hayvanı Mekke'de yedikleri rivâyet edilmektedir. Bu hadis-i şerife dayanarak Şafiî, Ahmed bin Hanbel, sırtlan yenilir, demişlerdir. İmamı Azam ve Malik hazretleri sırtlan etinin yenmesini kerih görmüşlerdir. İhramlı kimse bir sırtlan avlarsa fakirlere bir koç kıymetinde para dağıtmak mecburiyetinde kalır. (Maalim-üs-Sünen, c. 5, s. 315)

32 - YIRTICI HAYVANLARIN ETİNİ YEMEK

٣٨٠٢- عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبُعِ

3802 - Ebû Seleme el-Huşenî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yırtıcı hayvanlardan avlayıp parçalayıcı dişe sahip her hayvanı yemeği yasaklamıştır."[440]

٣٨٠٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبُعِ وَعَنْ كُلِّ ذِي مِخْلَبٍ مِنَ الطَّيْرِ

3803 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, vahşî hayvanlardan parçalayıcı dişe sahip olanlar ile kuşlardan yırtıcı pençeye sahip olanları yemekten nehyetti. [441]

٣٨٠٤- عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا لَا يَحِلُّ ذُو نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ وَلَا الْحِمَارُ الْأَهْلِيُّ وَلَا

اللُّقَطَةُ مِنْ مَالِ مُعَاهَدٍ إِلَّا أَنْ يَسْتَغْنِيَ عَنْهَا وَأَيُّمَا رَجُلٍ ضَافَ قَوْمًا فَلَمْ

يَقْرُوهُ فَإِنَّ لَهُ أَنْ يُعْقِبَهُمْ بِمِثْلِ قِرَاهُ

3804 - Mikdam bin Ma'dî Kerib radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edildiğine göre şöyle buyurmuştur:

"Dikkat, yırtıcı hayvanlardan parçalayıcı dişe sahip olanlar ile ehl-î eşekler ve ona ihtiyacınız olmadıkça, arada anlaşma bulunan kimselerin mallarından düşürdüklerinin yenmesi helal değildir. Bir kimse bir kabiliye

misafir olur da onlar da onu ağırlamazlarsa kendisini karşıladıkları gibi, o kimsenin de onlardan karşılık alma hakkı vardır.”

İZAH

Gelen misafire ikramda bulunmak görevdir. Misafir evin bir ferdi imiş gibi o gün pişenden yemek hakkına sahiptir. Misafire yiyecek bir şey ikram edilmezse buna karşılık çiğden de olsa onlardan bir karşılık almaya hakkı olduğu bildiriliyor. Bu hadis-i şerif misafire ikramın önemini bildirir.

٣٨٠٥- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ وَعَنْ كُلِّ ذِي مِخْلَبٍ مِنَ الطَّيْرِ

3805 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber seferi günü vahşî hayvanlardan parçalayıcı dişe sahip olanlar ile kuşlardan parçalayıcı pençeye sahip olanların etini yemekten nehyetti.[442]

٣٨٠٦- عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ فَأَتَتِ الْيَهُودُ فَشَكَوْا أَنَّ النَّاسَ قَدْ أَسْرَعُوا إِلَى

حَظَائِرِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا لَا تَحِلُّ أَمْوَالُ

الْمُعَاهَدِينَ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحَرَامٌ عَلَيْكُمْ لُحُومُ الْأَهْلِيَّةِ وَخَيْلُهَا وَبِغَالُهَا وَكُلُّ

ذِي نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ وَكُلُّ ذِي مِخْلَبٍ مِنَ الطَّيْرِ

3806 - Halid bin Velid radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber gazvesine gitmiştim, Yahudiler gelip halkın koyunlarını yağma ettiğinden şikayet ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Dikkat, arada anlaşma bulunan kimselerin malını hakkı olan helal yolların dışında yemek helal değildir. Ehlî eşeklerin, atların ve ehlî katırların eti, yırtıcı

hayvanlardan her parçalayıcı dişe sahip olanlar ile kuşlardan her yırtıcı pençeye sahip olanlar haramdır” buyurdu.

٣٨٠٧- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى

عَنْ ثَمَنِ الْهِرِّ

قَالَ ابْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ: عَنْ أَكْلِ الْهِرِّ وَأَكْلِ ثَمَنِهَا

3807 - Câbir bin Abdullah Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kedinin parasını yemekten nehyetti. Râvîlerden Muhammed bin Abdül Melik şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kedi etinden ve kedinin parasını yemekten nehyetti.[443]

33 - EHLÎ EŞEKLERİN ETİNİ YEMEK

٣٨٠٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ أَنْ نَأْكُلَ لُحُومَ الْحُمُرِ وَأَمَرَنَا أَنْ نَأْكُلَ لُحُومَ الْخَيْلِ

قَالَ عَمْرٌو فَأَخْبَرْتُ هٰذَا الْخَبَرَ أَبَا الشَّعْثَاءِ فَقَالَ قَدْ كَانَ الْحَكَمُ الْغِفَارِيُّ

فِينَا يَقُولُ هٰذَا وَأَبَى ذَلِكَ الْبَحْرُ يُرِيدُ ابْنَ عَبَّاسٍ

3808 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Hayber günü) bizi ehlî eşeklerin etini yemekten nehyetti. At etlerini yememizi emretti. Amr dedi ki: Bu haberi Ebû Şa’saye haber verdim, bunun üzerine Ebû Şa’sa şöyle dedi: Bizim aramızda el-Hakem Gıfârî de bunu böyle söylerdi. İbn-i Abbas’ı kastederek şu deryâ ise bundan kaçınmıştır.[444]

٣٨٠٩- عَنْ غَالِبِ بْنِ أَبْجَرَ قَالَ: أَصَابَتْنَا سَنَةٌ فَلَمْ يَكُنْ فِي مَالِي

شَيْءٌ أُطْعِمُ أَهْلِي إِلَّا شَيْءٌ مِنْ حُمُرٍ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ حَرَّمَ لُحُومَ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَابَتْنَا السَّنَةُ وَلَمْ يَكُنْ فِي مَالِي مَا أُطْعِمُ أَهْلِي إِلَّا

بِسَمَانَ الْحُمُرِ وَإِنَّكَ حَرَّمْتَ لُحُومَ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَقَالَ أَطْعِمْ أَهْلَكَ مِنْ

سَمِينِ حُمُرِكَ فَإِنَّمَا حَرَّمْتُهَا مِنْ أَجْلِ جَوَّالِ الْقَرْيَةِ يَعْنِي الْجَلَّالَةَ

3809 - Galib bin Ebcer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bize bir sene kıtlık isabet etti. Malım arasında ehlime yedireceğim eşekten başka hiçbir şeyim yoktu. Halbuki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ehlî eşeklerin etini yemeyi bize haram kılmıştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim ve Ey Allah'ın Rasûlü, bize kıtlık isabet etti, malım içinde ehlime yedireceğim besili bir eşekten başka bir şeyim yok. Halbuki sen ehlî eşek etini de haram kıldın, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ehline eşeklerin besilisinden yedir, gerçekten eşekler köy içinde dolaşıp insan pisliği yediği için etini haram kıldım" buyurdu.

٣٨١٠- عَنْ ابْنِ مَعْقِلٍ عَنْ رَجُلَيْنِ مِنْ مُزَيْنَةَ أَحَدُهُمَا عَنِ الْآخَرِ

أَحَدُهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ عُوَيْمٍ وَالْآخَرُ غَالِبُ بْنُ الْأَبْجَرِ

قَالَ مِسْعَرٌ أُرَى غَالِبًا الَّذِي أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

الْحَدِيثِ

3810 - İbn-i Ma'kıl'den, o da Müzeyne kabilesinden iki kişiden bir diğerinden nakletmiştir. Onlardan birisi, Abdullah bin Amr bin Uveym öbürü ise Gâlib bin Ebcer'dir.

Râvîlerden Misâr dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelen kimsenin gâlib olduğu kanaatindeyim. Râvi bir önce geçen hadisi sevketti.

٣٨١١- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: نَهَى رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ وَعَنِ

الْجَلَّالَةِ عَنْ رُكُوبِهَا وَأَكْلِ لَحْمِهَا

3811 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Hayber seferi günü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ehlî eşek etlerini (yemekten) pislik yiyen hayvana binmekten ve onun etini yemekten nehyetti.[445]

34 - ÇEKİRGE YEMEK

٣٨١٢- عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى وَسَأَلْتُهُ عَنِ

الْجَرَادِ فَقَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّ أَوْ سَبْعَ

غَزَوَاتٍ فَكُنَّا نَأْكُلُهُ مَعَهُ

3812 - Ebû Ya'fûr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir.

Ebû Evfa'nın oğlunu dinledim. Kendisine çekirgenin yenip yenmediğini sordum. Ebû Evfa'nın oğlu şöyle cevap verdi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile altı veya yedi gazveye gittim. Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile çekirgeyi yerdik.[446]

İZAH

Çekirge etini, Ebû Hanife, Şafiî ve Ahmed bin Hanbel mubah saymışlardır.

٣٨١٣- عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ

الْجَرَادِ فَقَالَ: أَكْثَرُ جُنُودِ اللهِ لَا آكُلُهُ وَلَا أُحَرِّمُهُ

3813 - Selman radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e çekirgeden soruldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Allah'ın ordusunun çoğu çekirgedendir. Onu yemem de, haram kılmam da" buyurdu.

٣٨١٤- عَنْ سَلْمَانَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ

فَقَالَ مِثْلَهُ فَقَالَ أَكْثَرُ جُنْدِ اللهِ

3814 - Selman radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e (çekirgeden) soruldu: Bir önce geçen hadistekinin mislini cevaplandırdı. Ve şöyle buyurdu: Allah'ın ordusunun en çoğu çekirgedendir.

35 - SUDA KENDİ KENDİNE ÖLMÜŞ BALIĞI YEMENİN HÜKMÜ

٣٨١٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَا أَلْقَى الْبَحْرُ أَوْ جَزَرَ عَنْهُ فَكُلُوهُ وَمَا مَاتَ فِيهِ وَطَفَا فَلَا تَأْكُلُوهُ

3815 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Denizin dışarıya attığı ve deniz suyunun çekilmesi ile karada kalan balığın etini yeyin. Suda ölüp su üstüne çıkan, balığı yemeyiniz" buyurdu.[447]

İZAH

Suda ölüp su üstüne çıkan balığın yenmesini İmam-ı Azam mekruh saymıştır. İmam-ı Malik ve İmam-ı Şafiî, yenmesinin mübah olacağı görüşündedir. (Maalim-üs-Sünen, c. 5, s. 321)

36 - ÖLMÜŞ HAYVANI YEMEK ZORUNDA KALAN KİMSE

٣٨١٦- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ أَنَّ رَجُلًا نَزَلَ الْحَرَّةَ وَمَعَهُ أَهْلُهُ وَوَلَدُهُ

فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ نَاقَةً لِي ضَلَّتْ فَإِنْ وَجَدْتَهَا فَأَمْسِكْهَا فَوَجَدَهَا فَلَمْ يَجِدْ

صَاحِبَهَا فَمَرِضَتْ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ انْحَرْهَا فَأَبَى فَنَفَقَتْ فَقَالَتْ أَسْلِخْهَا

حَتَّى نُقَدِّدَ شَحْمَهَا وَلَحْمَهَا وَنَأْكُلَهُ فَقَالَ حَتَّى أَسْأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَاهُ فَسَأَلَهُ فَقَالَ هَلْ عِنْدَكَ غِنًى يُغْنِيكَ قَالَ لَا قَالَ

فَكُلُوهَا قَالَ فَجَاءَ صَاحِبُهَا فَأَخْبَرَهُ الْخَبَرَ فَقَالَ هَلَّا كُنْتَ نَحَرْتَهَا قَالَ

اِسْتَحْيَيْتُ مِنْكَ

3816 - Câbir bin Semura radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bir zât (Medine yakınındaki) Hara mevkiine indi, yanında hanımı ve çocuğu da vardı. Bir kimse buna benim devem kayboldu, eğer onu bulursan onu yakala, dedi. Bu zât deveyi buldu. Fakat (tut diye tenbih eden) sahibini bulamadı. Deve hastalandı, bulan zatın hanımı bunu kes dedi. O zat, başkasının devesini kesmekten çekindi. Deve ise öldü. Hanım onun derisini yüz, yağını ve etini kıyma yapalım onu yeriz, dedi. Erkek ise bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sorayım, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve ölmüş devenin etini yeyip yemeyeceğni sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "İhtiyacını karşılayacak, bunu yemene ihtiyaç bırakmayacak imkanın var mı?" diye sordu. O zat, hayır yok, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyle ise onu yeyin" buyurdu. Dedi ki: Devenin asıl sahibi geldi, ölü deveyi yiyen kimse hadiseyi ona anlattı. Devenin sahibi, onu kesseydin ya, dedi. Deveyi yakalayan ise deveyi kesmekten çekindim, dedi.

٣٨١٧- عَنِ الْفُجَيْعِ الْعَامِرِيِّ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا يَحِلُّ لَنَا مِنَ الْمَيْتَةِ قَالَ مَا طَعَامُكُمْ قُلْنَا نَغْتَبِقُ وَنَصْطَبِحُ

- قَالَ أَبُو نُعَيْمٍ فَسَّرَهُ لِي عُقْبَةُ قَدَحٌ غُدْوَةً وَقَدَحٌ عَشِيَّةً - قَالَ ذَاكَ -

وَأَبِي - الْجُوعُ فَأَحَلَّ لَهُمُ الْمَيْتَةَ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: الْغَبُوقُ مِنْ آخِرِ النَّهَارِ وَالصَّبُوحُ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ

3817 - Fücey el-Amirî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü, ölmüş hayvanlardan bize hangi şey helaldir? Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Yiyeceğiniz neden ibarettir?" buyurdu. Biz de, "Akşam bir bardak süt içer ve yatarız" dedik. Ebû Nüaym dedi ki:

Ukbe bana metinde geçen “iğtibak” kelimesini sabah bir bardak süt içmek ıstıbah kelimesini de akşam bir bardak süt içmekten ibarettir, diye tefsir etti. Hazreti Peygamber de: Yemin olsun ki, işte bu (bir bardak süt açlığın devamını gideremeyeceğinden) açlıktan ibarettir buyurmuş ve onlara ölmüş hayvan etini helal kılmıştır.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Gabuk, gündüzün sonunda yenendir. Sabuh ise gündüzün evvelinde yenen şey demektir.[448]

İZAH

Ölmüş hayvan eti kesin olarak haramdır. Ancak muzdar durumda olanların ölümü önleyecek kadar yemelerine müsaade edilmiştir. Hanefî mezhebine göre durum böyledir. Şafiî ve Mâlikî mezheplerine göre ölümü önleyecek kadar değil gıdasını alacak kadar caizdir. (Bezl-ül-Mechûd, c. 16, s. 145)

37 - BİR SOFRADA İKİ ÇEŞİT YEMEK BULUNDURMAK

٣٨١٨- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَدِدْتُ أَنَّ عِنْدِي خُبْزَةً بَيْضَاءَ مِنْ بُرَّةٍ سَمْرَاءَ مُلَبَّقَةً بِسَمْنٍ وَلَبَنٍ فَقَامَ

رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَاتَّخَذَهُ فَجَاءَ بِهِ فَقَالَ فِي أَيِّ شَيْءٍ كَانَ هٰذَا قَالَ فِي

عُكَّةِ ضَبٍّ قَالَ ارْفَعْهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هٰذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ، لَيْسَ هُوَ السَّخْتِيَانِيُّ

3818 - İbn-i Ömer radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Yanımda esmer buğdaydan yapılmış, süt ve yağla yumuşatılmış beyaz ekmek bulunmasını arzu ettim.” Cemaat içinden bir kimse kalktı, esmer buğday unundan yapılmış beyaz ekmek üzerine yağ ve süt sürüp, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e getirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “(Yağ kokusundan hoşlanmayarak). Bu (yağ) neyin içerisinde

idi?” dedi. O zat, keler derisinden yapılmış bir tulum içerisindeydi dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Bunu, kaldır” buyurdu.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Bu hadis münkerdir. Hadiste geçen Eyyub, Eyyub Sahtiyânî değildir.

İZAH

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, keler derisinde tutulan yağı yememiş ve kokusundan hoşlanmamıştır.

38 - PEYNİR YEMEK

٣٨١٩- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِجُبْنَةٍ

فِي تَبُوكَ فَدَعَا بِسِكِّينٍ فَسَمَّى وَقَطَعَ

3819 - İbn-i Ömer radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Tebük’te, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e peynir getirildi. Bir bıçak istedi. Besmele çekti ve peyniri kesti.

İZAH

Bu hadis-i şerif, peynir mayasının ölmüş kuzu ve oğlak kursağında donmuş sütten meydana gelmesinde mahzur olmadığına, peynirin de helal olduğuna delâlet eder.

39 - SİRKE HAKKINDAKİ HADİSLER

٣٨٢٠- عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نِعْمَ الْإِدَامُ الْخَلُّ

3820 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den şöyle buyurmuştur:

“Sirke ne güzel katıktır.”[449]

٣٨٢١- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

نِعْمَ الْإِدَامُ الْخَلُّ

3821 - Câbir radıyallahu anh’dan: rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den şöyle buyurmuştur:

“Sirke ne güzel katıktır.”

İZAH

Peygamberimiz ve ashabı ekmekle sirke yiyecek kadar hafif yemek yerlerdi. Sirkenin güzel bir katık olduğunu bildirilirken az yemeye teşvik ediliyor. Sirkenin helal olduğu açıkça bildiriliyor.

40 - SARIMSAK YEMEK

٣٨٢٢- أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ لِيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا وَلْيَقْعُدْ

فِي بَيْتِهِ وَإِنَّهُ أُتِيَ بِبَدْرٍ فِيهِ خَضِرَاتٌ مِنَ الْبُقُولِ فَوَجَدَ لَهَا رِيحًا فَسَأَلَ

فَأُخْبِرَ بِمَا فِيهَا مِنَ الْبُقُولِ فَقَالَ قَرِّبُوهَا إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ كَانَ مَعَهُ فَلَمَّا

رَآهُ كَرِهَ أَكْلَهَا قَالَ كُلْ فَإِنِّي أُنَاجِي مَنْ لَا تُنَاجِي

قَالَ أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ بِبَدْرٍ فَسَّرَهُ ابْنُ وَهْبٍ طَبَقٌ

3822 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kim sarımsak ve soğan yerse bizden ayrı (ve uzak) dursun veya mescitlerimizden uzak dursun ve evinde otursun.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e içinde baklagillerden yeşillikler bulunan yuvarlak bir tabak getirildi. O tabaktan bir koku duydu ve, “Bu tabakta ne var?” diye

sordu. İçinde bulunan baklagiller kendisine haber verildi. Ashabından, yanında bulunanlardan birine işaretle, “Bu yemeği şu kimseye verin” buyurdu. O sahabî de hazreti Peygamber’in bu tavrını fark edince o yemeği yemek istemedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Sen ye, (benim yemediğime bakma) çünkü ben senin konuşamadığın kimse ile (Melek ile) konuşurum” buyurdu.

Râvilerden Ahmed bin Salih dedi ki: İbn Vehb metinde geçen bedr kelimesini tabak diye tefsir etmiştir.[450]

٣٨٢٣- أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ ذُكِرَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الثُّومُ وَالْبَصَلُ وَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَشَدُّ ذَلِكَ كُلِّهِ الثُّومُ

أَفَنُحَرِّمُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُوهُ وَمَنْ أَكَلَهُ مِنْكُمْ فَلَا

يَقْرَبْ هَذَا الْمَسْجِدَ حَتَّى يَذْهَبَ رِيحُهُ مِنْهُ

3823 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yanında soğan ve sarımsaktan bahsedilerek, Ey Allah’ın Rasûlü, bunların en şiddetlisi sarımsaktır, onu haram kılıyor musun, denildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Sarımsağı yeyin kim onu yerse yiyenden sarımsağın kokusu gidinceye kadar şu mescide yaklaşmasın” buyurdu.

٣٨٢٤- عَنْ حُذَيْفَةَ أَظُنُّهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

مَنْ تَفَلَ تُجَاهَ الْقِبْلَةِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَفْلُهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَمَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ

الْبَقْلَةِ الْخَبِيثَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا ثَلَاثًا

3824 - Huzeyfe radıyallahu anh’dan: Zannıma göre o da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivâyet etmiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şöyle buyurdu: “Kıbleye tüküren kimse kıyamet gününde (Allah’ın huzuruna) tükrüğü iki gözünün arasında olarak gelir. Üç kere, kim şu pis kokulu sebzeyi yerse (ağzının kokusu gitmeden) sakın mescidimize yaklaşmasın.”

٣٨٢٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَكَلَ

مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ الْمَسَاجِدَ

3825 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim şu bitkiden (sarımsaktan) yerse sakın mescitlere yaklaşmasın."

٣٨٢٦- عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: أَكَلْتُ ثُومًا فَأَتَيْتُ مُصَلَّى النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ سُبِقْتُ بِرَكْعَةٍ فَلَمَّا دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ وَجَدَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِيحَ الثُّومِ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاتَهُ قَالَ مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّا حَتَّى يَذْهَبَ

رِيحُهَا أَوْ رِيحُهُ فَلَمَّا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ وَاللهِ لَتُعْطِيَنِّي يَدَكَ قَالَ فَأَدْخَلْتُ يَدَهُ

فِي كُمِّ قَمِيصِي إِلَى صَدْرِي فَإِذَا أَنَا مَعْصُوبُ الصَّدْرِ قَالَ إِنَّ لَكَ عُذْرًا

3826 - Muğire bin Şu'be radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Sarımsak yemiştim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in namazgâhına geldim. Hâlbuki namazın bir rekatını geçirmiş bulunuyordum. Ben mescide girdiğim vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sarımsağın kokusunu duydu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, namazını bitirdiği vakit şöyle buyurdu: "Kim şu bitkiden (sarımsaktan) yerse sakın kokusu gidinceye kadar bize yaklaşmasın." Namazı bitirdiğim vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim ve ey Allah'ın Rasûlü, yemin veriyorum elini bana ver, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in elini gömleğimin kolundan göğsüme kadar soktum, o sırada ben göğsü sarılı idim. (Göğsümün sarılı olduğunu anlayınca): Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Senin özrün var" buyurdu.

٣٨٢٧- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى عَنْ هَاتَيْنِ الشَّجَرَتَيْنِ وَقَالَ مَنْ أَكَلَهُمَا فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا وَقَالَ إِنْ

كُنْتُمْ لَا بُدَّ آكِلِيهِمَا فَأَمِيتُوهُمَا طَبْخًا

3827 - Muaviye'nin babası Gurre radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şu iki bitkiden (soğanla sarımsaktan) nehyetti ve "Kim bu ikiyi yerse bizim mescidimize yaklaşmasın) yine soğanla sarımsağı kastederek eğer bu ikiyi mutlaka yiyecekseniz bunları pişirerek öldürünüz" buyurdu.

٣٨٢٨- عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ نُهِيَ عَنْ أَكْلِ الثُّومِ إِلَّا

مَطْبُوخًا

3828 - Ali radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Pişirilmiş olması dışında sarımsağın yenmesi yasaklanmıştır.[451]

٣٨٢٩- عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي زِيَادٍ خِيَارِ بْنِ سَلَمَةَ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ عَنِ

الْبَصَلِ فَقَالَتْ: إِنَّ آخِرَ طَعَامٍ أَكَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

طَعَامٌ فِيهِ بَصَلٌ

3829 - Ebû Ziyâd Hıyar bin Seleme radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

O, Aişe radıyallahu anha'ya soğandan soruldu. Aişe radıyallahu anha, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in en son yediği yemekte soğan vardı, cevabını verdi.[452]

41 - HURMA YEMEK

٣٨٣٠- عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ كِسْرَةً مِنْ خُبْزٍ شَعِيرٍ فَوَضَعَ عَلَيْهَا تَمْرَةً وَقَالَ هَذِهِ

إِدَامُ هَذِهِ

3830 - Yusuf bin Abdullah bin Abdüsselam radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Gördüm ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, arpa ekmeğinden bir parça aldı ve üzerine bir hurma koydu ve “Şu hurma şu ekmeğin katığıdır” buyurdu.

٣٨٣١- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتٌ لَا تَمْرَ فِيهِ جِيَاعٌ أَهْلُهُ

3831 - Aişe radıyallahu anha’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “İçinde hurma bulunmayan bir evin halkı açtır” buyurdu.[453]

42 - YERKEN KURTLU HURMAYI İNCELEMEK GEREKİR

٣٨٣٢- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِتَمْرٍ عَتِيقٍ فَجَعَلَ يُفَتِّشُهُ يُخْرِجُ السُّوسَ مِنْهُ

3832 - Enes bin Malik radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e eski bir hurma getirildi. İçinde bulunan kurtları çıkarıp atmak üzere bu hurmayı iyice bir gözden geçirmeğe başladı.[454]

٣٨٣٣- عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُؤْتَى بِالتَّمْرِ فِيهِ دُودٌ فَذَكَرَ مَعْنَاهُ

3833 - İshak bin Abdullah bin Ebû Talhâ radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e bazen içi kurtlu hurma getirilirdi de, deyip bir önce geçen hadisin manasını zikretti.

43 - (TOPLU HALDE) HURMA YERKEN ÇİFT ÇİFT YEMEK

٣٨٣٤- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنِ الْإِقْرَانِ إِلَّا أَنْ تَسْتَأْذِنَ أَصْحَابَكَ

3834 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (başkasıyla yemek yerken hurmayı) ikişer üçer bir arada yemekten nehyetti. Ancak arkadaşın müsaade ederse o başka, buyurdu.[455]

44 - BİR SOFRADA İKİ ÇEŞİT SEBZE VEYA MEYVE BULUNDURMAK

٣٨٣٥- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

يَأْكُلُ الْقِثَّاءَ بِالرُّطَبِ

3835 - Abdullah bin Cafer radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, salatalık ile yaş hurmayı birlikte yerdi.[456]

٣٨٣٦- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الْبِطِّيخَ بِالرُّطَبِ فَيَقُولُ نَكْسِرُ حَرَّ هٰذَا بِبَرْدِ هٰذَا

وَبَرْدَ هٰذَا بِحَرِّ هٰذَا

3836 - Aişe radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kavun ve karpuz ile yaş hurmayı birlikte yerdi. "Şunun hararetini şunun soğuğuyla, şunun soğuğunu da şunun harareti ile kırıyoruz" buyurdu.[457]

٣٨٣٧- عَنِ ابْنَيْ بُسْرٍ السُّلَمِيَّيْنِ قَالَا: دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدَّمْنَا زُبْدًا وَتَمْرًا وَكَانَ يُحِبُّ الزُّبْدَ وَالتَّمْرَ

3837 - Sülemli Büsr'ün iki oğlundan rivâyet edildiğine göre şöyle demişlerdir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza girdi, biz de kendisine kaymak ve hurma takdim ettik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hurma ve kaymağı severdi.[458]

45 - EHL-İ KİTABIN KAPLARINDA YEMEK

٣٨٣٨- عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَنُصِيبُ مِنْ آنِيَةِ الْمُشْرِكِينَ وَأَسْقِيَتِهِمْ فَنَسْتَمْتِعُ بِهَا فَلَا يَعِيبُ

ذَلِكَ عَلَيْهِمْ

3838 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le harbe giderdik, müşriklerin yemek ve su kaplarından ele geçirirdik. Onlardan istifade ederdik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kapları kullandıkları için ashabı kınamazdı.

٣٨٣٩- عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّا نُجَاوِرُ أَهْلَ الْكِتَابِ وَهُمْ يَطْبَخُونَ فِي قُدُورِهِمُ الْخِنْزِيرَ

وَيَشْرَبُونَ فِي آنِيَتِهِمُ الْخَمْرَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ

وَجَدْتُمْ غَيْرَهَا فَكُلُوا فِيهَا وَاشْرَبُوا وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا غَيْرَهَا فَارْحَضُوهَا

بِالْمَاءِ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا

3839 - Ebû Sa'lebete'l-Huşenî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ey Allah'ın Rasûlü, biz ehl-i kitaba (Yahudi ve Hıristiyanlara) komşu oluruz. Onlar tencerelerinde domuz eti pişirirler, bardaklarında içki içerler, diye sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Başka kap bulamazsanız onların kablarını su ile yıkayın ve onlarda yiyin, için" cevabını verdi.[459]

İZAH

Rahd: Yıkamak demektir. Ehl-i kitabın kaplarını yıkadıktan sonra onlarda yemek yenebilir. Hele içinde bulunduğumuz günlerde Hıristiyan ülkelerinde çalışan Müslümanlar çok kere onların kaplarında yemek yemeye muhtaçtırlar. Başka kap bulamadıkları takdirde onların kaplarını yıkar sonra kullanırlar.

46 - DENİZ HAYVANLARI(NIN ETLERİNİ) YEMEK

٣٨٤٠- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَأَمَّرَ عَلَيْنَا أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ نَتَلَقَّى عِيرًا لِقُرَيْشٍ وَزَوَّدَنَا جِرَابًا مِنْ

تَمْرٍ لَمْ نَجِدْ لَهُ غَيْرَهُ فَكَانَ أَبُو عُبَيْدَةَ يُعْطِينَا تَمْرَةً تَمْرَةً كُنَّا نَمُصُّهَا كَمَا

يَمُصُّ الصَّبِيُّ ثُمَّ نَشْرَبُ عَلَيْهَا مِنَ الْمَاءِ فَتَكْفِينَا يَوْمَنَا إِلَى اللَّيْلِ وَكُنَّا

نَضْرِبُ بِعِصِيِّنَا الْخَبَطَ ثُمَّ نَبُلُّهُ بِالْمَاءِ فَنَأْكُلُهُ وَانْطَلَقْنَا عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ

فَرُفِعَ لَنَا كَهَيْئَةِ الْكَثِيبِ الضَّخْمِ فَأَتَيْنَاهُ فَإِذَا هُوَ دَابَّةٌ تُدْعَى الْعَنْبَرَ فَقَالَ أَبُو

عُبَيْدَةَ مَيْتَةٌ وَلَا تَحِلُّ لَنَا ثُمَّ قَالَ لَا بَلْ نَحْنُ رُسُلُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي سَبِيلِ اللهِ وَقَدِ اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ فَكُلُوا فَأَقَمْنَا عَلَيْهِ شَهْرًا

وَنَحْنُ ثَلَاثُ مِائَةٍ حَتَّى سَمِنَّا فَلَمَّا قَدِمْنَا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ ذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ هُوَ رِزْقٌ أَخْرَجَهُ اللهُ لَكُمْ فَهَلْ مَعَكُمْ مِنْ

لَحْمِهِ شَيْءٌ فَتُطْعِمُونَا مِنْهُ فَأَرْسَلْنَا مِنْهُ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَأَكَلَ

3840 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizi Kureyş'in kervanını takip için göndermişti. Başımıza Ubeyde bin Cerrah'ı komutan tayin etmişti. Bir dağarcık hurmayı bize azık olarak vermiş, verecek başka bir şey de bulamamıştı. Ebû Ubeyde, bu hurmalardan bize birer hurma verir, çocukların emdiği gibi hurmayı emer, sora üzerine su içerdik. O gün akşama kadar bize yeterdi. Ağaçların yaprağını silkerdik. Sonra onu su ile ıslatır yerdik. Deniz kenarına indik, bize Büyûk kum yığını gibi bir şey göründü, yanına geldik ki, anber balığı denen hayvan (karaya oturmuş.) Ebû Ubeyde radıyallahu anh, bu hayvan ölmüştür bize helal değildir, dedi. Sonra hayır biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in elçileriyiz. Allah yolunda çıktık, sizler ise muzdar (güç) duruma düştünüz, yiyiniz dedi. Biz, üç yüz kişi idik. Bir ay onu yemeye devam ettik. Hatta yağlanıp şişmanladık, Medine'ye geldiğimiz vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bunu söyledik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "O bir rızıktır ki, Allah onu sizin için çıkardı. Onun etinden sizin yanınızda bize yedirebileceğiniz bir şey var mı" buyurdu. Biz de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ondan biraz et gönderdik, yedi.[460]

47 - YAĞA FARE DÜŞMESİ

٣٨٤١- عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ فَأْرَةً وَقَعَتْ فِي سَمْنٍ فَأُخْبِرَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَلْقُوا مَا حَوْلَهَا وَكُلُوا

3841 - Meymûne radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Bir fare yağa düşmüştü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Farenin düştüğü yerin çevresini atın kalanını yeyin" buyurdu.[461]

٣٨٤٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا وَقَعَتِ الْفَأْرَةُ فِي السَّمْنِ فَإِنْ كَانَ جَامِدًا فَأَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا وَإِنْ كَانَ

مَائِعًا فَلَا تَقْرَبُوهُ

3842 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yağa fare düştüğü vakit eğer, yağ donuksa fareyi ve düştüğü yerin çevresini atın. Eğer sıvı ise ona yaklaşmayın" buyurdu.[462]

İZAH

Pislik, düşen sade yağ sert ise çevresi kesilir. Eğer sıvı ise pistir. Temizlenir. Pis olan yağ çıra olarak kullanılabilir. Pis olan zeytin yağı üç defa aynı ölçüdeki su ile karıştırılıp üstten süzülürse temiz olur. Pis olan zeytin yağını lambada ışık için yakmakta sabun yapmakta mahzur yoktur.

٣٨٤٣- عَنْ مَيْمُونَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِ حَدِيثِ

الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيِّبِ

3843 - Meymûne radıyallahu anh'dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den Zührî'nin İbn-i Müseyyeb'ten rivâyet ettiği bir önceki hadisin misli rivâyet olundu.

48 - YEMEĞE KARA SİNEK DÜŞMESİ

٣٨٤٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي إِنَاءِ أَحَدِكُمْ فَامْقُلُوهُ فَإِنَّ فِي أَحَدِ جَنَاحَيْهِ دَاءً وَفِي

الْآخَرِ شِفَاءً وَإِنَّهُ يَتَّقِي بِجَنَاحِهِ الَّذِي فِيهِ الدَّاءُ فَلْيَغْمِسْهُ كُلَّهُ

3844 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinizin (içinde sulu yemek bulunan kabına) kara sinek düşerse onu tamamen batırsın, çünkü sineğin iki kanadından birinden hastalık (mikrop) öbür kanadında şifâ (mikrobu etkisiz kılan madde) vardır. Çünkü, o kendisinde hastalık bulunan kanadıyla korunur. Onun için tamamını batırsın."[463]

İZAH

Bu hadis-i şerif, kanı bulunmayan hayvanların sıvıları necis kılmayacağına delil olarak sevkedilmiştir.

49 - YERE DÜŞEN LOKMAYI YEMEK

٣٨٤٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَانَ إِذَا أَكَلَ طَعَامًا لَعِقَ أَصَابِعَهُ الثَّلَاثَ وَقَالَ إِذَا سَقَطَتْ لُقْمَةُ أَحَدِكُمْ

فَلْيُمِطْ عَنْهَا الْأَذَى وَلْيَأْكُلْهَا وَلَا يَدَعْهَا لِلشَّيْطَانِ وَأَمَرَنَا أَنْ نَسْلُتَ

الصَّحْفَةَ وَقَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي فِي أَيِّ طَعَامِهِ يَبَارَكُ لَهُ

3845 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemek yediği vakit (yemeğe bulaşan) üç parmağını yalardı. "Sizden biriniz lokması yere düştüğü vakit, lokmayı şeytana bırakmasın" buyurdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemek kabını temizlememizi emretti. Ve yine, "Sizden biriniz yemeğinin hangi parçasında bereket olduğunu bilemez" buyurdu.[464]

50 - HİZMETÇİNİN EFENDİSİ İLE BERABER YEMEK YEMESİ

٣٨٤٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا صَنَعَ لِأَحَدِكُمْ خَادِمُهُ طَعَامًا ثُمَّ جَاءَهُ بِهِ وَقَدْ وَلِيَ حَرَّهُ وَدُخَانَهُ

فَلْيُقْعِدْهُ مَعَهُ لِيَأْكُلَ فَإِنْ كَانَ الطَّعَامُ مَشْفُوهًا قَلِيلَ فِي يَدِهِ مِنْهُ أَكْلَةً أَوْ

أَكْلَتَيْنِ

3846 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinize hizmetçisi yemek yaptığı sonra da getirdiği vakit hizmetcisini beraber yemeğe

oturtsun. Çünkü hizmetci yemeğin sıcaklığına ve dumanına yakın olmuştur. Eğer yemek az ise, hiç olmazsa onun eline bir lokma veya iki lokma koysun."[465]

51 - (YEMEKTEN SONRA) MENDİL KULLANMAK

٣٨٤٧- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَمْسَحَنَّ يَدَهُ بِالْمِنْدِيلِ حَتَّى يَلْعَقَهَا أَوْ يُلْعِقَهَا

3847 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz, yemek yediği vakit elini yalamadan veya başkasına yalatmadan (yedirmeden) elini mendille silmesin."[466]

٣٨٤٨- عَنِ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ كَانَ يَأْكُلُ بِثَلَاثِ أَصَابِعَ وَلَا يَمْسَحُ يَدَهُ حَتَّى يَلْعَقَهَا

3848 - İbn-i Ka'b bin Malik radıyallahu anh'dan, o da babası Ka'b radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet etmişlerdir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemek yediği vakit üç parmağı ile yer ve yalamadıkca elini silmezdi.[467]

52 - YEMEKTEN SONR DUA

٣٨٤٩- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا رُفِعَتِ الْمَائِدَةُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ مَكْفِيٍّ

وَلَا مُوَدَّعٍ وَلَا مُسْتَغْنًى عَنْهُ رَبُّنَا

3849 - Ebû Ümâme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sofra kaldırıldığı vakit şöyle derdi: “En güzel şekilde bol mübarek ve karşılığı ödenemez, ardı arkası kesilmeyecek kendisine daima muhtaç olduğumuz nimetlerine hamd Allah’adır, Ey Rabbimiz.”[468]

٣٨٥٠- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَانَ إِذَا فَرَغَ مِنْ طَعَامِهِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا

مُسْلِمِينَ

3850 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh’dan şöyle rivâyet edilmiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemekten sonra, “Bizi yediren, içiren ve bizi Müslümanlardan kılan Allah’a hamd olsun” derdi.[469]

٣٨٥١- عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَكَلَ أَوْ شَرِبَ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَ وَسَقَى وَسَوَّغَهُ

وَجَعَلَ لَهُ مَخْرَجًا

3851 - Ebû Eyyüb el-Ensârî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yemek yediği veya bir şey içtiği vakit, “Yediren, içiren ve yedirip içirdiği şeyi kolaylıkla boğazdan geçirip (hazmettiren) ve artıkları için bir çıkış yolu yaratmış olan Allah’a hamdolsun” derdi.

53 - YEMEKTEN SONRA EL YIKAMAK

٣٨٥٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ نَامَ وَفِي يَدِهِ غَمَرٌ وَلَمْ يَغْسِلْهُ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ

3852 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Elinde yemek artığı ve kokusu

varken onu yıkamadan uyuyup da (uykusu esnasında) kendisine zararlı bir şey ilişen kimse bundan dolayı kendisinden başka kimseyi suçlamasın.”[470]

54 - YEMEKTEN SONRA YEMEK SAHİBİNE DUA ETMEK

٣٨٥٣- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ صَنَعَ أَبُو الْهَيْثَمِ بْنُ التَّيِّهَانِ لِلنَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ

فَلَمَّا فَرَغُوا قَالَ أَثِيبُوا أَخَاكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا إِثَابَتُهُ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ

إِذَا دُخِلَ بَيْتُهُ فَأُكِلَ طَعَامُهُ وَشُرِبَ شَرَابُهُ فَدَعَوْا لَهُ فَذَلِكَ إِثَابَتُهُ

3853 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ebû’l-Heysem bin Teyhan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e yemek yaptı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i ve ashabını davet etti. Yemekten ayrıldıkları vakit, “Kardeşinizi bu ziyafetten dolayı mükâfatlandırınız” buyurdu. Ashab, ey Allah’ın Rasûlü onu mükafatlandırmak nasıl olur” dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “Bir kimsenin evine girilip, yemeği yenip, içeceği içilip de yiyenler ona dua ettiklerinde bu dua onu mükâfatlandırmaktır” buyurdu.

٣٨٥٤- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ إِلَى سَعْدِ بْنِ

عُبَادَةَ فَجَاءَ بِخُبْزٍ وَزَيْتٍ فَأَكَلَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْطَرَ

عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الْأَبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلَائِكَةُ

3854 - Enes radıyallahu anh’dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Saîd bin Ubâde’ye geldi. Saîd bin Ubade, ekmekle zeytin yağı getirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yedi ve sonra şöyle buyurdu:

“Yanınızda oruçlular iftar etti. Yemeğinizi salih kimseler yedi ve melekler sizler üzerine rahmet okudular.”

[407]. Buharî, Kitabu Nikah, babı Hakkı icâbetül-velîmetü, n. 7/31; Müslim, Kitabu Nikah, n. 1429

[408]. Müslim, Kitabu Nikah, n. 98

[409]. Müslim Kitabu Nikah, n. 100

[410]. Müslim, Kitabu Nikah, n. 1430; İbn-i Mâce, Kitabu Siyâm, n. 1751

[411]. Buharî, Kitabu Nikah, B. men-Tereke davete, n. 2/32; İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 1913; Müslim, Kitabu Nikah, n. 1432

[412]. Buharî, Kitabu Nikah, Babu men evleme, n. 7/31; Müslim, Kitabu Nikah, n. 90; İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 1908

[413]. Tirmizî, Kitabu Nikah, n. 1095; İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 1909

[414]. Buharî, K. Edep, n. 8/13; Müslim, K. Lukata, n. 14; İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, n. 3675

[415]. İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, n. 3677

[416]. Buharî, Kitabu Edeb, B. İkramı dayfi, n. 7/39; Müslim, Kitabu Lukata, n. 1727; Tirmizî, Kitabu Siyer, n. 1589; İbn-i Mâce, Kitabu Edeb. n. 3676

[417]. İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3360

[418]. Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1848

[419]. Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1847

[420]. Buharî, Kitabu Menâkıb, n. 4/230; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2064

[421]. İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3286

[422]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2018; İbn-i Mâce, Kitabu Dua, n. 3887

[423]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2017; İbn-i Mâce, Kitabu Dua, n. 3887

[424]. Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1859

[425]. Buharî, Kitabu Et’ime, Babu’l-Ekli müttekilen, n. 93/7; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1831; İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3262

[426]. İbn-i Mâce, n. 244

[427]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2044

[428]. Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1806; İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3277

[429]. İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 2363

[430]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2060; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1800

[431]. Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1858; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2022

[432]. Buharî, Kitabu Et’ime, Babu’l-Merak, n. 7/101; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2041; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1851

[433]. Buharî, Kitabu Megazi, n. 5/167; Müslim, Kitabu Sayd, n. 1941

[434]. İbn-i Mâce, Kitabu Zebaih, n. 3198; Neseî, Kitabu Sayd, vez-zebaih, n. 4236

[435]. Buharî, Kitabu Akika Babbuz-zab, n. 7/126; Müslim, n. 1945; Neseî, Kitabu Sayd, n. 4324; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3241

[436]. Buharî, Kitabu Zebaih Babuz-zabbi; Müslim, n. 1946; Neseî, Kitabu Sayd, n. 4322; İbn-i Mâce, n. 3241

[437]. Neseî, Kitabu Sayd, Babuz-zabbı, n. 4325; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3238

[438]. Tirmizî, Kitab-ul-Et’ime, n. 1829

[439]. Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1792; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3236; Neseî, Kitabu Sayd, n. 4328

[440]. Buharî, Kitabu Zebaih, Ekli külli zinab, n. 7/124; Müslim, Kitabu Sayd, n. 1932; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1797; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3232; Neseî, Kitabu Sayd, Babu tahrimi, n. 4430

[441]. Müslim, Kitabu Sayd, n. 1934

[442]. İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3234

[443]. Tirmizî, Kitabu Büyû, n. 1280; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3250

[444]. Buharî, Kitabu Zebaih, B. Luhumil humurul insiyye, n. 7/123

[445]. Neseî, Kitabu Zahaya, B. Ennehyü an eklil ühûmu el-celâle, n. 4452

[446]. Buharî, Kitabu Zebaih, Babu eklil-ceradi, n. 7/117; Müslim, Kitabu Sayd, n. 1922; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1822; Neseî, Kitabu Sayd, Babul cerad, n. 4361

[447]. İbn-i Mâce, Kitabu-s-Sayd, n. 3247

[448]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3341

[449]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2052; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1840; Neseî, Kitabu Eymân, n. 2827; İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3317

[450]. Buharî, Ezan Babus-sumünneyyi vel basal, n. 2/216; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1807; Neseî, Kitabu Mesacid, B. Menyemnetul-mescid, n. 708; İbn-i Mâce, Kitabu İkametis-salat

[451]. Tirmizî, K. Et'ime, n. 1809

[452]. Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1809

[453]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2046; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1816; İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3327

[454]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3333

[455]. Buharî, Kitabu Et'ime, n. 7/104; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2045; İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3331; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1815

[456]. Buharî, Kitabu Et'ime, Babur-rutebi bilkussa; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2043; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1845; İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3325

[457]. Tirmizî, K. Et'ime, Babu mâ câe fî eklil gassai bir rutabi, n. 1844

[458]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3334

[459]. Buharî, Kitabu Zebahi, B. Saydıl Kamus, n. 7/111; Müslim, Kitabu Sayd, n. 1930; Tirmizî, Kitabu Sayd, n. 1464; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3207

[460]. Müslim, Kitabu Sayd, n. 1935; Neseî, Kitabu Sayd, Babul meytetil-bahri, n. 4356

[461]. Buharî, Kitabu Zebaih, Babu İzâ vakaat elfaretü fis-semenin, n. 7/126; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1799; Neseî, Feri velâtire, Babu el-fareti takav fis-semeni, n. 4263

[462]. Tirmizî, K. Et'ime, n. 1799

[463]. Buharî, K. Bed'il halkı, n. 4/158; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3505; Neseî, K. Fer'i, n. 4267

[464]. Müslim, K. Eşribe, n. 2034; Tirmizî, K. Et'ime, n. 1804

[465]. Müslim, Kitabu Eymân, n. 1663

[466]. Buharî, Kitabu Et'ime, Babu Lağkılesabi, n. 7/106; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2031; İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3269

[467]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2032

[468]. Buharî, K. Et'ime, n. 7/106: Tirmizî, K. Deavat, n. 3452

[469]. Tirmizî, K. Deavat, n. 3453

[470]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3297; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1860-1861

[407]. Buharî, Kitabu Nikah, babı Hakkı icâbetül-velîmetü, n. 7/31; Müslim, Kitabu Nikah, n. 1429

[408]. Müslim, Kitabu Nikah, n. 98

[409]. Müslim Kitabu Nikah, n. 100

[410]. Müslim, Kitabu Nikah, n. 1430; İbn-i Mâce, Kitabu Siyâm, n. 1751

[411]. Buharî, Kitabu Nikah, B. men-Tereke davete, n. 2/32; İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 1913; Müslim, Kitabu Nikah, n. 1432

[412]. Buharî, Kitabu Nikah, Babu men evleme, n. 7/31; Müslim, Kitabu Nikah, n. 90; İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 1908

[413]. Tirmizî, Kitabu Nikah, n. 1095; İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 1909

[414]. Buharî, K. Edep, n. 8/13; Müslim, K. Lukata, n. 14; İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, n. 3675

[415]. İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, n. 3677

[416]. Buharî, Kitabu Edeb, B. İkramı dayfi, n. 7/39; Müslim, Kitabu Lukata, n. 1727; Tirmizî, Kitabu Siyer, n. 1589; İbn-i Mâce, Kitabu Edeb. n. 3676

[417]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3360

[418]. Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1848

[419]. Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1847

[420]. Buharî, Kitabu Menâkıb, n. 4/230; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2064

[421]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3286

[422]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2018; İbn-i Mâce, Kitabu Dua, n. 3887

[423]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2017; İbn-i Mâce, Kitabu Dua, n. 3887

[424]. Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1859

[425]. Buharî, Kitabu Et'ime, Babu'l-Ekli müttekilen, n. 93/7; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1831; İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3262

[426]. İbn-i Mâce, n. 244

[427]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2044

[428]. Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1806; İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3277

[429]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 2363

[430]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2060; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1800

[431]. Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1858; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2022

[432]. Buharî, Kitabu Et'ime, Babu'l-Merak, n. 7/101; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2041; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1851

[433]. Buharî, Kitabu Megazi, n. 5/167; Müslim, Kitabu Sayd, n. 1941

[434]. İbn-i Mâce, Kitabu Zebaih, n. 3198; Neseî, Kitabu Sayd, vez-zebaih, n. 4236

[435]. Buharî, Kitabu Akika Babbuz-zab, n. 7/126; Müslim, n. 1945; Neseî, Kitabu Sayd, n. 4324; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3241

[436]. Buharî, Kitabu Zebaih Babuz-zabbi; Müslim, n. 1946; Neseî, Kitabu Sayd, n. 4322; İbn-i Mâce, n. 3241

[437]. Neseî, Kitabu Sayd, Babuz-zabbı, n. 4325; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3238

[438]. Tirmizî, Kitab-ul-Et'ime, n. 1829

[439]. Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1792; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3236; Neseî, Kitabu Sayd, n. 4328

[440]. Buharî, Kitabu Zebaih, Ekli külli zinab, n. 7/124; Müslim, Kitabu Sayd, n. 1932; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1797; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3232; Neseî, Kitabu Sayd, Babu tahrimi, n. 4430

[441]. Müslim, Kitabu Sayd, n. 1934

[442]. İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3234

[443]. Tirmizî, Kitabu Büyû, n. 1280; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3250

[444]. Buharî, Kitabu Zebaih, B. Luhumil humurul insiyye, n. 7/123

[445]. Neseî, Kitabu Zahaya, B. Ennehyü an eklil ühûmu el-celâle, n. 4452

[446]. Buharî, Kitabu Zebaih, Babu eklil-ceradi, n. 7/117; Müslim, Kitabu Sayd, n. 1922; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1822; Neseî, Kitabu Sayd, Babul cerad, n. 4361

[447]. İbn-i Mâce, Kitabu-s-Sayd, n. 3247

[448]. İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3341

[449]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2052; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1840; Neseî, Kitabu Eymân, n. 2827; İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3317

[450]. Buharî, Ezan Babus-sumünneyyi vel basal, n. 2/216; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1807; Neseî, Kitabu Mesacid, B. Menyemnetul-mescid, n. 708; İbn-i Mâce, Kitabu İkametis-salat

[451]. Tirmizî, K. Et’ime, n. 1809

[452]. Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1809

[453]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2046; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1816; İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3327

[454]. İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3333

[455]. Buharî, Kitabu Et’ime, n. 7/104; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2045; İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3331; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1815

[456]. Buharî, Kitabu Et’ime, Babur-rutebi bilkussa; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2043; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1845; İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3325

[457]. Tirmizî, K. Et’ime, Babu mâ câe fî eklil gassai bir rutabi, n. 1844

[458]. İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3334

[459]. Buharî, Kitabu Zebahi, B. Saydıl Kamus, n. 7/111; Müslim, Kitabu Sayd, n. 1930; Tirmizî, Kitabu Sayd, n. 1464; İbn-i Mâce, Kitabu Sayd, n. 3207

[460]. Müslim, Kitabu Sayd, n. 1935; Neseî, Kitabu Sayd, Babul meytetil-bahri, n. 4356

[461]. Buharî, Kitabu Zebaih, Babu İzâ vakaat elfaretü fis-semenin, n. 7/126; Tirmizî, Kitabu Et’ime, n. 1799; Neseî, Feri velâtire, Babu el-fareti takav fis-semeni, n. 4263

[462]. Tirmizî, K. Et’ime, n. 1799

[463]. Buharî, K. Bed’il halkı, n. 4/158; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3505; Neseî, K. Fer’i, n. 4267

[464]. Müslim, K. Eşribe, n. 2034; Tirmizî, K. Et’ime, n. 1804

[465]. Müslim, Kitabu Eymân, n. 1663

[466]. Buharî, Kitabu Et’ime, Babu Lağkılesabi, n. 7/106; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2031; İbn-i Mâce, Kitabu Et’ime, n. 3269

[467]. Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2032

[468]. Buharî, K. Et’ime, n. 7/106: Tirmizî, K. Deavat, n. 3452

[469]. Tirmizî, K. Deavat, n. 3453

[470]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, n. 3297; Tirmizî, Kitabu Et'ime, n. 1860-1861

3736 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz bir davete çağrıldığı vakit (daveti kabul ederek) hemen ona gitsin."[407]

3737 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Bir önce geçen hadisle aynı manada buyurdu. Ancak, bu rivâyette, "Davete (düğün yemeğine) gelen kimse oruçlu değil ise yemek yesin. Eğer oruçlu ise dua etsin" cümleleri ziyadedir.[408]

3738 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinizi kardeşiniz ister düğüne, ister buna benzer bir şeye davet etsin, davete icabet etsin."[409]

3740 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir ziyafete çağrılan kimse hemen icabet etsin. Artık dilerse yer, dilerse yemez."[410]

3742 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre o, şöyle dermiş: "Yemeğin en kötüsü (kendisine) zenginlerin çağrılıp da fakirlerin çağrılmadığı davet yemeğidir. Davete gelmeyen kimse Allah ve Rasûlüne karşı gelmiştir."[411]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Zeyneb için verdiği düğün yemeği kadar hanımlarından birine düğün yemeği verdiğini görmedim. Onun düğününde bir koyun keserek ziyafet verdi.[412]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hanımı Safiye için kavrulmuş un ve hurma ile düğün ziyafeti verdi.[413]

Ebû Dâvud dedi ki: Malik radıyallahu anh, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, ikramı bir gün bir gecedir, sözünden soruldu. Şöyle dedi, bir gün bir gece ona ikram, iyilik eder ve onu barındırır. Onun üç gün de misafir olma hakkı vardır.[414]

3750 - Ebû Kerime (Mikdam bin Ma’d-i Kerb) radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Misafirin birinci gecesinde onu ağırlamak her Müslüman (ev sahibine) düşen bir görevdir. Her kim (misafir olarak bir kimsenin) evinin önünde sabahlayacak olursa bu kimseye ikram etmek o ev sahibi üzerine bir borçtur. İster borcunu öder. İsterse terk eder (borçlu) kalır.”[415]

– Ey Allah’ın Rasûlü, sen bizi (bir yere) gönderiyorsun. Biz de bir kavme misafir oluyoruz. Fakat onlar bizi ağırlamıyorlar. Ne emir buyurursun? Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize: “Siz bir kavme misafir olur da onlar misafire yakışan bir şeyi emrederlerse kabul ediniz. Eğer böyle bir ikramda bulunmazlarsa onlardan onlara yakışan misafir hakkını alınız” buyurdu.[416]

Bir zât Ali bin Ebû Talib’e misafir oldu ve ona yemek yaptı. Fatıma radıyallahu anha, “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i de çağırsaydık. Bizimle yemek yeseydi” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i de çağırdılar. O da geldi, elini kapının sövesine koydu, birden evin bir köşesine konulmuş süslü nakışlı perdeyi gördü, bunun üzerine geri döndü. Hazreti Fatıma, Hazreti Ali’ye, “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e yetiş bakalım, onu ne geriye döndürdü” dedi. Hazreti Ali radıyallahu anh, O’nu takip ettim. Ey Allah’ın Rasûlü, senin geriye dönmene ne sebep oldu dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Benim için veya bir peygamber için zevki çeken şeylerle donatılmış bir eve girmek uygun değildir” buyurdu.[417]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, helâdan çıkmıştı. Kendisine yemek takdim olundu. Ashab, abdest almak için su getirelim mi dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Ben ancak namaza kalkacağımda abdest almakla emrolundum” buyurdu.[418]

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadis zayıftır.[419]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem katiyen hiçbir yemeği ayıplamazdı. Eğer onu iştahı çekerse yer, hoşlanmazsa yemezdi.[420]

“Herhalde yemeği siz ayrı ayrı yiyorsunuzdur” dedi. Ashab, evet öyle, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Yemeği toplu halde yiyiniz ona besmele ile başlayın, sizin için bereketli olur” buyurdu.[421]

“Kişi evine girdiği vakit, içeri girerken ve yemek yerken besmele ile başlarsa, şeytan yardımcılarına size yatacak yer ve akşam yemeği yok, der. Evine girdiğinde Allah’ı zikretmezse şeytan taraftarlarına şöyle der: Yatacak yere yetiştiniz. Yemek anında Allah’ı zikretmediği takdirde yine şeytan yandaşlarına akşam yatacak yere ve akşam yemeğine yetiştiniz, der.”[422]

“Üzerine besmele çekilmeden yenen yemeği, şeytan yemeye imkan bulur. Şeytan şu bedevî ile geldi. Onunla yemeği yemeye fırsat buldu. Bedevînin elini tuttum ve şu cariye geldi, şeytan onunla da yemeğe imkan buldu. Cariyenin de elini tuttum, nefsim yed-i kudretinde olan Allah’a yemin olsun ki her ikisinin elleri ile birlikte şeytanın eli de elimdeidi.”[423]

“Sizden biriniz yemek yediği vakit, Allah’ın adını zikretsin (besmele çeksin) eğer yemeğin evvelinde besmele çekmeyi unutursa hatırladığı vakit evveline de sonuna da Allah’ın adı ile başlarım desin.”[424]

3769 - Ali bin Akmer’den rivâyet edildiğine göre Ebû Cuhayfe’nin şöyle dediğini işittim, demiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Dayanarak yemek yemem” buyurmuştur.[425]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in dayanarak yemek yediği katiyen görülmemiştir. Arkasından iki kişinin yürüdüğü de görülmezdi.[426]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, beni bir yere göndermişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e döndüğüm zaman, geriye yaslanmış, dizlerini dikmiş olarak hurma yerken buldum.[427]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biriniz yemek yediği vakit kabın ortasından yemesin. Lakin yemeğin kenarından (kendi önünden) yesin. Gerçekten, bereket yemeğin orta kısmına iner” buyurdu. [428]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in garra adı verilen bir yemek kabı vardı, onu dört kişi taşırdı. (Müslümanlar) kurban bayramı gününe girip de bayram namazlarını kıldıkları vakit bu kap, içine tirit konmuş olduğu halde getirildi. Halk hemen onun etrafında toplandı, cemaat çoğalınca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem diz çöktü. Bir bedevî, bu oturuş ta nedir, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Allah beni kerim bir kul olarak yetiştirdi. Beni inatcı ve cebredici olarak yetiştirmedi" buyurdu. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Çanağın etrafından yeyin, ortasından yemeyi terk edin ki, bu yemekte bereket olsun" buyurdu.[429]

"Sizden biriniz yemek yediği vakit sağ eli ile yesin. Bir şey içtiği vakit sağ eliyle içsin. Çünkü şeytan sol eli ile yer, sol eli ile içer" buyurdu.[430]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Oğulcuğum yaklaş, besmele çek, sağ elinle ve önünden ye" buyurdu.[431]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i tabağın kenarlarından kabakları birbiri arkasına ayırıp (yerken) gördüm. İşte o günden sonra kabağı sevmeye devam ediyorum.[432]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber seferi günü eşek etlerini yemekten bizi nehyetti, at etlerini (yememize) müsaade etti.[433]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, at, katır ve eşek etlerinden nehyetti. Râvîlerden Hayve rivâyetinde: Yırtıcı hayvanlardan parçalayıcı dişe sahip her hayvanın etini yemekten de nehyetti, cümlesini ziyade etti.[434]

İbni Abbas'ın teyzesi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yağ, birkaç keler ve peynir hediye etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yağ ve peynirden yedi, tiksinerek keleri yemedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sofrasında keler yendi. Eğer keler yemek haram olsaydı, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sofrasında yenmezdi.[435]

Ey Allah'ın Rasûlü, keler haram mıdır, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hayır, haram değildir. Lakin, o benim mensup olduğum kavmin toprağında (Mekke'de) yoktur. Fakat onu yemekten tiksiniyorum" buyurdu.

Halid dedi ki: Ben keleri kendime doğru çektim, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (bana) bakarken onu yedim.[436]

Râvi dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, keleri yemedi. Onu yemekten de nehyetmedi.[437]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber toy kuşu eti yedim.[438]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sırtlanın yenilip yenilmeyeceğinden soruldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o av hayvanıdır. İhramlı (hacı) olan onu avladığı vakit ona karşılık bir koç (kurban etme cezası) konmuştur, buyurdu.[439]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yırtıcı hayvanlardan avlayıp parçalayıcı dişe sahip her hayvanı yemeği yasaklamıştır."[440]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, vahşî hayvanlardan parçalayıcı dişe sahip olanlar ile kuşlardan yırtıcı pençeye sahip olanları yemekten nehyetti. [441]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber seferi günü vahşî hayvanlardan parçalayıcı dişe sahip olanlar ile kuşlardan parçalayıcı pençeye sahip olanların etini yemekten nehyetti.[442]

3807 - Câbir bin Abdullah Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kedinin parasını yemekten nehyetti. Râvîlerden Muhammed bin Abdül Melik şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kedi etinden ve kedinin parasını yemekten nehyetti.[443]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Hayber günü) bizi ehlî eşeklerin etini yemekten nehyetti. At etlerini yememizi emretti. Amr dedi ki: Bu haberi Ebû Şa'saye haber verdim, bunun üzerine Ebû Şa'sa şöyle dedi: Bizim aramızda el-Hakem Gıfârî de bunu böyle söylerdi. İbn-i Abbas'ı kastederek şu deryâ ise bundan kaçınmıştır.[444]

Hayber seferi günü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ehlî eşek etlerini (yemekten) pislik yiyen hayvana binmekten ve onun etini yemekten nehyetti.[445]

Ebû Evfa'nın oğlunu dinledim. Kendisine çekirgenin yenip yenmediğini sordum. Ebû Evfa'nın oğlu şöyle cevap verdi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile altı veya yedi gazveye gittim. Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile çekirgeyi yerdik.[446]

"Denizin dışarıya attığı ve deniz suyunun çekilmesi ile karada kalan balığın etini yeyin. Suda ölüp su üstüne çıkan, balığı yemeyiniz" buyurdu.[447]

Ebû Dâvud şöyle dedi: Gabuk, gündüzün sonunda yenendir. Sabuh ise gündüzün evvelinde yenen şey demektir.[448]

"Sirke ne güzel katıktır."[449]

Râvilerden Ahmed bin Salih dedi ki: İbn Vehb metinde geçen bedr kelimesini tabak diye tefsir etmiştir.[450]

Pişirilmiş olması dışında sarımsağın yenmesi yasaklanmıştır.[451]

O, Aişe radıyallahu anha'ya soğandan soruldu. Aişe radıyallahu anha, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in en son yediği yemekte soğan vardı, cevabını verdi.[452]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "İçinde hurma bulunmayan bir evin halkı açtır" buyurdu.[453]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e eski bir hurma getirildi. İçinde bulunan kurtları çıkarıp atmak üzere bu hurmayı iyice bir gözden geçirmeğe başladı.[454]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (başkasıyla yemek yerken hurmayı) ikişer üçer bir arada yemekten nehyetti. Ancak arkadaşın müsaade ederse o başka, buyurdu.[455]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, salatalık ile yaş hurmayı birlikte yerdi.[456]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kavun ve karpuz ile yaş hurmayı birlikte yerdi. "Şunun hararetini şunun soğuğuyla, şunun soğuğunu da

şunun harareti ile kırıyoruz" buyurdu.[457]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza girdi, biz de kendisine kaymak ve hurma takdim ettik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hurma ve kaymağı severdi.[458]

O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ey Allah'ın Rasûlü, biz ehl-i kitaba (Yahudi ve Hıristiyanlara) komşu oluruz. Onlar tencerelerinde domuz eti pişirirler, bardaklarında içki içerler, diye sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Başka kap bulamazsanız onların kablarını su ile yıkayın ve onlarda yiyin, için" cevabını verdi.[459]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizi Kureyş'in kervanını takip için göndermişti. Başımıza Ubeyde bin Cerrah'ı komutan tayin etmişti. Bir dağarcık hurmayı bize azık olarak vermiş, verecek başka bir şey de bulamamıştı. Ebû Ubeyde, bu hurmalardan bize birer hurma verir, çocukların emdiği gibi hurmayı emer, sora üzerine su içerdik. O gün akşama kadar bize yeterdi. Ağaçların yaprağını silkerdik. Sonra onu su ile ıslatır yerdik. Deniz kenarına indik, bize Büyûk kum yığını gibi bir şey göründü, yanına geldik ki, anber balığı denen hayvan (karaya oturmuş.) Ebû Ubeyde radıyallahu anh, bu hayvan ölmüştür bize helal değildir, dedi. Sonra hayır biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in elçileriyiz. Allah yolunda çıktık, sizler ise muzdar (güç) duruma düştünüz, yiyiniz dedi. Biz, üç yüz kişi idik. Bir ay onu yemeye devam ettik. Hatta yağlanıp şişmanladık, Medine'ye geldiğimiz vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bunu söyledik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "O bir rızıktır ki, Allah onu sizin için çıkardı. Onun etinden sizin yanınızda bize yedirebileceğiniz bir şey var mı" buyurdu. Biz de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ondan biraz et gönderdik, yedi.[460]

Bir fare yağa düşmüştü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Farenin düştüğü yerin çevresini atın kalanını yeyin" buyurdu.[461]

3842 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yağa fare düştüğü vakit eğer,

yağ donuksa fareyi ve düştüğü yerin çevresini atın. Eğer sıvı ise ona yaklaşmayın" buyurdu.[462]

"Sizden birinizin (içinde sulu yemek bulunan kabına) kara sinek düşerse onu tamamen batırsın, çünkü sineğin iki kanadından birinden hastalık (mikrop) öbür kanadında şifâ (mikrobu etkisiz kılan madde) vardır. Çünkü, o kendisinde hastalık bulunan kanadıyla korunur. Onun için tamamını batırsın."[463]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemek yediği vakit (yemeğe bulaşan) üç parmağını yalardı. "Sizden biriniz lokması yere düştüğü vakit, lokmayı şeytana bırakmasın" buyurdu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemek kabını temizlememizi emretti. Ve yine, "Sizden biriniz yemeğinin hangi parçasında bereket olduğunu bilemez" buyurdu.[464]

3846 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinize hizmetçisi yemek yaptığı sonra da getirdiği vakit hizmetcisini beraber yemeğe oturtsun. Çünkü hizmetci yemeğin sıcaklığına ve dumanına yakın olmuştur. Eğer yemek az ise, hiç olmazsa onun eline bir lokma veya iki lokma koysun."[465]

3847 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz, yemek yediği vakit elini yalamadan veya başkasına yalatmadan (yedirmeden) elini mendille silmesin."[466]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemek yediği vakit üç parmağı ile yer ve yalamadıkca elini silmezdi.[467]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sofra kaldırıldığı vakit şöyle derdi: "En güzel şekilde bol mübarek ve karşılığı ödenemez, ardı arkası kesilmeyecek kendisine daima muhtaç olduğumuz nimetlerine hamd Allah'adır, Ey Rabbimiz."[468]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yemekten sonra, "Bizi yediren, içiren ve bizi Müslümanlardan kılan Allah'a hamd olsun" derdi.[469]

3852 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Elinde yemek artığı ve kokusu varken onu yıkamadan uyuyup da (uykusu esnasında) kendisine zararlı bir şey ilişen kimse bundan dolayı kendisinden başka kimseyi suçlamasın."[470]

٢٢- كِتَابُ الطِّبِّ TIP BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الطِّبِّ

1 - KİŞİNİN TEDAVİ OLMASI

٣٨٥٥- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ كَأَنَّمَا عَلَى رُءُوسِهِمُ الطَّيْرُ فَسَلَّمْتُ ثُمَّ قَعَدْتُ فَجَاءَ

الْأَعْرَابُ مِنْ هَا هُنَا وَهَا هُنَا فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ أَنَتَدَاوَى؟ فَقَالَ تَدَاوَوْا

فَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَضَعْ دَاءً إِلَّا وَضَعَ لَهُ دَوَاءً غَيْرَ دَاءٍ وَاحِدٍ الْهَرَمُ

3855 - Üsâme bin Şerik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelmiştim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabı sanki başlarında kuş varmışcasına (sessiz sakin bir durumda) idiler. Selam verdim, sonra oturdum, şuradan buradan bedevîler geldi ve ey Allah'ın Rasûlü, (hastalıklara karşı) tedavi olabilir miyiz? dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Tedavi olunuz, gerçekten aziz ve celil olan Allah şifasını yaratmadığı bir hastalık var etmemiştir. Ancak bir hastalık müstesnâ o da ihtiyarlıktır" buyurdu.[471]

2 - PERHİZ YAPMAK

٣٨٥٦- عَنْ أُمِّ الْمُنْذِرِ بِنْتِ قَيْسٍ الْأَنْصَارِيَّةِ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام وَعَلِيٌّ نَاقِهٌ

وَلَنَا دَوَالِي مُعَلَّقَةٌ فَقَامَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَامَ

عَلِيٌّ لِيَأْكُلَ فَطَفِقَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِعَلِيٍّ مَهْ إِنَّكَ

نَاقِهَةٌ حَتَّى كَفَّ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام

قَالَتْ وَصَنَعْتُ شَعِيرًا وَسِلْقًا فَجِئْتُ بِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَلِيُّ أَصِبْ مِنْ هَذَا فَهُوَ أَنْفَعُ لَكَ

3856 - Ümmü'l-Münzir Binti Kays el-Ensârî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanında Hazreti Ali olduğu halde yanıma girdi. Ali radıyallahu anh, yeni hastalıktan kurtulmuştu, bizim asılı hurma salkımlarımız vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kalktı, o hurma salkımlarından yemeye başladı. Ali radıyallahu anh'da yemek için kalkmıştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ali'ye doğru giderek, "Sen hastalıktan yeni kalktın, yeme diyordu." Ali radıyallahu anh'da yemekten vazgeçti. Dedi ki: Arpa unundan ve çoğandır otundan yemek yaptım, getirdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ey Ali, bu yemekten tat çünkü bu yemek sana ziyadesi ile faydalı olur" buyurdu.[472]

İZAH

Nakıhun: Yeni hastalıktan kurtulan.

Devâlî: Daliye kelimesinin çoğuludur. Hurma salkımına denir.

Meh: Vazgeç, yapma, etme demektir.

Silk: Yenen et demektir. Çoğandır otuna da denir.

Bu hadis-i şerif perhizin sünnet olduğunu bildirir.

3 - KAN ALDIRMAK

٣٨٥٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِمَّا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ خَيْرٌ فَالْحِجَامَةُ

3857 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Eğer sizin tedavi olduğunuz bir şeyde hayır varsa, o da kan aldırmaktadır."[473]

٣٨٥٨- عَنْ جَدَّتِهِ سَلْمَى خَادِمِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَتْ: مَا كَانَ أَحَدٌ يَشْتَكِي إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَجَعًا فِي رَأْسِهِ إِلَّا قَالَ اِحْتَجِمْ وَلَا وَجَعًا فِي رِجْلَيْهِ إِلَّا قَالَ

اِخْضِبْهُمَا

3858 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hizmetçisi Selmâ radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e her kim başının ağrısından şikayet ederse ona "Kan aldır" buyurur, her kim de ayaklarındaki ağrıdan şikayet ederse ona da, "Ayaklarını kına ile boya" buyururdu.[474]

4 - KAN ALDIRMA YERİ NERESİDİR?

٣٨٥٩- عَنْ أَبِي كَبْشَةَ الْأَنْمَارِيِّ قَالَ: كَثِيرٌ إِنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَحْتَجِمُ عَلَى هَامَتِهِ وَبَيْنَ كَتِفَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ مَنْ

أَهْرَاقَ مِنْ هَذِهِ الدِّمَاءِ فَلَا يَضُرُّهُ أَنْ لَا يَتَدَاوَى بِشَيْءٍ لِشَيْءٍ

3859 - Ebû Kebşe el-Enmârî radıyallahu anh Sevbân'a şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, başından ve iki küreği arasından kan aldırdı ve şöyle buyurdu: "Kim şu kanları dışarı akıtırsa artık başka bir hastalık için bir başka yolla tedavi olmaması ona zarar vermez."[475]

٣٨٦٠- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِحْتَجَمَ ثَلَاثًا فِي

الْأَخْدَعَيْنِ وَالْكَاهِلِ

قَالَ مَعْمَرٌ اِحْتَجَمْتُ فَذَهَبَ عَقْلِي حَتَّى كُنْتُ أُلَقِّنُ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ

فِي صَلَاتِي وَكَانَ اِحْتَجَمَ عَلَى هَامَتِهِ

3860 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, boynunun iki yanındaki damarlar ve sırtından üç defa kan aldırdı.

Ma'mer radıyallahu anh şöyle dedi: Bir gün kan aldırmıştım, aklım başımdan gitti, öyle ki, namazımda fatiha'yı bile ezber okuyamıyordum." Ma'mer başından kan aldırmıştı.[476]

5 - KAN ALDIRMANIN MÜSTEHAB OLAN VAKTİ

٣٨٦١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

إِحْتَجَمَ لِسَبْعَ عَشْرَةَ وَتِسْعَ عَشْرَةَ وَإِحْدَى وَعِشْرِينَ كَانَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ

3861 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim, (ayın) onyedinci, ondokuzuncu ve yirmibirinci günü kan aldırırsa bütün hastalıklardan şifâ bulur."

٣٨٦٢- كَبِيشَةُ بِنْتُ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ أَبَاهَا كَانَ يَنْهَى أَهْلَهُ عَنِ الْحِجَامَةِ

يَوْمَ الثُّلَاثَاءِ وَيَزْعُمُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ يَوْمَ الثُّلَاثَاءِ

يَوْمُ الدَّمِ وَفِيهِ سَاعَةٌ لَا يَرْقَأُ

3862 - Keyyise binti Ebî Bekre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Babası, ailesini salı günü kan aldırmaktan nehyederdi ve Salı günü kanama günüdür, o gün içinde bir saat var ki, (o saatte açılan yaranın) kapanmaz olduğunun Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edildiğini iddia ederdi.

٣٨٦٣- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِحْتَجَمَ

عَلَى وِرْكِهِ مِنْ وَثْءٍ كَانَ بِهِ

3863 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir ağrıdan dolayı kalçasından kan aldırırdı.[477]

İZAH

Ves'ü: Kemik ağrısı, kalça ağrısı, romatizma anlamına gelir.

6 - (TEDAVİ İÇİN) DAMAR KESME VE KAN ALINACAK YER

٣٨٦٤- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أُبَيٍّ

طَبِيبًا فَقَطَعَ مِنْهُ عِرْقًا

3864 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazreti Übey'e bir doktor gönderdi. Doktor onun bir damarını kesti.[478]

7 - DAĞLAMAK SÛRETİ İLE TEDAVİ

٣٨٦٥- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنِ الْكَيِّ فَاكْتَوَيْنَا فَمَا أَفْلَحْنَ وَلَا أَنْجَحْنَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَانَ يَسْمَعُ تَسْلِيمَ الْمَلَائِكَةِ فَلَمَّا اكْتَوَى انْقَطَعَ عَنْهُ

فَلَمَّا تَرَكَ رَجَعَ إِلَيْهِ

3865 - İmran bin Husayn radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, dağlamaktan nehyetti. (Peygamberimizin yasağına rağmen) dağlama ile tedavi ettik, fakat bu rahatsızlıklarımız ne iyileşti ne de şifâ buldu.[479]

Ebû Dâvud dedi ki: İmran bin Husayn, meleklerin selamını işitirdi, dağlanınca bu duyarlık ondan kesildi. Dağlanmayı terk edince bu duyarlık yine geri döndü.

٣٨٦٦- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَوَى سَعْدَ بْنَ

مُعَاذٍ مِنْ رَمْيَتِهِ

3866 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Saîd bin Muaz'ı, aldığı ok yarasından dolayı dağlama yaparak tedavi etti.[480]

İZAH

Dağlamak sûreti ile tedavi zarûrî hale gelmedikce tatbikatından nehyedilmiştir. Ama bu yasaklama, hiç yapmayın, demek değildir. Hadisten anlaşılacağı gibi Peygamber Efendimiz Saîd bin Muaz'ı, aldığı yara yerini dağlamak sûreti ile tedavi etmiştir. O günkü dağlamanın bu gün geliştirilmiş bir benzeri, fizik tedavisi (elektrik tedavisidir).

8 - BURUNA DAMLATMAK SÛRETİ İLE TEDAVİ

٣٨٦٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اِسْتَعَطَ

3867 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, burnuna ilaç damlatırmış.[481]

9 - EFSUN YAPMAK

٣٨٦٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النُّشْرَةِ فَقَالَ هِيَ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ

3868 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, efsundan soruldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de, "O şeytanın işlerinden bir iştir" cevabını

verdi.

İZAH

Cahiliyet devrinde cinlerin isimlerini söyleyerek yapılan efsunlar şeytan işidir ama fatiha, felak ve nâs sûrelerini okuyarak yapılan şifâ isteği (efsun caizdir).

10 - TİRYAK KULLANARAK TEDAVİ OLMAK

٣٨٦٩- عَبْدَ اللهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا أُبَالِي مَا أَتَيْتُ إِنْ أَنَا شَرِبْتُ تِرْيَاقًا أَوْ تَقَلَّدْتُ تَمِيمَةً

أَوْ قُلْتُ الشِّعْرَ مِنْ قِبَلِ نَفْسِي

قَالَ أَبُو دَاوُد: هٰذَا كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً وَقَدْ

رَخَّصَ فِيهِ قَوْمٌ يَعْنِي التِّرْيَاقَ

3869 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle derken işittiğini söylemiştir:

"Eğer ben tiryak içersem veya muska takınırsam ya da kendi kafamdan şiir söylersem (artık İslâmi ölçülerin dışına çıkmış olacağımdan bir daha) yaptıklarım(ın İslami ölçülere uyup uymadığına aldırış etmem.)"

Ebû Dâvud şöyle dedi: Bu yasak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e mahsustur. Bir topluluk tiryak kullanmaya cevaz vermiştir.

İZAH

Tiryak çeşitli maddeler karıştırılarak yapılan bir nevi panzehir etkisi gösteren bir macundur. Birkaç çeşidi var, içinde yılan eti ve içki olan tiryakı içmek caiz değildir. İçinde bu gibi haram madde olmayan cinsini kullanmakta beis yoktur.

Temime: Nazar değmesin diye takılan ağaç ve boncuğa denir. Allah'tan başka şifâ verecek kimse olmadığı için bu cahillik ve sapıklık alâmetidir. Tabiî Kur'an ve hadislerle şifâ istemek temime kabilinden değildir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ayetlerle karışmaması için şiir söylememiştir. (Maalimü-üs-Sünen, c. 5, s. 354)

11 - (KULLANILMASI HOŞ OLMAYAN) MEKRUH İLAÇLAR

٣٨٧٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنِ الدَّوَاءِ الْخَبِيثِ

3870 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kötü ilaç kullanmaktan nehyetti.[482]

İZAH

İçinde eti yenmeyen hayvan eti bulunur, hayvan pisliği ve içki bulunursa o ilaç pistir. Başka ilaç varken bunları kullanmak caiz değildir. Sadece Ureynelilere deve idrarı ile tedavi konusunda Efendimiz müsaade etmiştir.

٣٨٧١- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عُثْمَانَ أَنَّ طَبِيبًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ضِفْدَعٍ يَجْعَلُهَا فِي دَوَاءٍ فَنَهَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِهَا

3871 - Abdurrahman bin Osman radıyallahu anh'dan rivâyete göre bir doktor Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ilaçlara karıştırdığı kurbağanın hükmünü sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o doktoru kurbağayı öldürmekten nehyetti.[483]

٣٨٧٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ حَسَا سُمًّا فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا

3872 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Zehir yut(up da canına kıy)an cehennem ateşi içinde ebedi kalarak o zehiri yutmaya çalışmakla meşgul olacaktır."[484]

İZAH

Zehir içerek kendisini öldüren kimse intihar etmiştir. İntihar eden kimse intiharı helal kabul ederek kendisini öldürmüşse imandan çıkmış olur, ebediyyen ateşte kalması muhakkaktır. Eğer bir acıya dayanamamaktan dolayı intihar etmişse cehennemde uzun müddet kalacak, dünyada bir şeyle kendisini öldüren kimse suç aleti ile beraber gelecek demektir.

٣٨٧٣- سُوَيْدُ بْنُ طَارِقٍ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ

الْخَمْرِ فَنَهَاهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فَنَهَاهُ فَقَالَ لَهُ يَا نَبِيَّ اللهِ إِنَّهَا دَوَاءٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا وَلَكِنَّهَا دَاءٌ

3873 - Süveyd bin Tarık radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e içkinin ilaç olarak kullanılmasından sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onu içkiyi ilaç olarak kullanmaktan nehyetti. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yine sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onu yine nehyetti. Dedi ki: Ey Allah'ın Nebîsi, içki ilaçtır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hayır (içki ilaç değildir) lakin o hastalıktır."[485]

٣٨٧٤- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالدَّوَاءَ وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً فَتَدَاوَوْا وَلَا

تَدَاوَوْا بِحَرَامٍ

3874 - Ebu'd-Derdâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Gerçekten Allah hastalığı da şifayı da yarattı ve her dert için bir derman yarattı. Tedavi olunuz. Lakin haramla tedavi olmayınız."

12 - ACVE HURMASI

٣٨٧٥- عَنْ سَعْدٍ قَالَ: مَرِضْتُ مَرَضًا أَتَانِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي فَوَضَعَ يَدَهُ بَيْنَ ثَدْيَيَّ حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَهَا عَلَى

فُؤَادِي فَقَالَ: إِنَّكَ رَجُلٌ مَفْئُودٌ ائْتِ الْحَارِثَ بْنَ كَلَدَةَ أَخَا ثَقِيفٍ فَإِنَّهُ

رَجُلٌ يَتَطَبَّبُ فَلْيَأْخُذْ سَبْعَ تَمَرَاتٍ مِنْ عَجْوَةِ الْمَدِينَةِ فَلْيَجَأْهُنَّ بِنَوَاهُنَّ

ثُمَّ لِيَلُدَّكَ بِهِنَّ

3875 - Sa’d radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöyle demiştir:

Bir hastalığa tutulmuştum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geldi. Beni ziyaret ediyordu. Elini iki göğsüm arasına koydu, hatta ben onun soğukluğunu kalbimde buldum. Bunun üzerine şöyle buyurdu: “Sen kalb hastalığına tutulmuş bir kimsesin, Sakif’in kardeşi Haris bin Kelde’ye git. Çünkü o doktorluk yapan bir kimsedir. Medine’nin acve hurmasından yedi adet hurma alsın, onları çekirdeği ile beraber döğsün, sonra onu suya koyarak sana içirsin.”

٣٨٧٦- سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ تَصَبَّحَ سَبْعَ تَمَرَاتٍ عَجْوَةٍ لَمْ يَضُرَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سَمٌّ

وَلَا سِحْرٌ

3876 - Sa’d bin Ebû Vakkas radıyallahu anh’ın babasından rivayet etiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur.

“Kim her sabah acve hurmasından yedi tane (yerse) o gün ona zehir ve sihir zarar vermez.”[486]

13 - DAMAK KALDIRMAK

٣٨٧٧- عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِحْصَنٍ قَالَتْ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنٍ لِي قَدْ أَعْلَقْتُ عَلَيْهِ مِنَ الْعُذْرَةِ فَقَالَ عَلَامَ

تَدْغَرْنَ أَوْلَادَكُنَّ بِهَذَا الْعِلَاقِ عَلَيْكُنَّ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ

أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُسْعَطُ مِنَ الْعُذْرَةِ وَيُلَدُّ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: يَعْنِي بِالْعُودِ الْقُسْطَ

3877 - Ümmü Kays binti Mihsan radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Oğlumla beraber Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdim. Oğlumun boğazındaki bademciği parmağımla patlatmıştım. Buyurdu ki: "Çocuklarınızın boğazındaki bademcikleri parmakla sıkarak neden onları incitiyorsunuz? Size şu ûd-i Hindî kullanmak gerek. Çünkü onda yedi şifâ vardır. Zatul Cenb onlardandır. Bademcikten dolayı burundan akıtılır. Zatul Cenb hastalığından dolayı ağzın yanından akıtılır.

Ebû Dâvud, ûd ile topalak otu kasdediliyor dedi.[487]

İZAH

Ûd: İki kısımdır.

1- Ûd-i Hindî, siyahca ve daha hareketlidir.

2- Ûd-i Bahrî beyazdır. Ûd-ı Hindî enfiye gibi burna çekilerek şişmiş bademciğin tedavisinde suya ıslatılarak ağızdan alınıp zatürre hastalığında kullanılır. Türkçemizde topalak otu denilen bitki köküdür.

14 - SÜRME KULLANMAYI EMRETMEK

٣٨٧٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الْبَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضَ فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ وَإِنَّ

خَيْرَ أَكْحَالِكُمُ الْإِثْمِدُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيُنْبِتُ الشَّعَرَ

3878 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Elbiselerinizden beyaz olanı giyiniz. Çünkü o elbiselerinizin en hayırlılarındandır. Ölülerinizi de beyazla kefenleyiniz. Sürmelerinizin en hayırlısı ismid denen sürme taşıdır. Çünkü o, gözün nurunu artırır, kirpikleri kuvvetlendirir."[488]

15 - GÖZ İSABETİ (NAZAR DEĞMESİ)

٣٨٧٩- حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: اَلْعَيْنُ حَقٌّ

3879 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle buyurmuştur:

"Göz isabeti (değmesi) haktır."[489]

٣٨٨٠- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ يُؤْمَرُ الْعَائِنُ فَيَتَوَضَّأُ

ثُمَّ يَغْتَسِلُ مِنْهُ الْمَعِينُ

3880 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyete göre:

Gözü değen kimseye abdest alması emredilir. O da abdest alırdı. Sonra kendisine göz değen kimse, o abdest suyunda guslederdi.

İZAH

Âin: Gözü değen kimse demektir.

Maîn: Kendisine göz değen kimse demektir.

Göz değmesi haktır. Meydana gelişi çoktur. Bunun tedavisi için gözü değen kimseye abdest aldırıp, kendisine göz değen hastanın başına, vücuduna dökülerek yıkandırılır.

16 - EMZİKLİ KADINLA CİMA ETMEK

٣٨٨١- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ بْنِ السَّكَنِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ سِرًّا فَإِنَّ الْغَيْلَ يُدْرِكُ

الْفَارِسَ فَيُدَعْثِرُهُ عَنْ فَرَسِهِ

3881 - Esma binti Yezid bin Seken radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim.

"Çocuklarınızı gizli olarak öldürmeyiniz, gerçekten kadın emzikli iken ona cimada bulunmanın tesiri öyle Büyûk ki, atlıya arkasından yetişir ve onu atından yere düşürür."[490]

İZAH

Kadın emzikli iken efendisi kendisine yakın olur da hamile kalırsa ananın sütü kesileceği için sütü emen çocuk hastalanır. Açlıktan öldüğü de olur. Bu da gizlice çocuğu öldürmek demektir.

٣٨٨٢- عَنْ جُدَامَةَ الْأَسَدِيَّةِ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَنْهَى عَنِ الْغِيلَةِ حَتَّى ذَكَرْتُ أَنَّ الرُّومَ

وَفَارِسَ يَفْعَلُونَ ذَلِكَ فَلَا يَضُرُّ أَوْلَادَهُمْ

قَالَ مَالِكٌ: الْغِيلَةُ أَنْ يَمَسَّ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَهِيَ تُرْضِعُ

3882 - Cüdâme el-Esediyye radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, o Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiş.

"Yemin olsun, kadın emzikli iken efendisinin ona yakın olmasını nehyetmek istedim. Fakat Rum ve İranlıların bunu yaptıklarını, evlatlarına zarar vermediğini hatırladım."

Râvilerden Malik şöyle dedi: "Gayle kelimesi, erkeğin emzikli hanımına cinsî temasta bulunması demektir.[491]

17 - MUSKA TAKMAK

٣٨٨٣- عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ الرُّقَى وَالتَّمَائِمَ وَالتِّوَلَةَ شِرْكٌ، قَالَتْ: قُلْتُ لِمَ تَقُولُ هٰذَا

وَاللهِ لَقَدْ كَانَتْ عَيْنِي تَقْذِفُ وَكُنْتُ أَخْتَلِفُ إِلَى فُلَانٍ الْيَهُودِيِّ يَرْقِينِي

فَإِذَا رَقَانِي سَكَنَتْ، فَقَالَ عَبْدُ اللهِ إِنَّمَا ذَلِكَ عَمَلُ الشَّيْطَانِ كَانَ يَنْخُسُهَا

بِيَدِهِ فَإِذَا رَقَاهَا كَفَّ عَنْهَا إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكِ أَنْ تَقُولِي كَمَا كَانَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَذْهِبِ الْبَأْسَ رَبَّ النَّاسِ اشْفِ أَنْتَ الشَّافِي

لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا

3883 - Abdullah bin Mes’ûd radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim, demiştir:

“Efsun, nazarlık, boncuklar ve muhabbet için yapılan muhabbet muskaları şirktir.” İbn-i Mes’ûd’un hanımı Zeyneb dedi ki: Efendime niçin böyle söylüyorsun? Allah’a yemin ederim ki, gözüm yaş döker, çapak atar (seğrir dururdu) ben de falan Yahudiye gider gelirdim, bana efsun yapardı. Bana efsun yaptığı vakit gözümün seğirmesi dururdu.

Abdullah bin Mes’ûd şöyle dedi: Senin gözünün atması şeytan işidir. Şeytan gözüne eliyle dürter, Yahudi efsun yapınca şeytan dürtmeden elini men eder. Böyle bir ağrı duyduğun vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in buyurduğu gibi söylemen sana yeter, “(Ey insanların Rabbı olan (Allah’ım) sıkıntıyı gider, şifâ ver, çünkü sen şifâ verensin, senden başka kimse hiçbir hastalık bırakmayacak şekilde şifâ veremez. Ancak sen verebilirsin.”[492]

٣٨٨٤- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: لَا رُقْيَةَ إِلَّا مِنْ عَيْنٍ أَوْ حُمَةٍ

3884 - İmran bin Husayn radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Okuyarak tedavi etme usûlünün göz değmesinden ve zehirli böceklerin sokmasından başka (hiçbir hastalıkta müspet tesiri) yoktur.”[493]

İZAH

Bu hadis-i şerif göz değmesine ve yılan, akrep gibi zehirli haşeratın zehirlerinin tesirinin gitmesinde ayet ve dualarla yapılan efsunun faydalı olacağına delâlet eder.

18 - EFSUN HAKKINDA GELEN HADİSLER

٣٨٨٥- ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ رَسُولِ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى ثَابِتِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ أَحْمَدُ وَهُوَ

مَرِيضٌ فَقَالَ أَكْشِفِ الْبَأْسَ رَبَّ النَّاسِ عَنْ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ ثُمَّ

أَخَذَ تُرَابًا مِنْ بَطْحَانَ فَجَعَلَهُ فِي قَدَحٍ ثُمَّ نَفَثَ عَلَيْهِ بِمَاءٍ وَصَبَّهُ عَلَيْهِ

3885 - Sabit bin Kays bin Şemmas’ın dedesinden rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün Sabit’in yanına girmiştir. Ahmed bin Salih o esnada Sabit’in hasta olduğunu söylüyor. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Ey insanların Rabbı, Sabit bin Kays bin Şemmas’tan sıkıntıyı aç (kaldır)” diye buyurdu. Sonra (Medine’nin) Bathan vadisinden toprak aldı. Onu bir kadeh içine koydu. Sonra onun üzerine su döküp okuyup üfledi ve onu Sabit bin Kays’ın üzerine döktü.[494]

٣٨٨٦- عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كُنَّا نَرْقِي فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقُلْنَا يَا

رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى فِي ذَلِكَ فَقَالَ اعْرِضُوا عَلَيَّ رُقَاكُمْ لَا بَأْسَ بِالرُّقَى

مَا لَمْ تَكُنْ شِرْكًا

3886 - Avf bin Malik’ten rivâyete göre: Cahiliyet devrinde efsun (okuyup üfleyerek tedavi) yapıyorduk. Ey Allah’ın Rasûlü, efsun hakkında ne buyurursunuz, dedik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Efsununuzu bana arzedin içerisinde şirk olmadıkça efsunda beis yoktur” buyurdu.

٣٨٨٧- عَنِ الشِّفَاءِ بِنْتِ عَبْدِ اللهِ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا عِنْدَ حَفْصَةَ فَقَالَ لِي أَلَا تُعَلِّمِينَ هَذِهِ رُقْيَةَ

النَّمْلَةِ كَمَا عَلَّمْتِيهَا الْكِتَابَةَ

3887 - Şifâ binti Abdullah radıyallahu anh'den rivâyete göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yanıma girdi. Ben hazreti Hafsa'nın yanında bulunuyordum, bana şöyle buyurdu: "Hafsa'ya, yazı yazmayı öğrettiğin gibi (insanın iki yanında siyah çıkan adına) nemle denen hastalığın efsununu öğretsen ya."

İZAH

Nemle hastalığı, karınca hastalığı demektir. Yan taraflarda siyah siyah karınca gibi görünümü olan bir yaradır. Hazreti Şifâ bu hastalığa efsun yapardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, bu efsunu hazreti Hafsa'ya da öğretmesini istemiştir. Bu hadis-i şerif, kadınların yazı yazmayı öğrenmesi gerektiğine delâlet eder.

٣٨٨٨- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ حَكِيمٍ حَدَّثَتْنِي جَدَّتِي قَالَتْ: سَمِعْتُ

سَهْلَ بْنَ حُنَيْفٍ يَقُولُ مَرَرْنَا بِسَيْلٍ فَدَخَلْتُ فَاغْتَسَلْتُ فِيهِ فَخَرَجْتُ

مَحْمُومًا فَنُمِيَ ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مُرُوا أَبَا

ثَابِتٍ يَتَعَوَّذُ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا سَيِّدِي وَالرُّقَى صَالِحَةٌ فَقَالَ لَا رُقْيَةَ إِلَّا فِي

نَفْسٍ أَوْ حُمَةٍ أَوْ لَدْغَةٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: الْحُمَةُ مِنَ الْحَيَّاتِ وَمَا يَلْسَعُ

3888 - Osman bin Hakim'in ninesi Rabab radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre Sehl bin Huneyf'in şöyle söylediğini işittim, demiştir (yolculuğumuzda). Bir akar suya rastladık, ben girdim bu suda yıkandım. Sıtma hastalığına tutulmuş olarak sudan çıktım, benim bu halim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e iletildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ebû Sabit'e emrediniz (bu hastalıktan) sığınsın" buyurdu.

Rabab dedi ki: Ben ey Efendim, efsun yaptırmak doğru mudur, diye sordum.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Göz değmesi, zehirlenmek veya bir zehirli hayvan tarafından sokulmanın dışında efsun(un o kadar tesiri) yoktur” buyurdu.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Zehirlenme yılanlardan veya sokan hayvanlardan olur.

٣٨٨٩- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا

رُقْيَةَ إِلَّا مِنْ عَيْنٍ أَوْ حُمَةٍ أَوْ دَمٍ يَرْقَأُ لَمْ يَذْكُرِ الْعَبَّاسُ الْعَيْنَ وَهٰذَا لَفْظُ

سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ

3889 - Enes radıyallahu anh’dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Göz değmesi yahut zehirlenme veya kanamadan başka yerde efsun yoktur, efsun kanamayı durdurur.”

Râvilerden Abbas, göz değmesini zikretmedi. Bu lafız SülEymân bin Dâvud’un rivâyet ettiği lafızdır.[495]

19 - EFSUN NASIL YAPILIR

٣٨٩٠- عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ قَالَ: قَالَ أَنَسٌ يَعْنِي لِثَابِتٍ

أَلَا أَرْقِيكَ بِرُقْيَةِ رَسُولِ اللهِ؟ قَالَ: بَلَى، قَالَ: فَقَالَ اَللّٰهُمَّ رَبَّ النَّاسِ

مُذْهِبَ الْبَأْسِ اِشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شَافِيَ إِلَّا أَنْتَ اشْفِهِ شِفَاءً لَا

يُغَادِرُ سَقَمًا

3890 - Abdulaziz bin Suhayb radıyallahu anh’dan rivayetle Enes radıyallahu anh, (Sabit’e) şöyle dedi:

Seni Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in efsunu ile efsunlamayım mı? Sabit, “elbette”, dedi. Enes dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ey insanların Rabbi, şiddetleri gideren Allah’ım şifâ ver,

çünkü şifâ veren sensin. Senden başka şifâ veren yoktur. O'na hiçbir hastalık bırakmayacak şifâ ver."[496]

٣٨٩١- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ عُثْمَانُ وَبِي وَجَعٌ قَدْ كَادَ يُهْلِكُنِي قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِمْسَحْهُ بِيَمِينِكَ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَقُلْ أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللهِ وَقُدْرَتِهِ

مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ قَالَ فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَذْهَبَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا كَانَ بِي فَلَمْ

أَزَلْ آمُرُ بِهِ أَهْلِي وَغَيْرَهُمْ

3891 - Osman bin Ebî'l-As radıyallahu anh'dan: O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi. Osman dedi ki: Bende bir hastalık var, nerdeyse beni helak edecek. Dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şöyle buyurdu: "Onu sağ elinde yedi defa oğuştur, sıvazla ve bulduğum şu ağrının şerrinden Allah'ın kudret ve izzetine sığınırım de." Osman dedi ki: Bunu yaptım, Aziz ve Celil olan Allah, bende olan ağrıyı giderdi, bunun üzerine o günden beri ben ehlime başkalarına bu duaları tavsiye ediyorum.[497]

٣٨٩٢- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اشْتَكَى مِنْكُمْ شَيْئًا أَوْ اشْتَكَاهُ أَخٌ لَهُ فَلْيَقُلْ رَبُّنَا اللهُ الَّذِي

فِي السَّمَاءِ تَقَدَّسَ اسْمُكَ أَمْرُكَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ كَمَا رَحْمَتُكَ فِي

السَّمَاءِ فَاجْعَلْ رَحْمَتَكَ فِي الْأَرْضِ اغْفِرْ لَنَا حُوبَنَا وَخَطَايَانَا أَنْتَ رَبُّ

الطَّيِّبِينَ أَنْزِلْ رَحْمَةً مِنْ رَحْمَتِكَ وَشِفَاءً مِنْ شِفَائِكَ عَلَى هَذَا الْوَجَعِ فَيَبْرَأُ

3892 - Ebû'd-Derdâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim, demiştir. "Sizden biriniz bir şeyden rahatsız olursa veya onun bir kardeşi, rahatsız olursa hükmü semayı kuşatan Rabbımız olan Allah'tır, ismin mukaddestir, emrin sema ve arzdadır. Semada rahmetin bulunduğu gibi rahmetini arzda da kıl. Bizim günah ve hatalarımızı mağfiret eyle, sen iyi davranan (peygamberler ve meleklerin) Rabbısın. Şu ağrıya rahmetinden bir rahmet ve şifalardan bir şifâ ver, desin, iyi olur."[498]

٣٨٩٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُعَلِّمُهُمْ مِنَ الْفَزَعِ كَلِمَاتٍ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ

اللهِ التَّامَّةِ مِنْ غَضَبِهِ وَشَرِّ عِبَادِهِ وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ

وَكَانَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ يُعَلِّمُهُنَّ مَنْ عَقَلَ مِنْ بَنِيهِ وَمَنْ لَمْ يَعْقِلْ كَتَبَهُ

فَأَعْلَقَهُ عَلَيْهِ

3893 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashaba korkudan kurtulmak için (şu) kelimeleri öğretiyordu: "Allah'ın gazabından kullarının şerrinden şeytanların vesveselerinden ve şeytanların hazır olmasından Allah'ın tam olan kelimelerine sığınırım."

Abdullah bin Amr oğullarından aklı erenlere bunu öğretir, aklı ermeyenlere ise bunu yazar üzerine asardı.[499]

٣٨٩٤- حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَثَرَ ضَرْبَةٍ فِي سَاقِ

سَلَمَةَ فَقُلْتُ مَا هَذِهِ قَالَ أَصَابَتْنِي يَوْمَ خَيْبَرَ فَقَالَ النَّاسُ أُصِيبَ سَلَمَةُ

فَأُتِيَ بِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَفَثَ فِيَّ ثَلَاثَ نَفَثَاتٍ فَمَا

اشْتَكَيْتُهَا حَتَّى السَّاعَةِ

3894 - Yezid bin Ebû Ubeyd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi: Seleme'nin inciğinde bir kılıç yarası gördüm, bu nedir diye sordum. Seleme şöyle dedi: Hayber harbi sırasında bana isabet eden bir yaradır. İnsanlar Seleme öldürüldü, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem davet edildi. Bana üç nefesle nefes etti. Nihayet şu vakte kader hiçbir rahatsızlık duymadım.[500]

٣٨٩٥- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

لِلْإِنْسَانِ إِذَا اشْتَكَى يَقُولُ بِرِيقِهِ ثُمَّ قَالَ بِهِ فِي التُّرَابِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا بِرِيقَةِ

بَعْضِنَا يُشْفَى سَقِيمُنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا

3895 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Bir kimse hastalandığı vakit (önce) tükrüğü ile toprağa bir çizgi çizerdi. Râvi bu işareti göstermek için kendisi de tükrük ile toprağa çizdi. Sonra şöyle buyururdu:

"Yerimizin toprağı, bazılarımızın tükrüğü ile Rabbimizin izni ile hastalarımıza şifâ verir" derdi.[501]

٣٨٩٦- عَنْ خَارِجَةَ بْنِ الصِّلْتِ التَّمِيمِيِّ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ ثُمَّ أَقْبَلَ رَاجِعًا مِنْ عِنْدِهِ فَمَرَّ عَلَى قَوْمٍ

عِنْدَهُمْ رَجُلٌ مَجْنُونٌ مُوثَقٌ بِالْحَدِيدِ فَقَالَ أَهْلُهُ إِنَّا حُدِّثْنَا أَنَّ صَاحِبَكُمْ هَذَا

قَدْ جَاءَ بِخَيْرٍ فَهَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ تُدَاوِيهِ فَرَقَيْتُهُ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَبَرَأَ فَأَعْطَوْنِي

مِائَةَ شَاةٍ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ هَلْ إِلَّا هَذَا

وَقَالَ مُسَدَّدٌ: فِي مَوْضِعٍ آخَرَ هَلْ قُلْتَ غَيْرَ هَذَا؟ قُلْتُ: لَا، قَالَ: خُذْهَا

فَلَعَمْرِي لَمَنْ أَكَلَ بِرُقْيَةِ بَاطِلٍ لَقَدْ أَكَلْتَ بِرُقْيَةِ حَقٍّ

3896 - Hârice bin Salt et-Temîmî radıyallahu anh'ın amcası (Ilâka bin Sıhar el-Selîtî) radıyallahu anh'dan: O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek Müslüman oldu, sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından yöneldi, döndü, dönerken bir kavme uğradı. Onların yanında demire bağlanmış deli bir zât vardı. O, delinin ehl-i şöyle dedi: Bize haber verildiğine göre, sizin sohbetinde bulunduğunuz şu zat, hayır getirmiş, senin yanında şu deliyi tedavi edecek bir şey var mı? Ben de ona fatiha ile efsun yaptım. Deli iyi oldu. Bunun üzerine bana yüz koyun verdiler. Ben de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim, yaptığım efsunu ona haber verdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Bundan başka okuduğun bir şey var mı?" buyurdu.

Müseddet, diğer bir yerde bundan başka bir şey söyledin mi? diye rivâyet etti. Ben, hayır, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onların sana verdiğini al. Allah'a yemin ederim ki, batıl efsun karşılığında aldığını yiyen

nice insanlar var, yemin olsun ki, sen hak olan bir efsun karşılığında aldığını yiyorsun.”[502]

٣٨٩٧- عَنْ خَارِجَةَ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ مَرَّ قَالَ: فَرَقَاهُ بِفَاتِحَةِ

الْكِتَابِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ غُدْوَةً وَعَشِيَّةً كُلَّمَا خَتَمَهَا جَمَعَ بُزَاقَهُ ثُمَّ تَفِلَ فَكَأَنَّمَا

أُنْشِطَ مِنْ عِقَالٍ فَأَعْطَوْهُ شَيْئًا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ ذَكَرَ

مَعْنَى حَدِيثِ مُسَدَّدٍ

3897 - Hârice bin Salt’ın amcası (Ilâka) radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre, Ilâka, bir kavme uğradı, dedi ki: Deliyi üç gün sabah ve akşam fatiha sûresini okuyarak efsun yaptım. Fatihayı her bitirişinde tükrüğünü topluyor, sonra deliye tükürüyordu. (Üçgün sonra) deli bağdan çözülür gibi olmuştur. Ilâka’ya bir şey verdiler. O da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldi, Ilâka sözlerini bundan sonraki kısımda bir önce geçen Müseddet’in rivâyet ettiği hadisin manasında söylemiştir.

٣٨٩٨- سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ

قَالَ كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ

أَصْحَابِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ لُدِغْتُ اللَّيْلَةَ فَلَمْ أَنَمْ حَتَّى أَصْبَحْتُ قَالَ:

مَاذَا؟ قَالَ: عَقْرَبٌ، قَالَ: أَمَا إِنَّكَ لَوْ قُلْتَ حِينَ أَمْسَيْتَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ

اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ لَمْ تَضُرَّكَ إِنْ شَاءَ اللهُ

3898 - Süheyl’in babası Ebû Salih radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi: Eslem kabilesinden bir kimseyi dinledim. Şöyle dedi: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yanında oturuyordum, ashabından bir zât geldi ve şöyle dedi: Ey Allah’ın Rasûlü, bu gece zehirlendim, sabah oluncaya kadar uyuyamadım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Seni zehirleyen nedir?” dedi. O zat, akreptir dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Ama sen akşamladığın vakit yarattığı şeylerin şerrinden Allah’ın tam kelimelerine sığınırım deseydin, Allah’ın izniyle dilerse sana zarar vermezdi.”[503]

٣٨٩٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَدِيغٍ

لُدِغَتْهُ عَقْرَبٌ قَالَ: فَقَالَ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا

خَلَقَ لَمْ يُلْدَغْ أَوْ لَمْ يَضُرَّهُ

3899 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e akrep tarafından sokulmuş bir kimse getirilirdi. Râvi dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Eğer bu zat, yarattığı şeylerin şerrinden Allah'ın tam olan kelimelerine sığınırım, deseydi sokulmazdı, veya ona zarar veremezdi."

٣٩٠٠- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَهْطًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْطَلَقُوا فِي سَفْرَةٍ سَافَرُوهَا فَنَزَلُوا بِحَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ

فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ سَيِّدَنَا لُدِغَ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ شَيْءٌ يَنْفَعُ صَاحِبَنَا

فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ نَعَمْ وَاللهِ إِنِّي لَأَرْقِي وَلَكِنْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَأَبَيْتُمْ أَنْ

تُضَيِّفُونَا مَا أَنَا بِرَاقٍ حَتَّى تَجْعَلُوا لِي جُعْلًا فَجَعَلُوا لَهُ قَطِيعًا مِنَ الشَّاءِ

فَأَتَاهُ فَقَرَأَ عَلَيْهِ أُمَّ الْكِتَابِ وَيَتْفُلُ حَتَّى بَرَأَ كَأَنَّمَا أُنْشِطَ مِنْ عِقَالٍ قَالَ

فَأَوْفَاهُمْ جُعْلَهُمُ الَّذِي صَالَحُوهُمْ عَلَيْهِ فَقَالُوا اقْتَسِمُوا فَقَالَ الَّذِي رَقَى

لَا تَفْعَلُوا حَتَّى نَأْتِيَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَسْتَأْمِرَهُ فَغَدَوْا

عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمِنْ أَيْنَ عَلِمْتُمْ أَنَّهَا رُقْيَةٌ أَحْسَنْتُمْ اقْتَسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي

مَعَكُمْ بِسَهْمٍ

3900 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir cemaat bir sefere gittiler. Arap kabilelerinden bir kabilenin yanına indiler, onlardan birisi şöyle dedi: Bizim kabile reisimiz zehirlendi, sizden birinizin yanında

arkadaşımıza fayda verecek bir şey var mı? Cemaat içerisinden bir zat, evet var, Allah'a yemin ederim ki ben efsun yaparım, lakin biz sizden bizi misafir etmenizi istedik, siz ise kabul etmediniz, bana bir ücret vermenizi şart kılmadıkça ben efsun yapmam, dedi. Bunun üzerine ona bir koyun sürüsü vermeyi kararlaştırdılar, o zât kabile reisine geldi ve onun üzerine Fatihayı okudu, okudukca üflüyordu. Her üfleyişte hasta bağdan çözülür gibi oluyordu. Râvi dedi ki: Anlaştıkları bir koyun sürüsünü onlara tamamen verdiler, heyet üyeleri bu sürüyü aranızda taksim edin, dediler. Efsun yapan zat, hayır taksim etmeyin. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelelim, ondan ne yapmamız gerektiği hakkında emir alalım, dedi.

Sabahleyin, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına vardılar, olup biteni O'na anlattılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Fatiha'nın şifâ verdiğini nereden öğrendiniz? Sürüyü aldığınıza iyi yaptınız, sürüyü taksim edin. Sizinle beraber bir hisse de bana ayırın" buyurdu.[504]

٣٩٠١- عَنْ خَارِجَةَ بْنِ الصَّلْتِ التَّمِيمِيِّ عَنْ عَمِّهِ قَالَ: أَقْبَلْنَا مِنْ

عِنْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْنَا عَلَى حَيٍّ مِنَ الْعَرَبِ فَقَالُوا

إِنَّا أُنْبِئْنَا أَنَّكُمْ قَدْ جِئْتُمْ مِنْ عِنْدِ هٰذَا الرَّجُلِ بِخَيْرٍ فَهَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ دَوَاءٍ

أَوْ رُقْيَةٍ فَإِنَّ عِنْدَنَا مَعْتُوهًا فِي الْقُيُودِ؟ قَالَ: قُلْنَا نَعَمْ، قَالَ: فَجَاءُوا

بِمَعْتُوهٍ فِي الْقُيُودِ، قَالَ: فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ غُدْوَةً

وَعَشِيَّةً كُلَّمَا خَتَمْتُهَا أَجْمَعُ بُزَاقِي ثُمَّ أَتْفُلُ فَكَأَنَّمَا نَشِطَ مِنْ عِقَالٍ قَالَ

فَأَعْطَوْنِي جُعْلًا فَقُلْتُ لَا حَتَّى أَسْأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَ: كُلْ فَلَعَمْرِي مَنْ أَكَلَ بِرُقْيَةِ بَاطِلٍ لَقَدْ أَكَلْتَ بِرُقْيَةِ حَقٍّ

3901 - Hârice radıyallahu anh, amcası Ilâka radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına çıktık, Araptan bir kabilenin yanına geldik, kabile halkı şöyle dediler, haber aldığımıza göre siz şu zatın (Peygamber)in yanından hayırla gelmişsiniz, bizim yanımızda

elleri, ayakları bağlı bir deli var. Sizin yanınızda buna bir ilaç veya efsun var mı?

Ilâka dedi ki: Biz, evet cevabını verdik. Dedi ki: Bağlanmış bir deli getirdiler. Dedi ki: Üç gün sabah ve akşam ona Fatiha'yı okudum, Fatiha'yı her bitirişimde tükrüğümü topluyor, sonra ona tükürüyordum. Bunun üzerine sanki bağdan çözülür gibi oldu. Bu okuyuşuma karşılık bana bir ücret verdiler, ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sormadan almam, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Al da ye, ömrüme yemin olsun ki, nice batıl efsunlar yapıp karşılığında bir şeyler alıp yiyenler var. Yemin olsun sen hak olan bir efsun karşılığında yemiş olacaksın" buyurdu.

٣٩٠٢- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اشْتَكَى يَقْرَأُ فِي نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَيَنْفُثُ

فَلَمَّا اشْتَدَّ وَجَعُهُ كُنْتُ أَقْرَأُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُ عَلَيْهِ بِيَدِهِ رَجَاءَ بَرَكَتِهَا

3902 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Aişe radıyallahu anhâ'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, rahatsız olduğu vakit felak ve nâs sûrelerini okur ve (kendine) üflerdi. Ağrısı şiddetlendiği vakit O'na ben okur, bereketini ümit ederek kendi eli ile üzerine mest ederdim.[505]

20 - ŞİŞMANLAMA YOLLARINA BAŞVURMAK

٣٩٠٣- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَرَادَتْ أُمِّي أَنْ تُسَمِّنَنِي

لِتُدْخِلَنِي عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أُقْبَلْ عَلَيْهَا بِشَيْءٍ

مِمَّا تُرِيدُ حَتَّى أَطْعَمَتْنِي الْقِثَّاءَ بِالرُّطَبِ فَسَمِنْتُ عَلَيْهِ كَأَحْسَنِ السِّمَنِ

3903 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Benim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile zifafa girmem için annem beni şişmanlatmak istiyordu. Bütün gayretlerine rağmen onun istediği kiloyu alamadım. Neticede bana yaş hurma ile hıyar yedirdi. Bununla en iyi şekilde şişmanladım.[506]

21 - KÂHİN HAKKINDA

٣٩٠٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَنْ أَتَى كَاهِنًا قَالَ مُوسَى فِي حَدِيثِهِ فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ ثُمَّ اتَّفَقَا أَوْ أَتَى

إِمْرَأَةً قَالَ مُسَدَّدٌ إِمْرَأَتَهُ حَائِضًا أَوْ أَتَى إِمْرَأَةً قَالَ مُسَدَّدٌ إِمْرَأَتَهُ فِي دُبُرِهَا

فَقَدْ بَرِئَ مِمَّا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ

3904 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim gaibden haber verdiğini iddia eden kimseye (kâhine) gelir" (râvilerden Musâ eğer kâhinin söylediklerini tasdik ederse, dedi. Sonra her iki râvi şu sözlerde ittifak ettiler) veya bir kadına gelirse, Müseddet şöyle dedi: "Eğer hanımına hayızlı iken veya arkasından cima ederse Allah'ın Muhammed'e indirdiğinden dışarı çıkmıştır."[507]

İZAH

Kâhin: Geleceğe ait bilgileri bildiğini iddia eden kimse demektir.

Böyle kimselere bilgi soran ve onların geleceğe ait verdikleri bilgileri tasdik edenlerin inancının tehlikede olduğu bildiriliyor.

Bir de hanımına livata yapanların akibetinin iyi olmayacağı bildiriliyor.

22 - YILDIZLARDAN HÜKÜM ÇIKARMAK

٣٩٠٥- عَنْ إِبْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ إِقْتَبَسَ عِلْمًا مِنَ النُّجُومِ إِقْتَبَسَ شُعْبَةً مِنَ السِّحْرِ زَادَ مَا زَادَ

3905 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim yıldızlardan hüküm çıkarmaktan bir bilgi alırsa, sihir şubelerinden birini almış olur. (Yıldızlardan aldığı bilgiler) arttıkça (sihirle olan ilgisi) de artmış olur" buyurdu.[508]

İZAH

Yıldızlara bakarak geleceğe ait bilgiler çıkarmak gabya muttali olma iddiasına götüreceği için yasaklanmıştır. Ama tecrübelere dayanarak yıldızlar şöyle olursa havalar soğuk veya sıcak olur gibi tahminler yasaklanan yıldız bilgisine girmez. Bugünkü metoroloji tecrübelere dayanarak tahmindir.

٣٩٠٦- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّهُ قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ بِالْحُدَيْبِيَةِ فِي إِثْرِ سَمَاءٍ كَانَتْ مِنَ

اللَّيْلِ فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: هَلْ تَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ؟

قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: قَالَ أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ

فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي كَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ

وَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِنَوْءِ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي مُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ

3906 - Zeyd bin Halid el-Cühenî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hudeybiye'de gece yağan yağmurun arkasından bize sabah namazını kıldırdı. Sabah namazını bitirdikten sonra cemaata dönerek şöyle buyurdu: "Rabbınız ne buyurdu biliyor musunuz?" Ashab, Allah ve Rasûlü daha iyi bilir, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

"Rabbımız şöyle buyurdu: Kullarımdan bir kısmı bana iman edici, bir kısmı da beni inkar edici olarak sabahladı. Allah'ın fazlı ve rahmeti ile (bu gece) bize yağmur yağdı, diyenler bana inanmıştır. Yıldızların yaratıcılığını da inkar edicidir. Fakat şu veya bu yıldızların hareketi sayesinde bize yağmur yağdı, diyenler ise beni inkar etmiş, yıldızlara inanmıştır."[509]

İZAH

Yağmurun yağması ilahi bir prensibe bağlanmıştır. Rabbımız dilediği vakit prensiplerini harekete geçirir. Dilediği şekilde yağmur yağar. Rabbimizin ilâhî prensibi ve dilemesi bir tarafa itilerek yağmurun yağmasını tabiata, yıldızlara nisbet etmek Allah'a küfür olur. Ama daha önce yağmurdaki şartlara bakarak tahminde bulunmak bu hadisin tenkidinden hariç kalır.

23 - YERE ÇİZGİ ÇİZMEK VE KUŞ UÇURMAK

٣٩٠٧- قَطَنُ بْنُ قَبِيصَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اَلْعِيَافَةُ وَالطِّيَرَةُ وَالطَّرْقُ مِنَ الْجِبْتِ الطَّرْقُ الزَّجْرُ

وَالْعِيَافَةُ الْخَطُّ

3907 - Katan ibn-i Kabîsa'nın babasından rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim, demiştir: "Kuş uçurularak, bu uçuştan hüküm çıkarmak uğursuzluğa inanmak, çakıl taşları ile fal açmak puta tapıcılıktandır."[510]

(Ebû Dâvud dedi ki:) Bu hadiste geçen Tark kelimesi kuş uçurmak, el-Iyâfe kelimesi de, kum üzerine çizgi çizmek anlamına gelir.

٣٩٠٨- قَالَ عَوْفٌ الْعِيَافَةُ زَجْرُ الطَّيْرِ وَالطَّرْقُ الْخَطُّ يُخَطُّ فِي

الْأَرْضِ

3908 - Avf radıyallahu anh demiştir ki:

Iyafe: Kuşları ürkütmek, uçurmaktır.

Tark: Yere çizilen çizgidir.

٣٩٠٩- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ السُّلَمِيِّ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ

وَمِنَّا رِجَالٌ يَخُطُّونَ قَالَ كَانَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ يَخُطُّ فَمَنْ وَافَقَ خَطَّهُ

فَذَاكَ

3909 - Muaviye bin el-Hakem el-Sülemî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, Ey Allah'ın Rasûlü, bizim içimizde bazı kimseler var (tefe'ül için) çizgiler çiziyorlar. (Bu hususta ne buyurursunuz dedim.) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Peygamberlerden bir Peygamber vardı. (Tefe'ül için) yere çizgi çizerdi. Kimin çizdiği çizgi onun çizdiği çizgiye uygun düşerse o kimse gerçeğe isabet etmiş olur" buyurdu.[511]

İZAH

Tefe'ül için emr-i ilâhî ile yere hat çizen Peygamber İdris aleyhisselamdır.

Tefe'ül için çizilen hat şöyle yapılırdı: Küçük bir çocuğa çabuk çabuk çok sayıda çizgi çizdirirler sonra ikişer ikişer bu çizgileri çıkarırlardı. Geride en son kalan sayı çift ise bu iş iyi kabul edilirdi. Eğer tek kalırsa iyi kabul edilmezdi. Böyle çizgiler çizerek istihraçlar yazanlar olmuştur.

24 - UĞURSUZLUĞA İNANMAK

٣٩١٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: اَلطِّيَرَةُ شِرْكٌ اَلطِّيَرَةُ شِرْكٌ ثَلَاثًا وَمَا مِنَّا إِلَّا وَلٰكِنَّ اللهَ

يُذْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ

3910 - Abdullah bin Mes'ûd radıyallahu anh'dan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üç defa şöyle buyurmuştur:

"Uğursuzluğa inanmak şirktir. Oysa bizden kalbinde bu düşünce geçmeyen bir kimse yoktur. Fakat Cenab-ı Allah bu duyguyu tevekkül ile giderir."[512]

٣٩١١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَلَا صَفَرَ وَلَا هَامَةَ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ مَا بَالُ الْإِبِلِ

تَكُونُ فِي الرَّمْلِ كَأَنَّهَا الظِّبَاءُ فَيَخَالِطُهَا الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَيَجْرِبُهَا قَالَ

فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ

قَالَ مَعْمَرٌ قَالَ الزُّهْرِيُّ فَحَدَّثَنِي رَجُلٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يُورِدَنَّ مُمْرِضٌ عَلَى مُصِحٍّ

قَالَ فَرَاجَعَهُ الرَّجُلُ فَقَالَ أَلَيْسَ قَدْ حَدَّثْتَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا صَفَرَ وَلَا هَامَةَ قَالَ لَمْ أُحَدِّثْكُمُوهُ قَالَ الزُّهْرِيُّ قَالَ

أَبُو سَلَمَةَ قَدْ حَدَّثَ بِهِ وَمَا سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ نَسِيَ حَدِيثًا قَطُّ غَيْرَهُ

3911 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "(Allah'ın muradı olmadan) hastalık bulaşması yoktur. Uğursuzluk yoktur kanında bulunduğu zannedilen bir hayvanın hare kefinden dolayı bir karın ağrısı yoktur. Baykuşun ötmesinde uğursuzluk yoktur." Bunun üzerine bir bedevî peki benim kumda ceylan gibi dolaşan deveme ne oluyor? Ona uyuzlu bir deve karışıyor. Onu da uyuzlaştırıyor, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "İlk uyuzlu deveye kim uyuz mikrobunu geçirdi?"[513] buyurdu.

Zührî'nin bir adamdan rivâyet ettiğine göre Ebû Hüreyre, Rasûlullah'ı: "Develeri hasta olan kimseler develerini, develeri sağlam olan kimselerin yanına götürmesinler" derken işittiğini söylemiş.

Bunun üzerine bu sözü Ebû Hüreyre'den dinleyen adam Ebû Hüreyre'ye dönüp: Sen bize Hazreti Peygamber'in "Hastalık bulaşması yoktur. Karında bulunduğunu zannettiğiniz bir hayvanın hareketinden dolayı karın ağrısı yoktur. Baykuştan dolayı uğursuzluk yoktur" dediğini söylememiş miydin, dedi. Ebû Hüreyre bunu size ben söylemedim karşılığını vermiş. Zührî dedi ki: Bu hadisi Ebû Hüreyre haber verdi. Ebû Hüreyre'nin bu hadisten başka bir hadis unuttuğunu katiyen işitmedim, dediğini Ebû Seleme söyledi.

٣٩١٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَا عَدْوَى وَلَا هَامَةَ وَلَا نَوْءَ وَلَا صَفَرَ

3912 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hastalığın sebepsiz olarak

bulaşması, uğursuzluk getiren baykuş, insanların kaderine hükmeden bir yıldız batması, karında bulunduğu zannedilen bir yılanın hareketi sebebiyle bir karın ağrısı yoktur.”[514]

٣٩١٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

لَا غُولَ

3913 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Ğul (Cinnilerin sihirbazlarının insanı şaşırtması) yoktur.”

İZAH

Araplar arasında dillerde dolaşan, zihinlerde korku veren bir söz vardı. O da Ğul denen cinnilerin sihirbazlarının her şekle girdiği insanları kandırarak helak ettiği idi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cinnilerin varlığını kabul ettiği halde onların insanları helak ettiği yolundaki vehimlerini kaldırmıştır. Türkiye’de küçük çocukları korkutmak için homucu geliyor, kokoca geliyor gibi söylenen hayali dev de buna benzer.

٣٩١٤- قَالَ أَبُو دَاوُد: قُرِئَ عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مِسْكِينٍ وَأَنَا شَاهِدٌ

أَخْبَرَكُمْ أَشْهَبُ قَالَ سُئِلَ مَالِكٌ عَنْ قَوْلِهِ لَا صَفَرَ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَاهِلِيَّةِ

كَانُوا يُحِلُّونَ صَفَرَ يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا صَفَرَ

3914 - Ebû Dâvud şöyle dedi:

Bana Haris bin Miskin okudu. Ben şehâdet ederim ki, size de Eşheb haber verdi. Dedi ki:

– Malik hazretlerine (Safer ayında uğursuzluk yoktur) sözünden soruldu. Malik hazretleri de:

– Cahiliyyet devri insanları Safer ayını, içinde harbin helal olduğu aylardan sayarlardı. Onu bir sene helal aylardan sayarlar, bir sen de haram aylardan

sayarlardı. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Safer ayında uğursuzluk yoktur” buyurdu.

٣٩١٥- حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ قَالَ: قُلْتُ لِمُحَمَّدٍ يَعْنِي ابْنَ رَاشِدٍ قَوْلُهُ

هَامَ قَالَ كَانَتِ الْجَاهِلِيَّةُ تَقُولُ لَيْسَ أَحَدٌ يَمُوتُ فَيُدْفَنُ إِلَّا خَرَجَ مِنْ

قَبْرِهِ هَامَةٌ قُلْتُ فَقَوْلُهُ صَفَرَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَّ أَهْلَ الْجَاهِلِيَّةِ يَسْتَشْئِمُونَ

بِصَفَرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا صَفَرَ قَالَ مُحَمَّدٌ وَقَدْ

سَمِعْنَا مَنْ يَقُولُ هُوَ وَجَعٌ يَأْخُذُ فِي الْبَطْنِ فَكَانُوا يَقُولُونَ هُوَ يُعْدِي

فَقَالَ: لَا صَفَرَ

3915 - Bakiye radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Muhammed bin Raşid radıyallahu anh’dan: Hâm ne demektir, diye sordum. Şöyle dedi:

– Cahiliyet inancına göre o günün insanı şöyle derdi: Her kim ölür kabre defnedilirse kabrinden bir baykuş çıkar (öter.)

– Safer sözünün anlamı nedir, dedim. Muhammed bin Raşid dedi ki: İşittiğime göre cahiliyyet devri insanı Safer ayını uğursuz sayarlardı. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Saferde uğursuzluk yoktur” buyurdu. Muhammed bin Raşid dedi ki:

– Safer; karından tutan bir ağrıdır, o da insandan insana geçer, diyenleri işittik. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Saferde uğursuzluk yoktur” buyurmuş.

٣٩١٦- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا عَدْوَى

وَلَا طِيَرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ الصَّالِحُ وَالْفَأْلُ الصَّالِحُ الْكَلِمَةُ الْحَسَنَةُ

3916 - Enes radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “(Allah’ın iradesi bilgisi dışında) hastalığın bulaşması yoktur. Uğursuzluk da yoktur. İyi bir fal hoşuma gider, iyi salih fal ise söylenen güzel kelimeden ibarettir.”[515]

٣٩١٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ

كَلِمَةً فَأَعْجَبَتْهُ فَقَالَ: أَخَذْنَا فَأْلَكَ مِنْ فِيكَ

3917 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir söz işitti, hoşuna gitti. Bunun üzerine şöyle buyurdu: "Senin falını ağzından aldık."

İZAH

Yolda giderken birisinin kolay dediğini işiten kimsenin ben kolay kelimesini işittim. İşim kolay gelecek demesi bunu iyiye yorması caizdir. Bunu Peygamber Efendimiz de tasvib etmiştir.

٣٩١٨- عَنْ عَطَاءٍ قَالَ: يَقُولُ النَّاسُ الصَّفَرُ وَجَعٌ يَأْخُذُ فِي الْبَطْنِ

قُلْتُ فَمَا الْهَامَةُ قَالَ يَقُولُ النَّاسُ الْهَامَةُ الَّتِي تَصْرُخُ هَامَةُ النَّاسِ وَلَيْسَتْ

بِهَامَةِ الْإِنْسَانِ إِنَّمَا هِيَ دَابَّةٌ

3918 - Atâ radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle dedi: "Halk, Safer karından tutan bir ağrıdır der. (İbn Cüreyc dedi ki:) Ben:

– Hâme (Baykuş) nedir, dedim. Atâ şöyle cevap verdi:

– Halk evlerin üzerine konup da acı acı öten baykuş, halk baykuşudur, diyor. Aslında bu baykuş (ölünün kemiğinden çıkıp da baykuş şekline giren ve sady ismi olan) insan baykuşu değildir. Senin sorduğun baykuş, sadece bildiğimiz bir hayvandır.

٣٩١٩- عَنْ عُرْوَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ أَحْمَدُ الْقُرَشِيُّ قَالَ ذُكِرَتْ الطِّيَرَةُ

عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحْسَنُهَا الْفَأْلُ وَلَا تَرُدُّ مُسْلِمًا فَإِذَا

رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يَكْرَهُ فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ لَا يَأْتِي بِالْحَسَنَاتِ إِلَّا أَنْتَ وَلَا يَدْفَعُ

السَّيِّئَاتِ إِلَّا أَنْتَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ

3919 - Urve bin Âmir'den rivayet edildiğine göre Ahmed el-Kureyşî dedi ki:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda uğursuzluktan bahsedildi. "Uğur sayılan şeylerin en güzeli sözde yapılan tefe'üldür (iyiye yormadır). Kötüye yorma da Müslümanı yolundan döndüremez. Sizden biriniz hoşlanmadığı bir şeyi gördüğü vakit şöyle desin: Ey Rabbım, iyilikleri Senden başkası getiremez, kötülükleri senden başkası def edemez, ibadetlere takat, kötülüklerden uzak kalmak ancak senin yardımınla mümkündür."

٣٩٢٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَتَطَيَّرُ مِنْ شَيْءٍ وَكَانَ إِذَا بَعَثَ عَامِلًا سَأَلَ عَنْ اِسْمِهِ فَإِذَا

أَعْجَبَهُ اِسْمُهُ فَرِحَ بِهِ وَرُئِيَ بِشْرُ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ وَإِنْ كَرِهَ اِسْمَهُ رُئِيَ كَرَاهِيَةُ

ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ وَإِذَا دَخَلَ قَرْيَةً سَأَلَ عَنْ اِسْمِهَا فَإِنْ أَعْجَبَهُ اِسْمُهَا فَرِحَ

وَرُئِيَ بِشْرُ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ وَإِنْ كَرِهَ اِسْمَهَا رُئِيَ كَرَاهِيَةُ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ

3920 - Abdullah bin Büreyde radıyallahu anh'ın babasından rivayetle:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hiçbir şeyi uğursuz saymazdı. Bir yere bir görevli göndereceği vakit (önce) adını sorardı. İsmi hoşuna giderse bu isimden memnun olurdu. Ve bunun sevinci yüzünde görülürdü. Eğer ismi hoşuna gitmezse ismini sevmediğinin alâmeti yüzünde görülürdü. Bir köye (ve kente) girdiği vakit adını sorardı. Eğer ismi hoşuna giderse sevinir, sevindiğinin alâmeti yüzünde görülürdü. Eğer isminden hoşlanmazsa sevmediğinin alâmeti yüzünde görülürdü.[516]

٣٩٢١- عَنْ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَانَ يَقُولُ لَا هَامَةَ وَلَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَإِنْ تَكُنْ الطِّيَرَةُ فِي شَيْءٍ فَفِي

الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالدَّارِ

3921 - Sa'd bin Mâlik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "(Uğursuzluk getiren)

bir baykuş yoktur. (Allah'ın izni olmadan) hastalığın bulaşması da yoktur. Uğursuzluk da yoktur. Eğer bir şeyde uğursuzluk olsa idi atta, kadında ve evde olurdu."

٣٩٢٢- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: اَلشُّؤْمُ فِي الدَّارِ وَالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قُرِئَ عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مِسْكِينٍ وَأَنَا شَاهِدٌ أَخْبَرَكَ ابْنُ

الْقَاسِمِ قَالَ سُئِلَ مَالِكٌ عَنِ الشُّؤْمِ فِي الْفَرَسِ وَالدَّارِ قَالَ كَمْ مِنْ دَارٍ

سَكَنَهَا نَاسٌ فَهَلَكُوا ثُمَّ سَكَنَهَا آخَرُونَ فَهَلَكُوا فَهَذَا تَفْسِيرُهُ فِيمَا نَرَى

وَاللهُ أَعْلَمُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حَصِيرٌ فِي الْبَيْتِ خَيْرٌ مِنْ

امْرَأَةٍ لَا تَلِدُ

3922 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Uğursuzluk evde, kadında ve atta olur."[517]

Ebu Dâvud dedi ki: Malik hazretlerine at ve evdeki uğursuzluktan soruldu. Dedi ki: Nice evler var ki onda bir kavim oturdu. Helak oldular, sonra başkaları oturdu onlar da helak oldular. Bizim görüşümüze göre bunun tefsiri budur. Allah daha iyi bilir.

Ebu Dâvud:

Ömer radıyallahu anh dedi ki: Evdeki bir hasır, doğurmayan kadından daha hayırlıdır.

٣٩٢٣- فَرْوَةَ بْنَ مُسَيْكٍ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ أَرْضٌ عِنْدَنَا يُقَالُ

لَهَا أَرْضُ أَبْيَنَ هِيَ أَرْضُ رِيفِنَا وَمِيرَتِنَا وَإِنَّهَا وَبِئَةٌ أَوْ قَالَ وَبَاؤُهَا شَدِيدٌ

فَقَالَ النَّبِيُّ دَعْهَا عَنْكَ فَإِنَّ مِنَ الْقَرَفِ التَّلَفَ

3923 - Ferve bin Müseyk radıyallahu anh'dan rivâyete göre şöyle dedi: Ben şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü, bizde bir arz var, ona Ebyenin arazisi deniyor, orada bizim ziraatımız ve yiyeceğimiz var, orada vebâ var. Veya şöyle dedi: Vebası şiddetlidir. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Onu sen bırak, çünkü ölüm (böyle bulaşıcı hastalıklara) yakın durmaktan ileri gelir" buyurdu.

٣٩٢٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا فِي دَارٍ

كَثِيرٌ فِيهَا عَدَدُنَا وَكَثِيرٌ فِيهَا أَمْوَالُنَا فَتَحَوَّلْنَا إِلَى دَارٍ أُخْرَى فَقَلَّ فِيهَا عَدَدُنَا

وَقَلَّتْ فِيهَا أَمْوَالُنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَرُوهَا ذَمِيمَةً

3924 - Enes bin Mâlik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Bir zât şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü, biz bir evde idik. Orada sayımız ve malımız çoktu. Başka bir eve taşındık, orada sayımız ve malımız azaldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle cevap verdi: "O kötü bir ev olduğu için orayı terk ediniz."

İZAH

Aile halkı arasına bir evde uğursuzluk olduğu fikri yayılınca o evi terk etmek, zihinlere yerleşen fikri çıkarmak bakımından uygun olur. Çünkü o aileyi bu fikirden caydırmak kolay olmaz.

٣٩٢٥- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدِ

مَجْذُومٍ فَوَضَعَهَا مَعَهُ فِي الْقَصْعَةِ وَقَالَ كُلْ ثِقَةً بِاللَّهِ وَتَوَكُّلًا عَلَيْهِ

3925 - Câbir radıyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cüzamlı bir hastanın elini tuttu, kendi eli ile beraber tabağa koydu ve:

"Allah'a güvenerek ve tevekkül ederek ye" buyurdu.[518]

İZAH

Bu hadis-i şerif bazı insanların zihnindeki düğümü çözmektedir. Mikrop kendi kendine müessir midir, değil midir? Elbette değildir. Allah müsaade etmezse hiçbir tesiri olmayacağı muhakkaktır. Allah müsaade ederse hastalığa sebep olabilir. Müslim, Neseî ve İbn-i Mace'nin Şerif bin Süveyd el-Sakafî radıyallahu anh'dan rivâyetlerine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Sakıf'tan (Taif) bir heyet gelmişti. İçlerinde cüzzamlı bir kimse vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o zata biatın kabul edilmiştir. Geri dön, diye haber gönderdi.

Buharî'nin Ebu Hüreyre'den rivâyet ettiği hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Mikrobun geçmesi, uğursuzluk, ölünün ruhunun Hame Kuşuna dönmesi ve Safer ayında uğursuzluk yoktur. Cüzamlıdan aslandan kaçar gibi kaç" buyurdu. Bu hadislerin arasını şöyle telif etmek mümkündür. Mikrop kendiliğinden tesir edemez. Cenab-ı Hak müsaade ederse hastalığa sebep olabilir. Onun için cüzzam ve buna benzer hastalıklardan sakınmalı, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in emrine riayet etmelidir.

[471]. Tirmizî, Kitabu Tıp, n. 2039; İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3436

[472]. Tirmizî, Kitabu Tıp, n. 2038; İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3442

[473]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3476; Müslim, K. Selam, n. 2205

[474]. Tirmizî, Kitabu Tıp, n. 2055; İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3502

[475]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3484

[476]. Tirmizî, Kitabu Tıp, n. N. 2052; İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3483

[477]. Neseî, Kitabu Menâsik, n. 2851

[478]. Müslim, K. Selam, n. 2207; İbn-i Mâce, K. Tıb. N. 3493

[479]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3490

[480]. Müslim, K. Selam, n. 2208; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3494

[481]. Buharî, K. Tıb, n. 7/161; Müslim, K. Selam, n. 76

[482]. Tirmizî, K. Tıb, n. 2046; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3459; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3459

[483]. Neseî, n. 4360

[484]. Buharî, Kitabu Tıb, Babu şürbüss-emmi, n. 7/180; Müslim, Kitabu İman, n. 109; Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2044; Neseî, Kitabu Cenâiz, B. Terkis salat alamen katale nefsühü, n. 1967; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, Babun nehyi, n. 3460

[485]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, Babun nehyi, n. 3500; Müslim, K. Eşribe, n. 1948; Tirmizî, K. Tıb, n. 2047

[486]. Buharî, Kitabu Et'ime, Babu'l-acve, n. 7/104; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2047; Müsned, n. 1/181

[487]. Buharî, Kitabu Tıb, Babulledûd, n. 7/164; Müslim, Kitabu Selam, n. 287; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3462

[488]. İbn-i Mâce, Kitabu Libas, n. 3566; Tirmizî, Kitabu Cenaiz, n. 994

[489]. Buharî, Kitabu Tıb, n. 7/171; Müslim, Kitabu Selam, n. 2187

[490]. İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 2012; Ahmed bin Hanbel, c. 6, s. 453

[491]. Müslim, Kitabu Nikah, n. 140; Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2077; İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 2011

[492]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3530

[493]. Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2058

[494]. Müslim, Kitabu Selam, n. 2200; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3473

[495]. Müslim, K. Selam, n. 2196; Tirmizî, K. Tıb, n. 2067; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3516

[496]. Buharî, Kitabu Tıb, n. 7/71; Tirmizî, Kitabu Cenâiz, n. 973

[497]. Müslim, K. Selam, n. 2202; Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2081; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3522

[498]. Ahmed bin Hanbel, c. 6, s. 21

[499]. Tirmizî, Kitabu Deavat, n. 3519

[500]. Buharî, Kitabu Meğazi, Babu gazveti Hayber, n. 5/170

[501]. Buharî, Kitabu Tıb, Babu Rukyetün-nebiyyi, n. 7/171; Müslim, Kitabu Selam, n. 2194; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3521

[502]. Ahmed bin Hanbel, c. 5, s. 221

[503]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3518; Müslim, K. Zikir, n. 2709

[504]. Buharî, Kitabu İcâre, n. 3/121, K. Tıb, n. 7/17; Müslim, Kitabu Selam, n. 2201; Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2064; İbn-i Mâce, Kitabu Ticaret, n. 2156

[505]. Buharî, K. Fazâilil-Kur'an, n. 6/232; Müslim, K. Selam, Babu rükyetil-merîdi, n. 2192; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3529

[506]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, Bab-ul-Kıssa, n. 3324

[507]. Tirmizî, Ebvabu taharet, Babun fî kerahiyeti ityân-ul Hâizi, n. 139; İbn-i Mâce, Kitabu Taharet, Babun fî ityan-ül-Hâizi, n. 639

[508]. İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, Babu taallümün nücûm, n. 3726; Ahmed bin Hanbel, c. 1, s. 227-311

[509]. Buharî, K. Salât-i İstiska, Babu ve tec'alûne rızkaküm enneküm tükezzibûn, n. 2/41; Müslim, Kitabu İman, n. 71; Neseî, Kitabu İstiska, Babu kerahatil istimtar bil kevkebi, n. 1526

[510]. Ahmed bin Hanbel, c. 3, s. 477

[511]. Müslim, Kitabu Mesâcid, Babu Tahrimu-l-Kelam fissalât, n. 536; Neseî, Kitabu Sehv, Babu teşmîtül âtıs, n. 930

[512]. Tirmizî, Kitabu Siyer, n. 1614; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, Babu men kane yûcibuhu-l-Falü, n. 3538

[513]. Buharî, Kitabu Tıb, n. 7/176; Müslim, K. Selam, n. 2220

[514]. Müslim, K. Selam, Babu la adve, n. 106

[515]. Buharî, Kitabu Tıb, n. 7/175; Müslim, K. Selam, n. 2224; Tirmizî, K. Siyer, n. 1615; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3737

[516]. Ahmed bin Hanbel, n. 1/257-304-319-5/347

[517]. Buharî, K. Tıb, n. 7/174; Müslim, K. Selam, n. 2225; Tirmizî, K. Edeb, n. 2825

[518]. Tirmizî, K. Et'ime, n. 1818; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3542

[471]. Tirmizî, Kitabu Tıp, n. 2039; İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3436

[472]. Tirmizî, Kitabu Tıp, n. 2038; İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3442

[473]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3476; Müslim, K. Selam, n. 2205

[474]. Tirmizî, Kitabu Tıp, n. 2055; İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3502

[475]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3484

[476]. Tirmizî, Kitabu Tıp, n. N. 2052; İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3483

[477]. Neseî, Kitabu Menâsik, n. 2851

[478]. Müslim, K. Selam, n. 2207; İbn-i Mâce, K. Tıb. N. 3493

[479]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıp, n. 3490

[480]. Müslim, K. Selam, n. 2208; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3494

[481]. Buharî, K. Tıb, n. 7/161; Müslim, K. Selam, n. 76

[482]. Tirmizî, K. Tıb, n. 2046; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3459; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3459

[483]. Neseî, n. 4360

[484]. Buharî, Kitabu Tıb, Babu şürbüss-emmi, n. 7/180; Müslim, Kitabu İman, n. 109; Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2044; Neseî, Kitabu Cenâiz, B. Terkis salat alamen katale nefsühü, n. 1967; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, Babun nehyi, n. 3460

[485]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, Babun nehyi, n. 3500; Müslim, K. Eşribe, n. 1948; Tirmizî, K. Tıb, n. 2047

[486]. Buharî, Kitabu Et'ime, Babu'l-acve, n. 7/104; Müslim, Kitabu Eşribe, n. 2047; Müsned, n. 1/181

[487]. Buharî, Kitabu Tıb, Babulledûd, n. 7/164; Müslim, Kitabu Selam, n. 287; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3462

[488]. İbn-i Mâce, Kitabu Libas, n. 3566; Tirmizî, Kitabu Cenaiz, n. 994

[489]. Buharî, Kitabu Tıb, n. 7/171; Müslim, Kitabu Selam, n. 2187

[490]. İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 2012; Ahmed bin Hanbel, c. 6, s. 453

[491]. Müslim, Kitabu Nikah, n. 140; Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2077; İbn-i Mâce, Kitabu Nikah, n. 2011

[492]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3530

[493]. Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2058

[494]. Müslim, Kitabu Selam, n. 2200; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3473

[495]. Müslim, K. Selam, n. 2196; Tirmizî, K. Tıb, n. 2067; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3516

[496]. Buharî, Kitabu Tıb, n. 7/71; Tirmizî, Kitabu Cenâiz, n. 973

[497]. Müslim, K. Selam, n. 2202; Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2081; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3522

[498]. Ahmed bin Hanbel, c. 6, s. 21

[499]. Tirmizî, Kitabu Deavat, n. 3519

[500]. Buharî, Kitabu Meğazi, Babu gazveti Hayber, n. 5/170

[501]. Buharî, Kitabu Tıb, Babu Rukyetün-nebiyyi, n. 7/171; Müslim, Kitabu Selam, n. 2194; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3521

[502]. Ahmed bin Hanbel, c. 5, s. 221

[503]. İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3518; Müslim, K. Zikir, n. 2709

[504]. Buharî, Kitabu İcâre, n. 3/121, K. Tıb, n. 7/17; Müslim, Kitabu Selam, n. 2201; Tirmizî, Kitabu Tıb, n. 2064; İbn-i Mâce, Kitabu Ticaret, n. 2156

[505]. Buharî, K. Fazâilil-Kur'an, n. 6/232; Müslim, K. Selam, Babu rükyetil-merîdi, n. 2192; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3529

[506]. İbn-i Mâce, Kitabu Et'ime, Bab-ul-Kıssa, n. 3324

[507]. Tirmizî, Ebvabu taharet, Babun fî kerahiyeti ityân-ul Hâizi, n. 139; İbn-i Mâce, Kitabu Taharet, Babun fî ityan-ül-Hâizi, n. 639

[508]. İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, Babu taallümün nücûm, n. 3726; Ahmed bin Hanbel, c. 1, s. 227-311

[509]. Buharî, K. Salât-i İstiska, Babu ve tec'alûne rızkaküm enneküm tükezzibûn, n. 2/41; Müslim, Kitabu İman, n. 71; Neseî, Kitabu İstiska, Babu kerahatil istimtar bil kevkebi, n. 1526

[510]. Ahmed bin Hanbel, c. 3, s. 477

[511]. Müslim, Kitabu Mesâcid, Babu Tahrimu-l-Kelam fissalât, n. 536; Neseî, Kitabu Sehv, Babu teşmîtül âtıs, n. 930

[512]. Tirmizî, Kitabu Siyer, n. 1614; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, Babu men kane yûcibuhu-l-Falü, n. 3538

[513]. Buharî, Kitabu Tıb, n. 7/176; Müslim, K. Selam, n. 2220

[514]. Müslim, K. Selam, Babu la adve, n. 106

[515]. Buharî, Kitabu Tıb, n. 7/175; Müslim, K. Selam, n. 2224; Tirmizî, K. Siyer, n. 1615; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, n. 3737

[516]. Ahmed bin Hanbel, n. 1/257-304-319-5/347

[517]. Buharî, K. Tıb, n. 7/174; Müslim, K. Selam, n. 2225; Tirmizî, K. Edeb, n. 2825

[518]. Tirmizî, K. Et'ime, n. 1818; İbn-i Mâce, K. Tıb, n. 3542

"Tedavi olunuz, gerçekten aziz ve celil olan Allah şifasını yaratmadığı bir hastalık var etmemiştir. Ancak bir hastalık müstesnâ o da ihtiyarlıktır" buyurdu.[471]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanında Hazreti Ali olduğu halde yanıma girdi. Ali radıyallahu anh, yeni hastalıktan kurtulmuştu, bizim asılı hurma salkımlarımız vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kalktı, o hurma salkımlarından yemeye başladı. Ali radıyallahu anh'da yemek için kalkmıştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ali'ye doğru giderek, "Sen hastalıktan yeni kalktın, yeme diyordu." Ali radıyallahu anh'da yemekten vazgeçti. Dedi ki: Arpa unundan ve çoğandır otundan yemek yaptım, getirdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ey Ali, bu yemekten tat çünkü bu yemek sana ziyadesi ile faydalı olur" buyurdu.[472]

3857 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Eğer sizin tedavi olduğunuz bir şeyde hayır varsa, o da kan aldırmaktadır."[473]

3858 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hizmetçisi Selmâ radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e her kim başının ağrısından şikayet ederse ona "Kan aldır" buyurur,

her kim de ayaklarındaki ağrıdan şikayet ederse ona da, “Ayaklarını kına ile boya” buyururdu.[474]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, başından ve iki küreği arasından kan aldırdı ve şöyle buyurdu: “Kim şu kanları dışarı akıtırsa artık başka bir hastalık için bir başka yolla tedavi olmaması ona zarar vermez.”[475]

Ma’mer radıyallahu anh şöyle dedi: Bir gün kan aldırmıştım, aklım başımdan gitti, öyle ki, namazımda fatiha’yı bile ezber okuyamıyordum.” Ma’mer başından kan aldırmıştı.[476]

3863 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir ağrıdan dolayı kalçasından kan aldırırdı.[477]

3864 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazreti Übey’e bir doktor gönderdi. Doktor onun bir damarını kesti.[478]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, dağlamaktan nehyetti. (Peygamberimizin yasağına rağmen) dağlama ile tedavi ettik, fakat bu rahatsızlıklarımız ne iyileşti ne de şifâ buldu.[479]

3866 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Saîd bin Muaz’ı, aldığı ok yarasından dolayı dağlama yaparak tedavi etti.[480]

3867 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, burnuna ilaç damlatırmış.[481]

3870 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kötü ilaç kullanmaktan nehyetti.[482]

3871 - Abdurrahman bin Osman radıyallahu anh’dan rivâyete göre bir doktor Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ilaçlara karıştırdığı kurbağanın hükmünü sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o doktoru kurbağayı öldürmekten nehyetti.[483]

3872 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Zehir yut(up da canına kıy)an cehennem ateşi içinde ebedi kalarak o zehiri yutmaya çalışmakla meşgul olacaktır."[484]

3873 - Süveyd bin Tarık radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e içkinin ilaç olarak kullanılmasından sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onu içkiyi ilaç olarak kullanmaktan nehyetti. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yine sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onu yine nehyetti. Dedi ki: Ey Allah'ın Nebîsi, içki ilaçtır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hayır (içki ilaç değildir) lakin o hastalıktır."[485]

"Kim her sabah acve hurmasından yedi tane (yerse) o gün ona zehir ve sihir zarar vermez."[486]

Ebû Dâvud, ûd ile topalak otu kasdediliyor dedi.[487]

3878 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Elbiselerinizden beyaz olanı giyiniz. Çünkü o elbiselerinizin en hayırlılarındandır. Ölülerinizi de beyazla kefenleyiniz. Sürmelerinizin en hayırlısı ismid denen sürme taşıdır. Çünkü o, gözün nurunu artırır, kirpikleri kuvvetlendirir."[488]

"Göz isabeti (değmesi) haktır."[489]

"Çocuklarınızı gizli olarak öldürmeyiniz, gerçekten kadın emzikli iken ona cimada bulunmanın tesiri öyle Büyûk ki, atlıya arkasından yetişir ve onu atından yere düşürür."[490]

Râvilerden Malik şöyle dedi: "Gayle kelimesi, erkeğin emzikli hanımına cinsî temasta bulunması demektir.[491]

Abdullah bin Mes'ûd şöyle dedi: Senin gözünün atması şeytan işidir. Şeytan gözüne eliyle dürter, Yahudi efsun yapınca şeytan dürtmeden elini men eder. Böyle bir ağrı duyduğun vakit Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibi söylemen sana yeter, "(Ey insanların Rabbı olan

(Allah'ım) sıkıntıyı gider, şifâ ver, çünkü sen şifâ verensin, senden başka kimse hiçbir hastalık bırakmayacak şekilde şifâ veremez. Ancak sen verebilirsin."[492]

"Okuyarak tedavi etme usûlünün göz değmesinden ve zehirli böceklerin sokmasından başka (hiçbir hastalıkta müspet tesiri) yoktur."[493]

3885 - Sabit bin Kays bin Şemmas'ın dedesinden rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün Sabit'in yanına girmiştir. Ahmed bin Salih o esnada Sabit'in hasta olduğunu söylüyor. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ey insanların Rabbı, Sabit bin Kays bin Şemmas'tan sıkıntıyı aç (kaldır)" diye buyurdu. Sonra (Medine'nin) Bathan vadisinden toprak aldı. Onu bir kadeh içine koydu. Sonra onun üzerine su döküp okuyup üfledi ve onu Sabit bin Kays'ın üzerine döktü.[494]

Râvilerden Abbas, göz değmesini zikretmedi. Bu lafız SülEymân bin Dâvud'un rivâyet ettiği lafızdır.[495]

Seni Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in efsunu ile efsunlamayım mı? Sabit, "elbette", dedi. Enes dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey insanların Rabbi, şiddetleri gideren Allah'ım şifâ ver, çünkü şifâ veren sensin. Senden başka şifâ veren yoktur. O'na hiçbir hastalık bırakmayacak şifâ ver."[496]

3891 - Osman bin Ebî'l-As radıyallahu anh'dan: O, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi. Osman dedi ki: Bende bir hastalık var, nerdeyse beni helak edecek. Dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şöyle buyurdu: "Onu sağ elinde yedi defa oğuştur, sıvazla ve bulduğum şu ağrının şerrinden Allah'ın kudret ve izzetine sığınırım de." Osman dedi ki: Bunu yaptım, Aziz ve Celil olan Allah, bende olan ağrıyı giderdi, bunun üzerine o günden beri ben ehlime başkalarına bu duaları tavsiye ediyorum.[497]

3892 - Ebû'd-Derdâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim, demiştir. "Sizden biriniz bir şeyden rahatsız olursa veya onun bir kardeşi, rahatsız olursa hükmü semayı kuşatan Rabbımız olan Allah'tır, ismin mukaddestir, emrin sema ve arzdadır. Semada rahmetin bulunduğu gibi rahmetini arzda da kıl.

Bizim günah ve hatalarımızı mağfiret eyle, sen iyi davranan (peygamberler ve meleklerin) Rabbısın. Şu ağrıya rahmetinden bir rahmet ve şifalardan bir şifâ ver, desin, iyi olur."[498]

Abdullah bin Amr oğullarından aklı erenlere bunu öğretir, aklı ermeyenlere ise bunu yazar üzerine asardı.[499]

3894 - Yezid bin Ebû Ubeyd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi: Seleme'nin inciğinde bir kılıç yarası gördüm, bu nedir diye sordum. Seleme şöyle dedi: Hayber harbi sırasında bana isabet eden bir yaradır. İnsanlar Seleme öldürüldü, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem davet edildi. Bana üç nefesle nefes etti. Nihayet şu vakte kader hiçbir rahatsızlık duymadım.[500]

"Yerimizin toprağı, bazılarımızın tükrüğü ile Rabbimizin izni ile hastalarımıza şifâ verir" derdi.[501]

Müseddet, diğer bir yerde bundan başka bir şey söyledin mi? diye rivâyet etti. Ben, hayır, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onların sana verdiğini al. Allah'a yemin ederim ki, batıl efsun karşılığında aldığını yiyen nice insanlar var, yemin olsun ki, sen hak olan bir efsun karşılığında aldığını yiyorsun."[502]

3898 - Süheyl'in babası Ebû Salih radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi: Eslem kabilesinden bir kimseyi dinledim. Şöyle dedi: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında oturuyordum, ashabından bir zât geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü, bu gece zehirlendim, sabah oluncaya kadar uyuyamadım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Seni zehirleyen nedir?" dedi. O zat, akreptir dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Ama sen akşamladığın vakit yarattığı şeylerin şerrinden Allah'ın tam kelimelerine sığınırım deseydin, Allah'ın izniyle dilerse sana zarar vermezdi."[503]

Sabahleyin, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına vardılar, olup biteni O'na anlattılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Fatiha'nın şifâ verdiğini nereden öğrendiniz? Sürüyü aldığınıza iyi yaptınız, sürüyü taksim edin. Sizinle beraber bir hisse de bana ayırın" buyurdu.[504]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, rahatsız olduğu vakit felak ve nâs sûrelerini okur ve (kendine) üflerdi. Ağrısı şiddetlendiği vakit O'na ben okur, bereketini ümit ederek kendi eli ile üzerine mest ederdim.[505]

Benim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile zifafa girmem için annem beni şişmanlatmak istiyordu. Bütün gayretlerine rağmen onun istediği kiloyu alamadım. Neticede bana yaş hurma ile hıyar yedirdi. Bununla en iyi şekilde şişmanladım.[506]

3904 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim gaibden haber verdiğini iddia eden kimseye (kâhine) gelir" (râvilerden Musâ eğer kâhinin söylediklerini tasdik ederse, dedi. Sonra her iki râvi şu sözlerde ittifak ettiler) veya bir kadına gelirse, Müseddet şöyle dedi: "Eğer hanımına hayızlı iken veya arkasından cima ederse Allah'ın Muhammed'e indirdiğinden dışarı çıkmıştır."[507]

3905 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim yıldızlardan hüküm çıkarmaktan bir bilgi alırsa, sihir şubelerinden birini almış olur. (Yıldızlardan aldığı bilgiler) arttıkça (sihirle olan ilgisi) de artmış olur" buyurdu.[508]

"Rabbımız şöyle buyurdu: Kullarımdan bir kısmı bana iman edici, bir kısmı da beni inkar edici olarak sabahladı. Allah'ın fazlı ve rahmeti ile (bu gece) bize yağmur yağdı, diyenler bana inanmıştır. Yıldızların yaratıcılığını da inkar edicidir. Fakat şu veya bu yıldızların hareketi sayesinde bize yağmur yağdı, diyenler ise beni inkar etmiş, yıldızlara inanmıştır."[509]

3907 - Katan ibn-i Kabîsa'nın babasından rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim, demiştir: "Kuş uçurularak, bu uçuştan hüküm çıkarmak uğursuzluğa inanmak, çakıl taşları ile fal açmak puta tapıcılıktandır."[510]

3909 - Muaviye bin el-Hakem el-Sülemî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, Ey Allah'ın Rasûlü, bizim içimizde bazı kimseler var (tefe'ül için) çizgiler

çiziyorlar. (Bu hususta ne buyurursunuz dedim.) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Peygamberlerden bir Peygamber vardı. (Tefe’ül için) yere çizgi çizerdi. Kimin çizdiği çizgi onun çizdiği çizgiye uygun düşerse o kimse gerçeğe isabet etmiş olur” buyurdu.[511]

“Uğursuzluğa inanmak şirktir. Oysa bizden kalbinde bu düşünce geçmeyen bir kimse yoktur. Fakat Cenab-ı Allah bu duyguyu tevekkül ile giderir.”[512]

3911 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “(Allah’ın muradı olmadan) hastalık bulaşması yoktur. Uğursuzluk yoktur kanında bulunduğu zannedilen bir hayvanın hare kefinden dolayı bir karın ağrısı yoktur. Baykuşun ötmesinde uğursuzluk yoktur.” Bunun üzerine bir bedevî peki benim kumda ceylan gibi dolaşan deveme ne oluyor? Ona uyuzlu bir deve karışıyor. Onu da uyuzlaştırıyor, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “İlk uyuzlu deveye kim uyuz mikrobunu geçirdi?”[513] buyurdu.

3912 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Hastalığın sebepsiz olarak bulaşması, uğursuzluk getiren baykuş, insanların kaderine hükmeden bir yıldız batması, karında bulunduğu zannedilen bir yılanın hareketi sebebiyle bir karın ağrısı yoktur.”[514]

3916 - Enes radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “(Allah’ın iradesi bilgisi dışında) hastalığın bulaşması yoktur. Uğursuzluk da yoktur. İyi bir fal hoşuma gider, iyi salih fal ise söylenen güzel kelimeden ibarettir.”[515]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hiçbir şeyi uğursuz saymazdı. Bir yere bir görevli göndereceği vakit (önce) adını sorardı. İsmi hoşuna giderse bu isimden memnun olurdu. Ve bunun sevinci yüzünde görülürdü. Eğer ismi hoşuna gitmezse ismini sevmediğinin alâmeti yüzünde görülürdü. Bir köye (ve kente) girdiği vakit adını sorardı. Eğer ismi hoşuna giderse sevinir, sevindiğinin alâmeti yüzünde görülürdü. Eğer isminden hoşlanmazsa sevmediğinin alâmeti yüzünde görülürdü.[516]

3922 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Uğursuzluk evde, kadında ve atta olur."[517]

"Allah'a güvenerek ve tevekkül ederek ye" buyurdu.[518]

ITK (AZAT) BÖLÜMÜ٢٣- كِتَابُ الْعِتْقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْعِتْقِ

1 - KİTÂBET ANLAŞMASI YAPAN (FAKAT VA'D ETTİĞİ) PARANIN BİR KISMINI ÖDEMEYEN YA DA ÖDEMEDEN ÖLEN KÖLENİN DURUMU

٣٩٢٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُكَاتَبُ عَبْدٌ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ مِنْ مُكَاتَبَتِهِ دِرْهَمٌ

3926 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Mükâteb, üzerinde ödemeğe mecbur olduğu paradan bir dirhem borç kaldığı sürece yine köle sayılır."

İZAH

Mükâteb kimdir? Aslen köle iken sahibi ile belli bir miktarda anlaşıp sana bu parayı ödediğimde hürriyEt'ime kavuşabilir miyim deyip sahibi de, evet sen bana şu kadar para ödersen seni hürriyetine kavuştururum, dediği kimsedir. Mükâteb ödemeğe mecbur olduğu parayı son dirhemine kadar ödemedikçe kölelikten kurtulamaz.

٣٩٢٧- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَيُّمَا عَبْدٍ كَاتَبَ عَلَى مِائَةِ أُوقِيَّةٍ فَأَدَّاهَا إِلَّا عَشَرَةَ أَوَاقٍ

فَهُوَ عَبْدٌ وَأَيُّمَا عَبْدٍ كَاتَبَ عَلَى مِائَةِ دِينَارٍ فَأَدَّاهَا إِلَّا عَشَرَةَ دَنَانِيرَ فَهُوَ عَبْدٌ

3927 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hangi köle iki yüz Ukîye üzerine azad edilmek üzer anlaşır, borcunu öder, sadece on evak kalırsa bu

kimse kölelikten kurtulmuş olmaz. Bir köle de yüz dinar üzerine anlaşır onu öder, sadece on dirhem kalırsa bu kimse de kalan on dirhemi ödeyinceye kadar köledir.”

٣٩٢٨- أُمِّ سَلَمَةَ تَقُولُ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنْ كَانَ لِإِحْدَاكُنَّ مُكَاتَبٌ فَكَانَ عِنْدَهُ مَا يُؤَدِّي فَلْتَحْتَجِبْ مِنْهُ

3928 - Ümmü Seleme radıyallahu anha’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle buyurdu: “Sizden birinizin bir mükâtebi bulunur, mükâtebin yanında borcunu ödeyecek kadar parası varsa (artık o kimse kölelikten çıkmıştır, hür ve yabancı bir adam olmuştur.) Kadın olan sahibesi ondan perdelensin, yüzünü örtsün.”[519]

2 - KİTABET AKDİNİN BOZULMASI HALİNDE MÜKÂTEB KÖLENİN SATILABİLMESİ

٣٩٢٩- أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ عَائِشَةَ

تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا وَلَمْ تَكُنْ قَضَتْ مِنْ كِتَابَتِهَا شَيْئًا فَقَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ

إِرْجِعِي إِلَى أَهْلِكِ فَإِنْ أَحَبُّوا أَنْ أَقْضِيَ عَنْكِ كِتَابَتَكِ وَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي

فَعَلْتُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ بَرِيرَةُ لِأَهْلِهَا فَأَبَوْا وَقَالُوا إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَحْتَسِبَ

عَلَيْكِ فَلْتَفْعَلْ وَيَكُونُ لَنَا وَلَاؤُكِ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِبْتَاعِي فَأَعْتِقِي

فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا

بَالُ أُنَاسٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللهِ مَنْ إِشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ

فِي كِتَابِ اللهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ شَرَطَهُ مِائَةَ مَرَّةٍ شَرْطُ اللهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ

3929 - Aişe radıyallahu anhâ’dan, Berîre radıyallahu anha, Aişe radıyallahu anhâ’ya gelerek kitabetini ödemede kendisine yardım etmesini istedi.

Henüz kitabetinden bir şey ödememişti. Aişe radıyallahu anhâ ona, ehline dön, eğer isterlerse senin kitabet borcunu ödeyeyim. Senin Velayetin bana ait olur, bunu ben yaparım, dedi. Berîre dönerek ehline bunu haber verdi. Ehl-i bu teklifi kabul etmediler. Ve dediler ki: Eğer Aişe radıyallahu anhâ sana sevap kazanmak için yardım yapacaksa yapsın. Senin Velayetin (azat edicin) biz oluruz, dediler.

Aişe radıyallahu anhâ bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona Berîre'yi satın al ve azat et. Azat edilen kimsenin velası azat edene aittir, buyurdu. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kalktı, şöyle buyurdu: "Bir kısım insanlara ne oluyor da Allah'ın kitabında olmayan bir takım şartlar koşuyorlar. Kim Allah'ın kitabında olmayan bir şart koşarsa onun için bu şart koştuğunu ödemek gerekmez. İsterse yüz defa şart koşsun. Allah'ın şartı daha haklı ve daha sağlamdır."[520]

٣٩٣٠- عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: جَاءَتْ بَرِيرَةُ

لِتَسْتَعِينَ فِي كِتَابَتِهَا فَقَالَتْ إِنِّي كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ

أُوقِيَّةٌ فَأَعِينِينِي فَقَالَتْ إِنْ أَحَبَّ أَهْلُكِ أَنْ أَعُدَّهَا عَدَّةً وَاحِدَةً وَأُعْتِقَكِ

يَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي فَعَلْتُ فَذَهَبَتْ إِلَى أَهْلِهَا وَسَاقَ الْحَدِيثَ نَحْوَ الزُّهْرِيِّ

زَادَ فِي كَلَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِهِ مَا بَالُ رِجَالٍ يَقُولُ

أَحَدُهُمْ أَعْتِقْ يَا فُلَانُ وَالْوَلَاءُ لِي إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

3930 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Berîre radıyallahu anhâ, kitabetine yardım için gelmişti. Şöyle dedi: Ben sahibime her sene bir ukiye ödemek şartı ile dokuz ukiyeye kitabette anlaştım. Bana yardım et, dedi. Aişe radıyallahu anhâ; eğer ehlin arzu ederse ben bir defada öderim. Ve seni azat ederim. Velayetin bana ait olur, bunu yaparım, dedi. Berîre radıyallahu anhâ, ehline gitti, Râvi hadisi Zührî'nin rivâyet ettiği gibi sevketti. Fakat bu hadisin sonunda şu ziyade var:

Bu adamlara ne oluyor da birisi kalkıp kendi kafasından:

– Ey falan azat et, velâsı bana ait olsun, diyebiliyor. Halbuki vela hakkı azat edene aittir.[521]

٣٩٣١- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: وَقَعَتْ جُوَيْرِيَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ بْنِ الْمُصْطَلِقِ فِي سَهْمِ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ أَوْ لِابْنِ عَمٍّ لَهُ فَكَاتَبَتْ عَلَى نَفْسِهَا وَكَانَتْ امْرَأَةً مَلَّاحَةً تَأْخُذُهَا الْعَيْنُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا فَجَاءَتْ تَسْأَلُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي كِتَابَتِهَا فَلَمَّا قَامَتْ عَلَى الْبَابِ فَرَأَيْتُهَا كَرِهْتُ مَكَانَهَا وَعَرَفْتُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيَرَى مِنْهَا مِثْلَ الَّذِي رَأَيْتُ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ أَنَا جُوَيْرِيَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ وَإِنَّمَا كَانَ مِنْ أَمْرِي مَا لَا يَخْفَى عَلَيْكَ وَإِنِّي وَقَعْتُ فِي سَهْمِ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ وَإِنِّي كَاتَبْتُ عَلَى نَفْسِي فَجِئْتُكَ أَسْأَلُكَ فِي كِتَابَتِي فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَلْ لَكِ إِلَى مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ قَالَتْ وَمَا هُوَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ أُؤَدِّي عَنْكِ كِتَابَتَكِ وَأَتَزَوَّجُكِ قَالَتْ قَدْ فَعَلْتُ قَالَتْ فَتَسَامَعَ تَعْنِي النَّاسَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ تَزَوَّجَ جُوَيْرِيَةَ فَأَرْسَلُوا مَا فِي أَيْدِيهِمْ مِنَ السَّبْيِ فَأَعْتَقُوهُمْ وَقَالُوا أَصْهَارُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْنَا امْرَأَةً كَانَتْ أَعْظَمَ بَرَكَةً عَلَى قَوْمِهَا مِنْهَا أُعْتِقَ فِي سَبَبِهَا مِائَةُ أَهْلِ بَيْتٍ مِنْ بَنِي الْمُصْطَلِقِ

قَالَ أَبُو دَاوُد هَذَا حُجَّةٌ فِي أَنَّ الْوَلِيَّ هُوَ يُزَوِّجُ نَفْسَهُ

3931 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyete göre şöyle demiştir: Mustalık oğlu Haris'in kızı Cüveyriye, Şemmas'ın oğlu Kays'ın oğlu Sabit'in sehmine veya (Sabit'in) amcasının oğluna düşmüş ve onunla kendi üzerine

bir kitabet anlaşması yapmıştır. (Cüveyriye) gözlerin kendisine takılıp kaldığı çok güzel bir kadındı.

Aişe radıyallahu anhâ dedi ki: Cüveyriye radıyallahu anha Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi. Kitabetini ödeyebilmesi için yardım istiyordu. Kapıya geldiği vakit onu gördüm. Anladım ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, benim onda gördüğüm (güzel endâmı) görür diye kalbime geldi. Cüveyriye, ben Haris'in kızı Cüveyriye'yim. Ey Allah'ın Rasûlü, benim durumum sana gizli değil. Ben Şemmas'ın oğlu, Kays'ın oğlu Sabit'in sehmine düşmüştüm. Ben kendimi kitabetle borçlandırdım. Kitabet borcumu ödememde bana yardım edersin diye sana geldim, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Senin bundan daha hayırlı bir şeye rağbetin yok mu?" dedi.

Cüveyriye, o hayırlı şey nedir, ey Allah'ın Rasûlü, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Senin kitabet borcunu ödeyeyim. (Hürriyete kavuşturayım) ve seni nikâhıma alayım" buyurdu.

Cüveyriye derhal kabul ettim, dedi.

Aişe radıyallahu anhâ dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Cüveyriye'yi nikahladığı insanlar arasında kulaktan kulağa yayıldı. Ellerinde Mustalık kabilesinden ne kadar esir varsa salıverdiler. Ve bu esirler Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ailesi yönünden akraba oldular. (Onları esir alarak tutmak yakışmaz) dediler. Kendi kavmine Cüveyriye'den daha bereketli bir kadın görmedik. Çünkü onun yüzünden beni Mustalık'tan yüz aile hürriyetine kavuştu.

Ebu Dâvud şöyle dedi: Bu hadis-i şerif, veli'nin velîsi olduğu kızı kendi nikahını kıyabileceğine delildir.

3 - ŞARTLI OLARAK HÜRRİYETE KAVUŞTURMA

٣٩٣٢- عَنْ سَفِينَةَ قَالَ: كُنْتُ مَمْلُوكًا لِأُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ أُعْتِقُكَ

وَأَشْتَرِطُ عَلَيْكَ أَنْ تَخْدُمَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا عِشْتَ

فَقُلْتُ وَإِنْ لَمْ تَشْتَرِطِي عَلَيَّ مَا فَارَقْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَا عِشْتُ فَأَعْتَقَتْنِي وَاشْتَرَطَتْ عَلَيَّ

3932 - Sefîne radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ben Ümmü Seleme'nin kölesi idim. Ümmü Seleme bana:

– Hayatta kaldığım müddet Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hizmet etmen şartı ile seni azat edeceğim, dedi. Ben de sen şart koşmasan dahi ben yaşadığım müddet Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den ayrılmam, dedim. Bunun üzerine beni azat etti. Ve bana hizmeti şart koştu.[522]

4 - BİR KÖLE ÜZERİNDE HİSSESİ BULUNAN KİMSENİN KENDİ PAYINA DÜŞEN KISMI AZAT ETMESİ

٣٩٣٣- قَالَ أَبُو الْوَلِيدِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ شِقْصًا لَهُ مِنْ غُلَامٍ

فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَيْسَ لِلَّهِ شَرِيكٌ

زَادَ ابْنُ كَثِيرٍ فِي حَدِيثِهِ فَأَجَازَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِتْقَهُ

3933 - Ebu'l-Velid'in babası (Üsâme bin Umeyr)'den rivâyet edildiğine göre: Bir zât bir köledeki hissesini azat etti. Ve bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'ın ortağı yoktur (bu köle azat edilmiştir)" buyurdu.

İbn-i Kesir rivâyet ettiği hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Böyle bir kölenin azat edilmesine müsaade etti" ziyadesi var.

٣٩٣٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ شِقْصًا لَهُ مِنْ غُلَامٍ فَأَجَازَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِتْقَهُ وَغَرَّمَهُ بَقِيَّةَ ثَمَنِهِ

3934 - Ebu Hüreyre radıyallahu anh'dan:

Bir kimse bir köledeki hissesini azat etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onun azat edilmesine müsaade etti. Ve o azat edeni diğer hisseleri ödemek üzerine borçlandırdı.

٣٩٣٥- عَنْ قَتَادَةَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ

أَعْتَقَ مَمْلُوكًا بَيْنَهُ وَبَيْنَ آخَرَ فَعَلَيْهِ خَلَاصُهُ وَهَذَا لَفْظُ ابْنِ سَوَيْدٍ

3935 - Katâde radıyallahu anh'dan: Bir önce geçen hadisin isnadı ile rivâyet olundu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Kim kendisi ile başkası arasındaki ortak bir köleyi azat ederse ona, o kölenin tamamını kurtarması gerekir" buyurdu. İbn-i Süveyd'in rivâyetinin lafzı budur.

٣٩٣٦- عَنْ قَتَادَةَ بِإِسْنَادِهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ

أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ عَتَقَ مِنْ مَالِهِ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ

وَلَمْ يَذْكُرِ ابْنُ الْمُثَنَّى النَّضْرَ بْنَ أَنَسٍ وَهَذَا لَفْظُ ابْنِ سَوَيْدٍ

3936 - Katâde radıyallahu anh'dan bir önce geçen hadisle aynı isnatla rivâyet olundu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim bir köledeki hissesini azat ederse malı varsa geri kalan hisselerini de azat eder."

İbn-i Müsenna, Nadr bin Enes'i zikretmedi. İbn-i Süveyd'in rivâyet ettiği hadisin lafzı budur.[523]

5 - KÖLENİN AZADI İÇİN GEREKLİ OLAN PARAYI KAZANMAK ÜZERE ÇALŞITIRILMASI

٣٩٣٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ

أَعْتَقَ شَقِيصًا فِي مَمْلُوكِهِ فَعَلَيْهِ أَنْ يُعْتِقَهُ كُلَّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ وَإِلَّا اسْتُسْعِيَ

الْعَبْدُ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ

3937 - Ebu Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse kölesindeki hissesini azat ederse eğer malı varsa geri kalan hisseleri de azat eder. Eğer (yeterli malı) yoksa meşakkat vermemek şartıyla köle çalıştırılır."[524]

٣٩٣٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

مَنْ أَعْتَقَ شِقْصًا لَهُ أَوْ شَقِيصًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ فَخَلَاصُهُ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ

إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ قُوِّمَ الْعَبْدُ قِيمَةَ عَدْلٍ ثُمَّ اسْتُسْعِيَ

لِصَاحِبِهِ فِي قِيمَتِهِ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: فِي حَدِيثِهِمَا جَمِيعًا فَاسْتُسْعِيَ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ

وَهَذَا لَفْظُ عَلِيٍّ

3938 - Ebu Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim köleden kendi hissesini azat ederse, eğer malı varsa, o kölenin tamamen kurtulması, o kimseye aittir. Eğer malı yoksa kölenin kıymeti doğru bir şekilde takdir edilir. Sonra sahibinin hissesini ödemesi için meşakkat vermemek şartı ile köle çalıştırılır."

Ebu Dâvud dedi ki: Yezid bin Zuray ile Nasr bin Ali'nin hadisinde de "meşakkat vermemek üzere çalıştırılır" sözü vardır.

٣٩٣٩- وَرَوَاهُ رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ لَمْ

يَذْكُرِ السِّعَايَةَ

3939 - Bu geçen hadisi Ravh bin Ubade, Saîd bin Ebu Arube'den rivâyet etmiş, fakat kölenin çalıştırılabileceğinden bahsetmemiştir.

6 - BİR KISMI AZAT EDİLMİŞ KÖLENİN DİĞER HİSSESİNİ ÖDEMEK ÜZERE ÇALIŞTIRILAMAYACAĞI

٣٩٤٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: مَنْ أَعْتَقَ شِرْكًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ أُقِيمَ عَلَيْهِ قِيمَةَ الْعَدْلِ فَأَعْطَى شُرَكَاءَهُ

حِصَصَهُمْ وَأُعْتِقَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ

3940 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim bir köledeki hissesini azat ederse, o köleye adaletli bir kıymet konur. Diğer hissedarların hisselerini öder. Köle onun tarafından azat edilmiş olur. Eğer diğer hisseleri azat edememişse sadece azat edilmiş olan hisse hür olur."[525]

٣٩٤١- عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ قَالَ

وَكَانَ نَافِعٌ رُبَّمَا قَالَ فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ وَرُبَّمَا لَمْ يَقُلْهُ

3941 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisin manası rivâyet olundu. (Bu hadisin ravilerinden Eyyüb dedi ki:) Nafi bu hadisi rivâyet ederken, "köleden azadlanan kısım azadlanmış olur" sözünü bazen söyledi bazen de söylemedi.

٣٩٤٢- عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا الْحَدِيثِ

قَالَ أَيُّوبُ فَلَا أَدْرِي هُوَ فِي الْحَدِيثِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَوْ شَيْءٌ قَالَهُ نَافِعٌ وَإِلَّا عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ

3942 - İbn-i Ömer'den, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadis rivâyet olundu. Eyyub rivâyetinde şöyle dedi: Bu "köleden sadece azatlanan kısım azad edilmiş olur" sözü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edilmiş midir, yoksa Nafi'nin rivâyet ettiği bir şey midir, bilmiyorum."[526]

٣٩٤٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ أَعْتَقَ شِرْكًا مِنْ مَمْلُوكٍ لَهُ فَعَلَيْهِ عِتْقُهُ كُلِّهِ إِنْ كَانَ لَهُ مَا يَبْلُغُ ثَمَنَهُ

وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ عَتَقَ نَصِيبُهُ

3943 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim kölesinden bir hissesini azat ederse onun tamamını azat etmesi gerekir. Eğer onun parasını ödemeye gücü yeterse (ödesin.) Malı yoksa hissesini azat etmiş olur."[527]

٣٩٤٤- عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَى

إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُوسَى

3944 - İbn-i Ömer'den, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadisin manası rivâyet olundu.

٣٩٤٥- عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَى مَالِكٍ

وَلَمْ يَذْكُرْ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ انْتَهَى حَدِيثُهُ إِلَى وَأُعْتِقَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ

عَلَى مَعْنَاهُ

3945 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den Malik'in rivâyet ettiği hadisin manası rivâyet olundu. Yalnız ravi, "Ancak köleden azat ettiğini azat eder" bölümünü zikretmedi. İbn Ömer'in bu hadisi Melik hadisinin manasına uygun olarak devam etmekte:

"Köle onun namına azat olur" cümlesiyle son bulmaktadır.

٣٩٤٦- عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

مَنْ أَعْتَقَ شِرْكًا لَهُ فِي عَبْدٍ عَتَقَ مِنْهُ مَا بَقِيَ فِي مَالِهِ إِذَا كَانَ لَهُ مَا يَبْلُغُ

ثَمَنَ الْعَبْدِ

3946 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim bir köledeki hissesini azat ederse eğer onun kölenin (kalan kısmının) fiyatına yetecek kadar malı varsa, kölenin kalan kısmı da onun malı üzerinden azat edilmiş olur."

٣٩٤٧- عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

كَانَ الْعَبْدُ بَيْنَ اثْنَيْنِ فَأَعْتَقَ أَحَدُهُمَا نَصِيبَهُ فَإِنْ كَانَ مُوسِرًا يُقَوَّمُ عَلَيْهِ

قِيمَةَ لَا وَكْسَ وَلَا شَطَطَ ثُمَّ يُعْتَقُ

3947 - Salim'in babasından, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e varan bir isnadla şöyle rivâyet olundu:

"Köle iki kişi arasında ortak olduğu vakit ikiden birisi hissesini azat ederse ve de zengin ise ne noksan ne de haddi aşmamak üzere köleye kıymet konur. Sonra bu kıymet parası ödenerek köle azat olunur."[528]

٣٩٤٨- عَنْ ابْنِ الثَّلِبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ مِنْ مَمْلُوكٍ

فَلَمْ يُضَمِّنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3948 - İbnu't-Telib'in babasından rivâyet olunduğuna göre:

Bir zât bir köledeki hissesini azat etti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kimseyi diğer hisseleri de azat etmekle mükellef tutmadı.

7 - NİKAHI HARAM OLAN BİR YAKININI KÖLE EDİNMEK

٣٩٤٩- عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مُوسَى

فِي مَوْضِعٍ آخَرَ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ فِيمَا يَحْسِبُ حَمَّادٌ قَالَ: قَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَلَكَ ذَا رَحِمٍ مَحْرَمٍ فَهُوَ حُرٌّ

قَالَ أَبُو دَاوُد رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ

قَتَادَةَ وَعَاصِمٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِمِثْلِ ذَلِكَ الْحَدِيثِ قَالَ أَبُو دَاوُد وَلَمْ يُحَدِّثْ ذَلِكَ الْحَدِيثَ إِلَّا حَمَّادُ

بْنُ سَلَمَةَ وَقَدْ شَكَّ فِيهِ

3949 - Semura radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kim mahreminden birine sahip olursa, o köle hürdür.”[529]

٣٩٥٠- عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: مَنْ

مَلَكَ ذَا رَحِمٍ مَحْرَمٍ فَهُوَ حُرٌّ

3950 - Katâde radıyallahu anh’dan, Ömer bin Hattab şöyle dedi: Kim mahremlerinden birine (köle olarak bulur) sahip olursa, o hürdür.

٣٩٥١- عَنِ الْحَسَنِ قَالَ مَنْ مَلَكَ ذَا رَحِمٍ مَحْرَمٍ فَهُوَ حُرٌّ

3951 - Hasan radıyallahu anh’dan rivâyete göre şöle dedi: “Kim mahremlerinden birine sahip olursa, o köle hürdür.”

٣٩٥٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَالْحَسَنِ مِثْلَهُ

3952 - Câbir bin Zeyd ve Hasen’den bu hadisin bir benzeri rivâyet olundu.

8 - EFENDİSİNDEN ÇOCUK DÜNYAYA GETİREN CARİYELERİ AZAD ETMEK

٣٩٥٣- عَنْ سَلَامَةَ بِنْتِ مَعْقِلٍ امْرَأَةٍ مِنْ خَارِجَةَ قَيْسِ عَيْلَانَ قَالَتْ:

قَدِمَ بِي عَمِّي فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَبَاعَنِي مِنَ الْحُبَابِ بْنِ عَمْرٍو أَخِي أَبِي الْيُسْرِ بْنِ

عَمْرٍو فَوَلَدْتُ لَهُ عَبْدَ الرَّحْمٰنِ بْنَ الْحُبَابِ ثُمَّ هَلَكَ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ الْآنَ وَاللهِ

تُبَاعِينَ فِي دَيْنِهِ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ

إِنِّي امْرَأَةٌ مِنْ خَارِجَةَ قَيْسِ عَيْلَانَ قَدِمَ بِي عَمِّي الْمَدِينَةَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَبَاعَنِي

مِنَ الْحُبَابِ بْنِ عَمْرٍو أَخِي أَبِي الْيُسْرِ بْنِ عَمْرٍو فَوَلَدْتُ لَهُ عَبْدَ الرَّحْمٰنِ بْنَ

الْحُبَابِ فَقَالَتِ امْرَأَتُهُ الْآنَ وَاللهِ تُبَاعِينَ فِي دَيْنِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ وَلِيُّ الْحُبَابِ قِيلَ أَخُوهُ أَبُو الْيُسْرِ بْنُ عَمْرٍو فَبَعَثَ إِلَيْهِ فَقَالَ

أَعْتِقُوهَا فَإِذَا سَمِعْتُمْ بِرَقِيقٍ قَدِمَ عَلَيَّ فَأْتُونِي أُعَوِّضْكُمْ مِنْهَا قَالَتْ فَأَعْتَقُونِي

وَقَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَقِيقٌ فَعَوَّضَهُمْ مِنِّي غُلَامًا

3953 - Selâme binti Ma’kil radıyallahu anh’dan, dedi ki: Cahiliye döneminde amcam beni getirip Ebu’l-Yeser İbn Amr’ın kardeşi Hubab b. Amr’a sattı. Ben ondan Abdurrahman b. el-Hubâb’ı dünyaya getirdim. Sonra (Hübab) vefat etti. Bunun üzerine hanımı: Vallahi şimdi Hubab’ın borcu karşılığında bu cariyeyi satacaksınız” dedi. Ben de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldim ve “ey Allah’ın Rasûlü, ben Harice’nin Kays-ı Aylan kolundanım. Amcam beni cahiliyyet devrinde Medine’ye getirdi, Ebu’l-Yeser bin Amr’ın kardeşi Hubab bin Amr’a sattı. Ondan Abdurrahman bin Hubab’ı dünyaya getirdim. Hanımı ise vallahi şimdi bu cariyeyi Hubab’ın borcu karşılığında satacaksınız diyor, dedim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Hubab’ın velîsi kimdir?” dedi. Kardeşi Ebu’l-Yeser bin Amr’dır, diye cevap verildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona haber gönderdi ve “Bu cariyeyi azat edin, bana bir köle geldiğini işittiğiniz vakit bana gelin” buyurdu. Dedi ki: Beni azat ettiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e bir takım köleler gelmişti. Beni azatlarına karşılık Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onlara bir köle verdi.[530]

٣٩٥٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ بِعْنَا أُمَّهَاتِ الْأَوْلَادِ عَلَى

عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ نَهَانَا

فَانْتَهَيْنَا

3954 - Câbir radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir radıyallahu anh dönemlerinde bizden bir çocuğu olan cariyeleri satardık. Ömer bin Hattab’ın halifeliği devrinde ise o bizi bundan nehyetti. Biz de kendilerinden çocuğumuz olan cariyeleri satmaktan vaz geçtik.

9 - MÜDEBBER KÖLENİN SATILMASI

٣٩٥٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ مِنْهُ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبِيعَ بِسَبْعِ

مِائَةٍ أَوْ بِتِسْعِ مِائَةٍ

3955 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, bir zât kölesini (ben öldükten sonra hürsün şeklinde) müdebber olarak azat etti. O kimsenin başka malı yoktu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kimseye müdebber kölesini satmasını emretti. Köle de yedi veya dokuz yüz (dirheme) satıldı.[531]

٣٩٥٦- حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بِهَذَا زَادَ وَقَالَ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ أَحَقُّ بِثَمَنِهِ وَاللهُ أَغْنَى عَنْهُ

3956 - Câbir bin Abdulah radıyallahu anh'dan:

Sen müdebberin parasına başkasından daha müstehaksın. Bir önceki hadise Câbir şu ilavede bulunmuştur. Allah'ın da ona ihtiyacı yoktur.

٣٩٥٧- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ أَبُو مَذْكُورٍ أَعْتَقَ

غُلَامًا لَهُ يُقَالُ لَهُ يَعْقُوبُ عَنْ دُبُرٍ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَدَعَا بِهِ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِيهِ فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ

النَّحَّامِ بِثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فَقِيرًا فَلْيَبْدَأْ

بِنَفْسِهِ فَإِنْ كَانَ فِيهَا فَضْلٌ فَعَلَى عِيَالِهِ فَإِنْ كَانَ فِيهَا فَضْلٌ فَعَلَى ذِي

قَرَابَتِهِ أَوْ قَالَ عَلَى ذِي رَحِمِهِ فَإِنْ كَانَ فَضْلًا فَهَاهُنَا وَهَاهُنَا

3957 - Câbir radıyallahu anh'dan:

Ensardan Ebû Mezkür denen bir zât Yakub adındaki kölesini müdebber olarak (ben öldükten sonra hürsün diyerek) azat etti. Onun bu köleden başka sahip olduğu malı da yoktu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onu çağırdı ve şöyle buyurdu:

“Bu, müdebber köleyi kim satın alacak?” Onu Nuaym bin Abdullah bin Nehham sekiz yüz dirheme satın aldı. Parayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Mezkür’e verdi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biriniz fakir olduğunda önce kendi nefsine (ikramla) başlasın, eğer kendisinden bir şey artarsa kendi aile fertlerine harcasın, eğer ailesinden bir şey artarsa yakınlarına harcasın.” Veya şöyle buyurdu: “Rahim yakınlığı olanlara harcasın, eğer bir şey artarsa şuraya şuraya (çevrenin fakirlerine, daha sonra uzak fakirlere) harcasın.”[532]

İZAH

Müdebber yolu ile azat edilen kölenin efendisi borçlu olur. O köleden başka malı yoksa müdebber satılarak borcun ödenebileceğine bu hadisle istidlal edilmiştir. Böyle bir zarûret olmadıkça müdebberin satılmasına İmam-ı Azam hazretleri cevaz vermemektedir. Malik hazretleri de bu görüştedir. İmam-ı Şafiî ve Ahmed bin Hanbel hazretleri bu hadisle istidlal ederek caizdir, demişlerdir.

10 - ÖLÜM YATAĞINDA İKEN KÖLELERİNİ ÂZÂD EDEN KİMSENİN DURUMU

٣٩٥٨- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ سِتَّةَ أَعْبُدٍ عِنْدَ مَوْتِهِ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرَهُمْ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ

قَوْلًا شَدِيدًا ثُمَّ دَعَاهُمْ فَجَزَّأَهُمْ ثَلَاثَةَ أَجْزَاءٍ فَأَقْرَعَ بَيْنَهُمْ فَأَعْتَقَ اثْنَيْنِ

وَأَرَقَّ أَرْبَعَةً

3958 - İmran bin Husayn radıyallahu anh’dan:

Bir kimse ölümü anında altı kölesini birden azat etti. O kölelerden başka malı da yoktu. Bu haber Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ulaştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kimse hakkında sert ve tesir edici söz söyledi. Sonra köleleri çağırdı, onları üç guruba ayırdı, aralarında kura çekti. (Üçte biri hesabıyla) ikisini azad etti. (Kendilerine kura çıkmayan) dördünü köle olarak bıraktı.[533]

٣٩٥٩- عَنْ أَبِي قِلَابَةَ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ وَلَمْ يَقُلْ فَقَالَ لَهُ قَوْلًا شَدِيدًا

3959 - Ebû Kılâbe radıyallahu anh'dan, bir önce geçen hadisle aynı isnad ve manada rivâyet olundu. Bu rivâyette, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kölelerini azat eden kimse hakkında sert söz söyledi" cümlesini söylemedi.

٣٩٦٠- عَنْ أَبِي زَيْدٍ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ بِمَعْنَاهُ وَقَالَ: يَعْنِي

النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ شَهِدْتُهُ قَبْلَ أَنْ يُدْفَنَ لَمْ يُدْفَنْ فِي مَقَابِرِ

الْمُسْلِمِينَ

3960 - Ebû Zeyd radıyallahu anh'dan:

Ensardan bir zât (ölümü anında altı kölesini azat etti, diye) bir hadis önce geçen hadisle aynı manada rivâyet etti. Bu rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Eğer bu zât defnedilmeden önce ben ona şahid olup, (yetişebilse idim) Müslüman kabristanına defnolunmazdı."

٣٩٦١- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ سِتَّةَ أَعْبُدٍ عِنْدَ مَوْتِهِ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرَهُمْ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْرَعَ

بَيْنَهُمْ فَأَعْتَقَ اثْنَيْنِ وَأَرَقَّ أَرْبَعَةً

3961 - İmran bin Husayn radıyallahu anh'dan:

Bir zât ölümü anında kendisine ait altı kölesini azat etti. O zatın bu kölelerden başka malı da yoktu. Bu olay Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ulaştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, köleler arasında kura çekti. Onlardan kura kendilerine çıkan iki kişiyi azat etti. Dördünü köle olarak bıraktı.[534]

İZAH

3958 nolu hadisten bu yana ölüm anında bir zatın azat ettiği kölenin ancak üçte biri hesabı ile ikisi azat ediliyor. Dördü köle olarak bırakılıyor. Çünkü, o zatın başka malı yok, köleler azat edilince borcu çıksa onu ödeyemez. Hiç

olmazsa eldeki köleler satılır, borcu ödenir. Bir de bir kimse ölüm anında ancak malının üçte birini vasiyet edebilir. Bu ölçülerle Rasûl-i Kibriya kölelerin ikisini kura ile azat etmiş, diğerlerini bırakmıştır.

11 - MALI OLAN BİR KÖLEYİ AZAT EDEN KİMSE HAKKINDAKİ HADİSLER

٣٩٦٢- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَنْ أَعْتَقَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَمَالُ الْعَبْدِ لَهُ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَهُ السَّيِّدُ

3962 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse malı bulunan bir köleyi azat ederse kölenin malı efendisine aittir. Efendisi malın, azat edilen köleye ait olduğunu şart kılarsa o başka."[535]

12 - VELED-İ ZİNANIN AZAT EDİLMESİ

٣٩٦٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَلَدُ الزِّنَا شَرُّ الثَّلَاثَةِ و قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَأَنْ أُعْتِقَ بِسَوْطٍ فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ

وَجَلَّ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ وَلَدَ زِنْيَةٍ

3963 - Ebu Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Zina yoluyla meydana gelen çocuk (ikisi zina eden anne ve baba olmak üzere) üçten en şerlisidir."

Ebu Hüreyre radıyallahu anh şöyle dedi:

– Allah yolunda bir kamçıyı kullanmak, faydalanmak için birisine vermekliğim bana zinadan meydana gelen bir kimseyi azat etmekten daha sevimlidir.

İZAH

Zinâdan meydana gelen çocuk anne ve babasının nikahsız bir araya gelmesinden meydana geldiği için pis sulardan meydana gelmiştir. Bu nedenle nesebi belli olan anne ve babasından neseben şerlidir. Aslında suçlu olan anne ile babadır. Onların günahını çocuk çekmez. Bir de gayri meşrû olarak meydana gelecek çocuğa anne baba ilgi göstermediği için çocuk cemiyet içinde disiplinsiz Büyûr. Neticede cemiyet içinde anne ve babadan daha şerli olabilir. Ama böyle bir çocuk iyi terbiye edilir, inancına ve cemiyet içindeki görevlerine dikkat ederse üçün en şerlisi olmaz. Anne ve babanın yaptığını yaparsa üçün en şerlisi sayılır. Nitekim Ahmed bin Hanbel'in Müsned'inde Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edilen hadiste veled-i zina anne ve babanın yaptığını yaparsa üçün en şerlisidir, buyrulmuştur. Bu hadis-i şerifi bazı ilim adamları her veled-i zina için umûmî değildir, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bunu belli bir veled-i zina için söylemiştir, diye tevil etmişlerdir. Ebu Hüreyre hazretleri ise, "Zinadan olan bir köleyi hürriyetine kavuşturmaktansa bir kamçıyı ikram olarak ihtiyaç sahiplerine vermek beni daha çok sevindirir" buyurmuştur. Zina kötü bir fiil olduğu için onun kara lekesi çocuğun alnından silinmemektedir.

13 - KÖLE AZAT ETMENİN SEVABI

٣٩٦٤- عَنْ الْغَرِيفِ بْنِ الدَّيْلَمِيِّ قَالَ: أَتَيْنَا وَاثِلَةَ بْنَ الْأَسْقَعِ فَقُلْنَا

لَهُ حَدِّثْنَا حَدِيثًا لَيْسَ فِيهِ زِيَادَةٌ وَلَا نُقْصَانٌ فَغَضِبَ وَقَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَقْرَأُ

وَمُصْحَفُهُ مُعَلَّقٌ فِي بَيْتِهِ فَيَزِيدُ وَيَنْقُصُ قُلْنَا إِنَّمَا أَرَدْنَا حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فِي صَاحِبٍ لَنَا أَوْجَبَ يَعْنِي النَّارَ بِالْقَتْلِ فَقَالَ أَعْتِقُوا عَنْهُ يُعْتِقِ اللَّهُ بِكُلِّ

عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ

3964 - Garîf bin Deylemî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demşitir: Biz Vasile bin el-Eska'ya geldik, bize içinde ziyade ve eksiği bulunmayan bir hadis haber ver, dedik. Vasile radıyallahu anh öfkelendi. Ve şöyle dedi: Sizden biriniz Kur'an okur, halbuki Mushaf'ı evinde asılıdır.

Ona ilave ediyor. Veya onda olanı çıkarıyor, dedi. Biz Kur’an-ı değil Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den işittiğin bir hadisi nakletmeni istedik, dedik. Bunun üzerine Vasile radıyallahu anh şöyle dedi: Biz insan öldürmek sûretiyle ateşe hak kazanmış bir dostumuz(un manevi cezadan kurtulması) hakkında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e gelmiştik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle buyurdu: “O arkadaşınız namına bir köleyi hürriyetine kavuşturun. Çünkü azat ettiğiniz o kölenin her bir uzvu karşılığında Allah arkadaşınızın bir azasını ateşten azat eder.”

İZAH

Bu hadis-i şerifle sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz köleleri hürriyetine kavuşturmaya teşvik etmiş, Büyûk günah sahiplerinin azat edecekleri kölenin azat edenin günahlarını hafifleteceğini bildirmiştir. Hadis yanlış yorumlanmamalıdır. “Peygamber Efendimiz insan öldüren herkes bir köle azat etmekle katillikten kurtulur” demiyor. Köle hürriyetine kavuşursa yeni hayat kazanmış gibi olur. Köle azat eden bir insanı hayata kavuşturmuştur.

14 - HANGİ KÖLEYİ AZAD ETMEK DAHA FAZİLETLİDİR

٣٩٦٥- عَنْ أَبِي نَجِيحٍ السُّلَمِيِّ قَالَ: حَاصَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَصْرِ الطَّائِفِ قَالَ مُعَاذٌ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ بِقَصْرِ

الطَّائِفِ بِحِضْنِ الطَّائِفِ كُلُّ ذَلِكَ فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ بَلَغَ بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ فَلَهُ دَرَجَةٌ وَسَاقَ

الْحَدِيثَ وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَيُّمَا رَجُلٍ

مُسْلِمٍ أَعْتَقَ رَجُلًا مُسْلِمًا فَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ جَاعِلٌ وِقَاءَ كُلِّ عَظْمٍ مِنْ

عِظَامِهِ عَظْمًا مِنْ عِظَامِ مُحَرِّرِهِ مِنَ النَّارِ وَأَيُّمَا امْرَأَةٍ أَعْتَقَتْ امْرَأَةً مُسْلِمَةً

فَإِنَّ اللهَ جَاعِلٌ وِقَاءَ كُلِّ عَظْمٍ مِنَ عِظَامِهَا عَظْمًا مِنْ عِظَامِ مُحَرِّرِهَا مِنَ

النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

3965 - Ebû Necih es-Sülemî radıyallahu anh'dan:

Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile Taif köşkünü kuşatmıştık, Muaz radıyallahu anh şöyle dedi: Babamdan "Taif kalesini Taif köşkünü onların hepsini kuşatmıştık" dediğini dinledim. Babam da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiş:

"Kim Allah yolunda bir kafirin vücudunda bir okla da olsa isabet kaydedebilse onun için derece vardır."

Ravi hadisin devamını sevketti. Yine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Her hangi bir Müslüman kimse Müslüman bir köleyi azat ederse, Aziz ve Celil olan Allah onun kemiklerinden her bir kemiğini azat ettiği kimsenin kemikleri karşılığında ateşten koruyacaktır. Her hangi bir Müslüman kadın Müslüman cariyeyi azat ederse, Aziz ve Celil olan Allah kıyamet günü azat ettiği cariyenin her bir kemiğine karşılık onun bir kemiğini ateşten koruyan bir kalkan haline getirir."[536]

٣٩٦٦- عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ السِّمْطِ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ حَدِّثْنَا

حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَمِعْتُ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً كَانَتْ

فِدَاءَهُ مِنَ النَّارِ

3966 - Şurahbil bin Semt radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, o Amr bin Abese'ye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğin bir hadisi bize haber ver, demiş. Amr bin Abese de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim demiştir: "Kim mü'min bir köleyi azat ederse bu azat ettiği köle onun ateşten kurtuluşu için fidye olur" buyurdu. [537]

٣٩٦٧- عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ السِّمْطِ أَنَّهُ قَالَ: لِكَعْبِ بْنِ مُرَّةَ أَوْ مُرَّةَ بْنِ

كَعْبٍ حَدِّثْنَا حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ

مَعْنَى مُعَاذٍ إِلَى قَوْلِهِ وَأَيُّمَا امْرِئٍ أَعْتَقَ مُسْلِمًا وَأَيُّمَا امْرَأَةٍ أَعْتَقَتْ امْرَأَةً

مُسْلِمَةً زَادَ وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَعْتَقَ امْرَأَتَيْنِ مُسْلِمَتَيْنِ إِلَّا كَانَتَا فِكَاكَهُ مِنَ النَّارِ

يُجْزِئُ مَكَانَ كُلِّ عَظْمَيْنِ مِنْهُمَا عَظْمٌ مِنْ عِظَامِهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَالِمٌ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ شُرَحْبِيلَ مَاتَ شُرَحْبِيلُ بِصِفِّينَ

3967 - Şûrahbil bin Semt radıyallahu anh'dan, o Ka'b bin Mürre'ye veya Mürre bin Ka'b'a şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den öğrendiğin bir hadisi bize haber ver. Râvi Muaz'ın rivâyet ettiği iki hadis önce geçen hadisin manasını hangi erkek ki bir Müslüman köleyi azat ederse, her hangi bir kadın ki Müslüman bir kadını azat ederse cümlesine kadar zikrettikten sonra şu cümleleri ziyade etti: "Her hangi bir erkek ki iki Müslüman kadını azat ederse, o kadınlar onun ateşten azat edilmesine sebep olurlar. O kadınların ikisinin birer kemikleri azat eden erkeğin bir kemiğine karşılık tutulur."

Ebu Dâvud şöyle demiş: Salim Şurahbil'den işitmemiştir. Çünkü Şurahbil Sıffîn harbinde ölmüştür.[538]

İZAH

Bu hadis-i şerifte diğer hadislerden farklı olarak iki kadını azat etmek bir erkeğin azalarının azat edilmesine sebep olacağı bildirilmiştir. Çünkü şahitlikte iki kadın bir erkek yerine kaim olduğu gibi azatta da iki kadın azat eden erkeğin her azası bu iki kadının azaları karşılığında ateşten azat edilecektir.

15 - KİŞİNİN SIHHATLİ İKEN KÖLE AZAT ETMESİNİN FAZİLETİ

٣٩٦٨- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَثَلُ الَّذِي يَعْتِقُ عِنْدَ الْمَوْتِ كَمَثَلِ الَّذِي يُهْدِي إِذَا شَبِعَ

3968 - Ebu'd-Derdâ radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre şöyle buyurdu: "Ölümü anında (köle) azat eden kimsenin durumu, doyduğu vakit yiyecek hîbe eden kimsenin durumuna benzer."[539]

[519]. Tirmizî, Kitabu Büyû, Babu-l-Mükateb, n. 1261; İbn-i Mâce, Kitabu İtk, n. 2250

[520]. Buharî, Kitabu Zekat, n. 2/158; Tirmizî, Kitabu Büyû, n. 1256; İbn-i Mâce, Kitabu İtk, n. 2521; Neseî, Kitabu Zekat, n. 2615

[521]. Buharî, Kitabu Mükateb, Babu istiânetil Mükateb, n. 6/199; Müslim, Kitabu Itık, n. 8; Neseî, Kitabu Zekat, Babu izate havletetil sadakati, n. 2615; İbn-i Mâce, K. İtk, Babu-l-Mükateb, n. 2021

[522]. İbn-i Mâce, Kitabu Itık, Babu men ateka abden, n. 2526

[523]. Buharî, K. Şirket, n. 3/158; İbn-i Mâce, K. Itık, n. 2527; Müslim, K. İman, n. 1502; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1348

[524]. Buhari, K. Itık, n. 3/190; Müslim, K. İyman, n. 54; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1348; İbn-i Mâce, K. Itık, n. 2527

[525]. Buharî, K. Itık, n. 3/189; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1346; Müslim, K. Itık, n. 1501; Neseî, K. Büyû, n. 4703; İbn-i Mâce, K. Itık, n. 2528

[526]. Buharî, K. Itık, n. 3/189; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1346; Müslim, n. 1501; Neseî, K. Büyû, n. 4703

[527]. Buharî, K. Itık, n. 3/189; Neseî, K. Büyû, n. 4702; Müslim, K. Eymân ven-nüzür, n. 48

[528]. Buharî, K. Kitabu Itık, Babun iza a'taka abden; Müslim, K. Eymân ven-nüzûr, n. 50; Neseî, K. Büyû, n. 4703

[529]. Tirmizî, Kitabu Ahkam, Babu men melike zîrahmi mahremin, n. 1365; İbn-i Mâce, Kitabu Itk, Babu men melike zîrahmi Mahremin, n. 2524

[530]. İbn-i Mâce, Kitabu Itk, n. 2517

[531]. Buharî, K. Keffarat, Babu Itkı'l-müdebber; Müslim, K. Eymân ven-nüzür, Babu cevâzı bey-il-müdebber, n. 59

[532]. Müslim, Kitabu İman, Babu cevâzı Bey-il-müdebber, n. 58; Neseî, Kitabu Zekat, n. 2547

[533]. Müslim, Kitabu Eymân ven-nüzür, Babu men ataka şeriken, n. 1668; Tirmizî, Kitabu Ahkam, Babun fi men ya'tıka memalikehü, n. 1364; Neseî, K. Cenâiz, Babu-s-Salat alâ men yahıfü, n. 1960; İbn-i Mâce, K. Ahkam, Babu-l-kada bi-l-kurati, n. 2345

[534]. Neseî, Kitabu Cenâiz, Babu-s-salatı ala men yehîfu fî vasiyyeti, n. 1930

[535]. Buharî, K. Şürbi vel müsakati, n. 3/150; Tirmizî, K. Büyû, n. 1244; Müslim, K. Büyû, n. 1543; İbn-i Mâce, K. Itk, n. 2529

[536]. Tirmizî, Kitabu Cihad; İbn-i Mâce, Kitabu Cihad, Babur-ramyi fî sebilillah, n. 2812; Neseî, K. Cihad, Babu sevabu men râme, n. 3144

[537]. Neseî, Kitabu Cihad, Babu Sevâbi men Ramâ bi sehmin, n. 3144

[538]. Neseî, Kitabu Cihad, Babu sevâbi men Rame bi sehmin fî sebîlillah, n. 3147; İbn-i Mâce, Kitabu Itk, Babu Itk, n. 2522

[539]. Tirmizî, Kitabu Vasaya, Babun fir-recüli yatasadadku, n. 2124; Nesei, K. Vasaya babu-l-kerahiyeti fî tehiril vasiyyeti, n. 3644

[519]. Tirmizî, Kitabu Büyû, Babu-l-Mükateb, n. 1261; İbn-i Mâce, Kitabu İtk, n. 2250

[520]. Buharî, Kitabu Zekat, n. 2/158; Tirmizî, Kitabu Büyû, n. 1256; İbn-i Mâce, Kitabu İtk, n. 2521; Neseî, Kitabu Zekat, n. 2615

[521]. Buharî, Kitabu Mükateb, Babu istiânetil Mükateb, n. 6/199; Müslim, Kitabu Itık, n. 8; Neseî, Kitabu Zekat, Babu izate havletetil sadakati, n. 2615; İbn-i Mâce, K. İtk, Babu-l-Mükateb, n. 2021

[522]. İbn-i Mâce, Kitabu Itık, Babu men ateka abden, n. 2526

[523]. Buharî, K. Şirket, n. 3/158; İbn-i Mâce, K. Itık, n. 2527; Müslim, K. İman, n. 1502; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1348

[524]. Buhari, K. Itık, n. 3/190; Müslim, K. İyman, n. 54; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1348; İbn-i Mâce, K. Itık, n. 2527

[525]. Buharî, K. Itık, n. 3/189; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1346; Müslim, K. Itık, n. 1501; Neseî, K. Büyû, n. 4703; İbn-i Mâce, K. Itık, n. 2528

[526]. Buharî, K. Itık, n. 3/189; Tirmizî, K. Ahkam, n. 1346; Müslim, n. 1501; Neseî, K. Büyû, n. 4703

[527]. Buharî, K. Itık, n. 3/189; Neseî, K. Büyû, n. 4702; Müslim, K. Eymân ven-nüzür, n. 48

[528]. Buharî, K. Kitabu Itık, Babun iza a'taka abden; Müslim, K. Eymân ven-nüzûr, n. 50; Neseî, K. Büyû, n. 4703

[529]. Tirmizî, Kitabu Ahkam, Babu men melike zîrahmi mahremin, n. 1365; İbn-i Mâce, Kitabu Itk, Babu men melike zîrahmi Mahremin, n. 2524

[530]. İbn-i Mâce, Kitabu Itk, n. 2517

[531]. Buharî, K. Keffarat, Babu Itkı'l-müdebber; Müslim, K. Eymân ven-nüzür, Babu cevâzı bey-il-müdebber, n. 59

[532]. Müslim, Kitabu İman, Babu cevâzı Bey-il-müdebber, n. 58; Neseî, Kitabu Zekat, n. 2547

[533]. Müslim, Kitabu Eymân ven-nüzür, Babu men ataka şeriken, n. 1668; Tirmizî, Kitabu Ahkam, Babun fi men ya'tıka memalikehü, n. 1364; Neseî, K. Cenâiz, Babu-s-Salat alâ men yahıfü, n. 1960; İbn-i Mâce, K. Ahkam, Babu-l-kada bi-l-kurati, n. 2345

[534]. Neseî, Kitabu Cenâiz, Babu-s-salatı ala men yehîfu fî vasiyyeti, n. 1930

[535]. Buharî, K. Şürbi vel müsakati, n. 3/150; Tirmizî, K. Büyû, n. 1244; Müslim, K. Büyû, n. 1543; İbn-i Mâce, K. Itk, n. 2529

[536]. Tirmizî, Kitabu Cihad; İbn-i Mâce, Kitabu Cihad, Babur-ramyi fî sebilillah, n. 2812; Neseî, K. Cihad, Babu sevabu men râme, n. 3144

[537]. Neseî, Kitabu Cihad, Babu Sevâbi men Ramâ bi sehmin, n. 3144

[538]. Neseî, Kitabu Cihad, Babu sevâbi men Rame bi sehmin fî sebîlillah, n. 3147; İbn-i Mâce, Kitabu Itk, Babu Itk, n. 2522

[539]. Tirmizî, Kitabu Vasaya, Babun fir-recüli yatasadadku, n. 2124; Nesei, K. Vasaya babu-l-kerahiyeti fî tehiril vasiyyeti, n. 3644

3928 - Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle buyurdu: "Sizden birinizin bir mükâtebi bulunur, mükâtebin yanında borcunu ödeyecek kadar parası varsa (artık o kimse kölelikten çıkmıştır, hür ve yabancı bir adam olmuştur.) Kadın olan sahibesi ondan perdelensin, yüzünü örtsün."[519]

Aişe radıyallahu anhâ bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ona Berîre'yi satın al ve azat et. Azat edilen kimsenin velası azat edene aittir, buyurdu. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kalktı, şöyle buyurdu: "Bir kısım insanlara ne oluyor da Allah'ın kitabında olmayan bir takım şartlar koşuyorlar. Kim Allah'ın kitabında olmayan bir şart koşarsa onun için bu şart koştuğunu ödemek gerekmez. İsterse yüz defa şart koşsun. Allah'ın şartı daha haklı ve daha sağlamdır."[520]

– Ey falan azat et, velâsı bana ait olsun, diyebiliyor. Halbuki vela hakkı azat edene aittir.[521]

– Hayatta kaldığım müddet Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hizmet etmen şartı ile seni azat edeceğim, dedi. Ben de sen şart koşmasan dahi ben yaşadığım müddet Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den ayrılmam, dedim. Bunun üzerine beni azat etti. Ve bana hizmeti şart koştu.[522]

İbn-i Müsenna, Nadr bin Enes'i zikretmedi. İbn-i Süveyd'in rivâyet ettiği hadisin lafzı budur.[523]

3937 - Ebu Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse kölesindeki hissesini azat ederse eğer malı varsa geri kalan hisseleri de azat eder. Eğer (yeterli malı) yoksa meşakkat vermemek şartıyla köle çalıştırılır."[524]

3940 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim bir köledeki hissesini azat ederse, o köleye adaletli bir kıymet konur. Diğer hissedarların hisselerini öder. Köle onun tarafından azat edilmiş olur. Eğer diğer hisseleri azat edememişse sadece azat edilmiş olan hisse hür olur."[525]

3942 - İbn-i Ömer'den, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadis rivâyet olundu. Eyyub rivâyetinde şöyle dedi: Bu "köleden sadece azatlanan kısım azad edilmiş olur" sözü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edilmiş midir, yoksa Nafi'nin rivâyet ettiği bir şey midir, bilmiyorum."[526]

3943 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim kölesinden bir hissesini azat ederse onun tamamını azat etmesi gerekir. Eğer onun parasını ödemeye gücü yeterse (ödesin.) Malı yoksa hissesini azat etmiş olur."[527]

"Köle iki kişi arasında ortak olduğu vakit ikiden birisi hissesini azat ederse ve de zengin ise ne noksan ne de haddi aşmamak üzere köleye kıymet konur. Sonra bu kıymet parası ödenerek köle azat olunur."[528]

"Kim mahreminden birine sahip olursa, o köle hürdür."[529]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hubab'ın velîsi kimdir?" dedi. Kardeşi Ebu'l-Yeser bin Amr'dır, diye cevap verildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona haber gönderdi ve "Bu cariyeyi azat edin, bana bir köle geldiğini işittiğiniz vakit bana gelin" buyurdu. Dedi ki: Beni azat ettiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir takım köleler gelmişti. Beni azatlarına karşılık Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onlara bir köle verdi.[530]

3955 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, bir zât kölesini (ben öldükten sonra hürsün şeklinde) müdebber olarak azat etti. O kimsenin başka malı yoktu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kimseye müdebber kölesini satmasını emretti. Köle de yedi veya dokuz yüz (dirheme) satıldı.[531]

“Bu, müdebber köleyi kim satın alacak?” Onu Nuaym bin Abdullah bin Nehham sekiz yüz dirheme satın aldı. Parayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Mezkür’e verdi. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Sizden biriniz fakir olduğunda önce kendi nefsine (ikramla) başlasın, eğer kendisinden bir şey artarsa kendi aile fertlerine harcasın, eğer ailesinden bir şey artarsa yakınlarına harcasın.” Veya şöyle buyurdu: “Rahim yakınlığı olanlara harcasın, eğer bir şey artarsa şuraya şuraya (çevrenin fakirlerine, daha sonra uzak fakirlere) harcasın.”[532]

Bir kimse ölümü anında altı kölesini birden azat etti. O kölelerden başka malı da yoktu. Bu haber Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ulaştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kimse hakkında sert ve tesir edici söz söyledi. Sonra köleleri çağırdı, onları üç guruba ayırdı, aralarında kura çekti. (Üçte biri hesabıyla) ikisini azad etti. (Kendilerine kura çıkmayan) dördünü köle olarak bıraktı.[533]

Bir zât ölümü anında kendisine ait altı kölesini azat etti. O zatın bu kölelerden başka malı da yoktu. Bu olay Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ulaştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, köleler arasında kura çekti. Onlardan kura kendilerine çıkan iki kişiyi azat etti. Dördünü köle olarak bıraktı.[534]

3962 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh’dan rivâyet olunduğuna göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Bir kimse malı bulunan bir köleyi azat ederse kölenin malı efendisine aittir. Efendisi malın, azat edilen köleye ait olduğunu şart kılarsa o başka.”[535]

Ravi hadisin devamını sevketti. Yine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim: “Her hangi bir Müslüman kimse Müslüman bir köleyi azat ederse, Aziz ve Celil olan Allah onun kemiklerinden her bir kemiğini azat ettiği kimsenin kemikleri karşılığında ateşten koruyacaktır. Her hangi bir Müslüman kadın Müslüman cariyeyi azat ederse, Aziz ve Celil olan Allah kıyamet günü azat ettiği cariyenin her bir kemiğine karşılık onun bir kemiğini ateşten koruyan bir kalkan haline getirir.”[536]

3966 - Şurahbil bin Semt radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, o Amr bin Abese'ye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğin bir hadisi bize haber ver, demiş. Amr bin Abese de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim demiştir: "Kim mü'min bir köleyi azat ederse bu azat ettiği köle onun ateşten kurtuluşu için fidye olur" buyurdu. [537]

Ebu Dâvud şöyle demiş: Salim Şurahbil'den işitmemiştir. Çünkü Şurahbil Sıffîn harbinde ölmüştür.[538]

3968 - Ebu'd-Derdâ radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre şöyle buyurdu: "Ölümü anında (köle) azat eden kimsenin durumu, doyduğu vakit yiyecek hîbe eden kimsenin durumuna benzer."[539]

٢٤- كِتَابُ ٱلْحُرُوفِ وَٱلْقِرَاءَآتِ HARFLER (VECİHLER VE KIRAATLER) BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْحُرُوفِ وَالْقِرَاءَاتِ

1 - BAB

٣٩٦٩- عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَرَأَ «وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى»

3969 - Câbir radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Bakara sûresinin yüzyirmi beşinci ayetinin ilk kelimesini emir sigası ile "Makam-ı İbrahim'de bir bölümü Namazgah edinin" diye okudu.[540]

İZAH

Bakara sûresinin yüryirmi beşinci âyetinin ilk kelimesi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den iki şekilde rivâyet edilmiştir.

1- Bu hadiste olduğu gibi emir sigası ile VETTEHİZÛ şeklindedir. Kıraat imamlarından Asım'ın kıraatı Hafs'ın rivâyeti bu şekildedir.

2- Mazi Sigası ile VETTEHEZÜ şeklinde rivâyet edilmiştir.

Kıraat imamlarından Nafi hazretlerinin kıraatı mazi sıgası ile okunmaktadır. Mazi sıgası ile okunduğunda ayetin manası şöyle olur: "Makamı İbrahim'den bir bölümünü Namazgah edindiler."

٣٩٧٠- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَقَرَأَ

فَرَفَعَ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَرْحَمُ اللهُ فُلَانًا كَائِنٍ مِنْ آيَةٍ أَذْكَرَنِيهَا اللَّيْلَةَ كُنْتُ قَدْ أَسْقَطْتُهَا

3970 - Aişe radıyallahu anhâ'dan: Bir zât gecenin bir saatında kalktı yüksek sesle Kur'an okudu. Sabah vakti olunca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah falana merhamet etsin, bu gece benim unutarak atlamış olduğum bazı âyeti bana hatırlatmış oldu."[541]

٣٩٧١- قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ «وَمَا كَانَ

لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ» فِي قَطِيفَةٍ حَمْرَاءَ فُقِدَتْ يَوْمَ بَدْرٍ فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَعَلَّ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا فَأَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ «وَمَا كَانَ

لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ» إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: يَغُلَّ مَفْتُوحَةُ الْيَاءِ

3971 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan:

(Şu Âl-i İmran sûresi 161.ayeti) Bedir günü kaybedilen kırmızı kadifeyi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem almıştır, dediler. Bunun üzerine Aziz ve Celil olan Allah, "Hiçbir Peygambere malı ganimeti gizlice alıp haksızlık etmek yaraşmaz. Kim haksızlık yaparsa kıyamet günü yaptığı ile gelir. Sonra haksızlık yapılmaksızın herkese kazanmış olduğu ödenir" âyetini indirdi.[542]

Ebû Dâvud: Ayetteki Yeğulle kelimesi baştaki ya harfinin fethası ile okunacak, dedi.

٣٩٧٢- أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَالْهَرَمِ

3972 - Enes bin Mâlik radıyallahu anh'dan rivâyete göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ya Rab cimrilikten ve ihtiyarlıktan sana sığınırım" buyurdu.[543]

٣٩٧٣- عَنْ عَاصِمِ بْنِ لَقِيطِ بْنِ صَبِرَةَ عَنْ أَبِيهِ لَقِيطِ بْنِ صَبِرَةَ قَالَ:

كُنْتُ وَافِدَ بَنِي الْمُنْتَفِقِ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَكَرَ

الْحَدِيثَ فَقَالَ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحْسِبَنَّ وَلَمْ يَقُلْ لَا

تَحْسَبَنَّ

3973 - Asım bin Lakıt bin Sabre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Benî Müntefek heyetinden gelenler içerisinde idim. Veya Benî Müntefek heyetinden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelenler arasında idim. Râvi hadisin devamını zikretti.

Bu rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem SİN harfini kesre olarak okuyup, LÂ TAHSİBENNE (zannetmeyin) buyurdu. SİN harfinin fethası ile LÂ TAHSEBENNE buyurmadı.[544]

٣٩٧٤- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَحِقَ الْمُسْلِمُونَ رَجُلًا فِي غُنَيْمَةٍ لَهُ

فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَتَلُوهُ وَأَخَذُوا تِلْكَ الْغُنَيْمَةَ فَنَزَلَتْ «وَلَا تَقُولُوا

لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا»

تِلْكَ الْغُنَيْمَةَ

3974 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Müslümanlar birkaç koyundan ibaret sürüsü başında bulunan bir kimseye yetiştiler. Adam Müslümanlara "Esselâmü aleyküm" dedi. Müslümanlar (onun bu selâmını imanından dolayı değil, korkusundan verdiğini zannederek) öldürdüler. O, birkaç koyunu da aldılar. Bunun üzerine (Nisa sûresinin doksan dördüncü ayeti ki), "Ey inananlar Allah yolunda yürüdüğünüz vakit her şeyi iyice anlayın, size Müslüman olduğunu bildirene dünya hayatının geçici menfaatine (o birkaç koyuna) göz dikerek sen mü'min değilsin, demeyin. Allah'ın vereceği çok ganimetler vardır" mealindeki âyet indi.[545]

İZAH

Bu ayet-i kerimedeki selâm kelimesi Lamın önünde elifle çekilerek okundu. Lamı çekmeksizin seleme şeklinde de okunmuş.

Bu ayeti kerime İslam mücahidleri bir ülkeye vardıklarında; ülkenin camileri var, ezan okunuyor, namazı kılınıyorsa, o ülke halkına dokunmamalarını ben Müslümanım diyenlerin korkularından böyle diyorlar, diye öldürülmemesini emreder.

٣٩٧٥- مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْأَنْبَارِيُّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ

ابْنِ أَبِي الزِّنَادِ وَهُوَ أَشْبَعُ عَنْ أَبِيهِ

عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

كَانَ يَقْرَأُ «غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ» وَلَمْ يَقُلْ سَعِيدٌ كَانَ يَقْرَأُ

3975 - Harice bin Zeyd bin Sabit radıyallahu anh'dan onun da babasından rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Nisa sûresinin 94. ayetinde) şu kelimeyi Ra harfinin fethası ile ğayra ûliz-zararı okurdu. Râvîlerden Saîd bin Mansur rivâyetinde "okurdu" cümlesini söylemedi.

İZAH

Nisa sûresinin 94. ayetindeki GAYR kelimesi KÂİDÜN kelimesinden sıfat olarak ötre ile Gayrü şeklinde okunmuştur. Kıraat imamlarından Asım İbn-i Kesir Ebû Amr bu şekilde okurlar. Gayr kelimesi istisnâ veya hal olarak Ranın fethasıyla ile Gayra şeklinde de okunmuştur. Nâfi, İbn-i Amr ve Kisâî böyle okumuşlardır.

٣٩٧٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَرَأَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ «وَالْعَيْنُ بِالْعَيْنِ»

3976 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Maide sûresinin kısas hükmünü bildiren 45. âyetindeki şu cümleyi) "Velaynü bil ayni" diye nunun zammesiyle okudu.[546]

İZAH

Bu ayet-i kerime Maide sûresinin 45. âyetidir. Kısas hükmünü bildirir. Elaynü bil ayni, göze göz demektir.

Aynü kelimesi kıraat imamlarından Kisaî tarafından ötüre diğerleri tarafından nefse üzerine atıf yaparak hepsi vel ayne diye nunu üstün okurlar.

Ayetin tamamı:

“Tevratta, onlara cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve yaralara karşılık ödeşme yazdık. Kim hakkından vaz geçerse ona keffaret olur. Allah’ın indirdiği ile hükmetmeyenler işte onlar zalimdirler” mealindedir.

٣٩٧٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ «وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنُ بِالْعَيْنِ»

3977 - Enes bin Malik radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Maide sûresinde geçen), “Ben tevratta onlara cana can, göze göz yazdım” (mealindeki) ayette geçen Vel-ayn kelimesinin nunun zammesiyle aynu” okudu.

İZAH

3976 nolu hadisin izahını okuyunuz.

٣٩٧٨- عَنْ عَطِيَّةَ بْنِ سَعْدٍ الْعَوْفِيِّ قَالَ: قَرَأْتُ عَلَى عَبْدِ اللهِ بْنِ

عُمَرَ «اللهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ» فَقَالَ «مِنْ ضُعْفٍ» قَرَأْتُهَا عَلَى

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا قَرَأْتُهَا عَلَيَّ فَأَخَذَ عَلَيَّ كَمَا

أَخَذْتُ عَلَيْكَ

3978 - Atiyye bin Sad el-Avfî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Abdullah bin Ömer’e (Rum sûresinin 54.) “Allah sizi güçsüzlükten yarattı” mealindeki ayetini okudum. Abdullah bin Ömer

ayette geçen Za’fın kelimesini zadın zammesi ile Zu’fun okudu. Ve senin bana okuduğun gibi ben de bu ayeti Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e okudum. Benim senin sözünü kestiğim gibi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de benim sözümü kesti. Ve (Zu’fun) okudu dedi.[547]

İZAH

Zu’fun kelimesinin Za’sının ötre okunması Kureyş Lûgatına göredir. Asım’dan başka krıaat imamları Zu’fun okuyorlar. Asım ise Za’fın şeklinde okuyor.

٣٩٧٩- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ

ضُعْفٍ

3979 - Ebû Saîd radıyallahu anh’dan rivayete göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den (Rum sûresinin 54. ayeti “Min Zu’fin” şeklinde rivâyet olunmuştur.[548]

İZAH

3978 nolu hadisi okuyunuz.

٣٩٨٠- عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى قَالَ قَالَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ «بِفَضْلِ اللهِ

وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْتَفْرَحُوا»

3980 - Abdurrahman bin Ebza’dan rivâyet edildiğine göre şu ayette şöyle demiştir: Mealen “Allah’ın fazlı ve rahmeti ile sevinseniz.”

İZAH

Bu ayet Yunus sûresinin 58. ayetidir. Ayetteki sevinsinler mealindeki kelime emr-i gaib olarak “Felyefrehû”dur. Kıraat imamlarının hepsi bu şekilde okudular. Sadece Yakub hadisteki rivâyete uygun olarak sevininiz anlamına muhatab sigası ile başının “tâ”sı ile (Veltefrehu) okumuştur.

٣٩٨١- عَنْ أُبَيٍّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ «بِفَضْلِ اللهِ

وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْتَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا تَجْمَعُونَ»

3981 - Übey bin Ka’b radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Yunus sûresinin 58. ayetini), “Allah’ın fazlı, rahmeti ve onunla sevininiz, zira o sizin topladıklarınızdan daha hayırlıdır” şeklinde okudu.

İZAH

Bu rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizin sevininiz, şeklinde muhatap sîgası ile okuduğu rivâyet olunmuştur.

Bir önce geçen hadisin izahında görüldüğü gibi Yakub’tan başka bütün imamlar sevinsinler diye gâib sigası ile okumuşlardır.

٣٩٨٢- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقْرَأُ «إِنَّهُ عَمِلَ غَيْرَ صَالِحٍ»

3982 - Esma bin Yezid radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre, o Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i (Hud sûresinin 46. ayetini) “O, iyi olmayan bir amel işledi” şeklinde okumuştur.

İZAH

Bu ayet Hud sûresinin 46. ayetidir. Kisâî ve Yakub ayeti, hadiste rivâyet edildiği şekilde mazi sîgası ile “Amile” şeklinde okudular. Diğer kıraat imamları mastar sîgası ile “Amelün” şeklinde okudular.

Mazî sîgası okunduğunda mânâ şöyle olur: “Ey Nuh; oğlun senin neslinden sayılmaz. Çünkü o, iyi olmayan bir iş yapmıştır.”

Mastar sıgası ile okunursa mânâ şöyle olur: “Ey Nuh; oğlun senin neslinden sayılmaz, çünkü onun yaptığı iyi olmayan bir iştir.”[549]

٣٩٨٣- عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أُمَّ سَلَمَةَ كَيْفَ كَانَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ «إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ»

فَقَالَتْ قَرَأَهَا «إِنَّهُ عَمِلَ غَيْرَ صَالِحٍ»

3983 - Şehr bin Havşeb radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ümmü Seleme'ye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Şu "o iyi olmayan bir iştir" mealindeki ayeti nasıl okurdu dedim. Aişe radıyallahu anhâ, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o ayeti (Mazî sîgası ile) "O iyi olmayan bir iş işledi" diye okudu dedi.[550]

٣٩٨٤- عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ إِذَا دَعَا بَدَأَ بِنَفْسِهِ وَقَالَ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْنَا وَعَلَى مُوسَى لَوْ صَبَرَ

لَرَأَى مِنْ صَاحِبِهِ الْعَجَبَ وَلَكِنَّهُ قَالَ «إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا

تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي» طَوَّلَهَا حَمْزَةُ

3984 - Übey bin Ka'b'dan rivayet edildiğine göre: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, dua ettiğinde önce kendisinden başlardı. Şöyle buyururdu: "Allah'ın rahmeti bize ve Musa üzerine olsun, eğer sabretmiş olsaydı arkadaşından (Hızır'dan) çok hayret verici şeyler görecekti" Lakin Musa şöyle dedi: "Eğer bundan sonra sana bir şeyden sorarsam bana arkadaşlık etme, benim tarafımdan mazur sayılırsın" Hamza bin Ziyâd "Ledünnî" kelimesini uzatarak okudu.[551]

İZAH

"Min Ledünnî" kelimesini Nafi, Ebû Bekir ve Ebû Cafer nunun şeddesini kaldırarak "min Ledüni" şeklinde okudular. Diğer kıraat imamları nunun şeddesi ile okudular.

٣٩٨٥- عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ

قَرَأَهَا «قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي» وَثَقَّلَهَا

3985 - Ubey bin Ka'b radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edildiğine göre Kehf sûresinin 76. ayetini nunun şeddesi ile (Min Ledünnî) şeklinde okudu.[552]

٣٩٨٦- إِبْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ: أَقْرَأَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ كَمَا أَقْرَأَهُ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ» مُخَفَّفَةً

3986 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ubey bin Kâ'b'a Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in okuttuğu gibi Ubey bin Ka'b da bana, "fî aynı hamietin" ayetinde "hamietin" kelimesini elifsiz hafifletilmiş olarak okuttu.[553]

İZAH

Bu ayet-i kerime Kehf sûresinin 76. ayetidir. Konu Hazreti Zülkayneyn'in Afrika'da Atlas Okyanusu'na kadar geldiğini akşam vakti güneşin siyah bir balçık içine battığını görür. Çünkü akşam vakti güneş denizden batarken su ve karanlık karışımı bir balçık içinden batar gibi görünür. Ayet bu olayı tasvir eder. Bu ayette "Hamietin" kelimesini "Ha"nın önünde elif kaldırılmış olarak okumuştur. Elif olduğunda "hâmietin" olur.

٣٩٨٧- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ عِلِّيِّينَ لَيُشْرِفُ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ فَتُضِيءُ الْجَنَّةُ

لِوَجْهِهِ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ

قَالَ وَهٰكَذَا جَاءَ الْحَدِيثُ دُرِّيٌّ مَرْفُوعَةُ الدَّالِ لَا تُهْمَزُ وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ

وَعُمَرَ لَمِنْهُمْ وَأَنْعَمَا

3987 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cennetin en üst tabakasında bulunanlara bakar da, onun inciden yaldız gibi olan yüzünün parlaklığından cennet aydınlanır."

Râvi dedi ki: Hadis bu metin üzerine geldi. "Dürriyyin" kelimesi hemzesiz ve dalın ötresi iledir.

Ebû Bekir ve Ömer Cennetin en yüksek bölümünde olanlardandır. (Hatta) onlara daha ziyade nimet te verildi.[554]

İZAH

Bu hadis-i şerifte geçen “Dürriyyin” kelimesi Nûr suresinin 35. ayetidir. Başındaki “Dal” harfinin ötresi “Ra” ve “Ye” harflerinin şeddesi ile okunuyor.

٣٩٨٨- عَنْ فَرْوَةَ بْنِ مُسَيْكٍ الْغُطَيْفِيِّ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ يَا رَسُولَ اللهِ أَخْبِرْنَا

عَنْ سَبَإٍ مَا هُوَ أَرْضٌ أَمِ امْرَأَةٌ فَقَالَ لَيْسَ بِأَرْضٍ وَلَا امْرَأَةٍ وَلَكِنَّهُ رَجُلٌ

وَلَدَ عَشَرَةً مِنَ الْعَرَبِ فَتَيَامَنَ سِتَّةٌ وَتَشَاءَمَ أَرْبَعَةٌ

قَالَ عُثْمَانُ الْغَطَفَانِيُّ مَكَانَ الْغُطَيْفِيِّ وَقَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ

الْحَكَمِ النَّخَعِيُّ

3988 - Ferve bin Müseyk el-Gutayfî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldim. Râvi hadisin devamını zikretti. Cemaatten bir kimse, Ey Allah’ın Rasûlü; Sebe nedir, bir arz parçası mıdır, yoksa bir kadın adı mıdır? Bize haber ver, diye sordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Sebe ne bir arz parçasıdır, ne de bir kadındır. Lakin o bir erkektir. On çocuğu oldu. Çocuklarından altısı Yemen tarafına gitti. Dört tanesi de Şam tarafına gidip yerleşti.”

Ravilerden Osman bin Ebû Şeybe ravinin ismi hakkında Gutayfi yerine Gatafânî dedi. (Yine) bize Hasan bin Hakem el-Nehâî haber verdi, demiştir. [555]

İZAH

Sebe’in oğullarından Şam tarafına giden oğullarının isimleri Lahm, Cüzzam, Gassan ve Amile’dir.

Yemen tarafına gidenler ise Ezd, Eşar, Humeyr, Kinde, Muzahhıc ve Enmar’dır. Sonradan bunlar birer kabileye isim olmuştur. Enmar kimdir

diye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sormuşlar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Has'am ve Büceyle kabilelerinin kendilerine mensup olduğu zattır" diye cevap vermiştir.

٣٩٨٩- حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

إِسْمَعِيلُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً فَذَكَرَ حَدِيثَ الْوَحْيِ قَالَ فَذَلِكَ قَوْلُهُ

تَعَالَى «حَتَّى إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ»

3989 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre:

Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem vahiy hadisini zikretmiş. "İşte bu Allah'ın şu sözüdür: "Kalplerinden korku çıkarıldığı vakit"[556] âyetinde işaret buyurduğu meseledir" demiştir.

İZAH

Bu ayet Sebe sûresinin 23. ayetidir. Ayetin tamamı şöyledir: "Onun nezdinde ahirette kendisine izin verdiği kimselerden başkasının şefaatı fayda vermez. Nihayet (ona izin) çıkıp da kalplerinden korku çıkarıldığı zaman birbirine Rabbımız ne buyurdu, derler. Şefaat edecek olanlar da Hakkı söyledi, derler. O, çok Yüce çok büyüktür.

Bu ayette geçen füzzia kelimesini Peygamber Efendimizin "Fe"nin zammesi ile okuduğunu ifade etmek için sevkedilmiştir.

Şâmî bu kelimeyi Fa ve Za'nın fethası ile fezzaa okudu. Diğer kıraat imamları Fa'nın zammesi ile Füzzia okudular.

٣٩٩٠- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ:

قِرَاءَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «بَلَى قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا

وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ»

قَالَ أَبُو دَاوُد: هَذَا مُرْسَلٌ الرَّبِيعُ لَمْ يُدْرِكْ أُمَّ سَلَمَةَ

3990 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcesi Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu ayeti okuyuş şekli şöyle idi; "Hayır ey nefis. Sana bunca âyetlerim gelmişti de sen onları yalan saymış, kibirlenmiye kalkmış, kafirlerden olmuştun."

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadis mürseldir. Çünkü ravi Rabi Ümmü Seleme'ye yetişmemiştir.

İZAH

Bu ayet Zümer sûresinin 59. ayetidir. Ayetteki Te ve Kef harfi muhatab zamiridir. Te'nin üstünü ile okunursa Müzekker = Erkek için, Ti diye Ta'nın esresi ile okunursa Müennes = kadın içindir. Peygamber Efendimizin Te ve Kef harfinin esresi ile Kezzebti, Ceetki, istekberti, künti diye kadına hitap şeklinde okuduğu rivâyet edilmiştir. Çünkü burada hitab nefsedir. Nefiste Müennes olduğu için Müennes zamiri şeklinde gelmiştir.

٣٩٩١- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَؤُهَا «فَرُوحٌ وَرَيْحَانٌ»

3991 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Vakıa sûresinin 89. ayetini ki "fe rûhun ve reyhânun" Ra harfinin ötresi ile Fe Rûhun şeklinde okuduğunu işittim.[557]

İZAH

Bu ayet Vakıa sûresinin 89. âyetidir. Asım kıraatına göre Ra harfinin üstünü ile Ravhun şeklinde okunur. Hazreti Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre Ra harfinin ötresi ile Ru'hun şeklinde de okunur. İki okunuşa göre de ayetin meali: "Artık rahatlık, güzel rızık ve naim Cenneti (onundur)" demektir.

٣٩٩٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَأَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ

عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ قَالَ ابْنُ حَنْبَلٍ لَمْ أَفْهَمْهُ جَيِّدًا عَنْ صَفْوَانَ قَالَ ابْنُ

عَبْدَةَ ابْنُ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى

الْمِنْبَرِ يَقْرَأُ «وَنَادَوْا يَا مَالِكُ» قَالَ أَبُو دَاوُد يَعْنِي بِلَا تَرْخِيمٍ

3992 - İbn-i Abde bin Ya'lâ radıyallahu anh'dan, onun da babasından rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Minber üzerinde Zuhruf sûresinin 77. ayetini Malik kelimesinin sonundaki Kef harfini hazf etmeyerek Malik diye okuduğunu işittim. Ebû Dâvud dedi ki; Yani bu kelime kısaltma yapılmadan okunmuştur.

İZAH

Bu ayette geçen Malik kelimesini Hazreti Ali, İbn-i Mes'ûd ve A'meş radıyallahu anh sonundaki Kef harfini kaldırarak Mâlû şeklinde okudular. [558]

٣٩٩٣- عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ: أَقْرَأَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

«إِنِّي أَنَا الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ»

3993 - Abdullah bin (Mes'ud) radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Zâriyât sûresinin 57. ayetini bana "Ben rızkı verenim, çetin kuvvet sahibiyim" anlamında okuttu.

İZAH

Bu ayet Zâriyât sûresinin 57. ayetidir. Meşhur olan kıraatte "İnnallâhe hüver-razîkû" şeklindedir. İbn-i Mes'ûd'un bu rivâyetinde "innî ener-razzakû" şeklinde rivâyet edilmiştir.[559]

٣٩٩٤- عَنْ عَبْدِ اللهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَؤُهَا

فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ» يَعْنِي مُثَقَّلًا

قَالَ أَبُو دَاوُد: مَضْمُومَةُ الْمِيمِ مَفْتُوحَةُ الدَّالِ مَكْسُورَةُ الْكَافِ

3994 - Abdullah (bin Mes'ud) radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Kamer sûresinin 22. âyetini dalın şeddesi ile "Fehel-min müddekir" okurdu.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Min harfi ötre, Dal harfi üstün ve Kef harfi esredir. [560]

٣٩٩٥- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ أَ

«يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ»

3995 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Hümeze sûresinin 3. âyetini Sin harfinin esresi ile "Eyahsibü" okuduğunu gördüm.

İZAH

Hümeze sûresinin 3. âyetinin başında istifham hemzesi var. Muzari olan Yahsebü kelimesi ile Eyahsebü okunur. İbn-i Hıbban'ın ve Hakim'in Müstedrek'inde hazreti Câbir'den rivâyetlerine göre "Yahsebü"nün başında istifham hemzesi yoktur. Ve "Yahsebü" kelimesi sin harfinin esresi ile "Yahsibü" şeklindedir. Yedi kıraat imamından Asım, Şami ve Hamza Sin harfinin üstünü ile Yahsebü şeklinde okurlar. Diğer imamlar Sin harfinin esresi ile Yahsibu okurlar.

٣٩٩٦- عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَمَّنْ أَقْرَأَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

«فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ»

قَالَ أَبُو دَاوُد: بَعْضُهُمْ أَدْخَلَ بَيْنَ خَالِدٍ وَأَبِي قِلَابَةَ رَجُلًا

3996 - Ebû Kılabe radıyallahu anh'dan rivaye göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisine okuttuğu ayetlerden ikisi de Fecr sûresinin: "O gün onun azab olunduğu gibi kimse azab olunmaz ve onun bağlanışı gibi kimse bağlanmaz" mealindeki 25. ve 26. ayetleridir. Se harfinin üstünü ile "yûsekü" şeklinde okutmuştur.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Bazıları bu rivâyette ravilerden Halid ile Ebû Kılabe arasına başka bir zât soktular.

İZAH

Kıraat imamlarından Hafs Zel harfinin esresi ile Lâ yüazzibü ve Se harfinin esresi ile velâ yûsiku okudu. Böyle okununca mana; "o gün Allah'ın azabı gibi kimse azab edemez, Allah'ın el ve ayağa vurduğu kelepçe gibi kimse bağlayamaz" şeklinde olur.

٣٩٩٧- عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ: أَنْبَأَنِي مَنْ أَقْرَأَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَوْ مَنْ أَقْرَأَهُ مَنْ أَقْرَأَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «فَيَوْمَئِذٍ لَا

يُعَذِّبُ»

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَرَأَ عَاصِمٌ وَالْأَعْمَشُ وَطَلْحَةُ بْنُ مُصَرِّفٍ وَأَبُو جَعْفَرٍ

يَزِيدُ بْنُ الْقَعْقَاعِ وَشَيْبَةُ بْنُ نَصَّاحٍ وَنَافِعُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ وَعَبْدُ اللهِ

بْنُ كَثِيرٍ الدَّارِيُّ وَأَبُو عَمْرِو بْنُ الْعَلَاءِ وَحَمْزَةُ الزَّيَّاتُ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ

الْأَعْرَجُ وَقَتَادَةُ وَالْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَمُجَاهِدٌ وَحُمَيْدُ الْأَعْرَجُ وَعَبْدُ اللهِ

بْنُ عَبَّاسٍ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ لَا يُعَذِّبُ وَلَا يُوثِقُ إِلَّا الْحَدِيثَ

الْمَرْفُوعَ فَإِنَّهُ يُعَذِّبُ بِالْفَتْحِ

3997 - Ebû Kılabe radıyallahu anh'dan:

Bana Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisini okuttuğu kimse haber verdi. Veya Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in okuttuğu kimsenin okuttuğu zât haber verdi. Fecr sûresinin 25. ayetini Zal harfinin üstünü ile "Lâ yuazzebü" okudu.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Bu ayetleri, Asım, A'meş, Talhâ bin Musarrıf Ebû Ca'fer, Yezid bin Ka'ka', Şeybe bin Nassah, Nafi bin Abdurrahman, Abdullah bin Kesir el-Dârî, Ebû Amr bin Â'lâ Hamza el-Zeyyad, Abdurrahman el-Arc, Katâde, Hasan el-Basrî, Mücahid, Humeyd el-A'rac,

Abdullah bin el-Abbas ve Abdurrahman bin Ebû Bekir Zal ve Se harfinin esresi ile La yuazzibü ve Velâ yusikû okudular. Ancak bir merfu hadis müstesna, o rivâyette Zal harfinin fethi ile Yuazzebû okundu.

٣٩٩٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: حَدَّثَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا ذَكَرَ فِيهِ جِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَقَالَ جِبْرَائِيلُ وَمِيكَائِيلُ

3998 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiş: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir hadis haber verdi. O hadiste Cibril ve Mikâil isimlerini zikretti. Bu isimleri okurken (Cibrail ve Mikail şeklinde okudu.)

İZAH

Cibril kelimesinde on lûgat vardır. En meşhur olanı Cibril şeklindedir. Ebû amr, Nafi ibn-i Amar ve Asım böyle okumaktadır (ve Cebrail şeklindeki dört okuma, bir rivayet sayılmaktadır.)

İkincisi: Cim harfinin üstünü ile Cebril şeklindedir. İbn-i Kesir ve Hasan böyle okumaktadırlar.

Üçüncüsü: Cebrail şeklidir. Hamza ve Kisâî böyle okumuşlardır.

Dördüncüsü: Cebrail şeklidir. Asım'dan böyle bir şey rivâyet edilmiştir:

Beşincisi: Lamın şeddesi ile Cebraille şeklidir.

Altıncısı: Cebrail şeklidir. İkrime böyle okumuştur:

Yerdincisi: Ya ile Cebrayile şeklidir.

Sekizincisi: İki ya ile Cebrayyile şeklidir.

Dokuzuncusu: Cebrale şeklidir.

Onuncusu: Yâlı ve çekmeden Cibriyle.

Onbirincisi. Cebrine.

Onikincisi: Cibrine.

Onüçüncüsü: Cebrayine.

Ondördüncüsü: Cebrail şekilleridir.

٣٩٩٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَازِمٍ قَالَ: ذُكِرَ كَيْفَ قِرَاءَةُ جِبْرَائِلَ

وَمِيكَائِلَ عِنْدَ الْأَعْمَشِ فَحَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَعْدٍ الطَّائِيِّ عَنْ عَطِيَّةَ

الْعَوْفِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ ذَكَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ صَاحِبَ الصُّورِ فَقَالَ عَنْ يَمِينِهِ جِبْرَائِلُ وَعَنْ يَسَارِهِ مِيكَائِلُ

3999 - Muhammed bin Hâzım'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: A'meş'in yanında Cebrail ve Mikail kelimeleri zikrolundu. A'meş'de Dâvud-i Tâî'den, o da Atiyye el-Âvfî'den, o da Saîd bin Hudrî'den olmak üzere nakledip şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sur sahibi (İsrafil'i) zikretti. Sağında Cebrail ve solunda Mikail var" buyurdu. (Bu iki ismi böyle) "Ra" ve "Kef"i çekerek hemzenin altına ye koyarak okudu.

٤٠٠٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ

الزُّهْرِيِّ قَالَ مَعْمَرٌ: وَرُبَّمَا ذَكَرَ ابْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ يَقْرَءُونَ «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ» وَأَوَّلُ

مَنْ قَرَأَهَا «مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ» مَرْوَانُ

4000 - Ma'mer'den, o da Zührî'den: Mamer dedi ki: Zührî rivâyetinde çok kere Saîd ibn-i Müseyyeb'i zikretti. İbn-i Müseyyeb dedi ki:

- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ebû Bekir, Ömer ve Osman radıyallahu anh, (Fatiha sûresinin 3. ayetini Mimi çekerek "Mêlki yevmiddîn" okuyan kimse Mervan'dır.[561]

٤٠٠١- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّهَا ذَكَرَتْ أَوْ كَلِمَةً غَيْرَهَا قِرَاءَةَ رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ

الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ» يُقَطِّعُ قِرَاءَتَهُ آيَةً آيَةً،

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَمِعْتُ أَحْمَدَ يَقُولُ: الْقِرَاءَةُ الْقَدِيمَةُ «مَالِكِ يَوْمِ

الدِّينِ»

4001 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan:

Ümmü Seleme Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Besmele ile Fatiha'yı ayet ayet kesik kesik olarak üçüncü ayette Mimi çekmeden "Meliki yevmiddîn" okuduğunu zikretti.

Ebû Dâvud dedi ki: Ahmed bin Hanbel'in önceki devamlı kıraat, "Mâliki" şeklindedir, dediğini işittim.[562]

٤٠٠٢- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: كُنْتُ رَدِيفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى حِمَارٍ وَالشَّمْسُ عِنْدَ غُرُوبِهَا فَقَالَ هَلْ تَدْرِي أَيْنَ تَغْرُبُ

هَذِهِ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: فَإِنَّهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَامِيَةٍ

4002 - Ebû Zer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir akşam üstü güneşin batacağı sırada merkebe binmiş, beni de arkasına bindirmişti. Güneşi işaret ederek, "Şunun nereye battığını biliyor musun" buyurdu. Ben de Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Tağrûbû fî aynin hâmiyetin" "Kızdırılmış pınara batıyor" buyurdu.[563]

İZAH

Bu ayet-i kerime Kehf sûresinin 76. ayetidir. Ayeti kerime "Fî aynin hamietin" şeklinde rivâyet edildiği gibi "fi aynın hâmiyetin" şeklinde de rivâyet edilmiştir.

Güneş Atlas Okyanusu'ndan batarken denize batar görünmektedir. Güneşin kızartısı, suyun dalgası, akşam karartısı birbirine karışınca sanki kaynayan bir pınar içine batıyormuş görüntüsü vermektedir. Hazreti Zülkarneyn bunu

böyle görmüştür. Kur'an-ı Kerim Mu'cizi'l-beyândır. Atlas Okyanusu'nda güneşin battığı yerde deniz içerisinde kaynayan madenlere, saklı petrollere işaret etmiş olabilir.

٤٠٠٣- عَنْ ابْنِ الْأَسْقَعِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ جَاءَهُمْ فِي صُفَّةِ الْمُهَاجِرِينَ فَسَأَلَهُ إِنْسَانٌ أَيُّ آيَةٍ فِي الْقُرْآنِ

أَعْظَمُ؟ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ»

4003 - İbnü'l-Eska'dan rivâyet edilmiştir, dedi ki: Hazreti Peygamber muhacirlerin fakirlerinden oluşan Suffe ehlini ziyaret etmiş, onlardan birisi Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e Kur'an'da en Büyûk ayet hangisidir diye sormuş, Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem de ona, "Ayetel kürsidir Allah'dan başka ilah yoktur, o diridir, yaratıklarını görüp, gözetendir. Allah uyumaz ve uyuklamaz" diye cevap vermiş. Ve bu ayeti okurken el-Kayyûm okumuştur.[564]

İZAH

Ayete'l-Kürsîde Kayyûm kelimesi Kıyam kelimesinin mübalağa sîgasıdır. Peygamber Efendimizden bu sîga ile rivâyet edilmiştir.

Amr bin Mes'ûd hazretleri bu ayeti Kıyâm okurdu. Alkame hazretleri de el-Kayyûm okurdu. Asım hazretleri el-Kayyûm rivâyetine göre okurdu.

٤٠٠٤- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُ قَرَأَ «هَيْتَ لَكَ» فَقَالَ شَقِيقٌ إِنَّا نَقْرَؤُهَا

«هِئْتُ لَكَ» يَعْنِي فَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ أَقْرَؤُهَا كَمَا عُلِّمْتُ أَحَبُّ إِلَيَّ

4004 - İbn-i Mes'ûd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, o (Yusuf sûresinin 23. ayetini) Heyte lek okumuştur. Râvîlerden Şakik biz bu ayeti "Hi'te leke" okuruz, demiştir. Yani İbn-i Mes'ûd şöyle demiştir: Bu ayeti bana okutulduğu şekilde (Heyte) okumak benim için daha hoştur, demiştir.

٤٠٠٥- عَنْ شَقِيقٍ قَالَ: قِيلَ لِعَبْدِ اللهِ إِنَّ أُنَاسًا يَقْرَءُونَ هَذِهِ الْآيَةَ

«وَقَالَتْ هِيتَ لَكَ» فَقَالَ إِنِّي أَقْرَأُ كَمَا عُلِّمْتُ أَحَبُّ إِلَيَّ «وَقَالَتْ هَيْتَ

لَكَ»

4005 - Şakîk radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Abdullah bin Mes'ûd'a bir takım kimseler Yusuf sûresinin 23. ayetini "Ve kalet Hîte Lek" okuyorlar, denildi. İbn-i Mes'ûd, da ben bana okutuldu gibi okurum, bu benim için daha hoştur. Bu ayet (Ve kalet heyte leke) şeklindedir, dedi.

٤٠٠٦- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ «ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا

حِطَّةٌ تُغْفَرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ»

4006 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah İsrail oğullarına, "Kudüs kapısından secde ederek girin ve mağfiret deyin. Sizin hatalarınız mağfiret olunsun" buyurdu. Bu ayeti "nağfirleküm" yerine "tuğferleküm" şeklinde okudu.

İZAH

Bu ayet Bakara sûresinin 58. ayetidir. Bu ayetteki nağfir kelimesi Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'den tuğfer şeklinde rivâyet edilmiştir. Nafi Yuğfer okur, İbn-i Amr Tuğfer okur, diğer imamlar nun ile Nağfir okurlar.[565]

٤٠٠٧- عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ بِإِسْنَادِهِ مِثْلَهُ

4007 - Hişam bin Sa'd'den bir önceki hadisin misli aynı isnadla rivâyet edildi.

٤٠٠٨- أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: نَزَلَ الْوَحْيُ عَلَى رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ عَلَيْنَا «سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا»

قَالَ أَبُو دَاوُد يَعْنِي مُخَفَّفَةً حَتَّى أَتَى عَلَى هَذِهِ الْآيَاتِ

4008 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e vahiy indi. Ve bize şeddesiz olarak "Sûretün enzelnâhâ ve farednâhâ" diye okudu.

Ebû Dâvud: Yani şeddesiz olarak şu ayetlere kadar okudu dedi.

İZAH

Bu ayet Nur sûresinin, 1. ayetidir. İbn-i Kesir ve Amr "Râ"nın şeddesi ile farraznâhâ okudular. Bu rivâyette ise şeddesiz olarak bildirmiş, diğer imamlar da şeddesiz Faraznâ okumuşlardır.

[540]. Tirmizî, Kitabu Tefsir, Babu min sureti-l-Bakara, n. 2971; İbn-i Mâce, Mukaddime, Babul Kıble, n. 1008

[541]. Buharî, Kitabu Şehâdât, Babu Şehadetil ama, n. 3/225; Müslim, Kitabu Salat, Babu Fedâil-ül-Kur'ân, n. 788

[542]. Tirmizî, K. Tefsir, Tefsiri Ali İmran, n. 3012

[543]. Buharî, Kitabu Cihad, Babu men kaza bi sabiyyin; Müslim, Kitabu Zikir, Babu-t-taavvüz min-el-aczi, n. 2706; Neseî, Kitabu İstiaze, Babul istiaze minel buhi, n. 5450

[544]. K. Taharat, Babu tahlilil esabi-i, n. 38; Neseî, K. Taharet, Babu Tahlilil esabi-ı, n. 114; İbn-i Mâce, K. Taharet, Babul mübalegati fil ıstınşakı, n. 407

[545]. Buharî, k. Tefsir, Babu tefsiri süreti Ali İmran, n. 6/59

[546]. Tirmizî, Kıratlar Babında, Babu Fatihatil Kitab, n. 2930

[547]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'ani ve faziletihi, n. 2937

[548]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'ani, n. 2937

[549]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'ani, Babu vemin sûre-i Hud, n. 2932

[550]. Tirmizî, Kitabu Kıraat vemin sureti Hûd, n. 2932

[551]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'an, Babun vemin suretil Kehif, n. 2934

[552]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'an, n. 2934

[553]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'an, n. 2935

[554]. İbn-i Mâce, Mukaddime, babu fazlı Eshabı Rasûlullah, n. 96; Tirmizî, k. Menakıb. N. 3659; Buharî, K. Sıfatil cenneti

[555]. Tirmizî, Tefsir, babu min sureti sebe, n. 3220

[556]. Buharî, K. Tefsir, n. 6/101; Tirmizî, K. Tefsir, n. 3221

[557]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2939

[558]. Buharî, K. Tefsir, n. 6/163; Müslim, K. Cuma, n. 871; Tirmizî, K. Salat, n. 508

[559]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2941

[560]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2938

[561]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2929

[562]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2928

[563]. Buharî, Yasin sûresinin tefsirinde ve Bedi Halkta, n. 6/154; Müslim, Kitabu İman, Babu beyani zemanillezi layukbelül İman, n. 159; Tirmizî, Tefsir, n. 3225

[564]. Müslim, Salati Müsafirîn, Babu faldı sureti Kaf ve ayeti-l kürside, n. 810; Buharî, K. Tefsir, n. 6/96

[565]. Buharî, K. Tefsir, n. 6/22; Tirmizî, K. Tefsir, n. 2959

[540]. Tirmizî, Kitabu Tefsir, Babu min sureti-l-Bakara, n. 2971; İbn-i Mâce, Mukaddime, Babul Kıble, n. 1008

[541]. Buharî, Kitabu Şehâdât, Babu Şehadetil ama, n. 3/225; Müslim, Kitabu Salat, Babu Fedâil-ül-Kur'ân, n. 788

[542]. Tirmizî, K. Tefsir, Tefsiri Ali İmran, n. 3012

[543]. Buharî, Kitabu Cihad, Babu men kaza bi sabiyyin; Müslim, Kitabu Zikir, Babu-t-taavvüz min-el-aczi, n. 2706; Neseî, Kitabu İstiaze, Babul istiaze minel buhi, n. 5450

[544]. K. Taharat, Babu tahlilil esabi-i, n. 38; Neseî, K. Taharet, Babu Tahlilil esabi-ı, n. 114; İbn-i Mâce, K. Taharet, Babul mübalegati fil ıstınşakı, n. 407

[545]. Buharî, k. Tefsir, Babu tefsiri süreti Ali İmran, n. 6/59

[546]. Tirmizî, Kıratlar Babında, Babu Fatihatil Kitab, n. 2930

[547]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'ani ve faziletihi, n. 2937

[548]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'ani, n. 2937

[549]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'ani, Babu vemin sûre-i Hud, n. 2932

[550]. Tirmizî, Kitabu Kıraat vemin sureti Hûd, n. 2932

[551]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'an, Babun vemin suretil Kehif, n. 2934

[552]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'an, n. 2934

[553]. Tirmizî, K. Sevabil Kur'an, n. 2935

[554]. İbn-i Mâce, Mukaddime, babu fazlı Eshabı Rasûlullah, n. 96; Tirmizî, k. Menakıb. N. 3659; Buharî, K. Sıfatil cenneti

[555]. Tirmizî, Tefsir, babu min sureti sebe, n. 3220

[556]. Buharî, K. Tefsir, n. 6/101; Tirmizî, K. Tefsir, n. 3221

[557]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2939

[558]. Buharî, K. Tefsir, n. 6/163; Müslim, K. Cuma, n. 871; Tirmizî, K. Salat, n. 508

[559]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2941

[560]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2938

[561]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2929

[562]. Tirmizî, K. Kıraat, n. 2928

[563]. Buharî, Yasin sûresinin tefsirinde ve Bedi Halkta, n. 6/154; Müslim, Kitabu İman, Babu beyani zemanillezi layukbelül İman, n. 159; Tirmizî, Tefsir, n. 3225

[564]. Müslim, Salati Müsafirîn, Babu faldı sureti Kaf ve ayeti-l kürside, n. 810; Buharî, K. Tefsir, n. 6/96

[565]. Buharî, K. Tefsir, n. 6/22; Tirmizî, K. Tefsir, n. 2959

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Bakara sûresinin yüzyirmi beşinci ayetinin ilk kelimesini emir sigası ile "Makam-ı İbrahim'de bir bölümü Namazgah edinin" diye okudu.[540]

3970 - Aişe radıyallahu anhâ'dan: Bir zât gecenin bir saatında kalktı yüksek sesle Kur'an okudu. Sabah vakti olunca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah falana merhamet etsin, bu gece benim unutarak atlamış olduğum bazı âyeti bana hatırlatmış oldu."[541]

(Şu Âl-i İmran sûresi 161.ayeti) Bedir günü kaybedilen kırmızı kadifeyi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem almıştır, dediler. Bunun üzerine Aziz ve Celil olan Allah, "Hiçbir Peygambere malı ganimeti gizlice alıp haksızlık etmek yaraşmaz. Kim haksızlık yaparsa kıyamet günü yaptığı ile gelir. Sonra haksızlık yapılmaksızın herkese kazanmış olduğu ödenir" âyetini indirdi.[542]

"Ya Rab cimrilikten ve ihtiyarlıktan sana sığınırım" buyurdu.[543]

Bu rivâyette Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem SİN harfini kesre olarak okuyup, LÂ TAHSİBENNE (zannetmeyin) buyurdu. SİN harfinin fethası ile LÂ TAHSEBENNE buyurmadı.[544]

Müslümanlar birkaç koyundan ibaret sürüsü başında bulunan bir kimseye yetiştiler. Adam Müslümanlara "Esselâmü aleyküm" dedi. Müslümanlar (onun bu selâmını imanından dolayı değil, korkusundan verdiğini zannederek) öldürdüler. O, birkaç koyunu da aldılar. Bunun üzerine (Nisa sûresinin doksan dördüncü ayeti ki), "Ey inananlar Allah yolunda yürüdüğünüz vakit her şeyi iyice anlayın, size Müslüman olduğunu bildirene dünya hayatının geçici menfaatine (o birkaç koyuna) göz dikerek sen mü'min değilsin, demeyin. Allah'ın vereceği çok ganimetler vardır" mealindeki âyet indi.[545]

3976 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (Maide sûresinin kısas hükmünü bildiren 45. âyetindeki şu cümleyi) "Velaynü bil ayni" diye nunun zammesiyle okudu.[546]

3978 - Atiyye bin Sad el-Avfî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Abdullah bin Ömer'e (Rum sûresinin 54.) "Allah sizi güçsüzlükten yarattı" mealindeki ayetini okudum. Abdullah bin Ömer ayette geçen Za'fın kelimesini zadın zammesi ile Zu'fun okudu. Ve senin bana okuduğun gibi ben de bu ayeti Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e okudum. Benim senin sözünü kestiğim gibi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de benim sözümü kesti. Ve (Zu'fun) okudu dedi.[547]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den (Rum sûresinin 54. ayeti "Min Zu'fin" şeklinde rivâyet olunmuştur.[548]

Mastar sıgası ile okunursa mânâ şöyle olur: "Ey Nuh; oğlun senin neslinden sayılmaz, çünkü onun yaptığı iyi olmayan bir iştir."[549]

3983 - Şehr bin Havşeb radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ümmü Seleme'ye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Şu "o iyi olmayan bir iştir" mealindeki ayeti nasıl okurdu dedim. Aişe radıyallahu

anhâ, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o ayeti (Mazî sîgası ile) “O iyi olmayan bir iş işledi” diye okudu dedi.[550]

3984 - Übey bin Ka’b’dan rivayet edildiğine göre: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, dua ettiğinde önce kendisinden başlardı. Şöyle buyururdu: “Allah’ın rahmeti bize ve Musa üzerine olsun, eğer sabretmiş olsaydı arkadaşından (Hızır’dan) çok hayret verici şeyler görecekti” Lakin Musa şöyle dedi: “Eğer bundan sonra sana bir şeyden sorarsam bana arkadaşlık etme, benim tarafımdan mazur sayılırsın” Hamza bin Ziyâd “Ledünnî” kelimesini uzatarak okudu.[551]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivâyet edildiğine göre Kehf sûresinin 76. ayetini nunun şeddesi ile (Min Ledünnî) şeklinde okudu.[552]

3986 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ubey bin Kâ’b’a Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in okuttuğu gibi Ubey bin Ka’b da bana, “fî aynı hamietin” ayetinde “hamietin” kelimesini elifsiz hafifletilmiş olarak okuttu.[553]

Ebû Bekir ve Ömer Cennetin en yüksek bölümünde olanlardandır. (Hatta) onlara daha ziyade nimet te verildi.[554]

Ravilerden Osman bin Ebû Şeybe ravinin ismi hakkında Gutayfi yerine Gatafânî dedi. (Yine) bize Hasan bin Hakem el-Nehâî haber verdi, demiştir. [555]

Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem vahiy hadisini zikretmiş. “İşte bu Allah’ın şu sözüdür: “Kalplerinden korku çıkarıldığı vakit”[556] âyetinde işaret buyurduğu meseledir” demiştir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in Vakıa sûresinin 89. ayetini ki “fe rûhun ve reyhânun” Ra harfinin ötresi ile Fe Rûhun şeklinde okuduğunu işittim.[557]

Bu ayette geçen Malik kelimesini Hazreti Ali, İbn-i Mes’ûd ve A’meş radıyallahu anh sonundaki Kef harfini kaldırarak Mâlû şeklinde okudular. [558]

Bu ayet Zâriyât sûresinin 57. ayetidir. Meşhur olan kıraatte "İnnallâhe hüver-razîkû" şeklindedir. İbn-i Mes'ûd'un bu rivâyetinde "innî ener-razzakû" şeklinde rivâyet edilmiştir.[559]

Ebû Dâvud şöyle dedi: Min harfi ötre, Dal harfi üstün ve Kef harfi esredir.[560]

- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ebû Bekir, Ömer ve Osman radıyallahu anh, (Fatiha sûresinin 3. ayetini Mimi çekerek "Mêlki yevmiddîn" okuyan kimse Mervan'dır.[561]

Ebû Dâvud dedi ki: Ahmed bin Hanbel'in önceki devamlı kıraat, "Mâliki" şeklindedir, dediğini işittim.[562]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir akşam üstü güneşin batacağı sırada merkebe binmiş, beni de arkasına bindirmişti. Güneşi işaret ederek, "Şunun nereye battığını biliyor musun" buyurdu. Ben de Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Tağrûbû fî aynin hâmiyetin" "Kızdırılmış pınara batıyor" buyurdu.[563]

4003 - İbnü'l-Eska'dan rivâyet edilmiştir, dedi ki: Hazreti Peygamber muhacirlerin fakirlerinden oluşan Suffe ehlini ziyaret etmiş, onlardan birisi Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e Kur'an'da en Büyûk ayet hangisidir diye sormuş, Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem de ona, "Ayetel kürsidir Allah'dan başka ilah yoktur, o diridir, yaratıklarını görüp, gözetendir. Allah uyumaz ve uyuklamaz" diye cevap vermiş. Ve bu ayeti okurken el-Kayyûm okumuştur.[564]

Bu ayet Bakara sûresinin 58. ayetidir. Bu ayetteki nağfir kelimesi Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'den tuğfer şeklinde rivâyet edilmiştir. Nafi Yuğfer okur, İbn-i Amr Tuğfer okur, diğer imamlar nun ile Nağfir okurlar.[565]

٢٥- كِتَابُ الْحَمَّامِ HAMAMLA İLGİLİ HADİSLERİ İHTİVA EDEN BÖLÜM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ الْحَمَّامِ

1 - BAB

٤٠٠٩- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ دُخُولِ الْحَمَّامَاتِ ثُمَّ رَخَّصَ لِلرِّجَالِ أَنْ

يَدْخُلُوهَا فِي الْمَيَازِرِ

4009 - Aişe radıyallahu anhâ'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hamamlara girmeyi nehyetti. Sonra erkekler için (göbekle diz kapağı arasını örtecek) peştimalle girmeye müsaade etti.[566]

٤٠١٠- عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ قَالَ: دَخَلَ نِسْوَةٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ عَلَى عَائِشَةَ

رَضِيَ اللهُ عَنْهَا فَقَالَتْ مِمَّنْ أَنْتُنَّ قُلْنَ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ قَالَتْ لَعَلَّكُنَّ مِنَ

الَّكُورَةِ الَّتِي تَدْخُلُ نِسَاؤُهَا الْحَمَّامَاتِ قُلْنَ نَعَمْ قَالَتْ أَمَا إِنِّي سَمِعْتُ

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ إِمْرَأَةٍ تَخْلَعُ ثِيَابَهَا فِي غَيْرِ

بَيْتِهَا إِلَّا هَتَكَتْ مَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللهِ تَعَالَى

قَالَ أَبُو دَاوُد هَذَا حَدِيثُ جَرِيرٍ وَهُوَ أَتَمُّ وَلَمْ يَذْكُرْ جَرِيرٌ أَبَا الْمَلِيحِ

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4010 - Ebu'l-Melih radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Şamlı bir grup kadın, Hazreti Aişe'nin yanına girdiler. Aişe radıyallahu anhâ, onlara siz hangi millettensiniz diye sordu. Onlar da, Şam halkındanız dediler. Aişe radıyallahu anhâ, umulur ki kadınları hamamlara giren şehir halkındansınız, dedi. Onlar da: Evet dediler. Aişe radıyallahu

anhâ, amma ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Her hangi bir kadın evinin haricinde elbisesini çıkartırsa Allah'la kendisi arısındaki perdeyi yırtmış olur" buyurduğunu işittim dedi.[567]

٤٠١١- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّهَا سَتُفْتَحُ لَكُمْ أَرْضُ الْعَجَمِ وَسَتَجِدُونَ فِيهَا بُيُوتًا يُقَالُ لَهَا

الْحَمَّامَاتُ فَلَا يَدْخُلَنَّهَا الرِّجَالُ إِلَّا بِالْأُزُرِ وَامْنَعُوهَا النِّسَاءَ إِلَّا مَرِيضَةً

أَوْ نُفَسَاءَ

4011 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh'dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi:

"Yakında size Acem toprağı fethedilecek. Orada hamamlar adı verilen binalar bulacaksınız. Sakın o hamamlara erkekler peştemalsiz girmesinler. Hasta ve loğusa kadınlardan başka kadınların oraya girmesini men ediniz."[568]

İZAH

Hamamlar aslında temizlik için yapılmışlardır. Temizlik ise İslam'ın icaplarının yerine gelmesinde baş şarttır. Ama bu temizlik evlerinde herkes kendisine düşen görevi yapsa sakınca kalmaz. Erkekler tesettüre riayet ederler, hamama giderlerse bunda bir sakınca yoktur. Ama tesettüre riayet etmezlerse girmeleri caiz olmaz.

Kadınlara gelince, onların erkeklerden daha titiz davranmaları gerekir. Bunun için kadınlardan soğukta yıkanamayacak durumda hastalar ile her an üşütme tehlikesi olan lohusalara zarûret nedeni ile müsaade edilmiştir. Yasağın sebebi tesettüre dikkat etmemektir. Tesettüre riayet edildiği takdirde bu mahzur ortadan kalkar. Bu gün kadınlarla erkeklerin beraber denize girmelerine gelince, bu kesin olarak haramdır. Çünkü farz olan tesettüre riayet ortadan kalkmış oluyor.

2 - (HAMAMLARDA) SOYUNMAK YASAKLANMIŞTIR

٤٠١٢- عَنْ يَعْلَى أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا

يَغْتَسِلُ بِالْبَرَازِ بِلَا إِزَارٍ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ حَيِيٌّ سِتِّيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ فَإِذَا

اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَتِرْ

4012 - Ya’lâ radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sahrada bir erkeği örtüsüz yıkanırken gördü, minbere çıktı, Allah’a hamd edip senâda bulunduktan sonra şöyle buyurdu: “Aziz ve Celil olan Allah gerçekten utanma ve gizlenme sahibidir. Utanmayı ve örtünmeyi sever, sizden biriniz yıkandığı vakit örtü kullansın” buyurdu.[569]

٤٠١٣- عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بِهَذَا الْحَدِيثِ

قَالَ أَبُو دَاوُد الْأَوَّلُ أَتَمُّ

4013 - Safvan bin Ya’la’nın babasından bir önce geçen hadis rivâyet edildi.

Ebû Dâvud bir önce geçen hadis daha tamamdır, dedi.

٤٠١٤- عَنْ زُرْعَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَرْهَدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ

جَرْهَدٌ هَذَا مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ قَالَ جَلَسَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عِنْدَنَا وَفَخِذِي مُنْكَشِفَةٌ فَقَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْفَخِذَ عَوْرَةٌ

4014 - Züra bin Abdurrahman bin Cerdeh’den, o da babasından rivâyet ettiğine göre şöyle demiştir: Rivâyette ismi geçen şu Cerhed ashab-ı suffedendir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yanıma oturdu.

Uyluğum açıktı. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana: “Bilmiyor musun uyruk avret mahallindendir” buyurdu.

İZAH

Cerdeh ashab-ı kiramdandır. Sofede bulunan mü’minlerdendir. Bu hadis-i şerif, erkeklerin uyluklarının avret mahallinden sayılıp açılmasının haram olduğunu bildirmektedir.

٤٠١٥- عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَكْشِفْ فَخِذَكَ وَلَا تَنْظُرْ إِلَى فَخِذِ حَيٍّ وَلَا مَيِّتٍ

4015 - Ali radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Uyluğunu açma ve hiçbir diri kimsenin ve ölünün uyluğuna da bakma.”[570]

İZAH

Bu hadis-i şerifler, diz kapakla göbek arasının açılmasının haram olduğuna açık delildirler. Hamam, plaj, spor tesisi ve benzeri yerlerde uylukları açmak haramdır. Bakan da baktıran da mesul olur.

3 - SOYUNMA (ÇIPLAKLIK) HAKKINDAKİ HADİSLER

٤٠١٦- حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ

حَمَلْتُ حَجَرًا ثَقِيلًا فَبَيْنَا أَمْشِي فَسَقَطَ عَنِّي ثَوْبِي فَقَالَ لِي رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْ عَلَيْكَ ثَوْبَكَ وَلَا تَمْشُوا عُرَاةً

4016 - Misver bin Mahreme radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ağır bir taş yüklendim. Yürüyordum. Bir de üzerimden

elbisem düştü. (Çıplak kaldım) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana: “Elbiseni üzerine al, çıplak olarak yürüme” buyurdu.[571]

٤٠١٧- عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ عَوْرَاتُنَا مَا نَأْتِي مِنْهَا وَمَا نَذَرُ قَالَ احْفَظْ عَوْرَتَكَ إِلَّا مِنْ زَوْجَتِكَ أَوْ مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِذَا كَانَ الْقَوْمُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ قَالَ إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا يَرَيَنَّهَا أَحَدٌ فَلَا يَرَيَنَّهَا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِذَا كَانَ أَحَدُنَا خَالِيًا قَالَ اللهُ أَحَقُّ أَنْ يُسْتَحْيَا مِنْهُ مِنَ النَّاسِ

4017 - Behz İbn-i Hakim’in dedesi Muaviye bin Hayda radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

– Ey Allah’ın Rasûlü, avret mahallimizin hangisini örtelim ve hangisini örtmeyip bırakalım, dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Avret yerini eşin ve sağ elinin sahip olduğu cariyenden başkasından koru” buyurdu.

Ey Allah’ın Rasûlü, bir topluluk birbirlerinden oluşan yakın akrabadan ise yine de hüküm böylemidir, dedim. “Eğer kimsenin görmemesine gücün yeterse kimse görmesin” buyurdu:

– Ey Allah’ın Rasûlü, bizden birimiz tenha bir yerde olursa (yine açamaz mı) dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Allah kendisinden utanılmaya, insanlardan daha layıktır” buyurdu.[572]

٤٠١٨- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى عَوْرَةِ الرَّجُلِ وَلَا الْمَرْأَةُ إِلَى عَوْرَةِ الْمَرْأَةِ وَلَا يُفْضِي الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَلَا تُفْضِي الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَرْأَةِ فِي ثَوْبٍ

4018 - Abdurrahman radıyallahu anh’ın babası Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh’dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den rivâyet

edildiğine göre şöyle buyurmuştur:

“Erkek diğer bir erkeğin açık yerine bakamaz, bir kadın diğer bir kadının çıplak yerine bakamaz. Bir erkek diğer bir erkekle bir elbise içerisinde birbirine dokunacak şekilde bulunamaz. Bir kadın diğer bir kadınla birbirlerine dokunacak şekilde bir elbise içerisinde bulunamaz.”[573]

İZAH

Erkeğin kadına, kadının erkeğe bakması haram olduğu gibi erkeğin diğer bir erkeğin edeb yerine, kadının da diğer bir kadının edeb yerine bakması caiz değildir. Ancak ameliyat gibi hayatî konular bunun dışında kalır. Çünkü onda zarûret vardır.

٤٠١٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَا يُفْضِيَنَّ رَجُلٌ إِلَى رَجُلٍ وَلَا امْرَأَةٌ إِلَى امْرَأَةٍ إِلَّا وَلَدًا أَوْ وَالِدًا قَالَ

وَذَكَرَ الثَّالِثَةَ فَنَسِيتُهَا

4019 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bir erkek diğer erkeğe, bir kadın da diğer bir kadına çıplak olarak dokunamaz. Ancak çocuğuna veya babasına dokunabilir.”

Ebû Hüreyre (Rasûlullah, baba kelimesinden sonra) üçüncü bir şey daha söyledi ama onu unuttum, dedi.

İZAH

Bir baba kendi sabî çocuğu ile aynı yatakta yatabileceği gibi, bir kadın da sabî çocukları ile aynı yatakta yatabilir. Ama bir erkeğin başka bir erkekle, bir kadının da başka bir kadınla aynı yatakta çıplak olarak yatması mahzurludur.

[566]. Tirmizî, Kitabu Edeb, Babül fî duhulil hamam, n. 2803; İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, Babu duhulil hamam, n. 3749

[567]. Tirmizî, K. Edeb, Babun fî duhulill hamam, n. 2804; İbn-i Mâce, K. Edeb, Babun fî duhulil hamam, n. 3250

[568]. İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, Babu duhulil hamam, n. 3748

[569]. Neseî, K. Gusul, Babul istitar, n. 406

[570]. İbn-i Mâce, Kitabu Cenâiz, Babun fî gaslil meyyit, n. 1460

[571]. Müslim, Hayız bahsi, Babul itina bi hıfzıl avreti, n. 341

[572]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2670; Ahmed bin Hanbel, n. 3/5

[573]. Müslim, Kitabu Nikah, Babu tahrimi ifşaissırrı, n. 1437, Hayz, 338 de; Tirmizî, Kitabu Edeb, n. 2794; İbn-i Mâce, Kitabu Taharet, n. 661

[566]. Tirmizî, Kitabu Edeb, Babül fî duhulil hamam, n. 2803; İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, Babu duhulil hamam, n. 3749

[567]. Tirmizî, K. Edeb, Babun fî duhulill hamam, n. 2804; İbn-i Mâce, K. Edeb, Babun fî duhulil hamam, n. 3250

[568]. İbn-i Mâce, Kitabu Edeb, Babu duhulil hamam, n. 3748

[569]. Neseî, K. Gusul, Babul istitar, n. 406

[570]. İbn-i Mâce, Kitabu Cenâiz, Babun fî gaslil meyyit, n. 1460

[571]. Müslim, Hayız bahsi, Babul itina bi hıfzıl avreti, n. 341

[572]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2670; Ahmed bin Hanbel, n. 3/5

[573]. Müslim, Kitabu Nikah, Babu tahrimi ifşaissırrı, n. 1437, Hayz, 338 de; Tirmizî, Kitabu Edeb, n. 2794; İbn-i Mâce, Kitabu Taharet, n. 661

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, hamamlara girmeyi nehyetti. Sonra erkekler için (göbekle diz kapağı arasını örtecek) peştimalle girmeye müsaade etti.[566]

4010 - Ebu'l-Melih radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Şamlı bir grup kadın, Hazreti Aişe'nin yanına girdiler. Aişe radıyallahu anhâ, onlara siz hangi millettensiniz diye sordu. Onlar da, Şam halkındanız dediler. Aişe radıyallahu anhâ, umulur ki kadınları hamamlara giren şehir halkındansınız, dedi. Onlar da: Evet dediler. Aişe radıyallahu anhâ, amma ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Her hangi bir kadın evinin haricinde elbisesini çıkartırsa Allah'la kendisi arısındaki perdeyi yırtmış olur" buyurduğunu işittim dedi.[567]

"Yakında size Acem toprağı fethedilecek. Orada hamamlar adı verilen binalar bulacaksınız. Sakın o hamamlara erkekler peştemalsiz girmesinler. Hasta ve loğusa kadınlardan başka kadınların oraya girmesini men ediniz."[568]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sahrada bir erkeği örtüsüz yıkanırken gördü, minbere çıktı, Allah'a hamd edip senâda bulunduktan sonra şöyle buyurdu: "Aziz ve Celil olan Allah gerçekten utanma ve gizlenme sahibidir. Utanmayı ve örtünmeyi sever, sizden biriniz yıkandığı vakit örtü kullansın" buyurdu.[569]

"Uyluğunu açma ve hiçbir diri kimsenin ve ölünün uyluğuna da bakma."[570]

4016 - Misver bin Mahreme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ağır bir taş yüklendim. Yürüyordum. Bir de üzerimden elbisem düştü. (Çıplak kaldım) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Elbiseni üzerine al, çıplak olarak yürüme" buyurdu.[571]

– Ey Allah'ın Rasûlü, bizden birimiz tenha bir yerde olursa (yine açamaz mı) dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah kendisinden utanılmaya, insanlardan daha layıktır" buyurdu.[572]

"Erkek diğer bir erkeğin açık yerine bakamaz, bir kadın diğer bir kadının çıplak yerine bakamaz. Bir erkek diğer bir erkekle bir elbise içerisinde birbirine dokunacak şekilde bulunamaz. Bir kadın diğer bir kadınla birbirlerine dokunacak şekilde bir elbise içerisinde bulunamaz."[573]

٢٦- كِتَابُ اللِّبَاسِ GİYİM KUŞAM BÖLÜMÜ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابُ اللِّبَاسِ

1 - BAB

٤٠٢٠- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَجَدَّ ثَوْبًا سَمَّاهُ بِاسْمِهِ إِمَّا قَمِيصًا أَوْ عِمَامَةً ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ

قَالَ أَبُو نَضْرَةَ فَكَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَبِسَ أَحَدُهُمْ ثَوْبًا جَدِيدًا قِيلَ لَهُ تُبْلِي وَيُخْلِفُ اللهُ تَعَالَى

4020 - Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, elbisesini yenilediğ vakit, bu gömlektir veya sarıktır, diye ismini söyler, sonra da,

"Ya Rabbi Hamd sanadır. Bunu bana sen giydirdin. Bunun hayrını ve yapılış gayesindeki hayrını senden isterim. Bunun şerrinden ve yapılış gayesinin şerinden de sana sığınırım" derdi.

Râvi Ebû Nadra şöyle dedi: Ashabdan birisi yeni elbise giyindiği vakit diğerleri tarafından ona, bunu eskitesin, Allah yine bunun arkasından sana yenisini versin denirdi.[574]

٤٠٢١- عَنِ الْجُرَيْرِيِّ بِإِسْنَادِهِ نَحْوَهُ

4021 - Cerir'den bir önce geçen hadisin isnadıyla onun benzeri rivâyet edildi.

٤٠٢٢- عَنِ الْجُرَيْرِيِّ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ

4022 - Cerir'den bir önce geçen hadisin isnadıyla aynı manada rivâyet olundu.

٤٠٢٣- عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَكَلَ طَعَامًا ثُمَّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي

هَذَا الطَّعَامَ وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ وَمَنْ لَبِسَ ثَوْبًا فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا الثَّوْبَ

وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ

4023 - Sehl'in babası Muaz bin Enes'den Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse yemek yer, sonra bu yemeği benim hiçbir güç ve kuvvetim olmaksızın bana yediren ve beni bununla rızıklandıran Allah'a hamd olsun derse onun geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır. Kim de bir yeni elbise giyinir ve benim hiçbir güç ve kuvvetim olmaksızın bunu bana giyindiren Allah'a hamd olsun derse onun geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır."[575]

2 - YENİ ELBİSE GİYEN KİMSEYE NASIL DUA EDİLİR?

٤٠٢٤- عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ خَالِدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِكِسْوَةٍ فِيهَا خَمِيصَةٌ صَغِيرَةٌ فَقَالَ: مَنْ تُرَوْنَ

أَحَقُّ بِهَذِهِ فَسَكَتَ الْقَوْمُ فَقَالَ ائْتُونِي بِأُمِّ خَالِدٍ فَأُتِيَ بِهَا فَأَلْبَسَهَا إِيَّاهَا ثُمَّ

قَالَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي مَرَّتَيْنِ وَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَى عَلَمٍ فِي الْخَمِيصَةِ أَحْمَرَ أَوْ

أَصْفَرَ وَيَقُولُ سَنَاهْ سَنَاهْ يَا أُمَّ خَالِدٍ وَسَنَاهْ فِي كَلَامِ الْحَبَشَةِ الْحَسَنُ

4024 - Ümmü Halid binti Halid bin Saîd el-Âs radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e üzerinde çizgi desenleri olan bir elbise getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu elbise kime layık diye sordu. Cemaat sustular. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bana Ümmü Halid'i getiriniz, buyurdu. Ümmü Halid getirildi. O, elbiseyi Ümmü Halid'e giyindirdi. Sonra iki defa şöyle dedi: "Onu sırtında eskitesin, Allah onun yerine sana yenisini versin." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, elbisedeki kırmızı ve sarı desenlere bakıyor ve "Senah, senah, ey Ümmü Halid" diyordu. Senah kelimesi Habeş dilinde "güzel, güzel (yakıştı)" demektir.[576]

3 - GÖMLEK GİYME HAKKINDA GELEN HADİSLER

٤٠٢٥- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: كَانَ أَحَبُّ الثِّيَابِ إِلَى رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَمِيصَ

4025 - Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in en çok sevdiği elbise (uzun) gömlekti.[577]

٤٠٢٦- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: لَمْ يَكُنْ ثَوْبٌ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَمِيصٍ

4026 - Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gömlek kadar sevimli bir elbise yoktu.

٤٠٢٧- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ قَالَتْ: كَانَتْ يَدُ كُمِّ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الرُّسْغِ

4027 - Esma binti Yezid radıyallahu anha'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in elbisesinin yenleri (kolucu) bileğine kadar gelir uzanırdı.[578]

4 - KAFTANLAR HAKKINDA GELEN HADİSLER

٤٠٢٨- عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّهُ قَالَ: قَسَمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةً وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةَ شَيْئًا فَقَالَ مَخْرَمَةُ يَا بُنَيَّ انْطَلِقْ

بِنَا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ قَالَ ادْخُلْ فَادْعُهُ

لِي قَالَ فَدَعَوْتُهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ وَعَلَيْهِ قِبَاءٌ مِنْهَا فَقَالَ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ قَالَ

فَنَظَرَ إِلَيْهِ زَادَ ابْنُ مَوْهَبٍ مَخْرَمَةُ ثُمَّ اتَّفَقَا قَالَ رَضِيَ مَخْرَمَةُ قَالَ قُتَيْبَةُ

عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ لَمْ يُسَمِّهِ

4028 - Misver bin Mahreme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir takım kaftanları halka dağıtmıştı. Fakat babam Mahreme'ye hiçbir şey vermemişti. Babam bana ey oğulcağızım beni Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e götür dedi. Ben de kalktım onu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e götürdüm. Babam bana evine gir, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i bana çağır dedi. Ben de girdim çağırdım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üzerinde, o kaftanlardan birisi olduğu halde dışarı çıktı ve babama, "Şu kaftanı senin için hazırlamıştım" buyurdu.

Babam Mahreme kaftana (eliyle iyice) baktı. Râvi ibn-i Mevhib rivâyetinde Mahreme kelimesini ziyade etti. Sonra Kuteybe ile Yezid bin Halid rivâyette şu sözde birleştiler. Misver dedi ki: Babam Mahreme memnun oldu. Kuteybe rivâyetinde İbn-i Ebû Müleyke'den diye rivâyet etti. Fakat ismini söylemedi.

5 - ŞÖHRET VEREN ELBİSEYİ GİYİNMENİN HÜKMÜ

٤٠٢٩- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: فِي حَدِيثِ شَرِيكٍ يَرْفَعُهُ قَالَ مَنْ لَبِسَ ثَوْبَ

شُهْرَةٍ أَلْبَسَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوْبًا مِثْلَهُ زَادَ عَنْ أَبِي عَوَانَةَ ثُمَّ تُلْهَبُ فِيهِ النَّارُ

4029 - İbn-i Ömer'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim şöhret verici bir elbise giyinirse Allah da ona kıyamet gününde onun benzeri bir elbise giyindirir." Ebû Avane'nin rivâyetinde: "Sonra onun üzerinde ateş alevlenir" cümlesini ziyade edilmiştir.[579]

٤٠٣٠- حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ قَالَ ثَوْبَ مَذَلَّةٍ

4030 - Ebû Avane radıyallahu anh'dan; bir önce geçen hadis rivâyet edildi. Bu rivâyette "(Allah ona kıyamet gününde) zelillik elbisesi giyindirir" buyurdu.

٤٠٣١- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ

4031 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim bir millete benzemeye özenirse o da onlardan sayılır."

6 - YÜNLÜ VE KILDAN DOKUNMUŞ BİR ELBİSE GİYMEK

٤٠٣٢- (أ) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ مِرْطٌ مُرَحَّلٌ مِنْ شَعْرٍ أَسْوَدَ

4032 a - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (bir sabah evden) çıktı. Üzerinde siyah kıldan (dokunmuş) çizgili bir peştamal vardı.

٤٠٣٢- (ب) عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ السُّلَمِيِّ قَالَ: اسْتَكْسَيْتُ رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَسَانِي خَمِيصَتَيْنِ فَلَقَدْ رَأَيْتُنِي وَأَنَا أَكْسَى

أَصْحَابِي

4032 b - Utbe bin Abdussülemî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bana elbise giydirmesini istedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de bana normal ketenden dokunmuş iki parça elbise giydirdi. Bir de gördüm ki, yakınlarım arasında elbisesi en güzel olan benim.

٤٠٣٣- عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ: قَالَ لِي أَبِي يَا بُنَيَّ لَوْ رَأَيْتَنَا

وَنَحْنُ مَعَ نَبِيِّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَصَابَتْنَا السَّمَاءُ حَسِبْتَ أَنَّ

رِيحَنَا رِيحُ الضَّأْنِ

4033 - Ebû Bürde radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Babam bana şöyle dedi: Ey oğulcuğum biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile bulunup yağmura tutulduğumuzda sen bizi bir görseydin. Bizim kokumuzu koyun kokusu zannederdin.[580]

İZAH

Yünlü elbise ıslanınca yün kokusu gelir. Eğer çok kişiler yünlü giyinmiş ise topluca hepsinden çıkan yünlü kokusu koyun sürüsünden çıkmış gibi olur. Ebû Bürde'nin bu hadisi ashabın yünlü giyindiklerini izah için sevk edilmiştir.

7 - YÜKSEK KALİTELİ ELBİSE GİYİNMENİN HÜKMÜ

٤٠٣٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ مَلِكَ ذِي يَزَنَ أَهْدَى إِلَى رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةً أَحْسَبُهَا بِثَلَاثِينَ وَثَلَاثِينَ بَعِيرًا أَوْ ثَلَاثٍ

وَثَلَاثِينَ نَاقَةً فَقَبِلَهَا

4034 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan:

Zû Yezen kralı 33 erkek veya dişi deve karşılığında satın aldığı bir elbiseyi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hediye etmiş, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de bu elbiseyi kabul buyurmuştu.

٤٠٣٥- عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى حُلَّةً بِبِضْعَةٍ وَعِشْرِينَ قَلُوصًا فَأَهْدَاهَا

إِلَى ذِي يَزَنَ

4035 - İshak bin Abdullah bin Haris radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yirmi küsur genç deveye satın aldığı bir elbiseyi Zu Yezen melikine hediye etmiştir.

İZAH

Bu geçen hadis-i şerif bilhassa devlet reislerinin yüksek elbise giyinmelerinin caiz olduğuna işarettir.

8 - KABA ELBİSE GİYMEK

٤٠٣٦- عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا

فَأَخْرَجَتْ إِلَيْنَا إِزَارًا غَلِيظًا مِمَّا يُصْنَعُ بِالْيَمَنِ وَكِسَاءً مِنَ الَّتِي يُسَمُّونَهَا

الْمُلَبَّدَةَ فَأَقْسَمَتْ بِاللهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُبِضَ فِي

هَذَيْنِ الثَّوْبَيْنِ

4036 - Ebû Bürde radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir. Aişe radıyallahu anhânın yanına varmıştım. Bize çok kalın Yemen'de dokunan bir peştamal ile Mülebbede (keçeleştirilmiş) adı verdikleri başka bir elbise çıkarttı. "Allah'a yemin ederek Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şu elbisenin içinde can verdi" dedi.[581]

İZAH

Mülebbed: Göğüs kısmına aynı kumaştan bir kat daha dikilen elbise demektir. Kalın keçe tipi bu elbiseye de bu isim verilir.

٤٠٣٧- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللهِ بْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا خَرَجَتِ الْحَرُورِيَّةُ أَتَيْتُ

عَلِيًّا رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فَقَالَ ائْتِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ فَلَبِسْتُ أَحْسَنَ مَا يَكُونُ مِنْ

حُلَلِ الْيَمَنِ

قَالَ أَبُو زُمَيْلٍ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَجُلًا جَمِيلًا جَهِيرًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ

فَأَتَيْتُهُمْ فَقَالُوا مَرْحَبًا بِكَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ مَا هَذِهِ الْحُلَّةُ قَالَ مَا تَعِيبُونَ عَلَيَّ لَقَدْ

رَأَيْتُ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ مَا يَكُونُ مِنَ الْحُلَلِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: اسْمُ أَبِي زُمَيْلٍ سِمَاكُ بْنُ الْوَلِيدِ الْحَنَفِيُّ

4037 - Abdullah bin Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Harûriye (Havaric) taifesi çıktığı vakit Ali radıyallahu anh'ın yanına geldim. Bana şu kavmin yanına gel (onlara bir şeyler söyle dedi.) Ben Yemen kumaşlarının en güzelinden bir elbise giyindim. (Yanlarına öyle gittim).

Ravi Ebû Zümeyl şöyle anlattı: İbn-i Abbas güzel yüzlü yüksek sesli bir insandı. İbn-i Abbas devamla şöyle dedi: Onların yanına vardım, onlar bana merhaba ey İbn-i Abbas, bu elbise nedir, dediler. Ben de onlara benim bu üzerimdeki elbisenin neyini kınıyorsunuz? Yemin olsun ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i üzerine elbiselerin en güzelini giyinmiş olarak gördüm, dedim.

Ebû Dâvud, Ebî Zümeyl'in adı Simak bin el-Velid el-Hanefî'dir, diyor.

9 - İPEKLİ KUMAŞ GİYME HAKKINDAKİ HADİSLER

٤٠٣٨- أَخْبَرَنِي أَبِي عَبْدُ اللهِ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ سَعْدٍ قَالَ رَأَيْتُ

رَجُلًا بِبُخَارَى عَلَى بَغْلَةٍ بَيْضَاءَ عَلَيْهِ عِمَامَةُ خَزٍّ سَوْدَاءُ فَقَالَ كَسَانِيهَا

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا لَفْظُ عُثْمَانَ وَالْإِخْبَارُ فِي حَدِيثِهِ

4038 - Ebû Abdullah'ın babası Saîd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben Buhara'da beyaz katır üzerinde başında siyah ipekten sarığı bulunan bir zât gördüm. O zat, bunu bana Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem giydirdi, dedi.[582]

٤٠٣٩- حَدَّثَنِي أَبُو عَامِرٍ أَوْ أَبُو مَالِكٍ وَاللهِ يَمِينٌ أُخْرَى مَا كَذَبَنِي

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ

يَسْتَحِلُّونَ الْخَزَّ وَالْحَرِيرَ وَذَكَرَ كَلَامًا قَالَ يُمْسَخُ مِنْهُمْ آخَرُونَ قِرَدَةً

وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَعِشْرُونَ نَفْسًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ أَكْثَرُ لَبِسُوا الْخَزَّ مِنْهُمْ أَنَسٌ وَالْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ

4039 - Ebû Amr veya Ebû Malik Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiş: "Ümmetimden gelecekte bir takım milletler çıkacak, ipek ve atlası helal sayacaklar." Râvi burada bazı sözler daha rivâyet etti. (Bundan sonraki rivâyet şöyledir:) "Onlardan sonra geleceklerden bir kısmının sûretleri maymun, domuz olarak kıyamete kadar değiştirilecek."

Ebû Dâvud dedi ki: Ashabdan Enes ve Berâ bin Âzib içlerinde olmak üzere yirmiden fazla insan ipekli giyindiler.[583]

10 - SAF İPEKTEN DOKUNMUŞ ELBİSE GİYME HAKKINDAKİ HADİSLER

٤٠٤٠- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَأَى حُلَّةَ سِيَرَاءَ

عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ تُبَاعُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ لَوْ ابْتَرَيْتَ هَذِهِ فَلَبِسْتَهَا يَوْمَ

الْجُمُعَةِ وَلِلْوَفْدِ إِذَا قَدِمُوا عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ ثُمَّ جَاءَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا حُلَلٌ فَأَعْطَى عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ مِنْهَا حُلَّةً، فَقَالَ

عُمَرُ يَا رَسُولَ اللهِ كَسَوْتَنِيهَا وَقَدْ قُلْتَ فِي حُلَّةِ عُطَارِدَ مَا قُلْتَ، فَقَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَمْ أَكْسُكَهَا لِتَلْبَسَهَا فَكَسَاهَا عُمَرُ

بْنُ الْخَطَّابِ أَخًا لَهُ مُشْرِكًا بِمَكَّةَ

4040 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan:

Ömer bin Hattab radıyallahu anh, Mescid-i Nebevî'nin yanında satılmakta olan ipekli bir elbise gördü ve:

– Ey Allah'ın Rasûlü, şu ipekli elbiseyi satın alsanız, Cuma günleri ve size heyetler geldikçe giyinseniz, dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem: "Bunu ahirette nasibi olmayanlar giyinir" buyurdu. Sonra bu ipekliden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hediye olarak bir elbise geldi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de onu Ömer radıyallahu anh'a verdi. Ömer radıyallahu anh, Ey Allah'ın Rasûlü bu ipekliyi bana veriyorsun, halbuki Utarıd'dan gelen ipekli için bana söylediklerini söylemiştin dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben bunu sana giyinesin diye vermedim" buyurdu. Ömer radıyallahu anh da bu elbiseyi Mekke'de bulunan müşrik kardeşine giyindirdi.[584]

İZAH

Hz. Ömer'in Mekke'deki müşrik kardeşi anne bir kardeşidir. İsminin Osman bin Hakim olduğu söylenir. Ama babadan kardeşi olan Zeyd bin Hattab, Hz. Ömer'den önce Müslüman olmuştur.

٤٠٤١- عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِيهِ بِهَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ حُلَّةُ إِسْتَبْرَقٍ

وَقَالَ فِيهِ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيْهِ بِجُبَّةِ دِيبَاجٍ وَقَالَ تَبِيعُهَا وَتُصِيبُ بِهَا حَاجَتَكَ

4041 - Salim'in babası Abdullah'tan bir önce geçen kıssa rivâyet edildi. O rivâyette kalın ipekten bir elbise diye geçti. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ince ipekten bir elbise hediye edildi. Rasûlullah

sallallahu aleyhi ve sellem Hazreti Ömer'e, "Onu satarsın ve onunla ihtiyacını giderirsin" buyurdu.

٤٠٤٢- عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ قَالَ: كَتَبَ عُمَرُ إِلَى عُتْبَةَ بْنِ فَرْقَدٍ

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْحَرِيرِ إِلَّا مَا كَانَ هَكَذَا وَهَكَذَا

أُصْبُعَيْنِ وَثَلَاثَةً وَأَرْبَعَةً

4042 - Ebû Osman en-Nehdî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ömer radıyallahu anh, Utbe bin Ferkad'e mektup yazarak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (erkeklere) ipekten iki üç ve dört parmak kadarı hariç fazlasını haram kıldı dedi.[585]

٤٠٤٣- عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: أُهْدِيَتْ إِلَى رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةُ سِيَرَاءَ فَأَرْسَلَ بِهَا إِلَيَّ فَلَبِسْتُهَا فَأَتَيْتُهُ فَرَأَيْتُ

الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ وَقَالَ إِنِّي لَمْ أُرْسِلْ بِهَا إِلَيْكَ لِتَلْبَسَهَا وَأَمَرَنِي فَأَطَرْتُهَا

بَيْنَ نِسَائِي

4043 - Ali radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ipekli bir elbise hediye edilmişti. Onu bana gönderdi, ben de ipekliyi giyinerek Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim. Yüzünde hoşnutsuzluk görmeğe başladım. Dedi ki: "Ben bunu sana giyinesin diye göndermedim." Ben de onu yakınım olan hanımlar arasında taksim ettim.[586]

11 - İPEK ELBİSE GİYMEYİ HOŞ GÖRMEYENLERİN RİVAYET ETTİĞİ HADİSLER

٤٠٤٤- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ لُبُوسِ الْقَسِّيِّ وَعَنْ لُبُوسِ الْمُعَصْفَرِ وَعَنْ

تَخَتُّمِ الذَّهَبِ وَعَنِ الْقِرَاءَةِ فِي الرُّكُوعِ

4044 - Ali bin Ebû Talib radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kassiy ipeklisinden yapılmış elbiseyi giyinmekten usfur boyası ile boyanmış kumaşı giyinmekten, altın yüzük takınmaktan ve rükûda kuran okumaktan nehyetti.[587]

٤٠٤٥- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهٰذَا قَالَ عَنِ الْقِرَاءَةِ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ

4045 - Ali bin Ebû Talib'den bir önce geçen şu hadis rivâyet edildi: Orada rükûda ve secdede Kur'an okumaktan nehyedildi, dedi.

٤٠٤٦- عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بِهٰذَا زَادَ وَلَا أَقُولُ نَهَاكُمْ

4046 - İbrahim bin Abdullah'dan şu bir önce geçen hadis rivâyet edildi. Orada sizi bunlardan nehyetti, diye söylemedim ziyâdesi var.

İZAH

Rükû ve secdeler tesbih mahalleridir. Oralarda tesbih tayin edilmiştir. Kur'an okumak mahalli ayakta durmak ânıdır. Onun için kıyamda okunacak kıraatı tesbih mahalli olan rükû ve secdeye tehirden nehyedilmiştir.

٤٠٤٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ مَلِكَ الرُّومِ أَهْدَى إِلَى النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَقَةً مِنْ سُنْدُسٍ فَلَبِسَهَا فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى يَدَيْهِ

تَذَبْذَبَانِ ثُمَّ بَعَثَ بِهَا إِلَى جَعْفَرٍ فَلَبِسَهَا ثُمَّ جَاءَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَمْ أُعْطِكَهَا لِتَلْبَسَهَا قَالَ فَمَا أَصْنَعُ بِهَا قَالَ أَرْسِلْ بِهَا

إِلَى أَخِيكَ النَّجَاشِيِّ

4047 - Enes bin Malik radıyallahu anh'dan:

Rum Meliki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ince ipekten bir kürk hediye etmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onu giyindi, şu anda yenlerinin titreştiğini görüyor gibiyim. Sonra onu Hazreti Cafer'e gönderdi. Cafer de onu giyinip Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e gelid. Ona:

"Ben onu sana giyinesin diye vermedim" buyurdu. Cafer onu ne yapayım, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu (Habeş Kralı) kardeşin Necaşi'ye gönder" buyurdu.

٤٠٤٨- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: لَا أَرْكَبُ الْأُرْجُوَانَ وَلَا أَلْبَسُ الْمُعَصْفَرَ وَلَا أَلْبَسُ الْقَمِيصَ

الْمُكَفَّفَ بِالْحَرِيرِ قَالَ وَأَوْمَأَ الْحَسَنُ إِلَى جَيْبِ قَمِيصِهِ قَالَ وَقَالَ أَلَا

وَطِيبُ الرِّجَالِ رِيحٌ لَا لَوْنَ لَهُ أَلَا وَطِيبُ النِّسَاءِ لَوْنٌ لَا رِيحَ لَهُ

قَالَ سَعِيدٌ أُرَاهُ قَالَ إِنَّمَا حَمَلُوا قَوْلَهُ فِي طِيبِ النِّسَاءِ عَلَى أَنَّهَا إِذَا

خَرَجَتْ فَأَمَّا إِذَا كَانَتْ عِنْدَ زَوْجِهَا فَلْتَطَّيَّبْ بِمَا شَاءَتْ

4048 - İmran bin Husayn radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben kırmızı (ipekten yapılmış) eğer yastığı üzerine binmem. Usfur boyası ile boyanmış elbise giyinmem, yakası ipekle çevrili elbiseyi giyinmem." Râvi Katâde şöyle dedi: Hasan-ı Basrî gömleğinin yakasına işaret etti. Katâde dedi ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dikkat, erkeklerin kullanacağı esans renksiz ve kokusu bulunan kokudur, kadınların esansı ise rengi bulunup kokusu olmayandır."

Ravi Said bin Ebû Arube şöyle dedi: Öyle zannediyorum ki, Katâde şöyle dedi: Ulemâ burada geçen "kadınların esansı" sözünün kadınların dışarı çıkmalarıyla ilgili olduğunu (evinde) eşinin yanında olduğu zaman istediği güzel kokuyu sürünebileceğini söylediler.[588]

٤٠٤٩- عَنْ أَبِي الْخُصَيْنِ يَعْنِي الْهَيْثَمَ بْنَ شُفَيٍّ قَالَ: خَرَجْتُ أَنَا

وَصَاحِبٌ لِي يُكْنَى أَبَا عَامِرٍ رَجُلٌ مِنَ الْمَعَافِرِ لِنُصَلِّيَ بِإِيلْيَاءَ وَكَانَ

قَاصُّهُمْ رَجُلٌ مِنَ الْأَزْدِ يُقَالُ لَهُ أَبُو رَيْحَانَةَ مِنَ الصَّحَابَةِ قَالَ أَبُو

الْحُصَيْنِ فَسَبَقَنِي صَاحِبِي إِلَى الْمَسْجِدِ ثُمَّ رَدِفْتُهُ فَجَلَسْتُ إِلَى جَنْبِهِ

فَسَأَلَنِي هَلْ أَدْرَكْتَ قَصَصَ أَبِي رَيْحَانَةَ قُلْتُ لَا قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَهَى

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَشْرٍ عَنِ الْوَشْرِ وَالْوَشْمِ وَالنَّتْفِ

وَعَنْ مُكَامَعَةِ الرَّجُلِ الرَّجُلَ بِغَيْرِ شِعَارٍ وَعَنْ مُكَامَعَةِ الْمَرْأَةِ الْمَرْأَةَ بِغَيْرِ

شِعَارٍ وَأَنْ يَجْعَلَ الرَّجُلُ فِي أَسْفَلِ ثِيَابِهِ حَرِيرًا مِثْلَ الْأَعَاجِمِ أَوْ يَجْعَلَ

عَلَى مَنْكِبَيْهِ حَرِيرًا مِثْلَ الْأَعَاجِمِ وَعَنِ النُّهْبَى وَرُكُوبِ النُّمُورِ وَلُبُوسِ

الْخَاتَمِ إِلَّا لِذِي سُلْطَانٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: الَّذِي تَفَرَّدَ بِهِ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ ذِكْرُ الْخَاتَمِ

4049 - Ebu’l-Husayn (yani Heysem bin Şefi) radıyallahu anh’dan: Ben ve Muafir kabilesinden olan Ebû Amr diye künyelenen dostumla beraber İlya’da (Mescid-i Aksa’da) namaz kılmak üzere çıktım. Ashabın vaizi Ezd kabilesinedn Ebû Reyhâne denen bir zattı.

Ebu’l-Husayn dedi ki: Arkadaşım mescide benden önce girdi. Sonra onu takip ederek ben de onun yanına oturdum. Arkadaşım bana sen hiç Ebû Reyhâne’nin vaazlarında bulundun mu diye sordu. Ben de hayır, dedim. Arkadaşım bana ben onun şöyle dediğini işittim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şu on şeyden nehyetti: Dişi inceltmekten, vücuda dövme yapmaktan, beyaz kılları yolmaktan, bir erkeğin diğer bir erkekle aralarında elbiseleri olmadığı halde bir arada yatmasından, arada perde olmaksızın bir kadının diğer bir kadın ile çıplak yatmasından, erkeğin acemlerin yapıtığı gibi elbisesinin eteğinde ve omuzlarında ipek süs yapmasından, haksız yere mal kapmaktan, kaplan derisi üzerine oturmaktan ve sultandan başkasının mühürlü yüzük takınmasından.[589]

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadisin diğer yollarından gelen rivâyetlerinde zikredilmeyip de sadece bu yoldan gelen rivâyetinde zikredilen kelime

yüzük kelimesidir.

İZAH

Veşr: Diş ince küçük ve keskin görünsün diye dişi eğelemek inceltmektir. Arap kadınları buna çok özen gösterirlerdi.

Veşm: Vücudu iğne ucu ile yaralayıp barut ile göğertmektir. Bu da Arap ve zenci kabileleri arasında yaygındır. Bu işlem Allah'ın hilkatini değiştirmektir, yasaktır.

Mükamaa: Kucak kucağa yatmak demektir.

Şiar: Arada perde, elbise demek, kıllara kadar dokunan gömlek anlamına gelir.

Nühbe: Haksız yere Müslümanların malını almak demektir.

Nümür: Kaplanlar demektir. Kaplan derisine oturmak kibirlilik alameti olacağı için yasaklanmıştır.

Mühürlü halka kullanmaya gelince bu başkaları için bir zarûret olmayacağı için nehyedilmiştir. Fakat Peygamberimizin ashabının halka yüzük taktıkları rivâyetleri de düşünüldüğünde halka yüzüğün terk edilmesinin evlâ olduğu anlaşılır. Üzerinde mühür bulunan halka yüzükler sultanlar ve mühür kullanma yetkisi verilenler için taşıma zarûretinden dolayı mübahtır.

٤٠٥٠- عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ نُهِيَ عَنْ مَيَاثِرِ الْأُرْجُوَانِ

4050 - Ali radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, eğer üzerine ipekli minder koymaktan nehyetti.

İZAH

Meyâsir: Eğerin üzerine konan mindere denir.

İpek giyinmek yasak olduğu gibi, eğer üzerine koyup üstüne oturmak da uygun görülmemiştir.

٤٠٥١- عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَانِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ وَعَنْ لُبْسِ الْقَسِّيِّ وَالْمِيثَرَةِ الْحَمْرَاءِ

4051 - Ali radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem beni, altın yüzük takınmaktan, ipekli kıssî kumaşı giyinmekten, kırmızı ipekli eğer minderi kullanmaktan nehyetti.[590]

٤٠٥٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي خَمِيصَةٍ لَهَا أَعْلَامٌ فَنَظَرَ إِلَى أَعْلَامِهَا فَلَمَّا سَلَّمَ

قَالَ اذْهَبُوا بِخَمِيصَتِي هَذِهِ إِلَى أَبِي جَهْمٍ فَإِنَّهَا أَلْهَتْنِي آنِفًا فِي صَلَاتِي

وَأْتُونِي بِأَنْبِجَانِيَّتِهِ

4052 - Aişe radıyallahu anhâ'dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, üzerinde işleme bulunan yünlü üzerinde namaz kılmıştı. Onun işlemesine baktı. Selam verince şöyle dedi: "Benim şu işlemeli elbisemi Ebu'l Cehm'e götürün. O beni namazımda meşgul etti. Bana Ebû Cehm'in işlemesiz elbisesini getirin" buyurdu.

İZAH

Hamîsa: Yünden işlemeli kumaş.

Enbicâniye: Üzerinde işleme bulunmayan elbise demektir.

Ebû Cehm'in asıl adı; Amr'dır. Übey diyenler de olmuştur.

Peygamber Efendimiz'in üzerinde namaz kıldığı siyah yünlü veya ipek işlemeli kumaşı Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e Ebû Cehm hediye etmişti. Onun için Peygamberimiz Hamîsayı ona iade ediyor. Ebû Cehm'in düz işlemesiz kumaşını istiyor.

٤٠٥٣- عَنْ عَائِشَةَ نَحْوَهُ وَالْأَوَّلُ أَشْبَعُ

4053 - Aişe radıyallahu anhâ'dan: Bir önce geçen hadisin benzeri rivâyet olundu. Fakat önceki hadis daha tamamdır.

12 - ELBİSE ÜZERİNDE DAMGA VE İPEK İPLİK BULUNMASI

٤٠٥٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ أَبُو عُمَرَ مَوْلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ:

رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ فِي السُّوقِ اشْتَرَى ثَوْبًا شَأْمِيًّا فَرَأَى فِيهِ خَيْطًا أَحْمَرَ فَرَدَّهُ

فَأَتَيْتُ أَسْمَاءَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ يَا جَارِيَةُ نَاوِلِينِي جُبَّةَ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْرَجَتْ جُبَّةً طَيَالِسَةً مَكْفُوفَةَ الْجَيْبِ وَالْكُمَّيْنِ

وَالْفَرْجَيْنِ بِالدِّيبَاجِ

4054 - Esmâ bint-i Ebû Bekir radıyallahu anha'nın azatlısı Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

İbn-i Ömer'i çarşıda Şam'da dokunmuş bir elbise satın alırken gördüm. Elbisede kırmızı bir iplik gördü, onu geri verdi. Ben de Hazreti Esmâ'ya geldim. İbn-i Ömer'in yaptığını haber verdim. Hazreti Esmâ, hizmetcisine, Ey cariye, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in cübbesini bana ver dedi. Cariye cebi, yenleri ve etekleri ipekli dibacdan işlenmiş kalın bir cübbe çıkardı (verdi).[591]

٤٠٥٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: إِنَّمَا نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ عَنِ الثَّوْبِ الْمُصْمَتِ مِنَ الْحَرِيرِ فَأَمَّا الْعَلَمُ مِنَ الْحَرِيرِ وَسَدَى

الثَّوْبِ فَلَا بَأْسَ بِهِ

4055 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, saf ipekten yapılmış elbise giymeyi yasaklamıştır. Fakat elbise üzerinde ipekten damgalar bulunmasında ve elbisenin nakışlarının ipekten olmasında bir mahzur yoktur.

İZAH

Bu hadis-i şerif, ipek karışık kumaşta pamuk veya yün daha çok olursa galibine göre hükmedileceğini, kullanılmasının caiz olacağını ifade eder.

13 - ÖZÜR DOLAYISIYLA İPEK ELBİSE GİYMEK

٤٠٥٦- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: رَخَّصَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لِعَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ وَلِلزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ فِي قُمُصِ الْحَرِيرِ فِي السَّفَرِ

مِنْ حِكَّةٍ كَانَتْ بِهِمَا

4056 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir seferde Abdurrahman bin Avf ve Zübeyr bin Avvam'a kendilerinde bulunan kaşıntıdan dolayı ipekten gömlek giyinmelerine müsade etti.[592]

14 - KADINLARIN İPEK GİYMESİNİN HÜKMÜ

٤٠٥٧- عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: إِنَّ نَبِيَّ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ حَرِيرًا فَجَعَلَهُ فِي يَمِينِهِ وَأَخَذَ ذَهَبًا فَجَعَلَهُ

فِي شِمَالِهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هٰذَيْنِ حَرَامٌ عَلَى ذُكُورِ أُمَّتِي

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir ipek alıp onu sağına, bir de altın alıp onu soluna koydu. Sonra şöyle buyurdu: “Şu iki şey ümmetimin erkeklerine haramdır”[593]

٤٠٥٨- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ رَأَى عَلَى أُمِّ كُلْثُومٍ

بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُرْدًا سِيَرَاءَ قَالَ وَالسِّيَرَاءُ

الْمُضَلَّعُ بِالْقَزِّ

4058 - Enes bin Malik radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

Hazreti Enes, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kızı Ümmü Gülsüm üzerinde ipekten enine desenli bir örtü gördü.

Ravi dedi ki: Metinde geçen siyera: Kaburga kemiklerini andırır şekilde enine ipekten desenli demektir.[594]

٤٠٥٩- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كُنَّا نَنْزِعُهُ عَنِ الْغِلْمَانِ وَنَتْرُكُهُ عَلَى الْجَوَارِي

قَالَ مِسْعَرٌ فَسَأَلْتُ عَمْرَو بْنَ دِينَارٍ عَنْهُ فَلَمْ يَعْرِفْهُ

4059 - Câbir radıyallahu anh dedi ki: “Biz ipek elbiseyi erkek çocuklarından çıkarır, kız çocuklarına giydirirdik.”

Mis’ar dedi ki: Bu hadisi (ravilerden) Amr bin Dinar’a sordum, fakat onu hatırlayamadı.

İZAH

Yukarıda geçen iki hadis-i şerif, ipeğin kadınlar için helal, erkekler için haram olduğunu ifade ediyor.

15 - HIBRA (PAMUK YADA KETENDEN) DOKUNMUŞ ELBİSE

٤٠٦٠- عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: قُلْنَا لِأَنَسٍ يَعْنِي ابْنَ مَالِكٍ أَيُّ الثِّيَابِ كَانَ

أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ أَعْجَبَ إِلَى رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: الْحِبَرَةُ

4060 - Katâde radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Enes bin Malik'e, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hangi elbiseyi daha çok severdi dedik. Enes bin Malik: Hıbrayı (keten veya pamuktan yapılmış elbiseyi) cok severdi, dedi.[595]

16 - BEYAZ ELBİSE GİYMEK

٤٠٦١- عَنْ إِبْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الْبَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضَ فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ وَإِنَّ

خَيْرَ أَكْحَالِكُمُ الْإِثْمِدُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيُنْبِتُ الشَّعَرَ

4061 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Beyaz elbiselerinizi giyinin, ölülerinizi de beyaz kefene sarınız, çünkü elbiselerinizin en hayırlısı beyaz olanıdır. Sürmelerinizin en hayırlısı da İsmid denen sürme taşıdır. Gözü cilalandırır, kirpikleri besler."[596]

17 - ELBİSEYİ YIKAMAK VE ESKİ ELBİSEYİ GİYMEK

٤٠٦٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: أَتَانَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَرَأَى رَجُلًا شَعِثًا قَدْ تَفَرَّقَ شَعَرُهُ فَقَالَ أَمَا كَانَ يَجِدُ هَذَا مَا يُسَكِّنُ

بِهِ شَعَرَهُ وَرَأَى رَجُلًا آخَرَ وَعَلَيْهِ ثِيَابٌ وَسِخَةٌ فَقَالَ أَمَا كَانَ هَذَا يَجِدُ

مَاءً يَغْسِلُ بِهِ ثَوْبَهُ

4062 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize gelmişti. Saçları bölük bölük birbirine karışmış bir adam gördü. “Şu şahıs saçını düzeltecek bir şey bulamamış mı” buyurdu. Elbisesi kirli, paslı başka bir adam gördü. “Şu şahıs da elbisesini yıkayacak su bulamamış mı” buyurdu.

٤٠٦٣- عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَوْبٍ دُونٍ فَقَالَ أَلَكَ مَالٌ قَالَ نَعَمْ قَالَ مِنْ أَيِّ الْمَالِ قَالَ

قَدْ آتَانِي اللهُ مِنَ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْخَيْلِ وَالرَّقِيقِ قَالَ فَإِذَا آتَاكَ اللهُ مَالًا

فَلْيُرَ أَثَرُ نِعْمَةِ اللهِ عَلَيْكَ وَكَرَامَتِهِ

4063 - Ebu’l-Ahvas’ın babasından rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir

– Ben çok basit bir elbise ile Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in huzuruna gelmiş idim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Senin malın var mı” buyurdu. Ben de “evet” dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Hangi cins mallardan? dedi. Ben de, “Allah bana deve, koyun, at ve köle verdi” dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “Allah sana mal verdiğinde Allah’ın verdiği nimet ve ikramın eseri üzerinde görülsün” buyurdu.[597]

18 - SARI BOYA İLE BOYANMIŞ ELBİSE GİYMEK

٤٠٦٤- عَنْ زَيْدٍ يَعْنِي ابْنَ أَسْلَمَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَصْبُغُ لِحْيَتَهُ

بِالصُّفْرَةِ حَتَّى تَمْتَلِئَ ثِيَابُهُ مِنَ الصُّفْرَةِ فَقِيلَ لَهُ لِمَ تَصْبُغُ بِالصُّفْرَةِ فَقَالَ

إِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْبُغُ بِهَا وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ

أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْهَا وَقَدْ كَانَ يَصْبُغُ ثِيَابَهُ كُلَّهَا حَتَّى عِمَامَتَهُ

4064 - Zeyd bin Eslem radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre:

İbni Ömer, sakalını sarıya boyamıştı. Hatta elbisesini de tamamen sarıya boyamıştı. İbn-i Ömer’e, niçin sarı boya ile boyandığı soruldu. İbn-i Ömer:

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sakalını sarıya boyadığını gördüm. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sarı renkten daha sevimli bir renk yoktu. Sarığına varıncaya kadar bütün elbisesini sarıya boyardı dedi.[598]

19 - YEŞİL ELBİSE GİYMEK

٤٠٦٥- عَنْ أَبِي رِمْثَةَ قَالَ: انْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي نَحْوَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُ عَلَيْهِ بُرْدَيْنِ أَخْضَرَيْنِ

4065 - Ebû Resme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi: Ben babamla beraber Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gitmiştim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerinde yeşil iki giysi gördüm"[599]

20 - KIRMIZI ELBİSE GİYMEK

٤٠٦٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: هَبَطْنَا مَعَ

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ثَنِيَّةِ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ وَعَلَيَّ رَيْطَةٌ

مُضَرَّجَةٌ بِالْعُصْفُرِ فَقَالَ مَا هَذِهِ الرَّيْطَةُ عَلَيْكَ فَعَرَفْتُ مَا كَرِهَ فَأَتَيْتُ

أَهْلِي وَهُمْ يَسْجُرُونَ تَنُّورًا لَهُمْ فَقَذَفْتُهَا فِيهِ ثُمَّ أَتَيْتُهُ مِنَ الْغَدِ فَقَالَ يَا

عَبْدَ اللهِ مَا فَعَلَتْ الرَّيْطَةُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَلَا كَسَوْتَهَا بَعْضَ أَهْلِكَ فَإِنَّهُ

لَا بَأْسَ بِهِ لِلنِّسَاءِ

4066 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile Seniyye tepesinden aşağı indik. Benim üzerimde tek desenli Usfura boyanmış bir elbise vardı. Bana doğru döndü ve şöyle buyurdu:

“Şu üzerinde bu giysi (Rıta) nedir” Ben de, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bundan hoşlanmadığını hemen anlamıştırm. Doğru tandırlarını yakmakta olan ev halkımın yanına geldim ve bu elbiseyi tandıra attım. Ertesi günü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e vardım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana: “Ya Abdullah Rıtayı ne yaptın” diye sordu. Ben de yaptığımı haber verdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Onu ateşe atacağına ev halkından birine verseydin ya, onu kadınların giyinmesinde beis yoktur” buyurdu.[600]

٤٠٦٧- قَالَ هِشَامٌ يَعْنِي ابْنَ الْغَازِ الْمُضَرَّجَةُ الَّتِي لَيْسَتْ بِمُشْبَعَةٍ

وَلَا الْمُوَرَّدَةُ

4067 - Hişam bin Gâz, bir önce geçen hadisin rivâyetinde Abdullah bin Amr’ın şöyle dediğini rivâyet etti. Üzerimde bulunan elbise boyanmış idi. Öyle ki o tamamen koyu kırmızı da değildi. Gül (kurusu) renginde de değildi (ikisinin ortasında idi).

٤٠٦٨- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: رَآنِي رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو عَلِيٍّ اللُّؤْلُؤِيُّ أُرَاهُ وَعَلَيَّ ثَوْبٌ مَصْبُوغٌ

بِعُصْفُرٍ مُوَرَّدٌ فَقَالَ مَا هٰذَا فَانْطَلَقْتُ فَأَحْرَقْتُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مَا صَنَعْتَ بِثَوْبِكَ فَقُلْتُ أَحْرَقْتُهُ قَالَ أَفَلَا كَسَوْتَهُ بَعْضَ أَهْلِكَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ ثَوْرٌ عَنْ خَالِدٍ فَقَالَ مُوَرَّدٌ وَطَاوُسٌ قَالَ مُعَصْفَرٌ

4068 - Abdullah bin Amr bin Âs radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem beni gördü. Ebû Ali Lü’lü dedi ki: Benim zannıma göre şeyhim Ebû Dâvud hadisin bundan sonraki kısmını şöyle rivâyet etti: Üzerimde Usfur denen boya ile boyanmış gül rengin de bir elbise vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Bu nedir?” dedi. Ben de gittim elbiseyi yaktım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana, “Elbiseni ne yaptın?” diye sordu. Ben de yaktım, diye haber verdim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Onu ehlinden birisine giyindirsen olmaz mı idi” buyurdu.

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadisi Sevr, Halid’den rivâyet ederek, gül ile boyanmış dedi. Tâvus ise usfurla boyanmış dedi.

٤٠٦٩- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: مَرَّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ رَجُلٌ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ أَحْمَرَانِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4069 - Abdullah bin Amr radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e üzerinde (biri eteklik diğeri gömlek olmak üzere) iki kırmızı giysi bulunan bir adam rastgeldi. O zât Peygamberimize selam verdi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, onun selamına karşılık vermedi.[601]

٤٠٧٠- عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَرَأَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى

رَوَاحِلِنَا وَعَلَى إِبِلِنَا أَكِبِيَةً فِيهَا خُيُوطُ عِهْنٍ حُمْرٌ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أَرَى هَذِهِ الْحُمْرَةَ قَدْ عَلَتْكُمْ فَقُمْنَا سِرَاعًا لِقَوْلِ

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى نَفَرَ بَعْضُ إِبِلِنَا فَأَخَذْنَا الْأَكِبِيَةَ

فَنَزَعْنَاهَا عَنْهَا

4070 - Rafi bin Hadic radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir sefere çıkmıştık. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizim yüklerimizde ve develerimiz üzerinde kırmızı yünden üzerinde desenler bulunan elbiseler gördü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Dikkat edin şu

kırmızı elbiseleri size hakim olmuş görüyorum.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sözü üzerine biz süratlice hemen kalktık. Hatta develerimizden bazıları bizden ürküp kaçmaya başladı. Elbiseleri tuttuk, develerin üzerinden çekip aldık.

٤٠٧١- عَنْ حُرَيْثِ بْنِ الْأَبْجَرِ السَّلِيحِيِّ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ بَنِي أَسَدٍ قَالَتْ

كُنْتُ يَوْمًا عِنْدَ زَيْنَبَ امْرَأَةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ

نَصْبُغُ ثِيَابًا لَهَا بِمَغْرَةٍ فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَأَى الْمَغْرَةَ رَجَعَ فَلَمَّا رَأَتْ ذَلِكَ زَيْنَبُ عَلِمَتْ

أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ كَرِهَ مَا فَعَلَتْ فَأَخَذَتْ فَغَسَلَتْ

ثِيَابَهَا وَوَارَتْ كُلَّ حُمْرَةٍ ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَعَ

فَاطَّلَعَ فَلَمَّا لَمْ يَرَ شَيْئًا دَخَلَ

4071 - Hureys bin el-Ebec es-Selîhî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Benî Esed’den bir kadın şöyle dedi:

Bir gün ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in hanımı Hazreti Zeyneb’in yanında idim. Biz Hazreti Zeyneb’in bir elbisesini Mağra ile boyuyorduk. Biz onunla meşgul olurken Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza çıka geldi. Mağrayı görünce geri döndü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in geri döndüğünü gören Hazreti Zeyneb, Mağra ile boya yapmayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in hoş görmediğini anladı. Elbiseyi aldı, yıkadı, bütün kırmızılığını kaybetti. Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geri döndü, içeriyi gözden geçirdi. İçeride bir şey göremeyince girdi.

21 - KIRMIZI ELBİSE GİYMENİN CAİZ OLUŞU HAKKINDAKİ HADİSLER

٤٠٧٢- عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ

شَعْرٌ يَبْلُغُ شَحْمَةَ أُذُنَيْهِ وَرَأَيْتُهُ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ لَمْ أَرَ شَيْئًا قَطُّ أَحْسَنَ

مِنْهُ

4072 - Berâ bin Âzib radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in saçı kulağının yumuşağına kadar uzanırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i kırmızı bir elbise giyinmiş olarak gördüm ki, bu haliyle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den güzel hiçbir şey görmedim.[602]

٤٠٧٣- عَنْ هِلَالِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى يَخْطُبُ عَلَى بَغْلَةٍ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ أَحْمَرُ وَعَلِيٌّ رَضِيَ

اللهُ عَنْهُ أَمَامَهُ يُعَبِّرُ عَنْهُ

4073 - Hilal'in babası Amr radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i Mina'da katır üzerinde hutbe okurken gördüm. Üzerinde kırmızı bir cübbe vardı. Ali radıyallahu anh da önünde durmuş Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in okuduğu hutbesini uzakta bulunanlara tebliğ ediyordu.

İZAH

Kırmızı renkli elbise giyinmek hususunda müctehidlerin görüşleri şu şekildedir:

Hanefî fukahası: Kırmızı elbise giymekten nehyeden hadisleri esas alarak kırmızı giyinmenin (erkeklere) mekruh olduğu görüşüne varmışlardır.

Şâfiî ve Malik fukahası ise bu hadislere dayanarak kırmızı giyinmenin caiz olduğu görüşündedirler. Ancak ipekten olmamak, usfur ile boyanmamak şartı ile Hanefîlerce giyinilmesinde beis yoktur. (Bezl-ül-Mechud, c. 16, s. 398)

22 - SİYAH ELBİSE GİYME HAKKINDA GELEN HADİSLER

٤٠٧٤- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: صَنَعْتُ لِرَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُرْدَةً سَوْدَاءَ فَلَبِسَهَا فَلَمَّا عَرِقَ فِيهَا وَجَدَ رِيحَ

الصُّوفِ فَقَذَفَهَا قَالَ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَكَانَ تُعْجِبُهُ الرِّيحُ الطَّيِّبَةُ

4074 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e siyah kumaştan bir elbise yapmıştım. Onu giyinmişti. Bu elbise içinde terleyince onda bir yün kokusu hissetmiş; hemen onu çıkarıp attı.

Katade dedi ki: Öyle zannediyorum ki bu hadisi Mutarrıf şöyle rivâyet etmiştir:

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in güzel koku hoşuna giderdi.

İZAH

Bu hadis-i şerif siyah giyinmenin meşrû olduğuna delâlet eder. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in siyah elbise giyinmeyişi onun mahzurlu oluşundan değil, terleyince yün kokusu olmuş olmasındandır.

23 - SAÇAKLI ELBİSE GİYMEK

٤٠٧٥- عَنْ جَابِرٍ يَعْنِي ابْنَ سُلَيْمٍ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْتَبٍ بِشَمْلَةٍ وَقَدْ رَفَعَ هُدْبَهَا عَلَى قَدَمَيْهِ

4075 - Câbir bin Seleym radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelmiştim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, dizlerini bükmüş ve dizlerinin üzerini bir peştemalla örtmüş, peştamalın saçakları ayaklarının üstüne kadar sarkmıştı.

İZAH

Hüdbe: Kumaşların ucundaki saçaklar anlamına gelir.

Şemle: Peştamal demektir.

Bu hadis-i şerif ucu saçaklı ve fistolu elbise kullanmanın caiz olacağına delildir.

24 - SARIK (RENKLERİ) HAKKINDAKİ HADİSLER

٤٠٧٦- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَامَ

الْفَتْحِ مَكَّةَ وَعَلَيْهِ عِمَامَةٌ سَوْدَاءُ

4076 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Mekke'nin fethi yılı Mekke'ye başında siyah sarık olduğu halde girmişti.[603]

٤٠٧٧- عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَعَلَيْهِ عِمَامَةٌ سَوْدَاءُ قَدْ أَرْخَى طَرَفَهَا

بَيْنَ كَتِفَيْهِ

4077 - Cafer'in babası Amr bin Hureys'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i minber üzerinde hutbe okurken gördüm. Başında siyah bir sarık vardı. Sarığın bir ucunu iki sırt kemiği arasına uzatmıştı.

٤٠٧٨- عَنْ أَبِي جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ رُكَانَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ

رُكَانَةَ صَارَعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَرَعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ رُكَانَةُ وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فَرْقٌ مَا بَيْنَنَا

وَبَيْنَ الْمُشْرِكِينَ الْعَمَائِمُ عَلَى الْقَلَانِسِ

4078 - Ebû Cafer bin Muhammed bin Ali bin Rukâne radıyallahu anh'dan o da babasından rivayet ettiğine göre; Rukâne radıyallahu anh, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile güreşmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Rukâne'yi yendi. Rukâne dedi ki: Ben Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in:

"Bizimle müşrikler arasındaki fark; kavuk üzerine sarık sarmaktır" buyurduğunu işittim.

İZAH

Bu hadis-i şerif asr-ı saadetteki müşriklerin sadece kavuk giyindiklerini, mü'minlerin onlardan farkının kavuk üzerine sarık sarınmak olduğunu ifade eder. Peygamber Efendimiz, sırtı yere gelmeyen bir pehlivan idi. Rukane'yi yenmiş ve ona mü'minlerin müşriklerden zahiri farkını söylemiştir.[604]

٤٠٧٩- حَدَّثَنِي شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ

بْنَ عَوْفٍ يَقُولُ عَمَّمَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَدَلَهَا بَيْنَ

يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي

4079 - Medineli bir ihtiyar şöyle demiştir: Ben Abdurrahman bin Avf'ı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bana sarık sardı uçlarını önümden ve arkamdan aşağıya bıraktı, derken işittim.

25 - BÜRÜNÜRCESİNE GİYİNMEK

٤٠٨٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ لِبْسَتَيْنِ أَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ مُفْضِيًا بِفَرْجِهِ إِلَى السَّمَاءِ وَيَلْبَسُ ثَوْبَهُ

وَأَحَدُ جَانِبَيْهِ خَارِجٌ وَيُلْقِي ثَوْبَهُ عَلَى عَاتِقِهِ

4080 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, iki çeşit giyinmekten nehyetti.

1- Bir kimsenin eteğini yukarı doğru açarak, dizlerini dikerek oturmasından.

2- Elbisenin bir tarafını giyinip, öbür tarafını giyinmemekten ve elbiseyi giyinmeden omuza atmaktan.[605]

٤٠٨١- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ

الصَّمَّاءِ وَعَنِ الِاحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

4081 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kollar içeride kalacak şekilde bürünürcesine giyinmekten ve tek bir elbise içerisinde dizleri dikerek oturmaktan nehyetti.[606]

26 - ELBİSENİN DÜĞMELERİNİ ÇÖZÜP TUTMAK

٤٠٨٢- حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ مُزَيْنَةَ فَبَايَعْنَاهُ وَإِنَّ قَمِيصَهُ لَمُطْلَقُ

الْأَزْرَارِ قَالَ فَبَايَعْتُهُ ثُمَّ أَدْخَلْتُ يَدِي فِي جَيْبِ قَمِيصِهِ فَمَسِسْتُ الْخَاتَمَ

قَالَ عُرْوَةُ: فَمَا رَأَيْتُ مُعَاوِيَةَ وَلَا ابْنَهُ قَطُّ إِلَّا مُطْلِقِي أَزْرَارِهِمَا فِي

شِتَاءٍ وَلَا حَرٍّ وَلَا يُزَرِّرَانِ أَزْرَارَهُمَا أَبَدًا

4082 - Muaviye'nin babası Gurre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Müzeyne kabilesinden bir toplulukla Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e varmıştım. Peygamber Efendimize (Müslüman olduğumuza ve Müslüman olarak kalacağımıza dair) beyat ettik. O esnada Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in düğmeleri çözüktü.

Kendisine beyat ettim. Sonra (teberrüken) elimi (Efendimizin) yakasına soktum ve peygamberlik mührüne dokundum.

Ravilerden Urve şöyle dedi: Muaviye ve oğlu Urve'yi kışta ve yazda düğmeleri çözük olarak gezdiklerini gördüm. Her ikisi de düğmelerini katiyen düğmelemezlerdi.[607]

İZAH

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz duruma göre düğmelerini düğümlemiş veya açık bıraktığı da olmuştur. Muaviye bin Gurre ve babası Gurre Peygamber Efendimizi ziyaret esnasında düğmelerini açık görmüşler ve gördükleri gibi kendi düğmelerini düğmelememeye devam etmişler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bağlılıklarını davranışları ile göstermişlerdir.

27 - YÜZE PEÇE (NİKAB) ÇEKMEK

٤٠٨٣- عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ فِي بَيْتِنَا فِي نَحْرِ

الظَّهِيرَةِ قَالَ قَائِلٌ لِأَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ هٰذَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُقْبِلًا مُتَقَنِّعًا فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا فَجَاءَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلَ

4083 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir

– Bir zamanlar biz tam gündüzün ilk yarısında evimizde oturuyorduk, bir sözcü Hazreti Ebû Bekir'e şu perdeli olarak bize doğru gelen zât Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'dir, bu saat her zaman geldiği mutad zamanı değildir, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geldi. Ve izin istedi. Ebû Bekir de izin verdi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ebubekir'in evine girdi.[608]

İZAH

Ebubekir radıyallahu anh ile Peygamberimizin Medine'ye hicreti sırasında Mekke'de, Hazreti Ebubekir'in evine yüzü nikablı olarak geldiğini bildirmektedir. Mekke yaz mevsiminde çok sıcak olur. Rasûlullah sallallahu

aleyhi ve sellem, güneşten yüzünü korumak veya hicreti sezdirmemek ve yüzünü göstermemek için perde kullanmış olabilir.

28 - GÖMLEĞİ YERDE SÜRÜMEK

٤٠٨٤- عَنْ أَبِي جُرَيٍّ جَابِرِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ: رَأَيْتُ رَجُلًا يَصْدُرُ النَّاسُ عَنْ رَأْيِهِ لَا يَقُولُ شَيْئًا إِلَّا صَدَرُوا عَنْهُ قُلْتُ مَنْ هٰذَا؟ قَالُوا: هٰذَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللهِ مَرَّتَيْنِ قَالَ لَا تَقُلْ عَلَيْكَ السَّلَامُ فَإِنَّ عَلَيْكَ السَّلَامُ تَحِيَّةُ الْمَيِّتِ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ قَالَ قُلْتُ أَنْتَ رَسُولُ اللهِ قَالَ أَنَا رَسُولُ اللهِ الَّذِي إِذَا أَصَابَكَ ضُرٌّ فَدَعَوْتَهُ كَشَفَهُ عَنْكَ وَإِنْ أَصَابَكَ عَامُ سَنَةٍ فَدَعَوْتَهُ أَنْبَتَهَا لَكَ وَإِذَا كُنْتَ بِأَرْضٍ قَفْرَاءَ أَوْ فَلَاةٍ فَضَلَّتْ رَاحِلَتُكَ فَدَعَوْتَهُ رَدَّهَا عَلَيْكَ قَالَ قُلْتُ اعْهَدْ إِلَيَّ قَالَ لَا تَسُبَّنَّ أَحَدًا قَالَ فَمَا سَبَبْتُ بَعْدَهُ حُرًّا وَلَا عَبْدًا وَلَا بَعِيرًا وَلَا شَاةً قَالَ وَلَا تَحْقِرَنَّ شَيْئًا مِنَ الْمَعْرُوفِ وَأَنْ تُكَلِّمَ أَخَاكَ وَأَنْتَ مُنْبَسِطٌ إِلَيْهِ وَجْهُكَ إِنَّ ذٰلِكَ مِنَ الْمَعْرُوفِ وَارْفَعْ إِزَارَكَ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ فَإِنْ أَبَيْتَ فَإِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِيَّاكَ وَإِسْبَالَ الْإِزَارِ فَإِنَّهَا مِنَ الْمَخِيلَةِ وَإِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ الْمَخِيلَةَ وَإِنِ امْرُؤٌ شَتَمَكَ وَعَيَّرَكَ بِمَا يَعْلَمُ فِيكَ فَلَا تُعَيِّرْهُ بِمَا تَعْلَمُ فِيهِ فَإِنَّمَا وَبَالُ ذٰلِكَ عَلَيْهِ

4084 - Ebû Cürey, Câbir bin Süleym radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir

– Bir zât gördüm, insanlar onun reyine dönüyorlardı, her ne söylese onu kabul ediyorlardı. Ben bu zât kimdir, dedim.

– Bu Allah'ın Rasûlüdür, dediler.

Ben iki defa:

– Allah'ın selâmı üzerine olsun anlamına gelen, "Aleykesselâm ya Rasûlallah, kelimesini tekrarladım. Peygamber Efendimiz, "Aleykesselâm deme, çünkü Aleykesselâm ölülerin selamıdır. Ama, Esselamü aleyke de" buyurdu.

Dedi ki:

– Ben, sen Allah'ın Rasûlü müsün, dedim. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem "Ben sana bir zarar isabet ettiğinde yalvarıp darlığını gideren, sana bir kıtlık isabet ettiğinde kendisine yalvardığında yağmuru yağdıran, istediğin otu bitiren, Allah'ın Peygamberiyim. Otsuz, ağaçsız bir sahrada olduğun vakit deven kayıp olup, yalvardığında deveni sana gönderen Allah'ın Rasûlüyüm" buyurdu.

Dedi ki: Ben şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü, bana unutmayacağım, sıkı sıkı uyacağım bir nasihat et.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Sakın kimseye sövme" buyurdu.

Dedi ki: (Bundan sonra) ne hür, ne köle, ne deve ve ne de koyuna sövmedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem,

"Sakın dinden olduğu belli olan (maruftan) bir şeyi küçümseme, kardeşine güler yüzle söz söylemen dahi maruftandır. Gömleğini bacağının yarısına kadar kaldır. Eğer bunu kaldıramıyorsan topuğuna kadar indir. Gömleği yere kadar uzatmaktan sakın, çünkü bu kibir alametidir. Allah Teâlâ kibiri sevmez, eğer bir kimse sende olan bir kusurdan dolayı seni ayıplarsa sen onda olan bir kusurdan dolayı onu ayıplama, bunun vebali ona aittir."[609]

٤٠٨٥- عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ

أَبُو بَكْرٍ إِنَّ أَحَدَ جَانِبَيْ إِزَارِي يَسْتَرْخِي إِلَّا أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ قَالَ لَسْتَ

مِمَّنْ يَفْعَلُهُ خُيَلَاءَ

4085 - Salim'in babası Abdullah'tan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim kibirlenerek elbisesini sürürse, Kıyamet gününde Allah Teâlâ ona rahmet nazarı ile bakmaz."

Ebu Bekir dedi ki: Gömleğimin bir tarafı aşağı sarkıyor, ben de devamlı onu sarkıtmamaya dikkat ediyordum. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Ebubekir sen onu kibirlilikten dolayı uzatanlardan değilsin" buyurdu.

٤٠٨٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: بَيْنَمَا رَجُلٌ يُصَلِّي مُسْبِلًا إِزَارَهُ فَقَالَ

لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِذْهَبْ فَتَوَضَّأْ فَذَهَبَ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ جَاءَ

فَقَالَ اِذْهَبْ فَتَوَضَّأْ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللهِ مَا لَكَ أَمَرْتَهُ أَنْ يَتَوَضَّأَ ثُمَّ

سَكَتَّ عَنْهُ قَالَ إِنَّهُ كَانَ يُصَلِّي وَهُوَ مُسْبِلٌ إِزَارَهُ وَإِنَّ اللهَ لَا يَقْبَلُ صَلَاةَ

رَجُلٍ مُسْبِلٍ

4086 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bir zamanlar bir zat, uzun gömlekle namaz kılıyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, "Git abdest al" dedi. O kimse gitti abdest aldı. Sonra geldi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Git abdest al" buyurdu. Başka bir zât Peygamberimize, ey Allah'ın Rasûlü, o kimseye gidip abdest almasını niçin emir buyuruyorsun sonra da bunun hikmetinden bahsetmiyorsun. Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de, şöyle buyurdu: "Bu kimse uzun gömlekle namaz kılıyordu. Gerçekten Allah (c.c) gömleğini uzatarak namaz kılan kimsenin namazını kabul etmez."

٤٠٨٧- عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ ثَلَاثَةٌ

لَا يُكَلِّمُهُمُ اللهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ

أَلِيمٌ، قُلْتُ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَدْ خَابُوا وَخَسِرُوا فَأَعَادَهَا ثَلَاثًا قُلْتُ

مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللهِ خَابُوا وَخَسِرُوا فَقَالَ الْمُسْبِلُ وَالْمَنَّانُ وَالْمُنْفِقُ

سِلْعَتَهُ بِالْحَلِفِ الْكَاذِبِ أَوِ الْفَاجِرِ

4087 - Ebû Zer radıyallahu anh'dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Üç kimse var ki Alla (c.c) kıyamet gününde onlarla konuşmaz, rahmet nazarı ile bakmaz, onları tezkiye etmez, onlar için çok acıklı azap vardır" buyurdu. Ben, sevaplardan eli boşa çıkan ve amellerinden fayda görmeyen bu kimseler kimlerdir ey Allah'ın Rasûlü, dedim. Rasûlullah yukardaki sözünü üç defa tekrarladı.

Ben yine helak olan, mahvolan bu kimseler kimlerdir, dedim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Eteğini kibirden dolayı topuklarının altına sarkıtan, yaptığını başa kakan, yalandan yemin ederek malını satan veya yemini ile malını satan kimse." buyurdu.[610]

٤٠٨٨- عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَالْأَوَّلُ

أَتَمُّ قَالَ الْمَنَّانُ الَّذِي لَا يُعْطِي شَيْئًا إِلَّا مَنَّهُ

4088 - Ebû Zer radıyallahu anh'dan önce geçen hadisin rivâyet edildi. Ancak bir önceki rivâyet daha tamamdır. Bu rivâyette, Ebû Zer dedi ki: Mennan, her verdiğini başa kakan, kimse anlamına gelir.

٤٠٨٩- عَنْ قَيْسِ بْنِ بِشْرٍ التَّغْلِبِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي وَكَانَ جَلِيسًا

لِأَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ كَانَ بِدِمَشْقَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يُقَالُ لَهُ ابْنُ الْحَنْظَلِيَّةِ وَكَانَ رَجُلًا مُتَوَحِّدًا قَلَّمَا يُجَالِسُ النَّاسَ

إِنَّمَا هُوَ صَلَاةٌ فَإِذَا فَرَغَ فَإِنَّمَا هُوَ تَسْبِيحٌ وَتَكْبِيرٌ حَتَّى يَأْتِيَ أَهْلَهُ فَمَرَّ بِنَا

وَنَحْنُ عِنْدَ أَبِي الدَّرْدَاءِ فَقَالَ لَهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ كَلِمَةً تَنْفَعُنَا وَلَا تَضُرُّكَ قَالَ

بَعَثَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً فَقَدِمَتْ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْهُمْ

فَجَلَسَ فِي الْمَجْلِسِ الَّذِي يَجْلِسُ فِيهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَ لِرَجُلٍ إِلَى جَنْبِهِ لَوْ رَأَيْتَنَا حِينَ الْتَقَيْنَا نَحْنُ وَالْعَدُوُّ فَحَمَلَ فُلَانٌ

فَطَعَنَ فَقَالَ خُذْهَا مِنِّي وَأَنَا الْغُلَامُ الْغِفَارِيُّ كَيْفَ تَرَى فِي قَوْلِهِ قَالَ مَا

أُرَاهُ إِلَّا قَدْ بَطَلَ أَجْرُهُ فَسَمِعَ بِذَلِكَ آخَرُ فَقَالَ مَا أَرَى بِذَلِكَ بَأْسًا فَتَنَازَعَا

حَتَّى سَمِعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سُبْحَانَ اللهِ لَا بَأْسَ

أَنْ يُؤْجَرَ وَيُحْمَدَ فَرَأَيْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ سُرَّ بِذَلِكَ وَجَعَلَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ إِلَيْهِ

يَقُولُ أَنْتَ سَمِعْتَ ذَلِكَ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُ

نَعَمْ فَمَا زَالَ يُعِيدُ عَلَيْهِ حَتَّى إِنِّي لَأَقُولُ لَيَبْرُكَنَّ عَلَى رُكْبَتَيْهِ قَالَ فَمَرَّ بِنَا

يَوْمًا آخَرَ فَقَالَ لَهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ كَلِمَةٌ تَنْفَعُنَا وَلَا تَضُرُّكَ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُنْفِقُ عَلَى الْخَيْلِ كَالْبَاسِطِ يَدَهُ بِالصَّدَقَةِ لَا

يَقْبِضُهَا ثُمَّ مَرَّ بِنَا يَوْمًا آخَرَ فَقَالَ لَهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ كَلِمَةٌ تَنْفَعُنَا وَلَا تَضُرُّكَ

قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَ الرَّجُلُ خُرَيْمٌ الْأَسَدِيُّ

لَوْلَا طُولُ جُمَّتِهِ وَإِسْبَالُ إِزَارِهِ فَبَلَغَ ذَلِكَ خُرَيْمًا فَعَجِلَ فَأَخَذَ شَفْرَةً

فَقَطَعَ بِهَا جُمَّتَهُ إِلَى أُذُنَيْهِ وَرَفَعَ إِزَارَهُ إِلَى أَنْصَافِ سَاقَيْهِ ثُمَّ مَرَّ بِنَا يَوْمًا

آخَرَ فَقَالَ لَهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ كَلِمَةٌ تَنْفَعُنَا وَلَا تَضُرُّكَ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّكُمْ قَادِمُونَ عَلَى إِخْوَانِكُمْ فَأَصْلِحُوا

رِحَالَكُمْ وَأَصْلِحُوا لِبَاسَكُمْ حَتَّى تَكُونُوا كَأَنَّكُمْ شَامَةٌ فِي النَّاسِ فَإِنَّ اللهَ

لَا يُحِبُّ الْفُحْشَ وَلَا التَّفَحُّشَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَلِكَ قَالَ أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَتَّى تَكُونُوا

كَالشَّامَةِ فِي النَّاسِ

4089 - Kays bin Bişr et-Tağlibî'den rivâyet olunmuştur: Kays dedi ki: Ebu'd-Derdâ'nın arkadaşı olan babam bana şunları anlattı:

Dimeşk'de Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'min sahabîlerinden İbn-i Hanzaliyye diye anılan bir adam vardı. Yalnızlığı seven

ve yalnız yaşıyan bir kimse idi. Halk ile az oturur kalkardı. Onun meşguliyeti (nafile) namazdan ibaretti. Namazı bitirince de ailesinin yanına varıncaya kadar tesbih ve tekbirle meşgul olurdu. Bir gün biz Ebu'd-Derda'nın yanında iken bize uğradı. Ebu'd-Derda ona: "Bize yararlı olacak ve sana zararlı olmayacak bir söz söyle dedi. Bunun üzerine ibn-i Hanzaliyye şunları söyledi:

"Rasûlullah düşman üzerine bir akıncı birliği göndermişti. Bir süre sonra bu birlik savaştan döndü. Derken bu birliğe katılanlardan biri (hazreti Peygamberin meclisine geldi ve Rasûlullah'ın da bulunduğu meclise oturdu. Yanında bulunan birisine:

– Düşmanla karşılaştığımızda bizi bir görseydin! Falan kimse düşmana saldırıp "Al bu da benden! Ben Gıfarlı yiğidim" diyerek mızrağını (düşmana) sapladı. Onun bu sözü hakkında görüşün nedir, dedi. (O adam da):

– O zât bu sözüyle yapmış olduğu cihadın sevabını iptal ettiği görüşündeyim, cevabını verdi. Bu sözü bir başkası işitti ve:

– Ben bu sözde bir mahzur görmüyorum, dedi. Bunun üzerine münakaşaya başladılar. Nihayet onların bu münakaşasını Rasûlullah duydu ve şöyle buyurdu:

– "Hayret doğrusu (Allah yolunda savaşırken) bu gibi sözler söyleyen bir Müslümanın (bu savaşından gereği gibi sevap almasına ve (dünyada) iyilikle anılmasına hiçbir engel yoktur. Kays bin Bişr sözlerine devam ederek dedi ki: Babam daha sonra bana şunları anlattı:

– Gördüm ki Ebu'd-Derdâ Hazreti Peygamber'in bu sözüne çok sevindi. "Sen bunu bizzat Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den mi işittin" diyerek başını İbn-i Hanzaliyye'ye doğru kaldırmaya başladı. İbn-i Hanzaliyye "Evet duydum" cevabını verdi. Ebu'd-Derda ibn-i Hanzaliyye'ye bunu bizzat Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den mi duydun diyerek sormaya devam etti. Nihayet ben (Ebu'd-Derda'nın bu soruyu tekrarlarken içinde bulunduğu tevazuyu ve edebi görünce kendi kendime) "kesinlikle Ebu'd-Derda (ibni Hanzeliyye'nin dizlerine kapanacak" diyordum.

Babam sözlerine devam ederek şöyle dedi: İbn-i Hanzaliyye bir başka gün yine yanımıza uğradı. Yine Ebu'd-Derda ona: "Bize yararlı olan ve sana zararlı olmayan bir söz söyle" dedi. O da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize "Cihad için elinde tuttuğu ata masraf eden kimse sadaka verecek elini açıpta kapamayan kimse gibidir" buyurdu, dedi. Başka bir gün (yine) bize uğradı. Yine Ebu'd-Derda: "Bize yararlı olup sana zararlı olmayacak bir söz söyle dedi. O da: Rasûlullah bize "Saçları kulak yumuşaklarından aşağı inecek uzun, eteği de topuklarından daha aşağıya kadar sarkık olmasa Hureym el-Esedî ne iyi adamdır" buyurdu, dedi. Bu söz Hureym'e ulaştı da koşup eline bir bıçak aldı ve onunla saçını kulaklarına kadar eteğini de dizlerinin yarısına kadar kısalttı. Sonra bir başka gün bize yine uğradı. Ebu'd-Derda ona: "Bize fayda verecek sana zarar vermeyecek bir söz (söyle) dedi. O da: Rasûlullah'ı böyle buyururken işittim: "Siz Müslüman kardeşlerinizin yanına varıyorsunuz. Onların yanına vardığınız zaman binek hayvanlarına güzel eğerler vurunuz ve güzel elbiseler giyiniz. Öyle ki, halk içinde (yüzdeki) ben gibi olunuz. Çünkü Allah çirkinliği ve isteyerek çirkinleşmeyi sevmez."

Ebû Dâvud dedi ki: (Bu cümleyi Ebû Nuaym'da Hişam'dan "Ta ki halk arasında (yüzdeki) ben gibi olunuz" diye rivâyet etti.

29 - KİBİR HAKKINDA GELEN HADİSLER

٤٠٩٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: هَنَّادٌ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ الْكِبْرِيَاءُ رِدَائِي وَالْعَظَمَةُ إِزَارِي فَمَنْ

نَازَعَنِي وَاحِدًا مِنْهُمَا قَذَفْتُهُ فِي النَّارِ

4090 - Hennad'ın Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyetine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuş: "İzzet ve Celal sahibi olan Allah (c.c) şöyle buyurdu: Büyûklük benim ridam ululuk benim izarım durumundadır. Kim bunlardan birinde bana ortak olmaya çalışırsa onu ateşe atarım."[611]

İZAH

Rida bedenin belden yukarı kısmı için kullanılan elbisedir. İzar ise belden aşağısı için kullanılan elbisedir. Allah Teâlâ giysi giyinmekten münezzehtir. Ancak burada bir misal verilerek, bir insanın elbisesini bir başkası aynı anda bürünemez ise Allah'a mahsus bu iki sıfata da, başka bir varlığın ortaklık taslaması da düşünülemez demektir.

٤٠٩١- عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا

يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرٍ وَلَا يَدْخُلُ

النَّارَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ خَرْدَلَةٍ مِنْ إِيمَانٍ

4091 - Abdullah (bin Mes'ûd) hazretlerinden rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kalbinde hardal tanesi kadar kibir bulunan kimse cennete giremez, kalbinde hardal tanesi kadar imanı olan kimse de ateşe girmez."[612]

İZAH

Kibirli kimse kibri devam ettiği müddetce cennete giremez. Cennete girmesi için kalbinde bulunan kibrinin çıkması gerekir. Kalbinde hardal tanesi kadar imanı olan kimse ateşe girmeyeceğine göre ya iman kibri temizler, veya kibir imanı mahveder. Ama hadiste geçen kibrin küfür derecesinde olanı olduğu anlaşılır. Eğer kibir küfür deercesinde olursa imanı yok eder. Sahibi de cennete giremez. Eğer küfür derecesinde değilse amelleri kibir sebebi ile mahvolur. İmanı onu sonunda cennete kor.

٤٠٩٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَكَانَ رَجُلًا جَمِيلًا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي رَجُلٌ حُبِّبَ إِلَيَّ الْجَمَالُ

وَأُعْطِيتُ مِنْهُ مَا تَرَى حَتَّى مَا أُحِبُّ أَنْ يَفُوقَنِي أَحَدٌ إِمَّا قَالَ بِشِرَاكِ نَعْلِي

وَإِمَّا قَالَ بِشِسْعِ نَعْلِي أَفَمِنَ الْكِبْرِ ذَلِكَ؟ قَالَ: لَا وَلَكِنَّ الْكِبْرَ مَنْ بَطِرَ

الْحَقَّ وَغَمَطَ النَّاسَ

4092 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivayetle güzel yüzlü bir zât Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimize geldi ve:

– Ey Allah'ın Rasûlü, ben kendisine güzellik sevdirilen bir adamım. Gördüğünüz gibi ondan bana da verilmiştir. Hatta bir kimsenin (güzellikte) benden üstün olmasını asla istemiyorum. Bu hususta nalinimin tasmasında dahi kimsenin beni geçmesini arzu etmem. Bu kibirlenmekten mi sayılır, dedi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, "Hayır bu kibirlilikten değildir, lakin kibir hakkı zayi eden insanları küçümseyenin yaptığı inkar ve Büyûklenme fiilleridir" buyurdu.[613]

30 - ETEĞİN NEREYE KADAR UZANACAĞI HAKKINDA GELEN HADİSLER

٤٠٩٣- عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ

الْخُدْرِيَّ عَنِ الْإِزَارِ فَقَالَ عَلَى الْخَبِيرِ سَقَطْتَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِزْرَةُ الْمُسْلِمِ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ وَلَا حَرَجَ أَوْ لَا جُنَاحَ فِيمَا

بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْكَعْبَيْنِ مَا كَانَ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ فَهُوَ فِي النَّارِ مَنْ جَرَّ إِزْرَتَهُ

بَطَرًا لَمْ يَنْظُرِ اللهُ إِلَيْهِ

4093 - A'lâ'nın babası Abdurrahman'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ebû Saîd el-Hudrî hazretlerine gömleğin uzunluğunun ne kadar olacağını sordum. Ebû Saîd:

– Bunu tam bilen birisinden sordun, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mü'minin eteğinin uzunluğu dizinin yarısına kadardır. Dizin yarısıyla topuklar arasında olmasında bir sakınca yoktur. Topuklardan daha aşağısında olan etekler ise cehennemdedir. Allah (c.c) eteğini büyüklenerek yerlerde sürükleyip gezen kimsenin yüzüne bakmayacaktır."[614]

٤٠٩٤- عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: اَلْإِسْبَالُ فِي الْإِزَارِ وَالْقَمِيصِ وَالْعِمَامَةِ مَنْ جَرَّ مِنْهَا شَيْئًا

خُيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

4094 - Salim bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Giysiyi sarkıtmak gömlekte, donda ve sarıkta olur, kim bunlardan bir şeyi kibirlenerek uzatıp, sürürse Allah (c.c) ona kıyamet gününde rahmet nazarı ile bakmaz" buyurdu.

٤٠٩٥- عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي سُمَيَّةَ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ مَا قَالَ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْإِزَارِ فَهُوَ فِي الْقَمِيصِ

4095 - Yezid bin Ebû Sümeyye radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ben İbn-i Ömer'i şöyle derken işittim

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in etek için söylediği gömlek için de geçerlidir.

٤٠٩٦- حَدَّثَنِي عِكْرِمَةُ أَنَّهُ رَأَى ابْنَ عَبَّاسٍ يَأْتَزِرُ فَيَضَعُ حَاشِيَةَ

إِزَارِهِ مِنْ مُقَدَّمِهِ عَلَى ظَهْرِ قَدَمَيْهِ وَيَرْفَعُ مِنْ مُؤَخَّرِهِ قُلْتُ: لِمَ تَأْتَزِرُ هَذِهِ

الْإِزْرَةَ؟ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتَزِرُهَا

4096 - İkrime radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre, o ibn-i Abbas'ın izar giyindiğini, giyindiği izarın önden ucunu ayaklarının üstüne koyduğunu, izarının arkasını (topuklarından yukarı) kaldırdığını görmüş. Kendisine niçin izarını böyle giyiniyorsun, dedim. İbn-i Abbas, ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in böyle giyindiğini gördüm dedi.

31 - KADINLARIN GİYİMİ HAKKINDAKİ HADİSLER

٤٠٩٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَعَنَ

الْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ وَالْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ

4097 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Hazreti Peygamber kadınlardan erkeklere benzemeye özenenlere, erkeklerden de kadınlara benzemeye çalışanlara lanet etmiştir.[615]

٤٠٩٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الرَّجُلَ يَلْبَسُ لِبْسَةَ الْمَرْأَةِ وَالْمَرْأَةَ تَلْبَسُ لِبْسَةَ الرَّجُلِ

4098 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kadın elbisesi giyinen erkeğe, erkek elbisesi giyinen kadına lanet etmiştir.

٤٠٩٩- عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: قِيلَ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا إِنَّ

امْرَأَةً تَلْبَسُ النَّعْلَ فَقَالَتْ: لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلَةَ

مِنَ النِّسَاءِ

4099 - İbn-i Ebû Müleyke radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiş. Aişe radıyallahu anhâ'ya: Bir kadın erkek ayakkabısı giyiniyor, denilmiş.

Aişe radıyallahu anhâ: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kadınlardan kendini erkeğe benzetmeye çalışanlara lanet etti, dedi.

32 - "KADINLAR DIŞ ÖRTÜLERİNİ ÜZERLERİNE SALSINLAR" AYETİ HAKKINDA GELEN HADİSLER

٤١٠٠- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّهَا ذَكَرَتْ نِسَاءَ الْأَنْصَارِ

نَأْثَنَتْ عَلَيْهِنَّ وَقَالَتْ لَهُنَّ مَعْرُوفًا وَقَالَتْ لَمَّا نَزَلَتْ سُورَةُ النُّورِ عَمِدْنَ

إِلَى حُجُورٍ أَوْ حُجُوزِ شَكٍّ أَبُو كَامِلٍ فَشَقَقْنَهُنَّ فَاتَّخَذْنَهُ خُمُرًا

4100 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre, o ensâr kadınlarını andı, onları övdü ve onlar hakkında iyi şeyler söyedi. Nur sûresinin 31. ayeti inince onlar hemen bellerinde bağlı olan peştamallerine yöneldiler.

(Burada râvî) Ebû Kamil (Hazreti Aişe'nin, hiçbir anlamı olmayan Hucr kelimesini mi yoksa, kemer anlamına gelen hucz kelimesini mi söylemiş olduğunu iyice hatırlayamamış ve tereddüde düşmüştür.

Hazreti Aişe sözlerine şöyle devam etmiştir. Ve hemen bellerine kemer diye bağladıkları peştemallerini iki parçaya ayırıp birer parçasını başörtüsü edindiler.

İZAH

İslam'ın kadınlar hakkında getirdiği prensipleri ilk yaşayanlar ensâr kadınlarıdır. Nur sûresinin tesettür ayetleri inince bellerindeki kuşaklarını yırtıp başlarına örttüler.

٤١٠١- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: لَمَّا نَزَلَتْ «يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ»

خَرَجَ نِسَاءُ الْأَنْصَارِ كَأَنَّ عَلَى رُءُوسِهِنَّ الْغِرْبَانَ مِنَ الْأَكْسِيَةِ

4101 - Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan:

"Dış elbiselerini üzerlerine giyinsinler" mealindeki ayet inince ensâr kadınları dışarıya çıktılar. Başlarına bağladıkları (siyah) örtülerden dolayı sanki başlarında siyah kargalar varmış gibi görünüyorlardı.

İZAH

Bu ayet, Nur sûresinin 33. ayetidir. Ensâr kadınlarının İslam'ı teferruatı ile ilk tatbik edenler olduğu, her inen ayeti onların yaşadığı gerçeği bu hadislerde açıklanmaktadır.

33 - "KADINLAR BAŞ ÖRTÜLERİNİ YAKALARI ÜZERİNE ÖRTSÜNLER" AYETİ

HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١٠٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: يَرْحَمُ اللهُ نِسَاءَ
الْمُهَاجِرَاتِ الْأُوَلَ لَمَّا أَنْزَلَ اللهُ «وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ»
شَقَقْنَ أَكْنَفَ قَالَ ابْنُ صَالِحٍ أَكْثَفَ مُرُوطِهِنَّ فَاخْتَمَرْنَ بِهَا

4102 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Allah ilk muhacirlerin hanımlarına merhamet etsin. Allah: "Kadınlar başörtülerini yakaları üzerine örtsünler" ayetini indirdiği vakit dış giysilerin bedeni en iyi şekilde örtenini (Ravi Ahmed bin Salih burayı) "Yünden ya da ipekten dokunan dış giysilerinin en kalınını ikiye bölüp onların bir parçasını kendilerine başörtüsü yaptılar" diye rivâyet etti.

٤١٠٣- حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ قَالَ: رَأَيْتُ فِي كِتَابِ خَالِي عَنْ عُقَيْلٍ
عَنِ ابْنِ شِهَابٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ

4103 - İbn-i Serh şöyle dedi:

Dayımın kitabında, Ukayl vasıtasıyla İbn-i Şihab'tan naklen bu hadisi aynı mana ve aynı isnadla gördüm.

34 - KADININ ZİYNET YERLERİNDEN NERELERİNİ GÖSTEREBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ HADİSLER

٤١٠٤- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ
دَخَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهَا ثِيَابٌ رِقَاقٌ
فَأَعْرَضَ عَنْهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ يَا أَسْمَاءُ إِنَّ
الْمَرْأَةَ إِذَا بَلَغَتِ الْمَحِيضَ لَمْ تَصْلُحْ أَنْ يُرَى مِنْهَا إِلَّا هَذَا وَهَذَا
وَأَشَارَ إِلَى وَجْهِهِ وَكَفَّيْهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هَذَا مُرْسَلٌ خَالِدُ بْنُ دُرَيْكٍ لَمْ يُدْرِكْ عَائِشَةَ رَضِيَ

اللَّهُ عَنْهَا

4104 - Aişe radıyallahu anhâ'dan

– Ebû Bekir'in kızı Esmâ radıyallahu anha üzerinde ince bir elbise olduğu halde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ondan yüz çevirip:

"Ey Esma kadın bûlüğa erdiği (hayız görmeye) başladığı vakit kadının şu ve şu azası hariç diğer uzuvlarının görünmesi uygun olmaz" buyurdu. Görünmesini hariç tuttuğu iki uzuv için yüz ve ellerine işaret etti.

Ebû Dâvud dedi ki: Bu hadis mürseldir. Çünkü Halid bin Düreyk, Aişe'ye yetişmemiştir.

İZAH

Bu hadis-i şerif, kadınların bedenini gösteren ince elbise giyinmelerinin caiz olmayacağına, fitne korkusu olmadığı zaman yüz ve elleri avret sayılmayacağına delildir. Fitne korkusu var ise yüz de el de avret sayılır.

35 - KÖLENİN SAHİBESİ OLAN KADININ SAÇINA BAKABİLECEĞİ

٤١٠٥- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ اسْتَأْذَنَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فِي الْحِجَامَةِ فَأَمَرَ أَبَا طَيْبَةَ أَنْ يَحْجُمَهَا قَالَ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ كَانَ

أَخَاهَا مِنَ الرَّضَاعَةِ أَوْ غُلَامًا لَمْ يَحْتَلِمْ

4105 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Ümmü Seleme, kan aldırmak için Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den izin istemişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de Ümmü Seleme'den kan alması için Ebû Taybe'ye emretti.

Ebû Zübeyr dedi ki: Zannedersem Câbir radıyallahu anh şöyle dedi: Ebû Taybe, Ümmü Seleme'nin süt kardeşi idi. Veya henüz bülûğa ermemiş bir oğlan çocuğu idi.[616]

٤١٠٦- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى فَاطِمَةَ بِعَبْدٍ

كَانَ قَدْ وَهَبَهُ لَهَا قَالَ وَعَلَى فَاطِمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ثَوْبٌ إِذَا قَنَّعَتْ بِهِ

رَأْسَهَا لَمْ يَبْلُغْ رِجْلَيْهَا وَإِذَا غَطَّتْ بِهِ رِجْلَيْهَا لَمْ يَبْلُغْ رَأْسَهَا فَلَمَّا رَأَى

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَلْقَى قَالَ إِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكِ بَأْسٌ إِنَّمَا هُوَ

أَبُوكِ وَغُلَامُكِ

4106 - Enes radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazreti Fatıma'ya daha önce kendisine hîbe ettiği bir köleyi getirmişti. Enes dedi ki:

– O sırada Fatıma radıyallahu anha'nın, üzerinde kısa bir elbise vardı, onunla başını örtse ayağına yetmiyor, ayağına örtse başına yetişmiyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazreti Fatıma'nın karşılaştığı bu durumu görünce şöyle buyurdu: "Bunda senin içni bir mahzur yoktur. (Seni gören kimselerden birisi babandır, diğeri kölendir."

İZAH

Bu hadis-i şerif, kölelerin sahibesi bulunan kadınların saçını görebileceğine delildir. Hadisten de anlaşıldığına göre kadın, erkek kölesinin yanında zarûret olmadıkça saçını açamaz. Hazreti Fatıma da olduğu gibi başörtüsü bulamamak zarûreti olursa kölenin daima ev ve dış işlerde görevli olduğu nazar-ı itabara alınarak girmesinde ve çıkmasında zarûret bulunduğu için bir anlık görmesinin af edileceği, anlaşılır. Köle azat edilince sahibesi olan kadınla evlenebileceği düşünülürse kölenin dahi girip çıkmasında sahibi olan kadının dikkatli olması gerekir.

36 - "KADINA İHTİYACI BULUNMAYAN ERKEKLER" AYETİ HAKKINDAKİ

HADİSLER

٤١٠٧- عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ يَدْخُلُ

عَلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُخَنَّثٌ فَكَانُوا يَعُدُّونَهُ مِنْ غَيْرِ

أُولِي الْإِرْبَةِ فَدَخَلَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا وَهُوَ عِنْدَ

بَعْضِ نِسَائِهِ وَهُوَ يَنْعَتُ امْرَأَةً فَقَالَ إِنَّهَا إِذَا أَقْبَلَتْ أَقْبَلَتْ بِأَرْبَعٍ وَإِذَا

أَدْبَرَتْ أَدْبَرَتْ بِثَمَانٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أَرَى هَذَا يَعْلَمُ

مَا هَاهُنَا لَا يَدْخُلَنَّ عَلَيْكُنَّ هَذَا فَحَجَبُوهُ

4107 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarının yanına kadın tabiatlı bir adam (serbest) giriyordu. Çünkü halk onu erkeklikten mahrum olanlar arasında sayıyorlardı. Bir gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizim yanımıza girdi. O, kadınlığa özenen kimse de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarından birinin yanında idi. (Şişman) bir kadını anlatıyordu. Şöyle dedi

– Gelirken dört kadın gibi geliyor, giderken sekiz kadın gibi gidiyor. Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dikkat ben bu adamın kadınlarda neler olduğunu bildiği (ve duygulandığı) görüşündeyim. Bu adam yanınıza gelmesin" Ondan sonra ezvac-ı tâhirât, o adama görünmediler.[617]

İZAH

Muhannis: Kadınlığa özenen kimseye denir. Kadınlar gibi entari giyinmeye, kadın ayakkabısı giyinmeye, kadınlar gibi konuşmaya ve yürürken onlar gibi yürümeye özenir. Bunun sebebi kadınlara özenmek ve erkeklik duygusunun zayıflığındandır. Muhannis, kadınlara ilgi duymaması sebebiyle ezvac-ı tâhirât peçesiz olarak onun yanına çıkarlardı. Muhannis şişman bir kadını vasfederken gelirken dört köşe, giderken sekiz köşe diye

onun vücut hatlarını vasfetmiş olduğundan bir daha ezvac-ı tâhirâtın yanlarına sokulmaması emri verildi.

Gayrü Ülül İrbe: Erkeklik duygusu kalmamış olan kimseler demektir.

٤١٠٨- عَنْ عَائِشَةَ بِمَعْنَاهُ

4108 - Aişe radıyallahu anhâ'dan bir önce geçen hadisin manası rivâyet olundu.

٤١٠٩- عَنْ عَائِشَةَ بِهٰذَا الْحَدِيثِ زَادَ وَأَخْرَجَهُ فَكَانَ بِالْبَيْدَاءِ يَدْخُلُ

كُلَّ جُمُعَةٍ يَسْتَطْعِمُ

4109 - Aişe radıyallahu anhâ'dan bir önce geçen hadis rivâyet edildi. Râvîlerden Yunus'un rivâyetinde şu ziyade vardı:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o kadınlığa özenen kimseyi sahraya çıkardı. Her Cuma günü (gelir halktan) yiyecek isterdi.

٤١١٠- عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ فِي هٰذِهِ الْقِصَّةِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِنَّهُ

إِذَنْ يَمُوتُ مِنَ الْجُوعِ فَأَذِنَ لَهُ أَنْ يَدْخُلَ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّتَيْنِ فَيَسْأَلُ

ثُمَّ يَرْجِعُ

4110 - Evzâî'den (4017 numaralı hadiste anlatılan) olayda şu hadis de varmış:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Ey Allah'ın Rasûlü, (O, muhannisi sahraya sürgün ettiniz) bu taktirde o, sahrada açlıktan ölür, denildi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem her Cuma günü iki defa halk arasına girmesine, yiyecek isteyip yine sahraya dönmesine müsaade etti. [618]

İZAH

Bu hadis-i şerifler muhannislerin yabancı kadınların yanına serbest girip çıkamayacaklarına delildir.

37 - “MÜ’MİN KADINLARA SÖYLE GÖZLERİNİ (HARAMDAN) SAKINSINLAR” AYETİ HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١١١- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ «وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ»

الْآيَةَ نَسَخَ وَاسْتَثْنَى مِنْ ذَلِكَ «وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ

نِكَاحًا» الْآيَةَ

4111 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan:

“Mü’min kadınlara söyle gözlerini (haramdan) sakınsınlar” mealindeki ayet neshedildi. Bu umûmî hükümden (hayızdan ve çocuktan kesilen, evlenmek arzu etmeyen kadınların ziynetle donanmış olarak açılıp saçılmadıkca dış elbiselerini koymalarında onlara bir günah yoktur) mealindeki ayet istisnâ edildi.

٤١١٢- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ مَيْمُونَةُ فَأَقْبَلَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَذَلِكَ بَعْدَ أَنْ أُمِرْنَا بِالْحِجَابِ

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجِبَا مِنْهُ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ أَلَيْسَ

أَعْمَى لَا يُبْصِرُنَا وَلَا يَعْرِفُنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَعَمْيَاوَانِ

أَنْتُمَا أَلَسْتُمَا تُبْصِرَانِهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هَذَا لِأَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً أَلَا

تَرَى إِلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ عِنْدَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ قَدْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِفَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ اعْتَدِّي عِنْدَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ فَإِنَّهُ رَجُلٌ

أَعْمَى تَضَعِينَ ثِيَابَكِ عِنْدَهُ

4112 - Ümmü Seleme radıyallahu anha’dan:

Ben ve Meymûne, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idik. Bir de Abdullah bin Ümmü Mektum çıkageldi. Bu olay biz örtünme ile emrolunduktan sonra olmuştu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bize "ondan örtününüz" buyurmuştu. Biz, Ey Allah'ın Rasûlü, bu zât âmâ değil mi? Bizi görmez ve bilmez, dedik. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "(O âmâ ama) siz de mi âmâsınız. Siz onu görmez misiniz?" buyurdu.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Âmâdan perdelenmek hükmü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarına hastır. Baksana, Fatıma binti Kays'a Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "İddetini Abdullah bin Ümmü Mektum'un yanında tamamla, çünkü o, âmâ bir zattır. Abdullah bin Ümmü Mektum'un yanında dış elbiseni üstüne almayabilirsin" buyurması üzerine Fatıma binti Kays Abdullah bin Ümmü Mektum'un yanında iddetini tamamlamıştır.

İZAH

Ebû Dâvud'un açıklamasından anlaşılacağı gibi kadınların âmâlardan bürük kullanmaları ezvac-ı tâhirâta mahsustur. Çünkü kimsesiz kadınların bazı ihtiyaçlarını almak için çarşıya gitme zarûretleri vardır. Kadınlar erkekleri görüyor diye erkeklerin başlarını örtmesi gerekmemektedir. Bu durum gösteriyor ki kadınların âmâlardan perdelenmeleri ezvac-ı tâhirâta ait bir keyfiyettir.[619]

٤١١٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا زَوَّجَ أَحَدُكُمْ عَبْدَهُ أَمَتَهُ فَلَا يَنْظُرْ إِلَى عَوْرَتِهَا

4113 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Sizden biriniz kölesini cariyesi ile evlendirdiği zaman cariyesinin avret yerine bakmasın" buyurdu.

٤١١٤- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا زَوَّجَ أَحَدُكُمْ خَادِمَهُ عَبْدَهُ أَوْ أَجِيرَهُ فَلَا يَنْظُرْ إِلَى

مَا دُونَ السُّرَّةِ وَفَوْقَ الرُّكْبَةِ

4114 - Amr bin Şuayb'ın dedesinden rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Sizden biriniz hizmetinde kullandığı cariyesini kölesi veya işçisi ile evlendirdiği vakit sakın göbeği ile diz kapağı arasına bakmasın" buyurdu.

38 - BAŞÖRTÜSÜ NASIL KULLANILIR

٤١١٥- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا

وَهِيَ تَخْتَمِرُ فَقَالَ لَيَّةً لَا لَيَّتَيْنِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: مَعْنَى قَوْلِهِ لَيَّةً لَا لَيَّتَيْنِ يَقُولُ لَا تَعْتَمُّ بِمِثْلِ الرَّجُلِ لَا

تُكَرِّرُهُ طَاقًا أَوْ طَاقَيْنِ

4115 - Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan:

Ümmü Seleme radıyallahu anha, birgün başörtüsü örterken Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun yanına girdi ve, "(Başına ve boğazına) bir kere sar iki kere sarma (israf etme)" buyurdu.

Ebû Dâvud şöyle dedi: "Leyyeten lâ leyyetâni" kelimesinin manası "Erkeklerin sarık sardığı gibi başörtünü üst üste katlayıp sarma" demektir.

39 - KIPTÎLERİN KETENDEN YAPTIKLARI İNCE ELBİSELERİ KADINLARIN GİYMESİNİN HÜKMÜ

٤١١٦- عَنْ دِحْيَةَ بْنِ خَلِيفَةَ الْكَلْبِيِّ أَنَّهُ قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَبَاطِيٍّ فَأَعْطَانِي مِنْهَا قُبْطِيَّةً فَقَالَ اصْدَعْهَا صَدْعَيْنِ

فَاقْطَعْ أَحَدَهُمَا قَمِيصًا وَأَعْطِ الْآخَرَ امْرَأَتَكَ تَخْتَمِرُ بِهِ فَلَمَّا أَدْبَرَ قَالَ

وَأْمُرِ امْرَأَتَكَ أَنْ تَجْعَلَ تَحْتَهُ ثَوْبًا لَا يَصِفُهَا.

4116 - Dıhye bin Halîfe el-Kelbî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Mısır'da dokunmuş Kabâtî denen kumaştan bir miktar getirilmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem o kumaştan bir parçasını bana verdi.

"Onu iki parçaya böl, bir parçasını gömlek yap, öbür parçasını hanımına ver, onu kendisine başörtüsü yapsın" buyurdu. Dıhye gitmek üzere döndüğünde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, "Hanımına emret, bu kumaşın içine tenini belli etmeyecek başka bir elbise giyinsin" buyurdu.

40 - ETEĞİN UZUNLUĞU HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١١٧- عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ

ذَكَرَ الْإِزَارَ فَالْمَرْأَةُ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ تُرْخِي شِبْرًا قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ إِذًا

يَتَكَشَّفَ عَنْهَا قَالَ فَذِرَاعًا لَا تَزِيدُ عَلَيْهِ

4117 - Safiye binti Ebû Ubeyd'den rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: Belden aşağı giyilen erkeğin elbisesinden bahsedince hanımı Ümmü Seleme bu hususta kadının durumu nedir? demiş. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de: "Kadın bir karış (fazla) uzatır" buyurdu. Ümmü Seleme

– O zaman kadının ayağından birazı açılır, demiş. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyle ise bir Zira uzatsın, ondan daha çok uzatmasın" cevabını vermiştir.[620]

٤١١٨- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

الْحَدِيثِ

4118 - Ümmü Seleme radıyallahu anh'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir önce geçen hadis rivâyet olundu.

٤١١٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: رَخَّصَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لِأُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ فِي الذَّيْلِ شِبْرًا ثُمَّ اسْتَزَدْنَهُ فَزَادَهُنَّ شِبْرًا فَكُنَّ

يُرْسِلْنَ إِلَيْنَا فَنَذْرَعُ لَهُنَّ ذِرَاعًا

4119 - İbn-i Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, mü'minlerin anneleri (sayılan) hanımlarına eteklerini bir karış uzatmaları için ruhsat verdi. Sonra biz biraz daha uzatmalarına müsaade istediler. Onların bir karış daha uzatmalarına müsaade etti. Mü'minlerin anneleri entarilerini bize gönderirlerdi. Biz de onlara eteklerini bir Zira olarak ölçüverirdik.

İZAH

Kadınların entarilerinin eteklerinin bir karış uzun olması, erkeklerin eteklerinden bir karış uzun olmasıdır. Yoksa yerden itibaren bir karış demek değildir. İbn-i Ömer'in "ezvac-ı tâhirâtın entarilerinin eteğini ölçüverirdik" buyurması, entarilerinin eteğini kendi eteğimize ölçüverirdik, demektir.[621]

41 - ÖLMÜŞ HAYVANIN DERİSİ HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١٢٠- عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ: أُهْدِيَ لِمَوْلَاةٍ لَنَا شَاةٌ مِنَ الصَّدَقَةِ فَمَاتَتْ

فَمَرَّ بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَلَّا دَبَغْتُمْ إِهَابَهَا وَانْتَفَعْتُمْ بِهِ

قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهَا مَيْتَةٌ قَالَ إِنَّمَا حُرِّمَ أَكْلُهَا

4120 - Meymûne radıyallahu anha'dan: Bizim azatlı cariyemize sadakadan bir koyun hediye edilmişti. Koyun öldü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, koyunun ölüsüne rastladı ve "Bunun derisini tabaklasanız ve bundan menfaatlansanız" buyurdu. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e

“Ya Rasûlallah bu bir leştir” dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “Ancak bunun eti yenilmez.” (Derisi kullanılabilir) buyurdu.[622]

٤١٢١- عَنِ الزُّهْرِيِّ بِهٰذَا الْحَدِيثِ لَمْ يَذْكُرْ مَيْمُونَةَ قَالَ: فَقَالَ أَلَا

اِنْتَفَعْتُمْ بِإِهَابِهَا ثُمَّ ذَكَرَ مَعْنَاهُ لَمْ يَذْكُرِ الدِّبَاغَ

4121 - Bir önceki hadis Zührî’den bir başka senedle de rivâyet edilmiş, bu rivâyetinde Zührî Meymûne’yi zikretmemiştir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “Bunun derisinden menfaatlansaydınız ya” buyurdu deyip, sonra bir önce geçen hadisin manasını rivâyet etmiştir. Fakat tabaklanmayı zikretmemiştir.

٤١٢٢- قَالَ مَعْمَرٌ وَكَانَ الزُّهْرِيُّ يُنْكِرُ الدِّبَاغَ وَيَقُولُ يُسْتَمْتَعُ بِهِ

عَلَى كُلِّ حَالٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: لَمْ يَذْكُرِ الْأَوْزَاعِيُّ وَيُونُسُ وَعُقَيْلٌ فِي حَدِيثِ

الزُّهْرِيِّ الدِّبَاغَ وَذَكَرَهُ الزُّبَيْدِيُّ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَحَفْصُ بْنُ

الْوَلِيدِ ذَكَرُوا الدِّبَاغَ

4122 - Ma’mer dedi ki: Zührî tabaklamayı inkar ediyordu ve deriden her durumda istifade edilebilir, diyordu.

Ebû Dâvud şöyle dedi:

Evzâî, Yunus, Ukayl Zührî’nin rivâyet ettiği hadiste tabak yapmayı zikretmediler.

Said bin Abdulaziz, Hafs bin Velid tabaklamayı zikrettiler.

٤١٢٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا دُبِغَ الْإِهَابُ فَقَدْ طَهُرَ

4123 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: "Deri tabaklandığı vakit muhakkak temizlenir."[623]

٤١٢٤- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ أَنْ يُسْتَمْتَعَ بِجُلُودِ الْمَيْتَةِ إِذَا دُبِغَتْ

4124 - Aişe radıyallahu anhâ'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ölmüş hayvanın derileri tabaklandığı vakit onlardan faydalanılmasını emretmiştir.[624]

٤١٢٥- عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْمُحَبَّقِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ أَتَى عَلَى بَيْتٍ فَإِذَا قِرْبَةٌ مُعَلَّقَةٌ فَسَأَلَ الْمَاءَ فَقَالُوا يَا

رَسُولَ اللهِ إِنَّهَا مَيْتَةٌ فَقَالَ دِبَاغُهَا طُهُورُهَا

4125 - Seleme bin Muhabbik radıyallahu anh'dan rivayetle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Tebûk gazasında bir eve geldi. Bir kırbe asılı idi. Bir su istedi, ashab, ey Allah'ın Peygamberi, bu kırbe ölmüş bir hayvanın derisinden yapılmıştır, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Derinin tabaklanmış olması temizlenmesi demektir" buyurdu.[625]

٤١٢٦- عَنْ أُمِّهِ الْعَالِيَةِ بِنْتِ سُبَيْعٍ أَنَّهَا قَالَتْ: كَانَ لِي غَنَمٌ بِأُحُدٍ

فَوَقَعَ فِيهَا الْمَوْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ لِي مَيْمُونَةُ لَوْ أَخَذْتِ جُلُودَهَا فَانْتَفَعْتِ

بِهَا فَقَالَتْ أَوَ يَحِلُّ ذَلِكَ قَالَتْ نَعَمْ مَرَّ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ رِجَالٌ مِنْ قُرَيْشٍ يَجُرُّونَ شَاةً لَهُمْ مِثْلَ الْحِمَارِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَخَذْتُمْ إِهَابَهَا قَالُوا إِنَّهَا مَيْتَةٌ فَقَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُطَهِّرُهَا الْمَاءُ وَالْقَرَظُ

4126 - Ümmü Aliye binti Sübey radıyallahu anha'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Benim Uhud mevkiinde koyunlarım vardı. Onlara ölüm geldi. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Meymûne'nin yanına girdim ve koyunlarımın öldüğünü söyledim. Meymûne bana şöyle dedi:

– Derilerini alsan da ondan istifade etsen ya. Âliye onların derisi helal olur mu dedi. Meymûne: Evet, cevabını verdi ve devam etti. Kureyş'ten bir erkek topluluğu, ölmüş koyunlarını merkep sürükler gibi ayaklarından sürüklerken Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e rastladılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara, "Bunun derisini alsaydınız ya" buyurdu. Onlar, Bu kesilmeden ölmüştü, dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu su ve mazı temizler" buyurdu.

İZAH

Mazı: Meşe ağaçlarında bulunan ceviz Büyûklüğünde kırmızı bir şeydir. Derileri tabaklamada kullanılır.[626]

42 - ÖLÜ HAYVANIN DERİSİNDEN İSTİFADE EDİLMEYECEĞİNE DAİR RİVAYETLER

٤١٢٧- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُكَيْمٍ قَالَ قُرِئَ عَلَيْنَا كِتَابُ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَرْضِ جُهَيْنَةَ وَأَنَا غُلَامٌ شَابٌّ أَنْ لَا تَسْتَمْتِعُوا مِنَ

الْمَيْتَةِ بِإِهَابٍ وَلَا عَصَبٍ

4127 - Abdullah bin Ukeym radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in mektubu Cüheyne arazisinde bize okundu. Ben o zaman genç bir çocuktum.

"Ölü hayvanın derisinden ve sinirinden istifade etmeyin" buyuruyordu.[627]

٤١٢٨- عَنْ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ أَنَّهُ انْطَلَقَ هُوَ وَنَاسٌ مَعَهُ إِلَى عَبْدِ

اللَّهِ بْنِ عُكَيْمٍ رَجُلٍ مِنْ جُهَيْنَةَ قَالَ الْحَكَمُ فَدَخَلُوا وَقَعَدْتُ عَلَى الْبَابِ

فَخَرَجُوا إِلَيَّ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُكَيْمٍ أَخْبَرَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ إِلَى جُهَيْنَةَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِشَهْرٍ أَنْ لَا تَنْتَفِعُوا مِنْ

الْمَيْتَةِ بِإِهَابٍ وَلَا عَصَبٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ يُسَمَّى إِهَابًا مَا لَمْ يُدْبَغْ فَإِذَا دُبِغَ

لَا يُقَالُ لَهُ إِهَابٌ إِنَّمَا يُسَمَّى شَنًّا وَقِرْبَةً

4128 - Hakem bin Uteybe'den; Hakem ve onunla beraber bir cemaat Cüheyne kabilesinden Abdullah bin Ukaym'e geldiler. Hakem dedi ki

– Onlar girdiler, ben de kapıda oturdum. Onlar daha sonra yanıma çıktılar. Abdullah bin Ukaym'ın kendilerine şöyle haber verdiğini anlattılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ölümünden bir ay önce Cüheyne kabilesine: "Ölü hayvanın derisinden ve sinirinden istifade etmeyin" diye mektub yazdırmıştı.

Ebû Dâvud dedi ki: Nadr bin Şümeyl şöyle demiştir: Deriye tabaklamadan önce ihab denir. Tabaklandıktan sonra şenna ve kırbe denir.[628]

43 - KAPLAN (VE DİĞER YIRTICI HAYVANLARIN) DERİLERİ HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١٢٩- عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا

تَرْكَبُوا الْخَزَّ وَلَا النِّمَارَ

قَالَ: وَكَانَ مُعَاوِيَةُ لَا يُتَّهَمُ فِي الْحَدِيثِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4129 - Muaviye radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "İpekli (eğere) ve Sırtlan derisine binmeyin" buyurdu.

İbn-i Sirin dedi ki: Hazreti Muaviye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den naklettiği hadislerde hiç itham olunmazdı.[629]

٤١٣٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا

تَصْحَبُ الْمَلَائِكَةُ رُفْقَةً فِيهَا جِلْدُ نَمِرٍ

4130 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Yanlarında sırtlan derisi olan cemaata melekler arkadaş olmaz."

٤١٣١- عَنْ خَالِدٍ قَالَ وَفَدَ الْمِقْدَامُ بْنُ مَعْدِي كَرِبَ وَعَمْرُو

بْنُ الْأَسْوَدِ وَرَجُلٌ مِنْ بَنِي أَسَدٍ مِنْ أَهْلِ قِنَّسْرِينَ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي

سُفْيَانَ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ لِلْمِقْدَامِ أَعَلِمْتَ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ تُوُفِّيَ فَرَجَّعَ

الْمِقْدَامُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ أَتُرَاهَا مُصِيبَةً قَالَ لَهُ وَلِمَ لَا أَرَاهَا مُصِيبَةً وَقَدْ

وَضَعَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حِجْرِهِ فَقَالَ هَذَا مِنِّي

وَحُسَيْنٌ مِنْ عَلِيٍّ

فَقَالَ الْأَسَدِيُّ جَمْرَةٌ أَطْفَأَهَا اللهُ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ فَقَالَ الْمِقْدَامُ أَمَّا أَنَا

فَلَا أَبْرَحُ الْيَوْمَ حَتَّى أُغَيِّظَكَ وَأُسْمِعَكَ مَا تَكْرَهُ ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاوِيَةُ إِنْ أَنَا

صَدَقْتُ فَصَدِّقْنِي وَإِنْ أَنَا كَذَبْتُ فَكَذِّبْنِي قَالَ أَفْعَلُ قَالَ فَأَنْشُدُكَ بِاللهِ

هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ لُبْسِ الذَّهَبِ قَالَ

نَعَمْ قَالَ فَأَنْشُدُكَ بِاللهِ هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَنْشُدُكَ بِاللهِ هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ لُبْسِ جُلُودِ السِّبَاعِ وَالرُّكُوبِ عَلَيْهَا قَالَ

نَعَمْ قَالَ فَوَاللهِ لَقَدْ رَأَيْتُ هٰذَا كُلَّهُ فِي بَيْتِكَ يَا مُعَاوِيَةُ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ قَدْ

عَلِمْتُ أَنِّي لَنْ أَنْجُوَ مِنْكَ يَا مِقْدَامُ قَالَ خَالِدٌ فَأَمَرَ لَهُ مُعَاوِيَةُ بِمَا لَمْ يَأْمُرْ

لِصَاحِبَيْهِ وَفَرَضَ لِابْنَيْهِ فِي الْمِائَتَيْنِ فَفَرَّقَهَا الْمِقْدَامُ فِي أَصْحَابِهِ قَالَ وَلَمْ

يُعْطِ الْأَسَدِيُّ أَحَدًا شَيْئًا مِمَّا أَخَذَ فَبَلَغَ ذَلِكَ مُعَاوِيَةَ فَقَالَ أَمَّا الْمِقْدَامُ

فَرَجُلٌ كَرِيمٌ بَسَطَ يَدَهُ وَأَمَّا الْأَسَدِيُّ فَرَجُلٌ حَسَنُ الْإِمْسَاكِ لِشَيْئِهِ

4131 - Halid bin Mikdam radıyallahu anh'dan; Mikdam bin Mâ'd-i Kebî ile Amr bin el-Esed ve Beni Esed kabilesinden Kinneserin halkından olan bir zât Muâviye bin Ebû Süfyan'a heyet olarak geldiler. Muaviye, Mikdam'a biliyor musun. Hasan bin Ali radıyallahu anh vefat etti, dedi. Mikdam bizi Allah yarattı ve biz Allah'a döneceğiz, dedi. Bir zât Muaviye'ye Hasan'ın ölüsünün musîbet olduğu görüşünde misin, dedi.

Muaviye ona:

– Niçin musîbet görmeyeyim? Çünkü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu mübarek kucağına almıştı da, "Şu Hasan bendendir. (Kızım Fatıma'dan olduğu için bana benziyor) Hüseyin'de Ali'dendir" buyurdu.

Benî Esed'li zât bu bir kıvılcımdır, Allah söndürsün dedi. Bu sözleri işiten Mikdam Muaviye'ye hitaben şöyle dedi: Ben seni kızdırıp hoşlanmayacağın sözleri sana duyurmadıkça ayrılmayacağım. Sonra, şöyle devam etti. Ey Muaviye, eğer ben doğru isem tasdik et. Eğer ben yalan söylersem beni yalanla dedi. Muaviye pekiyi, dedi. Mikdam:

– Allah için sana sorarım. Biliyor musun? Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (erkekler için) altın kullanmayı nehyetti dedi. Muaviye, evet doğrusun, dedi. Mikdam: Allah için senden soruyorum. Biliyor musun? Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (erkekleri) ipek giymekten nehyetti. Muaviye evet, dedi. Mikdam: Allah için sana soruyorum. Biliyor musun? Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yırtıcı hayvanların derilerini giyinmekten ve onların üzerine binmekten nehyetti. Muaviye: Evet, dedi.

Mikdam, Allah'a yemin ederim ki ey Muaviye, bunların hepsini evinde gördüm dedi.

Muaviye, Ey Mikdam, ben iyice anladım ki senin elinden kurtulamayacağım dedi. Bu hadiseyi anlatan Halid bin Maden şöyle dedi: Muaviye diğer iki arkadaşına verilmesini emretmediği (daha çok) hediyeyi Mikdam'a verdi. Ve oğluna da Beyt'ül-Malden ikiyüz lira maaş takdir etti. Mikdam, kendisine verilen bahşişleri dostlar arasında taksim etti. Benî Esed'den olan zât ise kendisine verilen maldan kimseye bir şey vermedi. Bu davranış Muaviye'ye duyuruldu. Muaviye: Mikdam kerim bir insandır, elini açtı, dağıttı. Ama Benî Esed'li ise malını iyi tutabilen birisidir, dedi.[630]

İZAH

Vahşi hayvanların derisi tabaklandığı ve besmele ile kesildiği vakit temiz olur. Vahşi hayvanların derilerinin kullanılması üstlerine binilmesinin mahzurlu oluşu, derileri pahalı olduğu ve bunlara binende kibir alameti olmasındandır. Şafiîlere göre, tabaklamak deriyi temizler fakat tüyünü temizlemez, tüyü ile kullanılmaz.

٤١٣٢- عَنْ أَبِي الْعَلِيحِ بْنِ أُسَامَةَ عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ جُلُودِ السِّبَاعِ

4132 - Ebu'l-Melik'in babası Üsâme radıyallahu anh'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yırtıcı hayvanların derilerini kullanmaktan nehyetti.[631]

44 - AYAKKABI GİYME HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١٣٣- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ

فَقَالَ أَكْثِرُوا مِنَ النِّعَالِ فَإِنَّ الرَّجُلَ لَا يَزَالُ رَاكِبًا مَا انْتَعَلَ

4133 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir. Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile bir seferde bulunuyorduk. Şöyle buyurdu:

"Ayakkabı giyinmeye çok önem veriniz. Çünkü insan ayakkabı giydiği sürece sanki binitli gibi olur."[632]

٤١٣٤- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ نَعْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَهَا قِبَالَانِ

4134 - Enes radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre (şöyle demiştir:)

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ayakkabısının parmaklar arasına geçirilen iki adet tasması vardı.[633]

İZAH

Kıbal: Ayakkabının öne bakan ucu, burun kısmı demektir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ayakkabısının tasmasının iki olması şöyledir: Önü açık terliklerden bazısının tam ucundan terliğin enine olan orta kayışına bağlanan ince iki kayış vardır. Bunlar parmak arasından geçerler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in terlikleri de böyle idi. O orta kayış önü ikiye böldüğünden, ön iki taraflı görünür.

٤١٣٥- عَنْ جَابِرٍ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ

يَنْتَعِلَ الرَّجُلُ قَائِمًا

4135 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kişinin ayakkabısını ayakta giyinmesinden nehyetti.

İZAH

Ayakkabıları ayakta giyinmekten nehyin sebebi zor olmasından ve bağlanma güçlüğündendir. Bilhassa yaşlılar boğazı dar ayakkabıyı ayakta giyerlerse düşebilirler.

٤١٣٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا

يَمْشِي أَحَدُكُمْ فِي النَّعْلِ الْوَاحِدَةِ لِيُنْتَعِلْهُمَا جَمِيعًا أَوْ لِيَخْلَعْهُمَا جَمِيعًا

4136 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizden biriniz tek terlik ile yürümesin. Ya her ikisini giyinsin veya her ikisini de çıkarsın" buyurdu.[634]

٤١٣٧- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

انْقَطَعَ شِسْعُ أَحَدِكُمْ فَلَا يَمْشِ فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ حَتَّى يُصْلِحَ شِسْعَهُ وَلَا

يَمْشِ فِي خُفٍّ وَاحِدٍ وَلَا يَأْكُلْ بِشِمَالِهِ

4137 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinizin terliğinin bağı koptuğu vakit terliğin bağını tamir etmeden tek terlikle yürümesin, sol eli ile de yemesin"[635]

İZAH

Tek mest ile ve tek nalin ile yürümenin yasak oluşunun sebebi dengesizlik meyadana getirdiği içindir.

٤١٣٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مِنَ السُّنَّةِ إِذَا جَلَسَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْلَعَ

نَعْلَيْهِ فَيَضَعَهُمَا بِجَنْبِهِ

4138 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Bir kimsenin oturduğu vakit terliklerini çıkarıp yanına koyması Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetindendir.

٤١٣٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيَمِينِ وَإِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ وَلْتَكُنِ الْيُمْنَى

أَوَّلَهُمَا يُنْتَعَلُ وَآخِرَهُمَا يُنْزَعُ

4139 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz ayakkabısını giydiği vakit sağ taraftan başlasın, çıkarttığı vakit de önce sol ayağından başlasın. Sağ taraf giyinirken başlangıç, çıkarırken sonuncu olsun."[636]

٤١٤٠- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يُحِبُّ التَّيَمُّنَ مَا اسْتَطَاعَ فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ فِي طُهُورِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَنَعْلِهِ، قَالَ

مُسْلِمٌ: وَسِوَاكِهِ وَلَمْ يَذْكُرْ فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ عَنْ شُعْبَةَ مُعَاذٌ وَلَمْ يَذْكُرْ سِوَاكَهُ

4140 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bütün işlerinde gücünün yettiği kadar sağdan başlardı. Temizlenirken, taranırken veya ayakkabısını giyinirken (böyle yapardı).

Müslim: Misvakını kullanırken de (sağdan başlardı) dedi. Ama bütün işlerinde cümlesini zikretmedi.

Ebû Dâvud şöyle dedi: bu hadisi Şu'be, Muaz'dan naklen rivâyet etti. Misvakine de sağdan başlardı, cümlesini söylemedi.[637]

٤١٤١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا لَبِسْتُمْ وَإِذَا تَوَضَّأْتُمْ فَابْدَءُوا بِأَيَامِنِكُمْ

4141 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Elbise giyindiğiniz ve abdest aldığınız vakit sağ taraflarınızdan başlayınız."[638]

45 - DÖŞEKLER HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١٤٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفُرُشَ فَقَالَ فِرَاشٌ لِلرَّجُلِ وَفِرَاشٌ لِلْمَرْأَةِ وَفِرَاشٌ لِلضَّيْفِ

وَالرَّابِعُ لِلشَّيْطَانِ

4142 - Câbir bin Abdullah radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (evde bulunması gerekli) döşekleri andı ve şöyle buyurdu: "Bir döşek erkeğe, bir döşek kadına ve bir döşek de misafire (ayrılabilir) dördüncü döşek Şeytan'a (hazırlanmış) olur."[639]

٤١٤٣- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ فَرَأَيْتُهُ مُتَّكِئًا عَلَى وِسَادَةٍ زَادَ ابْنُ الْجَرَّاحِ عَلَى يَسَارِهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ إِسْحَقُ بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ أَيْضًا عَلَى يَسَارِهِ

4143 - Câbir bin Semüre radıyallahu anh'dan; evinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i bir yastığa dayanmış olarak gördüm. İbn-i Cerrah'ın sol taraf üzerine sözünü de ekledi.

Ebû Dâvud şöyle dedi: Bu hadisi İshak bin Mansur İsrail'den "sol tarafı üzerine dayanmış halde gördüm" diye rivâyet etti.[640]

٤١٤٤- سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ رَأَى

رُفْقَةً مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ رِحَالُهُمُ الْأَدَمُ فَقَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى أَشْبَهِ

رُفْقَةٍ كَانُوا بِأَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَؤُلَاءِ

4144 - Saîd bin Amr el-Kureyşi'nin babasından rivâyete göre o dedi ki:

İbn-i Ömer: Yemen halkından (develerinin) palanları deriden olan bir yol arkadaşları topluluğu gördü. "Sizden kim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabına benzeyen bir topluluğa bakmak isterse şu Yemen'li arkadaşlara baksın" dedi.

٤١٤٥- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَتَّخَذْتُمْ أَنْمَاطًا قُلْتُ وَأَنَّى لَنَا الْأَنْمَاطُ قَالَ أَمَا إِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمْ أَنْمَاطٌ

4145 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana döşeklerinizin dış yüzü var mı, diye sordu.

Ben bizim için döşekle dış yüz almak nereden" cevabını verdim. Bunun üzerine; "Şunu iyi bilin ki, ileride sizin döşeklerinizin bir de dış yüzleri olacaktır" buyurdu.[641]

٤١٤٦- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ وِسَادَةُ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ مَنِيعٍ الَّتِي يَنَامُ عَلَيْهَا بِاللَّيْلِ ثُمَّ اتَّفَقَا مِنْ

أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ

4146 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet olunmuştur. Dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yastığı, İbn-i Men (bu sözü) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'ın geceleyin başına koyduğu yastığı diye rivayet etti. Hadisin bundan sonraki kısmını (Osman bin Ebî Şeybe ile İbn Meni'nin her ikisi de) birleşerek şöyle rivâyet ettiler. İçi hurma lifi ile dolu (tabaklanmış) bir deridendi.[642]

٤١٤٧- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَتْ ضِجْعَةُ رَسُولِ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ

4147 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in döşeği içi hurma lifi ile dolu bir deriden ibaretti.[643]

٤١٤٨- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: كَانَ فِرَاشُهَا حِيَالَ مَسْجِدِ رَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4148 - Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yatağı (kendi odasındaki) namazgahının yan tarafında idi.[644]

46 - PERDE KULLANMA HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١٤٩- عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

أَتَى فَاطِمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا فَوَجَدَ عَلَى بَابِهَا سِتْرًا فَلَمْ يَدْخُلْ قَالَ وَقَلَّمَا

كَانَ يَدْخُلُ إِلَّا بَدَأَ بِهَا فَجَاءَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فَرَآهَا مُهْتَمَّةً، فَقَالَ: مَا

لَكِ؟ قَالَتْ: جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ فَلَمْ يَدْخُلْ فَأَتَاهُ عَلِيٌّ

رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ فَاطِمَةَ اشْتَدَّ عَلَيْهَا أَنَّكَ جِئْتَهَا

فَلَمْ تَدْخُلْ عَلَيْهَا قَالَ وَمَا أَنَا وَالدُّنْيَا وَمَا أَنَا وَالرُّقْمَ فَذَهَبَ إِلَى فَاطِمَةَ

فَأَخْبَرَهَا بِقَوْلِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ قُلْ لِرَسُولِ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَأْمُرُنِي بِهِ قَالَ قُلْ لَهَا فَلْتُرْسِلْ بِهِ إِلَى بَنِي فُلَانٍ

4149 - Abdullah bin Ömer radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem (birgün seferden dönünce önce) kızı Fatıma'ya gelmişti. Fakat kapısında bir perde olduğunu görünce içeriye girmedi. (Abdullah rivâyetine devamla şöyle dedi:) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuktan döndüğünde ziyaretine Fatıma'dan başlamadan hanımlarından birinin yanına girmesi pek az olurdu. Ali evine döndüğü zaman Fatıma'yı üzüntülü bir halde görünce "Neyin var?" diye sordu. Fatıma ise Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana gelmişti, içeriye girmedi ona üzülüyorum dedi.

Ali radıyallahu anh, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve Ey Allah'ın Rasûlü, sen kızın Fatıma'ya gelmiş, içeriye girmemişsin buna çok üzülüyor, dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Benim dünya ile ne işim var. Nakışlı perde ile benim ne işim var" buyurdu. Ali radıyallahu anh, Fatıma'ya giderek, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sözünü haber verdi. Fatıma ise Ali'ye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sor bu perdeleri

ne yapamamı emrediyor dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ali'ye "Fatıma'ya söyle, o perdeyi falan oğullarına göndersin" buyurdu.

İZAH

Bu hadiste kibirlenmeye sürükleyen fazla lüks şeylerden sakınmaya teşvik ve çok lüks şeylerin insanları dünyaya meyilli kılacağına ikaz vardır.

٤١٥٠- حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ وَكَانَ سِتْرًا مَوْشِيًّا

4150 - İbn-i Fudayl, babası Fudayl'dan naklen bir önce geçen hadisi rivâyet etti. Bu rivâyette Fatıma'nın (kapısında) nakışlı bir perde vardı dedi.

47 - ELBİSEDE HAÇ RESMİ BULUNMASI

٤١٥١- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَتْرُكُ فِي بَيْتِهِ شَيْئًا فِيهِ تَصْلِيبٌ إِلَّا قَضَبَهُ

4151 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre

– Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e evde haç resmi (işlemesi) bulunan ne varsa haçını kazıyıp temizlemeden bırakmazdı.

48 - RESİM HAKKINDAKİ HADİSLER

٤١٥٢- عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ وَلَا جُنُبٌ

4152 - Ali radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Melekler içinde suret, köpek ve cünüp bulunan eve girmez."[645]

٤١٥٣- عَنْ أَبِي طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا تِمْثَالٌ وَقَالَ

انْطَلِقْ بِنَا إِلَى أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ نَسْأَلُهَا عَنْ ذَلِكَ فَانْطَلَقْنَا فَقُلْنَا يَا أُمَّ

الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ أَبَا طَلْحَةَ حَدَّثَنَا عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِكَذَا وَكَذَا فَهَلْ سَمِعْتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ ذَلِكَ قَالَتْ لَا

وَلَكِنْ سَأُحَدِّثُكُمْ بِمَا رَأَيْتُهُ فَعَلَ خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فِي بَعْضِ مَغَازِيهِ وَكُنْتُ أَتَحَيَّنُ قُفُولَهُ فَأَخَذْتُ نَمَطًا كَانَ لَنَا فَسَتَرْتُهُ عَلَى

الْعَرْضِ فَلَمَّا جَاءَ اسْتَقْبَلْتُهُ فَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ وَرَحْمَةُ

اللهِ وَبَرَكَاتُهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعَزَّكَ وَأَكْرَمَكَ فَنَظَرَ إِلَى الْبَيْتِ فَرَأَى

النَّمَطَ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ شَيْئًا وَرَأَيْتُ الْكَرَاهِيَةَ فِي وَجْهِهِ فَأَتَى النَّمَطَ حَتَّى

هَتَكَهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللهَ لَمْ يَأْمُرْنَا فِيمَا رَزَقَنَا أَنْ نَكْسُوَ الْحِجَارَةَ وَاللَّبِنَ

قَالَتْ فَقَطَعْتُهُ وَجَعَلْتُهُ وِسَادَتَيْنِ وَحَشَوْتُهُمَا لِيفًا فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ

4153 - Ebû Talhâ el-Ensârî radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim demiştir:

"İçinde köpek ve heykel bulunan eve Melekler girmez." Zeyd bin Halid ona, bizi mü'minlerin annesi Aişe radıyallahu anhâ'ya götür. Bu konuyu ondan soralım dedi. Beraberce gittik:

– Ey mü'minlerin annesi! Ebû Talhâ bize; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle şöyle şeyler nakletti. Sen Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bunu söylediğini işittin mi? Aişe radıyallahu anhâ, hayır işitmedim. Lakin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptığını gördüğüm (buna benzer) şeyi size haber vereyim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, gazvelerinden birine çıkmıştı. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dönüşünü bekliyordum. Bizim evimizde bize ait nakışlı kumaşımızı aldım, tavan tahtası üzerine örttüm. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geldiği vakit onu karşıladım ve Allah'ın selamı, bereketi, rahmeti üzerine olsun Ey Allah'ın Rasûlü, seni üstün kılan ve sana ikram eden Allah'a hamdolsun, dedim. Eve baktı ve desenli örtüyü gördü, bunun

üzerine sözlerime hiçbir karşılık vermedi. Yüzünde hoşnutsuzluk alameti gördüm. İşlemeli örtünün yanına geldi. Ve onu aldı, kesti attı. Sonra şöyle buyurdu: “Gerçekten Allah (c.c) bize verdiği rızıktan taşlara ve kerpiçlere elbise giyindirmemizi emretmedi.” Aişe radıyallahu anhâ dedi ki: O üzerinde işleme bulunan perdeyi kestim, onu iki yastık yaptım. İçlerine hurma lifi doldurdum, bundan dolayı beni yadırgamadı.[646]

İZAH

Hazreti Aişe’nin tavan tahtaları üzerine astığı işlemeli perdenin üzerinde kanatlı at resimleri işlenmişti. Bu husus Müslim’in rivâyetinde açıkca görülmektedir.

Bütünü mahzurlu olan böyle bir örtünün bölünüp görüntü kaybolduktan sonra kullanılabileceği anlaşılıyor. Çünkü Hazreti Aişe bu perdeyi ikiye bölüp yastık haline getirmiş, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de bir şey söylememiş, men etmemiştir.

٤١٥٤- عَنْ سُهَيْلٍ بِإِسْنَادِهِ مِثْلِهِ قَالَ: فَقُلْتُ يَا أُمَّهْ إِنَّ هٰذَا

حَدَّثَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَقَالَ فِيهِ سَعِيدُ بْنُ يَسَارٍ

مَوْلَى بَنِي النَّجَّارِ

4154 - Süheyl radıyallahu anh’dan geçen hadisin benzeri aynı isnatla rivâyet edildiğine göre Halid el-Cühenî şöyle demiştir: Ben Hazreti Aişe’ye Ey anne, şu (Ebû Talhâ) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu bana haber verdi dedim. Yine bu rivâyette ravi Saîd bin Yesâr Benî Neccar’ın azatlısıdır dedi.

٤١٥٥- عَنْ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ قَالَ بُسْرٌ ثُمَّ اشْتَكَى زَيْدٌ

فَعُدْنَاهُ فَإِذَا عَلَى بَابِهِ سِتْرٌ فِيهِ صُورَةٌ فَقُلْتُ لِعُبَيْدِ اللهِ الْخَوْلَانِيِّ رَبِيبِ

مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ يُخْبِرْنَا زَيْدٌ عَنِ الصُّوَرِ يَوْمَ

الْأَوَّلِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللهِ أَلَمْ تَسْمَعْهُ حِينَ قَالَ إِلَّا رَقْمًا فِي ثَوْبٍ

4155 - Ebû Talhâ radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Gerçekten Melekler, içinde resim bulunan eve girmez." Râvîlerden Büsr dedi ki: Sonra Zeyd bin Halid rahatsızlık geçirdi. Onu ziyarete gittik. Bir de ne göreyim, kapısında üzerinde resim bulunan bir perde vardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Meymûne'nin üvey babası Ubeydullah el-Havlanî'ye, Zeyd önceki gün bize resmin haram olduğunu haber vermemiş mi idi, dedim. Ubeydullah; sen onun ancak kumaşa işlenmiş hariç dediğini işitmedin mi, dedi.

٤١٥٦- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ عُمَرَ بْنَ

الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ زَمَنَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِالْبَطْحَاءِ أَنْ يَأْتِيَ الْكَعْبَةَ

فَيَمْحُوَ كُلَّ صُورَةٍ فِيهَا فَلَمْ يَدْخُلْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى

مُحِيَتْ كُلُّ صُورَةٍ فِيهَا

4156 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Fetih günü (Mekke'nin) Batha semtinde iken Ömer bin Hattab'a Kâbe'ye gelmesini, Kabe'deki bütün resimleri silip (figürleri) kazımasını emretti. Kâbe'deki bütün resimleri silene kadar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kabe'ye girmedi.

İZAH

Batha: Taşlık ve çakıllık yer demektir. Mekke ile Mina arasındaki çakıllı semte Bahta ve Muhassab denir.

٤١٥٧- حَدَّثَتْنِي مَيْمُونَةُ زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ وَعَدَنِي أَنْ

يَلْقَانِي اللَّيْلَةَ فَلَمْ يَلْقَنِي ثُمَّ وَقَعَ فِي نَفْسِهِ جَرْوُ كَلْبٍ تَحْتَ بِسَاطٍ لَنَا

فَأَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ مَاءً فَنَضَحَ بِهِ مَكَانَهُ فَلَمَّا لَقِيَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ

السَّلَام قَالَ إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ فَأَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ حَتَّى إِنَّهُ لَيَأْمُرُ بِقَتْلِ كَلْبِ الْحَائِطِ الصَّغِيرِ

وَيَتْرُكُ كَلْبَ الْحَائِطِ الْكَبِيرِ

4157 - Hazreti Peygamberin hanımı Meymûne'nin nakline göre Hazreti Peygamber birgün şöyle buyurmuştur:

Cibril aleyhisselâm, bir gece benimle görüşeceğini vaat etmişti ama görüşmedi. Sonra sedirimizin altındaki köpek eniği hatırına geldi. Onun çıkarılmasını emretti. O da çıkarıldı. Sonra eline su aldı. Köpeğin yattığı yere saçtı. Cebrail, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiğinde:

– Biz içinde köpek ve resim bulunan eve girmeyiz, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sabah olunca köpeklerin öldürülmesini emretti. Hatta küçük bahçeleri bekleyen köpeklerin öldürülmesini emrediyor, Büyûk bahçelerin köpeklerini öldürmeyip bırakıyordu.[647]

٤١٥٨- حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَالَ لِي أَتَيْتُكَ الْبَارِحَةَ فَلَمْ يَمْنَعْنِي

أَنْ أَكُونَ دَخَلْتُ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ عَلَى الْبَابِ تَمَاثِيلُ وَكَانَ فِي الْبَيْتِ قِرَامُ

سِتْرٍ فِيهِ تَمَاثِيلُ وَكَانَ فِي الْبَيْتِ كَلْبٌ فَمُرْ بِرَأْسِ التِّمْثَالِ الَّذِي فِي

الْبَيْتِ يُقْطَعُ فَيَصِيرُ كَهَيْئَةِ الشَّجَرَةِ وَمُرْ بِالسِّتْرِ فَلْيُقْطَعْ فَلْيُجْعَلْ مِنْهُ

وِسَادَتَيْنِ مَنْبُوذَتَيْنِ تُوطَآنِ وَمُرْ بِالْكَلْبِ فَلْيُخْرَجْ فَفَعَلَ رَسُولُ اللهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِذَا الْكَلْبُ لِحَسَنٍ أَوْ حُسَيْنٍ كَانَ تَحْتَ نَضَدٍ

لَهُمْ فَأُمِرَ بِهِ فَأُخْرِجَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَالنَّضَدُ شَيْءٌ تُوضَعُ عَلَيْهِ الثِّيَابُ شِبْهُ السَّرِيرِ

4158 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Cibril aleyhisselam bana geldi.

Ve şöyle dedi: Dün gece sana gelmiştim. Senin yanına girmeye bir şey engel olamazdı. Ancak kapı üzerinde ve evde de resimler bulunan nakışlı duvar örtüsü vardı. Evde bir de köpek bulunuyordu. Dolayısıyla evdeki heykelin başının koparılmasını emret. O zaman başı kesilir bir ağaç şeklini alır. Örtü için de emir ver, kesilsin ve ondan yere atılıp çiğnenen iki minder yapılsın. Köpek için de emret oradan çıkarılsın.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunları yaptı. Bir de ne görsünler seririn altında Hasan veya Hüseyin’e ait bir köpek (eniği) var. Hazreti Peygamber onun çıkarılmasını emretti de o çıkarıldı.

Ebû Dâvud dedi ki: Serir (nadad) üzerine elbiselerin konulduğu karyola gibi bir şeydir.[648]

İZAH

Gırâm: Yünlü, ince ve renkli demek.

Menbuz: Yayılmış, serilmiş demek.

Tutan: Çiğnenir demektir.

Bu hadis-i şerif resimlerin başı kesilirse mahzurun kalkacağına, suret işlenmiş perdelerin ayak altına serildiği, tazim edilecek durumdan çıkarıldığı takdirde kullanılabileceğine delâlet eder.

Resim hakkında ilim adamları iki noktada ittifak etmişler, bir noktada ihtilaf etmişlerdir.

İttifak ettikleri noktalardan birincisi ağaç, dağ, taş gibi manzara resimleri ve vücudun sadece bir azası gibi resimlerin kullanılabilceği, bunda sakınca olmadığı konusudur.

İkincisi, vesikalık fotoğraflar gibi vücudu tam olmayanların (zarureten) kullanılabileceğindedir.

İhtilaf ettikleri noktalar:

Bazı müctehitler vücudu tam olanların ta'zim maksadı ile olmaksızın kullanılmasını kerahatle caiz görmüşlerdir.

Bazı müctehitler ise caiz olmadığını söylemişlerdir.

Tecrid-i sarih tercümesi, c. 6, s. 421), (El-fıkhu Ale-l-mezâhibil Erbea, c. 2, s. 40)

[574]. Tirmizî, Kitabu Libas, Babu mâ yakuluiza lebise sevben cediden, n. 1767

[575]. Tirmizî, Kitabu, Daavatta, Babu mâ yakulu iza ferağamine-t-taam, n. 3454; İbn-i Mâce, K. Et'ime, Babu mâ yakulu iza ferağa minettaam, n. 3285

[576]. Buharî, Kitabu Libas, Babu Hamisetüssevda, n. 7/190; Kitabu Edeb, Babu men tereke Sabiyyete gayrihi hatta talabe, n. 8/8

[577]. Tirmizî, Kitabu Libas, Babun fil kamis, n. 1762

[578]. Tirmizî, Kİtabu Libas, Babun fil kamis, n. 1765

[579]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3607

[580]. Tirmizî, Kıyametin sıfatı bahsinde, n. 2481; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, Babu Lebsûssafi, n. 3562

[581]. Müslim, Kitabu Libas, Babut Tavazu fillibas, n. 2080

[582]. Tirmizî, K. Tefsir, n. 3318

[583]. Buharî, K. Eşribe, n. 7/138

[584]. Buharî, Kitabu Libas, 7/149; Müslim, Kitabu Libas, n. 2068; Neseî, Kitabu Zinet, n. 5297

[585]. Buharî, K. Libas, n. 7/193; Müslim, K. Libas, n. 14; Neseî, K. Zinet, n. 5315

[586]. Müslim, K. Libas, n. 2071; Neseî, K. Zinet, n. 5300

[587]. Müslim, K. Libas, n. 2078; Tirmizî, K. Salat, n. 264; Neseî, K. İftitah, n. 1041; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3602

[588]. Tirmizî, Kitabu Edeb, n. 2789

[589]. Neseî, Kitabu Zinet, n. 5094 - 5113

[590]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2809; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3654

[591]. Müslim, Kitabu Libas, Babu Tahrimi istimali inaüzzehebi, n. 2069; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, el-Alem fissevb, n. 3594

[592]. Buharî, Kitabu Libas, n. 7/195; Kitabu Hacc, n. 4/50; Müslim, Kitabu Libas, n. 2076; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, 3592; Tirmizî, Kitabu Libas, n. 1722

[593]. Neseî, Kitabu Ziynet Babu tahrimizzeheb, n. 5147; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, Babu lübsül harir, n. 3595

[594]. Buharî, K. Libas, n. 7/195; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3598; Neseî, K. Zinet, n. 5299

[595]. Buharî, K. Libas, n. 7/189; Müslim, K. Libas, n. 2079; Tirmizî, K. Libas, n. 1788

[596]. Tirmizî, Kitabu Cenâiz, Babu mâ yestehabbü minel afken, n. 994; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3566

[597]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2820

[598]. Neseî, K. Zinet, n. 5088; Buharî, K. Libas, n. 7/198

[599]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2813

[600]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3603

[601]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2808

[602]. Buharî, K. Libas, n. 7/196; Tirmizî, K. Libas, n. 1724; Müslim, K. Fazail, n. 2337; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3599

[603]. Müslim, Kitabu Hac, n. 1358; Tirmizî, Kitabu Libas, n. 1735

[604]. Müslim, K. Hac, n. 1359; Tirmizî, K. Libas, n. 1785; Neseî, K. Zinet, n. 5345

[605]. Buharî, K. Salat, n. 1/102; Neseî, K. Zinet, n. 5342

[606]. Müslim, Kitabu Libas, n. 2099; Neseî, Kitabu Zinet, n. 5344

[607]. İbn-i Mâce, Kitabu Libas, Babu Hall-ül-Ezrar, n. 3578

[608]. Buharî, K. Libas, n. 7/188

[609]. Tirmizî, Kitabu İstizan, Babu kerahiyeti en yekule Aleykesselam, n. 2722

[610]. Müslim, K. İman, n. 106; Neseî, K. Zinet, n. 5335; Tirmizî, K. Büyû, n. 1211; İbn-i Mâce, K. Ticarat, n. 2208

[611]. İbn-i Mâce, Kitabu Zühd, Babu Beraatü minel kibri, n. 4174; Müslim, Kitabu Bir, Babu tahrimil kibri, n. 2620

[612]. Müslim, Kitabu İman, Babu tahrimül kibri, n. 148; Tirmizî, Kitabu Bir, Babu mâ câe fil kibri, n. 1999

[613]. Müslim, Kitabu İman, n. 91

[614]. İbn-i Mâce, Kitabu Libas, Babu mevdiel izâr, n. 3573

[615]. Buharî, K. Libas, n. 7/205; İbn-i Mâce, K. Nikah, n. 1904; Tirmizî, K. Edeb, n. 2785

[616]. Müslim, Kitabu Selam, Babu il külli dain deva, n. 2206; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, Babul Hacâme, n. 3480

[617]. Müslim K. Selam, n. 2181

[618]. Buharî, K. Meğazi, n. 4/198; Müslim, K. Selam, n. 3181; İbn-i Mâce, K. Nikah, n. 1902

[619]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2779

[620]. Neseî, K. Zinet, n. 5239

[621]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3581

[622]. Müslim, Kitabu Hayz, n. 364; Neseî, K. Feri, n. 4239; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3610

[623]. Müslim, K. Hayız, Babu Cülüdü'l-Meyte, n. 366; Neseî, Kitabu'l-Fer-i, Babu Cülüd-ul-meyte, n. 4246; Tirmizî, Kitabu Libas, Babu Cülüd-ül-meyte, n. 1728; İbn-i - Mâce, K. Libas, Babu Cülüd-ül-meyte, n. 3609

[624]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3612; Neseî, K. Fer-i, n. 4257

[625]. Neseî, K. Fer-i Babu Cülüd-ül-meyte, n. 4248

[626]. Neseî, K. Fer-i n. 4253

[627]. Neseî, K. Fer-i n, 4255-4256

[628]. Tirmizî, Kitabu Libas, n. 1729; Neseî, Kitabu Fer-i n. 4255; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3613

[629]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3656

[630]. Neseî, K. Fer-i, n. 4259

[631]. Neseî, K. Fer-i, n. 4258; Tirmizî, Kitabu Libas, n. 1771

[632]. Müslim, Kitabu Libas, n. 2096

[633]. Buharî, Kituba Libas, n. 7/198; Tirmizî, K. Libas, n. 2773; Neseî, K. Zinet, n. 5369; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3615

[634]. Buharî, Kitabu Libas, n. 7/199; Müslim, K. Libas, n. 2097; Tirmizî, K. Libas, n. 1775; Neseî, K. Zinet, n. 5371

[635]. Müslim, Kitabu Libas, n. 71

[636]. Buharî, K. Libas, n. 7/198; Tirmizî, K. Libas, n. 1780; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3616; Müslim, K. Libas, n. 2097

[637]. Buharî, K. Vüdüğ, n. 2097; Müslim, K. Taharet, n. 268; Tirmizî, k. Ahırissalah, n. 608

[638]. İbn-i Mâce, K. Taharet, n. 402; Tirmizî, K. Libas, n. 1766

[639]. Müslim, K. Libas, n. 2084; Neseî, K. Nikah, n. 3387

[640]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2771

[641]. Buharî, K. Nikah, n. 7/28; Müslim, K. Libas, n. 2083; Tirmizî, K. Edeb, n. 2775

[642]. Müslim, K. Libas, n. 2082; Tirmizî, K. Sıfatül kıyame, n. 2471

[643]. İbn-i Mâce, K. Zühd, n. 4151

[644]. İbn-i Mâce, K. İkametissalat, n. 957

[645]. Neseî, Kitabu Taharet, n. 262; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, n. 3650

[646]. Müslim, K. Libas, n. 87; Tirmizî, K. Edeb

[647]. Müslim, Kitabu Libas, n. 2105

[648]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2807

[574]. Tirmizî, Kitabu Libas, Babu mâ yakuluiza lebise sevben cediden, n. 1767

[575]. Tirmizî, Kitabu, Daavatta, Babu mâ yakulu iza ferağamine-t-taam, n. 3454; İbn-i Mâce, K. Et'ime, Babu mâ yakulu iza ferağa minettaam, n.

[576]. Buharî, Kitabu Libas, Babu Hamisetüssevda, n. 7/190; Kitabu Edeb, Babu men tereke Sabiyyete gayrihi hatta talabe, n. 8/8

[577]. Tirmizî, Kitabu Libas, Babun fil kamis, n. 1762

[578]. Tirmizî, Kİtabu Libas, Babun fil kamis, n. 1765

[579]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3607

[580]. Tirmizî, Kıyametin sıfatı bahsinde, n. 2481; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, Babu Lebsûssafi, n. 3562

[581]. Müslim, Kitabu Libas, Babut Tavazu fillibas, n. 2080

[582]. Tirmizî, K. Tefsir, n. 3318

[583]. Buharî, K. Eşribe, n. 7/138

[584]. Buharî, Kitabu Libas, 7/149; Müslim, Kitabu Libas, n. 2068; Neseî, Kitabu Zinet, n. 5297

[585]. Buharî, K. Libas, n. 7/193; Müslim, K. Libas, n. 14; Neseî, K. Zinet, n. 5315

[586]. Müslim, K. Libas, n. 2071; Neseî, K. Zinet, n. 5300

[587]. Müslim, K. Libas, n. 2078; Tirmizî, K. Salat, n. 264; Neseî, K. İftitah, n. 1041; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3602

[588]. Tirmizî, Kitabu Edeb, n. 2789

[589]. Neseî, Kitabu Zinet, n. 5094 - 5113

[590]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2809; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3654

[591]. Müslim, Kitabu Libas, Babu Tahrimi istimali inaüzzehebi, n. 2069; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, el-Alem fissevb, n. 3594

[592]. Buharî, Kitabu Libas, n. 7/195; Kitabu Hacc, n. 4/50; Müslim, Kitabu Libas, n. 2076; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, 3592; Tirmizî, Kitabu Libas, n. 1722

[593]. Neseî, Kitabu Ziynet Babu tahrimizzeheb, n. 5147; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, Babu lübsül harir, n. 3595

[594]. Buharî, K. Libas, n. 7/195; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3598; Neseî, K. Zinet, n. 5299

[595]. Buharî, K. Libas, n. 7/189; Müslim, K. Libas, n. 2079; Tirmizî, K. Libas, n. 1788

[596]. Tirmizî, Kitabu Cenâiz, Babu mâ yestehabbü minel afken, n. 994; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3566

[597]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2820

[598]. Neseî, K. Zinet, n. 5088; Buharî, K. Libas, n. 7/198

[599]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2813

[600]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3603

[601]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2808

[602]. Buharî, K. Libas, n. 7/196; Tirmizî, K. Libas, n. 1724; Müslim, K. Fazail, n. 2337; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3599

[603]. Müslim, Kitabu Hac, n. 1358; Tirmizî, Kitabu Libas, n. 1735

[604]. Müslim, K. Hac, n. 1359; Tirmizî, K. Libas, n. 1785; Neseî, K. Zinet, n. 5345

[605]. Buharî, K. Salat, n. 1/102; Neseî, K. Zinet, n. 5342

[606]. Müslim, Kitabu Libas, n. 2099; Neseî, Kitabu Zinet, n. 5344

[607]. İbn-i Mâce, Kitabu Libas, Babu Hall-ül-Ezrar, n. 3578

[608]. Buharî, K. Libas, n. 7/188

[609]. Tirmizî, Kitabu İstizan, Babu kerahiyeti en yekule Aleykesselam, n. 2722

[610]. Müslim, K. İman, n. 106; Neseî, K. Zinet, n. 5335; Tirmizî, K. Büyû, n. 1211; İbn-i Mâce, K. Ticarat, n. 2208

[611]. İbn-i Mâce, Kitabu Zühd, Babu Beraatü minel kibri, n. 4174; Müslim, Kitabu Bir, Babu tahrimil kibri, n. 2620

[612]. Müslim, Kitabu İman, Babu tahrimül kibri, n. 148; Tirmizî, Kitabu Bir, Babu mâ câe fil kibri, n. 1999

[613]. Müslim, Kitabu İman, n. 91

[614]. İbn-i Mâce, Kitabu Libas, Babu mevdiel izâr, n. 3573

[615]. Buharî, K. Libas, n. 7/205; İbn-i Mâce, K. Nikah, n. 1904; Tirmizî, K. Edeb, n. 2785

[616]. Müslim, Kitabu Selam, Babu il külli dain deva, n. 2206; İbn-i Mâce, Kitabu Tıb, Babul Hacâme, n. 3480

[617]. Müslim K. Selam, n. 2181

[618]. Buharî, K. Meğazi, n. 4/198; Müslim, K. Selam, n. 3181; İbn-i Mâce, K. Nikah, n. 1902

[619]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2779

[620]. Neseî, K. Zinet, n. 5239

[621]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3581

[622]. Müslim, Kitabu Hayz, n. 364; Neseî, K. Feri, n. 4239; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3610

[623]. Müslim, K. Hayız, Babu Cülüdü'l-Meyte, n. 366; Neseî, Kitabu'l-Fer-i, Babu Cülüd-ul-meyte, n. 4246; Tirmizî, Kitabu Libas, Babu Cülüd-ül-meyte, n. 1728; İbn-i - Mâce, K. Libas, Babu Cülüd-ül-meyte, n. 3609

[624]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3612; Neseî, K. Fer-i, n. 4257

[625]. Neseî, K. Fer-i Babu Cülüd-ül-meyte, n. 4248

[626]. Neseî, K. Fer-i n. 4253

[627]. Neseî, K. Fer-i n, 4255-4256

[628]. Tirmizî, Kitabu Libas, n. 1729; Neseî, Kitabu Fer-i n. 4255; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3613

[629]. İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3656

[630]. Neseî, K. Fer-i, n. 4259

[631]. Neseî, K. Fer-i, n. 4258; Tirmizî, Kitabu Libas, n. 1771

[632]. Müslim, Kitabu Libas, n. 2096

[633]. Buharî, Kituba Libas, n. 7/198; Tirmizî, K. Libas, n. 2773; Neseî, K. Zinet, n. 5369; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3615

[634]. Buharî, Kitabu Libas, n. 7/199; Müslim, K. Libas, n. 2097; Tirmizî, K. Libas, n. 1775; Neseî, K. Zinet, n. 5371

[635]. Müslim, Kitabu Libas, n. 71

[636]. Buharî, K. Libas, n. 7/198; Tirmizî, K. Libas, n. 1780; İbn-i Mâce, K. Libas, n. 3616; Müslim, K. Libas, n. 2097

[637]. Buharî, K. Vüdüğ, n. 2097; Müslim, K. Taharet, n. 268; Tirmizî, k. Ahırissalah, n. 608

[638]. İbn-i Mâce, K. Taharet, n. 402; Tirmizî, K. Libas, n. 1766

[639]. Müslim, K. Libas, n. 2084; Neseî, K. Nikah, n. 3387

[640]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2771

[641]. Buharî, K. Nikah, n. 7/28; Müslim, K. Libas, n. 2083; Tirmizî, K. Edeb, n. 2775

[642]. Müslim, K. Libas, n. 2082; Tirmizî, K. Sıfatül kıyame, n. 2471

[643]. İbn-i Mâce, K. Zühd, n. 4151

[644]. İbn-i Mâce, K. İkametissalat, n. 957

[645]. Neseî, Kitabu Taharet, n. 262; İbn-i Mâce, Kitabu Libas, n. 3650

[646]. Müslim, K. Libas, n. 87; Tirmizî, K. Edeb

[647]. Müslim, Kitabu Libas, n. 2105

[648]. Tirmizî, K. Edeb, n. 2807

Râvi Ebû Nadra şöyle dedi: Ashabdan birisi yeni elbise giyindiği vakit diğerleri tarafından ona, bunu eskitesin, Allah yine bunun arkasından sana yenisini versin denirdi.[574]

4023 - Sehl'in babası Muaz bin Enes'den Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse yemek yer, sonra bu yemeği benim hiçbir güç ve kuvvetim olmaksızın bana yediren ve beni bununla rızıklandıran Allah'a hamd olsun derse onun geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır. Kim de bir yeni elbise giyinir ve benim hiçbir güç ve kuvvetim olmaksızın bunu bana giyindiren Allah'a hamd olsun derse onun geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır."[575]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e üzerinde çizgi desenleri olan bir elbise getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu elbise kime layık diye sordu. Cemaat sustular. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bana Ümmü Halid'i getiriniz, buyurdu. Ümmü Halid getirildi. O, elbiseyi Ümmü Halid'e giyindirdi. Sonra iki defa şöyle dedi: "Onu sırtında eskitesin, Allah

onun yerine sana yenisini versin.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, elbisedeki kırmızı ve sarı desenlere bakıyor ve “Senah, senah, ey Ümmü Halid” diyordu. Senah kelimesi Habeş dilinde “güzel, güzel (yakıştı)” demektir.[576]

4025 - Ümmü Seleme radıyallahu anha’dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in en çok sevdiği elbise (uzun) gömlekti.[577]

4027 - Esma binti Yezid radıyallahu anha’dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in elbisesinin yenleri (kolucu) bileğine kadar gelir uzanırdı.[578]

4029 - İbn-i Ömer’den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Kim şöhret verici bir elbise giyinirse Allah da ona kıyamet gününde onun benzeri bir elbise giyindirir.” Ebû Avane’nin rivâyetinde: “Sonra onun üzerinde ateş alevlenir” cümlesini ziyade edilmiştir.[579]

4033 - Ebû Bürde radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Babam bana şöyle dedi: Ey oğulcuğum biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile bulunup yağmura tutulduğumuzda sen bizi bir görseydin. Bizim kokumuzu koyun kokusu zannederdin.[580]

4036 - Ebû Bürde radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir. Aişe radıyallahu anhânın yanına varmıştım. Bize çok kalın Yemen’de dokunan bir peştamal ile Mülebbede (keçeleştirilmiş) adı verdikleri başka bir elbise çıkarttı. “Allah’a yemin ederek Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şu elbisenin içinde can verdi” dedi.[581]

Ben Buhara’da beyaz katır üzerinde başında siyah ipekten sarığı bulunan bir zât gördüm. O zat, bunu bana Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem giydirdi, dedi.[582]

Ebû Dâvud dedi ki: Ashabdan Enes ve Berâ bin Âzib içlerinde olmak üzere yirmiden fazla insan ipekli giyindiler.[583]

– Ey Allah’ın Rasûlü, şu ipekli elbiseyi satın alsanız, Cuma günleri ve size heyetler geldikçe giyinseniz, dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz sallallahu

aleyhi ve sellem: “Bunu ahirette nasibi olmayanlar giyinir” buyurdu. Sonra bu ipekliden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e hediye olarak bir elbise geldi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de onu Ömer radıyallahu anh’a verdi. Ömer radıyallahu anh, Ey Allah’ın Rasûlü bu ipekliyi bana veriyorsun, halbuki Utarıd’dan gelen ipekli için bana söylediklerini söylemiştin dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Ben bunu sana giyinesin diye vermedim” buyurdu. Ömer radıyallahu anh da bu elbiseyi Mekke’de bulunan müşrik kardeşine giyindirdi.[584]

4042 - Ebû Osman en-Nehdî radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: Ömer radıyallahu anh, Utbe bin Ferkad’e mektup yazarak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (erkeklere) ipekten iki üç ve dört parmak kadarı hariç fazlasını haram kıldı dedi.[585]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ipekli bir elbise hediye edilmişti. Onu bana gönderdi, ben de ipekliyi giyinerek Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e geldim. Yüzünde hoşnutsuzluk görmeğe başladım. Dedi ki: “Ben bunu sana giyinesin diye göndermedim.” Ben de onu yakınım olan hanımlar arasında taksim ettim.[586]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kassiy ipeklisinden yapılmış elbiseyi giyinmekten usfur boyası ile boyanmış kumaşı giyinmekten, altın yüzük takınmaktan ve rükûda kuran okumaktan nehyetti.[587]

Ravi Said bin Ebû Arube şöyle dedi: Öyle zannediyorum ki, Katâde şöyle dedi: Ulemâ burada geçen “kadınların esansı” sözünün kadınların dışarı çıkmalarıyla ilgili olduğunu (evinde) eşinin yanında olduğu zaman istediği güzel kokuyu sürünebileceğini söylediler.[588]

Ebu’l-Husayn dedi ki: Arkadaşım mescide benden önce girdi. Sonra onu takip ederek ben de onun yanına oturdum. Arkadaşım bana sen hiç Ebû Reyhâne’nin vaazlarında bulundun mu diye sordu. Ben de hayır, dedim. Arkadaşım bana ben onun şöyle dediğini işittim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şu on şeyden nehyetti: Dişi inceltmekten, vücuda dövme yapmaktan, beyaz kılları yolmaktan, bir erkeğin diğer bir erkekle aralarında elbiseleri olmadığı halde bir arada yatmasından, arada perde olmaksızın bir kadının diğer bir kadın ile çıplak yatmasından, erkeğin acemlerin yapıtığı

gibi elbisesinin eteğinde ve omuzlarında ipek süs yapmasından, haksız yere mal kapmaktan, kaplan derisi üzerine oturmaktan ve sultandan başkasının mühürlü yüzük takınmasından.[589]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem beni, altın yüzük takınmaktan, ipekli kıssî kumaşı giyinmekten, kırmızı ipekli eğer minderi kullanmaktan nehyetti.[590]

İbn-i Ömer'i çarşıda Şam'da dokunmuş bir elbise satın alırken gördüm. Elbisede kırmızı bir iplik gördü, onu geri verdi. Ben de Hazreti Esmâ'ya geldim. İbn-i Ömer'in yaptığını haber verdim. Hazreti Esmâ, hizmetcisine, Ey cariye, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in cübbesini bana ver dedi. Cariye cebi, yenleri ve etekleri ipekli dibacdan işlenmiş kalın bir cübbe çıkardı (verdi).[591]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir seferde Abdurrahman bin Avf ve Zübeyr bin Avvam'a kendilerinde bulunan kaşıntıdan dolayı ipekten gömlek giyinmelerine müsade etti.[592]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir ipek alıp onu sağına, bir de altın alıp onu soluna koydu. Sonra şöyle buyurdu: "Şu iki şey ümmetimin erkeklerine haramdır"[593]

Ravi dedi ki: Metinde geçen siyera: Kaburga kemiklerini andırır şekilde enine ipekten desenli demektir.[594]

Biz Enes bin Malik'e, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hangi elbiseyi daha çok severdi dedik. Enes bin Malik: Hıbrayı (keten veya pamuktan yapılmış elbiseyi) cok severdi, dedi.[595]

4061 - İbn-i Abbas radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Beyaz elbiselerinizi giyinin, ölülerinizi de beyaz kefene sarınız, çünkü elbiselerinizin en hayırlısı beyaz olanıdır. Sürmelerinizin en hayırlısı da İsmid denen sürme taşıdır. Gözü cilalandırır, kirpikleri besler."[596]

– Ben çok basit bir elbise ile Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna gelmiş idim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Senin malın var mı" buyurdu. Ben de "evet" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Hangi cins mallardan? dedi. Ben de, "Allah bana deve, koyun, at ve köle verdi" dedim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "Allah sana mal verdiğinde Allah'ın verdiği nimet ve ikramın eseri üzerinde görülsün" buyurdu.[597]

İbni Ömer, sakalını sarıya boyamıştı. Hatta elbisesini de tamamen sarıya boyamıştı. İbn-i Ömer'e, niçin sarı boya ile boyandığı soruldu. İbn-i Ömer: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sakalını sarıya boyadığını gördüm. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sarı renkten daha sevimli bir renk yoktu. Sarığına varıncaya kadar bütün elbisesini sarıya boyardı dedi.[598]

4065 - Ebû Resme radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre şöyle dedi: Ben babamla beraber Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gitmiştim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerinde yeşil iki giysi gördüm"[599]

"Şu üzerinde bu giysi (Rıta) nedir" Ben de, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bundan hoşlanmadığını hemen anlamıştırm. Doğru tandırlarını yakmakta olan ev halkımın yanına geldim ve bu elbiseyi tandıra attım. Ertesi günü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e vardım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Ya Abdullah Rıtayı ne yaptın" diye sordu. Ben de yaptığımı haber verdim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Onu ateşe atacağına ev halkından birine verseydin ya, onu kadınların giyinmesinde beis yoktur" buyurdu.[600]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e üzerinde (biri eteklik diğeri gömlek olmak üzere) iki kırmızı giysi bulunan bir adam rastgeldi. O zât Peygamberimize selam verdi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, onun selamına karşılık vermedi.[601]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in saçı kulağının yumuşağına kadar uzanırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i kırmızı bir elbise giyinmiş

olarak gördüm ki, bu haliyle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den güzel hiçbir şey görmedim.[602]

4076 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Mekke'nin fethi yılı Mekke'ye başında siyah sarık olduğu halde girmişti.[603]

Bu hadis-i şerif asr-ı saadetteki müşriklerin sadece kavuk giyindiklerini, mü'minlerin onlardan farkının kavuk üzerine sarık sarınmak olduğunu ifade eder. Peygamber Efendimiz, sırtı yere gelmeyen bir pehlivan idi. Rukane'yi yenmiş ve ona mü'minlerin müşriklerden zahiri farkını söylemiştir.[604]

2- Elbisenin bir tarafını giyinip, öbür tarafını giyinmemekten ve elbiseyi giyinmeden omuza atmaktan.[605]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kollar içeride kalacak şekilde bürünürcesine giyinmekten ve tek bir elbise içerisinde dizleri dikerek oturmaktan nehyetti.[606]

Ravilerden Urve şöyle dedi: Muaviye ve oğlu Urve'yi kışta ve yazda düğmeleri çözük olarak gezdiklerini gördüm. Her ikisi de düğmelerini katiyen düğmelemezlerdi.[607]

– Bir zamanlar biz tam gündüzün ilk yarısında evimizde oturuyorduk, bir sözcü Hazreti Ebû Bekir'e şu perdeli olarak bize doğru gelen zât Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'dir, bu saat her zaman geldiği mutad zamanı değildir, dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geldi. Ve izin istedi. Ebû Bekir de izin verdi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ebubekir'in evine girdi.[608]

"Sakın dinden olduğu belli olan (maruftan) bir şeyi küçümseme, kardeşine güler yüzle söz söylemen dahi maruftandır. Gömleğini bacağının yarısına kadar kaldır. Eğer bunu kaldıramıyorsan topuğuna kadar indir. Gömleği yere kadar uzatmaktan sakın, çünkü bu kibir alametidir. Allah Teâlâ kibiri sevmez, eğer bir kimse sende olan bir kusurdan dolayı seni ayıplarsa sen onda olan bir kusurdan dolayı onu ayıplama, bunun vebali ona aittir."[609]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Eteğini kibirden dolayı topuklarının altına sarkıtan, yaptığını başa kakan, yalandan yemin ederek malını satan veya yemini ile malını satan kimse.” buyurdu.[610]

4090 - Hennad’ın Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyetine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuş: “İzzet ve Celal sahibi olan Allah (c.c) şöyle buyurdu: Büyûklük benim ridam ululuk benim izarım durumundadır. Kim bunlardan birinde bana ortak olmaya çalışırsa onu ateşe atarım.”[611]

4091 - Abdullah (bin Mes’ûd) hazretlerinden rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Kalbinde hardal tanesi kadar kibir bulunan kimse cennete giremez, kalbinde hardal tanesi kadar imanı olan kimse de ateşe girmez.”[612]

– Ey Allah’ın Rasûlü, ben kendisine güzellik sevdirilen bir adamım. Gördüğünüz gibi ondan bana da verilmiştir. Hatta bir kimsenin (güzellikte) benden üstün olmasını asla istemiyorum. Bu hususta nalinimin tasmasında dahi kimsenin beni geçmesini arzu etmem. Bu kibirlenmekten mi sayılır, dedi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, “Hayır bu kibirlilikten değildir, lakin kibir hakkı zayi eden insanları küçümseyenin yaptığı inkar ve Büyûklenme fiilleridir” buyurdu.[613]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Mü’minin eteğinin uzunluğu dizinin yarısına kadardır. Dizin yarısıyla topuklar arasında olmasında bir sakınca yoktur. Topuklardan daha aşağısında olan etekler ise cehennemdedir. Allah (c.c) eteğini büyüklenerek yerlerde sürükleyip gezen kimsenin yüzüne bakmayacaktır.”[614]

4097 - İbn-i Abbas radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Hazreti Peygamber kadınlardan erkeklere benzemeye özenenlere, erkeklerden de kadınlara benzemeye çalışanlara lanet etmiştir.[615]

Ebû Zübeyr dedi ki: Zannedersem Câbir radıyallahu anh şöyle dedi: Ebû Taybe, Ümmü Seleme’nin süt kardeşi idi. Veya henüz bülûğa ermemiş bir oğlan çocuğu idi.[616]

– Gelirken dört kadın gibi geliyor, giderken sekiz kadın gibi gidiyor. Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Dikkat ben bu adamın kadınlarda neler olduğunu bildiği (ve duygulandığı) görüşündeyim. Bu adam yanınıza gelmesin” Ondan sonra ezvac-ı tâhirât, o adama görünmediler.[617]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e Ey Allah’ın Rasûlü, (O, muhannisi sahraya sürgün ettiniz) bu taktirde o, sahrada açlıktan ölür, denildi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem her Cuma günü iki defa halk arasına girmesine, yiyecek isteyip yine sahraya dönmesine müsaade etti. [618]

Ebû Dâvud’un açıklamasından anlaşılacağı gibi kadınların âmâlardan bürük kullanmaları ezvac-ı tâhirâta mahsustur. Çünkü kimsesiz kadınların bazı ihtiyaçlarını almak için çarşıya gitme zarûretleri vardır. Kadınlar erkekleri görüyor diye erkeklerin başlarını örtmesi gerekmemektedir. Bu durum gösteriyor ki kadınların âmâlardan perdelenmeleri ezvac-ı tâhirâta ait bir keyfiyettir.[619]

– O zaman kadının ayağından birazı açılır, demiş. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Öyle ise bir Zira uzatsın, ondan daha çok uzatmasın” cevabını vermiştir.[620]

Kadınların entarilerinin eteklerinin bir karış uzun olması, erkeklerin eteklerinden bir karış uzun olmasıdır. Yoksa yerden itibaren bir karış demek değildir. İbn-i Ömer’in “ezvac-ı tâhirâtın entarilerinin eteğini ölçüverirdik” buyurması, entarilerinin eteğini kendi eteğimize ölçüverirdik, demektir.[621]

4120 - Meymûne radıyallahu anha’dan: Bizim azatlı cariyemize sadakadan bir koyun hediye edilmişti. Koyun öldü. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, koyunun ölüsüne rastladı ve “Bunun derisini tabaklasanız ve bundan menfaatlansanız” buyurdu. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e “Ya Rasûlallah bu bir leştir” dediler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “Ancak bunun eti yenilmez.” (Derisi kullanılabilir) buyurdu.[622]

Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim: “Deri tabaklandığı vakit muhakkak temizlenir.”[623]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ölmüş hayvanın derileri tabaklandığı vakit onlardan faydalanılmasını emretmiştir.[624]

“Derinin tabaklanmış olması temizlenmesi demektir” buyurdu.[625]

Mazı: Meşe ağaçlarında bulunan ceviz Büyûklüğünde kırmızı bir şeydir. Derileri tabaklamada kullanılır.[626]

“Ölü hayvanın derisinden ve sinirinden istifade etmeyin” buyuruyordu.[627]

Ebû Dâvud dedi ki: Nadr bin Şümeyl şöyle demiştir: Deriye tabaklamadan önce ihab denir. Tabaklandıktan sonra şenna ve kırbe denir.[628]

İbn-i Sirin dedi ki: Hazreti Muaviye Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den naklettiği hadislerde hiç itham olunmazdı.[629]

Muaviye, Ey Mikdam, ben iyice anladım ki senin elinden kurtulamayacağım dedi. Bu hadiseyi anlatan Halid bin Maden şöyle dedi: Muaviye diğer iki arkadaşına verilmesini emretmediği (daha çok) hediyeyi Mikdam’a verdi. Ve oğluna da Beyt’ül-Malden ikiyüz lira maaş takdir etti. Mikdam, kendisine verilen bahşişleri dostlar arasında taksim etti. Benî Esed’den olan zât ise kendisine verilen maldan kimseye bir şey vermedi. Bu davranış Muaviye’ye duyuruldu. Muaviye: Mikdam kerim bir insandır, elini açtı, dağıttı. Ama Benî Esed’li ise malını iyi tutabilen birisidir, dedi.[630]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yırtıcı hayvanların derilerini kullanmaktan nehyetti.[631]

“Ayakkabı giyinmeye çok önem veriniz. Çünkü insan ayakkabı giydiği sürece sanki binitli gibi olur.”[632]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in ayakkabısının parmaklar arasına geçirilen iki adet tasması vardı.[633]

4136 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh’dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Sizden biriniz tek terlik ile yürümesin. Ya her ikisini giyinsin veya her ikisini de çıkarsın” buyurdu.[634]

4137 - Câbir radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinizin terliğinin bağı koptuğu vakit terliğin bağını tamir etmeden tek terlikle yürümesin, sol eli ile de yemesin"[635]

4139 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz ayakkabısını giydiği vakit sağ taraftan başlasın, çıkarttığı vakit de önce sol ayağından başlasın. Sağ taraf giyinirken başlangıç, çıkarırken sonuncu olsun."[636]

Ebû Dâvud şöyle dedi: bu hadisi Şu'be, Muaz'dan naklen rivâyet etti. Misvakine de sağdan başlardı, cümlesini söylemedi.[637]

4141 - Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Elbise giyindiğiniz ve abdest aldığınız vakit sağ taraflarınızdan başlayınız."[638]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, (evde bulunması gerekli) döşekleri andı ve şöyle buyurdu: "Bir döşek erkeğe, bir döşek kadına ve bir döşek de misafire (ayrılabilir) dördüncü döşek Şeytan'a (hazırlanmış) olur."[639]

Ebû Dâvud şöyle dedi: Bu hadisi İshak bin Mansur İsrail'den "sol tarafı üzerine dayanmış halde gördüm" diye rivâyet etti.[640]

Ben bizim için döşekle dış yüz almak nereden" cevabını verdim. Bunun üzerine; "Şunu iyi bilin ki, ileride sizin döşeklerinizin bir de dış yüzleri olacaktır" buyurdu.[641]

4146 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet olunmuştur. Dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yastığı, İbn-i Men (bu sözü) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'ın geceleyin başına koyduğu yastığı diye rivayet etti. Hadisin bundan sonraki kısmını (Osman bin Ebî Şeybe ile İbn Meni'nin her ikisi de) birleşerek şöyle rivâyet ettiler. İçi hurma lifi ile dolu (tabaklanmış) bir deridendi.[642]

4147 - Aişe radıyallahu anhâ'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in döşeği içi hurma lifi ile dolu bir deriden

ibaretti.[643]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yatağı (kendi odasındaki) namazgahının yan tarafında idi.[644]

"Melekler içinde suret, köpek ve cünüp bulunan eve girmez."[645]

– Ey mü'minlerin annesi! Ebû Talhâ bize; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle şöyle şeyler nakletti. Sen Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bunu söylediğini işittin mi? Aişe radıyallahu anhâ, hayır işitmedim. Lakin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptığını gördüğüm (buna benzer) şeyi size haber vereyim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, gazvelerinden birine çıkmıştı. Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dönüşünü bekliyordum. Bizim evimizde bize ait nakışlı kumaşımızı aldım, tavan tahtası üzerine örttüm. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geldiği vakit onu karşıladım ve Allah'ın selamı, bereketi, rahmeti üzerine olsun Ey Allah'ın Rasûlü, seni üstün kılan ve sana ikram eden Allah'a hamdolsun, dedim. Eve baktı ve desenli örtüyü gördü, bunun üzerine sözlerime hiçbir karşılık vermedi. Yüzünde hoşnutsuzluk alameti gördüm. İşlemeli örtünün yanına geldi. Ve onu aldı, kesti attı. Sonra şöyle buyurdu: "Gerçekten Allah (c.c) bize verdiği rızıktan taşlara ve kerpiçlere elbise giyindirmemizi emretmedi." Aişe radıyallahu anhâ dedi ki: O üzerinde işleme bulunan perdeyi kestim, onu iki yastık yaptım. İçlerine hurma lifi doldurdum, bundan dolayı beni yadırgamadı.[646]

– Biz içinde köpek ve resim bulunan eve girmeyiz, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sabah olunca köpeklerin öldürülmesini emretti. Hatta küçük bahçeleri bekleyen köpeklerin öldürülmesini emrediyor, Büyûk bahçelerin köpeklerini öldürmeyip bırakıyordu.[647]

Ebû Dâvud dedi ki: Serir (nadad) üzerine elbiselerin konulduğu karyola gibi bir şeydir.[648]